UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01516292 8

Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

SBÍRKA PRAMENŮ

ČESKÉHO HNUTÍ NÁBOŽENSKÉHO

VE XIV. A XV. STOLETÍ.

ČÍSLO CELÉ SBÍRKY XIV.

SPISY M. JANA HUSI.

Č. 9.

KORESPONDENCE A DOKUMENTY.

V PRAZE 1920.

M. JANA HUSI

KORESPONDENCE
A
DOKUMENTY.

SPISŮV M. JANA HUSI Č. 9

VYDAL

VÁCLAV NOVOTNÝ.

V PRAZE 1920.

NÁKLADEM KOMISE PRO VYDÁVÁNÍ PRAMENŮ NÁBOŽENSKÉHO HNUTÍ ČESKÉHO.

BX
4917
A38

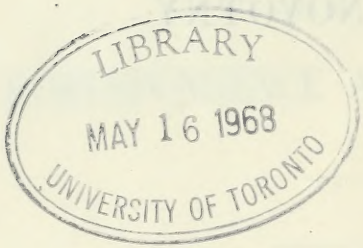

PAMÁTCE
FRANTIŠKA PALACKÉHO.

Listy Husovy! Kdo by jich neznal, kdo by aspoň některého nebyl četl nebo slyšel! Bývaly s napětím — a zvláště v době utrpení kostnického — přijímány od těch, jimž byly určeny, bývaly v netrpělivém rozechvění očekávány ode všech četných jeho přátel, bývaly s tesknými dojmy opisovány i předčítány od nadšených ctitelů jeho, když se stal mučeníkem. A pomáhaly-li tenkrát síliti odpor proti „znemravnělým" původcům jeho smrti i proti „zkažené" církvi Římské, dodávaly-li odvahy a vytrvalosti v boji, stávaly se stejně pramenem útěchy a posily v dobách protivenství, jako i v dobách mnohem pozdějších dovedly osvěžovati památku nikdy nezapomenutou a buditi naděje v lepší příští . . . Ale i kdyby ani toho nebylo, co jen samy o sobě znamenají! Známe dnes Husa vyškoleného filosofa z jeho odborných kvestií a traktátů, známe sčetlého a vroucně zbožného theologa z jeho učených a přesvědčivých výkladů, známe (i když pouhým zápisem dojem bezprostřednosti jest setřen) ohnivého kazatele, nadšeného pro vše veliké a krásné a umějícího své nadšení vštípiti jiným, z četných sbírek i jednotlivých kázání, známe příkladného a horlivého vychovatele lidu z hojných českých spisů vzdělavacích — a přece bychom Husa neznali, kdyby nebylo jeho listů.

Není však úkolem tohoto úvodu mluviti o jejich ceně a významu. Místo vroucího ocenění jen několik suchých dat o jejich dochování, dosavadních vydáních a způsobu této sbírky.

Již Fr. Palacký, vydávaje r. 1869 svoje znamenitá „Documenta", jimiž tak platně přispěl k lepšímu poznání osobnosti i doby Husovy, mohl, zejména pokud jde o listy, za nejdůležitější pramen svůj označiti rukopis knihovny Musea království Českého (dříve 4 F 35, nyní VIII F 35), kterému sám dal jméno rukopisu Mladoňovicova, ač zároveň — bohužel marně pro mnohé badatele — připomněl, že rukopis nebyl ani majetkem ani dílem písařské dovednosti Petrovy.[1] Po mém soudu mýlil se sice Palacký ve vročení rukopisu do r. 1417, a jeho důvod, ač nevyslovený, opíral-li se oň skutečně,[2] nestačí, rukopis pochází spíše ze čtyřicátých let 15. stol., ale o tom nelze pochybovati, že rukopis jest pro poznání listů i jiných dokumentů Husových nejdůležitější, a že přední zásluhu

[1] Palacký, Documenta Mag. Johannis Hus vitam, doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et controversias de religione in Bohemia annis 1403—1418 motas illustrantia (Pragae 1869), úvod str. IX. a d.

[2] Soudím — Palacký toho důvodu nikde výslovně neuvedl, — že důvodem pro vročení byla Palackému písařská chyba, v níž písař, mluvě o událostech r. 1415, mylně napsal 1417. Ale celý ráz písma vzpírá se tak časnému vročení.

o to smí si osobiti, třeba jen nepřímo, Petr z Mladoňovic. Ne ovšem tak, jak tomu někdy bývá rozuměno.

Čteme-li na př. ve Flajšhansově vydání zejména Listů z Kostnice v úvodech k jednotlivým listům nesčetněkrát, že jsou zachovány ve „zprávě Mladenovicově", jest to omyl, který i u badatele svou povrchností tak proslulého může překvapiti.

Jest sice pravda, že Petr z Mladoňovic, odhodlav se hned za pobytu v Kostnici — bude to ukázáno jinde — vypsati osudy Mistrovy v posledních měsících — okrouhle řečeno v posledním roce jeho života (neboť i tento program vznikl asi již v Kostnici), hned také jal se sbírati materiál k tomu. Jest dále pravda, že za tím účelem opisoval pilně listy i traktáty Husovy z vězení (a částečně i listy přátel jemu psané), a jemu nepochybně smíme děkovati za to, že také jiné dokumenty k procesu Mistrovu se vztahující sbíral a opisoval. A jest konečně pravda, že některé z těchto dokumentů, zejména i některé listy žalářní, pojal vědomě do své zprávy — to i při neurovnané formě jejího dochování jasně lze poznati. Ale nesprávné jest, že by ve své „zprávě" byl zachoval všecky, nebo i jen většinu listů Husových. Zde nutno dobře rozeznávati mezi „zprávou", tedy historickým vypravováním takto zamýšleným a pojatým (a některými listy Husovými vyzdobeným), které mělo svůj přesný program a rozvrh, a mezi materiálem, který pieta k Mistrovi (a později k památce Mistrově) dílem již v Kostnici shromáždila a materiálem od Husa samého k obraně připraveným rozhojnila, dílem v Praze rozšířila.

Pro poznání listů Husových tedy „zpráva" Mladoňovicova není pramenem nejdůležitějším, ale jest jím ovšem dotčený rukopis Musejní, obsahující vedle „zprávy" Petrovy (ač nespořádané) také onen jiný materiál v Kostnici i jinde sebraný. To však není zásluhou Petrovou, leda nepřímou, potud totiž, že rukopis Musejní jest opis materiálu Petrem sebraného. Není to však opis jediný ani nejstarší, máme jiné, starší, jež, třebas co do úplnosti materiálu pro listy i vůbec nemohou se rovnati rukopisu Musejnímu — podržme hned nyní proň zkratku *M*, již ho později označuji, — zejména pokud jde o listy žalářní, zaujímají místo přednější. Jsou to zejména rukopisy Vídeňské dvorní knihovny 4524 a 4557 a dílem i jiné, o nichž ještě níže bude řeč.

Záhy však můžeme pozorovati v materiálu, který nás došel, jistou vlastnost, již by bylo lze nazvati kritičností, kdyby jejím pramenem nebyla záliba, anebo u níž by bylo lze mluviti o výběru, kdyby příčinou její nebyla toliko náhoda. V některých rukopisech pozorujeme totiž, že se jejich písaři omezují jen na opisy některých listů, aniž vždy lze tu mluviti o úmyslu, i když někdy listy, jež nás v těchto rukopisech došly, tvoří jakési skupiny, obsahově nebo původem blízké. Tak bylo arci zcela přirozené, že pozornosti písařů vyžádaly si listy v Kostnici, v žaláři psané. Některé rukopisy (na př. kapit. N 48, Vídeňské 4524, 4557, 4902, 4916, i sám M a jiné), přinášejíce řadu žalářních listů, výslovně je takto

označují (v. o tom v podrobnějších datech o jednotlivých rukopisech níže), jiné však (na př. kapit. F 20, D 50, universitní X E 24 a j.) omezují se na listy z vyhnanství, opět jiné (na př. univ. III G 6) na listy určité osobě (nebo domněle jí) zaslané. Zvláštní skupinu pak dosti záhy začíná tu tvořiti řada *českých* dopisů v žaláři psaných. Nejstarší rukopis, v němž tuto zvláštní skupinu (vedle jiných listů) samostatně najdeme, jest rukopis dvorní knihovny Vídeňské 4524 (Vdn), kdež na f. 119 a d. s označením „Tyto epištoly jsú napsány v žaláři v okovách Jana Hu[si] rukú“ čtou se čtyři česky psané listy žalářní (naší sbírky č. 153, 147, 129, 156). S ním asi souvěký jest jiný rukopis téže knihovny 4557 (Vidb), kde f. 140′ označením „Epištoly M. Jana Husi z Konstancie“ zahájena jest delší řada listů zase oněmi kusy (v tomto pořádku 153, 147, 156, 129).

Není správné tvrzení, že by tyto listy byly od počátku seskupovány za tím účelem, aby se staly „epištolami“ Husovskými vedle „evangelia“ — českého znění poslední části zprávy Petra z Mladoňovic. V obou právě zmíněných rukopisech jest sice čtení toto obsaženo také (ve Vidb dokonce právě před listy), ale účelnosti toho druhu nikde tu není viděti. Zatím jenom sestavení českých listů v žaláři psaných pro široký kruh posluchačů samo sobě bylo účelem,[1] který ostatně vždy ani neproniká. V rukopise 4902 (Vnb) ony čtyři listy, snad ne náhodou, ale sotva vědomě, tvoří (v pořádku 129, 147, 153, 156) závěr dlouhé řady listů, ač zde české zprávy Mladoňovicovy vůbec není, podobně najdeme skupinu tuto samotnu v rukopisech jiných (univ. XI D 9 = Us) bez českého spisku onoho, nebo vedle něho, ale bez označení souvislosti (ve Freiberském), anebo konečně (v Křižovnickém) sice v souvislosti s ním, ale již porušenu přidáním listů dalších.

Vše to tedy neprozrazuje ještě vědomého nebo uvědomělého vytváření pašijí a epištol novému světci, neboť i tam, kde zdá se, že se vědomí dostavilo, ustupuje touze po sebrání hojnější látky. Tu však přece lze již mluviti o porušení. Zde totiž myšlenka na ono spojení mohla se dostaviti velmi záhy. Nejstarším jejím dokladem jest, pokud vím, rukopis Víd. dv. kn. 4519 (Vndb) z druhé půle 15. stol., v němž po české zprávě Mladoňovicově čteme (f. 168): „Skonává sě pašijě a počíná sě prvá epištola Mistra Jana Hussi“, prvá ze čtyř, ač ne všech, které bychom očekávali. Jen tři z oné skupiny zde nalezneme (153, 147, 156), čtvrtá nahrazena českým překladem listu jiného (č. 139*). A tak v plném uvědomění vystupuje onen pokus o jakési liturgické seskupení kusů těchto teprve v Passionále Jenském a jeho přetisku z r. 1525.

[1] Nejlíp je to patrno z toho, že v rukopise Vdn český text Mladoňovicův čte se před dlouhou řadou Kostnických listů Husových, načež teprve po četných jiných různorodých kusech (mezi nimi jsou i žalářní traktáty Husovy) následuje naše skupina. Ve Vidb sice jdou listy ony hned za českým textem Petrovým, ale jakožto začátek dlouhé řady i jiných listů žalářních.

Odtud čtení toto vchází ve známost širšího čtenářstva, k čemuž arci zvláště také zájem reformací vzbuzený přispívá. Život Husův s oněmi čtyřmi listy vychází v latinském překladu, vycházejí i překlady německé.[1] Jestliže však v samých Čechách zájem bohoslužebný ustupuje touze sběratelské, děje se tak i jinde. R. 1537 vycházejí s předmluvou Lutherovou Epistolae piissimae, otisk materiálu Petrem z Mladoňovic sebraného, jímž znalost listů Husových neobyčejně rozšířena. A snaha po rozšíření dalším odtud převládá. Sice ještě později spisovatelé „Akt mučeníků", opírajíce se jinak o líčení „Epistolae", v podávání ukázek epistolografické činnosti Husovy dávají přednost latinským překladům oněch čtyř listů,[2] ale při slavném Norimberském vydání[3] přirozeně hlavním účelem bylo rozhojniti materiál, což se také o několik kusů podařilo.

Materiál zde shromážděný byl podstatněji rozšířen teprve Palackým, a jeho památné vydání v ‚Documenta Mgri Johannis Hus' zůstává podnes základem vědeckého zkoumání, třebas materiál i později ještě poněkud byl rozšířen. Ale nebyl to jen tento zevní přírůstek, který vzbudil potřebu nového vydání, a nebyly to jen pokroky v jednotlivých kritic-

[1] První vydání latinské má titul: Tres epistolae sanctissimi martyris Johannis Hussii e carcere Constantiensi ad Bohemos scriptae. Cum praefatione Mart. Lutheri. Vittemberge 1536 (Vittembergae excudebat Josephus Klug 1536). Německý překlad těchto listů — jsou vlastně čtyři, nikoliv tři, a jest připojen latinský text protestního listu české šlechty ze dne 2. září 1416 (!), pořízený z českého překladu — vyšel s titulem: Vier Christliche Briefe, so Johann Hus der heylig marterer aus dem gefengeknuss zu Costenz im Concilio an die Behem geschriben hat, verteutscht sampt einer vorrede D. Marth. Luthers, das zukünfftig Concilium betreffent (Getruckt anno 1536 29 Novembris.) Druhé vydání má titul: Etliche Brieue Johannis Huss des heiligen Merterers aus dem gefengnis zu Costentz an die Behemen geschrieben. Mit einer Vorrhede Doct. Mart. Luthers (Gedruckt zu Wittemberg durch Joseph Klug anno MDXXXVII). A tamtéž téhož roku vychází vydání třetí, jež má titul: Etliche Brieffe Johannis Husz des heiligen merterer aus dem gefengnisz zu Costentz an die Behemen geschriben. Mit einer Vorrede Doct. Mart. Luthers. ...MDXXXVII. Ke čtvrtému vydání došlo 1537 ve Štrassburce. Má titul: Etliche Briefe Johannis Hus des heyligen Merterers aus dem gefängnüss zu Costentz an die Behemen geschrieben. Mit einer vorrhede Doct. Mart. Luthers. Gedruckt zu Straszburg durch Wendel Ridel 1537. A konečně pátý překlad vychází v létech padesátých v Magdeburce. Nadpis zní: Des heiligen Merterers Magi Joan. Hussen IIII brieffe aus dem gefengnis im Concilio zu Costnitz an die Behmen geschrieben. Der Behmischen und Mererischen herrn brieffe aus Concilium. Mit einer Vorrede D. Martins Luthers zu Magdeburg verdeutschet. Srvn. O. Clemen, D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe L. (Weimar 1914), str. 20 n., Chytil-Novotný, Katalog výstavy, kterou pořádá na pětistoletou paměť úmrtí rektora pražského vysokého učení M. Jana Husi c. k. česká universita Karlo-Ferdinandova 15. června 1915 do 22. července 1915 v místnosti Musea království Českého. V Praze 1915 str. 28 n. č. 90—95, Novotný ČČM 1915 str. 376.

[2] Jejich výčet s tituly v. níže v úvodě, str. LI a d.

[3] Také úplný titul tohoto vydání uveden jest níže, str. LI.

kých otázkách, které ji sílily. Již dávno pociťována obecně a již dávno, lze říci, vědecké vydání Husovy korespondence bylo starý dluh, který splatiti jest otázkou cti české vědy a zejména českého studia doby Husovy. Není to nijaké snižování významu Palackého nebo znehodnocování jeho veliké práce, pravím-li, že Palackého Documenta, třeba jsou prací neobyčejně záslužnou a cennou a třeba zůstanou knihou, jíž stále ještě lze používati, vědeckým požadavkům, jak je dnes klademe, nevyhovují zcela a nevyhovovala vlastně ani při svém vydání. Palacký k svému vydání snesl velmi hojný materiál rukopisný, přispěl měrou velmi značnou k poznání nových, dříve neznámých nebo málo známých dokumentů, uvedl u jednotlivých čísel své sbírky hojnost rukopisů, v nichž čísla ona jsou obsažena, ale nelze říci, že všeho toho také měrou vyčerpávající užil. Jednotlivé kusy jsou tu vydány bez variant a zpravidla vůbec bez poznámek, jako by čtení v Documentech podané bylo také čtením rukopisným anebo čtením rukopisů všech.

Dlouholetá zkušenost a osvědčená kritičnost, s nimiž Palacký k vydání Document přistupoval, opravňovaly ho do jisté míry k tomuto postupu, k němuž ho pobízela i jeho snaha poskytnouti četby co možná pohodlné, jež ho ani v jeho edicích neopouštěla. A není arci pochybnosti, že vydání Document snáze a pohodlněji se užívá, než vydání zatíženého a snad až přetíženého poznámkami přinášejícími různočtení jednotlivých rukopisů. A přece ani nebezpečenství, že tím pohodlné užívání edice bude ohroženo, nesmí provedení této vydavatelské povinnosti zabrániti. Ani jediný z listů Husových není zachován v originále jeho rukou psaném, máme vesměs jen opisy, namnoze opisy opisů. Vydavatel musí se snažiti, aby z těchto textů dobral se znění, jak asi vyšlo z péra Husova. Není to práce snadná a jistě vždy jest v ní mnoho subjektivního. Neupírám také, že Palacký pokusil se o svůj úkol s porozuměním a obratností, v podstatě lze opakovati, že texty jím podané zůstávají základem, ale přece nelze tu jeho ediční zásady podržeti, jako nelze ani podržeti jeho ediční praxe. Zpravidla i tam, kde uvádí také rukopisy jiné, jež jistě znal, Palacký spokojuje se otiskem textu podle jediného jen. Ve svém vzácném taktu Palacký tu zpravidla volil rukopis opravdu nejsprávnější. Ale ani tu nerozpakoval se opustiti svůj text základní a nahraditi jeho znění textem rukopisu jiného, nebo i emendací, kontaminací atd., kde jeho úvaze lépe vyhovovala, aniž ovšem na to nějak upozornil. Palacký snad směl si dovoliti něco podobného, ale dovoleno takové počínání není — a nezáleží na tom, že snad i v tom Palacký zhusta uhodil na řešení správné. Zjišťování nebo dohadování správného textu má vždy, opakuji to, něco subjektivního — kdo mojí edice bude k vědeckým účelům užívati, uvidí, jak často se v jednotlivostech můj text liší od Palackého, jak věřím, na prospěch věci, — ale především musí tomu, kdo edice k vědeckým účelům užívá, býti dána možnost kontroly, příležitost poznati, je-li čtení, pro něž jsem se rozhodl,

opravdu nejsprávnější, či mýlil-li jsem se. A již proto musil jsem se odhodlati — kdyby ani nebylo toho, že vydání má podávati přesný obraz jednotlivých rukopisů — splniti onu povinnost měrou co nejúzkostlivější, přihlížeje podle možnosti k variantám všem, zdánlivě i malicherným.

Zašel-li jsem někde příliš daleko, nemohu rozhodovati, ale nebojím se té výtky, i kdyby se ozvala se strany opravdu vážného badatele. Jdeť o Husa, jehož poznání jsme ještě tolik dlužni a při němž má důležitost vše, co se nám o něm dochovalo. Ale není vždy malicherné, co se malicherným zdá. Někdy i pouhá ortografická zvláštnost některého rukopisu dovede vysvětliti omyl rukopisu jiného a tím nepřímo přispěti k zjištění správného textu, a kde ani toho není, jistě stačí upozornění, že nevíme bezpečně, jakým pravopisem Hus sám to které slovo psal. Při tom arci hleděl jsem vždy přidržeti se co nejtěsněji podání rukopisného — a zakládám si na tom, že se mi tím podařilo v nejednom případě zjistiti čtení jistě správnější, než má Palacký. Jen v latinských textech, jež nás došly jen v Ep či Op, bez rozpaků — nemusím toho omlouvati, jest to samozřejmé a provádí se obecně — nahradil jsem zklasicisovanou orthografii formami středověkými, ač i tu hleděl jsem podržeti způsob psaní, který se, byť jen ojediněle, vyskytuje v rukopisech středověkých vedle obvyklého jiného (např. condemnare m. condempnare, mihi m. michi a p.). Ale ovšem v textech, jež vedle Ep či Op dochovány také rukopisně, neuvádím zpravidla různočtení Ep či Op, kde běží zřejmě o humanistickou úpravu, a varianty pravopisné z Ep či Op zpravidla jen tam, kde jsou doloženy také rukopisně, nebo kde různočtení rukopisná vyžádala si poznámek.

Pravou svízel působily však texty české. Jsou zachovány (zejména čtyři listy žalářní) v celé řadě rukopisů, a písaři všech vedou si nedůsledně, ano jeden a týž písař na témž řádku stejné slovo po druhé píše jinak, kdežto druhý, veda si také tak, užívá zase orthografie opačné. Jsem přesvědčen, že uvádění těchto variant jest neužitečná přítěž, a nerozpakoval jsem se tedy zvláště u rukopisů pozdějších (Kříž., Freib.) na př. jejich důsledné „se“ místo „sě“ mezi variantami pravidelně pomíjeti, poněvadž v textech tak pozdních nejotované „se“ rozumí se vlastně samo sebou. Jistě stejným právem byl bych mohl vypustiti (a někdy jsem tak mlčky učinil, na př. u č. 129) řadu variant jiných (jsem — sem, jsú — sú, jěnž, jě — jenž, je nebo zdvojování souhlásek) a byl bych nejraději učinil tak vždy. Ale nějaká jednotná methoda pro transkripci není ještě stanovena, a o tom, na čem opravdu záleží, úsudky filologů se rozcházejí, jak jsem se v četných rozhovorech přesvědčil. A tak nezbylo než přetížiti text poznámkami a různočteními jistě namnoze bezcennými, v jejichž záplavě mnohdy utápí se, na čem záleží; nebylo však jiné pomoci při kolísavé orthografii rukopisů a při nejednotě zásad transkripčních. Snad konečně tento důkaz ad oculos pohne filology odborníky, aby stanovili určitá pravidla, jimiž by se bylo lze říditi.

To však ostatně jsou věci samozřejmé, o nichž netřeba ztráceti slov. Jinak si podle dnešních ediční zásad nelze vésti. Závažnější jsou rozdíly v uspořádání látky. Palackého Documenta nemají nadarmo obšírný název, z něhož vyplývá, že látka, již přinášejí, týká se života a učení Husova, jeho pře v Kostnici a náboženských rozmíšek v Čechách do r. 1419 — a neváhám přiznati zase, že to byla snůška materiálu na ten čas vzorná a nesmírně bohatá, i když z části jen správným čtením nahrazovala bídnou při vší své záslužnosti edici Höflerovu.

A zase není újmou — o ediční zásadách platí arci totéž, co řečeno svrchu, — řeknu-li, že dnes již bádání pokročilo mnohem dále. Bylo by možno opakovati, že dnes nové vydání Document jest naléhavou potřebou, ale dnes ovšem musí vypadati zcela jinak. Právě po této stránce ti, kdo přišli po Palackém, rozmnožili známosti dosavadní — ač ovšem bádání daleko není ukončeno — měrou neobyčejnou, rukopisný materiál zněkolikeronásoben, také kritika pokročila dále, a sama povaha materiálu nutí dnes k rozeznávání. Prameny historiografické mají dnes své zvláštní sbírky, do nichž celým svým rázem náleží, neméně pro traktáty a polemiky náboženské určeny jsou dnes zvláštní publikace atd., v té podobě, jak to učinil Palacký, nelze dnes nových „Document“ vydávati. Zde nové vydání nutně musí se omeziti na jednotlivé skupiny, v něž Palacký svoji sbírku rozvrhl.

Zmiňuji se o tom, co každý ví, z jiné příčiny. V čem spočívá literární, a snad by bylo možno říci, i umělecký význam Document, jest právě jednotnost hlediska, s něhož materiál sestaven. Palacký sám jistě znal materiálu, jímž by svoji sbírku byl mohl rozhojniti, více, a třeba vždy také spolupůsobila jeho nechut k theologickým sporům — přes jeho vlastní přiznání téměř nepochopitelná u toho, kdo sám k jejich poznání tolik přispěl, — přece také ono jednotné hledisko nebylo puštěno se zřetele, nutíc omezovati se jen na věci úzce s thematem souvislé, při čemž arci široký program byl značnou výhodou.

Výhoda však objevila se i jinak ještě — v uspořádání jednotlivých skupin. Palacký sice nebyl tak úzkostlivý, aby se obával porušiti jednotnost toho kterého oddílu, kde toho věcná souvislost žádala — i v jeho prvním oddíle, věnovaném listům Husovým, najdeme listy nejen Husem, nýbrž i některé Husovi psané, — nicméně široký program sbírky umožňoval mu bez porušení souvislosti věcné dbáti důsledněji jednotnosti jednotlivých oddílů a odkládati do jiných, čeho k porozumění věcné souvislosti kusů oddělení jiného bylo třeba.

Této výhody jest přirozeně zbaven vydavatel nynější, když není dnes možno vydávati Documenta znovu tak, jak byla vydána, zde přirozeně více padá na váhu zájem věcný, jenž musí určovati jednotnost hlediska poněkud jinak. Je-li dnes nutno odhodlati se k zvláštnímu vydání jednotlivých oddílů Palackého Document s věcného hlediska ve zvláštních publikacích, čili jinými slovy, nutno-li dnes nové vydání jediné

knihy Palackého rozvrhnouti do několika svazků, nelze, i když mnohosvazková publikace jednotně jest míněna, odkládati jednotlivých kusů, když k porozumění jsou nutné, do svazků dalších, jež snad ani nevyjdou, anebo teprve po dlouhé řadě let. Tím i při zásadním podržení rozvrhu Palackého musí se změniti i plán jednotlivých dílů. Čtvrtá část Palackého Document, obsahující velikou relaci Petra z Mladoňovic, může se jeviti jako druhý svazek nového jejich vydání, jenž však, jsa určen pro Prameny dějin českých a již k tisku připraven, neomezí se jen na zprávu Mladoňovicovu, nýbrž přinese i některé kusy v páté části Document otištěné, a ovšem i mnohé tam netištěné.

Přítomná kniha chce býti novým vydáním první části Document, ovšem se změnou (částečnou) programu svrchu naznačenou, o čemž potřebí ještě několika slov. Jest to korespondence Husova, a tedy ovšem netoliko sbírka listů Husem samým psaných, nýbrž i jemu adresovaných, bez ohledu na to, máme-li k nim zachovány odpovědi Husovy a byly-li odpovědi k nim vůbec napsány. A tu arci nebylo zase možno omeziti se jenom na zachované listy Husovi určené, nýbrž bylo třeba zjistiti také listy ztracené, na něž máme zachovány odpovědi Husovy, anebo u nichž je aspoň, i když dnes jsou ztraceny, konstatovati lze.

Z písemných projevů Husových pojato do sbírky vše, co má povahu listu nebo prohlášení, ať se již do veřejnosti dostalo anebo ať již pro veřejnost bylo určeno, čili nic. Zde ovšem úzkostlivě hleděl jsem právě k dotčené povaze listu nebo prohlášení. Vypustil jsem úplně vše to, co této povahy nemá, i když při vzniku bylo třeba s veřejností počítáno (na př. odpovědi na žalobní artikuly z r. 1409 nebo na „Deposiciones testium“ a p.), naproti tomu bylo nutno pojmouti odpovědi na žaloby z r. 1408, poněvadž mají vyslovenou formu dopisu.

Věcný zájem však vedl tu ještě k rozšíření dalšímu. Bylo nutno přibrati některé listiny, bez nichž by některé projevy Husovy byly nesrozumitelné, anebo které doplňují a osvětlují projevy Husovy také po jiných stránkách. Kusy toho druhu seřaděny jsou ve zvláštním oddílu vzadu jakožto přílohy, a jejich připojení jistě nesetká se s námitkami. Spíše snad bylo by možno očekávati námitku, nemělo-li jich býti více a nemělo-li do počtu příloh zařaděno býti také něco z toho, co se ocitlo ve vydání vlastním. A tu, myslím, jsem povinen vyložiti důvody, ze kterých se tak stalo nebo nestalo.

Vedle písemných projevů (listů a prohlášení) Husových a jemu od jiných zaslaných zachovala se totiž řada dokumentů, jež sice nevyplynuly přímo z péra Husova a nebyly právě jenom jemu určeny, ale na jejichž vznik měla osobnost Husova nesporný, ať již přímý či nepřímý vliv a nezřídka je přímo podnítila. Zdálo se mi samozřejmé, že také tyto kusy dlužno do mé sbírky pojmouti, nejen proto, že přinášejíce určitá positivní data pro život a činnost Husovu a při tom namnoze v publikacích ne vždy snadno přístupných roztroušeny, samy sebou

zasluhují nového vydání, ale také proto, že nikde jinde není k tomu místo vhodnější, než právě ve sbírce této. Arci do korespondence ve vlastním smyslu dokumenty tyto nenáleží, oprávnění k tomu, že jsem je sem zařadil, beru si z rozšířeného titulu, že sbírka přináší korespondenci a dokumenty Husovy.

Učinil jsem tak po zralém uvážení. Jest pravda, že tím jednotnost, zejména položíme-li důraz na osobní stránku každé korespondence, poněkud trpí. Ale ta vlastně jest již porušena rozšířením programu na písemné projevy Husovy vůbec, a porušil ji vlastně i sám Palacký v Documentech, neboť také on, ač některé veřejné projevy Husovy odkázal do páté části své knihy (jak mu to její rozšířený program dovoloval), jiné beze znatelných důvodů otiskl již v části první, mezi listy Husovými. Běží tudíž jen o důsledné provedení zásady, jež sbírce této učiněna základem a jež ji poněkud odlišuje od hlediska Palackého.

. Námitky, že dokumenty takové mohly býti vřaděny do příloh, nemusím se, myslím, obávati. Uvažoval jsem o ní mnoho, bral dotaz i u svých vědeckých přátel (netajím, že jsme se ve všem a vždy neshodli) a na konec rozhodl jsem se pro způsob, který jsem volil. Zdálo se mi nevhodným rozbíjeti jednotnou chronologickou řadu — jistě se každý přesvědčil, že to jest značnou závadou výborných jinak „Document" — z důvodu, o jehož naprosté vědecké platnosti jistě může býti spor. Jest pravda, že také „Přílohami" jednotná chronologická řada do jisté míry jest porušena, a přiznávám, že dlouho jsem byl právě proto na vahách. Ale přes to mám za to, že na konec nebylo možno rozhodnouti se jinak. „Přílohy" jsou právě jenom dokumenty průvodní, jež k osobě Husově nejsou v přímém vztahu — to bylo pro mne rozhodující jak po této, tak po jiné ještě stránce. Z dokumentů svrchu naznačených (jež nevyplynuly přímo z péra Husova) přibral jsem jenom ty, které jsou v přímém a bezprostředním vztahu k Husovi, a i tu hleděl jsem podrželi jen to, co přináší positivní životopisná nebo literární data, pomíjeje všeho, co lze nahraditi odkazem, a spokojiv se pouhým regestem také tam, kde nové vydání Petra z Mladoňovic nahradí vydání dosavadní a činí na tomto místě nový otisk zbytečným.

Z dokumentů a korespondence Husovy pojato tedy do sbírky této vše, co vyhovuje podmínkám svrchu uvedeným, s jedinou jen výminkou. Polemické projevy Husovy k synodě r. 1413 a k jednání z ní vzešlému, ač ovšem mají povahu veřejných prohlášení, nepojaty sem z části úmyslně, z důvodu každému, kdo poněkud Husem se obíral, samozřejmého. Jsou v nerozlučné souvislosti s Husovými traktáty De ecclesia, Contra Stanislaum, Contra Palecz a Contra octo doctores, bez nich zůstávají kusými, jako zase ony traktáty je předpokládají. Tyto kusy nutně bylo odložiti do chystaného akademického vydání oněch traktátů, kde jako přílohy najdou místo, a kde také bude lze (snad i při jiné příležitosti) uveřejniti i odpovědi na jednotlivé žaloby.

Závažnější mohla by býti námitka jediná — vracím se ještě k onomu rozšíření programu své sbírky, — že totiž souvislost listů Husových, toho nejcennějšího snad pro poznání Husa-člověka odkazu, jest tím poněkud roztříštěna. Přiznávám, že mi toho opravdu bylo líto, a nedovedu ani této námitky úplně odzbrojiti, nicméně lze, tuším, uvedené již důvody ještě zesíliti. Také listy Husovy ve vlastním smyslu byly namnoze — poznáme to ještě — určeny pro veřejnost, čistě intimních sdělení, jaká nám znamená korespondence dnes, mezi nimi (mimo žalářní) není, nebo aspoň ne mnoho — tím nemá býti řečeno, že nejsou upřímné, neboť právě proto jsou nám tím vzácnější. Zdá se mi však, že toto důležité měřítko literární při vědeckém vydání nemůže býti rozhodující, a tomu, kdo chtěl by v souvislosti čísti kritické vydání *jen* listů Husových, poslouží snad seznam čísel podle původců, vzadu přidaný, kde je postupně spořádány nalezne.

*

Začal jsem se studiemi o Husovi obírati před více než 25 léty a kritická studie o chronologii listů Husových, před 20 léty vydaná (VUSp 1898 č. IV), byla jedním z prvních výsledků. Byla přijata příznivě, ale ještě více bylo mi milé, že také její resultáty od badatelů o Husovi byly přijaty téměř veskrze — pokusy o opravy nebyly vždy opravami, — zejména však, když některé pozdější nálezy rukopisné potvrdily správnost mého datování. Přes to však — i to se rozumí samo sebou, — chystaje kritické vydání listů Husových, přihlédl jsem znovu ke všem příslušným otázkám a odchylným názorům, od té doby (i dříve) proneseným. Bylo mi začasté zadostučiněním, když ve většině případů mohl jsem, i přes námitky a pokusy jiné, setrvati při názoru v oné studii proneseném, ale neváhal jsem arci zříci se ho, kde jsem shledal námitky odůvodněnými, jako jsem zase jindy dospěl sám novým studiem k mínění odchylnému. Ve většině případů mohl jsem arci, jak řečeno, setrvati při mínění svém — mohu tedy v úvodních poznámkách zpravidla odkazovati k oné své studii. Kde jsem své starší mínění změnil, jsou důvody rovněž stručně uvedeny v poznámkách úvodních, mimo to mohu nyní také odkázati k svému a Kybalovu velikému dílu, takže zde mohu se omeziti jen na věci nejdůležitější.

Největší měrou rozšířen materiál korespondence Husovy od doby, kdy vyšla má studie, v skupině nejstarších listů, psaných do doby vyhnanství Husova r. 1412. Z dokumentů Husových pojal jsem sem jeho ustanovení správcem kaple Betlemské (č. 2), listinu o uklizení jeho sporu s Zeiselmeisterem o důchody Betlemské (č. 4), a listinu, v níž jménem českého národa i university přijímá darování kaple Božího těla (č. 5), listinu o založení kolleje králové Hedviky Husem zpečetěnou (č. 30) a konečně notářský spis o pověření Husova traktátu De tribus dubiis (č. 40). Z listů Husovi zaslaných (vedle dávno známých Oldcastleova a Wycheova č. 21 a 22) zvláště jest důležit list Jana z Rakovníka, dávno

známý Palackému (v. Über Formelb. II, 8), ale potom zapomenutý a teprve nedávno znovu objevený Sedlákem. Není však nejmenšího důvodu domnívati se, že by Hus na list byl odpověděl, a proto ani jakožto ztracená není jeho odpověď registrována.

Z vlastních písemností dvě čísla jsou zde uveřejněna po prvé. Jest to především č. 2, známé již Palackému, který je vlastnoručně opsal (opis je v diplomatáři Musejním), ale nedocenil. Jeho poznámka na konci opisu, že jde o pouhou písařskou hříčku, v podstatě ovšem jest správna, nicméně význam dokumentu jest mnohem větší. Jest to sice pouhé slohové cvičení, fingovaný dopis krále Václava, který ovšem z kanceláře královské nikdy nevyšel a nikdy v ní nebyl napsán, ale jest zvláště cenný pro poznání svého původce — a tím jest Hus, dokument pochází z jeho Rhetoriky. A cena roste tím, že jest — jako celý rukopis — bezpečně datován, a to tak, že o správnosti data nemůže býti pochybností. Neníť obsaženo v listě samém — tu by mohlo býti fingováno, — nýbrž ve zvláštním závěru, a jeho spolehlivost jest také jinak pověřena. A tu ovšem obsah — hrozba, nepřičiní-li se papež o nápravu, že sám král dá výtržné kněží utopiti — jest pro smýšlení mladého Husa r. 1402 neobyčejně karakteristická.

Druhé č. 23 jest zachováno jen jako formulář, ale o jeho authentičnosti nemůže býti pochybnosti. Palacký znal rukopis, v němž jest zachováno, a řadu listin — dostáváme se jimi k r. 1410 a k hromadným žádostem z Čech ke kurii, aby osobní půhon na Husa byl zrušen — uveřejnil, ač nikoli všecky; mezi vypuštěnými — také většina z těch, jež Palacký uveřejnil, jsou pouhé formuláře — jest i náš dokument, nový list Husův. Není sice výslovně dosvědčeno, že tenkrát také Hus sám (vedle krále, králové, předních šlechticů, měst Pražských i university) papeži psal, ale není to také nikde popřeno — zmínky o zakročení ostatních písemného projevu Husova nevylučují, — a smíme-li bez rozpaků věřiti ve správnost ostatních formulářů v onom rukopise zachovaných, jistě není důvodu pochybovati o ní zde. — Správnější čtení některá podařilo se mi s pomocí koll. Friedricha zjistiti u č. 27, takže tím licence nejnovějšího překladu stávají se ještě nápadnějšími. A snad i to smím uvésti, že č. 17, odvolání Husovo k papeži, jest zde po prvé otištěno v úplné a správné formě. Konečně rozšířil jsem materiál Document nálezem č. 36, které zatím tiskem vydal také Sedlák, a č. 44, které po jednom velmi nemilém nedopatření překotně uveřejnil Flajšhans. Jest to náčrt obrany, v němž Hus stručně přehlíží průběh svého sporu s hierarchií, který podle všeho, ač původně pro veřejnost určen, potom uveřejněn nebyl a náleží (z důvodů v úvodních poznámkách vyložených) asi do července-srpna 1412.

Z kusů dříve známých nebo jinými objevených zařaděno sem po příkladě Flajšhansově č. 9 o odúmrtech, poněvadž má vyslovenou formu listu nějakému vládykovi, a č. 7, objevené Zíbrtem, ač autorství Husovo

jest dosvědčeno jen svědectvím velmi pozdním. Naproti tomu jistě co nejrozhodněji lze autorství Husova hájiti i u č. 6, u listu pověstnému Janovi Hübnerovi psaného. Jos. Truhlář, který list nalezl, správně, ač poněkud nesměle měl za původce Husa, Sedlák velmi rozhodně, ale bez důvodů, prohlásil autorem Stanislava ze Znojma, a jeho mínění u nekritických lidí převládlo tak, že je zastrašilo počítati list i jen mezi nejisté. V bádání historickém bývá mnohdy mnoho nejistého, nic však není zajisté bezpečnější, nežli to, že Stanislav autorem býti nemůže. Jeho stanovisko r. 1403 a 1404 známe velmi dobře, a to se, hájíc článků Wyclifových všech a vůbec, nesmiřitelně rozchází se stanoviskem pisatele listu, jenž pochybuje o autentičnosti článků, jak to (vedle Mikuláše z Litomyšle) činil r. 1403 a dlouho potom právě Hus, na něhož tedy jest nejpřirozenější mysliti. Konečně pokud jde o změnu v datování, správné datum u č. 39 dáno zjištěním správného čtení rukopisného, jako jím byla dána i změna v datu a určení č. 10, což vyloženo v úvodních poznámkách k němu.

Nejpronikavější změny i co do datování i co do formy a povahy listů Husových dostavily se vlivem bádání cizího i vlastního ve skupině listů, již lze označiti jako „listy z vyhnanství", i když některé psány byly v Praze. Byl to především nález č. 49, které dosud známo bylo jen ve znění latinském, také po česku (v rukopise Víd. 4916, také na to upozornili nyní i Flajšhans a Sedlák). Bylo mi po bližším srovnání jasno, že český text, třebas necelý, jest nepochybně původní. A tu se přirozeně vynořila otázka, není-li tomu tak i jinde, jak ji, nepodav arci důvodů, nadhodil již Flajšhans.[1] To tedy nutilo k dalšímu pátrání, které, tuším, aspoň někde mohlo pro domněnku Flajšhansovu poskytnouti dokladů.

O to arci sotva bude spor, že listy Husovy z vyhnanství posílané bývaly v Betlemě předčítány. Jest to tak samozřejmé, že to ani zvláštního důkazu nepotřebuje, nicméně jistě smí tu býti vzpomenuto, že jen tím lze asi vysvětliti omyl rukopisu křižovnického XXII A 4, jenž, přinášeje list č. 48 dvakrát (po druhé ve skupině šesti listů domněle žalářních), po prvé (na str. 215) jej zahajuje označením: ‚Počíná se jiná řeč velmi pěkná a užitečná od M. Jana Hussi svaté paměti kázaná v Bethlemě takto.' Pro posluchače ovšem slova Husova, měla-li býti jakousi náhradou za kázání, musila zníti česky, a máme skutečně i listy česky zachované (č. 74), a jinde zase nutno si aspoň položiti otázku, jaké bylo jejich znění původní. Jest totiž nápadné, že u latinských pro Pražany určených listů, pokud vedle Op dochovány jsou také rukopisně, znění rukopisného textu rozchází se velmi značně s textem Op, takže toho pouhými změnami slohovými a podobnou úpravou, v níž si vydavatelé Op libovali, vysvětliti nelze. Na důležitou okol-

[1] Některé důvody pro toto mínění ve své edici vyslovené uvedl potom Flajšhans v Osv. XLV (1915), str. 402 n.

nost upozornil tu také Šedlák, totiž na nepřesnost citátů biblických v některých z těchto listů; a ta zajisté velmi překvapuje u Husa, jenž i v žaláři, a tedy z paměti dovedl bibli citovati přesně, a o jehož biblické znalosti i z mého vydání, po zjištění četných citátů, lze se přesvědčiti. To tedy zase spíše žádá výkladu, že text latinský není původní, že listy, aspoň některé, podle svého určení psány česky. Než tu ještě jiná okolnost zasluhuje povšimnutí. Závěr nesmí býti pronášen ukvapeně.

Nelze nevzpomenouti toho zjevu, že Hus i pro kázání, která jistě pronesl po česku, své přípravy psal latinsky, a někdy celá kázání, ač česky promluvená, po latinsku vypracoval. Vždy je tudíž možno, že také listy, ač pro posluchače byly určeny, psal latinsky, a že teprve při přednášení překládány. Vskutku také, a zejména při textech vedle Op také rukopisně doložených, nelze této otázky vždy určitě rozřešiti, zde (na př. u č. 50, 71) vždy jest možno, jak svými místy upozorněno, že latinské znění původní pro předčítání přeloženo a do Op přešel pak zpětný překlad do latiny.

Všude však s tímto výkladem nevystačíme. Někdy jsou uvedené již okolnosti tak nápadné, že jest pravděpodobnější předpokládati české znění původní, a někdy se předpoklad mění téměř v jistotu. Byl to zejména nález Sedlákův — nález českého citátu z listu jen latinsky dochovaného (č. 72), — který má jistě značný význam, a snad smím zde také výslovně upozorniti na vyšetření své, na němž, nevím, zda právem, si zakládám, že totiž záhadné místo v č. 70: „parte utraque pensata, eius dignacionem ... et iusticiam ..., confirmate corda vestra“ — jiný rukopis opravuje: „parte utraque pensata, per eius dignacionem ... confirmate“, což však souvislost ruší — lze nejsnáze vysvětliti neobratným překladem českého: „Uvážíce obojí stranu, jeho důstojnost ...“.[1] Podle toho u. č. 55, 69, 70, 72 lze míti za to, že původně psány byly česky.

Změny v datování jsou odůvodněny v úvodních poznámkách jednotlivých čísel (jsou to hlavně č. 53, 58, 64—66, 68, 69), a není třeba jich zde blíže rozváděti, spočívají hlavně na lepším srovnání obsahu a poměru listů těchto k sobě navzájem a jejich poměru k ostatní činnosti Husově. Zde ovšem plné bezpečnosti nelze dojíti a zůstane tu vždy mnoho nejistého, názory mohou a budou se vždy měniti (na př. u č. 71 a j.), a nezbývá než spokojiti se pravděpodobností přibližnou.

Ve skupině listů souvislých s přípravami i cestou na koncil a s prvním pobytem v Kostnici není velkých změn. Mezi dokumenty pojat také „Ordo procedendi“ podle souhlasného svědectví rukopisného Husem sepsaný — stalo se tak až v Kostnici, — k němuž však jistě přispěl také zejména hojnými a obratně volenými doklady z kanonického práva přítel a právní rádce Husův Jan z Jesenice již za pobytu v Praze. Po-

[1] Jak ve vydání upozorněno (v. str. 181 pozn. 6), potvrzuje se toto vyšetření také překladem Op (I f. 98′), jenž tam uveden.

slední část tohoto kusu Palacký potlačil, asi v domnění, že jest zbytečná, nebo že k celku nepatří. Že neprávem, viděti odtud, že se čte ve všech rukopisech i v Op, a dále z toho, že tvoří přirozený závěr celku.

Žalářní listy Husovy jsou ovšem z jeho odkazu nejcennější. Velikou většinou, ač mezi nimi nechybí ani listů, jež pro veřejnost byly určeny, neboť mají formu veřejných prohlášení, jsou to intimní sdělení, přátelská upozornění, důvěrná přání, jež diktovala nálada okamžiku, přízeň příležitosti, potřeba chvíle. To však nezůstalo bez vlivu na jejich formu po stránce zevní. Upozornil jsem hned ve své první studii[1] na tuto okolnost a užil jí již tenkrát vydatně pro kritiku a datování listů, zdá se mi však nutné tehdejší svá pozorování doplniti a k věci se ještě jednou vrátiti.

Po stránce textově formální ona důvěrná sdělení — listy a prohlášení pro veřejnost určené zachovávají ovšem obvyklou formu listů a prohlášení — mají svůj zvláštní ráz. Velmi často okamžitá nutnost zbavila je do jisté míry téměř formy dopisu vůbec, nemají někdy ani oslovení[2], nebo jsou to docela stručná sdělení chvatně načrtnutá, jak právě bylo možno, ba po této stránce ani dlouhé dopisy přátelům Kostnickým nečiní někdy výjimky. Jestliže již ku svému listu přátelům do Čech ze dne 19. ledna, prvnímu do Čech z vězení (č. 109), byl Hus nucen užiti neúhledného kousku papíru, který jeho zástupce v Betlémě, od nového hnutí již již se odklánějícího Havlíka, svedl k surovému výsměšku[3], tím spíše bylo tomu tak při důvěrných sděleních přátelům. Byly to poznámky psané na útržcích papíru nebo jiné psací látky, malé lístky[4], někdy přímo na zadní straně dopisu přátel[5], listy delší snad začasté na několika cedulkách. Okolnost tato, jak jsem hned tenkrát upozornil, není bevýznamná pro kritiku listů, jež známe toliko z vydání Lutherových Epistolae a z vydání Op. Právě pro zjev posléze zmíněný mohu nyní uvésti zajímavé doklady rukopisné.

V rukopise universitní knihovny Pražské XI D 9 (Us) najdeme řadu žalářních listů Husových, ale tak, že velmi často není tu listů celých, jak je známe z rukopisů jiných, nýbrž jen jednotlivé části, často propletené částmi listů jiných. Mysliti při tom na nedbalost písařovu není

---

[1] Srvn. Novotný, Listy Husovy 45.

[2] Na př. č. 104, 106, 110, 111, 116, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 131, 143, 149, 150, 160, 163.

[3] Srvn. svědectví Petra z Mladoňovic v připisku k č. 109 a slova Jana z Chlumu (č. 117): Carta triangularis et defluens.

[4] ‚cedule' nazývá je Petr z Mladoňovic; v. Palacký, Docum. 322.

[5] Srvn. na př. č. 114 (v Docum. 57 — 52, zde str. 244), kde Hus přímo praví: ad vestram cartam non audeo scribere responsiones (na články Gersonovy), ve věcech méně choulostivých tak tedy patrně činil. Tím se snad i vysvětlí omyl Husův s opisem listu Jakoubkova, o němž v. č. 110 (Doc. 48; srvn. zde str. 222, č. 99).

dobře možno, neboť jinde zase mívá rukopis čtení správnější. Mimo to pak najdeme zde mezi těmito fragmenty jeden, kterého do žádného ze zachovaných listů vřaditi nelze, ač ani o původu jeho z péra Husova pochybovati nelze — jest to č. 159, fragment nového, ztraceného listu Husova.[1]

I kdyby úryvky č. 128 v Us zachované mohly nasvědčovati, že úmyslně vybrány — oba vyjadřují přání Husovo, aby raději jeho utrpení byl učiněn rychlý konec, — již při č. 124 nevystačíme s tímto výkladem, a také u č. 143, kde zase rukopis Vídeň. 4916 (= Vdb) najednou, jako by začínal nový list, vkládá začátek č. 161, žádá výkladu jiného. Na stopu vede zde č. 126. Zde najdeme v textu jinak s ostatními rukopisy souhlasném vložen nejprve úryvek z č. 124 (v. ve vydání č. 126 pozn. r a č. 124 pozn. aa), potom (v. č. 126 pozn. hh) přípisek, který ve všech ostatních rukopisech chybí, a konečně (v. č. 126 pozn. nn) slova, jimiž v č. 127 latinsky naznačeno, co se má státi s českým lístkem (č. 127). Může-li to býti důkazem, že tento list panu Škopkovi (č. 127) doručen byl přátelům Kostnickým současně s listem č. 126, aby od nich dále adresátovi byl poslán, a že tedy onen latinský přípisek, jenž v Us pojat do č. 126, četl se snad na zadní straně listu Škopkovi, nebo připsán v doušce k č. 126, vede to zároveň také dále, dává to odpověď k otázce, jak ono přeházení v rukopise Us (a z části Vdb) lze vysvětliti, jak lze vysvětliti, že v rukopisech těchto (častěji než v jiných) jednotlivé listy nebývají celé, nebo zase (v Us) jsou doplňky jinde nezachované. Vysvětlení — přibéřeme-li i správnost (poměrnou) čtení rukopisu Us, sotva může býti jiné, nežli to, *že rukopis Us vznikl opisem oněch původních drobných cedulek a útržků papíru, na nichž listy Husovy vlastnoručně byly psány, anebo, což jest pravděpodobnější, opisem z předlohy, která na základě oněch lístků vznikla.*

Dostáváme se tím na stopu rukopisu dnes asi ztraceného, ale jistě z původních zápisů Husových a patrně neodvisle od opisů Petra z Mladoňovic vzniklého, jehož písař nevyznal se dobře v přeházeném materiálu, srovnaném správně teprve piétní rukou Petra z Mladoňovic, k tomu jistě nejpovolanějšího. Je-li oním rukopisem, což se nezdá pravděpodobným, rukopis Us sám, anebo je-li, jak za to mám, opisem z oné ztracené předlohy, jest konečně věcí již vedlejší; jistě však umožňuje nám rukopis Us, vzniklý nezávisle na kanonu Petrem z Mladoňovic pořízeném, poznání, aspoň nepřímé, původní formy lístků Husových a potvrzuje zjev, který jsem již před bedlivějším prozkoumáním rukopisu Us konstatoval, že žalářní listy Husovy byly původně volné cedulky, jejichž obsahovou a věcnou souvislost určiti připadlo oddanému Petrovi z Mladoňovic — a on tak učinil hned v Kostnici; — na jeho

[1] Upozornil na to zatím, jak na svém místě uvedeno, také Sedlák, Několik textů III, str. 6.

srovnání, jistě správném, zakládají se všecky ostatní rukopisy, ovšem zejména nejdůležitější, Vdn, Vidb, M a Vnb.

Než ono poznání, že rukopis Us někdy jest, třeba svými omyly, původnímu písmu Husovu nejbližší, potvrzuje jím samým (a z části i rukopisem M) ještě jedna okolnost, tuším, ještě zajímavější. Bylo zajisté již mnohému nápadno, že žalářní listy Husovy, důvěrným přátelům posílané, jsou vesměs psány latinsky, a nelze pochybovati, že hned původně tak psány byly. Byl-li to zvyk, kterému pisatel téměř nevěda podléhal, či byla-li to jiná příčina, která ukládala užívati latiny, těžko rozhodnouti. Jistě čeština byla by velmi dobře mohla sloužiti tomu, čeho přání téměř každý z těchto projevů Husových provázelo, totiž aby nepovolanému zůstal nesrozumitelným. Jestliže však právě proto (z ohledu na prostředkovatele nebo pod.) užívání latiny stalo se téměř příkazem, byl přece po ruce prostředek, jímž nesrozumitelnosti pro nezasvěceného mohlo býti dosaženo. Na stopu vede, tuším, opět rukopis Us (a z části M).

Nacházíme-li v č. 139 v rukopise Us napomenutí panu Václavovi z Dubé, aby se oženil, a čteme-li tu místo „uxorem" jiných rukopisů čtyři nesouvislá písmena, může to snad býti jen nezřetelně psáno. Ale v č. 126, témž, o němž víme, že jest v rukopise složeno z několika úryvků, najdeme — a není asi náhoda, že právě v něm napomíná Hus přátele k opatrnosti s listy — tam, kde Hus mluví o svých snech, a kde ostatní rukopisy čtou „post narracionem dominus Johannes statim in nocte dixit" (v č. 126 pozn. tt), místo slov ‚dominus Johannes' záhadnou skupinu:

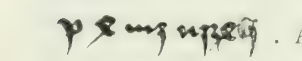 . A ještě nápadněji vystupuje to ku konci téhož čísla (v. č. 126 pozn. bz), kde v českém přípisku slova „král ne uherský" nahrazena značkou „král 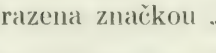 ". Zde, myslím, nelze se spokojiti vysvětlením ze špatného čtení nebo nezřetelného psaní, zde spíše připadneme na vysvětlení, že toto místo, třeba česky psané, nemá býti srozumitelno každému.

To pak nabývá významu ještě jedním místem z rukopisu M. Tam v č. 159 Hus, mluvě o knihách svého majetku, o nichž učinil pořízení zvláštním listem M. Martinovi z Volyně, dnes ztraceným (v. č. 134), praví Petrovi z Mladoňovic, jemuž list jest psán: „et aliquos Vicleph, qui tibi placebunt, accipies"; ale závadné slovo „Vicleph" není v rukopise vypsáno, nýbrž místo něho najdeme 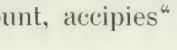 . A že zde nejde o přepsání, nýbrž o značku, která by nebyla každému srozumitelná, patrno z toho, že rukopis Vidb slovo toto vůbec vynechává a Vdn místo něho vkládá „ex eis" (v. č. 160 pozn. gg). Byla jim patrně značka již nesrozumitelná. Zde jest, tuším, úplně jasno, že smíme v tom ve

všem *viděti stopy tajného, šifrovaného písma,* jímž měla choulostivá místa některá býti zatajena (tak u poznámky ve snu slyšené její původce, při vzkaze Janovi z Chlumu narážka na Zikmunda, v jehož službách býval, při odkaze knih Wyclifových zmínka, jež obdarovanému mohla by uškoditi). Jistě tím bude možno přispěti budoucímu šetření k objasnění některých míst, jež i nyní ještě zůstávají záhadna. Bohužel srovnavacího materiálu jest tu příliš málo a do vratkých dohadů nemínil a nechtěl jsem se pouštěti.

Přesnější probrání rukopisů se zřením ke všem těmto poznatkům také jinde vedlo k potvrzení mých starších názorů, jinou cestou získaných. Tak na př. důkaz, že číslo 66 Document nutno rozděliti v listy dva, časově od sebe dosti vzdálené (č. 125 a 149), k němuž jsem ve své prvé studii dospěl z důvodů vnitřních,[1] třeba v rukopisech obě čísla následují za sebou, jest nyní potvrzeno tím, že dva nejdůležitější rukopisy Vdn a M druhou část čísla domněle jednotného začínají sice beze zvláštního nadpisu a hned za částí prvou, ale přece novou řádkou, jak činí u jednotlivých listů pravidelně. Na jiné detaily nemusím zde upozorňovati, a také tam, kde jsem své názory o datování změnil, jest to v úvodních poznámkách k jednotlivým listům vyloženo dostatečně.

Zvláštní důležitosti nabývá však poznání oné formální stránky žalářních listů Husových pro jednu jejich skupinu. V Ep f. H1′ (a v Op f. 71) čteme totiž nad určitou skupinou listů toto záhlaví: ‚Literas sive epistolas sequentes scripsit Magister Johannes Hus de carceribus, in quibus primum detentus fuit apud fratres Predicatores in stagno Constanciensi extra muros civitatis. (Prior est ad Petrum scripta).‘ Po dokončení pak této skupiny mají obě vydání (Ep J6′, Op f. 75′): ‚Testimonium Petri notarii: Iste carte premisse omnes sunt de cedulis Magistri Johannis Hus de manu ipsius scriptis bona fide reddite; respondent enim de verbo ad verbum cum suis originalibus.‘ Oba tyto zápisy objímají skupinu patnácti (vlastně jenom čtrnácti podle dnešního počítání) listů psaných ještě v klášteře u Dominikánů. Jdou za sebou v tomto pořádku (podle mého datování): č. 110 (114 druhá část), 115, 116, 105, 106, 111, 117, 118, 114, 108, 103, 104, 120, 121, a jsou to tedy opravdu všecky (až na český list z 19. ledna č. 109) zachované listy Husovy, psané v prvním žaláři. Rukopisně (mimo český list č. 109, jehož ovšem v Ep, Op zde není) zachován jest jediný (č. 118), o němž ještě níže bude zmínka, nicméně závěrečná i začáteční poznamenání v Ep (Op), která, byť snad ne beze změn, jistě jsou původu rukopisného, jsou jakousi zárukou, že zde v tisku 16 stol. máme zachován nějaký opis listů Husových, který, ať přímo či nepřímo, lze redukovati na opis původně Petrem z Mladoňovic pořízený.

[1] Srvn. Novotný, Listy Husovy str. 65—68, 78—79.

Tím ovšem nemá býti řečeno, že by si vydavatelé Ep (a Op) nebyli dovolili vůbec žádných změn — dotknu se toho ještě, — nemáme zde však dostatečné možnosti kontroly. Jak řečeno, jediný z těchto kusů zachován jest mimo Ep (Op) ještě rukopisně, č. 118 v rukopise kapitulní knihovny D 50 (Kp) a Vídeňské dvorní knihovny 4916 (Vdb). Zde však najdeme značné rozdíly, mezery i přemístění. Především verše, jimiž list jest zahájen a jež pak dále v text vsunuty, najdeme v obou rukopisech na jiných místech než v Ep (Op); Vdb spojuje obojí verše a klade je na začátek celého listu, vynechav, co v Kp (a Ep) mezi obě části vsunuto, ale také Kp, ač rozdělení na dvě části podržuje, umisťuje část druhou na jiné místo, než ji čteme v Ep (Op). Zde však, tuším, nebylo těžko rozhodnouti, kterému čtení přísluší přednost. Mohou-li ony rozdíly býti zárukou, že předloha rukopisu Kp a Vdb (u obou jistě různá) nemohla býti táž jako předloha Ep (Op), a je-li spojení druhé části veršů s první ve Vdb i přemístění její ve Kp do jisté míry aspoň zárukou (nebo snad stopou), že také tento lístek byl původně psán na několika cedulkách, logická souvislost ručí tu za správnost zařazení, jakého se veršům dostalo v Kp. Po zmínce o vytrvalosti, jež zjedná pomoci božské, následují verše o utrpení Kristově, neskonale větším, než jest naše, k němuž jest třeba přispění Kristova, a na závěr zmínka o modlitbách kněžských v žaláři, k níž hned se pojí úvaha prosou psaná o tom, jak to (modlení v žaláři) přispívá k porozumění žaltáři i prorokům a zprávám o umučení. Naproti tomu uspořádáním v Ep (Op), kde po zmínce o stálosti a o srozumitelnosti žaltáře ve vězení následují teprve verše o modlení hodinek a o umučení Kristově, logický smysl zdá se mi býti porušen.[1]

Dávám-li tudíž v tomto případě přednost čtení rukopisu Kp, nechci tím říci, že by vydavatel Ep samovolně byl porušil znění své předlohy, ač toho úplně vylučovati nelze, poněvadž si i jindy dovoloval změny podle svého vkusu, ale nechci ani říci, že by se byl při opisování cedulek Husových zmýlil již Petr z Mladoňovic. Rukopisu, jehož užívaly Ep, a který se redukuje, ať přímo či nepřímo, na Petrovy opisy cedulek Husových, neznáme, jest velmi dobře možno, že v něm (anebo již v původním opise Petrově, byl-li rozdílný od předlohy Ep) bylo upozorněno, kam vložiti příslušné verše, původně při opisování z roztroušených cedulek nesprávně zapsané, nějakým znaménkem, jehož si písař nebo vydavatel nepovšiml, snad byly verše původně vtěsnány na okraj a p., zkrátka není příčiny, i když zde dáme přednost čtení rukopisnému, pochybovati jinak o přesnosti textu Ep (arci relativní).

---

[1] Zde by se ovšem mohlo namítnouti, že Ep, navazujíce myšlenku o srozumitelnosti žaltáře a umučení Kristova hned na zmínku o stálosti, potom verši zde vloženými tuto myšlenku prosou vyslovenou jen opakují, čímž by se získávalo logické souvislosti; ale v tom případě byla by to již, hledíme-li k stejnému pořadu (třeba ne umístění) veršů v obou rukopisech, kombinace Petra z Mladoňovic, a překáží tomuto výkladu, že mezi tím čte se v Ep místo o doktoru Bibrašském.

To zvláště padá na váhu při mezerách a výpustcích, nebo i přídavcích rukopisů, zejména Kp, neboť Vdb jest zřejmě neúplný. Po ukončení začátečních veršů čteme v Kp poznámku, jíž nemají ani Vdb ani Ep (Op): „Alia omnia mihi placent preter quartum etc.“ Nerozpakoval jsem se vzíti ji do textu, poněvadž při povaze opisu Petrova a jeho práce vůbec nelze vylučovati možnosti, že ve své snaze zastříti, co by mohlo poškoditi památku milovaného Mistra, zmínku onu Petr sám vypustil, anebo že tak učinil, nerozuměje jí, vydavatel Ep (vykládám to na zmínku o Zuzanně, jejíhož případu — usvědčení křivých svědků — Hus již pro sebe neočekával).

Důležitější jest, že zmínka o doktoru Bibrašském a celý konec chybí v Kp. Přiznávám se, že jsem dlouho uvažoval, nemám-li tyto části, rukopisně nedoložené, pokládati za zvláštní list, v Ep omylem s oněmi verši a co k nim náleží, spojený. Zvítězila-li na konec autorita, abych tak řekl, Mladoňovicova, již zaručují svými přípisky Ep, přispěla k tomu ovšem i ta okolnost, že list jest zároveň odpovědí na dopis Jana z Chlumu, do níž právě ony části dobře zapadají, ale v neposlední řadě byla to také důvěra ve spolehlivost textu Ep (Op), pokud jde o skutečné zachycení textu Petrem z Mladoňovic zachovaného.

Ovšem to neznamená, že by se na ni bylo možno spolehnouti všude, a zejména chronologie jednotlivých listů jest tu, jako v rukopisech listů Husových vždy, téměř úplně zvrácená. Ale tu nejčastěji postačí vnitřní kritika sama, u listů pak, jež jsou si navzájem odpovědmi, datum jednoho stává se oporou druhého. Jestliže na př. v Ep (Op) celá tato skupina zahájena jest listem (č. 110), v němž Hus oznamuje, že *z tohoto* žaláře psal dosud jediný list, v němž žádal, aby se adresáti za něho modlili, a jenž měl býti od přátel Kostnických teprve vlastním adresátům doručen, není nesnadno poznati, že list musí náležeti do doby po 9. lednu, kdy Hus vězení u Dominikánů změnil — z prvního žaláře nebyl by mohl psáti o „tomto“ vězení, což předpokládá již předcházející vězení jiné, — a rovněž snadno lze poznati, že list musí náležeti až za 19. leden, kdy je datován onen list se žádostí o modlitbu (č. 109), když list tento musil býti teprve od přátel dále expedován a tedy určen byl do Čech. Podobně není nesnadno uhodnouti, že list č. 103, v Ep (Op) až na 12. místo zařazený, musí býti vlastně prvním vůbec, když v něm Hus sám naznačuje osobu, která může autentičnost jeho písma pověřiti.[1] A poznal-li již sám Petr v listech, jež položil na druhé, třetí (a čtvrté) místo, vzájemné odpovědi, pevná data v prvních dvou z nich uvedená (č. 114 a 115) určují jejich místo v chronologické řadě, jakož i příslušnost jiného (v Ep až na desáté místo položeného), rovněž pevně datovaného, k prvnímu z nich atd., jak jsem tyto otázky již před léty měl příležitost podrobněji probrati.

[1] Srvn. k tomu i dalšímu Novotný, Listy Husovy str. 46 n.

Pokud tedy jde o časový pořad listů, nelze na pořádek v Ep spoléhati, jako to nelze ani při žádném jiném rukopise. Ale tím nic se nepraví k ujmě věcného a obsahového spořádání textu jednotlivých listů. Poznali jsme již Petra z Mladoňovic jako obratného a šťastného pořadatele jednotlivých rozletitých cedulek Husových. Lze sice připustiti, že se mohl mýliti (ač mnoho dokladů v té příčině není), mohl lístek, žádající o výklad snu, přiložený k listu jinému, pokládati za samostatný list, zvláště když odpověď přátel téměř výhradně snu byla věnována, ale na omyl při sestavování jednotlivých lístků v celek sotva lze mysliti. A ježto také Ep (Op), jak jsme viděli, předlohu, o niž se opírají a prací Petrovou vzniklou, reprodukují celkem věrně, lze míti i text této skupiny žalářních listů relativně za dobře pověřený a nelze ho bez vnitřních hlubokých důvodů měniti.

Zmiňuji se podrobněji o této věci, poněvadž příklad mnou v pokuse o nové, kritické spořádání listů Husových daný působil nakažlivě; pokusil se ho následovati Václav Flajšhans ve svých ‚Listech z Kostnice'. Jenže, jak bývá pravidelně, jeho zlákaly jen dobré výsledky, nikoli namáhavá práce předchozí, nikoliv pracné shánění důkazu. K čemu jsem já dospěl dlouhými úvahami, srovnáváními a studiemi, toho on dosahuje hravě, ovšem tak, že vnitřní důvody nahrazuje tvrzením, věcné doklady libovůlí! Tak hned při čísle 103 tvrdí (str. 35), že konec tohoto listu první tisk připojil k následujícímu, a skutečně zakončuje list č. 103 začátkem listu následujícího! Ptáme-li se po důvodech, neslyšíme o nich nikde, ba nikde není ani stopy, že by po nějakých byl se ohlížel. Ale také — lze dodati — nikde nelze nějakých nalézti. Č. 103 jest první list Husův ze žaláře, na něm jest ještě patrno, jak běží jen o navázání styků, o němž Hus neví, podaří-li se, tu jistě jest málo pravděpodobné, že by Hus hned zde byl se zmiňoval o Pálčovi, což vždy bylo velmi choulostivé.

Než dejme tomu, že by tento omyl skutečně byl možný, že by začátek listu 104 náležel na závěr 103 — jedné okolnosti, již tu nutno vzíti v úvahu, dotknu se hned, — mnohem závažnější jest, že Flajšhans číslo 104 roztrhává ve dva kusy (č. 13 a 14 své sbírky dotčené, č. LVII a LVIII Listů), jež všelijak divně proplétá, či podle své domněnky rozplétá. Důvodů zase nepodává, i nezbývá, než ohlédnouti se, jaké by mohly býti. V Ep č. 103 a 104 (jdou zde za sebou, ač vřaděny jinak nesprávně) odděleny jsou zvláštním nadpisem (k č. 104), jak tomu bývá u všech samostatných listů i v rukopisech. Jenže zde nadpis netoliko není rukopisného původu, nýbrž hned na první pohled jest patrno, že jest pořízen teprve od vydavatelů (v. jen omyl, v němž má Jana Kardinála za kardinála Ostijského). Bylo by tedy možno, že teprve vydavatelé svým nadpisem oddělili list, v původní předloze (a tedy od Petra z Mladoňovic) za samostatný neoznačený — a to by byl jediný důvod pro přičlenění jeho začátku k číslu předcházejícímu, ač proti vážným

námitkám ani on neobstojí. Další část upravuje Flajšhans tak, že (ve svém č. 13) na začátek klade závěrečné odstavce č. 104, potom beze vší vnitřní souvislosti připojuje začáteční (mimo první) odstavce čísla tohoto a na konec dodává opět třetí od konce odstavec jeho; střed jeho tvoří mu zvláštní číslo (14). Kdyby bylo správné mínění jeho, že zmínkou o pohnaných z Čech míněni jsou ti, jež chtěl pohnati Páleč (str. 37), nemožnost jeho pokusu byla by na první pohled patrna, neboť o tom mluví se teprve v jeho čísle následujícím (str. 41). Výklad jeho sice jest nemožný, ale pokus jeho není tím zachráněn. Jest až trapné zabývati se jím. Zmínka o článku Wyclifově (o odnětí statků str. 38) objevuje se v jeho uspořádání zcela nemotivována, ač v původním seřadění (v Ep) Hus byl na ni jistě přiveden články Pálčovými (jichž neznáme); že by následkem stížnosti Husovy na nedostatek návštěv byla návštěva Jana Bradáčka, není nikde doloženo (a proč by mu byl Hus hned v č. 14 předkládal novou žádost, když mu ji mohl sděliti ústně?), zkrátka pokusu Flajšhansova nelze ničím věcným odůvodniti. I kdyby byli si vydavatelé Ep dovolili změny v uspořádání své předlohy (proč nemáme důvodu), takto v oné předloze — opakuji, uspořádané Mladoňovicem — listy nemohly vypadati. — Pokus Flajšhansův rozpárati staré roucho a sešíti je ve dvoje nové šit jest horkou jehlou a rozpadá se hned při pouhé prohlídce, není důvodu od uspořádání Petrova, Ep zaručeného, zde ustupovati. Podobně nesprávné jest tvrzení (str. 47), že list Husův č. 108 psán již z nového vězení, prvním odtud jest (vedle č. 109) č. 110! Jinými drobnějšími nemožnostmi nemám chuti zde se zabývati.

Pokud jde o přílohy, připojení č. 166 jest, tuším, samozřejmé, poněvadž jde o dokument, na nějž list č. 12 jest odpovědí, který však povahou svou vymykal se umístění v korespondenci Husově. Č. 167 souvisí s korespondencí potud, že dovoluje poznati poměr duchovenstva k Zbyňkovi na počátku rozchodu jeho se stranou Husovou a, zdá se, může přispěti i k vyjasnění narážek v č. 36. Konečně č. 168—171 jsou průvodní zjevy listu č. 67.

Zbývá ještě zmíniti se o rukopisech, jichž k tomuto vydání užito, po případě v nichž listy Husovy jsou zachovány.

M. Na prvním místě jest to rukopis knihovny zemského Musea Českého VIII F 38 (stará signatura, již uvádí Palacký, Doc. IX, byla 4 F 35), jemuž se od dob a po příkladu Palackého dává jméno rukopisu Mladoňovicova, ač Palacký sám již upozornil, že není psán rukou Petra z Mladoňovic a nikdy nebyl jeho majetkem. Jest to opis materiálu k dějinám Husovým, který v Praze i v Kostnici shromáždil Petr z Mladoňovic, a zároveň opis jeho veliké relace o Husovi ve druhé, obšírnější poněkud redakci. Ta jest zde obsažena úplně, ač nikoli v náležitém pořádku, nýbrž všelijak přeházena a rozličnými jinými kusy promíchána. Rukopis jest bez odporu nejdůležitější a nejobsažnější, ač ne nejstarší ze všech příslušných kodexů, právě proto, že nám zachoval (byť ne sám) mate-

riál Petrem z Mladoňovic sebraný a z části zpracovaný, dílem ve formě původní, jak Petrem byl sbírán, dílem již ve formě poslední definitivní úpravy, ač ta zde vystupuje ještě v podobě neurovnané. Proto jest záhodno zmíniti se o něm podrobněji.

Jest to úhledný rukopis malého kvartového formátu o 346 stranách dnes, psaný (až na poslední traktát) jednou rukou dosti úhledně — časté rubrikace svědčí, že písař chtěl vytvořiti dílo pěkného vzhledu, — ač ne zvláště čitelně a nikoli bez četných chyb. Vázán jest pěkně v hnědé kůži s mosaznými sponkami (dolní jest poškozena) a rohovými ozdobami, na přední desce vytlačeno: „Způsob concilium Konstantského", na zadní vročení vazby: ‚Anno domini MDXLII'. U přídeští všity čtyři listy (vlastně tři, první přilepen na desku, a tak i vzadu), na prvním rukou 16. stol. s nadpisem „Baptizmus" česká křestní formule, na zadní stránce jeho a dalších ‚Copulatio matrimonii', český výklad o manželství (před nastávajícími manžely). Nyní jest rukopis paginován rukou Palackého podle jednotlivých stran dílem jen lichými čísly na stranách prvých, dílem i sudými na druhých. Původně byl označován jen podle sexternů, jichž objímá 15 (dílem porušených) a jež byly takto označovány: První má na prvním listu (dnes str. 1) dole napsáno ‚A', na posledním (str. 24) dole ‚primus' a vedle kustos; podobným způsobem označeny ostatní: ‚B', [‚secundus' oříznuto], kustos; ‚C', ‚tercius' (zpola oříznuto), kustos; ‚D', [quartus], kustos; ‚E', ‚5us', kustos mylný; ‚F', ‚Sextus', kustos; ‚G', ‚septimus', kustos; ‚H', [octavus], kustos; ‚I' (oříznuto), kustos, a tak i v následujících všech: ‚K', ‚L', ‚M', ‚N', ‚O', ‚P'. Ze sexternu XII, označeného písmenem M, zbylo dnes jen tré listů a stopy po jednom vytrženém, naproti tomu složka poslední (XV, P) obsahuje listů 14, poslední prázdný, takže schéma, jež dnes podává rukopis, jest (i s přídeštím) toto: (3) + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 3 (4) + 12 + 12 + 14 + (3) čili 173 listů = 346 stran.

Bylo již upozorněno,[1] že Palacký kladl rukopis do r. 1417, a že po mém soudu mínění toto není správné, že rukopis spíše třeba klásti do čtyřicátých let stol. 15. Že pak jest to opis, jest patrno z četných chyb písařských, z nichž některé vytknul již Palacký (str. IX.), a jichž všech jistě netřeba vypočítávati. Cena však jeho spočívá v tom, že jest to, jak již pověděno, opis materiálu Petrova a to, jak se podobá, již toho, kterým mladý bakalář po návratu do Prahy (r. 1415) doplnil látku v Kostnici sebranou (již sama poslední redakce jeho „zprávy" pro to svědčí).

Jsou to především žalobní články z r. 1410, t. zv. Deposiciones testium, s odpovědmi Husovými z r. 1414 (str. 1—7 = Doc. str. 174—185), dále žaloby z r. 1409 s odpovědmi rovněž teprve r. 1414 připsanými (str. 8—12 = Doc. 164—169), dále první žaloby Michalovy u kurie (str. 12—15 = Doc. 169—174), tedy část obranného materiálu, který si Hus

[1] Srvn. svrchu úvod. str. III.

již před nastoupením cesty do Kostnice v Praze připravil. Potom od str. 15 začíná první část relace Petra z Mladoňovic (Doc. str. 237 n.) s jednotlivými dokumenty, listy a listinami sem vloženými (výčet jejich v. v souhrnu podaném na konci tohoto popisu s udáním čísel naší sbírky); sahá až do str. 29, kde se k ní připojuje druhá část relace Petrovy (Doc. 247 n.), rovněž se všemi listy a listinami příslušnými (i nepříslušnými, tak jsou tu i známé listy Ferdinanda Aragonského Zikmundovi (str. 63 až 64 = Doc. 539—540) a na str. 69 nový opis glejtu), vše nedosti urovnáno, jak patrně písař opisoval z konceptu Petrova; ale o tom bude výhodnější pojednati v rozboru celého rukopisu v úvodě k vydání relace Petrovy. Od str. 71 do str. 100 jde pak nejcennější pro naše vydání část rukopisu, listy Husovy z Kostnických žalářů psané, tuším, nejúplnější snůška tohoto materiálu. Podrobný výčet v. níže. Na str. 101—108 čte se poslední část zprávy Mladoňovicovy (Doc. 316—324), načež zapsány žalobní artikuly v Kostnici na Husa přednesené a jeho odpovědi k nim (str. 109 až 113 = Doc. 194—199, str. 113—115 = Doc. 185—188, str. 115—133, jež také Petr pojal do své zprávy = Doc. 286—308, str. 133—139 = Doc. 225—234). Pak na str. 140—154 třetí část zprávy Petrovy = Doc. 273 až 285 s připomenutím, že artikuly, jež sem Petr pojal, psány již dříve (str. 154), a konečně dokončení této části díla Petrova (str. 154—160 Doc. 308—315).

Potom následuje Husův traktát De libris hereticorum legendis (str. 160—168 = Op I f. 102—104′) až na poslední dva odstavce, str. 168 až 179 Husova kvestie De sufficiencia legis Christi pro Kostnici chystaná (= Op I f. 44′—48), pak zase str. 180—198 odpovědi na články Pálčovy (= Doc. 204—224), str. 198—204 Ordo procedendi (v. níže), str. 204—205 list, jejž měl psáti Zbyněk papeži (Doc. 441—443), rozsudek koncilu proti Husovi (str. 208—209), řeč biskupa Lodského (do 211), rozličná nařízení Kostnická, žaloby na Jana XXIII (str. 220—242), kdež se čte závěr ‚Hec igitur considerantes, faciamus vitam pape ad vitam sancte memorie Magistri Johannis, et habebimus intentum', listiny o založení university a jejích privilegiích, dekret Kutnohorský, potom str. 248 n. rozličné protestace, str. 251—254 protestní list české šlechty, str. 255—270 Husovo chystané kázání De pace (Op I f. 52—56′) a konečně 271 do konce veliký traktát o přijímání dítek, také jinde často zachovaný.

Z různorodého obsahu jest i při jeho neuspořádání přece na první pohled patrno, že převážná jeho část odnáší se k osudům Husovým, jež zůstávají jakousi jednotící ideou tohoto rozptýleného shluku dokumentů a vypravování. A právě oňa nespořádanost stává se tu do jisté míry předností; jeť, poněvadž rukopis, jak víme, jest opisem, jakousi zárukou, že rukopis nebyl nějak uměle redigován, že jest skutečně pouhým opisem látky Petrem z Mladoňovic sebrané, pokud jde o jeho relaci, asi přímo opisem — bude to ukázáno jinde — konceptu její druhé red-

akce. A tím arci roste i cena jeho. Ač máme i rukopisy starší (a snad bližší původním poznámkám Petrovým, na místě sdělávaným), bylo přece nutno položiti M za základ při vydání — ne ovšem tak, že by jeho čtení byla podržena všude, ale že *zpravidla* a zejména tam, kde jde o varianty slovosledné a p., podrženo čtení jeho. Podávám na konec úhrnný přehled látky odtud čerpané s udáním čísel své edice. Jsou pak tu jednotlivá její čísla v tomto pořádku (podle stran rukopisu) — látka, jak patrno, vztahuje se většinou ke Kostnickému období života Husova:

Z první části relace Petrovy (str. 15—28) č. 88, 75, 76, 78, 86, 87, 89, 93, 96, 98, 97, 100; z druhé a třetí části (str. 29—70) č. 109, 31, 79.

Na str. 71 začíná se nejcennější pro naši edici část rukopisu červeně psaným záhlavím: Tyto epištoly psal jest Mistr Jan Hus, baccalár Písma svatého, svú rukú v Constanci v žaláři k napomínánie obce královstvie zvláště Českého, jich posiluje a je těše, ... atd. v. u č. 129. Jest jich tu (po str. 100) neméně nežli 31 v tomto pořádku podle nynějšího číslování: 129, 153, 147, 163, 141, 154, 155, 156, 139, 140, 152, 161, 165, 130, 164, 132, 160, 145, 143, 150, 126, 131, 128, 124, 125, 149, 135—138, 127.

Konečně z dalšího obsahu prohlášení na str. 140 jest naše č. 133 a str. 198—204 č. 101.

Vdn. Bohatstvím materiálu a významem blíží se tomuto rukopisu M, stářím nad něj vynikajíce, některé rukopisy dvorní knihovny Vídeňské, především rukopis 4524 (Vdn).

Jest to úhledný rukopis kvartového formátu o 212 listech popsaných několika rukami časného 15. stol., jistě asi ze dvacátých let stol. 15. Složen jest téměř veskrze ze sexternů (se dvěma výminkami), takže za pergamenovým přídeštím a jedním listem následují pak složky 12 + 12 − 12 − 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 − 20 − 12 − 12 − 12 + 12 + 10 − 12 − 12. Na zadní straně vždy posledního listu byly jednotlivé složky číslovány, ale dnes jsou označení většinou oříznuta, takže zbyly jen nepatrné zbytky (na nynějších str. 14′, 26′, 38′, 50′, 62′, 74′, 86′, 98′, kde znatelnější VIII, 112′, kde IX, 130′, kde zbytek X) a kustos poloořízntutý (na f. 178′). Stará, v době blízké vzniku rukopisu provedená foliace postupuje schématem A 1—10, B 1—10, C 1—10, D 1—10, E 1—10, F 1—10, G 1—10, H 1—10, I 1—10 (10 dvakrát), K 1—10, L 1—10, M 1—10, N 1—10, O 1—10, P 1—10, Q 1—10, R 1—7, list nepag., R 8—10, S 1—10, list nepag., S 11—20, dva listy nepag., T 1—12. Provedena jest beze zření k sexternům, list u přídeští nečítán. Teprve později provedena foliace nová, probíhající od 1—212 (i s přídeštím). Na nynějším f. 2 napsán, patrně tím písařem, jenž prováděl foliaci číslovanými písmeny, obsah celého rukopisu s odkazy na písmena jednotlivých folií.

Jest tu nejprve f. 3—25′: M. Jacobellus de communione, známý traktát Quod non solum sacerdotes, f. 26—38′: Missa Constanciam hec sunt (autority pro přijímání pod obojí — v. d. Hardt III, 804), f. 39—46: Sermo

M. Jacobelli de purgatorio. Další část má pro nás zajímavost větší: Na f. 45′—53′ čte se česká relace Petra z Mladoňovic o upálení Husově („Znamenav"), na str. 54—57′ poslední část jeho veliké relace latinské (Docum. 316 n.), potom f. 58—78 část její třetí a čtvrtá (Docum. 273—315). Nato f. 78′—89′ jest bez nějakého zvláštního označení řada žalářních listů Husových (výčet v. níže), na f. 90—101 druhá část Petra z Mladoňovic (Doc. 247—272) poněkud v jiném pořádku, f. 101—104 artikuly Kostnické (Docum. 225—239). Pak následují žalářní traktáty Kostnické na f. 104′ až 116′ (De matrimonio, De sacramento corporis et sang., De mandatis, De peccato mortali = Op I f. 33—34′, 38′—42, 29′—32′) psané pro žalářníka Roberta se zajímavým označením úvodním (v. níže). F. 117—118 jsou prázdné, načež se zvláštním nadpisem jdou čtyři české listy žalářní (v. níže) — další důkaz, že tyto listy vybírány ve zvláštní skupinu již dříve, než se pomýšlelo na sestavení „evangelia a epištol" novému mučeníku. Potom jsou rozličné zápisy lékařské, kanonistické, traktát o svátostech (f. 124—161), dále f. 167—181 Husovo kázání State succincti (Op II, 32—36′) a jiné zápisy (také o přijímání pod obojí), jež mne zde nezajímají. Na konec na vloženém lístku u fol. 203 a 211 poznámka, jež snad ukazuje k někdejším majetníkům „Pan Pawel a Bartoj přiyatele waši mili z Raczczina diediczowe".

Také tato zajímavá spůška materiálu značnou část svého zájmu obrací k osobě Husově, ale právě po této stránce činí ji bližší přihlédnutí ještě zajímavější. Také tento rukopis jest opis.

Vedle písařských chyb, ač poměrně nečetných, prozrazuje se to zvláště pozoruhodným způsobem. Na f. 89′ totiž čteme záhlaví: ‚Articuli extracti de libro de Ecclesia et quibusdam aliis tractatibus Johannis Hus', ale artikulů zde nenajdeme, jejich znění písař nahražuje poznámkou: ‚Scripsi supra, ideo hic obmitto'. Které to byly artikuly, jež tu měly býti vepsány, naznačuje vedle titulu, s nímž se ještě setkáme, i ta okolnost, že hned po uvedených slovech najdeme prohlášení Husovo ze dne 20. června, připojené na závěr posledních článků. Ale udání autorovo, že články psal již svrchu, není správné, v předcházející části kodexu článků nenajdeme, čtou se teprve na f. 101 až 104′ s označením: ‚Articuli Johannis Hus extracti de libro de Ecclesia et quibusdam aliis tractatibus eius', ale zase bez onoho závěrečného prohlášení, jež opsáno již svrchu. Zde jest jen dvojí možnost. První byla by, že sextern, na němž čtou se ony články skutečně, psán byl dříve a špatně vevázán — ale tomu překáží, že text na hranici obou sexternů (f. 96—97) plyne nepřetržitě a nikde není stopy, že by sextern následující byl psán dříve. Zbývá tedy jen možnost druhá; písař rukopisu *Vdn* opsal, nepovšimnuv si, že nepřiléhají, slova tato ze své předlohy. O ní si tedy můžeme zatím učiniti představu, že, obsahujíc látku k osobě Husově se vztahující, měla někde v první své části ony artikuly, na něž Hus odpovídal dne 20. června, a když na ně pak

přišla ještě jednou, neopisovala jich znovu, nýbrž poukázala, že psány jsou svrchu, odkazem, který písař Vdn byl by bezmyšlenkovitě opsal. Tomu pak nasvědčuje i to, že ve Vdn čteme, jak řečeno, hned potom závěr oněch odpovědí Husových, který pak v odpovědech samých, když je písař opsal, zase chybí. To sotva lze vysvětliti jinak, nežli tak, že v předloze písař, poznav, že artikuly vlastní psal již dříve, spokojil se odkazem na ně a připsal jen závěr prve vynechaný, a písař Vdn, opisuje z něho, učinil rovněž tak a artikuly vlastní opsal pak sice z tétéž předlohy, ale na jiné místo, rovněž bez závěru.

To přímo vnucuje domněnku, tím spíše, že písař Vdn, jak uvidíme, nejeví se jinak pouhým bezmyšlenkovitým kopistou. Jak řečeno, plyne text dokumentů do Vdn potom pojatých nepřetržitým proudem, nikde na rozhraní jednotlivých sexternů nekončí žádný kus, ale také v partii předcházející nikde nenajdeme mezery mezi jednotlivými sexterny, všude dokumenty přesahují z jednoho sexternu do druhého. Ale uvažme, že Vdn jest opis, a přehlédněme v tom vědomí ještě jednou jeho další obsah. V témž sexternu, který obsahuje onu záhadnou poznámku o artikulech, začíná se pak (f. 90) druhá část relace Mladoňovicovy, jež, vyplňujíc zbytek sexternu a přesahujíc do následujícího, připojuje dále ony artikuly, žalářní traktáty Husovy a čtyři české listy žalářní, a dostává se tím opět do sexternu dalšího (po f. 124). Co následuje, jest nesourodý přídavek, ale ani jím zbytek sexternu není vyplněn; listy od 126 nepopsány (do 130). Jest patrno, že písař Vdn, když ani přibráním cizokrajného kusu vyplnění celého sexternu nedospěl, sourodého materiálu ve své předloze více nenašel, že jeho předloha neměla více, než on nám zachoval. Příčiny mohly býti rozličné, mezi nimi i ta, že obsahem, pokud se k Husovi odnáší, byla v předloze právě vyplněna a ukončena jedna složka, jeden sextern. To, co máme ve Vdn zachováno po druhé části relace Petrovy (artikuly, traktáty, listy), mohlo zcela dobře býti k ní přidáno již v předloze samé (a tím sextern vyplněn). Očekávali bychom, že nyní bude následovati část třetí atd., ty však čteme ve Vdn již napřed, aniž by na nějaké přehození sexternů bylo lze mysliti. Jest však zcela dobře možno, že sextern obsahující část druhou s příslušenstvím, byl přehozen již v předloze původní, jež v tomto již změněném pořádku do Vdn přešla. Pak by onen záhadný odkaz na artikuly výše psané vysvětlil se velmi snadno...

Ovšem s domněnkami takovými v případech, kde běží o diplomatickou kritiku, nedospěje se nikdy daleko, zde však přece nutno se u nich zdržeti. Jde o to, že písař Vdn jinak přece jen neopisuje bezmyšlenkovitě. Hned po záhadné zmínce o vynechaných artikulech čteme totiž (f. 90): ‚Ordo procedendi in causa Magistri Johannis Hus a principio inter ipsum et Pragenses archiepiscopos per ipsummet alias consignatus ideo hic obmittitur propter brevitatem temporis.‘ Zde arci sotva bude spor, že místo toto přejal

písař Vdn již ze své předlohy. Rukopis Vdn nejeví nikterak známky, že by byl psán na rychlo, že by pro krátkost času musil něco vynechávati. Spíše tedy plyne z toho, že jest opisem materiálu sneseného a na rychlo opisovaného, ze kterého, když bylo nutno, co bylo méně důležité, vynecháno. A to zase vede dále.

Žalářní traktáty uvedeny jsou tímto nadpisem: ‚Tractatulos subsequentes, de quibus supra fit mencio,[1] M. Johannes Hus compilavit in carceribus aput fraterculos Predicatores Constancie positus, nullum librum habens in suffragium, ad instantes preces custodum carceris predicti, de quibus custodibus ipse Magister Johannes in fine tractatulorum metrice, alias versifice facit mencionem, et hoc anno domini M° CCCC° XV° in carnisprivio; qui tractatuli ex originali manus sue presentibus sunt copiati et unus de manu eius habetur in memoriam eius. Et primus sequitur ‚De matrimonio' intitulatus.' Zapis jistě v nejednom směru zajímavý. Kdybychom mu směli věřiti doslovně, byly by následující traktáty opsány přímo z rukopisu Husova. Ale to právě nezdá se dosti pravděpodobné, jde patrně — důvodů nemohu zde vykládati — o opisy z opisů, a příslušná zmínka přejata již z předlohy rukopisu Vdn. Ale jeví-li se tím písař opět závislým na své předloze, jeví se také zároveň dosti samostatným. Že zápis tento četl se již v jeho předloze, vyplývá z toho, že se s ním shledáváme také v rukopise Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV° 24 (= Gd) ve znění doslovně shodném, až na to, že na konec praví se, že jeden z oněch traktátů byl sem na památku Mistrovu vevázán.[2]

Nepochybuji, ač ve Vdn nejsou traktáty všecky, nýbrž jen Robertovi psané, že i původní zápis v předloze, z níž vzešel Vdn, zněl tak, jak ho reprodukuje Gd, a že písař Vdn, poznav, že by zapsal tvrzení nesprávné, zápis opravil. Tu však nutno uvážiti, že Petr z Mladoňovic ve své relaci sám slibuje žalářní traktáty do své zprávy pojmouti.[3] Odkaz v našem zápise uvedený nutno tedy vztahovati k onomu slibu, viděti v něm jeho splnění, čili jinými slovy *nutno v předloze rukopisu Vdn spatřovati materiál Petrem z Mladoňovic v Kostnici sebraný, viděti v rukopise Vdn jeho opis, tím spíše, že zde jeho relaci nacházíme v první redakci*, která, jak jinde bude ukázáno, aspoň v základě vznikla již v Kostnici.

---

[1] Totiž v předcházející druhé části zprávy Mladoňovicovy (Doc. 254—255, Vdn f. 99 n.).

[2] Zápis zní Gd f. 75 Tractatulos subsequentes, *de quibus supra fit mencio* (podtržené později škrtnuto, poněvadž v Gd relace Mladoňovicovy není), M. Johannes Hus compilavit in carceribus aput fraterculos Predicatores Constancie positus, nullum librum habens in suffragium, ad instantes preces custodum carceris predicti, de quibus custodibus ipse M. Johannes Hus in fine tractatulorum metrice aliasve facit mencionem, et hoc anno domini MCCCCXV° in carnisprivio; *qui tractatuli ex originali manus sue presentibus sunt copiati, et unus de manu eius hic alligatus est in memoriam eius.* Et primus sequitur de matrimonio titulatus.

[3] Petr z Mladoňovic, Doc. 255.

Tím tedy důležitost rukopisu Vdn roste, rovná se téměř důležitosti rukopisu M, nad který Vdn i svým stářím vyniká. To má ovšem největší cenu pro relaci Petrovu samu, ale jistě také pro zjišťování authentického textu listů Husových přísluší mu význam znamenitý (někdy větší než samému M), tím spíše, že neznáme originálů z ruky Husovy vzešlých a za opisy tak blízké tudíž tím více musíme býti vděčni. V našem vydání užito rukopisu Vdn při všech kusech v něm zastoupených, jež jdou za sebou v tomto pořádku. Na f. 78—90, kde, jak řečeno, začíná se řada žalářních listů Husových bez nějakého výslovného označení, následují po sobě čísla: 165, 141, 154, 155, 139, 140, 152, 161, 164, 130, 163, 132, 160, 145, 143, 150, 126, 131, 128, 124, 125, 149, 135—138, 127, 133, 101. Potom ve druhé části relace Petrovy f. 96′ č. 31, f. 100′ č. 79. Po žalářních traktátech pak na f. 119—124 se záhlavím: ‚Tyto epištoly jsú napsány v žaláři v okovách Jana Husi rukú' následují čtyři české listy žalářní č. 153, 147, 129 a 156.

Vidb. Rovněž velmi značná a z části téhož rázu cena náleží i rukopisu Vídeňské dvorní knihovny 4557 (Vidb). Jest to malý oktáv, vázaný ve dřevěných, koží potažených deskách, o 258 listech popsaných od několika písařů z 15. a dílem zač. 16. stol., ale nestejně pečlivě a v nestejných dobách. Paginace provedena později jednotně (asi v 17. stol.), bez ohledu na původní složky, začíná, počítajíc patrně i přídeští, listem 2; z původních složek lze sestaviti toto schéma: 6 − 22 (napřed list vyříznut) − 12 − 12 − 12 − 10 (poslední 2 totiž vyříznuty) − 14 + 12 + 10 + 13 (první vyříznut) + 12 + 10 + 4 + 12 + 12 + 13 (první vyříznut) + 12 − 11 (poslední vyříznut) − 12 − 16 − 12 − 8 (první vyříznut). Poslední listy jednotlivých složek mívají kustody, dílem ořízuté. Obsah jest dosti pestrý. Na f. 2 Incipiunt articuli sinodi generalis cleri regni Boemie celebrate anno domini M° CCCC XXXIIII° in festo sancti Jacobi apostoli in civitate inclita Pragensi (otiskl Palacký, UB II, 425 z rukopisu Gersd. IV, 24), f. 7 jinou rukou (16. st.) řada čísel tisícových, f. 8—12: Forma literarum, in quibus inseruntur compactata, sigillata et expedita Iglavie a 13—28′ další jednání o kompaktáta, f. 30: Iudex in Egra concordatus, zajímavý traktát, obsahující autority ve prospěch přijímání pod obojí, f. 73′ zakladací listina university, f. 74′ český zápis: Před přijímáním těla božieho které věci sluší člověku zachovati, f. 75—75′ Articuli Boemorum et Moravorum regi W. presentati, inde autem ad dominum sedis apostolice legatum Budam missi anno Christi 1502, f. 76 až 88′: Knížky o přijímání (z r. 1417), Figura božího těla (v. Menčík, Rozmanitosti I, 86 n., Dobiáš, Čas. Hist. I, 52; srvn. Nejedlý, Hus. zpěv 118 n.), f. 90—97′: „o dvanácti užitcích z přijímánie hodného těla a krve pána Ihesu Krista", f. 97′—101′ Počíná se vyloženie listu toho, jejžto jest poslal Jeremiáš prorok . . . f. 102—105′ Skládánie Mistra Husi svaté paměti odúmrti (bez začátku, jenž vytržen, v. Erben III, 192—196 a níže zde), f. 106—118 Husův spis o manželství (Erben III,

197—211) s dodatkem (do 122), kterého Erben nepojal, dále Seneca a jiné verše.

Následuje část pro nás nejdůležitější, nejprve český text relace Mladoňovicovy f. 125—139′, velmi krásně psaný, s červenými iniciálkami, potom f. 140 se záhlavím červeně psaným: ‚Epištoly M. Jana Husi z Konstancie' řada žalářních listů Husových (vyčet v. níže), jež jde do f. 163 a k níž se dodatečně ještě na f. 174—174′ připojuje jeden list a nadpis jiného (Havlíkovi), již dříve psaného. V naznačené prostoře mezi oběma částmi listů najdeme před opisem rozsudku a řeči Lodského na f. 163: ‚Articuli lecti contra doctrinam Joh. H. die Martis XVIII[a] mensis Junii in congregacione publica et traditi notario', ale není ani tu vlastních artikulů, toliko známé nám již prohlášení Husovo je pak opsáno, zjev ne nezajímavý pro záhadu, jež nás při podobné příležitosti zajímala u rukopisu *Vdn.* Potom následuje (f. 163—165) rozsudek koncilu proti Husovi a (f. 165—167) řeč biskupa Lodského, načež po některých přípiscích, naznačujících, co vynecháno, od f. 167′ do 173 třetí část relace Mladoňovicovy (Doc. str. 273—285), a dále, za dokončením řady listů, na f. 175—187′ část druhé části relace Mladoňovicovy (Doc. 266 n.), ale poněkud přeházena a provázena jinými dokumenty, s ní již v rukopise Vdn spojenými (listy českých pánů, glejt atd.).

Konečně — není již třeba další přehled různorodého obsahu uvádět tak podrobně — v další části může poněkud zajímati na f. 207—207′ píseň ‚V naději boží', a na str. 211—215 domnělý Husův katechismus (Doc. 705 n.), na f. 225—229 Husovo ‚Jádro' a mravoučné verše (Erben III, 255—259).

Také tento rukopis, jak řečeno, jest opis, ale v jednotlivých částech v nestejných dobách vzniklý. Co do vročení, nehledě k částem jistě až v 16. stol. dodatečně psaným, neboť listy nás se týkající psány jsou vesměs písaři 15. stol., může zajímati zápis na f. 199—199′: ‚Ista tabula per modum oraciuncule edita ostendit numeros septimanarum (předtím škrtnuto ebdomadarum) intervalli carnisprivialis incipiendo computare septimanas a prima dominica post festum Nativitatis Christi usque ad dominicam Esto michi. Et durat hec tabula ad annos LXII, et incipit anno nativitatis eiusdem M° CCCC vicesimo. Verte folium etc.', na druhé straně pak zakončil písař tabulku: ‚Finivi cum lumine sabbato in die Valentini ante dominicam Exurge etc.' Byla tedy tato tabulka dokončena dne 14. února některého roku, kdy tento den připadl na sobotu po Devítníku (čili před osmou nedělí předvelikonoční). To může býti v 15. stol. jen rok 1422 nebo 1433. Jest ovšem svrchovaně obtížno určovati písmo na tak krátké lhůty, nicméně myslím, že zde spíše, třeba ne z důvodů grafických, snáze se rozhodneme pro r. 1422, již proto, že jest onomu východisku výpočtu neděl (1420) bližší. Ovšem písař mohl výpočet tento později teprve nalézti

a teprve r. 1433 opsati — ale zápisy o kompaktátech nemohou zde býti podporou, neboť jsou psány rukou jinou, — přece však zdá se mi r. 1422 pravděpodobnější. Buď jak buď, jisto jest, že část Vidb psána jest r. 1422 nebo 1433. Nejdůležitější však jest, že také všecky věci, které nás se týkají, psány jsou veskrze písmem — druhdy velmi krásným, — kterého po mém soudu za počátek druhé čtvrti 15. stol. posunouti nelze. A také tato část jest již opis.

Poučuje nás o tom zase vedle písařských chyb rukopis sám způsobem nadmíru zajímavým. Právě v části, která nás zde zajímá — a jenom té si všímám — po řeči biskupa Lodského a tedy před úryvky z Mladoňovice čteme na f. 167: ‚Appellacio M. Jo H ad deum **post ibidem** continebatur, que sic incipit: ‚Quia deus omnipotens, unus in essencia, trinus in personis' etc. et post modus passionis et degradacionis Mgri H', načež na f. 167′ čteme: ‚Hoc subscriptum continuabatur post literam salvi conductus, ut alibi.' Potom, jak víme, jde třetí část relace Mladoňovicovy do f. 173′, kde na jejím konci připsáno: ‚Audiencia articulorum ex libris Magistri hic demberet (!) contineri, [jinou rukou] sed suspensum.' Rukopis Vidb jest tedy opisován z předlohy, v níž po opisu glejtu — a ten, jak víme, býval připisován ke druhé části relace Mladoňovicovy a jest i zde na jejím konci (f. 187′), srvn. i rukopis M — následovalo odvolání ku Kristu (také to bylo na koncilu čteno) a pak poslední část Mladoňovice, v níž patrně byla již poznámka, že po třetí části měla by přijíti čtvrtá (audiencia articulorum ex libris = 8. června), jíž tam patrně již nebylo. Přičteme-li, že zápisky ze druhé části (f. 175—187′) jsou zřejmě neurovnány, a že zcela určitě hlásí se jako opisy záznamů pořizovaných téhož dne, kdy jednotlivé události se sběhly — důkaz musím odložiti do úvodu k vydání Petra z Mladoňovic, — poznáme, *že předlohou Vidb pro naši část byl patrně rozptýlený materiál Petrem v Kostnici sebraný a z části hned zredigovaný (jde zase o první redakci)*, čímž také Vidb nabývá neobyčejné váby.

Schéma obsahu, pokud k tomuto vydání posloužil, jest toto: f. 102 až 105′ č. 9; f. 140′—163 a 174—174′: č. 153, 147, 156, 129, 141, 154, 155, 139, 140, 152, 161, 164, 130, 163, 132, 160, 145, 143, 150, 126, 131, 128, 124, 125, 149, 135, 136, 127, 137, 138, 133 a 165; dále f. 176′—180 č. 31, 79, f. 187′ č. 88.

Vnb. Konečně třetí z rukopisů Vídeňských, jehož obsah souvisí poněkud se zprávou Petra z Mladoňovic, jest č. 4902 (Vnb). Jest to opět kodex kvartového formátu, vázaný ve dřevěné desky (na zadní straně svrchní desky obsah: ‚Registrum huius libelli') o 248 listech popsaných několika písaři 15. stol., vzniklý svázáním několika původně samostatných částí. Jednotlivé složky činí tento obraz: (pergam. přídeští) 2 + 16 + 12 + 1 + 22 (dva listy z původních 24 vytrženy) + 12 + 12 + 14 + 12 12 + 12 + 19 (předposlední vytržen) + 12 + 12 + 12 + 16 + 12 + 12 + 11

(dvanáctý vytržen) + 10 + 8 (+ pergam. přídeští). Stará paginace A 1 až 20, B 1—10 a tak dále po deseti C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O (zde pátý list po paginování vytržen), P, Q, R, S, T, V, X, Y, Z a 7 1—11. Později provedena paginace nová od 1—248 (počínaje druhou složkou). Obsah jest velmi pestrý, odnášeje se značnou částí k osobě Husově a koncilu Kostnickému. Na f. 2—29 s nadpisem (mylným) ‚Epistola Andree doctoris Brode missa M. Joh. Hus' (‚insulsa et falsa' dodala jiná ruka) jest známý spisek Eloquenti viro (v. d. Hardt III, 338 n.), f. 30 Abiuracio Johannis de Alkmaria in concilio Constanciensi facta, quod layci non debent auffere bona temporalia a clericis, k čemuž červeně dodáno: Male fecisti, quod abiurasti, penitens in illo mundo.

F. 33—35′ Accusacio regi Vngarie (nad tím červ. Sigismundo) super sacerdotes Hussitas in regno Bohemie (jinou rukou červ. frivola et iniusta) = Docum. 647; f. 36—49′ žalobné artikuly proti Janovi XXIII, f. 50 až 51′ ‚Processus circa condempnacionem Johannis pape supra et infra descriptus, quem propter tot enormia condempnatum velud alterum latronem Barrabam dimiserunt, innocentes vero magistros Jo Hus et Jeronimum propter mendosos articulos confictos condempnarunt.'

Potom f. 52—55′ s červeným označením ‚Passio martiris gloriosi M. Joh. Hus, patroni incliti Bohemorum' jest poslední část relace Petra z Mladoňovic (Docum. 316 n), pod níž čtou se tyto odkazy na další obsah knihy: ‚Protestacio et appellacio Magistri Johannis Hus habetur in magno prope finem. Incipit sic: Quia deus omnipotens', a pod tím (u habetur) hic vertendo tria folia (v. f. 59) — jest to snad odkaz na onu knihu, z níž opisoval i Vidb? A níže: Item copia intimacionis applicata in ecclesiis in civitate Constanciensi habetur vertendo post 50 folia (odkaz k f. 107). Na f. 56—57 jsou články a listy Gersonovy (Doc. 526—530), články biskupa Litomyšlského, o nichž jindy, list koncilu biskupu Litomyšlskému (Doc. 578—579) a jiné písemnosti, f. 59—59′ odvolání Husovo ke Kristu, f. 60—63 traktát de ritibus in missa currentibus, f. 63′ ‚Ymnus de M. Joh. Hus': Plaudat chorus fidelium a protest university proti spálení knih Wyclifových (Doc. 386).

Teprve pak začínají kusy pro nás zajímavější, na f. 69—89′ výpisy a přípravy k Husovým kázáním v Kostnici chystaným, a konečně f. 90 listy Husovy; nahoře nad textem červený nadpis: ‚M. Hus', a listy jdou do f. 92, kde zakončeny sdělením o paličské řeči Zikmundově dne 8. června, o němž rovněž jindy. F. 93—96′ jest Falkenbergův traktát De absolucione a pena et culpa, f. 97—98′ čtyři listiny Řehoře VII (první dvě Friedrich, CDB I, č. 81, 77), f. 99—99′: Condemnacio librorum M. Joh. Wykleff per concilium Constanciense (ale jest odsouzení koncilem Římským, Doc. 467—469), f. 100—101′ list koncilu do Čech (Doc. 615—619) a konečně f. 102—106 zase žalářní listy Husovy. Na fol. 107—108 jest obrana uvězněného Husa ‚Attendant' (v. Novotný, Hus v Kostnici str. 46

až 50), f. 108 list Jana Litomyšlského (Doc. 566—568), dále 109 až 113 list Jana XXIII, projev university, list Ferdinanda Arag., verše na Jana XXIII, list Rvačkův a konečně žaloby na Václava (Docum. 638—642).

Potom následuje f. 114′—120 řada formulářů, táhnoucích se k událostem r. 1410, z nichž některé uveřejnil Palacký (Docum. 408—429), ale mezi nimiž jeden, nejspíš Husův, dosud nebyl uveřejněn, f. 121—121′ list Husův papeži ze dne 1. září 1411 a kardinálům (f. 122) a na f. 122′ až 124 čtyři další listy Husovy, z nichž jeden uveřejnil Sedlák, Hus str. 99*.

Potom jsou f. 125 opět přípravy k Husovým kázáním na koncilu, zde zejména k řeči „De pace", nějaké protestace atd. Potom na str. 127 až 144′ nějaký slovník s rozličnými přípisky (f. 136 o postu, v rohu červeně ‚Scripta M^ri Hus'), f. 142′ dekret koncilu proti kalichu z 15. června 1415 a poznámka o smrti Husově, f. 143—144 dokumenty s koncilem Basilejským souvislé, f. 145—166 traktát Reinerův proti Valdenským, bludy Sangerhausských, f. 169—176 Sermo ad clerum M. Jacobelli (Hec omnia dabo tibi, v. Sedlák, Studie a texty I, 414), f. 181—186 Descripcio tabularum Christi et Antichristi (neúplný, Mikuláše z Drážďan), potom f. 186′—194 známý traktát Rvačkův proti přijímání pod obojí ‚Apostolica docet', zde se zajímavým zakončením: Explicit tractatulus Magistri Mauricii de Praga correctus per me Michaelem de Broda Theutunicali procuratorem in causis fidei Constancie editus sub anno domini M° CCCC° XVII°, dále pak po listu (195—196) Borotínově Rokycanovi, f. 197—209 Incipit sermo sinodalis Magistri Johannis dicti Hus Diliges dominum (Op II f. 27′—31′), f. 209′—220 Sermo ad clerum M. Hus (State succincti = Op II f. 32—36′), f. 221—229 Sermo ad clerum M. Johannis Hus (Dixit Martha = Op II f. 48′—53′); f. 229′—230 Scriptum Mgri Johannis Przibram de certis punctis a konečně několik kázání a výpisků.

Rukopis nejeví té značné příbuznosti s činností Petra z Mladoňovic, jako tomu bylo u všech předešlých, ale jestliže již materiál Kostnický v něm sebraný sám, i potom odkaz na onu „velikou knihu", jíž by mohla býti předloha *Vidb*, a konečně zmínka o paličské řeči Zikmundově ukazují, že ani Vnb nebyl onoho materiálu Petrem sebraného příliš vzdálen, zachování látky z r. 1410—1411, byť i jen ve formulářích, a jedinečné kusy souvislé s Husovou cestou na koncil i s pobytem tam zjednávají také jemu ceny velmi značné.

Látka naší edice v něm obsažená jest tato:

f. 59—59′ č. 46, f. 90—92′ č. 131, 128, 124, 125, 149, 135, 136, 138, 137, 127; f. 102—106 č. 122 (jen zde), 129, 147, 153, 156; f. 117—117′ č. 23; f. 121—122′ č. 31, 32; f. 122′—124 č. 36, 39, 42.

Z ostatních rukopisů, jichž k našemu vydání užito, souvisí, ať přímo či nepřímo, s materiálem, který sebral Petr z Mladoňovic, tři rukopisy Gersdorfské knihovny v Budyšíně.

Gr. Jest to především rukopis IV 22 (= Gr) kvartového formátu o 273 listech, v dřevěných původních deskách, na zadní stránce prvé desky „Contenta libri“, podrobný obsah, z něhož uvádím f. 1—9 zajímavý traktát (Jakoubkův?), může-li pouhý kněz udíleti svěcení kněžské, f. 10′—50′ Incipit tractatus pro communione utriusque speciei quo ad adultos et parvulos pro audiencia Basiliensi adaptatus (Ad honorem domini Jesu) a dále jiné věci (f. 51—78) souvislé částečné s jednáním v Basileji a o kompaktáta, f. 79′—83′ Jakoubek: De utilitatibus corporis et sanguinis sub utraque specie (Corde credendum est ad iusticiam), f. 89 až 91 De communione parvulorum baptisatorum (nad tím červ. tužkou: In parietibus Betlemiticis), f. 91—100 Jakoubkův traktát Salvator noster, f. 101—106′ autority pro kalich, f. 107′—113 Co dobrého činí pod obojí spóssobú těla božieho a krve přijímánie, a že ne tolikéž přijímá pod jednú zpóssobú bera, jako pod oběma; f. 113′ verše Esca salutaris, f. 114 až 115 Prophecia Hildegardis . . ., Jacobi de Tharano, f. 116—126 výpisy z Matěje z Janova, f. 128—132 kázání ‚Probet autem se ipsum homo‘, f. 133—160 autority pro kalich (Cenantibus) a zlomek nějakého kázání; f. 161 zápis o Zikmundově paličské řeči, f. 161′ výtah z kázání biskupa Lodského, jichž bude užito při vydání Petra z Mladoňovic, f. 162 artikuly na Jana XXIII, Zikmundův list (AČ III, 397), list Zbyňkův papeži s českým překladem f. 163—164 = Doc. 441—442, f. 165 list Husův Havlíkovi a zlomek listu jiného, f. 165′—169 172—182 Jakoubek: Utrum omnem sentenciam cuiuslibet concilii . . . christianus teneatur . . . approbare . . ., f. 169 snesení koncilu proti kalichu, f. 184′—185 odvolání Englišovo latinsky a česky, f. 186—205 traktát Husův O šesti bludích (Erben III, 212—240), f. 206—207 ‚List Mistra Jana Husi po vypověděnie z Prahy‘, f. 207—212 M. Jana Husi Jádro učení (Erben III, 255 n.), f. 213—270 Alanus, 273—273′ žaloba na koncil Kostnický latinská (O quam per contrarium) i česká (Ó svolánie).

V naší edici mají jednotlivé kusy v Gr obsažené tato čísla: (fol. 165) č. 141, 165 (f. 205—207) č. 48. Jakožto zvláštnost rukopisu lze uvésti, že v českých kusech (zejména v č. 48), užívaje celkem pravopisu Husova (zvláště ř = ř vždy), píše také zpravidla (ač přece ne vždy) v = w.

Gd. Další rukopis téže knihovny IV 24 (= Gd) jest rovněž kvartového formátu o 229 listech, psaný, tuším, v l. 1418—1421 (v. níže). Na přídeští (f. 1) zaznamenán obsah jeho. Jest tu nejprve (f. 2—2′) ‚Litera salvi conductus M. H‘, f. 3—4 list, který Husovi psal „Pater“ a odpověď Husova (v. níže), f. 4 začátek Husova odvolání ku Kristu. Na to následují (f. 4′—24′) artikuly Pálčovy ze spisu Husova o církvi s odpovědmi (Doc. 204—224), potom f. 24′—25′ rukou 16. stol. pod záhlavím: ‚Feria V^{ta} ante festum Spiritus sancti, quę erat XVI mensis Maii‘ zápis o jednání ve příčině slyšení Husova, o němž vypravuje (jde o odpověď biskupu Litomyšlskému) Mladoňovic (Doc. 259), dále f. 26—34 (rukou psavší první folia) ‚Forma inquisicionis concilii Constanciensis‘, známá

i z jiných rukopisů, velmi zajímavá v tomto rukopise i svými odpověďmi, o nichž ještě bude zmínka. Na f. 35 začínají žalobní artikuly proti Husovi s jeho odpověďmi, tytéž, které známe z rukopisu M, a to: f. 35—43′ Deposiciones testium (Docum. 174—185), f. 43′—48 články z r. 1409 (Docum. 164—169), f. 48—52 články Michala de Causis předložené kurii (Doc. 169—173), tedy v témž pořadku a s týmiž nadpisy jako v M — jistě důkaz společné předlohy. Potom f. 53—74′ jde Materia processus in condempnacione Johannis pape XXIII, nunc Baltazari de Coxa nuncupati, quemmet vidi et audivi (k tomu rukou 16. stol. poznamenáno: Jo Hus aut Petrus Mladonowicz); začíná: Anno domini M° CCCC° XV° sabbato post sanctorum Philippi et Jacobi appostolorum — notorietas inexcusabilis. Et sic est finis istorum articulorum contra Johannem papam editi; a ruka 16. stol. k tomu připojila: Conferamus hunc papam cum Johanne Hus et habebimus intencionem — tedy opět nápadná příbuznost s rukopisem M a z části i s rukopisem Vnb. K tomu se pojí na f. 75—104′ žalářní traktáty Husovy, uvedené opět nadpisem, který známe z rukopisu Vdn[1] a ukazujícím opět na stejnou předlohu, tím spíše, že zde traktáty ony nacházíme všecky, takže k nim se nadpis lépe hodí (f. 75′—78 De matrimonio, f. 79—89′ De corpore et sangwine domini s datem feria III[a] post dominicam Oculi = 5. března, f. 90 až 95′ De mandatis dei et oracione dominica, f. 95′—96′ De peccato mortali, f. 97—99′ De cognicione et dileccione dei, f. 99′—101 De tribus hostibus, f. 101′—104′ De penitencia). Potom (f. 105—108) jiná ruka z konce 15. stol. psala „Zpravidlo k traktátu o svatokupectví“, jenž za tím vepsán na f. 109—207 rukou, jež psala (mimo uvedené výminky) celý kodex; na konci traktátu rukou 16. stol. napsán tento verš přičítaný Husovi: ‚Dusí mamon kupce, Šimon žáky, Asmodeus všecky‘, překlad to následujícího hned potom verše: Ssimon amat clerum, Mammon merces, Asmodeus omnes, a pod tím jinou rukou zapsáno jméno majetníka: Knížka tato jest pana Šimona vod Heykův. Na f. 207′ jest výpis z dekretu, f. 208 až 209 Husův list Křišťanovi (v. níže), 209′—210 rozličné výpisky, f. 210′ až 211′ list Rokycanův z r. 1434 (Urkdl. Btge II, 399) a snesení synody Jakubské t. r. (f. 212—215 tamtéž 425, jako ve Vidb), f. 215′—217 list Husův Janovi „Barbat“ (v. níže), f. 217—218′ rukou 16. stol., jež odtud píše až do konce, invektiva „Attendant“ (v. Novotný, Hus v Kostnici str. 46—50). Konečně pod záhlavím Sequitur conspiratio contra innocentem Mgrum Johannem Hus in concilio Constanciensi facta (f. 218′ až 220), zase úryvek z Mladoňovice, jehož bude užito jinde, snesení koncilu o kalichu (15. června) a jeho list do Čech (Doc. 572), protestní list český ze dne 2. září (f. 222—225) s dodatkem na konci, týmž, který se čte v M (v. Novotný, Hus v Kostnici str. 71), f. 225′ až 228 zápis české šlechty z 5. září 1415 (Docum. 590) a naposled 228′—229′ polemika Arguunt pseudofratres...

[1] Srvn. svrchu str. XXIX, pozn. 2.

Zdánlivě neposkytuje tedy rukopis Gd mnoho výtěžku pro látku v této edici obsaženou, nicméně bližší povšimnutí může snad vésti k výsledkům, které přece zasluhují pozornosti, byť i nesměly činiti vyšších nároků než pouhá domněnka. Především jest to nápadná shoda, jak v uspořádání (pokud o něm lze mluviti), tak také v jiných okolnostech, s látkou, kterou známe z rukopisu M (a dílem i Vdn a Vidb). Části, nebo spíše ukázky z vlastní relace Petra z Mladoňovic by nepadaly příliš na váhu, jsouť, jak řečeno, psány rukou 16. stol. Přece však i ony mohou býti svědectvím, že ještě v té době jejich původci byl lehko dostupný rukopis, z něhož je mohl převzíti, a tedy jistě blízký onomu, na který upomínají zápisy s M shodné. Závažnější pak jest, že zejména dotčená svrchu „Forma inquisicionis", jak řečeno, také z jiných rukopisů (na př. Víd 4941) známá, má v Gd zvláštní rysy osobního zabarvení, nasvědčující, že autor (nebo původní písař) cítil se jistým způsobem osobně dotčen oním vyšetřováním pro souhlas s Husem a napsal tedy na ně své odpovědi. Jest zde dále nápadný zájem, který Gd jeví ve věci koncilu Kostnického, ten však přece neplatí jen Husovi, právě naopak, máme-li právo tušiti v písaři Čecha, jeví se zájem jeho o Husa v Kostnici menší, než bychom očekávali. A tu není bez zajímavosti, že opisuje žalobní články — tedy obranný materiál, který si Hus přichystal do Kostnice, potom žalářní traktáty Husovy — ty ovšem z předlohy, jíž užil také Vdn, — ale jinak z průběhu procesu Husova nic, ač to pro předlohu Vdn předpokládati musíme. Podle toho zájem jeho platí začátkům kostnické cesty, ale v Kostnici samé drží rovnováhu se zájmem o jiné události (Jana XXIII). A právě zde hlásí se Gd jako osobní účastník těchto běhů poznámkou o Janovi XXIII ‚quem met vidi et audivi'. Již v 16. stol. bylo kterémusi čtenáři rukopisu záhadno, kdo jest tím míněn, myslil na Husa nebo Petra z Mladoňovic, ale jistě mohl to býti i někdo jiný. Uvažme, že materiál obranný, který Hus do Kostnice si uchystal, snadno mohl poznati, kdo byl s Husem v jeho průvodu, nebo aspoň, jsa v Kostnici, s Husem ve styku, že dále neméně snadno mohl si od Petra z Mladoňovic — a na toho ukazuje nadpis k žalářním spiskům — opatřiti, kdo sám byl v Kostnici, jeho exemplář těchto spisů, jež i s nadpisem opsal, nechávaje stranou, co o Husovi jinak zde mohl nalézti, ač zase jinými opisy své účastenství s Husem prozrazuje.

Něco světla vrhá tu, tuším, rukopis sám. Také rukopis, jak již bylo řečeno, jest opis, ale psaný celkem jen třemi písaři. Poslední, ruka C, píšící až asi počátkem 16. stol., psal f. 24′—25′ a f. 217—229, čili vyplňoval prázdná místa v rukopise opisy výpisků z relace Petrovy i jinými věcmi většinou Husa se týkajícími. Druhý (B) napsal asi koncem 15. stol. „zpravidlo" ke spisu o svatokupectví (f. 105—108) a konečně první psal vše ostatní (f. 1—24′, 26—104′, 109—217). Na f. 207′ po výpisku z dekretu čteme tu: ‚anno etc. XXI in Czierkwicz', jest tedy

tato část psána r. 1421 v Církvici.[1] Bohužel jest to příliš málo, aby nám pomohlo určiti blíže původce rukopisu neb jeho předlohy, a zejména nic odtud nezískáváme pro druhé určení, které nám, zdá se, rukopis nabízí. Žaloby Michalovy u kurie v Gd jsou ukončeny (f. 52) přípiskem: ‚Ó Biskupče i s mníškem, patř veliké bezpráví, trpmež také míle etc.' Není, tuším, pochybnosti, že zde písař (nebo písař předlohy, již Gd opisuje slovně) apostrofuje sebe. Potvrzuje to sám, když na f. 24′ opis Husových odpovědí na Pálčovy články o církvi zakončuje datem ukončení svého opisu: ‚Anno etc. 18 die Prisce (= 18. ledna) per Johannem Biskupczonem.' Jest tedy tato část psána r. 1418 a poznáváme také jejího písaře; jmenoval se Biskupec. Na Mikuláše z Pelhřimova nelze tu arci mysliti, když křestní jméno Biskupce našeho bylo Jan. Než Jana s tímto příjmím lze ze současných pramenů, pokud vím, doložiti jediného, jest jím Jan Biskupec, kterého r. 1417 připomíná starý letopisec jakožto kaplana Rožmberského v Krumlově.[2] A tu se bezděky vynoří domněnka, nevede-li snad zjištění tohoto písaře k odhalení nebo aspoň poodhalení dlouholeté záhady. Jest sotva nahodilé, že v tomto jediném rukopise nacházíme také list Husův psaný ‚Johanni Barbat et Crumlowiensibus'. Osobnost adresátova jest záhadna, nikde není o něm zmínky, až na to, že se v žalářních listech Husových (zejména z první doby) několikrát setkáváme s tímto jménem. Poznávali bychom tedy, je-li ztotožnění možné, přívržence Husova — tím ho prozrazuje celý kodex, — jakým byl i kaplan Rožmberský a který také byl v průvodu nebo okolí Husově v Kostnici, který zde snadno mohl poznati a opsati Husův obranný materiál i jeho žalářní traktáty, ale také ho doplniti staršími památkami činnosti Husovy i svých styků s ním, a který konečně mohl pominouti vypravování Mladoňovicova, poněvadž byl odhodlán vypsati Husovo umučení sám, otázka, která žádá býti řešena v jiné souvislosti. Buď jak buď, zajisté i tyto stopy mohou vésti k poznání, že i rukopis Gd, ať již způsobem užším či volnějším, jest blízký těm, jež vznikly pod živým dojmem událostí kostnických. Z jeho obsahu jsou v této edici č. 88, 137, 138, 46 (zač.), 52, 28.

---

[1] Sedlák, Studie a texty, I str. XXVIII vykládá přípisek na f. 217: ‚Finis feria II die Urbani Rogacionum P. M.', že prý jest to poznámka Petra z Mladoňovic, jenž rukopis opisoval a 25. května 1416 dokončil. Ale neznám jiného dokladu, že by Petr své jméno takto byl podepisoval. Ovšem jest pravděpodobné, že poznámka vztahuje se na dokončení opisu (arci sotva Petrem), ale pak patrně byla by to již poznámka předlohy, již Gd opsal, neboť není pravděpodobné, že by první část sexternu byla psána r. 1421 a druhá již 1416. Ostatně není nemožno — na tak krátké lhůty nelze se určitě rozhodovati, — že také ostatní data byla již v předloze, odkud je Gd převzal, píše až po r. 1434, ale na věci se tím nic nemění.

[2] Staré letop. str. 23. Sice v rukopise univ. knih. XIII D 2 (psaném ve 13.—14. stol.) připomíná na desce jeho majetník (14.—15. stol.): Hunc librum emi a Johanne Lusk dicto episcopus feria IV post Martini (Truhlář Catal. II. 225), ale tu není jisto, zněla-li jeho latinská přezdívka česky Biskupec, nebo nebyl-li to týž, co svrchu.

Grs. Rukopis téže knihovny VIII 7 (— Grs), oktávového formátu o 362 listech (dílem pergamenových), v dřevěných deskách, z nichž na první asi majetník jeho napsal si poznámku, kde se najde zmínka o očistci (De purgatorio in medio libro post tractatum de cibo Emanuelis), a pod tím jiná ruka 16. stol. napsala částečný přehled obsahu, totiž pokračování seznamu začatého na zadní straně pergamenového přídeští. Na pergamenovém přídeští čte se nejprve distychon

Temporibus duris cum Cerberus arma movebat
occiderat Boemus tunc Rochezana pius

a po nějakých poznámkách jméno majetníka: Liber cuiusdam Wenczeslai de Czaslauia sacerdotis. Na zadní straně přídeští velmi podrobný přehled obsahu, dokončený, jak řečeno, na vrchní desce: Jest tu především f. 1—9′ Contra M. Przibram pro Wikleff Tripes M. Petri Anglici, f. 10—12′ De sabbato, pak list nepag., f. 13—19′ tuším, výpisky z Wyclifa, pak 20 a další čtyři listy prázdné, f. 21—29′ zajímavé kázání na théma: Probet autem, f. 29′—30′ verše o přijímání. Na f. 31 začínají žalářní traktáty Husovy, jež ruka 16. stol. označila nadpisem: Jo Hus ad instanciam custodum carceris Constancię tractatuli editi, v tomto pořádku: f. 31—37 De sacr. corp. Chr., f. 37′—40 De matrimonio, na jehož konci rukou 16. stol. poznamenáno: De his duobus suprascriptis tractatibus ipse facit mencionem in una epistola ad dom. Jo de Chlum etc. sic inquiens: Hodie complevi unum tractatulum de corpore Christi et heri unum de matrimonio; f. 40 De tribus hostibus, f. 41 — De cognicione — znatel Husových spisů poznamenal při seznamu na přídeští, které traktáty zde chybí, f. 43′—54 Husovo chystané kázání ‚De pace', f. 54′—68 Fried. Epinge, De excomunicacione. Pak kázání Husova, f. 68′—73 Confirmate corda vestra s nadpisem: In commemoracione domini imperatoris circa s. Clementem prope pontem; f. 74—78′ In missa universitatis studii Pragensis ad s. Jacobum a. d. M quadringentesimo X^{o} M. Jo. Hus etc. (Spiritum nolite extingwere) Op II f. 40—44; f. 79—84′ Actus pro defensione libri Joh. Wikleff de Trinitate anno 1410 dominico die post festum s. Jacobi Jo. Hus (Op I f. 105—107′), f. 85—98 State succincti (Op II f. 32—36′) f. 98′—99′ appellace Husova ke Kristu, f. 100 až 106′ appellace k papeži r. 1410; f. 106′—109′ „Nova Scocie" (v. Sedlák, Hus 182*—188*), f. 110′—115′ chiliastické listy české (Arch. Č. VI, 41—44, Jastrebov Etjudy 52) a odpověď Jesenicova (114); f. 114′ Husův glejt, f. 115—117 list koncilu do Čech (Doc. 615—619) s českým překladem necelým (117—119), f. 119′—120 známé vysvědčení Oxfordské o Wyclifovi, f. 120—121 přiznání university ke kalichu z 10. března 1417 (Op II f. 364—364′), f. 122′—124 odvolání Petra z Uničova (Loserth, Hus 296—298 a před tím Op II, 365—366), f. 124′—127 výpisy z Augustina a j., f. 128—130 verše o ctnostech a hříších lat., dále jiné věci, jichž netřeba uváděti, f. 167′ list Husův (v. níže), f. 168′—170: Vyznání víry

o svátosti oltářní (Jakoubek, v. Sedlák, Několik textů II, 4—5), na konec Husovy traktáty, f. 191—204′ Contra occult. advers. (Op I f. 135—143′), f. 205—209′ Contra Stokes (tamže f. 108—110′), f. 210—213 De tribus dubiis (tamže f. 167′—169) f. 213—220 Contra predicatorem Plzn. (tamže f. 144—148′) a kázání Dixit Martha (tamže II f. 48′—54). Na f. 233—245′ kázání Stupnovo z r. 1406 a konečně od 246 výpisky z Matěje z Janova. V naší edici jest rukopis Grs zastoupen, f. 98′—99′ č. 46, f. 100 až 106 č. 17, f. 114′ č. 88, f. 167′ č. 152, f. 191 č. 37.

Z jiných rukopisů téže knihovny rukopis IV 23 (= **Gs**) kvartového formátu o 311 listech, rovněž z 15. stol., obsahuje mimo jiné Stanislavův traktát Utrum corpus Christi sit tantum et tante sacramentaliter, quantum existit in celo localiter f. 1—1′, f. 2—2′ Utrum de labore manuum vivere sit perfeccius quam de ewangelio et mendicacione, f. 2′—5′ Husova kvestie de adoracione imagimum (Op I f. 340—343′), f. 5′—10 Husova appellace k papeži, f. 10′—15′ Husova kázání o poslušnosti a klatbě (vydal z části Sedlák, Hus str. 127* n.), f. 17′—21′ Husova obrana spisu Wyclifova De Trinitate, potom na f. 29 list Richarda Wyche Husovi, f. 30—31′ list Chvojnovského faráře Jana Židka Zbyňkovi, na f. 32′—44 Jakoubkova, Šimona z Tišnova a Prokopa z Plzně obrany spisů Wyclifových r. 1410, psané r. 1411 (f. 37: Scriptum anno domini M° CCCC° XI° et finitum eodem anno feria 5ª ante Augustini (= Aug. 27); f. 39′ Scriptum a. d. M° CCCC° XI° feria 2ª ante Nativitatem b. Virginis = 7. září) a dále jiné věci méně význačné. Jsou zde tedy tato čísla tohoto vydání: f. 5′—10′ č. 17, f. 29 č. 22, f. 30—31 č. 166 (příl.).

Konečně důležitý rukopis F° 51 (**G**), jehož podrobný popis podává Erben III, 327 n., obsahující zejména krásně psaný „Výklad" Husův, má na f. 147 list č. 48. Rukopisu však nemohlo býti užito, poněvadž v nynější nejisté době správa knihovny, jinak všem mým požadavkům s největší ochotou vstříc vycházející, neodvážila se tak vzácné památky vydati nebezpečí ztráty. Varianty uvedeny podle vydání Erbenova.

Při ohromném množství rukopisů, jichž k této edici užito, není možno, a nemělo by ani smyslu podávati podrobný jejich popis v těch rozměrech tak, jako se stalo při většině dosud uvedených. Spokojuji se proto v dálejšku namnoze pouze výčtem kusů této edice v nich obsažených, jiného obsahu zpravidla si nevšímaje, nebo jen zcela zběžně. Jest to možno tím spíše, poněvadž některé z nich jsou již dobře popsány, ať v katalozích, ať jednotlivě — a k těmto popisům ovšem odkazuji, — u jiných (kapitulních, musejních) popis v dohledné době bude podán, zvláště však proto, že dokumenty do nich pojaté, i když někdy v jejich sbírání lze pozorovati jistý účel nebo aspoň hledisko, přece tam dostaly se více méně náhodou, tak totiž, že sebrání tohoto materiálu nebylo jediným nebo vedoucím účelem vzniku těchto rukopisů, jak tomu bylo zpravidla při těch, jež dosud popisovány. Postupuji při tom podle jednotlivých knihoven.

B. Starší doby epistolografie Husovy týká se rukopis kapituly Boleslavské C 132 (= B), jehož dobrý popis podal Nedoma, Boleslavský kodex z doby husitské (V. král. č. spol. Nauk 1891 str. 26 n.) Z naší edice jsou v něm čísla f. 150—163: č. 31, 46, 22, 24, 47, 68, 18, 27, 25, 8, 21, 166 (příl.), 1 a na fol. 171—173 č. 46*, 37.

Z knihovny kapituly Svatovítské užito osmi rukopisů (popis jejich dílem již podal, dílem v blízké době podá Podlaha). Jsou to

Cp; rukopis C 115 (Cp, Podlaha str. 312), v němž na f. 50′—51′ čte se naše č. 46.

Cap; rukopis D XIV, 2 (Cap, Podlaha str. 328) má na f. 220′ č. 162.

Kp; rukopis D L (Kp, Podlaha str. 350—354) na f. 31—34′ č. 50, 71, 53, 56, 72, 55, na f. 237—238 č. 44, na f. 264—264′ č. 118.

Kpt; rukopis D LI (Kpt, Podlaha str. 354—361) f. 221′—223 č. 73.

Kpl; rukopis F 20 (Kpl) kvartového formátu o 241 listech. Na zadní desce připojen podrobný seznam. Na f. 1 začínají se kázání, jež starý seznam a nápis na druhé straně přední desky připisují Husovi (Sermones quidam ipsius Magistri Hussy, in quibus multe hereses [continentur] zní nápis na desce). Z hojného obsahu lze vzpomenouti spisů Augustinových, Ambrožových, Wyclifových, Frimariových a j.; na f. 155′—160 čte se Husovo kázání Confirmate corda vestra, vročené zde k r. 1410 (Op II f. 40—43′), f. 166′—172′ jeho kázání Diliges dominum (Op II, 37 až 39′) a f. 177—186′ State succincti (Op II f. 32—36′), konečně f. 235′ až 241′ traktát De sex erroribus (Op I f. 191′—196). Z listů Husových jest zde 6 listů Pražanům z vyhnanství psaných f. 111—114, některé — v. o tom svrchu — patrně v latinském překladu. Starý seznam na konci kodexu praví o nich: Epistole Mgri Joh. Hussonis heretici suis Pragensibus discipulis erroniosis, ut venenum heresis et maledictam suam doctrinam retineant (za tím škrtnuto non omittant) directe. Jsou to čísla 50, 70, 53, 71, 72, 55.

Cpl. Nejbohatší pro naše účely jest rukopis, jehož již Palacký hojně užil, položiv jej namnoze za základ svého vydání, N 48 (Cpl). Jest to zase papírový rukopis kvartového formátu o 295 listech, vázaný v pergamenových deskách, psaný písařem Matějem Flaškou, jenž se podepsal na přední straně zadní desky: ‚Mathias Flassca scripsit hunc librum', a pod tím jinou rukou zápis o smrti Jana Želivského. Na zadní straně přední desky pod rozličnými poznámkami najdeme pěkný monogram majetníka kodexu Mistra Václava (z Křižanova?), při němž přípisek prozrazuje i starší osudy kodexu: ‚Liber Magistri Wenceslai a Magistro Procopio (patrně z Kladrub) bone memorie, in quo consignata continentur — [majetník začal pod tím psáti obsah] et cum hoc Magistri Hus dicta et epistole.' Psán jest rukopis r. 1420, jak svědčí poznámka na f. 254′: Explicit liber Tuli Marci Ciceronis per manus Mathie Flasce anno domini MCCCC° XX° ante festum Martini, cuius festum erat secunda feria proxime precedenti (= mezi

11.—17. listopadem), in collegio regis Wenceslai — jistě není nezajímavé, že toho roku někdo v kolleji krále Václava opisoval Cicerona!

Tím zajímavější jest pak sousedství, v němž se tento projev humanistické záliby vyskytuje. Najdeme zde vedle listů Grossetesteových (f. 1—70 a 84′—87 a 90) výpis ze zlaté bully (f. 89), vzory rozličných listů (f. 99′—104 a 87′—89′), mezi nimi i formulář z listiny krále Václava o obsazení oltáře sv. Diviše v kostele Pražském ze dne 13. prosince 1418, spisy Řehořovy, Augustinovy, Origenovy, Hugovy, Bernardovy, nebo výpisy z nich, ale také věci husitské, tak na f. 71 prohlášení university (Docum. 654—656), na f. 90′ listinu Martina V. z 10. července 1419 a p., ale také věci Husovy nebo jím se obírající. Jsou to především (f. 72 až 80′) s označením později připsaným: ‚Magistri Johannis Hus epistole ex Constancia', žalářní listy Husovy (v. výčet níže), na f. 81′—84 jest poslední část relace Mladoňovicovy (Docum. 316 n.), na f. 94—99 české čtyři listy žalářní (v. níže) f. 105—109 chystané kázání Husovo ‚De fidei elucidacione' (Op I f. 48′—51′) a ‚De pace' (f. 109′—116′, tamže f. 52—56′), f. 116′—119′ kázání na thema ‚Probet autem' (Husovo?, Štěpána z Kolína?), f. 119′—122 Husův traktát o přijímání pod obojí (Op I, 42—44), na f. 257—269′ pak Husovo kázání ‚State succincti' (Op II f. 32 n.).

Máme zde tedy listy a dokumenty Husovy: na f. 72—80 č. 155, 163, 141, 154, 139, 140, 152, 161, 130, 165, 132, 160, 145, 143, 150, 126, 131, 128, 124, 125, 149, 135, 136, 127, 137, 138 a na f. 94—99 č. 153, 147, 156, 129.

Cl. Rukopis kapitulní O 13 (= Cl) kvartového formátu o 214 listech ve vazbě nové obsahuje vedle chiliastických traktátů a úvah o dovolenosti války, jež odtud uveřejnil Goll, zejména traktáty pro přijímání pod obojí a proti němu vydané z největší části v. d. Hardtem III, ze spisů Husových kázání ‚Diliges dominum' (f. 39—48 Op II, 27′—31′), f. 52—61 obranu článku Wyclifova ‚Domini temporales' (Op I f. 118—124), část traktátu (f. 117—117′) De sex erroribus (Op I f. 191′—193). Z listů obsažena jest zde appellace ke Kristu f. 38—38′ č. 46.

Ka. Rukopis kapitulní G 19 (= Ka), obsahující několik sbírek formulářů, posloužil již, když vydával Palacký ‚Über Formelb.', kdež (I, 8) najdeme i jeho popis; na f. 104—107 čte se naší sbírky č. 14.

Kl. Konečně rukopis O 71 (= Kl), malý oktáv o 196 listech, přináší mimo jiné f. 1—2′ část traktátu De sex erroribus (Op I f. 193—194), f. 5′—9′ Husův spisek o přijímání pod obojí (Op I f. 42—44), f. 43′—46 žalářní traktát De matrimonio (Op I f. 33—34), f. 172—182 s označením ‚Sermo M. J. Hus in curia archiepiscopali', kázání na thema Vos estis sal terre rozdílné od textu Op (v. o tom nyní v mém životopise Husově), potom f. 182′—184′ část tohoto kázání v textu Op (II f. 44′), f. 184—190 kázání ‚Spiritum nolite extingwere' (Op II f. 42′—49) vročené k r. 1410, f. 190—196′ kázání ‚Confirmate corda vestra', položené k r. 1409 (Op II f. 40—42). Z listů Husových jest zde na f. 5′—6 list universitě č. 155.

Z rukopisů musejních vedle uvedeného již Mladoňovicova rukopis I E 26 (= **Mus**) — popis vyjde v katalogu — má na f. 11′—12 č. 37 a 38, rukopis IV H 8 (zde 16. stol.) na f. 71—76 č. 7.

Největším počtem rukopisů zastoupena jest v našem vydání Pražská universitní knihovna. Popis jejich jest v Truhlářově katalogu podán způsobem úplně postačujícím, spokojuji se proto výhradně jen výčtem kusů v tomto vydání obsažených.

Un = I F 26 (Truhlář I str. 106, č. 258) na zadní desce č. 155.

Unvt = I G 11ª (Truhlář I str. 121 n., č. 285) u f. 105 č. 112.

Urt = I G 11ᵉ (Truhlář I str. 123 n., č. 287) f. 89—89′ č. 170, 67, 171 (fragm.).

U = III G 6 (Truhlář I str. 209 n., č. 531) obsahuje na f. 11′—15′ listy určené M. Křišťanovi z Prachatic (a M. Janovi Kardinálovi z Rejnštejna, jak proti mínění staršímu mnou bylo zjištěno) č. 60, 63, 58, 52.

Uvt = III G 8 (Truhlář I str. 210 n., č. 533) na f. 101—103′ č. 101, na f. 145 č. 37.

Uv = III G 11 (Truhlář I. str. 213 n., č. 536) na f. 271′ č. 37.

Ur = III G 16 (Truhlář I str. 217 n., č. 541) f. 69—71 č. 166, 12; f. 84—84′ č. 22*.

Uiv = IV F 25 (Truhlář I str. 289, č. 731) f. 197—200′ č. 101; f. 203 č. 133 (frgm.).

Unit = IV G 13 (Truhlář I str. 296 n., č. 745) f. 97—98 č. 41, 42; f. 122—123 č. 40.

Ut = IV G 25 (Truhlář I str. 303, č. 757) f. 91′—93′ č. 40, 41, 42.

Uir = VIII F 2 (Truhlář I str. 575, č. 1556) f. 73′—75 č. 166, 12.

Unv = IX B 1 (Truhlář II str. 5, č. 1687) přídeští č. 22, 167, 6.

Univ = X E 24 (Truhlář II str. 81 n., č. 1925) f. 167—168 č. 72, 55; f. 384—385′ č. 50, 70, 53 a 71, tedy šest listů Pražanům z vyhnanství (jako v Kpl nebo Kp).

Unr = X F 10 (Truhlář II str. 89, č. 1936) f. 54′—55 č. 37, 38.

Ui = X H 12 (Truhlář II str. 109 n., č. 1990) f. 75—76 č. 22.

Us = XI D 9 (Truhlář II str. 147 n., č. 2043), o němž již svrchu byla řeč, zachoval nám, jak pověděno, mimo jiné, list Plzeňským, známé čtyři české listy žalářní a řadu úryvků z jiných listů žalářních, při opisování z cedulek ne vždy správně zařazených. Uvádím jednotlivá čísla podle pořadu, jak v rukopise jsou zachována, opakuje-li se číslo, znamená to, že mezi jeho jednotlivé části vsunuto číslo jiné. Jsou to f. 67 až 69 č. 35, f. 204′—208′ č. 143, 145, 150, 136, 137, 163, 149, 138, 126, 124, 126, 127, 126, 159, 139, 140, 85, a konečně na f. 215—220′ č. 153, 147, 156, 129.

Unt = XI E 3 (Truhlář II str. 152 n., č. 2050) na f. 112′—113 č. 22 a 24.

Ust = XIII F 21 (Truhlář II str. 253 n., č. 2359) f. 63 č. 37; f. 146 až 148 č. 21 a 22.

V katalogu českých rukopisů uvádí Truhlář (str. 45 č. 123) rukopis XVII C 46, v němž jsou č. 9 a 10 a pak listy žalářní (opisy z Vidb), ale to jsou moderní přepisy známých rukopisů, jichž užito při vydání Erbenově.

Skoro bezvýznamný pro tuto edici jest rukopis knihovny Lobkovické, jehož popis podal Jos. Jireček ve Věstníku král. č. spol. Nauk 1883 str. 119 n. Z našich kusů jest zde na f. 4′ vyhláška č. 75, opsaná patrně již z tisku Op.

Za to důležitější jest rukopis křižovnické knihovny *XXII A 4* (= **Cr**), malý kvart z konce 15. stol., o 744 stranách paginovaných tužkou (do str. 437 rukou Palackého). Dobrý jeho popis podal Polívka, Dvě povídky staročeské literat., str. 95—98, uvádím jen, co pro nás má zajímavost.

Na str. 137—214: ‚Počínají se dóvodové, jenž sú na stěně v Bethlemě napsány latině, a to takto' (nad tím rukou Palackého tužkou připsáno ‚M. J. H. spis o šesti bludích'); v. Erben III str. 212 n.; str. 214—218: ‚Počíná se jiná řeč velmi pěkná a užitečná od Mistra Jana Hussi svaté paměti kázaná v Bethlémě takto', ale jest to vlastně (o tom svrchu) list z vyhnanství, str. 348—354: Jádro učení křesťanského a mravoučné verše Husovy (Erben III, 255—259). Str. 367—400: ‚Tuto se počíná život Mistra Jana Hussi svaté paměti (český Mladoňovic) a str. 400 ‚Již se jesti dokonal život Mistra Jana Hussi svaté paměti. Tuto se počínají epištoly jeho, kteréž jesti psal svým věrným, v žaláři když jesti seděl', končící na str. 436 zase poznámkou: ‚Tuto se skonávají epištoly Mistra Jana Hussi svaté paměti, kteréžto jesti psal svým věrným, kdyžto jesti seděl v Konstancí v tom městě v žaláři u vězení.' Mezi nimi onen, jenž svrchu mylně byl označen jako ‚řeč', vrací se znovu. Jsou zde tedy tato čísla tohoto vydání str. 214—218 č. 48; str. 400—436 č. 129, 147, 153, 156, 74, 100, 109, 87 a 48.

Z jiných knihoven mimopražských zastoupen jest *archiv Třeboňský* čtyřmi rukopisy.

Jest to především důležitý kodex A 16 (= **Tr**) kvartového formátu o 330 listech, psaný částečně rukou Kříže z Telče a vyplněný mimo jiné traktáty Příbramovými, Stanislavovými i jinými věcmi, jež se táhnou k osudům Husovým, o nichž jinde bude zmínka, a také několika listy Husovými. Jsou to naší edice tato čísla: f. 91′—94′ č. 37, 45, 46, f. 114 č. 33 a f. 254 č. 86.

Další B 3 (= **Trn**) — tedy nikoli 63, jak mylně udává Šembera, M. Jana Husi Ortografie česká str. 7 a 11 — obsahuje č. 9 této edice; rukopisu neměl jsem v rukou, příslušný kus opsal mi laskavě p. Hodač a kollacionoval s nevšední ochotou p. řed. F. Mareš.

Dále rukopis C 6 (**Tbn**, v. o něm Palacký, Über Formelb. II, 13, Nejedlý, Počátky husitského zpěvu 219); z něho vyplynulo č. 3. I zde za-

vázal si mne k zvláštním díkům za srovnání opisu mého s originálem p. ředitel Mareš.

Konečně N 179 (**Trb**) jest několik listů vytržených z nějakého kodexu 15. stol., obsahem táhne se veskrze k dějinám Husovým — jest zde f. 1′—3 rozsudek proti Husovi, f. 3—4 list o odsouzení Husově (Doc. 559), f. 4′ až 5 list Husův, f. 5—6 zpráva o bludech v Ústí (Doc. 636), f. 6—7 píseň Ó svolánie Konstanské latinsky a česky, f. 7′—9 Passio Hus (Docum. 556) a f. 9′ list arcibiskupa Konráda (Doc. 630). Pro tuto edici užito listu Husova f. 4′—5 = č. 86.

Bibliotheka kláštera *Vyšňobrodského* chová malý rukopis z 15. stol. kvartového formátu o 46 listech paginovaných, sign. 83 (= **Alt**) — popis v. Raphael Pavel, Beschreibung der im Stifte Hohenfurt befindlichen Handschriften str. 104—105; na f. 14—14′ obsažena č. 37 a 38.

Zemský archiv v *Brně* posloužil dvěma rukopisy, na kteréž upozornil po prvé Sedlák; jsou to Cerr II 263 (= **Cerr**), v němž na f. 21—29, a rukopis Cerr II 386 (= **Cerrb**), v němž na f. 191—200 čte se č. 14 této edice.

Knížecí Dietrichsteinská knihovna *v Mikulově* — popis v. Dudik, Handschriften der fürstl. Dietrichsteinschen Bibl. zu Nikolsburg, AÖG XXXIX a Patera-Špaldák, Bohemika kníž. Dietrichst. knihovny v Mikulově. Soupis rukopisů 3, a k tomu mé poznámky ČMM XL 139 n., — náleží sem třemi rukopisy. Jsou tyto: I 48 (= **Nic**; v. Dudik 47 n. = 72; Patera-Špaldák 20 n.) f. 325′—326′ č. 22. Dále I 67 (Patera-Špaldák str. 26, Novotný 139), v němž na f. 139—139′ čteme č. 10. Potom II 24 (= **Mik**; v. Dudik 54—56, Patera-Špaldák str. 36 n., Novotný 140) na f. 33′—34′ č. 87 a 93.

V universitní knihovně *ve Lvově* jest rukopis *sign. 2 C 41* (= **Le**) malého kvartu o 121 listech, jehož obsah z největší části vyplňuje zajímavý formulář (také studentské listy z Prahy), ale v němž najdeme i zajímavé věci z doby Husovy (list Oxfordský o Wyclifovi f. 75′, kvestii Jičínovu z r. 1412 de universalibus f. 110—112′ a j.). Popis, který podal Dudik, Archive im Kgr. Galizien und Lodomirien, AÖG 39, dnes již nevyhovuje ve všem, zde však není místo doplňovati ho. Na f. 23 až 23′ čteme tu č. 46.

Gymnasijní knihovna v saském *Freiberce* má nesignovaný rukopis (= **Fr**) z konce 15. stol., z něhož zajímavé ukázky uveřejnil a dobrý popis podal Goll, SB kgl. b. Ges. Wiss. 1877 str. 381 n. Jest psán velmi pěkně s ozdobnými iniciálkami a malbami na okrajích listů. Na f. 103 až 110 za nadpisem ‚Mistr Jan Hus' následují čtyři žalářní Husovy listy české, tedy č. 147, 129, 153, 156, jež písař zakončil přípiskem: ‚Tyto epištoly psal jest v žaláři v Constancí v okovách české obci Mistr Jan Hus svú rukú.' Zvláštností rukopisu jest zejména to, že ‚ie' píše skoro vždy dlouze: ‚íe' (iie).

Velmi značným počtem zastoupena jest dvorní knihovna *Vídeňská*. Také zde lze se spokojiti odkazem na stručný přehled obsahu,

který podávají Tabulae codicum (jen v několika málo případech uvádím obsah podrobněji, jinak spokojuje se odkazem na ně) a vyčísti prostě čísla v jednotlivých rukopisech obsažená.

Vbd = 4176 (Tab. III, 191) mezi jinými zajímavými kusy pro spory v době Husově i o začátky kalicha na f. 106b—106′a č. 47.

Vd = 4299 (Tab. III, 232) obsahuje kusy táhnoucí se ku srážce s Janem Sywartem a to na f. 230—233′ č. 169, 68, 168, 170, 171.

Vidn = 4313 (Tab. III, 237) jest zajímavý rukopis kvartového formátu, o němž v nejbližší době doufám jinde podati podrobnější zprávu. Jest psán celý jednou rukou z polovice 16. stol. a obsahuje polemiku málo známého minority Jana Foelixe z kláštera Kadaňského proti Lutherovi a jinověrcům vůbec. Zde nás zajímá toliko jedna jeho část. Na f. 279′ začíná se ‚Libellus Hus-Luther vocitandus, translatus de lingua Bohemica in linguam latinam per Johannem Foelicem Polonum et correctus, de vita et cremacione Johannis de Hussinecz et Jeronimi de Praga per discipulum eorum Petrum de Mladenavecz, qui fuit notarius domini Johannis de Chluma . . .' Jest to jedna část zmíněného polemického díla, namířená proti vydání spisků Mladoňovicových nepochybně z r. 1525, jež obsahuje[1] vedle české zprávy Mladoňovicovy o Husovi a Jeronymovi český překlad protestního listu české šlechty, čtyři české žalářní listy Husovy a český překlad listu Poggiova. Překlad pořízen jest samostatně patrně autorem samým, nezávisle na latinském překladu zprávy o Husovi, mezitím rovněž již vydané, praví-li však, že jest z češtiny přeloženo vše, autor nemluví pravdu zcela. Autor totiž vždy jednotlivé odstavce zpráv Mladoňovicových provází svou polemikou, tu pak do života Husova vkládá ukázky netoliko ze čtyř českých listů žalářních (těch také potom nepřekládá), jež tedy pořízeny z češtiny, ale také ukázky tří listů jiných, jichž jistě z latiny nepřekládal, poněvadž byly již původně psány latinsky, a jež vybral z vydání Epistolae. Jsou zde tedy úryvky z těchto čísel f. 283 č. 153, f. 282′—283 č. 147, f. 283′ č. 129 (překlady z češtiny), f. 283′—284 č. 126, f. 284—284′ č. 114, f. 284′ č. 106 a f. 285 č. 156 (opět překlad z češtiny). Při latinských textech bylo tohoto rukopisu užito, ale poněvadž všecka ona čísla máme zachována v rukopisech 15. stol. a základem našeho rukopisu byl tu text Ep, nepřísluší mu žádný význam.

Viden = 4483 (Tab. III, 281) obsahuje mimo jiné na f. 176′—179 žalobní artikuly farářů Pražských z r. 1408 s odpovědmi Husovými, tedy č. 166 a 12.

Vbnd = 4511 (Tab. III, 293) má vedle jiných spisů Husových a j. f. 109′—112 Ordo procedendi, tedy č. 101.

W = 4512 (Tab. III, 294) přináší zase mimo jiné na f. 1—6 žalobní články z r. 1408 s odpovědmi, tedy č. 166 a 12.

[1] Srvn. S. Souček, Čas. mor. zem. Mus. XI, 136 n., Flajšhans, O mučenících českých knihy patery str. 101 a níže zde str. L.

Vid = 4518 (Tab. III, 296) mimo jiné s traktátem Contra occultum adversarium a v něm na f. 52′—53 č. 37.

Vndb = 4519 (Tab. III, 297) stýká se poněkud s kodexy svrchu podrobně popisovanými, přinášeje vedle jiného na f. 159—168 s nadpisem: ‚Pašijě Mistra Jana Hussi' českou relaci Petrovu, a za ní na f. 168 až 172′ s označením ‚Skonává sě pašijě a počíná sě prvá epištola Mistra Jana Hussi' čtvero listů českých; ale z obvyklých listů jsou zde jenom tři, místo čtvrtého připojen (jinou rukou) volný překlad listu č. 139. Jsou zde tedy této edice č. 153, 147, 156 a 139*.

Vdn = 4524 popsán svrchu.

Vnd = 4536 (Tab. III, 304) má zase traktát Contra occultum adversarium a v něm na f. 217—217′ č. 37.

Vn = 4550 (Tab. III, 308) objemný rukopis oktávového formátu s obsahem neobyčejně zajímavým, ač nikoliv pro účely této edice; psán byl r. 1420, přinášeje na f. 13—26′ český text relace Petrovy, jinak budí zde naši pozornost jediným, ale v původním českém znění zachovaným citátem z listu č. 72 na f. 4′.

Vidb = 4557 popsán svrchu.

Vnb = 4902 popsán svrchu.

Vdb = 4916 (Tab. III, 417) mimo jiné má také poslední část latinské relace Mladoňovicovy f. 39—43 a řadu listů Husových, zajímavou (mimo to, že zachovala jediné české znění jednoho listu dříve jen v latinském textu Op a překladu Postilly známého) také tím, že jsou to, jak již naznačeno svrchu, patrně opisy předlohy vzniklé asi na základě původních cedulek Husových, takže mnoho listů jest neúplných. Jsou tu na f. 1—1′+4 č. 87, f. 2—3′ č. 49, pak na f. 14′—23′ řada listů v tomto pořádku: č. 161, 139, 140, 141, 154, 161 (frgm.), 145, 143, 150, 118 (frgm.), 143 (frgm.), 126, 131, 128 (frgm.), 124, 135—138, 149 (frgm.) a konečně f. 37′—39 č. 46.

Vb = 4933 (Tab. III, 425) má na f. 23′—26′ č. 40, 41 a 45 a na f. 158—158′ č. 33, tedy listy provázející styky Husovy s klášterem Dolanským na Moravě.

Vien = 4935 (Tab. III, 426) na f. 73—73′ č. 48.

Vbn = 4936 (Tab. III, 428) na f. 252′—253 č. 152 a 155.

Vib = 4937 (Tab. III, 429) na f. 74′—75 č. 13.

Vin = 4940 (Tab. III, 433) na f. 273—273′ č. 86.

V = 4941 (Tab. III, 433) obsahu rozmanitého a zajímavého, mezi jiným na f. 25—26′ č. 54 a 57, na f. 238′—239 č. 68.

Vidnb = 5097 (Tab. IV, 21) f. 96—96′ č. 81, 75, 77.

7650 (Tab. V, 166) f. 98 č. 19 (užito jen vydání Gollova ve FRB V).

Konečně rukopis 4673 (Tab. III, 342) obsahuje na f. 53—53′ č. 46, nemohlo ho však býti užito, poněvadž jeho dnešní stav nedovolil jeho zaslání do Prahy.

Z rukopisů Mnichovské král. dvorní bibliotéky užito dvou, a to č. 14.029 (**Mn 2**) f. 126′ a 17.833 (**Mn 1**) f. 141, v nichž obou čte se č. 162.

Vedle uvedených ještě rukopis British Mus. Arund. 158 f. 90 a rukopis knihovny Wolfenbüttelské č. 743 (6.80 Helmst) f. 352′—354 obsahují č. 46, jich však rovněž nemohlo býti užito, rovněž jako mi zůstal nepřístupen rukopis 2110 a 2111 knihovny Lipské (z 18. stol.), kde prý jsou obsaženy ‚Epistolae M. J. Hus'. Kromě toho jsem příliš pozdě zpozoroval, že č. 44 čte se také v rukopise kapitulním E 31, jehož jsem již nemohl užíti; jest to tím nepříjemnější, že právě toto číslo má textový základ dosti slabý.

Knihovna katolického gymnasia v Kladsku chová „Liber collectaneus Glacensis" (v. Em. Beck, Prg. kath. G. Glatz 1882), v němž M. Jakub Weydener de Nissa v jednom z polemických dopisů knězi Jakubu de Zelcz ve Sternberce cituje list Husův Leonardovi. Úryvek otiskl Goll, Některé prameny k nábož. dějinám v 15. st. v Spol. Nauk 1898 č. I str. 2. Běží patrně o polemický projev Husův proti generálu dominikánů Leonardovi Statii de Datis z doby kol 21. června. Bohužel má žádost o zapůjčení rukopisu nebo poskytnutí opisu zůstala bez odpovědi, musil jsem se pro úplnost spokojiti otištěním úryvku Gollova (č. 142).

Záhadného původu jest č. 11. Palacký (Docum. str. 3—4 č. 1) praví, že je otiskl ‚e cod. ms. seculi XV, quondam comitum Mitrowsky in Moravia', ale nalézti rukopis tento nepodařilo se ani přičinění p. ředitele Bretholze a pana archiváře Navrátila, musil jsem se spokojiti otiskem podle Palackého s upozorněním na přípisky, patrně ze srovnání s rukopisem vyplynuvší, v exempláři Document v moravském zemském archivu.

Z originálů (nebo domnělých originálů) konečně otištěny jsou v naší edici kusy č. 2, 4, 5, 15, 30, 31, 83, popis originálů podán v poznámkách k jednotlivým číslům.

V rukopisech nedochována, nýbrž pouze z otisku v Ep nebo Op (či Post.) známa jsou č. 16, 20, 49* (Post.), 69, 95 (95* Post), 103—106, 108, 110, 111, 115, 116, 117, 120, 121.

F. Bartoš v ČČH XVIII, 252 tvrdí, že list č. 14 zachován jest také v rukopise kapit. G 17; ale rukopis tento není v kapitulní knihovně již déle 30 let. Jest to patrně chyba tisku místo G 19, jak cituje Palacký ‚Formelb. II, 8', v němž se na f. 104—107 vyskytuje list Jana z Rakovníka skutečně; v. svrchu v popise rukopisů kapitulních.

Tamtéž mluví se o „listě panně Anně" o panenství a popírá se možnost, že by to byl spisek, z něhož zlomek uveřejnil Sedlák, Několik textů I, 70—72. Ale ze seznamu otištěného u Erbena III, 318 neplyne nikterak, že by spisek ‚O panenství' byl listem, a námitka Bartošova, že ve zlomku vyskytuje se „oslovení" ‚panno a vdovo', neváží nic, poněvadž to není oslovení, nýbrž pouhá apostrofa; to by tedy nijak nebránilo ztotožnění zlomku Sedlákova se spiskem ‚O panenství' v Erbe-

nově seznamu dotčeným. Více překáží sloh, který přes opačné tvrzení Sedlákovo nejen není velmi podoben slohu Husovu (na př. v č. 10 nebo v Dcerce), nýbrž po mém zdání zcela se od něho liší. Ale ať tomu jakkoliv, jistě nález Sedlákův nenáleží mezi listy.

Na konec třeba ještě poznámky o několika kusích, jež do této sbírky nepojaty, ač za Husovy bývají prohlašovány. Jest to především známá obrana dekretu Kutnohorského (Palacký, Doc. str. 355—363, Flajšhans, Proti Němcům str. 17—31), o níž Flajšhans urputně tvrdí — arci bez důkazů, — že jest dílo Husovo, ač každý, kdo se Husem opravdu vážně obíral, pozná na první pohled, že to není možno, jako také již Palacký, po mém soudu právem, přičetl ji Janovi z Jesenice. Tento spis tedy naprosto sem nenáleží. Z téhož důvodu musil býti pominut i kus, na který upozornil Sedlák a otiskl jej jako ‚List Husův Kbelovi', Několik textů III, 19—22. Nevidím nikde nejmenší záruky, že by to byl opravdu dotaz Husův, naopak směli bychom jistě, kdyby list Husův byl, v jeho zmínkách o stycích s Kbelem nějakou narážku očekávati. A tvrdí-li Sedlák, že Hus ve svém Výkladě Sentencí přihlíží k odpovědi Kbelově a námitkám Jiřího z Boru, jest i toto tvrzení zcela neodůvodněno. Ohledání rukopisu samého mne pak v mých pochybnostech naprosto utvrdilo.

Poněkud jinak má se věc s míněním, jež pronesl Sedlák, Stud. texty I, str. XXIII. Běží o známý polemický projev, začínající slovy Eloquenti viro, zachovaný v nespočetných téměř rukopisech a přičítaný v nich i v literatuře nejrůznějším původcům. Sedlák má za původce Štěpána z Dolan — nechme stranou úvahu, pokud právem — a ukazuje, že projev, mimo část týkající se kalicha, míří proti Husovi. Sedlák se svým objevem přichází poněkud pozdě; již r. 1859 z podobných a dílem lepších důvodů pokusil se hájiti mínění, že projev míří proti Husovi, Schwab, Joh. Gerson str. 579 pozn., a není nemožno — nemohu zde pouštěti se do podrobností, — že opravdu pisatel mínil Husa, když svůj spisek skládati počal. Jestliže přes to nepojal jsem ho do své sbírky, není příčina v tom, že kritické vydání při roztroušenosti rukopisů po celé Evropě není dnes dobře možné, ale hluboce věcná. I když snad původně s ohledem na Husa začat, list přece nikdy Husa nedošel, jak řekl již Schwab, ale více, nikdy mu ani nebyl poslán. Autor dokončil práci svou jistě až po odchodu Husově z Čech a za změněných okolností změnil také její určení, vystupuje v ní nikoliv již proti jednotlivci pouze, nýbrž proti celému směru (jak správně vytušil, ač důsledků nevyvodil, Sedlák). Nejde tedy o list Husovi psaný a není proň v této sbírce místa ani v přílohách, poněvadž, přihlížeje již k začátkům kalicha, celým svým rázem náleží do skupiny jiné. Konečně Sedlák, Několik textů II, str. 24 n. (ot. z Hlídky 1912), uveřejňuje námitky Husovy proti bulle odpustkové, o nichž tvrdí, že mají formu dopisu (aspoň z počátku). Ale jediný obrat „mi frater" po mém soudu k důkazu nestačí, a ježto jinak

poznámky ani formy veřejného prohlášení nemají, nepojal jsem jich do své sbírky.

Konečně třeba ještě opraviti omyl dlouho se udržující o ztraceném „listě", jejž prý Hus u vězení psal „svému hospodáři", jak praví V. Koranda ve spisku Mikulášovi Trčkovi (Truhlář, Manuálník 184), čili jak praví ve spise O rozdávání dítkám, ‚svému hospodáři Robertovi několik napsal naučení' (Krofta, O spisech Václ. Korandy, ot. z LFil. XXXIX, 11 pozn.) — jde patrně o týž citát, který má na mysli Štelcar Želetavský (v. Tobolka, Český slovník bibliograf. 69). Koranda nemíní nějaký list, jak myslili Truhlář i Krofta, nýbrž traktát (žalářní) De corpore Christi, v němž se citát v Manuálníku uvedený čte (Op I f. 39'; začátek citátu Kroftova tamtéž 41).

Zbývá ještě zmínka o vydáních dosavadních; sice při jednotlivých číslech jsou vydání vypočtena, ale nebude snad vaditi, připojím-li ještě tento přehled, již proto, že zde lze také některá upozornění dodati.

Bylo již pověděno, že po prvé tiskem vydány byly čtyři české listy žalářní v Passionále Jenském asi r. 1495, v němž tedy jdou za sebou na f. 30a—41b tato čísla 153, 147, 129, 156. Vydání toto posloužilo za základ latinského i německého překladu; vydán byl latinský r. 1536, německých vyšlo několik.[1]

Sbírka pro Passionál pořízená byla však již r. 1525 přetištěna,[2] takže zde nacházíme vedle českých relací Mladoňovicových o Husovi a Jeronymovi, překladu Poggia a překladu protestního listu českého na f. A 1 až B 1 tato čísla naší edice: 153, 147, 129, 156. Znám toto vydání jen z defektního exempláře mor. zem. archivu XVIII e 5.

Brzy poté, a snad již dříve — Zíbrt II, č. 14.100 udává r. 1533, ale nevím, na jakém základě — vychází ‚Život, to jest šlechetné obcování ctného svatého kněze Mistra Jana Husi kazatele českého od kněze Jiříka Heremíry, věrného kazatele českého sepsaný a nyní v nově vytištěný', v němž na f. B III' až C III' vydány pod záhlavím: ‚Epištoly, kteréž jest psal M. Jan Hus v žaláři v Konstancí české obci' tři žalářní listy české v tomto pořádku č. 129, 147 (pak vložen český text Mladoňovicův poněkud přepracovaný), 156.

Nato dochází r. 1537 k velikému vydání Epistolae quaedam piissimae et eruditissimae Johannis Hus, quae solae satis declarant, papistarum pietates esse Satanae furias. Addita est D. Martini Lutheri praefatio. Vitembergae ex officina Johannis Lufft anno MDXXXVII, k němuž užito nějakého rukopisu (nebo snad dvou), jenž obsahoval jednak materiál Petrem z Mladoňovic hned v Kostnici sebraný a poněkud jen (pokud jde o první část) zredigovaný, jednak (nebyl-li to rukopis jiný) všecky části díla

[1] Srvn. svrchu str. VI, pozn. 1.

[2] Srvn. Souček, Čas. mor. zem. mus. XI, 136 n.

Mladoňovicova v první redakci, jak asi hned v Kostnici vznikly (bude o tom podrobněji pojednáno jinde). Vydavatelé nepovšimli si toho, a tak některé dokumenty a věcná část vypravování uveřejněného na f. B 1 až C 4 kryje se s tím, co se otiskuje na f. L 7—M 5′ znovu. Jenže zde vydavatel Ep nespokojil se pouhým otiskem své předlohy, nýbrž měnil ji po stránce slohové a tuším i věcné, jak o tom na jiném místě bude pověděno více. Podávám zde přehled, pokud čísla tohoto vydání jsou v Ep zastoupena: 88, 75, 76 (lat. překl.), 78 (lat. překl.), 86, 87 (lat. překl.), 89, 93, 98, 96, 97, 100 (lat. př.), 129 (lat. překl.), 153 (lat. překl.), 147 (lat. př.), 156 (lat. př.), 163, 141, 154, 155, 139, 140, 152, 161, 165 (lat. př.), 130 (lat. př.), 164, 132, 160, 145, 143, 150, 126, 131, 128, 124, 125, 149, 135—138, 127 (z části lat. př.), 110, 114 (druhá část), 115, 116, 105, 106, 111, 117, 118, 114 (první část), 108, 103, 104, 120, 121, 109 (lat. př.), 88, 75, 79, 89, 31, 46.

Potom r. 1558 dochází k známému vydání Norimberskému (Op), jež má titul: Joannis Hus et Hieronymi Pragensis confessorum Christi historia et monumenta, partim annis superioribus publicata, partim nunc demum in lucem prolata et edita, cum scriptis et testimoniis multorum nobilitate, eruditione atque pietate praestantium, qui sanctorum martyrum doctrina praeclare instituti, tandem tractationum omnium in synodo Constantiensi conscii et crudelium et indignissimorum supplicionum spectatores fuerunt... Impressa Noribergae in officina Joannis Montani et Vlrici Neuberi anno domini MDLVIII, a přejímajíc materiál Ep, rozhojňuje ho několika čísly a pořádek pozměňuje. Čísla tohoto vydání jdou v něm takto za sebou: 88, 75, 76 (lat. př.), 78 (lat. př.), 79, 89, 31, 86, 87 (lat. př.), 93, 98, 96, 97, 100 (lat. př.), 48 (lat. př.), 95, 109 (lat. př.), 129 (lat. př.) a odtud pořad kryje se s Ep až do č. 121, načež Op mají ještě na víc v tomto pořádku č. 101, 17, 32, 20, 47, 52, 28, 49*, 50, 72, 53, 70, 55, 71, 69, 16, 22, 37. Vydání toto s novou obálkou, datovanou r. 1568, jest s tiskem prvým úplně shodné, jest to patrně t. zv. vydání obálkové, proto jeho listy a čísla při jednotlivých kusech neuváděny. Nové vydání učiněno r. 1715 v pořádku nezměněném (strany označovány I² str....).

Materiál Ep a Op potom na dlouho zůstával základem, z něhož spíše na ukázku, nežli za účely edičními uveřejňovány některé listy Husovy — jsou to zpravidla čtyři žalářní listy české a pak některé dokumenty pojaté do té části Mladoňovice, jež se v Ep čte na místě druhém (f. L 7 a d.).

Tak již r. 1556 vychází v Ženevě kniha: Acta martyrum eorum videlicet, qui hoc seculo in Gallia, Germania, Anglia, Flandria, Italia constans dederunt nomen evangelio idque sanguine suo obsignarunt ab Wicleffo et Husso ad hunc usque diem (apud Jo Crispinum anno MDLVI). Životopis Husův jest zde, poněkud zkráceně, převzat z druhé

části Ep, takže některé dokumenty chybí. Jsou zde čísla naší edice v tomto pořádku: 88, 75, 89, 46, 87, 100, 129, 156, 147 (v lat. překl.), 126, 145 (zlomek), 140 + 155 (kombinovaný zlomek).

O toto vydání opírá se druhé vydání Actiones et monimenta martyrum eorum, qui a Wicleffo et Hussio ad nostram hanc aetatem in Germania, Gallia, Britannia, Flandria, Italia et ipsa demum Hispania veritatem evangelicam sanguine suo constanter obsignaverunt (v Ženevě 1560); některé dokumenty vypuštěny. Jsou zde č. 88, 89, 87, 100, 129, 156, 147, 126, 145 (zlomek), 140 + 155 (kombinovaný zlomek).

Znovu užito pak téhož materiálu, jak autor výslovně udává, ve spisku Joach. Camerarii Pabepergensis Histor. narratio de Fratrum orthodoxorum ecclesiis in Bohemia, Moravia et Polonia (Heidelberg 1605), takže i zde najdeme č. 88, 89, 87, 100, 129, 156, 147, 126 (zl.), 140 + 155 (zlomek). Podobně o týž materiál opírá se kniha — uveďme hned zde tyto věci, které jsou vlastně přítěží: Historia piissimi ac sanctissimi martyris Joannis Hussi (sacrosanctae memoriae), quae cum sola satis evidenter declaret papistarum pietates esse diaboli furias, omnium hominum cognitione est dignissima; cum praefatione Megalandri Lutheri Antichristiphontae, qui etiam tertius Elias recte dicitur. Accesserunt etiam epistolae, quas conscripsit Joannes Hussus in carcere Constantiae ad Bohemos, cum summariis earundem ex Bohemico versis. De integro excusa impr. Georgii Olai Vpsaliensis Gryphiswaldiae ab Augustino Ferbero anno MDXXCVI. Jest to opět druhá část Ep s některými změnami a krácením, takže jsou zde jen (f. A 8) č. 89, 129, 153, 147, 156.

A jen pro úplnost uvádím, že také známá Antiqua et constans confessio fidei ecclesiae Christi in regno Boiemiae et marchionatu Moraviae, quam vulgo partem sub utraque sacramentum venerabile corporis et sanguinis domini Jesu Christi communicancium appellant (anno MDLXXIIII) přináší některé ukázky listů Husových, ale jen fragmentárně (až na prvý) a velmi volně. Jsou to č. 124 téměř celé (ač místy pozměněno), pak volně užité zlomky z č. 104 (?), 106 (?), 153 a 147.

Zde pak také lze se zmíniti o ukázkách, které, dovolávaje se Op, vložil Samuel Martinius z Dražova do svého díla: Hussius et Lutherus, id est collatio historica duorum fortissimorum Jesu Christi militum... (1618). Jsou zde čísla (nebo zlomky z nich) 69, 76, 79, 88, 89.

Zatím již došlo r. 1563 v Norimberce k českému vydání Postilly, potom častěji přetištěné. Vydavatelé hned za předmluvou na obranu proti tvrzení, že Hus neučil přijímání pod obojí, otiskli na dvou listech (B 7—7', B 8) nejprve překlad listu Havlíkovi ze dne 21. června a úryvek z listu Janovi z Chlumu a Václavovi z Dubé, v němž Hus horlí proti zákazu kalicha koncilem, potom na f. 244—249 pod záhlavím: ‚Pět epištol od M. Jana Husi v žaláři složených a k Čechům poslaných...' pět českých listů Husových. I jsou v této edici tato čísla vydání našeho: 141 (český překl.), 139 (konec v českém překl.), 48, 129, 147, 153 a 156.

Také druhé vydání Postilly z r. 1564 podržuje oba zmíněné překlady na stejném místě, ale na konci (f. 215—221) přináší „Sedm epištol od Mistra Jana Husi v žaláři složených a k Čechuom poslaných ...", rozmnožujíc tedy počet jich o dva další. Jsou tu tedy č. 141 (český př.), 139 (zlomek v českém překl.), 48, 129, 147, 153, 156, 49, 95.

Při vydání českého života Mladoňovicova někdy v druhé polovici stol. 16. vytištěném: Počíná se život... M. Jana Husi... (v musejním exempláři jest na zadním listu připsáno jméno Jan Trojan Bylanský z Bylan, a podle toho bývá prohlašován za autora), jsou na f. B 3′—B 7′ přitištěny listy č. 129 a 147.

V novém vydání, které asi na začátku 17. stol. pořídil Sixt Palma Močidlanský, čte se na f. C 2—C 3 č. 129. Konečně mnoho materiálu, ovšem jen v Op vydaného, sebral ve své práci Wilhelm Seyfried, Dissertatio hist. de Johannis Hussi martyris ortu, educatione, studiis doctrina, vita, morte et scriptis (Jenae 1698). Práce, na svou dobu velmi dobrá (třeba se opírala jen o materiál tiskem přístupný), vyšla r. 1711 ve druhém a 1739 ve třetím vydání, tuším, nezměněném. Nové vydání pořídil, dosti je rozšířiv poznámkami, Jan Krištof Mylius: Wilhelmi Seyfriedi Norimbergensis commentatio de Johannis Hussi martyris, vita, fatis et scriptis (Jenae 1743). Odkazuji při materiálu zde otištěném jen na vydání prvé a čtvrté.

Vydání tato většinou ani nezasluhují jména vydání. Jsou to namnoze pouhé přetisky buď Passionálu Jenského nebo vydání z r. 1525, anebo, pokud jde o texty latinské, přetisky z Ep a Op dílem jen jako ukázky k jiným pracím přitištěné. Ukázek takových zajisté dalo by se shledati více, ale uváděti je nemělo by, tuším, smyslu. A k novým vědeckým vydáním dochází teprve zase ve století 19.

Začátek činí redakce Časopisu Českého Musea (J. E. Vocel), přinesši r. 1848 ve svém třetím sv. na str. 401—415 české listy Husovy z rukopisu Křižovnického počtem 9, této nynější edice č. 100, 109, 48, 87, 74, 147, 153, 156, 129. Nepochybně z druhého vydání Postilly přetiskl pak pět listů Husových ‚Českobratrský hlasatel' r. 1849 č. 99, 101 a 103 str. 559, 570—571, 575—576. Jsou to čísla 48, 129, 147, 153 a 156.

V l. 1856—1866 vychází památná publikace Höflerova Geschichtschreiber der husitischen Bewegung I—III. (Fontes rerum austriacarum. I. Scriptores 6, 8, 9), obsahující vedle materiálu již dříve známého také materiál nový. Svazek první, věnovaný po výtce pramenům kronikářským, materiál listinný přináší sice jenom nahodile, pokud ho kronikáři užili, ale poněvadž Höfler, vydávaje zde také Petra z Mladoňovic, otiskl zároveň (nepoznav jeho povahy) skoro celý rukopis M, najdeme zde i mnoho látky v naší edici zahrnuté. Jsou zde čísla (v t. zv. Chron. univ.) 19, a pak (v relaci Mladoňovicově a z rukopisu M) 88, 75, 76, 78, 86, 87, 89, 93, 96, 98, 97, 100, 109, 31, 79, 133, 101,

Ve svazku druhém jdou za sebou (příslušné strany udány jsou vždy v úvodních poznámkách k jednotlivým číslům) 166, 12, 15, 13, 170, 171 (zlomek), 42, 67, 22, 24, 50, 70, 71, 53, 72, 55, 52, 60 (jedna část), 58, 63, 60 (druhá část), 81, 85. A konečně ve svazku III č. 75, 77, 112.

K. J. Erben vydávaje v l. 1865—68 ‚Mistra Jana Husi sebrané spisy české' vydal zde ve III sv. č. 9, a připojil na str. 269—290 a 299—300 řadu listů českých. Jsou to č. 10, 35, 48, 76, 78, 87, 100, 109, 127, 129, 130, 147, 153, 156, 161, 165, 74. Všecky tyto kusy ve stejném pořádku přetiskuje z Erbena také pěkná populární knížka ‚Duch Jana Husi zjevný v jeho spisech' v Praze 1870.

Mezitím r. 1869 F. Palacký vydal svoje znamenitá Documenta M. Joannis Hus vitam doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et controversias de religione in Bohemia annis 1403—1418 motas illustrantia, o jejichž významu byla řeč již svrchu. Jejich obsah srovnán s obsahem tohoto vydání podle čísel ve zvláštní tabulce vzadu.

Nové rozhojnění podal potom Nedoma: ‚Boleslavský kodex z doby husitské', Věst. král. č. spol. nauk 1891, o němž rovněž již stala se zmínka (srvn. při popise rukopisu B). V přílohách uveřejněna tu tato čísla přítomného vydání: 18, 27, 25, 8, 21, 167, 1 a 47 (část.) Jeho nálezu mohl již užíti, chystaje své vydání všech listů Husových — latinských v českém překladu — B. Mareš, Listy Husovy (Comenium, Vědecký odbor I, Praha 1891), jež přináší celkem 99 čísel. Poněvadž vydání toto sleduje především cíle populární a v chronologickém uspořádání látky téměř za Palackého se nedostává, není zapotřebí srovnávati jeho čísel s čísly nynějšího vydání. Druhé vydání knihy Marešovy vyšlo po deseti letech v Praze 1901 (nákladem Samostatnosti), třetí 1911 (v Praze nákladem Dr. Ant. Hajna); toto vydání bylo pak ještě dvakráte přetištěno, ale stran těchto přetisků, poněvadž se kryjí s vydáním 1911, neuvádím. Z ČČM. 1848 přetiskl Horálek, M. Jana Husi listy ze žaláře a jiné (č. 87, 100, 109, 129, 147, 153, 156, 74); otisk tento vyšel ve čtyřech vydáních od r. 1893 do 1900, uvádím strany jen podle posledního.

Vypočítávati zde jednotlivé nálezy porůznu uveřejňované nemělo by smyslu, jsou uvedeny vždy při jednotlivých číslech. Zmiňuji se na konec jen ještě o posledních souborných vydáních, v nichž k těmto objevům z části již hleděno, a jež pořídil Václav Flajšhans. Jsou to nejprve vydání ve Světové bibliotéce (Listy z Prahy č. 1183—1184, Listy z vyhnanství 1197—1198 a Listy z Kostnice 1201—1203, k nimž se řadí Obrany v Praze 1238—1239, Obrany ve vyhnanství 1248—1249, Obrany v Kostnici 1253 až 1254). K nim pak přistoupilo (opět bez udání roku!) souborné vydání: Mistra Jana Husi veškeré listy, opět vydání nesledující vědeckých cílů a se známou povrchností a nezodpovědností vydavatelovou sestavované, proti poslednímu vydání ve Světové bibliotéce o to zhoršené, že vydavatel, aby dosáhl okrouhlého čísla 100, libovolně vypouští některé dokumenty, které mezi listy určitě patří. Vydání pořízeno ve trojí úpravě,

bibliofilské, laciné a prostřední; strany cituji podle tohoto. O způsobu jeho byla, pokud třeba, zmínka již svrchu. Poněvadž zpravidla podržuje někdejší datování mé, a kde se uchyluje, zpravidla se mýlí, a poněvadž dále není to vydání vědecké, není zapotřebí jeho čísel zde uváděti.

Zbývá na konec povinnost nejpříjemnější, povinnost poděkovati všem, kdo mne v mojí práci jakkoli podporovali. Začal jsem, nehledě k starším přípravám a příležitostnému jich doplňování, což trvá již po léta, soustavně edici tuto připravovati r. 1914 doufaje, že ji dokončím k roku jubilejnímu, a pokročil jsem, užívaje všestranné ochoty v archivech a bibliothekách pražských i mimopražských, hodně daleko, když tu lítice válečná jako ve všem jiném i v této práci navalila překážky. Cestování po knihovnách stalo se téměř nemožností, zasílání cizích rukopisů do Prahy bylo zastaveno a teprve ve třetím roce války r. 1917 došlo k němu zase. Všem oněm ústavům a jednotlivcům, kteří mne za osobních návštěv na místě i ochotným zapůjčováním rukopisů do Prahy, nebo zase prostředkováním výpůjček anebo jakkoli jinak podporovali, vzdávám zde své nejupřímnější díky.

Jsou to: správa veřejné a universitní knihovny v Praze, správa knihovny zemského Musea Českého a její ředitel p. prof. Dr. Č. Zíbrt, kapitulní knihovna a její správce vld. p. kanovník Dr. Ant. Podlaha, zemský archiv Český a jeho chef pan ředitel Dr. J. B. Novák i všecko úřednictvo, zvláště pan Dr. J. Borovička, jenž neúnavně obstarával četné objednávky rukopisů z bibliothek cizích, městský archiv Pražský a v něm zvláště p. adjunkt Dr. V. Vojtíšek, universitní archiv a jeho správce p. J. Bergl, Schwarzenberský archiv v Třeboni, jehož ředitel p. Fr. Mareš mimo to ještě zavázal si mne k zvláštním díkům za ochotné srovnání některých opisů, o jejichž pořízení přičinil se také pan assistent Hodáč, Dietrichsteinská knihovna v Mikulově a její správce p. J. Matzura, zemský archiv v Brně a v něm moji milí přátelé, ředitel prof. Dr. B. Bretholz a archivář Dr. B. Navrátil.

Nemenší měrou platí dík můj všem ústavům, které mi laskavým zasíláním rukopisů dokončení práce i v této době umožnily. Vedle některých již jmenovaných jsou to zvláště: někdy c. a k. dvorní knihovna ve Vídni, ředitelství Gersdorfské knihovny v Budyšíně, ředitelství gymnasijní knihovny ve Freiberce, ředitelství dvorní knihovny v Mnichově, knihovna staroslavného kláštera ve Vyšším Brodě a knihovna kapitulní ve St. Boleslavi.

A konečně, ač ne v poslední řadě, děkuji za některé cenné pokyny a upozornění milým kolegům a přátelům prof. Dr. G. Friedrichovi, prof. Dr. R. Dvořákovi, prof. Dr. Hennerovi, prof. Dr. O. Jiránimu, prof. Dr. J. Zubatému a Dr. F. Bartošovi. Vedle nich však k zvláštním díkům zavázal si mne ještě můj mladý přítel Dr. Jar. Prokeš, koncipista v archivu ministerstva vnitra, jenž s nevšední ochotou četl se mnou korektury a platně přispěl hojným upozorněním k správnosti textu.

Odevzdávám své vydání veřejnosti připsáno památce muže, který o dějiny české a zvláště o správné ocenění, ale zároveň i skutečné poznání osoby i doby Husovy získal si zásluh největších a k němuž i jinak vždycky každý Čech bude vzhlížeti s úctou — Frant. Palackému, ne aby jeho jméno bylo mu záštitou, ale v neskonalé úctě a obdivu k jeho veliké práci. Znamená-li vydání moje nějaký pokrok, byl umožněn jenom tím, že Palacký položil k němu základ.

V Praze-na Smíchově, dne 23. října 1918.

Václav Novotný.

1.

M. Jan Hus kterémusi příteli, jenž přijal úřad soudce, udílí rady, jak se v úřadě chovati.

— —

Rukopis kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 163′—164.

Nedoma, Boleslavský kodex z doby husitské (Věst. král. č. spol. nauk 1891) str. 49 č. VII (z B); srvn. Sedlák, Několik textů z doby husitské, Řada třetí (Hlídka 1913) zvl. ot. str. 5. — Český překlad Mareš, Listy Husovy str. 15 č. 6 = str. 21 č. 6[2] = str. 10 č. 6[3] = Flajšhans, Listy z Prahy (Sv. knih. 1183—4) str. 15 č. II = Flajšhans, Listy str. 5—6 č. 2.

O čase srvn. Nedoma 40—41, Novotný, Listy Husovy (Věst. král. č. spol. nauk 1898) str. 5.

Zdá se, že list náleží starší době činnosti Husovy.

Salus a domino Ihesu Christo. Amice karissime! Ultra meum consilium, nescio, an sanum, officium magnis periculis[a] involutum actenus suscepisti. Ergo volve et revolve illud publicanis per Christi baptistam verbum propositum[1]: „Nichil aliud, quam quod constitutum est vobis,[b] faciatis," et addicias illud Christi ewangelicum[2]: „Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum paciatur?" Quo pacto, quod iustum est, facito. Habe iustissimum iudicem pre oculis, ut nec iustum scienter vexes, nec iniquum palpe. Excute[3] „manus a munere", quod frenum iniquitati et insollencie conswevit laxare. Vide, ne personam accipias; ut diviti sic pauperi officii tui prebe ministerium, nec mortem affectes eciam hominis impii propter questum. Didicisti etenim dogma Kathonis[4]:

„In mortem alterius spem tu tibi ponere noli."
Noli rixis gaudere, ut solent iniqui iudices.

---

[a] *v B opraveno z* periculus. — [b] nobis *B*.

[1] *Luc. 3, 13 (nihil amplius...).* — [2] *Mat. 16, 26.* — [3] *Srvn. Isai. 33, 15: „Excutit manus suas ab omni munere".* — [4] *Catho Dist. l. I, 19 (Poetae lat. min. III, 218).*

„De morbo medicus, de morte gaudet sacerdos“
et de rixis inimicus[c] iudex. *Non sic tu, sed seda lites, compesce in- *1
solentes, meretricia destrue et presertim clericorum; non te favor a iusto correccionis tramite deiciat vel timor. Melius enim tibi foret non acceptare[d] officium, quam illud suscipere et non irripere per illud iniquitatem. Ergo fortis animi esto, ut et iniquitatem destruas et iusticiam elleves; si enim „medio, tutissimus ibis,“[5] nec sic ibis,[e] nisi „queras et pulses“.[6] Queras a Christo de peccatis veniam, et pulses, ut prestet in auxilium graciam, que preveniat, mediet et perficiat tuum ministerium ad utilitatem ecclesie sancte dei. Vale in Christo Ihesu et saluta amicos perpetue veritatis. Hoc dictum Magistri J. H. d. H.

Nadpisu není.

2.

Generální vikář Ojíř z Domanic ustanovuje M. Jana Husa správcem kaple Betlemské.

V Praze 1402, Mart. 14.

Originál v společném archivu c. k. university Pražské (= A)

Pelzel, Lebensgesch. des Röm. und Böhm. Königs Wenceslaus, II, Urkdb. str. 95 č. 189 (z A); Monum. univ. Prag. II, 1, str. 397 č. 50 (= z A).

O jmenování srovn. také zápis v knihách konfirmačních (L Conf VI; vyd. Emler str. 65): ‚Ogerius etc., quod nos ad presentacionem nobilis domini Johannis de Mulheim ad capellam sanctorum Innocentum alias Bethlehem nuncupatam sitam in Maiori civitate Pragensi, per liberam resignacionem M. Stephani de Colonia vacantem, honorabilem virum dominum M. Johannem de Hussinecz, presbiterum Pragensis diocesis, crida etc. Prage anno domini 1402 die XIV. Marcii.‘

Ogerius rector altaris sancte Dorothee in ecclesia Pragensi et corrector cleri diocesis Pragensis, vicarius in spiritualibus reverendissim in Christo patris et domini, domini Wolframi, sancte Pragensis ecclesie archiepiscopi, apostolice sedis legati, generalis, notum facimus tenore presencium universis, quod nos ad presentacionem, et peticionem nobilis viri, domini Johannis de Mulheim in et ad cappellam sanctorum Innocentum, dictam wlgariter Bethlehem, sitam in Maiori civitate Pragensi, per liberam resignacionem honorabilis viri Magistri Stephani de Colonia,

---

[c] inicus *B.* — [d] attemptare *B; opravil Nedoma.* — [e] nec si ibi *B.*

[5] *Ovidius, Metam. II, 138.* — [6] *Srvn. Mat. 7, 7 (Luc. 11, 9): quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis.*

ultimi et inmediati ipsius capelle rectoris, in manibus nostris factam, per nos receptam et admissam, vacantem, honorabilem virum Magistrum Johannem de Hussinecz, presbiterum Pragensis diocesis, crida seu proclamacione premissa rectorem legitimum instituimus et plebanum, ipsumque de predicta cappella cum omnibus iuribus et pertinenciis suis investivimus et presentibus investimus, curam et administracionem dicte cappelle eidem committimus, ipsum ad eandem in dei nomine confirmantes. In cuius rei testimonium presentes literas fieri et sigilli vicariatus archiepiscopatus Pragensis, quo ad presens utimur, appensione iussimus comuniri.

Datum Prage anno domini M° CCCC II° die XIIII[a] mensis Marcii.

Pečeť utržena, zbyl jen kus pergamenového proužku. Na rubu (mimo pozdní německý regest) rukou z konce 15. nebo spíše zač. 16. stol.: Introductio M[i] Jo Hus in Betlem, 15 *(to — patrně číslo inventáře archivního — škrtnuto). Rozměry listiny 23 × 13 cm.*

3.

M. Jan Hus skládá slohové cvičení: fingovaný list krále Václava IV. papeži Bonifáciovi IX. se stížnostmi na vykořisťující systém kurie a pohrůžkou svépomoci.

[V Praze] 1402, August 24.

Rkp. arch. Třeboň. (z r. 1402) C 6 (= Tbn) f. 61; opis Palackého v musejním diplomatáři; za srovnání s originálem zavázal si mne k zvláštním díkům p. ředitel Fr. Mareš.

Dosud netištěn.

Není ovšem pochybnosti, že jde o pouhé slohové cvičení bez věcného základu historického; poněvadž však cvičení samo psáno jest bezpečně r. 1402, stává se tím neobyčejně důležitým dokladem o smýšlení Husově, zejména co do poměru moci duchovní a světské.

Rex Romanorum scribit domino pape.

Sanctissimo in Christo domino et domino Bonifacio, sacrosancte Romane ecclesie summo pontifici, osculum benignum beatis pedibus subinpressum et in omnibus sinceriter obedire. Quemvis in imum deprimunt gravamina regulis repugnancia legalibus, firmiori ritus si inpugnat,[a] et que[b] in scandalum oportunum vergeant, hiis remedium salubre ponatur extemplo, ne insopita plurimorum oriantur in scandalum, quo cristicole deffectum animarum scelestissime paterentur. Hinc est, pater sanctis-

[a] *tak Tbn.* — [b] *chybí v Tbn.*

sime, cum predecessorum temporibus gratuitis regnum Bohemie nullis tenebatur gravaminum generibus, sed legum ac canonum fundamentis extitit fulcitum, Romane ac universalis ecclesie sacrosancte obediens, singula contraria omni farigia evitando, subieccione umillima quolibet absque honerum gravamine fideliter congaudentes, in fide Ihesu Christi domini delectando: venientibus autem diebus novissimis, in quos finis mundi,[a] venerunt nocive[c] novitates. Iam pro dolor perplectitur exaccionibus scripture sacre dissonis, eximiis periculis induitur extraneorum amplexibus et gravatur. Nam quo terigena gratulanter deberet potiri,[d] aligenigenarum morsibus spoliatur, Galicorum molle gravior sarcina, que spolium esse[e] dinoscitur, prebendarum a suffragio avidissime spoliatur.

Quapropter sanctitatem[f] vestram benignissimam singulis fidelibus flexis genibus inploramus, quatenus predecessorum suorum graciose retinendo statuta, huiusmodi scelerata gravamina dignetur[g] graciosius amovere, ne cristicollis graviora incumbant scandalla, quibus in profundum scelerum demergantur. Alias si quempiam atemptancium siccine nostra reprehendat[h] magestas, ori inposito repagulo, camisia induta saccinea, talem in Multaviam finaliter adaquabo

Wenceslaus, dei gracia.

Ad mandatum domini domini regis

A. notarius In.

Explicit exercicium rhetorice datum per Magistrum Johanem dictum Huss anno domini millesimo CCCC° 2,° feria quinta scriptum in die sancti Bartholomei.[1] Amen.

Na opise musejním přípisek rukou Palackého: ‚NB. Forma literarum superius scripta nil nisi lusum pennae praesefert. P.‘

4.

Notářský spis o výroku, který učinil M. Jan Eliášův mezi zástupcem M. Mikuláše Zeiselmeistera, faráře u sv. Filipa a Jakuba, a M. Janem Husí, správcem kaple Betlemské, ve sporu o podílu farářově na důchodech kaple Betlemské.

V Praze, 1403, Apr. 1.

Originál pergamenový ve společném archivě university Karlovy-Ferdinandovy v Praze (= A).

Monum. univ. Pragen. II, 1 str. 399—406 č. LII.

---

[c] nociva *Tbn.* — [d] pateri *Tbn.* — [e] *nezřetelné.* — [f] sanctissimam *Tbn.* — [g] dignentur *Tbn.* — [h] reprehendent *Tbn.*

[1] *R. 1402 dne 24 srpna, což toho roho roku skutečně bylo ve čtvrtek.*

In nomine domini amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo tercio, indiccione undecima, die prima mensis Aprilis, hora vesperorum vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Bonifacii, divina providencia pape Noni, anno XIIII°, in Maiori civitate Pragensi, in commodo honorabilis viri Magistri Johannis Elie,[1] sacre theologie professoris, archidiaconi Pilznensis in ecclesia Pragensi, sito in collegio Karoli, in mei .. notarii publici infrascripti et testium presencia subscriptorum, ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum, constituti personaliter honorabiles viri Marcus de Grecz Regine,[2] magister in artibus, procurator et nomine procuratorio nomine Magistri Nicolai Czeislmeistr,[3] rectoris ecclesie parochialis sanctorum Philipi et Jacobi apostolorum dicte civitatis Pragensis, et ipsius ecclesie nomine, de cuius procuracionis mandato michi notario publico infrascripto bene constat, ex una, et Johannes de Hussinecz, similiter magister in artibus, universitatis studii Pragensis rector[4] et predicator cappelle dicte Bethleem, site prope ecclesiam sanctorum Philippi et Jacobi, suo et dicte capelle nomine parte ex altera, ubi iidem magistri non compulsi nec coacti, sed sponte et libere ac voluntarie et ex certa ipsorum sciencia, propter bonum pacis et concordie, ac volentes hincinde parcere laboribus et expensis de et super omnibus et singulis causis, litibus et controversiis inter eos quomodolibet exortis, et presertim racione capelle Bethleem predicte, que circa dictam ecclesiam sanctorum Philipi et Jacobi infra fines et limites eiusdem ecclesie est constructa et edificata, ac preiudicio[5] dicte ecclesie ex eiusdem capelle constructione facte[a] ac aliis impedimentis et causis quibuscumque meliori modo, via, iure et forma, quibus melius et efficacius de iure fieri potest et debet, in honorabilem et scientificum virum Magistrum Johannem Elie supradictum, ibidem tunc presentem et onus huiusmodi in se sponte et libere suscipientem, tamquam in arbitrum, arbitratorem et amicabilem compositorem, de alto et

---

[a] *tak A, místo* facto.

[1] *M. Jan Eliášův, profesor theologie a kanovník, později nepřítel Husův i nového hnutí.* — [2] *M. Marek z Hradce, kanovník Pražský, soudruh a zejména později přítel Husův, s nímž jednoho dne došel hodnosti mistra.* — [3] *M. Mikuláš Zeiselmeister z měšťanské rodiny pražské, v létech 1393—1404 farář u sv. Filipa a Jakuba, později oficiál arcibiskupský a veliký mnohoobročník, odpůrce nového hnutí; on byl původcem sporů, o nichž v listině řeč, hledaje většího zisku; srovn. násl. pozn. 5.* — [4] *Jest to jediná zmínka o rektorském úřadě Husově od října 1402 do dubna 1403, jak aspoň vykládají Palacký a Tomek; ač není nemožna interpunkce ‚magister in artibus univ. stud. Prag, rector et', pro niž i jiné doklady mohly by mluviti (v. na př. titul Husův na konci této listiny nebo v č. 15.), nechci, poněvadž Hus již tehdy začínal mezi kollegy zaujímati vynikající místo, výkladu již ustáleného se zříkati; srovn. Novotný-Kybal, Hus I.* — [5] *Hned při založení kaple Betlemské učinil Jan z Mülheima dne 10. dubna 1391 s tehdejším farářem u sv. Filipa a Jakuba Oldřichem, kanovníkem Boleslavským, narovnání, podle něhož mu z důchodů kaple Betlemské mělo za ušlý zisk býti vypláceno 90 grošů ročně (v. MUPr II, 1, 392—395); Zeiselmeister, nejsa s odškodným spokojen, vymohl si nynější zvýšení.*

basso et sub pena quinquaginta sexagenarum grossorum monete Pragensis parti tenenti arbitrium huiusmodi per partem non tenentem solvendarum compromiserunt; dantes et concedentes dicte partes hincinde prefato arbitro, arbitratori et amicabili compositori plenam, liberam et omnimodam potestatem ac mandatum speciale de et super omnibus et singulis causis, litibus et controversiis suprascriptis et aliis circa ea generaliter vel specialiter expressis ac emergentibus, incidentibus, connexis et dependentibus ab eisdem, ipsis cognitis vel non cognitis, per modum iudicii cum recepcione et examine testium, sive summarie et de plano, semel vel pluries pronuncciandi, terminandi, laudandi, sentenciandi, diffiniendi, arbitrandi et dicendi, verbo vel in scriptis, partibus vocatis vel non vocatis, presentibus vel absentibus, aut una parte presente et alia absente, servata vel non servata huiusmodi compromissi forma et ei addendo vel minuendo, stando vel sedendo diebus feriatis vel non feriatis, iuris ordine servato vel non servato, ubi, quando, prout, et quociens ipsi arbitro visum fuerit expedire; promittentes dicte partes hincinde michi notario publico infrascripto ut persone publice legitime stipulanti vice et nomine omnium, quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, stare, obedire et non contravenire de iure vel de facto aliqua racione vel causa omni ipsius arbitri, arbitratoris et amicabilis compositoris laudo, arbitrio, dicto, diffinicioni et pronuncciacioni, quod vel quam inter ipsas partes fecerit super premissis aut aliquo premissorum vel aliis quibuscumque causis ad premissa quomodocumque spectantibus seu predictorum occasione emergentibus, incidentibus, dependentibus et connexis, et ea, que super premissis dixerit, pronuncciaverit, laudaverit, diffiniverit, terminaverit seu mandaverit, firma, rata et grata tenere et inviolabiliter perpetuis temporibus observare; cedentes et renuncciantes dicte partes expresse hincinde omni liti, cause et questioni inter eas occasione premissorum coram quibuscumque iudicibus vertentibus, instrumentis publicis, literis et rescriptis impetratis, arbitrio boni viri et recursum habendo ad arbitrium boni viri, omnibusque aliis et singulis ad premissa spectantibus quovismodo, et quod contra ipsius arbitri pronuncciacionem, preceptum, laudum, arbitrium et diffinicionem non appellabunt, nec appellacionem prosequentur, nec restitucionem in integrum petent, nec ad arbitrium boni viri recurrent, nullam excepcionem iuris vel facti opponent; renuncciantes eciam dicte partes et quelibet earum in premissis per pactum expressum excepcioni doli, malum factum accioni, non sic celebrati compromissi, aliter fuisse scriptum quam dictum et e contra, omni privilegio, iuris canonici et civilis auxilio omnibusque excepcionibus, allegacionibus, racionibus et ceteris auxiliis iuris, facti et loci ac patrie, quibus possent dicte partes contra premissa vel aliquod premissorum in presenti instrumento contenta facere vel venire, et contra presens instrumentum obici vel opponi, et specialiter iuri dicenti, generalem renuncciacionem non valere, nisi precesserit specialis,

ac omnibus aliis obieccionibus, que infirmare aut viciare possent hoc compromissum seu arbitrium in toto vel in parte, sive ex persona arbitri, sive ex personis compromitencium, aut ex rebus vel causis, de et super quibus est compromissum, aut ex quacumque alia causa seu racione; sed omnia et singula in huiusmodi compromisso contenta dicte partes hincinde sub pena predicta firmiter et inviolabiliter perpetuo tenere promiserunt et observare.

Quo quidem compromisso sic facto, prefatus Magister Johannes Elie, arbiter, arbitrator et amicabilis compositor supradictus, habita informacione a dictis partibus, et matura deliberacione facta super premissis, mox ibidem in presencia parcium suprascriptarum quandam pronunccciacionem manu sua scriptam fecit ac pronuncciavit et arbitratus est per omnia sub hiis verbis:

Inprimis pronuncciamus, quod annis singulis in futurum et imperpetuum rector cappelle, qui pro tempore fuerit, det plebano ecclesie sanctorum Philipi et Jacobi tres sexagenas grossorum divisim, videlicet mediam alteram circa Georgii, et alteram mediam circa Galli, in proximo sancti Georgii incipiendo. Item que parcium voluerit, acquirat sibi confirmacionem ab ordinario vel a papa. Item de legatis et testamentis, que legabuntur pro cappella predicta per parrochianos predicte ecclesie sanctorum Philippi et Jacobi ad quemcumque usum, sive rectori cappelle, sive pro ornamentis aut scolaribus, quod rector parrochialis ecclesie predicte medietatem illorum habeat. Si vero aliquis ex parrochialibus in vita aliquid donaverit, de illis plebanus nichil debet habere. Item de offertorio et oblacionibus ad sacculum plebano nullum ius competit in illis. Item de donatis vel legatis ab extraneis, qui non sunt de illa parrochia, plebanus penitus nichil habebit. Item officia sic debent ordinari et deinceps celebrari, quod una missa poterit decantari ante sermonem, qui fit de mane omni die; sed post sermonem non debent cantari, sed legi submisse. In solempnitatibus vero capelle, utputa diebus patronorum capelle, ut Innocentum,[6] Mathie[7] et Mathei[8] apostolorum, quatuor doctorum ecclesie[9] et in dedicacione eiusdem capelle et presente funere et in die Translacionis sancti Venceslai,[10] et missas[b] defunctorum in presencia funeris, aut in exequiis misse eciam post sermonem poterint decantari. Item, quod liberum sit cuilibet eligere sibi sepulturam in dicta capella, sive sint parrochiani, sive extranei. Item rector capelle, qui pro tempore

---

[b] *tak v A místo* misse.

[6] *Dne 28. prosince.* — [7] *dne 24. února.* — [8] *dne 21. září; těmto dvěma světcům zasvěcen byl oltář v Betlemě, jenž měl zvláštního oltářníka.* — [9] *totiž Augustina (28. srpna), Jeronyma (30. září), Ambrože (4. dubna) a Řehoře (12. března).* — [10] *dne 4. března; ustanovení rozumím tak, že v tento den smí se mše zpívati i po kázání, koná-li se zároveň pohřeb; při pohřbech, jak hned další článek stanoví, směly se sice zpívati mše, ale zádušní, i po kázání, kdežto v ten den — zasvěcený svátek — nebyla to mše zádušní.*

fuerit, poterit redimere census illos trium sexagenarum grossorum assignando alibi eque bonos in distancia trium miliarium a Praga. Item retenta solvantur in terminis infrascriptis: primo, due sexagene grossorum solvantur circa festum sancti Spiritus,[11] due circa Assumpcionem beate Virginis infra octavas,[12] et residuum circa Galli una cum censu.

Qua quidem pronuncciacione sic facta dominus arbiter dictas partes interrogavit, an pronuncciacioni sue stare vellent et eidem obedire? Qui quidem magistri: Marcus, procurator et nomine procuratorio, quo supra, ac ecclesie prefate, et Johannes de Hussynecz, rector capelle prenominate, suo et eius capelle ac successorum suorum, rectorum et predicatorum ipsius capelle nominibus dictam pronuncciacionem approbaverunt et ratam et gratam habuerunt, petentes ipsis hincinde super omnibus et singulis suprascriptis fieri et confici unum vel plura, si opus fuerit, publicum seu publica instrumenta.

Acta sunt hec anno, indiccione, die, mense, hora, pontificatu et loco, quibus supra, presentibus honorabilibus et discretis viris domino Jacobo de Zihobecz,[13] decretorum doctore, Stanislao de Znoyma,[14] sacre theologie baccalario formato et magistris in artibus, Gregorio de Praga et Martino Cunssonis de Praga, baccalariis in artibus universitatis studii Pragensis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

(not. znamení.) Et ego Nicolaus Hodislai de Swidna Pragensis diocesis, publicus auctoritate imperiali notarius, predictis compromissioni, arbitri eleccioni, pene adieccioni, promissioni, pronuncciacioni, ratificacioni, approbacioni, peticioni omnibusque aliis et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, manu propria conscribens in hanc formam publicam redegi signoque et nomine meis solitis consignavi requisitus, in fidem et testimonium omnium premisorum.

Pečeti není; na rubu originálu nadpis rukou 15. stol.: ‚Ad Betleem et ecclesiam Philippi et Jacobi apostolorum' *a níže rukou pozdní* ‚N° 20', *načež následuje r. 16. st. nadpis (nezcela správný):* ‚Instrumentum publicum, quo refertur arbitri inter plebanum sanctorum Philippi et Jacobi et procuratorem capelle Bethleem pronunciacio de proventibus quibusdam ab utraque participandis 1403.'

---

[11] *dne 3. června 1403.* — [12] *dne 15. srpna 1403.* — [13] *Dr. Jakub ze Žihobec, kanovník vyšehradský, činný i ve službách krále Václava.* — [14] *M. Stanislav ze Znojma, tenkrát učitel a přítel Husův, později jeho urputný nepřítel.*

5.

Notářský spis o darování kaple Božího těla na Novém městě Pražském od hejtmanů Bratrstva s obručí a kladivem národu českému v universitě, jehož jménem darování přejímá M. Jan Hus.

V Praze, 1403, Juni 28.

Originál pergamenový ve společném archivě university Karlovy-Ferdinandovy v Praze (A)

Monum. univ. Prag. II, 1 str. 406—410 č. LIII.

In nomine domini amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo tercio, indiccione undecima, die Jovis vicesima octava mensis Junii, hora vesperorum vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Bonifatii, divina providencia pape VIIII, anno quartodecimo, in domo nacionis Boemorum, sita in parrochia ecclesie parrochialis sancti Galli confessoris Maioris civitatis Pragensis, in mei Michaelis, notarii publici infrascripti testiumque presencia subscriptorum, ad hoc specialiter vocatorum, constituti personaliter famosi viri Zacharias de Swynarz,[1] Scziech de Lopucz[2] et Petrus dictus Quass de Wssenor,[3] armigeri Pragensis diocesis, capitanei fratres seu fratree societatis[4] et fundatores capelle Corporis Christi, site in Nova civitate Pragensi, per alios socios fratree societatis dicte capelle pro anno presenti predicto ad regendum et gubernandum dictam capellam de ipsaque disponendum et ordinandum cum ipsa ac ministros presentandum ad eandem, ut dicebant, electi et deputati, sani mente et corpore per omnia et compotes racionis existentes, non compulsi nec coacti nec aliquo seducti errore aut fraude circumventi, sed matura deliberacione prehabita, sponte, libere et voluntarie, pure et simpliciter donacione irrevocabili inter vivos, nulla spe lucri aut commodi temporalis ipsis in subscripta donacione reservatis, meliori modo, via, iure et forma, quibus melioribus de iure fieri potuit et debuit, suo et dicte fratree societatis nominibus dederunt et donaverunt pura et gratuita donacione dictam capellam Corporis Christi, cum omnibus iuribus, censibus, redditibus et proventibus ac pertinenciis ipsius universis et pecuniis promptis ipsi capelle debitis et datis, iure patronatus seu presentandi ad eandem sibi et aliis sociis, fratream societatem ipsius capelle gerentibus et facientibus, specialiter reservato et excepto, honorabilibus et scientificis viris, dominis magistris, doctoribus, baccalariis et studentibus universitatis studii Pragensis de nacione Boemorum dumtaxat existentibus, presentibus et futuris, ad tenendum, regendum et gubernandum, ministros, presbiteros et officiales eidem ne-

[1] *Zachař ze Svinař.* — [2] *Štěch z Lopúce.* — [3] *Petr Kvas ze Všenor.* — [4] *Bratrstvo s obručí a kladivem; o něm a o darování v. Tomek III², 203—204, 434.*

cessarios instituendum in eadem et destituendum ipsaque utifruendum, census, redditus, fructus ad eandem pertinentes, qui nunc sunt vel auctore domino augebuntur in futurum, tollendum, percipiendum et levandum et in usus suos convertendum, ipsisque magistris, doctoribus, baccalariis et studentibus dicte nacionis Boemorum presentibus et futuris eandem capellam Corporis Christi cum censibus, redditibus et fructibus ac emolumentis suis, suo et dicte fratree societatis ipsorum nominibus ibidem simpliciter et expresse resignaverunt ipsisque condescenderunt de eadem, cedentes et renuncciantes dicti Zacharias, Sczech et Petrus Qwass suo et societatis fratree ipsorum predictorum nominibus prefatis magistris, doctoribus, baccalariis et studentibus nacionis Boemorum atque in ipsos transferentes et transfundentes totum suum ius, iure patronatus, ut prefertur, excepto, quod ipsis et dicte fratree societati, quoad[a] eandem capellam competebat, seu habebant et habere poterant quoquo modo, constituentes eciam et ponentes eosdem magistros, doctores, baccalarios et studentes in locum suum, quod deinceps et in antea suo proprio nomine vel cum adiutorio ipsorum donancium, si id habere voluerint et ipsis placuerit, possent contra et adversus quoscumque prescripte donacionis et cessionis contradictores et ipsos in iure possesionis dicte capelle iurium et pertinenciarum ipsius impedientes, accionibus utilibus seu directis, coram quibuscumque iudicibus spiritualibus vel secularibus, delegatis, subdelegatis, ordinariis, extraordinariis, datis vel dandis, agere et experiri, consequi et se tueri, ac omnia et singula iure cessionis et donacionis huiusmodi facere, quemadmodum et que ipsi donantes et fratrea societas, cedentes et translatores, facere possent, promittentes solempni stipulacione ad manus mei, notarii publici infrascripti, predictam cessionem et donacionem ac omnia alia et singula suprascripta non inmutare nec revocare, sed ea omnia rata, grata et firma habere et tenere, nec contravenire aut contrafacere in vita vel in morte per se vel alium seu alios aliqua racione, ingenio sive modo, sed omnia predicta cessa et donata ipsis tueri et defensare ac inviolabiliter perpetuo observare. Super quibus omnibus et singulis honorabilis vir, Magister Johannes Huss de Hussinecz, suo et dicte nacionis Boemorum nominibus petivit sibi per me notarium publicum infrascriptum fieri et confici unum vel plura publicum seu publica instrumentum seu instrumenta.

Acta sunt hec anno, indiccione, die, mense, hora, pontificatu et loco, quibus supra, presentibus discretis viris Mathia[5] presbitero, capellano capelle dicte Betleem, site in Maiori civitate Pragensi predicta, Laurencio de Wollenow alias de Lochkow, Andrea de Suchomast, armigeris Pragensis diocesis, Stephano dicto ad flaveam rotam, cive dicte civitatis Pragensis, Egidio Mathie de Praga, baccalario arcium studii Pragensis, et multis aliis testibus fide dignis circa premissa.

---

[a] *písař původně napsal* quod, *ale hned mezi psaním opravil na* quoad.

[5] *Matěj z Tučap, oltářník sv. Matouše a Matěje v kapli Betlemské.*

amení). Et ego Michael natus quondam Nicolai de Prachaticz Pragensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, predictis donacioni, cessioni iuris, translacioni, promissioni, peticioni omnibusque et singulis aliis suprascriptis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, unacum prenominatis testibus presens interfui et sic fieri vidi et audivi, manu propria conscripsi, publicavi et in hanc formam publicam redegi, signo et nomine meis consuetis consignavi rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Na rubu rukou 15. st.: ‚De decessione fundatorum magistris capelle Corporis Christi.' *Nad tím rukou moderní:* ‚Testatur notarius hoc instrumento capellam Corporis Christi cum omnibus prorsus suis pertinenciis, iuribus etc. donatam a fraternitate Corporis Christi universitati Pragensi.' *Pod tím v levo touž rukou* ‚N° 9', *a vedle rukou starší* ‚a. 1403'.

6.

Nejmenovaný pisatel, nepochybně M. Jan Hus, vytýká M. Janovi Hübnerovi, že nedávno (asi při kvodlibetu) nazval kacířem Wyclifa, i ty, kdo jeho knihy čtou, a vyvrací jeho domnělé důvody.

[V Praze], 1404, [Januar].

Rkp. univ. knih. IX B 1 (= Unv.) na poslední straně pergamenového přídeští.

J. Truhlář, VČAk. 1900 str. 353 n. (část z Unv.); Sedlák, M. Jan Hus (v Praze 1915), příl. VIII., str. 94—98* (s libovolnými změnami a přídavky).*

Sedlák na uv. m. 102, srov. i tamtéž 93 a také jinde, na př. Studie a texty II., 369 a j. často, prohlašuje pisatelem Stanislava ze Znojma, jenž v tu dobu byl ovšem vůdcem strany; ale stanovisko Stanislavovo jest naprosto odchylné od pisatelova, kryje se však úplně s tím, kterého tenkrát zastával Hus, že artikuly vybrány falešně, a lze tedy správněji mysliti na Husa. Také o datu není příčiny pochybovati, jak činí Truhlář na uv. m., a zvláště Sedlák, Hus 93 pozn. 1, jenž dokonce tvrdí, že se list hlásí jasně na začátek 1403 (!); jest patrno, že náleží za kvodlibet, a tedy do ledna 1404, jak nyní poznal také Bartoš ČMM. XL str. 162.

Venerabilis magister! Dixistis in proximo, quod Vicleph sit hereticus.[1] Racio: quia in libris suis scripserit heresim. Hec non videtur causa

[1] *Běží patrně o výroky, jinak nedoložené, jež Hübner učinil ve svém kvodlibetu začátkem ledna 1404. Na jeho udání bylo, jak známo, dne 28. května 1403 odsouzeno 45 artikulů Wyclifových na universitní schůzi proti hlasům českým většinou německou, která dále demonstrovala i tím, že v červnu t. r. zvolila Hübnera za kvodlibetáře pro příští leden (srovn. MUPr. I, 1, 375). Patrně při této příležitosti provokoval Hübner svými novými urážkami. Také datum listu potvrzuje tento výklad.*

sufficiens, cum per idem beatus Augustinus et quotquot alii forent heretici, in dictis suis scolastice ponentes hereses, ut Magister Sentenciarum, sanctus Thomas etc. in pluribus locis. Cur igitur non tam exacerbamini in hos, ut in istum? Timeo, ne sit ibi aliud quam caritas.

Item dixistis, quod Vicleph appellet sanctam matrem ecclesiam synagogam Sathane. Hoc non est verum salva reverencia. Et fortassis, si ita sit scriptum in libro vestro, est ex errore, aut non bene legistis vel perlecta non bene memorie comendatis. Nam non sequitur: curia Romana est synagoga Sathane, ergo sancta mater ecclesia est synagoga Sathane; et si diceret: ecclesia, non addendo sancta, conchors foret Dauid dicenti:[2] „Odivi ecclesiam malignancium".

Et quid, mi domine magister, si foret hereticus, dato et non concesso, non foret fortassis mirum, cum supposita ydyomatis vestri ut frequenter sunt heretica ex comuni fama: „Teotunicus hereticus, Boemus fur naturaliter"; et cum ipse Vicleph sit Anglicus, qui ex ydyomate saxonico ex cronicis ortum traxerunt, concludatis.

De hiis vero, qui libros suos habent, legunt, publicant, disputant, et defendunt[a] si vera sunt, a spiritu sancto sunt, si falsa et scolastice fiunt, ymo cum protestacione, quomodo potestis hos dicere hereticos, nisi false?

Item dixistis, quod prelati, scilicet capitulum Pragense, pro vobis quid declaraverit seu pro parte articulorum vestrorum, quos false et sinistro oculo tamquam privata persona, non in karitate, sed nescio, quo ductus spiritu, obtuleratis,[3] quorum nullum credo ipsum Vicleph aut sequentes suos asertive tenuisse aut tenere. Quomodo, queso, ceci iudicabunt de coloribus, ut hii de doctrina sacra, quos dixistis? Nec est verum, quod conclusissent aliquid, sed bene retrocedunt, dicentes, se fore male informatos.[4] Et esto, quod aliquid concluderent, quanta ipsis fides adhiberi deberet, cum sint[b] omnes et fere singuli simoniaci, et in propria causa nemo iudex.

Item dicitis: qui dicit contra canones, hereticus est. Falsum universaliter, ymo dicendo contra canones sanctus est in casu. Dicunt namque canones, quod si iudici constet habenti potestatem, Sortem esse iustum, et convincitur a Platone falsis testibus esse reus, secundum canones debet abiudicari tamquam reus;[5] et hoc hodie tenetur et practicatur

---

[a] *V Unv.* et defendunt *touž rukou in margine.* — [b] cum sint *v Unv. dvakrát, prvé škrtnuto.*

[2] *Psalm. 25, 5.* — [3] *Míněny jsou artikuly, jež Hübner podal kapitule, přidav k 24 článkům odsouzeným synodou Londýnskou 21 článků dalších ze spisů Wyclifových. Stanovisko pisatele listu k nim jest totéž, jaké zaujal Hus ve schůzi universitní, popíraje, že artikuly správně vypsány (Palacký, Docum. 179), a liší se zásadně od stanoviska Stanislavova, jenž byl hotov hájiti jich i tak.* — [4] *Souvisí to asi s nastoupením Zbyňkovým, kdy kapitula byla nucena své stanovisko zmírniti, jak bude vyloženo v mém díle o Husovi.* — [5] *Srovn. podobné místo v Husově výkladu na epištoly. Op. II, 163.*

contra consciencia et Christi doctrinam atque apostoli et doctorum pagine sacre. Multique sunt casus alii, qui sacre adversantur Christi doctrine.

Item dicitis, quod summo pontifici est simpliciter obediendum et in nullo debemus eum reprehendere. Dicitis contra canones, ergo estis hereticus, si asertive et pertinaciter hoc tenetis. Consequencia est vestra, et assumptum patet per plures canones, in quibus continetur, quod plures pontifices summi sunt reprehensi usque ad deposicionem ipsorum, quia heretici. Et cum hic sit talis, ut ex operibus suis convincitur, quia symoniacus publicus et manifestus, quod negare non poteritis, et cum, licet vos negastis, symonia sit prima et pessima heresis, cur instatis ad oppositum?

Tres[6] namque sunt maneries heresis secundum doctores plus famose, scilicet simonia, blasphemia et apostasya,[c] que licet non distingwantur realiter ex opposito, racione tamen distingwuntur, cum apostasia sit generaliter secundum racionem, qua homo a religione dei exorbitat, blasphemia secundum racionem, qua homo virtuti dei imponit calumpniam, sed symonia secundum racionem, qua homo nititur ordinacionem dei dirumpere. Et sic per istam triplicitatem tota trinitas est offensa. Per apostasiam deus pater, qui secundum religionem mundam et immaculatam potenter ligat sponsam sibi; per blasphemiam deus filius, cum sit virtus et sapiencia dei; et deus spiritus sanctus, qui cum ex summa benignitate sapienter ordinat et pacifice domum suam, ex prawitate symoniaca ordinacioni[d] contraria sui.[e] Nititur symoniacus spiritum sanctum benignum blaspheme dissolvere, isti ordinacioni resistens, et sic patenter[f]. Unde cum secundum veritatis testimonium[7] peccatum in spiritum sanctum sit irremissibile tam in hoc seculo, quam in futuro, quod est symonia, que est lepra contracta ex natura morbi et induracione eius continua, inpotens est, nisi per insolitum miraculum fieret (?), quod sanetur.[6] Unde[8] Parisiensis tractatu de avaricia narrando, que faciunt ad detestacionem huius peccati, dicit in eius horrorem, quod est spiritualis Sodoma. Sicut enim in corporali Sodoma contra naturam semen perditur, ex quo individuum humani generis formaretur, sic in ista symonia semen verbi dei deicitur, per quod Christo Ihesu spiritualis generacio crearetur. Et ita sicut Sodoma tempore legis nature contra ipsam naturam erat unum de peccatis gravissimis, sic symonia est tempore gracie contra ipsam graciam gravissimum peccatorum. Et cum gravius peccant membra diaboli tempore legis gracie, quam tempore legis nature peccaverant, signanter dicit Christus simoniacis Mat. decimo,[9] quod tollerabilius

---

[c] *zde končí, co uveřejnil Truhlář.* — [d] *opraveno z* ordinacionis *Unv.* — [e] *v Unv. in marg. místo původního,* ‚sua' *v textu, jež podtečkováno; celé místo nezřetelně psané. Sedlák zde libovolně klade text Wyclifův, jenž zní (str. 1.): „ex pravitate simoniaca ordinacioni contraria sue [irritatur]".* — [f] *nezřetelné; Sedlák má nemožné ‚pacem', zase podle Wyclifa, kde však celá konstrukce jiná: ‚Symoniacus enim resistens spiritui sancto, nititur istum ordinem benignum blaspheme dissolvere et sic pacem'.*

[6] *Místo Tres — sanetur jest s nepatrnými změnami přejato z Wyclifova traktátu De simonia (vyd. Herzberg-Fränkel a Dziewicki) kap. I. str. 1—2.* — [7] *Srvn. Marc. 3, 29, Mat. 12, 31, Luc. 13, 10.* — [8] *‚Unde Parisiensis. — Mat. 21°‹v. Wyclif De simonia str. 8.* — [9] *Mat. 10, 15.*

erit terre Sodomorum in die iudicii, quam" populo eicienti dignos prepositos. Et in signum detestacionis huius peccati Christus legitur bis intrasse templum, ut dominus, Johannis [10] 2° et Mat.[g] 21°, quia secundum Gregorium in Omeliis super ewangelia [11] omelia 17: „Subditorum culpas percutit per pastores, sed pastorum vicia per semet ipsum ferit".

Quod eciam symonia sit prima et precipua heresis, sacri edocent canones, quibus vos contraire pro heresi reputatis. Unde [12] questione prima ultima ex decreto Pascasii sic habetur [13]: „Patet simoniacos veluti primos et precipuos hereticos ab omnibus fidelibus esse respuendos, et si commoniti non resipiscant, ab exteris eciam potestatibus opprimendos. Omnia enim crimina ad comparacionem symoniace heresis quasi pro nullo reputantur." Ab exteris, dicit glosa, id est a laycis, qui habent potestatem hanc extra cleri ecclesiam, ut distinccione 17[a]: „Nec licuit" [14] et 23 questione quinta: „Principes".[15] Ex quibus patet, quod symoniaca heresis non est par predictis[g] aliis, ymo maxima, quia peccatum in spiritum sanctum, et pessima, quia Sodoma spiritualis, et contagiosa, quia lepra spiritualis.

Vellem igitur, bone domine magister, quod dimissis ambagibus[h] ac glosis extraneis in caritate vera cum Christo Ihesu paupertatem ewangelisaretis, quod idem dominus noster docuit verbo et exemplo, et discipuli sui, ut Petrus et Johannes [16]: „Argentum et aurum non est michi", Paulus [17]: „Habentes victum et quibus tegimur, hiis contenti sumus". Augustinus testamentum nullum fecit, quia pauper Christi unde facere non habuit, Martinus ante pauper et modicus, celum dives ingreditur, Nicolaus tres massas auri proiecit etc. Beatus quoque Bernardus [18] docet presbiterum „nulli[i] blandiri, palpare neminem, sed nudam nude promere veritatem. Clericus, inquit, qui partem habet in terra, non habetit partem in celo. Item quod si clericus quidpiam habuerit preter deum, pars eius non erit dominus, verbi gracia si aurum, si argentum, si possessiones, si variam supellectilem, cum istis dominus pars eius fieri dedignatur".

Pacem igitur et caritatem diligentes, rogemus dominum cum eccle-

---

[g] *v Unv. touž rukou in margine opraveno místo nezřetelně psaného slova toho v textu, kde by se mohlo číst jako* peccatis. — [h] *v Unv. následuje mezera několika cm., jež vůbec nebyla popsána.* — [i] nullum *Unv.*

[10] *Srvn. Joh. 2, 14 a d, Mat. 21, 12.* — [11] *Greg. Omel sup. evg. 17, Migne Patrol. 76, 1145.* — [12] *Následující citát má i Wyclif, De sim. 4.* — [13] *c 27 C I q 7 (Friedberg I, 437); jest výrok papeže Pascala.* — [14] *c 4 D XVII (Friedberg I, 51).*— [15] *c 20 C XXIII q 5 (Friedberg I, 936).* — [16] *Srvn. Act. 3, 6.* — [17] *1. Tim. 6, 8.* — [18] *Bernard (vlastně Gaufridus abbas, Declamationes de colloquio Simonis cum Iesu ex s. Bernardi sermonibus coll., vyd. v Paříži 1729 S. Bernardi Opera V, 301, Migne PL 184, 443; jest to zejména od slov ‚Clericus inquit' citát z Jeronyma ad Nepot. uvedený v Corp. iur. can. c 5 C XII q 1 (Friedberg I 678). Sedlák str. 97* zde znění rkpné přímo falšuje, položiv místo zcela zřetelného rkpného* ‚Bernardus' *své vlastní* ‚Jeronimus' *a připojuje dotčený citát z Jeronyma (z Dekretu), ač v rkpe nic z něho není mimo poslední část, jíž užil Bernard!*

sia, ut nos dignetur custodire a symoniaca heresi et pravitate. Amen. Anno domini M°CCCC° 4to.

V Unv. připsáno: ‚Johannis et Henrici pater vocatur Brethe[k] Kaltreyter et moratur in Posco.‘

7.

M. Jan Hus nějaké šlechtičně vdově, kteráž, ač jinak řádně živa, na svém zboží trpí tance a hry, proti nimž pisatel ostře horlí.

— —

Rkp. Mus. IV H 8 f. 71—76 (= Ms).

Zíbrt, Jak se kdy v Čechách tancovalo str. 47—48 (fragm. z Ms) = Flajšhans, V ČAk. XI. (1902) str. 752—756; Flajšhans, Listy z Prahy str. 8—14, č. 1. = Flajšhans, Listy str. 1—5, č. I.

Autorství Husovo dosvědčeno toliko svědectvím — pozdním, ze 16. st. — skladatele rkpu Musejního IV H 8 f. 71: „abych dlauhý v důvodích nebyl, zavru apoštolem naším českým M. Janem svaté paměti, kterýž paní jedné tento list napsal“, a jest tedy velmi nejisté, ač názory proti tanci pronášené s Husovými se shodují. Také osoba adresátčina a doba vzniku jsou neurčité, jen okolnost, že Hus zde již vystupuje jako muž značného vlivu, brání mysliti na dobu nejstarší; srvn. i Flajšhans, VČAk. X, 342 n.

Prospěch ve všem dobrém a svaté skonání račť dáti milosrdný spasitel, aby, jsauc vedle vůle jeho živa, s ním i na věky po smrti přebývala.

Paní urozená, slyším, že své vdovství řádně vedeš, ale v tom nemáš opatrnosti, že na svém zboží her a tanců dopauštíš, jenž jest zjevné božího přikázání přestaupení. Neb ve hře cizího žádají, zle lají, tepau[a] se, někdy bohu i svatým lají,[a] nevěru sobě činí, dílo užitečné meškají,
*71′ svátků nesvětí, a prohrajíce, pánům svým i rodičům přikrádají, *a druhdy i na cestách pro to laupí, lidi mordují věrné i jiné. A jsau-li sedláci, druhdy dědiny a své hospodářství opustíce, pryč běží, aby volněji v kostky a v jiné hry hrajíc, ve dne i v noci v krčmách leželi. A z toho veliké škody jim samým i pánům jich neb dětem přicházejí. Pakli tanečníci a tanečnice kdy tancují, svůj čas vešken od pána boha propůjčenej zle a nehodně strávíc v hříších smrtedlných mnohých proti přikázání božímu mrhají, vzláště a nejvíce v neděli aneb v jiné svátky, v nichžto by se nejvíce měli pro své spasení ke všemu dobrému snažně v náboženství velikém připravovati a[b] hříchův se vystříhati, o pánu

Č. 6: [k] *v Unv opraveno z* Brethe.

Č. 7: [a] tepau — lají *doplněno v Ms touž rukou dole pod textem.* — [b] k *Ms.*

bohu sladce mysliti a tělesného díla všeho, v němž všední den se obírajíce, své spasení meškají, ponechati, slovo boží pilně slyšeti, nábožně se modliti, k tělu božímu a krvi přistupovati. Tu pak tancujíce, boží přikázaní přestupují, všecky hříchy rozličné smrtedlné rodí, a tak po * 72
cestě Antykrystově chodí, neb o své spasení v tanci nic nedbají, ale pánu bohu svému i jeho svatým se porauhají, příkladem starým židovským ohavným. Jakož o tom píše svatý Bernart, řka[1]: „Tanečníci i tanečnice bohu, pánu a spasiteli svému, v tanci se porauhají. Neb Krystus za ně pod trnovau korunau byl roztažen a jednu nohu přes druhau položil, a oni pod věnci pyšnými ruce roztahují,[c] nohy překládají, ne aby pokorně hříchův zbyli, ale aby v lehkosti se pyšně ukázali.“

Aj, kdo tu v tanci tancuje a dívaje[d] se neb stoje,[e] jest bez hříchu? Kdo jest s bohem neb kromě boha, vizme. Ano se tu pohříchu mnoho smrtelných, nýbrž i němých hříchů děje, smilným, nečistým myšlením, frejováním, neřádným vzhlédáním, řečí oplzlau, *marnau a mnohau, * 72'
údóv[f] dotýkáním, makáním, objímáním i jiným zlým páchánim. Tu jest smíchův, svárův i křikův dosti, tu pejchy, závisti, hněvové i jiné mnohé zlosti.[2] Tu ten čas jest opuštění věcí lepších a dopuštění zlých, času zmaření, duší mnohých věčné zatracení. Tu jest ďábelské chytré pokušení, a dívkám i pacholkům v srdci veliké zprznění; neb z domu vyjdauce přijdau k tanci, nemajíce některých hříchův poznání, a domů se vrátíce, a mají zlá myšlení, lenivá, tesklivá svého díla opatrování, těla svá ztraudíce, raucho a střevíce derauce; někteří neb některá stratí tu košilku bílau, to jest panenství neb vdovství, manželství, jenž stojí za všeho světa zboží, a již bůh (jakž dí svatý Jeronym[3]) nemůž navrátiti, ačkoli jest všemohaucí. Neb též vdova i manželka jako panna, jsauci zlých žádostí *velice naplněna, vrátí se domů od tance, jsauce na svém * 73
stavu poškvrněna.

Aj vizme a znamenejme, co zlého tanečníkům a tanečnicem od tance přichází, kterak jim k nebi přijíti překáží. Jakož o tom písmo svaté staré ukazuje Exodus 24. kapitole,[4] kterak pro jeden tanec, jejž jsau učinili před teletem, boží slauha Moyžíš spůsobem božím kázal těm, kteříž sau netancovali, aby každý, opáše se mečem, bil bratra a bližního svého; a tak zabili jsau jich třimecítma tisícův. A poněvadž tak mnoho hříchův v tanci se děje, a skrze tanec ďábel tak mnoho duší sobě získává, slušíť se křesťanům jeho pilně varovati a každému od něho utíkati.

Ale jistě * toto jest znamenati, že řekl by snad někdo[g]: Poněvadž jest tanec aučinek nebo sebrání takového velmi zlého a příčina hříchův

---

* *V Ms in marg.:* ‚Otázka‘.

[c] *v Ms původně* rozkladají, *opraveno škrtnutím a připsáním* tahují. — [d] dívají *Ms.* — [e] stojí *Ms.* — [f] *psáno* wdow. — [g] *v Ms následuje škrtnuté* že.

[1] *Ve spisech Bernardových citátu podobného není.* — [2] *Není nemožné, že se tu ozývají stopy veršů.* — [3] *Jeronym, Epistola XXII ad Eustochium, Migne PL 22, 397.* — [4] *Srvn. Exod. 32, 27.*

73′ mnohých, však proto mnozí *dávno i nyní rádi tancují, anebo se tanci dívají; kterak jest jich ďábel tak mnoho oslepil, že jedni řkau: Není hřích tancovati, neb jest to obyčej dávní a starý; a druzí dějí, že má tanec býti, neb se tudy mají přátelé poznati a své děti k manželství vydávati. A také dějí: Však i kněží tancují; byť to hřích byl, kněží by netancovali, ani žáci, ale tohoť by bránili!

Odpověď toho jest taková: Tanec jest hřích přetěžký a smrtedlný před bohem a jeho svatými, skutek velmi ohavný, dávno od mnohého svatého písma potupený. A že mnozí lidé rádi tancují, to jest tady: Nejprve že kněží zlí, zauffalí, smilní tancují, zlý příklad lidem sprostným dávají, pána boha svého se nebojí, pravdy a spravedlnosti boží nemi-
*74 lují, ani na ni dbají, na saudný den a na peklo horaucí nepomnějí, *ani o tom jiným neumělejším praviti chtí. Neb se jim zatracení více duší lidských nežli spasení líbí. Druhé* snad proto se děje, že páni světští, zákona a přikázání božího nemilujíc, toho nestavují a nebrání, nýbrž v tom rozkoš a utěšení mají. A tak sau všickni vespolek těmi ďábelskými tanci dávno přivyklými oslepeni.

Ach přetěžké lidské omámení! Ach přenemaudré a hlaupé takové oslepení! Ach hanebné panské a jiných lidí auřadných nedbání! Ach přelenivé kněžské zmeškání, že tak lehce své i jiných duše váží, kteréžto pán Krystus přetěžce na kříži svau předrahau krví vykaupil.

Co k tomu dí, když z toho ze všeho Krystus bude v den saudný počet bráti a na ně jich hříšné svědomí s ďábly a se vším stvořením bude žalovati a na pomstu jich křikem velikým bude volati. Aj, učení,
74′ slyšme a *pilně znamenejme pánův světských i jich auředníkův nedbání a mnohých kněží, ani lidu světského podlé povinností svých nevystříhají. Někdy páni i jich auředníci člověka některého snad chudého oběsiti káží, když snad pro nauzi svau kozu aneb krávu ukradne, a to jest jeden hřích, jehož ihned náhle pomstí. Ale tance býti dopauští, v němž se mnozí zárodové hříchův a zlostí dějí, v němž jeden druhému dceru neb sestru nebo ženu ulaudí, neb dívku zprzní, až i nezví. Ty sau daleko lepší, dražší, nežli všecky kozy, krávy i koně, ani která věc na všem světě nejdražší.

Že pak páni kostek, také i jiných her dopauštějí, činí to pro svůj zisk, aby jim platův, aurokův přibývalo. Neb se chudoby tělesné zde na světě, brzo pomíjející, bojí a pánu bohu svému úplně nedauffají[h] ani
*75 věří, by on je *milostivě smrti dochoval a tělesnau potřebu dal; ale v tom ti jistí více se klamají, nežli sobě[i] tím pomáhají. Neboť jest to zjevná věc, že ti, jenž nehrají, netancují, lépe se mívají a bohatější i šlechetnější bývají a více sau takoví pilni díla svého i spíš pánu svému auroky a platy zaplacují. Ale buď to, že by kdo od kostek aneb od

---

* *V Ms. in marg.:* ‚2'.

[h] *v Ms opraveno z původního nezřetelného opakováním písmen* uffa. — [i] *v Ms nad škrtnutým:* sebe.

tancův bohat[k] byl, i co by to jemu platno bylo zboží míti, když za to[l] svau duši aneb ženy i [m] dětí stratí. Jakož dí sám spasitel ve čtení svatého Matauše v 13 kap.[5]: „Co jest platno člověku, aby všecken svět získal, ale své duši nedostatek by trpěl.“ A jiné o tom mnohé písma slýcháme, že zle dobytého zboží dědic třetí nedědí, nýbrž i to sami vídáme, že ten sám zlý dobývač zboží ani jeho děti často nedlauho požívají takového zboží. Neb (snad božím dopuštěním) hlavy slamují, zbiti, stínáni, * oběšeni bývají, snad jim zlodějové pobera, snad jim oheň hromový aneb * 75
jiný spálí, snad proto náhlau smrtí a němí, bez spovědi a bez přijímání těla a krve boží umírají.

Ach přehrozná a přetěžká taká odtucha, ach přebídné jich starosti, jimižto v tomto světě tak svůj život dokonávají v marnosti. Potomť poznají, potomť své oči protrau, když to duše jich z těla vyskočí.

Protož tyto věci tak pověděné poznajíc, paní milá a vdovo boží, ať pán bůh zde i po smrti na tě nepřepustí zatracení ďábelské moci a bíd všech duchovních i tělesných, ať tě zbaví i ostřeže škod a ať tobě dí na smrti tvé: „Má milá choti, podiž ke mně do nebes, ať dám věčnau radost“, a odejme od tebe zatracených žalost, * ať se tvá všecka dobrá * 76
vůle naplní a žádost. Zastav hry, tance na svém zboží, pán bůh tě tudy zde na světě ve všem dobrém rozmnoží.[6] Zastav, což na tobě jest, všecky marnosti, a dá tobě pán bůh s tvými se všemi nebeskou radost. Amen.

8.

M. Jan Hus panu Janovi Chudobovi z Wartenberka a na Ralsku: vytýká, že znovu dal se na loupení, a žádaje, aby byl pamětliv svého slibu, že tak činiti nebude, přimlouvá se, aby propustil zajatého Viléma.

[1406 (?) ante Aug. 21. (?)]

Opis v kodexu kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 160—160′.

Nedoma, Bol. kod. str. 43—44 (z B); srvn. Sedlák, Několik textů III, 5. Český překlad Mareš str. 16—18 č. 7 = 23—25 č. 7[2] = 11—12 č. 7[3]; Flajšhans, Listy z Prahy str. 28—30 č. 4 = Flajšhans, Listy 12—13 č. IV.

O datu v. Nedoma 36, Mareš a Flajšhans na uv. m., Novotný, Listy Husovy 5—6; že běží o loupeže za války o Bělou po smrti markrabí Prokopa (1405) a před smířením (21. srpna 1406), mám dnes za zcela pravděpodobné.

Salus et gracia a domino Ihesu Christo. Nobilis domine! Cum magna cordis percepi tristicia, quod aliqui famant homines, qualiter vestra nobilitas in rapturam sit conversa, nunc arestando bona hominum, nunc

---

[k] *v Ms nad škrtnutým:* spálen. — [l] *v Ms opraveno z původního* to za. — [m] *v Ms opraveno z* od.

[5] *Mat. 16, 26.* — [6] *Snad i zde jest pozorovati stopy veršů.*

capiendo clientes, bona eorum auferendo. Si ita est in te, nescio, et utinam non esset! Nam heu, sepius michi proiecerunt in faciem dicentes: „Ecce tuus devotus filius Chudoba,[1] quem voluisti ultra celos extollere, cuius penitenciam ausus es publice proclamare, iam bene penitet; quod prius non potuit rapere,[a] rapit; ad hoc recepit miliciam, ut iam esset ad rapiendum audacior.“ Et ecce, iste sermo mea transfodit precordia! Sed revera, non ille sermo offenderet, dum scirem, quod ita non esset. De me enim graviora dicuntur, sed pura letificat consciencia, dum, quod inimici asserunt, refutat, sciens fore, indubitanter fore falsum. Quapropter, nobilis domine et in Christo dilecte, hortor humiliter pro dei clemencia, misericordia et iusticia, que peccatoribus parcit[b] penitentibus et punit incessabiliter delinquentes, habete perpetue glorie et pene memoriam, pensate honorem vestrum et state fixe in priori bono proposito et nolite
v' B rapture intendere, quia dicit *dominus[2]: „Ve qui predaris, nonne et tu predaberis!“ Orrenda[c] est hec comunicacio, quam vestra, reor, pensabit nobilitas et tenebit Ihesu Christo domino, quod promisit.

Quidam amici Wilhelmi,[3] quem vestra in Bolonia[4] captivavit nobilitas, petiverunt eciam, quod pie intercederem pro Vilhelmo. Unde rogo propter salutem anime plus vestre, quam propter Wilhelmum, si absque culpa eum detinuit vestra gracia, quod eum dimittat liberum cum rebus omnibus, sicud eum captivavit. Scimus enim ex scriptura,[5] quod plus sibi nocet, alii iniuste quidquam auferens, quam illi, cui abstulit. Hec scripsi cupiens vestram nobilitatem in honore et gracia Ihesu Christi domini[d] nunc et in futuro totaliter permanere. Quod ipse prestare dignetur, qui voluit pro nobis peccatoribus spoliari.

V B červený nadpis: ‚Magister Johannes Hus cuidam baroni.‘

9.

Mistr Jan Hus nějakému vladykovi dává poučení, jak se chovati při braní odúmrtí.

Asi 1407.

Rkp. arch. Třeboň. B 3 (= Trn) f. 160—164; rkp. dvorní knihovny ve Vídni 4557 (= Vidb) f. 102—105′; rkp. studijní knihovny v Olomouci I 34 (= Ol) f. 54′—56′ (= opis Bočkův v mor. zem. arch. R III$\frac{13}{18}$); rkp. kapit.

---

[a] *před tím škrtnuto v B* reperire. — [b] precipit *čte mylně Nedoma; srvn. Sedlák na uv. m. 5 pozn. 5.* — [c] orienda (?) *B; Nedoma čte* contemnenda, *Sedlák navrhuje* timenda; horrenda (orrenda) *emenduje Flajšhans, Listy z Prahy 28.* — [d] domino *B.*

[1] *Míněn jest Jan Chudoba z Wartenberka a na Ralsku, po nějaký čas stranník Husův, později oddaný stoupenec krále Zikmunda; srvn. Novotný, Listy Husovy 5—6.* — [2] *Isai. 33, 1.* — [3] *Osobnost neznámá.* — [4] *Tak* (Bolo[a]) *má B; nelze zjistiti, oč tu běží.* — [5] *Nemohu zjistiti, co míněno.*

knihovny Pražské B XVII, 1 (= Kt) f. 201'—204'; jiný rukopis zastupuje vydání v Postille Norimberské z r. 1563 (= P) a Veleslavínův Hospodář 1587 (= Vel). Varianty Kt podle edice Flajšhansovy ve V U Sp., Ol podle edice Vybíralovy, Trn kolacionoval laskavě p. ředitel Mareš.

Postilla (v Norimberce 1563 = P) f. 251—252 = Dan. Adam z Veleslavína, Hospodář (1587 = Vel) str. 260—270; Erben III, 191—196 (z Vidb, Trn, P) = Duch Jana Husi str. 69—78 = Jireček, Anthologie II, 11—16 (část); = Flajšhans, M. Jana Husi sebr. sp. V, 11—16 (libovolně); Flajšhans, Traktát o otmrti. V Sp N. 1902 č. V str. 3—9 (z Kt, Ol?); Vybíral, České husovské rukopisy c. k. stud. bibl. v Olomouci (Čas. vlast. sp. M. Olom. 1914, str. 12—17, zvl. ot. 12—17, z Ol) = Flajšhans, Listy z Prahy str. 18—27 č. 3 = Flajšhans, Listy str. 6—12 č. III.

Podle závěru list psán nějakému vladykovi; mysliti na Jana z Ústí, jak chtěl Flajšhans, jest úplně nemožné (v. Novotný, L. fil. 1900 str. 470); psán po r. 1407, kdy Hus o věci kázal a nepochybně brzo po té, jak svědčí hojnější v té době případy vzdání odúmrtí; v. Novotný-Kybal, Hus, I.

Pán buoh rač tvú žádost v[a] dobrém[a] naplniti skrze zaslúženie pána našeho Jezu[b] Krista. Milý přieteli! Žádáš, abych tě zpravil, kterak sě máš[ba] mieti, aby v brání odmrtí[c] nepochybil, duše nepoškvrnil, boha[d] nerozhněval, královstvie[e] věčného neztratil, a zatracenie těla i duše nezaslúžil. Chválím tvú žádost, neb má pochop v[f] slovu[f] pána Jezu Krista, jenž die skrzě[g] svatého Marka v[fa] osmé kapitule[h]: „Co[1] platno jest člověku, že by vešken[i] svět získal a své duši by[ib] škodu trpěl? anebo kterú dá člověk[fb] otměnu[k] za duši[l] svú?“ Jako by řekl[m] milý spasitel: Nic nenie platno,[n] ač by vešken[i] svět získal, a duši své lakomstvím uškodil, jenž jest lepšie i dražšie,[o] nežli všechno sbožie světa tohoto[p]? Ale pohřiechu! té pravdy milovníci světa neznají; protož směle hřešie, duši málo vážie[q] a na sbožie věčné málo tbají.[r] A však mají slyšeti: „Co platno jest člověku, že[s] by vešken svět získal a své duši[t] škodu trpěl,[s] že by z nie ducha svatého vyhnal, ďábla by v ni upustil, v jeho moc by ji dal, a milosti božie[u] by ji zbavil, a k věčnému by ji zatracenie[v] připravil? Již[w] zná bohatec[2] v pekle pohřebený, co jest platno jeho duši, jenž jest sbožie choval, na chudého Lazara netbal; kterú již otměnu dá[x]

---

[a] *chybí v Trn.* — [b] Ježiše *Trn, kde další:* Milý — nezaslúžil *chybí.* — [ba] máš se *P, Vel.* — [c] odmrti odumrti *Ol*; odúmrtí *P, Vel.* — [d] buoha *Ol.* — [e] královstvie *Ol.* — [f] *chybí v Kt.* — [fa] *chybí v Vel.* — [fb] *chybí v P, Vel.* — [g] skrze *Kt, Trn, P, Vel.* — [h] kapitole: Což *Trn.* — [i] všechen *Kt.* — [ib] *chybí v Kt, P, Vel.* — [k] odměnu *P, Vel vždy;* odm. člov. *Trn.* — [l] du(!) *Trn.* — [m] řekli *Kt.* — [n] platno člověku *Trn.* — [o] lepší a dražší *Trn, P, Vel.* — [p] tohot *Ol;* toho *Trn;* všeckno zboží sv. toho. *P, Vel.* — [q] hřeší... váží *Trn, P, Vel.* — [r] dbají *Ol, P, Vel, v těchto dvou vždy.* — [s] že by — trpěl *chybí v Trn.* — [t] své duše by *Ol.* — [u] buožie *Kt, Ol.* — [v] zatrecení *Ol;* věč. zatrac. by ji *Trn;* zatracení *Kt;* by zatracení ji *P, Vel.* — [w] Jižť *Trn.* — [x] dá odm. čl. *Trn, P, Vel;* dá odm. *Kt.*

[1] *Mar. 8, 36—37.* — [2] *Srvn. Luc. 16, 19.*

za svú duši, aby ji z věčného zatracenie vykúpil? Jistě[y] všeckno[z] sbožie světa tohoto by[aa] za jeho duši dali, již by jie z muk věčných nevykúpili[bb]! Neb die Pravda[3]: „Kterú dá člowěk otměnu[cc] za duši svú?“ Jako by řekla Pravda: Nenie nižádné otměny[dd], jíž by duši vykúpil na věky zatracenú.

To znamenajíc lidé, mají pilni býti, aby lakomstvím své duše nezatratili,[ee] pamatujíc, že die pán Ježíš[4]: „Pilně sě ostřiehajte[ee] ot[ff] každého lakomstvie[gg]!“ A že v[fb] brání odmrtí[hh] aneb[ii] nápadóv veliké sě přidrží lakomstvie,[gg] protož mají věrní křesťané[kk] pilně patřiti, aby lakomstvie[gg] sě vystřěhli,[ll] bližním milosrdni byli, věčného sbožie neztratili, a potom u věčnú muku neupadli.[mm]

Dvě[nn] straně jsta při nápadiech[oo]: jedna bráti, druhá nebrati.[op] Druhú ktož drží, ten[fb] nezablúdí v[fb] odmrtech[pp] a[fb] nápadiech,[fb] jedné ač nezřiezeně odmrti[pp] vydával[qq] by. *Prvé strany ktož sě drží, brzy[rr] padne, aneb že nedá svobody[ss] svým lidem, aby mohli své[f] prodati, aneb[ta] přátelóm[tt] otkázati[uu] za[va] živa, a chudým rozdávati; aneb[vv] také že[a] vezma sbožíce,[ww] lehčě[xx] je utratí, neb dá něco na kostel, aby boha té kořisti účastna učinil.[va] Protož já[yy] *to[zz] znamenaje, radím, aby sě každý pán strany jistějšie držěl;[b] a[fb] chce-li kto dokonaně s těmi nápady učiniti, tehdy nebeř[c] jich.

Ale snad die někto[d]: Když nižádného přietele nemá mój[fb] člověk, komuž[e] má býti to zbožice[g]? Krátká otpověď[h]: Komuž on dá své, toho bude. Ale dieš: Až[i] umře, nedada nižádnému? Chceš-li[k] vždy[ic] dokonanie dobřě[l] učiniti, rozdajž chudým, najprvé[fb] dluhy zplatě,[m] jsú-li kteří. Když tak učiníš, jistě nezablúdíš; neb to zbožice[n] jest jeho úsilé, a on jest pán toho zbožice,[n] a ty, pane, byl si aneb jsi jedné jeho obráncě a súdcě,[o] a za to béřeš platy a službu, a v núzi velikú[p] kuobraně móžeš skrovnú

---

[y] ješče *Kt.* — [z] všechno *Trn;* všecko *P, Vel.* — [aa] by již *Trn.* — [bb] již by ji — nevyk. *Trn;* ješčě by ji *Kt;* již by ji — nevyplatili *P, Vel.* — [cc] čl. odm. *Kt, P, Vel;* odm. čl. *Trn, kde další nahrazeno,* etc. — [dd] ižádné otm. *Trn;* niž. odm. *Kt, P, Vel.* — [ee] neztratili *P, Vel.* — [ee] se vystřiehajte *Trn.* — [ff] od *Kt, Trn, P, Vel.* — [gg] lakomství *Trn, P, Vel.* — [hh] odúmrti *Trn, P, Vel.* — [ii] neb *Ol; v P, Vel chybí.* — [kk] křěsťané *Ol.* — [ll] sě lak. vystř. *Kt;* vystřiehali *Trn;* se vystřihli *P, Vel.* — [mm] neupadli Amen *Kt;* u věčné muky neup. *P, Vel.* — [nn] *v Trn červeně označeno:* Capitola druhá. — [oo] nápadech *Ol, P, Vel.* — [op] *v P, Vel nyní věta v ostatních níže položená:* Prvé — padne. — [pp] odúmrt. *Ol, Trn, P, Vel.* — [qq] vzal *Trn.* — [rr] brzie *Ol;* brzo *Kt.* — [ss] svobiti *Kt.* — [ta] neb *Ol.* — [tt] přietelóm *Kt.* — [uu] odkáz. *Kt, Trn, P, Vel.* — [va] za — učinil *chybí v P, Vel.* — [vv] neb *Trn.* — [ww] sbožie *Trn.* — [xx] lehce *Kt, Trn.* — [yy] já, Mistr Hus *Kt.* — [zz] *tím slovem počíná Vidb.* — [a] *chybí v Trn.* — [b] držel *Ol, P, Vel.* — [c] nebrž *Trn.* — [d] díme kdo *P.* — [e] komu *Kt.* — [f] *chybí v Kt.* — [fa] *chybí v Vel.* — [fb] *chybí v P, Vel.* — [fc] *chybí ve Vidb.* — [g] sbožie *Trn;* zboží *P, Vel a tak vždy.* — [h] odpověď *Vidb, Kt, Trn, P, Vel, v těchto dvou vždy.* — [i] ač *Trn, Vel.* — [ib] *chybí v Kt, P, Vel.* — [ic] *chybí v P.* — [k] chceši *P;* chce *Trn.* — [l] dobře *všecky mimo Ol.* — [m] zaplatě *Kt, Ol;* a dluhy zaplať *Vel, P.* — [n] sbožiece *Trn;* sbožice *Ol.* — [o] jediné obránce a súdce jeho *Trn.* — [p] v núze pomoc velikú k obraně *Trn;* v núzi vel. móžeš kuobr. *Kt.*

[3] *Mar. 8, 37.* — [4] *Luc. 12, 15.*

pomoc vzieti.[5] Neb jinak, by všecko tvé[q] mělo býti, co sedláci[r] tvoji mají, tehdy by ves, již[s] za tři sta kúpíš, muselt snad za tisíc kúpiti. Protož kupujíce vsi, hledie[u] na plat, ale ne na[v] nábytky lidí, jedné tak, aby mohli dobře[w] plat dávati pánu, jenž má panovati, tupě zlé, mstě nad nimi, velebě dobré, zbraňuje[x] jich, zákon boží veda, dávaje[y] každému, co[z] na něho slušie, a požívaje zbožie vedlé[aa] božieho přikázanie. Věrně *ktožť[bb] tak panstvie[cc] vede, tenť na věky nezahyne; neb tak do skonánie[dd] stoje, zachová božie přikázanie, pro než mieti bude[ee] věčný život.[ff]

Ale že málo lidí nalézám, kteří[gg] by tak úplně sě odmrtí[hh] a nápadóv[ii] varovali, *neb jsú velmě[kk] k času posledniemu světa[a] toho[ll] v[a] lakomstvie[a] zablúdili, vedlé svatého[mm] písma proroctvie,[nn] a písma svatého nenalézám, by velelo tak bráti otmrti,[oo] jakož berú, protož nesmiem raditi, kdy mají bráti, a kdy nemají. A ze všech příhod ku braní nevizi[pp] jistějšie,[qq] než když[rr] poddací člověk die: Kamť pán obrátí mój statek, tam buď! A také když poddací[ss] umře bez poručenstvie,[tt] nemaje nižádného přietele. A to má vzvěděno[uu] býti vzjevným[vv] ohlášením v súdech *a v trziech,[ww] neb v[a] kostelích. A tak ohlašují ti, kteříž nechtie lakomstvím svého zbožie i své dušě[xx] naprzniti. Ale ta zpráva lakomým jest velmě[yy] protivná, ač jest viece nežli odmrti[zz] k spasení[bc] i k zboží[bd] prospěšná; neb milý pán buoh dává věrným svým také i zde prospěch, jakož[be] Písmo svědčí. Protož kto[bf] nechce lakomstvím své dušě[bg] poškvrniti a chce pánu bohu sě[bh] líbiti, duši spasiti,[bi] a řádem vedlé boha i zde prospěch mieti, ten drž ty zprávy již řečené; neb[bk] Písmo svaté velmě[bl] volá na pomstu těch, kteříž křivěf berú lidem jich statečky,[bm] a zvláště[bn] na ty, kteříž ustavují sobě práva, aby lid svój dřeli.[bo]

---

[q] *ve Vidb za tím škrt.* bylo; *Kt.* všecko by tvé — [r] sedláčkové *Kt.* — [s] kterúž *Trn;* když za — kaupě *P, Vel.* — [t] musil by *Trn;* mosil by *Kt;* musel by *P, Vel.* — [u] hledíte *Kt;* hleďte *Vel;* hledě *P.* — [v] *ve Vidb mezi řádky.* — [w] dobře *Vidb;* aby dobře plat mohli platiti *Trn.* — [x] zbraňuje *Ol, Trn.* — [y] dávajě *Ol.* — [z] což *Trn.* — [aa] požívajě zbožie podle *Trn.* — [bb] V. ktož *Kt, Trn;* věr. Kdož *P;* Věř mi, kdož *Vel.* — [cc] pak tak panství *Trn.* — [dd] dokonaně *Kt, Trn;* do skon. stojě *Ol.* — [ee] bude m. *Kt, P, Vel.* — [ff] živ. věč. *Trn, kde následuje červené označení:* Capitola třetie. — [gg] kteříž *Kt;* kteří by sě tak úpl. *Trn.* — [hh] odúmrti *Ol, Trn, P, Vel.* — [ii] nápaduov *Trn, P.* — [kk] velmi *Ol;* neb sú velmi *Trn.* — [ll] tohoto *Ol, P, Vel, v Trn chybí.* — [mm] starého *Trn.* — [nn] prorocstvie *Trn, P, Vel.* — [oo] odmrti *Kt;* odúmrti *Ol, Trn, P, Vel.* — [pp] nevědě *Ol;* neuzří *P, Vel.* — [qq] jistějšé *Ol;* jistější *Trn;* jistějšieho *Kt.* — [rr] kdy *Ol;* když podací *Trn.* — [ss] podaci *Trn a vždy;* poddaný *P.* — [tt] poručenství *Trn, P, Vel.* — [uu] zvěděno *Trn, P;* zvěďmo *Vel.* — [vv] zjevným *Trn, P, Vel;* v zjevných ohlášeních *Kt.* — [ww] trzích *Vel;* tvrzích *P;* v třech neb čtyřech *Trn.* — [xx] duše *Kt;* a své duše *Trn.* — [yy] velmi *Ol, Trn, P, Vel.* — [zz] odúmrti *Trn;* od smrti *P, Vel.* — [bc] spasení *Ol, Vidb, kde však* sse *nad řádkem.* — [bd] zbožie *Trn.* — [be] jako i *Trn.* — [bf] ktož *Kt, Trn;* kdož *P, Vel.* — [bg] své duše lak. *Kt;* lak. své duše zprzniti *Trn.* — [bh] sě p. buohu *Kt.* — [bi] spassiti *Vidb.* — [bk] ne *Trn.* — [bl] velmi *Trn, P, Vel.* — [bm] statky *Kt, Trn, P, Vel.* — [bn] zvlášče *Ol;* vzláště *Kt.* — [bo] dřeli *Vidb, Trn, Vel;* drželi *P.*

[5] *Podobně vyjadřuje se Štítný, Knihy šestery 154, 156.*

Na[6] ty kvielí[bp] pán bóh[bq] skrze Yzaiáše[br] v desáté kapitule,[bs] řka[7]: „Běda,[bt] kteříž ustavují zákony neb práva křivá, a píšíce nespravedli-
Vidb vost! Psali sú, aby v súdu *utiskli chudé,[bu] a násilé učinili při pokorných lidu mého, aby byly vdovy kořist neb lúpež jich a[fb] sirotky roztrhali. Co učiníte v den navštievenie[bv] a truchlosti z daleka jdúcieho? k čí[bw] utečete pomoci?“ Jako by řekl: K ničíž![bw] „A kde opustíte slávu svú?“[fb] Jako by řekl: Nikdež![bx] neb nižádné[by] nebudete mieti pomoci ani[bz] slávy, a tak budete bez pomoci[bz] biední, hanební[b] a zatracení[c]; neb práva sobě ustavujíc, mój[d] lid ste mútili a zákon mój ste zavrhli[e] pro svá[d] ustavenie.[g] Neb psáno[h] jest v zákoně božiem, v knihách[i] Numeri, v sedmémezcietmé[ia] kapitole[8]: „Dcerky Salfatovy stály sú před[k] Mojžiešem a před[a] Eleazarem knězem, a přede[k] všemi knieżaty lidu
3 Kt a řekly sú: Otec náš *umřel jest a neměl jest synóv; daj nám dědičstvie[l] mezi přirozenými otce našeho. A aj, Mojžieš,“ spravedlivý súdce[m] a vuodce i[fb] knieže[fb] lidu,[fb] nechopil sě lakomě odmrti neb[n] nápadu, aniž jest všetečně súdil; ale „podal[9] jest přě[o] těch dievek osiřelých[p] k súdu božiemu. A řekl jest buoh[q] k němu: Spravedlivé[r] věci žádají dcerky[s] Salfatovy; daj jim dědičstvie[t] mezi příbuznými[u] otce jich, ať po něm v dědičstvie[bb] vstúpie“. A chtě[v] pán bóh, aby ten zákon byl držien[w] po všechny[x] časy, die dále pán buoh:[10] „A k synóm Yzrahelským[y] mluviti
56 Ol budeš toto: „Člověk když[z] umře bez syna, ke[aa] dcerce jeho pójde *dě-
Vidb dičstvie[l]; pakli dcerky *nebude mieti, ale[a] bude[a] mieti[a] vstupce[cc] v[a] dědicstvie[l] bratří svú[dd]; pakli by[a] bratří neměl, dáte[ee] dědicstvie[l] bratří otce jeho[ff]; a pakli by ani strýcóv měl,[gg] dáno bude[ha] dědičstvie[l] těm, kteříž jemu najpříbuznější jsú. A bude toto[hh] synóm Yzrahelským[y] svaté neb stvrzené zákonem věčným.“

Aj[ii] slyšíš zákon boží,[a] jejž jest[kk] sám vydal, zákon svatý, ne křivý;

[bp] kvelí *Ol.* — [bq] buoh *Kt, Trn, Vel;* bůh *P (vždy).* — [br] Iz. proroka *Trn.* — [bs] capitole a *Trn.* — [bt] Bida *Ol.* — [bu] chudého ut. v súdú *Kt.* — [bv] navščievenie *Ol;* lidem v navšt. a tr. v den *Trn.* — [bw] k čí — ničíž *chybí v P, Vel.* — [bx] nikděž *Trn;* nikdyž *Kt.* [by] ižádné *Trn.* — [bz] ani — pomoci *v P opakováno.* — [a] *chybí v Trn.* — [b] hubení *Kt.* — [c] zatrecení *Ol.* — [d] mój — ustavenie *chybí v Kt.* — [e] zavrhali *Ol.* — [f] *chybí v Kt.* — [fa] *chybí v Vel.* — [fb] *chybí v P, Vel.* — [g] ustavení *Trn;* ustanovení *P, Vel;* ustavně *Kt.* — [h] takto ps. jest *Ol, Trn;* takto j. ps. *Kt,* tak ps. j. *P, Vel.* — [i] kniehách *Ol, Trn;* v IIII kn. Moyžíšových XXVII k. *P, Vel.* — [ia] sedmézcietmé *Ol, Trn,* — [k] před *ost. mimo Ol (tak i další).* — [l] dědicstvi *Trn.* — [m] súdce a vuodce i knieže *Trn;* súdce *Vidb.* — [n] odúmrti aneb *Trn.* — [o] pře *Trn, v Kt chybí.* — [p] dcerek neb diev. *Kt;* diev. sirých a osiřalých *Trn.* — [q] bóh *Ol.* — [r] spravedlivéť *Kt.* — [s] dcery *Trn.* — [t] dědičtvie *Vidb;* dědicství *Trn.* — [u] přiebuzn. *Ol.* — [v] Ach die *Kt;* A chce *Trn.* — [w] držán *Trn, Vel;* držen *P.* — [x] všecky *Trn, P, Vel.* — [y] Izrahelitským *Kt.* — [z] kdy *Ol.* — [aa] k *Ol;* k dcerce *Kt;* ke dceři *Trn.* — [bb] dědicstvie *Trn.* — [cc] vstupte *Kt;* vstúpí *Trn.* — [dd] jeho *Kt.* — [ee] dajte *Kt.* — [ff] jeho otce *Kt.* — [gg] strýcuov neměl *Trn (P, Vel).* — [ha] buď *Trn.* — [hh] to *Vidb.* — [ii] *(červ.)* Capitola čtvrtá: Ej slyš *Trn.* — [kk] jież j. *Ol, Vidb, kde za* jież *škrt.* die; jenž jej *Trn.*

[6] *V celé další partii (srovn. pozn.* [13]*) přidržuje se Hus těsně svého kázání „State succincti“ Op II, 35—35' z r. 1407.* — [7] *Isa. 10, 1—3.* — [8] *Num. 27, 1—4 (kráceno).* — [9] *Num. 27, 4—6.* — [10] *Num. 27, 7—11.*

zákon věčný, ne vedlé vuole[ka] lidské proměnědlný[ll]; zákon zjevný,[mm] ne k rozumu zastieněný[nn]! Rozuměl[oo] tomu zákonu svatý * Řehoř; protož jako papež v svých knihách,[pp] jenž[fb] slovú[fb] Registrum,[fb] die[11]: „Poznali sme, že některým poddacím lidem, neb[fb] poddaným,[fb] rodiči jich, tocíš[qq] otec, mátě,[rr] neb děd, neb bába, nebývají[ss] dopúštieni k dědičství,[tt] ale jich zbožíčko, neb[fb] jich[fb] věci,[fb] ku požitku kostelniemu přitaženy bývají. O kteréžto věci[uu] usúdili sme, neb[fb] ustavili[fb] sme,[vv] aby přietelé mrúcích neb[fb] mrtvých[fb], kteříž[f] v vladařství kostelniem[ww] jsú, jako dědicové po nich v zbožice[xx] vstúpiti měli, aniž co z statku[yy] mrtvých buď utrženo neb[zz] ujato.[fb] Pakli by dietky malé po sobě ostavili, dokavád[bc] by k letóm takým[fb] nepřišly, aby statek svój zpravovati[bd] mohly, osoby neb lidé buďte vyvoleni opatrní,[be] jimž jich přátel věci dány neb poručeny mají býti kuostřiehání.[bf]“ Tak mluví svatý Řehoř.

‘Pak[bg] svatý **Augustin v[fb] omelí[fb] neb[fb] v obecném kázaní na ono slovo svatého Lukáše[bh] třetie kapitoly: „Nic viece, než co ustaveno jest vám,[bi] nečiňte! *die takto:[12] „Bývá netrpědlná, to jest přeukrutná věc, * 104
když nuznitelé núzě[bk] *shromažďují, hřiechóm svým hřiechy přidvojují[bl]; * 203
to jest, že lsti své a lúpeže pózitky nazývají, když lúpež vnesena bude v komoru. A to[bm] ještě[bn] přidávají svým hřiechóm, že kteréž nuznějšie[bo] a bez obrany vidie,[bp] ty radějše[bq] nuzie neb pudie, a mnějí, že by pózitky[br] obecné zklamali, když by domóv nezklamali sirotčích,[bs] tak že kterých sirotkóv[bt] otec před dvěma[bu] dnoma snad byl jest přietel,[bv] neb tovařiš, neb bratr, i[a] až[bw] smrt zajde, jeho dietky mají jako neznámé, biedné a psotné[bm]; a vdova, bude-li[bx] která, aneb křivdami bude puzena, aby muže pojala, aneb[bx] bude-li chtieti v úmysle[by] čistoty ostati, *dadúci * 56
dary, v statečku neb[fb] zbožici[fb] jedva[bz] ostane. Protož těmi lstěmi[b] naplnili[c] sú[a] miešky své; vidíte je vesely, zásobny, a[fa] ani kostelu dávají a bohu děkují, jako by ot[d] něho ti peniezi[e] jim dáni byli, i tiem také

---

* *ve Vidb in marg. červ.:* Gregorius. ** *ve Vidb in marg. červ.:* Augustinus.

[ka] vóle *Ol.* — [ll] proměnitedlný *Trn;* proměněný *P, Vel.* — [mm] jevný *Trn.* — [nn] zastěný *Kt.* — [oo] Rozom. *Trn.* — [pp] knieh. *Ol, Trn.* — [qq] totiž *Trn, P, Vel.* — [rr] máti *Kt;* mátě nebo *Ol.* — [ss] nebýval *Kt.* — [tt] dědictví *Vidb;* dědicství *Trn.* — [uu] O kterýchžto věcech *Kt.* — [vv] smy *Kt;* aneb ust. sme *Trn; v P, Vel chybí.* — [ww] vladarst. kost. *Vidb;* vladař. kostelním *Trn.* — [xx] sbožiece *Trn.* — [yy] statka *Ol, v P, Vel chybí.* — [zz] aneb *Trn, v P, Vel chybí;* neb vyňato *Kt.* — [bc] dokovad *Vidb;* doňovad *Kt.* — [bd] zpravati *Ol.* — [be] op. b. vyv. *Kt.* — [bf] k ostřiehání *Trn;* býti mají ku ost. *Kt.* — [bg] I *Trn.* — [bh] Lucáše *Ol;* Luk. v třetie kapitole *Trn.* — [bi] což ust. vám jest *Kt.* — [bk] núzi *Trn;* nuzitelé něči *P, Vel.* — [bl] přidv. neb přidávají *Kt.* — [bm] A to — psotné *chybí v P, Vel.* — [bn] jež die *Kt.* — [bo] nuznější *Trn.* — [bp] vidie a bez obrany *opakuje Trn.* — [bq] radějšie *Ol, Trn.* — [br] puožitky *Trn;* ob. pož. *Kt.* — [bs] sirotčiech *Trn.* — [bt] sirotkuov *Trn.* — [bu] pře dvěma *Ol.* — [bv] *v Ol nadepsáno* jich. — [bw] jakž *Trn.* — [bx] bude-li — aneb *chybí v P, Vel; místo* aneb *v Trn* neb. — [by] v mysle *Ol.* — [bz] *v Kt. chybí;* sotva *P, Vel.* — [a] *chybí v Trn.* — [b] lstmi *Ol, Trn;* listmi *P, Vel.* — [c] naplní *Trn.* — [d] *tak Ol;* od *ost.* — [e] ty penieze *Trn;* jim ty penieze od něho *Kt.* — [f] *chybí v Kt.* — [fa] *chybí v Vel.* — [fb] *chybí v Vel, P.* — [fc] *chybí ve Vidb.*

[11] *Greg. Epist. lib. I ep. XLIV (Migne, PL 77 st. 502).* — [12] *Nemohl jsem zjistiti.*

hřěšiece, že[g] lúpežóv svých boha[h] chtie býti účastna.“ Takť mluví svatý[i] Augustin.[13]

Již máš dóvod[k] z božieho zákona a z[id] řečí velikú dvú[f] svatú,[l] že otmrti[m] slušějí na[ic] najbližšie[n] přátely, a že jsú nuzitelé neb[o] násilníci chudých sirotkóv[p] a vdov, kteříž je od zbožice jich mrtvých přátelóv[p] tisknú. Neb die pán[f] buoh[fb] skrzě[q] Yzaiáše v třetie kapitole[14]: „Lid mój
Vidb nuzitelé jich lúpili[r] sú.“ A neto*liko ti, kteříž tak nuzie své lidi, ale i kněžie,[s] jenž navodie lidi,[fb] aby jim otcové, nechajíc dětí a přátel,[t] svá dědicstvie[u] dávali. Toho sě svatý[fb] Augustin varoval; protož die[a] v kázaní o životu kněžském[15]: „Ktož kolivěk chce, vyděděv syna, dědicem učiniti kostel,[w] hledaj jiného, jenž by přijal, než Augustina“. Věděl Augustin svatý, že hlas jest dědicóv[x] v pláči svatého Jeremiáše[16]: „Dědictvie[y] naše obrátilo sě[z] k cizím!“ Ale toho hlasu nechtie lakomci slyšěti[aa]; neb viece vážie tohoto světa zbožie, nežli věčné spasenie.

Ale ty[fa] ne tak, pamatuje[bb] slovo pána Ježíše, jenž die:[17] „Lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti; žieznil[cc] sem, a nedali ste mi píti; host[dd] sem byl, a nepřijeli ste mne; nah,[ee] a neoděli ste mne; nemocen a v ža-
4 Kt láři, a nenavštievili ste mne[cc]: jděte ode mne, *zlořečení, v[ff] oheň věčný, jenž připraven jest ďáblu a angelóm jeho[ff]!“ Na to mluví svatý Augustin, řka[18]: „Poňavadž[gg] v oheň puštěn bude, kterýž jest nedával věci své: kdeť sě[f] zdá,[f] kterýž[hh] chápal sě cizie,[ii] puštěn[kk] má býti? a poňavadž[gg] s ďáblem hořeti[ll] má, ktož jest nahého neoděl: kdeť sě zdá, hořeti bude, jenž jest lúpil?“ — Toto[mm] ty pamatuje, měj na svém dosti, nehladaj[nn] z úmrti kořisti, buď chudým milosrdný, aby došel milosrdenstvie.[oo]

Vidb *Také[pp] napomínám tě, aby, když súdíš,[qq] peněz řečí[rr] nehonil, jakož mnozí činie, že sprostná[19] nebožátka pro jedno slovo z sprostnosti řečené, odsuzujíss o penieze[tt] a někdy i[fb] o hrdlo.[uu] Ale tu jest znamenati, že

---

[g] že z *Kt.* — [h] bohu *Trn.* — [i] sv. Augustyn *Vidb, P, Vel a dále vždy.* — [ib] *chybí v Kt P, Vel.* — [ic] *chybí v P.* — [id] *chybí v Ol, Trn.* — [k] duovod *Trn.* — [l] dvú vel. sv. *Trn.* — [m] odúmrti slušejí *Ol, Trn,* otm. slušejí *Kt.* — [n] najbližší *Trn.* — [o] aneb *Trn, Vel.* — [p] sirotkuov ... přáteluov *Trn.* — [q] *tak Ol,* skrze *ost.* — [r] lupilu *Vidb;* lúp. jsú *Ol.* — [s] knižie *Ol.* — [t] př. svých *Trn.* — [u] dědictvie *Vidb;* dědicství *Trn;* didicstvie *Ol.* — [v] viděti *Trn.* — [w] kostelnieho *Kt.* — [x] dědicuov *Trn.* — [y] dědicstvie *Vidb;* dědicství *Trn;* dědict. naše *Ol.* — [z] se *Vidb;* sě jest *Trn.* — [aa] slyšeti *Kt, Trn.* — [bb] pamatuji *Trn.* — [cc] žiezniv sem byl *Kt; v Trn místo* žieznil — mne *jen* etc. — [dd] hostem *Ol.* — [ee] nah sem byl *Kt.* — [ff] *místo* v — jeho *v Trn* etc. — [gg] Poněvadž *Ol, Trn, P, Vel.* — [hh] kteří *Kt.* — [ii] cizie věc *Ol; ve Vidb před tím škrtnuto* jest. — [kk] puščen *Kt.* — [ll] hořěti *Ol.* — [mm] To *Ol, P, Vel.* — [nn] nehledaj *Kt, Trn.* — [oo] milosrd. Amen *Kt;* milosrdenství *Trn.* — [pp] *v Trn před tím červ.:* Capitola pátá. — [qq] když súd., aby *Kt.* — [rr] řěči *Ol.* — [ss] odsuzuje *Trn.* — [tt] peniezě *Ol.* — [uu] hrdla *Trn.*

[13] *V předchozí partii (v. pozn. [7]) přidržuje se Hus těsně svého kázání State succincti z r. 1407 (Op. II f. 35—35').* — [14] *Isa 3, 12.* — [15] *Aug. Sermo 355, 5 (Migne 39, 1572), citováno asi podle dekretu c 43 C XVII q 4 (Friedberg 827); místa toho vzpomíná i Štítný.* — [16] *Thren 5, 2.* — [17] *Mat. 25, 42—43.* — [18] *Srovn. Aug. Sermo 256 (Migne, PL 38, 2218) a sermo 77 (ib. 39, 1896); ale úplně se citáty neshodují.* — [19] *Podobné stížnosti přednáší Štítný, K. Šest. 148; srovn. i, co později Hus praví ve Výkladu (Erben I, 149).*

jiné jest, *když z neopatrnosti bez zlosti člověk promluví, a jiné, když * 57
ze zlosti ku pohanění pána nebo súdcích.[vv] A to má múdrý súdce[ww]
dobrotivě roztíkati, bez prchlivosti: mluvil-li[xx] by nepokorně,[yy] ale vsa-
diti[zz] jeho v kládu, aby přišel k sobě a pokořil sě; též urazil-li[xx] by koho
aby utrpěl na životě, a[a] straně[a] dosti učinil podlé úmluvy,[bc] a pánu aby
sě pokořil; pakli by zabil ze zlosti, peněz nemá pán[f] bráti, aby mordéře[bd]
propustil. A zdá mi sě najjistějšie[be] strana, když pán položí pod penězi
pokutu, a kto ji přěstúpí,[bf] aby vezma tu pokutu, dal chudým, neb[bg]
cěstu[bh] opravil, neb na jiné dobré obecné obrátil; neb tak by[bi] lakom-
stvie sě ostřiehl, jehož sě nebrzy[bk] ostřeže, ktož ty pokuty na sě[bl] tie-
hne. Ne[bm] pohřiechu! taký[bn] rád vidí, když jeho poddací sě co[fc] přě-
stupně[bo] dopustí; raduje sě někdy sěčbě, jako [20]lékař ráně a kněz smrti,
aby pán vzal vinu, lékař za uléčenú ránu,[bp] a kněz oběru. Ale ne tak
člověk[bq] nelakomý; *neb k svému požitku tělestnému[br] nehledí. * 105

Také kdyžť[bs] sě udá býti domnievačem, ješto řiekáte ubrmanem:
kterúž stranu uzříš pravú, neutrhuj[bt] jie, jedne ač by ta[bu] strana při-
volila; neb někteří mají obyčej,[bv] že pravé strany utrhnú a křivé při-
dadie, a tak sami shřěšie,[bw] a stranu křivú v hřiech věčcí[bx] zavedú, že
přijme cizie jako své.

Také udá-liť sě kdy[by] súditi, a vieš jednu stranu pravú, odsuď inhed,
a nepuď[bz] na domnievače neb ubrmany,[b] jako činie mnozí, nechtiec pravdy
učiniti, aneb[c] jedné[c] *straně nepřeji,[c] aneb[d] že[e] nechtie sě[bu] pro pravdu * 204
ostuditi, aneb že[g] nuzie stranu chudší, aby sě jie stesklo, a tak aby svého
statka[h] darmo, neb za kus chleba ustúpila neb[i] své pravdy; a tak jsú
nádavce,[k] neb nuzníci, neb[l] odstrkači, protiv[m] božiemu přikázaní.[n]

Tyto věci, zdá mi sě, běžie[o] obecně mezi vládykami; protož tobě sem
napsal, aby sě uměl zpraviti,[p] a jiné témuž pro pána boha naučiti, aby vzal
věčnú otplatu[q] za malú. Tohoť pán Ježíš pomoz, požehnaný na věky[r]!

[vv] *ve Vidb oprav. ze* sudích; sudiech *Trn;* sudí *Kt.* — [ww] dobrý súdcě *Ol.* — [xx] mluviliby... uraziliby *Ol, Vidb.* — [yy] *ve Vidb opr. z* neporkorně. — [zz] vsaď *Kt.* [bc] *v Kt opr. z* umluvenie. — [bd] mordéřě *Ol.* — [be] najjistější *Trn.* — [bf] přest. *Trn.* — [bg] nebo *Trn; v Ol, P, Vel chybí.* — [bh] cestu *Kt, Trn.* — [bi] *ve Vidb za tím škrtn.* sě; tak sě lakomství ostř. *Trn;* aby sě lak. ost. *Kt.* — [bk] nebrsie *Ol;* nebrzo *Kt.* — [bl] nasse *Vidb.* — [bm] Neb *Kt, P.* — [bn] tak *Trn;* taký řád *P.* — [bo] přěstúpenie *Vidb;* co přestupně neb sě *Kt;* přestupně *Trn.* — [bp] za vlečenú r. *Ol;* za uléčenie rány *Kt, Trn, P, Vel.* — [bq] člověl *Ol.* — [br] puožitku tělesn. *Trn.* — [bs] když *Kt.* — [bt] neutrhaj *Kt.* — [bu] *chybí v Ol.* — [bv] obyčěj *Ol.* — [bw] hřěšie *Ol;* shřěší *Trn.* — [bx] větčí *Vidb;* větčí přivedú *Trn;* věčný *Vel.* — [by] *v Ol před tím škrt.* byty. — [bz] nebuď *Kt;* nepodávej a nepuď *P, Vel.* — [a] *chybí v Trn.* — [b] na ubrm. *Trn.* — [c] *ve Vidb touž rukou pod textem.* — [d] a ne že sě pro pr. nechtie *Kt.* — [e] *chybí v Trn, P, Vel.* — [f] *chybí v Kt.* — [fa] *chybí v Vel.* — [fb] *chybí v Vel, P.* — [fc] *chybí ve Vidb.* — [g] *chybí v Ol, Kt;* anebo *(bez že) Trn.* — [h] statku *Kt, P, Vel.* — [i] *jen v Kt.* — [k] nadavci *Kt.* — [l] aneb *Trn.* — [m] proti *Ol, Trn, P, Vel.* — [n] přikázanie *Trn.* — [o] že běžie *Kt.* — [p] zpravati *Kt;* zpraviti uměl *Trn.* — [q] odplatu *Vidb, Kt, Trn.* — [r] pomozz, p. n. věky věkuov Amen *Trn;* na věky Amen, Tak buoh daj *Kt;* na v. Amen *Ol;* na věky pož. Amen *P, Vel.*

[20] *Ozývá se zde patrně sentence, již Hus latinsky uvádí také na př. v č. 1.*

Ve Vidb červený dodatek: ‚Skládánie Mistra Husi svaté paměti odúmrtí neb nápadóv odumrlých věcí'; *nadpisu není, podobně ani v Ol; v Kt nejprve:* ‚De devolutionibus', *pod tím jinou rukou:* ‚Epistola Magistri Johannis Hus' *a dále:* ‚Odmrti bráti jest protivné bohu' *vesměs pozdější přípisky. V P, Vel:* ‚Traktát odúmrtí,[s] písmo přivodí M. Jan Hus'.

10.

Mistr Jan Hus pannám společně (kdesi na venkově?) žijícím udílí napomenutí k životu ctnostnému, a slibuje příležitostně znovu psáti, posílá píseň zpívanou o nešpoře panen svatých.

[V Praze po r. 1408.]

Rkp. kníž. Dietrichsteinské knihovny v Mikulově I, 67 f. 139—139', (opis Bočkův v moravském zemském archivě 12.263).

Erben, Spisy III, 269—270 č. 1 (z opisu Bočkova) = Duch Jana Husi zjevný v jeho spisech str. 164—166 č. 1; Palacký, Docum. str. 7—8 č. 3 (z opisu Bočkova) = Mareš str. 12—13 č. 4 = str. 17—19 č. 4² = str. 8—9 č. 4³ = Flajšhans, Listy z Prahy str. 51—52 č. 11 = Flajšhans, Listy str. 19—20 č. VIII. — Latinský překlad Palacký, Docum. str. 8—9.

Novotný, Listy Husovy 42—43 klade list, domnívaje se, že psán pannám u Betlema žijícím, do doby vyhnanství Husova; po nynějším stanovení správného textu ‚kterúž spievámě' (nikoli která spievána buď) jest pravdě podobnější, že list psán z Prahy, poněvadž na venkově Hus sotva mohl hned zaváděti zvláštní písně; ale poněvadž běží o píseň, jistě českou, která již se zpívá, náleží list jistě za r. 1408, kdy Husova reforma zpěvu byla provedena.

Milost svú a potvrzenie v milosti a v panenství rač vám dáti chot pán Ježíš, jehož ste sobě nade všeckny jiné zalíbily, a jisstě velmě múdře: neb on jest král najmúdřejší, najmocnější, najbohatější, najsilnější, najkraší[a] a tak najutěšěnější[b]; neb on svých chotí neruší, neprzní, neteskní, jim sě nestará, jim sě nikdy neproněvěří,[c] aniž móž sě starati i pronevěřiti[d] jim. On s nimi na věky bude, a ony budú[e] mieti, jakož samy budú chtieti, jeho k své vóli; a tak každá bude plná králová bez újmy královstvie nebezského, v němž každý i každá bude[f] k jejie vóli: neb každá bude mieti, co bude chtieti, a nic zlého nebude moci chtieti.

Ó važtě to, milé choti krále Christa tak slavného! Neodpúštějte jeho pro jiného hřiešného, mrzkého, biedného i zprznilého, s nímž viece jest tesknosti než utěšěnie, buď jakž buď. Neb bude-li[g] krásný, tožť[h] bolest, aby sě jiné nechopil; bude-li škaredý, tožť[i] tesknost; bude-li opilý, náhlý

---

[s] o odúm. *Vel.*

[a] *psáno:* naykraſſy. — [b] *psáno:* nayutyeſſyenyeyſſi. — [c] *psáno:* nepronyewyerzy. — [d] *v rkp. mylně* nepronewěřiti. — [e] *následuje škrtnuté* ſnymy. — [f] *v rkpe:* každý i každá bude každý k... — [g] Nebudeli *rkp.* — [h] *psáno:* tozt. — [i] *psáno:* tozzt.

neb jinak biedný, tožť[k] ďábla dosti. Počne-li od něho dietě, tožť[k] bolest v nošení i v rození i v chování; nebude-liť plodu mieti, tožť[k] hanba, tesknost a daremné spolu léhánie; urodí-li sě dietě, strach mrtvého neb jinak nezdařilého.

A kto by mohl ty psotné příhody vypsati, od nichž drahé panictvo v Christovi a panenstvie v jeho matcě[1] jest vysvobozeno, a nad[m] vdovstvo a manželstvo velmě povýšeno! O němž písmo svědčí,[1] v němž angelé sě kochají, k němuž pán Ježíš volá řka[2]: „kto móž přijieti, přijmi!“ A sv. Pavel[3] radí mnohými duovody.

Protož militké panny, choti Christovy i dcerky, zachovajte jemu čisté panenstvie, jenž jest zachovánie vóle od tělesného porušenie v tom neb v té, jenž jest nikdy nepřivolil, jako Christus, ani přivolila, jako panna Maria, *k tělesné libosti. Ó blaze bude tomu panici neb té panně,[n] když * 13
tak stojiece a jiná božie přikázanie plniece, vezmú zvláštnie[o] korunu, to jest odplatu, u věčné radosti! Jiež sě,[p] milé choti Kristovy, silně až do smrti držte. Lehcě, věrně zdržíte, když věčné královstvie vážiti budete, marnost světa tohoto spatříte, obcovánie sě mrzkého varovati budete,[q] pokoru v skutciech mieti budete, rúcha pyšného milovati nebudete, a těla Christova často požívati.

Za to prosím, aby pilně tyto věci[r] pamatovaly: a když mi buoh dá prázdnost a posla, napíši vám viece. A posielám vám pieseň, kterúž zpieváme na nešpoře panen svatých,[4] abyšte slova vážíce, radost v srdci měly a ústy zpievaly; ale aby muže[s] neslyšeli, nebť by hnutie zlé měli, a vy by v hřiech pýchy neb pohoršenie upadly.

Mistr Jan H., kněz nestatečný.

11.

M. Jan Hus arcibiskupu Zbyňkovi: na základě dovolení, kterého mu arcibiskup při svém nastoupení udělil, upozorňuje na četné vady v životě kněží i na nedostatek řádných kazatelů a vybízí, aby se neztotožňoval se zvrhlými a nebránil činnosti příkladných a horlivých kněží žalařováním a vypovídáním jich.

[V Praze 1408, Juli 6—16.]

Rukopis (podle Palackého) z 15. stol. někdy hrabat Mitrovských (quondam comitum Mitrowsky in Moravia), nyní nezvěstný (= X). Otištěno podle

---

[k] *psáno:* tost. — [l] *psáno:* matczye. — [m] *následuje škrtnuté:* wdw. — [n] *v rkp. mylně* paní (pany). — [o] *psáno:* zwlaſtnye. — [p] *v rkpe mezera asi jedné slabiky.* — [q] *v rkpe:* obcowánie sě mrzkého warowati sě budete. — [r] *psáno:* weczy. — [s] *psáno:* muzze.

[1] *Na četných místech.* — [2] *Mat. 19, 12.* — [3] *1. Cor. 7.* — [4] *Nelze zjistiti, která to píseň; slova Husova žadají — známe je teprve nyní ve správné formě — výkladu, že jde o píseň v Betlemě zpívanou.*

Palackého Document, jen s pravopisnými změnami podle orthografie 15. stol.; o variantách v. pozn. a i b.

Palacký, Documenta Mag. Joannis Hus str. 3—4 č. 1 (z X).

Český překlad: Mareš, Listy Husovy str. 4—6 č. 1 = 8—11 č. 1[2] = 2—4 č. 1[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 34—37 č. 6 = Flajšhans, Listy str. 15—16 č. VI.

Čas jest udán poznámkou v rkpe, že list psán ‚pro Abraham', čímž míněna pře Abrahama z Velemovic 1408 v červenci, a tím, že tu není zmínky o žalobách na Husa; v. Novotný, Listy Husovy str. 6—9.

Me ipsum humilem fide et veritate domini nostri Ihesu Christi. Reverendissime pater!

Sepissime reitero, qualiter in principio vestri regiminis[1] mihi pro regula paternitas vestra instituerat, ut quocienscumque aliquem defectum erga regimen conspicerem, mox personaliter, aut in absencia per literam defectum huiusmodi nunciarem.[2] Hac regula nunc compellor exprimere, qualiter hoc est, quod incestuosi[a] et varie criminosi absque rigo correccionis tamquam tauri indomiti et „equi emissarii"[3] collis extentis incedunt libere, sacerdotes autem humiles, spinas peccati evellentes, officium vestri implentes regiminis ex bono affectu, non sequentes avariciam, sed gratis pro deo se offerentes ad ewangelizacionis laborem, tamquam heretici mancipantur carceribus et exilium propter ewangelizacionem ipsius ewangelii paciuntur. O pater, que pietas est, prohibere ewangelizare, quod precepit Christus suis discipulis principaliter dicens[4]: „Predicate ewangelium omni creature"; que discrecio, diligentem laboratorem et fidelem a labore cohibere? Revera estimo, non vestra paternitas, sed aliorum immanitas talia serit. Quis ergo pauper sacerdos audebit impugnare crimina? Quis audebit arguere vicia? „Vere messis multa est, sed operarii pauci" veraces sunt.[5]

Ergo, pater, rogate dominum messis, ut mittat fideles operarios in messem. Vestre enim paternitati restat totam messem regni Bohemie metere, in horreum domini colligere et racionem de quolibet manipulo reddere in die mortis. Sed quo modo poterit[b] vestra paternitas tantam multitudinem manipulorum in horreum domini deducere, falcem vocis messoribus auferens ad libitum ociosorum, qui per se non metunt et alios prohibent, cum verbo domini tanguntur eorum crimina? In quibus proh dolor impletur illud apostoli dicentis[6]: „Sanam doctrinam non sus-

---

[a] *v exempláři Document v Brněnském zemském archivu jest tu po straně tužkou připsána (rukou zcela neznámou) varianta nepochybně jiného rukopisu:* id est amici cum amicis mulieribus. — [b] *tamže touž rukou in margine* mihi (ń) *a* poterit *v textu škrtnuto.*

[1] *Arcibiskup Zbyněk nastoupil úřad r. 1403.* — [2] *O počátečním důvěrném poměru Husově ke Zbyňkovi srovn., co svým způsobem praví Páleč; v. Sedlák, Pálčův Antihus Hlídka 1910, zvl. ot. str. 28, pozn. 1, 36, a jeho vydání tohoto traktátu, příl. Hlídky 1913 str. 147.* — [3] *Srovn. Jerem. 5, 8: „Equi amatores et emissarii".* — [4] *Marc. 16, 15.* — [5] *Mat. 9, 37, Luc. 10, 2.* — [6] *2. Tim. 4, 3—4.*

tinebunt, a veritate auditum avertent, ad fabulas autem convertentur, et coacervabunt sibi magistros prurientes auribus". Vere implebitur hoc dictum apostoli, eo quod refriguit caritas in clero et superhabundavit iniquitas in populo[7] ex defectu caritatis in clero, qui deficit a pia ewangelizacione et a Christi vera imitacione. Quis enim ex nobis, heu, sequitur vitam Christi in paupertate, castitate et humilitate et assidua predicacione? Ve, ve, ve! Impletur verbum apostoli[8]: „Omnes, que sua sunt, querunt, non que Jesu Christi".

Ergo, pater reverendissime, aperite oculum intus vel intrinsecus, diligite bonos, conspicite malos, non vos demulceant pomposi, avari, sed delectent humiles et amatores paupertatis. Pellite ociosos ad laborem, nolite prohibere fideliter laborantes in messe domini; quod non est alligatum, quo perficitur salus animorum. Plus scriberem, sed labor ewangelizandi impedit. Dominus omnipotens mentem vestre paternitatis in suprascriptis dirigat, ut possitis pastori pastorum racionem debitam reddere in tempore opportuno.

V X (podle Palackého) nadpis: ‚Sbynkoni archiepiscopo Pragensi M. Jo. H. pro Abraham.'

12.

M. Jan Hus arcibiskupu Zbyňkovi: odpovídá na žaloby farářů Pražských.

[V Praze, 1408, Aug.—Sept.]

Rkp. univ. knih. III G 16 (= Ur) f. 69′—71; rkp. téže knih. VIII F 2 (= Uir) f. 74′—78; rkp. Vídeň. dvorní knih. 4483 (Viden) f. 177—179; rkp. téže knih. 4512 (= W) f. 2—6.

Höfler, Geschichtschreiber der hus. Bewegung II (FRAust. I, 6), str. 145 až 153 (vadně z Ur); Palacký Docum. 155—163 (z Ur, Viden, W).

Český překlad, naprosto nesprávný (v. Novotný, L Filol 1903 str. 377 n.), Flajšhans-Mil. Svoboda, M. Jana Husi Sebrané spisy (Praha 1904) I, 34—41 = Flajšhans, M. Jan Hus, Obrany v Praze (Svět. knih. 1238—1239) str. 12—28 č. 1.

O době vzniku v. Novotný, Listy Husovy str. 7 pozn. a úvodní poznámky k č. 166.

Quia, pater reverendisime, coram paternitatis vestre gracia tamquam scandalosus, erroneus et sancte matri ecclesie predicator contrarius et sic in fide devius sum[a] per meos adversarios[b] delatus,[1] sed auxiliante michi[c] domino frivole et mendose[d]: ideo ad confutandam inimicorum

---

Č. 11: [7] *Srovn. Mat. 24, 12.* — [8] *Philippen. 2, 21.*

[a] *v Ur za tím škrtnuto* de. — [b] *v Ur za tím škrtnuto* sum. — [c] *chybí v Ur.* — [d] devius, sed auxil. michi domino (*ve W opraveno z* dom. michi) sum del. friv. et mend. *Uir, W, Viden.*

Č. 12: [1] *Totiž žalobami farářů Pražských; v. Palacký Docum. 153—155 a v přílohách zde č. 166.*

accusacionem frivolam vestre graciosissime paternitati secundum regulam beati Petri[l] apostoli[e] cupio humiliter et fideliter de fide mea et spe, et de michi coram paternitate vestra obiectis reddere racionem. Dicit enim Christi immediatus vicarius 1[a] Petri[f] 3[0]: Deum[2] „sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfaccionem omni poscenti[g] vos racionem de ea, que in vobis[h] est," fide et „spe[i], sed cum modestia[k] et[l] timore, conscienciam habentes bonam, ut in eo, quod detrahunt[m] de[c] vobis" tamquam de malefactoribus, „confundantur, qui calumpniantur in vobis bonam in Christo conservacionem[n]". Ad confutandam ergo[o] et elidendam de me adversariorum meorum estimacionem sinistram primo in universali confiteor, quod quidquid[p] wlt dominus Ihesus Christus et sua universalis ecclesia, ut credatur, hoc firmiter credo, et quidquid[q] credendum singulariter doctus fuero, volo credere firmiter de hoc et tenere[r]: quia non solum vestre reverencie,[s] sed cuilibet poscenti secundum dictum beati[t] Petri[u] apostoli[v] paratus sum[l] reddere racionem,[w] ut qui michi tamquam malefactori detrahunt, confundantur.[x]

Responsio[y] ad primum articulum.[z]

Ad primum ergo articulum, qui dicit: „Magister Johannes Hus[aa] coram omni multitudine populi utriusque[bb] sexus dixit et dicere non est veritus[cc] contra determinacionem sancte matris ecclesie[bb] et sancciones[dd] patrum[o]" etc. reddo racionem, negando[o] ipsum[o] et dicendo[ee] ipsum fore[ff]
2' w falsum: primo *ex hoc, quia nichil[gg] coram omni multitudine populi[kk] dixi, cum non omnis multitudo hominum[o] fuit ipso die, quo predicavi, in Praga. Non enim coram multitudine utriusque sexus, que tunc[c] fuit Rome, aliquid dixi, nec coram[gh] multitudine, que tunc[ha] fuit in Jerusalem,[hh] aliquid[t] dixi[t]: ergo[t] etc.[t]

2[a] responsio[ii] ad[kk] 1[m] [kk] articulum.[kk]

Secundo dico fore istum articulum falsum,[ll] quia nichil[mm] dixi contra determinacionem sancte matris ecclesie, sed pocius dixi sancte matris

---

[e] appost. *Ur, Uir.* — [f] immed. vic. Chr. prima Petri *W.* — [g] *v W in marg. místo mylného* omnipotenti *v textu.* — [h] que est in vob. *Viden.* — [i] spe reddere *Viden.* — [k] modestia, fide *Viden.* — [l] *chybí ve W.* — [m] detractant *Viden.* — [n] conversacionem *Uir.* — [o] *chybí ve Viden.* — [p] quicquid *Ur.* — [q] quicquid *Ur;* quamquam *W.* — [r] volo firm. cred. et ten. de hoc *Uir, W, Viden.* — [s] *v Ur jinou rukou nad původním* paternitati. — [t] *chybí v Uir, W, Viden.* — [u] *chybí v Uir.* — [v] appost. *Ur;* secundum illud dictum Petri ap. *Viden.* — [w] racionem redd. *Uir, W.* — [x] confundantur etc. *W.* — [y] *nadpis v Uir červeně, v Viden in marg., v W chybí.* — [z] articulum fictum *Uir.* — [aa] Huss *Uir, W.* — [bb] utriusque — ecclesie *chybí v Viden.* — [cc] *tak původně i Ur, ale in marg. jinou rukou opraveno* erubuit. — [dd] sanxiones *Uir; ve Viden chybí.* — [ee] dico *Viden.* — [ff] fore ipsum *Uir.* — [gg] non *Ur.* — [gh] *v Ur za tím škrtnuto* omni. — [ha] *chybí v Ur, Viden.* — [hh] Iherusalem *Viden;* Iherusalem etc. *Uir;* Jerus. etc. *W.* — [ii] *nadpis Uir červeně, v Viden in marg., v W chybí.* — [kk] *chybí v Uir, Viden.* — [ll] art. ist. fore fals. *Uir, W, Viden.* — [mm] nil *W.*

[2] *1. Pet. 3, 15—16.*

ecclesie determinacionem, istam informacionem[nn] allegando ex concilio Triburiensi, que ponitur prima q[oo] 3[a]: „Dictum[3] est solere in quibusdam locis pro percepcione crismatis nummos dari, similiter pro baptismo et comunione: hec symoniace *heresis[pp] esse[c] detestata est[o] sancta synodus et anathematizavit, ut de cetero nec pro ordinacione, *nec pro crismate * 75
vel[l] baptismo vel[qq] sepultura vel comunione aliquid[rr] exigatur, statuit,[c] sed gratis dona Christi gratuita dispensacione donentur.“ Et tunc dixi, quod[o] quicumque pro sacramentis pecuniam exigit et ab exaccionibus desistere non intendit, et[ss] presertim si exigit et inportune ad dandum pauperes[tt] inpellit, quilibet talis et omnes, qui tales sunt, omnes[c] illi[c] sunt falsi prophete, symoniaci[uu] et consequenter heretici.[vv]

3[a] responsio ad eundem articulum.[ww]

Tercio[xx] dico istum articulum contra[t] me[t] propositum[t] fore falsum, quia dicit, quod in hoc dixi contra determinacionem sancte matris ecclesie, quia dixi, non exprimens tunc nec[yy] distinguens, utrum ante vel post ministracionem sacramentorum pecunias *exigendo et ab exaccionibus * 17
huiusmodi[zz] desistere non intendens esset hereticus etc.[t] Ecce dico, quod[c] dicendo[c] determinacionem sancte matris ecclesie supradictam, non exprimens[ab] ante vel post, non[c] dixi[c] contra determinacionem sancte matris ecclesie, quia tunc Triburiensis sancta synodus dixisset contra determinacionem sancte matris ecclesie, eo quod tunc dixit[l] non exprimens nec distingvens,[l] utrum[kk] ante vel post, et per consequens foret heretica. Et si ista racio accusancium[ac] procederet, dominus Ihesus foret iniquus[ad] predicator, quia dicendo[4] „Hoc est corpus meum“ accepto pane, quem transsubstanciavit, et non tunc exprimens nec tunc *distingvens, quod * 3
post consecracionem non manet panis materialis, sic dixisset contra determinacionem sancte matris ecclesie, quod est stultissimum dicere. Similiter dicendo[5]: „Pater maior[ae] me est“, et[l] non exprimens „ut homine“, diceret[af] contra[o] determinacionem[o] sancte matris[ag] ecclesie, que[ah] dicit[6]: „In hac trinitate nichil prius aut posterius, nichil maius vel[ai] minus.“ Ymmo[ak] si eorum stultum[al] argumentum ab auctoritate negative arguens

---

* *v Uir in marg. červeně:* ‚[Hic] tanguntur Symonis heredes.‘

[nn] in forma *Uir, Viden.* — [oo] 1[a] q 3[a] *Ur, Uir;* 1[a] q 1[a] *W.* — [pp] heresis iniquitas *Ur.* — [qq] nec pro sepult. *W, Uir.* — [rr] quidquid *Uir;* quidquam *W.* — [ss] sed *Uir.* — [tt] et ad dand. paup. inp. *Viden.* — [uu] et sym. *Uir.* — [vv] heretici etc. *W.* — [ww] *v Uir červ.* 3[a] responsio ad primum articulum. Responsio: *ve Viden in marg.* 3[a] responsio: *ve W nadpisu není.* — [xx] 3[o] *Ur, Viden.* — [yy] nec tunc *Uir, W.* — [zz] huiusm. exacc. *Viden.* — [ab] *v W za tím podtečkované* nec distingwens. — [ac] accus. racio *Viden.* — [ad] inpius *Uir, Viden.* — [ae] me maior *Ur.* — [af] contradiceret *Viden, načež škrtnuto* contra *a další v dativě.* — [ag] matri *Viden.* — [ah] *v Ur před tím škrtnuto* similiter. — [ai] aut *Uir, W, Viden.* — [ak] ymo *Viden.* — [al] stulticia stultum *W.*

[3] *Decr. Grat. I; c 105 C I q 1 (Friedberg 399—400).* — [4] *Mat. 26, 26, Luc. 22, 19.* — [5] *Joh. 14, 28.* — [6] *Symbolum Athanasianum v. 25; v. Denzinger, Enchiridion symbolorum et definitionum (Freib. B., 9. vyd.) str. 36.*

procederet vel[t] valeret,[t] multa capitula in iure canonico condempnaret, quia quodcumque capitulum non omnia consequencia[am] exprimeret et
Ur distingveret, deberet[o] dicere[an] contra[u] *determinacionem sancte matris ecclesie, que in aliis capitulis plenius[ao] determinat; et sic capitulum[7] „Cum[o] in ecclesie“ et capitulum[8] „Suam[ap] nobis“ dicerent[aq] contra[o] determinacionem[o] sancte matris[ag] ecclesie; et sic et Innocencius foret cum capitulis in[ar] eadem condempnacione,[as] in qua ego,[o] cum in[at] illis prohibet exaccionem importunam[t] non exprimens ante vel post in illis capitulis. Et cum[au] vera sint illa capitula, et ego dixi, que dicunt illa capitula, igitur[av] verum dixi[aw]. Et cum nullum verum sit[ax] sancte matri ecclesie contrarium, igitur accusantes decipit argumentum. Si enim audivissent in scolis, quod argumentum ab auctoritate negative non valet, cum non sequitur: Hoc Christus non dixit[ay] in ewangelio expresse,[az] „beacius[9] est dare quam accipere,“ ergo non est verum, vel ergo male, vel ergo dixit contra determinacionem[o] sancte matris ecclesie[bc]: et[kk] tamen[bd]
Uir sub auctoritate Pauli dicit Actuum[be] 20: „Beacius[9] *est magis dare quam accipere.“[bf]

Solucio[bg] contra ante vel post.[bg]

Nec suffragantur exactores[bh] pecunie pro sacramentis, quod liceret eis post pro sacramentis exigere. Nam dicit auctoritas ecclesie sub auctoritate Innocencii pape 1[o] q[bi] 3[a] et[kk] capitulo finali[10]: „Si quis prebendas vel prioratum seu decanatum vel promocionem aliquam ecclesiasticam seu quodlibet sacramentum ecclesiasticum, ut puta crisma vel oleum sanctum et consecraciones altarium vel ecclesiarum interveniente execrabili[bk] ardore avaricie per pecuniam aquisierit,[bl] honore male aquisito careat, et emptor atque venditor et interventor nota infamie percellantur,[bm] et nec pro pastu, nec sub obtentu[bn] alicuius conswetudinis ante vel post aliquid exigatur vel ipse dare[bo] presumat, quoniam symoniacum
W est.“ Ecce tria[bp] innuit[bq]: primo, *quod sub nullius conswetudinis obtentu pro sacramentis aliquid exigatur; secundo,[br] quod[l] nec ante nec[bs] post

---

[am] consequencia sibi *Viden.* — [an] diceret *Viden; v Uir chybí.* — [ao] planius *Ur;* determinat plenius *Uir, W;* determinavit plenius *Viden.* — [ap] Sentencia *Ur, a nad tím jinou rukou* simonia. — [aq] diceretur contradicere *Viden.* — [ar] et est in *Viden.* — [as] dampnacione *Uir;* condempnacione vel dampnacione *W.* — [at] *chybí ve W, Viden.* — [au] tamen *Ur.* — [av] ibi *W.* — [aw] dixi verum *Uir, W, Viden.* — [ax] est *W.* — [ay] non dix. Chr. *Uir, W, Viden.* — [az] expresse in ewang. *Viden.* — [bc] sanctam matrem eccles. *Viden.* — [bd] que *Uir, Viden;* et que *W.* — [be] Act. 2[o] *W, Viden i Uir, kde opraveno (červeně) z* 20. — [bf] accipere etc. *W.* — [bg] *nadpis v Ur, Viden in marg., v Uir červeně, v W chybí.* — [bh] exaccciones *a za tím škrtnuto* ante *Viden.* — [bi] 1[a] q 1[a] *W.* — [bk] exsecrabili *W, Viden.* — [bl] aquisivit *Uir, W.* — [bm] percelantur *Uir.* — [bn] sub ottentu *Ur;* sub optentu *Uir.* — [bo] aliquid dare *Viden.* — [bp] 3[a] *W.* — [bq] inuit *Uir.* — [br] 2[o] *Ur, Uir, W.* — [bs] vel *Ur.*

[7] *Decr. Grat. II; Greg. IX de sim. V, 3, 9 (Friedberg II, 751).* — [8] *Decr. Grat. II; Greg. IX de sim. V. 3, 29 (Friedberg II, 759).* — [9] *Act. 20, 35.* — [10] *Decr. Gr. c 15 C I q 3 (Friedberg I, 418).*

exigatur[bt]; et tercio[bu] causa subditur: „quoniam symoniacum“ et° per° consequens° hereticum° est.[bv] Unde qui ante pro sacramentis exigunt vel porrigunt, dicuntur proprie Symoniaci a Symone mago, qui Actuum[bw] 8° obtulit pecuniam apostolis,[e] dicens[11]: „Date mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat spiritum sanctum.° Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum sit[bx] in perdicionem, quoniam donum dei existimasti pecunia[l] possideri[by]“. Gezite autem dicuntur[bz] proprie, qui de post exigunt, a Gezi, qui post[c] factam sanitatem[a] Naaman[b] principi[d] Syrie[f] per Elizeum prophetam, ab ipso principe munera postulavit[fa]; unde scribitur 4ti Regum[g] 5to: „Secutus[12] est Gezi[h] post tergum Naaman[b] et dixit: Dominus meus misit me, dicens: modo venerunt[i] ad me duo adolescentes de monte Effraym ex filiis prophetarum, da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices.“ Et sequitur pena Gezi[k] per prophetam indicta[m]: „lepra Naaman[b] adherebit tibi et semini tuo in sempiternum; et egressus est ab eo leprosus quasi nix“.

Et patet, quod Symonis heredes proprie[n] sunt emptores donorum dei, et Gezite vel semen Gezi proprie[n] sunt, qui pro sacramentis[p] exigunt, quamvis comuni nomine utrique Symoniaci sunt censendi, eo quod Symon primo voluit emere donum dei, et postea more Gezi voluit exigere. Patet ista distinccio per° Magistrum° in° 4to Sentenciarum distincione 25a, ubi dicit sic[q]: „Licet[13] Symoniaci proprie[n] dicantur, qui ad instar Symonis magi impreciabilem graciam[r] precio conducere volunt, et qui pro ministerio sacro precium re*cipiunt in modum Gezi, Gezite vocandi sunt: omnes tamen, et dantes et accipientes, Symoniaci dicuntur et utrique *eadem sentencia percelluntur“. Et Extra de Symonia, capitulo „Cum in ecclesie“ dicitur[14]. „Ne pro sacramentis aliquid exigatur, districcius prohibemus; si quis autem[c] contra hec venire presumpserit, porcionem cum Gezi ille[t] noverit[s] se[l] habiturum“*. * 1
* 7

4a responsio[v] ad primum articulum[v].

Quarto[w] dico istum articulum[x] fore falsum, quia dicitur in eo per adversarios, *quod fuissem inferens ex dictis, quod omnes plebani ex hoc * 4

---

* *v Uir a W připsáno:* .A tali porcione libera nos, domine‘ (etc. *dodává W).*

[bt] *ve Viden za tím škrtnuto* vel ipse aliquid dare presumat. — [bu] 3o *Ur, Uir, W.* — [bv] est heret. *W.* — [bw] Act. VIIIo *Viden;* 8vo *Uir.* — [bx] sit tecum *W.* — [by] possidere *W, Viden.* — [bz] *ve W za tím* d. — [a] *v Ur za tím škrtnuto* et. — [b] Namaan *W.* — [c] *chybí v Ur.* — [d] principe *Ur, W.* — [e] appost. *Ur, Uir.* — [f] Sirie *Viden.* — [fa] *v Ur před tím škrtnuto* recepit. — [g] scrib. 4ti Reg *(škrtnuto* 4o*)* 5to *Uir;* scribitur Reg. Vto *W.* — [h] Yezy *Ur.* — [i] veniunt *Viden.* — [k] Yezi *Ur.* — [l] *chybí ve W.* — [m] *v Uir in marg. opraveno* indita. — [n] prope *W.* — [o] *chybí ve Viden.* — [p] *v Ur jinou rukou nad* sacris. — [q] *chybí v Uir, W.* — [r] *v Ur in marg. místo původního* gloriam. — [s] se novit *Uir;* se nover. *Viden.* — [t] *chybí v Uir, W, Viden.* — [u] *chybí v Uir.* — [v] *v Uir červeně; ve Viden in marg.:* 4ta responsio; *ve W chybí.* — [w] 4to *Ur.* — [x] art. ist. *Uir, W, Viden.*

[11] *Act. 8, 19—20.* — [12] *4 Reg. 5, 21—27.* — [13] *Petri Lombardi Lib. Sent. IV dist. XXV (Migne, PL. 222 st. 397); Hus tohoto místa dovolává se potom častěji (na př. Výkl. Sent ed. Flajšhans 638 a j.).* — [14] *Greg. IX. De sim. V, 3, 9 (Friedberg II, 751).*

essent[y] heretici. Nam hec enormis eorum[z] conclusio, teste iudice, qui et
Ur me et michi illam[aa] ascribentes[bb] horrende iudicabit, * numquam[cc] in cor meum,° nec consequenter° in os[dd] in meo sermone ascendit. Nosco enim multos plebanos, quorum non sum dignus calciamenta[ee] deducere,[ff] et quorum plantas[gg] propter eorum sanctam conversacionem vellem libentissime osculari. Si autem adversarii, posita maiori proposicione, scilicet ista: „Quicumque pro sacramentis exigunt pecuniam et ab exaccionibus cessare[hh] nolunt, sunt[ii] symoniaci et sic heretici“, subsumunt minorem istam: „Sed omnes plebani pro sacramentis exigunt pecuniam et ab exaccionibus cessare nolunt,[ii]“ et ipsi volunt[ll] illam[c] concedere, sequitur formaliter, quod omnes plebani sunt heretici. Sed ego nego minorem, quia scio multos plebanos, qui numquam[mm] exigunt, sed quando necesse est, de propriis procurant, audientes illius capituli „Suam[nn] nobis°“ glosam, que dicit[15]: „Si sacerdos, qui ex officio ad hoc tenetur et qui habet victum suum,[oo] suis sumptibus tenetur spiritualia ministrare“. De Con. dist. prima[pp] Sufficit.

5ª responsio[qq] ad° primum° articulum[kk] accusancium.[kk]

Quinto[rr] dico articulum fore[ss] falsum, quia dicunt[tt] me laudabiles consuetudines velle[c] infringere, cum tamen ego[ta] pravas exacciones in sermone prohibui, concordans cum illo dicto capituli „Ad Apostolicam,[uu]“ quo dicitur[16]: „pravas exacciones fieri prohibemus“. Que enim pravior consuetudo, quam que est a sanctis patribus et ab ecclesia prohibita, puta pecunie[vv] inportuna pro[vv] sacramentis[ww] exaccio, que per longam temporis[xa] moram[xa] non potest in bonam converti conswetudinem, cum sit de se mala. Unde pro isto dicit capitulum „Cum[17] in ecclesie[xx]“: „putant autem plures ex hoc[yy] licere, quia legem mortis de longa invaluisse conswetudine arbitrantur, non attendentes, quod tanto graviora sunt crimina, quanto diucius infelicem animam tenuerint[zz] alligatam“. Ecce appellant[ab] exaccionem legem mortis, que non potest licita fieri propter longam conswetudinem, sed quanto longius durabit, tanto exactores suos gravius[ac] condempnabit.[ad] Quod autem exaccio illa sit prava conswetudo, patet 13ª q[ae] 3 ex

---

[y] essent ex hoc *Viden.* — [z] eorum enormis *Uir.* — [aa] iam *Viden.* — [bb] ascribende *Ur.* — [cc] numequam *Ur.* — [dd] os meum *Viden* — [ee] calceam. *Ur.* — [ff] deduere *Uir.* — [gg] plantas etc. *Viden.* — [hh] desistere *Uir, W, Viden* — [ii] sunt — nolunt *chybí ve Viden.* — [kk] *chybí v Uir, Viden.* — [ll] nolunt *Ur.* — [mm] non *Viden.* — [nn] sentenciam *Ur, Viden.* — [oo] *chybí v Ur, W.* — [pp] 1ª *Ur;* prima: Suff. etc. *W.* — [qq] *v Uir červeně, ve Viden in marg., ve W nadpis chybí.* — [rr] 5° *Ur, Viden.* — [ss] esse *Uir, W, Viden.* — [ta] *v Uir opakováno, druhé škrtnuto.* — [tt] dicitur in eo *Uir, W, Viden.* — [uu] appost. *Ur.* — [vv] *chybí v Ur, W, Viden.* — [ww] sacramentorum *Ur, W, Viden.* — [xa] *v Ur nezřetelné, opakováno in marg.* — [xx] ecclesia *Uir.* — [yy] ex hoc plures *Uir.* — [zz] longius tenuerint *Viden.* — [ab] appellat *Uir.* — [ac] grav. suos *Uir.* — [ad] cruciabit *Viden.* — [ae] 13 q 2ª *Ur;* 13 q 2 *Uir, W.*

[15] *‚Suam nobis‘ jest Greg. IX. De sim. V, 3, 29 (Friedberg II, 759), ale tam citátu není; ‚Sufficit‘ jest c 53 D I de cons. (Friedberg I, 1307), ale ani tam citovaného výroku nevidím.* — [16] *Greg. De sim. V, 3, 42 (Friedberg II. 766).* — [17] *Greg. De sim. V, 3, 9 (Friedberg II, 751).*

Registro beati Gregorii, qui° dicit[af]: „Questa[18] est nobis[ag] Nereida,[ah] clarissima femina, quod ab ea solidos pro filie sue *sepultura fraternitas vestra exigere velit. Hoc autem vicium et nos, postquam deo auctore ad episcopatus honorem *accessimus, de ecclesia nostra omnino vetuimus[ai] et per pravam conswetudinem usurpari nequaquam permisimus.[ak]“ Ecce quod[t] iste sanctissimus papa exaccionem[al] pro sepultura vocat[am] vicium omnino prohibitum et per consequens omnino illicitum, secundo[an] nullomodo per pravam conswetudinem usurpandum. Concordo eciam in predicacione cum° capitulo° „Ad apostolicam[e]“ in illa particula[19]: „pias conswetudines[ao] precipimus observare[ap]“; quia predicavi persepius, quod plebesiani[aq] tenentur sub pena peccati mortalis[ar] presbiteris cum ipsis laborantibus in verbo dei et in sacramentis, de vite necessariis gratuite providere:[as] Item[at] prima q 1[a] ex concilio Cabiloniensi[20]: „Statuimus, ut sicut pro dedicandis ecclesiis et dandis ordinibus nichil accipiendum est, ita eciam pro balsamo seu pro luminaribus emendis nichil presbiteri crisma accepturi dent[au]; episcopi itaque de facultatibus ecclesie sue balsamum emant et luminaria singuli in ecclesiis suis“. Idem ex concilio Bracarensi[21] 2°: „Placuit, ut nullus episcoporum pro balsami modico, quod benedictum pro baptismi sacramento per ecclesias datur, quia singuli tremissem* pro ipso exigere solent, aliquid ulterius exigant, ne forte quod pro salute animarum per invocacionem sancti spiritus consecratur, sicut Symon magus donum dei pecunia voluit emere, ita nos venumdantes dampnabiliter venumdemus“. Idem Ex. de Symonia capitulo[22]; item libro sexto[23] ex decretali Innocentii 3ii etc.

*Prima[kk] responsio Magistri[kk] Hus[kk] ad 2m articulum.[av]

Ad 2m articulum dico, quod adversarii eum sincopaverunt,[aw] quia dixi post nominacionem multorum magistrorum defunctorum, volens movere populum ad mortis memoriam, ne peccarent[ax]: „Ecce Magister Petrus[24]

---

* *v Ur in marg.* ‚Tremissus dicitur tercia pars solidi.‘

[af] sic dicente *Viden.* — [ag] a nob. *Ur.* — [ah] Nereyda *Viden.* — [ai] vet. omn. *Ur.* — [ak] permissimus *W.* — [al] primo exacc. *Viden.* — [am] provocat *Viden.* — [an] 2° *Ur, Uir, Viden.* — [ao] consuetudines pocius precip. *W.* — [ap] observare alias *ve W opraveno z* observ. al. prec. — [aq] plebizani *Viden.* — [ar] mort. pecc. *Viden.* — [as] providere etc. *W; vše dalšĺ:* Item — 3ii etc. *chybí v Uir, W, Viden.* — [at] *v Ur za tím škrtnuto* q. — [au] debent acceptari *opraveno z* debent accepturi; *text opraven podle Dekretu.* — [av] *nadpis v Uir červeně, ve W chybí.* — [aw] sincopant *Ur.* — [ax] peccaret *Uir, W.*

[18] *c 12 C XIII q 2 (Friedberg I, 724).* — [19] *Greg. De sim. V, 3, 42 (Friedberg II, 766).* — [20] *c 106 C I q 1 (Friedberg I, 400).* — [21] *c 102 C I q 1 (Friedberg I, 399).* — [22] *Extra De sim. V, 1, 1, 1, 2 (Friedberg II, 1287—1290.)* — [23] *Nemohu určiti; v lib. VI není Innocencius III citován.* — [24] *M. Petr ze Všerub, dlouholetý úředník kanceláře papežské, kde si vysloužil četná beneficia, tak že náležel k největším mnohoobročníkům (byl mimo jiné kanovníkem Pražským, Vyšehradským, Olomouckým, arcijáhnem Horšovským atd.), ač směru pokrokovému nebyl nepřízniv (byl členem bratrstva obruče s kladivem) a take se dvorem královským ve stycích, slouživ častěji v posláních diplomatických; zemřel mezi květnem—srpnem 1407; srovn. i příl. č. 166 pozn. 2.*

Wsserub[ay] eciam est mortuus, propter[az] quod oretis deum[bc] pro anima eius, quia spem habeo cum dei gracia, quod sit salvus, et[bd] timeo eciam, ne sit dampnatus; stat enim in dei iudicio". Unde volens cleri multitudinem, que fuit tunc in sermone, ab avara beneficiorum pluralitate[be] retrahere dixi: „Opinione[bf] mea, salvo dei iudicio, ego[c] non reciperem totum mundum, quod vellem mori in tantis et[t] tot[t] beneficiis". Nec hoc dixi pro laude mea, sed pro clericorum amonicione[bg] ex[c] bono affectu, deo teste[bh]; fecique secundum dictum beati Gregorii, qui dicit,[25] quod predicatores in laudem dei possunt se ponere[bi] plebi in exemplum, dicentes se peccata odire et virtutes diligere, sicut fecit predicator[bk] principalis[bl] Christus; illic[kk] et vas eleccionis,[bm] dicens Actuum 20[bn]: „Argentum[26] et aurum[bo] nullius concupivi[bp] aut vestem, sicut[bq] ipsi scitis". Similiter[t] Samuel[t 27] primi[t] Reg.[t] 8°[t] et° 2ª Cor. 11° dicit[28]: „Gratis ewangelium dei ewangelisavi[br] vobis, alias ecclesias exspoliavi,[bs] accipiens stipendium ad ministerium vestrum, et[c] cum essem apud vos et egerem, nulli onerosus[bt] fui"; et multa alia dicit ibidem, concludens: „Quis infirmatur et ego non
Viden infirmor, quis scandalizatur et ego non uror?" *Si ergo apostolus,[e] volens avarum populum retrahere[bu] dixit[26]: „Nullius argentum aut aurum aut vestem concupivi", quare non liceret michi dicere[ha] propter confutacionem avaricie, quod nullomodo vellem multa beneficia possidere et omnino in illis decedere[bv]? Quia satis habet[bw] facere unusquisque, ut de uno beneficio reddat debitam racionem. Nec dicendo illa verba negavi Magistrum Petrum pie[bx] memorie fuisse bonum christianum et fidelem zelatorem[by] fidei, sed orans[bz] pro eo et dicens „habeo spem, quod sit salvus", asserui implicite, quod fuit[a] bonus christianus et fidelis.[b]

7 Uir *2ª responsio[d] ad° 2m° articulum.°

*5 W Ad 2am partem articuli, qua asserunt me mei adversarii[f] dixisse an*te tempora, quod vellem animam meam ibi fore, ubi est[g] anima Wycleff[h]: ecce[q] iterum sincopant, et non quid dicant, sed ut solum dicant rancorose,[i] ebuliunt. Confiteor enim me dixisse, quod vellem esse in spe,[k] ubi

---

[ay] Wserub *W;* Wssyerub *Uir.* — [az] *ve W za tím škrtnuto* quid. — [bc] *v Uir in marg* — [bd] sed *Viden.* — [be] pravitate *Viden.* — [bf] oppin. *Uir.* — [bg] ammonicione *Ur.* — [bh] *vUr za tím škrtnuto* dixique. — [bi] ponere se *Uir.* — [bk] *v Ur za tím škrtnuto* Paulus. — [bl] princip. predic. *Uir, W, Viden.* — [bm] ellecc. *Uir.* — [bn] 2° alias *Ur.* — [bo] aurum et arg. *Viden.* — [bp] null. aut vest. conc. *Uir, W, Viden.* — [bq] *doplněno podle Vulg.; v rkpech chybí;* ipsis *W.* — [br] ewangelizavi *Viden;* ewangelisari *W, Uir.* — [bs] expoliavi *W.* — [bt] honerosus *Uir, W.* — [bu] ab avaricia retrahere *Viden, Uir.* — [bv] decidere *Uir.* — [bw] est habet *W.* — [bx] bone *Uir, W, Viden.* — [by] bonum et fidelem christ., zel. fid. *Viden.* — [bz] horans *W.* — [a] fuerit *Viden.* — [b] fidelis etc. *W.* — [c] *chybí v Ur.* — [d] *nadpis v Uir červeně, ve Viden in marg., ve W chybí* — [e] appost. *Ur, Uir.* — [f] emuli *Viden.* — [g] foret *Viden, v Uir chybí.* — [h] Wikleff *Ur;* Viclef *Viden;* Wikleff esset *W;* Wycleff esset *Uir.* — [ha] *chybí v Ur, Viden.* — [i] *v W opraveno z* ut dic. sol., *ale zůstalo* caucorose. — [k] in spe esse *Uir, W, Viden.* [l] *chybí ve W.*

[25] *Výroku toho ve spisech Řehořových nenacházím.* — [26] *Act. 20, 33—34.* — [27] *Srovn. 1. Reg. 8, 3.* — [28] *2. Cor. 11, 7—9, 29.*

est anima[29] Wycleff[m]; quia quemlibet hominem, quem non scio ex scriptura aut revelacione dampnatum, supra me fore incomparabiliter estimo[n] meliorem. Recumbens enim[n] invitatus ad nupcias Christi[30] in novissimo loco, sedere[p] doceor,[p] ne „veniens Christus, qui me invitavit et illum, dicat michi: „Da huic locum“, et tunc incipiam cum rubore novissimum locum tenere“, Luce[r] 14°. Nullum eciam, quem non dampnat scriptura aut ecclesia revelacione informata, audeo condempnare,[s] quia dicit veritas, cuius est dampnacionis[v] iudicium, Luce[w] 6°: „Nolite[31] iudicare et non iudicabimini,[x] nolite condempnare et non condempnabimini“.[y] Unde stultum est[z] argumentum[aa] et temerarie[bb] contra legem Christi iudicancium: Iste[cc] posuit heresim, igitur[dd] est condempnatus[ee]; similiter: Iste fuit Iudeus, paganus,[ff] usurarius vel publicanus, igitur est dampnatus[gg]: cum latro blasphemus in mortis articulo existens audivit[hh] dominum[t] sibi promittentem[t]: „Hodie[32] mecum eris in paradiso“ Luce 23°. Discant ergo[t] ceci catuli et temerarii[o] iudices sic arguere: „Ille homo posuit heresim illam,[ii] et non penituit de illa,[ll] ergo est dampnatus“, tunc enim erit bona consequencia.[mm] Sed minorem tunc[t] probabunt,[nn] quando in die iudicii coram omnibus sanctis de[pp] temerario iudicio reddent racionem utinam bonam.[qq]

Ad[rr] finem huius articuli, reverendissime pater, ubi dicitur: „Remanencie adhuc[ss] remanent heu apud multos in hac civitate“, vellem, quod vestra paternitas attenderet et preciperet ipsis adversariis illas remanencias notificare[q] et[q] ostendere: quia dicendo: adhuc[tt] remanencie remanent heu[uu] apud[o] multos[o] in hac civitate, contradicunt vestre paternitatis[ww] edicto synodali,[33] quo pronuncciatum est, quod vestra reverencia diligenti inquisicione habita nullum errantem circa venerabile sacramentum potuit reperire[xx]; et ipsi dicunt, quod adhuc[ss] remanencie remanent circa multos. Ostendant illos multos,[n] si sunt[yy] veridici, et cre-

---

[m] Wikleff *Ur, W;* Viclef *Viden.* — [n] *jen Viden.* — [o] *chybí ve Viden.* — [p] *jen ve Viden in marg.* — [q] *chybí v Uir W.* — [r] Luce 14° *v Ur in marg. touž rukou místo původního* Lc *v textu.* — [s] condempn. audeo *Uir, W, Viden.* — [t] *chybí v Uir, W, Viden.* — [u] *chybí v Uir.* — [v] dampnacione *Ur.* — [w] *v Ur in marg.:* Mat 6. — [x] iudicemini *Ur.* — [y] condempnemini *Ur.* — [z] *v Ur škrtnuto a in marg.* dicere. — [aa] articulum *Ur.* — [bb] temerarium *Ur, Viden.* — [cc] *v Ur opraveno z* posuit iste. — [dd] ergo *Viden.* — [ee] dampnatus *Uir, W, Viden.* — [ff] pagan., Jud. *Uir, W, Viden.* — [gg] condempnatus *W.* — [hh] *chybí v Ur, Viden.* — [hh] ostendit *W; v Ur za tím škrtnuto* ho. — [ii] illam heres. *Uir, W, Viden.* — [kk] *chybí v Uir, Viden.* — [ll] illo *Uir, W.* — [mm] cons. erit bona *Uir, Viden;* erit cons. bona *W.* — [nn] *v Ur opraveno z* probabunt tunc. — [oo] *chybí v Ur, W.* — [pp] pro *Viden.* — [qq] redd. utiq. bonam rac. etc. *Viden;* redd. bon. utiq. rac. *Uir;* bon. utiq. rac. etc. *W.* — [rr] Et ad *Uir, W.* — [ss] aduc *Ur.* — [tt] aduc *Ur; v Viden škrtnuto.* — [uu] *v Viden následuje škrtnuté* remanent *a pak* adhuc. — [vv] *chybí Ur, W, Viden.* — [ww] paternitati *W;* paternitati ed. sinod. *Ur.* — [xx] repper. *Ur.* — [yy] sint *Ur, W.*

[29] *K výroku tomuto, od protivníků častěji vytýkanému, hlásí se Hus vždy bez zastírání; srovn. na př. Palacký, Docum. 168, 177.* — [30] *Srovn. Luc. 14, 8—9.* — [31] *Luc. 6, 37.* — [32] *Luc. 23, 43.* — [33] *Na mimořádné synodě 16. července 1408; srovn. č. 17.*

demus[zz] eis; et si non ostenderint, incident[ab] in „laqueum,[34] quem paraverunt pedibus meis“, scilicet in detraccionem et diffamacionem vestre dyocesis et specialiter Pragensis civitatis. Et cum ipsi sint pastores, qui debent errantes reducere[ac] oves et ad viam[ad] inducere veritatis, et° hoc non[ha] faciunt, funem, quo capiuntur[ae] a domino, sibimet ipsi[af] imponunt.[ag]

71′ Ur

*Responsio Magistri[kk] Hus[kk] ad 3[m] articulum.[ah]

Ad 3[m] articulum, in quo dicunt adversarii, quod quamvis synodali-
*5′ W ter[ai] *omnibus sit[ak] prohibitum predicare° excessive contra clerum, de
77′ Uir anno *presenti etc.,[35] ad illud[al] respondeo breviter, negando,[am] quia nec contra mandatum feci, nec excessive contra clerum predicavi.[an] Excessive* enim predicare est false, adulatorie vel[ao] trepide[ap] predicare; sed secundum scripturam legis domini et sanctorum canonum ad[aq] edificacionem cleri et populi peccata cleri detegere, est vere, iuste, non adulatorie, et intrepide predicare; quia alias salvator noster excessive contra clerum predicasset et per consequens iniuste, dicens scribis, Phariseis[ar] et[q] principibus sacerdotum: „Vos[36] ex patre dyabolo estis“, Johan. VIII,° et Mat. 12° dicens[as] scribis et Phariseis: „Generacio[37] prava,[kk] mala[l] et adultera signum querit,“ et Mat.** 15: „Quare[38] vos transgredimini mandata dei propter tradiciones vestras?“ Nec[at] scandalizacio[au] malorum prohibuit Christum contra cleri maliciam predicare. Nam dicentibus discipulis Mat.[av] 15°: „Magister, scis, quia Pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt? respondit dominus: Omnis plantacio, quam non plantavit pater meus celestis, eradicabitur[aw]; sinite illos, ceci sunt et[q] duces cecorum[ax]“. Et Mat.[39] 23° inproperans eis,[ay] octuplex[az] „ve[t]“ dedit[t] super[t] eos.[t] Et Luce[40] XI°, cum eis inproperaret, surgens „quidam de legisperitis, dixit: ‚Magister, hec dicens eciam contumeliam nobis[bc] facis‘. Et cum hec ad illos[bd] diceret, ceperunt Pharisei et legisperiti graviter resistere et os eius comprimere[be] de[l] multis, ei[t] insidiantes et querentes aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum“.

---

* *Zde ve W in marg. jinou rukou připsáno:* ‚Quid est excessive predicare‘. — ** *v Uir in marg. červeně:* ‚Mat‘.

[zz] credimus *Uir, W;* credemus illis *Viden.* — [ab] incidant *Uir:* incidunt *W.* — [ac] reducere *Uir.* — [ad] *ve W za tím škrtnuto* re. — [ae] capiantur *Uir, Viden;* et hoc non faciant, fune, quo capiantur *W.* — [af] semetipsi *Viden.* — [ag] ponunt *Uir, W, Viden.* — [ah] *v Uir červeně, v W chybí.* — [ai] sinod. *Ur.* — [ak] sit omnib. *Viden.* — [al] id *Uir.* — [am] negando hoc *Viden.* — [an] pred. cont. cl. *Uir, W.* — [ao] vel ad minus *Viden.* — [ap] *v Ur* tre *nadepsáno nad* tepide. — [aq] et ad *Viden* — [ar] et Pharizeis *Viden; tak zpravidla.* — [as] *ve W za tím škrtnuto* scribens. — [at] ubi *Ur;* ut *W.* — [au] scandalum *Viden.* — [av] *číslo kapitoly* (15) *doplněno ve W jiným inkoustem.* — [aw] erradicabitur *Ur, Uir.* — [ax] eorum *W.* — [ay] illis *Viden.* — [az] occursari, *ale opraveno na* multiplex *Viden.* — [bc] eciam nobis contum. *Uir.* — [bd] hoc ad eos *Viden.* — [be] oprimere *Uir.*

[34] *Srovn. Ps. 56, 7.* — [35] *dne 16. června 1408; v. Höfler, Conc. Prag. str. 52 (Palacký, Docum. 333); Hus tu arci cituje žaloby farářů (v. příl. č. 166).* — [36] *Joh. 8, 44.* — [37] *Mat. 12, 39.* — [38] *Mat. 15, 3.* — [39] *Mat. 23, 13—16, 23—29.* — [40] *Luc. 11, 45, 53—54.*

Ecce summi predicatoris, salvatoris nostri, legisperiti, scribe et Pharisei diffamarunt[bf] predicacionem, primo dicentes: contumeliam nobis facis, 2° quia graviter institerunt contra eum, 3° quia ceperunt comprimere[bg] os eius, 4° quia erant insidiantes ei, 5° volentes capere aliquid[bh] de[bi] ore eius sancto,[t] ut accusarent eum. Cum autem[bk] ego peccator non sim[bl] supra illum predicatorem, cum „non[bm] sit[41] discipulus supra magistrum suum, neque servus supra dominum suum," et ipsum persecuti sunt, quid miri, si me in sermonibus persequntur? Nam Sapiencie 5° dicitur[l]: „Dixerunt[42] enim[c] " impii „apud[bn] se, non recte cogitantes: Circumveniamus iustum,[bo] quoniam[bp] inutilis est nobis et contrarius est operibus nostris et inproperat nobis *peccata legis et diffamat in nobis[bq] peccata discipline nostre". * 179

Ecce quid dicunt impii, diffamantes iustum, quod ipse inproperaret et diffamaret[br] in eos peccata discipline eorum. Sicud[bs] me diffamantes[bt] *et falsum michi ascribentes dicunt, quod diffamo ipsum clerum. Cum enim * 78
sanctam scripturam predico, non ego,[bu] sed principaliter spiritus sanctus *et demum propheta Christus vel apostolus[e] suus illam dicit. Ut cum * 6 W
dico[43]: „Popule meus, qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt et viam gressuum tuorum dissipant," Ysaias[bv] dicit 3° capitulo; et dicens,[bw] quia „Hec dicit dominus," dicit[c] Ysaias.[bx] Similiter cum dico: „Sacerdos[44] et propheta nescierunt pre ebritate, absorpti sunt a vino, erraverunt[by] in ebrietate," Ysaias[bv] dicit 24° capitulo.[bz] Similiter cum dico[45]: „Propter peccata prophetarum eius et iniquitates sacerdotum eius, quia effuderunt sanguinem[a] iustorum in medio eius", Jeremias[b] dicit Trenorum 4°, et sic de singulis prophetis,[o] Christo,[d] apostolis[e] et suis sanctis predicatoribus, qui clerum corrigunt de peccato. Et patet, quod nec excessivam, nec detractoriam, sed rectam et sanativam[f] predicacionem volentibus sanari predico veritatem. Si enim aliqui[g] de veritate predicata[h] scandalizantur, „tucius est, ait[i] Gregorius[46] omelia[ha] super[q] Ezech.[k] VII[a], quod scandalum oriatur, quam veritas relinquatur". Quia sciens salvator,[m]

[bf] diffamant *Uir, W.* — [bg] opprimere *Uir;* oprimere *Viden.* — [bh] querentes aliquid capere *Uir, W;* querebant aliquid capere *Viden.* — [bi] ex *Viden.* — [bk] ergo *Uir, W, Viden.* — [bl] sim non *W, Viden;* sum non *Uir, ale in marg. opraveno* sim. — [bm] *ve W jinou rukou nad řádkem.* — [bn] aput *Ur.* — [bo] eum iustum *W.* — [bp] quia *Viden.* — [bq] nos *Uir, Viden.* — [br] diffamaret et improperaret *Viden.* — [bs] sic *Uir, Viden.* — [bt] diffamatores *Viden; v Ur papír vydrolen.* — [bu] non ego *v Uir dvakrát, prvé škrtnuto.* — [bv] Ysay *Uir.* — [bw] *v Ur nad tím jinou rukou:* Ysaias. — [bx] Ysayas *Uir; v Ur chybí.* — [by] errant *Ur, Uir, Viden; v W chybí (opraveno podle Vulg.).* — [bz] capitulo 28 *Uir, Viden.* — [a] saguin. *Uir.* — [b] *v W opraveno z* Jeronimus. — [c] *chybí v Ur.* — [d] Christo et *Viden.* — [e] appost. *Ur, Uir.* — [f] sanatam *W;* sanam *Ur, Viden.* — [g] *ve W opraveno z* aliquid. — [h] predicta *Ur, W.* — [ha] *chybí v Ur, Viden.* — [i] ayt *Ur.* — [k] Ezech. 7[a] *Uir;* 7° *Ur; v W chybí.* — [l] *chybí v W.* — [m] quod sc. salv. *Ur;* quia salv. sciens *Uir;* sed et salvator sciens *Viden.*

[41] *Mat. 10, 24.* — [42] *Sap. 2, 1 a 12.* — [43] *Isa 3, 12.* — [44] *Isa 28, 7.* — [45] *Thren. 4, 13.* — [46] *Gregor., Homil. in Ezech. lib. I, hom. 7 (Migne, PL 76, 842): utilius permittitur nasci scandalum, quam veritas relinquatur.*

scribas et Phariseos scandalizari de veritate, non obmisit predicare[n] veritatem, dicens Mat.[p] 15°: „Sinite[47] eos,“ scilicet scandalizari, „ceci sunt et[u] duces cecorum.[r]“ Ex quibus patet, quod veritas sacre scripture, que omni populo scripta est ad memoriam,[s] quod[c] ipsa[c] debet omni populo declarari secundum capacitatem audiencium atque tempus.

Ex dictis patet, reverendissime pater, quod primus articulus est falsus, secundus[v] syncopatus[w] et tercius[x] negatus. Quamvis autem adversarii mei, sed deo teste michi dilecti, ascripserunt[y] michi[ha] frivole huiusmodi articulos[z]: non tamen opto vindictam in eis, sed committo[za] ipsam potentissimo, scientissimo et optimo iudici, qui dicit Deuteron.[aa] 32°: „Michi[48] vindictam[bb] et ego retribuam“, demumque vestre reverendissime paternitati, subiciens me[cc] humiliter vestre piissime informacioni, correccioni et proteccioni, tamquam filius obediens, revelans causam meam „domino[49] Sabaoth,[dd] qui iuste iudicat, probans renes et corda,“ et „reddens[50] unicuique iuxta opera sua,“ dampnat impios et finaliter salvat iustos. Ipsi honor et gloria in secula seculorum. Amen.

V rukopisech předcházejí žalobní artikuly a podle toho upraveny také nadpisy a závěrečné poznámky. Ve Viden nad žalobami: ‚Articuli contra Magistrum Hus et responsiones ad eosdem‘, *nad listem Husovým:* ‚Responsiones M. Hus‘ *a na konci:* ‚Expliciunt articuli plebanorum civitatis Pragensis contra Magistrum Johannem Hus domino archiepiscopo assignati cum responsionibus ad eosdem anno MCCCCVIII° etc.‘; *v Ur nad žalobními články* ‚Insulsa[ee] Querimonia cleri archiepiscopo Pragensi contra Magistrum Johannem Hus‘, *a nad odpovědmi Husovými:* ‚Responsio M.[ff] Hus[ff] ad articulos‘; *v Uir nad články nadpisu není, nad odpovědmi červeně:* ‚Responsio Magistri Johannis Huss ad articulos falsos‘; *ve W nad články nadpisu není, začátek odpovědi Husovy označen pouhou marginalií, jinou rukou psanou:* ‚Responsio M[ri] Johannis Hus‘, *na konec pak připsáno:* ‚Expliciunt responsiones reverendi Magistri Johannis dicti Huss contra principes avaricie nec non auctores symoniace heresis et destructores ac impugnatores veritatis‘.

---

[n] quin diceret *Uir, W, Viden.* — [o] *chybí ve Viden.* — [p] Mat. 15 *Uir, Viden;* Mat. 25 *Ur.* — [q] *chybí v Uir, W.* — [r] eorum *W.* — [s] *v Ur za tím škrtnuto:* quidem omni populo, quod; *ve W:* quam debet omni populo scripta ad memoriam, quod ipsa. — [t] *chybí v Uir, W, Viden.* — [u] *chybí v Uir.* — [v] 2[us] *W, Viden.* — [w] sincopatus *U, Uir.* — [x] 3[us] *Ur, W, Viden.* — [y] asscrips. *W.* — [z] art. huiusm. *Uir, W, Viden.* — [za] comitto *Ur.* — [aa] Deut. 32 *Uir;* Deut 22° *Ur.* — [bb] vindicta *W.* — [cc] me subic. *Viden.* — [dd] Sabbaoth *W.* — [ee] *v Ur připojeno později.* — [ff] *nad řádkem v Ur.*

[47] *Mat. 15, 14.* — [48] *Deut. 32, 35; srovn. Heb. 10, 30.* — [49] *Srovn. Jer. 11, 20.* — [50] *Srovn. Rom. 2, 6.*

13.

M. Jan Hus arcibiskupovi Zbyňkovi: stěžuje si na jeho postup vůči sobě pro neutralitu a vykládá pojem neutrality.

[V Praze, 1408 ex. (Octob.—Decemb.)]

Rkp. Víd. dv. knih. 4937 (= Vib) f. 74′—75′.

Höfler II, 168—170 (z Vib); Palacký, Docum. str. 5—7 č. 2 (z Vib). Český překlad Mareš str. 6—9 č. 2 = 11—15 č. 2[2] = 4—6 č. 2[3]. = Flajšhans, Listy z Prahy str. 39—43 č. 8 = Flajšhans, Listy str. 17—19 č. VIII.

Subieccione humili et debita nunc et semper. Salvatoris exposcit regula,[1] ne pater in filii prorumpat infamiam, nisi patris preceptum filius refutet et de eius contumacia lucide constet. Nec decet patrem familias a messe laborantem filium repellere, nisi prius cognoverit lucide, quod velit filius messem patris turpiter dissipare. Unde Luce XVI per salvatorem nostrum ostenditur, quod dives villicum diffamatum ex auditu infamie non prodidit, sed prudenter eum advocans, ait illi[2]: „Quid hoc audio de te? Redde racionem villicacionis tue“. Nec salvator noster quemdam demonia eicientem et non sequentem demonia prohibuit eicere, sed in eiectione huiusmodi pocius auctoritatem voluit confirmare. Nam Luce IX scribitur, quod dixerunt discipuli ad Ihesum[3]: „Preceptor, vidimus quemdam in nomine tuo demonia eicientem et prohibuimus eum, quia non sequitur te nobiscum. Et ait ad illos Ihesus: Nolite prohibere; qui enim non est adversum nos, pro nobis est.“

Ecce, reverendissime, hiis paternitas vestra salvatoris *nostri edocta * 75
exemplis non ad emulorum infamiam pretensam me debuit tam latino quam wlgari lingwagio scriptotenus filium sancte matris ecclesie inobedientem infamare et insinuare publice,[4] sed comperta veritate, dicendo: „Quid hoc audio de te,[5]“ si errassem, piam correccionem imponere, et nisi ab inobediencia sancte matris ecclesie desisterem, ex tunc modis convenientibus adhibitis velud inobedientem publicare et a sancti ewangelii predicacione iuxta expedienciam prohibere. Unde scire debet paternitas vestra, quod numquam fuit nec erit, prout confido in domino, intencionis mee, a sancte matris ecclesie obediencia recedere, sed iuxta preceptum beati Petri apostoli,[6] non solum Romano pontifici ac paternitati vestre mee intencionis est obedire, sed „omni humane creature subici propter deum,“ sive regi[a] precellenti, sive ducibus tamquam ab

[a] *Vib:* gregi, *opravil Hefele VII, 39 pozn. 2.; za tím následuje (omylem)* q.

[1] *Srovn. Eph. 6, 2—4, Coloss. 3, 20—21.* — [2] *Luc. 16, 1—2.* — [3] *Luc. 9, 49—50.* — [4] *Míní se asi nařízení, jímž Zbyněk českým mistrům a zvláště Husovi pro jejich přilnutí ke kardinálům zakázal všecky výkony kněžské, o němž jest zmínka v Husově listě kardinálům ze září r. 1411 (v. č. 32), a jež vydáno asi v říjnu 1408; srovn. Tomek III[2], 465 n. pozn., Novotný, Listy Husovy str. 8 n.* — [5] *Luc. 16, 2.* — [6] *1. Petr. 2, 13.*

eo missis. Et infra subditur[7]: „Subditi estote[b] in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis, sed eciam discolis“. Ecce precipit Christi apostolus omni creature humane et prepositis obedire discolis, sed propter deum, non in discolis, sed mandatis licitis, sonantibus in laudem omnipotentis dei, servi ut obediant dominis suis et prelatis. Quicquid ergo Romanus pontifex Gregorius duodecimus vel sancta mater ecclesia ymmo paternitas vestra licite mandaverit, volo humiliter obedire.

Contencionem autem pro maioritate laudis nequeo imponere, quia illam salvator prohibuit[8] discipulis Luce XII, nec domino apostolico adherere in hoc, quod iuramentum factum et toti quasi christianitati manifestum non teneat[9], quia ut sic forem contrarius Christo, qui dicit Mat. V°: „Sit[10] sermo vester est, est, non, non,“ et qui dicit per prophetam[11]: „Vovete et reddite domino deo vestro“. Et sic quoad ista duo, scilicet ad contencionem pape et antipape et non tencionem iuramenti, sum neutralis. Non sicut grossi accipiunt, qui non sciunt, quomodo iste terminus, „neutralis“ est relativum, sicut eius simplex, a quo componitur, requirens substancie adiacenciam.[c] Unde non est intelligibile, cum dicitur: „iste est neutralis“, si non addatur: ad illa duo, et determinetur, in quo est neutralis, quoad auxilium in contencione.[d] Et ulterius non sequitur, quod ille tercius sit neutralis, quod neutri illorum velit obedire, ut exempli gracia, si Petri[e] mater contendit cum patre, Petrus ut filius fidelis neutralis debet esse in auxilio in contencione ad patrem et matrem, et tamen patri quam matri obedire debet in licitis. Unde Petrus non debet esse neutralis quoad obedienciam, sed neutralis quoad auxilium contencionis, quia debet secundum posse contencionem huiusmodi impedire, ut tam pater quam mater apprehensa pace, tucius amorose convenientes, generent Petro fratres.

Ceterum, pater karissime simulque reverendissime, michi impingunt mei inimici convicia, sicut consveverunt longo tempore, de quibus longum foret scribere, sed nunc ad tantum sufficiat, quod si vestra paternitas in me culpam invenerit, volo pene humiliter subiacere. Rogo tamen humiliter propter deum, ne paternitas vestra omnibus fidem adhibeat et
Vib michi predicacionis suspendat *officium, quia percepit literale testimonium,[12] quod ab obediencia Romani pontificis Gregorii XII non discessi, ymo die dominico proxime preterito[13] publice in ambone predicavi, quod non recessi a papa domino Gregorio, sed sancte Romane ecclesie et ipsi domino in omnibus volo licitis obedire. Unde si hoc vestra cognovisset paternitas, forsitan non me in suis literis primum inobedientem posuisset

---

[b] Estoto *Vib.* — [c] substanciam adiacenciam *Vib.* — [d] intencione *Vib.* — [e] *v Vib opraveno in marg.; v textu jest:* patri.

[7] *1. Petr. 2, 18.* — [8] *Srovn. Luc. 22, 24—25.* — [9] *Narážka na slavnostní slib, jímž se Řehoř XII. při nastoupení zavázal, že odstoupí, učiní-li tak i jeho protivník; srovn. Palacký III, 1, 87, Tomek III², 465.* — [10] *Mat. 5, 37.* — [11] *Psalm. 75, 12.* — [12] *Nelze říci, co tím míněno.* — [13] *Která neděle z konce roku 1408 se míní, nelze bohužel určiti.*

filium qu[asi] signum ad sagittam. Ego autem debeo pati humiliter, quia dicit[f] salvator[14]: „Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celis“. Quam paternitati vestre dignetur tribuere dominus noster Ihesus Cristus. Amen.

Ve Vib nadpis: ‚Istam literam Magister Johannes Hus misit archiepiscopo, eo quod ex relacione quorumdam, ipsum neutralem esse dicencium, sibi inhibuerat predicare. In qua ostendit, quid sit de neutralitate intelligendum.‘

14.

Jan z Rakovníka, někdy mistr a nyní řeholník, M. Janovi Husovi: uznávaje jeho záslužnou činnost, jejíž protivníci záminkou proti ní užívají šíření zásad Wyclifových, žádá, aby se Hus s Wyclifem nestotožňoval, nýbrž přispěl k utišení rozmíšek odmítnutím Wyclifa otevřeněji, než v odpovědech na artikuly farářů Pražských r. 1408.

1408 ex.

Rukop. kapit. G 19 (= Ka) f. 104′—107; rkp. morav. zem. arch. Cerr II, 263 (= Cerr) f. 21—29; rkp. téhož archivu Cerr II, 386 (Cerrb) f. 191—200 (necelý).

Sedlák, List Jana z Rakovníka Husovi, Hlídka 1909 str. 472—475, 529—533 (z Cerr); zvl. ot. v Brně 1909 str. 12—19.

Odesílatel, jak sám praví, býval dříve mistrem, než se stal mnichem a býval znám s Husem, kterého zve svým příznivcem. Čas, kdy list psán, vyplývá ze zmínky o odpovědi Husově na artikuly z r. 1408, vydané asi v srpnu—září t. r. (v. č. 12).

Honorabili ac cordialiter dilecto Magistro Johanni dicto[a] Hus[b] frater Johannes dictus Racownik,[c] quondam[d] magisterii gaudens titulo, nunc in domino humilis vester, suum optans caritatis nudare affectum.

Venerande magister! Novit optime vestri sagacitas ingenii, quid sapiens pectoris[e] proferat ex calato[f] „meliora[1] esse verbera[g] diligentis quam fraudulenta oscula odientis“. Fideli amico obiurgante culpe redditur[h] sanitas, caput autem oleo ungens, ruine fomenta ministrat. Divino in se loquente spiritu, ait virorum prudentissimus[2]: „Iniqus homo lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam“. David, secundum cor domini electus, qui Christum venturum[i] sacrato cantarat ore, inter pre-

---

Č. 13: [f] dici *Vib.*

Č. 13: [14] *Mat. 5, 12.*

Č. 14: [a] *chybí v Cerrb.* — [b] Huss *Cerr, Cerrb.* — [c] Rakownyk *Cerr;* Rakownyck *Cerrb.* — [d] condam *Cerr, Cerrb.* — [e] *v Cerr opraveno na* proferat sap. pectoris. — [f] ex alto ex celato *Ka.* — [g] verba *Cerr;* vera *Cerrb.* — [h] redit. *Cerr, Cerrb.* — [i] deum *Ka.*

Č. 14: [1] *Prov. 27, 6: Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis.* — [2] *Prov. 16, 29.*

cipuas effusiones[k] precum hac voce clamitat ad dominum[3]: „Corripiet me iustus in misericordia, oleum autem peccatoris non inpingwet caput meum“. Quoniam prefacionibus coloratis[l] et acurato fastu verborum sincera non eget affeccio, delicatis auribus loquendum mihi[m] est, insipiens prudenti, indoctus docto[n] providencie dogmata[o] invitor spargere, ut infortunia sive quosque casuales eventus communione[p] coaptem[q] gratissima.

Vobis accessit negatum ceteris. Ni fallor, Danielis spiritus, quo longevos iudicarat[r] atque impudicos senes lasciva[s] dampnavit in etate,[4] ve-
5 Ka strum pectus inhabitat. Huius *wlgatur indicio: Perfecte etatis necdum complestis numerum, iuvenilibus sub annis senes atteritis, montes verbi divini compellitis fumigare.[5] Revera positus estis in lucem gencium,[6] qui ut lucerna posita super candelabrum[7] dei lucetis in domo.

Sed, mi dilecte magister, nostis plerumque serena[t] tegi nubilo; caligine nubis claritas obscuratur solis. Quodsi consciencia wlnus non habeat, habet tamen fama ignominiam malorum ex contubernio. Apostolus tercii celi post raptum inquit:[8] „Corrumpunt bonos mores“ consorcia prava, et „qui[9] tangit picem, inquinabitur ab ea“. Quapropter, venerande, aperite, queso, aures et civitatum audite clamorem. Iam propria cum iunctis[u] perdidistis vocabula, a Wykleff[v] suscepistis cognomen,[w]
Cerr ubique factus estis fabula et rumor *in populo. Sed[a] tamen an veritatis zelatores sint, an emuli, in dubium vertitur; omnes ex equo capiunt,[x] sed non equo[y] certamine disseminant. Huius ducis reprobati Wykleff[v] pre aliis vos asserunt gestare vexillum. Ideo si quempiam contingat corripere, non edificacio,[z] sed scintilla ruine[bb] suscitatur amplior.

Rumore comperi: adversariorum contrarietas heresiacam pravitatem obicit. Certe ingens tenebra absorbet minorem[cc] et minus crimen cupit latere sub maiori. Pudet dicere, sed tamen necesse est: quod fuit glorie, vertitur in dedecus. Nam Moysi coluber, qui ante vorarat magorum serpentes,[10] modo laceratur, et eductus draco Egipti concutitur a dracone. Quomodo ergo reprehendit alterum,[dd] cum ipse, qui accipit potestatem, reprehensionis exhibeat materiam?

Novi propriam vobis prudenciam sufficere, nec alieni consilii egere suffragia, tamen scriptum est.[11] „Da occasionem sapienti et addetur ei sapiencia.“ Leprosi nuncciaverunt salutem Israhel[12] et rude iumentum ses-

---

[k] offensiones *Ka.* — [l] colloratis *Ka.* — [m] mihi loquendum *Ka.* — [n] *opraveno z* docta *Ka.* — [o] docmata *Cerr, Cerrb.* — [p] comunione *Ka.* — [q] coapte *Cerrb.* — [r] *v Cerr in marg. místo chybného* indicarat *v textu, jež má i Cerrb.* — [s] lascivia *Ka.* — [t] *v Cerr za tím škrtnuto* dei. — [u] iunctivo *Cerr, Cerrb.* — [v] Wiklef *Ka.* — [w] congnomen *Cerr, Cerrb.* — [x] carpiunt *Ka.* — [y] *v Ka touž rukou in marg.* — [z] fi *v Ka nad řádkem.* — [a] *chybí v Cerrb.* — [bb] mirre *Cerr (po opravě);* mirrhae *Cerrb.* — [cc] rumorem *Cerrb.* — [dd] *chybí v Ka.*

[3] *Psal. 140, 5.* — [4] *Srvn. Dan. 13, 45 a d.* — [5] *Srvn. Psal. 143, 5: tange montes et fumigabunt.* — [6] *Srvn. Act. 13, 47, Isai. 49, 6.* — [7] *Srvn. Mat. 5, 15.* — [8] *Srvn. 1. Cor. 15, 33.* — [9] *Ecclus 13, 1.* — [10] *Srvn. Exod. 7, 10—12.* — [11] *Prov. 9, 9.* — [12] *Srvn. 4. Reg. 7, 8 n.*

sorem Balaam[dd] a via revocavit illicita.[13] Et quia, ut arbitror, concupiscitis irreprehensibilis inveniri in testimonio bone conversacionis, munere ab huius[ee] scissoris[ff] revocate animum. Veteranum[gg] scelus Chore,[14] Dathan et Abyron[hh] quodam modo[ii] recidivo venenoso propaginis umbratica arte instauravit, ne eorumdem involvamini scelere. Grave fortassis istius modi gestare vocabulum, set[kk] gravius plecti tormento. Nisi Cineus mandante Saul ab Amelech fuisset segregatus,[15] sevi mucronis[ll] tulisset sentenciam, et Yosaphat[mm], quamquam sacra scriptura iustum commemorat, correptus est a propheta,[nn] societate quia[oo] iunctus est impio.[16] Numquid immensus fons sacre Scripture defuit,[dd] ut pelago sanctorum derelicto[pp] ad salivas[qq] gurgitum animum converteretis? Salubrius foret apostolorum simplicitati acquiescere, quam subtilitatis sectari[rr] argumenta, scientes illud scriptum[17]: „Perdam sapienciam sapiencium et prudencium prudenciam[ss] reprobabo“. „Fatuum[18] dei sapiencius est[tt] hominibus.“ Dampnat ea apostolus, que sunt *racionem habencia[uu] sapiencie secun- *23
dum doctrinas hominum, si non edificant[vv] ad salutem.

Sed fortasse rugata fronte poteritis libertate animi obicere, unde hunc nossem et[ww] quomodo longe sepositus in virum non me ledentem iactitem[xx] oculos? Cur cellule secreta reserarim[yy] et ligwam extenderim, manum calamo sinam vagari per orbem? Nosse cupio: quorumdam temeritas et articuli oblati[19] ad[zz] loquendum compulerunt, adversus quorum pravitatem congesta[b] noveritis: ipsis imputandum est, non mihi. Auctoris[c] macularunt caput iacentis,[dd] archanum prodiderunt, venena pectoris evomentes. Ipse namque subtilitate usus dyabolica, suo[d] se confodit pugione. Magistrorum silencia rabies profert discipulorum.

Infelix homo et omni fonte lacrimarum plangendus, enixus Anglie in partibus, primum ibidem, dehinc Romanum invasit portum, demum tempestate suscitata huius terre tranquillitatem conturbavit, fonti purissimo lutosa[e] permiscuit *vestigia.[f] Cuius sacrilegiis simplicium[g] anime * 103
subvertuntur. Is oris absque reseracione[h] corde dixit cum apostata angelo[i]: „Ascendam[20] in celum, super sydera ponam[ka] thronum meum et ero similis altissimo“.

[ee] *opraveno na* hoc *Cerrb.* — [ff] scissore *Cerrb.* — [gg] Veteramini *Cerrb.* — [hh] Abiron *Ka.* — [ii] *chybí v Cerr, Cerrb.* — [kk] sic *Ka.* — [ll] semimucronis *Cerr;* semimutronis *Cerrb.* [mm] Iosaphat *Ka.* — [nn] prophana *Ka.* — [oo] que *Cerrb.* — [pp] delicto *Ka.* — [qq] salinas *Cerrb.* — [rr] *v Cerr opraveno z* facturi. — [ss] prudenciam prudencium *Cerrb;* sapientum et prudenciam prudentum *Ka.* — [tt] est esse Ka. — [uu] subvertencia *Ka.* — [vv] aedificat *Cerrb.* — [ww] eciam *Ka.* — [xx] iacticem *Ka, Cerrb.* — [yy] reserarin *Cerrb.* — [zz] *nemají rukopisy; doplnil Sedlák.* — [a] *chybí v Cerrb.* — [b] congestam *Cerr, Cerrb.* — [c] auctor *Cerr, Cerrb.* — [d] sua *Ka.* — [e] lutusa *Cerrb.* — [f] documenta *Ka.* — [g] supplicium *Cerrb.* — [h] reservatione *Cerrb; v Cerr za tím škrtnuto* dixit. — [i] Anglo *Cerrb; v Cerr opraveno z* angelo apostata. — [ka] et ponam *Ka, kde před tím něco vyradováno.*

[13] *Srvn. Num. 22.* — [14] *Srvn. Num. 16, 27 n.* — [15] *Srvn. 1. Reg. 15.* — [16] *Srvn. 2 Paral. 20.* — [17] *1. Cor. 1, 19.* — [18] *1. Cor. 1, 25.* — [19] *Míněno asi 45 článků Wyclifových r. 1403 odsouzených; v. Palacký Docum. str. 328—330.* — [20] *Podle Is. 14, 13—14.*

Hoc fatentur scripta: Negat[k] eminenciam pape, sanctis derogat, dubitans fore in celo, quos veneratur ecclesia, claustralem detestatur miliciam. Quenam[l] potest fieri temeritas, cuiquam maiori nolle subici, sanctorum glorie derogare, nisi vendicare equalitatem dei?

Brevi sentencia hereticorum venena[m] complexus expressit: nullum esse papam, Romanam ecclesiam sive kathedram[n] sancti[dd] Petri, que apostolico ore commendata[o] fuit[p] et[ii] est,[ii] unde queque[q] fidelis anima cibum confortacionis postulat et Christi regnantis[r] suscipit vestimenta. Nam quidam prescripte cohortis ex numero, prout ab assertoribus[s] didici, procacis ligwe post extensionem in apostolicum in[ii] dogmate[ii] interrogatus, an kartarum[t] in direccione[u] principi ecclesie titulum[v] sanctitatis offerat, respondit: „Scribo, sed mencior“, mallens[w] proprii oris dedecorari[x] ictu, quam tocius mundi tenenti[y] principatum, quorumdam[dd] positis,[dd] humilem deferre reverenciam. Huiuscemodi furiosus ligandus est testimoniis scripturarum, quasi Ypocratis vinculo precidenda est ligwa
Cer a medicis,[z] ymmo insanum curandum caput, *ut qui loqui nescit,[aa] reticere discat.

A veneracione sanctorum sicienti[ii] animo[ii] dubio[bb] stemate inexpertorum corda pertrahit, caliditate utens maligni spiritus,[cc] oblata[ee] primis parentibus. Nonne hec est[ii] illa calliditas[ff] dyaboli, qua innoxios primum vacillare compulit,[gg] demum domini[hh] contra sentenciam perduxit in errorem? Quid scelestius atque tam facile, quam nondum exaratum[kk] wlgus volubilitate sermonis decipere? Id quod non intelligit, plus miratur, antiquatam[ll] fastidit veritatem, curiosa[mm] mens secreti[dd] animo[dd] offensivas licet haurit novitates.

Eruperunt quidam scioli, huius infecti dogmate, solidacionis[nn] ante tempus assumunt sibi supercilium, ut sint prius imperitorum magistri quam doctorum discipuli, garrulitatem prudenciam reputant. De quibus refert apostolus[21]: „Circumferuntur omni vento doctrine“, „semper[22] discentes et ad sciencium veritatis numquam pervenientes“. Inepciarum suarum multis cachinum generant, inter texturas mulierum in tabernisque[oo] plebem indoctam provocant, de baratro pectoris[pp] evomunt spurcicias, scripture absque armamento[qq] dicere non verentur: Is martir, ab ecclesia veneratus, potest esse in celo, sed ego dubito. Benedictus, Bern-

---

[k] Negant *Cerr, Cerrb.* — [l] que enim *Cerrb.* — [m] venenata *Ka.* — [n] cathed. *Ka.* — [o] comend. *Ka.* — [p] sunt *Cerr, Cerrb.* — [q] quoque *Cerrb.* — [r] regeneratus *Cerr, Cerrb.* — [s] asserentibus *Cerr, Cerrb.* — [t] cartharum *Ka.* — [u] dirreccione *Cerr, Cerrb.* — [v] tytulum *Cerr, Cerrb a tak i níže.* — [w] malens *Cerrb.* — [x] decorari *Ka.* — [y] tenendi *Cerr, Cerrb.* — [z] *v Ka* mendicis, *ale opraveno.* — [aa] *v Cerr jinou rukou nad škrtnutým* discat. — [bb] dullio *Ka.* — [cc] maligni spiritus utens *Ka.* — [dd] *chybí v Ka.* — [ee] oblatam *Ka.* — [ff] caliditas *Cerr, Cerrb.* — [gg] compullit *Ka.* — [hh] dominum *Cerrb.* — [ii] *chybí v Cerr, Cerrb.* — [kk] exarratum *Ka.* — [ll] antiquam *Ka,* antiquam tam *Cerrb.* — [mm] curiosam *Cerr, Cerrb.* — [nn] docmate solid. *Cerr;* doctrine solidatoris *Cerrb.* — [oo] thabern. *Cerr, Cerrb.* — [pp] pecatoris *Cerrb.* — [qq] ornamento *Ka, Cerrb.*

[21] *Eph. 4, 14.* — [22] *2 Tim. 3, 7.*

hardus, Augustinus dampnati sunt, nisi[dd] penituerint.[dd 23] Quid aliud talis dubitacio perdocet, nisi veneracionem sanctorum predari et honorem?

Quid amplius? Calidissimus serpens plagas, quas a religiosis suscepit[rr] imitatoribus Christi, astute dissimulans in propriis, in suo confitetur satellite. Quo mediante ficta sub luce regularem conatur destruere miliciam,[24] ne tyro nowus,[dd] iunctus ceteris, robur superaddat antiquum contra hostem, et arte callida laudes sathagit furari creatori. Sed lamentatur propheta, obsequium, quod dominus dulciter amplectitur, cordis profert ex thezauro et animam[ss] revincit presumentis, dicens[25]: „Beatus homo, qui semper est pavidus"; „sedebit[26] solitarius[tt] et tacebit, levabit se super se". Ubinam? Procul dubio cenobii sub clausura, ubi vere[uu] habetur[vv] secretum solitudinis, locus penitencie; inibi[ww] fovetur pax anime, contemplacionis archanum, gaudium in spiritu sancto et in omnibus efficax beneficium medicine.

Multo plura in oblatis reperta sunt, sed ad explicandum longo *egerent * 25
volumine, que sine dubio erroneo manarunt[xx] ex fonte.

Animadvertite et verba oris mei aure pietatis percipite[ii] et[ii] auscultate, an iusto procedant ex dolore, ipse iudicate. Si detecti[yy] sceleris veraciter qualitatem perhorresco, sacrilegium tantum *pacienter ferre non * 10
potui. Recolo austeritatem[27] Phynees,[zz] in Ananyam et Zaphyram[b] factam[28] Pauli constanciam, qui Elymam magum eterna dampnavit cecitate.[29] Crudelitas pro deo pietas est. Vetus lex precipit dicens[30]: „Si frater tuus et amicus et uxor, que est in sinu[c] tuo, depravare[d] te voluerit, sit manus tua super eos" et effunde sanguinem[e] eorum, „et[31] auferes malum de medio" Israel. Manus domino[32] consecraverunt,[f] frater in fratrem iniciens manus ydolatras trucidans Moyse adhortante.[g]

Referam,[h] unde et amplius torqueor, magistri fautorisque ponam pre oculis, concepta non celabo. Inde doloris suspicor remedium, si aperto ore digeram.[i] Nam ulcus superatum[k] tumore, evaporans in publicum, refrigerium prestat passioni.

Magister dilecte! Ve[33] primum abiit, secundum venit[l] ampliori cum

---

[rr] suscipit *Cerr, Cerrb.* — [ss] animi *Cerrb.* — [tt] semper est solitarius *Cerrb.* — [uu] vero *Ka.* — [vv] habentur *Cerr.* — [ww] ubi *Cerrb.* — [xx] Jeronimi manaverunt *Ka.* — [yy] detectis *Cerr a původně i Cerrb, zde však opraveno.* — [zz] Finees *Ka.* — [a] *chybí v Cerrb.* — [b] factam in Anyam *(za tím škrtnuto* in*)* et Zaphiram *Ka.* — [c] synu *Ka a tak i níže.* — [d] dampnare *Cerr, Cerrb.* — [e] saguinem *Cerr, Cerrb a vždy.* — [f] consecrarunt *Cerr, Cerrb.* — [g] Moysi adhortati *Ka;* Moysi adortato *Cerr, Cerrb.* — [h] referram *Ka.* — [i] *v Cerr opraveno na* degeram; *Cerrb:* dirigam. — [k] superatus *Ka.* — [l] invenit *Cerrb.*

[23] *Zde se ozývá ohlas nedávné disputace mistrů Pražských s Jakubem z Nouviona (vyd. Sedlák str. 8), o níž asi studenti vyprávěli, ale jest to článek Wyclifův (44. z odsouzených).* — [24] *I toho dotklo se hádání s Nouvionem, a všímá si toho několik článků Wyclifových.* — [25] *Prov. 28, 14.* — [26] *Thren. 3, 28.* — [27] *Srvn. Num. 25, 7—8.* — [28] *Srvn. Act. 5, 5 a 11.* — [29] *Srvn. Act. 13, 11 n.* — [30] *Srvn. Deut. 13, 6 a 9.* — [31] *Deut. 13, 5.* — [32] *Exo. 32, 29: Consecrastis manus vestras hodie domino.* — [33] *Srvn. Apok. 9, 12: Vae unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec.*

calamitate. Inter principes baronesque terre extitit contrarietas, domino concedente crispantis[m] equoris collisio tranquillatur.[n] Sopita prima, maioris periculi tempestas excitatur stellarum per contrarietatem.[34] Donec ecclasiastici viri caritatis herebant glutinio, non magno opere curabatur,[o] nec grande imminebat[p] periculum. Vacillante seculari ense spiritualis[q] precum amminiculo,[r] ne iurgii per dissidium[s] consumeretur, refovit.

Quoniam „si[35] vir in virum peccaverit," „orabit[36] pro eo sacerdos"; peccante sacerdote, „quis[37] orabit pro eo?" Certe feliciter errat discipulus magistro presente[t]; contencionem apostolorum, quia presens extitit,[u] salvator correxit.[38] Secularia foventur[v] spiritualibus, quasi[w] minora maioribus, sed maior minore non potest supportari.

Perpendite: „vos[39] estis sal terre"; sale deficiente, in quo salietur[x]? Ad vos[y] gentis vota respiciunt. Famatur communiter, presens nutriri dissidium[s] aut dissimulacione, aut fortassis[z] doctrine consilio. Unde eligibilius foret carne exui, quam tanti dissidii[s] sustinere dedecus. Nostis domini tunicam[40] nec a militibus fuisse[aa] conscissam.[bb] Non sit glorie, quod alii vestro, alii Christi signantur[cc] nomine. Melius est estimacionem[ee] periclitari quam caritatem,[ff] qua lesa[gg] anime in ruinam tenderent.
err *Non vereamini humiliari cum Iona et dicere[41]: Si ista tempestas mei causa extat, „tollite me[dd] et in mare[hh] proicite". Etenim Iona humiliatus et absorptus in typo domini gloriosior resurrexit. Dominicus[kk] sermo intonat[42]: „Nisi granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, hoc[a] est aura[ll] exutum populari, fructum portabit multiplicem". „Sani[43] non egent medico, sed male habentes." Dispersis ovibus porrigite manum, saguine[dd] respersis scelerum, fletibus ut laventur, qui fertis orthamenta.[mm] Cuius gracia? Ut[nn] unusquisque recurrat ad conscienciam suam et tocius crimina plangat etatis. Fructus arva non afferunt, nisi mundata sentibus. Medicina frustratur wlneri applicata, sagitta remanente. Tocius orbis pater familias, migraturus a seculo, medicinam utiliorem, quam novit, discipulis recomendat dicens[44]: „Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis," et Psal.[45]: „Ecce, quam

---

[m] trispantis *Cerrb.* — [n] tranquillat *Ka.* — [o] curabat *Ka.* — [p] minebat *Ka,* — [q] spirituali *Cerrb.* — [r] aminiculo *Ka.* — [s] discid. *Ka.* — [t] presente magistro *Ka.* — [u] *v Cerr in marg.* — [v] homo neuter *Ka.* — [w] quod *Ka.* — [x] salientur *Cerrb.* — [y] nos *Cerrb.* — [z] fortasse *Cerrb.* — [aa] a milibus fuisse *(opraveno z* fuisset*) Cerr.* — [bb] domini ruinam nec aurilibus fuisse concissa *Cerrb.* — [cc] signentur *Ka.* — [dd] *chybí v Ka.* — [ee] estimacione *Ka, Cerr, Cerrb.* — [ff] caritate *Cerr, Cerrb.* — [gg] lese *rkpy.* — [hh] mari *Ka, Cerrb.* — [ii] *chybí v Cerr, Cerrb.* — [kk] Ewangelicus *Ka.* — [ll] *v Cerr opakováno in marg.;* a via *Cerrb;* a natura *Ka.* — [mm] hortamenta *Cerrb;* ornamenta *Ka.* — [nn] *v Ka mezi řádky.*

[34] *Naráží asi na odboje panské proti králi Václavovi, které po r. 1403 se uklidňují, kdežto odtud začínají spory o Wyclifa.* — [35] *1. Reg. 2, 25.* — [36] *Lev. 19, 22 (srvn. 5, 6 a 10, 12, 8).* — [37] *1 Reg. 2, 25.* — [38] *Srvn. Luc. 22, 24 a d.* — [39] *Mat. 5, 13.* — [40] *Srvn. Joh. 19, 23—24.* — [41] *Jon. 1, 12.* — [42] *Joh. 12, 24—25.* — [43] *Luc. 5, 31.* — [44] *Joh. 14, 27.* — [45] *Psal. 132, 1—2.*

bonum et quam iocundum[oo] habitare fratres in unum," et paulo post: „Sicut unguentum[pp] in capite, quod descendit in[ii] barbam[ii] Aaron.[ii]" Et vos in presenti huius unguenti continetis pigmentarium.[qq] Ideo, quantum prevalent vires, unitatis pacem reformare satagite,[rr] sine qua nec oblaciones placent creatori.

Sed fortassis[ss] in devium[tt] adducens spiritus furtive subsibillat: „Quis me constituit"[46] arbitrum, non me partes audiunt." Alti consilii vir extimplo respondet[47]: „Hominis est disponere animum, et[uu] domini est gubernare." Angeli celi proferunt ex thesauro non tantum operis effectum, sed bonam commendant[vv] voluntatem dicentes[48]: „Gloria in excelsis deo, et in[ww] terra pax hominibus bone voluntatis."[ww] Sed indecens est unum[xx] tueri et ceteros corripere. Arbiter redditur suspectus uni inclinatus parti. „Aput[49] dominum non est personarum accepcio." Vas submissum *quatuor iniciis celica in visione declaravit Petro, munda et im- *1
munda edenda fore.[50] Ambiciosorum crimina predicacionis insequitur gladius, scissorum pretertactum proprie manus stilus cavit[yy] in responsione articulorum vobis obiectorum.[51] Responsio quidem non clara facie, sed dyalectica[zz] velata cali*gine offertur aspectibus. Ubi dixistis[52]: Vellem[b] *2
esse in spe, ubi est anima Wykleff,[c] et totum mundum non caperem mori[d] cum tot prebendis, cum quibus Wsserub mortuus est.[53] Sine dubio zelo dei concitante movemini[e] ad persequendum ambicionem et avariciam clericorum lucra sectancium in Christi milicia sub pretextu elemosinarum. Nec ab re. Nummum addunt nummo[f] et marsubia[g] plurima[dd] plenitudine suffocant, principum opes venerantur[h] obsequiis, sunt diciores clerici quam viventes in[ii] seculo, possident opes[h] sub paupere Christo, quas non habuerunt dyabolo sub locuplete. Nunc suspirat[i] eos ecclesia divites, quos seculum ante fovit mendicos. Quorum ex sinu scelestes[k] progressi infantes, matrum gestati in ulnis vagiunt,[l] carnis erumpentes per speculum pollute libidinis, genitorum secreta quasi[m] nautico clamore denudant. Patrimonium salvatoris canes devorant, in edibus reservate meretrices.[n]

[oo] iucundum *Cerrb; místo* habitare — unum *mají Cerr a Cerrb jen* etc. — [pp] ungentum *Ka a tak vždy.* — [qq] pigmentorium *Cerrb.* — [rr] sathagite *Cerr, Cerrb.* — [ss] fortasse *Cerr, Cerrb.* — [tt] deum *Cerrb.* — [uu] *v Cerr mezi řádky.* — [vv] comend. *Ka a vždy.* — [ww] *místo* et — voluntatis *mají Cerr a Cerrb jen* etc. Sequitur: bone voluntatis etc. — [xx] virum *Cerrb.* — [yy] canit *Ka, Cerrb.* — [zz] dyaletica *Cerr;* dialect. *Cerrb.* — [a] *chybí v Cerrb.* — [b] velle *Ka.* — [c] Wiklef *Ka.* — [d] et mori *rkpy.* — [e] nemini *Cerrb.* — [f] minimum addunt minimo *Cerr, Cerrb.* — [g] marsupia *Cerrb.* — [h] venerantur (*vlastně* veneratur) — opes *v Ka in margine.* — [i] superias *Ka.* — [k] celestes *Cerrb.* — [l] in vulvis vagunt *Cerrb.* — [m] secretaque *Cerrb.* — [n] et meretrices *Ka.*

[46] *Srvn. Luc. 12, 14: quis me constituit iudicem.* — [47] *Srvn. Prov. 16, 1.* — [48] *Luc. 2, 14.* — [49] *Rom. 2, 11, Eph. 6, 9, Coloc. 3, 25.* — [50] *Act. 10, 11—16.* — [51] *Mínění odpovědi Husovy na žaloby farářů Pražských r. 1408; v. Palacký, Doc. 155—163 a zde svrchu č. 12.* — [52] *Viz Docum. 161 a 160 a zde str. 37—38.* — [53] *Srvn. k tomu svrchu č. 12 str. 37.*

Actamen equm non est minora persequi,[o] maiora crimina relinquere. Corripiuntur Pharisei[p] ob tale iudicium,[q] contra quos dicitur[54]: „liquantes culicem,[r] camelum glucientes.[s] Scissor unitatis camelus est avari in respectu. Rubigo queque eruginanda est ingenciori, acrior[t] purgator elimato.[u] Deformitas et pena culpe declarant magnitudinem. Avarus dives tonante ewangelio stultus dicitur, in spe diviciarum fraudem reportat, diviciis et vita privatus.[55] Prodigus filius atteritur penuria, sed egestatis post pressuram ad penitenciam reducitur.[56] Dives epulo, inferni clausus sepultura, incendium sustinet, eternos ferens cruciatus.[57] Scissor unitatis pre istis abhominabilem titulum de mercede iniquitatis meretur et penam. Edocet regum historia[v]: Syba,[58] filius Bochri,[w] filius Belial[x] appellatus est,[dd] truncatus capite in sanguine scelerum volutari cogitur concrepante tuba — a Dauid[y] retraxit populum. Chore, Dathan et Abyron nature[z] preter cursum nova plectuntur[aa] pena, terre vorati per hyatum.[59]

Ex hac peste gingnitur[bb] inobediencia, subditi contra primates intu-
Cerr mescunt per nephas, heu, evacuatur obediencie bonum, in qua erat unica spes salutis et prevaricacionis antique remedium, servi in dominos, filii armantur in parentes. Nuper quidam veniens de Praga inobedienciam glorie ascripsit, titulo quorum audientibus exorsus[cc] est: Archiepiscopum audire noluimus,[ee] carmina[60] quedam laudis demere volentem.[ff] Sed audientes, primatis[gg] zelantes pro honore, compassione ducti tante protervitatis de ruina, dixerunt, male factum esse. Respondit: Quis me a laude divina prohibere potest? In munimen malicie ewangelicum adduxit dictum, quo Iudei reprehensi sunt a domino, qui voces cupienbant prohibere[hh] puerorum laudancium dominum, sed dominus fertur dixisse[61]: „Si hos prohibueritis,[kk] lapides clamabunt". Sed illico audiat zelotes, quia „litera[62] occidit, spiritus autem vivificat". „Sugat[63] mel[ll] de petra oleumque de saxo durissimo", id quod legimus in divinis libris[64]: „Nitet quidem et fulget in cortice, sed dulcius in medulla". Qui vult edere nucleum, frangat nucem. „Revela"[mm] inquit propheta,[65] „revela[nn] oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua". Si tantus propheta de se tenebras ignorancie[oo] confitetur, qua putas parvulos et pene lactantes insciencie ver-

---

[o] *v Cerr opraveno in marg. z* prosequi. — [p] carpuntur philosophi *Cerr;* carpuntur et philos. *Cerrb.* — [q] indicium *Cerrb.* — [r] *v Cerr in marg.;* calicem *Cerrb.* — [s] gluc. cam. *Cerr, Cerrb.* — [t] actio *Ka;* ingenio et acrior *Cerrb.* — [u] elimacio *Ka, Cerr,* elematio *Cerrb.* — [v] hystoria *Ka.* — [w] Botri *Ka.* — [x] Belyal *Cerr, Cerrb.* — [y] addit *Ka.* — [z] vere *Cerrb.* — [aa] *v Cerr za tím škrtnuto* terre vor. — [bb] gignitur *Cerr, Cerrb.* — [cc] exhorsus *Ka.* — [dd] *chybí v Ka.* — [ee] nolumus *Ka;* voluimus *Cerrb.* — [ff] volente *Cerrb.* — [gg] primates *Ka.* — [hh] prohibere cupiebant *Cerr, Cerrb.* — [ii] *chybí v Cerr, Cerrb.* — [kk] prohiberitis *Cerrb.* — [ll] *tím končí Cerrb.* — [mm] revera *Cerr.* — [nn] levabo *Cerr.* — [oo] teneb. ignor. de se *Cerr.*

[54] *Srvn. Mat. 23, 24.* — [55] *Srvn. Luc. 12, 20.* — [56] *Srvn. Luc. 15, 14.* — [57] *Luc. 16, 19—24.* — [58] *2. Reg. 20, 1 a 22.* — [59] *Num. 16, 32.* — [60] *Narážka na arcibiskupův zákaz nových písní na synodě 1408 (Höfler, Conc. Prg. str. 52).* — [61] *Srvn. Luc. 19, 40.* — [62] *2 Cor. 3, 6.* — [63] *Deut. 32, 13.* — [64] *Neznámo kterých.* — [65] *Psal. 118, 18.*

sari[pp] nocte. Velamen non solum in facie Moysi positum est,[66] sed in ewangelistis et apostolis. Turbis salvator loquens in parabolis, contestans misticum esse, quod dicebatur, ait[qq]: „Qui[67] habet aures audiendi, audiat“. Sed nisi apperta[rr] fuerint universa ab eo, qui habet „clavem[68] Dauid, qui apperit[rr] et nemo claudit, *claudit et nemo aperit[rr]“, nullo * 1
alio reserante pandentur.[ss] Reserabitur[tt] idriam[uu] humilitatis in mergenti et audiet obedienciam victimis anteferri.[69] Laqueo, quo captus est Saul, cupit evitare Dauid, et ideo ne capiatur, precatur dominum[70]: „Non[vv] declines cor meum in verba malicie ad faciendas excusaciones in peccatis.“ Prevaricatus est Saul preceptum domini, et predam, quam tulit ab Amalech, domino voluit ymolare; sed mox Samuelem audit increpantem; cui dixit.[69] „Melior est obediencia quam victime.“ Obediencia virtutibus pre- * 2
fertur, sub qua et altissimi filius cupivit militare, „patri[71] factus[ww] obediens usque ad mortem, mortem autem[xx] crucis“. Quare sanies terre, pellis morticina, animal iamiamque solvendum erigitur in superbiam et non wlt subici homini, cui deus[yy] subiectus est? Inquit ewangelista[72]: „Erat subditus[zz] illis“. „Quis[73] quibus? Deus hominibus.“ Ideoque utiliter interdum quiescit privata laus obediencie propter bonum. Angelus obedienciam amplectitur et sydera occultantur sole rutillante. Inobediens ad frugem melioris condicionis non potest exhortari, sed ad crimen arriolandi[a] et ydolatrie ducitur teste scriptura[74]: „Peccatum arriolandi[a] est repungnare et quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere“.

Si quid stilo rudi imperante durius expressi, non temeritati, sed dolori ascribite[b]: „Ex[75] habundacia enim[dd] os loquitur“. „Emulor[76] enim vos emulacione dei“ „et[77] caritate non ficta“. Ideo mihi utile videbatur vestram adire reverenciam, ut occasionem[c] materie offerrem ad reformandum sediciones et scissuras, nec non ad humilitatis subieccionem commonere subditorum cervicem et presumencium caput sacrato comprimere ense.

Valete in Christo! Me vestre favorabilitati et oracionibus recommendo.

Explicit[d] epistola contra Magistrum Huss.[d]

V Ka nadpisu není. — V Cerr nadpis: ‚Epistola Johannis Rakownik contra Joanem Huss.‘ — *V Cerrb nadpis:* ‚Epistola fratris Johannis dicti Rakownyk contra errores Mgri Johannis Huss.‘

[pp] versali *Cerr.* — [qq] *chybí v rkpech; doplnil Sedlák.* — [rr] aper. *Cerr.* — [ss] pandetur *Ka.* — [tt] reserabit *Ka.* — [uu] ydriam *Cerr.* — [vv] Ne *Cerr.* — [ww] *chybí v Cerr.* — [xx] autem pertulit *Cerr.* — [yy] *v Ka za tím podtržené:* Ideoque utiliter interdum quiescit. — [zz] *v Cerr in marg. místo mylného* subiectus *v textu.* — [a] areolandi *Ka.* — [b] ascribito *Ka, Cerr.* — [c] occasione *Cerr.* — [d] Explicit — Huss *chybí v Ka.*

[66] *Srvn. Exod. 32, 35.* — [67] *Mat. 13, 9 a 13, 43.* — [68] *Is. 22, 22 (podle antifony adventní, v. Sedlák na uv. m.).* — [69] *Srvn. 1. Reg. 15, 22.* — [70] *Psal. 140, 4.* — [71] *Philip 2, 8.* — [72] *Luc. 2, 51.* — [73] *Bernard, hom I super Missus est (Migne 183, 60).* — [74] *1. Reg. 15, 23.* — [75] *Luc. 6, 45, Mat. 12, 34.* — [76] *2. Cor. 11, 2.* — [77] *2. Cor. 6, 6.*

15.

M. Jan Hus brání se veřejným osvědčením proti pomluvám, že hlásá bludy a že vypudil Němce z university.

[V Praze 1409 post Oct 17?]

Domnělý originál v bibliotéce Musea král. č., Kim. vitr. 25 (= A).

Facsimile: Hanka, SB kgl. böhm. Ges. Wiss. 1860 (malá část), Flajšhans, M. Jan Hus str. 185; F. Vratislav, M. Jan Hus (1915) 145.

Hanka, SB. kgl. böhm. Ges. Wiss. 1860 str. 111 (z A); Höfler II, 166 až 167 (z A); Palacký, Docum. str. 353—354 (z A). — Český překlad: Mareš, Listy str. 10—12 č. 3 = str. 15—17 č. 3² = str. 6—8 č. 3³ = Flajšhans, M. Jan Hus proti Němcům cizozemcům str. 14—16 = Flajšhans, Listy z Prahy str. 46—49 č. 10.

Johannes Hus, magister in artibus, sacre theologie baccalariu[s formatus universitatis studii] Pragensis rector et predicator verbi Ihesu Christi in capella s[anctorum Innocentum] in civitate Pragensi, omnibus Christi fidelibus, ad quos presens scriptum per[venerit . .] ad salutem.

Quamvis detraccio, que est perversa locucio de homine, [illi, cui de]trahitur, non noceat, si ipsam ferens, vite innocenciam more sui ca[. . . . . *mezera*], pietatis tamen requirit condicio, ut sanativum et preservativum opponatur [. . . , ut] detraccionis auditores ab hoc pestifero vicio sint purgati. N[am . . . . .] detractor et libens auditor uterque dyabolum portat in lingua. [. . . . .] proximos meos versetur detraccio, malui hoc scripto pie occurrere volen[ti . . . . . *mezera*] iure (?).

Percepi etenim, quod quidam proximi, nolo furiose dicere veritatis [emuli (?), dicunt (?)], quod Hus heresim predicat, Hus Theutonicos expulit, Hus est [. . . . . , detrac]tores ipsi senciunt, quia si in tercio membro detraccionis ipsis s[. . . *mezera*]ori, sunt veritati contrarii et se ipsos et proximos decipiunt sic fr[. . . . .] manu propria scripsi vivo, quod [. . . . *mezera* *mezera*]stionem (?) et . . . reddere racionem, quod est contra inposicionem heresis, et expellere, qu[od *mezera*] est contra tercium detraccionis membrum. Sed contra illud expulsionis m[. . . *mezera*] conpromissum, quod Theutonicos de studii[a] Pragensis expulit [*mezera* qua]tuor, scilicet[1] periurii, privacionis honoris, excomunicacionis et pena [centum sexag., quod antequam] vellent nacioni Bohemice tres voces admittere, quod vellent [pocius prefatam universitatem] exire et

---

[a] *tak A; chybí snad* universitate (?).

[1] *Srvn. formuli přísahy německých mistrů a studentů (Palacký, Docum. str. 352 až 353), jíž zde Hus cituje místy slovně.*

numquam causa studii reverti. Orta enim de adhesione [cardinalibus dissensione], noluerunt illustrissimo principi, domino Wenceslao Romanorum et Bohe[mie regi consentire (?) et (?) mandata (?)] eius spreverunt, que foret longum inserere. Propter quod prefatus [rex nacioni Bohemice pre]dicte, ut iuxta erreccionem sancte memorie imperatoris Karoli, regis [Bohemie, . . . admittatur] ad tres voces, que admissio detraccionis seminarium (?) occasio [. . . . .]est, ut a proximis iudicer, dummodo in spe vivens servem manda[ta . . . . .] committo, rogans ab eo detractoribus graciam et remiss[ionem].

Nadpis rukou, jak myslí Palacký, Sixta z Ottersdorfu: ‚Haec subsequens epistola propria manu perscripta est a sacrae et pię memoriae divo Joanne Hußio, constantissimo Jesu Christi domini nostri martyre'.

Na rubu rukou Berghauerovou: Superscriptio hujus epistolae scripta est ab haeretico Hussita. Inventa est haec epistola in Bibliotheca collegii archiepiscopalis a Joanne Thoma Berghauer, tunc temporis alumno praefati collegii 1706, et pro memoria antiquitatis post vitrum posita, ut legentes iniquitates haeresiarchae detestent, ab eodem 1711.

16.

M. Jan Hus Lounským: chválí jejich svornost a stálost a vybízí spíše ku mstění křivd božích než lidských.

asi 1410.

Rukopis nezachován, zastupují ho Opera (Op.)

Opera I f. 100—101 č. XIIII = I² p. 125—126 č. XIIII = Palacký, Docum. str. 10—11 č. 5. — Český překlad Mareš str. 36—38 č. 10 = str. 46—49 č. 10² = str. 24—26 č. 10³ — Flajšhans, Listy z Prahy str. 53—55 č. 12 = Flajšhans, Listy str. 20—22 č. IX.

O pravděpodobném vročení (podle obdobných míst v jiných projevech Husových z této doby) v. Novotný, Listy Husovy 11—12. — Dobicer v ČČM 1847 sv. II, 324 bez udání pramene praví, že M. Petr z Loun, správce školy tamní, jest adresátem; jistě mylně.

Magister Johannes[a] Hus, servus dei indignus, fidelibus, qui sunt Lune, civibus, gracia et pax domini nostri Iesu Christi.

Licet vos, carissimi, meis oculis externis non viderim, sed internis, de vestra tamen constanti fide et caritate erga deum ac eius ewangelium audio, quomodo ipse salvator vos in fide, pace, caritate et audicione verbi dei univerit, ita quod vestra concordia et unanimitas preter omnes alias civitates regni Boemie in meis visceribus recondita est. Obtestor

[a] Joannes *Op.*

igitur vos, carissimi, licet vobis tamen facie ignotus[1], verum fidelis in deo ad vestram salutem, diligite vos invicem, state in unitate, et ne paciamini vos ullo modo inter vos ipsos separari. Nam illa unitas, que est per veram fidem, deo salvos servabit vos. Deus vicissim prosperos per suam misericordiam vobis concedat successus, ut carnem, mundum et diabolum possitis vincere.

Hoc, carissimi, animadvertentes, mementote, ne per vos aliqua schismata, prodiciones, invidie, ire etc oriantur. Si quis inter vos est intractabilis et discordiarum seminator, hunc inter vos tamquam fratrem coarguite. Coram iudicio ne contendatis, nam utrimque magnum detrimentum fit in anima, corpore et opibus. Studete magis iniuriam, que fit deo, quam que vobis, vindicare. In quo proch dolor totus mundus errat, quod mortales magis suam iniuriam, quam dei, vindicare cupiunt. Hanc viam maxime Antichristus preparat, et pulcre sternit, presertim nobis sacerdotibus, qui nolumus,[b] ut hominum statuta exaccius quam verbum dei serventur.[2] Ecce hic sacerdos, monachus aut prelatus mechatur aut adulteratur, hoc facinus impune abit, et si quid iuxta voluntatem suam docet, hoc wlt sub anathemate observari. Seculares similiter, si quis deum opprobrio afficit, non puniunt: sed si quis dicit ad illos: „patres conscripti, iniuste me condempnastis“, quod sepius ita fit, tunc gladio, quod iudices iniusticie arguat, puniunt.[3]

Ego autem in domino confido, quod ab istis malis vos liberabit, ut magis illius legem custodiatis, quam statuta hominum. Hanc cum servaveritis, nemo vobis nocere poterit.[4] Idcirco, carissimi,[c] habete racionem earum rerum, que sunt eterne et que numquam pereunt. Due enim sunt res, condempnacio et vita eterna. In condempnacione ignis perpetuus, tenebre, cruciatus ingens et cum diabolis sempiterna inustio. In vita autem eterna gaudium perfectum, lux, ubi nullus dolor neque cruciatus, et cum ipso deo angelisque eius conversacio. Ut sanctus Paulus dicit[5]: „Quod oculus non vidit et auris non audivit, neque in cor hominis — intelligite hic hominis[d] plenarie — ascendit, deus[e] diligentibus se preparavit“. Beati ergo erimus, dum beatitudine illa fruemur, ubi perfecta dileccio erit; ibi enim videbimus, quis sit anathematizatus, dampnatus et maledictus, ibi omnia peccata nunc in corde hominum latencia conspicientur, ibi tale gaudium et consolacionem experiemur, qua numquam privabimur. Et si quid hic propter Christum paciemur, beati erimus. Nam per crucem et afflicciones sicut aurum igne probamur fabro, qui universum mundum ex nihilo condidit. Beati igitur erimus, si in bono usque ad finem perseveraverimus.

---

[b] volumus *Op.* — [c] clarissimi *Op.* — [d] homini *Op.* — [e] quid deus *Op.*

[1] *Srvn. Gal. 1, 22 „eram autem ignotus facie.* — [2] *Srvn. Výklad kap. 42C (Erben 1, 149): jenž chtie, aby jejich nálezkové byli pilnějie zachováni, než božie přikázánie.* [3] *Srvn. Výklad na uv. m., kap. LXIX F (str. 256).* — [4] *Srvn. 1 Mach. 5, 48, Luc. 10, 19.* [5] *1. Cor. 2, 9.*

Hec, carissimi, scientes, quod mundus in peius ruat, mors pro foribus sit, et nos brevi hinc migraturi simus, primum pie et sancte peccatis abrenuncciantes vivite, deinde, que sunt celestia, ea affectate, postremo deum ex toto corde diligite, et in eum confidite, quod vos propter merita Iesu Christi in sua gloria ornabit et sui regni participes faciet. Amen.

V Op. nadpis: ‚Ad Lunenses, quorum concordiam in doctrina et vita predicat et contumelias, quibus adficitur Deus, pocius quam hominum iniurias vindicandas docet'.

17.

Notářský spis o odvolání k papeži Janovi XXIII, které podali M. Jan Hus, M. Zdislav ze Zvířetic, Jan z Brandýsa, Beneš z Lysé, Petr ze Sepekova, Petr z Valencie, Michal z Drnovic a Jan z Lainštena jménem ostatních přívrženců proti vyhlášce arcibiskupa Zbyňka ze dne 16. června 1410 o vydání knih Wyclifových na oheň a o zákaze kázání v kaplích.

V Praze, v Betlemě, 1410, Juni 25.

Rkp. Gersdorfské hnihovny v Budyšíně VIII° 7 (= Grs) f. 100—106; rkps tétéž knihovny IV°0 23 (= Gs) f. 5'—10'; vydání Normberské (Op) opírá se nepochybně o Grs.

Op. I f. 89—92' = Op I² p. 112—116. = Palacký, Docum. 387—396 (z Op); srvn. Sedlák, Stud. a texty I str. VII n. — Český překlad Mareš str. 20—35 č. 9 = str. 27—45 č. 9² = 14—24 č. 9³; Flajšhans, Obrany v Praze str. 35—57.

In nomine domini. Amen. Anno nativitatis eiusdem M°CCCC°X°,[a] indicione tercia, die vicesima quinta[b] mensis Iunii, hora vesperorum vel quasi, sanctissimi in Christo patris et domini, domini Iohannis, digna dei providencia pape vicesimi tercii,[c] pontificatus[d] anno primo, in Antiqua civitate Pragensi, in capella sanctorum Innocentum, Bethleem nominata, in mei notarii publici infrascripti[e] et testium presencia[f] subscriptorum, ad hoc specialiter vocatorum et[e] rogatorum,[e] constituti personaliter honorabilis et scienti*ficus vir dominus Iohannes de Husinecz,[g] arcium * 6 Gs
liberalium magister, sacre[h] theologie[i] baccalarius formatus, rector et predicator capelle sanctorum Innocentum Bethleem nuncupate[k] in Antiqua et Magna civitate Pragensi, nobilis vir dominus Sdislaus de Zwierzieticz,[l] magister arcium liberalium, Johannes de Brandiss,[m] Benessius[n]

---

[a] M°CCCCX° *Gs,* 1410 *Op.* — [b] XXV *Gs.* — [c] XXIII *Gs, Op.* — [d] potificatus *Gs.* — [e] *chybí v Gs.* — [f] presencium *Grs, Gs.* — [g] Hussynecz *Gs,* Hussinetz *Op.* — [h] et sacre *Grs, Op.* — [i] theoloie *Grs.* — [k] nucupate *Grs.* — [l] Zdyslaus de Zwyerzeticz *Gs,* Zdislaus de Zwirzeticz *Op.* — [m] Prandys *Grs,* Brandis *Op.* — [n] Benesius *Gs.*

de Lyssa,[o] Petrus de Sepekow,[p] Petrus de Walencia,[q] Michael de Drnowicz et Iohannes de[e] Lainsten,[r] baccalarii et studentes alme universitatis studii Pragensis,[1] suo et omnium aliorum magistrorum, doctorum, licenciatorum, baccalariorum et scolarium dicte universitatis Pragensis, nec non omnium[e] et singulorum spectabilium et generosorum dominorum barronum,[s] nobilium, militum, clientum, provinciarum, districtuum, civitatum castrorum, opidorum, villarum et communitatum[t] rectorum et gubernatorum, ac eciam aliarum quarumcumque personarum, tam spiritualium quam secularium, exemtarum et non exemtarum,[u] omniumque Christi fidelium, cuiuscumque status, gradus, condicionis, dignitatis et preeminencie existant, eisque[v] adherencium et adherere volencium nominibus, quandam appellacionem in papiro[w] conscriptam, quam tunc ibidem exhibuerunt, more consueto publicaverunt et interposuerunt, cuius tenor per omnia de verbo ad verbum sequitur,[x] et est talis:

Cum racio naturalis[y] adversus pericula defendendi et iuris comunis provisio contra insultus violentos resistendi[z] tribuit facultatem, non mirum, si sacri canones et leges iuris naturalis, media disponentes secundum racionis equitatem, minus iuste gravatis et oppressis beneficio proviserunt appellacionis,[aa] qua iusticia et veritas conculcata[bb] equo tramite in statum debitum revocetur. Hinc est, quod nos Johannes de Husinecz,[cc] magister in artibus, sacre theologie baccalarius formatus, rector et predicator capelle sanctorum[dd] Innocentum dicte Bethleem in Magna[ee] civitate Pragensi, Zdislaus[ff] de Zwierzieticz,[gg] liberalium arcium magister, Johannes[hh] de Brandys,[ii] Benessius de Lyssa, Petrus de Sepekow, Petrus de Walencia,[kk] Michael de Drnowicz, et Johannes de Laynsten,[hh] baccalarii et studentes[ll] alme universitatis studii Pragensis, nostro et omnium aliorum magistrorum, doctorum, licenciatorum, baccalariorum et scolarium dicte universitatis, nec non omnium et singulorum spectabilium et ge-

---

[o] L. *Gs,* Lysca *Op.* — [p] Sopekow *Op.* — [q] Valencia *Gs,* Valentia *Op.* — [r] Laynsten *Op; v Gs chybí.* — [s] baronum *Gs, Op.* — [t] comunitatum *Gs.* — [u] exemptarum et non exemptarum *Op,* exemptorum et non exemptorum *Gs.* — [v] eis *Gs.* — [w] papireo *Gs.* — [x] tenor per omnia sequitur de verbo ad verb. *Gs.* — [y] *v Gs následuje škrtnuté* d. — [z] resistendo *Gs, Grs.* — [aa] appellationem *Op.* — [bb] occultata *Op.* — [cc] Hussynecz *Gs,* Hussinetz *Op.* — [dd] *chybí v Op.* — [ee] *v Grs opraveno z* Mangna. — [ff] Zdysslaus *Gs.* — [gg] Z. *Gs,* Zwierzinecz *Grs,* Zwierzeticz *Op.* — [hh] *místo* Johannes — Laynsten *má Gs pouze* Jo de B, S. de Pe (!) — [ii] Prandiss *Grs.* — [kk] Valentia *Op.* — [ll] studens *Gs.*

[1] *Bakalářem byl z účastníků jmenovitě uvedených Petr ze Sepekova (od r. 1408), Petr z Valencie (od r. 1409) a snad Jan z Brandýsa (srvn. MUPr I, 397, 402, 404), ostatní byli studenti. Tomek III*[2]*, 485 jmenuje, nevím, oč opřen, také Beneše z Lysé bakalářem a Petra z Valencie studentem; ale jest to patrně týž Petrus Hispanus de Aragonia, jenž se r. 1409 stává bakalářem a jenž se těšil podpoře M. Jeronyma (v. d. Hardt IV, 642). Tři účastníci v apelaci posléze jmenovaní byli mezi oněmi pěti, kteří již r. 1409 proti vydání knih Wyclifových se ohradili (v. Palacký, Doc. 379), z nichž však dva ostatní, Přibík z Houžné a Hroch z Podvek, násilnostmi arcibiskupovými a strachem dali se pohnouti k ústupu; srvn. Chr. univ. Prg. (FRBV, 572).*

nerosorum dominorum, barronum,[mm] nobilium, militum, clientum, provinciarum,[nn] districtuum, civitatum, castrorum, opidorum,[nn] villarum et comunitatum rectorum et gubernatorum, nec non eciam aliarum quarumcumque personarum, tam spiritualium quam secularium, exemptarum et non exemptarum, omniumque Christi fidelium, cuiuscumque status, gradus, dignitatis et preeminencie existant, nobis adherencium et adherere volencium nominibus, coram honorabilibus viris hic presentibus, et te[oo] notario publico, persona autentica et[pp] fideli, animo et intencione provocandi et appellandi proponimus et dicimus:

Quod licet dudum reverendus pater, dominus Sbinko[qq] archiepiscopus Pragensis, apostolice sedis legatus, alme universitatis studii Pragensis cancellarius, quasdam pretensas sentencias et processus penales, frivolos, nullos, iniquos et iniustos, varios errores[rr] et[ss] plurima gravamina in se * continentes, contra[pp] et[pp] adversus[tt] omnes et singulos dominos magistros, doctores, licenciatos, baccalarios, studentes et presbiteros predicte universitatis et alios cuiuscumque status, gradus, condicionis, dignitatis et eminencie existant, in scriptis fulminasset, habentes et detinentes apud se libros seu dicta Magistri Iohannis Wycleff,[uu] quatenus dictos libros et dicta in camera[vv] thezaurarie[ww] prefati domini Sbinkonis[xx] archiepiscopi deponant[oo] et deportent ad comburrendum[yy] infra terminum in dictis pretensis processibus ac sentenciis designatum.[oo] Insuper[zz] ipse dominus Sbinco[a] prefatus ibidem[e] mandavit dilligenter[b] et sub pena excomunicacionis diserte predicare et omnibus Christi fidelibus sibi subiectis declarare, quod post prolacionem verborum a sacerdote in missa * ipso facto et statim non manet nec est aliud, nisi verum corpus, et similiter in calice sagwis[c] domini nostri Ihesu Christi,[2] cum tamen sancta mater universalis ecclesia fideliter credit,[d] quod ibi sit illa summa divina natura, vera anima Christi, ossa et sagwis[e] sub utraque specie, que per substanciam sunt alia a corpore Christi et corpus Christi a saguine[f] tam in calice, quam eciam sub specie panis.[zz]

A quibus quidem mandatis, sentenciis et processibus prefati domini Sbinconis[g] archiepiscopi, sic, ut prefertur, frivolis et nullis, ymmo[h] expresse errorem in se continentibus, ex eo, cum simus[i] privilegiati et

---

[mm] baronum *Gs, Op.* — [nn] provinciarum — opidorum *chybí v Op.* — [oo] *chybí v Gs.* — [pp] *chybí v Grs, Op.* — [qq] Sbinco *Gs,* Sbynko *Op.* — [rr] et errores *Gs.* — [ss] ac *Gs.* — [tt] que adversus *Grs, Op.* — [uu] M. Jo Wy *Grs;* M. Joannis Wigleff *Op.* — [vv] curia *Grs, Op.* — [ww] thezaurarii *Grs,* thesaurarii *Op.* — [xx] Sbinconis *Gs,* Sbynkonis *Op.* — [yy] comburendum *Gs, Op.* — [zz] Insuper — specie panis *v Op vynecháno, a vlivem toho chybí i u Palackého v Docum. str. 388.* — [a] Sbinko *Gs.* — [b] diligenter *Gs.* — [c] sanguis *Gs.* — [d] credat *Gs.* — [e] *chybí v Gs.* — [f] sanguine *Gs.* — [g] Sbinkonis *Gs,* Sbynkonis *Op.* — [h] ymo *Gs,* imo *Op.* — [i] fuerimus *Grs, Op.*

[2] *Míněno první nařízení Zbyňkovo o vydání knih Wyclifových a proti remanenci, vydané v červnu 1408 (v. Höfler, Conc. Prag. 60); srvn. Tomek III*[2]*, 460; r. 1410 arcibiskup zákaz remanence opakoval (v. Höfler,Conc. 69—70); odtud převzato, co tištěno drobněji.*

exempti per sedem apostolicam ab omnibus iudicibus ordinariis, eciam legatis natis, aut eciam delegatis seu subdelegatis, per quecumque[k] rescripta a sede apostolica predicta inpetratis[l] vel imposterum inpetrandis, in omnibus causis, iuribus et accionibus civilibus, criminalibus, secularibus vel profanis et aliis rebus quibuscumque, dictosque libros et dicta M. Iohannis Wyclef[m] predicti, sicud et alios libros quoscumque civiliter habeamus et possideamus, magnis laboribus, pecuniis et sumptibus per nos emptos et comparatos, ad sanctam sedem apostolicam* tunc provocavimus et appellavimus,[3] prout hec omnia cum aliis gravaminibus intollerabilibus, infamiis, scandalis et iniuriis christianissimo regno Bohemie et eius corone ac[n] nobis per dictum dominum Sbinkonem, nullis nostris exigentibus demeritis, factis et illatis, in appellacione per nos interposita, a qua nos non recessisse, nec recedere velle publice protestamur, et quam pro iustificacione presentis appellacionis hic de de verbo ad verbum inseruimus[o] et pro inserta volumus habere, planius[p] et expressius continentur.

Demum appellacione predicta in curia Romana pendente, predictus dominus Sbinco[q] archiepiscopus ex comissione sedis apostolice per reverendum patrem, dominum Henricum Crumhart[r] de Westrholcz,[s] utriusque iuris doctorem, decanum sancti Andree Colloniensem,[t] domini[u] nostri pape capellanum et ipsius sacri pallacii[u] apostolici causarum auditorem,[v] ad instanciam nostri ad sedem apostolicam citatus extitit et vocatus[4]; inhibens consequenter per suas patentes literas[e] dicto domino Sbinkoni
[v] Grs et eius officialibus ac aliis sua interesse putantibus* eadem[w] auctoritate
[7] Gs apostolica, ne per se vel per alium seu *alios quovis modo publice vel occulte,[x] directe vel indirecte, in vilipendium litispendencie et iurisdicionem suam, ac in preiudicium nostrum quidquam attemptare vel renovare presumat[e] vel[e] presumant; quod si secus factum fuerit, quod[y] totum revocare et in statum pristinum auctoritate apostolica[z] reducere curabit, deo et iusticia mediante.

Hec omnia et singula premissa[aa] ipse dominus Sbinco[bb] archiepicopus prenominatus[aa] minime curans et advertens, certos suos nunccios et procuratores speciales, veritatis et iusticie emulos,[cc] discordiarum utique seminatores, non publice, sed occulte[x] ad curiam Romanam dirigens,[5]

---

* *V Op zde in marg. pozn.:* Gregorium XII.

[k] quemcumque *Gs.* — [l] impetratis *Gs, Op.* — [m] M. Joh. Wy *Grs,* M. Jo Wi *Gs,* M Joan. Wigleff *Op.* — [n] ut *Grs.* — [o] inserimus *Grs a i v Gs původně.* — [p] plenius *Gs.* — [q] Sbinko *Gs,* Sbynko *Op.* — [r] Crymhart *Gs.* — [s] Westerholtz *Op.* — [t] Colonien. *Gs, Op.* — [u] domini — pallacii *chybí v Grs, Op.* — [v] auditore *Gs.* — [w] quod *Gs.* — [x] oculte *Grs.* — [y] id *Gs.* — [z] predicta *Gs.* — [aa] *chybí v Grs, Op.* — [bb] Sbinko *Gs,* Sbynko *Op.* — [cc] emules *Gs.*

[3] *Míněno odvolání pěti studentů (srvn. svrchu pozn. 1) podané ke kurii asi v březnu 1409; srvn. Novotný-Kybal, M. Jan Hus. Odvolání podáno asi již po zastavení poslušnosti Řehořovi XII; mínění, že došlo k němu již r. 1408, dlouho se držévší (srvn. i marginalii Op, pozn *), jest asi mylné.* — [4] *Dne 8. prosince 1409 (v. Höfler, SS I, 11).* — [5] *Posly Zbyňkovými byli kanovník Jakeš Jinoch a Minorita Jaroslav z Bezměře, světící biskup Sareptský.*

quandam pretensam bullam et surrepticiam[6] per nimias et importunas preces sinistris informacionibus et malignis persuasionibus vento adulacionis et mendacii a sancte memorie domino Allexandro, divina providencia papa Quinto,[dd] sic ut premittitur inducto,[ee] ymmo[ff] verius circumvento et callide seducto,[ff] tacita veritate et suggesta[gg] falsitate, in vilipendium litispendencie et iurisdicionis[hh] dicti domini Henrici auditoris et in preiudicium nostrum, ante terminum[ii] per[kk] prefatum dominum Henricum auditorem ad comparendum legitime in curia Romana[ll] ipsi domino Sbinconi[mm] assignatum,[nn] nobis et nostris procuratoribus in curia Romana penitus ignorantibus et dissencientibus,[qq] sic, ut prefertur, surrepticie impetravit.[rr] Qua[ss] bulla sic surrepticie impetrata inter cetera, licet false,[tt] narratur, quod ad[7] audienciam domini Allexandri prefati[oo] pape Quinti quam plurium fide dignorum relacione pervenit, quomodo in civitate Pragensi et[uu] regno Bohemie ac marchionatu Morauie[vv] et quibusdam aliis provinciis nonnulli articuli erronei, qui scissuram seu heresim in fide katholica sapiunt, pullularunt et multorum corda graviter infecerunt, quod quamvis postmodum per ecclesiam iusto iudicio reprobati[ww] fuissent, expedit tamen propter magnam multitudinem eorum, qui huiusmodi perversis articulis et docmatibus sunt infecti, ut remedium correccionis,[xx] ne ulterius pullulent et gregem dominicum peramplius inficiant, celeriter adhibeatur: quodque ad hoc necessarium sit prohibicio, ne per aliquos, eciam si sint super hoc * apostolico vel alio quovis indulto muniti, predicaciones et sermones ad populum fiant, * 102
nisi in kathedralibus, collegiatis,[yy] parrochialibus aut monasteriorum ecclesiis iuxta iuris ordinem et antiquam conswetudinem, cum aliis in dicta pretensa[oo] bulla scriptis et contentis, quam hic inserimus[zz] et pro iustificacione dicendorum infra volumus habere pro inserta.[a] Vigore cuius quidem bulle surrepticie et, ut verisimiliter creditur, per falsificacionem signaturarum[b] et literarum domini pape et ipsius vicecancellarii cuiusdam fratris[c] et monachi Oliueti,[d] nuper die[e] XVI[f] mensis[e] Maii[e] anni[e] presentis in[e] curia[g] Romana[e] publice[e] scalati,[s] emanate,[h] ipse dominus Sbinco[i] prenominatus de anno presenti die XVI[a] mensis[k] Iunii in curia sua archiepiscopali, sita in Minori civitate Pragensi, in presencia nonnullorum dominorum prelatorum, abbatum, priorum, plebanorum et aliorum Christi fidelium, ad sinodum ibi-

---

[dd] 5° *Gs.* — [ee] inductus *Gs.* — [ff] ymmo — seducto *chybí v Grs, Op.* — [gg] sugesta *Grs.* — [hh] iuridicionem *Grs,* iurisdictionem *Op.* — [ii] testimonium *Op.* — [kk] *chybí v Grs, Gs.* — [ll] *v Gs následuje škrtnuté* penitus ignorantibus. — [mm] Sbinkoni *Gs,* Sbynkoni *Op.* — [nn] asignatum *Grs.* — [oo] *chybí v Gs.* — [pp] *chybí v Grs, Op.* — [qq] dissensientibus *Grs.* — [rr] impetivit *Grs.* — [ss] In qua *Gs.* — [tt] falsa *Gs.* — [uu] in *Op.* — [vv] Moravie *Gs.* — [ww] reprobandi *Op.* — [xx] correccio *Gs.* — [yy] *tak Gs a listina Alexandrova;* collegiatis, kathedralibus *Grs, Op.* — [zz] inseruimus *Op.* — [a] inserto *Gs.* — [b] figurarum *Grs, Op.* — [c] factis *Gs.* — [d] Oliverii *Gs.* — [e] *chybí v Gs.* — [f] 16 *Op; v Gs chybí.* — [g] civitate *Op; v Gs chybí.* — [h] emanante *Grs, Op.* — [i] Sbinko *Gs,* Sbynco *Op.* — [k] XIII mensis *Gs,* 16 mensis *Op.*

[6] *Listinu Alexandra V z 20. prosince 1409 otiskl Palacký, Doc. 374—376.* — [7] *Odvolání opírá se tu o dotčenou listinu Alexandrovu, z níž, co drobnéji tištěno, převzato doslovně.* — [s] *Podrobností nepodařilo se mi zjistiti.*

dem congregatorum, mala malis accumulans,[l] quandam pretensam sentenciam difinitivam et processus frivolos,[m] iniquos, iniustos et nullos, varias in se continentes penas et censuras intollerabiles, tulit, pronuncciavit, fulminavit et publicavit, talem vel consimilem in se tenorem continentem:

Cristi[9] nomine invocato, pro tribunali sedentes et ipsum deum solum pre oculis habentes per hanc nostram sentenciam diffinitivam pronuncciamus, decernimus[n] et declaramus in hiis scriptis libros et tractatus Johannis Wyclef[o] infrascriptos, videlicet Dialogum,[p] Trialogum, De incarnacione verbi divini,[q] De corpore Christi, De Trinitate, De ydeis, De materia et forma, De ypoteticis, De individuacione temporis, De probacionibus proposicionum, De universalibus, Super ewangelia sermones per circulum anni, De dominio civili, Decalogum, De simonia,[r] De attributis,[s] cum manifeste in se heresim et errorem contineant, condempnandos fore et presentibus condempnamus et ut a fidelium oculis[t] amoveri[u] valeant, decernimus esse cremandos et ipsos, quantum in nobis est, a fidelium oculis per ignis voraginem amovemus sentencialiter et diffinitive in hiis scriptis etc.[e]

Et infra: Cum autem ex nominibus prenominati Michael de Drnowicz,[v] Petrus de Walencia,[w] Johannes de Laynsten[x] et ipsis adherentes,[y] necnon Magister Marcus de Grecz Regine universitatis studii Pragensis, procurator eorum expressus, nostris prioribus processibus se opposuerunt et ad nos per sedem apostolicam remissi, obedire hucusque non curaverunt neque[z] libros seu dicta predicti M.[e] Johannis Wyclef[aa] in curia[bb] nostra reposuerunt, contra ipsos nominatim et ipsis adherentes[y] in genere decrevimus auctoritate apostolica procedendum. Quapropter eosdem Marcum,Michaelem, Petrum,[e] Johannem et ipsis adherentes, qui prefati Johannis Wyclef[cc] libros seu dicta habent et in sua detinent potestate, primo, 2°, 3° et[dd] peremptorie, comuniter et divisim ac eciam[e] ex[ee] superhabundanti presentibus[ff] requirimus et monemus, quatenus infra sex dies a notificacione presencium se continuo[gg] et immediate sequentes libros[hh] et tractatus sepenominati Johannis Wyclef[ii] in curia nostra archiepiscopali in camera thezaurarie[kk] deponatis cum effectu.

Insuper post alia multa frivola, iniusta et nulla, in ipsis processibus et sentencia[ll] contenta[mm] ipse dominus Sbinco[nn] prefatus subiunxit infrascripta[10]:

---

[l] acumulans *Grs.* — [m] frivolos processus *Gs.* — [n] decrevimus *Gs, Grs.* — [o] Johannes Wycleff *Gs,* Joh Wy *Grs,* Joannis Vikleff *Op.* — [p] Dyalogum *Gs.* — [q] domini *Gs.* — [r] symonia *Gs.* — [s] atributis *Grs.* — [t] ab oculis fidelium *Gs.* — [u] semoveri *Gs.* — [v] Drnowycz *Gs,* Drnowitz *Op.* — [w] P. de V. *Gs.* — [x] de Laysten *Grs,* de S. *Gs.* — [y] adherentibus *Grs, Gs.* — [z] nec que *Op.* — [aa] Joh. Wy *Gs,* Jo. Wy *Grs,* Joannis Wikleff *Op.* — [bb] camera *Gs.* — [cc] Joh. Wycleff *Gs;* Johannis Wy *Grs;* Joannis Wycleff *Op.* — [dd] 2° et 3° et *Grs,* secundo et tercio et *Op.* — [ee] de *Gs.* — [ff] *chybí v Grs, Op.* — [gg] continue *Gs.* — [hh] et libros *Gs.* — [ii] Jo Wyc[ff] *Gs,* Jo Wy *Grs;* Johannis Wicleff *Op.* — [kk] thesaurarii *Op.* — [ll] in dictis processibus et sentencie *Gs.* — [mm] contentis *Grs, Op.* — [nn] Sbinko *Gs,* Sbynko *Op.*

[9] *Co tištěno drobněji, převzato z vyhlášky Zbyňkovy na synodě 16. června 1410, jak i v odvolání samém jest uvedeno, ač úřední vyhláška Zbyňkova (Palacký, Docum. 380—381, v. i Höfler, Conc. Prag. 65—66) má znění širší a jména spisů Wyclifových uvádí v jiném pořádku.* — [10] *Také zde odvolání opírá se o úřední vyhlášku Zbyňkovu, jež však není tu citována doslovně, nýbrž volněji.*

Universis et singulis presbiteris et clericis, dierum sex[oo] monicione canonica premissa, sub excomunicacionis pena et in virtute sancte obediencie districte precipiendo mandamus, ne peramplius aliquis vestrum et ex vobis audeat predicaciones et[ff] sermones[ff] facere ad populum in locis privatis civitatis Pragensis predicte, nisi[pp] in ecclesiis kathedralibus, collegiatis, parrochialibus, monasteriis et eorum cimiteriis, non obstantibus, quod aliqui super hoc[e] indulto apostolico et privilegiis sint muniti, sed ab huiusmodi predicacionibus in locis privatis omnes cessetis et desistatis, ac effectualiter desistere et cessare[qq] studeatis. Alioquin in vos superius nominatos et[ff] descriptos, et quos huiusmodi nostri processus, ut[ff] premittitur,[ff] tangunt et concernunt, ac generaliter in omnes et singulos comuniter *et divisim, si forte premissa *8 C
omnia et singula aut aliquod premissorum non feceritis aut non impleveritis, aut aliquis vestrum non fecerit seu non impleverit et aliquid in[ff] contrarium feceritis aut fecerit, et in culpabiles quomodolibet[rr] in premissis aut in aliquo premissorum, ac[ss] ipsos defendentes ipsisque credentes defensoresque eorundem, cuiuscumque status, gradus, condicionis,[e] ordinis, dignitatis et[ff] preeminencie existant, *predicta sex * 10
dierum monicione canonica premissa, auctoritate apostolica singulariter in singulos, ex nunc prout extunc, et extunc prout exnunc excomunicacionis sentenciam ferimus et eciam[ff] promulgamus in hiis scriptis, ad penas captivacionis personarum, privacionis[tt] beneficiorum et inhabilitacionum[uu] et ad[ff] alias penas ulteriores processuri.

Quam quidem sentenciam et processus, sic ut premittitur,[vv] frivolos et nullos, pro presentis appellacionis iustificacione, hic[xx] de verbo ad verbum inserimus[yy] et volumus habere pro insertis.[zz]

Nos igitur Johannes et Zdislaus[a] magistri, Iohannes, Benessius,[b] Petrus,[c] Michael,[d] Petrus,[f] Iohannes[g] baccalarii et studentes prenominati, cum omnibus nobis adherentibus et adherere volentibus, scientes iuxta sacrorum canonum et legum instituta, quod mendax procurator[h] carere debet penitus impetratis fraus quoque et dolus nulli debent[i] patrocinari, et quibus rescripta diriguntur, sunt puniendi, si precum mendacia vetuerint[k] argui et reprehendi,[l] rescripta eciam iuri generali et utilitati publice adversa et scandalosa, et precipue ewangelio Christi, penitus sunt[m] abicienda, presertim cum sedes apostolica pacienter sustinet et tollerat, si mandatum suum,[n] quod prava sibi fuerit insinuacione suggestum, ex causis iustis et racionabilibus non impletur: predicte bulle surrepticie et vehementer de falsificacione[o] suspecte processibusque et[p] sentenciis predicti domini Sbinconis[q] archiepiscopi inde fulminatis et secutis, tamquam frivolis et nullis et[p] omni veritate et iusticia destitutis, ex causis premissis et aliis infra scriptis parere et obedire non intendimus, quo-

---

[oo] sex dierum *Gs.* — [pp] nec *Op.* — [qq] cessare et desistere *Gs.* — [rr] quemlibet *Grs, Op.* — [ss] aut *Gs.* — [tt] privacionibus *Gs.* — [uu] inhabilitatis *Gs.* — [vv] ut predictum est *Gs.* — [xx] huiusmodi *Gs.* — [yy] inseruimus *Op.* — [zz] pro sertis *Gs.* — [a] Sdyslaus *Gs,* Zidislaus *Grs.* — [b] Be *Gs.* — [c] P *Gs.* — [d] M *Gs.* — [e] *chybí v Gs.* — [f] P *Gs,* Pe *Grs.* — [g] Jo *Gs, Grs.* — [h] precator *Gs.* — [i] debet *Gs.* — [k] potuerint *Gs.* — [l] deprehendi *Gs.* — [m] sint *Gs.* — [n] *v Grs opakováno.* — [o] de falsitate *Gs,* defalsificatae *Grs, Op.* — [p] ac *Gs.* — [q] Sbinkonis *Gs,* Sbynkonis *Op.*

usque ex certa sedis apostolice sciencia de singulis premissis ac eius determinacione, deo et iusticia mediante, plene et expresse non[r] fuerimus docti[s] et informati.

Constat namque toti regno Bohemie, primam partem bulle, sentencie et processuum inde secutorum de pullulacione errorum et heresum[t] in regno Bohemie et marchionalu Moravie[u] fore falsam et nullam. Nam ipse dominus Sbinco[v] prefatus in sinodo[w] generali omnium suorum prelatorum, magistrorum,[x] doctorum, studentum,[y] plebanorum et aliorum Christi fidelium in curia sua archiepiscopali Pragensi de anno domini M° CCCC° VIII° XVI[a] die[z] mensis Iulii[aa] celebrata,[ll] omnibus ibidem insinuavit, intimavit,[bb]
Grs notificavit et solempniter * publicari precepit, quod ipse per se et suos vicarios in spiritualibus, officiales[cc] et prelatos, de consensu et voluntate expressis serenissimi principis et domini nostri,[ff] domini Wenceslai Ro-
' Gs manorum regis semper Augusti et Bohemie regis, * in civitate, diocesi[dd] ac[e] provincia sua Pragensi, facta et habita diligenti[ee] eciam[e] et exacta inquisicione, neminem erroneum vel hereticum reperit,[gg] nec potuit reperire. Quomodo ergo et ubi ac in quibus hominibus dicte hereses et errores, ut false et mendose asseritur, pullularunt?

Patet eciam manifeste, nos per dominum Allexandrum sancte memorie papam Quintum prenominatum, ex sinistra et falsa dicti domini Sbinconis[q] suorumque nuncciorum relacione fore multipliciter gravatos ex eo, quod ipse dominus papa in vilipendium litispendencie et[ff] iurisdicionis predicti domini Henrici auditoris, cui causa appellacionis erat[hh] commissa,[ii] ab eodem in nostrum preiudicium, nobis[kk] non consencientibus nec procuratoribus nostris, qui ad hoc faciendum habuissent mandatum speciale, ut tamen asseritur, licet false, contra formam generalem et iuris comunis disposicionem, ad prenominatum dominum Sbinconem,[ll] partem adversam, et iudicium suum, a quo extitit ad sedem apostolicam, ut prefertur, appellatum, nos nobisque adherentes remisit iudicandos.

Constat denique, sentencias et processus pretensos[ff] prefati domini Sbinconis,[ll] et si premissa non obstarent,[mm] nullius esse roboris vel momenti,[nn] eo quod post mortem prefati domini Allexandri re integra existente emanaverunt,[oo] iure comuni disponente videlicet,[ff] quod mandatore mortuo, ut in premissis factum est, ipsius mandatum, re integra non[e] manente, nullum est et expirat.

---

[r] vero *Gs.* — [s] edocti *Op.* — [t] heresim *Gs.* — [u] Morawie *Gs.* — [v] Sbinko *Gs*, Sbynko *Op.* — [w] synodo *Gs, Op.* — [x] et magistrorum *Op.* — [y] studencium *Gs.* — [z] sexta die *Gs*, 1408 17 die *Op.* — [aa] Junii *Gs.* — [bb] nuncciavit *Gs.* — [cc] officiis *Op.* — [dd] dyocesi *Gs.* — [ee] dilligenti *Grs.* — [ff] *chybí v Grs, Op.* — [gg] reperiit *Grs.* — [hh] fuit *Op, Grs.* — [ii] comissa *Grs.* — [kk] et nobis *Gs.* — [ll] Sbink. *Gs*, Sbynk. *Op.* — [mm] obstent *Grs, Op.* — [nn] munimenti *Grs, Op.* — [oo] remanarunt *Gs.*

[ll] *Srvn. Tomek III², 462, Novotný, Listy Husovy 7; datum synody nutno nyní, po zjištění čtení rukopisného, místo 17. opraviti na 16. červenec.*

Insuper quis sane mentis et doctus, nisi ydiota, sciencie[pp] et legis dei ac sacrorum canonum ignarus, libros logicales,[qq] phisicales,[rr] morales, mathematicales et methaphisicales,[ss] multarum nobilium[tt] et[e] pulcherrimarum veritatum, nullos errores seu articulos erroneos in se continentes, quales sunt libri De materia et forma, De probacionibus proposicionum,[uu] De proposicionibus ypoteticis,[vv] De individuacione temporis, De ydeis, cum sibi[e] similibus aliis libris M. Iohannis Wyclef,[ww] diffiniat[xx] et sentenciet ac condempnet igne comburendos? Cum ipsa sancta mater ecclesia in Veteri testamento sacrosanctos[yy] Moisen[zz] et Danielem cum aliis sanctis[a] patribus[b] Egipciorum, Caldeorum,[c] gentilium et[e] infidelium, quorum[d] supersticiones perhorrebant, libros habuisse et omni *sciencia * 104
eorum eruditos fuisse perhibet et testatur, ipsa eciam[f] in Novo testamento suis epistolis non libros gentilium, sed hereticorum pro necessitate et tempore legere precepit,[g] non ut eosdem teneant, sed ut errores repudient et detestentur, et ut[e] utilia, que in eis invenerint, ad usum sacre erudicionis devoti convertant. Quod et ipse Paulus magister gencium approbans, versus[e] et metra gentilium erudicionis exemplo suis immiscuit scripturis. Preterea in universitatibus studiorum per sedem apostolicam approbatorum necesse est, ut[e] scolares et studentes libros Aristotelis, Auerois[h] commentatoris et aliorum philosophorum gentilium, principales articulos fidei negantes et continentes in se errores[i] innumerabiles et hereses manifestas, addiscere, studere,[k] legere et[e] disputare et alios docere, pro honore, gradu et dignitate magistrali possent.[e] Quomodo, inquam, magistri et doctores scolastici sancte matri[l] sue,[m] universali ecclesie, obviando arguciis hereticorum, possent[n] succurrere, et utiliter verbo ac opere servire, si omnes et singuli libri,[e] errores vel hereses continentes, ut pretensa sentencia domini Sbinconis[o] pretendit, igne comburerentur? Revera tunc[p] et[e] libri Magistri Sentenciarum, qui in multis punctis et articulis per doctores non tenentur, libri[ff] Origenis et aliorum[q] doctorum, quod nephas est[r] dicere, igne cremari[s] oporteret.

Protestamur[t] propter emulos tamen ex superhabundanti[u] publice et expresse quemadmodum[v] et[ff] antea sepius sumus[w] protestati, quod nullum errorem vel[ff] articulum[ff] erroneum[ff] quorumcumque librorum

---

[pp] nec idiota sacrae *Op, a po nich Palacký, Doc., kdež ještě dodáno* scripturae. — [qq] loicales *Gs.* — [rr] philosophicos *Op.* — [ss] et methaph. *Gs;* theophisicales *Grs, Op.* — [tt] et nobilium *Op; v Grs* et *škrtnuto.* — [uu] De proposicionum probacionibus *Gs.* — [vv] yppot. *Gs,* hypotet. *Op.* — [ww] Mgri Joh. Wy[ff] *Gs,* M Jo Wy *Grs,* Magistri Joannis Wykleff *Op.* — [xx] diffamat *Gs,* definiat *Op.* — [yy] sanctos *Gs.* — [zz] Moysen *Gs, Op.* — [a] sciencis *Op.* — [b] pluribus *Op.* — [c] et Cald. *Gs.* — [d] quarum *Op.* — [e] *chybí v Gs.* — [f] ecclesia *Grs, Op.* — [g] percepit *Gs.* — [h] Averoys *Gs,* Auerrois *Op.* — [i] in se hereses, errores *Grs, Op.* — [k] adiscere et studere *Gs.* — [l] *v Grs opraveno z* matris; *Gs* magistri. — [m] ecclesie *Gs.* — [n] possint *Gs.* — [o] Sbynk. *Op;* Sbink. *Gs.* — [p] sunt *Grs, Op.* — [q] aliarum *Grs.* — [r] es *Grs.* — [s] cremare *Gs.* — [t] Protestamur tamen *Op, kde ovšem* tamen *dále následující chybí.* — [u] superhabundant *Gs.* — [v] *v Grs doplněno in marg.* — [w] superius fuimus *Grs, Op.*

tenuimus aut defendimus, tenereque aut defendere intendimus quoquo modo.

Insuper ista interpretacio certorum verborum, in premissa bulla surrepticia positorum, non est conveniens,[x] efficax et racionabilis, videlicet, quod[e] libri M. Iohannis Wyclef[y] debent ab oculis fidelium removeri,[z] quod ergo[aa] hec amocio ab oculis fidelium fiat per ignis combuscionem, toti regno Bohemie et marchionatui Morauie et[bb] aliis provinciis, et presertim universitati Pragensis studii[cc] exosam et nimis scandalosam. Nam ipsa alma universitas studii Pragensis de anno presenti die quintadecima[dd] mensis Iunii,[12] facta plena congregacione magistrorum, doctorum, licenciatorum, baccalariorum et studentum suorum, sub pena prestiti iuramenti conclusit et habuit pro concluso, quod ipsa universitas prefata domino Sbinconi[o]
Grs * archiepiscopo cum suis prelatis ad combuscionem librorum Magistri Iohannis Wyclif[ee] nullo modo consentit, ne exinde toti regno Bohemie et presertim universitati predicte confusio inferatur; advertentes non immerito, quod rescripta huiusmodi odiosa[gg] iuris ordine swadente pocius sunt restringenda quam amplianda, et quod sedis apostolice et non aliis[hh] sit talia rescripta corrigere[ii] et interpretari, et maxime cum prenominati libri et tractatus, sicut[kk] premittitur, comburendi, tam in sentenciis, quam eciam[kk] in quantitate sunt[ka] multi et magni, et[ff] in tam brevi tempore, videlicet a data bulle[ll] predicte usque ad dictorum processuum emanacionem, per dictum dominum Sbinconem[o] et deputatos[mm] per eundem videri, corrigi, examinari et articulari debite non poterant, ut in dictis[nn] sentencia et processibus, licet false, continetur.

Demum * siquidem nobilis et famosus vir, dominus[e] Johannes dictus[no] Mulheym de Pardubicz[oo] miles, ac eciam discretus vir Crux institor, civis Pragensis, olym[pp] divina inspiracione[13] provide considerantes, quod licet in civitate Pragensi multa loca existerent ecclesiastica, pro usu divini cultus ordinata, illa tamen per plures alios actus sacros adeo occuparentur,[qq] quod nullus locorum eorumdem privilegiatus ad predicacionis verbi dei ministerium[rr] ibi-
y' Gs dem specialiter esset * deputatus, sed predicantes in wlgari Bohemico, quod ibi-

---

* *U tohoto odstavce jest v Grs in margine jinou rukou připsána poznámka* ‚Bethleem'.

[x] quiens *Op.* — [y] M Jo Wy *Grs*, Mgri Joh. Wy[ff] *Gs*, Magistri Joannis Wikleff *Op.* — [z] amoveri *Op.* — [aa] et quod (ergo *chybí*) *Op.* — [bb] ac *Gs.* — [cc] studii Pragensis *Gs.* — [dd] XIIII[a] *Grs*, 14 *Op.* — [ee] M Jo Wy *Grs*, Mgri Jo Wy[ff] *Gs*, Magistri Joannis Wikleff *Op.* — [ff] *chybí v Grs, Op.* — [gg] odiosi *Grs.* — [hh] alius *Gs.* — [ii] scripta colligere *Gs.* — [kk] sicut — eciam *v Grs doplněno nad textem.* — [ka] sint *Gs.* — [ll] belle *Gs.* — [mm] deputacionibus *Gs.* — [nn] dicta *Gs.* — [no] *chybí v Op.* — [oo] Pordubicz *Gs.* — [pp] olim *Gs, Op.* — [qq] occupantur *Grs, Op.* — [rr] ad predicacionem verbi dei ministerii *Gs.*

[12] *Usnesení universitní schůze, konané dne 15. června 1415, otiskl z knihy Statut univ. Pelzel, Wenzel, II Urkdb. N° 220 str. 130, (v. i Höfler II, 187); co zde tištěno drobněji, vzato odtud doslovně; notářský opis usnesení vezl prý s sebou Hus do Kostnice.* — [13] *Co tištěno drobněji, převzato ze zakladací listiny kaple Betlemské; v. MUPr II, 1, str. 300 n.*

dem[ss] naturale existit, plerumque per domos et latebras cogerentur divagari. Et ut Christi fideles ac habitatores et incole dicte civitatis ad certum et determinatum locum in eadem civitate consistentem ad audiendum verbum[tt] dei huiusmodi sive[ff] sermones publicos in festivitatibus et diebus consuetis convenire possent, prefatus civis quandam aream sive certum locum ad hoc congruum et honestum, prope parrochialem ecclesiam sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum Pragensem[uu] et infra eius parrochiam consistentem,[vv] quem idem civis legitime[va] acquisivit et quem Bethleem nuncupari censuit, pro usu predicacionis verbi dei huiusmodi pia largicione donavit, ipsique miles et civis[ww] ibidem[ff] quandam capellam in honorem[xx] et sub vocabulo sanctorum Innocentum pro dicti[yy] cultus augmento[zz] canonice fundari fecerunt, ac de bonis sibi a deo collatis pro duobus rectoribus[14] ipsius capelle et predicatoribus in dicto wlgari, iure patronatus eiusdem capelle et presentandi rectores ad eandem sibi suisque heredibus in perpetuum reservato, competenter dotaverunt. Ad quam eciam[ff] capellam sic pro predicacione ewangelii et[ff] verbi dei errectam, fundatam et dotatam *ac honorifice et ample constructam, * 10
ipsi fideles regni Bohemie et presertim civitatis Pragensis magnum gerunt devocionis affectum, frequensque concursus ad audiendum verbum dei ipsorum fidelium habetur ad eandem.

Accedente[a] ad hoc sancte sedis apostolice, serenissimi principis et domini, domini[e] Wenceslai Romanorum et Bohemie regis predicti, reverendi patris dive[b] memorie Johannis,[ba] archiepiscopi Pragensis et[ff] predicti domini Sbinconis[c] antecessoris, dictorum militis et civis ac rectoris dicte parrochialis ecclesie consensu et voluntate expressis, qui omnia et singula premissa, divini utique cultus augmentum ac fidei katholice propagacionem concernencia, graciose ac clementer fundaverunt, erexerunt, ratificaverunt, auctorisaverunt,[e] approbaverunt[e] et[e] canonice[e] confimaverunt,[e] prout in literis apostolicis et aliis autenticis inde confectis sigillo Maiestatis Regie,[da] domini archiepiscopi et militis dictorum hec omnia plenius et expressius continentur.[15]

Cum autem Christus Ihesus misericors[16] et miserator, dominus, qui escam in semine verbi sui timentibus se reliquit, sic per sanctorum patrum instituta ordinavit, ne verbum dei alligetur, quinymo[d] ille actus ceterorum liberrimus et ecclesie

---

[ss] ibi *Op.* — [tt] verbi *Gs.* — [uu] Pragensium *Op.* — [vv] consistentes *Op.* — [va] legitimo *Gs.* — [ww] cives *Gs.* — [xx] in honore *Grs, Gs.* — [yy] predicti *Grs, Op;* produci *Gs.* — [zz] a regimento *Grs,* argumento *Op.* — [a] accedentem *Gs.* — [b] divine *Grs, Gs, Op.* — [ba] domini Johannis *Gs.* — [c] errex. *Gs.* — [d] quinymmo *Gs;* quinimo *Op.* — [da] regio *Gs;* magestatis regie *Grs.* [e] *chybí v Gs.*

[14] *Původní nadání Jana z Mülheimu jmenovalo jen jednoho správce-kazatele, druhého zřídil, vyhradiv si k tomu právo od počátku, Kříž kramář.* — [15] *Příslušné listiny jsou tištěny v MUPr. II, 1 str. 300—320, 323—324, 329—334, 389—396, 425—427; srvn. i Teige, Základy II, 795 n., Krofta MBV V č. 586.* — [16] *Co tištěno drobněji, převzato ze zakladací listiny Jana z Mülheimu, jak z části poznal již Loserth, Hus und Wiclif 290—291.*

sue sancte ipsiusque membris utilissimus, quem Veteris Novique testamenti patres et ipse salvator noster constanter super omnia opera[ff] eius[ff] usque ad[ff] mortem in synagogis, in vicis, in plateis, in via, in mari, in monte, in campestribus, in deserto predicando prosequentes[f] fore necessarium comprobarunt.[g] Nisi enim ipse verbi dei et sancte predicacionis semen reliquisset[h] nobis, quasi Sodoma et Go-
10 Gs morra[i] fuissemus. Ipse etenim salvator *discipulis suis post resurreccionem suam manifestus apparens, in eius[k] perhennem memoriam predicacionis officium tradidit exequendum,[l] dicens in ewangelio[17]: „Euntes in mundum, universum[ff] predicate ewangelium omni creature“. Ipse etenim[m] salvator dixit servo suo[18]: „Exi cito in plateas et[n] vicos civitatis, et pauperes ac debiles, cecos et claudos[n] introduc huc“. Et alteri servo dixit[19]: „Exi in vias et sepes, et compelle intrare, ut domus mea impleatur“.

Cui nimirum ewangelio et sanctorum patrum decreto contradicit pretensa sentencia domini Sbinconis[o] archiepiscopi prenominati, nuper[p] in sinodo publicata,[q] inhibens, ne presbiteri et sacerdotes ad officium predicacionis rite et legitime missi et deputati, ac super hoc indulto sedis apostolice et ordinarii muniti, verbum dei in locis publicis et capellis in beneficia ecclesiastica canonice erectis, fundatis, dotatis et[ff] privilegiatis, libere ewangelisent.

Sed quia deo est magis[r] obediendum quam hominibus[20] in hiis, que
' Grs sunt *necessaria ad salutem: nos igitur[e] magistri Johannes rector et[ff] predicator[ff] capelle prescripte,[s] et Zdisslaus de Zwierzeticz[t] prenominati, Johannes, Beness, Petrus, Michael, Petrus, et Johannes, baccalarii et studentes suprascripti,[u] cum omnibus nobis adherentibus et adherere volentibus, sencientes nos multipliciter fore gravatos, et vehementer timentes inposterum[v] durius posse gravari, a predictis sentenciis, processibus et censuris, frivolis, iniquis et nullis, super inportacione et combuscione librorum predictorum[w] et inhibicione predicacionis[x] verbi dei, nec non omnibus et singulis gravaminibus et perturbacionibus supra dictis, illatis vel inferendis, ac ab aliis,[y] que inde sequi possent quomodolibet in futurum, in dei nomine ad sanctissimum in Christo patrem et dominum dominum Iohannem, digna dei providencia papam XXIII, et eius sanctam sedem apostolicam, quam semper corde, ore et opere profitemur, et contra ipsum dominum Sbinconem[o] predictum archiepiscopum[z] provocamus[aa] et appellamus in hiis scriptis, petentes nobis super huiusmodi appellacione, primo, 2°, 3°, instanter, instancius et in-

---

[f] persequentes *Grs*; per se quentes *Op*; *opraveno podle zakládací listiny Betlemské*. — [g] comprobavit *Grs, Op.* — [h] relinquisset *Grs.* — [i] Gomora *Grs.* — [k] sui *Op.* — [l] ex sequentibus *Gs.* — [m] denique *Gs.* — [n] *další až po* claudos *chybí v Gs.* — [o] Sbynk. *Op,* Sbink. *Gs.* — [p] et nuper *Grs, Op.* — [q] prelibata *Grs, Op.* — [r] magis est *Gs.* — [s] predicte *Gs.* — [t] Zdislaus de (!) *Gs,* Zdislaus de Zwierzinecz *Grs,* Zdislaus de Zwietzeticz *Op.* — [u] subscripti *Grs, Op.* — [v] in futurum *Gs.* — [w] prescriptorum *Gs.* — [x] predicacione *Gs.* — [y] nec ab hiis *Gs.* — [z] archiepiscopum predictum *Gs.* — [aa] procamus *Gs.*

[17] *Marc. 16, 15.* — [18] *Luc. 14, 21.* — [19] *Luc. 14, 23.* — [20] *Srvn. Act. 5, 29.*

stantissime ac cum omni debita iuris instancia[bb] responderi, et apostolos[21] decerni, si quis est, qui[cc] nobis eosdem dare[dd] et decernere possit. Alioquin a vobis dominis honorabilibus hic presentibus et a te notario publico, apostolos[21] testimoniales petimus nobis dari et decerni, subicientes nos, statum nostrum, libertates, iura, privilegia et omnes nobis adherentes et adherere volentes, proteccioni[ee] et presidio domini nostri pape et eius sancte sedis[gg] apostolice, protestantes expresse, quod presentem[hh] appellacionem per nos interpositam dicto domino Sbinconi,[ii] ac[kk] ipsius vicariis in spiritualibus, quantocius comode[ll] poterimus et securum accessum habuerimus, intimare curabimus et insinuare copiamque ipsius tradere requisiti. Inhibentes nichilominus vigore huiusmodi[mm] appellacionis, ne ipsa pendente in preiudicium litispendencie quicquam quovis modo per quemquam attemptetur vel innovetur. Non astringentes nos ad probaciones superfluas, sed dumtaxat ad eas, que intencionem nostram fundare videbuntur.

Invocantes ad premissa omnia et singula *testimonium[nn] dominorum * 1
nostorum hic *presencium, ac tuum officium, publice notarie, inploramus,[oo] petentes nobis et nobis adherentibus[pp] et adherere volentibus per te de et super[qq] premissis unum vel plura confici instrumentum seu publica instrumenta; salvo iure presentem appellacionem et alia contenta in eadem corrigendi,[rr] declarandi, addendi, minuendi, de novo concipiendi[ra] verbo vel in scriptis, et aliis quibuslibet iuris beneficiis manentibus[e] semper salvis.

Interposita est hec appellacio et acta sunt hec anno, indiccione, die mensis,[ss] hora, loco et pontifice, quibus supra, presentibus honorabilibus[tt] et discretis viris, Mathia de Tuczap[22] presbitero, Petro de Bystrzicz,[uu] Iohanne de Tusskow,[vv] studentibus, clericis Pragensis et[ff] Olomucensis[ww] diocesis, et[xx] Gallo de Knin[yy] armigero dicte[ff] Pragensis[ff] diocesis,[ff] et multis aliis testibus fide dignis, ad premissa vocatis specialiter et rogatis.[zz]

Et ego Michael natus quondam Nicolai de Prachaticz, Pragensis diocesis, publicus auctoritate imperiali, ac dominorum magistrorum, doctorum et scolarium universitatis studii Pragensis predicte iuratus notarius, premissis appellacionis publicacioni et interposicioni, protestacioni,

---

[bb] iusticia *Grs, Op.* — [cc] *v Grs předchází škrtnuté* quis. — [dd] *v Grs opraveno z* daret. — [ee] protestacioni *Grs, Op.* — [ff] *chybí v Grs, Op.* — [gg] sedi *Gs, opraveno ze* sedis. — [hh] per presentem *Grs, Op.* — [ii] Sbinko *Gs,* Sbynkoni *Op.* — [kk] aut *Gs.* — [ll] quomodo *Gs.* — [mm] huius *Op.* — [nn] testimonia *Op.* — [oo] implorantes *Gs* — [pp] nobis et vobis et nobis adher. *Grs,* nobis et vobis adher. *Gs.* — [qq] supra *Gs.* — [rr] gorigendi *Gs.* — [ra] concipiendo *Gs.* — [ss] mense *Gs.* — [tt] et honorabilibus *Gs.* — [uu] Bisstrzicz *Gs.* — [vv] Tuczkow *Gs.* — [ww] Colom. *Grs;* Coloniensis *Op.* — [xx] ac *Gs.* — [yy] Kmyn *Gs,* Kin *Grs, Op.* — [zz] rogatis etc. *Gs, kde následující podpis notářův chybí.*

[21] = *listiny při appellačním procese vydávané, v. Sägmüller, Kirchenrecht 685 n.* — [22] *Matěj z Tučap, oltářník sv. Matěje a Matouše v Betlemě (1396—1412).*

peticioni omnibusque aliis singulis supra scriptis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, et ocupatus aliis negociis per alium fideliter scribi procuravi meque manu propria subscribens, premissa publicavi et in hanc formam redegi, signo et nomine meis solitis consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum, vocatus et petitus ac requisitus.

V Grs nadpis: ‚Tenor appellacionis M. Jo cum sibi adherentibus a sentencia domini archiepiscopi Pragensis contra combuscionem librorum M. Jo Wy et contra alia in eadem appellacione (!) contenta'; *v Op jest takto pozměněn:* ‚Tenor appellacionis Magistri Joannis Hus cum sibi adhaerentibus a sentencia archiepiscopi Pragensis contra combustionem librorum Joannis Wigleff et contra alia in eadem appellacione contenta ad sedem apostolicam'.

18.

M. Jan Hus jakémusi šlechtici: brání se proti kaceřování a prohlašuje, že nemíní se podrobiti zákazu kázání v kaplích, poněvadž zákaz tento odporuje přikázání božímu.

[V Praze, 1410, Juni 16 — Juli 16.]

Rukopis kapitulní knihovny ve Staré Boleslavi C 132 (= B) f. 158—158'.

Nedoma, Boleslavský kodex z doby husitské. Věst. král. spol. nauk 1891, str. 41—42 č. I (= z B); srvn. Sedlák, Několik textů z doby husitské, Řada třetí (Hlídka 1913; zvl. ot. str. 5 pozn. 5.).

Český překlad. Mareš, Listy Husovy str. 18—19 č. 8 = 25—27 č. 8² = 12—13 č. 8³ = Flajšhans, Listy z Prahy, str. 58—60 č. XIV = Flajšhans, Listy str. 22—24 č. X.

Čas jest udán narážkami na arcibiskupův zákaz kázání v kaplích (16. června 1410), i tím, že tu není ještě zmínky o spálení knih Wyclifových (16. července 1410); srvn. Novotný, Listy Husovy str. 9—11.

Salus et gracia a domino Ihesu Christo. Nobilis domine! A quam pluribus percepi veridice, quod multi, timore domini dei[a] postposito, me coram vestra nobilitate hereticant, dum tamen nullus eorum audet se partem ponere,[b] sed neque archiepiscopus, qui cum sibi adherentibus solum quodam astuto subterfugio et falsa accusacione coram papa detulerunt,[1] ymmo, ut estimo, vestram nobilitatem contra me concitaverunt.

---

[a] *v B touž rukou mezi řádky.* — [b] opponere *B.*

[1] *Míní se žaloba Zbyňkova u kurie, podaná někdy po 2. září 1409, na jejímž základě vydán zákaz kázání v kaplích, v. pozn. nási.*

Sed numquid ista pavebo, ut veritatem taceo[c] ewangelii? Certe non, cum ipsi sint ewangelio Ihesu Christi contrarii, ipsum volentes constringere, ne predicaretur libere, ut piissimus dominus demandavit. Vere gentilium et Phariseorum nunc prelati induerunt animum, in capellis et in aliis locis competentibus ewangelio predicacionem prohibentes![2] Estne in lege *Christi posita ista regula, ut nullibi, quam in parrochiis et * 15
claustris ewangelium predicetur? Vere forte wlt[d] istam deglutire regulam[3]: „Ite in universum mundum et predicate ewangelium omni creature". Et illam similiter wlt suffocare vocem[4]: „At illi predicaverunt ubique domino cooperante", et sic de aliis regulis a Christo domino tam verbo tam opere promulgatis. Numquid ego debeo obedire archiepiscopo in mandato suo, mandato dei contrario? Absit! „Magis enim oportet deo obedire, quam hominibus", dixerunt apostoli,[5] dum pontifices prohibebant. Numquid ego maior sum Christo et suis apostolis, ut non pro ewangelio paciar? Absit! Ait enim salvator noster[6]: „Non est servus maior domino, neque discipulus magistro suo". „Si[7] enim patrem familias vocaverunt Belzebub, quanto magis domesticos[e] eius," „si[8] me persecuti sunt, et vos persequentur!" O Christe, quam amara est persecucio nolentibus[f] te imitari, dominum. Ergo da auxillium, ut sequantur te humiliter spirituales prelati et seculares domini, qui ewangelium tuum nituntur operibus suffocare.

Dominus sit vobiscum. Amen.

V B červený nadpis: ‚Magister Johannes Hus ad quendam baronem'.

19.

M. Jan Hus, Jakoubek ze Stříbra, Prokop z Plzně, Zdislav ze Zvířetic a z Wartenberka a Šimon z Tišňova ohlašují, že budou hájiti některých spisů Wyclifových.

[V Praze, 1410, Juli.]

Zachováno v t. zv. Chron. univ. Prag., rkp. Vídeň. dv. knih. 7650 f. 98; otištěno podle vydání Gollova.

Höfler, Geschichtschreiber I str. 22 (ve Chronicon); — Palacký, Docum. 399—400 (z rkpu Chron.); Goll, FRB V, 572 (v Chronicon). — Český pře-

---

[c] *tak v B.* — [d] *v B následuje škrtnuté* iss. — [e] domestici *B, opraveno podle bible.* — [f] *Nedoma čte* volentibus.

[2] *Listina Alexandra V, obsahující mimo jiné i zákaz kázání v kaplích, vydána dne 20. prosince 1409, ale do Prahy došla teprve 9. března 1410; v. Chron. Boh. Lips. (Höfler I, 11, Docum. 733). Na jejím základě arcibiskup dne 16. června 1410 zakázal kázání mimo kostely kathedrální, kollegiátní, klášterní a farní (Docum. str. 378).* — [3] *Marc. 16, 15.* — [4] *Marc. 16, 20.* — [5] *Act. 5, 29.* — [6] *Joh. 15, 20; srvn. Mat. 10, 24, Luc. 6, 40.* — [7] *Mat. 10, 25.* — [8] *Joh. 15, 20.*

klad Mareš str. 39—40 č. 11 = str. 49—50 č. 11[2] *= str. 26—27 č. 11*[3] *= Flajšhans, Listy z Prahy str. 62—63 č. 16.*

Magister Iohannes de Hussinecz, sacre theologie baccalarius formatus, die dominico proximo[1] stabit adversus condempnatores pro defensione libri Magistri Iohannis Wicleff ‚De increata benedicta et venerabili trinitate'.[2]

Magister Jacobus de Miza, sacre theologie baccalarius, feria secunda proxima,[3] hora undecima stabit in kathedra ad defendendum ‚Decalogum' Magistri Johannis Wigleff[4] contra condemnatores asserentes predictum librum in se manifestas hereses continere.

Magister Procopius de Plzna[5] feria[6] V stabit in cathedra ad defendendum scholastice, quod tractatus ‚De ydeis' Magistri Iohannis Wicleff nullam heresim firmiter asserit, nec errorem fidem catholicam impugnantem.[7]

Sdislaus de Wartemberg alias de Zwierzeticz,[8] magister arcium liberalium studii universitatis Pragensis, proxima feria IV ad octo dies[9] hora XI stabit in cathedra, paratus ad defendendum librum Magistri Iohannis Wigleff in materia[10] ‚De universalibus' contra venerabilem dominum Sbinkonem, archiepiscopum Pragensem, et eius sentenciam minus iuste latam et contra omnes alios, quomodolibet dictam sentenciam[a] impugnantes.

Magister Simon de Tissnow,[11] sacre theologie baccalarius, proxima feria III ventura[12] hora undecima premittendo protestacionem fidelem, vult defendere tractatum ‚De probacionibus proposicionum' Magistri Iohannis Wigleff[13] contra condemnatores eiusdem tractatus et sustinebit, quod nulla heresis nec aliquis manifestus error in eodem continetur.[14]

---

[a] *tak rkp. místo* materiam.

[1] *Dne 27. července.* — [2] *Obrana Husova tištěna v Op. I f. 105 n. (I*[2] *str. 131 n.).* — [3] *Dne 28. července.* — [4] *Obranu Jakoubkovu otiskl (malou ukázku má Loserth, Hus und Wiclif 271) Sedlák, Studie a texty II str. 316—328.* — [5] *Prokop z Plzně stal se bakalářem r. 1403, mistrem 1408 a byl z velmi horlivých stoupenců Husových.* — [6] *Dne 31. července.* — [7] *Obranu Prokopa z Plzně uveřejnil Loserth, Hus und Wiclif 277—285.* — [8] *Zdislav ze Zvířetic stal se mistrem teprve krátce před tím r. 1410; promotorem byl mu při této i bakalářské promoci M. Jan Hus.* — [9] *Dne 6. srpna.* — [10] *Obranu Zdislavovu uveřejnil Loserth, Hus und Wiclif 285—289.* — [11] *Šimon z Tišňova, horlivý stoupenec Husův, bakalář od r. 1395, mistr od r. 1399.* — [12] *Dne 29. července.* — [13] *Obranu Šimonovu otiskl Loserth, Hus und Wiclif 271—276.* — [14] *Vedle jmenovaných účastnil se tenkrát obrany Wiclifa také mladý Jan z Jičína (srvn. MVGDB XXXVII, 321, kde však mu mylně přičtena obrana De hypetheticis), bakalář od r. 1404, mistr od r. 1408. Jeho obrana spisu De materia et forma mimo ukázku, již podal Loserth str. 289—290, není dosud tištěna; čte se rkp. Vid 4002.*

20.

Mistr Jan Hus M. Závišovi ze Zap, faráři v Prachaticích: činí výtky, že ho nazval kacířem a upozorňuje na jeho vlastní nedodržování residence a hromadění beneficií.

[V Praze, 1410, Aug. (post Juli 16)].

Rukopis nezachován, zastupují ho Opera.

Opera I f. 93' č. II = I² str. 117 č. II = Palacký, Docum. str. 9—10 č. 4.

Český překlad Mareš, Listy str. 14—15 č. 5 = str. 20—21 č. 5² = str. 10 č. 5³ = Flajšhans, Listy z Prahy str. 67—69 č. 18 = Flajšhans, Listy str. 24—25 č. XI.

Čas dán jest zmínkou o spálení knih Wyclifových; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 11.

Salus a domino Iesu Christo. Magister reverende! Pervenit ad me, quod dixeritis expresse me hereticum. Si ita est, rogo, rescribatis mihi, et tunc videbitis cum dei gracia, quod fidem, quam teneo, publice confitebor et defendam, non in angulis detrahendo, sed sicut decet verum christianum. Et utinam agnosceretis vosmet ipsum, quomodo forte a triginta annis vel citra tondetis oves in Prachaticz,[1] et ubi residencia, ubi labor, ubi pastus ovium? Non meministis verbi domini[2]: Ve pastoribus, qui pascunt se ipsos, oves autem non pascebant! Ubi, rogo, illud Christi ewangelium in vobis impletur[3]: Bonus pastor „ante oves vadit, et oves eum sequuntur, quia sciunt vocem eius“? Rogo, quomodo transitis ante oves, et quomodo vos sequuntur aut audiunt, cum in multis annis raro vos conspiciunt? Veniet dies, in quo reddetis racionem de ovibus et de beneficiis pluribus, de quibus legitis in iuribus vestris, quod, qui potest de uno competenter vivere, non potest aliud sine peccato mortali retinere.[4]

Ista debetis in mente revolvere, non proximum hereticare. Vel si sciretis eum esse hereticum, deberetis secundum regulam apostoli[5] primo et secundo admonere, et si non caperet monicionem, tunc tamquam hereticum devitare. Et presertim, cum sitis magister et doctor, qui potestis, imo debetis cathedram magistralem publice pro veritate tuenda ascendere, immo cum sitis de condemnatoribus unus electus, deberetis condemnacionem et combustionem librorum[6] probare autentice ex scriptura.

---

[1] *Kdy se M. Záviše stal farářem v Prachaticích, nelze určiti; srvn. o něm Palacký, Docum. str. 9 pozn., Novotný, Listy str. 11, Nejedlý, Mistr Záviše, ČČH XI, 427, týž, Počátky husitského zpěvu 101 n., ač jeho domněnku o totožnosti tohoto Záviše se skladatelem toho jména nemám za prokázánu. Jistě však číslo Husem uvedené jest toliko přibližné.* — [2] *Srvn. Judae 12:* Vae . . . semet ipsos pascentes. — [3] *Srvn. Joh. 10, 4.* — [4] *Glos. ord. in c. Dudum, c. 54 X De el. I, 6.* — [5] *Srvn. Mat. 18, 16—17.* — [6] *Narážka na spálení knih Wiclifových dne 16. července 1410; kdo mimo Záviše byl členem oné komise, není známo přesně; v. Novotný-Kybal, Hus.*

Hec scribo vobis, monendo vos fraterne secundum regulam Christi, que dicit:[7] „Si peccaverit frater tuus in te, corripe eum inter te et ipsum“. Ergo, frater, accipite, et si de me estis taliter loquutus, respondete, et dum probaveritis, quod sum hereticus, emendabor humiliter, et vos accipietis premium, hominem reducendo ab errore. Spero tamen de omnipotentis dei gracia, quod tantam fidem teneo Iesu Christi domini, quantam vos, et tam bene, paratus pro ea in spe humiliter mortem pati.

V Op. nadpis: ‚Ad Magistrum Zawyssium calumniatorem Joannis Hus‘.

21.

John Oldcastel lord z Cobhamu Voksovi z Valdštejna, po případě Zdislavovi ze Zvířetic: chválí jejich horlivost u víře a vybízí k činnosti další.

Cowling, 1410, Sept. 8.

Rkp. kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 160′—161′; rkp. univ. bibl. XIII F 21 (= Ust) f. 146—146′.

Loserth, Über die Beziehungen zw. den engl. und böhm. Wiclifiten, MIÖG XII, 266—267 (z Ust); Nedoma, Boleslavský kodex str. 44—46 (z B).

Přes označení v B (v. závěrečné poznámky) není pravděpodobné, že by list byl adresován Husovi, ač ovšem jistě mu byl oznámen a tedy nepřímo do korespondence může býti pojat; srvn Novotný, Listy Husovy 12; o Oldcastleovi srvn. Loserth na uv. m. 263.

Viarum domini cognicionem ipsarumque cordialem dileccionem et salutem. Gracias ago domino[a] meo, qui, ut audivi[b] per quosdam veritatis amatores, cor vestrum[c] animavit[d] ad zelandum et certandum pro iusticia legis dei. Utinam secundum Sapientis[1] sentenciam sit „usque ad mortem,“ nam ut ait salvator[2]: „Qui perseveraverit in[e] veritate[e] usque[e] in finem, hic salvus erit.“

Eya, frater karissime, multum de te congaudeo, et ultra quam scribere sufficio, condelectatur in te anima mea. Pro quo? Quod[f] pompa antichristianorum[g] non te terret, sed quod cum[h] fiducia verbum dei et eius veraces promulgatores promoves[i] iuxta posse. Iam enim, ut luculenter cernere[k] possumus, lex domini inmaculata fuerat[l] nimis diu[e] per antichristianos[m] presbiteros suffocata et ab ipsis, quibus Christus com-

---

Č. 20: [7] *Mat. 18, 15.*

Č. 21: [a] deo *Ust.* — [b] audivit *Ust.* — [c] nostrum *B.* — [d] amavit *B.* — [e] *chybí v B.* — [f] Pro eo, quod *Ust.* — [g] Antichristorum *Ust.* — [h] *chybí v Ust.* — [i] prowlgatores promovens *Ust.* — [k] tenere *B.* — [l] fuerat immac. *Ust.* — [m] Antichristos *Ust.*

Č. 21: [1] *Eclus. 4, 33.* — [2] *Mat. 10, 22.*

miserat[n] gladium ob defensionem sue legis, nimis vecorditer parvipensa. Ad quod nimis parum attendunt reges et domini temporales. Et ideo, ut dicit *Ysodorus[3] reddent[o] domino racionem, a quo acceperunt ecclesiam potestative contuendam. O quam timere possumus nos miseri, qui vires nostras et affectus tociens in peccatis carnalibus et causis mundialibus expendimus, sed in causa domini nos in quoquam exponere inhumaniter resilimus! Recordemur idcirco Mathathie,[p] Finees,[q] Iude Machabei et aliorum zelum domini habencium, qui in scripturis divinis[4] meruerunt a deo commendari,[r] ut ipsorum zelus et opera relinquantur posteris in exempla! Simus ipsorum imitatores, mercedem cum ipsis finaliter recepturi! Quid igitur nos moveret propter vanum nomen huius mundi,[s] quod transit velut umbra, vel lucrum temporalium caducorum[t] tam audacter nos ponere, sed in causa Christi post tot accepta beneficia propter statuam fictam[5] terrificam nimis stolide[u] formidare? Certe siquidem[v] Antichristus, timor, superbia et temporalium affluencia nos nimium excecarunt. Pensemus ergo,[w] tu et ego et ceteri nobis consimiles, quod non solum sufficit corde credere ad iusticiam, nisi eciam ore confiteamur dominum Ihesum Christum.[6] Nam meritum et penam ipsemet in ewangelio nobis profert; meritum, ubi dicit[7]: „Qui me *confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo“. Et econtrario penam, ubi dicit[8]: „Qui me negaverit vel erubuerit coram hominibus, hunc ego negabo et erubescam in conspectu patris mei et sanctorum angelorum.“

Diligamus ideo dominum Ihesum Christum, ipsum corde et opere humiliter confitendo, et quoscumque inpedientes cursum liberum sue legis nullatenus defendamus, quia quicumque inpediverit[x] verbum dei, ne libere ecclesie sue proficiat, tunc sit[y] indubie Antichristus, cum Christus, autor[z] salutis, propter promulgacionem[aa] sue legis penas crudelissimas subiit atque mortem; nec excomunicaciones[bb] hominum ficte a bonis operibus nos terreant, quia per Yzaiam prophetam dicit dominus[9]: „Quis tu, ut timeas ab homine *mortali et a filio hominis, qui quasi fenum ita arescet, et oblitus es domini tui?“ Et ut testatur Crisostomus[10]: „Pro certo proditor veritatis est non solum ille, qui transgrediendo veritatem, palam pro veritate loquitur mendacium, sed eciam ille, qui non[cc] libere pronuncciat veritatem, quam libere pronuncciare oportet, aut non[dd] libere defendit veritatem, quam libere defendere convenit.[ee]

---

[n] comiserat *Ust.* — [o] reddeunt *B.* — [p] Malachie *Ust.* — [q] Fines *B.* — [r] comendari *Ust.* — [s] seculi *Ust.* — [t] caducarum *Ust.* — [u] stollide *Ust.* — [v] nisi quod *Ust.* — [w] igitur *Ust.* — [x] inpedierit *Ust.* — [y] *místo:* tunc sit *má Ust:* et sic ut. — [z] auctor *Ust.* — [aa] prowlgacionem *Ust.* — [bb] eciam comunicacionem *B.* — [cc] *v B následuje škrtnuté:* est. — [dd] nam *Ust.* — [ee] conven. defend. *Ust.*

[3] *Nebylo možno citátu zjistiti.* — [4] *Srvn. 1. Mach. 2 a d.* — [5] *Srvn. Dan. 2.* — [6] *Srvn. Rom. 10, 10.* — [7] *Mat. 10, 32, Marc. 8, 38, Luc. 12, 8.* — [8] *Mat. 10, 33, Luc. 12, 8.* — [9] *Isai. 51, 12—13.* — [10] *Citát vzat z t. zv. Opus imperf. sup. Matth. 25, jež obecně přičítáno Chrysostomovi, snad převzat z Dekr. c. 76 C XI q 3 (Friedberg 667).*

Nam sicut sacerdos est debitor, ut veritatem, quam audivit a deo, libere predicet,[ff] et nullo modo, neque propter timorem neque propter amorem hoc[h] omittere,[gg] cum valde sit grave[hh] veritatem non libere pronuncciare, sic[ii] laicus[kk] debitor est, ut veritatem, quam audivit a sacerdotibus, probatam in scripturis, defendat[ll] fideliter; quod si non fecerit, prodidit veritatem."

Ecce, karissime, hec et hiis similia me movent, moveant et te et tuos[mm] consimiles,[nn] ut simul omnes stemus viriliter cum veritate, et si finaliter perstiterimus, a remuneracione[oo] condigna nos non defraudabit[pp] dominus veritatis. Et quia, si deus[qq] dignabitur[rr] nos adiuvare, ut speramus, nos[ss] non intendimus[tt] recedere ab hac veritate usque ad mortem, ideo sigillum armorum nostrorum, quod numquam apponimus ad literam, que deberet in posterum cassari,[uu] decrevi hanc literam eodem sigillare.

Datum[vv] in nostro castello de Culing in die Nativitatis[ll] sancte Marie anno domini M° CCCC X° per Iohannem Oldcastel dictum de Cobham.[ww]

V B červený nadpis: ‚Quidam miles de Anglia ad Magistrum Johannem Hus'; *v Ust*: ‚Nobili Wokse, in absencia autem sui domino Zdyslao de Zwerzeticz, michi predilectis'.

22.

Richard Wyche, žák Wyclifův, Husovi a jeho přátelům: vybízí je k horlivé a neohrožené práci pro opravy.

V Londýně, 1410, Sept. 8.

Rukopis kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 154=155; rkp. Gersdorfské knih. v Budyšíně 4° 23 (= Gs) f. 29—29′; rkp. Dietrichst. knih. v Mikulově I, 48 (= Nic) f. 325′ n.; rkp. univ. knih. IX B 1 (= Unv) na předním pergamenovém přídešti; rkp. tétéž knih. X H 12 (= Ui) f. 75—76; rkp. tétéž knih. XI E 3 (= Unt) f. 112′—113; rkp. tétéž knih. XIII F 21 (= Ust) f. 147—148; jiný rkp. zastupují Op.

M. Joh. Hus Monum. (= Op) I f. 101—101′ č. XV = I² str. 126—127 č. XV; Höfler II, 210—212 (z Unt).

[ff] *v B opraveno z* predicat. — [gg] obmittere *Ust.* — [hh] grave sit *Ust.* — [ii] *v B opraveno ze:* sed. — [kk] laycus *Ust.* — [ll] defendant *Ust.* — [mm] tui *Ust.* — [nn] *v B* consimilis *(po opravě ze* similis*).* — [oo] *v B opraveno z* cominacione (?). — [pp] fraudabit *Ust.* — [qq] dominus *Ust.* — [rr] dedignabitur *Ust.* — [ss] *v B následuje škrtnuté:* a domino. — [tt] intendamus *Ust.* — [uu] cessari *Ust.* — [vv] Datis *Ust.* — [ww] Oldecasstel summi de Cobham *Ust,* Oldesistel *B.*

[ll] *8. září 1410.*

Salutem et quidquid[a] dulcius excogitari sufficit[b] in visceribus Ihesu Christi.

Dilectissimi[c] in domino,[d] quos[e] ego diligo in veritate, et non ego solus, sed omnes, qui[f] de vestris constanciis audierunt et[f] qui cognoverunt[g] veritatem[h] propter[i] veritatem,[i] que permanet in vobis et[k] vobiscum erit per dei graciam in eternum.

Gavisus sum valde venientibus dilectissimis mihi[l] fratribus et testimonium perhibentibus[m] veritati vestre, quomodo et vos in veritate[n] ambulatis. Audivi, fratres, quam[o] acriter vos turbat[p] Antichristus, tribulaciones varias et inauditas Christi fidelibus inferendo. Nec mirum utique, si apud[q] vos, cum iam quasi ubique terrarum[r] per adversarios lex Christi inpungnatur nimium,[s] et draco ille ruffus,[t] tot habens capita, de quo in Apokalipsi,[l] iam de ore suo emiserit[u] flumen[v] magnum, per quod absorbere[w] nititur mulierem.[x] Sed deus[y] graciosissimus[z] unicam sibi fidelissimam sponsam finaliter[aa] liberabit.[bb]

Confortemur igitur in domino deo nostro et eius[cc] inmensa bonitate, firmiter in ipso[dd] sperantes, qui[ee] non sinet suos amatores ab aliquo bono[ff] proposito inmisericorditer[gg] defraudari, si nos ipsum, ut debemus, dilexerimus toto corde,[hh] quia in nobis nullatenus[ii] regnaret[kk] adversitas, si nulla dominaretur[ll] iniquitas. Nulla idcirco[mm] tribulacio vel angustia propter[nn] Christum nos deiciat, scientes *pro certo, quia quos- *75
cumque dominus in[oo] filios[pp] dignatur[qq] recipere,[rr] hos[ss] flagellat. Wlt enim ipse[tt] misericors pater, quod[uu] in hac vita[pp] miserabili per persecuciones seu persecucionibus probemur, ut[vv] postmodum nobis parcat.

---

[a] quicquid *Nic, Ui, Op;* quitquid *Unv, Ust.* — [b] *v Ui předchází škrtnuté* poterit. — [c] Dilectissime *B;* Dilecti *Unt;* Dulcissimi *Op.* — [d] in Christo *Nic.* — [e] quem *B.* — [f] qui — et *má jediný B.* — [g] congnov. *B, Gs, Unv;* agnoverunt *Op.* — [h] *chybí v Gs.* — [i] *chybí v Nic, Op.* — [k] *chybí v Unt.* — [l] mihi *v Gs doplněno mezi řádky, v Op chybí;* mihi dilectissimis *B, Ui, Unt, Ust.* — [m] perhibentes *B;* prohibentibus *Unt.* — [n] karitate *Nic.* — [o] qⁿo modo *Nic.* — [p] turbat vos *Nic;* vos tribulat *Gs, Op, Unv, Ust, Ui, Unt.* — [q] aput *B, Gs, Nic, Unt, Unv, Ust.* — [r] iam et ubique quasi terrarum *B.* — [s] nimium impugnatur *B, Nic, Op, Ui, Unt;* nimium inpungnatur *Gs, Ust, Unv, kde opraveno z* inpungn. nimium. — [t] russus *Ui.* — [u] emisit *Ui;* emiserunt *Ust.* — [v] *opraveno z* fulmen *Gs;* flammam nebo fulmen *B.* — [w] absolvere *B.* — [x] meliorem *Unt.* — [y] dominus *Unt, Unv, Ust.* — [z] omnipotens *Nic.* — [aa] *chybí v Unv.* — [bb] liberavit *Ui, Unv.* — [cc] de eius *Nic.* — [dd] *opraveno z* in ipsos *Unv;* in Christo *Nic.* — [ee] que *Unt.* — [ff] *chybí v Gs, Op; v Unt opraveno z* proposito bono. — [gg] misericorditer *Unt.* — [hh] toto corde dilexerimus *Ui.* — [ii] nullotenus *B.* — [kk] regnabit *Ui;* generaretur *Nic.* — [ll] dominetur *Ui.* — [mm] igitur *Ui.* — [nn] *místo* propter Christum *má Ui:* aut persecucio. — [oo] ut *B, Nic; v Ui chybí.* — [pp] *v Ui chybí.* — [qq] dignetur *Nic;* dignatus est *B.* — [rr] accipere *Ust.* — [ss] os *Unt.* — [tt] *chybí v Unt.* — [uu] *chybí v Ust.* — [vv] miserabili persecucionibus probemur, ut *B, Unv, Unt;* miserabili per seu in persecucionibus probemur, ut *Nic;* miserabili persecucione puniamur, ut *Ui;* miserabili ut persecucionibus percuciamur (?), ut *Ust;* miserabili per persecuc. seu persec. probentur, ut *Op.*

[l] *Srvn. Apok. 12, 3—15.*

Aurum enim, quod summus iste[ww] artifex hic elligit,[xx] igne hic[yy] purgat et examinat, ut[zz] in suo thezauro mundissimo post[ab] reponat.[ac] Videmus,[ad] quod[ae] tempus, quod hic habituri[af] sumus, breve est et transitorium, vita,[ag] quam in futuro speramus, beatifica[ah] et sempiterna.[ai] Laboremus igitur,[ak] dum tempus[al] habemus, ut in[am] illam requiem ingredi valeamus.[an] Quid aliud in hac vita fragili[ao] cernimus, nisi dolorem, merorem et tristiciam, et[ao*] quod magis fideles movere deberet,[ap] legis domini deiec-cionem[aq] nimiam[ar] et contemptum. Conemur[as] igitur, quantum[at] sufficimus,[au] ad apprehendendum,[av] que eterna et permanencia[aw] sunt, post-ponentes in animo transitoria[ax] et caduca.[ay] Consideremus contubernium
Ust patrum precedencium,[az] consideremus *sanctos utriusque testamenti.[a] Nonne omnes in hoc mari[uu] tribulacionis[b] et persecucionis[c] transierunt,[d] nonne „alii secti sunt, alii lapidati sunt et[e] in occisione gladii mortui sunt. Alii circuierunt[f] in mellotis[g] et in[h] pellibus caprinis“, ut testatur apostolus[2] ad Hebreos.[i] Omnes[k] utique custodierunt vias duras,[l] Christi vestigia sic[m] secuti, qui dixit[3]: „Qui michi ministrat, me sequatur, et ubi ego sum, illic[n] et minister meus erit.[n]“

„Ideo[4] et nos,[o] tantam habentes[p] sanctorum precedencium positam[q] exemplacionem,[r] deponentes pro viribus omne pondus et circumstans[s] nos[t] peccatum,[h] per pacienciam curramus[u] ad propositum nobis certamen, aspicientes[v] in auctorem fidei et consumatorem[w] Ihesum, qui proposito sibi gaudio[x] sustinuit[y] crucem confusione contempta.“[z] Recogitemus[aa] eum, qui talem sustinuit a peccatoribus[bb] adversum[cc] semet

---

[ww] iste summus *B;* summus ista *Ust;* summus ipse *Ui.* — [xx] eligit *Nic, Unt, Ust, Ui, Op i Gs, kde chybí předcházející* hic. — [yy] hoc *Op.* — [zz] et *Ui.* — [ab] postea *Ui; v Ust chybí.* — [ac] reponatur *B.* — [ad] Videamus *Nic;* Post videmus *Ust;* Videmus enim *Gs, Op.* — [ae] *v Ust následuje škrtnuté* Christus. — [af] abituri *Unv;* quo hic habitaturi *Ui, Op.* — [ag] vita vero *Ui.* — [ah] beatificat *Unt.* — [ai] sempit. est *Unt.* — [ak] ergo *Nic.* — [al] tempus dum *Ust.* — [am] *chybí v Gs, Op.* — [an] valleamus *Unv.* — [ao] fragilli *B, Unt.* — [ao*] *chybí v Gs.* — [ap] magis movere fideles debeat *Ui;* magis fideles nimium movere deberet *B,* (*kde opraveno z* fideles movere deberet), legis dom. deiect. et cont. nimium; *srvn. pozn.* [ar]. — [aq] deiectionem *Nic, Ui, Unv, Op.* — [ar] *chybí v B; v. pozn.* [ap]. — [as] Convenit *Ui.* — [at] quando *Unv.* — [au] sufficiamus *Ui;* sufficiat *Op.* — [av] aprehend. *Unt, Unv.* — [aw] permanenda *Ui.* — [ax] que transitoria sunt *Ui.* — [ay] caduca sunt *Nic.* — [az] preced. patrum *B.* — [a] testanti *Ui.* — [b] tribulaciones *Unv;* turbacionis *Nic.* — [c] persecucionibus *Nic.* — [d] transsierunt *Unt.* — [e] *chybí v Nic.* — [f] circuerunt *Gs;* circumierunt *Op.* — [g] melotis *B, Nic, Ui, Unt, Unv, Ust.* — [h] *chybí v B.* — [i] Ebreos *Unt.* — [k] *Unv dodává* igitur, *jež však podtečkováno.* — [l] divinas *B, Nic.* — [m] sunt *Nic, Ui, Unt.* — [n] *místo:* illic — sum *mají B, Gs, Unt, Unv, Ust, Op jen* etc.; illic sit et min. meus *Ui.* — [o] vos *B, Gs, Ui, Op.* — [p] habentes tantam *Ui; v B* Ideo et vos tantam *opakováno, ale škrtnuto;* tanta *Op.* — [q] posita *Op; v Ui chybí.* — [r] exaccionem *Ui;* exempla *Op.* — [s] *v B opraveno z* circumstantes; circumstantibus *Unt.* — [t] nobis *Unt.* — [u] curamus *B, Unt.* — [v] asspicientes *Ust.* — [w] conservatorem *Uv.* — [x] *v Unv opraveno z* gaudio sibi. — [y] sustinuit sibi *Ui.* — [z] *v Unv předchází škrtnuté* contenta, *jak má i Nic.* — [aa] Rogitemus *Gs, Op;* Rogittemus *Unv;* Rogemus *B; čtení hořejšího žádá i český překlad.* — [bb] *v Unv následuje škrtnuté* se. — [cc] adversus *Nic.*

[2] *Heb. 11, 37: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis ...* — [3] *Joh. 12, 26.* — [4] *Heb. 12, 1—2.*

ipsum contradiccionem, ut non fatigemur,[dd] animis nostris[ee] deficientes, sed deprecemur[ff] ex corde auxilium a domino et contra eius adversarium Antichristum viriliter[fg] militemus. Diligamus eius legem et non simus operarii subdoli,[5] sed in singulis, prout dominus dare dignatur,[gg] fiducialiter agamus et in causa domini laboremus[hh] sub spe[ii] premii sempiterni.[kk]

Tu ergo Hus,[ll] frater in Christo predilecte,[mm] licet ignotus[6] michi[nn] facie,[oo] non tamen fide[pp] et dileccione, quia[qq] non terrarum spacia sufficiunt[rr] disiungere, quos nectit efficaciter amor Christi, confortare in gracia, que data est tibi, labora sicud[ss] bonus miles * Christi Jesu.[tt] Predica, insta verbo et exemplo, et quos poteris,[vv] ad viam revoca veritatis, quia non propter censuras frivolas[uu] et fulminaciones[ww] Antichristianas[xx] est veritas ewangelica subticenda. Et ideo membra[yy] Christi per dyabolum debilitata[zz] robora[ab] pro viribus et comfirma,[ac] et si dignatus fuerit[ad] altissimus,[ae] in proximo[af] terminabitur Antichristus. Et unum est, super quo gaudeo,[ag] quod in regno nostro[ah] et alibi deus[ai] corda quorumdam[ak] adeo[al] animaverat,[am] quod eciam usque ad carceres, exilium et[an] mortem gaudenter sustinent[7] propter[ao] verbum Christi.[ap]

Ulterius, dilectissimi,[aq] nescio, quid vobis scribam, sed fateor,[ar] quod cor meum effundere cuperem, si per[as] hoc vos in lege[at] domini confortarem. Et omnes fideles legis dominice amatores ex intimis meis precordiis nunc saluto, et specialiter vestrum[au] in ewangelio coadiutorem Jacobellum, rogans, quod pro me ad[av] dominum interpellent[aw] et[ax] universali ecclesia Ihesu Christi. * Et „deus[8] pacis, qui[ay] eduxit de mortuis[az] pastorem ovium magnum“[a] dominum Ihesum Christum, „aptet[b] vos[9] in omni bono, ut faciatis voluntatem eius,[c] faciens in vobis,[d] * quod pla-

[dd] fatigemini *Nic, Unt.* — [ee] vestris *Nic, Unt.* — [ff] precemur *B, Gs, Ui, Op.* — [fg] *chybí v Gs, Op.* — [gg] dignetur *Ui;* dignatur dare *B.* — [hh] labores *Nic.* — [ii] specie *Ui.* — [kk] eterni *Ui.* — [ll] Huss *Unt, Unv.* — [mm] predil. in Chr. *Nic.* — [nn] *chybí v Nic.* — [oo] *chybí v Gs, Op.* — [pp] in fide *Ust.* — [qq] qui *Ui.* — [rr] sufficit *Gs, Ui, Ust, Op; v Unv, Unt zkráceno, tak že lze čísti jako* sufficiunt. — [ss] sicut *Nic, Op.* — [tt] Ihesu Christi *Ui.* — [uu] *chybí v Ust.* — [vv] poteritis *B.* — [ww] simulaciones *Ui.* — [xx] Antichristinas *Unt, Unv, Ust.* — [yy] *v B opraveno z* membrum. — [zz] debilitate *Unv.* — [ab] roborata *Nic.* — [ac] confirmata *Nic;* confirmanda *původně v Ui, ale* nda *škrtnuto.* — [ad] dignaverit *Unt, Unv, Ust;* dignatus *Nic, další uříznuto.* — [ae] *v B na rasuře.* — [af] in prox. termino terminab. *Ui.* — [ag] gaudio *Unt;* sup. quo ego gaudeo *Nic.* — [ah] vestro *B, Gs, Nic, Ui, Unt, Op.* — [ai] *chybí v Unt, B, Nic.* — [ak] corda vestra corundam *Unt.* — [al] *chybí v Ui.* — [am] animaverit *Unt.* — [an] *chybí v Nic.* — [ao] *chybí v Unt, Unv, Ust.* — [ap] dei *Nic, Ui, kde připsáno* Christi *jinou rukou.* — [aq] dilectissime *Ui.* — [ar] frater *Unt.* — [as] *místo* si per *má Ui:* super. — [at] in legem *Unt, Unv, Ust.* — [au] *v B předchází škrtnuté* nr; *další v Unv opraveno z* vestrum coadiut. in ewang. — [av] apud *Ui.* — [aw] interpellat *Nic, Unt;* interpellant *B, Unv, Ust;* interpellet *Op.* — [ax] in *B, Gs, Nic, Unt, Op.* — [ay] que *Unt.* — [az] a mortuis *Nic.* — [a] past. mag. ov. *B, Ui, Unv, Ust.* — [b] aptat *Unt.* — [c] *v Unt předchází škrtnuté* d. — [d] *místo* faciens in vob. *má Nic* in omnibus.

[5] *Srvn. 2. Cor. 11, 13.* — [6] *Srvn. Gal. 1, 22.* — [7] *Míněna nějaká pronásledování přívrženců Wiclifových v Anglii, nikoli v Čechách, jak myslí Loserth, MIÖG XII, 260; plyne tak z českého překladu.* — [8] *Heb. 13, 20.* — [9] *Heb. 13, 21.*

ceat coram se". Salutant vos[e] omnes[f] amici, qui de vestris constanciis audierunt. Cuperem eciam vestra rescripta[g] videre, quia scitote, quod[h] non modica solacia nobis prestant.[i]

Scriptum Londonie[k] in Nativitate[10] virginis gloriose[l] anno domini M° CCCC° X°.

Vester servus, cupiens in labore[m] fieri socius

Richardus Wyche,[11] infimus sacerdotum.[n]

V B červený nadpis: ‚Magister Richardus Oxoniensis ad Magistrum Johannem Hus'; *v Gs nadpis* ‚Epistola dirrecta Mgro Johanni Hus de Anglia': *v Nic nadpis:* ‚Epistola Richardi, ut patet in fine'; *v Ui nadpis:* ‚Epistola Richardi Wigleph ad dive memorie Mgrm. Johannem Hus, veritatis ewangelice fervidum zelatorem'; *v Unt nadpis:* ‚Epistola ad Hus de Anglia'; *v Unv nadpis:* ‚Fratri in Christo sibi dilecto Mgro Jo Huss presentetur'; *v Ust nadpis:* ‚Fratri in Christo sibi dilecto Magistro Johanni Hus presentetur'; *Op nadpisují (sotva podle rukopisu):* ‚Epistola cuiusdam Wiclefici sacerdotis scripta ex Anglia ad Hus et eius socios et auditores'.

22*.

Starý (Husův?) překlad předcházejícího listu.

V Londýně [1410] Sept. 8.

Rkp. univ. knih. III G 16 (= Ur) f. 84—84'.

Zdravie a cožkolivěk vymyšleno muož býti v třevách Ihesu Krista. Najmilejší[a] v buohu, kteréž já miluji v pravdě, a[b] netoliko já, ale[c] i všichni, kteříž sú poznali pravdu pro pravdu, jenž přěbývá u vás a s vámi bude skrzě[d] boží milost na věky.

Radoval sem sě velmi, když jsú přišli najmilejší[e] mně bratřie a vydali jsú svědectvie pravdě vašie, kterak i vy v pravdě[f] chodíte. Slyšal

---

Č. 22: [e] *v Unv doplněno mezi řádky.* — [f] *chybí v Nic.* — [g] scripta *B, Nic; v Unt mezi* re a scripta *škrtnuté* si. — [h] *chybí v B, Nic.* — [i] prestarent *B;* prestarent scripta *Nic.* — [k] Lundonie *B, Ui, Unv, Ust.* — [l] gloriose etc. *Unv, Ust; datum chybí v B, Nic, Ui, Unt, Unv, Ust.* — [m] in laboribus *Ui, v B chybí.* — [n] Ricus Wychewicz, infimus sacerdotum etc. *B;* Ricus Wyche wycze inf. sac. *Gs;* Richardus inf. sac. *Nic;* Richardus Wigleph infimus sacerd. *Ui;* Richardus Vicze inf. sac. *Unt;* Ricus Wiche inf. sac. *a něco níže připsáno* Wicz *Ust;* Ricus Wychewitze inf. sac. *Op; v Unv celý podpis chybí.*

Č. 22: [10] *8. září.* — [11] *Richard Wyche — dodatky Wicz v některých rkpch mají patrně naznačovati výslovnost, — stoupenec Wyclifův upálený r. 1431; srvn. Loserth, MIÖG XII, 260, 269, Lechler, Joh. v. Wiclif II, 351.*

Č. 22*: [a] Namilejší *Ur.* — [b] *v Ur touž rukou nad řádkem.* — [c] alle *Ur.* — [d] k skrzye *Ur.* — [e] najmiliší *Ur.* — [f] w prawdv *Ur.*

sem, bratřie, kterak ukrutně vás mútí Antikrist, trápenie mnohá a neslýchaná Krystu věrným čině. Aniž diev,[g] že u vás, ponydž po všech zemích od protivníkóv zákon Kristóv odbuoj trpí, a drák[h] onen červený, tolik maje hlav, o němž v Zevení svatého[i] Jana,[1] již z úst svých vypustil tok veliký, jímž požřieti[k] miení ženu, cierkev svatú. Ale[c] pán najmilostivější jedinkú sobě choť konečně vysvobodí.

Protož posíleni buďme v buohu a v jeho nesmiernej dobrotě, silně v něho úffajíce, jenž nepřěpustí milovníkóv svých od nižádného dobrého úmysla nemilosrdně zklamánu býti neb odpadnúti, budeme-li my[l] jeho, jakož dlužni sme, milovati cělým[m] srdcěm[n]; neb nad námi nikoli nebude kralovati protivnost, nebude-li nižádná panovati lest. Protož nižádné múcenie[o] a súženie[p] pro Krista nás neporazuj, jistě[q] že kteréžkolivěk pán za syny ráčí vzieti, ty mrská. Neb chce milosrdný otec, abychom v tomto životě biedném protivnostmi[r] skúšeni byli, aby potom odpustil. Neb zlato, kteréž tento najvyší řěmeslník vybierá, ohněm zde čistí a zkušuje, aby v svém pokladě najčistšiem[s] potom položil. Vidíme, že čas již zde mieti máme krátký a pominúcí,[t] život, jehož potom ždáme, blažený i věčný. Protož pracujme, doniž čas máme, abychom v ono odpočinutie vjíti mohli. Co[u] jiného v tomto *životě křehkém vidíme, jedné buolest, *84'
truchlost a tesklivost. A že najviec má věrnými hnúti zákona buožieho zavrženie přielišné i potupenie, protož snažme sě, jakž móžme, dostihnúti věčných věcí, nechajíce z úmysla minujících i padúcích věcí. Znamenajme obyčějě otcóv prvnějších,[v] znamenajme svaté obého zákona. Však všichni v tomto moři zamúcenie a protivnosti cěstili (?) sú, však „sěkáni sú, někteří kamenováni sú, aby i bitím meče zemřeli sú. Jiní chodili jsú v húniech, v kožkách kozích", jakož svědčí apoštol[2] k[w] Židóm. Jistě[x] všickni ostřiehali sú cěsty tvrdé, Kristovy šlápěje[y] tak následujíc, jenž řekl jest[3]: „Kto mě slúží, di po mě, a kdež já sem, tu bude i slúha mój".

„Protož[4] i my, taký příklad položený majíc svatých předních, složiece silaime[z] (?) každé břiemě a obkličující nás hřiech trpělivostí[aa] běžme k buoji nám položěnému, hlediec k stvořiteli viery a k dokonanci[bb] Jézišovi, jenž, předloživ sobě radost, strpěl jěst kříž, hanby netbav". Vzpomeňme na něho, jenž takú[cc] od hřiešníkóv proti sobě strpěl jest

---

[g] dyew *Ur.* — [h] draak *Ur, kde za tím škrtnuto* a — [i] *v Ur za tím škrtnuto* Jak. — [k] *psáno* pozzrzieti *Ur.* — [l] *v Ur opraveno z* budelmelimy *a před tím škrtnuto* d — [m] *psáno* cyelim *Ur.* — [n] *opraveno ze* srdczym *Ur.* — [o] nucenie *Ur; opraveno podle lat. textu.* — [p] zuzzenie *Ur.* — [q] *v Ur nadepsáno* věrně *a za tím škrtn.* k i. — [r] *v Ur opraveno z* protivnostimi. — [s] *poslední* i (y) *v Ur nad řádkem.* — [t] *v Ur opraveno z* pominuty *nadepsáním* ci. — [u] *v Ur oprav. z* což. — [v] *v Ur psáno* prwniessich. — [w] *v Ur před tím škrtnuto* czl. — [x] *v Ur psáno:* jisstě. — [y] *v Ur první* e *nad řádkem.* — [z] *tak v Ur; or. pro viribus.* — [aa] trpylowsty *Ur.* — [bb] dokonāczi *Ur; or. consumatorem.* — [cc] *v Ur oprav. z:* tatikuu.

[1] *Apok. 12, 3—15.* — [2] *Heb. 11, 37.* — [3] *Joh. 12, 26.* — [4] *Heb. 12, 1—2.*

protivnost, abychom nezůstali myslmi našimi hnúce, ale[c] žádajme z[dd] srdcě pomoci od pána[ee] a proti jeho protivníku Antichristu silně rytieřujme, milujme Krystóv zákon a nebuďme dělníci lstiví,[5] ale[c] ve všech věcech, jakož pán ráčí dáti, věrně čiňme[ff] a v jeho při pracujme pod nadějí odplaty věčné.

Protož ty, Hussi, bratře v Kristu milý, ač neznámý mně v tváři,[6] ale[c] však ne u vieři[gg] a v milování,[hh] však dalekost zemí nemóž rozlúčiti, kteréž svázalo jest Kristovo * milovánie, posil sebe v daru, jenž dán jest[b] tobě, pracuj jako dobrý rytieř Jezu[ii] Krista, kaž, pilen stój slovem i příkladem, a kteréž[kk] moci budeš, k cěstě zasě přivolaj[ll] pravdy. Neb pro domněnie[mm] neb ustavenie marná a pro blýskánie Antikristovská pravda čtenie nemá[nn] býti zamlčána. Protož údóv zemdlených od ďábla posiluj, jakž móžeš, a potvrzuj. A bude-liť ráčiti najvyší pán, skoro dokonáť sě Antikrist. A jedna věc jest, z niež sě raduji, že v království našem i jinde buoh srdcí některých lidí[oo] tak velmi posilnil, že také až do žalářě, do vypověděnie i do smrti držie slovo Kristovo.[7]

5' Ur

Viec, najmilejší,[c] neviem, co bych vám psal, ale[c] vyznávám, že srdce mé vylíti bych žádal, bychť tiem vás v zákoně božiem potvrdil. A vších věrných zákona buožieho milovníkóv z najvětčích žádostí mého srdce pozdravuji, a zvláště vašeho v kázání svatého čtenie pomocníka Jakúbka, proše, aby za mě k buohu orudovali a za obecnú cierkev Jesu[pp] Kristovu. A „buoh[8] pokoje, jenž jě[qq] vyvedl z mrtvých pastýřě velikého ovcí," pána Jezu Krista, „szpósob[rr] vás[9] ve všem dobrém, aby činili vuoli jeho, čině[ss] v vás, co jest libé před ním". Pozdravují vás všichni přietelé, kteříž o vašich ustavičnostech slyšěli. Žádám také vaše odpovědi věděti, neb vězte, že veliká utěšenie nám dávají.

Psáno v Lodonu na urozenie panny Marie[10]

Váš sluha, žádajě v práci býti tovařiš, Rikard Wicz,[11] najmenší z kněží.

V Uv červeně psaný nadpis: ‚Epistola Mgri Johannis Hus de carcere missa'. *Nad tím rukou 17. stol.:* ‚Ricardi Wicz Angli'. *Vedle jinou rukou 17. stol.:* ‚latinam vide libro in 4to sub NC 2'. *Dole pod textem:* ‚latinam vide libro in 4to sub NC 4'.

[dd] *Ur psáno* s. — [ee] *v Ur za tím škrtnuto:* wšak dále. — [ff] *v Ur psáno* czynmye, *před tím škrtnuto* czil. — [gg] neuwyerzy *Ur.* — [hh] ano milovaný *Ur.*. — [ii] *opraveno z* geni *Ur; za tím škrtnuto* de. — [kk] ktezz *Ur.* — [ll] přivolav *Ur.* — [mm] *v Ur před tím škrtnuto:* nepromnyenye. — [nn] má *Ur.* — [oo] *touž rukou in marg. Ur.* — [pp] *v Ur předchází nadepsané* Kri. — [qq] *psáno* gye *Ur.* — [rr] *v Ur oprav. ze* szbosob. — [ss] *v Ur oprav. z* činí.

[5] *Srvn. 2 Cor. 11, 13.* — [6] *Srvn. Gal. 1, 22.* — [7] *Vztahuje se na pronásledování Lollardů v Anglii.* — [8] *Heb. 13, 20.* — [9] *Heb. 13, 21.* — [10] *dne 8. září.* — [11] *Richard Wyche, srvn. poznámku při lat. originále.*

23.

Mistr Jan Hus papeži Janovi XXIII: žádá, aby zrušil zákaz kázání v kaplích a nedovolil dalšího spalování knih Wyclifových.

V Praze, 1410, Septemb. 12.—19.

Rkp. Víd. 4902 (= Vnb) f. 117—117'.

List, dosud netištěný, podle největší pravděpodobnosti Husův, poslán papeži Janovi XXIII v měsíci září, kdy král, královna, četní pánové a města i universita přimlouvali se, aby opatření Zbyňkova byla odvolána. Na Husa jako autora vedle jiného ukazuje zejména místo o následcích spálení, jež připomíná podobný obrat v jeho obraně Wyclifa (v. pozn. 5.).

Subieccionem humilem pedum cum osculo beatorum. Pater beatissime! Sanctitatis vestre nunccium Antonium de Montecatino[1] cum filiali suscepimus reverencia et sanctitatis vestre voluntatem attentis percipientes auribus, grates salvatori nostro humili obtulimus animo, quod pastorem nobis vestram sanctitatem constituit, qua presidente suam sanctam ecclesiam in semitis iusticie regulabit. Unde speramus confidenter, pater beatissime, quod[a] magis pie ac sapiencius vestra sanctitas nos respiciet, quam Allexander,[2] sancte memorie predecessor vestre * beatitudinis, qui ex nomine civitatem Pragensem, quod multorum corda sint heresi in ipsa infecta, graviter annotavit,[3] cum prestante Ihesu Christo domino ex integro omnes et singuli profitemur catholicam fidem. * 11

Vestram ergo, o clementissime pater, flexis genibus rogamus beatitudinem, humilime supplicantes, quatenus pii patris gerens affectum, a filiis obediencie famam illicitam per cassacionem sentencie,[4] que ex fundamento emulorum falso surrepsit, dignaretur vestra sanctitas removere, quos predicacionis sancte prohibicio et librorum combustio graviter conturbavit, nec quicquam boni attulit, sed discordias, lites, odia et homicidia procuravit,[5] que non cessabunt concito, nisi vestre sanctitatis benignitas verbum domini liberet et sentenciam combustionis librorum anullet, que filios vestre sanctitatis humiles tamquam hereticos iam con-

[a] *ve Vnb následuje škrtnuté* mag.

[1] *Antonius de Montecatino a Jakub Devinionis z Lukky byli nuncií s listinou o nastoupení Janově ze dne 1. června 1410; (Doc. str. 376), do Prahy arci přišli mnohem později.* — [2] *Alexander V, † 3. května 1410.* — [3] *Míní se listina Alexandra V ze dne 20. prosince 1409 (Doc. 374—376), jež se tu dílem slovně ozývá.* — [4] *Míní se výrok Zbyňkův ze 16. června 1410 (Doc. 378—385) na základě předešlé listiny vydaný.* — [5] *Srov. Hus, Defensio Wyclif (Op I, 106): que combustio nullum peccatum de cordibus hominum ... sustulit, sed ... in populo disturbia, invidias, diffamaciones, odia multiplicavit et homicidia.*

fundit.[b] Sed speramus, quod piissimi patris sanctitas honorem filiorum obediencium graciosissime reformabit. Datum ut supra.[c] [Prage die XII mensis Septembris?]

24.

M. Jan Hus Richardovi Wycheovi: odpovídá na jeho dopis (č. 22) a dává zprávy o věcech českých.

[V Praze 1411, post Mart. 15.]

Bolesl. C 132 (= B), f. 155—156′; Univ. bibl. XI E 3 (= Unt) f. 113.

Höfler II, 212—214 (z Unt); Palacký, Docum. str. 12—14 č. 6 (z Unt); srvn. Sedlák na uv. m. str. 2—3. — Český překlad Mareš, Listy str. 43—45 č. 13 = str. 54—56 č. 13[2] = str. 29—31 č. 13[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 74—77 č. 20 = Flajšhans, Listy str. 29—32 č. XIV.

O čase Novotný, Listy Husovy str. 12—14, Sedlák, Několik textů z doby husitské (řada III, Hlídka 1913, zvl. ot. 3); mylně Tomek, Dějepis university Pražské I str. 206 pozn.; srvn. však týž. Dějepis Prahy III[2], 491—492. Srvn. i Nedoma, Boleslavský kodex z doby husitské, Věst. král. spol. nauk 1891 str. 29.

Pax Christi habundet in cordibus vestris per spiritum sanctum, qui datus est vobis, carissime[a] in Christo Ihesu!

Tue caritatis[b] epistola,[c] que desursum a patre[d] descendit luminum,[e] in Christi fratribus vehementer accendit animum: quia tantum dulcedinis, efficacie, roboracionis et consolacionis in[f] se[f] continet, quod, si alia scripta singula per Antichristi consummerentur voraginem, ipsa Christi fidelibus sufficeret ad salutem. Unde eius medullam[g] et vigorositatem in meo revolvens animo, dixi coram multis hominibus in sermone publico, in quo, ut estimo, fuerunt prope decem milia[1] hominum:
55′ B „*Ecce fratres dilectissimi, quantam curam de vestra salute Christi predicatores fidelissimi in alienis gerunt partibus, quod cupiunt[2] totum cor suum effundere, si possent nos in lege[h] Christi vel[f] domini[f] confortare[i].

Č. 23: [b] confudit *Vnb.* — [c] *datum doplněno podle předcházející datované listiny, jež tištěna Doc. str. 411, ale ta nepředchází před tímto listem bezprostředně; mezi ní a Husovým listem jest projev pánů z Kravař (Doc. 411—412) nedatovaný; poněvadž listy ostatních šlechticů jsou datovány 19. září, jest možno, že i list Husův jest teprve z toho dne.*

Č. 24: [a] karissime *B.* — [b] karitat. *Unt.* — [c] epistole *Unt.* — [d] *v B za tím škrtnuto* hominum. — [e] luminum descendit *Unt.* — [f] *chybí v B.* — [g] *v B druhé* l *připsáno později;* medulam *Unt.* — [h] *v B in marg.* — [i] conservare *Unt.*

Č. 24: [1] *Číslo jest asi poněkud nadsazeno.* — [2] *Citováno z listu Wycheova; v. č. 22.*

Et subiunxi: „Ecce karissimus frater noster Rychardus, M.[f] Iohannis Wycleff[k] in ewangelii laboribus consocius, scripsit nobis[l] tante confortacionis epistolam, quod si ego nullam haberem scripturam aliam, deberem me pro Christi ewangelio exponere usque ad mortem; et faciam, auxiliante domino nostro[f] Ihesu Christo“. Sic autem exarserunt fideles Christi[f] in epistola ipsa,[m] quod rogaverunt me, ut ipsam transponerem in lingwarium[n] nostre gentis.[3]

Quid vero[o] scribere tue caritati[b] cum ceteris fratribus debeam, ignoro. Minus doctus docciores[p] informare[q] non valeo, debilior forciores in Christi milicia numquid debeo confortare? Et quid dicam? Informacionis et[r] confortacionis[r] verba tua, karissime, preripuit epistola.[r] Solum michi superest, ut petam et regracier.[s] Petam[r] oracionis auxilium, et regracier,[t] quod de benedicta Anglia tanta bona per tuum laborem prestante Ihesu Christo domino Boemia iam suscepit. Nec mirum, si „aliis[4] odor in[u] mortem“, sed gaudium, quia multis „odor in vitam“ eternam. Ad tantum enim inimicus homo[5] zyzaniam[v] in nostro regno sparserat, quod vix et raro granum tritici apparebat; „totum[6] repleverant[w] *urtice agrum hominis“, quod graviter poterat inveniri[x] via salutis. *1

Iam autem „populus,[7] qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam“ Ihesu Christi,[y] quia habitantibus „in regione umbre mortis lux eis“ apparuit[z] veritatis; quam prestante salvatore nostro ardentissime suscipiunt populi, barones,[aa] milites, cives[bb] et comunes plebei. Quodsi[cc] vestra[dd] illud ad plenum perciperet[ee] Anglie sancta comunitas, letanter cordis tripudio prorumperet[s]: „Letare sterilis, que non paris, erumpe et clama, que non parturis, quia multi filii deserti.“

Scito,[ff] dilectissime frater, quod populus non wlt audire, nisi scripturam sacram[gg] et[r] presertim ewangelium et epistolas; et ubicumque in civitate[hh] vel[ii] opido, sive villa *aut in[r] castro comparet[kk] sancte * 1
conversacionis[ll] predicator, caterwatim confluunt populi, clerum indispositum aspernentes.[mm] Ex quo consurrexit[nn] Sathanas,[9] quia iam cauda mota est ipsius Vehemoth, et restat, ut dominus Ihesus Christus[f] conterat caput eius. Ecce caput eius lente tetigi, et apperuit[oo] os suum, ut me cum fratribus pariter deglutiret. Furit nunc et mendaci verbo nunc hereticat, nunc blandit, nunc flammam censure multiplicat, expandit

---

[k] Wiclef *Unt.* — [l] vobis *Unt.* — [m] in ipsa epist. *Unt.* — [n] lingwam *Unt.* — [o] ergo *B.* — [p] Nimis docciores *Unt.* — [q] instruere *Unt.* — [r] *chybí v Unt.* — [s] petam et repetam *Unt.* — [t] regracior *Unt.* — [u] odor et mortem *Unt;* odor in morte *B.* — [v] zizaniam *Unt.* — [w] repleverat *B, Unt.* — [x] inven. poter. *Unt.* — [y] Ihesum Christum *B.* — [z] apar. *Unt.* — [aa] barron. *Unt.* — [bb] comites *Unt.* — [cc] Quod *Unt.* — [dd] recta *B na rasuře.* — [ee] percipiet *Unt.* — [ff] *v B in marg. místo* Dato *v textu.* — [gg] sacr. script. *Unt.* — [hh] *v Unt za tím škrtnuto* clerum. — [ii] *v Unt za tím škrtnuto* dispositum. — [kk] apparet *Unt.* — [ll] veritatis *Unt.* — [mm] aspernantes *Unt.* — [nn] consurexit *B.* — [oo] aperuit *Unt.*

[3] *Český překlad v. č. 22*.* — [4] *Srvn. 2. Cor. 2, 16.* — [5] *Srvn. Mat. 13, 25.* — [6] *Prov. 24, 31.* — [7] *Mat. 4, 16.* — [8] *Gal. 4, 27.* — [9] *Zde i v dalším vracejí se časté, místy poněkud obměněné frase biblické.*

facem[pp] fulminacionis horride[qq] in terrarum circumiacencium[rr] diocesibus, et domi non audet meum verticem tangere.[10] „Nondum[11] enim hora venit“, quia nondum de ore suo eripuit per me et fratres meos dominus, quos ad vitam glorie preelegit; propter quos[ss] dabit fortitudinem ewangelizantibus, ut ipsum Vehemoth saltim in cauda[tt] tribulent, donec caput ipsius cum membris eius singulis totaliter conteratur. Id optamus ex animo, pro illo laboramus, et[r] prout tua grata scribit caritas,[uu] pro[12] illo debemus mortem humiliter sustinere, nec debemus de auxilio omnipotentis domini diffidere,[vv] cum dicat piissimus dominus[13]: „Cum ipso sum in tribulacione, eripiam[ww] eum et glorificabo eum“. O adessencia, o erepcio,[xx] o glorificacio, expectas[yy] Rychardum[zz] cum fratribus, qui multas iam tribulaciones sustinuit. Suscipe et me miserum, ut cum fratribus meis sim, qui tuam legem in medio „generacionis[14] prave[a] et adultere“ intrepide confitentur. „Da[15] nobis auxilium de tribulacione, quia vana salus hominum“; in te sit spes nostra, ad te nos trahat „triplex[16] funiculus“, quem nequit Antichristus[r] dirumpere, quia ipsum construit[b] dominus Ihesus Christus. Ipse, dilectissime frater, prestet tibi cum tuis adiutoribus vitam in gracia[c] incolumem, ut possis longis temporibus vivere, et oves errantes ad viam[d] deducere[e] veritatis.

Valde gavisus sum et omnes,[g] qui diligimus ewangelium, quod tua caritas[h] se benignum[i] nobis exhibuit, nos salubriter informando. De[k] aliis Nicolaus,[17] cui scribunt, faciet mencionem. Litere portate sunt nobis primo in 2[a] dominica ieiunii,[18] quia Symon[19] fuit in Vngaria cum eis.[k] Dominus rex[20] noster totaque curia sua, regina,[21] barones et comunis populus sunt pro verbo Ihesu Christi.[l] Salutat Christi ecclesia[m] de[f] Boemia ecclesiam Christi in Anglia, optans esse particeps confessionis sancte fidei in gracia domini Ihesu Christi. Deus graciosus[n] sit merces vestra, quod tantis laboribus exemplaria[o] nobis egentibus ministrastis.[22] Pax vobis, que exsuperat[p] omnem sensum. Amen.

[pp] faciem *B, Unt.* — [qq] horide *B.* — [rr] iacencium *Unt.* — [ss] quod *Unt.* — [tt] saltem per caudam *Unt; v B* causa *ale* s *vyškrabáno.* — [uu] prout vestra *(za tím mylné* j*)* gracia scripsit, ut scribit karitas *Unt.* — [vv] deficere *Unt.* — [ww] erripiam *B.* — [xx] errepcio *B*; o sanctissima erep. *Unt.* — [yy] expectes *Unt.* — [zz] Richardum *Unt.* — [a] prawe *Unt.* — [b] construxit *Unt.* — [c] gloria *Unt.* — [d] *v B opraveno z* vitam. — [e] redire *Unt.* — [f] *chybí v B.* — [g] gavisi sumus omnes *Unt.* — [h] karitas *Unt.* — [i] benigne *Unt.* — [k] De aliis — cum eis *chybí v Unt.* — [l] *v B za tím škrtnuto* in Anglia. — [m] eccl. Chr. *Unt a původně i B.* — [n] gloriosus *Unt.* — [o] exempla *Unt.* — [p] superat *B.*

[10] *Narážka na klatbu pro nestání, jež v Praze vyhlášena 15. března 1411; v. Novotný, Listy Husovy 13.* — [11] *Srvn. Joh. 2, 4 (7, 30).* — [12] *Srvn. č. 22.* — [13] *Ps. 90, 15.* — [14] *Srvn. Mat. 12, 39 (16, 4).* — [15] *Ps. 59, 13.* — [16] *Srvn. Eccles. 4, 12.* — [17] *Osoba neznámá (Mikuláš Faulfiš?).* — [18] *dne 8. března 1411.* — [19] *Osobnost neznámá, jistě ne Šimon z Tišnova.* — [20] *Václav IV.* — [21] *Žofie.* — [22] *Týče se snad poslání knih Wyclifových v náhradu za ty, jež v Praze spáleny.*

V *B nadpis červeně:* ‚Rescriptum a Mgro Hus ad[q] Rychardum'. *Nad textem v Unt touže rukou nadpis:* ‚Responsio ad Angliam' *a jinou rukou červeně:* ‚Magistri Hus'. *Dole (za Amen):* ‚Exspirat Magistri Hus epistola in Angliam'.

25.

M. Jan Hus králi polskému Vladislavovi: těší se z velikého vítězství nad Německým řádem [u Grunwaldu] i ze smíření již uzavřeného a doporučuje brzký mír.

[V Praze 1411, Febr.-Mart.]

Rkp. kapit. Bolesl. C 132 (= B) f. 159—160.

Nedoma, Boleslavský kodex str. 42—43 č. III (z B) a podle něho Lewicki, Cod. epist. saec. XV sv. III str. 500—501.

Český překlad Mareš str. 40—42 č. 12 = str. 50—53 č. 12[2] = str. 28 č. 12[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 65—66 č. 17 = Flajšhans, Listy str. 28—29 č. XIII.

O čase srvn. Nedoma 34—35, Goll, Čechy a Prusy str. 128, Novotný, Listy Husovy str. 14.

Lewicki na uv. m. myslí na prosinec 1410. List předpokládá znalost dopisu Vladislavova z 11. listopadu 1410 panu z Rosenberka nebo nějakého listu podobného, ale sama zmínka o míru vede k únoru-březnu 1411.

Salus et gracia, pax et victoria a deo patre et domino Ihesu Christo. Illustrissime princeps et rex magnifice! Dum Oness[1] de Huorka,[a] Vestre Maiestatis nunccius, victorie et laudabilis concordie[2] certa nova retulit, magnam cordi meo intulit leticiam, quam nec calamus describere, nec vox mea valet exprimere, ut deceret.[b] Scio tamen, rex christianissime, quod non Vestre Magnificencie potencia, sed summi regis pacifici Ihesu Christi domini hostes superbos, * vestri honoris inimicos et emulos, humiliavit potentissime, de sede superbie deposuit et exaltavit humiles, ut utrique, ipsius regis pacifici pre oculis habentes potenciam, tremerent et ipsius auxilium in suis necessitatibus invocarent scirentque, quia non est victoria nisi ab illo, quem[c] nullus hominum potest vincere, et qui humilibus solet dare victoriam et pro humilitate finaliter exaltare. Docuit namque docens sepius[3]: „Omnis, qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur". Impletum est utrumque. Ubi ergo sunt inimi- * 15

Č. 24: [q] *v B touž rukou, ale černým inkoustem.* — [r] *chybí v Unt.*

Č. 25: [a] Huovka *B.* — [b] diceret *B.* — [c] qui (? q̄i) *B.*

Č. 25: [1] *Nesl listy Vladislavovy o vítězství do Čech.* — [2] *Vztahuje se asi na příměří zavřené 10. prosince 1410, po němž pak následoval mír v Toruni 1. února 1411; Goll, Čechy a Prusy 115, 126.* — [3] *Luc, 14, 11.*

corum duo gladii[4]? Revera illis sunt prostrati, quibus terrere conabantur humilem! Ecce, duos direxerunt, violencie[d] et superbie, et multa milia perdiderunt depressi inportune! Ubi sunt gladii, equi falerati, loricati armati, in quibus confidebant? Ubi innumerabiles florini[e] sive thezauri?

Certe omnia defecerunt! Non crediderunt superbi, quod paupertates, quorum ingrederetur humilis, decepti sunt, qui fiduciam in Ihesu domino principialiter non habuerunt! Quapropter, princeps illustrissime, hec in vestre sapiencie revolventes animo, tenete humilitatem, quia ipsa exaltat. Regem sequimini, regem pacificum Ihesum Christum dominum, tendite ad pacem cum illustrissimo principe rege Sygismundo,[5] et si ipse aliqua voluerit ex tali arogancia, quod prestante domino non faciet, Vestra tamen Maiestas temperamentum semper humilitatis teneat, ne effundatur sanguis christianorum iterum et proveniat grande periculum animarum.

Ego autem, servus Christi inutilis, cum toto populo non desinam graciam omnipotentis domini super concordia huius modi, ut ipsam dignaretur piissimus dominus concedere, humiliter invocare. Opto iam, rex
160 B magnifice, cordintime vestram personam *oculis videre corporalibus, quod, spero, Ihesus Christus dominus dignabitur michi concedere, si sciverit ad profectum Vestre Maiestatis aut mee predicacionis quomodolibet provenire. Dominus omnipotens dignetur Vestre Maiestati assistere per salvatorem nostrum, mediatorem dei et hominum, dominum Ihesum Christum. Amen.

V B červený nadpis: ‚Magister Johannes Hus regi Polonie'.

26.

Neznámý kněz — Hus ho nazývá ‚honorabilis domine, ymmo pater reverende' *— M. Janovi Husovi: vybízí ho k vytrvalosti po příkladě otců svatých a žádá nejspíš o zaslání Wyclifova Dialogu.*

[1411.]

Ztracen. Víme o něm jen z odpovědi Husovy (v. č. 27), kde se čte: ‚Valde gavisus sum de vestre paternitatis littera'.

---

[d] benivolencie (? buuiobe) *B.* — [e] flori *B.*

[4] *Jest to nepochybně ohlas sdělení Vladislavova. Před zahájením bitvy totiž velmistr poslal do tábora polského dva meče, pro Vladislava a Vitolda, aby měli čím bojovati. V listech Vladislavových o bitvě jest o tom podrobnější zmínka (srvn. na př. list choti jeho SS rr Prus. III, 425—426, nebo biskupu Poznaňskému (t. 426—427); patrně táž zmínka byla i v listu do Čech; čte se aspoň v listě poslaném Jindřichovi z Rosenberka 11. list. 1410; srvn. Cod. ep. saec. XV sv. III, 502, Pubitschka V, 2, Anhang XXXIV—XXXVII.* — [5] *O jednání Zikmundově srvn. Goll, Čechy a Prusy 130, 139; Voigt, Gesch. Preussens VII, 57, 63 n. Zmínka Husova není bohužel zcela jasná. Zikmund nejprve (r. 1410) hrozil válkou Polsku (srvn. smlouvu ze dne 31. března 1410, již uveřejnil Lewicki Cod. ep. saec. XV, sv. II, 35—36), pak (r. 1410) čině se prostředníkem, nezachoval se řádu; srvn. i č. 27.*

27.

M. Jan Hus neznámému knězi: děkuje za dopis, slibuje spisy Wiclifovy a oznamuje noviny o míru Polska s řádem Německým a o své při u kurie.

[V Praze, 1411, post Febr.-Mart.]

Rkp. kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 158′—159; část listu byla kdysi vyškrabána a nečitelna, ale nověji od někoho tinkturou Giobertiho osvěžena, takže aspoň poněkud lze ji přečísti.

Nedoma, Věst. král. č. spol. nauk 1891, str. 42 č. II; nečitelné jemu místo luští Sedlák, Několik textů, řada III (otisk z Hlídky 1913 str. 3—4). Český překlad Mareš str. 46—47 č. 14 = str. 57—59 č. 14[2] = str. 32 č. 14[3] = Flajšhans, Listy z Prahy 85—86 č. 22 = Flajšhans, Listy str. 32—33 č. XV.

Salus et gracia a domino Ihesu Christo. Honorabilis domine, ymmo et pater reverende. Valde gavisus sum de vestre paternitatis litera[1] magisque in comparacionibus accepi fortitudinem, ut pro lege Ihesu Christi saltim[a] secundum aliquod vestigium precedencium patrum militarem. Nec enim proch dolor dignus passionum reperior, quas sancti patres pro domino sustulerunt, ac tamen sicut catulus debeo scrutari antiquorum vestigia, quibus venacionem dyaboli evaserunt. Vos ut leo, pater, precedite, ego ut catulus, si quovismodo valuero, imitabor patrem filius, ut nequicias seculi pariter evadamus, prestante duce domino Ihesu Christo.

Dyalogum[b] faciam augeri (?), * quam cito habere potero exemplar * 159
correctum, quia cura fieret (?) inutilis corrigendo.[2] Rex Polonie,[3] quia humiliter processit, victoriam habet, quia iam concordia facta est,[4] et comuniter dicitur, quod debent Pruteni perpetuis temporibus servire regi Polonie cum trecentis lanceis contra quemvis hominem in regno (?) Boemie. Item debent sibi (?) dare trecenta milia marcarum auri (?)...[c] Pro terra[d] Pomoranie[e] debet fieri edictum per dominum (?).....[f] debent regi solvere duas...[g], unam auro plenam et alteram argento. Postea planius scribam sicud prescivero (?)[b] Valete in domino Ihesu Christo.

---

[a] saltin *B.* — [b] *Celé toto místo v B vyškrabáno a teprve v nedávné době osvěženo tinkturou Giobertiho, což však neučinilo všeho čitelným.* — [c] *asi jedno slovo nečitelné.* — [d] Propterea *B.* — [e] Pomorawie *B.* — [f] *několik nečitelných slov, snad by mezi nimi bylo lze čísti:* nam clementer. — [g] *zde v B znaménko, k němuž in margine připsána asi tři slova, jež však, poněvadž tinkturou nepotřena, nejsou čitelná.*

[1] *List jest ztracen; srvn. č. 26.* — [2] *Míní se ovšem Dialog Wyclifův.* — [3] *Vladislav.* [4] *Vítězstvím míní se arci bitva pod Grunwaldem 15. července 1410, smířením zajisté mír v Toruni dne 1. února 1411 uzavřený (srvn. Goll, Čechy a Prusy 117, 128), nikoli příměří v prosinci 1410 smluvené, jak ze zmínky o válečné náhradě Řádu (ve formě platů a pomoci branné) patrno, ač jinak zprávy (jak i v listě se praví) vyplynuly jen z veřejného mínění.*

De causa mea lis facta est in curia inter cardinales, et cardinalis de Columna,[5] iudex meus, valde irascitur, quod instrumenta[6] portata sunt ad Boemiam de hoc, quod libri[h] non deberent (?) comburi[h] per conclusionem magistrorum, qui tunc erant[i] in Bononia; unde habui scriptum tam ad me quam ad[k] dominum Nicolaum de Praga,[7] quod bonum esset, ut concordaret rex factum, vel quod in toto committerem causam ipsi de Columpna cardinali,[5] quia Magister Marcus[8] fecit proposicionem coram papa,[9] ut alteri cardinali committeret causam meam. Valete[l] in domino.

V B červený nadpis: ‚Magister Johannes Hus cuidam predicatori'.

28.

M. Jan Hus Janovi Bradatému (Barbat) a Krumlovským: vzpomíná jejich protivenství, a zmíniv se o klatbě, již naň vydal kardinál Oddo de Colonna, uvádí výroky Písma i otců církevních o pravé poslušnosti.

[V Praze, 1411, (post Mart.) Mai?]

Rukopis Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV° 24 (= Gd) f. 215′—217; varianty uvedl Sedlák, Studie a texty I str. XXVIII—XXIX; druhý rkpis zastupují Opera (= Op).

Opera I 94′—95′ č. V = I² str. 119 č. V; Palacký, Docum. 16—18 č. 8. Český překlad Mareš, Listy str. 51—53 č. 16 = str. 62—66 č. 16² — str. 34—36 č. 16³ = Flajšhans, Listy z Prahy str. 79—83 č. 31; = Flajšhans, Listy str. 25—28 č. XII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 14—15, co namítá mlčky Flajšhans 78, jest nemožné. Obtíže, jež činil přípisek v rkpe Gd, pokládaný za datum, chce odstraniti Sedlák, Stud. text. I. str. XXVIII domněnkou, že je to datum opisu (25. kv. 1416); ale tomu překáží, že rukopis psán jest v l. 1418—1421; musilo by to tedy býti datum předlohy prostě opsané. Osoba adresátova, ač se s ní v listech Husových setkáváme častěji, není blíže známa; tvrdí-li Flajšhans 78, že byl farářem v Krumlově, jest to čirý výmysl; tím byl v l. 1369—1414 Hostislav; rovněž co chce Bartoš ČMM XL 169 n., mám za nemožné. Spíše bylo by lze mysliti na kaplana Rožmberského Jana Biskupce, písaře kodexu; v. o tom v úvodě při popise rkpu Gd.

---

[h] *toto místo vyškrabáno; v. pozn. b.* — [i] eram *B.* — [k] d *nadepsáno B.* — [l] Vale *B.*

[5] *Odo de Colonna (pozdější papež Martin V), kardinál titulu sv. Řehoře ad vel., jenž řídil proces Husův od 25. srpna 1410 do března 1411.* — [6] *Míní se asi listina o snesení university Bolognské ze dne 25. list. 1410, vyžádaná od M. Jana z Jesenice a vyzněvší proti mínění, že by knihy Wyclifovy měly býti páleny; v. Docum. str. 426—428.* — [7] *Mikuláš Bohatý z Prahy (čili z Okoře, Egerberka), o němž srvn. Tomek III² zvl. 468, 473 n., 497; o jeho stycích s kruhy kurii blízkými srvn. i Docum. 424.* — [8] *M. Marek z Hradce, který přejal zastupování pěti studentů při jejich odvolání k papeži; srvn. č. 17.* — [9] *Jan XXIII.*

Salus et gracia a domino Ihesu Christo. Dilectissimi! Audivi tribulacionem vestram[1]; ergo gaudium existimate, quia temptaciones varias ad probandum vestram constanciam incidistis. Ego, carissimi, primo incipio temptari, sed in hoc gaudium existimo, quia propter ewangelium hereticus appellor et excomunicor tanquam maleficus et inobediens.[2] Sed ad proteccionem gaudii venit mihi in mentem vita et verbum Christi et verhum appostolorum; nam[a] habetur[a] Actuum[b] 4°, quomodo[3] „Annas princeps sacerdotum et Cayphas et Johannes et Allexander et quotquot erant de genere sacerdotum", vocantes appostolos denunciaverunt, ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Ihesu. „Petrus[4] vero et Iohannes respondentes dixerunt ad illos: Si iustum est in conspectu domini, vos pocius audire quam deum, iudicate; non enim possumus, que audivimus et vidimus, non loqui." Et iterum eisdem pontificibus mandantibus, ne predicent, dixerunt Actuum V°: „obedire[5] oportet magis deo, quam hominibus". Et in isto textu sistunt pagani, Iudei, heretici, dicentes, quod deo super omnia est parendum.

Sed proch dolor, Antichristiani in illa regula sunt cecati, non autem sancti[a] appostoli et veri Christi discipuli. Unde beatus Jeronymus in epistola ad Ephesios dicit[6]: „Si dominus vel prelatus iubet ea, que non sunt contraria fidei vel adversa sacris scripturis, subicitur illi servus; si vero contraria precipit, magis obediat spiritus quam cor*poris domino". * 216
Et infra: „Si bonum est, quod precipit imperator, iubentis exequere voluntatem; si malum, responde: oportet deo magis obedire quam hominibus". Item Augustinus Omelia 6 de verbis domini[7]: „Si illud iubet potestas, quod non debeas facere, hic sane contempne potestatem, timendo maiorem potestatem. Ipsarum humanarum rerum gradus adverte. Si quid iusserit procurator, numquid faciendum est, si contra proconsulem iubeat? Rursus, si quid ipse proconsul iubeat, et aliud iubeat imperator, numquid dubitatur, illo contempto isti[c] esse serviendum? Ergo si aliud iubet imperator a deo, eo contempto[d] obtemperandum est deo. Potestati ergo dyaboli vel hominis tunc resistimus,[e] cum aliquid contra deum suggesserit; in quo dei ordinacioni non resistimus, sed obtemperamus. Sic enim deus precepit, ut in malis nulli potestati obediamus". Hec Augustinus.

Ad idem dicit Gregorius ultimo Moralium:[8] „Sciendum, inquit, est,

[a] *chybí v Op.* [b] Actorum cap. 4 *Op.* — [c] illi *Gd.* — [d] imperator ad deo contempto *Gd.* — [e] restitimus *Gd.*

[1] *Nelze určiti, čeho se týká.* — [2] *Míněna klatba, jíž v únoru r. 1411 stihl Husa pro nesťání kardinál Odo de Colonna.* — [3] *Srvn. Act. 4, 6; jest to zároveň i narážka na zákaz Alexandra V. kázati v kaplích, jak ji Hus také užívá v t. zv. Betlemských kázáních z r. 1410—1411 (III B 20) f. 190 b; srvn. tamtéž f. 161 b.* — [4] *Act. 4, 19—20.* [5] *Act. 5, 29.* — [6] *Citáty uvedeny také v Husově kázání, ‚Cum turbe', Sedlák, Hus 163*, z něhož patrno, že Hus cituje podle Dekretu c. 93 C XI q 3.* — [7] *V dotčeném právě kázání (str. 163*) citát uveden podle Lombarda II dist., Migne 192, 758.* — [8] *Greg, Moral. XXXV, 19; Migne 76, 766; také tento citát jest v uvedeném kázání (str. 161*).*

quod numquam per obedienciam malum debet fieri". Item beatus Bernardus in quadam epistola[9] dicit: „Facere malum quodlibet, eciam[f] iubente, constat non esse obedienciam, sed inobedienciam". Item beatus Isidorus,[10] et habetur XI quest. 3ª: „Si is, qui preest, fecerit quidquam, quod a domino [prohibitum] est, aut facere iusserit, vel quod scriptum est, preterierit, aut preterire mandaverit, sancti Pauli sentencia ingerenda sit[g] sibi, dicentis: Eciam si nos vel angelus de celo descenderit et ewangelisaverit vobis preterquam ewangelisavimus, anathema sit; et sequitur: „Si quis prohibet vobis, quod a domino preceptum est, vel
216′ rursus imperet fieri, quod dominus fieri *prohibet, execrabilis sit omnibus, qui diligunt dominum". Et sequitur: „Is, qui preest, si preter voluntatem dei vel preter quod in scripturis sanctis evidenter precipitur, dicit aliquid vel imperat, tamquam falsus testis dei habeatur,[a] aut sacrilegus habeatur".

Ex hiis videtur, quod prohibentes predicare sunt falsi testes et sacrilegi et per consequens a domino excomunicati, iuxta dictum prophete excomunicacionem pronunciantis[11]: „Maledicti, qui declinant a mandatis tuis". Et quoad meum propositum Jeronymus ad Rusticum Narbonensem episcopum dicit[12]: „Nemo hinc[h] episcoporum invidia dyabolice temptacionis infletur, irascatur, si plebem interdum presbiteri exhortentur, si in ecclesiis predicent, si plebi, ut dictum est, benedicant; etenim abneganti mihi ista sic dicam: Qui non wlt facere presbiteros, que iubentur a deo, dicat, quod[i] maius est Christo". Item Beda super illo: Invenietis asinam alligatam et pullum cum ea, solvite et adducite mihi: Et si quis aliquid vobis[k] dixerit, dicite, quia dominus hiis opus habet, dicit[13]: „Hic mistice precipit doctoribus, ut, si quid obstiterit adversitatis, si quis prohibuerit peccatores a laqueis solvi, per confessionem fidei domino adduci,[l] non tamen a predicando desistant, sed constanter insinuent, quod dominus talibus ad edificandam ecclesiam opus habet". Et quis posset omnia sanctorum dicta conscribere, que omnia docent, obedire deo magis[m] quam hominibus.

Et contra ista obiciunt trutanni[n] illud Mat. 23: „Quecumque[14] dicunt, facite". Quibus statim os obstruit consequens prohibicio, que dicit:

---

[f] *v Gd jinou rukou nad škrtnutým* eam; *Op:* eam. — [g] est *Op.* [h] huic *Gd.* — [i] *tak Gd i Op a také Dek, kde však následuje* maior; *Sedlák navrhuje, tuším zbytečně, opravu v* quid. — [k] vobis aliquid *Op (podle Vulg.).* — [l] aduci *Gd.* — [m] *chybí v Gd.* — [n] tyranni *Op (i Doc.).*

[9] *Bernard Ep. VII ad Adam monach., v. Migne 182, 95; citováno v kázání Husově: ‚Obedite prepositis', Sedlák, Hus 142*.* — [10] *Citováno, jak Hus sám praví, podle dekretu c. 101 C XI q 3; týž citát v kázání dotčeném v pozn. předch. str. 143* a v kázáních Betl. f. 160′b, 161b.* — [11] *Ps. 118, 21.* — [12] *Týž citát v kázání ‚Cum turbe irruerent, (str. 161*); citováno asi podle dekretu d 95 c. 6 (Friedberg 333).* — [13] *Beda, Sup. Math. III, 21, Migne 92, 91, ale citát není přesný; citátu s doslovným označením místa užito také v kázání ‚Cum turbe' (str. 162*).* — [14] *Srvn. Mat. 23, 3: ‚Omnia ergo, quaecumque dixerint vobis, servate et facite; secundum opera vero eorum nolite facere.'*

„Secundum opera [*] eorum nolite facere“. Unde Deuteronomii 24 dicit [*217] deus[15]: „Facies quecumque docuerint te sacerdotes Leuitici, iuxta illud,[o] quod precepi eis“. Ecce wlt dominus, quod obedienciarius debet solum obedire iuxta preceptum suum. Unde illud Petri 1ª Petri 2°: „Servi,[16] subditi estote in omni timore dominis vestris“, infra: „eciam discolis“; sed[p] absit, quod obediat quis discolis, sic enim obediret dyabolo. Voluntas ergo dei docet et scriptura, quod[q] solum in licitis superioribus est parendum.

Istis innixus, malui plus in predicacione obedire deo, quam pape et archiepiscopo et ceteris satrapis contrariantibus verbo Christi isti[a]: „Ite[17] in universum mundum“ etc. Ista signavi, ut sciatis dyaboli canibus obviare.

V Gd následuje: ‚Finis feria II[a] die Vrbani Rogacionum P. M.‘; *že jest to přípisek písaře (Petra z Mladoňovic?) domnívá se, nezcela důvodně, Sedlák, Stud. text. I str. XXVIII. — V Gd nadpis:* ‚Domino Johanni Barbat in Chrumpnaw Magister Hus‘; *Op nadpisují:* Ad dominum Joannem Barbat in Chrumpnaw, consolans eum et se excusans, cur maluerit deo obedire, praedicare praecipienti, quam papae et archiepiscopo caeterisque praedicare sibi prohibentibus‘.

29.

M. Jan Hus kterémusi příteli: zmiňuje se o listech z Anglie a zvláště o listě, který mu psal Richard Wyche (v. č. 22.), slovy: ‚Habeo literas de Anglia et presertim unam bonam epistolam, quam fidelibus Christi et specialiter michi scripsit Richardus Witz,[1] presbyter Magistri Johannis Wicleff, confortando nos, ut sine advertencia censure fulminacionum predicemus efficaciter verbum dei‘.

1411 [post Mart. 16] — 1413.

Ztracen; pouze citát z něho zachoval Páleč v polemickém traktátu proti Husovu spisu o církvi, odkud otiskl Sedlák, Pálčův spis proti Husovu traktátu „de ecclesia“ (Hlídka 1912 str. 509 pozn. 1., zvl. ot. Brno 1912 str. 27 pozn. 4.) a nyní týž Hus 248.*

Český překlad Flajšhans, Listy str. 33 č. XVI.

R. 1411—1412 jest jako doba vzniku nejpravděpodobnější; list byl psán po obdržení listu Wycheova (č. 22), jenž do Čech dodán teprve 8. března 1411 (srvn. č. 24 pozn. 18.), a před r. 1413, kdy psán onen traktát Pálčův.

Č. 28: [o] illos *Gd.* - [p] quod *Op.* — [q] et ideo quod *Gd.*

Č. 28: [15] *Deut. 24, 8.* — [16] *1. Petr. 2, 18.* — [17] *Srvn. Marc. 16, 15: Euntes in mundum universum, praedicate . . .*

Č. 29: [1] *Viz č. 22.*

30.

M. Jan Hus jako svědek zařízení kolleje královny Hedviky Křížem kramářem přivěšuje pečeť k listině o tom vyhotovené.

V Praze, 1411, Apr. 29.

Originál pergamenový ve společném archivu university Karlovy v Praze (= A); opis v pergam. sbírce zápisů této kolleje se týkajících z 15. stol. v archivu arcibiskupském v Praze (= Ar) f. 4—9'.

Mon. Univ. Prag. II, 2 str. 1—12 č. LXI (z A).

In[a] nomine domini Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo undecimo, indictione[b] quarta, die penultima mensis Aprilis, hora vesperorum, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini[c] Johannis, divina providencia pape vicesimi tercii anno primo, in Maiori civitate Pragensi, in palacio superiori domus habitacionis providi viri, domini Crucis, institoris[1] et civis dicte civitatis, contigua pretorio civitatis prefate,[2] in mei, notarii publici infrascripti, et testium presencia subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum constitutus personaliter prefatus dominus Crux civis, procurator et ordinator legittimus ac executor et fidei commissarius illustris principis, quondam Hedwigis regine Polonie, ut dicebat,[3] quandam ordinacionem et disposicionem de et super certis censibus annuis ac domo sita in loco, qui dicitur Jerusalem,[4] in dicta civitate Pragensi sita, per eum pro magistro et studentibus in eadem domo morantibus, presentibus et futuris, per eum factam et in scriptis redactam fecit, disposuit, condidit et ordinavit, ipsamque de verbo ad verbum legi fecit coram magistro et studentibus dicte domus in Jerusalem[d] site. Cuius tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

(následuje znění listiny o zřízení kolleje s pravidly pro její členy a slib jejích členů, že je budou zachovávati.)

In quorum omnium et singulorum testimonium et robur premissorum prefatus dominus Crux presens publicum instrumentum huiusmodi ordinationem[e] et disposicionem suam in se continens exinde per me

---

[a] *v Ar červeně.* —[b] indiccione *Ar.* — [c] domini, domini, domini *Ar.* — [d] Iherusalem *Ar.* — [e] ordinacionem *Ar.*

[1] *Kříž kramář, spoluzakladatel kaple Betlemské.* — [2] *Kříž měl dům vedle tehdejší (na městišti nynější) radnice (čp. 708a) a nedaleko dům později Greenovský zvaný (čp. 936), nedávno zbořený.* — [3] *Srvn. o tom listinu králové Hedviky ze dne 10. list. 1397 v MUPr II, 1 str. 359—363 č. XLII.* — [4] *Dům někdy Milíčův, po jehož smrti se dostal řádu Cisterciáckému; o osudech kolleje (jež brzo přenesena jinam) v. Tomek III², 610.*

Michaelem, notarium publicum infrascriptum, fieri et in publicam formam redigi petivit et sigilli sui et Wenceslai filii sui rectoratusque studii universitatis Pragensis et magistrorum Johannis de Hussynecz,[f] sacre theologie baccalarii formati, rectoris capelle[g] Bethleem,[h] ac Nicolai de Miliczin, predicatoris ibidem in Bethleem,[h] sigillorum fecit et petivit appensione communiri.

Datum et actum Prage anno, indictione,[b] die, mense, hora, pontificatu et loco, quibus supra, presentibus providis et circumspectis viris, dominis Stephano de Glacz, Nicolao Johlini, Benessio de Ponte institore, Johanne Mugliczer, Nicolao Bohunconis[i] dicto Nastoyte, Leone institore, Wenceslao[k] de Stetieticz Maioris et Mauricio de Bykew, notario actorum curie archiepiscopalis Pragensis, Minoris civitatum Pragensium civibus, et multis aliis testibus fide dignis circa premissa.

(not. znamení.) Et[l] ego Michael, natus quondam Nicolai de Prachaticz Pragensis diocesis, publicus auctoritate imperiali ac dominorum magistrorum, doctorum et scolarium universitatis studii Pragensis iuratus notarius, predictis disposicioni, ordinacioni et ipsius leccioni, requisicioni, promissioni, peticioni omnibusque aliis et singulis suprascriptis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum suprascriptis testibus presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, et occupatus allis negociis per alium fideliter scribi procuravi, meque hic manu propria subscribens in hanc formam publicam redegi et publicavi, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigillorum dominorum Crucis, Wenceslai filii sui, rectoratus studii Pragensis ac magistrorum Johannis et Nicolai suprascriptorum de mandato dicti domini Crucis consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.[l]

Originálu přivěšeno bylo na pergamenových proužcích pět pečetí, z nichž první, Křížova, nyní utržena; druhá Vacka Křížova, třetí rektoráta, táž jako u č. 80, pátá Mikuláše z Miličína. Pečeť Husova okrouhlá v průměru 27 mm z černého vosku vtlačeného v přirozený; na ní sv. Kateřina; legenda: S. MAGISTRI IOHANNIS HUS. *Na rubu rukou 15. stol.* ‚Crux civis Pragensis, procurator Hedwigis regine Polonie, erigit pro studentibus'; *mimo to pozdní rukou obšírný regest a značka,* ‚P. N. 4'. *V Ar nadpis (červeně)* ‚Statuta collegii Regine'.

[f] Hussinecz *Ar.* — [g] cappelle *Ar.* — [h] Betleem *Ar.* — [i] Bohunkonis *Ar.* — [k] Wenczeslai *Ar.* — [l] Et — premissorum *v A jinou rukou; v Ar chybí.*

31.

M. Jan Hus papeži Janovi XXIII: dává počet ze své víry, žádaje, aby byl sproštěn osobního půhonu, poněvadž s arcibiskupem Zbyňkem jest již smířen.

V Praze, 1411, Sept. 1, [4].

Originál notářského spisu ze dne 1. září 1411 ve společném archivu university Karlovy v Praze (= A 1); opis jeho v rkpe t. zv. Mladoňovicově (= M) str. 56—59 (pojat do jeho relace) a v rkpe dvorní knihovny Vídeňské 4557 (= Vidb) f. 176′—179, jiný rkp. zastupují Ep, Op; list Husův sám v rkpe kapit. Boleslavské C 132 (= B) f. 150—151′ a v rkpe dvorní knih. Víd. 4902 (= Vnb) f. 121—121′.

Tisk notářského spisu: Epistolae f. O 5′—O 7′ = Op I f. 9—10′ = I² str. 12—13 = Pelzel, Wenzel IV, Theil II, Urkundenbuch str. 144—148 (z A 1); MUPr. II, 2 str. 22—29 č. 64 (z A1); Höfler I str. 164—166 (z M v textu relace Mladoňovicovy); Palacký, Docum. str. 271—272 (z M) bez listu Husova, který otiskl Palacký, Docum. str. 18—20 č. 9 (z M, Vidb, Vnb). Část listu Husova (Debitam — percutere) otiskl Natalis Alexander, Hist. eccl. Vet. et Novi test. (1714) sv. VIII str. 81, jak sám praví: M. Joannes Przibram in libro De non remanentia panis in sacram. altaris, s některými variantami, jež však jsou patrně dílem samovolné opravy, dílem špatná čtení, tak že k nim zde nehleděno. Český překlad (jen listu Husova) Mareš str. 55—57 č. 17 = str. 67—70 č. 17² = str. 37—39 č. 17³ = Flajšhans, Listy z Prahy str. 88—91 č. 23 = Flajšhans, Listy str. 33—36 č. XVIII.

In nomine domini Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo undecimo,[a] indiccione[b] quarta,[c] die prima mensis Septembris, hora[d] vesperorum[e] * vel[d] quasi,[d] pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Johannis, divina providencia pape vicesimi tercii[f] anno secundo, in Maiori civitate Pragensi, in stuba[d] facultatis[d] collegii[g] Karoli, ubi facta[d] et[d] negocia ardua universitatis studii[d] Pragensis tractari solent, in[h] nostrorum,[i] notariorum publicorum infrascriptorum et testium presencia subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum, constitutus personaliter[h] honorabilis et scientificus[k] vir, Johannes de Hussinecz,[l] magister in artibus et sacre theologie baccalarius [form]atus[m] dicte[d] universitatis[d] ac predicator verbi dei in capella Bethleem[n] nuncupata,[o] in[d] dicta[d] Maiori[d] civitate[d] Pragensi[d] sita,[d]

[a] M° CCCC XI *M, Vidb;* MCCCCXI *Ep, Op.* — [b] indicione *M, Vidb; v Ep, Op chybí.* — [c] IIII[a] *M;* IIII *Vidb; v Ep, Op chybí.* — [d] *chybí v Ep, Op.* — [e] vesperarum *M; v Ep, Op chybí.* — [f] 23 *M, Op;* XXIII *Vidb, Ep.* — [g] collegio *Ep, Op.* — [h] in — personaliter *chybí v Ep, Op.* — [i] meorum *Vidb.* — [k] sanctificus *Ep, Op.* — [l] Hussenitz *Ep, Op.* — [m] *v A 1 pergamen v ohbu vydrolen; v Ep, Op chybí.* — [n] Bethlehem *Ep, Op.* — [o] nuncup. *M.*

coram venerabili viro domino Simone[1] de Tyssnow,[p] magistro in artibus et sacre theologie baccalario, rectore[q] universitatis studii[r] Pragensis memorati, ipso tunc ibidem cum magistris ipsius universitatis, per eum specialiter per iuratos nunccios suos evocatis, in plena congregacione constituto, ubi idem Magister Johannes Hus[r] quandam[s] cartam[t] per modum litere[d] seu[d] epistole[u] manu sua propria conscriptam[v] in[w] papiro, cuius manum nos notarii subscripti bene cognovimus[x] et cognoscimus,[x] exhibuit[y] ipsamque de verbo ad verbum legit.[z] Cuius tenor de verbo ad verbum[z] erat talis:

Debitam[aa] reverenciam[bb] Ihesu[cc] Christi[dd] ecclesie[ee] supremoque[ff] eius[d] pontifici exhibendam.

Paratus[2] semper ad satisfaccionem[gg] omni poscenti[hh] de ea fide, quam teneo, racionem reddere,[ii] confiteor corde integro Ihesum Christum dominum esse verum deum et verum hominem, totamque legem eius[kk] tam firme veritatis existere, quod[ll] nullum iota[mm] vel apex ipsius fallere potest. Demum suam sanctam ecclesiam[ll] fundatam tam firmiter supra[nn] firmam petram, quod porte inferi non possunt adversus eam quomodolibet prevalere. * Promptusque in[oo] spe ipsius capitis, Ihesu[cc] Christi domini,[pp] mortis dire[qq] pocius sustinere supplicium,[rr] quam elective[ss] dicere vel asserere, quod foret Christi sueque ecclesie contrarium voluntati,[tt] ex hiis ** fidenter, veraciter[uu] et[d] constanter[d] assero, quod a veritatis emulis sinistre[d] sedi apostolice[vv] sum delatus.

*False siquidem detulerunt et deferunt, quod docuerim[ww] populum, quod in sacramento altaris remanet substancia panis materialis. False, quod[xx] quando elevatur hostia,[yy] tunc est corpus Christi, et quando ponitur, tunc non est.[zz] False[a] quod sacerdos in peccato mortali[b] non conficit[a]. False, quod domini a clero auferant[c] temporalia, quod decimas non sol-

---

* *V Vnb in margine:* ‚Protestacio M[ri] Hus'. — ** *Ve Vnb in marg.:* ‚Culpe M[ro] Johanni Hus ascripte'.

[p] Tissnow *Vidb, Ep;* Thissnow *Op.* — [q] rectori *M.* — [r] *místo* studii — Hus *v Ep, Op:* et toto collegio doctorum et magistrorum, praesentibus etiam notariis publicis. — [s] quemdam *M.* — [t] cartham *Vidb;* chartam quandam *Ep, Op.* — [u] seu literam per mod. epist. *M, Vidb.* — [v] conscripta *M, Vidb.* — [w] in papiro — cognoscimus *chybí v Ep. Op.* — [x] congn. *Vidb.* — [y] *Ep, Op. dodávají:* missurus eam ad sanctissimum. — [z] *místo:* legit — verbum *mají Ep, Op:* ipsaque de verbo ad verb.

[aa] Ad debitam *Ep, Op.* — [bb] obedienciam *Vnb.* — [cc] Iesu *Vnb, Ep, Op.* — [dd] Christo *Ep, Op.* — [ee] *chybí v M, Vidb, Ep, Op.* — [ff] supremo *Ep, Op.* — [gg] satisfactionem *Vnb, Ep, Op.* — [hh] postulanti *Ep, Op.* — [ii] red. rat. *Ep, Op.* — [kk] *chybí v M.* — [ll] quod nullum — ecclesiam *v B in marg.* — [mm] yota *B.* — [nn] super *M.* — [oo] sum in *Ep, Op.* — [pp] dom. J. Ch. *M, Ep, Op.* — [qq] dir. mor. *Ep, Op.* — [rr] suplicium *Vnb.* — [ss] ecclesie *původně B, škrtnuto a in marg.* elective aliquod; *Vnb* elective aliquid. — [tt] volunt. contrar. *Ep, Op.* — [uu] et verac. *Ep, Op.* — [vv] apostollice *B.* — [ww] docerem *B.* — [xx] *v M za tím škrtnuto* quam — [yy] hostia elev. *Ep, Op.* — [zz] *ve Vnb za tím škrtnuto:* False, quod indulgencie nichil sunt. — [a] False — conficit *chybí v M.* — [b] *chybí v B;* mortali peccato *Vidb.* — [c] aufferant *M;* auferunt *Ep;* bona auferant *B, Vnb.*

[1] *Šimon z Tišňova; v. o něm č. 19 pozn. 11.* — [2] *Srvn. 1. Pet. 3, 15.*

vant. False, quod indulgencie nichil sunt. False, quod gladio materiali swaserim[e] clerum[f] percuttere.[g] False, quod predicaverim vel tenuerim aliquos[h] vel aliquem errores vel errorem vel aliquam heresim, vel[i] seduxerim[k] a via veritatis populum quoquo modo.[l] False, quod causa[m] extiterim,[n] quod[o] quidam magistri Theutonici[p] expulsi de Praga fuerint,[q] cum ipsi, nolentes alme universitatis studii[d] Pragensis[r] tenere fundacionis privilegium,[s] nec serenissimi principis et[d] domini, *domini[d] Wenceslai, Romanorum regis semper Augusti et Bohemie[t] regis, volentes[u] parere mandatis licitis, putantes, quod[v] absque eorum[w] presencia non valeret[x] Pragensis universitas *subsistere, nullo[y] pellente ad[z] propria, vel quo ipsis placuit, recesserunt.[z]

Fateor autem, me a reverendissimi in Christo patris,[aa] domini Sbinkonis[bb] sentencia ad sedem appellasse[cc] apostolicam,[3] demum[dd] a processibus,[ee] qui ex informacione sinistra[ff] a sancta[gg] sede apostolica emanarunt.[4] Sinistre etenim veritatis emuli, honoris sui[d] et[hh] salutis[hh] inmemores,[ii] sedi apostolice suggesserunt, quod in regno Bohemie,[t] in[d] civitate[d] Pragensi[d] et marchionatu Moravie errores pululassent[ll] et[d] hereses[d] et multorum corda infecissent adeo, quod[mm] propter eorum multitudinem,[nn] qui talibus erroribus sunt infecti, necessarium foret correccionis remedium adhiberi.[oo]

False denique suggesserunt, quod* capella[pp] Bethleem[qq] foret locus privatus, cum ipsa[rr] sit ab ordinario[ss] locus in beneficium ecclesiasticum[tt] confirmatus, cuius destruccio honorem dei aliquantulum[uu] in populo[vv] tolleret, animarum profectum minueret, causaret scandalum[ww] et populum contra destructores non modice provocaret.

Citatus *autem personaliter ad Romanam curiam, optabam comparere humiliter; sed quia mortis insidie tam in regno, quam extra regnum,

---

* *Ve Vnb in margine:* ‚De Bethleem'.

[d] *chybí v Ep, Op.* — [e] *v B za tím škrtnuto* Petrum. — [f] *chybí ve Vidb.* — [g] percutere *B, M, Vidb, Vnb, Ep, Op.* — [h] alios *Vnb.* — [i] seu *Vidb;* seu quod *Ep, Op; v M chybí.* — [k] seu duxerim *M;* sedux. popul. *Ep, Op.* — [l] quoquomodo popul. *Vidb;* popul. aliquo modo *B.* — [m] caussa *Ep.* — [n] extit. caus. *Ep, Op.* — [o] quam ob rem *Ep, Op.* — [p] Theotun. *Vidb;* Teuton. *Ep, Op.* — [q] fuerunt *Vidb.* — [r] Pragensi *Ep; v M, Vidb chybí.* — [s] priv. fund. ten. *Ep, Op.* — [t] Boemie *M, Vidb.* — [u] nolentes *B, M, Vidb; ve Vnb za tím škrtnuto* parere ma; *v Ep, Op chybí a dále:* licitis mandatis parere. — [v] *v M nadepsáno nad původním* que. — [w] ipsorum *B, Vnb.* — [x] valet *Vidb.* — [y] et nullo *B.* — [z] *místo:* ad — recesserunt *v Ep, Op:* abierunt. — [aa] *v M za tím škrtnuto* et. — [bb] Sbinconis *B, M, Vidb, Ep, Op.* — [cc] apost. appell. *Ep, Op;* apellasse apost. *Vnb.* — [dd] et demum *M, Vidb.* — [ee] approcessibus *M.* — [ff] sinist. inform. *Ep, Op.* — [gg] *chybí v B.* — [hh] *v M doplněno in marg.* — [ii] salut. suae immem. *Ep, Op.* — [kk] *chybí v M.* — [ll] pullulassent *M, Ep, Op.* — [mm] ut *Ep, Op.* — [nn] multit. eor. *Ep, Op.* — [oo] adhibere *B.* — [pp] capelle *M.* — [qq] Betlehem *Vnb;* Bethlehem *Ep, Op.* — [rr] ipse *Vnb.* — [ss] ordin. episcopo *Ep, Op.* — [tt] *v M opakováno, prvé škrtnuto.* — [uu] aliquantum *B, Vnb.* — [vv] in pop. aliquantul. *Ep, Op.* — [ww] *v M opraveno ze* scandalium.

[3] *V prvním odvolání od zákazu Zbyňkova uvedeno jmenovitě jen 5 studentů.* — [4] *viz č. 17.*

presertim[xx] a Theutonicis[yy] sunt michi posite, ideo multorum fretus[yy] consilio, iudicavi, quod foret deum temptare vitam morti tradere profectu ecclesie non urgente. Igitur non parui personaliter, sed advocatos et procuratores constitui, volens sancte sedi apostolice[zz] obedire.

Quapropter, summe Christi vicarie,[a] humiliter vestre[b] sanctitatis imploro[c] clemenciam, quatenus me[e] a[gg] compariciones[f] personali et[e] ceteris[g] inde secutis[5] propter omnipotentis dei misericordiam benigniter[h] absolvere dignaretur, quia per serenissimum principem et[d] dominum,[d] dominum Wenceslaum, Romanorum regem et Bohemie[t] regem, nec non per reverendissimos[i] patres illustresque principes dominum Wenceslaum[k] patriarcham[6] Anthiocenum,[l] dominum Conradum[7] Olomucensem episcopum, illustrem principem dominum[m] Rudolfum[n] ducem Saxonie,[8] sacri imperii electorem,[o] per ceteros principes, barones[p] et dominos, per magnificum dominum Stiborium[9] ambasiatorem[q] illustrissimi principis et[d] domini,[d] domini Sigismundi[r] Hungarie[s] regis, cum prefato reverendissimo in Christo patre, domino[e] Sbinkone[u] sum totaliter concordatus.[10] — Nam offerebam me ad respondendum omnibus et singulis obiciendis eciam[v] referens me ad totum auditorium, quod, si quid contra me[w] deduceretur, vellem eciam[x] ignis incendio, nisi cederem,[y] emendari.[z] Paratusque[ab] sum hodie coram universitate Pragensi et omnium prelatorum multitudine de obiciendis, si quis ex adverso consurget,[ac] reddere racionem. Sed[ad] nec usque huc[ae] quisquam wlt[af] se[af] ponere[ag] partem,[d] *qui se ad pene talionem astringeret[ah] iuxta canonicas sancciones.[ai] * 38

Scriptum Prage manu mea[d] propria in die sancti Egidii.[11]

Magister[ak] Johannes Hus, sanctitatis vestre presbiter[e] minimus[al]

[xx] et presertim *B.* — [yy] *chybí ve Vnb.* — [zz] san. ap. sedi *B.* — [a] vicari *Ep, Op.* — [b] vestre humiliter *Vnb.* — [c] inploro *B.* — [d] *chybí v Ep, Op.* — [e] *chybí v B, Vnb.* — [f] comparatione *Ep.* — [g] ceterisque *B, Vnb.* — [h] me benigniter *B, Vnb.* — [i] reverendos *B; v M opraveno z* reverendos. — [k] Vencesl. *Vidb.* — [l] Antiocenum *B.* — [m] *vě Vnb za tím škrtnuto* Lu. — [n] Rudolphum *Vidb, Ep, Op.* — [o] ellectorem *A 1.* — [p] barrones *M.* — [q] ambaxiatorem *M, Vidb;* legatum *Ep, Op.* — [r] Sygismundi *B;* Sigismudi *M.* — [s] Vngarie *B, Vidb.* — [t] Boemie *M, Vidb.* — [u] Sbincone *M, Vidb, Ep, Op; v B, Vnb chybí.* — [v] *v B in marg. místo škrtnutého v textu* ecclesiam. — [w] *chybí v M, Vidb, Ep, Op.* — [x] *v M za tím škrtnuto* g — [y] *v A 1 pergamen v ohbu vydrolen;* crederem *M.* — [z] *ve Vidb opraveno z* emendare *připsáním* i; *M:* emendare. — [ab] Paratus *B.* — [ac] consurgeret *M.* — [ad] *ve Vnb opraveno ze* sed. — [ae] hucusque *B;* neque usque huc *Vidb, Vnb.* — [af] *v B jinou rukou in marg;* voluit se *Ep, Op.* — [ag] opponere *Ep, Op;* partem ponere *B, Vnb.* — [ah] asstringeret *B;* aut stringeret *M.* — [ai] sanctiones *Vnb, Ep, Op, Vidb, kde opraveno ze* sanxctiones. — [ak] Magister — minimus *chybí v Ep, Op;* Magister *chybí v M, Vidb; v B:* M. J. H. s. v. minimus. — [al] minimus sacerdos *Vnb.*

[5] *Míněna klatba pro nestání, již vydal Odo de Colonna, v Praze známá od února 1411.* — [6] *Václav Králík z Buřenic, probošt Vyšehradský.* — [7] *Konrád z Vechty, biskup Olomoucký.* — [8] *Rudolf, kurfiřt saský.* — [9] *Stibor ze Stibořic, vévoda Sedmihradský, vyslanec krále Zikmunda.* — [10] *Smlouva těmito i jinými úmluvci navržena dne 6. července 1411; v. Palacký, Docum. str, 437—439.* — [11] *dne 1. září.*

Qua carta sive epistola[am] sic exhibita et lecta, prefatus[an] Magister Jo-
idb hannes petivit eandem per nos notarios subscriptos ad maiorem *evidenciam et credulitatem transsumi et in publicam formam redigi et sigillo universitatis predicte per prefatum dominum rectorem, doctores et magistros sigillari.[ao] Qui dominus Simon[d] rector, habito consilio et deliberacione cum magistris,[ap] per eum, ut[an] prefertur, evocatis, votisque omnium et singulorum scrutatis, de[aq] ipsorum consilio[ar] unanimi et[d] assensu peticioni predicte dicti[an] Magistri Johannis annuens, suprascriptam cartam per nos notarios subscriptos transsumi et in[kk] publicam formam redigi mandavit, ut[as] fidem facere ipsi[at] Magistro Johanni valeat in agendis,[as] et ad maiorem credulitatem sigillum universitatis studii[d] predicti[au] huiusmodi[d] instrumento[d] seu[d] publico transsumpto iussit appendi. Super quibus omnibus et singulis prefatus Magister Johannes Hus[d] petivit sibi per nos notarios publicos infrascriptos fieri[d] et[d] confici unum vel plura publica instrumenta.[av]

Acta sunt hec anno,[aw] indiccione,[ax] die, mense, hora, pontificatu[ay] et loco quibus[aw] supra, presentibus honorabilibus et discretis viris, dominis[bc] Vito preposito in Mirzin[bd] Olomucensis diocesis, professo[d] ordinis[d] sancti[d] Benedicti,[d] Jacobo de Tachowia, Johanne de Tepla presbiteris, Mathia de Chlumczzan[be] clerico, publico[bf] auctoritate imperiali notario, Johanne dicto[d] Zapasnyk[bg] armigero Pragensis,[bh] Antonio[bi] de Roycze,[bk] Georgio[bl] Michaelis[bm] de Drenow clericis Zagrabiensis[bn] diocesum[d] et aliis multis testibus fide dignis[bo] circa premissa ac[d] vocatis[d] ad[d] premissa.[d]

nent.) Et[bp] ego Michael, natus[d] quondam[d] Nicolai[d] de Prachaticz Pragensis diocesis, publicus auctoritate imperiali ac dominorum magistrorum, doctorum et[kk] scolarium[bq] universitatis studii Pragensis iuratus notarius, quia[br] predictis litere exhibicioni, leccioni,[bs] peticioni, exemplacioni,[bt] transsumpcioni omnibusque aliis et singulis suprascriptis una cum prenominatis testibus et Nicolao Mathie de Brunna,[bu] notario publico et collega meo infrascripto
idb *presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, occupatusque aliis negociis per alium fideliter scribi feci, et facta prius per me et
9 M collegam meum *predictum cum presenti transsumpto ad ipsam literam originalem auscultacione diligenti, quia ea simul de verbo ad verbum concor-

---

[am] cedula *Vidb.* — [an] *chybí ve Vidb.* — [ao] sigillata *Vidb.* — [ap] *místo* magistris — consilio *v Ep, Op:* toto collegio. — [aq] et de *M.* — [ar] *v M před tím škrtnuto* co. — [as] ut — agendis *chybí v Ep, Op.* — [at] *ve Vidb oprav. z* ipso. — [au] Prag. predicti *M, Vidb; v Ep, Op chybí.* — [av] *v Ep, Op* confici *na konci věty.* — [aw] *místo* anno — quibus *v Ep, Op* ut. — [ax] indicione *M, Vidb.* — [ay] pontificatus *Vidb.* — [bc] et dominis *Ep, Op.* — [bd] Myzzin *Ep, Op.* — [be] Chlumczan *M, Vidb;* Chlumptzan *Ep, Op.* — [bf] et publico *Ep, Op.* — [bg] Zapasnik *M, Vidb;* Zapasnick *Ep;* Xapasnick *Op.* — [bh] Prag. diocesis *M;* Pragensi *Ep, Op.* — [bi] Anthonio *M, Vidb.* — [bk] de Roycz *M;* de Roic *Vidb;* de Reyce *Ep;* Recze *Op.* — [bl] *v Ep, Op chybí;* et Georgio *M, Vidb.* — [bm] Michaele *Ep, Op.* — [bn] Zagrawien. *Vidb; v Ep, Op chybí.* — [bo] *jen v A 1.* — [bp] Et — premissorum *v A 1 jinou rukou;* Et ego *chybí v Ep, Op; not. znamení jen v A 1, M.* — [bq] doct. mag. et scolasticorum *Ep, Op.* — [br] *odtud do konce mají Ep, Op jen:* Nicolaus de Brunna, Olomutzensis diocesis, publicus apostolica et imperiali authoritate notarius. — [bs] *v M za tím škrtnuto* omnibus. — [bt] *ve Vidb oprav. z* exemplacione. — [bu] Nicolaus Mathie de Bruna *M.*

dare inveni, ideo[bv] presens transsumptum[bw] publicum, nil addendo, minuendo aut transponendo, quod fact[i substanciam][bx] mutet aut variet intellectum, exinde confeci, publicavi[by] et in hanc formam publicam[bz] redegi, signo et nomine meis[cd] solitis et consuetis una cum a[ppen]sione[bx] sigilli universitatis studii Pragensis predicti de voluntate rectoris et magistrorum eiusdem universitatis consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium premissorum.[bp]

(not. znamení.) Et[ce] ego Nicolaus quondam Mathie de Brunna[cf] Olomucensis diocesis, publicus[cg] apostolica et imperiali auctoritate notarius, quia predictis litere exhibicioni, leccioni, petitioni, exemplacioni, transsumpcioni[cg] una cum Michaele quondam Nicolai de Prachaticz, notario publico suprascripto, meo in hac parte collega, ac testibus prenominatis presens interfui[ch] eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi,[ch] sed me aliis arduis negociis prepedito, per alium fideliter scribi procuravi, et facta prius de presenti publico[ci] transsumpto ad ipsam literam originalem diligenti auscultacione, quia ea simul concordare inveni, in hanc publicam formam, nil addendo, minuendo aut variando, quod sensum mutet aut variet intellectum, redegi signoque[ck] et nomine meis solitis et consuetis una cum [cl] appensione sigilli universitatis[cl] studii Pragensis[cm] de mandato et[cn] voluntate rectoris ac magistrorum eiusdem universitatis consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium[co] et singulorum premissorum.[ce]

Originál notářské listiny opatřen jest krásně zachovanou universitní pečetí známého typu (před stojícím, o korouhev opřeným a štít držícím sv. Václavem klečí Karel IV. podávaje mu listinu s pečetí), okrouhlou s legendou SIGILLVM VNIVERSITATIS SCOLARIUM STUDII PRAGENSIS. *Na rubu listiny současná poznámka:* ‚Instrumentum confessionis sancti Hus', *pod tím rukou 16. st.:* ‚NB Aperi et vide summam intus scriptam'. *Na druhé přeložené části rukou 16. stol. obšírný regest. — V M červený nadpis:* ‚Hic fidem confitetur Mr Joh. Hus suam pape', *nad čímž pozdější rukou připsáno černým inkoustem, jímž psáno i znamení zkratky nad ‚suam':* ‚publice'. — *Ve Vnb nad listem nadpis (rukou, jež psala marginalie, rozdílnou od té, jež psala text):* ‚Litera papę scripta per M. Hus excusativa a comparicione personali', *pod textem na fo. 121':* ‚Epistolam hanc scribit Mr Joh. Hus de Huss[inecz] sacre theologie baccalarius formatus Johanni pape 23° fidem suam seque false et inique apud sedem apostolicam delatum confitendo a. d. M CCCC XI'. *Ve Vibd na vrchním okraji f. 177 poloořiznutý nadpis:* ‚Mr Hus scripsit pape'.

[bv] iam *M.* — [bw] *ve Vidb oprav. z* transscriptum. — [bx] *v A 1 pergamen vydrolen.* — [by] feci publicam *M.* — [bz] *v M opraveno z* hanc publ. formam, *jak má Vidb.* — [cd] meo *Vidb.* — [ce] Et — premissorum *v A 1 opět jinou rukou; not. znamení jen v A 1; v M za* Et *polovymazané* h. — [cf] Bruna *M.* — [cg] publicus etc. *Vidb, kde další až po* transsumpcioni *chybí.* — [ch] interfui etc. *Vidb, kde další po* audivi *chybí.* — [ci] et publico *M.* — [ck] signo quoque *Vidb.* — [cl] cum etc. *Vidb, kde další až po* universitatis *chybí.* — [cm] *ve Vidb opraveno z* Pragm. — [cn] ac *M, Vidb.* — [co] *tím končí Vidb.*

32.

M. Jan Hus kollegiu kardinálů: vysvětluje začátky svého sporu s arcibiskupem Zbyňkem a prosí za přímluvu, aby se nemusil osobně stavěti v Římě.

[V Praze, 1411, Sept. 1—5.]

Rkp. Víd. 4902 (= Vnb) f. 122 (jen jako formulář); jiný rukopis zastupují Opera.

Opera I, 93 č. I = I² str. 117 č. I; Palacký, Docum. str. 20—21 č. 10 (z Vnb). — Český překlad Mareš str. 59—60 č. 19 = str. 72—73 č. 19² = str. 40—41 č. 19³ — Flajšhans, Listy z Prahy str. 92—93 č. 24 = Flajšhans, Listy str. 36 a 37 č. XIX.

Doba napsání dána datem předcházejícího listu, k němuž obsahem náleží; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 16.

Subieccionem humilem cum omni reverencia in mandatis.

Patres in Christo reverendissimi, qui apostolorum typum[a] geritis, cum sitis positi velud precipua luminaria, que debent singula mundi illustrare climata, cumque sitis positi in potestate, ut possitis mundi tollere crimina, de faucibus sathane animas erripere, oppressisque in Christi nomine subvenire: ad vestrarum paternitatum humiliter procidens confugio presidia, gravamen oneris michi impositi nequiens supportare, quod super me pauperem incubuit, principaliter inde trahens originem, quia tempore discessionis a Gregorio 12° adhesionem sacro cardinalium collegio pro unione sancte matris ecclesie suadebam efficaciter principibus, baronibus[b] et dominis, clero et populo constanter predicabam[1]; unde reverendissimus in Christo pater dominus Sbinko Pragensis archiepiscopus,[c] tunc sacri collegii cardinalium adversarius, omnibus magistris universitatis studii Pragensis, qui sacro collegio adheserant, sed presertim michi ex nomine, per affixionem ad valvas ecclesiarum suarum literarum patentem omnes et singulos actus sacerdotales in sua dyocesi exercere prohibuit,[2] causam subiciens, quia magistri universitatis studii Pragensis male informati a sanctissimo in Christo patre Gregorio 12° et ab obediencia sedis apostolice recesserunt. Sed quia exitus acta probant, postremo patuit, dum consumato concilio Pisano compulsus, magistrorum discessionem opere proprio comprobavit.[3] Ecce accusacionis mee ac gravaminis exordium principale.

---

[a] typum apostolorum *Op.* — [b] baronibus, principibus *Op.* — [c] episcopus *Vnb.*

[1] *Stanovisko Husovo tehdejší krylo se s politickým postupem krále Václava, jenž sice sblížil se s kardinály, ale Řehoře neodřekl se hned, mínč zachovávati neutralitu (v. č. 13), ale ovšem nezdar jednání s papežem musil vésti k opuštění Řehoře XII., takže Hus smí se toho výsledku zde dovolávati.* — [2] *Stalo se asi v říjnu-listopadu 1408; srvn. Tomek III² 466 n. a zde č. 13.* — [3] *Zbyněk podrobil se papeži Alexandrovi V. v Pise zvolenému dne 2. září 1409.*

Sed quia prefatum sacrum cardinalium colegium adherentibus exhibere multa beneficia tunc spondebat, ideo promissionis facte gerens memoriam, firmiter credens ipsam subsistere, cum sit promissio ecclesie columpnarum, vestras clementes reverencias invoco, flexis poplitibus suplicando, quatenus pietatis oculis me pauperem dignarentur respicere et a personalis comparicionis et ceteris ad comparicionem dependentibus gravaminibus gracioso iuvamine liberare.[4] Innocens etenim sum in hiis teste Ihesu Christo domino, in quibus[d] adversarii me accusant. Paratus namque sum coram alma universitate studii Pragensis omnibusque prelatis omnique populo[d] mei auditorii, ad quod me refero, de fide, quam corde teneo, verbo et scripto profiteor,[e] eciam igne ad audienciam posito, plenam et[f] claram reddere racionem. De qua quidem confessione instrumenta[g] publica[5] cum universitatis Pragensis testimonio vestras piissimas reverencias plenarie informabunt.[h] Scriptum etc.

Ve Vnb nad začátkem na levém okraji: ‚Cardinalibus'; *pod textem následuje dodatek:* ‚Hanc epistolam Mgr Johannes Huss, sacre theologie baccalarius formatus, scribit collegio cardinalium de confessione sue fidei anno domini M° CCCC° XI°'. — *V Op. má list nadpis od vydavatelů pořízený nebo upravený:* ‚Epistola Johannis[i] Hus ad collegium cardinalium scripta 1411, qua falso se delatum queritur et a personali comparitione absolvi humiliter petit, quo argumento ad Johannem[k] XXIII scripsit epistolam, que est inserta historiae.[6] Cum testimonio academiae Pragensis.'

33.

A) Mistr Jan Hus veřejnou vyhláškou ohlašuje disputaci o urážlivých výrocích, jež o Wyclifovi i jeho čtenářích pronesl Angličan John Stokes, a zve ho k ní.

B) John Stokes odmítá pozvání a oznamuje, kde a za jakých okolností byl by ochoten disputaci podstoupiti.

V Praze, 1411, Sept. 13.

A: Rukp. arch. Třeb. A 16 (= Tr) f. 114. — B: rkp. arch. Třeb. A 16 (= Tr.) f. 114; rkp. dvorní knih. Vídeňské 4933 (= Vb) f. 158—158'.

Palacký, Documenta str. 447—448 č. 44 (z Tr). — Srvn. Loserth, Hus und

[d] quibus — populo *ve Vnb vynecháno.* — [e] profiteri *Op.* — [f] *ve Vnb in marg. jinou rukou.* — [g] *v Vnb opakováno in marg. zřetelněji.* — [h] informare poterunt *Op., kde další chybí.* — [i] Joannis *Op.* — [k] Joannem *Op.*

[4] *Míněna obsílka, jíž v srpnu vydal kardinál Odo de Colonna, a nepochybně již také klatba pro nestání, známá v Praze od února 1411.* — [5] *Míněna veřejná listina university obsahující list Husův papeži, č. 31.* — [6] *Míněno úvodní vypravování v Op, kde se listina čte na f. 9'—10.*

Wiclif str. 126 pozn. 1. Český překlad vyhlášky Husovy Mareš str. 58 č. 18 — str. 71 č. 18[2] = str. 39—40 č. 18[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 96 č. 25 = Flajšhans, Listy str. 33 č. XVII.

A.

Intimacio.[a]

Quia quidam advena, Johannes Stokes de Anglia, licenciatus in legibus universitatis Cantabriensis,[1] trahens moram in hac domo, asseruit, quod quicumque legeret libros Magistri Johannis Wikleff vel studuerit in eisdem, eciam sit quomodocumque[b] dispositus a natura vel radicatus in bona fide, ex processu temporis involvetur in heresim: quare M. Johannes Huss de Hussinecz, sacre theologie baccalarius formatus, ad claram evidenciam, an poterit dicta proposicio in veritate subsistere, die dominico ante Exaltacionem sancte Crucis[2] hora XVIII[a] ipsam determinabit. Unde ex nunc prefatum licenciatum evocat ad defendendum sua dicta, ut supradicta die et hora compareat, si satagit fidem sibi aliquam adhiberi,[c] in lectorio ordinariarum disputacionum.

B.

Ex[a] adverso[a] ad hec[b] dico ego Johannes Stokes de Anglia antedictus, quod quoad premissa habeo ius revocandi domum, quia ob aliam causam veni in ambasiata et in legacione serenissimi in Christo principis Henrici, dei gracia regis Anglie,[c] ad serenissimum[d] dominum[d] Sigismundum dei gracia regem Vngarie,[e] nec[a] non[f] ad[a] regem Romanorum electum: verumtamen[g] si placuerit dicto Magistro Johanni Huss, baccalarium formatum[h] in sacra pagina se pretendenti, vel cuicumque alteri,[i] aut[a] cuicumque[k] ex suis adherentibus et complicibus[l] in hac parte, venire Parysius vel ad curiam Romanam vel ad quodcumque aliud[d] studium generale[m] approbatum, utrique parti indifferens, et ibi aliqua determinare: protestor, quod ero[n] paratus ad defendendum dicta mea,[o] que dixi, diebus et horis oportunis. Et hec fuerunt dicta mea: „quod si scirem aliquem talem, qui legeret[p] vel studeret[q] in libris Wikleff,[r] vel qui vellet fovere et retinere[s] suas opiniones, ego vellem sibi consulere ex parte dei et ex[d] caritativa dileccione, quam proximus habere tenetur ad proximum,[t] quod desisteret, quia bene cognosco tanta mala ex tali studio, quod vix

---

A: [a] *V Tr in marg.* — [b] quicumque *Tr.* — [c] adhibere *Tr.*

B: [a] *chybí ve Vb.* — [b] hoc *Vb.* — [c] Anglie etc. *Vb.* — [d] *chybí v Tr.* — [e] Vngarie etc. *Vb.* — [f] modo *Vb.* — [g] unicum *Tr, Vb, opravil Loserth.* — [h] baccalario formato *Vb.* — [i] alii *Tr.* — [k] quicumque *Tr; ve Vb chybí.* — [l] ex suis complicibus et adherentibus *Vb.* — [m] generale studium *Vb.* — [n] ego *Vb.* — [o] mea dicta *Vb.* — [p] legerit *Vb.* — [q] studuerit *Vb.* — [r] Wyckleff *Vb.* — [s] vel sustinere *Vb.* — [t] proximus haberet penes proximum *Vb.*

[1] *Zprávy o něm sestavil M. Lenz, König Sigismund und Heinrich der Fünfte von England (Berlin 1874) str. 31.* — [2] *13. září 1411.*

reperiret[u] hominem eciam bene dispositum ad bonum, quin, si in eisdem continue studuerit, ex processu temporis involvetur in heresim.“ Hec fuerunt verba mea; non dixi, quicumque legerit; nec ista verba „radicatus in bona fide“. Dixi eciam, quando erat a me demandatum, quomodo fuerit[v] de[d] Wikleph[w] et opinionibus[x] suis in regno nostro Anglie, quod ibi habetur pro heretico; et libri sui quotquot potuerunt[y] inveniri[d] seu[d] reperiri, sunt igne combusti[a] et[a] cremati; et opiniones[z] sue sunt[a] dampnate ut hereses. Ista volo defendere modo et condicionibus premissis. Et si aliquis ex illis voluerit hoc facere sumptibus propriis; et[a] qui[a] non[a] haberent,[a] ego volo[aa] eis[bb] ministrare[a] expensas.[cc]

Hec[dd] intimacio fuit annexa in foribus ecclesie Pragensis die dominico ante Exaltacionem sancte Crucis[2] anno domini M°CCCC XI°.[dd]

Nadpis v Tr: ‚Magister Hus etc. ut sequitur‘, *ve Vb:* ‚Intimacio Johannis Stokes Anglici contra Magistrum Johannem Huss.‘

34.

Kdosi z Plzně oznamuje Husovi nehorázná tvrzení o vyvýšenosti moci kněžské, která při nějaké primici pronášel nejmenovaný kazatel Plzeňský.

[1411.]

Ztracen; zmínku obsahuje list Husův Plzeňským (č. 35) a Husova Replica contra predicatorem Plznensem (Op I 145 a d.): ‚quidam predicator in Plzna, ut scriptum est michi‘; ‚po napsání listu přišel mi list, v němž psáno jest...‘

35.

M. Jan Hus Plzeňským: vytýká, že, byvše dříve horliví ve službě boží, nyní zapomínají a sváří se; v dodatku vyvrací nehorázná tvrzení kteréhosi kněze, při kněžských prvotinách o novosvěcenci pronesená.

[1411, Sept.—Oct.?]

Rukp. univ. bibl. XI D 9 (= Us) f. 67—69′.

Erben, Spisy III, str. 270—274 (= z Us) = Duch Jana Husi str. 166—171 č. 2 = Palacky, Docum. 24—27 č. 12 — Mareš str. 60—65 č. 20 — 73—79 č. 20[2] — str. 42—44 č. 20[3] = Flajšhans, Listy z Prahy 101—106 č. 27 = Flajšhans, Listy str. 42—46 č. XXII — Latinský překlad Palacký, Docum. str. 27—30.

---

[u] vix esset reperire *Vb.* — [v] fuit *Vb.* [w] Wykclelf *Vb.* — [x] opionibus *Tr.* [y] poterunt *Tr.* — [z] opiones *Tr.* — [aa] dabo *Vb.* — [bb] illi *Vb.* — [cc] expensas etc. etc. *Vb.* — [dd] Hec — M°CCCC XI° *chybí ve Vb.*

O čase lze říci, že list psán před spisem Husovým Replica contra predic. Plznensem, jenž vznikl koncem r. 1411; Erben klade do r. 1413 bez důvodů; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 16—17 a Novotný, Hus.

Dobrým setrvánie[a] ve ctnosti, a hřiešným svaté poznánie pána našeho Jezu Krysta.

Páni milí a bratřé v milosti boží! Velmě tesklivě slyším, že máte mezi sebú roztrženie a nesvornost v pravdě boží, že dobře počenše, zle konáte, boha hněváte, duše své tupíte, zlý příklad jiným dáváte a svú čest[b] mařite, pro malý zisk světa tohoto málo vážíte život věčný. Ó proč nepomníte, že die spasitel[c]: „Co[1] platno jest člověku, ač vešken svět zíště a své duši uškodí? a kterú dá člověk otměnu za duši svú?“ Ó proč[d] nepomníte, že ste byli příklad dobrý vší České[e] zemi v sjednání dobrém, v slyšení slova božieho, v stavení zlosti? Ó kterak ste pozapomenuli, že jednota vaše v dobrým svatá, ta vás od nepřátel bránila, bohatila[f] a vzácny před bohem i před lidmi činila!

Znamenal to nepřietel boží, ďábel, želeje toho, zbudil Antikrystovy a své údy, aby z vás boží milost a vóli vypudili, a jemu dóm, biednému duchu, z něhož byl jest vyhnán,[g] navrátili, aby on, pojma sedm duchóv horších, zase se navrátil, aby hóře bylo nežli prvé.[2] Již fryvorty,[3] již hry, již jiné nešlechetnosti, vyraziv z vás slovo božie, v vás navrátil. Kde máte pastýře duší svých,[4] kterak vás vede? Rána nenie ukázána, nenie, kto by sě slitoval, aby, raněné od lotróv, vína a oleje nalije,[5] uvázal ránu vaši.

Máte snad ty, jenž vám nalévají jedu lehčením[h] Písma, a oleje, ne
Us lásky pravé, ale pochlebenstvie. *Neviete toho, že pochlebník jest sladký nepřietel, ale ktož koho treskce, ten toho miluje, rány léčí, ač se neduživý hněvá a škeří. Ó svatý Řehoři, veliký papeži, ty dieš[6]: „Ten jedné sám přietel bude, kterýž nečistoty s mé duše setře.“ Milý svatý, pros za Plzňany, ať tě v tom následují, a tehdyť budú jako prvé božé slovo velebiti, kázanie protiv hřiechóm milovati, vódce pravé k sobě vinúti a vlky hltavé[7] ot sebe puditi. Znamenati budú, že kto je treskce, ten k bohu vede, a kto pochlebuje,[i] ten je ot boha lúčí. Kto pochlebuje, jedem krmí, kto treskce, vínem napájé. Vzpomenúť, žeť brzo zemrú, a blaze tomu, kterýž[k] dobře umře, ale běda, kto se naprzně, upadne do věčného ohně.

---

[a] *opraveno ze* setrváním *Us.* — [b] *psáno* czesst *Us.* — [c] spassitel *Us.* — [d] *v Us opraveno z* pocz. — [e] česské *Us.* — [f] bránilla, bohatilla *Us.* — [g] *v Us omylem:* wyhan. — [h] lechčením *Us.* — [i] bochlebuje *Us.* — [k] kteříž (kterzyz) *Us.*

[1] *Mat. 16, 26.* — [2] *Srvn. Mat. 12, 43—45.* — [3] *Rkpis má zřetelně toto čtení, Gebauer Slovník I 389 čte frynorty; obojí jest možné, jak vyšetřil prof. Janko.* — [4] *Nelze bezpečně říci, nač se tu naráží; fara Plzeňská náležela řádu německých rytířů, a právě v těchto i předcházejících létech bývala častěji směňována.* — [5] *Srvn. Luc. 10, 30—34.* — [6] *Nepodařilo se mi citát zjistiti.* — [7] *Srvn. Mat. 7, 15.*

Ó milí křestěné, viete, že „pověst[s] dobrá lepšie jest než mast drahá.“ Kam chcte[l] dieti svú dobrú pověst, jenž jest takto vzněla: Plzněné jsú najsvornější,[m] město své řádně[n] zpravují, slovo božé milují, pudie ven knězské ženy a rufiány, kostky[o] sú stavili a jiným městám dobrý příklad[p] dali. Věrně buoh byl zavítal mezi vás, pšenice[q] nasál a ďábel kúkol vtrúsil, aby pšenici udusil.[r]

É pro milého pána boha, pro ohavné a najukrutnější[s] božé umučenie, pro své spasenie,[t] pro svú čest, pro jiných polepšenie, pro své ščestie[u]: ktož ste chybili, uhoďte v pravdu; ktož ste sva*tí, buďte svě- * f. 68
tější[v]! Neb die pán buoh[o]: „Čas blízko jest; kto škodí, škoď ještě, a kto v mrzkostech jest, mrzek buď ještě, a kto spravedliv jest, spravedliv buď ještě, a svatý osvěť se viece. Aj příduť brzo, a otplata má se mnú jest: otplatiti každému vedle skutkóv jeho.“ Takť die pán Ježíš. Příjmete-li[w] jeho slovo mile a zachováte, dá otplatú život věčný v radosti nesmierné; pakli nepřijmete a nezachováte, dá zatracenie věčné v ohni věčném, v temnostech mezi ďábly, kdež nižádného nebude odpočinutie ani utěšenie.

Ale uťám jeho svaté milosti a mám naději a proto vám píši, že dobří setrváte, a druzí se polepšíte ve všem dobrém, a tak budete synové boží, měšťéníné města, v němž nebude temnosti ani zamúcenie, a v němž budete otce boha viděti a všechny věci znáti a jeden druhého plně jako sám se milovati, a budete každý mieti, co bude chtieti. Toho města z Plzně, nynie rozbrojené, rač vám všem dopomoci otec i syn i duch svatý smrtí pána Krista a s pomocí panny Marie i všech svatých. Amen.*

Po napsání lista přišel mi list, v němž psáno jest, že bránie kněžé čísti čtenie přirozeným jazikem česky neb německy. Druhé, že kázal některý kněz, že nižádný, jenž smrtedlně hřeší, nenie slúha ani syn ďáblóv. Třetie, že na nové mši kázal řka: Kněz tento, dokudž jest neslúžil, byl jest syn boží; ale dnes i potom, když slúžiti bude, jest *otec * 68'
boží a stvořitel těla božieho. Čtvrté, že ten kněz kázal, že náhorší[x] kněz jest lepší než laik[10] nálepší.

Jestli tak, a nižádný se proti těm bludóm nepostavi, znamenie veliké jest nad vámi, že ste velmě pravdy otpadli, a zvláště kteří ste učení a rozum máte. Neb jakož die svatý Jan Zlatoustý[11] na ono slovo Krista spasitele našeho: „Neroďte se báti těch, jenž zabíjejí tělo,“ že těmito

---

* *V Us za tím červeně:* ‚Sequitur‘.

[l] *psáno:* chjte *Us.* — [m] jssú najsvorněši *Us.* — [n] *v Us před tím škrtnuto* radně. — [o] kosky *Us.* — [p] přicklad *Us.* — [q] pčenice *Us.* — [r] vtrússil... udussil *Us.* — [s] *opraveno* z najukutn. *Us.* — [t] ssvé spassenie *Us.* — [u] ssvě zcestie *Us.* — [v] světěši *Us.* — [w] *v Us oprav. z* přimete-li *(g in mg.).* — [x] *v Us za tím škrtnuto* layk.

[8] *Eccles. 7, 2.* — [9] *Apoc. 23, 10—12.* — [10] *Podobně (až na první bod) formulováno v Repl. contra pred. Plz. Op I, 144 n.; podle toho jest také ve třetím „důvodě“ opravena interpunkce Palackého.* — [11] *Citát — Husovi a té době vůbec velmi běžný — pochází z díla domněle Chrysostomova Super Matheum c. 25; snad jest převzat z Dekretu c. 76 c XI q 3 (Friedberg 667).*

slovy ukázal jest Kristus, že netoliko ten zrádce jest pravdy, kterýž nesměle praví pravdu, ale i kto[y] nesvobodně brání pravdy, kteréž slušie svobodně brániti, zrádce jest pravdy.[z] Neb jakož kněz dlužen jest, aby pravdu, kterúž ot boha jest slyšel, směle kázal: též layk, to jest člověk nekněz, dlužen jest, aby pravdy, kterúž jest slyšal[aa] ot kněze vynešenú z Písma, bránil doufajně; pakli toho neučiní, zrazuje pravdu.“

Aj, teď máte velikého svatého dóvod z toho slova Kristova[12]: „Neroďte se báti těch, jenž tělo zabíjejí,“ že každý, i kněz i nekněz, ktož zná pravdu, má jie do smrti brániti, jinak byl by zrádce pravdy a tak i Kristóv. A mnozí z vás znáte pravdu a jste naučeni, že každý móž zákon boží mluviti, vyznávati, a umie-li, i čísti,[bb] buď latině, jako[13] svatý Marek čtenie psal, buď řecky, jako svatý Jan své čtenie a kanoniky neb epištoly psal, buď židovsky, jako svatý Matheus své čtenie popsal, buď
Us syriansky, jako svatý Lucáš své čtenie popsal, *buď persky, jako svatý Šimon čtenie kázal a popsal, buď judsky, jako svatý Bartholoměj, a tak o jiných jazyciech[cc]: kterakž dáte kněžím brániti, aby lidé zákona božieho nečtli česky neb německy?

Také k druhému kusu,[dd] zda neviete, že nelze jest i bohu ve cnosti i ďáblu ve hřiešě slúžiti? Viem, že ste slýchali, že Kristus die.[14] „Nemóž nižádný dvěma pánoma slúžiti,“ a potom: „Nemóžete slúžiti bohu a mamonovi.“ A také viete, že svatý Petr die[15]: „Ktož od koho přemožen jest, ten toho slúha jest“; a Kristus die[16]: „Kto hřiech činí, slúha jest hřiecha“; a svatý Pavel Římenínóm die[17]: „Slúhy ste byli hřiecha.“ Kterak toto písmo svaté vědúce, trpíte, že kněz káže, že nižádný, ktož jest ve hřiešě smrtedlném, nenie slúha ďáblóv? Také viem, že ste slýchali, že pán Ježíš die,[18] že kúkol jsú synové zlostní, jichž jest ďábel nasál[ee] v svět, a že také die zlým[19]: „Vy z otce ďábla jste a žádosti otce svého chcte učiniti“; a dává příčinu, řka: „že nemóžete slyšěti řeči mé, protož z otce ďábla jste.“ A svatý Jan apoštol duchem svatým die[20]: „Synáčkové, nižádný vás nessvoď; ktožť pravdu činí, spravedlivý jest, jakož Kristus spravedlivý jest, a ktož hřiech činí, z ďábla jest.“ A potom die[21]: „V tom známi jsú synové boží a synové ďáblovi; každý, ktož nenie spravedlivý, nenie z boha.“

Aj[22] teď máte, že každý smrtedlný hřiešník jest z ďábla a syn ďá-
Us blóv: kterak tehdy přepustíte ká*zati kacéřstvie proti tomuto svatému

---

[y] *místo:* ale i kto *(jak opravil Erben) má Us:* aneb. — [z] brawdy *Us.* — [aa] slyšlal *Us.* [bb] čissti *Us.* — [cc] *v Us před tím škrtnuto* yaziciech. — [dd] kussu *Us.* — [ee] nassál *Us.*

[12] *Mat. 10, 28.* — [13] *Podobně vyjadřuje se Hus ve výkladě Sentencí (vyd. Flajšhans, 15):* non officit. sed proficit diversis ydiomatibus describere et eorum propriis caracteribus describere veritates... sic enim Matheus scripsit ewangelium in hebreo. Marcus in ytalico, Lucas in syro et Johannes in greco ydiomate; *srvn. Výklad (Erben I 313); na omezování českého výkladu stěžuje si již Štítný, a zůstává to stálým předmětem stížností našeho náboženského hnutí.* — [14] *Mat. 6, 24.* — [15] *2. Petr. 2, 19.* — [16] *Joh. 8, 34.* — [17] *Rom. 6, 17.* — [18] *Mat. 13, 38.* — [19] *Joh. 8, 44.* — [20] *1. Joh. 3, 7—8.* — [21] *1. Joh. 3, 10* — [22] *Podobné důvody a citáty uvádí také Hus v Repl. contra pred. Plzn. f. 144 n.*

Kristovu písmu? Vězte, že ten, tak káže, jest slúha i syn ďáblóv, a jest horší než najmenší layk dobrý. A tak nenie[ff] otec boží ten kněz: neb by bóh byl syn toho kněze, a ten kněz jest syn ďáblóv, tehdy by bóh byl syn také ďáblóv! Také ten kněz, tak ten blud káže a drže, nenie stvořitel těla božého, ale jest rozmnožitel kacieřstvie velikého. Nechť vezme všechny tovařiše své na pomoc a stvoří s nimi jednu hnidu, a tehdyť jim vyznám, žeť jsú stvořitelé.

Nelze jest pro dlúhost písmem tuto dovésti. Ó srdnatí křesťané, zda ste již všichni[gg] zemřeli, že dáte bludy vésti a božie slovo súžiti? Prozřete a nedajte ďáblu nad sebú vévoditi! Toho vám pán bóh, jenž sám móž býti a jest stvořitelem, pomáhaj.[hh] Amen.

V Us hned za textem následuje tento (červeně psaný) přípisek: ‚O pie deus, qui celestia, terrestria possides, digneris nos regere in secula seculorum Amen.'

36.

M. Jan Hus na dotaz nějakého kněze (z diecése Litomyšlské či Olomoucké?) vysvětluje své názory o církvi, vykládá některá místa biblická a radí adresátovi, aby přímluvami svého patrona i jiných hleděl dosíci zrušení půhonu biskupského.

[1412.]

Rkp. Vídeň. 4902 (= Vnb) f. 122′—123′.

Tisk: Sedlák, Hus 99—102*. — Český překlad Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 6—10 č. 1 = Flajšhans, Listy str. 39—42 č. XXI.*

Autorství Husovo lze míti za zaručeno obsahem i rukopisem, v němž po sobě následuje několik listů Husových, dílem jím samým podepsaných.

Salus a domino Jesu Christo, preter quem „aliud fundamentum nemo potest ponere",[1] quia ipse est alpha et o, principium et finis[2] nostre redempcionis et beatitudinis, ipse est petra, de se dicens[3]: „Super hanc petram edificabo ecclesiam meam", que est predestinatorum numerus, et ideo „porte inferi", que sunt temptaciones carnis, mundi et dyaboli, „non prevalebunt adversus eam" finaliter. Fundata est enim supra firmam petram, ipsum Christum, fide, spe et caritate. Ille autem super Christo edificat, qui venit ad Christum et audit sermones eius et facit eos. Testatur hoc ipse Christus, dicens Luce 6:[4] „Quid vocatis me domine et domine, et non facitis, que dico? Omnis, qui venit ad me

Č. 35: [ff] nění (*psáno:* nyenie) *Us.* — [gg] všechny *Us.* — [hh] pomahi *Us.*

Č. 36: [1] *1. Kor. 3, 11.* — [2] *Srvn. Apoc. 1, 8.* — [3] *Mat. 16, 18.* — [4] *Luc. 6, 46—48.*

et audit sermones meos et facit eos, ostendam vobis c[ui] s[imilis] est: Similis", inquit, „est,[a] homini edificanti domum, qui fodit in altum et posuit fundamentum supra petram".

Ecce[5] edificacio in petra, fossio profunda fidei, spei et caritatis in Christo, ut per fidem veniat, in spe audiat et in caritate faciat sermonem domini nostri Jesu Christi. Sic enim fundat in illa petra domum spiritualem, ponendo fidem ut pavismentum et erigendo spem secundum 4^{or} muros, ut spes, qua sperat se esse predestinatum, stet ab oriente, et spes, qua sperat se salvandum,[b] stet ab occidente, et spes, qua sperat se esse in gracia, stet ad meridiem, et spes, qua sperat se evadere dampnacionem in finali iudicio, stet a parte boreali.

Primus ergo murus spes predestinacionis contra prescienciam, 2us murus spes prope mortem erecta ad novissimam cibacionem, 3us murus de gracia gratum faciente, 4us murus est spes finalis ad patriam acceptacionis.

Erigit autem tectum super hiis 4^{or} muris, qui propter Christum et in Christo ex[c] intima caritate singula observat mandata domini Jesu Christi. „Tectum ergo est caritas, que operit multitudinem peccatorum".[6]

Ecce Christus, fundamentum fidei, spei et caritatis, et sic omnis boni.

In[7] quo fundamento aurum[d] edificat, qui mundo corde doctrinam deitatis[e] ac celestium[f] ad edificacionem ecclesie disseminat. Argentum edificat, qui mundo corde doctrinam humanitatis Christi et creaturarum, nb per quam ascenditur in dei amorem et noticiam, seminat. Lapides* *preciosos superedificat, qui mundo corde edocet[g] veritates et virtutes animam exornantes. Et quicunque in illo finaliter permanserit, mercedem accipiet ad statim post mortem, quia[h] plene hic ad Christum conversus, ignem evadet purgatorii. Lignum edificat, qui maiora peccata venialia, existens[i] in gracia, committit, fenum, qui media venialia, stipulam, qui minima; vel per lignum amor temporalium, per fenum amor carnis, per stipulam amor vane glorie intelligitur, semper intelligendo venialia esse

---

* *Nad textem na hořejším okraji nadepsáno:* ‚De illo, qui edificat aurum, argentum et lapides preciosos'.

[a] *v rkpe opraveno z* est inquit. — [b] *Sedlák, Hus 100* pozn.* a *navrhuje čísti* saciandum *podle obdobného místa v Postille (Erben II, 420)* nasycenie; *srvn. i následující* cibacionem *a níže pozn. 5.* — [c] *nad škrtnutým* et. — [d] *v rkpe učiněno zřetelnějším nadepsáním* u. — [e] *opr. in margine; v textu* de istis. — [f] *ve Vnb za tím škrtnuto* a. — [g] edocent *Vnb.* — [h] a *doplněno nad řádkem.* — [i] *opr. z* existens venialia.

[5] *Sedlák, Hus 99* upozorňuje zde na obdobné místo v posvícenském kázání Postilly (Erben II, 419 n.), ale shody jdou od začátku listu; týž obraz najde se v Husově Expos. epist. Cor. Op. II, 91', s nímž zejména další část (o výzdobě domu zlatem atd.) má četné shody.* — [6] *1. Petr. 4, 8; citát jest také v Exp. Cor. Op II, 91.* — [7] *Sedlák, Hus 354* upozorňuje, že prý zde ozývá se Wyclif, De civ. dom. IV, 634; srvn. však také Op II, 91'.*

illa, ut lignum ardeat diutissime, quia maxime de terrestribus comparatur, fenum carnis medio modo, sed stipula, fama mundi transibilis, citissime. Ecce cuiuslibet sic edificantis opus ardebit, id est ipse pro opere, ipse autem salws erit, sic tamen, quod per ignem purgatorii.

Ad illud, ubi salvator dicit[8]: „Sit[k] sermo[k] vester[k] est, est, non, non", scito, quod secundum Philosophum et beatum Augustinum[9] verum est esse, quod est, aut[l] non esse, quod non est. Cum autem dicit salvator: „Sit sermo vester est, est", wlt, quod veritas affirmativa affirmetur sine iuramento; ut si queritur a me: ‚Est deus trinus?' debeo respondere: ‚Est'. Similiter: ‚Est verum, quod tu peccasti?' debeo respondere: ‚Est'. Et cum dicit: „Sit sermo vester non, non", wlt, quod veritas negativa[m] negative confirmetur; ut si queritur a me: ‚Non est deus malus?' debeo respondere: ‚Non est'. Similiter si dicitur: ‚Non es tu reus facti?' si scio, quod ita est, quod non sum reus facti, debeo respondere: ‚Non sum'.

Plana ergo intencio Christi est, quod veritas affirmetur sine iuramento, et falsitas negetur sine iuramento, quia[10]: „quod amplius est, a malo est". Augustinus dicit:[11] „Loquebatur dominus de iuracione, ubi nos voluit intelligere, ipsam iuracionem a malo esse. Si ab alio provocatus fueris, ab ipsius malo est, quod iuras, non a tuo, et hoc est proprie a malo comuni[n] generis humani, quoniam corda nostra videre non possumus. Nam si corda nostra videremus, cui iuraremus,[o] quando exigeretur a nobis iuracio, quando videretur oculo proximi ipsa cogitacio?" Hec Augustinus.

Ecce, ostendit, quod iuracio est a malo, quod est ignorancia. Quando ergo illicite quis iurat, tunc est a malo, id est a malicia iurantis et a malo ignorancie illius, cui iuratur: * Quando vero bene quis iurat ad * 123'
confirmandam veritatem, ut Christus et suus apostolus,[12] tunc iuracio non est a malo iurantis, sed a malo ignorancie, quibus iuratur.

In Christo ergo non fuit est et non, id est affirmacio et negacio de eodem, quia tunc in ore eius inventum fuisset mendacium, quod non est verum, dicente Petro[13]: „Qui peccatum non fecit, nec in ore eius inventum est mendacium". Qui ergo, cognoscens veritatem, dicit ‚non', negat veritatem. Qui vero, cognoscens, quia falsum dicitur, dicit ‚est', affirmat falsitatem. Sed non sic Christus. Quamvis ergo Christus dixit[p]

---

[k] *in margine.* — [l] *nad škrtnutým* et. — [m] *v rkpe dvakráte; první nezřetelné škrtnuto.* — [n] *nadepsáno nad řádkem touž rukou.* — [o] *rkp.* monstraremus. — [p] *předchází škrtnuté* di.

[8] *Mat. 5, 37.* — [9] *Míněno snad místo Super Gen. ad lit. XI c. 13 (Migne 34, 436 = Corp. scr. eccl. XXVIII, 1 str. 345—346), nebo Solil. (Confess.) VII, 15 (Migne 32, 744 = Corp. scr. eccl. XXXIII, 161).* — [10] *Mat. 5, 37.* — [11] *August. Sermo 308 (Migne 38, 1409); citát, ale delší, jest také ve Výkladu (Erben I, 96—97), jak upozornil již Sedlák, Hus 101*.* — [12] *Srvn. Heb. 6, 13, Joh. 3; o témž mluví Hus ve Výkladě (Erben I, 97) a v Sentencích (vyd. Flajšhans 494), kde i doklady.* — [13] *Srvn. 1. Pet. 2, 22: Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius.*

verbum subiectivum ‚est' et hoc adverbium ‚non', tamen in ore eius non fuit ‚est' et ‚non', id est affirmacio et negacio de eodem.

De illo[14] Luce 19: „Inimicos eciam adducite et interficite ante me" videtur michi, quod inimici illi hominis Christi, qui nunc abiit in regionem longinquam,[15] sunt omnes presciti,[q] qui finaliter recusabunt regnacionem Christi super se. Illi debent adduci in die iudicii et interfici gladio verbi dei, scilicet[16]: „Ite, maledicti, in ignem eternum", in quo mors dampnacionis vos depascet.

De citacione nescio consulere, nisi ut dominus vester cum aliorum auxilio petat dominum episcopum, ut absolvat vos, vel quod sub treugis compareatis, quia alias excomunicabit et persequetur, et nullibi poteritis stare in dyocesi.[17] Regracior[r] de muneribus.[r]

*V rkpe nadpis jinou rukou (jež psala také nadpis na fol. 123. viz pozn. * na str. 109):* ‚Epistola describens edificium ecclesie apostolice'.

37.

„Neznámý protivník — byl to Mařík Rvačka, což Hus snad tušil — vytýká Husovi způsob jeho kázání.

[1411, Aug. 16—1412, Feb. (před 10).]

Vyskytuje se jednak samostatně jako zvláštní list v rkpe Vyšňobrodském No. 83 (= Alt) f. 14, musejním I E 26 (= Mus) f. 11′—12, univ. bibl. X F 10 (= Unr) f. 54′, jednak s malou výpustkou vložen do Husovy odpovědi zvané ‚Contra occultum adversarium' *zachované v rkpe Gersdorfské knihovny v Budyšíně VIII° 7 (= Grs) f. 191, kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 173, archivu Třeboňského A 16 (= Tr) f. 91′, univ. bibl. III G 8 (= Uvt) f. 145, tétéž knihovny III G 11 (= Uv) f. 271′, tétéž knihovny XIII F 21 (= Ust) f. 63, Vídeňské dv. knih. 4518 (= Vid) f. 52′—53, tétéž knihovny 4536 (= Vnd) f. 217—217′, jiný rkp. zastupují Opera (= Op).*

Op I f. 135 = I² str. 168.

List obrací se proti ‚dnešnímu' kázání Husovu, jehož théma hodí se k 10. neděli po sv. Trojici, což by bylo 16. srpna 1411, neboť odpověď Husova — Replica contra occultum adversarium — zakončena jest v Grs (f. 204′) slovy: ‚finita anno domini M°CCCCXII° in die Scolastice' *(= 10. února); v Op f. 135 patrně pouhou chybou tiskovou položen r. 1411, jak poznal již Sedlák, St. tex. II, 351—353, jenž zcela bezdůvodně myslí, že odpověď Husova napsána brzo po 16. srpnu 1411. Ale není proč nevěřiti určitému udání ruko-*

[q] *rkp.* prefati; *opravil Sedlák.* — [r] *nejisté, neboť těžko čitelné.*

[14] *Luc. 19, 27.* — [15] *Srvn. Luc. 19, 12.* — [16] *Mat. 25, 41.* — [17] *Nelze určiti, nač se zde naráží; snad běží o nějakého kněze z diecese Litomyšlské či Olomoucké, ježto se mluví o biskupu; jinak bylo by snad možno mysliti na případ, o němž se zmiňuje M. Jan Korvík (Židek), farář Chvojenský, ve svém listě arcibiskupu Zbyňkovi; srvn. přil. č. 166.*

písnému, že dokončena 10. února 1412, což jest tedy zadní hranice, před níž list napsán. Přední jest datum kázání, neboť list psán téhož dne, kdy kázání konáno. V t. zv. Betlemských kázáních (III B 20 f. 249' b—251 b) čte se k 10. neděli po sv. Trojici (16. srpna 1411) kázání na ono théma (Luc. 19, 41), na něž se některé výtky Rvačkovy hodí. Ale ponévadž Hus mohl o tomto thématě kázati i jindy, a odpověď sotva by byl půl léta odkládal, nutno se spokojiti neurčitým datováním hořejším. O Rvačkovi srvn. č. 57.

Magister* reverende! Postquam predicacione tua legem dei doces cum destruccione sacerdocii, profecto legem dei destruis, dicente apostolo Heb. VII[a]: „Translato[1] sacerdocio necesse est, ut legis translacio fiat.“ Quod autem sacerdocium[b] destruas,[c] patet ex hodierna[2] tua predicacione[d] in[e] tribus.[e] Primo[f] in honore et libertate, dicens, quod Christus potestatem,[g] qua eiecit vendentes et ementes,[h] laico[i] regi subdelegaverat[k] ad[l] corrigendum clerum.[3] Cuius oppositum precise determinat beatus Gregorius in Moralibus,[4] dicens, quod Christus non per alios, sed per se sacerdotem[m] voluit corrigere sacerdotes,[n] presertim[o] cum[p] Christus noluit esse rex,[5] Joh.[q] VI, sed sacerdos,[6] Math.[r] XX. Preterea[7] III[s] Esdre VIII° capitulo[t] rex Artaxerses[u] precepit omnibus secularibus, ut sacerdotibus et clericis non habeant potestatem[v] obicere quitquam.[w]

Item dixisti Ierusalem destructam principaliter[x] propter sacerdotum[s] scelera,[y] cum tamen eque comunitas sit in culpa,[z] super quam flevisse dicitur dominus[aa] Luce[9] 19,[bb] nec ibi quitquam[cc] de sacerdotibus memo-

---

* *V Tr nad tím jinou rukou:* ‚scilicet Hus'.

[a] appostolo ad Heb. 7° *Vnd;* appostolo ad Hebreos VII *Uvt;* apost. ad Hebre VII *Vid;* apost. ad Hebreos septimo *Uv;* apost. ad Hebreos 1° *Uv;* apost. Heb. VII° *Alt, B, Unr;* apost. Ebr. 7° *Grs;* apostolo (Heb 7 *chybí*) *Tr.* — [b] sacerdocium dei *Vid, Vnd, Uv.* — [c] sacerdocium destruis dei *Ust;* destruis sacerdocium dei *Uvt.* — [d] predicacione tua *Alt, B, Grs, Unr, Mus, Op.* — [e] *chybí v Alt, Unr, Mus.* — [f] Et primo *Alt, Unr, Mus;* 1° *Uvt.* — [g] potestate *Ust.* — [h] ementes et vendentes *Vid.* — [i] layco *Grs, Vnd, Uv, Unr, Uvt, Ust.* — [k] subdelegavit *Alt, Grs, Mus, Unr, Op;* subdelegaverit *B, Vnd, Vid, Uv, Uvt.* — [l] *chybí v Tr.* — [m] *chybí v Uvt, Ust, Op; v Grs opraveno z* per se voluit sacerdotem. — [n] *chybí v Alt, Unr, Mus; ve Vid opr. ze* sacerdotem; voluit sacerdos corr. sacerdotes *Op.* — [o] et presertim *Alt, Unr, Mus, Uvt.* — [p] quod *Tr.* — [q] Jo 6 *Grs;* Joh VI° *Alt, Unr, Mus, Ust;* VI *Urt;* 6 *Vnd;* 6° *Vid, Un;* VII° *B;* X° *Tr.* — [r] Mat. XXII *Alt, B, Grs, Unr, Mus;* 22 *Vnd, Vid, Uv, Ust.* — [s] 2i *Grs, Unr, Vnd, Uvt, Ust;* secundi *Alt, Uv;* 3i *Mus.* — [t] III° *B* 8 *Grs; chybí* (capitulo) *v Alt, Mus, Vin, Vnd, Unr, Uv, Uvt, Ust.* — [u] Ataxerses *Alt, Mus;* Arthaxerses *B, Unr;* Artharxerses *Uv;* Artarxenses *Vid;* Artarxerses *Uvt, Ust.* — [v] *chybí v Alt, Unr, Urt, Mus.* — [w] quidquam *Vnd, Vid, Uvt;* quicquam *Ust, Grs, Op;* abicere quicquam *Ust.* — [x] *Tr:* dixisti Ierusalem dixisti destructam principaliter destructam (!); *v B opraveno z* propter principaliter. — [y] scolam *Alt, Unr, Mus.* — [z] cum tamen comunis sit culpa *Alt, Unr, Mus.* — [aa] dominus dicitur *Grs, Op.* — [bb] Luce 19 *chybí v rkpp. mimo Alt, Unr, Mus.* — [cc] quidquam *B, Mus, Vid, Vnd;* quicquam *Grs, Unr, Ust, Op.*

[1] *Heb. 7, 12.* — [2] *Thématem hodilo by se kázání k 16. srpnu 1411; ale nelze určiti, mněn-li tento den.* — [3] *Srvn., co z obsahu kázání sděluje Hus, Op I 135'—136.* — [4] *Greg. Moral. (Migne PL 76), ale citátu tam není.* — [5] *Srvn. Joh. 6, 15.* — [6] *Srvn. Mat. 20, 28.* — [7] *Srvn. 3. Eccl. 8, 25.* — [8] *Srvn., co o tom praví Hus, Op I 135'.* — [9] *Luc. 19, 41.*

ratur. Vide ergo,[dd] ne sis de adulterantibus verbum dei. Relege apostolum ad Hebr.[ee] V^to^ dicentem,[10] omnes sacerdotes peccato subiectos[ff] preter Christum, nec tamen eis peccatum imputat,[gg] sed ostendit necessitatem[hh] offerendi, sicut pro scelere populi sic et proprio.[ii] Noli exequare sacerdocium[kk] ewangelicum[ll] levitico, postquam Christus destruxit leviticum, suum vero[mm] iuravit manere[nn] in eternum, et ex[oo] malicia sacerdotum veterum non deicias sacerdotes presentes, quoniam[pp] et illi numquam, quantumlibet[qq] scelesti,[rr] per seculares leguntur correcti.

Item dixisti[ss] prophanatores esse omnes[tt] sacerdotes concubinarios et in mortali peccato[uu] existentes, sed non suo diocesano inobedientes. Numquid[vv] non legisti primo Regum[ww] XV°, quod obediencia[ll] prevalet sacrificiis; ubi[xx] dicitur obediencia melior esse[yy] quam[kk] victima[zz] — ‹ymmo[ab] tu nec apostolico obedis, igitur heresim incidis, quia in sentenciis eius divina prophanasti[ab]› — omneque peccatum ex inobediencia originetur,[ac] et non solum dei duntaxat,[ad] sed[ae] hominis, sui vicarii,[af] Christo[ag] dicente[12]: „Qui vos spernit, me spernit,“ nisi false[ah] assereres, ipsos[ai] non esse vicarios,[ak] quia non sunt Christi imitatores. Sed disce, quod[al] nullus ponit[am] vicarium subdelegatum[an] in sciencia vel bonitate,[ao] sed[ap] solum in potestate, ut patet ex[aq] proprietatibus[kk] personarum[kk] benedicte[ar] Trinitatis.[as]

V Alt a Mus červeným, v Unr černým (zašlým, ale někdy nedávno chemicky osvěženým) písmem nadpis: ‚Ista[at] infrascripta fuerunt[au] opposita Hussoni[av] per reverendum Magistrum Mauricium Rwaczkam contra sermonem eiusdem Hussonis.‘ *V ostatních rkpech, kde list vložen do traktátu Contra occ. adv., nadpisu není, jen starý seznam obsahu na desce v. d praví:* ‚Item replicacio Magistri Johannis Hus contra intimacionem Magistri Mauricii monachi.‘

[dd] *chybí v B, Mus, Tr, Vnd, Uv, Grs, Op.* — [ee] Ebr V *Grs;* appostolum ad Heb V^to^ *Uvt.* [ff] subiectos esse *Unr.* — [gg] peccatum eis imputat *B, Mus, Uv, Uvt;* peccatum eis imputavit *Grs, Op.* — [hh] necessitudinem *všecky rkpy mimo Tr, Unr.* — [ii] pro proprio *Tr.* — [kk] *chybí v Alt, Mus, Unr.* — [ll] ewangelium *Alt, Mus, Unr.* — [mm] non *Alt, Mus, Unr.* — [nn] mane *Vnd;* ¡uravit in eter. man. *Uvt.* — [oo] *chybí v Grs.* — [pp] quando *Alt, Unr, Mus.* — [qq] quantumcumque *Alt, Mus, Unr, Uvt.* — [rr] scelestes *Alt, B, Grs, Unr, Ust, Uvt, Mus, Vid, Vnd.* — [ss] dixistis *Ust, Uvt.* — [tt] *chybí v rkpp. mimo Tr, Grs, Op.* — [uu] peccato mortali *Uv, Uvt.* — [vv] Nuqnid *Vnd,* Numquit *B.* — [ww] primi Reg. 15 *Grs.* — [xx] ubi — quam victima *chybí v B, Grs, Tr, Vnd, Vid, Uv, Ust, Uvt, Op.* — [yy] *chybí v Alt, Mus.* — [zz] victime *Unr.* — [ab] ymmo — prophanasti *mají jen Mus (zde in marg.) a Unr; je to patrně vsuvka, která působí rušivě a v listě Husovi na kazatelnu položeném nebyla; snad vložena teprve do textu pro veřejnost určeného, ale jistě ji tu pisatel míti chtěl.* — [ac] originatur *Alt, Mus, Unr.* — [ad] dumtaxat *B, Uvt, Vid, Vnd;* dumtaxat dei *Alt, Mus, Unr.* — [ae] sed et *Unr.* — [af] vicario *Tr.* — [ag] *chybí v Tr.* — [ah] falso *Uv.* — [ai] *chybí v B, Unr, Ust, Uv, Vid, Vnd, Grs, Op.* — [ak] nisi false asserens non esse dicas vicarios *Alt, Mus, Unr.* — [al] quia *Grs.* — [am] *v Alt následuje škrtnuté* vitam. — [an] subsubdelegatum *B.* — [ao] *ve Vid opraveno z* obonitate. — [ap] vel *Tr.* — [aq] *chybí v Alt, Mus, Unr;* in *Unv.* — [ar] ut patet benedicte in verbo Trinitatis *Alt, Mus, Unr.* — [as] *chybí v Uv;* Trinitatis etc. *Grs.* — [at] *chybí v Mus.* — [au] sunt *Unr.* — [av] *v Alt za tím vyradováno* in Constancia.

[10] *Srvn. Heb. 7, 26—28; 10, 11—12.* — [11] *Srvn. 1. Reg. 15, 22.* — [12] *Luc. 10, 16.*

38.

Mistr Hašek (neznámo blíže, kdo tím míněn) zle doráží na Husa pro jeho kázání.

[1412, únor?]

Rkp. Vyšňobrod. N° 83 (= Alt) f. 14′; rkp. Musea král. č. I E 26 (= Mus) fol. 12; rkp. univ. knihovny X F 10 (= Unr) f. 54′—55.

Sedlák, Hlídka 1911, zvl. ot. Něk. textů I, str. 13—14 (= z Unr).

Poněvadž běží o totéž kázání, proti kterému bouřil i Mařík Rvačka (v. č. 37), náleží list asi do blízké doby, ač ovšem jest nápadné, že Hus, píše odpověď Maříkovi, o něm ještě se nezmiňuje. Poněvadž však ani později neodpověděl, není ten důvod rozhodující.

Et[a] ego Magister Hassko[b] dico tibi, Hus,[c] quod modicum legisti; si autem legisti, non intellexisti; si autem intellexisti, ex malicia tenere noluisti. Audi apostolum I[a] Cor. 2° prope finem capituli:[1] „Spiritualis homo omnia iudicat,[d] ipse autem a nemine iudicatur“. In quo verbo omnes doctores consistunt,[e] dicentes, quod nec imperator nec aliquis rex nec dominus nec collator secularis habet aliquam iurisdiccionem[f] in sacerdotes; igitur quidquid faciunt violencie eis vel potestatis,[g] mortaliter peccant, ut dicit Augustinus[2] super illud Psalmi XVIII°: Dies diei eructat verbum, id est spiritualis spiritualem instruat et[h] corrigat, et *nox nocti, *55 U
id est secularis secularem. Idem[3] super illud Gen. 1°: Fecit deus duo luminaria, luminare[i] maius, ut preesset diei, id est solem,[k] per[l] quod[l] signatur[l] apostolicus,[m] episcopus etc., qui[l] aliis presint spiritualibus, lunam, ut nocti presit — imperatorem,[n] et stellas, id est minores officiarios tam spirituales quam seculares, qui quilibet in suo gradu presit sua auctoritate sibi subditis et commissis.

Et dixisti, quod sacerdotes in peccatis mortalibus existentes non habent[o] potestatem dei. Numquid non legisti illud Johannis 19, ubi Christus dixit Pilato[4]: „Non haberes in me potestatem, nisi esset tibi datum desuper“. Unde apostolus[5] Rom. XIII°: „Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi a deo, que autem sunt, a deo ordinata sunt“. Itaque qui resistit potestati, dei ordinacioni resistit,[p] qui autem resistit[q] deo,[h] ipse[r] sibi dampnacionem ac-

---

[a] Item. Et *Unr.* — [b] Hasco *Mus.* — [c] Huss *Mus.* — [d] diiudicat *Alt, Mus.* — [e] consisstunt *Unr.* — [f] iurisdicionem *Unr, Mus.* — [g] potestates *Mus, Alt.* — [h] *chybí v Alt, Mus.* — [i] *chybí v Unr.* — [k] sol *Alt, Mus.* — [l] *chybí v Mus.* — [m] appostolicus *Mus.* — [n] *Mus:* imperatorem seculari *a další až po* commissis *chybí.* — [o] habere *Alt, Mus.* — [p] resistunt *Alt.* — [q] resistunt *Mus.* — [r] ipsi *Alt, Mus.*

[1] *I. Cor. 2, 15.* — [2] *Augustinus, Sup. Psalm XVIII (Migne PL 36, 159), spiritus spiritui, caro carni; ... spirituales spiritualibus, carnales carnalibus.* — [3] *V Augustinových výkladech na Genesi citátu nenacházím.* — [4] *Joh. 19, 11.* — [5] *Rom. 12, 1—2.*

quirit.[s] Unde beatus Thomas * super 2° Sententiarum[6]: Peccatum[t] non auffert[u] sapienciam neque potestatem neque pulcritudinem[v] dyabolo. Sic nec homini peccatum[i] auffert[w] potestatem, dum est electus[x] iudex, etsi in peccato mortali est,[h] debet ei obedire, si citatur. Non dicas: Non habet potestatem racione peccati.

Item[h] tu, Hus,[y] excomunicacionem non advertisti nec episcopi nec pape. Audi beatum Augustinum contra Faustum[7]: Qui non credit, hereticus est; qui inobediens, scismaticus est; qui in mortali peccato, a deo excomunicatus et extra caritatem positus est.[i] Et in Decreto habetur:[s] „Omnis Romane ecclesie publicus iniuriator hereticus est"; habetur dist. XXII[a] capitulo Omnes.

Igitur male docuisti, dicens: Aufferatis eis bona, expellatis eos, cum nullam iurisdiccionem[f] habeant layci[z] supra[aa] clerum de iure, ut[bb] supra dictum est per apostolum idem.[cc]

Ideo sic male docens, iusto nomine et appropriato Huss[9] appellaris et nociva huss ubique clamoribus famaris.

Sed diceres: Et quid est Huss? Ecce Jeremias Trenorum IIII° dicit[10]: „Gaude et letare, filia Edom, que habitas in terra Huss, ad te quoque veniet calix et inebriaberis ignominia et nudaberis". Filia Edom peccator in peccatis intelligitur. Polluitur, quia Edom[dd] Esau pro medio edulio vendidit primogenita, qui alio nomine vocatur Edom. — Sic peccator pro modica delectacione vendit eterna gaudia. Gregorius[11]: „Modicum est, quod delectat, sed eternum, quod cruciat". Igitur habitavit[ee] in terra Huss, id est in hoc mundo ad ruinam festinante.[ff] quia Huss interpretatur festinans ad ruinam.

Dicitur igitur yronice: Gaude et letare, in corpore et anima hic in terra temporaliter, ut crucieris eternaliter. Ad te quoque veniet calix eterne dampnacionis et inebriaberis propter infernales penas absinthio sulphure et nudaberis propter confusionis ignominiam. Daniel[gg] X°:
Unr „Ostendam[12] *gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam[hh] tuam et

---

* *V Unr in marg.:* ‚Thomas'.

[s] acquirunt *Alt,*; aquirunt *Mus.* — [t] *v Alt následuje škrtnuté:* potestatem. — [u] *v Mus nad následujícím* sapiencia *nadepsáno a znaménky k* auffert *připojeno:* id est abstulit. — [v] pulchritudinem *Alt.* — [w] aufert *Mus.* — [x] ellectus *Mus.* — [y] Huss *Alt, Mus.* — [z] laici *Alt, Mus.* — [aa] super *Mus.* — [bb] quia *Mus.* — [cc] *tím slovem končí Mus, další chybí.* — [dd] Edon *Alt;* intelligitur polluitur quam Edom *Unr.* — [ee] habitant *Alt.* — [ff] festinanti *Unr, Alt.* — [gg] Daniel 4° *Alt.* — [hh] *v Unr touž rukou nad škrtnutým* gloriam.

[6] *Míněn buď veliký výklad lib. II quest 1 art 2 a quest 2 art 1(Thomae Aq. Op. Parmae 1856 sv. VI, 446—447), anebo jeho menší výklad l. II dist. 7 art 3 (téhož vydání XXII, 147).* — [7] *Ve spise Contra Faustum (Migne PL 42, Corp. scr. eccl. 25) výroku nenacházím.* — [8] *Corp. iur. can. D XXII c 1 (Friedberg I, 72); citát není přesný.* — [9] *Nepochybně narážka na hebrejské chus = vně, mimo, tedy ten, kdo svým učením jest mimo církev (laskavé sdělení prof. Dra R. Dvořáka).* — [10] *Thren. 4, 21.* — [11] *Citátu nelze určiti.* — [12] *Nahum 3, 5—6.*

proiciam super te abhominaciones et contumeliis te afficiam et ponam exemplum omnibus".

Huss volatile nocivum ante se corrodit semina ore, sub pedibus calcat, post se stercoribus defedat omnia, sic quod nil boni facit in deambulando. Sic fetor huius Huss et doctrine eius[ii] prave fetet per totam christianitatem.

V Alt a Unr dopis připojuje se bezprostředně k Maříkovu (č. 37), a jest tudíž označen pouhou marginálií (v Alt červeně psanou): ‚Magister Hassko'.

39.

M. Jan Hus jakémusi mnichu uvádí výroky církevních otců o mnišské chudobě, připojuje pozdrav opatovi a přímluvu za doručitele listu mnicha Ondřeje a slibuje příležitostně psáti více.

[V Praze] 1412, Feb. 28.

Rkp. Vídeň. 4902 (= Vnb) f. 123'—124.

Palacký, Docum. 14—15 č. 7 (z Vnb); český překlad Mareš str. 48—49 č. 15 = str. 59—61 č. 15[2] = 32—33 č. 15[3]; Flajšhans, Listy z Prahy 97—99 = Flajšhans, Listy str. 37—39 č. XX.

O datu, jež dříve na základě omylu Palackého platilo za neurčité, srvn. pozn. f. Pochybnosti, jež o autorství Husově pronáší Flajšhans, Listy z Prahy str. 97, jsou naprosto bezdůvodné.

Salus et gracia a domino Iesu Christo. Dilectissime frater in Christo Iesu! Fundamentum clericorum quoad rerum habicionem, et specialiter professorum, est habere omnia in comuni, iuxta illud Act. 2°: „Erant[1] eis omnia comunia." Ex quo traxit beatus Augustinus et posuit in sua regula istud dictum[2]: „Hec sunt, que precipimus,[a] ut observetis in monasterio constituti"; et infra: „Et non dicatis vos aliquid proprium habere." Item Gregorius 3 Dyalogorum circa finem[3] fecit propeter 3 aureos fratrem Iustinum monachum in sterquilinium proicere, et mandavit fratribus, ut dicerent[b]: „Pecunia tua sit tecum in perdicionem." Item sanctus Benedictus in sua regula dicit[4]: „ne quis presumat aliquid dare aut accipere

---

Č. 38: [ii] sue *Alt.*

Č. 39: [a] que ut precipimus *Vnb.* — [b] *ve Vnb předchází nezřetelné* ut dicerent, *jež škrtnuto.*

[1] *Srvn. Act. 4, 32: sed erant illis omnia communia (Act. 2, 44: habebant omnia communia).* — [2] *(Pseudo) August. Regula c. 1 (v. Sanct. patrum regulae monasticae, Lovani 1574) f. 15 = Migne P L 32, 1378.* — [3] *Gregor. Dial. lib. IV c. 55; Migne P L 71, 420; podrobněji uvedl Hus tento citát v kázání Dixit Martha, Op II, 51.* — [4] *Bened. Regula c. 33 (v. Sanct pat. reg. f. 44).*

neque habere aliquid proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque
Vbn tabulas, nec graphum, sed nichil omnino, * quibus nec corpora sua nec voluntates licet habere in propria potestate..., omnia omnibus comunia, ut scriptum est: nec quisquam aliquid suum dicebat" etc. Item Basilius in regula sua dicit sic[5]: „Si quis dicit sibi aliquid proprium, alienum se facit ab electis dei et caritate domini, qui verbo docuit et opere complevit et animam pro amicis suis posuit." Item sanctus Johannes Cassianus scribens Castorio pape de institutis sanctorum patrum 4 libro regule sue dicit sic[6]: „Cum in aliis monasteriis, in quibus aliqua remissius indulgentur, hanc regulam videamus durissime observare, ut nec verbo audeat quis aliquid suum dicere,[c] magnumque sit crimen ex ore monachi processisse: „codicem meum, tabulas meas, grafum meum, tunicam meam, caligas meas, capam meam," pro hoc quippe penitencia digna satisfacturus sit, si casu aliquo per surrepcionem vel ignoranciam huiusmodi verbum ex ore eius effugerit." Item beatus Franciscus in sua regula sic posuit.[7] „Regula et vita fratrum Minorum hec est: scilicet sanctum evangelium domini nostri[d] Iesu Christi firmiter observare, vivendo sine proprio in obediencia et castitate"; et infra in medio regule: „Fratres nichil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tamquam peregrini et advene in hoc seculo in paupertate et humilitate domino famulantes vadant pro elemosina confidentes." Hec in illa regula.

Ad idem est beatus Ieronimus in epistola ad Eliodorum[8]; item beatus Bernardus in libro ad Eugenium papam[9]; item beatus Augustinus in sermone clericorum, de quo habetur 12. quest. 1. capitulo[10]: Habebat dominus loculos. Item Augustinus de opere monachorum[11]; item sanctus Thomas in tractatu monachorum.[12] Item legi, sed nescio locum, quo dicit beatus Bernardus[13]: „Monachus habens obulum, non valet obulum." Et si nullus istorum aliquid diceret, votum quemlibet monachum astringit. Rogo, si alicubi invenietis aliquid ad idem, dirigatis michi. Rogo eciam, salutetis dominum abbatem et fratrem Andream latorem presencium suscipiatis graciose, et si commodose poteritis, promoveatis[e] propter deum, ut maneat vobiscum. Valete in Christo.

---

[c] *Vnb:* quis dicere aliquid suum dicere. — [d] *před tím škrtnuto nezřetelné* nostri. — [e] *předchází škrtnuté* pro.

[5] *Basilius, De institutis monach. c. 25; tamtéž f. 108'* — [6] *Joh. Cassiani, De coenobior. institutione lib. IV c. 13 (Migne, P L 49, str. 168, 169).* — [7] *Franc. Reg. c. 1 a 6 (tamtéž f. 64' a 66').* — [8] *Míněno asi místo citované v Dec. (II) c 7 CXII q 1 (Friedberg I, 678).* — [9] *Míněn patrně spis de consideratione (Migne 182), ač Bernard Eugeniovi psal spisů více.* — [10] *Corp. iur. can. c 17 C XII q 1 (Friedberg I, 683).* — [11] *August., De opere mon. c. XXVI (Migne PL 40, 573—574).* — [12] *Míněn asi Thom. Aq., De perfect. vit. spir. c. VII.* — [13] *Citátu nepodařilo se mi u Bernarda zjistiti; s oblibou užívá ho Štítný (na příkl. v Knihách nauč. křesťanského a jin.); není nemožno, že Hus znal citát ze Štítného.*

Hec scripsi, que occurrerunt; si plura occurrent, aliquando scribam. „A. d. M°CCCCXII dominica Reminiscere“.[f]

Nad textem na f. 124 touže rukou nadepsáno: ‚Epistola de regulis fratrum omnia abrenunccianciam.‘

40.

M. Jan Hus odevzdává svůj (poněkud zkrácený) traktát De tribus dubiis studentu Pražské university Ondřejovi z Myslibořic, jenž si ho dává notářsky pověřovati.

V Praze, ve světnici v Betlemě, 1412, Mart. 3.

Rkp. univ. knih. IV G 13 (= Unit) f. 122—123′; rkpis téže knihovny IV G 25 (= Ut) f. 91′—92′; rkp. dv. knih. ve Vídni 4933 (= Vb) f. 23′—25; jiný rukopis zastupuje vydání Pezovo (P).

Pez, Thesaurus anecd. noviss. IV, 1 str. 425—430.

Spis Husův dal podnět Štěpánovi, převoru v Dolanech, (v. o něm č. 45) k sepsání jeho díla Antihus. — Rkpu Vb nemohlo býti zde užito.

In nomine domini, Amen. Anno nativitatis eiusdem[a] M° CCCC° XII°, indicione quinta,[b] die tercia mensis Marcii, hora terciarum vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri,[c] domini Johannis, divina providencia pape vicesimi tercii[d] anno secundo, in Maiori civitate Pragensi, in capella sanctorum Innocentum Bethleem nuncupata,[e] in camera comodi[f] habitacionis venerabilis et scientifici viri, domini et Magistri Johannis de Husynecz,[g] sacre theologie[h] baccalarii formati arciumque liberalium magistri et dicte capelle verbi[i] dei predicatoris, in mei notarii publici infra scripti et testium presencia subscriptorum, ad hoc specialiter[k] vocatorum[l] et rogatorum, constitutus[m] personaliter prenominatus dominus et Magister Johanes de Husynecz[n] quandam scripturam in papiro[o] scriptam, declaracionem certorum dubiorum in se continentem, in manibus suis tenens, michi, notario infra scripto, et honesto[p]

Č. 39: [f] *Palacký četl mylně:* Prisce, *a podle toho opravováno datum roku; srvn. Novotný, Listy Husovy 14; ale Vnb má zcela čitelné* Reminiscere, *čímž rozpaky padají; uvedl to již také Sedlák, Studie a texty II, 118, arci s naprosto nedoloženými pochybnostmi a bezdůvodným míněním, že list náleží k r. 1407 (!), což ještě libovolněji opakuje Sedlák, Hus 121, pozn. 3.*

Č. 40: [a] eiusdem millesimo quadringentesimo duodecimo, indictione *P.* — [b] V^ta *Ut.* — [c] *chybí v Unit;* dom., dom nostri *P.* — [d] XX tercii *Ut; v Unit před tím škrtnuto* vise. — [e] nunccupata *Ut.* — [f] commodae *P.* — [g] Husyneck *P;* viri et magistri dom. Joh. de Husynecz *Ut.* — [h] theologye *Ut.* — [i] *v Ut opraveno z* verbum, *jak čtou Unit, P.* — [k] ad hoc spec. ad hoc *Unit.* — [l] *chybí v Unit.* — [m] *prvé* tu *doplněno v Ut jinou rukou.* — [n] *v Unit za tím škrtnuto.* quand. — [o] papyro *Ut.* — [p] *v Unit za tím škrtnuto* vo.

viro Andree de Mysliborzycz[q] Olomucensis dyocesis clerico, membro alme universitatis studii Pragensis, tradidit et assignavit. Quam scripturam prefatus Andreas transscribi, copiari,[r] transsumi et in publicam formam redigi peciit per me notarium publicum infra scriptum, quod eidem scripture maior fides adhibeatur.[s] Cuius tenor per omnia de verbo ad verbum sequitur et est talis . . .

[Následuje znění Husova traktátu ‚De tribus dubiis' tištěného v plném znění v Op I f. 167'—169, jež jde do f. 123 v Unit, do 92' v Ut].

Acta sunt hec anno, indicione, die, mense,[t] hora, pontificatu et loco, quibus supra, presentibus honorabilibus et discretis viris, dominis Martino de Praga[1] arcium liberalium magistro, presbitero, Petro[2] de Sepekow[u] et Johanne[3] Oregient[v] licenciatis in artibus, et aliis pluribus testibus[w] fide dignis circa[x] premissa.

Et ego Michael[y] natus quondam Egidii[z] de Potworouicz,[aa] clericus Olomucensis dyocesis, publicus imperiali[ba] auctoritate notarius, supra dictis scripture exhibicioni,[bb] tradicioni, peticioni et[cc] omnibus aliis et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominatis presens interfui testibus eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi manuque[dd] propria conscripsi, nichil[ee] addens vel[ff] minuens aut varians, et in hanc publicam formam redegi signoque ac nomine meis solitis et consuetis consignavi[gg] rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium premissorum anno etc. ut supra.[hh]

V Ut červený nadpis: ‚Instrumentum Johannis Huss'; *v P za textem:* ‚Copia publici instrumenti M. Hussonis.

---

[q] Andrea de Myslyborzycz *Ut,* Mysliborzicz *P;* de *chybí v Ut.* — [r] transcribi et cop. *Ut.* — [s] adhybeatur *Ut.* — [t] mensis *P.* — [u] Sewekow *Unit.* — [v] Orienth *P;* Oreg *se skratkou Unit a původně i Ut, ale nad tím nadepsáno:* ien; licenciato *Ut.* — [w] *chybí v Ut, Unit.* — [x] ad *Ut.* — [y] Michahel *Ut.* — [z] Egydii *Ut.* — [aa] Potwronicz *Unit,* Potworowycz *Ut;* Potiwronitz *P.* — [ba] imperyali *Ut.* — [bb] exhybicioni *Ut.* — [cc] ac *P.* — [dd] manu *P.* — [ee] nil *P.* — [ff] *chybí v P.* — [gg] *v Unit opraveno z* consignatis; *Ut:* assignavi. — [hh] anno etc. *(za tím škrtnuto* ut*)* ut supra *Ut;* anno domini 1412 etc. *P.*

[1] *Martin Kunšův z Prahy, bakalář od r. 1400 (determinoval pod Husem, M U Pr I, 1, 350, 353), mistr od r. 1405 (tamt. 387), r. 1416 byl děkanem fakulty (opět r. 1421) a působil i později v universitě; s Husem býval ve stycích přátelských.* — [2] *Petr ze Sepekov, jeden z těch, kdo první podali odvolání od zákazu Zbyňkova; v. č. 17.* — [3] *Jan Orient stal se mistrem (jako bakalář se nepřipomíná) v lednu 1412; k 13. březnu 1412 zaznamenána jeho incepce pod Markem z Hradce (M U Pr I, 1, 418).*

41.

M. Jan Hus kartusiánům Dolanským: upozorňuje, aby nevěřili, že by držel nějaké kacířství proti Písmu, vysvětluje, proč nestál v Římě, a vytýká převoru Štěpánovi jeho kaceřování Wyclifa.

[1412, post Mart. 3 (Mai?)]

Rkp. univ. bibl. IV G 13 (= Unit) f. 97—98, rkp. univ. IV G 25 (= Ut) f. 93; rkp. dv. knih. Víd. 4933 (= Vb) f. 25′—26; jiný rkp. zastupuje vydání Pezovo (= Pez), další (fragment) citáty u Cochlaea, Hist. Hus. 27 (= Coch).

Pez, Thes. anecd. nov. IV, 2, 364—365 = Palacký, Docum. str. 31—32 č. 14. Český překlad Mareš, Listy 68—69 č. 22 = str. 81—83 č. 22[2] = str. 46—47 č. 22[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 113—115 č. 31 = Flajšhans, Listy str. 47—49 č. XXIV.

List zachován v polemickém traktátě Štěpána z Dolan proti Husovi (Antihus), dokončeném koncem r. 1412; o datu v. Novotný, Listy Husovy 17—20.

Honorabilibus viris[a] et[b] religiosis dominis conventus in Dolan, fratribus in Christo dilectis, M. Johannes Huss, servus Christi inutilis.

Karitas[c] dei et pax Christi habundet in cordibus vestris per spiritum sanctum, qui datus est nobis.[d]

Venerabiles domini! Percepi, qualiter dominus Stephanus[1] multis[e] obprobriis[f] non solum me, sed eciam[g] eos, qui sermones Christi a me[h] audiunt, dure[i] persequitur[k]; si ex causa iusta, mercedem iusticie, si[l] absque causa, mercedem iniusticie[l] a domino, qui corda[2] novit hominum,[m] accipiet. Unde vobis in Christo fratribus,[n] quos etsi localis distancia et sensualis disiungit noticia, tamen coniungit caritas,[3] ex corde intimo, propter vestram salutem obsecrans,[o] non propter meam excusacionem, cum „michi[4] pro minimo est, ut ab“[p] hominibus * „iudicer“,[q] quod nullis * 97′ U credatis sermonibus de me, quod tenerem vel velim tenere aliquem errorem scripture sacre[r] aut bonis moribus contrarium,[5] non dico Wykleph,[t] sed nec si angelus de celo descenderet et aliter, quam scriptura sacra[u] docuit, doceret[v]; et[w] errores, quos michi asscribunt,[x] cor meum abhorret. Quod autem non obedio deordinacioni superiorum in non resistendo[y] potestati, que a domino deo est,[5] docuit me scriptura, et presertim apo-

---

[a] *chybí v Unit, Pez, Coch.* — [b] ac *Pez; v Unit chybí.* — [c] Carit. *Vb, Unit.* — [d] vobis *Vb, Coch.* — [e] *chybí v Unit.* — [f] obrobr. *Ut.* — [g] et *Coch; chybí ve Vb, Ut.* — [h] serm. a me Chr. *Vb, Unit, Pez.* — [i] exaudiunt dire *Coch.* — [k] persequatur *Pez.* — [l] si — iniusticie *nemá Coch.* — [m] *v Unit za tím škrtnuto* accipere. — [n] patribus *Coch.* — [o] obsecro *Pez.* — [p] *v Unit pod škrtnutým* a nobis vel. — [q] *v Unit nyní omylem opakováno* qui corda novit — iudicer. — [r] *chybí ve Vb;* sacr. scr. *Pez.* — [s] *odtud po* comparem *nemá Coch.* — [t] Wycleff *Vb;* Wykleff *Unit;* si Wikleff *Pez.* — [u] *chybí ve Vb, Unit, Pez.* — [v] et doceret *Ut.* — [w] Etenim *Pez.* — [x] ascrib. *Vb, Unit.* — [y] sup. non resisto *Vb;* sup. non resistendo *Ut, Unit.*

[1] *Štěpán převor kartusie v Dolanech.* — [2] *Srvn. Act. 1, 24: quia corda nosti omnium.* — [3] *Srvn. podobnou myšlenku v listě Wycheově (č. 22).* — [4] *Srvn. 1. Cor. 4, 3.* — [5] *Srvn. Rom. 13, 1.*

stolorum[z] dictum et factum, qui contra voluntatem pontificum predicaverunt[aa] Ihesum Christum dominum nostrum[u] dicentes, quia „magis oportet obedire deo, quam hominibus“.[6]

Quod autem citatus ad curiam non parui, multe cause sunt. Volebam enim[bb] in principio citatus[cc] exire, sed procuratores tam[dd] mei quam partis adverse scripserunt michi, quod non parerem, quia gratis vitam consumerem*; ne ergo populum dei[u] in verbo dei[e] negligerem, ne vitam in[ee] vanum exponerem, quia iudicari a iudice illum, qui manifesta iudicis impungnat peccata,[ff] est in mortem se dare. Unde si possem habere coniecturam probabilem, quod possem per compariciónem et per mortem meam aliquibus ad salutem proficere, libenter auxiliante Ihesu Christo domino[gg] comparerem.[s]

Sed[hh] heu, quis[ii] in[kk] istis[ll] temporibus in hominibus maxime avaris, maxime[mm] superbis et obduratis proficiet,[nn] qui[7] „auditum suum a veritate averterunt et ad fabulas sunt conversi“? Dominus omnipotens dignetur suam sanctam ecclesiam una vobiscum preservare ab Antichristi[oo] insidiis, et me vestris favoribus pro auxilio beatitudinis commendare. Vos autem,[dd] domine Stephane, suspicionem, quam, ut audio, de me[pp] geritis, deponite, donec vobis plena congnicio illucescat.[qq] Legistis[rr] verbum Ihesu[u] Christi[8]: „Nolite iudicare, ut non iudicemini,[ss] nolite condempnare, et[tt] non condempnabimini:“ Et[uu] tamen[uu] me iudicatis,[vv] et Wykleff[ww] in vestro libello[9] in anima condempnatis. Ubi revelacio vel scriptura vel sensualis noticia[xx] *quod hominem, qui stat dei iudicio, condempnatis? Non sufficeret vobis condempnare[yy] dicta hominis, et expectare[zz] condempnacionem hominis per dei iudicium vel scripturam? Data[ab]

Na začátku v Ut červeně: ‚Epistola ex parte Huss‘; *Vb nadpisu nemá, Pez nadpisuje prvou kapitolu díla Štěpánova Antihus:* ‚Epistola Johannis Hus adversus Stephanum eiusque responsum.‘

---

* *Vb má zde in marg. souvěkou poznámku:* ‚Nota: excusacio calva et nimis temeraria‘, *již Unit opakuje jako vložku v textu.*

[z] *v Unit za tím škrt.* dicta. — [aa] *ve Vb dvakrát, prvé škrtnuto.* — [bb] *chybí ve Vb.* — [cc] citacionis *Vb.* — [dd] *chybí v Ut.* — [ee] *v Unit za tím škrtnuto* me. — [ff] manif. impung. iud. pecc. *Pez;* manif. inpung. iud. pecc. *Unit;* manifeste impungn. iud. pec. *Vb.* — [gg] *chybí v Pez, Coch.* — [hh] *odtud zase pokračuje Coch.* — [ii] qui *Ut, v Unit chybí.* — [kk] *chybí ve Vb, Unit, Pez, Coch.* — [ll] terrestris *Unit.* — [mm] *chybí v Ut, Coch.* — [nn] proficiat *Coch.* — [oo] ab antiquis *Coch.* — [pp] quam de me, ut audio *Unit, Vb, Pez.* — [qq] illuc. cogn. *Pez;* vos (*in marg. oprav.* vobis) plena cogn. illuc. *Coch, jenž tím končí.* — [rr] Leg. tamen *Vb, Unit.* — [ss] *v Ut před tím škrtnuto* ince. — [tt] ut *Ut.* — [uu] *chybí v Ut, Vb, Unit.* — [vv] iudicetis *Vb.* — [ww] Wycleff *Vb;* Wikleff *Unit, Pez.* — [xx] cognicio *Ut.* — [yy] dampnare *Vb.* — [zz] exspectare *Vb.* — [ab] Data etc. *Vb;* Datum Prage per Magistrum Johannem Huss etc. et condempnate memorie etc. *Unit; u Peza chybí.*

[6] *Act. 5, 29.* — [7] *Srvn. 2. Tim. 4, 4: a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* — [8] *Luc. 6, 37.* [9] *Míněn spis Štěpánův Medula tritici čili Antiwiclef, vyd. Pez, Thes. IV, 2, 153—306.*

42.

M. Jan Hus králi polskému Vladislavovi: těší se z jeho smíření s králem Zikmundem, a upozorniv na znemravnělost kněžstva, vybízí k boji proti ní.

[V Praze] 1412, Juni 11.

Rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4902 (= Vnb) f. 124'.

Höfler II, 208—209 (z Vnb); Palacký, Docum. 30—31 č. 13 (z Vnb). — Český překlad Mareš str. 66—67 č. 21 = str. 80—81 č. 21[2] = str. 45 č. 21[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 108—110 č. 29 = Flajšhans, Listy str. 46—48 č. XXIII.

Salvatoris Iesu Christi gracia pro regendo suo populo et pro vita glorie consequenda.

Serenissime princeps! Magno consolatus sum gaudio, audiens quod vestra serenitas cum illustrissimo principe rege Sigismundo, disponente omnipotente domino, concordavit.[1] Et demum oro cum populo, quod in via iusticie vita utriusque cum populis dirigatur. Pro quo, illustrissime princeps, prenecessarium videtur tam vestre magnificencie quam ipsius regis Sigismundi excellencie, ymmo et aliorum principum, quod symoniaca heresis a vestris dominiis secludatur. Sed numquid expectabo ipsius exterminium, cum ad tantum suum diffudit venenum, quod vix alicubi reperiretur clerus et populus, quin symoniaca heresi sit percussus? Quis enim dat episcopatum sincere propter honorem dei, propter salutem populi et propter salutem propriam? Quis eciam pure propter illa tria compulsus accipit episcopatum, plebanatum vel aliud[a] beneficium? Vellem, quod multi essent, qui pro servicio, pro humano favore non acciperent! Sed numquid non impletur verbum Ieremie dicentis[2]: „A minimo usque ad maximum omnes avariciam secuntur," et „a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium?" Et numquid fallit Christi discipulus dicens[3]: „Omnes, que sua sunt, querunt, et non que Iesu Christi?" Vox plangentis ecclesie, quia[4] „obscuratum est aurum, mutatus est color[b] optimus". Quia olim sacerdocium ut aurum caritate ignitum, virtutibus dealbatum, nunc factum est terreum et tenebrosum, ut ait Bernardus.[5] Impletur vox salvatoris nostri[6]: „Habundabit iniquitas, scilicet in clero, et refrigescet caritas" in populo. Ve igitur isto tempore non plangenti! Hec, illustrissime princeps, audiens clerus symoniacus, pomposus, luxuriosus et indomitus, me detraccionibus et hereticacionibus accusat coram populo. Sed numquid tacebo? Absit! Ve michi,[7] si tacuero! Melius enim est michi mori, quam

---

[a] za *tím škrtnuto* officium *Vnb.* — [b] calor *Vnb.*

[1] *Mír, jímž ukončeno nepřátelství r. 1410 zahájené, zavřen začátkem r. 1412; srvn. i č. 25.* — [2] *Jer. 8, 10.* — [3] *Phil. 2, 21.* — [4] *Thren. 4, 1.* — [5] *Citátu u Bernarda nenalézám.* — [6] *Mat. 24, 12.* — [7] *Srvn. Is. 6, 5: Vae mihi, quia tacui.*

tante non obviare malicie, que me participem constitueret criminis et gehenne. A quibus rex glorie regentem sancte populum vestram dignetur magnificenciam preservare.

Mr. Johannes Hus, sacerdos Christi inutilis.

Nahoře rukou, jež psala text, nadepsáno: ‚Anno domini M°CCCCXII in die Barnabe[8] regi Polonie'[9], *a vedle jinou rukou souvěkou:* ‚Epistola describens maliciam cleri.'

43.

M. Jan Hus naznačuje stručně průběh svého sporu s duchovní vrchností a uvádí, kterých artikulů Wyclifových nechtěl by odsouditi.

[V Praze 1412, Juli—Aug.?]

Rkp. knih. kapit. D 50, f. 237—238.

Flajšhans, VČAkad. X (1901) str. 41—42. — Český překlad (chybný) Flajšhans, Obrany ve vyhnanství. (Sv. knih. č. 1248—1249) str. 59—63 č. 8.

Po upozornění Gollově nalezl jsem obranu nebo lépe chystané veřejne prohlášení ve zmíněném rkpe. Tím podnícen Flajšhans, opsal ji a (po nehorázném omylu) vydal, klada ji (VČAk. X, 40) do l. 1412—1414, později (Obrany 59) do r. 1414. Ale srovnání projevu tohoto se spisem ‚De ecclesia' nasvědčuje, tuším, že spis ‚De ecclesia' jest pozdější, zmínky o odpustcích znějí po mém soudu příliš živě, aby bylo možno klásti je do doby příliš vzdálené, také co se mluví o procesu v Římě, svědčí spíše o době starší, a snad i to, že není tu ještě zmínky o agravaci, lze bráti v počet; konečně pak, vyčítaje články Wyclifovy, jichž nechce odsouditi, nepřipomíná Hus, že některých z nich veřejně hájil; není to sice rozhodující, nicméně mám za to, že by zmínka o universitní obraně Wyclifa sotva chyběla, kdyby projev náležel za ni. Podle toho kladl bych projev do třetí čtvrti r. 1412 před agravaci; rychlý průběh událostí asi způsobil, že zůstal projevem soukromým.

1° Quia[1] predicavi in Bethleem, capella erecta in beneficium ecclesiasticum pro verbo dei predicando ad populum, confirmata a sede apostolica, et conveniente multo populo, plebani Pragenses invidentes, pecierunt a domino Zbinkone Pragensi archiepiscopo, ut predictam capellam destrueret. Qui non valens hoc efficere cum ipsis plebanis, acquisivit unam bullam ab Allexandro papa, in qua precepit, ut nullibi verbum dei predicaretur ad populum, nisi in ecclesiis kathedralibus et parrochialibus et monasteriis, nec eciam in capellis ad hoc specialiter a sede apostolica

---

Č. 42: [8] *Dne 11. června.* — [9] *Vladislav.*

Č. 43: [1] *Srvn. podobné místo v Husově spise De eccl. (Op I, 253).*

deputatis, erectis et privilegiatis.[2] A qua bulla appellavi ad informacionem meliorem ipsius Allexandri, et currente appelacione mortuo Allexandro, ad Johannem, dominum papam presentem, causa appellacionis est devoluta,[3] in qua numquam potui habere licenciam, ut deceret etc.

Item quia deo instigante et scriptura, dolens delapse ecclesie, predicavi contra avariciam, symoniam, luxuriam et superbiam clericorum, ideo citacionem contra me procuraverunt et adscripserunt michi articulos erroneos, quos antequam vellem tenere vel docere, pocius elligerem mille mortes.

Item quia nolui exequi bullam de ereccione crucis,[4] nolens predicare indulgencias et remissionem a pena et a culpa, que dabatur omnibus, qui se contra Ladislaum, Gregorium XII et sibi adherentes accingerent in eorum *exterminium. Videtur[5] enim fuisse contra legem dei et contra * 237
caritatis regulam, quod ego et quelibet persona cuiuscumque status vel gradus utriusque sexus existeret, ut se in exterminium omnium adherencium Gregorii preparet; tunc enim pro obtentu indulgenciarum huiusmodi totum regnum Bohemie debuisset se armare et accingere in exterminium illustrium ducum Bavarie cum eorum subiecto populo et in exterminium archiepiscopi Treuerensis et aliorum, qui sunt de obediencia ipsius Gregorii usque modo etc.[6]

Item videbatur michi contra legem dei fore, quod legatus pape[7] conveniebat in certo precio dyaconatus, villas et civitates secundum quod carius potuit, sacerdotibus discolis, concubinariis et tabernariis, qui equitantes cum illis indulgenciis, taxabant populum, ut volebant.

Item videbatur irracionabilis condempnacio Gregorii XII cum omnibus suis adherentibus, ut carerent perpetuo[a] sepultura.

Item nolui, sicud et Pragensis universitas nempe consentire in condempnacionem 45[b] articulorum, qui Wicleff ascribuntur, que condempnacio fuit ista[8]: quod nullus 45 articulorum[c] est katholicus, quilibet illorum aut hereticus est, aut erroneus, aut scandalosus. Nam dampnare pro errore aut pro heresi vel scandalo, non habita scriptura, racione, revelacione vel experiencia, fuit presumpcio satis stulta. Non tamen exinde aliquem articulum ex illis 45[b] articulis approbo, sed condempnare timeo, ne peccem, condempnans, asserere[d] hereticos vel erroneos vel scandalosos etc.

Primum. „Domini[9] temporales possunt ad arbitrium suum aufferre bona temporalia ab ecclesiasticis habitualiter delinquentibus.“ Habitualiter

---

[a] perpetua *ms.* [b] 42 *ms.* [c] 42 articulorum 42 *ms.* — [d] *tak v rkpe.*

[2] *Listinu tu ze dne 20. pros. 1409 otiskl Palacký, Docum. 374—376.* — [3] *Srvn. č. 17.* — [4] *Ze dne 9. září 1411, v. Op I, 171—172.* — [5] *Některé podobné důvody, jako v dalším, uvádí Hus ve své disputaci proti odpustkům, Op I, f. 179 a d.* — [6] *Falckrabí Rýnští a arcibiskup Werner Trevírský setrvali i po koncilu v Pise při obedienci Řehoře XII trvale.*

[7] *Václav Tiem, děkan Pasovský; o správnosti výtek svědčí nájmová smlouva (Loserth AÖG 82, 367 n.) i hojné stížnosti současné.* — [8] *Míněno odsouzení provedené samovolně fakultou theologickou r. 1412.* — [9] *Tohoto článku hájil Hus v disputaci na obranu Wyclifa r. 1412, jíž se účastnil troji řečí; v Op I, 111—134.*

delinquentes ecclesiastici sunt clerici, qui habituati sunt in malicia et firmati sic pertinaciter, quod manifeste peccant mortaliter, et trina monicione previa peccatum publicum non dimittunt.

Secundum istum articulum non audeo dampnare[10]: „Nullus prelatus debet aliquem excomunicare, nisi prius sciat ipsum excomunicatum a deo, et qui sic excomunicat, scilicet illum esse excomunicatum nesciens, fit hereticus ex hoc et excomunicatus.“

Item istum[9]: „Qui dimittunt predicare sive verbum dei audire propter
38 excomunicacionem, sunt excomunicati et in die iudicii *traditores Christi habebuntur.“

Item istum — scilicet[f] vere et digne apud deum possidens[f]: „Nullus[9] est dominus civilis, nullus est prelatus vel episcopus, dum est in mortali peccato.“ Iste articulus multa habet scripturarum sanctorum pro se, Augustinum, Jeronimum, Ambrosium, Bernardum, Remigium, dando[e] veniam[e] misericordie.[e]

Item istum[10]: „Silvester papa et Constantinus imperator erraverunt ecclesiam ditando.“ Istum articulum tenent multi legiste, probantes fortiter, quod non licuit imperatori minuere imperium suis sequacibus.

Item istum[10]: „Iuramenta sunt illicita, que fiunt ad roborandos humanos contractus et comercia civilia.“ Iste verificatur per suum contradictorium, quia si non, detur oppositum, scilicet: nulla iuramenta sunt illicita, que fiunt ad roborandum humanos contractus et comercia illicita, et planum est, quod multa sunt iuramenta illicita talia.

Item istum[9]: „Decime sunt pure elemosine“ etc.

Ecce istos articulos, qui sunt de XLV articulis, non audeo condempnare, ne contradicerem veritati et forem mendax in conspectu domini, qui perhibet testimonium omni veritati.

44.

Zápis o stížení klatby, které na Husa vznesl Petr degli Stephaneschi, kardinál titulu sv. Anděla.

[1412, Juni—Juli.]

Rkp. Třebon. A 16 (= Trb) f. 91′—92′; jiný zápis obsahuje t. zv. Chron. univ. Prag. (rkp. dvorní knih. ve Vídni 7650).

Palacký, Docum. str. 461—464 (z Trb srvn. s Chr. Un); Goll v FRBV, 573—574.

Listina původní není zachována, klatba vyhlášena asi v červenci 1412; (v. Palacký, Docum. str. 202); v. Novotný, Listy Husovy str. 19 a d., No-

[e] *připsáno jinou rukou.* — [f] scilicet — possidens *jest dodatek k artikulu, vysvětlující jej, který písař omylem pojal do textu.*

[10] *Tohoto článku hájil při téžé příležitosti Friedrich Eppinge.*

votný-Kybal, Hus. Tisk pořízen podle Trb, jen místy přibrány varianty Chr U podle vydání Gollova.

Primo dominus Petrus, cardinalis tituli sancti Angeli,[1] processus et sentencias domini cardinalis de Columpna[2] gravando mandat, quatenus Johannes Hus denunccietur excomunicatus iuxta tenorem priorum processuum,[3] terminum sex dierum pro termino peremtorio ad exequendum statuendo.

Item monet omnes et singulos Christi fideles, ut ipsum Johannem Hus excomunicatum, agravatum et inobedientem in cibo, potu, loquela, empcione, vendicione, conversacione, ad hospicia recepcione, ignis et aque dacione, omnibusque et singulis actibus bonis publice et occulte evitent, atque eciam familias dicti excomunicati et agravati ab ecclesiasticis et divinis officiis penitus removeant; alioquin in omnes et singulos eidem excomunicato participantes excomunicacionis sentencia fertur in hiis scriptis. .

* Item si prefatus Huss Johannes et alii secum participantes huiusmodi sentencias et censuras contempnentes, in ipsis sentenciis per XX dies post huiusmodi denuncciacionem animo perseveraverint indurato, tres dies pro omnibus dilacionibus et monicione canonica assignantur; tunc processus huiusmodi regravantur, et mandatur omnibus et singulis, quatenus dictum Johannem Hus excomunicatum, agravatum et reagravatum iuxta presentis et priorum processuum continenciam in ecclesiis, monasteriis, capellis et alibi, ubi, quando et quociens necessarium fuerit, singulis diebus dominicis et festivis, candelis accensis et demum extinctis[a] et[a] in terram proiectis, intiment et insinuent per se ipsos et ipsorum vicarios excomunicatum, agravatum et reagravatum. * 92

Item inhibetur omnibus Christi fidelibus, ne prefato Johanni Hus in[b] cibo,[b] potu, salutacione, loquela, empcione, vendicione, conversacione, ad hospicia recepcione aut alio quovis colore vel actu legittimo Christi fidelium publice vel occulte participare presumant, donec beneficium absolucionis meruerit obtinere. Alioquin in omnes et singulos participantes ac in alios contradictores et rebelles, sex dierum monicione canonica premissa post publicacionem presencium, sentencia excomunicacionis fertur in hiis scriptis, et nichilominus omnis locus, civitas, opidum, villa seu burgus exemptus et non exemptus, ad quem, quod vel que idem Johannes Hus declinaverit, et quamdiu ibidem fuerit et moram traxerit, et post ipsius abinde recessum per unum diem naturalem, ecclesiastico

[a] *chybí v Trb.* — [b] *místo:* in cibo *v Trb* ab omni. — [c] legittime *Trb;* inlegittimo *ChU.*

[1] *Petr degli Stephaneschi, kardinál titulu sv. Anděla, jenž řídil při Husovu od června 1412.* — [2] *Odo de Colonna (pozdější papež Martin V), první soudce Husův, jenž naň vydal klatbu; v. pozn. násl.* — [3] *Hus byl nejprve (v září 1410) pohnán osobně ke kurii a v únoru 1411 stižen klatbou pro nestání.*

subicitur interdicto, et contrarium facientes sentenciis excomunicacionum subiacebunt ipso facto.

Item si dictus Johannes Hus mandatis apostolicis obedire non curaverit, monetur, ut infra XII dies ab huiusmodi rebellionibus, contumaciis et inobedienciis penitus[a] et omnino desistat, et se a sentenciis contra eum latis absolvi faciat et procuret: alioquin iterato civitates, oppida et[a] castra, ville,[d] suburbia et loca quelibet alia exempta et non exempta, ad quem vel ad quos predictus excomunicatus declinaverit, steterit vel venerit, eciam post ipsius abinde recessum per tres dies naturales continue duraturos, subiciuntur ecclesiastico interdicto, et mandatur in eisdem cessari a divinis, ita quod ecclesiastica sacramenta in ecclesiis, monasteriis et capellis huiusmodi civitatum, castrorum, opidorum, villarum, suburbiorum, nisi infirmis eukaristia, ac divina officia, ianuis clausis et excomunicatis[e] quibuscumque[a] exclusis dumtaxat, ministrentur.

Item si forsan prefatus Johannes Huss in dictis sentenciis et censuris ligatus mortuus fuerit post fulminacionem huiusmodi processuum, sibi penitus ecclesiastica interdicitur sepultura; et si forsan sepultus fuerit in ecclesia, declaratur debere exhumari abinde, cum non sit dignus ecclesiastica sepultura propter ipsius rebellionem et mandatorum apostolicorum contemptum.

Item mandatur sub pena excomunicacionis omnibus abbatibus, prioribus, prepositis et ecclesiasticis personis exemptis et non exemptis, rb dum requisiti fuerint, ut *in ecclesiis, monasteriis et capellis infra missarum solempnia, dum populus convenerit ad divina, sacris vestibus presbyteri clericique superpeliciis induti, ut moris est, cruce erecta, pulsatis campanis, candelis accensis, prefatum Johannem Huss singulis diebus dominicis eciam excomunicatum, agravatum et reagravatum, et loca, ad que declinaverit, et post eius recessum per triduum interdicta denuncient cum decantacione responsorii[4]: „Revelabunt celi“ ac antiphona „Media vita“ et Psalmo[5] „Deus laudem“,[f] tres lapides versus domum habitacionis dicti Hus Johannis proiciendo, in signum maledicionis eterne, quam deus dedit Dathan et Abiron, quos terra vivos absorbuit,[6] tociens quociens opportunum[a] fuerit.[a]

Item ultimo iniungitur omnibus Christi fidelibus utriusque sexus sub dicta excomunicacionis pena, ne prefato Johanni Huss et aliis contradictoribus et rebellibus contra prescripta[g] monicionem et mandata eidem participantibus loquendo, astando, assurgendo, coambulando, coequitando,[a] salutando, sociando, comedendo, bibendo, moliendo, coquendo, emendo vel vendendo, vestes vel calciamenta faciendo, potum vel aquam dando[h] aut alia necessaria vel amictus qualitercumque prestando, aut in quo-

---

[d] villas *Trb.* — [e] comunitatis *Trb.* — [f] laudatur *ChU.* — [g] *v Trb opraveno ze* scripta. — [h] *Trb pokusil se opraviti na:* prebendo.

[4] *Hiob 20, 27.* — [5] *Ps. 108, 2.* — [6] *Srvn. Num. 16, 27 n.*

cumque solacio humano participari presumant. Qui quidem participantes ac alii omnes et singuli, si ab eius participacione infra tres dies post publicacionem presencium, vel postquam presencia ad eorum noticiam pervenerint, omnino non destiterint, publice excumunicentur. Et nichilominus, si qui dictorum excomunicatorum sic ligati nondum absoluti mortui fuerint, ipsis ecclesiastica denegetur sepultura. Et si sepulti fuerint, quantocius poterint, sub dicta excomunicacionis pena procurentur exhumari; absolucionem omnium dominus cardinalis pro se et suo superiori reservavit.

Item hortentur domini plebani et viceplebani in eorum exhortacionibus Christi fideles sexus utriusque, ut se a participacionibus dicti Johannis Huss abstrahant, et a sentenciis contra ipsum in processibus dicti domini cardinalis latis caveant, quia per alium non possunt absolvi, nisi per solum papam.

45.

Štěpán, převor kartouského kláštera v Dolanech na Moravě, oznamuje Husovi, že na jeho dopis, psaný bratřím Dolanského kláštera, příležitostně odpoví, a vybízí ho, aby se polepšil.

[V Dolanech 1412, Oct.—Nov.]

Zachován ve spise Štěpána z Dolan ‚Antihus' v rkpe Pražské univ. knih. IV G 13 (= Unit) f. 98, v rkpe téže knihovny IV G 25 (= Ut) f. 93—93' a v rkpe Vídeňské dvorní knih. 4933 (= Vb) f. 26'; jiný rkpis zastupuje vydání Pezovo (= Pez).

Pez, Thesaurus anecd. novissimus IV, 366.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 18.

Indignus Christi servus[1] Stephanus[a] Carthusiensis[b] Magistro Johanni Huss.

Pax Christi gratis concitato[c] in me animo et bonorum multiplicetur[d] imprecacio.[e] De quibus[f] fratribus meis scribitis, Magister,[g] audiatis[h] et diligenter menti insitis: epistole vestre[2] racionibus *non vice ista, sed * 93
invocato spiritu domini desuper et examinato, ubi et[i] ut oportet, consilio, cum[k] temporis congruerit[l] tunc[m] opportunitas,[n] Christi caritate semper media, ut potero vita comite, respondebo. Ceterum habete, si videtur,[o] emendacionis propositum et valete. Datum.[p]

Červený nadpis ve Vb: ‚Epistola domini Stephani de Dolan.'

[a] S. *Ut, Vb, Pz.* — [b] *chybí v Ut, Vb, Pez.* — [c] concitante *Unit.* — [d] multiplicatur *Vb.* — [e] inprec. *Unit.* — [f] *chybí v Ut.* — [g] *nemá Pez.* — [h] auditis *Vb, Pez, Unit.* — [i] *v Unit za tím škrtnuto* vb. — [k] tunc *Ut.* — [l] ingruerit *Unit.* — [m] *nemá Vb, Pez.* — [n] oportunitas *Vb, Unit.* — [o] si videtur vobis *Pez.* — [p] *nemá B, Pez;* Datum etc. *Unit.*

[1] *Štěpán převor kláštera v Dolanech.* — [2] = *č. 41.*

46.

Odvolání M. Jana Husi od soudu papežova ke Kristu.

[1412, Oct. 18.]

Rkp. arch. Třeboň. A 16 (= Trb) f. 93′—94′; rkp. Vídeň. dv. knih. 4902 (= Vnb) f. 59—59′; rkp. téže knih. 4916 (= Vdb) f. 37′—39; rkp. kapit. knih. ve St. Boleslavi C 137 (= B) f. 151′—153; rkp. kapit. knih. Praž. C 115 (= Cp) f. 50′—51′; rkp. téže knih. O 13 (= Cl) f. 38—38′ (necelý); rkp. univ. knih. ve Lvově 2 C 41 (= Le) f. 23—23′; rkp. Gersdorfské knih. v Budyšíně IV 24 (= Gd) f. 4 (jen začátek); rkp. téže knih. VIII 7 (= Grs) f. 98′—99′; jiný rkp. zastupují Ep, Op. Rkpů Víd. dv. knih. 4673, Wolfenbüttelské knih. 743 (6. 80 Helmst) a British Mus. Arund. 458 f. 90 nemohlo býti užito; ztracen jest rukopis, z něhož opisoval písař rkpu, Vídeň. 4557 (Vidb), tohoto kusu neopsav, jak svědčí poznámka na f. 167: ‚Appellacio M. Jo H ad deum post ibidem continebatur, que sic incipit: Quia deus omnipotens, unus in essencia et trinus in personis etc.

Epistolae f. R 6—R 7′ = (Crispinus) Acta martyrum str. 76—80 = Seyfried, Dissertatio str. 35—38 = Seyfried — Mylius str. 92—95 = Op I f. 17′—18 = I² str. 22—23; Palacký, Docum. str. 464—466.

Český překlad Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 16—21 č. 3; jiné překlady v. u č. 46.*

Čas jest určen přesněji datem rkpu Grs (v. pozn. 32); jinak srvn. Novotný, Listy Husovy str. 18—20.

Quia deus omnipotens, unus in essencia, trinus in personis, oppressorum[a] est primum et ultimum refugium et dominus „custodiens[1] veritatem in seculum“, „faciens[2] iudicium et[b] misericordiam[b] iniuriam[c] pacientibus“, „prope[3] existens omnibus invocantibus eum in[d] veritate[d]“, „solvens[4] compeditos“, „voluntatem[5] timencium se faciens“ *et[e] „custodiens[6] omnes[f] diligentes se et disperdens[g] omnes“ incorrigibiles „peccatores“, et Christus Ihesus,[h] verus deus et verus homo, in angustia a[i] pontificibus, scribis[k] et Phariseis sacerdotibus, iniquis iudicibus et testibus circumdatus per mortem gravissimam[l] et turpissimam a dampnacione perpetua electos ante mundi constitucionem[7] dei filios[m] volens redimere, hoc[n] prestantissimum exemplum reliquit in memoriam[o] suis sequacibus,

---

[a] opress. *Cp, Grs.* — [b] *jen v Cl, Le.* — [c] *chybí v Cl.* — [d] *v Grs jin. ruk. in marg.* — [e] *chybí v Gd.* — [f] *v Cp za tím škrtnuto:* diligens omnes se. — [g] *oprav. v* perdens *Grs;* perdens *Cl, Cp, Vdb, Vnb, Ep, Op.* — [h] Iesus *Vnb in marg., Ep, Op.* — [i] *chybí v Ep, Op.* — [k] a scribis *Le.* — [l] turp. et grav. *Trb;* gravissimam etc. *Gd, jenž tím končí.* — [m] filius *Cl, Vdb, Vnb, Trb.* — [n] *chybí ve Vnb.* — [o] memoria *Cp.*

[1] *Srvn. Ps. 145, 7.* — [2] *Ps. 145, 7; v. i Ps. 102, 6.* — [3] *Srvn. Ps. 144, 18.* — [4] *Srvn. Ps. 145, 7.* — [5] *Ps. 144, 19.* — [6] *Ps. 144, 20.* — [7] *Srvn. Eph. 1, 4: elegit nos in ipso ante mundi constitucionem.*

ut causam[p] suam[q] omnipotenti, omniscienti et omnis boni volenti[r] * domino comitterent,[s] ita dicens[8]: „Vide, domine, affliccionem meam,[n] quoniam erectus[t] est inimicus,“ quia „tu[9] es adiutor et susceptor meus.“ „Tu,[10] domine, demonstrasti michi et cognovi,[u] tu ostendisti michi studia eorum, et ego quasi agnus manswetus, qui portatur[v] ad victimam, et non cognovi,[w] quia super me cogitaverunt consilia[x] dicentes: Mittamus lignum[y] in panem eius[z] et eradamus[aa] eum de terra vivencium, et nomen eius non memoretur[bb] amplius. Tu autem, domine Sabbaoth,[cc] qui iudicas iuste[dd] et probas renes et corda, videam[ee] ulcionem tuam ex eis. Tibi enim * revelavi causam meam,“ quia „multiplicati[11] sunt, qui tribulant me“, et[12] „consilium[ff] fecerunt in[gg] unum[gg] dicentes: Deus dereliquit eum, „persequimini et comprehendite eum, quia[hh] non est, qui liberet eum.“[hh] „Vide[13] ergo, domine, et considera,“ quia[14] „tu es paciencia[ii] mea“, „eripe[kk] me[15] de inimicis meis“, „deus[16] meus es tu, ne discesseris a me, „quoniam tribulacio[ll] proxima est, et non est, qui adiuvet.“ „Deus,[17] deus[mm] meus, respice in me, quare me dereliquisti?“ „Quoniam[i] circumdederunt[18] me canes multi,[c] concilium[nn] malignancium[oo] obsedit[pp] me,“ quia[19] locuti sunt adversum me lingwa dolosa[qq] et sermonibus odii circumdederunt me, et expugnaverunt[rr] me gratis pro eo, ut me diligerent,[ss] detrahebant michi... et[tt] posuerunt adversum me * mala pro bonis et odium pro dileccione mea.[uu] “ * 51 * 94

Ecce isti[vv] sacratissimo[ww] et fructuosissimo innixus redemptoris exemplo,[xx] ab oppresione gravi, iniqua[yy] sentencia et excomunicacione pretensa[zz] pontificum, scribarum et[ab] Phariseorum et iudicum in kathedra Moysi[ac] sedencium[20] ad[ad] deum[ae] appello, comittens[af] sibi[c] causam meam,

---

[p] caussam *Ep (a tak níže vždy).* — [q] *chybí v Cp.* — [r] omnivolenti *Cl, Cp, Vdb, Vnb, Ep, Op.* — [s] committ. *Cp, Grs, Le, Ep, Op.* — [t] errectus *Cl, Vdb, Vnb.* — [u] *v B oprav. z* cognovisti; *Cp, Grs, Vdb* congnovi. — [v] paratur *Cp;* port. ad vindictam *Ep.* — [w] congnovi *Cp, Grs, Vdb.* — [x] concilia *Cl, Cp;* excogitav. consil. *Ep, Op.* — [y] *ve Vnb za tím škrtnuto* eius. — [z] *v Grs in marg.* — [aa] erradamus *Vnb;* evellamus *Ep, Op.* — [bb] memoremur *Vnb.* — [cc] Sabbahoth *Le;* Sabaoth *Trb, Cl, Grs, Vdb, Ep, Op.* — [dd] iuste iud. *B.* — [ee] *v Cl před tím škrtnuto:* vindica; ut videam *B, Cp, Trb, Vdb;* vide *Ep, Op.* — [ff] concilium *Cl, Le.* — [gg] *v B jinou rukou in mg.; v Le chybí.* — [hh] quia — eum *chybí v Cl, Cp, Vdb, Vnb, Ep, Op.* — [ii] potencia *Grs, ale in mg. jinou rukou oprav. jako ost.;* quoniam tu es patientia *Ep, Op.* — [kk] erripe *B.* — [ll] *v Le za tím škrtnuto* mea. — [mm] *v Grs druhé* deus *nad řádkem, ve Vnb chybí.* — [nn] consilium *B, Grs, Le, Trb.* — [oo] malignum *B.* — [pp] *oprav. z* possedit *B;* ostendit *Cp.* — [qq] ligwa dol. *B, Cp, Grs;* ling. dolosi *Trb, Cl;* ligua dolosi *Vdb.* — [rr] *v B jinou rukou in marg. místo původního* exprobraverunt; expungn. *Cp, Grs.* — [ss] diligenter *Cp, Vdb.* — [tt] *v Le před tím škrtnuto* ego. — [uu] mea dil. *Ep, Op.* — [vv] *chybí v Grs.* — [ww] sanctissimo *Vdb.* — [xx] *v B před tím škrtn.* exemplum; salvatoris et red. ex. *Grs, oprav. ze* salv. ex. et red; exemplo, ab opress. *Vnb.* — [yy] et iniq. *Vdb, Trb.* — [zz] *v B před tím škrtn.* pon. — [ab] *chybí v B, Grs, Cl, Vnb, Ep, Op.* — [ac] cath. Moysi *B, Ep, Op;* cath. Moisi *Cl;* kath. Moisi *Le;* si *v Grs mezi řád.* — [ad] *chybí v B, Cl, Vdb, Vnb, Ep, Op.* — [ae] eum *Le.* — [af] committ. *B, Ep, Op.*

[8] *Thren. 1, 9.* — [9] *Ps. 118, 114.* — [10] *Jer. 11, 18—19.* — [11] *Ps. 3, 2.* — [12] *Ps. 70, 10—11.* — [13] *Thren. 1, 11.* — [14] *Ps. 70, 5.* — [15] *Ps. 58, 2 (= 142, 9).* — [16] *Ps. 21, 11—12.* — [17] *Ps. 21, 2.* — [18] *Ps. 21, 17.* — [19] *Ps. 108, 3–5.* — [20] *Srvn. Mat. 23, 2.*

salvatoris[ag] Ihesu Christi[ah] sequens vestigia,[ai] sicuti[ak] sanctus et magnus patriarcha Constantinopolitanus[al] Johannes Crisostomus[21] a duplici epi-
Cl scoporum et clericorum concilio[am] et[c] beati *in spe episcopi Andreas[an] Pragensis[22] et Robertus[23] Linconiensis[ao] episcopus a papa ad supremum[ap] et iustissimum iudicem, qui[aq] nec timore concutitur, nec[ar] amore[ar] flectitur,[ar] nec[d] munere[d] curvatur,[d] nec falsis decipitur testibus, iniuriose, oppressi[a] humiliter[al] et salubriter appellarunt.

db *Opto igitur,[as] ut[at] omnes Christi fideles, et presertim principes,[au] barones, milites,[av] clientes et ceteri regni[aw] nostri[n] Boemie[ax] incole[ay] sciant et compaciantur michi, per excomunicacionem pretensam[az] oppresso[bc] tam graviter, acquisitam[bd] specialiter per instigatorem[be] et[bf] adversarium meum Michaelem[24] de Causis,[bg] quondam[bh] plebanum ecclesie sancti Adal-
' B berti in Nowa *civitate Pragensi,[bi] de consensu et auxilio canonicorum
nb Pragensis ecclesie et[av] datam[n] et[bk] fulminatam[i] per Petrum, sancti *Angeli Romane ecclesie dyaconum[bl] cardinalem,[25] deputatum iudicem per Romanum pontificem Johannem XXIII, qui[26] fere per duos annos nullam voluit[bm] meis advocatis[bn] et[bn] procuratoribus dare audienciam,[bo] que non debet
Cp eciam[bp] Iudeo, pagano et[bq] heretico *denegari, nec voluit cuiquam[br] racionabili excusacioni de non comparicione mea[bs] personali acquiescere,[bt] vel universitatis[bu] studii[av] Pragensis testimonia cum pendente[bv] sigillo et[q] attestacione[bw] publicorum notariorum ad testimonium vocatorum pietate paterna benigniter acceptare. Unde manifestum est, non incurrisse me[bx] notam contumacie,[by] cum non ex contemptu,[bz] sed ex[av] causis

[ag] salvatoris — vestigia *chybí v Ep, Op.* — [ah] Iesu Chr. *Vnb;* Ihesu Christe *Cp.* — [ai] vestia *Cl.* — [ak] sicut *Vnb.* — [al] *v B jin. ruk. in marg.* — [am] dupplici... consilio *Trb.* — [an] *v B na rasuře, v Trb za* Prag. *škrtnuto* episcopus; And. Prag. episcopus *B, Grs, Vnb, Ep, Op.* — [ao] Lyne. *Le.* — [ap] summum *B, Trb;* supr. iud. et iust. *Le.* — [aq] quia *Vdb.* — [ar] *chybí v Grs, Ep, Op.* — [as] Optoque *Cp, Cl, Grs, Ep, Op, Le, kde za tím škrtnuto* quidem. — [at] et *Cl.* — [au] princeps *Vdb.* — [av] *chybí v Trb.* — [aw] nostri regni *Grs;* regni nostrae *Ep, Op, v Le oprav. z* reg. Boem. nostri. — [ax] Bohem. *Cp, Ep, Op; v Grs chybí.* — [ay] incolle *B;* incola *Vdb.* — [az] pro excomunicacione pretensa *Trb.* — [bc] oppressi *Cp.* — [bd] aquis. *Cp.* — [be] *v Le oprav. z* instigacionem; inst. em[ulum?] *Cp, Vnb.* — [bf] *chybí v B, Cp.* — [bg] Caussis *Ep, Op, kde další až po* Pragensi *chybí.* — [bh] *v Grs, Cl chybí;* pleb. quon. *B a před tím škrtnuto* ppb. — [bi] in Nove civitatis Prg. *Vdb;* Nove civ. Prg. *B, Le.* — [bk] *chybí v Le, Vnb, Ep, Op.* — [bl] diac. *B, Cl, Le, Tr, Ep, Op.* — [bm] valuit *Cl.* — [bn] *chybí v Le.* — [bo] *v Grs před tím škrtnuto* ad. — [bp] *v Le před tím škrtn.* negari. — [bq] vel *B, Le.* — [br] umquam *Vdb;* cuiquam rac. execucionem *Cp.* — [bs] paricione mea *Le;* comparicione me *Cp.* — [bt] *chybí ve Vdb.* — [bu] universitati *Vnb.* — [bv] pendenti *Grs, Vnb;* prudenti *Vdb.* — [bw] atest. *B, Cl, Cp, Grs, Le.* — [bx] me non incurr. *Trb, Vdb, Ep, Op.* — [by] contumare *Le; další* cum — citatus *chybí ve Vdb.* — [bz] contempta *Cp.*

[21] *Jan Chr. ssazen z příčin dílem politických dvěma synodami r. 403 a 404.* — [22] *Biskup Ondřej (1215—1224), známý svým sporem s Přemyslem I.; Hus o tom mluví i jindy, ale o odvolání jeho není nic známo.* — [23] *Robert Grosseteste, b. Lincolnský; míněn jeho památný protest proti Innocenciovi IV. z r. 1253.* — [24] *Michal z Německého Brodu pracoval za plat u kurie proti Husovi od r. 1410.* — [25] *Petr degli Stephaneschi; listinu, o niž jde, otiskl Palacký, Doc. str. 461—464; v. zde č. 45.* — [26] = *Jan XXIII., neboť zmínka o dvou letech týká se celého processu, nejen doby, kdy jej řídil Petr; srvn. i líčení Husovo v ‚Ordo', Palacký, Docum. 191 a zde č. 101.*

racionabilibus citatus in curia Romana non comparui,[cd] tum quia insidie undique posite sunt[ce] michi[av] in itinere, tum quia me aliena fecerunt pericula[q] cautum,[cf] magistrorum Stanislai[cg] et Stephani Palecz spoliacio
* 99′ Grs * et[ch] incarceracio,[27] qui[ci] in Bononia peccuniis et aliis rebus,[ck] volentes citati parere,[cl] sunt spoliati et incarcerati turpiter et tractati[bt] tamquam malefici,[cm] nulla penitus audiencia precedente, tum eciam, quia mei procuratores voluerunt se[n] ad penam ignis cum[cn] quocumque volente[co] contra me opponere ac[i] partem[i] se[i] ponere[i] in Romana curia obligare,[cp] tum eciam, quia meum procuratorem[28] legittimum[cq] incarceraverunt[cr] in[cs] prefata curia, nulla culpa, ut estimo,[ct] exigente, tum[cu] eciam[cv] quia concordatus eram sancte memorie cum domino[cw] Sbincone[cx] Pragensi archiepiscopo[cy] per graciam domini regis,[29] inter quem dominum Sbinconem[cx] et me aliosque magistros pronuncciaverunt principes et domini consiliumque domini regis et sua apposuerunt sigilla,[30] quod dominus archiepiscopus scriberet domino[cz] pape, quod errores hereticos in regno Boemie,[vv] in[de] civitate[bn] Pragensi[bn] et in[cz] marchionatu Moravie nescit, quodque nullus[df] de heresi est[dg] convictus, et quod mecum est cum aliisque magistris plenarie[c] concordatus.[dh] Eciam debebat[di] scribere, quod[dk] dominus apostolicus me a[dl] compariciones, citacionibus[dm] et excomunicacione absolveret.[cu]

Cum igitur omnium iurium antiquorum,[dn] tam divinorum[do] Veteris et Novi testamenti, quam canonum extat[dp] disposicio,[31] quod[dq] iudices loca visitent,[dr] ubi[ds] dicitur[ds] crimen[dt] comissum,[du] ibique[dv] inquirant

---

[cd] cit. non comp. in cur. Rom. *Ep, Op.* — [ce] ins. pos. sunt michi undiq. *Vdb.* — [cf] me al. per. fec. caut. *B, Grs;* al. me per. fec. caut. *Le;* me arena fec. caut. *Cp;* me fec. al. per. caut. *Trb, Ep, Op; další* magistrorum — precedente *chybí v Ep, Op.* — [cg] Stanislay *Le, Vnb;* Stanisslai *B.* — [ch] *v Grs dvakrát, na konci f. 99 a na začátku 99′.* — [ci] quia *Cl, v Trb chybí.* — [ck] pecuniis et aliis *B;* peccunia et aliis *Trb.* — [cl] comparere *Cp, Vdb.* — [cm] malifici *Cp, Vdb.* — [cn] *v Trb za tím škrtnuto* quolibet. — [co] *v Le za tím škrtnuto* opponere. — [cp] se oblig. *Cp.* — [cq] legitim. *Grs;* proc. meum legitt. *Vdb;* meum proc. legitim. *Ep, Op.* — [cr] incarcerarunt *Cl, Ep, Op.* — [cs] *v Grs nad škrtnutým* et. — [ct] existimo *Vdb;* nul. culp. exig., ut estimo *(opr. z* existimo*) B.* — [cu] tum — absolveret *chybí v Cp, Trb, Vdb, Vnb, Ep, Op.* — [cv] *chybí v Cl, Grs.* — [cw] eram cum dom. s. mem. *Grs.* — [cx] Zbynk. *Grs.* — [cy] *v B před tím škrtnuto* ep. — [cz] *chybí v Cl, Grs, Le.* — [de] et *Grs; v Le chybí.* — [df] quodq. nul. est *Grs;* neque ullus *Cl.* — [dg] *chybí v B.* — [dh] mec. cum aliisque mag. est conc. *Grs.* — [di] Eciam quod debet *Grs; v B oprav. jinou rukou z* debeat. — [dk] quia *Grs.* — [dl] *v B jinou rukou mezi řádky.* — [dm] *v B oprav. jinou rukou z* citacio; citacionis et citacionibus *Grs.* — [dn] antiquarum *Vdb.* — [do] diversorum *Le.* — [dp] exstat *Cp, Vdb;* extet *Ep, Op.* — [dq] ut *Ep, Op.* — [dr] vis. loca *Cl, Grs, Le.* — [ds] *v Grs škrtnuto a nad tím jinou rukou:* in quibus est; in quibus crimen est *Ep, Op.* — [dt] tamen *Vdb.* — [du] commiss. *Cp, Grs.* — [dv] et ibi *Grs.*

[27] *R. 1408; Stanislav a Páleč byli pohnáni pro žalobu Němců na filosof. přesvědčení Stanislavovo a jati kardinálem Cossou pro podezření politického poslání; v. o tom nyní Novotný-Kybal, Hus.* — [28] *Jana z Jesenice.* — [29] *Václav IV.* — [30] *Výpověď otiskl Palacký, Doc. str. 437—439.* — [31] *Srvn. Corp. iur. can. c 20 C III q 9; de appell. II, 28, 47; de lite non contest. II, 6, 4 (Friedberg I 533, II 428, 261); c 16 C III q 6 (tam. I, 523), c. 15 C III q 5 (I, 518), c 1 C III q 6 (519); srvn. doklady uvedené v Ordo procedendi (č. 101), a co uvedl Jesenic ve své obraně Husa Op. I, f. 331 n.*

contra accusatum vel infamatum,[dw] obieccionem[dx] criminis ab illis, qui accusati ex conversacione[dy] habent noticiam, quique non sunt[dz] malivoli,[ef] emuli[i] vel inimici[eg] accusati vel delati hominis, sintque honesti, non criminatores, sed legis Ihesu[eh] Christi fervidi zelatores,[ei] denique quod[ek]
V Trb citato vel accusato[el] ydoneus et securus, pateat[em] loci *aditus,[en] et iudex non sit una cum testibus ipsius inimicus: manifestum est,[eo] quod hiis[ep]
9 Vdb condicionibus michi ad *compariciones deficientibus, pro vita servanda sum[eq] coram deo[i] a contumacia et excomunicacione pretensa[bt] et[bt] frivola excusatus.

Ego Johannes Hus[er] de[i] Husinecz,[es] magister in artibus et[u] sacre theologie[et] baccalarius formatus alme[vv] universitatis studii Pragensis, presbiter et predicator confirmatus ad cappellam nunccupatam[eu] Betlehem,[ev] hanc[av] appellacionem offero Ihesu[ew] Christo, iudici iustissimo, qui noscit, protegit[ex] et iudicat, manifestat[i] et[i] premiat[ey] indefectibiliter[ez] cuiuslibet hominis iustam causam.[fg]

V Trb nadpis: ‚Revocacio Johannis Hus irracionabilis ad deum'; *ve Vnb:* ‚Protestacio et appellacio Magistri Johannis Hus a concilio Constanciensi ad deum supremum iudicem'; *v Cl:* ‚Appellacio contra papam perversa'; *v Cp (jinou rukou):* ‚Appellacio reverendi Magistri Johannis Hus ad deum etc.'; *v B červeně:* ‚Appellacio Magistri Johannis Hus a papa ad supremum iudicem'; *v Gd rukou 16. st.:* ‚Appellacio Jo Hus a papa Joanne XXIII° ad[fh] Christum'[fh]; *v Grs:* ‚Appellacio M. Jo publica in die Luce'[32]; *v Le, Vdb nadpisu není.*

[dw] infam. vel accus. *Ep, Op.* — [dx] abieccione *Cp.* — [dy] et ex conv. *Cp; v Grs oprav. na:* ex conv. accus.; qui ex conv. hab. not. accus. *Ep, Op.* — [dz] sint *B, Cl, Cp, Grs, Vdb.* — [ef] malivola *Cp;* malevoli *Ep, Op; ve Vdb chybí; v B* malivoli — hominis *jin. ruk. in marg.* — [eg] *v Cl za tím:* deficit modicum, *a vše další chybí.* — [eh] Iesu *Vnb; v B, Trb, Ep, Op chybí;* Christi Ihesu *Grs.* — [ei] relatores *Ep, Op.* — [ek] *chybí v Le, Ep, Op.* — [el] vel accus. *v Grs in marg., v B škrtnuto;* accus. vel cit. *Trb.* — [em] pareat *Le.* — [en] loci *(oprav. z* locus*)* additi *Vdb; v Le před tím škrtnuto* additus. — [eo] *chybí ve Vdb, Vnb.* — [ep] his *Ep, Op.* — [eq] sine *Vdb.* — [er] Hus *chybí všude mimo Trb, Ep, Op;* Et ego Joh. *Le;* Hanc appellationem offero ego Joh. Hus *Ep, Op, kde další až po* Ihesu *chybí.* — [es] Hussinecz *Trb, Vdb;* Hussynecz *Cp, Vnb.* — [et] theoloye *Cp.* — [eu] nuncup. *Le, Trb; v Grs chybí.* — [ev] Betleem *Vdb;* Bethleem *Grs, Vnb;* Bethlehem *Cp.* — [ew] Iesu *Vnb; v Le před tím škrtnuto* omni; domino meo Iesu Ch. *Ep, Op.* — [ex] et proteg. *Trb;* nosc. iud. et prot. *Vdb.* — [ey] punit *Trb; v Ep, Op chybí.* — [ez] indeficienter vel indefect. *Le; chybí v Ep, Op.* — [fg] causam etc. *Grs, Vnb;* causam amen etc. Consumatum est hoc opus *Cp.* — [fh] *v Gd nad řádkem.*

[32] *dne 18. října.*

46*.

Český současný překlad čísla předcházejícího.

[1412, Oct. 18.]

Rkp. Boleslav. C 132 (= B) f. 171—172'.
Sedlák, M. Jan Hus 198—201* (z B) = Flajšhans, Listy 49—52 č. XXV.*

Že pán buoh všemohúcí, jeden v bytu[a] a trój v osobách, utisknutých jest najprvnějšie a najposlednějšie[b] útočiště, a pán, „jenž pravdy[1] ostřiehá na věky", „čině[2] súd těm, jenž křivdu trpie", „blízek[3] jsa všem, jenž volající jsú k němu v pravdě", „rozvazuje[4] svázané", „vóli[5] těch, jenž sě jeho bojie, čině[c]" a „ostřiehajě[6] všech milujících sěbe[d] a rozptyluje všechny,[e] jenž nechtie sě polepšiti, hřiešníky", a Kristus, jenž jest pravý buoh a pravý člověk, v úzkosti své od biskupóv, mistrov a zákoníkov i od kněží, od nepravých súdcí a svědkóv jsa obklíčen, skrzě smrt najukrutnější a najohavnější od zatracenie věčného vyvolené před světa stvořením[7] božie syny chtě vykúpiti, tento najdraší[f] příklad ostavil jest na památku svým následovníkóm, aby při svú všemohúciemu[g] a všeho dobrého chtějíciemu pánu poručili, takto řka[8]: „Viz, pane, zmařenie má, nebť jest povstal nepřietel",[h] neb „ty[9] jsi pomocník a příjemník mój", „Ty,[10] pane, ukázal si mi a seznal sem, ty si ukázal mi pilné chytrosti jich, a já jako beránek krotký, jenž nešen bývá k oběti, a neseznal sem, že myslili radu, řkúce: „Pustme[i] dřevo v chléb jeho a vyhlaďme jeho z země živých a jméno jěho[k] nebuď v paměti[l] živých viece. Ale ty, pane Sabbaoth", to jest zástupuov,[m] „jenž súdíš spravedlivě a zkušuješ ledvin i srdcí," to jest tajemných věcí nebo myšlení, „ať uzřím pomstu tvú nad nimi: Neb sem tobě zjevil", to jest poručil, „při svú". Neboť „jsú[11] ti rozmnoženi, jenž trápie mě", a „radu[12] jsú spolu vzěli[n] řkúce: Buoh[na] ho jest opustil, puďte jeho a chopte jeho, nebť nejnie,[o] kto by[p] ho vysvobodil." „Protož[q] viz,[13] pane, a znamenaj", neb „ty[14] si trpělivost má", „vytrhni[15] mě z nepřátel mých", „Buoh mój ty si, neodchoď ode mne, nebť násilé blízké jest a nenie,[r] kto by mi pomohl". „Bože[17] mój, bože mój, vezři na mě, proč si mi tak opustil?" „Neb[18] jsú mě obklíčili psové mnozí, zbor zlostníkóv obsědl mě, *neb „jsú[19] mluvili proti * 171'

---

[a] *psáno* w bittu. — [b] *psáno* napoſlednyeyiſie. — [c] *psáno* czynye. — [d] *psáno* ſyebe. — [e] *psáno* rozptiluje wſſiechny. — [f] *psáno* naydraſſy. — [g] *psáno* wſſiemohuczye.[v] — [h] *opraveno z* neprzyetl. — [i] *následuje škrtnuté* dre *s nadepsaným* z. — [k] *psáno* gieho. — [l] *opraveno z* pameti *nadepsánim* y. — [m] *opraveno ze* zaſtupow. — [n] *psáno* wzyely. — [na] *psáno* Buoch *B.* — [o] *psáno* neynye. — [p] *opraveno z* bie. — [q] *následuje škrtnuté* viz. — [r] nynie *B.*

[1] *srv. Ps. 145, 7.* — [2] *Ps. 145, 7; v: Ps. 102, 6.* — [3] *Ps. 143, 18,* — [4] *Ps. 145, 7.* — [5] *Ps. 144, 19.* — [6] *Ps. 144, 20.* — [7] *Srvn. Eph. 1, 2.* — [8] *Thren. 1, 9.* — [9] *Ps. 118, 114.* — [10] *Jer. 11, 18—19.* — [11] *Ps. 3, 2.* — [12] *Ps. 70, 10—11.* — [13] *Thren. 1, 11.* — [14] *Ps. 70, 5.* — [15] *Ps. 58, 2 = 142, 9.* — [16] *Ps. 21, 11- 12.* — [17] *Ps. 21, 2.* — [18] *Ps. 21, 17.* — [19] *Ps. 108, 3—5.*

mně jazykem lstivým a řěčmi[s] nenávisti obklíčili sú mě[t] a vybojovali sú mě darmo pro to, proč by měli milovati mě, utrhali sú mě a položili sú proti mně zlostné věci za dobré a nenávist za mé milování,“

Aj na tomto nasvětějšiem[u] podepřěn jsa vykupitele příkladem,[oo] od násilé těžkého,[v] od křivého súdu a klettie domněného omylně biskupuov, mistróv, zákonníkóv a súdcí na stolici Moyžiešě[w] sedějících[20] k bohu sě odvolávám, to jest v obtiežení těch súdcí boží pomoc přivolávám, porúčeje jěmu[x] svú při, spasitele našeho pána Ihesu Christa šlápěje následuje, jakožto svatý a veliký kněz[xa] patriarcha Constantinopolytánský Jan[21] Zlatoustý, ode dvú zborů biskupuov a zákonstva[y] nebo kněží odvolal sě, a v naději blahoslavený biskup kněz[xa] Ondřěj,[22] Praský[z] biskup a Robertus[23] Lynconský biskup od papeže k najvyšiemu[aa] a k najspravedlivějšiemu súdci, jenž ani strachem sě zhrozuje ani přiezní slibuje, ani darem ukřivuje, ani falešnými neb křivými sklamán bývá svědky, křivě súc utištěni, pokorně a užitečně sú sě odvolali.

A žádám, aby všichni věrní křesťané,[bb] a zvláště knieżata, páni, šlechtici, ryttieři, panoši a jiní královstvie Českého zemené věděli a slitovali sě nade mnú[cc] nad kletbú nehodnú neb omylnú utištěnému[oo] tak těžce[dd] dobytú zvláště od nabadače a nepřietele mého Michala Súdného,[24] někdy farářě svatého Voytěcha v Novém městě Praském, s vólí a s pomocí kanovníkóv Pražského kostela, a danú a ohlášenú od Petra,[25] svatého Angela Římského kostela kardynála, súdcě[ee] vydaného od Římského papeže[ff] Jana Dvadcátého třetieho, jenž[26] jednak po dvě létě nižádného mým náměstkóm a poručníkóm pře nechtěl dáti slyšení, kteréžto nemá
2 B nižádnému, ani pohanu ani kacieři zapřeno býti, aniž jest chtěl kteréžkolivěk podobné *hodné výmluvě o nestání mém osobném přivoliti, ani obcě učenie Pražského svědectvie s visutú pečetí a svědectvie obecných písařóv k svědectvie povolaných chtěl jako milostivý otec přijéti.

Protož zjevno jest, že nevpadl sem v neposlušenstvie, neb ne z potupení[gg] a z hrdosti, ale z příčin[hh] hodných, pohnán[ii] jsa u dvora papežova, nestál sem, i proto, že[kk] lsti nepřátel položeny sú mi v cěstě,[ll]

---

[s] *psáno* rzyeczmy. — [t] *opraveno z* mye ſú. — [u] *psáno* naſwietyeyſſiem. — [v] těškého *B.* — [w] *psáno* Moyzyeſſye. — [x] *psáno* giemu. — [xa] kněs *B.* — [y] *psáno* zakōſtwa. — [z] *psáno* Ondrziey, Praſky. — [aa] *psáno* naywiſſiemu. — [bb] *opraveno z* krzyeſtiany. — [cc] nade mú *B.* — [dd] *psáno* tyeſcze: *za tím škrtnuto* dobuty. — [ee] *psáno* ſudczie. — [ff] kostela *B.* — [gg] *psáno* neſpotupeny. — [hh] *psáno* ſprzyczyn. — [ii] *za tím škrtnuto* hni. — [kk] *psáno* zye. — [ll] *psáno* czyeſtie.

[20] *Srvn. Mat. 23, 2.* — [21] *Jan Zlatoústý byl z příčin dílem politických odsouzen dvěma synodami r. 403 a 404.* — [22] *Biskup Ondřej (1214—1224), známý svým sporem s Přemyslem I; o jeho odvolání mluví Hus i jindy, ale není jinak doloženo.* — [23] *Robert Grosseteste, bisk. Lincoln.; míní se jeho památný protest proti Innocenciovi IV z r. 1253.* — [24] *Michal z Něm. Broda pracoval za peníze u kurie proti Husovi od r. 1410.* — [25] *Petr degli Stephaneschi; listinu v. Palacký, Docum. 461—464 a zde č. 45.* — [26] *to jest papež, nebot zmínka o dvou létech týká se celého procesu, nikoli jen řízení Petrova; srvn. co dí Hus, Ordo proced. (Docum. 191, a zde č. 101).*

i proto, že jiných příhody jsú mě vystřiehly, Mistra Stanyslava a Mistra[mm] Štěpána Pálče[nn] oblúpenie a vězenie,[27] kteřížto v Bononii, pohnáni jsúc, chtiec státi, z peněz i z jiných věcí jsúc oblúpeni a vězenie[oo] v šatlawě šeredně[pp] a přěmietáni jakožto zlořěčění[qq] beze všeho[rr] přeslyšenie, i proto, že moji poručníci chtěli sú sě ku pokutě ohně s každým, jenž by chtěl proti mně stranú sě postaviti, u dvora papežova zavázati, i proto také že mého poručníka[28] řádem ustaveného[ss] v žalář jsú vsadili u toho dvora, jakož mním, beze vše vinny. I proto také, že sem byl smieřen svaté paměti s knězem Sbinkem, Pražským arcibiskupem, Královú Milostí,[29] mezi nímž a mezi mnú i mezi jinými mistry vyřkla sú kniežata[tt] a páni, rada králova, a své pečeti jsú přiložili,[30] aby kněz[xa] arcibiskup[uu] psal ku papeži, [vv] že kacieř[s]kých[ww] bludóv v královstvie Českém,[xx] v městě Prazkém a v markravství Moravském nevie a že nižádný nejnie v kacieřství[yy] přemožen, a že se mnú, Mistrem Husí, a jinými mistry smířen. A také měl psáti papeži, aby mě z stánie, póhonóv a kleteb[zz] sprostil.

A poněvadž všech[a] starých práv[b] duchovních jest spósobenie,[31] aby súdce[c] navštěvovali miesta, kdež by bylo viny nařčenie, a tu aby vzstázali sě proti obžalovanému na vinu od těch, jenž mají s obžalovaným obecenstvie, kteříž by také nebyli zlostní, *hněviví[d] nepřietelé obžalovaného člověka, a jenž by byli poctiví, ne hánce, ale[e] zákonna buožieho horliví milovníci, a také aby pohnanému hodné a ujištěné a zjevné bylo k miestu přistúpenie, a súdce[f] aby nebyl nepřietel obžalovaného i svědkové, zjevno jest, že, ponevadž těch příčin mně k stání sě nedostává,[g] k zachování života sem před buohem od neposslušenstvie a od kletby křivé a omylné[h] vymluven. * 17.

Já Mistr Jan Hus, kněz[xa] a kazatel stvrzený k kaple řěčené Bethleem, toto odvoláváníe obětuji pánu Ihezu Christovi, súdci najspravedlivějšiemu, jenž zná, obranuje i súdí, oznamuje i daruje bez nedostatka každého člověka spravedlivú při. Amen.

[mm] mynystra *B.* [nn] Palczie *B.* — [oo] *tak v B.* — [pp] *psáno* ſſcherednye. — [qq] *psáno* zlorzyeczieny; *za tím škrtnuto* p. [rr] *psáno* wſſieho. — [ss] *psáno* vſtaveneho. — [tt] *opraveno z* knyezeta *nadepsáním* a. — [uu] *za tím škrtnuto* l. — [vv] kupazy *B.* — [ww] *psáno* kaczyerzkich. — [xx] *opraveno z* czeſkemu. — [yy] *psáno* kaczyerzſtwy. — [zz] *opraveno z* kletb. — [a] *psáno* wſſiech. — [b] *opraveno z* paw. — [c] *opraveno ze* ſudczy. — [d] *následuje* n *na rasuře.* — [e] *za tím škrtnuto* zakie. — [f] *psáno* ſudcze. — [g] *opraveno z* nedoſtawa ſye. — [h] *opraveno z* omylnye. — [i] *psáno* rzyeczene.

[27] *Stanislav a Páleč pohnáni pro žalobu Němců na filos. přesvědčení Stanislavovo a zatčeni kard. Cossou pro podezření polit. poslání; v. Novotný-Kybal, Hus . —* [28] *Jana z Jesenice. —* [29] *Václav IV. —* [30] *Úmluvu otiskl Palacký, Doc. 437—438. —* [31] *Srvn. Corp. iur. can. c 20 C III q 9; de appell. II, 28, 47; de lite non contest. II, 6, 4 (Friedberg I, 533, II, 428, 261;; c 16 C III q 6 (523) c 15 C III q 5 (518), c 1 C III q 6 (519); srvn. doklady uvedené v Ordo procedendi (č. 101), a co uvedl Jesenic ve své obraně Husa Op I, f. 331 n.*

47.

M. Jan Hus svým spolupracovníkům v Betlemě: v rozechvění po vynuceném ústupu žádá o radu, smí-li uposlechnouti rady Augustinovy i Písma a opustiti osadníky, a prosí za modlitbu.

[1412, Octob.?]

Rkp. kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 156′—157′; rukopis dvorní knihovny ve Vídni 4176 (= Vbd) f. 106 b—106′ a; jiný rukopis zastupují Op.

Opera I f. 93′—94 č. III = I² str. 117—118 č. III = Palacký, Docum. str. 33—34 č. 15 (z Op), Nedoma, VUSp 1891, str. 49 (jen poslední část z B)

Český překlad Mareš str. 70—71 č. 23 = str. 84—85 č. 23² = str. 47—48 č. 23³ = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 11—13 č. 2 = Flajšhans, Listy str. 52—53 č. XXVI (necelý).

V Op list adresován pouze M. Martinovi a Mikulášovi; ve Vdb poslední část chybí; Sedlák, Několik textů III str. 5 neprávem prohlašuje ji za nějaké kázání, souvisíť s listem nepopíratelně.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 24—25, 27.

Dilectis[a] in Christo fratribus,[b] magistris Nicolao,[1] Martino[2] et Gallo, collaborantibus in verbo Christi, et aliis in sancta Bethleem fratribus.[a]

Pax vobis, quam qui querit, cum carne, mundo et dyabolo[c] pacem non habebit. „Pressuram“, inquit salvator,[4] „in mundo habebitis[d]: „Sed[5] si boni emulatores fueritis, quis est, qui vobis noceat?“ Unde ewangelizacionis[e] habens emulacionem, tedio afficior, quia quid sim facturus, ignoro.[6]

Revolvi in animo illud ewangelicum salvatoris verbum Johannis[7] 10[f]: „Bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis. Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves proprie, videt lupum venientem et dimittit oves, et fugit, et lupus rapit et dispergit oves“. Revolvi ex[g] parte alia illud Mathei[8] X°: „Cum persequentur[h] vos in una civitate,[i] fugite in aliam“. Ecce preceptum Christi vel permissio[k]; quidque inter duo opposita[l] facere debeam, ignoro.[9]

Revolvi epistolam beati Augustini ad Honoratum[la] episcopum, que-
Vbd rentem questionem[m] in casu simili; qui respondens[n] sibi[o] finaliter, *sic

[a] dilectis — Bethleem fratribus *jen ve Vbd.* — [b] *ve Vbd za tím škrtnuto* Nicolao. — [c] diabolo *Vbd, Op.* — [d] *v B opraveno z* habetis, — [e] ewangelis. *Vbd, Op.* — [f] X° *Vbd.* — [g] etiam *Op* (ex *chybí*). — [h] persecuntur *B.* — [i] in civ. una *Vbd.* — [k] promis. *Op.* — [l] quid inter duo opp. *Op;* quidquam in triduo posita *B.* — [la] Honoracium *Vbd.* — [m] *chybí v Op.* — [n] ostendens *Vbd.* — [o] *chybí v B.*

[1] *M. Mikuláš z Miličína.* — [2] *M. Martin z Volyně.* — [3] *Havlík, náměstek Husův v Betlemě.* — [4] *Joh. 16, 33.* — [5] *1. Pe. 3, 13.* — [6] *Srvn. Phil. 1, 22 quid eligam, ignoro.* — [7] *Joh. 10, 11—12.* — [8] *Mat. 10, 23.* — [9] *Srvn. Phil. 1, 22.*

concludit[10]: „Quicumque igitur isto modo fugit, ut ecclesie necessarium ministerium illo fugiente non desit, facit, quod dominus precepit vel permisit.[k] Qui autem sic fugit, ut gregi Christi ea, a[p] quibus spiritualiter vivit, alimenta subtrahantur, mercenarius ille est, qui videt lupum venientem et fugit, quoniam non est[q] ei[r] cura de ovibus. Hec tibi, quia me[s] consuluisti, frater dilectissime, *que[s] existimavi, veritate et[m] certa[t] * 157 I
caritate rescripsi,[u] sed ne, meliorem si inveneris,[v] sequaris sentenciam, non prescripsi. Melius tamen quod in hiis periculis faciamus, invenire non possumus, quam oraciones ad dominum deum nostrum, ut misereatur nostri. Quod ipsum,[w] quod[x] scilicet ecclesias[y] non[o] desererent dei, nonnuli prudentes et[o] sancti[z] viri et velle et facere meruerunt, et inter dentes obtrectancium[aa] a sui propositi intencione minime defecerunt". Hec Augustinus.

Vos ergo,[c] si Augustini potestis acquiescere consilio, me informate. Nam me urget consciencia, ne sim absens in scandalum, quamvis non desit ovibus necessarium verbi dei alimentum.[bb] Ex alia[cc] parte timor occurrit, ne mea presencia per interdictum maledicte adinventum sit[dd] occasio subtraccionis[ee] alimenti, scilicet comunionis sacramenti venerabilis et aliorum pertinencium ad salutem.[11]

Ergo oremus humiliter, ut dignetur nos instruere omnipotens dominus, quid ego miser in casu iam currente, ne excedam in via iusticie, sim facturus? Pulcra[ff] est proposicio[gg] beati Augustini in illa epistola*; nam expresse ponit[gg] ibi,[12] quod in casu, quo quis singulariter queritur, potest licite aufugere. Dat exemplum in sancto Athanasio.[13] Et si omnibus esset periculum, tunc deberent sortem[hh] mittere,[hh] quis esset in futurum pro ecclesia utilior, quod ille fugam daret, facta sorte,[ii] quamquam dives esset in sapiencia et sciencia dei habundaretque in gracia.[kk]

Provectissimus ille theologorum, Paulus apostolus, nichilominus tamen hortatus est suos conversos discipulos, ut orarent in spiritu omni tempore pro eo, quod „daretur[14] sibi sermo in apercione oris cum fiducia, notum facere misterium ewangelii" et „loqui,[15] prout oportet", ut habetur ad Ephesios 6, ad Thessalonicenses 3°, ad Collossenses 4°. Quanto magis insane mentis, indigens dei adiutorio et propter mea *demerita non suf- * 157' I

---

* *ve Vbd jinou rukou in marg:* ‚Nota quando persecucio sit fugienda sacerdotibus'.

[p] *ve Vbd psáno nezřetelně.* — [q] *v B mezi řádky.* — [r] illi *Op.* — [s] *chybí v Vbd.* — [t] recta *Op.* — [u] descripsi *B.* — [v] invenires *B.* — [w] Qui id ipsum *Op.* — [x] ut *Op; v B chybí.* — [y] ecclesia *B.* — [z] isti *B.* — [aa] obtrectencium *Vbd.* — [bb] necess. alim. verbum dei *B.* — [cc] illa *B.* — [dd] *v B za tím škrtnuto:* in ecclesia. — [ee] subtractionis *Vbd, Op.* — [ff] Pulchra *Vbd, Op.* — [gg] posicio *Vbd.* — [gg] dicit *Vbd.* — [hh] *vypsáno ve Vbd jinou rukou in marg. místo nezřetelného v textu.* — [ii] sorte etc. *Vbd i Op, jež obojí tím končí, ve Vbd následuje výpisek z Jeronyma.* — [kk] *v B za tím škrtnuto* dei.

[10] *Augustinus ad Honoratum episc., Migne, Patrol. Lat. 33, 1019. Výroku toho dovolává se Hus také v Postille (Erben II, 171—172).* — [11] *Srvn. Postilla (Erben II, 172).* — [12] *Migne 33, 1017.* — [13] *Tamtéž 1018.* — [14] *Eph. 6, 19, 2 Thess. 3, 1.* — [15] *Col. 4, 4.*

ficiens pro auxilio opportuno pulsare divinam maiestatem, opus habeo oracionibus vestris propter sensus parvitatem.

Obsecro vos igitur in domino: fundite pro me preces ad dominum in spiritu et veritate, ut „detur michi sermo“ dei vivax „in apercione[ll] oris“ „ad loquendum, ut oportet“, sicut beato Paulo[mm] datum erat ceteris orantibus: Non tamen dico, hortando vos,[nn] ut detur michi spiritus ad tantam mensuram, sicut apostolo, cum ad hoc non sim ydoneus, sed si possibille est, saltem ne minime fragmentorum reliquie de mensa[16] dominorum meorum cadentes michi tamquam catullo denegentur, primum in me ut fames verbi divini depellatur, denique eciam, ut ceteri michi similes reficiantur. Quod ut[oo] fiducialius inpleretur,[pp] ad dominatricem mundi reccurramus ipsique[qq] reverenter cum angelo tremente a longe et salutante dicamus illud archangelicum: Ave Maria, gracia plena, dominus tecum, benedicta.

V B červený nadpis: ‚Magister Hus quibusdam magistris scribit hanc epistolam‘. *Ve Vbd výpisky z Jeronyma a v pravo na dolejším okraji jinou rukou:* ‚De ista questione vide lacius infra folio septimo‘, *a skutečně na f. 113—114′ čte se kvestie* ‚Utrum licitum sit fugere tempore persecucionis ecclesie‘ *od Jindřicha Toke.*

48.

M. Jan Hus mistrům a jiným stoupencům, proti nimž mělo býti zakročeno: napomíná k stálosti a vysvětluje, co znamená odpřisáhnouti.

[Na neznámém místě, 1412, Octob.-Novemb.?]

Rkpis Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV° 51 (= G) f. 147; rkps dvorní knihovny ve Vídni 4935 (= Vien) f. 73′—74; rkp. Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV° 22 (= Gr) f. 206—207; rkp. křižovnické knihovny v Praze dvakrát (= Cr a) f. 215—218, (Cr b) f. 433—436.

Postilla 1564 f. 215—215′; ČČM 1848 díl I str. 404—405 (z Cr b) — Českobratr. hlasatel 1849 č. 99 str. 559; Erben, Spisy III, 274—275 č. 3 (z G) = Duch Jana Husi str. 172—173 č. 3; Palacký, Docum. str. 34—35 č. 16 (z Cr b, G) = Mareš str. 81—82 č. 26 = str. 96—98 č. 26² = str. 54—55 č. 26³ = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 23—24 č. 4 = Flajšhans, Listy str. 54—55 č. XXVII. — Latinský překlad Op I f. 59—59′ č. VIII = I² str. 72—76 č. VIII; Palacký, Docum. str. 35—36.

[ll] operacione *B.* — [mm] *v B za tím škrtnuto* f. — [nn] nos *B.* — [oo] *v B za tím škrtnuto* m. — [pp] imploretur *B.* — [qq] *v B opraveno jinou rukou z* ipseque.

[16] *Srvn. Mar. 6, 43 reliquias fragmentorum; Luc. 16, 21 . . quae cadebant de mensa.*

O čase v. Novotný, Listy Husovy 23—24, 27. — Rkpu G nemohlo býti užito; různočtení podána podle vydání Erbenova.

Bóh[a] s vámi, páni milí i[b] mistři! Prosím[c] vás, aby[d] najprve vá*žili * 21
při boží, jemuž sě[e] křivda veliká děje, nebť[f] chtie jeho svaté slovo utisknúti, kaplu užitečnú k slovu božiemu[g] zbořiti[1] a tak lidu v[h] jich spasení[i] překaziti.[k] Druhé važte potupenie své země a národu svého[l] neb[m] pokolenie[n] svého, a tepruv[o] třetie važte hanbu a[p] křivdu,[q] kteráž sě vám bez viny[r] děje. Čtvrté[s] važte a vesele[t] přijměte, že[u] sě na vás ďábel trhá[v] a Antikrist[w] šklebí, ale jako pes na řětězě[x] vám neuškodí,[y] když budete pravdy *božie milovníci. Aj, na měť sě již[z] trhal několiko * 43
let,[aa] a ještě mi jest, úfám bohu,[bb] za vlas neuškodil, nébrž[cc] vždy mi radosti a veselé[dd] přispářie.

Také *vězte, že[ff] odpřisieci sě[gg] jest věřené věci[hh] sě[ii] odpověděti. A tak, ktož sě odpřísahá, ten neb[kk] viery pravé[ll] sě odpoviedá, již[mm] jest držal,[nn] aneb[kk] kacieřstvie[oo] *neb[b] bludu, jěž[pp] jest držal.[nn] U pří- * 20
kladě: Byl-li kto křěšťanem[qq] a pro strach neb[rr] ďáblem jsa sveden jde mezi Židy neb[ss] mezi pohany a přisiehne,[tt] že nechce viece té viery držěti.[uu] Pak druhé,[vv] drží-li kto kacieřstvie,[ww] jako věří-li, že Kristus[xx] nenie pravý bóh,[xa] jakož[yy] i Židé i pohané věřie,[zz] a pak odpřisiehne sě toho bludu, tehdy sě odpřisáhl.[zz]

Protož vězte, že[ff] odpřisáhl-li[ab] by sě kto *z vás, jakož[ac] oni v listu[ad] * 74
píší,[2] tehdy by odpřisáhl sě[ae] aneb pravé viery a[af] pravdy, aneb kacieř-

---

* *ve Vien in marg. červeně:* Odpřisieci sě; *v Gr in marg. opakováno:* odpřisieci s[ě].

[a] Buoh *G; v Cra červ. iniciála.* — [b] a *Crb.* — [c] Prosímť *Crb.* — [d] abyste *Cra, Crb* — [e] se *Cra, Crb a vždy.* — [f] neb *Cra, Crb,* — [g] *chybí v Vien, Gr.* — [h] *chybí v Gr, kde něco vyškrabáno.* — [i] spassení *Vien, Gr.* — [k] překaziti *rukpy mimo G, Vien,* — [l] *chybí v Vien, Crb.* — [m] aneb *Cra, ve Vien chybí.* — [n] *chybí ve Vien.* — [o] tepruo třětie *Vien* teprv *Gr.* — [p] *v Cra za tím červeně škrtnuto* vinnu. — [q] křivdu a hanbu *Cra, Crb.* — [r] vinny *Gr, Cra, Crb.* — [s] *v Cra červeně škrtnuto a nad tím červeně* Třetie. — [t] veselie *Cra:* vessele *Vien, Gr.* — [u] žeť *Crb.* — [v] trhá ďábel *G, Crb.* — [w] Antykryst *Cra;* Antykryst se škl. *Crb.* — [x] řetězě *G;* řeteze *Crb;* ale douffajtež pánu bohu, žeť vám jako pes na řetěze *Cra.* — [y] nic neušk. *Cra;* nicť vám neušk. *Crb.* — [z] jesti již *Crb.* — [aa] leth *Crb;* několik leth *Cra.* — [bb] pánu bohu *Cra, Crb.* — [cc] nebť *Cra, kde* l *předch. slova psáno červeně.* — [dd] vesselé *Vien, Gr.* — [ff] *v Gr touž rukou nad řádkem.* — [gg] jest se *Cra.* — [hh] viery *Cra, Crb.* — [ii] *chybí v Cra.* — [kk] nebo *Crb.* — [ll] prve *Cra.* — [mm] kterúž *Cra, Crb.* — [nn] držel *G.* — [oo] kacierstvie *Vien, Cra, Crb.* — [pp] jejž *G;* kteryžto *Cra, v Crb chybí až po* držal. — [qq] křesťanem *G, Cra;* křesťan *Crb;* Byli kto *a za tím škrt.* kacieřem *Vien.* — [rr] aneb *G.* — [ss] aneb *Cra.* — [tt] přiséhne *Cra;* přisáhne *Crb.* — [uu] držeti *G, Cra, Crb;* té viery viece držěti *Gr.* — [vv] Druhé pak *Crb.* — [ww] kacierstvie *Vien, Cra;* kacierství *Crb.* — [xx] pán Kryst. *Cra, Crb.* — [xa] Buoh *G.* — [yy] jako *Crb; následující* i *chybí v Cra, Crb.* — [zz] věřie — odpřisáhl *chybí v Crb; v Cra místo toho:* věřie a pak odpřiesiehne-li se krve boží, tehdy se dává ďáblu v ruce. — [ab] odpřisáhli *Vien, Cra, Crb.* — [ac] jako *Crb.* — [ad] v listech *Cra.* — [ae] se odpřisáhl *Cra.* — [af] *jen v G.*

[1] *Nařízení o sboření Betlema přišlo do Prahy někdy před 1. říjnem 1412.* — [2] *Nařízení známe jen z obsahu, který podává t. zv. Chron. univ. Prag. (vyd. Goll, FRBV, 575).*

stvie[oo] a bludu, a tak neb[ac] by po[l] odpřiesežení[ag] držal[ah] *kacieřstvie[oo] neb blud, nebo[f] prvé, jehož sě odpřísahá. * 435 Cr b

A tak z toho rozumějte,[ai] žeť[ak] v listu[3] pokládají vás za kacieře[al] a žádají, aby odpřisáhli sě kacieřstvie,[am] kteréž, jako[an] oni sě domnievají, že by drželi.[ao] Z toho máte, že by [ap]každé vašě[aq] dietě i přietel mohl by potkán býti, když by kto sě z vás odpřisáhl, že jest mělo[ar] otcě[as] neb přietele kacieře.[al] Druhé z toho máte, *že každému, jenž by sě odpřisáhl, mohl by právě jiný řéci[at]: „Tys[au] sě odpřisáhl kacieřstvie,[oo] kteréž si[av] držal,[nn] a nejsi[aw] mne hoden“. Třétie[ax] z toho máte, že, odpřisáhl-li[ay] by sě kto a v srdci by zachoval,[az] buď to pravdu,[bc] jież by sě *odpřisáhl, jakož[ac] pudie na to, tehdy by byl křivý přísežník. * 217 Cr a * 297 Gr

Ty věci vážiece, položiece[bd] pravdu boží a chválu[be] napřed,[bf] jsúce živi dobřě,[bg] z lásky stójme proti lži Antikristově[bh] až do koncě,[bi] mající spasitele[bk] všemohú*cieho s sebú na pomoc, jehož[bl] nižádný nemóž přěmoci,[bm] a jenž nikoli neopustí nás, ač my ho[bn] neopustíme, a dá nám věčnú odplatu, jenž jest nasycenie vóle, rozumu,[bo] paměti i všech smyslóv tělestných bez nedostatka.[bp] * 436 Cr b

Toto sem vám napsal, neb nemohu k vám podobně[bq] přijíti, aby kněžie, staviece[br] službu, nepřěkazili[bs] vašemu úmyslu.[bt] Amen.[bu]

V Gr nadpis rukou 16. stol.: ‚List Mistra Jana Husi po vypovědění z Prahy‘; *v Cr a červeně psaný (nesprávný) nadpis:* ‚Počíná se jiná řeč velmi pěkná a užitečná od Mistra Jana Hussi svaté paměti kázaná v Bethlemě takto‘; *v Cr b, kde list poslední ve větší skupině (v. o tom v úvodě), dodáno na konci:* ‚Tuto se skonávají epištoly Mistra Jana Hussi svaté paměti, kteréžto jesti psal svým věrným, když jesti seděl v Konstanci v tom městě v žaláři u vězenie‘.

[ag] odpřiseženi *Gr, Cra, Crb;* pod přiseženim *G.* — [ah] držel *Cra.* — [ai] rozomějte *Cra, Crb.* — [ak] že *Crb.* — [al] kacieře *rkpy mimo Vien.* — [am] kacierstvie *Vien;* abyste se odpřis. kacierství *Cra;* aby odpř. se kacieřství *Crb.* — [an] jakož *Cra*, jako se mi *Crb.* — [ao] drželi *G, Crb;* že byste drželi *Cra.* — [ap] *chybí v Cra, Crb;* že by *chybí v G, ve Vien doplněno in marg. červeně.* — [aq] vaše *G, Cra;* vaše dieti *Crb;* — [ar] měl *G;* mělo tociž dietě *Cra.* — [as] otce *G, Cra, Crb.* — [at] řieci *Gr.* — [au] Ty *Vien;* Ty jsi *Crb.* — [av] jsi *Gr.* — [aw] nejsa *Cra.* — [ax] Třetie *G, Cra, Crb.* — [ay] odpřisáhli *Vien, Gr, Cra, Crb.* — [az] nezachoval *G;* v srdci zachoval *Cra, Crb.* — [bc] pravdy *Crb.* — [bd] položíce *Crb;* položíte *Cra.* — [be] prav. a chv. boži *Crb.* — [bf] napřed *G, Cra, Crb.* — [bg] dobře *Gr, Cra, Crb.* — [bh] Antykrystově *Cra, Crb.* — [bi] konce *Cra, Crb, Gr.* — [bk] spassitele *Vien, Gr.* — [bl] jehožto *Cra.* — [bm] přemoci *rkpy mimo Vien.* — [bn] jeho *Cra, Crb.* — [bo] rozomu *Cra, Crb, Vien.* — [bp] nedostatku *Cra, Crb.* — [bq] podobně k vám *Vien, Gr, Cra, Crb.* — [br] *chybí v G.* — [bs] nepřekazili *Cra, Crb;* nepřěkáželi vašěmu *Gr, kde za tím škrtnuto* spa. — [bt] úmyslu. I protož bojme se pána boha, a dáť nám zde svú milost a po smrti dáť *nám věčnú radost *Cra.* — [bu] Amen etc. *Cra.* * 218 Cr a

[3] *Stoupenci Husovi jsou v listě zváni kacíři skutečně; v. FRBV, 575.*

49.

M. Jan Hus Pražanům: těší se z jejich stálosti, napomíná, aby vytrvali, a stěžuje si na násilnosti protivníků.

[na neznámém místě, 1412, Novemb(?)]

Rkp. dvorní knih. Vídeň. 4916 (= Vdb) f. 2—3′ (necelý), jiný text, pozměňovaný, v Postille 1564 (= P), delší, ale rovněž necelý.

Postilla 1564 f. 218—220′; Sedlák, Studie a texty II, 112—117 (z Vdb + P) = Flajšhans, Listy z vyhnanství 34—42 = Flajšhans, Listy str. 59—65 č. XXX; překlady v. u následujícího textu latinského.

Palacký, Docum. 149 pozn., pokládal český text, který znal jen z P, za překlad latinskeho originálu, ale Sedlák na uv. m. 109—112 uvedl některé pozoruhodné důvody pro prioritu textu českého, jež se zdá vskutku pravděpodobnější, ač jest nápadné, že list v českém znění nezachován celý.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 25—27. Sice shoda některých míst s ‚Knížkami proti kuchm.' (v. pozn. 22) a dále zmínka o četných jiných kazatelích v Praze a o tom (jen v lat.), že káže jinde, mohly by nasvědčovati době pozdější, neboť Hus po odchodu z Prahy nekázal hned ani venku, leda ojediněle, čemuž zdá se svědčiti i předchozí žádost za modlitebné přispění, aby hojněji mohl psáti a kázati; ale naproti tomu narážka na popravy odpustkové, o sboření Betlema a zejména zmínka v latinském textu o interdiktu (v. násl. lat. znění pozn. 27) ukazují k datu svrchu položenému.

Mistr Jan Hus, kněz a slúha v naději pána Ježíše Krista, všem kteříž[a] v pravdě boha milují, jeho zákon vyznávají, čakajíce navštievenie spasitele, s nímž žádají na věky přebývati, „milost[1] a pokoj ot boha otce[b] a ot[c] pána Jezu Krista, jenž sě[d] dal na smrt pro naše hříchy,[e] aby vysvobodil nás z biedného světa[f] tohoto a ot věčného zatracenie vedle vůle otce[b] boha, jemuž jest sláva na věky[g] Amen."

Najmilejšie, slyše žádost vaši i prospěch v božiem zákoně, „bohu[2] děkuji" v radosti a žád[ám], aby ráčil vám dáti rozum dokonaný, aby, znajíce chytrosti Antychristovy a jeho posluov, nedali sě jím svésti ot božie pravdy. „I[3] uffámť jeho svaté milosti, žeť dokoná v vás,[h] což jest dobrého počal," a nedá vám odpadnúti ot své prav[dy], ot niež sú mnozí pro bázeň poběhli,[4] bojiece sě viece biedného člověka než všemohúcieho hospodina, „jenž[5] má moc zabíti i obživiti, zatratiti i spasiti," a svého věrného slúhu v pokušení zachovati a jemu za maličké utrpenie život v nesmierné radosti věčný dáti.

---

[a] kteryž *Vdb.* — [b] ocze *Vdb.* — [c] *chybí v P.* — [d] *psáno* jjye *Vdb.* — [e] *ve Vdb opr. z* hřihy. — [f] ssweta *Vdb.* — [g] weky *Vdb.* — [h] nás *Vdb.*

[1] *Srvn. Gal. 1, 3—5.* — [2] *Cor. 1, 4.* — [3] *Srvn. Filip. 1, 6.* — [4] *Narážka na Stanislava ze Znojma a Páleče, jež se u Husa i jindy častěji vrací; srvn. na př. č. 52, 57, 63.* — [5] *Srvn. Jac. 4, 12: kterýž může spasiti i zatratiti.*

Protož, najmilejší, nelekajte sě, ani vás strach zamúcuj, že některých z vás pokúšie hospodin, dopúštěje, aby slúhy Antichristovy vás póhony strašili. Neb die buoh otec každému synu svému v Přísloví Šalomúnových*: „Nelekaj[6] sě brzké hrůzy a obořených našie mocí zlých lidí. Hospodinť bude u boka[i] tvého a ostřeže nohu tvú, aby nebyl popaden.“ A skrze Dauida die o svém každém slúze, jenž pro něho trpí[7]: „S ním jsem v zamúcení, vysvobodím ho a oslavím ho.“

To vědúce, najmilejšie bratřie moji, jakož die svatý** Jakub[8]: „Za všelikú[k] radost mějte,[l] když v rozličná pokušenie padnete, vědúce, že slúženie viery vašie trpělivost činí a trpělivost skutek dokonalý má, aby byli dokonalí a cel[í], v ničem nedostateční.“ A potom die[9]: „Blahoslavený muž, kterýž trpí pokušenie, neb když zkušen bude, vezme korun[u] života, kterúž jest[m] slíbil buoh milovníkóm svým.“

Protož „stuojte[10] pevně v pravdě, kterúž ste poznali“; „vše,[11] což činíte, čiňte jako synové boží.[n] Doufajte, žeť jest Kristus svítězil, že i vy svítězíte.[o] Pomněte na něho, jenž trpěl[p] od hřiešniekuov protivenstvie, aby nepotuchli v své dobré žádosti. A spolu všickni, „složiece[12] každé břiemě a otstrčiece každý hřiech, běžmy trpělivostí[q] k ustavenému boji,
Vdb hledíce na stvořitele viery[r] a k dokonači Ježíšovi, * jenž, předloživ sobě radost, strpěl jest kříž, pohaněnie nedbav, a již na pravici[s] boží sedí.“ Ó poněvadž on, stvořitel, pán i král[t] všěho světa, bez své potřeby[u] v božství ráčil jest sebe ponížiti v člověčenství, že jsa bez vinny, ráčil nám hřiešným věrně tak[v] slúžiti, že podstúpiv zížeň a lačnost, zimu i vedro, trud i nespanie, v modlení, ponocování, v kázání, v práci i utiekánie trpěl jest od[w] biskupův, ot kněží, ot mistruov i ot zákoníkuov[x] veliké hanění, tak že sú ho nazývali žráčem i opilcem, bláznem i ďábelníkem, svódcí i božím rúhačem, řkúc také,[13] „že ten člověk[y] od boha nenie,“ jemuž vloživše vinu kacierstvie[z] vyvobcovali sú ho a z města vyvedšě, na kříži sú ho pověsili[aa] jako zlořečeného.[bb]

Ó poněvadž sú kněží tak učinili jemu, jenž jest všeliké neduhy slovem, bez peněz a bez nákladuov jě[cc] uzdravoval, ďábly vymietal, mrtvé křiesil a božiemu zákonu jě[cc] učil, nic jim neškodil, hřiechu do sebe neměv, jedné že jim jich zlost zevně pravil: i co sě divíte,[dd] že nynější[ee]

---

* *ve Vdb in marg.:* ‚[Proverbi]orum [terci]o'. ** *ve Vdb in marg.:* ‚[J]a[i] primo'.

[i] boha *P.* — [k] všecku *P.* — [l] mejte *Vdb.* — [m] st *doplněno ve Vdb mezi řádky.* — [n] vše, což — boží *v P až za větou:* Doufajte — svítězíte. — [o] jjwytyezytye *Vdb.* — [p] jest trpěl *P.* — [q] trpělivostí běžme *P.* — [r] věci *P.* — [s] *ve Vdb za tím škrt.* bo. — [t] král a pán *P; ve Vdb za tím škrtnuto:* sw. — [u] *ve Vdb za tím škrtnuto* w. — [v] tak věrně *P.* — [w] *ve Vdb za tím škrtn.* p. — [x] zakonyluov *Vdb.* — [y] czlowel *Vdb.* — [z] *psáno:* kaczyerſſtwye *Vdb.* — [aa] poweſſyly *Vdb.* — [bb] zloŕeného *Vdb.* — [cc] gye *Vdb.* — [dd] divíme *P.* — [ee] nyneſſy *Vdb.*

[6] *Prov. 3, 25—26.* — [7] *Ps. 90, 15.* — [8] *Jac. 1, 2—4.* — [9] *Jac. 1, 12.* — [10] *Srvn. 1. Cor. 16, 13.* — [11] *Srvn. Col. 3, 17.* — [12] *Heb. 12, 1—2; srvn. podobné užití tohoto citátu v listě Wycheově č. 22.* — [13] *Mat. 11, 19, Luc. 7, 34, Joh. 9, 16.*

Antichristovi poslové, jenž sú lakomější i smilnější, ukrutnější i chytřejší,[ff] nežli oni, že sě slúhám jeho protivie, hanějí je i pudie, zlořečí, žalařují i mordují.

Však řekl[gg] jest milostivý[hh] král, pán, mistr i otec, bratr milý, stvořitel mocný i vykupitel náš milosrdný[14]: „Nenávidí-li* vás svět, vězte, že jest mě prvého nenáviděl; byšte z světa[ii] byli, svět by, což jeho jest, miloval, ale[kk] že zez světa[ll] nejste, a že sem já vás vyvolil z světa, protož vás nenávidí svět. Pomněte na mú řěč,[mm] kterúž pravil sem vám: Neníť věčí slúha, než pán jeho. Poněvadž[nn] mě pudili sú, i vás puditi budú, zachovali-li sú mú řěč,[oo] i vašiť zachovají. Ale[kk] ty všecky věci čini[ti][pp] budú vám pro[qq] jméno mé, neb neznají toho, jenž poslal jest mne.[rr]“

Aj, teď máte prorokovánie[ss] svého spasitele, že jeho vyvolení mají trpěti od světa, to jest od zlých lidí, jenž boha otce i[tt] pána Ježíše v pravdě neznají; neb ač ústy řkú, že boha znají, ale[kk] zlými skutky sě jeho odřiekají[uu]; tak die svatý** Pavel.[15] A skutkové jich jsú zevní: lakomstvie* i svatokupetstvie, přielišná pýcha i smilstvie, božieho slova opuštěnie i potupenie, nálezkuov jich nad boží zákon velebenie a pokory i chudoby, nesmilnosti i utrpení Ježíšova[vv] zavržení. * 3 Vdb

Aniž přestanú[ww] zlí sě protiviti a věrní Ježíšovi údové trpěti, dokud zde boj Kristóv a Antichristóv stane. Nebť die svatý*** Pavel[16]: „Všickni, kteříž chtie věrně živi býti v Kristovi Ježíšovi, protivenstvie budau trpěti. Ale[kk] zlí lidé a svódce prospějí u větší[xx] zlé, blúdiece a v blud[yy] púštějíce.“

Miení svatý Pavel, že dobří všickni[zz] mají trpěti pro Krista Ježíše, a zlosynové ti budú blúditi a jiné svoditi a tak v zlosti svú vuoli k zatracení plniti.[a] Protož prorokoval jest milosrdný spasitel na výstrahu svým vyvoleným řka[17]: „Aj, já posielám vás jako ovce mezi vlky; protož buďte opatrní jako hadové a sprostní jako holubice, a varujte sě od lidí. Neb dají vás v zbory své,“ to jest k pohanění, „a v školách svých budú vás mrskati. A dá bratr bratra na smrt a otec syna, a vstanú děti proti otci a proti mateři a smrtí [je] zahubie,[aa] a budete v nenávisti všem pro méno mé. A ktož setrvá až do konce, ten spasen bude. A když vás budú puditi v městě tomto, utecte[b] do jiného.“ A že ten běh stane do súdného dne.

---

* *ve Vdb in marg.:* ‚15°‘. — ** *ve Vdb in marg.:* ‚[T]hi 3°‘. — *** *ve Vdb in marg.:* ‚2ª Thi‘.

[ff] lakomeiſy, ſmylneiſy, vkrutneyſiſy, chytreyſiſy *Vdb.* — [gg] Wſal rzel *Vdb.* — [hh] milostivé *Vdb; známka moravského dialektu písařova?* — [ii] z ſiſyeta *Vdb.* — [kk] alle *Vdb.* — [ll] ze ziſwyeta *Vdb.* — [mm] rzyes *Vdb.* — [nn] ponyewaz *Vdb.* — [oo] *ve Vdb oprav. z* rzyeſ. — [pp] czyny *Vdb.* — [qq] o *připsáno mezi řádky Vdb.* — [rr] me *Vdb.*. — [ss] *ve Vdb druhé* ro *mezi řádky.* — [tt] *ve Vdb nad řádkem.* — [uu] odrzyekay *Vdb.* — [vv] Ježíšovi *Vdb.* — [ww] přezsstanú *Vdb, ale z nadepsáno dodatečně.* — [xx] věci *P.* — [yy] *ve Vdb za tím škrtnuto* wſtu. — [zz] wſczkny *Vdb.* — [a] plynauti *P.* — [aa] *tak P; ve Vdb* je *chybí.* — [b] utezte *Vdb.*

[14] *Joh. 15, 18—21.* — [15] *Tit. 1, 16.* — [16] *2. Tim. 3, 12—13.* — [17] *Mat. 10, 16—17, 21—23.*

Die dále[18]: „Věru pravi vám, neskonáte měst ysraelských, ažť příde syn člověka. Nenie učedlník nad mistra, ani slúha nad pána svého. Dosti jest učedlníku, aby byl jako mistr jeho, a slúze, aby byl jako pán jeho. Poněvadž otce čelednieho Belzebubem jsú nazývali, čím viece čeledíny jeho? Protóž neroďte sě jich báti.“

Aj takť jest mluvil spasitel, své budúcí vystřiehaje, uče i těšě je; vystříhaje, aby opatrně sě měli, vlky hltavé po skutciech[d] znali, jenž chtie lakomstviem vešken svět pohltiti,[e] a falešné[f] proroky aby po tom znali, že sě s pravými proroky ani v písmě ani v skutciech nesjednávají, a jako falešné Kristy, jenž praví, žej jsú oni naprvnější[g] Kristovi úředníci, a súce v skutciech největčí jeho protivníci. Rádi by, by mohli, jeho slovo udusili, jenž sě jich pýšě, lakomství, svatokupetství,[h] smilství i jiným jich skutkóm protiví.

Prvé sú sáhli na všecky kaply, aby v nich slova božieho nekázali[19]; Vdb toho jim Krisstus nepřepustil. Již sú sáhli, * jakož slyším, aby Bethlem zbořili,[20] a v kostelích, v kterých proti jejich zlosti káží, aby[21] nekázali.[i] Také, uffám bohu, v tom neobdržie. Prvé sú sieti póhonů a kletby na Huss rozestřeli,[22] a již na mnohé sú zavlekli. Ale[kk] poněvadž hus, lénie pták, domácí, neletavý vysoko, jim ty sieti počela jest dřieti, ovšem i[k] jiní ptáci mnozí, jenž[l] i životem vysoko k bohu lécí, rozdrú jim jich sieti. Zavlekli sú póhonem, ostrašili sú klatbú jako dřeveným ostřiešem a konečný z túlu Antichristova sú šíp vystřelili, když sú boží službu a chválu stavili. A čím viec chtie svú zlost tajiti, tiem ji[c] viece oznamují,[m] a čím viece chtie býti svobodni, tiem viece práce mají, a čím[c] viece svá ustavenie jako sieti chtie tvrditi, tiem sě jim více drú, a chtiece mieti pokoj tělesný, ztratili[23] sú jej[c] i duchovní, jiným chtiece[n] škoditi, sami sobě viece škodie.

Děje sě jim jako židovským kněžím a biskupóm, jenž, což sú chtěli zachovati, to sú ztratili, a čeho sú sě chtěli vystřieci, v to sú upadli, mně,[o] by pravdu přemohli[p] v plně, jenž na věky přemáhá, mně,[o] by ji utlačili, ana tu zvláštnost[q] má, že čím ji viece chtie zastieniti, tiem viece sě osvěcuje, a čím ji viece doluov tlačie, ač druhdy padne, ale potom viece sě pozdvihne.

[c] *chybí v P.* — [d] *ve Vdb za tím škrtnuto* na. — [e] polhtyty *Vdb.* — [f] fallešné *Vdb.* — [g] zey gſſu ony naprwneyſſy *Vdb.* — [h] ſſwatokupetſſtwi *Vdb.* — [i] *ve Vdb za tím škrtn.* la. — [k] ji *P.* — [l] gens *Vdb.* — [m] práce mají. *P.* — [n] a chtě jiným *P.* — [o] mniem *Vdb;* mnějíc *P.* — [p] *ve Vdb za tím škrtnuto* wl. — [q] vzvláštnost a vzrost *P.*

[18] *Mat. 10, 23—26, citováno však místy volně.* — [19] *Míněn zákaz kázání v kaplích, vydaný Alexandrem V. dne 20. pros. 1409; v. Palacký, Docum. str. 374—376.* — [20] *Nařízení o sboření Betléma vydáno asi v srpnu a došlo do Prahy před koncem září 1412.* — [21] *Míněna asi péče o zachovávání interdiktu, jehož v některých kostelích od přátel Husových nedbáno.* — [22] *Narážky na jednotlivé fáse Husova procesu, srvn. i č. 45. K dalšímu srvn. Knížky proti knězi Kuchmistrovi, Erben III, 253 n.* — [23] *Myšlenka běžná u Matěje z Janova.*

Biskupové, kněžie, mistři a zákoníci, Herodes i Pilát, měštěné Jerusalemšcí i obec pravdu sú odsúdili i mrtvili i v hrob položili,[r] ona pak, vstavši, přemohla jest všecky, za jednoho kazatele, to jest za se,[s] dala jim jich dvanácte i více. A táž pravda za hus jednu nestatečnau dala jest Praze orlův mnoho i sokolův,[24] jenž zrak dobrý mají, vysoko milostí lécí[t] a dobře králi a pánu Ježíšovi ptáky loví, on jich posílí i všech svých věrných, jimž dí[25]: „S vámi jsem až do skonání světa.“ Ó poněvadž on, pravý bůh, všemohúcí, jest s námi, obránce najmocnější a najjistější, král a dárce najštědřejší, kdo proti nám v boji ostojí, který strach nás od něho odlaučí, která smrt oddělí? I co ztratíme, když pro něho zboží, přátely, čest, bídný svět i život bídný složíme? Jistě teprv bídy zbudeme, stokrát utěšenější zboží, přátely milejší a chválu radostivější přijmene, smrt nás od těch věcí neodlaučí. Neb kdo pro Krista umře, ten vítězí, vší bídy zniká a radosti věčné požívá, jíž vám všem se všemi věrnými i se mnau rač dopomoci spasitel milosrdný Ježíš Kristus.

Tuto řeč vám píšu, bratří milí i sestry milé, aby stálí byli...

V P nadpis: ‚Šestá epištola.‘

49*.

M. Jan Hus Pražanům: těší se z jejich stálosti, napomíná, aby vytrvali, a stěžuje si na násilnosti protivníků, oznamuje, že káže jinde.

[Na neznámém místě, 1412, November (?).]

Rukopis nezachován, zastupují jej Opera (Op).

Opera I f. 95′—97 č. VI = I² pag. 119—121 č. VI = Palacký, Documenta str. 36—41 č. 17. Český překlad Mareš 82—88 č. 27 = str. 98—105 č. 27² = str. 55—59 č. 27.³ — O českém znění, asi původním, v. poznámky v úvodě k č. 49.

O čase srvn. Novotný, Listy 25—27; srvn. poznámky k textu českému; zmínka, že káže jinde, sice by mohla svědčiti o pozdější době vzniku, ale hned následující žádost o modlitebnou podporu jeho hojnějšího psaní a kázání ukazuje, tuším, že tak činí dosud ojediněle; rozhodující pak jest, tuším, zmínka o interdiktu (v. pozn. 27.), z níž plyne, že Hus ještě od svého odchodu v Praze nebyl.

Magister Johannes[a] Hus, servus in spe Jesu Christi, omnibus, qui diligunt deum, illiusque legem confitentur, expectantes revelacionem sal-

Č. 49: [r] *tím končí Vdb.* — [s] zase *P.* — [t] létají neb lécí. *P.*

Č. 49: [24] *Mohla by snad býti narážka na Jakoubka a Drážďanské mistry; srvn. Sedlák, Mikuláš z Drážďan (Hlídka, 1914, zvl. ot. v Brně t. r.).* — [25] *Mat. 28, 20.* — [26] *2. Thes. 3, 3—4.*

Č. 49*: [a] Joannes *Op.*

vatoris, cum quo vivere in eternum desiderant, „gracia[1] et pax a deo patre et domino Jesu Christo, qui se dedit victimam pro peccatis nostris, ut nos de hoc calamitoso mundo et eterna dampnacione secundum voluntatem dei patris liberaret, cui gloria in secula. Amen."

Audiens, carissimi, vestrum desiderium et felicem in verbo dei progressum „gracias[2] deo ago" petoque, ut vobis perfectum dignetur dare intellectum, quo agnoscentes astucias et fraudes Antichristi illiusque ministrorum, non permittatis vos a veritate dei abduci.

Ego „confido[3] in eius misericordiam, quod bonum opus in vobis inceptum perficiet" et non sinet vos a sua veritate aberrare, a qua multi propter metum periculi recesserunt,[4] reformidantes magis miserum hominem, quam omnipotentem deum „qui[5] habet potestatem occidere et vivificare, perdere et salvare'" suosque fideles in variis et gravibus servare periculis, ac illis pro parva momentaneaque passione vitam in ineffabili gaudio eternam dare.

Quapropter, carissimi, ne timeatis, neque terrore conturbemini, quod aliquos ex vobis dominus tentet, permittens, ut vos ministri Antichristi sua tyrannide perterrefaciant. Nam ipse deus Proverb. cap. 3. ad quemlibet suum servum dicit[6]: „Ne paveas repentino terrore et irruentes tibi potencias impiorum; dominus enim erit a latere tuo" etc. Et per prophetam Dauid dicit[7]: „Cum illo sum in tribulacione, liberabo eum et glorificabo" etc.

Hoc scientes, carissimi, ut dicit sanctus Jacobus[8]: „Pro omni reputate gaudio, dum in varias tentaciones inciditis, scientes, quod probacio fidei vestre pacienciam parit, et paciencia bonum opus habet, ut sitis perfecti, integri, et in nullis deficientes". Et deinde dicit[9]: „Beatus vir, qui suffert tentacionem. Nam cum probatus fuerit, recipiet coronam vite, quam deus diligentibus se promisit".

State igitur firmiter[10] in veritate, quam cognovistis; omnia,[11] quecumque facitis, ut filii dei facite. Confidite, quia Christus vicit, et vos eciam vincetis. Mementote illius, qui a peccatoribus multas persecuciones passus est, ne deficiatis in vestro bono desiderio, et simul „deponentes[12] omne onus peccati, curramus ad assiduum bellum, considerantes* authorem fidei et consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio passus est crucis ignominiam confusione contempta, atque in dextera sedis dei sedet".

Quandoquidem ille creator, rex et dominus tocius mundi, non adactus
5 Op necessitate * divinitatis se humiliavit in humanitate, cum sit innocens,

---

* *V Op in marg. poznámka:* ‚Exemplum Christi'.

[1] *Srvn. Gal. 1, 3—5.* — [2] *Philip. 1, 3.* — [3] *Srvn. Philip. 1, 6.* — [4] *Patrně narážka na Stanislava a Pálče, jak se i jindy často u Husa vrací; v. č. 52, 57, 63.* — [5] *Srvn. Jac 4, 12: qui potest perdere et liberare.* — [6] *Proverb. 3, 25—26.* — [7] *Psalm. 90, 15.* — [8] *Jac. 1, 2—4.* — [9] *Jac. 1, 12.* — [10] *Srvn. 1. Cor. 16, 13.* — [11] *Srvn. Col. 3, 17.* — [12] *Heb. 12, 1—2; srvn. podobné užití tohoto citátu v listě Wycheově č. 22.*

nobis peccatoribus fideliter inservivit, tolerans famem, sitim, frigus, estum, vigilias, debilitatem, in docendo labores, ab episcopis, sacerdotibus et scribis graves contumelias perpessus est, adeo ut eum „voracem, potatorem", demoniacum et blasphemum appellarent, dicentes, „quod ille homo a deo non est[13]", quem, notam heresis obicientes,[b] excommunicaverunt, educentes extra civitatem, crucifixerunt tamquam maledictum.

Si igitur Christus talia a sacerdotibus passus est, qui omnes languores verbo, idque sine pecunia et sumptibus curavit, demonia eiecit, mortuos suscitavit, legem dei eos docuit, in ulla re nemini nocuit, neque peccatum fecit, hoc tantum, quia eorum maliciam detexit: quid miramur, si hodie Antichristi ministri,* qui sunt magis avari, luxuriosi, crudeles et astuti quam Pharisei, servos dei persequuntur, contumelia afficiunt, illis maledicunt, eos excommunicant, incarcerant et occidunt?

Memineritis, quid noster rex et dominus dixerit[14]: „Si, inquit, odit vos mundus, scitote, quod me prius odio habuit; si ex mundo essetis, mundus, quod suum est, diligeret. Sed quia de mundo non estis, et quia ego vos elegi de mundo, ideo vos odit mundus. Mementote sermonis mei, quem locutus sum vobis: non est maior servus domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur. Si meum sermonem servaverunt, et vestrum servabunt. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum, quia non noverunt eum, qui misit me".

En habetis propheciam nostri salvatoris, quod illius electi persecucionem semper pacientur a mundo, hoc est, a malis hominibus, qui Deum patrem et dominum Jesum in veritate non noverunt. Nam „licet ore confiteantur se deum nosse, tamen malefactis suis eum negant", ut sanctus Paulus ad Titum dicit.[15] Quorum opera sunt manifesta: avaricia, simonia, fastus, luxuria, desercio et contemptus verbi dei, quique humanas tradiciones omni verbo dei anteferunt, humilitatem, paupertatem, temperanciam et amorem Christi nihili facientes.

Quare non cessabunt mali pios persequi, donec hic bellum Christi et Antichristi durabit.** Nam dicit sanctus Paulus[16]; „Omnes, qui pie vivere volunt in Christo, persecucionem pacientur. Verum mali homines et seductores proficient in peius, semper errantes et in errorem mittentes".

Wlt sanctus Paulus hiis verbis, quod omnes pii pro Christo persecucionem pacientur, mali vero errabunt et alios seducent, ac ita in malicia suam voluntatem in perdicionem implebunt. Prophetavit igitur de illis salvator dicens[17]: „Ecce, ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbe,

---

* *in marg.:* ‚Sevicia Antichristi in pios'. — ** *in marg.:* ‚Bellum Christi et Antichristi'.

[b] obijcientes *Op.*

[13] *Mat. 11, 19, Luc. 7, 34, Joh. 9, 16.* — [14] *Joh. 15, 18—21.* — [15] *Tit. 1, 16.* — [16] *2. Tim. 3, 12—13.* — [17] *Mat. 10, 16—17, 21—23.*

et cavete ab hominibus. Nam tradent vos in conciliis[c] et in synagogis suis flagellabunt vos. Et tradet frater fratrem in mortem, et pater filium, et consurgent filii contra patrem et matrem, et morte afficient eos, et erunt invisi omnibus propter nomen meum. Qui autem perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit. Et si vos persecuti fuerint in hac civitate, fugite in aliam". Hec autem persecucio durabit usque ad diem iudicii.

Dicit ergo ulterius[18]: „Amen dico vobis, non perambulabitis omnes civitates in Israel, donec veniat filius hominis. Non est discipulus super[d] magistrum neque servus super[d] dominum suum. Satis est discipulo, ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus suus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos eius. Quare ne timeatis".

Hec ad suos discipulos, ut talia possint evitare, locutus est, erigens mentes eorum, ut prudentes sint, et lupos rapaces per eorum opera agnoscant, qui sua avaricia universum mundum absorbere volunt.

Preterea docuit eos, quomodo falsi prophete cognoscantur, quod videlicet cum veris prophetis neque in scripturis, neque in operibus consenciunt. Sunt itaque falsi Christi, qui dicunt se esse primarios Christi discipulos, existentes in operibus capitales illius hostes et adversarii. Omnibus ergo modis, si posset fieri, verbum dei opprimere conantur,[e] quia eorum contumaciam, superbiam, avariciam, luxuriam, simoniam et alia mala opera reprehendit.

Invaserunt igitur quedam templa et sacella, ne in illis verbum dei predicaretur,[19] verumtamen tale facinus Christus illis perpetrare non permisit. Iam, * ut audio, moliuntur, ut sacellum Bethlehem diruant,[20] et in aliis templis, in quibus verbum dei docetur, prohibent predicare.[21] Verumtamen confido in deo, quod nihil efficient. Prius laqueos, citaciones et anathemata Anseri[22] paraverunt, et iam nonnulis ex vobis insidiantur: sed quia Anser animal cicur, avis domestica, suprema volatu suo non pertingens, eorum laqueos rupit, nihilominus alie aves, que verbo dei et vita volatu suo alta petunt, eorum insidias conterent. Tetenderunt laqueos suos et anathemate tamquam ligneo accipitre perterrefecerant ignitumque ex Antichristi pharetra iaculum emiserunt, dum verbum dei et cultum illius prohiberent. Verum quo magis suam naturam occultant, eo sepius innotescit, et quo magis nituntur suas tradiciones tamquam rete expandere, eo magis rumpuntur, et volentes habere pacem mundi, eam amit-

---

* *V Op in marg.:* ‚Consilium de diruendo templo Bethlehem'.

[c] concilia *Op, opraveno podle Vulg.* — [d] supra *Op.* — [e] conatur *Op.*

[18] *Mat. 10, 23—26; citováno všude místy volně.* — [19] *Zákaz kázání v kaplích vydaný od Alexandra V dne 20. prosince 1409; v. Palacký, Docum. str. 374—376.* — [20] *Nařízení o sboření Betléma vydáno asi v srpnu a došlo do Prahy před koncem září 1412.* — [21] *Míní se asi péče o zachovávání interdiktu, jehož v některých kostelích od přátel Husových nedbáno.* — [22] *Narážky na jednotlivé fáse Husova procesu, srvn. i č. 45. K dalšímu srvn. Knížky proti knězi Kuchmistrovi, Erben III, 253 n.*

tunt,[23] simulque et spiritualem, cum aliis velint nocere, sibi ipsis maxime obsunt.

Accidit* igitur illis sicuti Iudeorum sacerdotibus et pontificibus, quod ea, que conabantur retinere, amiserunt, et quod fugere volebant, in id inciderunt, putantes se veritatem, que semper vincit, posse vincere et eam opprimere, cum hec sit ipsius proprietas et natura, ut, quo magis obscuratur, eo magis illucescit, et quo magis deprimitur, eo magis elevatur. Pontifices, sacerdotes, scribe et Pharisei, Herodes et Pilatus ceterique Jerosolimitani veritatem condempnaverunt et morti tradiderunt et sepelierunt, illa vero resurgens, vicit omnes, loco sui dedit alios duodecim predicatores.

Et hec eadem veritas pro uno Ansere infirmo et debili multos falcones et aquilas, que acie oculorum alias aves superant, Pragam misit[24]; he alte gracia dei volitant, et Christo Jesu alias aves rapiunt, qui illos corroborabit et omnes fideles suos confirmabit. Nam dicit[25]: „Vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummacionem seculi“. Si igitur ille verus deus est nobiscum, defensor potentissimus et rectissimus, quis contra nos in milicia[f] sua poterit consistere? Quis metus ab illo nos separabit, aut que mors separabit? Quid amittemus, si causa illius opes, amicos, honores mundi et vitam miseram amiserimus? Certe dum[g] miseria hac liberabimur, centuplo splendidiores opes, amicos cariores et gaudium perfeccius recepturi, mors his rebus nos non privabit. Nam qui pro Christo moritur, ille vincit et omni miseria liberatur gaudiumque eternum percipit, ad quod nos omnes salvator Jesus Christus perducere dignetur.

Hanc epistolam, fratres carissimi et sorores dilecte, ideo scripsi, ut sitis in agnita veritate constantes, nec citaciones ullas metuatis, aut minus quam antea ob crudeles eorum minas verbum dei audiatis. „Nam fidelis deus est,[26] qui vos confirmabit et custodiet a malo“.

Denique obsecro vos, carissimi, orate pro illis, qui veritatem dei cum gracia annunciant, et pro me quoque orate, ut et ego contra maliciam Antichristi scribam copiosius et predicem, utque me deus in acie, cum id maxima necessitas exiget, constituat, quo illius veritatem tuear.

* Nam hoc scitote, quod non subterfugio, quominus pro veritate dei hoc miserum corpus periculo aut morti exponam, cum sciam vobis[h] nihil deesse in verbo dei, imo magis in dies propagari veritatem ewangelii. Verum cupio propter eos vivere, qui violenciam paciuntur et indigent * 97 c

---

* V *Op in marg.:* ‚Prophecia de pernicie cleri ad exemplum sacerdotum Judaicorum‘.

[f] malicia *Op; opravil Palacký.* — [g] demum *Op.* — [h] nobis *Op.*

[23] *Myšlenka běžná u Matěje z Janova.* — [24] *Mohla by snad býti narážka na Drážďanské mistry, o nichž srvn. Sedlák, Hlídka 1914, zvl. ot.* — [25] *Mat. 28, 20.* — [26] *2. Thess. 3, 3.*

predicacione verbi dei, ut hoc pacto malicia Antichristi, quo eam pii evitare possint, detegatur. Quapropter alibi predico, et aliis[i] ministro, sciens in me voluntatem dei impleri, sive in morte ab Antichristo, sive in infirmitate. Et si venero Pragam, certus sum, quod mei adversarii insidiabuntur michi vosque persequentur,[27] qui deo non serviunt et alios servire prohibent. Nos vero pro illis deum oremus, ut, si qui sunt inter eos electi, ad agnicionem veritatis convertantur.

In hiis, que scripsi, det vobis deus intellectum et perseveranciam, et vestrum desiderium dignetur omnibus bonis per merita Jesu Christi adimplere, qui pro nobis contemptissimam et crudelissimam mortem passus est, relinquens nobis exemplum, ut nos similiter paciamur secundum eius voluntatem. Amen.

V Op nadpis: ‚Ad Pragenses. Gratulacio de constancia in audiendo verbum dei cum exhortacione, ne vel minis et terriculamentis Antichristi, vel eorum, qui defecerunt, exemplis frangantur'.

50.

M. Jan Hus „věrným" v Praze: napomíná, touže po styku s nimi, k stálosti, zvláště při nynějších pokusech zavříti Betlem.

[V neznámém místě, 1412, Octob.-Novemb.]

Rkp. kapitulní D 50 (= Kp) f. 31—31'; rkp. univ. knihovny X E 24 (= Univ) f. 384; rkp. kapitulní F 20 (= Kpl) f. 111—111'; o Op v. odst. 3.

Op I f. 97 č. VII = I[2] str. 121—122 č. VII; Höfler II, 214—215 (z Univ); Palacký, Docum. 43—44 č. 19; (z Kpl, Univ). — Český překlad Mareš str. 92—93 č. 29 = str. 109—110 č. 29[2] = str. 61—62 č. 29[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 25—27 č. 5 = Flajšhans, Listy str. 56—57 č. XXVIII.

Text Op rozchází se úplně se zněním rkpisným. Flajšhans str. 25 míní tudíž, že list psán původně česky, což vzhledem k určení nebylo by nemožné. Ježto však biblické citáty jsou ve znění rkpisném velmi přesné, jest také možno, že latinský text přeložen záhy do češtiny a pro Op pořízen zpětný překlad do latiny.

O čase Novotný, Listy Husovy 28 a d.

Fidelibus atque zelantibus dominum Ihesum Christum et verbum eius, qui habitant in Pragensi civitate, M. Johannes Hus[a] servus[b] dei,[b] presbiter inutilis, desiderium perseverancie in dei karitate.[c]

Č. 49*: [i] illis *Op.*

Č. 49*: [27] *Z toho, tuším, plyne jasně, že Hus od svého odchodu z Prahy ještě tam (ani na krátko) se nevrátil.*

Č. 50: [a] Huss *Kpl, Univ.* — [b] *chybí v Kpl, Univ.* — [c] carit. *Univ, Kpl.*

Karissimi[d]! Obsecro vos, repletus ingenti desiderio,[c] ne ab agnita veritate retrocedatis, quam misericors salvator vobis agnoscere est largitus. „Confido[l] etenim, quod in vobis electis, que cepit[f] dominus, perficiet“ et in temptacione perseveranciam errogabit, sicut[g] eciam de me ipso confido clementissime bonitati nostri salvatoris, quamquam nunc possum[h] cum apostolo dicere, quod „vivere michi Cristus[i] est et mori lucrum, quod si vivere in carne, hic michi fructus operis est, et quid eligam, ignoro. Coartor[k] enim e duobus, desiderium habens dissolvi et esse cum Christo, et multo magis melius; permanere autem in carne necessarium est propter vos“. Sic inquit apostolus ad Philippenses,[2] carceri Romano mancipatus.

Similiter vobis, dilectissimi, dico, quamvis carceri non astrictus,[l] quod eligerem[m] mori pro Christo et esse cum illo, vobiscumque[n] * laborare * 111′ K
cupio pro salute vestra, „et quid eligam[o] ignoro,“ misericordiam dei prestolando.[p] Formido siquidem, ne in vobis multa mala perpetrentur,[q] ne fideles paciantur et iniqui in[r] anima[s] deperirent. Qui nunc gratulantur exposcuntque, ut nedum[t] verbum dei in me sopiatur, sed et ut locus verbi dei[u] Bethleem fuste recludatur. Sed numquid posse postulatum cunctipotens dominus illis edonabit? Etsi propter scelera scelestorum permittet, quemadmodum in Bethleem, in qua natus est, et in Jerusalem, in qua nos redemit, * semper laudem gracie ipsius personemus, humili- * 31′ K
antes sub potencia eius, qui cum se diligentibus est pro seque pacientes liberat, et[v] insultatores igni perpetuo reservat.[v] Hinc est, karissimi[d] in domino, obsecro, ne tediis[x] deficiatis, sed pocius salvatorem exoretis, ut nobis perseveranciam in bono tribuat, confidamusque de immensa eius bonitate, quia[y] verbum suum liberabit,[z] auxiliumque nobis in Antichristum prebebit, contra quem oracione vestra, si Cristo[aa] libuerit, verbo dei rebellabo. Pax et karitas,[c] profectus in bono, dehincque vita eterna in gloria sit vobis[bb] a domino nostro Ihesu Cristo.[cc] Amen.

V Univ (jinou rukou souv.) a v Kpl nadpis: ‚1[a] epistola Mgri Johannis Huss,[dd] propter verbum dei persecuti a[ee] sacerdotibus[ee] et[ee] canonicis,[ee] amatoribus verbi dei[ff] Pragam[gg] legata‘.[hh]

V Kp nadpisu není.

---

[d] carissimi *Univ.* — [c] ing. gaudio et desid. *Kp.* — [f] fecit *Univ.* — [g] sed *Kp, Univ.* — [h] possim *Kp.* — [i] Christus *Univ.* — [k] coactor *Kpl.* — [l] asrictus *Kp.* — [m] elegerim *Univ.* — [n] vobiscum *Kp.* — [o] *v Kp dodáno in marg.* — [p] prestulando *Kp.* — [q] *v Kpl opraveno z* perperentur *novým vypsáním* etrentur. — [r] *chybí v Kp.* — [s] animam *Kp.* — [t] nondum *Univ.* — [u] *v Univ opraveno z* dei verbi. — [v] et — reservat *chybí v Kp.* — [x] in tediis *Univ.* — [y] *v Kpl následuje škrtnuté* v. — [z] libertabit *Kpl.* — [aa] Christo *Univ, Kpl.* — [bb] nobis *Kp.* — [cc] Christo *Kpl.* — [dd] Epistola 1[a] M Jo H *Kpl.* — [ee] *chybí v Kpl.* — [ff] divini *Kpl.* — [gg] Pragensibus *Univ.* — [hh] relegata etc. *Kpl.*

[1] *Srvn. Phil. 1, 6; Confidens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis opus bonum, perficiet . . .* — [2] *Phil. 1, 21—24.*

51.

M. Křišťan z Prachatic, rektor university, M. Janovi Husovi: vzpomínaje slov Písma: „Iustum non contristabit, quidquid ei acciderit,[1]“ a dále: „Omnes, qui pie volunt vivere in Christo Ihesu, persecucionem pacientur,[2]“ těší Husa v jeho zarmoucení a opuštěnosti od přátel.

[V Praze, 1412, Oct.—Nov.]

Ztracen; zmínka o něm a jeho obsahu v odpovědi Husově; v. č. 52.

52.

M. Jan Hus rektoru university M. Křišťanovi z Prachatic: děkuje za dopis (srvn. č. 51) a oznamuje své odhodlání bojovati až do smrti proti moci Antikristově.

[Na neznámém místě, 1412, říjen 16.—prosinec 25.]

Univ. III G 6 (= U) f. 15—15′; Gersdorfský IV 24 (= Gd) f. 208—209; jiný rukopis, úzce spřízněný s Gd, zastupují Opera (= Op).

Op. I f. 94—94′ č. IIII = I², str. 118 č. IIII; Höfler II, 222—223 (z U); Palacký, Docum. str. 54—55 č. 26 (z U). — Český překlad Mareš str. 107—110 č. 37 = 126—128 č. 37² = 71—73 č. 37³ = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 43—46 č. 8 = Flajšhans, Listy str. 65—67 č. XXXI.

Venerabilis domine rector, magister et pater graciose! Valde consolatus sum ex vestra litera,[1] in qua inter cetera scribitis[2]: „Justum non contristabit, quidquid[a] ei acciderit“; et iterum[3]: „Omnes, qui pie volunt vivere, persecucionem pacientur in Christo Ihesu.[b]“ Ex quibus infertis, quod me non frangat, deiciat et contristet,[c] sed firmet, sublevet et letificet tribulacio temporalis sociorumque absencia. Gratus valde istam consolacionem accipio, pensans scripture antecedencia.[4] Quia[d] si iustus sum, non me, quidquid[e] sit, contristabit, ut a veritate deiciar; et si pie in Christo vivo et volo vivere, necesse est me persecucionem in nomine Christi pati.* Quia si oportebat[f] Christum pati et sic intrare in gloriam suam, necesse est nos miseros crucem tollere et sic ipsum in passionibus imitari.

---

* *V Op in margine:* ‚Iustorum constantia et patientia in retinenda veritate‘.

Č. 51: [1] *Prov. 12, 21.* — [2] *2. Tim. 3, 12.*

Č. 52: [a] quidquit *Gd;* quicquid *Op.* — [b] in Chr. Ih. pers. paciuntur *U.* — [c] non frangat, non deiciat, non contristet *Op.* — [d] qui *Gd, Op.* — [e] quitquid *Gd;* quicquid *Op.* — [f] opport. *Gd.*

Č. 52: [1] *List ztracen; srvn. č. 51.* — [2] *Prov. 12, 21.* — [3] *2. Timot. 3, 12.* — [4] *Pavel před tím vzpomíná svých pronásledování a své stálosti.*

Unde certifico vos, venerabilis domine rector, quod numquam persecucio me tedio afficit, si me[g] peccata mea et deordinacio christiani populi non* afficeret. Quid enim mihi divicie seculi, que sunt stercora, si tollerentur, possunt molestie inicere, quid ablacio favoris seculi, qui scit a via Christi deicere, quid infamia illata, que purgat et clarificat dei filios, humiliter tollerata,[h] ut fulgeant sicut sol in regno patris sui, quid, si tolleretur michi[i] vita misera, que est mors, quam qui hic perdit, mortem deponit et veram vitam invenit? Sed ista non concipiunt homines fastu, fama, ambicione et *avaricia excecati, et quidam timore, ubi non erat * 208'
timor,[5] a veritate aversi; qui paciencia, et sic caritate et omni virtute 15' U
privati tabescunt, in animo perplexi mirabiliter, eo quod eos urget ex una parte veritatis cognicio, et[k] ex alia parte** timor, quo timent famam perdere et corpus miserum exponere[l] usque ad[m] mortem. Illud ego, spero de domino Ihesu, exponam, si misericordia prestiterit; quia non opto in hoc nequam seculo vivere, nisi ad penitenciam me et alios ut[n] possim secundum dei beneplacitum[o] provocare.

Hoc ipsum et vobis opto, et[p] hortor vos in Christo Ihesu cum omnibus vestris commensalibus, ut sitis parati ad prelium, quia primo inceperunt Antichristi preludia, ad que primo consequetur † pugna. Et oportet,[f] quod Auca[6] alas moveat contra alas Vehemot et contra caudam, que semper cooperit abhominacionem bestie Antichristi. Quis est cauda††; ostendit[q] propheta, dicens[7]: „Propheta docens mendacium, ipse est cauda, et honorabilis senex ipse est caput,“[r] disperdet dominus caput[r] et caudam,[s] id est papam et eius prophetas, magistros, doctores et iuristas, qui falso nomine sanctitatis cooperiunt abhominacionem bestie. Que rogo maior abhominacio, quam si meretrix discooperiendo se totam inferius, publice parata esset cuilibet, qui vellet cum ea fornicari? Adhuc maior est abhominacio bestie, que parata est a quocunque veniente adorari, sedens in loco dignitatis, quasi sit deus, et existens parata vendere, quidquid[e] voluerit quis emere in spiritualibus; *et vendit illud,[t] quod non habet. Ve * 209
mihi ergo, si super ista abhominacione non predicavero, non flevero et non scripsero.[8] Michi ve, vos videritis, cui non est ve. Clamat[9] aquila volitans: „Ve, ve, ve hominibus habitantibus in terra!“

---

* *V Op in margine:* ‚Pia sollicitudo pro populo.‘ — ** *V Op in marg.:* ‚Quidam defecerunt.‘ — † *V Op in margine:* ‚Exhortatio plena prophetici spiritus et pietatis. — †† *V Op in margine:* ‚Caput et cauda Antichristi.‘

[g] si non me *U.* — [h] tollerata humiliter *U.* — [i] michi tolleretur *U.* — [k] *chybí v Gd.* — [l] *v Gd před tím vyškrabáno* perdere. — [m] *chybí v U.* — [n] *chybí v Op.* — [o] placitum *Gd, Op.* — [p] *v Gd předchází škrtnuté* et hoc. — [q] Quae sit cauda, ostendit *Op.* — [r] capud *U.* — [s] caudam et caput *Gd, Op.* — [t] id *U.*

[5] *Srvn. Psalm 13, 5 (= 52, 6); jest to zároveň narážka na Stanislava a Pálče, jimž Hus také jindy vytýká, že ze strachu opustili pravdu; srvn. č. 49, 57, 63.* — [6] *= Hus.* — [7] *Isai. 9, 15.* — [8] *Srvn. podobné místo v traktátu De eccl., Op. I, 251; srvn. 1 Cor. 9, 16: vae enim mihi est, si non evangelizavero.* — [9] *Srvn. Apok. 8, 13.*

V U červený nadpis: ‚Rescriptum M^{i} Jo H. M^{r} Cr.‘, *v Gd rukou 16. stol. nadepsáno:* ‚Jo. Hus.‘ — *V Op předeslán regest:* ‚Ad dominum rectorem universitatis Pragensis, cui gracias agit pro consolatione et animum cupidum moriendi propter reprehensionem Antichristi declarat.‘

53.

M. Jan Hus věrným v Praze: napomíná, aby se nebáli vyhlašování klatby a jeho přísežných obřadů, poněvadž nespravedlivá klatba jest spíše požehnáním.

[Na neznámém místě, 1412, Octob.—Nov.]

Rkp. kapit. D 50 (= Kp) f. 32—32′; rkp. univ. X E 24 (= Univ) f. 384 až 385; rkpis kapit. F 20 (= Kpl) f. 112—112′; o textu Op v. odstavec 3.

Op I f. 97′—98 č. IX = I^{2} str. 122—123 č. IX; Höfler II, 218—219 (z Univ); Palacký, Docum. str. 49—50 č. 23 (z Kp + Univ). Český překlad Mareš str. 99—100 č. 33 = str. 117—118 č. 33^{2} = str. 66—67 č. 33^{3} = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 51—53 č. 10 = Flajšhans, Listy str. 68 až 69 č. XXXIII.

Text Op rozchází se (ač zase vykazuje i více shod než ostatní listy podobné) značně se zněním rkpisným, zejména však latina, Husově nemnoho podobná, činí pravděpodobným, že původní znění, dnes nezachované, bylo české.

Novotný, Listy str. 32—33 po vzoru Palackého položil list k r. 1413 (Mai?). Ale vyslovené narážky na obřady při vyhlašování klatby činí pravděpodobnější (jak míní i Flajšhans) mysliti na říjen—listopad 1412, ač byla-li klatba tenkrát vyhlašována.

Magister Johannes Hus[a] presbiter et servus in spe domini Ihesu Christi,[b] universis fidelibus audientibus verbum eius in Pragensi civitate. Gracia vobis et pax a deo patre et domino Ihesu Christo.

Karissimi! Obsecro vos, ne tediis deficiatis ex eo, quod vobiscum
niv non sum, *nec ex eo, si excomunicant me. Confido siquidem salvatoris clemencie, quod michi pariterque vobis hoc totum in bonum cooperabitur, solum a peccatis nos custodiamus et molestemur de[c] eis, qui deo verboque eius obviant, putantes se recte facere, quemadmodum Iudei, qui Christum crucifixerunt et sanctum Stephanum lapidaverunt, de quibus
Kpl Christus ymmo[d] et sanctus Stephanus *dixit,[1] quia nesciunt, quid faciunt. Numquid obest michi, quod blasfeme[e] modo retrogrado crucem deferunt,

---

[a] M Jo H *Kpl;* Huss *Univ, Kp.* — [b] Cristi *Kp.* — [c] *v Kpl za tím vyškrabáno* s. — [d] ymo *Univ, Kpl.* — [e] blasphemo *Univ.*

[1] *Srvn. Luc. 23, 34, Act. 7, 59.*

super ludam[f] plangunt,[g] lapidibus in ostia[h] iaciunt,[2] fatigas sibi generando? Detque dominus, ne sese excomunicarent. Excogitaverunt itaque, ut simplices terrerent et ad *libitum sue voluntatis ducerent; sed dominus omnipotens dabit cognicionem[i] fidelibus, quid sit hoc, ut congnoscant,[ia] quia adinvencio et non preceptum a domino, qui[k] precepit,[k] ut pro erroneis orarent, et a deo ipsos fore excomunicatos nuncciarent, sed non ut in templo domini blasfeme[l] contra sibi innocuos taliter agant.[m] Lapides arripiunt, ignorantes, quid significant pro[n] hoc, sed lapidibus iaciunt, ut in cutibus eorum scribitur[3] in memoriam[o] dampnacionis eterne Datan et Abiron,[p] qui[t] sacerdocio se implicarunt,[q] minus digni existentes[r]; et sic illa proieccione omnes sacerdotes denotant, qui se sacerdocio[s] implicarunt propter divicias, delicias et honores. Et plangunt[g] super filios Iude, ut sint instabiles. Filii Iude sunt omnes symoniaci, a deo excomunicati, qui intuetur, super quos excomunicacio, qua ipsi excomunicant, dabit casum. Et quia multitudo hominum est in dei excomunicacione, hinc est, karissimi,[t] ipsius excomunicacionem fugiamus imploremusque graciam ipsius, ut[u] in benediccione sua nos dignetur conservare. Alia siquidem excomunicacio nobis[v] quicquam[w] nocere non poterit, sed pocius benediccionem nobis tribuet[5] episcopus prestantissimus[x] dicens[6]: „Venite benedicti patris mei, percipite regnum celorum,[y] quod paratum est vobis ab origine mundi". Quam benediccionem, karissimi,[t] exposcamus, queritemus, prestolemur, bene viventes, ut pariter in gaudio infinito[z] in secula maneamus per premium domini nostri Ihesu Christi,[h] qui est deus et homo benedictus in secula seculorum.[y] Amen.

V Kpl nadpis „3ª epistola"; *v Univ, Kp nadpisu není. Nadpis v Op učiněn teprve vydavatelem.*

[f] Jadam *Kp;* Juda *Kpl.* — [g] pangunt *Univ, Kpl.* — [h] hostia *Univ, Kpl.* — [i] congnic. *Univ.* — [ia] congnos. *Kpl.* — [k] *slova* qui precepit *nejsou v rkpisech; doplněna podle Op.* — [l] blaspheme *Univ.* — [m] agunt *Univ.* — [n] per *Univ.* — [o] memoria *Kp.* — [p] *v Kp opraveno z* Datam et Abir.; Abyron *Univ, Kpl.* — [q] implicaverunt *Univ.* — [r] exeuntes *Kpl.* — [s] quia sacerdocio se *Univ;* qui sacerdotes se *Kpl.* — [t] carissimi *Univ.* — [u] *chybí v Univ.* — [v] *v Kp in marg. touž rukou, ale jiným inkoustem.* — [w] quidquam *Kpl.* — [x] *v Kp opraveno z* prestant. episc. — [y] *chybí v Kp, Kpl.* — [z] inifinito *Kpl.*

[2] *Narážka na agravační bulu, podle níž slavnostní ohlašování klatby spojeno s těmito obřady.* — [3] *Totiž v dotčené bule; v. Palacký, Docum. 463 a zde č. 45.* — [4] *Srvn. Num. 16; zmínka o nich čte se i v dotčené bule.* — [5] *Na toto místo snad naráží Páleč, De eccl. (Sedlák, Hus 243*) slovy: dicis publice et scribis pro tua excusacione in peccatis, quod gaudes, quia excomunicaris, sperans, quod illa excomunicacio est passiva tua benedicio.* — [6] *Srvn. Mat. 25, 34.*

54.

M. Jan Hus pánům na soudě zemském shromážděnýjm: oznamuje, že přes smír, jehož král Václav docílil mezi ním a někdy arcibiskupem Zbyňkem, preláti zakročili proti němu v Římě, líčí postup pře a žádá, aby se páni přičinili o srovnání.

[Na neznámém místě, 1412, Decemb. před 14.]

Rkp. dv. knih. Vídeňské č. 4941 (= V) f. 25—26.

Palacký, Docum. str. 22—23 č. 11 (z V) = Mareš str. 71—73 č. 24 = str. 86—88 č. 24[2] = str. 48—50 č. 24[3] = Flajšhans str. 54—57 č. XI = Flajšhans, Listy str. 69—70 č. XXXIV. Latinský překlad Palacký, Doc. str. 23—24.

Palacký klade list omylem k r. 1411, ač v rkpe udán výslovně r. 1412, k němuž jen list se hodí; srvn. Loserth AÖG 75 str. 80, Novotný, Listy Husovy str. 33.

Urozeným pánóm i úředníkóm království Českého i jiným pánóm, jenž jsú nynie v Praze.

Prospěch ve všem dobrém rač vám dáti milosrdný pán buoh!

Páni milí, dědicové svatého království Českého! Před Vaší Milostí děkuji milostivému pánu mému, králi Václavovi, Římskému králi i Českému, žeť[a] jest držal mě milostivě při kázání slova božieho a při mé pravdě, a že s kniežaty a se pány a s svú radú smířil mě a jiné mistry s knězem Sbynkem svaté paměti arcibiskupem Pražským,[b] a vyřekl mezi námi,[1] jakož Vaše Milost na přepisu uslyší. Toho vypověděnie netbavše Pražšíc kanovníci, spósobili jsú Michala faráře svatého Vojtěcha,[2] aby
v při před sě vedl proti mně; a tak z*jednali jsú na mě kletbu,[3] jíž já k duší pohoršení sě nebojím, ale mile a vessele trpím. Než toho mi žel, že nekáži slova božieho, nechtě, aby služby božie nestavili a lidu nezamútili. Ó važte, milí páni, buď to že jsem já velmi vinen, proto-liž mají pánu bohu chvály ujieti a lid boží zamútiti takými[d] kletbami a stavováním služby božie, nemajíce toho v Písmě svatém, aby tak stavovali, když zamyslé. Tisknú a núzie kniežata, pány, rytieře, panoše i chudú obec, a pohonie jich ven z jich země. A to jest proti zákonu božiemu, proti ustavení práv duchovních, i proti ciesařským právóm.[4] Protož, milí páni a dědicové království Českého, přičiňte sě k tomu, ať také nehody

[a] *psáno:* zet. — [b] *psáno:* Prazjkym. — [c] *psáno:* Prazjczy. — [d] a takými V.

[1] *Návrhy smíru mezi Zbyňkem a stranou Husovou 1411 v, Doc. str. 437 a n.* — [2] *Michal z Německého Brodu, zvaný jakožto prokurátor, de Causis, jenž arci v Římě pracoval proti Husovi již dříve.* — [3] *Míněno již stížení klatby, v. č. 45.* — [4] *Hus má na mysli některá ustanovení práva kanonického, k nimž poukazoval z části již v apelaci ke Kristu (v. č. 46 pozn.), zvláště pak (s pomocí Jesenicovou?) v ‚Ordo proced.'; v. č. 101; mimo to však může míniti i nařízení soudu zemského, jehož se dovolává král Václav v privilegiu Staroměstským z 9. června 1418 (Čelakovský I str. 214 n. č. 133), a podle něhož se zakazovalo pohániti koho o zemskou věc k soudům duchovním; srvn. Tomek III[2] 625; snad se míní vynesení soudu zemského z r. 1411, v. Rel. Tab. II, 80.*

přestanú, a slovo božie ať jmá svobodu mezi lidem božím.[e] A jáť chci státi, jakož vždy jsem byl hotov státi i stával jsem před knězem Sbynkem svaté paměti i před jeho úředníky, dokud sě stranu návodem prelátóv i farářóv[f] Pražských proti mně nepoložil a do Říma nepohnal.[5] A chci státi přede všemi mistry, preláty, i před Vaší Milostí a chci rád slyšeti žalobu na sě a odpoviedati a súd trpěti, jakož slušie na kněze chudého, jedno ať sě postaví ten, ktož mi vinu dá. A toho jsem vždy podával, i Králova Milost k tomu jim přivolila, a nikdy nižádný nedal mi viny, než řkúc, že neposlúchám. A já to znám, že ani papeže, ani arcibiskupa* chci poslúchati v tom, abych nekázal; neb to jest proti bohu a proti mému spasení. Viem to, milí páni, že kázání toho také neposlúcháte, že kázal papež, jenž již umřel jest,[6] v své bulle, již jsú oni kúpili draze, aby nikdež nebylo kázáno slovo božie v kaplách; neb viem, že mnozí z vás máte * kaply, v nichž vám káží, a druhdy i v do- * 26 V
miech. U dvora papežova nestál jsem, neb jsem jměl své poručníky, kteréžto jsú bez viny do žaláře sázeli,[7] jenž jsú chtěli sě až do ohně zapsati proti každému, ktož by chtěl na mě bludy vésti. A sám také nestál jsem, neb jsú mi všudy osidla položili, abych sě do Čech nevrátil. I ufámť Vašie Milosti, že s Královú Milostí i s Králové učiníte k tomu, což vás všemohúcie bóh k prospěchu vašie země naučiti ráčí. Ten vás také rač v své milosti potvrditi. Amen.

Mistr Jan Hus, kněz nestatečný.

Ve V list označen takto: ‚Infrascripta litera directa fuit dominis baronibus Boemie in 4^{or} temporibus ante Nativitatem domini anno eiusdem M° CCCC XII°, quo tempore fuit dominus episcopus Luthomisslensis cum pluribus baronibus Prage et dominus rex in Nouo castro prope Pragam. Superscripcio.' *Nad textem f. 25' červený přípisek:* ‚Litera Hus de non paricione.'

55.

M. Jan Hus Pražanům: napomíná k stálosti a vysvětluje příčiny svého odchodu.

[Na neznámém místě, 1412, krátce před Dec. 25.]

Rkp. kapit. D 50 (= Kp) f. 34—34'; rkp. univ. X E 24 (= Univ) f. 167' až 168; rkp. kapit. F 20 (= Kpl) f. 113'—114'; o textu Op v. odstavec třetí. Op I f. 98'—99 č. XI = I² str. 123—124 č. XI; Höfler II str. 220—221 (z Univ); Palacký, Doc. str. 46—47 č. 21 (z Univ Kpl); zlomek (z Op) Seyfried 39—40

* *Ve V in margine červeně:* ‚Nota.'

[e] *ve V opraveno z* bozyem *podtečkováním* e. — [f] *ve V opraveno z* farzarzow.

[5] *R. 1409; že tvrzení Husovo jest správné, ukazují četné jeho projevy.* — [6] *Alexander V. Mínění listina z 20. pros. 1409; v. Palacký, Docum. 374—376.* — [7] *Jan z Jesenice byl na udání Michala de Causis v Římě uvězněn skutečně; srvn. Tomek III², str. 524.*

= Seyfried – Mylius 98. — Český překlad Mareš str. 96—97 č. 31 = str. 113 až 114 č. 31[2] = str. 64—65 č. 31[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 58—61 č. 12 = Flajšhans, Listy str. 71—73 č. XXXV.

Text v Op rozchází se valně se zněním rukopisným, čímž nabývá pravděpodobnosti domněnka, již vyslovil Flajšhans str. 58, že list původně psán česky. Nasvědčují tomu zvláště nepřesné citáty z Písma, v Husových latinských projevech neobvyklé.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 29.

pl * Magister Johannes Hus,[a] in spe servus domini Ihesu Christi, universis amatoribus eius peccatorum remissionem, in bono confirmacionem, et post salutem eternam dignetur vobis[b] tribuere pater deus, benedictus in secula.[c]

Karissimi! Commemoracio[d] nativitatis domini adit; quare domum vestram interiorem purgate a peccatis, quantum amplius sufficitis. Verbum dei diligenter ac gratanter attendatis, detractores quoque minime advertatis, qui vetant, ne super sermone[e] in B.[1] ambuletis. Prius etenim[f] vos[g] propter me abducebant,[h] iam causa carent, sed asserunt, me fugam dare. Quod libenter feci,[2] ut sermonem exemplumque Christi confirmarem. Sermonem, quia dixit[3]: „Si sermonem vestrum in civitate una non susceperint, fugite in aliam, euntes quoque extra civitatem, excutite pulverem de pedibus vestris in[i] testimonium illis.“ Et alibi dicit[4]: „Cum vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam.“ Et cum[k] excomunicabant eum et occidere nitebantur, aliquociens fugit et precipue, sicut scribit[l] Johannes[5] capitulo 10, cum volebant „eum apprehendere“, quomodo „exivit de manibus eorum et secessit trans Jordanem in hunc locum, ubi prius Johannes“ baptisabat,[m] et ibi morabatur. Item Johannis[n] capitulo 13° scribit[na] idem Johannes,[o] quod, dum occidere ipsum pretendebant, „iam non ambulabat[o] in palam inter Iudeos, sed secessit in provinciam iuxta desertum in civitatem, que vocatur Effrem, et ibi morabatur cum discipulis suis. Iudei quoque querebant illum et loquebantur pariter, in templo stantes et dicentes: Quid est hoc, quod non venit ad festum? Summi enim principes sacerdotum[p] et Pharisei iusserant, ut quisquis sciverit, ubi foret, ut ostenderet eum, et capiatur“.

Ecce sic scripsit[pa] Johannes. Non igitur mirum est, quod ego exemplo eius fugi, et quia queritant et collocuntur sacerdotes, similiterque alii, ubi sim ego.[q]

Insuper, karissimi,[r] quia fugi doctrina Cristi,[s] ut non[t] sim iniquis

---

[a] Huss *Univ.* — [b] nobis *Univ.* — [c] in secula Amen *Univ.* — [d] conmemoracio *Kpl;* comemoracio *Univ.* — [e] sermonem *Kp.* — [f] enim *Kp.* — [g] *v Kp touž rukou in marg.* — [h] obducebant *Kp.* — [i] et *Kpl.* — [k] *v Kpl následuje škrtnuté* con. — [l] scripsit *Univ.* — [m] baptizabat *Kpl.* — [n] *chybí v Univ, Kpl.* — [na] 13 scripsit *Univ.* — [o] ambulabant *Kpl.* — [p] *v Kp opraveno ze* sacerd. princ. — [pa] scribit *Kpl.* — [q] ego sum *Kp.* — [r] carissimi *Univ.* [s] Christi *Kpl.* — [t] non ut *Univ.*

[1] *Betlem.* — [2] *Totiž odchod z Prahy.* — [3] *Srvn. Marc. 6, 11 (i Mat. 10, 14, Luc. 9, 5); citát není přesný.* — [4] *Mat. 10, 23.* — [5] *Joh. 10, 39.* — [6] *Srvn. Joh. 11, 53—56 (citát není přesný).*

occasio eterne dampnacionis, iustis quoque causa passionis et tribulacionis; item ne dementes officium divinum arrestarent. Quod autem a veritate effugerem, confido de domino, quia in eadem veritate michi occumbere prestabit. Scitis itaque, quod oportebat Cristum[u] pati, ut ipse attestatur,[v] in tempore a patre sibi deputato.[7] Idcirco firmiter teneatis, quod, sicut dominus deus dignatus fuerit mecum operari, fiet illud; quodsi dignus mortificacione inventus fuero, dignabitur me ad hanc evocare; si vero dignatus fuerit[w] predicacionem plebi sue prorogare,[x] hec omnia in potestate eius reposita[z] sunt *atque voluntate. *34′ P

For*tasse gratanter me[aa] in Pragensi civitate viderent, ut horas, mis- *114′
sas cetera quoque[bb] alia[u] officia *postponerent hii, quos pungit predi- *163
cacio sancta ob avariciam,[cc] luxuriam atque superbiam. Sed vos, verbi dei zelatores, cui conformamini, libenter propter bonum me tamquam vobis proximum karitative[dd] videretis.[ee] Similiter et ego vos[ff] libenter intuerer, verbumque dei vobis predicarem. In hoc enim et aliorum sacerdotum debet[gg] esse summa diligencia. Ve sacerdotibus, qui verbum dei nichili[z] pendunt,[hh] ve qui predicare tenentur et non predicant, ve autem, qui predicare et audire prohibent! Laus vero illis, qui audiunt et custodiunt illud, quia illis Cristus[ii] indulgencias largitur, inquiens[8]: „Beati, qui audiunt verbum dei et custodiunt illud". Quam beatificacionem et[z] audicionem[z] dignetur suffragari[kk] vobis deus pater et filius et spiritus sanctus, unus deus eternus, benedictus in secula seculorum.[ll] Amen.

V Univ nadpis: ‚Sexta epistola Mgri Johannis Huss'; *v Kpl:* ‚Epistola 6ª'; *nadpis v Op jest připojen teprve vydavatelem.*

56.

M. Křišťan z Prachatic, rektor university (do 25. dubna 1413), jakožto člen komise k docílení smíru mezi stranami, táže se Husa po jeho mínění, jak by bylo lze odstraniti rozkol v lidu, očistiti pověst království a urovnati rozbroje, a vyslovuje snad i mínění, že věc Husova zvítězí.

[1413, Mart.—April (ante 25).]

Ztracen, ale nutno jej předpokládati podle odpovědi Husovy č. 59, kde čteme i slova: ‚De victoria autem mea nichil ad famam seculi'. *Náleží patrně na začátek vyjednávání, o jaké se měla pokusiti zvláštní čtyřčlenná komise, k níž náležel i Křišťan, a jež jmenována asi v březnu 1413.*

[u] Christum *Univ;* aportebat Christum *Kpl.* — [v] atestatur *Kp.* — [w] fuerit dignatus *Kp.* — [x] *v Kp předchází škrtnuté* porro. — [z] *chybí v Univ.* — [aa] me gratanter *Kp.* — [bb] ceteraque *Kp.* — [cc] avarranciam *Kpl;* ab avaricia, luxuria atque superbia *Univ.* — [dd] karitativum *Kp;* caritative *Univ, Kpl.* — [ee] viderettis *Kp.* — [ff] *chybí v Kp.* — [gg] *v Kp opraveno z* debent. — [hh] nichilippendunt *Kpl;* vilipendunt *Univ.* — [ii] Christus illis *Kpl, Univ.* — [kk] *v Univ předchází škrtnuté* fr. — [ll] *chybí v Kpl.*

[7] *Srvn. Luc. 24, 7.* — [8] *Luc. 19, 28.*

57.

M. Jan Hus, seznav prohlášení theologické fakulty k synodě r. 1413, ostře se proti němu ohražuje veřejným listem.

[Na Kozím? 1413, April—Mai.]

Rkp. Vídeň. dv. knih. 4941 (= V) f. 26—26'.

Palacký, Docum. 52—53 č. 25 (z V) = Mareš str. 106—107 č. 36 = str. 124—125 č. 36[2] — str. 70—71 č. 36[3] = Flajšhans, Obrany ve vyhnanství str. 9—11 č. II. — Latinský překlad Palacký, Docum. str. 53.

Palacký klade list k jednání synody v únoru 1413, a to se nekriticky opakuje (i Novotný, Listy Husovy 33, upozorňuje i na jisté pochybnosti o autorství Husově). Prohlášení obrací se arci proti návrhům theologů k synodě 6. února 1413, ty však dostaly se straně Husově do rukou teprve při obnoveném jednání povelikonočním, a rozhorlené odmítnutí Husovo psáno tedy asi v dubnu—květnu, hned v prvním dojmu po seznání neupřímného projevu theologů; srvn. nyní Novotný-Kybal, M. Jan Hus.

Kteří jsú zemi Českú křivě zhyzdili i u papeže i jinde, anebo ješče křivě hyzdie, praviece, že jsú mnozí v Čechách kacieři aneb bludní u vieře, ti podlé práva mají ty bludné ukázati a na ně dovésti, a nedovedú-li, ani zasě zemi učiščie,[a] jmají[b] utrpěti jakožto zrádce cti lidu Českého. Ale že doctorové v své radě píší,[1] Čechy hanějíce, že v Čechách[c] jsú někteří z žákovstva, ješto jinak věřie o svátostech kostelních nežli cierkev svatá obecná, druhé pravie, že v Čechách někteří nechtie u vieře a v ustavení cierkve svaté obecné státi, třetie pravie, že jsú někteří neposlušni svých prelátóv, a lid na to vedúce, aby nectili duostojenstvie papežského, biskupského i kněžského, ale ktož jinak věří o svátostech a nechce tak věřiti a držeti, jako cierkev svatá, toho mají za bludného v aneb za kacieře jmieti: tehdy doctorové pravie, že jsú někteří *kacieři aneb bludní v Čechách; protož mají ty jisté ukázati ze jména a na ně dovésti, a nedovedú-li, ale aby utrpěli jakožto hánce a zrádce cti královstvie Českého.

Také doctorové pravie, že každý jmá svého preláta poslúchati, kdež nepřikazuje púhého zlého, aneb kdež nebrání púhého dobrého. Toho jsú sami neučinili, když jim papež přikázal, aby Mistru Maříkovi[2] mezi

[a] *psáno* uczyjjczye. — [b] *opraveno* z jmajie. — [c] *ve* V *omylem* Čechal.

[1] *Míní se dobré zdání fakulty theologické k synodě 6. února 1413, latinsky a česky otišt. v Doc. 475—485, jež však Hus seznal asi teprve v dubnu—květnu 1413.* — [2] *M. Mařík Rvačka, převor řádu kajících bratří (Cyriaků).*

sebú miesto dali[3]; neb jsú v tom papeže nechtěli poslúchati. Také oni i jiní kněží nechtie poslúchati krále Českého, svého prvého preláta, aby mu dali po jednom úroku, an jim ani púhého zlého velí, ani púhého dobrého brání.[4] Také Králova Milost muož spravedlivě přikázati, aby nepřestávaly služby božie pro kázánie Mistrovo Husovo, a kněží mají v tom poslúchati, neb to nenie púhé zlé, aby bohu slúžili.

Také potupují pětačtyrydceti artikuluov[5] proti řádu kostelniemu; neb nižádný nemá potupiti kterého bludu, jedné cierkev svatá. A mnohé z těch artikuluov Mistr Staník[6] a Mistr Páleč[7] dřéve jsú drželi a bránili, dokudž jsú v bázeň světskú neupadli. Také pravie, proto že Mistra Husi mocí papežskú klnú, že on jest v spravedlivé kletbě, a vidúc, že je křivými zámysly na něho kletba od kněží dobyta. Ale že rector některé z doctoruov klne,[8] tu pravie, že oni nejsú v kletbě, zjevně v tom jiné hyzdiece a se velebiece. Proto jich rada jako hanebná jmá zavržena býti.

Ve V nadpis: ‚Sequitur Husonis oblacio contra conclusionem katholicam pronunccíatam per doctores katholicos. Proti radě doctorské'. *Na konci pod textem:* ‚Suprascripta litera est Husonis contra pronuncciacionem magistrorum de modo concordie etc'.

58.

M. Jan Hus rektorovi university M. Křišťanovi z Prachatic: vysvětluje, proč nelze dojíti dohody na základě dobrého zdání theologické fakulty, jehož bludy ostře vyvrací.

[Na Kozím? 1413, Mart.—Apr. 23.]

Rkp. univ. bibl. III G 6 (= U) f. 14—14'.

Höfler II, str. 226 (z U); Palacký, Docum. str. 62—63 č. 30 (z U). Český překlad Mareš str. 119—120 č. 41 — str. 139—141 č. 41[2] = 79—80 č. 41[3] = Flajšhans, Listy z Prahy str. 66—68 č. 15 = Flajšhans, Listy str. 74—75 č. XXXVII.

Srvn. Hefele, Conciliengesch. VII, 58, v době vzniku Novotný, Listy 35—36.

[3] *M. Mařík, studovav zprvu theologii v Praze, došel potom hodnosti mistra v Římě milostí papežskou, fakulta theologická v Praze však nechtěla ho za profesora přijmouti. Rvačka zakročil u kurie, a Innocenc VII dne 5. dubna 1406 jeho žádosti vyhověl (Reg. Lat. 125 f. 85); ale theologové i potom odporovali. Hus o tom mluví častěji, na př. De eccl. c. XX (Op I, 241'), Contra Palecz (tamtéž 263'), O svatokupectví (Erben I, 454, Novotný 120). A že jeho výtky o stanovisku doktorů byly svrchovaně odůvodněny, prozrazují podrážděné, ale věcně jalové po této stránce námitky protivníků na př. Ondřeje z Brodu a Stanislava (v. AÖG LXXV, 343, 410) a j.; o Rvačkovi srvn. i č. 37.* — [4] *Běží o vymáhání určité části důchodů kněžských na vypravení poslů do Říma k srovnání sporů, jež Václav po synodě 1413 zahájil. Také na to naráží Hus častěji. Srvn. nyní Novotný-Kybal, M. Jan Hus.* — [5] *Také tento důvod ozývá se z úst přívrženců Husových častěji; srvn. Docum. 496 a j.* — [6] *Stanislav ze Znojma.* — [7] *Štěpán z Pálče.* — [8] *O tom jinak není zpráv. Patrně byl rektor M. Křišťan z Prachatic nucen tak zakročiti proti zpupným theologům, ač příčin blíže neznáme.*

Venerabilis domine rector, pater et magister reverende!

Scisma populi non credo quod possit sopiri, quia propheciam Christi oportet impleri, qui non venit „mittere pacem, sed gladium“,[1] quo separet patrem a filio et matrem a filia etc. Et prophecia Pauli dicit,[2] quod non consumabitur filius iniquitatis, donec venerit scissio. De infamia regis et regni, si rex erit bonus et regnicole saltim quidam dum erunt
1' U boni, quid nobis, cum Christus per maximam viavit infamiam * cum suis electis, quibus dixit[3]: „Absque synagogis facient vos et morte afficient ex vobis, credentes se obsequium prestare deo“; „et[4] eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Trademini a parentibus et cognatis“. Quod est plus, quam pati a Stanislao vel Palecz. De victoria autem mea nichil ad famam seculi, quia scio, quod vincit, qui occiditur.[5]

Materiam autem discordie scitis: Prima est condempnacio articulorum[6]; secunda, ut audistis, indulgenciarum spoliacio.[7] Et iam superaddita est tercia in consilio Phariseorum[8]: primo in isto puncto, quod ego cum predicantibus simus clerus pestiferus, errans circa sacramenta[9]; 2° in isto heretico dicto: Non possunt inveniri vel dari super terram alii tales successores, quam papa, existens capud, et collegium cardinalium, existens corpus ecclesie Romane[10]; 3° in isto puncto consilii: Papa est capud, corpus vero collegium cardinalium, existentes manifesti veri successores principis apostolorum[11]; 4° in isto puncto: Sedi apostolice, id est pape cum cardinalibus,[a] Romane ecclesie et prelatis est obediendum in omnibus quibuscumque, ubi non prohibetur purum bonum, vel precipitur purum malum.[12] Unde de gracia dei spero, quod numquam tam malos errores seminavi nec seminabo. Quid enim potest amplius extolli Antichristus super omne, quod dicitur deus,[13] id est super deitatem et humanitatem Christi, quam dicere, quod non potest deus dare alios successores sue ecclesie, quam est papa cum cardinalibus? Si posuissent, quod non potest deus dare alios peiores successores sue ecclesie, quam est papa cum cardinalibus, haberent maiorem evidenciam dicti. Estimo ergo, quod per eorum invenciones deus occasionaliter revelat nobis Antichristum cum suis discipulis; qui dabit nobis scienciam et spiritum fortitudinis ad inpugnandum huiusmodi seductores etc.

V U červený nadpis: ‚Scriptum M. Jo H M° Cr. pro tunc rectore‘.

[a] *v U řádek nedopsán a další položeno na nový řádek, patrně proto, že slova:* id est papa cum cardinalibus *do citovaného místa vložena; v. pozn. 12.*

[1] *Mat. 10, 34 n.* — [2] *Srvn. 2 Thes. 2, 3: nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati, filius perdicionis.* — [3] *Joh. 16, 2; citát není zcela přesný.* — [4] *Luc. 21, 16—17.* — [5] *Srvn. Ps. 50, 6 (Rom. 3, 4): vincas, cum iudicaris.* — [6] *Míněno asi odsouzení článků Wyclifových na radnici dne 16. července 1412.* — [7] *Hlásání odpustků r. 1412.* — [8] *Dobré zdání fakulty theol. k synodě 6. února 1413, v. Palacký, Docum. 475—480.* — [9] *Tamtéž 476.* — [10] *Tamtéž 476.* — [11] *Tamtéž 475.* — [12] *Tamtéž str. 478, až na slova* id est pape cum cardinalibus, *kteráž arci v duchu citátu sem na vysvětlení vložena.* — [13] *Srvn. 2. Thes. 2, 4: qui adversatur et extollitur supra omne, quod dicitur deus.*

59.

M. Křišťan z Prachatic, rektor university, jakožto člen komise k urovnání různic, táže se Husa, chtěl-li by přijmouti návrhy theologů, že papež jest hlavou a kardinálové tělem církve, a státi ve všem určení a rozhodnutí církve Římské (in hoc stare, quod papa est caput sancte Romane ecclesie et cardinales corpus, et stare in omnibus determinacionibus et decisionibus sancte Romane ecclesie).

[V Praze, 1413, Mart.—Apr.]

Ztracen; známe jen ze zmínky u Husa v č. následujícím. Podle dotazu jest patrno, že souvisí s jednáním o dohodu, a poněvadž Křišťan jest ještě rektorem (do 25. dubna 1413), náleží list před toto datum, ač pravděpodobně dříve.

60.

M. Jan Hus M. Křišťanovi z Prachatic, rektoru university: odpovídá na jeho dotaz, chce-li přijmouti definici církve od theolog. fakulty podanou, tím, že ji podrobně vyvrací, odmítaje i jiné vývody doktorů a prohlašuje na konec, na čem jest ochoten státi.

[1413, Mart.—April ante 25?]

Rkp. univ. bibl. III G 6 (= U) f. 11′—13′.

Höfler II, 223—226, 228—229 (z U); Palacký, Docum. 57—61 č. 28 + 29 (z U); český překlad Mareš str. 113—119 č. 39 + 40 = str. 132—139 č. 39 + 40[2] = str. 75—79 č. 39 + 40[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 69—76 č. 16 = Flajšhans, Listy str. 76—81 č. XXXVIII.

Býval rozdělován ve dva listy, jak i rukopis zdál se naznačovati (srvn. závěrečnou poznámku); že jest to jeden list, ukázal a dobu vzniku určil Novotný, Listy Husovy 36—37.

Salus a Christo Ihesu, vero capite Romane ecclesie, quod vere dat vivere, sentire et moveri spiritualiter membris suis, cum ipse est, in quo „vivimus, movemur et sumus“, ut Paulus asseruit in scolis Athenarum cum philosophis Actuum[1] 17.

Inter principalia posuistis, domine rector, an velim in hoc stare, quod papa est caput sancte Romane ecclesie et cardinales corpus, et stare in omnibus determinacionibus et decisionibus sancte Romane ecclesie? Vere „latet angwis in herba“.[2] Nam si papa est caput Romane ecclesie et cardinales corpus, tunc ipsi sunt tota sancta Romana ecclesia, sicut totum

[1] *Act. 17, 16 a d. zvl. 28.* — [2] *Vergilius, Eclog. III, 93.*

corpus hominis cum capite est homo; et ipsius discipuli, Antichristi satellites, vocant antonomastice sanctam Romanam ecclesiam papam cum cardinalibus, dato eciam, quod in loco Petri resideat Sathanas cum 12 superbissimis dyabolis incarnatus, cuius maxima et principium est, quod, quidquid ipse cum suo corpore monstruoso diffinierit, quod hoc est ut fides tenendum. Sic enim dyabolus temptans Christum dixit se habere potestatem omnia regna dandi, si ipsum procidens adoraret.[3] Et mirabile est, quid volunt Antichristi discipuli iam determinare circa sacramenta.[4] Numquid ab annis 1413 non stetit ecclesia sine determinacione illa futura? Ego scio, quod scripserunt ad curiam de consilio doctorum et prelatorum, et illa reservant ad subscripcionem Antichristi, ut decipiant, maiorem concedentes, et concludant: tu hereticus es! Nam sequitur: Quidquid determinat sancta Romana ecclesia, id est papa cum cardinalibus, hoc est ut fides tenendum; sed ipse cum suis determinat, quod indulgencie a pera et a bursa sunt katholice: ergo hoc ut fides est tenendum. Sed tu Hus predicasti oppositum, ergo revoca heresim, vel comburaris. Item: Quidquid determinat papa etc.; sed determinat, quod Hus est in excomunicacione pertinax et sic hereticus: ergo est condempnandus. Item: Quidquid determinat papa etc.; sed determinat papa, quod conclusio doctorum, alias inimicorum veritatis, facta in pretorio,[5] est iusta et sancta, ergo est tenenda. Item: Quidquid papa determinat, est tenendum: sed ipse determinat, quod omnes habentes libros Wycleff dent eos ad comburendum et abiurent; ergo est hoc tenendum. Item: Quidquid papa determinat etc.; sed papa in bulla[6] determinavit, quod nullibi in capellis predicetur: igitur. Item: Quidquid papa determinat, est tenendum: sed Bonifacius cum cardinalibus solempniter[a] determinavit, quod Wenceslaus
12 U rex Boemie non est *rex Romanorum, nec Sigismundus Ungarorum[7]: ergo hoc est tenendum. Et quis potest rimari ex nobis, quot secundum voluntatem propriam inconveniencia concluderet Antichristus?

Video ergo, quod doctores vellent componere Christum cum Belial, sic tamen, quod Christus non habeat nominacionem capitis sancte ecclesie, sicut nec faciunt mencionem de Christo in suo scripto consilio.[8] Vellem scire, si papa Liberius hereticus, similiter Leo hereticus, et Johannes papa, qui peperit puerum,[9] fuerunt capita sancte Romane ecclesie?

[a] solepniter *U.*

[3] *Srvn. Luc. 4, 7.* — [4] *Jest to narážka na příslušný odstavec návrhu fakulty theologické (Doc. 478), kde žádáno, aby se každý podrobil determinaci církve o svátostech a j.* — [5] *Míní se schůze na radnici Staroměstské dne 16. července 1412, kde mimo jiné odsouzeny i články Wyclifovy; v. Sedlák, Studie a texty I, 55 n.* — [6] *Alexander V listinou z 20. prosince 1409, v. Docum. 374—376.* — [7] *Míněna aprobace volby vzdorokrále Ruprechta r. 1403 a vystoupení kurie proti Zikmundovi v Uhrách; také tohoto důvodu užívá Hus častěji.* — [8] *Míněno jest dobré zdání fakulty theologické k synodě 6. února 1413, Docum. 475—485.* — [9] *Tytéž doklady uvádí Hus také ve svém spise De ecclesia (Op. I, 220); srvn. ještě níže pozn. 25.*

Et si sic, tunc non refert, quin aliquando depost meretrix vel Antichristus precipuus sit capud sancte Romane ecclesie. Et tunc sine dubio wlt Antichristus parificari Christo. Sed „que convencio Christi cum Belial[10]?“ Non sufficit sibi et suis satrapis, quod ipse sit vicarius Christi, si tamen implet efficaciter legem Christi, et quod ipsi sint ministri ecclesie, perficientes opus regulariter ewangelizandi, quomodo apostoli sanctissimi dicunt se esse ministros datos ecclesie ad docendum ipsam legem Christi. Vellem libenter illius doctoris racionem videre[11]: quid vellet probare per hoc, quod Christus fuit capud ecclesie in triduo, sicut fuit sine dubio; a principio enim incarnacionis sue fuit capud ecclesie intrinsecum secundum humanitatem, quam nec in triduo deposuit, et per consequens fuit caput ecclesie sancte in triduo, quia persona in genere humano dignissima, excellens angelos et quemlibet hominem et sanctos in limbo patres, qui erant omnes membra ecclesie, que capud eorum de limbo post se traxit et postmodum in gloria collocavit; et virgo mater Christi fuit tunc parcialis ecclesia militans in fide et karitate, que plus valuit quam omnes apostoli, et per consequens plus quam omnes cum papa moderni prelati.

Et dictum illud doctoris,[12] quod katholica ecclesia apostolica et Romana ecclesie idem sunt; si „Romana ecclesia“ supponit ibi pro universali ecclesia, cuius partes sunt apostoli, tunc est verum; si autem „Romana ecclesia“ supponit ibi pro papa cum cardinalibus, tunc non est eadem ecclesia[b] Romana, que katholica, apostolica, sicut nulla parcialis ecclesia est universalis ecclesia sancta apostolica. Vellem, quod mihi dicerent doctores, pro quo capitur ibi Romana ecclesia,[b] ubi 24 q 1[a] capitulo: ‚Hec est fides‘,[13] dicitur sub auctoritate Jeronymi: „Sancta Romana ecclesia, que semper inmaculata permansit, domino providente et beato Petro apostolo opem ferente in futuro manebit sine ulla hereticorum insultacione“. Non enim ibi capi potest pro papa * et cardinalibus, *12′ U
quia illi sunt plus viciis maculati quam alii, sicud testabantur Stanislaus et Palecz[14]; et pape fuerunt heretici multi et valde lubrici, et mulier presedit in capite.[15] Quomodo ergo Romana ecclesia, scilicet cardinales cum papa, sine macula semper permansit?

O si essent contenti Antichristi discipuli, quod sancta Romana ecclesia sunt omnes fideles sancti christiani militantes in fide Christi, quam Petrus episcopus Romanus, sed principalior Christus episcopus docuit; etsi Roma per possibile cum papa et cum cardinalibus subverteretur ut Sodoma, adhuc maneret illa ecclesia sancta.

[b] ecclesie *U.*

[10] *2. Cor. 6, 15.* — [11] *Míněn asi Páleč; srvn. Contra Stanisl. Op I, f. 177′.* — [12] *Míněn asi Stanislav; srvn. jeho spis Alma et venerabilis (vyd. Loserth, AÖG. LXXV, str. 370 (84).* — [13] *c 14 C 24 q 1 (Friedberg I, 970)* — [14] *Patrně ze zkušenosti po svém návratu z Bolognského zajetí.* — [15] *Srvn. svrchu pozn. 9.*

In isto volo stare: quod[16] habeo papam pro vicario Christi in ecclesia Romana, sed non est mihi fides. Item in isto sto: si papa est predestinatus et exercet officium pastorale, sequens Christum in moribus, tunc est caput tante militantis ecclesie, quantam regit; et si sic regit capitaliter secundum legem Christi totam iam militantem ecclesiam, tunc est verus eius capitaneus sub archicapite domino Ihesu Christo. Si vero vivit Christo contrarie, tunc est fur, latro, ascendens aliunde et est lupus rapax,[17] ypocrita, et nunc inter omnes viantes precipuus Antichristus. Debent ergo secundum premonicionem Christi oves cavere sibi a tali lupo et attendere propheciam Christi dicentis[18]: „Si dixerint, ecce hic est Christus, nolite credere". Quare? Quia „surgent Pseudochristi", id est papa sub nomine Christi, „et dabunt signa magna; surgent pseudoprophete", ut paparum doctores, „et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, eciam electi". Beatus ergo, qui non timuerit ipsorum terrores de celo fulminantes, id est excomunicaciones, quibus terrent iustos et admiracionem inducunt in populis, et prodigia, id est a longe facta miracula, quia a Romana curia Pragam per ducenta
310 miliaria, qualia nec fecit Symon Magus, nec Petrus apos*tolus. Beatus eciam, qui considerat „abhominacionem desolacionis", „que dicta est a Daniele,[19] stantem[c] in loco sancto. Qui legit, intelligat", ait Christus[20] capud ecclesie.

Que enim potest esse maior abhominacio desolacionis in loco sancto, id est in dignitate sancta, quam in quo resedit sanctissimus, piissimus, mitissimus, humilimus, pauperrimus, laboriosissimus, pacientissimus, castissimus, in illo loco sancto, id est in sanctitate, residet nomine sanctissimus, re pessimus, crudelissimus, vindicatissimus, superbissimus, mundo ditissimus, accidiosissimus, impacientissimus, inmundissimus? Nonne est abhominacio in abstracto desolacionis? Vere[21] „in deserto", omnium virtutum derelicto loco, ostenditur a pseudoprophetis Christus.

Prophetavit et premonuit suos Christus dicens[22]: „Cum videritis abhominacionem in loco sancto; qui legit, intelligat". Et post[23]: „Si dixerint, ecce in deserto est Christus, nolite credere, nolite exire", scilicet a fide recta, quam vobis ostendi, dicens,[22] quod maior est in regno celorum, qui est humilior, et qui se exaltat, abieccior. „Nolite credere" omnibus, que dixerint vobis pseudoprophete ostendentes, quia Rome residet capitaliter in persona Christus. O „beatus,[23] qui non fuerit scandalisatus!"

[c] stante *U.*

[16] *Loserth, Hus und Wictif 228 n. pokouší se namluviti čtenáři, že zde užito Wyclifova Trialogu a traktátu De Christo, ale pracně shledávané parallely jeho podávají nezvratný důkaz, že tomu tak není. Rovněž mínění, že by se zde ozýval Wyclif, De ecclesia I, 29 n., není nijak opřeno, ani vzdálených shod není. Nauka jest ovšem Wyclifská, ale slovných ohlasů nenalézám.* — [17] *Srvn. Mat. 7, 15.* — [18] *Mat. 24, 23—24.* — [19] *Dan. 9, 27.* — [20] *Mat. 24, 15.* — [21] *Srvn. Mat. 24, 26.* — [22] *Srvn. Mat. 23, 11—12; Luc. 14, 11.* — [23] *Mat. 11, 6.*

Item in isto sto: Quidquid sancta Romana ecclesia vel papa cum cardinalibus decreverit vel mandaverit tenendum vel faciendum secundum legem Christi, illud humiliter ut fidelis christianus volo revereri et venerabiliter acceptare. Sed non quidquid papa cum cardinalibus universaliter diffinierit vel mandaverit; quia iam feci oppositum et sto in opposito, propter quod excomunicor, prout scitis pro isto.

Hostiensis in lectura super 5° decretalium capitulo: ‚A nobis'[24] tenet, quod papa sicut et tota curia Romana errare poterit in via morum, sicud sepe errat in iudicio veritatis. Istam exposicionem audacter teneo. Quia ex quo 12 apostoli erraverunt in iudicio veritatis et in via morum, a Christo electi et habentes spiritum sanctum, quomodo papa cum cardinalibus non poterint in iudicio veritatis deficere et in via morum? Factum est, dum Johannes papa — Agnes mulier[25] et omnes cardinales, ymmo pertinentes ad ecclesiam Romanam fuerunt decepti *in iudicio * 13' U veritatis; cum Johannes, ipsa Agnes, dixit se esse patrem sanctissimum, et cardinales eum aliis id ipsum affirmaverunt. Beatus sit ergo Christus Ihesus, qui ad nostram doctrinam et sanctam cautelam permisit in sua ecclesia illud factum.

V U na začátku červený nadpis: ‚Epistola directa per M. Jo[hannem] Hus M° Cristano pro tunc rectore'; *za slovy:* maneret illa ecclesia sancta, *jako nadpis pro následující list (jenž jest arci jen dokončením), červeně:* ‚Responsio M. Johannis Hus finalis'.

61.

M. Jan Hus Siru Johnovi Oldcastleovi: zpravuje ho o horlivosti krále Václava v obraně evangelia Kristova.

[1413? April—Mai.]

List není zachován; zmiňuje se o něm Oldcastle v listě králi Václavovi, daném v Londýně 7. září bez roku, který uveřejnil Loserth, Über die Beziehungen zwischen den englischen und böhmischen Wiclifiten in den beiden ersten Jahrzehnten des 15. Jhrh. (MIÖG XII, 254—269) str. 268, slovy: „fama vestre strenue milicie in evangelio Christi, mihi per Magistrum Hus, iudicio meo Christi sacerdotem, nec non alios literatenus intimata".

O datování v. Loserth na uv. str. 268, jenž z titutu „marchio Moravie" králi Václavovi v nadpise dávaného, správně soudí, že list Oldcastleův nemůže býti psán před r. 1411, a zmínka o vyčištění pšenice od plev (zyzaniam, falsos sacerdotes, in oreum congregatam sagaciter et studiose a tritico segre-

[24] *Corp. iur. can. c 14 C XXIV qu 1 (Friedberg I, 970).* — [25] *Hus ovšem věří, jako věřil celý středověk, báchorce o ženě papeži, opíraje se o současné kroniky.*

gavit, et triticum, veros Christi sacerdotes, in statu evangelice paupertatis corroboravit) *chce vztahovati na vypuzení odpůrců Husových z Prahy v dubnu 1413. Ovšem byl tou dobou Hus ve vyhnanství, ale poměr jeho ke králi byl příznivý, a snad tedy podnětem dopisu Husova mohla býti i naděje, že přímluva anglického lorda u krále usnadní mu i návrat do Prahy. Lze tedy datování pravděpodobně přijmouti. List Husův byl by pak ovšem psán záhy po vypuzení protivníků, jak i z toho vyplývá, že psaní Oldcastleovo má datum 7. září [1413]. Sedlák, Hus 201 pozn. 4. míní, že list Husův náleží do konce června 1411, a odpověď Oldcastleova do 7. září t. r., ale z jeho důvodů ani jediný není závažný.*

62.

Mistr Jan Kardinál z Rejnštejna píše Husovi, chtěl-li by přijmouti návrh fakulty theologické, uváděje výrok Stanislavův a Štěpána z Pálče, že nechtějí jednati proti svědomí, táže se o radu ve příčině své směny fary s Ondřejem z Brodu, a jmenuje některé osoby, jimž by měl Hus psáti.

[V Praze, 1413, post Juni 7.]

Ztracen, z obsahu, co uvedeno, podává Hus ve své odpovědi (č. 63). Psán byl patrně brzo po 7. červnu 1413, kdy úředně provedena směna far mezi Ondřejem z Brodu a Janem Kardinálem, v níž žádal Husa o radu.

63.

M. Jan Hus M. Janovi Kardinálovi z Rejnštejna: odpovídaje na předchozí dopis, uvádí důvody, pro které nemůže souhlasiti s návrhy fakulty theologické, vytýká postup Pálčův a Stanislavův, vzpomínaje minulosti, udílí rady o směně fary a slibuje psáti těm, které Kardinál jmenoval; po opsání slibuje poslati svůj spis proti Stanislavovi.

[Na Kozím? 1413, Juni po 7. a před 17?]

Rkp. univ. bibl. III G 6 (= U) f. 13'—14.

Höfler II, 227—228 (z U); Palacký, Documenta 55—57 č. 27 (z U).

Český překlad Mareš str. 110—112 č. 38 = str. 129—131 č. 38[2] = 73—75 č. 38[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 79—81 č. 18 = Flajšhans, Listy str. 81—83 č. XL.

Za adresáta býval dříve pokládán M. Křišťan z Prachatic; že pravděpodobněji nutno mysliti na M. Jana Kardinála, v. Novotný, Listy Husovy 37 n.

Salus a domino Ihesu Christo! Consilium facultatis theologice,[1] si starem ante ignem mihi preparatum, iuvante Christo domino non accep-

[1] *Míněno jest dobré zdání fakulty theologické k synodě 6. února 1413 Doc. 476, až 485.*

tabo. Et spero, quod mors prius vel me, vel duos aversos a veritate[2] ad celum vel ad infernum diriget, antequam eorum sentencie consenciam. Cognovi enim ambos, quod prius vere fatebantur secundum legem Christi veritatem, sed timore percussi in adulacionem pape et in mendacium sunt conversi.[3] Et Palecz vocat nos Wiclefistas, quasi in tota fide christianitatis deviantes[4]; et Stanislaus vocat infideles, perfidos, insanos et clerum maledictum.[5] Sed ista non adverterem, dummodo non confortarent in malicia Antichristum. Sed spero cum dei gracia, quod, si oportuerit, volo me adversus eos usque ad ignem comburendum statuere. Et si ego non possum libertare veritatem per omnia, saltim nolo esse inimicus veritatis et per mortem obsistere consensui. Currat[a] mundus, sicut deus eum permiserit currere. Melius est bene mori, quam male vivere.[6] Propter mortis suplicium non est peccandum. Presentem vitam finire in gracia est exire de miseria. „Qui addit scienciam, addit laborem.[7]“ Qui veritatem loquitur, capud sibi concutitur.[8] „Qui mortem metuit“, amittit gaudia vite.[9] Super omnia vincit veritas.[10] Vincit, qui occiditur,[11] quia nulla ei nocet adversitas, si nulla ei dominatur iniquitas.[12] Ait enim Petrus apostolus[13]: „Quis est, qui vobis noceat, si emulatores boni fueritis“? „Beati estis, cum maledixerint vobis homines“, ait veritas.[14] „Omne gaudium existimate, fratres, cum temptaciones varias incideritis.[15]“ „Beatus[16] vir, qui suffert temptacionem, quia, cum probatus fuerit, accipiet coronam vite“.

Hec sunt mea fundamenta et fercula, quibus reficitur spiritus meus, ut sit fortis contra omnes adversarios veritatis. Et doctores illi, de quibus dicitis, nolunt facere contra consciencia. Vos scitis, quomodo Palecz loquebatur prius in domo vestra.[17] * Et scio certitudinaliter, quod Stanislaus tenuit et in scripto sencialiter scripsit de remanencia panis[18]: et a me quesivit, antequam disturbium incepit, si vellem idem secum tenere. Ecce postea iuravit et abiuravit, et post duos annos, quando

* f. 1

[a] curratur *U.*

[2] *Stanislav ze Znojma a Štěpán z Pálče.* — [3] *Hus častěji vytýká oběma svým dřívějším přátelům, že ze strachu (po zajetí v Bologni) změnili své názory, srvn. č. 49, 52, 57.* — [4] *Nejsou-li míněny ústní pomluvy Pálčovy, byla by to asi narážka na jeho spis Replicacio contra Quidamistas (vyd. Loserth, AÖG LXXV; v. na př. str. 347, 356, 359).* — [5] *Tuším v tom narážku na spis Stanislavův Alma et venerabilis (vyd. Loserth, AÖG LXXV, 362 n., 391 passim).* — [6] *Srvn. Ecclus 40, 29: Melius est mori, quam indigere; Jon. 4, 8: Melius est mihi mori, quam vivere; 1. Mach. 3, 59 melius est nos mori in bello, quam videre mala gentis . .* — [7] *Eccles. 1, 18.* — [8] *Nedovedu zjistiti.* — [9] *Srvn. Cato, Dist. I, 23 (Poet. lat. min. III, 219): Qui mortem metuit, quod vivit, perdit id ipsum.* — [10] *Nepodařilo se mi zjistiti, odkud citát, v době té vůbec běžný.* — [11] *Srvn. Ps. 50, 6 (Rom. 3, 4).* — [12] *Zjistiti se mi nepovedlo.* — [13] *1. Pet. 3, 13.* — [14] *Mat. 5, 11.* — [15] *Jac. 1, 2.* — [16] *Jac. 1, 12.* — [17] *Srvn. Tomek II², 171 n.; běží snad o rozmluvu o odpustcích, o níž v. Hus, Contra Palecz (Op I, 264'), De eccl. (ib. 227').* — [18] *R. 1403 nebo 1404; srvn. Sedlák, Euch. trak. Stan. ze Znojma, Hlídka 1906, zvl. ot. v Brně 1906 str. 4 n. a nyní Novotný-Kybal, Hus. Výtka vrací se u Husa častěji, na př. Contra Palecz (Op I, 255'), v polemice z r. 1413, Docum. 499 a j.*

Stiekna[19] venit cum suo tractatu, postquam timuit archiepiscopum, nesciens subterfugere, dixit per iuramentum, quod tractatum illum non perfecit. Et antequam fuit vocatus ad curiam archiepiscopi, dixit: „Oportet, quod Stiekna monachus flectat ante me genua et petat, quod parcam, quod ausus est tractatum meum novam plantacionem erroneam annotare". Quomodo ergo possum eis credere, quod non libenter facerent contra conscienciam? Et estne eis salvum pro consciencia, quod nos vocant infideles, perfidos, insensatos, a tota fide Christi deviantes et maledictum clerum? Deus hoc iudicet.

De commutacione vestra[20] videtur mihi in consciencia, quod nullomodo dimittatis eam; quia spero, quod estis ibi clipeus contra Antichristum. Unde deus ordinavit meo iudicio, quod, sicut circa illam ecclesiam fuit unus plebanus maximus inimicus verbi dei,[21] sic vos deus e contra ordinat, ut sitis amicus verbi dei. De parrochianis, ex quo nolunt, habentes omnem procuracionem spiritualem, grate accipere,[22] habetis Ezechielis 3° planam sentenciam pro vestra excusacione; ibi legatis.[23] Illis scribam, quos nominastis. Tractatum dum rescribent, Contra scripta Stanislai,[24] dirigam vobis. Valete in Christo Ihesu.

Estimo, quod peccavi, ad voluntatem regis predicacionem dimittens[25]; et ergo iam nolo sic peccare.

V U červený nadpis: ‚Scriptum M Jo H. M° Cr.'

64.

M. Jan Hus Benešovi z Ostroměře, kazateli kostela Pražského: vytýká mu unáhlený soud, jímž ho odsuzuje, ač ví, že příčinou jeho půhonu jsou kázání proti znemravnělému kněžstvu, a upozorňuje na zneužívání interdiktu.

[V Praze?, 1413, Juni?]

Ztracen, stopy jeho zachoval kazatel Beneš ve své odpovědi (v. č. 68). Hus ho nazýval „frater", *vytýkaje* „temerarium iudicium" *podle slov Písma* „Nolite iudicare", *dokládaje, že Beneš ví,* [me] „esse in sentenciis propter hoc, quod correxi crimina cleri dissoluti", *a poukazuje na konec* „quod probabilius propter unum scismaticum interdictum ponitur, quam propter mille demonia".

---

[19] *Jan Štěkna; srvn. o něm a o tomto sporu Tomek, Dějepis Prahy III², 431, 457, Bidlo, ČČM 1895 str. 126 n., Sedlák na uv. m. 10 n, Novotný-Kybal, Hus.* — [20] *Míní se asi směna fary v Petrovicích za faru v Nebuželích s M. Ondřejem z Brodu; v. L Conf. VII, 86—87; srvn. Novotný, Listy Husovy 38.* — [21] *Patrně Ondřej z Brodu, před tím farář v Nebuželích.* — [22] *Srvn. Novotný, Listy Husovy 38.* — [23] *Srvn. zvláště Ez. 3, 15 n.* — [24] *Op. I, 265—302.* — [25] *Míní asi přerušení činnosti kazatelské před jednáním s protivníky na žádost královu po velikonocích 1413.*

Doby složení nelze přesně stanoviti, ale poslední narážka na interdikt, pro niž obdoba najde se v listě Husově Ondřejovi z Brodu (v č. 65), činí vznik listu ve stejné asi době pravděpodobným.

Kazatel Beneš jest patrně týž, jenž, zastávaje svůj úřad při kostele Pražském v l. 1402—1414, proti Husovi lživě svědčil již r. 1410; v. Palacký, Docum. str. 179.

65.

M. Jan Hus M. Ondřejovi z Brodu: vytýká mu jeho nepřátelské jednání, vyvrací výtky své straně činěné, a zmíniv se o svém nynějším pobytu v Praze, kde nikdo interdiktu nezachovává, hrozí, že přijede kázat na Mělník, kde se Ondřej v tu chvíli asi zdržoval.

[V Praze, 1413, Juni—Juli.]

List, k němuž podnět zavdaly asi nešetrné a prázdné námitky Ondřeje z Brodu proti odpovědi Husově na pověstné návrhy doktorů theologie k únorové synodě r. 1413, jež však Husovi teprve někdy v dubnu—květnu do rukou se dostaly (prohlášení Brodovo otiskl Loserth, AÖG LXXV, str. 342—344, zvl. ot. 56—58), není zachován. Známe jen několik úryvků, jež pojal, ne vždy doslovně, Ondřej do své odpovědi (v. č. 73), a podle nichž list Husův lze z části rekonstruovati (srvn. Novotný, Listy Husovy 40 a odtud Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 97 = Flajšhans, Listy str. 87—88 č. XLIII). Nazývaje Ondřeje: „Frater carissime“, *jemuž píše z lásky* (ex caritate), *dokládal Hus, že by raději chtěl zemříti, než se vrátiti* (quod mori magis cupitis, quam reverti), *a že rád čeká mučenictví* (quod expectetis martirium). *Vytýkaje dále, že Ondřej „cedí komára a velblouda pohlcuje“* (me colare culicem et camelum deglutire), *jmenoval i nějakou určitou osobu, vysoce postavenou, jakožto původce své potupy* (Nominatis in litera personam nobilem, cui vestram infamiam inponitis), *upozorňoval, že interdikt není vůči všem zachováván stejně* (quod aliqui admittuntur ad sacramentum corporis dominici et alii arcentur abstinere), *a zmínil se i o zpovědním tajemství* (confessiones non debent revellari). *O své vlastní při a chování Brodově — zde protivník cituje doslovně — pravil:* ... ‚solum propter impungnacionem criminum, que clerus, prochdolor, sequitur, ego persecucionem et excomunicacionem pacior ... Sufficeret tibi, carissime, ex quo iustam excomunicacionem prelatorum estimas, quod denuncciares populo, quia ipsi me excomunicant, et quod populus in nullo malo me confortaret, vel in malicia mecum participaret ...‘, *dodávaje:* ‚quod si sancti et sancte michi in patria favent, per tuum iudicium sunt a comunione sanctorum et sic a beatitudine separati‘.

O svém pobytu v Praze pak zmiňoval se těmito slovy: ‚Ecce ego manifeste ambulo in civitate, et respiciunt me plebani et presbiteri, et omnes sciunt, quod sum in Bethlehem, et tamen non cessant a divinis ...‘, *hroze*

dále urputnému protivníku: ‚Si non cessabis vexare fideles, veniens, predicabo in civitate, et tunc cessabis a divinis, a quibus non deberes cessare eciam si omnes dyaboli venirent ad Mielnik de inferno', *narážeje i na nálezky pyšného kněžstva* (sed statuta inventa a clero superbo) *a vytýkaje protivníku strach, kde strachu není* (forte trepidans timore, ubi non est timor[1]), *aby ukončil ujištěním, že ho chce uvésti na cestu pravdy* (quod ad viam veritatis cupitis me revocare).

Pokud jde o datování, upozornil Novotný. Listy Husovy 40 n., že list Husův psán v Praze někdy po 8. červnu 1413, ale rozhodl se potom po vzoru Palackého spíše pro r. 1414, kdy psána odpověď Brodova, což přijato i od jiných. Z okolnosti, že zmínka o pobytu v Praze kryje se s tím, co Hus píše v traktátě O šesti bludích (Erben III, 240; v. níže č. 73 pozn. 33), lze pravděpodobněji mysliti na červenec 1413, čemuž nevadí pozdní odpověď Brodova, když sám přiznává, že dlouho váhal.

66.

Mistr Jan Hus píše „panu Petrovi, milému druhu“ *M. Ondřeje z Broda.*

[V Praze, 1413, Juni—Juli.]

Ztracen; zmínka o něm pouze v odpovědi M. Ondřeje z Brodu (v. č. 73), podle níž dopis obsahoval asi větu, že Ondřej z Brodu, ač Husa kacéřuje, následkem svého obcování s ním sám jest exkomunikován, ve zlé pověsti a mimo řád (‚ex participacione sua mecum ipse est excomunicatus, prophanus et irregularis‘). *List Husův psán byl patrně z Prahy a tedy nejspíše v téže době jako list Ondřejovi z Brodu, který nejlépe se hodí do června—července 1413, před odchod Husův z Prahy.*

67.

Mistr Jan Hus profesoru Vídeňské university Janovi Sywortovi: vytýká mu pomluvy, jež šíří o M. Jeronymovi a jiných slovanských členech university Pražské, a vybízí k pokání.

[V Praze] 1413, Juli 1.

Rukopis kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 157′—158; rukp. Klementínský I G 11[c] (= Urt) f. 89′; rkp. dvorní knihovny Vídeňské č. 4299 f. 231 (= Vd).

Höfler II str. 209—210 (= z Urt?); Palacký, Docum. str. 63—64 č. 31 (z Vd); srvn. Loserth, Hus und Wiclif 146 pozn. 2.

[1] *Psalm 52, 6.*

Český překlad Mareš, Listy str. 122—123 č. 42 = str. 142—143 č. 42[2] = str. 80—81 č. 42[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 83—85 č. 19 = Flajšhans, Listy str. 83—84 č. XL.

Magistro Johanni Sywort de Septem castris,[1] sacre theologie professori.[a]

Salutari non meretur, qui gravibus mendaciis diffamat proximos, sed dignus correccione[b] cernitur esse,[c] ut mendacio suo cognito ad viam caritatis cicius[d] revertatur.[e] Ecce tu, professor non sacre theologie, sed infamacionis nequicie, cur M. Jeronimum[2] disseminatorem heresis[f] non[g] minimum[g] asseris, de cuius fide tibi non constat, et addis gloriosum mendacium, quod ipse subversionis gracia ad regem[h] Cracouie[h] et ad[g] fratrem[i] illius[i] se contulit. Numquid tu es scrutator cordium,[3] quod[k] per tantam[l] distanciam mentem cognoscis hominis[m]? Es tu legis Christi[n] professor, sic mendaciter infamando proximum? Certe Antichristus te docuit tantam vesaniam profiteri. Ubi lex Christi[o]: „Nolite iudicare et non iudicabimini“? ubi illa[7]: „Si peccaverit in te frater tuus,[o] corripe ipsum“ etc.[g]? Ecce apud[p] te non precessit[q] caritativa fratris correpcio, sed prodiit in publicum iniuriosa diffamacio.[r] Nec ipsum *magistrum honorabilem[s] solum ausus es dentibus mordacibus contingere, sed comunitates magnas[t]; non suffecit[u] tibi Boemia[v] pro[r] tua[r] detractiva[r] malicia,[r] sed et Slauorum regnum in scolaribus temeritate dyabolica heresis crimine[w] ausus es, sped spero mendaciter, annotare,[8] nullam de aliquo habens experienciam, sed dumtaxat occulta cordium iudicans, scribens, quod forent heresiarce[x] sectatores,[r] mel[y] gerentes in ore et „venenum[9] aspidum insanabile“ pretendentes in corde.[z] Ecce tu proximos[aa] inique iudicas, et quod[g] conantur deliramenta contra clerum concitare. „Stat[10] ad iudicandum“ deus.[bb] Esto, quod sis nomine professor sacre theologie: nisi refatearis[cc] veritatem, de isto scelere agens penitenciam, „in[11] die iudicii“ oportebit te „de omni verbo“ districtissimo iudici „reddere racionem“. Estne professoris,[dd] in incerto personas confundere, vel heresim fratribus imponere,[g] mendacia[ee]

* 158

[a] *v B adresy není.* — [b] correccioni *Vd.* — [c] esse cernitur *B, Urt.* — [d] tucius *B.* — [e] vertatur *Vd.* — [f] *ve Vd touž rukou mezi řádky.* — [g] *chybí v B.* — [h] *v B předchází škrtnuté* Graconie. — [i] *chybí v Urt, Vd.* — [k] *chybí v Urt.* — [l] totam *B.* — [m] mentem hominis cognoscis *Vd.* — [n] *ve Vd následuje škrtnuté* pro. — [o] frater tuus in te *B.* — [p] aput *B, Urt.* — [q] processit *B.* — [r] *chybí ve Vd.* — [s] honorabilem magistrum *B, Urt; ve Vd* magistrum *touž rukou in margine.* — [t] maximas *Vd.* — [u] sufficit *B.* — [v] *v Urt opraveno z* Poemia. — [w] comune *B.* — [x] heresiarche *B.* — [y] *v Urt předchází škrtnuté* nil. — [z] *v B předchází škrtnuté* h. — [aa] cor proximorum *B, Urt.* — [bb] *v B touž rukou in marg.* — [cc] refacias *B.* — [dd] Est professoris *B;* es tu ne professor *Vd.* — [ee] mendaciter *B.*

[1] *Jan Sywort (Sywart), sedmihradský Němec, profesor univ. Vídeňské; v. o něm Loserth, MVGDB XXIV, str. 98 a zde příl. č. 170.* — [2] *M. Jeronym z Prahy; utrhačný list Swortův v. příl. č. 168, z něhož, co tištěno drobnéji, převzato slovně.* — [3] *Vladislav Jagiello.* — [4] *Vitold, velký kníže Litevský.* — [5] *Srvn. Sap. 1, 6.* — [6] *Luc. 6, 37.* — [7] *Mat. 18, 15.* — [8] *Narážka na Swortovo obvinění dvou chorvatských studentů z kacířství, o čemž v. příl. č. 167, 169, 170.* — [9] *Deut. 32, 33.* — [10] *Is. 3, 13.* — [11] *Srvn. Mat. 12, 36.*

per diversas partes contra proximos aggregare? Certe male doctus es in theologia caritatis. Deus „det[12] tibi spiritum“ veritatis, ut loquaris, quod sanctum, „quod[13] rectum coram domino,[ff]“ et non quod est detraccionis vel[ll] infamie, procedens[r] a spiritu mendacii et erroris. Ista scribo[gg] sine adulacione, prohibens detraccionem et scandalum in proximis seminare, desideransque, quod a talibus abstineas, agens[hh] penitenciam de commissis. Datum[ii] in octava sancti[r] Johannis Baptiste[ii]

per[kk] Magistrum Johannem Hus, in spe servum Ihesu Christi.[kk]

V Urt nad textem: ‚Epistola Jo. Hus pro Magistro Jheronimo contra Jo. Sywort, magistrum *[odtud jinou rukou]* Wienensem, sacre theologie professorem‘; *ve Vd nadpis:* ‚Copia Johannis Hus ad prefatum doctorem‘; *v B pod textem:* ‚Magister Hus Magistro Sywort‘.

68.

Beneš z Ostroměře, kazatel kostela Pražského, M. Janovi Husovi: odpovídá hrubě na dopis jeho (v. č. 64), v němž mu Hus vytýkal, že ho kaceřuje.

(1413, Juli?)

Rkpis dvorské knihovny ve Vídni 4941 (= V) f. 238′—239.

Loserth, Hus und Wiclif (Wien-Leipzig 1884) str. 291—293.

O čase srvn. Novotný, Listy Husovy str. 40—41, a co proti tomu pověděno u č. 65. Odpověď Benešova snad byla napsána dříve než odpověď Ondřeje z Brodu, pravděpodobně dosti záhy po listě Husově.

Gloriosus deus pius Ihesus det tibi „non[1] plus quam oportet sapere“ et augmentum orthodoxe fidei et in futuro gloriam sempiternam. Cupiens tibi exprobranti mihi respondere verbum, miror vehemencius, cur me fratrem tuum appellas, cum me scias filium esse sancte matris ecclesie, cuius tu non vis esse filius. Ymmo tantam matrem tantorum filiorum letantem tu conturbas et quantum in te est, rursum eius scindis viscera et dolores eius renovas, quos in adolescencia sua et in principio fidei habuit. Quorum iam dolorum oblita fuit cum illa muliere ewangelica,[2] postquam multos filios parturiverat. De te igitur et de tibi similibus dicit Salomon[3] in Prov. IX: „Stultus filius est mesticia matris sue.“ Videbis igitur, in quem transfixisti.

Ad hoc vero, quod obicis mihi temerarium iudicium, sicut est vobis omnibus comunissimum et consultissimum catholicos exprobrare de te-

Č. 67: [ff] deo *B.* — [gg] scribens *Vd.* — [hh] agentur *B.* — [ii] Datum — Baptiste *chybí v B;* Baptiste *chybí v Urt.* — [kk] per — Christi *chybí v B.* — [ll] et *Urt.*

Č. 67: [12] *Srvn. Eph. 1, 17: det vobis spiritum sapiencie.* — [13] *Exo. 15, 26; častá fráse biblická.*

Č. 68: [1] *Srvn. Rom. 12, 3.* — [2] *Srvn. Joh. 16, 21.* — [3] *Prov. 10, 1.*

merario iudicio, ducentes auctoritates[4]: „Nolite iudicare,“* ad hoc respondeo, quod non iudico, sed iudicata sequor. Numquid iudico quemquam, cum dico, quod omnes Iudei, gentiles et heretici et qui scripserunt heresim et non retractaverunt, sicut Wikleph, et mortui sunt, sunt de dampnandis? Nonne hec dicens, sequor iudicium salvatoris dulcis Ihesu, dicentis[5]: „Qui non credit, iam iudicatus est.“ Ecce Augustinus est, qui scribens ad Petrum de fide, sic dicit[6]: „Firmissime tene et non dubites quemlibet hereticum** sive scismaticum in nomine patris et filii et spiritus sancti baptisatum, si ecclesie catholice non fuerit agregatus, quantascumque elemosinas fecerit, et si pro Christi nomine saguinem fuderit, * nullatenus potest se salvare. Omnis enim, qui ecclesie catholice non * 239
tenet unitatem, neque baptismus, neque elemosina quomodolibet copiosa, neque mors pro Christi nomine suscepta proficere possit ad salutem, quamdiu heretica vel scismatica pravitas perseverat, que ducit ad mortem.“ Hec Augustinus.

Ex predictis patet, quod nos catholici neminem iudicamus, sed sequimur iudicata. Sed tu es, qui omnes vivos et mortuos doctores iudicas et a nemine vis iudicari,[7] omnes doces et a nemine vis doceri, novas vias in fide catholica inveniens et veteres ac decreta sanctorum patrum contempnis, faciens contra dictum Salomonis, dicentis Proverb.[8] XXII: „Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.“

Ad hoc vero, quod dicis et supponis, quod ego sciam te esse in sentenciis propter hoc, quod tu correxisti crimina cleri dissoluti, sicut tu asseris, ad hoc respondeo, quod erras et falsum supponis, quia ego te scio innodatum esse sentenciis papalibus propter hoc, quod es sator et sectator secte Wiklefonis heretici condempnati. Et hec est assercio et vox omnium katholicorum virorum et mulierum, clericorum et laicorum. Sed tu dando excusaciones in peccatis, dicis te propter satiricas predicaciones contra clerum esse sentenciis innodatum. Sed in hoc veritatem dicis cum falsis Zuzanne testibus[9]; sed nec mirum, quia propriissimum est mentiri Viklefistis.

Ad ultimum*** vero punctum respondeo, licet responsionem non mereatur dicens, quod probabilius propter unum scismaticum interdictum ponitur, quam propter mille demonia.[a] Et racio est, quia unus hereticus sive scismaticus plus potest nocere ecclesie sancte dei, quam demonia infinita, quia secundum Haymonem[10] plures[b] sunt diaboli fideles impung-

---

* *In marg. červeně:* ‚Iudicium‘. — ** *In marg. červeně:* ‚Nota‘. — *** *In marg. červeně:* ‚Interdictum‘.

[a] *opraveno z* demones V. — [b] quia plures V.

[4] *Mat. 7, 1, Luc. 6, 37.* — [5] *Joh. 3, 18.* — [6] *Citát, poněkud pozměněný, čte se v Decr., De haer. V, 7, 3 (Friedberg II, 778), a pochází, jak tam upozorněno, ze spisu Fulgentiova De fide ad Petrum, přičítaného Augustinovi.* — [7] *Výtka ozývá se z úst protivníků Husových častěji; srvn. na př. Páleč ‚Antihus str. 66, 126—127 a j., Páleč, De eccl. (vyd. Sedlák, Hus) 223* a j.* — [8] *Prov. 22, 28.* — [9] *Srvn. Dan. 13.* — [10] *Citátu jsem u Remigia nenalezl.*

nantes, quam atomi radio in solari, et tamen propter eos non cessatur a divinis, sed propter hereticos et scismaticos. Redi igitur, perverse seductor animarum, ad cor et age penitenciam de tanta superbia et malicia, que maior est, quam fuit Luciperi in celi patria, et consequeris in presenti graciam et in futuro gloriam sempiternam.

Ve V červeně nadepsáno: ‚Epistola Benessii' *a potom černě:* ‚Sequitur epistola pulchra a viro katholico domino Benessio, predicatore in ecclesia Pragensi,[11] directa ipsi heresiarche Hus etc.'

69.

M. Jan Hus nepochybně před odchodem z Prahy napomíná Pražany k stálosti a horlivosti u víře.

[1413, Juli.]

Rukopisu není, zastupují ho Opera (Op).

Opera I, f. 99′—100 č. XIII = I² str. 124—125 č. XIII = Palacký, Documenta str. 41—43 č. 18. Český překlad Mareš str. 89—91 č. 28 = 105—108 č. 28² = str. 59—61 č. 28³; Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 28—32 č. 6 = Flajšhans, Listy str. 57—65 č. XXX.

Novotný, Listy Husovy str. 25—27 vyslovil mínění, že list psán záhy po prvním odchodu z Prahy, asi v říjnu-listopadu 1412, a mínění to přijato obecně. Poněvadž však Hus mluví o práci duchovní více než dvanáctileté a svěcení přijal teprve r. 1401, jest pravděpodobnější mysliti na r. 1413. S tím se shoduje, že Hus zmiňuje se, že již jinde káže, což se na r. 1412 záhy po odchodu z Prahy nehodí, nad to pak zmínka ta připomíná velmi nápadně obdobné místo v Postille, skládané r. 1413 (v. pozn. 16), jest tedy lépe mysliti na tento rok, kdy Hus, pobyv od vánoc přes velikonoce a potom zase v červnu v Praze, konečně asi v červenci Prahu opět opustil s úmyslem kázati jinde. Náleží tedy list do července 1413; srvn. Novotný, M. Jan Hus I. Podle nepřesných citátů z Písma jest pravděpodobno, že list původně psán byl česky.

Magister Johannes[a] Hus, servus Iesu Christi, omnibus, qui Prage sunt, gracia et pax Iesu Christi. Vehementer toto pectore, carissimi, desidero, ut liberi per Iesum Christum ab omnibus peccatis sitis et carnem, mundum et diabolum, vanitatibus huius mundi contemptis, vincatis, quo per graciam Iesu Christi omnia benevole propter salutem paciamini et in afflicionibus perseverare usque ad finem possitis. Hec vobis, carrissimi,[b] semper in meis oracionibus vestri mencionem faciens, imprecor.

Č. 68: [11] *O pisateli srvn. č. 64.*

Č. 69: [a] Joannes *Op.* — [b] clarissimi *Op.*

Nam* ideo plus quam duodecim annis in verbo dei apud vos, sicut deus est mihi testis, laboravi,[1] et in hoc mihi summa consolacio erat, cum vestram diligenciam in audiendo verbo dei cognovissem, animadvertens multorum veram et synceram penitenciam.

Quapropter, carissimi, per passionem Iesu Christi vos obtestor, ut ewangelium eius servetis et retineatis et in omnibus, que tum recensui, procedatis cum fructu. Nolite ergo animo vacillare et titubare, neque consideretis eos, qui incertam ingressi viam, alio sese flexerunt, et iam sunt acerrimi hostes dei et nostri facti.[2]

Verum scitis, carissimi, quod discipuli Christi, qui illi conversabantur, desciverunt et cum eo iam amplius ambulare nolebant. Venit itaque Christus, ut homines ab invicem separaret,** quemadmodum ipse dicit[3]: „Ego veni, ut separem filium a patre et filiam a matre." Et iterum[4]: „Trademini propter nomen meum omnibus hominibus." Et ne eorum abnegacione moveamur, aut persecucione vel morte perterrefiamus, mox subdit salvator: „Et capilli vestri de capite non peribunt, nam per pacienciam possidebitis animas vestras." Si igitur unus capillus non peribit,[5] quomodo igitur fideles peribunt?

Quare, carissimi, fidem veram, spem certam studete servare, state firmiter in dileccione verbi dei, et illi summo desiderio adherete, audientes eos, quos salvator vobis misit, ut ewangelium ipsius sine metu, constanter lupis rapacibus et falsis prophetis resistentes, predicent. De quibus Christus ad suos fideles dicit[6]: „Multi, inquit, falsi prophete venient et seducent multos." Ab illis precipit Christus fidelibus cavere et docet, quomodo agnosci possint, videlicet per fructus,[7] qui sunt superbia, fornicacio, avaricia, simonia, contemptus verbi dei et persecucio fidelium, detraccio, ambicio, zelus tradicionum humanarum etc.

Nam tales habent „vestimentum ovium,"[8] qui induunt nomen et officium christiani hominis, ac ita, cum sint „intus lupi rapaces," oves Christi laniant et lacerant. De istis lupis Christus ad suos discipulos locutus est[9]: „Ecce, inquit, ego vos mitto quasi oves inter lupos. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbe." Prudentes ut sint, ideo dicit, ne sibi paciantur imponi sicut serpentes et in se caput

---

* *V Op in marg. poznámka:* ‚Joannes Hus 12 annis Pragae.' — ** *V Op in marg.:* ‚Christus venit, ut separet homines ab invicem.'

[1] *Hus přijal úřad kněžský na jaře r. 1401. Místo toto (od „Vehementer" po „penitenciam") uvádí Martinius, Hussus et Lutherus str. 25; srvn. i, co praví Matěj z Janova: a tota multitudine hominum, cum quibus a principio sacerdocii mei laboravi usque modo per XII annos (v. Palacký, Radhost, II, 323).* — [2] *Míněni patrně Stanislav ze Znojma a Štěpán z Pálče a jejich druhové.* — [3] *Srvn. Mat. 10, 15: Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam.* — [4] *Srvn. Luc. 21, 16—17: Trademini autem a parentibus... et eritis odio omnibus propter nomen meum, et capillus de capite vestro non peribit, in patientia vestra possidebitis animas vestras.* — [5] *Srvn. Act. 27, 34.* — [6] *Mat. 24, 11.* — [7] *Srvn. Mat. 7, 16.* — [8] *Mat. 7, 15.* — [9] *Mat. 10, 16.*

Christi occidere. Simplices sicut columbe, ut crudelitatem luporum pacienter perferant.* En, carissimi, iam evidentem luporum demonstracionem habemus, insuper et doctrinam, ne paciamur nos ab illis de via Christi seduci, qua contendimus ad celestia venire gaudia. Servate et custodite fidem, spem, caritatem, humilitatem, mansuetudinem, iusticiam, modestiam, temperanciam, sobrietatem, pacienciam et alias virtutes, bonis moribus et operibus vitas[c] exornantes. Gaudete in hoc, quod persecucionem paciamini.[10] Nam dicit Christus[11]: „Beati, qui modo lugent, nam illi consolacionem habebunt.“ „Beati, cum vos homines oderint,“ excommunicabunt atque eicient,[d] propter verbum dei anathematizantes. „Gaudete in illo die, quia merces vestra copiosa in celis est.“ Quis igitur habens fidem, spem et caritatem, causa sui salvatoris non tantam contumeliam et ignominiam paciatur, cum sit certus centuplum in vita eterna accepturus?

Hec igitur expectantes, memineritis, quid Christus dixerit,[12] „quod, inquit, erit affliccio, que non erat ab inicio mundi, neque futura est.“ Cur id? Causam ipse apostolus dicit[13]: „Quod veniet, inquit, tempus, dum sanam doctrinam homines non recipient, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes aures, a veritate autem auditum avertent, et ad fabulas connectent.“

Hanc propheciam sancti Pauli vestris oculis videtis iam impleri. Nam alibi dicit[14]: „Omnes, qui pie vivere volunt in Christo, persecucionem pacientur. Impii autem et seductores in peius, proficient.“

Quapropter, carissimi, quemadmodum hortatur sanctus Petrus,[15] diligenter cavete, ne simul cum aliis nephariorum „errore abducti, excidatis a propria“ stabilitatate, verum in gracia dei et cognicione Iesu Christi crescite, et pro me deum orate, ut mihi prosperos in predicacione verbi sui successus concedere dignetur in omnibus locis, ubi necessitas exiget, in civitatibus, in oppidis, in pagis, in arcibus, in agris, in sylvis, ubicumque possum prodesse,[16] ne in me verbum dei supprimatur.

Salutate vos invicem et consolamini mutuo in gracia dei patris et sui dilectissimi filii et spiritus sancti, qui vos a peccatis potest custodire et in eterno gaudio collocare. Cui laus et gloria in secula. Amen.

V Op nadpis: ‚Praedicat studium et desiderium audiendi verbi in Pragensibus, et ne id abijciant, scandalis deficientium offensi, graviter monet.‘

---

* *V Op in marg.:* ‚Sicut columbe et serpentes.‘

[c] victas *Op, opravil Palacký.* — [d] eijcient *Op.*

[10] *Srvn. Mat. 5, 10.* — [11] *Srvn. Mat. 5, 5: Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur; srvn. tam. 5, 11—12; citováno volně.* — [12] *Srvn. Mat. 24, 21.* — [13] *2. Tim. 4, 3.* — [14] *2. Tim. 3, 12—13.* — [15] *Srvn. 2. Petr. 3, 17: custodite, ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate.* — [16] *Srvn. podobné místo v Postille (Erben II, 279): ‚a káži v městech, po hradiech, na polích i v lesě, a mohl-li bych kde podobně, kázal bych i na březě i s lodie...‘*

70.

M. Jan Hus Pražanům: v době svého vzdálení utěšuje jich při blízkosti adventu listem ve formě kázání na théma: Potvrzujte srdcí svých. (Jac. 5,8.)

[Na Kozím (?) 1413, Nov. 27?]

Rkp. kapit. D 50 (= Kp) f. 31′—32; rkp. univ. X E 24 (= Univ) f. 384 až 384′; rkp. kapit. F 20 (= Kpl) f. 111′—112 o textu Op. v. odstavec třetí.

Op. I f. 98—98′ č. X = I² str. 123 č. X; Höfler II, 215—217 (z Univ); Palacký, Docum. str. 44—45 č. 20 (z Kpl, Univ). Český překlad Mareš str. 94 až 95 č. 30 = str. 110—112 č. 30² = str. 62—63 č. 30³ = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 47—50 č. IX = Flajšhans, Listy 67—68 č. XXXII (zde zcela libovolně jen druhá část od slov Electi non elati).

Text Op. liší se valně od znění rkpisného, takže vyslovena domněnka, že list původně psán česky. Ovšem list má nahraditi kázání, a tu by tedy bylo možno, že ho, jako přípravy na kázání vůbec, Hus koncipoval původně latinsky, pro čtenáře že byl přeložen do češtiny a odtud zpětný překlad přešel do Op. Pravděpodobněji však původní znění opravdu bylo české. Svědčí mi pro to vedle toho, že biblické ohlasy, stále se vracející, nejsou přesné, zvláště toto vadné místo: Parte utraque pensata, dignacionem . . . et iusticiam et terrorem . . ., confirmate. Latinská vazba žádala by logicky ablativů, a vložené „per“ rkp. Kp, ač dává smysl, logickou souvislost porušuje. Nejspíše dá se to vysvětliti jako chyba v překladu z češtiny; v. o tom v úvodě a pozn. 6. Původní znění bylo tedy asi české, jehož dnes neznáme.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 29—30. Míní-li Flajšhans str. 47, že by list mohl náležeti i k r. 1412, poněvadž koncem r. 1413 mohl býti Hus v Praze, není to nijak pravděpodobno, ač arci datování jest jen přibližné a možnosti r. 1412 zcela vylučovati nelze.

Magister Johannes Hus,[a] presbiter ac servus in spe domini nostri Ihesu Cristi[b] universis fidelibus penitenciam[c] agentibus[c] in gracia et passione in adventu filii dei, qui veniens cum angelis sanctis, unicuique secundum sua merita tribuet.

Karissimi[d]! „Confirmate[1] corda vestra, quoniam adventus domini appropinquabit“. Scitis, karissimi,[d] quia[e] dominus Ihesus iam semel venit; quo scito, pensate in cordibus vestris,[f] in gracia et paciencia vos firmate. Pensate,[2] karissimi,[d] quod conditor ac dominus mundi, verbum dei et deus eternus[fa] inmortalis humiliavit[g] semet ipsum, factus homo, ut nobis, peccatoribus infidelibus,[h] fideliter deserviret. Venit ingens medicus, ut wlnus

---

[a] Huss *Univ.* — [b] Christi *Kpl.* — [c] *chybí v Kp.* — [d] carissimi *Univ.* — [e] *Univ pokračuje omylem:* quod conditor ac redemptor mundi, verbum dei, quia . . . — [f] nostris *Kp.* — [fa] dominus *Univ.* — [g] *v Kp předchází škrtnuté* hmalia. — [h] fidelibus *Kpl, Univ.*

[1] *Jac. 5, 8.* — [2] *Co tištěno drobněji, převzato z Husova kázání na toto théma. Op II, f. 40—42.*

niv nostrum grande medeatur; *venit omnipotens dominus, non vivos mortificare, sed mortuos vivificare et electos a morte perpetua liberare; venit rex mundi summusque pontifex, ut legem dei operibus suis adimpleret[3]; venit in mundum non dominari, sed animam in redempcionem multis dare; venit mercator fenore[i] avaricie non oppressus,[k] non bona mundi conglobare, sed populum peccato venditum sanguine[l] suo a dyabolo liberare; venit potentissimus, ut sub potestate Pilati[m] ab episcopis, sacerdotibus, senioribus et religiosis
Kpl mortem atrocissimam ac ignominiosam pateretur et sic[c] a potestate *dyaboli nos eriperet[n]; venit non electos perdere, sed salvare, sicut ipsemet inquit[4]: „Ego veni, ut vitam habeant et habundancius habeant", ut habeant vitam sanctam in gracia et habundancius habeant post mortem in leticia sempiterna.[o] Electi mei, non[c] elati,[c] non fornicarii, non avari,[p] non iracundi, non invidi, non accidiosi, non verbo meo ac vite contrarii, sed electi mei, qui verbum meum audientes et custodientes mecum in gracia paciuntur.

Hanc dignacionem ex adventu[q] salvatoris cordintime pensantes, ka-
Kp rissimi,[d] *„confirmate corda vestra" in gracia, paciencia[r] et[s] virtute[s]; „adventus siquidem domini" sequens ad[c] iudicium[c] „appropinquat". Firmate corda vestra, karissimi,[t] in gracia, paciencia et virtute; appropinquat[u] enim iudicium iudicis sagacissimi, iustissimi et terribilissimi; sagacissimi,[v] cuius sagacitas non decipitur, iustissimi, qui nec[w] munere, nec timore, nec favore declinatur, cum[x] quo[c] venient iusti iurati, apostoli, cum illo hic innocue morti adiudicati; appropinquat eciam iudicium iudicis terribilissimi, quem[y] iniqui non valebunt intueri, ad cuius nutum neccessitabuntur omnes nequicias suas universo orbi[z] propallare, cuius libitu anime et corpora igne perpetuo exurentur, quorum velle perdicionem eternam in tenebris ad cohabitandum demonibus intuebitur, qui eciam ab ipso hoc iudicium iustum audient[5]: „Ite maledicti in[c] ignem eternum, qui preparatus[aa] est dyabolo et angelis eius".

Ecce karissimi,[d] parte utraque pensata, eius dignacionem[bb] in[cc] adventu primo, et iusticiam et terrorem in altero adventu, confirmate[6] corda vestra[dd] in gracia et passione. Et si quid patimini, ista intuemini, ele-

---

[i] favore *Univ;* fenere *Kp.* — [k] opressus *Kp.* — [l] saguine *Univ;* sangwine *Kpl.* — [m] Pylati *Univ.* — [n] eripere *Univ.* — [o] eviterna *Univ, Kpl.* — [p] avarii *Kp.* — [q] aventu *Kpl.* — [r] et paciencia *Kp, Kpl.* — [s] *chybí v Kp, Kpl.* — [t] *v Kp touž rukou in marg;* carissimi *Univ.* — [u] appropinquabit *Univ.* — [v] *chybí v Kpl.* — [w] non *Univ.* — [x] tum *Kp.* — [y] que *Kp.* — [z] mundo *Kp.* — [aa] paratus *Kp.* — [bb] per dignacionem *Kp.* — [cc] et *Kp.* — [dd] *v Kpl následuje podtečkované* redempcio a quaque.

[3] *Srvn. Mat. 5, 17: non veni solvere, sed adimplere.* — [4] *Joh. 10, 10.* — [5] *Mat. 25, 41.* — [6] *Ponecháno toto znění, ač vadné, poněvadž nejspíše vzniklo při překladu původního českého znění, asi: „Uvážíce obojí stranu, jeho ochotu při prvním příchodu a spravedlnost a hrůzu při druhém, potvrzujte srdcí svých." Překladatel, užív ablativu absolut., nepovšimnul si, že tím porušuje vazbu. Písař Kp hleděl to napraviti vsunutím ‚per', jež sice dává smysl, ale není s ostatkem v logické shodě; výklad tento potvrzuje, jak dodatečně vidím, také text Op:* perpendentes utramque partem, eius beneficium in primo adventu, iustitiam et iudicium in adventu secundo.

vate[ee] capita, hoc est intellectus[ff] vestros, quia appropinquat redempcio vestra, redempcio a quaque miseria, a qua vos in iudicio vocabit iustus iudex dicens[7]: „Venite,[gg] benedicti patris mei, percipite regnum"; quod vobis, pariterque[hh] michi condonare dignetur misericors, terribilis et consolativus iudex, dominus Ihesus, deus et homo verus benedictus in secula. Amen.[ii]

V Kpl nadpis: ‚Secunda epistola M. Jo', *v Univ a Kp nadpisu není.*

71.

M. Jan Hus Pražanům: píše ve formě kázání na théma „Sláva na výsostech Bohu . . .".

[Na neznámém místě (Kozím?) 1413, Dec. 25.]

Rkp. univ. X E 24 (= Univ) f. 385—385'; rkp. kapit. D 50 (= Kp) f. 32'—33; rkp. téže knihovny F 20 (= Kpl) f. 112'—113; o textě Op v. odstavec třetí.

Opera I f. 99—99' č. XII = I² str. 124 č. XII; Höfler II, 217—218 (z Univ); Palacký, Docum. str. 47—48 č. 22; (z Kpl a Univ). Český překlad Mareš str. 98—99 č. 32 = str. 115—116 č. 32² = str. 65—66 č. 32² = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 62—64 č. 13 = Flajšhans, Listy str. 73—74 č. XXXVI.

Text Op rozchází se dosti značně s textem rkpů a vznikl patrně překladem z češtiny. List má formu kázání, a snad tedy původně koncipován latinsky a pro posluchače přeložen do češtiny; ale citáty z Písma, nezcela přesné, mohou mluviti pro domněnku, že původní znění bylo české, dnes nezachované.

Novotný, Listy Husovy 31 myslí na r. 1413, asi správně, ač ani r. 1412 nelze, tuším, vylučovati.

Karissimi! Quia a vobis nunc existo segregatus adeo, * quod fortasse multa vobis predicare sum indignus, actamen karitas,[a] quam erga[b] vos habeo, urget me,[c] ut saltem[d] aliquot verbula vestre dicam karitati.[a] Ecce, karissimi,[e] quidam angelus quasi hodie pastoribus inquit[1]: „Anunccio vobis gaudium magnum, quod erit[f] universo populo." Adstatimque multitudo angelorum vociferare[g] inquit[2]: „Gloria in excelsis deo et in terra

---

Č. 70: [ee] et levate *Univ, Kpl.* — [ff] intellectos *Kpl.* — [gg] Ite, venite *Kp.* — [hh] pariter *Univ, Kpl.* — [ii] *chybí v Univ.*

Č. 70: [7] *Mat. 25, 34.*

Č. 71: * *V Univ nad tím glosa:* ‚id est in tantum'.

Č. 71: [a] carit. *Univ, Kpl.* — [b] ergo *Kpl.* — [c] *chybí v Kp.* — [d] saltim *Kp.* — [e] cariss. *Univ.* — [f] *v Kp opraveno z* erit quod. — [g] vociferate *Univ, Kpl.*

C. 71: [1] *Luc. 2, 10.* — [2] *Luc. 2, 13—14.*

pax hominibus bone voluntatis!“ Istud commemorantes,[h] karissimi,[e] gaudete, quia hodie *deus natus est homo, ut sit gloria *in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Gaudete, quia hodie inmense magnus natus[i] est puer, ut sit gloria in excelsis deo etc. Gaudete, quia hodie natus est reconciliator, ut reconciliaret hominem deo et angelo, et sic ut sit gloria in excelsis deo etc. Gaudete, quia hodie natus est, ut *peccatores a peccato purgaret, a potestate dyaboli[k] liberaret et a perdicione eterna observando inducat[l] gaudio eterno, ut sit gloria in excelsis deo etc. Gaudete gaudio magno, quia hodie natus est nobis rex, ut[m] plenum regnum celeste largiretur, episcopus, ut benediccionem eternam tribueret, pater futuri seculi, ut nos tamquam filios secum perpetuo retineret. Natus est nobis frater caritativus, magister prudens, dux certus, iudex iustus, ex eo, ut sit gloria in excelsis deo[n] etc. Gaudete, scelesti, quia natus est deus presbiter, qui cuilibet penitenti absolucionem tribuit omnium peccatorum, ut sit gloria in excelsis deo[n] etc. Gaudete, quia hodie panis angelorum, scilicet deus, factus est cibus hominum, ut esurientes refocillet[o] corpore suo glorioso, ut sit illis pax et[p] in terra. Gaudete, quia natus est deus immortalis, ut homo mortalis vivat in eternum. Gaudete, quia universi dominus dives iacet in presepio tamquam pauper, ut nos egenos ditaret. Gaudete,[q] dilectissimi,[r] quia impletum est, quod prophete prophetaverunt,[s] ut sit gloria in excelsis deo.[t] Gaudete,[r] quia natus est nobis infans omnis potestatis, quia[u] filius datus est nobis tocius sagacitatis et gracie, ut sit gloria in excelsis etc. O karissimi,[e] numquid modicum de hiis fieri debet gaudium? Magnum siquidem. Ait nempe angelus: „Anunccio vobis[v] gaudium magnum“ ex eo, quia natus est nobis[w] redemptor a quaque miseria, salvator peccatorum, gubernator fidelium suorum, natus est mestorum consolator, et datus est nobis filius dei, ut sit nobis gaudium magnum,[x] deo in excelsis gloria et in terra pax hominibus bone voluntatis. Quam voluntatem bonam, pacem pariterque gaudium deus hodie natus nobis pariter dignetur suffragari. Amen.[y]

V Kpl nadpis ‚4ª epistola‘.

---

[h] comemor. *Kpl.* — [i] *v Kp opraveno z* natus magnus. — [k] diaboli *Kp.* — [l] iudicat *Kpl.* — [m] *v Kp mezi řádky.* — [n] *chybí v Kpl.* — [o] reffocillet *Kp.* — [p] *chybí v Kp, Univ.* — [q] O gaudete *Kpl, Univ.* — [r] dilectissimi — gaudete *chybí v Univ.* — [s] prophetarunt *Kpl; v Kp za tím škrtnuto* potestatis. — [t] deo etc. *Kpl.* — [u] et quia *Univ, Kpl.* — [v] *v Kp za tím škrtnuto:* gracia, *a další opraveno z* magn. gaud. — [w] *chybí v Univ, Kpl.* — [x] *chybí v Univ.* — [y] *chybí v Kp, Kpl.*

72.

M. Jan Hus Pražanům: přeje jim milosti, milosrdenství a pokoje, čině o tom zbožný výklad.

[Na Kozím 1414 v postě (?)]

Rkp. univ. X E 24 (= Univ) f. 167—167′; rkp. kapit. D 50 (= Kp) f. 33—34; rkp. téže knihovny F 20 (= Kpl) f. 113—114; o textu Op v. odstavec třetí.

Opera I f. 97′ č. VIII = I² str. 122 č. VIII; Höfler II, 219—220 (z Univ); Palacký, Docum. str. 50—51 č. 24 (z Univ a Kpl). Český překlad Mareš str. 101—102 č. 34 — str. 118—120 č. 34² = str. 67—68 č. 34³ = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 86—89 č. 20 = Flajšhans, Listy str. 84—85 č. XLI.

Původní znění bylo asi české, ale zachoval se jen zlomek (v. pozn. 9.) v rkpe Vídeňském 4550 (= Vn) f. 4′, odkud ho otiskl Sedlák, Studie a texty I str. XXVIII. Zní s úvodem písařovým: ‚Hec Magister Johannes Huss sancte memorie, solemnis predicator, in quadam sua epistola: Ktož pokorně slyší, ten sě zlostně nevadí; kto múdřě mluví, ten svárlivé přěmáhá; ktož užitečně mlčí, ten svědomie ne brzo urazí‘. Poněvadž text Op rozchází se s rukopisným velmi značně, bylo lze mysliti, třeba citáty jsou dosti přesné, že to překlad z češtiny. Nynějším nálezem mínění stává se téměř jistým, poněvadž české znění, zvláště srovnáme-li je s textem Rabanovým (v. pozn. 9.), ukazuje, že jest původní.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 33.

M. Johannes Hus,[a] inutilis servus dei,[b] omnibus electis atque zelantibus dominum Ihesum Christum et[c] verbum[c] eius,[c] qui habitant in Pragensi civitate: „gracia,[1] misericordia et pax[d] a deo patre et domino Ihesu Christo[e]“, salvatore nostro.

Karissimi[f]! Multum gaudeo ex isto, quod verbum dei constanter attenditis, et quod misericors salvator duces efficaces veritatis vobis largitur. Quare graciam, misericordiam atque pacem cunctipotens vobis condonare dignetur per salvatorem nostrum dominum Ihesum Christum. Graciam ad *bonum quodque,[g] ut[c] in ipsa, quem*admodum bene[h] inchoastis, bene proficiatis[i] et utiliter terminetis. Et misericordiam, quam in memoria habentes gratanter acceptetis,[k] quia deus[l] eternus, bonitas summa, pro nobis peccatoribus homo fieri est dignatus, egrotativus, consputus, ignominiosus, a suis condempnatus, viliter reiectus adeo, quod sacerdotum ducti consilio, habentes e duobus eligere, populus comunis

*113′ *33′ K

---

[a] Huss *Univ;* M. H. Jo *Kpl.* — [b] in spe inut. dei servus *Univ.* — [c] *chybí v Univ.* — [d] pax et miseric. *Kp.* — [e] Cristo *Kp.* — [f] Cariss. *Univ.* — [g] quidque *Kp.* — [h] *chybí v Kpl.* — [i] perficiatis *Kp.* — [k] acceptis *Kp.* — [l] *v Univ in marg.*

[1] *1. Tim. 1, 2; 2. Tim. 1, 2.*

pro Ihesu salvatore innocuo pocius latronem ac homicidam elegit sceleratum et posuit salvatorem in derisum atque ignominiam sic, quod vociferat cum planctu per Jeremiam dicens[2]: „Audite, obsecro,[m] universi populi, et videte dolorem meum.“ Et iterum[3]: „O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte, si est dolor, sicut[n] dolor meus“. Item clamat[o] ad patrem[p] dicens[q]: „Deus,[4] deus,[h] ut quid dereliquisti me?“ Sic nempe clamabat, cum atrociter et ignominiose in cruce pependit, et cum a sacerdotibus blasfemiam[r] paciebatur, qui cruce circinata[s] clamabant atque coaxabant dicentes[5]: „Confidit in deum; liberet ipsum iam“. „Vach,[6] qui destruis templum dei, descende nunc[t] de cruce!“ Ipse autem[u] clamabat[4]: „Deus, deus meus, ut quid dereliquisti me?“ Clamat, ut misericordiam eius immensam notaremus, cum illo blasfemiam[r] karitative[v] pateremur, in necessitate eum invocaremus, et de misericordia, qua nos a dampnacione perpetua redemit, grati simus. Sic igitur est misericordia vobis a deo patre et domino Ihesu Christo salvatore, a quo eciam pax vobis. Docuit magister pacificus suos discipulos pacificos, ut, in quamcumque domum ingrediantur, dicant[7]: „Pax vobis“. Et resurgens ex[w] mortuis, intrans ad illos, dicebat[8]: „Pax vobis“. Volens quoque ab illis ire in mortem, dicebat illis[9]: „pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis“. Hinc est, karissimi,[f] eius more pacem ab illo cupio vobis. Pax vobis ab eo, ut virtuose viventes hostes,[x] dyabolum, mundum et[c] carnem devincatis. Pax vobis ab illo, ut invicem inimicos quoque[y] vestros, diligatis. Pax vobis,[z] ut pacifice verbum ipsius[aa] audiatis. Pax vobis, ut prudenter loqueremini et[h] ab[h] inimicis[h] custodiremini.[bb] Pax vobis, ut proficue tacere noscatis. „Qui[10] enim humiliter audit, is maliciose non litigat; qui prudenter loquitur, litigiosum superat; qui utiliter silet, non cito consciencium ledit.“ Propter que pax vobis, gracia ac misericordia.
Univ Gracia — a peccatis conservacio, misericordia — *ignis eterni liberacio,
et pax — post hanc vitam vilissimam in leticia eterna omnibus vobis
34 Kp fidelibus eterne requiei *a deo patre et domino Ihesu Christo salvatore nostro, cui sit laus in secula seculorum. Amen.

V Univ nadpis: ‚5ª epistola Mgri Joh, Hus‘, *v Kpl:* ‚5ª epistola‘.

---

[m] *v Kp před tím* g. — [n] sicud *Univ.* — [o] clamavit *Kp.* — [p] *v Kpl za tím škrtnuto* meum. — [q] *chybí v Kp, Univ.* — [r] blasphem. *Univ.* — [s] crucem circueuntes *Kp.* — [t] *v Kp in marg. touž rukou.* — [u] *v Kp touž rukou mezi řádky.* — [v] caritat. *Kpl, Univ.* — [w] e *Kp.* — [x] hostem *Kp.* — [y] *chybí v Kp.* — [z] vobis ab illo *Univ.* — [aa] dei *Univ.* — [bb] *v Kp opraveno z* custodiatis; *v Kpl chybí.*

[2] *Thren. 1, 18.* — [3] *Thren. 1, 12.* — [4] *Mat. 27, 46; Marc. 15, 34.* — [5] *Mat. 27, 43.* — [6] *Mat. 27, 40; Marc. 15, 29—30.* — [7] *Srvn. Luc. 10, 5.* — [8] *Srvn. Luc. 24, 36; Joh. 26, 19.* — [9] *Joh. 14, 27.* — [10] *V českém znění jest toto místo — vlastně výrok Rabanův — obsaženo v rkp. Vn (4550) f. 6, odkud je otiskl Sedlák, Studie a texty I, str. XXVIII; ze srovnání vyplývá, že Hus asi citátu Rabanova užil původně česky, a jeho výrok pak přeložen do latiny. České znění v. v úvodních poznámkách odst. 3.*

73.

M. Ondřej z Brodu Husovi: odpovídaje na jeho list z července r. 1413 (v. č. 65), pokouší se jeho výtky oslabiti a zahrnuje Husa výčitkami pro jeho činnost.

1414.

Kap. D 51 f. 221—223' (= Kpt); jiný rkpis (fragment) zastupuje Cochlaeus.

Cochlaeus, Hist. Hus. 42—43; Palacký, Docum. 518—522 (z Kpl).

O datu srvn. Novotný, Listy Husovy 40 n., kde však omyl, zaviněný nesprávným datováním t. zv. Depositiones testium. Poněvadž Ondřej z Brodu odpovídá na list Husův psaný asi v červenci r. 1413 (v. č. 65) a zná již Husův spis De ecclesia, dokončený 8. června 1413, bylo by lze nejpravděpodobněji mysliti na druhou polovici r. 1413. Ale poněvadž se zmiňuje o Pařížském odsouzení Wyclifa (24. září 1414), náleží odpověď patrně až krátce před odchod Husův do Kostnice, a ovšem pisatel, věda, že z Čech podniknuty za tím účelem v Paříži kroky, píše již o odsouzení, ač je dosud mohl jen předpokládati.

Gloriosus deus pius Jesus det vobis in presenti non plus quam oportet sapere, incrementumque orthodoxe fidei et in futuro gloriam.

Magister reverende! Literam michi destinatam[1] cum diligencia conspexi et legi, in qua multa contra me criminosa, sed iniuriose scripta inveni, que sepius in corde meo revolvens, deliberavi, quid in hiis facere deberem, utrum vobis exprobrantibus michi respondere verbum, aut talia sub silencio pertransire. Tandem caritate cogente vobis ad premissa respondere decrevi. Sic eciam et vos in[a] eadem litera posuistis, quod ex caritate michi scribitis. Det deus omnipotens, ut simus ambo[b] in caritate: „Deus enim caritas est, et qui manet in caritate, in deo manet, et deus in eo“[2], et teste beato Gregorio,[3] caritas divisa unit, confusa ordinat, inequalia sociat; et ipsa Caritas dicit[4]: „Qui non coligit mecum, dispergit.“ Quod exponens Hugo,[5] dicit sic[c]: Officium dyaboli est, congregata dispergere, officium autem Christi, dispersa congregare.

Ecce, magister reverende, quomodo caritas tendit ad unitatem! Quid ergo nos dicemus ad hec, inter quos sunt tante dissensiones et scismata, ut ille Johannita, iste Wiklefista,[d] ceterique Machometiste[e] nunccupen-

---

[a] *Tím slovem počíná Coch.* — [b] omnes *Coch.* — [c] sic dicit *Coch.* — [d] Wiclephista *Coch.* — [e] Machumetistae *Coch.*

[1] *Viz č. 65.* — [2] *1. Joh. 4, 16.* — [3] *Snad míněn Greg. Hom. in Ezech. II hom. 4 (Migne PL 76, 974—975, ač citát není slovný), nebo list 48 (Migne 77 str. 643).* — [4] *Mat. 12, 30: Qui non congregat mecum, spargit.* — [5] *Citátu jsem ve spisech Hugových nenašel.*

tur.[6] Et divisus est Cristus. Numquid Wikleff[f] crucifixus est pro nobis, aut in nomine ipsius baptisati sumus[7]? Gracias ago deo meo, quod opinio ipsius numquam intravit in cor meum!

Et vos in litera vestra[g] appellatis me fratrem carissimum. Det michi Christus Jesus pro magno, queso, munere, ut sitis in domino frater meus. Nam ex toto cordis affectu desidero vos ad unitatem sancte matris ecclesie iam redire, in qua et per quam christiani[h] adinvicem veri fratres, a qua, quod dolenter refero, per inobedienciam recessistis. Vestra namque[i] patefecit litera, quam michi destinastis quod[k] mori magis cupitis, quam reverti. Quomodo ergo fratres erimus, quorum non est una mater et per consequens nec unus pater? Et quomodo scribitis me carissimum, cum tamen tenditis ad hoc, ut[k] me redderetis[l] omnibus vilissimum et odiosum?

Scribitis enim[m] socio meo dilecto domino Petro,[8] quod ex participa-
221′ cione mea *vobiscum sum excomunicatus, prophanus et irregularis. Bene quidem multis temporibus bibi et comedi vobiscum[n]; sed ab illo tempore, quo processus contra vos sunt publicati,[o] neque ego vos vidi, neque vos me vidistis[9]; palpate ergo et videte, utrum ista ex caritate aut ex odio procedant.

Dicitis, quod expectetis martirium. Quomodo wltis esse martir, cum eciam locum, ubi cognoscitur veritas, declinatis? Legem aliis obicitis vos unacum vestris, et nemo ex vobis facit legem. Parietes preceptis depingitis,[10] que utinam in cordibus tenueritis.[p] Nonne lex dicit[11]: „diis non detrahes? „Et omnes vestri quaterni sunt detraccionibus et conviciis pleni. Lex[12] precipit[q]: „Non concupisces“: Et vos unacum vestris discipulis aliena tollere predicatis.[13] Michi iudicium inponitis, quod tamen in veritate michi[r] ascribere non deberetis.[s] Sed ve, „qui alium doces, te ipsum non doces“, dicit apostolus.[14] Quare vos papam, cardinales, episcopos, prelatos, et omnes indifferenter clericos vituperose, ymmo iniuriose verius iudicatis, et inponitis eis crimina, que fortassis quoadusque

---

[f] Wicleph *Coch.* — [g] *nemá Coch.* — [h] in qua, inquam, sunt christiani *Coch.* — [i] enim *Coch.* — [k] *chybí v Kpt.* — [l] reddatis *Coch.* — [m] michi *Kpt.* — [n] *Coch. dodává:* et in uno lecto iacui. — [o] publicati sunt *Coch.* — [p] teneritis *Kpt;* teneretis *Coch.* — [q] precepit *Kpt, Coch.* — [r] mihi in veritate *Coch* — [s] debetis *Coch.*

[6] *Srvn. o této přezdívce Vavřince z Březové k r. 1414 a j. (FRB V, 330, 341 a j.), o nadávkách samých mluví již Hus, Contra Palecz (Op I, 262′), a z jeho slov jest patrno, že se ozývaly již od dřívějška.* — [7] *Srvn. 1. Cor. 1, 13.* — [8] *Coch. má zde in marg. mylnou poznámku:* Petro de Znoyma, *neboť ten sotva může býti míněn; v. č. 66.* — [9] *Je-li pisatelem Ondřej z Brodu, jest to arci tvrzení nepravdivé, neboť se s Husem jistě vídali, třeba již od r. 1410 Broda byl předním odpůrcem Husovým.* — [10] *Míní se nápisy v Betlémě, kde Hus dal napsati svůj latinský traktát De sex erroribus a po česku Věřím a Desatero, a nápisy desatera, které si přívrženci Husovi dávali psáti na stěnách svých domův.* — [11] *Exo 22, 28.* — [12] *Exo 20, 17.* — [13] *Naráží se tím na Husovo a jeho přátel hájení článku Wyclifova o oprávnění světské moci odníti nepořádným kněžím jejich statky.* — [14] *Rom. 2, 21.*

vivitis, non probaretis. Cur non sequimini legem Christi dicentis[15]: „Si videris fratrem peccantem, corrige eum[t] inter te et ipsum solum etc.“

Dicitis me colare culicem et camelum[16] deglutire[u]: verius hoc de vobis dicerem et de vestris. Nam illos, qui non sunt de secta Wykleff,[f] eciam de parvulis[va] acriter increpatis, sed vestros sectarios periuros, blasphemos, homicidas, fures et adulteros leniter[17] palpatis.[v]

Nominatis in litera personam nobilem,[18] cui vestram infamiam inponitis, quod eciam multo minori facere nullatenus[w] deberetis. Quod aliqui admittuntur ad sacramentum corporis dominici, et alii arcentur abstinere, non novum est. Ab antiquis temporibus confessores multos et multas semoverunt. In hoc non accipio personas, ut michi ascribitis, sed merita personarum. Confessiones non debent revelari, nolite seram illam tangere, quia „secretum meum michi“, dicit scriptura.[19]

Item ponitis in litera vestra, sic estimo, quod dicitis, quomodo „solum[20] propter inpungnacionem criminum, que clerus, prochdolor, sequitur, *ego persecucionem et excomunicacionem pacior“. O quam libenter * 222
vellem scire hoc esse verum! Sed que potest esse veritas vestri dicti, cum fama publica sit et graves contra vos processus de erroribus Wyklef Anglici et signanter de venerabili corporis et saguinis dominici sacramento, de quo estis publice infamatus.[21] Et si forte diceretis, quia false vobis imposita sunt, presumpcio vehemens est. Nam vos publice libros illius Anglici defenditis, et insuper, ubi sit anima illius, ibi et vestram desideratis et postulatis fieri.[22] Vellem ego pusillus, ut anima vestra ibi fieret, ubi Christus est, in dextera dei sedens, sed non ubi est Wykleff, cuius articulos publice predicatis et in scolis palam defenditis. Insuper circa finem tractatus vestri, quem scripsistis de Ecclesia,[23] videmini XLV articulis ipsius Wykleff in generali Romano concilio et Parisius et Prage condempnatis[24] esse nimium favorosus.

O magister, sed non in Israel[25]! Non veremini dicere, quod solum propter inpungnacionem criminum, que clerus sequitur, excomunicacionem et persecucionem patimini! Quis ergo passive persequitur, quis aliis persecucionem procurat, quis spoliat, quis in faciem cedit, quis vi-

---

[t] corripe ipsum *Coch.* — [u] deglutirem *Kpt.* — [va] etiam parvulos *Coch.* — [v] *Zde končí Coch.* — [w] *v Kpt následuje škrtnuté* facere.

[15] *Srvn. Mat. 18, 15: Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum.* — [16] *Srvn. Mat. 23, 24: excolantes culicem, camelum autem glutientes.* — [17] *Výtky tyto, ač je podobně pronášejí i Páleč a Stanislav, jsou v každém směru nadsazeny; srvn. Novotný, Hus.* — [18] *Nelze určiti, kdo tím míněn.* — [19] *Isa. 24, 16.* — [20] *Odtud uvádí pisatel výroky Husovy doslovně.* — [21] *Podezření bylo arci naprosto neoprávněno, čehož ani pisatel nesmí zcela popříti.* — [22] *Výrok, k němuž se Hus sám zná (srvn. č. 12), a který arci v době, kdy byl pronešen, byl zcela nezávadný.* — [23] *De ecclesia, Op. I f. 196 a d.; míní se závěr traktátu f. 254'—255.* — [24] *Odsouzení v Paříži stalo se teprve 24. srpna 1414, ale poněvadž bylo inscenováno z Prahy, není nemožné, že pisatel, již věda, že k němu dojde, zmiňuje se o něm jako jistém.* — [25] *Srvn. Joh. 3, 10: Tu es magister in Israel.*

tuperat, quis monasteria vel ecclesias depredatur? Nonne vos et discipuli vestri[26]?

Dicitis de criminibus clericorum: sed de erroribus et libris Wykleff, quos protegitis, nullam mencionem facitis. Ego pauper homuncio dico, si non alia, propter hoc, quod predicatis contra clericos, nullus vos, ut estimo, excomunicaret: Nam et ab antiquis temporibus Milicius, Conradus, Sczekna[27] et alii quam plurimi contra clericos predicaverunt; nullus tamen propter hoc excomunicacionis fuit sentencie subiectus. Deponite nubem, tollite occasionem, semovete stramen, ut homines videant nudam rem, propter quam excomunicamini! Latet anguis in herba.[28] Et si populum simplicem per talia decipitis, deum tamen per talia decipere non potestis. Ubi est, queso, compassio vestra super afflictis? Ecce vestrates intrudunt se ad beneficia aliorum, et, ut dicitur, vos estis horum instructor et procurator. Ubi est predicacio vestra, ymmo cancio vestra: Non concupisces[29] etc.? Ubi est caritas vestra, que non emulatur, non
22' agit perperam, *non inflatur, non est ambiciosa, non querit, que non[k] sua sunt, non irritatur, non cogitat malum etc.? Vos autem cogitatis, ut vos ipse, excomunicatus, interdictus et suspensus a divinis, in plebe mea divina officia peragatis, quod eciam, si premissis vinculis non essetis ligatus, non tamen vocatus, in alienam messem nequaquam debetis mittere falcem.[30]

Item subditis in litera[20]: „Sufficeret tibi, carissime, ex quo iustam excomunicacionem prelatorum estimas, quod denuncciares populo, quia ipsi me excomunicant, et quod populus in nullo malo me confortaret vel in malicia mecum participaret". Venenum hic video, et articulum Wykleff inclusum in hiis verbis. Intelligo, quod nititur dicere, non esse excomunicatum quempiam, nisi eum deus excomunicet.[31] Rogo, quis vos certum reddidit, quis caucionem posuit vobis de predestinacione, quis vos sancciorem beato Paulo fecit, qui dixit[32]: „Nichil michi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum". Cum igitur non estis certus de vestra predestinacione, cur ita presumitis, non esse vos a deo excomunicatum?

Item, ubi dicitis,[20] „quod si sancti et sancte michi in patria favent, per tuum iudicium sunt a comunione sanctorum, et sic a beatitudine separati". Vellem vos pauciores argucias in vestris scriptis ponere. Scitis vos ipse, quod excomunicaciones ab homine non cadunt in illos in patria, sed tantummodo afficiunt viatores.

---

[26] *Naráží se patrně na události při předcházejících interdiktech, kdy někteří vzdorovití kněží zbaveni svých míst a nahraženi jinými, směru Husovu příznivými.* — [27] *Milíč, Konrád Waldhauser, Jan Štěkna; pisatel ovšem zamlčuje, že také Milíč a Waldhauser byli pro své opravné snahy kaceřováni, a že Štěkna tomu ušel, vzdav se jich.* — [28] *Vergilius Eclog. III, 93.* — [29] *Narážka na Husovo zpracování desatera v píseň českou; srvn. Nejedlý, Začátky husit. zpěvu 196, 219, 225, Novotný-Kybal, Hus.* — [30] *Vztahuje se na Husovu činnost v cizích kostelích i na pohrůžku, že přijde na Mělník, srvn. pozn 36.* — [31] *Artikul Wyclifův v pořadí 45 podezíraných 11.* — [32] *1. Cor. 4, 4.*

Item dicitis[33]: „Ecce ego manifeste ambulo in civitate, et respiciunt me plebani et presbiteri, et omnes sciunt, quod sum in Betlehem, et tamen non cessant a divinis“. Magister reverende! Non credo, quod vos omnes ambulantem vidissent. Nimis cito et leviter condempnatis multitudinem tantam. „Nolite[34] iudicare et non iudicabimini etc.“. Constat oppositum, quia, quamcito sciverunt, vos esse in Praga, statim a divinis cessaverunt. O venerandum predicatorem, qui de sua malicia et de proximorum periculo gloriatur! Ubi mansit illa beati Pauli sentencia[35]: „Si esca scandalisat fratrem meum, carnem non manducabo in eternum“.

O vos predicatorem pacientem et benignum! „Si[20] non cessabis vexare fideles, veniens, predicabo in civitate, et tunc cessabis a divinis, a quibus non deberes cessare, eciam si omnes dyaboli venirent * ad Mielnik[36] de inferno“. Fateor, quod si mille demones ad Mielnicum venirent, quod absit, non cessabo a divinis; sed si vos veniretis, cessabo a divinis. Nam illis non est spes salutis, cum sint iam dampnati; vobis autem et vestris esset spes, si velletis obedire. * 223

Et infra dicitis[20]: „Sed statuta inventa a clero superbo“ etc. Quis vos fecit cordium scrutatorem? An nescitis, interdum sub vili cappa maior est superbia, quam sub veste sericea multum eciam preciosa? Quare facitis, quod in me reprehenditis? Videtis[37] festucam in oculo meo, et trabem in vestro non videtis.

Et dicitis[20]: „Forte trepidans timore, ubi non est timor“ etc.[38] Scio „forte“ esse adverbium dubitandi, sed in dubiis tucior pars est eligenda. Cercius et melius est superioribus obedire, quam eisdem contumaciter protervire.

Illud vestrum potissimum fundamentum est, quia papa prohibet bonum, quia prohibet predicare[39]: dicitis ergo, quod ei non sit in hoc obediendum. Si velletis animadvertere, nec non a me, licet parvulo, bene suscipere: Obedienciam, ait dominus,[40] malo plus quam holocausta. Bonum holocaustum, bone sunt victime. Tamen melius fecisset Saul obediendo, quam victimando. Potuit dicere contra Samuelem: O Samuel, „plus[41] oportet obedire deo, quam hominibus“. Precepit deus: non occides, tu autem super Aggag dicis: occides, non parces; contrarium deo iubes. Et tamen iuste dampnatus est Saul, quia non obedivit voci domini per Samuelem.

Et parcite michi, pacienterque suscipite: sic a simili omnes heretici

---

[33] *Jest to opět doslovný citát z listu Husova, s nímž srvn. zakončení traktátu „O šesti bludích“ (Erben III, 340): A kněžie Pražští i s arcibiskupem, vědúce, že jsem tu, a druzí, viděvše mne, nestavili sú služby božie.* — [34] *Srvn. Mat. 7, 1.* — [35] *1. Cor. 8, 13.* — [36] *Snad se Ondřej uchýlil na Mělník po útěku doktorů theologie z Prahy; zmínka, že Hus hrozí kázáním v jeho kostele, týká se snad nedalekého kostela v Nebuželích, jehož Ondřej ještě v červnu 1413 byl správcem; srvn. LConf. VII, 86.* — [37] *Srvn. Mat. 7, 3.* — [38] *Srvn. Psalm. 52, 6.* — [39] *Týká se zákazu Alexandra V o kázáních v kaplích, proti němuž Hus od jeho vydání neustával horliti.* — [40] *Srvn. 1. Reg. 15, 22 n.* — [41] *Srvn. Act. 5, 29.*

possent excusari. Si enim papa vel concilium mandaret, ut non predicet hereticus, diceret: Deus aliud precepit, illi magis teneor obedire. Sic et vos heu facitis et multos vobiscum in precipicium ducitis, inflatos, arrogantes philosophos,[42] et de quo plus dolendum est, pauperes de populo et ydiotas.

Et in fine litere vestre concluditis, quod ad viam veritatis cupitis me revocare. In via veritatis toto cordis affectu cupio ambulare, sed
223′ spero in deo omnipotente, quod ad *viam Wikleff, quamdiu vixero, me non inducetis. Et ut premissa brevi sermone concludam, saltem illud animadvertite, quod adhuc sedentes in pulvere terre didicistis[43]:

„Iudicium populi numquam contempseris unus.“
„Ne plures culpent id, quod tibi displicet uni.“

74.

M. Jan Hus napomíná Pražany k zbožnému životu.

[Na Krakovci (?), 1414, Aug.—Sept.].

Rkp. Křižovn. XXII A 4 (= Cr) f. 419—422.

ČČM 1848, I str. 406—408 (z Cr dosti vadně); Erben III, 299—300; Palacký, Docum. str. 64—65 č. 32 (z Cr) = Mareš str. 123—124 č. 43 = str. 143—145 č. 43[2] = str. 81—82 č. 43[3] = (Horálek, Listy ze žaláře str. 21—23) = (4. vyd. str. 21—23) = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 90—92 č. 21 = Flajšhans, Listy str. 86—87 č. XLII. — Latinský překlad Palacký, Docum. str. 65—66.

O čase srvn. Novotný, Listy Husovy str. 39.

Milost a pokoj od pána našeho Ježíše Krysta buď s vámi. Amen.

Tyto věci praví pán bóh v rozdiele svatého Jeremiáše[1]: „Stójte na cestách a slyšte, a tiežte se o cestách starých, která by byla cesta dobrá,
) Cr a choďte *na nie, a naleznete obvlaženie dušem vašim“. Stójte na cestách božích, kteréž sú pokora veliká pána Jezu Krysta, milosrdenstvie, trpělivost, život pracovitý, žalostivý a bolestný, a to až do jeho ohavné smrti; neb on sám milý spasitel die[2]: „Učte se ode mne, žeť já tichý jsem a pokorný srdcem“. A v jiném miestě die[3]: „Příklad jsem dal vám, aby, jakož já činil sem, abyste i vy činili“. A pán Ježíš[4] „poslušen jest byl svého otce milého až do smrti“; ovšem my hřiešní viece máme to činiti. „Stójte na cestách“, ptajíce se pilně, které vedú od věčné smrti k životu věčnému, a ode vše biedy k věčné radosti. A ta cesta jest čtenie pána všemohúcieho a eppištoly appoštolské, Starý zákon a také

Č. 73: [42] *Míněn snad Jeronym?* — [43] *Citát z Katona, Dist. l. II, 29 a 8 ve vydání Teubnerově, Poet. lat. min. III str. 226 a 223; pisatel naráží na učení školní, kde tato kniha byla učebnicí.*

Č. 74: [1] *Jer. 6, 16.* — [2] *Mat. 11, 29.* — [3] *Joh. 13, 15.* — [4] *Srvn. Phil. 2, 8.*

životové svatých, jenž sú položeni v zákoně božiem. Jenž svítie svými životy jakožto slunce a měsiec a jiné hvězdy. Protož, *najmilejší bratřie * 421 Cr
a sestry v pánu bohu milé, prosímť vás pro umučenie syna božieho, abyste rádi chodili na kázanie, chodiece, pilně poslúchali, poslúchajíce srozoměli, srozomějíce zachovali, zachovajíce, aby se poznali, poznajíce se právě, aby poznali svého najmilejšieho spasitele, neb poznati boha jest svrchovaná spravedlnost, poznajíce, abyste jeho[5] milovali ze všeho srdce a ze všie své vóle, a svého bližnieho jako sami se, a milujíce jeho s ním sě radovali bez konce. Amen. „Neb[6] v tú dvú přikázání záleží veškен zákon" Starý i Nový. Stójte na cestě a slyšte, abyste pokánie hodné činili, neb tudy vám se přiblíží královstvie nebeské. Neb pokánie pravé jest zdravie duše, navrácenie ctnosti, jakož svatý Bernard svědčí řka[7]: „Ó pokánie, zdravie duše, navrácenie ctnosti, rozptýle*nie hřiéchóv, * 422 Cr
zkaženie pekla, brána nebes, cesta spravedlivých, nasycenie blahoslavených! Přešťastný člověk, kterýžto pokánie svaté miluje a až do konce života svého ostřiehá!" Stójte na cestě boží, bratřie moji milí, ustavičně rostúce v životě svatém,[a] a nepřestávajte dobře činiti, nebo časem svým budete žieti v nebesích nepřestávajíce. Amen.

75.

M. Jan Hus veřejnou vyhláškou latinskou zve každého, kdo by ho chtěl viniti z bludu, aby tak učinil před arcibiskupem ve shromáždění duchovenstva, nebo na koncilu.

[V Praze, 1414], Aug. 26.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 17; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 5097 (= Vidnb) f. 96′; rkpis Lobkovické knihovny 384 (= Lob) f. 4′ (opis z Op); jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. B 2′—B 3 (= Ep 1); tamtéž M 1—M 2 (= Ep 2) = Acta mart. (1550) str. 42 = Seyfried str. 42 (z Op) = Seyfried-Mylius str. 110; Op I f. 1′—2 = I² str. 2 = Höfler I str. 116 (z M); Höfler III str. 73 pozn. (z Vidnb). Palacký, Docum. str. 66 č. 33 (z M, Vidnb).

Český překlad Mareš str. 126—127 č. 44 = str. 147 č. 44² = str. 83 č. 44³.

Magister Johannes de Husinecz,[a] sacre theologie baccalarius formatus,[b] wlt comparere coram reverendissimo[c] patre, domino[d] Conrado ar-

Č. 74: [a] *před tím v Cr* p.

Č. 74: [5] *Srvn. Mat. 22, 37, 39.* — [6] *Srvn. Mat. 22, 40.* — [7] *Ve spisech Bernardových citátu nenacházím.*

Č. 75: [a] Hussynecz *Vidnb*; Hussinetz *Ep 1* Hussenitz *Ep 2, Op, Lob.* — [b] *chybí v Ep 2, Op, Lob.* — [c] reverendo *Vidnb, v M opraveno z* reverendissimoo. — [d] domino patre *Ep 1.*

chiepiscopo Pragensi,[1] apostolice sedis legato, in convocacione proxima[e] omnium prelatorum et cleri regni Boemie,[f] „paratus[2] semper ad satisfaccionem omni poscenti[g]“ eum[h] „de ea, que in eo est, fide et spe,[i] reddere racionem,[e]“ et ad videndum et[k] audiendum omnes et singulos, qui erroris pertinaciam vel heresim[l] quamcumque[m] sibi voluerint[n] imponere, ut se inscribant ibidem iuxta legis dei et iuris exigenciam, si[o] non erroris pertinaciam vel heresim[m] in eum legitime probaverint, ad penam[p] talionis. Quibus omnibus coram[q] dicto[e] domino archiepiscopo et prelatis, et[q] eciam[b] in proximo generali concilio Constanciensi,[r] cum[s] dei[s] auxilio[s] wlt[t] respondere,[t] iuri[s] stare,[s] ac[u] iuxta sanctorum patrum decreta et canones suam innocenciam in[v] Christi nomine demonstrare.[w] Datum[x] dominico proximo[y] post festum sancti Bartholomei.[3]

Ve Vidnb pod listinou, a tedy zároveň nad textem německé vyhlášky (č. 77): ‚Ista cedula cum aliis fuit applicata per totam civitatem Pragensem die XXVII mensis Augusti in convocacione omnium prelatorum civitatis et diocesis Pragensis‘. *V M červený nadpis:* ‚Intimaciones ante recessum‘. *Za posledním slovem:* ‚Sequitur in Boemico‘.

76.

M. Jan Hus v přípravách k cestě na koncil ohlašuje vší české veřejnosti, že se chce na dvoře arcibiskupově hájiti proti každému, kdo by ho chtěl nařknouti, a oznamuje své odhodlání jíti na koncil.

[V Praze, 1414, Aug. 26.]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) f. 17—18.

Höfler I, 117—118 (z M); Erben III, 275—276 (z M) = Duch str 174 až 175 č. 4; Palacký, Docum. str. 67 č. 34 (z M) = Mareš str. 127—128 č. 45 = str. 148 č. 45[2] = str. 84 č. 45[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 99 č. 27 = Flajšhans, Listy str. 88—89 č. XLIV. — Latinský překlad Ep f. B 3 až B 3′ = Op I f. 2 = I[2] str. 2 = Martinius, Hussus et Lutherus str. 81—83 = Seyfried str. 42—43 (z Op) = Seyfried-Mylius 111; Palacký, Docum. str. 67—68.

[e] *chybí ve Vidnb.* — [f] Bohem. *Vidnb, Ep, Op.* — [g] omnium poscenti eum *Ep 2, Op;* omnium poscentium *Lob;* om. pos. eum racionem de ea *Vidnb.* — [h] *chybí v Lob.* — [i] pape *M.* — [k] et ad *Lob.* — [l] heresym *Vidnb;* haeresim *Lob (tak i podruhé).* — [m] quamcumque — heresim *chybí ve Vidnb, kde místo toho jinou rukou in marg. pod škrtnutým* imposuerint: componere voluerint vel eum impetere, quod illi se ibidem inscribant et se obligent, nisi. — [n] voluerit *Ep 1;* volunt sibi *Ep 2, Op, Lob.* — [o] Et si *Ep 2, Op, Lob.* — [p] ut ad penam adigantur *Ep 1, Op, Lob.* — [q] *chybí v Ep 1.* — [r] *v M na rasuře.* — [s] *chybí v M, Ep, Op, Lob.* — [t] *chybí v M, Ep 1.* — [u] et *Ep 2, Op, Lob.* — [v] vult in *Ep 1.* — [w] deiurare *M;* denunciare *Ep 2, kde vše další chybí; i Vidnb zde končí.* — [x] Datae *Ep 1, Op, Lob.* — [y] dominica proxima *Op, Lob.*

[1] *Konrád z Vechty.* — [2] *Srvn. 1. Petr. 3, 15—16.* — [3] *Dne 26. srpna.*

Já mistr Jan z Hussince všemu království Českému ohlašuji, že jsem hotov státi na dvoře kněze arcibiskupově o thy všeckny nároky, jimiž jsem narčěn[a] křivě i naříkán, a to v najbližším žákovstva svolánie. Protož, poněvadž v mnohých kútech kacířě mi obrážejí proti spravedlnosti[b] a právu, na jevo před knězem arcibiskupem vystupte ti a veďte[c] na mě bez strachu, které ste ote mne slýchali kacířství. A budu-li shledán v kterém bludu anebo v kterém kacířství, neodmlúvám jako bludný, jako kacieř utrpěti. Pakliť se k tomu žádný zejména,[d] jenž by toho chtěl na mě vésti, nezastaví, tehdiž opět všemu království oznamuji, že chci sě k zprávě pravdě ohledánie v Constancii na obecném sboru a na prohlášeném postaviti, bude-li tu papež, před papežem a před toho sboru žákovstvem. A ví-li kto na mě co bludného anebo co kacieřského, chystaj sě tam, aby to vedl tam na mě z jména *svého před prohlášeným. * 18 M
sborem: a já za svú pravdu nechci se liknovati, ni malému, ni to velikému řádem odpoviedati. A protož rozvažtež to, dobří lidé, ktož spravedlnost milujete, žádám-li co proti právu božiemu aneb lidskému písmem tímto nepravého. Pakliť bych nebyl připuštěn k slyšěnie,[e] tehdy buď svědomo všemu Českému království, žeť to mú vinú neschází.[f]

V M následuje potom (z textu Mladoňovicova): ‚Eadem die'. *Předchází vyhláška latinská, po jejímž ukončení poznamenáno:* ‚Sequitur in Boemico'.

77.

M. Jan Hus veřejnou vyhláškou německou zve každého, kdo by ho chtěl viniti z bludu, aby tak učinil před arcibiskupem ve shromáždění duchovenstva nebo na budoucím koncilu.

[V Praze, 1414, Aug. 26.]

Rkpis dvorní knihovny ve Vídni 5097 (= Vidnb) f. 96'.
Höfler III, 73 pozn. (z Vidnb).
Hus v listě králi Zikmundovi (č. 81) mluví jen o vyhláškách českých a latinských, ale Petr z Mladoňovic (v. Palacký, Docum. 238) potvrzuje výslovně, že učiněny i německy.

Meister Johannes Hus von Hussinecz, der heiligen geschrift ein geendter baccalarius, wil steen vor dem allerwirdigistem vater, hern Cunrat Pregischen erczbischoff, des bebstlichen stuls legate, in der nehsten samnunge aller prelaten vnd der priesterschaft dez kungrichs zů Beheim

---

[a] *v M opraveno z* narčen *nadepsáním* i. — [b] spravdlnosti *M.* — [c] věďte *M.* — [d] *v M předchází škrtnuté* z j. — [e] *v M. opraveno ze* slyšenie *nadepsáním* i. — [f] *v překladě Martiniově dodáno ještě (patrně podle č. 75):* Data dominica post festum s. Bartholomaei.

vnd „bereit[1] zů allen cziten genug zu tun vnd geben ein rechnung von sinem gelawben vnd siner hoffenunge eim ieglichem, der es an jm begert", vnd do wil er seuhen vnd horen allermencleiche, die jm ein irsol vnd ein keczery wolden anlegen, oder jn ansprechen, das sye sich daselbst anschriben vnd zu einer gleichen pein, ist daz sie daz vff jn nicht bewisten, sich verbinden. Vnd den allen wil er mit gotes hilffe vor dem vorgenanten hern erczbischoff vnd vor den prelaten, ouch vor der nechsten gemeynen samenunge zu Costnicz vnd och vor dem babst, ist das er dar queme, antworten, dem rehten sten vnd bey der heylgen schrift ordenung sein vnschult in gotes namen do erczeigen vnd bewisen.

Ve Vidnb nad textem nadpis, který se může vztahovati i k předcházející vyhlášce latinské (č. 75) a otištěn tam.

78.

M. Jan Hus králi Václavovi, královně Žofii i jejich dvoru: zmiňuje se o krocích, které na očistění své podnikl, a ohlašuje své odhodlání jíti na sněm do Kostnice.

[V Praze, 1414, Aug. ca 30.]

Rkp t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 18.

Höfler I, 119 (z M); Erben III, 276—277 (z M) = Duch Jana Husi str. 175—176 č. 5; Palacký, Docum. str. 68—69 č. 35 (z M) = Mareš 128—129 č. 46 = 148—150 č. 46[2] = str. 84—85 č. 46[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 101—103 č. 28 = Flajšhans, Listy str. 89—90 č. XLV. Latinský překlad Epistolae B 3′—B 4′ = Op I f. 2 = I[2] str. 2—3 = Seyfried str. 44—45 = Seyfried-Mylius str. 112—113; Palacký, Docum. str. 69.

Králově Milosti i králové, radě jich i zprávci[a] dvoru králova, i[b] všemu dvoru královskému já Mistr Jan Hus oznamuji i také ohlašuji, žeč[c] když sem od jistých lidí dobře zpraven, žeč[c] listy jsú přišly Králově Milosti od papeže, kýmkolivěk vypravené já nevědě, v nichž sě píše, aby Králova Milost stála o to, aby z své země České vyplel kacieře rozmnožené.[1] A poněvadž na mě, ufám bohu bez mého proviněnie,[d] poskřěk jest i s ponukem, aby pro mě neměl Králova Milost utrhánie a Česká[e] země pohaněnie, rozeslal sem mnoho listóv i rozlépal, poddávaje sě na

Č. 77: [1] *Srvn. 1. Pet. 3, 15—16.*

Č. 78: [a] zpráveč *M a nad tím:* hoffmistr. — [b] *v M před tím škrtnuto* i své. — [c] zez *M.* — [d] *v M opraveno z* provininenie. — [e] *v M opraveno z* czeska *nadepsáním* i.

Č. 78: [1] *Míněna asi listina Jana XXIII ze dne 11. července 1414, z níž výtah podává Cochlaeus, Hist. Husit. 22—23 (a z něho Berghauer, Protom. poenit. 395), kde tento obrat skutečně se čte.*

dvór arcibiskupóv, žež[c] chci tu státi k své pravdě najprv ohledánie; a jest-li kto v celé tieto[f] České zemi, jenž by věděl které kacírství, aby sě na dvořě arcibiskupově ohlásil a tu sě z jména svého proti mně zastavil.[2] A poněvadž žádúcí[f] se jest nezjěvil, a kněz arcibiskup[3] mne a mých poručníkuov státi nedopustil,[4] protož prosím Královy Milosti pro spravedlivost, i králové, i jich rady i zprávcě[a] všěho králova dvoru, aby mi ráčili dáti toho spravedlivé svědomie, že sem sě k tomu poddával, o to zevně listy lépal, a že žádný v této zemi o to proti mně sě nezastavil. A přěs to ještě přěsě všecno[f] ohlašuji celé[g] České zemi i jiným zemiem před časem dosti velikým, žež[c] chci státi v Constanci na prohlášeném sboru, bude-li tu papež, před papežem, a před tiem obecním sborem. A vie-li kto na mě které kacírstvo, chystajž[h] se tam na ten sbor, aby tam před papežem i přěde[i] vším sborem z jména svého vedl na mě, které je[k] kdy slýchal ote mne kacierstvie. A bude-li na mě které kacierství dovedeno, neodmlúvám jako kacíř utrpěti; jehož ufám úplně milému bohu, žež[c] lidem utrhavým pravdy protivníkóm nepřěpustí nad pravdú svítěziti.

V M po ukončení předcházející české vyhlášky (č. 76): ‚Eadem die' *a nad touto nadpis:* ‚Item ista iam, que sequitur, fuit applicata in ostio regis'.

79.

Mikuláš biskup Nezerský, inquisitor haereticae pravitatis, vysvědčuje, že o Husovi, ač ho dobře zná, neví žádného kacířství, a že ho nikdo, ač Hus veřejnými vyhláškami k tomu vyzýval, před soudem inkvisičním ani před arcibiskupem z kacířství neobvinil.

V Praze, 1414, Aug. 30.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův str. 59—60; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4557 f. 89; pojato do vypravování Petra z Mladoňovic.

Epist. f. M 2—M 3 = Op I f. 2′ = Op 2² str. 3 = Martinius, Hussus et Lutherus 84—86 = Seyfried str. 46—47 = Seyfried-Mylius str. 116—117; Höfler I str. 168—169 (z M); Palacký, Docum. 243—244 (z M). Bude vydáno ve zprávě Petra z Mladoňovic v FRB.

---

[f] *tak v M.* — [g] celé *M.* — [h] chystaž *M.* — [i] *v M opraveno z* přede *nadepsáním* i. — [k] *psáno* gie *M.*

[2] *Viz č. 75 a 76.* — [3] *Konrád z Vechty.* — [4] *Vysvědčení o tom pojal do své zprávy Petr z Mladoňovic; v. Palacký, Docum. 240—241.*

80.

M. Jan Hus králi Zikmundovi: oznamuje, že podle jeho přání, jež mu sdělil pan Jindřich Lefl z Lažan, chce pod jeho ochranou odvážiti se do Kostnice.

[Na Krakovci, 1414 před Sept. 1.]

Ztracen, zmínka o něm pouze v č. 81, kde se také dovídáme, že doručitelem listu Husova byl Štěpán Harnsmeister (Harnusmeister), patrně týž, jenž se připomíná ve službách královýchjeho choť Markéta měla podací právo k oltáři u sv. Mikuláše na Starém městě), od něhož obdržel některé odměny, a byl později purkrabím na Hauensteině (v. Teige, Základy I, 232, Höfler II, 89, Čelakovský, Cod. iur. mun. II, 901, LConf. VII, 261; VIII, 74, IX, 120, 126).

81.

M. Jan Hus králi Zikmundovi: zpravuje ho o svých přípravách k cestě do Kostnice, a děkuje za jeho ochotu, nastiňuje stručně průběh svého boje.

[Na Krakovci? 1414], Sept. 1.

Rkp. dvorské knihovny ve Vídni 5097 (= Vind) f. 96; o jiném rkpe (z Erfurtského archivu v Tübingách) v. Hefele, Conciliengesch. VII, 62 pozn. 1. Höfler II str. 262—263 (z Vidnb); Palacký, Docum. str. 69—71 č. 36. Český překlad Mareš str. 130—132 č. 47 = str. 150—152 č. 47[2] = str. 85 až 87 č. 47[3] = Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 104—107 č. 29 = Flajšhans, Listy str. 90—91 č. XLVI.

Serenissimo principi et domino, domino Sigismundo, Romanorum regi et Hungarie regi etc., suo domino gracioso, oracionem humilem cum affectuoso cordis desiderio, ut „multiplicetur[1] salus, pax et gracia“, et post presentis vite gubernacula donetur vita glorie sempiterna.

Serenissime princeps et graciosissime domine! Vestre benignitatis favorem, quo me pauperculum graciosissime respicit, toto cordis revolvens animo, non quovis modo sufficio respondere, sed obligor omnipotentis domini, qui quemlibet digne remunerat, pro Vestre Maiestatis regie felici regimine misericordiam implorare.

Nuper per Stephanum Harnsmeister[2] vestre serenitati direxeram responsum, quia iuxta relacionem domini Heinrici Lefl de Lazan,[3] iuxta Maiestatis vestre vota intendo humiliter collum subicere,[4] et sub protec-

[1] *Srvn. 1. Pe 1, 2: gratia vobis et pax multiplicetur.* — [2] *V. o něm č. 80.* — [3] *Jindřich Lefl z Lažan, pán na Krakovci, jehož pohostinství Hus tenkrát užíval.* — [4] *Srvn. Ecclus. 51, 34: collum vestrum subiicite.*

cionis vestre salvo[a] conductu in proximo Constanciensi concilio prestante altissimo domino comparere. Unde volens id ordinate assequi, per totam Pragam in Latino et in Bohemico feci intimaciones,[5] quarum dirigo copias, annectere et per alias civitates dirigere et in sermonibus proclamare, vestram autem Maiestatem deprecor supplicando humiliter in domino, quod ob honorem dei, profectum sancte ecclesie, ob honorem eciam regni Bohemie, cuius heredem rex regum vestram serenitatem esse voluit, et sic naturali inclinacione optare ipsius profectum disposuit et honorem, quatenus erga mei personam sic graciam suam dignaretur extendere, ut in pace veniens, in ipso generali concilio valeam fidem, quam teneo, publice profiteri.

Nam sicut nichil in oculto docui, sed in publico, ubi magistri, bacalarii, sacerdotes, barones, milites et ceteri homines plurimum conveniunt, sic opto non in secreto, sed in publica audiencia audiri, examinari, predicare, et omnibus, quotquot arguere voluerint, iuvante spiritu domini respondere. Nec, spero, verebor confiteri Christum dominum, et pro eius lege verissima, si oportuerit, mortem pati. Ipse enim „rex[6] regum et dominus dominancium", deus verus, existens pauper, mitis et humilis,[7] „passus[8] est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia eius"; ipse, „qui[9] peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius", qui se humilians, morte sua[b] mortem nostram destruxit et nos ad paciendum humiliter obligavit, nec in vacuum, cum dixerit[10]: „Beati, qui persecucionem paciuntur propter iusticiam, quoniam ipsorum est regnum celorum".

Hec ego, servus eius in spe, licet inutilis, revolvens in animo sepius, volebam et clerum et populum ad ipsius imitacionem inducere[11]; propter quod datus sum in odium,[12] non omni populo, sed illis, qui ipsi domino moribus adversantur. A quibus citatus sepissime[13] ad curiam archiepiscopi, semper me inmunem ostendi; demum citatus ad curiam,[14] numquam per advocatos et procuratores meos habere audienciam potui. Et sic me in manus iustissimi comisi[15] iudicis, ob cuius gloriam vestra, spero, clemencia michi de secura et publica audiencia, prestante Ihesu Christo domino, providebit. Consolatus denique sum de hiis, que nobilis et strenuus dominus Mikess Dyuoky,[16] vestre Maiestatis nunccius preclarus, retulit, quod tam pie et intente mei vestra celsitudo gerit memori-

---

[a] et salvo *Vidnb.* — [b] suam *Vidnb.*

[5] *v. č. 75 a 76; vedle toho byly i vyhlášky německé (č. 77), o nichž se Hus zde nezmiňuje, asi proto, že jich mimo Prahu neposílal.* — [6] *1. Tim. 6, 15.* — [7] *Srvn. Mat. 11, 29, ‚mitis sum et humilis corde.* — [8] *1. Pet. 2, 21.* — [9] *1. Pet. 2, 22.* — [10] *Mat. 5, 10.* — [11] *Obrat, jímž Hus své snahy označuje častěji; srvn. č. 87.* — [12] *Srvn. Thren. 3, 14: Factus sum in derisum omni populo meo.* — [13] *Od r. 1408 několikrát; v. žalobní články, jež uveřejnil Palacký, Doc. 153 n., 164 n., 174 n., první v. i zde v příl. č. 165.* — [14] *R. 1410; srvn. Palacký, Docum. str. 734; také o tom mluví Hus častěji; v. č. 46, 101 atd.* — [15] *Viz č. 46.* — [16] *Mikeš Divoký čili Divůček z Jemniště.*

am, volens ad finem laudabilem factum meum deducere[17]; quod et faciet ad honorem et gloriam regis regum. Scripsi manu mea, in die sancti Egidii.[18]

Ego Magister Johannes Hus, vestre Maiestatis orator humilis in nomine domini Ihesu Christi.

Nadpis ve Vidnb jinou rukou: .Missula ?) Jo. Husz heretici directa regi Romanorum'.

82.

M. Jan Hus oznamuje některým pánům v družině Zikmundově svůj úmysl vypraviti se na koncil do Kostnice.

[1414, Sept. 1.]

Ztracen, zmínka o něm (a snad bylo podobných listů více) v listině královského notáře Michala z Přestanova (v. č. 85), z níž také vyplývá, že list (nebo listy) došel dne 7. října.

83.

Veřejní notáři vydávají na rozkaz rektora university M. Janovi Husovi na jeho žádost, prostřednictvím M. Jana Přibrama přednesenou, opis snesení universitního z r. 1409 o pojetí dekretu Kutnohorského do knihy statut universitních.

V Praze, 1414, Sept. 18.

Orig. not. listiny v archivu university Karlovy v Praze.

Otiskl G. Friedrich (v publikaci: Novotný, Krofta, Šusta, Friedrich, Dekret Kutnohorský, v Praze 1909) str. 69—72; tam také facsimile této listiny.

In nomine domini Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quartodecimo, indiccione septima, die Martis, decima octava mensis Septembris, hora vesperorum vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Johannis divina providencia pape vicesimitercii anno ipsius quinto, in collegio Karoli, sito in Maiori civitate Pragensi, in nostrorum notariorum publicorum infrascriptorum testiumque presencia subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum[a] et

---

Č. 81: [17] *Z listu Husova č. 131 jest však patrno, že Divůček vedle naděje měl i nedůvěru.* — [18] *dne 1. září.*

Č. 83: [a] locatorum *A*.

rogatorum, venerabili viro domino et Mgro Gallo de Vtery[1] rectore alme universitatis studii Pragensis, iudice unico dominorum magistrorum, doctorum et scolarium eiusdem universitatis actu in ipso existencium studio, proprio nomine non expresso, sed tantum sub hoc dignitatis nomine ‚rector' a sede apostolica delegato et specialiter deputato,[2] ipso cum suis consiliariis, sibi per dictam universitatem ad discuciendas causas et negocia dicte universitatis more solito deputatis ad causas audiendum et iura reddendum, in loco consueto sedente pro tribunali, coram quo comparens honorabilis vir Magister Johannes de Przybram,[3] procurator et nomine procuratoris honorabilis et scientifici viri Magistri Johannis dicti Hus de Hussynecz, sacre theologie baccalarii formati, de cuius procuracionis mandato nobis notariis publicis infrascriptis constat sufficienter, petivit instanter sibi conclusionem alias in rectoratu Mgri Sdeniconis de Labun[4] per magistros et doctores ac omnia supposita et studentes dicte universitatis conclusam seu factam et libro statutorum ipsius universitatis inscriptam per eundem Mgrm Gallum rectorem transsumi, transscribi et exemplari permitti et in publicam formam per nos notarios publicos infrascriptos redigi ac sigillo rectoratus dicte universitatis sigillari, nec non auctoritatem ipsius domini rectoris interponi et decretum, ut eidem transsumpto tam in iudicio quam extra fides plenaria valeat adhiberi.

Qui quidem dominus rector de consilio suorum consiliariorum mox et adstatim quendam librum in asseribus ligatum, rubea cute circumdatum, in pargameno scriptum, in quo statuta per magistros, doctores et scolares universitatis predicte iuramentis firmata et conclusiones magistrorum et doctorum prefate universitatis conscripte sunt et conscribi consueverunt, exhibuit et ipso libro aperto conclusionem in rectoratu dicti Magistri Sdeniconis de Labun per magistros et doctores ac omnia supposita et studentes predicte universitatis factam, per ipsum Magistrum Johannem de Przybram designatam suo digito ostendit, quam quidem conclusionem ad peticionem dicti Magistri Johannis nobis notariis publicis infrascriptis transsumi, transscribi, exemplari et in publicam formam redigi mandavit et permisit, sigilloque[b] rectoratus universitatis dicti studii iussit communiri, volens et decernens, ut eidem transsumpto tam in iudicio quam extra fides plenaria adhibeatur, ipsumque transsumptum fidem faciat in agendis, quibus omnibus et singulis auctoritatem suam delegatam interposuit pariter et decretum.

Cuius conclusionis tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

---

[b] sigillique *A*.

[1] *M. Havel z Úterého, rektor od dubna do října 1414.* — [2] *Listina Bonifacia IX o tom, ze dne 21. pros. 1397, tištěna v MUPr II, 1, 370—374 č. XLV.* — [3] *Jan z Příbramě, řeč. Kněz, bak. od r. 1409, mistr 1413, mladší stoupenec Husův, později proslulý.* — [4] *Zdeněk z Labouně, milec krále Václava, r. 1409 po zmaření volby rektorské pro odpor Němců od krále Václava rektorem jmenovaný.*

(následuje opis snesení universitního ze dne 27. září 1409, publikovaného dne 13. října t. r., aby dekret Kutnohorský zapsán byl do knihy statut, a znění listu samého ze dne 18. ledna 1409).

Acta sunt hec anno, indiccione, pontificatu, die, mense, hora et loco, quibus supra, presentibus discretis viris Mathia Conradi de Hostuna, baccalario,[5] Johanne de Styahlaw, Georgio de Byela,[6] Buzkone de Slepoticz studentibus arcium predicte universitatis, Nicolao de Praga, venditore librorum, Cruce, nunccio universitatis prescripte et Mathia de Hostuna dicto Plebanus, portulano domus collegii Karoli[7] prescripti, testibus circa premissa fide dignis.

ení.) Et[c] ego Michael natus quondam Nicolai de Prachaticz Pragensis diocesis, publicus auctoritate imperiali notarius, quia predictis peticioni, libri statutorum et conclusionum exhibicioni, scripture in ipso ostensioni, auctoritatis et decreti interposicioni omnibusque aliis et singulis suprascriptis, dum sic, ut prefertur, fierent et agerentur, una cum Jacobo, collega meo subscripto, et testibus prenominatis presens interfui eaque omnia sic fieri vidi et audivi, predictaque omnia, prout in prefato libro inveni, cum dicto collega meo copiavi, exemplavi, transsumpsi et transscripsi, et me aliis occupato negociis per alium fideliter hic de verbo ad verbum feci, nil addendo, minuendo aut transponendo, quod facti substanciam mutet aut variet intellectum, et facta prius diligenti auscultacione et collacione cum presenti transsumpto ad dictum librum et scripturam in eo contentam, et quia ea concordare inveni, ideo me hic de mandato et auctoritate domini Galli, rectoris et iudicis prescripti, manu propria subscripsi, publicavi et in hanc formam publicam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli rectoratus universitatis studii predicti consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.[c]

ení.) Et[d] ego Jacobus Moless, natus olym Ambrosii Pragensis, publicus imperiali auctoritate ac universorum dominorum magistrorum, doctorum et scolarium alme universitatis studii Pragensis iuratus notarius, quia omnibus et singulis suprascriptis una cum Michaele de Prachaticz, collega meo suprascripto, et testibus supra nominatis presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi et occupatus aliis negociis per alium fideliter scribi feci, me hic manu propria subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegi, et facta prius diligenti auscultacione cum presenti publico transsumpto ad librum statutorum et scripturam prefatam in eo contentam, et quia ea concordare inveni, me hic de mandato et auctoritate domini Galli, rectoris et iudicis universi-

[c] Et — premissorum *jinou rukou.* — [d] Et — premissorum *opět jinou rukou.*

[5] *Bakalář od r. 1413 (MUPr 1, 424); je-li nějaká souvislost mezi ním a svědkem níže jmenovaným (v. pozn. 7.), nelze zjistiti; srvn. č. 86, pozn. 2 a 3.* — [6] *Bakalářem stal se r. 1413, determinoval pod M. Janem Přibramem, srvn. č. 86, pozn. 3.* — [7] *Příjmí snad po česku znělo farář; srvn. č. 86, pozn.2. a 3.*

tatis studii Pragensis predicti manu, ut est premissum, propria subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli rectoratus dicti studii consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.[d]

Na originále přivěšena na perg. proužku pečeť z červeného vosku o průměru 40 mm vtištěná do obyčejného vosku, na níž Panna Maria nesoucí Ježíška na pravé ruce, a nadpis: S. RECTORATUS PRAGENSIS UNIVERSITATIS.

84.

M. Jan Hus prosí pány v obecní radě v klášteře sv. Jakuba shromážděné, aby se „otázali[a] kněze[b] Conráda, arcibiskupa Pražského“, *jenž s nimi zasedal,* „vie-li do něho které kacierstvie[c] aneb který blud, že sě chce najprv zde zpraviti aneb utrpěti, jakož[d] slušie a[e] hodné jest, nezpravil-li by sě. Pakli nevie, aby také to vyznal a dal jemu svědectvie[f] toho pod[g] svú[g] pečetí.[h]“

[V Praze, 1414, Sept. (post. 8)—Oct. (ante 7).]

List není zachován; zmínka o něm u Mladoňovice (Höfler II, 120, Palacký, Docum. str. 239) a ve vysvědčení pánů Husovi o sdělení arcibiskupa Konráda dne 7. října 1414 vydaném (odkud citát), zachovaném v originále v archivu university Karlovy (= A) a v opisech v rukopise kroniky Mladoňovicovy str. 61 (= M) a Vídeňském č. 4557 f. 184′—185 (= Vn) a tištěném (s relací Mladoňovicovou) u Höflera II, 170—171 (z M) a v Palackého Docum. str. 531 č. 63 (z A + M); v. nyní také Novotný, Hus v Kostnici a česká šlechta (Praha 1915) str. 42—43; Flajšhans, Listy z vyhnanství str. 108 č. 30 — Flajšhans, Listy str. 92 č. XLVII.

Čas jest určen, pokud jde o terminus ad quem, oním vysvědčením ze 7. října 1414, pokud jde o terminus a quo, zmínkou téhož vysvědčení „když jsme byli v obecné radě“, což pravděpodobně bylo o suchých dnech (19., 21. a 22. září) a ve dnech následujících. Srvn. Palacký III, 1 str. 179, Tomek, III², 559.

---

[a] *v M opraveno z* otali. — [b] *M* kněžě (kniezie). — [c] *M* kacířstvie. — [d] *M* ykož, *Vn* jakž. — [e] aneb *Vn, M, kdež* a *doplněno nad řádkem.* — [f] *M* svědectví, *ale* t *doplněno nad řádkem.* — [g] *chybí v M.* — [h] *M* početí.

85.

Michal z Přestanova (de Priest), notář krále Zikmunda, vítá rozhodnutí Husovo účastniti se koncilu Kostnického a oznamuje, že mu král Zikmund na jeho žádost chce poslati glejt i nějakého průvodce na ochranu.

V Rothenburce, 1414, Oct. 8.

Rkp. univ. bibl. XI D 9 (= Us) f. 208'.
Höfler II, 263—264 (= z Us); Palacký, Docum. str. 533 č. 64 (z Us).

Venerabilis domine, magister et fautor faventissime!

Magnam[a] et ingentem cordis affeccionem, quam habetis ad concilium generale de proximo[b] in civitate Constanciensi celebraturum[c] veniendi, ex scriptis domino nostro regi[1] et aliis pluribus de sua nobilium famillia pridie transmissis[2] magna cordis alacritate percepi. Unde eciam dominus noster rex predictus gaudium magnum sumpsit, eo quod speramus nacionem nostram de hiis, que ascribuntur, per vestram interposicionem expurgari. Et quia salvum conductum ab ipso domino nostro rege postulatis, sollicitavi maiestatem regiam usque ad hunc finem, quod literas vobis pro salvo conductu opportunas wlt finaliter transmittere, et cum hoc, ut cum maiori securitate iter vestrum ad concilium dirigatis, disposuit sua serenitas proprium et notabilem hominem et nunccium suum pro vobis e vestigio destinare. Peto igitur vestram dominacionem, quatenus tam sanctum[d] et laudabile[e] per vos[f] conceptum propositum continuando,[g] vos diligencium votis conformare velitis et in predicto concilio comparere. Nam nisi hoc factum fuerit, obliquata fama inter alias naciones de nobis prochdolor provalde volitans difficile poterit aboleri.

Scriptum Rotemburk octava die mensis Octobris anno etc. XIIII°.

Michael de P[3], Pragensis et Wratislauiensis canonicus ac domini Romanorum ut Vngarie regis notarius.

---

[a] *v Us nadepsáno nad řádkem.* — [b] *po* de proximo *opakováno v Us;* quam habetis. — [c] *tak v Us.* — [d] sanctam *Us.* — [e] laudabilem *Us.* — [f] nos *Us.* — [g] continuando enim *Us.*

[1] *V. číslo 81.* — [2] *Srvn. č. 82.* — [3] *de Priest (z Přestanova?)*

86.

M. Jan Hus M. Martinovi z Volyně: napomíná k životu zbožnému a ctnostnému, zvláště stane-li se farářem, vzpomíná svého mládí a obapolných styků, odkazuje něco ze svého majetku přátelům, žádaje na konec, aby list nebyl otevírán před bezpečnou zprávou o smrti jeho.

[1414, začátek října.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 20—21; Třeb. A 16 (= Tr) f. 254; Třeb. hist. N 179 (= Trb) f. 4′—5, Víd. 4940 (= Vin) f. 273—273′; jiný rukopis zastupují Ep. (Op):

Epist. f. B 6—B 7 = Op. I 57 č. I = I² str. 72 č. I; Höfler, I, 121—122 (z M); Palacký, Docum. str. 74—75 č. 38 (z M a Tr). — Český překlad Mareš, Listy str. 135—136 č. 49 = 156—157 č. 49² = str. 88—89 č. 49³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 97—100 č. 35 = Flajšhans, Listy str. 92 až 93 č. XLVIII.

Magister Martine, frater in Christo[a] karissime[b]! Hortor te in domino, quod[c] deum timeas, mandata eius serves, mulierum fugias consorcia, et cautus sis, dum confessiones mulierum audis, quod per mulieris[d] yppocrisim[e] sathanas te non decipiat, quia ait Augustinus[1] „Nec crede devocioni, quia quanto devocior, tanto lascivior, et[f] sub pretextu pietatis latet intus viscus libidinis“. Ergo cave, ne[g] irrecuperabilem perdas, quam, spero, retines, virginitatem.

Memento, quia a iuventute tua docui te servire Christo[a] Ihesu, et quomodo, si potuissem, una die libenter, que scivi,[h] te[i] docuissem. Scis[k] eciam, quia[l] detestatus sum avariciam et clericorum inordinatam vitam, propter quod ex dei gracia persecucionem pacior, que cito in me consumabitur; nec vereor confundi pro nomine Ihesu[m] Christi.[a] Rogo te eciam cordialiter, quod[c] non affectes beneficia; si tamen vocatus fueris ad plebaniam, honor dei, salus animarum et[m] labor[m] te moveant,[n] non habicio[o] scropharum vel prediorum. Quod si plebanus factus fueris, cave, ne iuvenem[p] cocam habeas, ne plus casam edifices quam animam. Vide, ut sis edificator spiritualis edificii, pius pauperibus et humilis; et ne consumas bona in epulis.

Timeo eciam, si non emendaveris vitam tuam, cessans a pulcris[q] vestibus et superfluis, quod[r] graviter a domino corripieris; sicut et ego

---

[a] Cristo *Trb.* — [b] carissime *Trb.* — [c] ut *Ep, Op.* — [d] mulierum *Trb, Ep, Op.* — [e] ypocrisim *Tr, Trb, Vin.* — [f] *ve Vin in marg.; v textu za tím škrtnuto* f. — [g] Et ergo cavete, ne *Trb.* — [h] scirem *Ep, Op.* — [i] *chybí v Trb, Ep, Op.* — [k] Scias *M, Ep, Op.* — [l] quod *Trb.* — [m] *chybí v Tr.* — [n] moveat *M, Ep, Op.* — [o] ambicio *Trb.* — [p] iuvenam *M.* — [q] pulchris *Tr, Ep, Op.* — [r] quam *M;* quoniam *Ep, Op.*

[1] *Augustin (?), De cohab. cler. et mul.; citát Husovi běžný (v. č. 95) převzat asi z Tomáše Hyb. Manip. florum.*

miser corripiar,[s] qui usus[t] sum[u] talibus, seductus[v] conswetudine mala[w] hominum et[x] applausu,[x] in quibus sum contra deum superbie spiritu[y] wlneratus.

Et quia meam[m] predicacionem et[z] conversacionem extrinsecam[aa] a iuventute tua notabiliter congnovisti, non necesse habeo tibi[bb] plura scribere, sed rogo propter misericordiam Ihesu Christi,[a] quod in nulla levitate, quam in me vidisti, me sequaris. Scis, quia proch dolor ante
1 M sacerdocium *meum[cc] libenter et sepe schacos[dd] lusi, tempus neglexi et sepe[cc] alios et me ad iracundiam per illum ludum infeliciter provocavi. Unde et aliis culpis meis innumerabilibus comissis[ee] ad veniam piissimo domino tuis me comitto[ff] oracionibus, quatenus suam invocare iam[u] non pigriteris misericordiam,[gg] ut vitam meam dignetur[hh] dirigere, et victis
Vin presentis seculi nequiciis, carne, mundo et dyabolo, *in celesti patria saltim[ia] in die iudicii collocare. Vale[ii] in Christo[a] Ihesu cum omnibus, qui custodiunt legem eius. Tunicam griseam[kk] si[ll] velles servare[mm] pro te in memoriam; sed tu verecundaris, estimo, de griseo[kk] colore; ergo[ll] dabis eam, cui tibi melius videbitur. Tunicam albam dabis Plebano,[2] scolari meo; Georgio[3] vel Girzikoni[nn] eciam dabis unam sexagenam grossorum[oo] vel tunicam[pp] griseam,[kk] quia fideliter servivit michi.

Rogo[qq] te,[rr] quod istam non apperias literam,[ss] nisi certus fueris de hoc, quod sim[tt] mortuus etc.[uu]

V M list vložen do vypravování Mladoňovicova, v němž uveden těmito slovy červeně psanými: ‚Hic continuatur recessus Magistri Johannis Hus de

---

[s] comparavi *Trb.* — [t] usu *Trb.* — [u] *chybí v Trb.* — [v] *ve Vin před tím škrtnuto* seduc. — [w] malorum *Ep, Op.* — [x] *chybí v M, Trb;* in aplausu *Vin;* et a plausu *Ep, Op.* — [y] *v Trb nad řádkem.* — [z] *v M mezi řádky;* omnem convers. et predic. extrin. *Tr;* meam conv. et pred. *Trb, Vin.* — [aa] exteriorem *Trb.* — [bb] tibi habeo *M.* — [cc] meum — sepe *chybí v Trb.* — [dd] scacos *Tr, Vin.* — [ee] commissis *Vin;* omissis *Ep, Op.* — [ff] committo *Trb, Vin, Ep, Op.* — [gg] iam non pigr. inv. mis. *Ep, Op.* — [hh] dignet *M.* — [ia] saltem *Tr, Trb, Vin.* — [ii] Valete *Trb.* — [kk] cris. *Tr.* — [ll] si — ergo *chybí v Trb.* — [mm] voles servato *Ep, Op.* — [nn] Suzikoni *Ep, Op.* — [oo] 1 sexag. *Trb* (gr. *chybí).* — [pp] gris. tun. *Trb.* — [qq] *v M nad tím:* Sequitur suprascripcio; *v Ep, Op:* Suprascriptio; *v Trb místo všeho dalšího* Datum etc; *v Tr rovněž to vše chybí.* — [rr] *chybí ve Vin.* — [ss] ist. lit. non aper. *Vin.* — [tt] sum *Vin.* — [uu] *chybí v Ep, Op.*

[2] *Žák čili klerik ve službách Husových zvaný Plebanus (farář?), jehož Hus vzpomíná častěji (v. č. 128, 132, 159); připomíná se ještě r. 1426, kdy prodává dům na Novém městě (srvn. Tomek III², 588; Tomek, Základy II, 326). Bohužel neznáme jeho jména. V č. 83 připomíná se jako svědek bakalář Mathias Conradi de Hostuna (bakalář od r. 1413, v. MUPr I, 424) a vedle něho Mathias de Hostuna dictus Plebanus portulanus domus collegii Caroli, ale je-li mezi nimi jaká souvislost, a je-li snad onen náš Plebanus, neodvažuji se domnívati.* — [3] *Žák čili klerik ve službách Husových, kterého Hus častěji vzpomíná (v. č. 128, 132). V č. 83 mezi svědky (patrně stoupenci Husovými, v. pozn. předch.) připomíná se Georgius de Byela, který se stal bakalářem r. 1415 (v. MU Pr I, 430); ale stotožnění souvisí s otázkou, je-li onen Matěj z Hostouně (snad příbuzný vrátného, farář — Plebanus zvaného) oním druhým žákem Husovým, o níž ani domněnky vysloviti se neodvažuji.*

Praga ad Constanciam'; *na to červeně:* ‚Sequitur litera copie, quam ante recessum suum Magistro Martino sigillatam dimiserat, insinuans eidem, ne eandem apperiat,[vv] nisi certus fuerit de hoc, quod sit morte quacumque preoccupatus, que sequitur in hec verba'. *(červeně:)* ‚Secretum finale M. Martino'. V *Tr. dole (po ukončení listu)* ‚Hoc testamentum Mgr Johannes Hus sigillatum Mgro Martino relinquerat, petens ab eo, ut prius ipsum non apperiret, nisi morte affectum ipsum audiret. — *Vin. nemá žádného označení.* — V *Trb. nadpis:* ‚Litera missilis Jo Hus, dum vixit ante suam combussionem, de Constancia'; *v Ep. (Op) tento nadpis:* ‚Sequitur epistola, quam ante[ww] discessum suum ex Bohemia[xx] Magistro Martino obsignatam reliquerat, significans in inscripcione, ne eam aperiat aut legat,[yy] nisi certus factus fuerit[zz] de eius morte'. — *V Op, kde celá další skupina, v níž tento list jest první, spojena jednotným číslováním, předchází společný nadpis (patrně teprve od vydavatelů):* ‚Epistolae Joannis Huss et aliorum sub tempus concilii Constantiensis scriptae.

87.

M. Jan Hus všem věrným Čechům: před odjezdem do Kostnice loučí se s nimi, slibuje oznámiti jména a výpovědi křivých svědků, napomíná a prosí, aby modlitbami jeho zápas na koncilu podporovali.

[V Praze?], 1414, Sept. post. 28—Oct. ante 11.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 21—22; rkp. kníž. Dietrichsteinské knihovny v Mikulově II, 24 (= Mik) f. 33'—34'; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4916 = (Vdb) f. 1—1' + 4; rkp. Křižovnický XXII A 4 (=Cr) str. 428—433.

ČČM 1848 str. 405—406 (z Cr); Höfler I, 124—125 (z M); Erben III, str. 277—278 č. 6 (z M) = Duch Jana Husi str. 176—179 č. 6; Palacký, Docum. str. 71—72 č. 37 (z M a Cr) = Mareš str. 132=134 č. 48 = str. 153—155 č. 48² = str. 87—88 č. 48³ = Horálek, Listy ze žaláře str. 5—7 = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 11—14 č. 3 = Flajšhans, Listy str. 93—96 č. XLIX. Latinský překlad Epistolae f. B 7—B 8' = (Crespinus), Acta martyrum (1556) str. 122—124 = Actiones et monimenta (Ženeva 1560) f. 27—28 = Joach. Camerarii Pabepergensis Hist. narratio (Heidelberg 1605) str. 211 až 213 č. I = Op I f. 57—57' č. II = I² str. 72—73 č. II; Palacký, Docum. str. 73.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 43.

[vv] *v M nad druhým* a *nadepsáno* e. — [ww] Hanc ante *Op.* — [xx] ex Bohemia Joan. Hus *Op.* — [yy] aperiret aut legeret *Op.* — [zz] esset *M.*

Mistr Jan Hus, * v naději kněz a slúha pána Ježíše Krista,[a] všem[b] věrným a[c] milým bratřím i sestrám v pánu Ježíšovi, jenž sú božie[d] slovo skrzě[e] mě slýchali[f] a přijeli,[g] milost a pokoj od boha otce[h] na-
Cr šeho i * od ducha svatého,[i] aby bez poskvrny v pravdě jeho přěbývali.[k]

Věrní a milí přietelé[l]! Viete, že sem[m] s vámi po dlúhý čas věrně[n] pracoval, káže vám slovo božie[o] bez kacierstvie[p] a bez bludóv,[q] jakož viete, a má žádost byla, jest i[r] bude až[c] do mé smrti o[s] vaše[l] spasenie.[t] A byl[u] sem umínil[v] vám kázati před svú jézdú,[w] nežbych otjel[x] k svolánie[y] do Constancie,[z] a z jména[aa] vám ohlásiti křivé svědectvie i svědky, jenž[bb] sú proti mně svědčili,[cc] jež mám všecky[bb] sepsány[dd] i s jich svědectvími[ee]; a tiť vám budú ohlášeni, proto, aby[c] potupie-li[ff] mě neb[gg] na smrt odsúdie,[hh] aby[ii] vy, to vědúce,[kk] nelekali[ll] sě,[mm] bych pro které kacířstvie,[nn] jež bych držel, byl odsúzen; a také proto, abyste[oo] stáli
Cr v té pravdě bez strachu a bez viklánie, * kterúž dal vám pán bóh skrze[pp] věrné[qq] kazatele i[rr] skrze mě nestatečného poznati, a třetie[ss] proto, aby-
2 M ste[tt] sě[mm] uměli lstivých a pokrytých kaza*telóv varovati.[uu] A jižť[vv] vypravil sem sě[ww] na cestu bez klejtu,[2] mezi velmi[xx] veliké a mezi mnohé[yy]
Mik nepřátely, mezi[zz] nimiž najhorší jsú domácí[zz] nepřietelé,[bc] jakož * na svědectví poznáte a po skonánie[bd] svolánie[be] zviete; jichž viece[s] mnohem[bf] bude, než[bg] jest[bh] bylo proti našemu milosrdnému vykupiteli,[bg] i[bi] biskupóv i mistróv i kniežat světských[bk] i zákonníkóv.[bl]

Ale uťámť svému milostivému,[bm] múdrému a[bi] mocnému spasiteli,[bn] že skrze své zaslíbenie a skrze vaši věrnú modlitbu[bo] dá mi múdrost a statečnost ducha svatého,[bp] abych setrval, a oni aby nemohli mne[bq]

---

* *V M in marg.* ‚Nota'.

[a] Krysta *Cr.* — [b] všěm *M.* — [c] *chybí v Cr.* — [d] boži *Mik.* — [e] skrie *M;* skrze *Vdb, Cr.* — [f] slyšeli *Mik.* — [g] přijali *Cr.* — [h] otcě *Mik.* — [i] svathého *Mik.* — [k] přebývali *Mik, Cr.* — [l] přítelé *M.* — [m] ssem *Mik.* — [n] věrne *Mik.* — [o] boži *M;* božé *Vdb.* — [p] kacírstvie *M.* — [q] bluduov *Mik.* — [r] a vždy *Cr.* — [s] *chybí v M.* — [t] spassenie *Mik, Vidb.* — [u] byltť *Mik, Vdb, Cr.* — [v] umienil *Cr;* sěm umienil *Vdb, v Mik před tím škrtnuto* umil. — [w] jiezdú *Mik;* před svú jiezdú *Vdb.* — [x] odjel *M;* došel *Cr.* — [y] svolání *Mik, Vdb.* — [z] Konstancie *Mik, Vdb.* — [aa] zejména *Mik, Vdb, Cr.* — [bb] jenž — všecky *chybí v M.* — [cc] lživě svědčili *Cr.* — [dd] popsány *Mik, Vdb,* po psaní *M; další* i *ve všech třech chybí.* — [ee] svědectvím *Mik, Vdb, Cr.* — [ff] potupí-li *M, Mik;* jestližeť mě popudie *Cr.* — [gg] anebo *Cr.* — [hh] odsúdí-li *M.* — [ii] abyšte *Cr.* — [kk] *opraveno z* vidúce *M;* to vidúce i *Cr.* — [ll] nelezali *Mik.* — [mm] se *Mik, Cr.* — [nn] kacierstvie *Mik, Vidb, Cr.* — [oo] abyšte *Mik, Vdb, Cr.* — [pp] buoh skrzě *Mik.* — [qq] mé *Cr.* — [rr] a *Cr; v M chybí.* — [ss] třetí *M;* třetie *Vdb, Cr.* — [tt] abyšte *Vdb.* — [uu] varovati kazatelóv *Cr.* — [vv] již *Cr.* — [ww] se *Cr; v M oprav. ze* se; sě na cěstu *Vdb.* — [xx] vělmi *M;* velmě *Mik, Vdb; v Cr chybí.* — [yy] mezi mnohé a veliké *Cr.* — [zz] mezi — domácí nepřietelé *chybí v Cr.* — [bc] nepřítelé *M;* nepřáteli *Mik.* — [bd] skonání *Mik, Vdb.* — [be] svolání *Cr;* svolánie vzviete *Vdb.* — [bf] mnoho *M, Mik.* — [bg] než — vykupiteli *v M omylem škrtnuto.* — [bh] bylo jest *Cr.* — [bi] i — múdrému a *chybí v Cr.* — [bk] knížat světckých *M.* — [bl] zákoníkov *Mik.* — [bm] milosrdnému *Mik.* — [bn] spassiteli *Vdb.* — [bo] modlittbu *Mik.* — [bp] svého *Cr.* — [bq] mě *Mik, Cr.*

[1] *Obrat, který se u Husa často vrací; v. č. 81.* — [2] *Byl mu dodán teprve v Kostnici; v. č. 96.*

na křivú[br] stranu uchýliti, ač mi dá pokušenie, haněnie, vězenie neb smrt trpěti, jakož[bs] jest[bt] sám trpěl a své najmilejší[bu] slúhy v též poddal a nám dal příklad, abychom pro něho a pro své spa*senie[bv] trpěli. * 431
On bóh,[bw] a my jeho stvořenie, on pán a my slúhy,[bx] on všeho[by] světa král[bz] a my lidičkové[cd] nestateční, on[ce] bez hřiechu a my[ce] hřiešní,[cf] on nepotřebný a my potřební. On taky trpěl pro[cg] nás[cg] hřiešné,[cg] i proč bychom my netrpěli[3]? Však naše utrpenie v milosti[ch] jest naše vyčištěnie[ci] ot hřiechóv[ck] a od věčných muk zbavenie, a smrt naše[s] jest naše vítězstvie.[cl] Jistě[cm] věrnému jeho slúze nelze[cn] se[cg] jest ztratiti, když s jeho pomocí[co] setrvá.

Protož, milá bratřie i[s] milé sestry, modlete sě[mm] snažně, ať mi ráčí dáti[cp] setrvánie, a aby mě ráčil ostřieci[cq] od poskvrněnie. A jestli k jeho chvále a k[cr] našemu[c] prospěchu má smrt, ať ji mi ráčí[cs] dáti bez strachu zlého podstúpiti. Pakli jest k našemu[ct] dobrému[cg] neb[cg] lepšiemu, aby mě vám ráčil[cu] *navrátiti, i tam i zase[cv] veda[cw] bez poskvrny,[cx] aby- * 432
chom ještě spolu v jeho zákoně sě[mm] poučili a Antikrystových sietie[cy] něco porušili a budúcím bratřím po sobě dobrý příklad ostavili.

Již snad viece v Praze[cz] mě před[de] smrtí neuzříte; pakli mocný bóh[bw] mě vám ráčí vrátiti,[df] tiem sě veseleji[dg] uzříme; a ovšem když[c] v radosti nebeské[dh] spolu sě shle*dáme. Bóh[di] milosrdný, jenž svým * 34′
dává pokoj čistý zde i po smrti, a[s] jenž jest[dk] z[s] mrtvých[s] vyvedl pastýře velikého,[dl] krví[dm] jeho vylitím, jenž jest[dk] našeho[dn] spasenie[do] věčné svědectví,[dp] rač vás[dq] ve všem dobrém zpósobiti,[dr] aby plnili jeho vóli v svornosti bez roztrženie,[ds] aby, majíce pokoj, v ctnostech[dt] došli věčného pokoje skrzě[du] pána našeho Jezu Krista,[dv] jenž jest bóh[dw] věčný a člověk pravý z pan*ny Marie porozený.[dx] Jemuž[dy] jest chvála a bude * 433
na věky se všemi vyvolenými, s nimiž[dz] v pravdě[ef] setrvajíc, v radosti[eg] budeme[eh] přebývati.[ei] Amen.

[br] zkřivú *Mik.* — [bs] a jakož *M.* — [bt] jesti *Cr.* — [bu] *opraveno z* najmileší *M;* najmilejšie *Mik, Vdb.* — [bv] spassenie *Vdb.* — [bw] buoh *Mik.* — [bx] jeho slúhy *Cr.* — [by] všěho *M.* — [bz] pán *Cr.* — [cd] lidičko *Mik;* chudé lidičkové *Cr.* — [ce] on — my hřiešní *chybí M, Cr.* — [cf] hřěšní *Mik.* — [cg] *jen v Cr.* — [ch] v jeho mil. *Cr.* — [ci] *v M opraveno z* vyčištenie. — [ck] hřichóv *M;* od hřiech. *Cr a tak i dále;* od *i Mik, Vdb.* — [cl] vyčištěnie *M.* — [cm] Zajisté *Cr.* — [cn] nelzě *Vdb.* — [co] spomocí *Mik.* — [cp] dáti pán bóh *Cr.* — [cq] ostříci *M;* ráčil mě ostřieci *Cr.* — [cr] ku *Cr.* — [cs] ať mi ji ráčí *Cr;* ať ji ráčí mi *Mik, Vdb.* — [ct] vašemu *Cr.* — [cu] ráčil vám *Cr.* — [cv] zasse *Mik;* zasě *Vdb.* — [cw] jeda *M;* doveda *Cr.* — [cx] poškvrny *Vdb;* poskvrněnie *Mik.* — [cy] Antikrist. sietí *Mik, Vdb;* Antykryst. sietí *Cr.* — [cz] Prazě *M;* v Praze viece *Cr.* — [de] mne před *Cr;* před *Vdb.* — [df] ráčí mě vám navrátiti *Cr.* — [dg] veselejie *Vdb, Cr;* vesselejie *Mik.* — [dh] nebesskej *Mik.* — [di] Buoh *Mik, Cr.* — [dk] je *Mik.* — [dl] vělikého *M.* — [dm] krve *Cr.* — [dn] našěho *M.* — [do] spasěnie *M;* spassenie *Vdb.* — [dp] svědecstvie *Mik, Vdb, Cr.* — [dq] nás *Cr.* — [dr] zpóssobiti *Vdb.* — [ds] rozstrženie *Mik.* — [dt] cnostech *M, Vdb.* — [du] skrze *Mik, Vdb, Cr.* — [dv] Ježíše Krysta *Cr.* — [dw] buoh *Mik, Vdb.* — [dx] narozený *Cr* — [dy] Jemužto *Cr.* — [dz] s nímžto *Cr.* — [ef] zde v pravdě *Cr.* — [eg] nebeské *dodává Cr.* — [eh] budem *Cr.* — [ei] přěbývati *Vdb.*

[3] *Obrat oblíbený také Štítnému; srvn. na př. Knížky šestery str. 20: Když jest syn boží trpěl tak mnoho pro ny, pročež bychom pak pro se my netrpěli...*

Datum[ek] anno domini[el] M° CCCCXIV° post festum sancti Wenceslai[4] in recessu ad Constanciam.[ek]

V M list vložen do vypravování Petra z Mladoňovic a uveden těmito slovy (jež pak od vydavatelů Ep upravena): ‚Litera, quam populo reliquit post discessum suum ad Constanciam transmeando, que mirabiliter fuit transposita in[em] concilio in latinum per sinistrum modum, quia dixerant, quod ipse reliquisset literam sub tali forma, videlicet: quod si contigerit me abiurare, scitote, quia hoc ore faciam et non corde. Videatur igitur, si eorum mendacium[en] frustrabitur per hanc literam, que sequitur in wlgari de verbo ad verbum, quam reliquerat'. — *V Mik po dokončení listu:* ‚Istam epistolam reliquit Magister Hus in recessu ad Constanciam. Qui recessit feria quinta ante Galli[5] anno domini M° CCCC° XIIII°'.

88.

Král Zikmund dává M. Janovi Husovi bezpečný glejt k cestě do Kostnice a zpět.

Ve Špíru, 1414, Oct. 18.

Rukopis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 16; týž rukopis str. 70 (= M 2); rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4557 (= Vidb) f. 187; rkpis Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV 24 (= Gd) f. 2—2'; rkp. téže knihovny VIII 7 (= Grs) f. 114; jiný rukopis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. B 1'—B 2 = L 8'—M 1' = (Crispinus) Acta martyrum (1556) str. 40—41 = Actiones et monim. (1560) f. 18' = Camerarius 165—166 = Op I f. 1' = I² str. 2 = Martinius, Hussus et Lutherus 214—216 = Seyfried str. 48—49 = Seyfried-Mylius str. 118—121 = v. d Hardt IV, 12 = Goldast, Const. imp. I, 389 = Rousset, Suppl. in corp. du droit des gens I, 1, 330 = Goldast, Appar. comm. de iur. r. Boh. 89 = Lünig, Reichsarch. I, 382; Höfler I, 115—116 (z M); Palacký, Doc. 237—238 (z M).

Sigismundus * dei gracia Romanorum rex[a] semper[b] Augustus et Hungarie,[d] Dalmacie, Croacie etc rex, universis et singulis principibus eccle-

---

Č. 87: [ek] Datum — Constanciam *jen v M.* — [el] domini M° CCCCXV° *M.* — [em] *v M za tím škrtnuto* con. — [en] *v M původně vypsáno* mendacium, *načež nad koncem nadepsáno znamení skratky a škrtnuta poslední nožička od* m.

Č. 87: [4] *Po 28. září, nebo spíše počátkem října (před 11.); srvn. Novotný, Listy Husovy str. 43.* — [5] *Dne 11. října 1414.*

* *v M in marg. červeně:* ‚Salvus conductus'; *v M 2 in marg. původně černě psané,* 2[us] *přepsáno červeně* ‚Secundus'.

Č. 88: [a] *chybí ve Vidb.* — [b] semper semper *Vidb.* — [d] Vngarie *Vidb;* Ung. *Gd.*

siasticis et secularibus, ducibus, marchionibus,[e] comitibus, baronibus,[f] nobilibus, proceribus, ministerialibus,[g] militibus, clientibus, capitaneis, potestatibus, gubernatoribus, presidibus, thelonearii,[h] tributariis et officialibus quibuscumque, civitatum, oppidorum,[i] villarum et locorum comunitatibus ac[k] rectoribus eorundem ceterisque nostris et imperii sacri subditis et fidelibus, ad quos[l] presentes pervenerint, graciam regiam et omne bonum.

Venerabiles, illustres, nobiles et fideles dilecti! Honorabilem Magistrum Johannem Hus, sacre theologie baccalarium formatum[m] et arcium magistrum, presencium ostensorem, de regno Boemie ad concilium[n] generale in[a] civitate[a] Constanciensi celebrandum in proximo transeuntem, quem eciam in nostram et sacri imperii proteccionem recepimus et tutelam, vobis omnibus et vestrum cuilibet pleno recomendamus[o] affectu, desiderantes, quatenus ipsum, dum ad vos pervenerit, *grate suscipere, favorabiliter tractare,[p] ac in hiis, que celeritatem[q] et[r] securitatem ipsius concernunt itineris, tam per terram, quam per aquam, promotivam et[s] gratuitam[s] sibi velitis et debeatis ostendere voluntatem, nec non ipsum cum famulis, equis, valisiis,[t] arnesiis et aliis rebus suis singulis per quoscumque passus, portus, pontes, terras, dominia, districtus, iurisdicciones, civitates, oppida,[i] castra, villas et quelibet loca alia[u] vestra sine aliquali solucione dacii, pedagii, thelonei,[v] tributi et alio quovis solucionis onere omnique prorsus impedimento remoto transire, stare,[m] morari et redire[w] libere permittatis, sibique et suis, dum opus fuerit, de securo et salvo velitis et debeatis providere conductu, ad honorem et reverenciam nostre regie maiestatis.[a] Datum Spire,[x] anno domini M° CCCC° XIIII° XVIII° die[m] Octobris,[y] regnorum nostrorum anno Hungarie[d] etc[m] XXXIII°,[z] Romanorum vero quinto.[aa]

Ad[bb] mandatum domini regis: Michael de Prziest,[cc]
canonicus Wratislawiensis.[bb]

V Gd nadpis: ‚Litera salvi conductus M. H.‘; *v M 2 nadpis:* ‚Sequitur salvus conductus, qui datus fuit Magistro[dd] Johanni Hus per regem Sigismundum Hungarie‘; *nadpis ve Vidb oříznut.*

---

[e] marchio *M 2.* — [f] barron. *M, M 2.* — [g] militaribus *M, Ep, Op.* — [h] *v M 2 oprav. z* theolonearii; theolonariis *Vidb, Grs;* thelonariis (*opr. z* theolon.) *Gd.* — [i] opid. *Gd, Grs, M, M 2.* — [k] *v M 2 za tím škrtnuto* re. — [l] *v Gd jinou pozdější rukou in marg.* — [m] *chybí v Grs.* — [n] *v M před tím škrt.* con. — [o] recommend. *Vidb.* — [p] pertractare *M 2.* — [q] *v M 2 oprav. z* celerius. — [r] ac *Gd.* — [s] *v Gd jinou rukou in marg; ve Vidb, M, M 2 chybí.* — [t] vasiliis *Gd, M 2, Vidb;* vallisiis *Grs.* — [u] alia loca *Vidb, Gd, Grs, Ep, Op.* — [v] theolonei *Vidb.* — [w] reddire *M 2.* — [x] *v M opakováno, prvé škrtnuto.* — [y] die Octobris (XVIII *chybí*) *Vidb;* die XVIII[a] Oct., *ale* die XVIII[a] *jinou rukou in marg. Gd;* XVIII[a] mensis Oct. *Grs.* — [z] XXVIII° *oprav. z* XXXIII° *Gd;* XXVIII° *Grs.* — [aa] quinto etc. *Gd.* — [bb] *v Gd celá formule pozdější rukou; ve Vidb místo ní:* Subscripcio notarii *a konec uříznut; v druhém tisku Ep rovněž chybí.* — [cc] Priest *Gd, Grs;* Pazest *Ep;* Pacest *Op.* — [dd] *za tím škrtnuto* e.

89.

M. Jan Hus cestou na koncil veřejnou vyhláškou vybízí každého, kdo by ho viniti chtěl, aby se dostavil do Kostnice.

[1414, October.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 23; druhý rkpis zastupují Epistolae f. C 1—C 1′ (=Ep) a f. M 4 (= Epb) a Opera (Op).

Epistolae f. C 1—C 1′ a M 4 = Acta martyrum (Ženeva 1556) str. 43 (větší kus, po ‚praepareť) = Actiones et monim. (Ženeva 1560) f. 13 = Op I f. 4 = I² str. 5 = Camerarius, Hist. narr. str. 167 (fragment) = Martinius, Hussus et Lutherus str. 217 = Seyfried str. 51 = Seyfried-Mylius str. 125; Höfler I, 126 (z M); Palacký, Docum. 245 (z M). — Český překlad Flajšhans, Listy z Kostnice str. 10 č. 2 = Flajšhans, Listy str. 96 č. L.

Magister Johannes[a] Hus iam pergit ad[b] Constanciam ad ostendendum[c] fidem, quam hactenus tenuit, nunc[d] tenet et usque mortem[e] prestante[f] domino Ihesu[b] Christo[g] tenebit. Unde[b] sicud[h] per totum regnum Boemie[i] notificavit[k] per suas intimaciones et literas, volens in sinodo[l] generali curie archiepiscopali Pragensi[m] de sua fide racionem reddere et ante exitum suum cuilibet obicienti[n] satisfacere, ita et in hac solempni et[o] imperiali[p] civitate notificat[q]: si wlt sibi aliquis errorem vel aliquam heresim[r] imponere, quod[s] se ad concilium preparet, quia ipse Magister Johannes[t] cuilibet opponenti in ipso concilio „de sua fide paratus est reddere racionem.“[1]

V M červený nadpis: ‚Intimaciones per viam equitando isto modo intimavit‘.

90.

M. Jan Hus německou vyhláškou oznamuje, že jde na koncil v Kostnici, a vybízí každého, kdo by ho chtěl z kacířství viniti, aby se tam dostavil.

Cestou do Kostnice 1414, Oct. 20—Nov. 3.

Není zachována, ač se patrně podobala německé vyhlášce v Praze vyvěšené (v. č. 77) a vyhlášce latinské (č. 89). Víme o ní ze zmínek Husových v jeho listech (srvn. č. 93 a 96).

---

[a] Joannes *Ep, Epb, Op.* — [b] *chybí v Epb, Op.* — [c] ostendendam *Ep,* ostendendam ibi *Epb, Op.* — [d] et nunc *Epb, Op; v M opraveno z* munc. — [e] usque ad mortem *Ep, Epb, Op.* — [f] patrocinante *Ep.* — [g] prest. Christo domino *Epb, Op.* — [h] Sicut igitur *Epb, Op,* — [i] Bohemiae *Ep, Epb, Op.* — [k] notum fecit *Epb, Op.* — [l] conventu *Epb, Op.* — [m] archiepiscopalis Pragensis *Ep, Epb, Op.* — [n] aliquid sibi obijcienti *Epb, Op;* obijcienti *Ep.* — [o] *chybí v Ep, Epb, Op.* — [p] imperialique *Epb, Op.* — [q] notificavit *M.* — [r] *v M opraveno z* heresinn; *Epb, Op:* haeresim aliquam. — [s] ut *Epb, Op.* — [t] Joannes Hus *Ep, Epb, Op.*

[1] *Srvn. 1. Pet. 3, 15—16.*

91.

Mistr Jan Helwel, farář u sv. Vavřince v Norimberce, píše na uvítanou Husovi, že již dávno přeje si s ním mluviti (quod vellet mihi libenter loqui a longo tempore).

V Norimberce, 1414, October.

Ztracen; zmínka o něm v listě Husově dne 20. října v Norimberce daném (č. 93).

92.

M. Jan Hus M. Janovi Helwelovi, faráři u sv. Vavřince v Norimberce: odpovídaje na jeho list, jímž mu farář oznámil, že ode dávna přeje si s ním mluviti (v. č. 91), zve ho na témže listě k návštěvě (cui in eadem litera reintimavi, quod veniret).

V Norimberce, 1414, October.

Ztracen; zmínka o něm v listě daném dne 20. října v Norimberce (č. 93).

93.

Mistr Jan Hus přátelům v Čechách: dává zprávu o průběhu cesty a zejména o pobytu v Norimberce a o svém odhodlání jeti přímo (bez glejtu) do Kostnice.

V Norimberce, 1414, Octob. 24.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 23—24; rkp. Mikulovský II, 24 (= Mik) f. 34′ (zlomek); jiný rukopis zastupují Ep, Op.

Epistolae f. C 1′—C 2′ = Op I f. 57′—58 č. III = I² str. 73 č. III; Höfler I, 126—127 (z M); Palacký, Docum. str. 75—76 č. 39 (z M); Dudik, Handschriften v. Nikolsburg str. 55 (z Mik). — Český překlad Mareš str. 137 až 138 č. 50 = str. 158—160 č. 50² = str. 90—91 č. 50³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 16—18 č. 5 = Flajšhans, Listy str. 96—98 č. LI.

Salus a Christo Ihesu. Scitote, quod numquam equitavi in czotato capucio, sed manifeste, aperta facie. Et dum Boemiam[a] exivi, primum in Pernow[b] civitatem[1] prius quam veni, expectavit me plebanus cum vicariis; et dum intravi stubam, tunc statim propinavit cantarum[c] mag-

[a] facie ab eo die, quo Bohemiam *Ep. Op.* — [b] Pernav *Mik*, Pernau civitate *Ep.* — [c] cantharum *Mik.*

[1] *Bärnau.*

num vini, et valde caritative suscepit cum suis sociis[d] omnem doctrinam et dixit, se semper fuisse meum amicum. Postea[e] in Noua[f] ciuitate[2] valde grate omnes Theutonici[g] me viderunt. Vaydam[h] pertransivimus,[3] habentes magnum populum in admiracione. Et dum venimus in Zulczpach,[i] ibi[4] venimus ad hospicium, in quo erat iudicium, Lantricht.[k] Ibi assistentibus in estuario consulibus et senioribus dixi: „Ecce ego sum Magister Johannes Hus, de quo, ut[l] estimo, audistis multa mala; queratis ergo a me". Et multis tractatis,[m] valde grate omnia susceperunt. Demum pertransivimus civitatem[n] Hyrsweld,[o] in qua[5] iterum valde grate nos susceperunt. Tunc pertransivimus civitatem[n] Herspruk,[p] et[6] tunc pernoctavimus in Lauff[7] civitate[q]; in qua[r] venit plebanus, magnus iurista,
24 M cum vicariis, cum quo contuli, qui eciam grate omnia suscepit. *Et ecce venimus Norimberk,[s] in qua adventum nostrum mercatores diwlgaverunt, qui nos precesserant; propter quod populus stabat in plateis, aspiciens et querens, quis esset Magister Hus. Et ante prandium[t] direxit mihi literam Magister Johannes Helwel, plebanus sancti Laurencii,[8] scribens, quod vellet mihi libenter loqui a longo tempore. Cui in eadem litera reintimavi, quod veniret. Et venit. Et quia iam scripseram intimacionem,[9] volens applicare, interim dominus Wenceslaus[10] dirrexit[u] pro me, quia convenerunt cives et magistri, volentes me videre et mecum conferre. Ego statim surgens a mensa, transivi.[v] Et dirrexerant magistri, quod conferremus secrete. Quibus dixi: „Ego predico publice, eciam volo, quod[w] audiant, quicumque voluerint". Et statim ab illa hora contulimus, presentibus consulibus et civibus, usque crepusculum noctis.

Erat autem doctor unus Cartusiensis,[x] qui arguebat fabulose. Et consideravi, quod Magistro Alberto,[11] plebano sancti Zebaldi,[y] displicuit, quod cives meam sentenciam confirmabant. Finaliter omnes magistri et cives steterunt contenti.

Eciam scitote, quod nullum adhuc sensi inimicum. Et in quolibet hospicio pro recessionalibus do decem mandata[12] hospiti, et allicubi applico in farina. Et hospite omnes cum viris valde gratanter[z] suscipiunt

---

[d] cum sociis suis *Mik.* — [e] Post *Mik.* — [f] Nowa *Mik.* — [g] omnes Theutonici valde grate *Mik.* — [h] Waydam *Mik;* Vuaydam *Ep, Op.* — [i] Zulczphach *Mik;* Sultzbach *Ep, Op.* — [k] Landgericht *Ep, Op.* — [l] *chybí v Mik.* — [m] tractis *Mik.* — [n] civitatem Hyrsweld — civitatem *chybí v M, Ep, Op.* — [o] *v Mik opraveno z původního* Hersweld. — [p] Hyersspurk *v Mik opraveno z* Herzſſweld, *před tím škrtnuto* Hyrzſſweld; *Ep, Op:* Herssprucк. — [q] civitatem *M.* — [r] *zde končí Mik, jen dole jest poloořízнutý kustos:* venit plebanus magnus iurista cum vicariis. — [s] Norimbergh *Ep.* — [t] puta dium *M.* — [u] *v M původně:* misit pro me, *načež psáno* dirrexit *a označeno na místo škrtnutého* misit. — [v] *v M opraveno z* transivit. — [w] ut *Ep.* — [x] Carthusiensis *Ep.* — [y] Sebaldi *Ep.* — [z] grate *Ep.*

[2] *Neustadt.* — [3] *Weiden.* — [4] *Sulzbach.* — [5] *Nepodařilo se mi zjistiti, které místo se míní; buď změnilo jméno, nebo se písař zmýlil.* — [6] *Hersbruck.* — [7] *Lauf.* — [8] *O tomto faráři nenalezl jsem bližších dat; srvn. č. 91 a 92.* — [9] *v. č. 89 a 90.* — [10] *Václav z Dubé.* — [11] *M. Albrecht Fleischmann; v. Priem-Reicke, Gesch. der Stadt Nürnberg (2. vyd.) 1892 str. 372, 1026.* — [12] *Krátký výklad desatera, dnes neznámý.*

me. Nullibi eciam interdictum ponunt, et laudant omnes intimacionem[13] theutunicalem.[za] Confiteor ergo, quod non est inimicicia ad me maior, quam a regnicolis Boemie. Et quid ultra scribam? Dominus Wenczeslaus[10] et similiter dominus Johannes[14] valde pie et gratanter me tractant, et sunt quasi heroldi[zb] veritatis, sed[aa] verius dicam advocati veritatis. Cum quibus prestante domino omnia prospere aguntur. Rex[15] est in Reno,[bb] quem sequitur dominus Wenceslaus de Lestna,[cc] et nos de nocte pergimus Constanciam, ad quam propinquat[dd] papa Johannes.[16] Judicamus enim, quod esset inutile sequi[ee] regem forte per 60 miliaria et reverti[ff] ad[gg] Constanciam. Scriptum Normberk,[hh] sabbato ante XI milia virginum.[17]

V M nejprve červený nadpis: ‚Epistola sequitur de Normberga'; *na to černě:* ‚Sequitur epistola, quam ibidem scribens in Normberga, Pragam transmisit suis amicis fidelibus'.

94.

M. Jan Hus přátelům v Čechách nepochybně dává zprávu o průběhu své cesty.

[Cestou do Kostnice 1414, Oct. 24—Nov. 3].

Ztracen, ani obsahu nelze určiti bezpečně. Víme o listu jen ze zmínky Husovy v listě z Kostnice ze dne 4. listopadu, o němž praví: ‚ista est quarta litera de partibus alienis' *(v. č. 96). Do toho počtu náleží snad také list neznámému knězi (č. 95) — ztracený list Jakoubkovi (v. č. 99) psán asi až v Kostnici, — a poněvadž list z Norimberka jest asi první, bylo by nutno předpokládati tento jeden ztracený, jehož datum dáno jest daty č. 93 a 96.*

95.

M. Jan Hus nějakému knězi [Havlíkovi?]: napomíná ho k horlivé činnosti kazatelské i k podpoře přijímání pod obojí a k ctnostnému životu.

[V Kostnici (?) 1414, Nov. 3—4?]

Rukopis nezachován, zastupují ho Opera (Op).

Opera I f. 59' č. IX = I^2 str. 76 č. IX = Palacký, Documenta str. 149 až 150 č. 92. — Český překlad Mareš str. 212—213 č. 85 = str. 239—241 č. 85^2 = str. 138 č. 85^3, ale viz také u následujícího čísla.

[za] Teutonicalem *Ep, Op.* — [zb] *v M opraveno z* herodldi. — [aa] et ut *Ep, Op.* — [bb] Regno *Ep*; regno *Op.* — [cc] Lessena *Ep, Op.* — [dd] appropinquat *Ep, Op.* — [ee] inutile, quod sequatur *Ep, Op.* — [ff] revertatur *Ep, Op.* — [gg] *chybí Ep (Op).* — [hh] Norinbergh *Ep (Op)*.

[13] *Není zachována; srvn. č. 90.* — [14] *Jan z Chlumu.* — [15] *Zikmund byl tou dobou v Porýní, chystaje se na korunovaci.* — [16] *Jan XXIII, jenž přijel do Kostnice dne 28. října.* — [17] *Dne 20. října.*

Palacký již umístěním i výslovně (srvn. Doc. str. 149 pozn.) označil list jakožto nejistý, ale v jeho textu není nic, co by autorství Husovo vylučovalo, neboť zmínka o přijímání pod obojí, jež jediná by mohla poněkud vaditi, vysvětluje se tím, že podle záhlaví v Op., které patrně jest rukopisného původu (srvn. úvod), list jest psán v době koncilu Kostnického, tedy nepochybně až z Kostnice, když Hus přijímání pod obojí byl již schválil; tím tedy padá jediný důvod podezřelosti, a není, proč pochybovati, že list psán některému knězi s Husem blíže známému asi v Kostnici, nepochybně ještě před uvězněním. Hefele VII, 175, maje list rovněž za pravý, míní, že psán v žaláři (a pak by náležel asi za 21. červen 1415); mínění tohoto nelze sice vyvrátiti (sám jsem je měl za pravděpodobné, srvn. Listy Husovy 75), nyní zdá se mi datování před uvězněním pravděpodobnějším. Že Hus ještě ve vězení mluvil o kalichu zdrželivě, nemůže vaditi, poněvadž právě uvěznění a očekávání procesu mohlo podmiňovati jisté zmírnění v otázce, v níž Hus dříve byl rozhodnějším. Text latinský, jak pověděl již Palacký, jistě jest původní (třeba od vydavatelů měněn), český překlad pořízen asi teprve v 16. stol.

O datu nelze nic bezpečného říci (srvn. svrchu); smíme-li list počítati k oněm čtyřem z ciziny psaným (v. č. 96), náležel by list patrně, byl-li psán v Kostnici, ke 4. listopadu, a pak by adresátem mohl býti Havlík.

Pax domini nostri Jesu Christi, frater carissime! Esto diligens in predicacione ewangelii et fac opus boni ewangeliste. Vocacionem tuam ne negligas, labora tamquam beatus miles Christi: Primum pie et sancte vive, deinde fideliter et vere doce. Exemplum esto aliis in bono opere, ne in sermone reprehendaris, corrige peccata et virtutes commenda; illis, qui male vivunt, mineris penas eternas, qui vero sunt fideles et pie vivunt, gaudia eterna proponito. Predica assidue, breviter tamen et cum fructu, prudenter intelligendo sacras scripturas. Incerta et dubia numquam affirmes, ne reprehendaris ab adversariis, qui gaudent, ut suis proximis detrahant, quo ministros dei contumelia afficiant. Hortare ad confessionem fidei et communionem utriusque speciei corporis et sanguinis Christi, ut qui de peccatis suis vere penitenciam egerunt, eo sepius ad communionem accedant. Teque moneo, ne cauponas cum hospitibus ingrediaris, ne sis communis hominibus: nam quo predicator a sodalitate hominum remocior, eo est accepcior. Verumtamen operam tuam, qua possis aliis prodesse, ne deneges.

Contra luxuriam, quocumque modo potes, assidue predica, nam illa est bestia ferocissima, que homines devorat, pro quibus humanitas Christi passa est. Quapropter te, carissime, obtestor, ut fornicacionem fugias; nam ubi volueris prodesse, illic sese occultabit. Iuvenculas mulieres omnimode fuge, ne credas religioni earum; nam dicit sanctus Augustinus[1]: „Quo religiosior, eo ad luxuriam proclivior, et sub pretextu religionis latet dolus aut venenum fornicacionis“. Hoc eciam, carissime, scito,

[1] *Citát, Husovi běžný (srvn. na př. č. 86), převzat asi z Thom. Hybern. Manip. florum.*

quod earum[a] conversacio multos subvertit, quos non secularis conversacio fallere potuit, neque coinquinare. In domum quoque tuam causa cuiuslibet rei mulieres ne intromittas, neque crebriora cum illis habeas colloquia, ut vitetur offendiculum. Denique quicquid[b] agis, deum time et precepta eius custodi; ita recte procedes et non peribis, carnem coërcebis, mundum contemnes, sathanam vinces, deum indues, vitam reperies, alios confirmabis, teque coronabis corona glorie, quam tibi dabit iustus iudex. Amen.

V Op nadpís: ‚Ad sacerdotem quendam, quem sui officii admonet, ut sit fidelis', *a v celkové skupině (srvn. pozn. k č. 86) označen list č. IX.*

95*.

Překlad předcházejícího listu.

Rukopis nezachován. Zastupuje ho Postilla z r. 1564 (= P).
Postilla 1564 f. 220′—221 = Flajšhans, Listy z Prahy str. 32—33 č. 5 = Flajšhans, Listy str. 13—14 č. V. Překlady kratšího textu lat. v tam.
O čase v. úvod č. předcházejícího.

Spasení k životu, pokoj od hříchu a prospěch v milosti skrze Ježíše Krysta, pána našeho, právě kajících spasitele. Bratře milý, přičiň pilnost v práci evangelium, čiň skutek oddaných k evangelium. Službu svau vyplňuj, pracuj jako dobrý rytíř Krystův. Najprvé čiň dobře, potom uč, příklad dobrý vydej v skutku, aby nebyl pohaněn v řeči, hříchy trestci, ctnosti zvelebuj, hroz, kteříž zle jsau živi, mukami věčnými, slibuj dobrým radosti věčné, kaž ustavičně krátce a spasitedlně, rozšafně rozuměj písmům, nejistých nechtěj jistiti, aby nebyl lapán od protivníkuov, kteříž se radují, aby utrhali bližnímu, aby mohli kazatele před lidmi zhaněti; přikazuoj zpověď častau aspoň z větších hříchuov a přijímej těla a krve páně aspoň v větší svátky, a kteří světu neslauží, aspoň aby častěji v nedělní dni přistaupali k stolu pána Ježíše Krysta. Do krčem nechoď, ani s hostmi, nebývej obecní lidem, nebo čím víc kazatel jest od lidí vzdálenější, tím příjemnější, ale proto v skutku potřebným v lidech se neodtrhuoj. Kdež muožeš, proti smilstvu ustavičně kaž, neb
* to jest šelma najnešlechetnější, kterážto lidi zžírá, za kteréžto trpělo * 221
jest najušlechtilejší člověčenství Krystovo. A protož tebe prosím, najmilejší, aby se ho varoval a před ním utíkal. Nebo kde budeš chtíti prospěti, tu se krýti bude. Neb[1] ono vyslejchá zpovědi, a kdo slyší, tím bytí a zbuzuje zámutky a častokrát pokazuje. A také z dobrého skutku

Č. 95: [a] eorum *Op.* — [b] quicquicquid *Op.*

Č. 95*: [1] Neb — nezprznil *není v latinském textu.*

nechtěj častokrát jako požhříti člověka. A protož hleď tak jiné čistiti, aby se sám nezprznil.[1] Mladých žen varuj se, mluvení jich, nevěř náboženství jich. Neb praví svatý Augustyn[2]: „Čím víc jest nábožnější, tím víc jest smilnější, a pod přikrytím náboženství kryje se lest aneb jed smilstva“, Také věz, najmilejší, že mnohé oklamalo společné bydlení s nimi, ježto nemohlo oklamati jich světské obcování ani zmazati. Také do domu tvého pro každau potřebu žen nepřipauštěj, aby časté s nimi rozmlauvání tobě nebylo k pohoršení. A cožkoli činíš, pána boha se boj a přikázání jeho zachovávej. Tak upřímě půjdeš a nezahyneš, tělo skrotíš, svět potupíš, ďábla porazíš, v boha se oblečeš, život najdeš, jiné upevníš, sebe korunovati budeš korunau slávy, kterauž dá spravedlivý saudce. Amen.

Svatý[3] Jan Zlatoustý pravdu napsal na XXIIII. kapitolu svatého Matauše[4]: „By pak život náš tak čistý docela nebyl, však jestliže toliko dogmata veritatis, to jest potřebnější artykule křesťanského učení, v pravém rozumu skrze milost brzkau pevné a stálé zachováme, tehdy chytrost ďábelskau lehce přemuožeme.

V P nadpis: ‚Epištola sedmá. Mistr Jan Hus z Husince k jednomu knězi takto píše z Konstanci‘.

96.

M. Jan Hus svým nejbližším přátelům v Čechách dává zprávu o příjezdu do Kostnice, o jednání s papežem a poměrech v Kostnici i pověstech o koncilu.

V Kostnici, 1414, Novemb. 4.

Rukopis t. zv. Mladoňovicův f. 26 (= M); druhý rukopis zastupují Epistolae a Opera (= Ep, Op).

Epistolae f. C 5—6 = Opera 1 fol. 58=58' č. V = I² str. 74 č. V; Höfler I, 129 (z M); Palacký, Docum. str. 77—78 č. 40 (z M).

Český překlad Mareš 139—141 č. 51 = 160—163 č. 51² = str. 92 č. 51³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 22=24 č. 8 = Flajšhans, Listy str. 98 až 99 č. LII.

Srvn. Novotný, Listy Husovy 44.

Salus a Christo Ihesu. Venimus in Constanciam sabbato[a] post festum Omnium sanctorum[1] sine omni nocumento, pertranseundo civitates, ap-

---

Č. 95*: [2] *O citátu v. č. 86 a 95.* — [3] *Konečný tento odstavec chybí v latinském textu.* — [4] *Jan Zlat. Hom. super Mat. hom. 75 (76). (Migne, PL 58, 689).*

Č. 96: [a] *chybí v Ep, Op.*

Č. 96: [1] *Dne 3. listopadu.*

plicando intimaciones latinas et theutonicas,[2] et stamus in Constancia in platea prope pape hospicium,[3] et venimus sine salvo * conductu.[4] Et in crastino[5] Michael[b] de Causis applicuit processus[6] in ecclesia contra me, et superscripcionem[c] posuit cum magno textu, quod isti processus sunt contra excomunicatum et pertinacem Johannem Hus et suspectum de heresi, et multa alia. Ego tamen cum adiutorio dei illud non adverto, sciens, quod deus misit illum contra me, ut mihi malediceret[d] propter peccata mea ad probandum, si[a] scirem[a] et[a] velim[e] aliquid pati pro[f] eius[f] nomine.[f] Dominus Laczembok[g] cum domino Johanne Kepka[h] fuerunt coram[i] papa,[7] et locuti sunt secum de me. Qui respondit, quod nihil wlt facere per violenciam.

Famatur, sed leviter, quod Benedictus, papa Hyspanorum, equitat ad concilium.[8] Nunccium hodie[5] habuimus, quod dux Burgundie[9] cum duce Brabancie[10] recesserunt de campo,[11] et quod rex Sigismundus infra[a] tres[a] dies[a] debuit esse in Czach[k] et coronari,[12] et debet ipsum papa cum concilio expectare. Et quia a Constancia distat Czach[k] 70 miliaria, estimo,[l] quod vix rex veniet[m] ad Nativitatem.[13] Iuxta hoc estimo, quod finis erit concilii, si non dissolvetur, forte circa Pascha.

Et pabulum est in caro foro, lectus per medium florenum in septimana; equi sunt in bono foro; qui emptus est in Boemia[n] pro sex[o] sexagenis, datur pro septem[p] florenis. Nos[q] cum domino Johanne dirreximus equos ad unam civitatem, scilicet[14] Rafenspurk[r] per 4 miliaria. Et estimo,[l] quod cito deficiam in necessariis, ideo apponite sollicitudinem circa amicos, quos longum foret nominare et onerosum excogitare. Dominus Laczembok[s] hodie[5] equitat ad regem et iniunxit mihi, quod ante adventum regis nihil attemptem quoad actus. Et spero, quod respondebo in publica audiencia.

Parisienses sunt multi et Ytalici, sed adhuc pauci archiepiscopi, et episcopi eciam pauci; cardinales sunt copiosi, in mulis equitantes; aie gsú ** laczni.[t]

---

* *V Ep, Op in marg.:* ‚Intellige pape'. — ** *V Ep i Op přeloženo in marg.:* ‚Sed valde ieiuni'.

[b] Sequenti vero die *Ep, Op.* — [c] suprascriptionem *Ep, Op.* — [d] malidiceret *Ep.* — [e] ad proband. me, numquid possim aut velim *Ep, Op.* — [f] *chybí v M.* — [g] Latzembock *Ep, Op.* — [h] Lepka *Ep, Op.* — [i] cum *Ep, Op.* — [k] Ach *Ep, Op.* — [l] existimo *Ep, Op.* — [m] venire *M.* — [n] Bohemia *Ep, Op.* — [o] 6 *Op.* — [p] 7 *Op.* — [q] *v M za tím škrtnuto* enim. — [r] Rauensburgk *Ep;* Rauenspurg *Op.* — [s] Latzembock *Ep,* Latzemboch *Op.* — [t] alefu latzni *Ep, Op.*

[2] *v. č. 89 a 90.* — [3] *v ulici sv. Pavla.* — [4] *Glejt přivezl Husovi p. Václav z Dubé (srvn. č. 97) teprve dne 5. listopadu.* — [5] *Dne 4. listopadu.* — [6] *Míněny soudní nálezy v Římě vydané.* — [7] *Jindřich Lacembok a Jan Kepka z Chlumu měli rozmluvu s papežem dne 4. listopadu; v. Docum. str. 246.* — [8] *Benedikt XIII., ale pověst byla mylná.* — [9] *Jan († 1419).* — [10] *Antonín († 1415).* — [11] *Běží snad o válku s Anglií, ale zpráva je nejasná.* — [12] *Ke korunovaci došlo 8. listopadu 1414.* — [13] *Totiž 25. prosince.* — [14] *Ravensburg sv. od Kostnice.*

Quando equitavi ad[a] Constanciam in equo, statim audivi equitantes, permagnam multitudinem equitantem.[u] Sed[v] concurrebat magna multitudo. Boemi[w] nostri multi[a] in via consumpserunt, quidquid habuerunt in pecuniis, et iam miseriam paciuntur. Et ego valde compacior eis, et[a] non[x] possum omnibus dare. Equm domini[15] Przibislai[y] recepit dominus Laczembok,[z] equs vero Rabstyn[aa] omnibus[16] in labore et leticia prevalet. Et solum illum aput me habeo, si[bb] contingerit[cc] me aliquando ad regem extra civitatem[dd] exire.

Salutetis omnes amicos, nullum excipiendo etc.[a] Ista est quarta litera de partibus alienis,[17] data die dominico in nocte post festum Omnium sanctorum[18] in Constancia.

Nullus Boemus[ee] de militaribus est in Constancia preter dominum Johannem Kepka,[h] qui me duxit et protegit realiter sicut miles. Et ubique plus predicat quam ego, declarans meam innocenciam. Datum in Constancia. Oretis deum[ff] pro constancia[gg] in[a] veritate.[a]

V M nadpis: ‚Jam sequitur alia ibidem scripta per Magistrum, *k čemuž vysvětlením jsou předcházející slova Mladoňovicova (str. 26):* ‚Sequitur litera et plures alie tam in Boemico quam in Latino, que scripte sunt Constancie per Magistrum Johannem Hus ad populum et eciam ad amicos suos speciales'. *V Ep nadpis:* ‚Alia epistola ibidem scripta per Magistrum'; *v Op (srvn. č. 86) toliko označení číslem V.*

97.

M. Jan Hus svým nejbližším přátelům v Čechách: píše o příjezdu do Kostnice, o svých protivnících a ochráncích i o průběhu cesty.

V Kostnici, 1414, Novemb. 6.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 27—28; druhý rukopis zastupují Epistolae (Ep) = Opera (= Op).

Epistolae C 6′—C 7 = Opera I f. 58′ č. VI = I² str. 74=75 č. VI; Höfler I, 131—132 (z M); Palacký, Docum. str. 78—79 č. 41 (z M). — Český překlad Mareš str. 142—143 č. 52 = str. 163—164 č. 52² = str. 93—94 č. 52³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 27—28 č. 9 = Flajšhans, Listy str. 99 až 100 č. LIII.

---

[u] me equitantem *M;* ad me equitantem *Ep, Op.* — [v] et *Ep, Op.* — [w] Bohemi *Ep, Op.* — [x] nec *Ep, Op.* — [y] Pribislai *Ep, Op.* — [z] Lantzembock *Ep;* Latzembock *Op.* — [aa] Rabstein *Ep, Op.* — [bb] quod si *Ep.* — [cc] contigerit *Ep, Op.* — [dd] extra civ. aliquando ad regem *Ep. Op.* — [ee] Bohemus *Ep, Op.* — [ff] dominum *Ep, Op.* — [gg] Constantia *Ep.*

[15] *Přibislav není blíže znám.* — [16] *Neznámo, který pán z Rabštejna míněn.* — [17] *Zachován však toliko jeden (č. 93), mezi ně snad počítán i list Havlíkovi (č. 95) a jeden ztracen; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 44, 52 a zde č. 94.* — [18] *Dne 4. listopadu.*

Salus a Christo Ihesu. Karissimi! Scitote, quia[a] bene sto per omnia. Veni sine salvo conductu pape[1] ad Constanciam; rogetis ergo deum, ut det mihi constanciam, quia multi adversarii et fortes insurgunt contra me, quos presertim concitat venditor indulgenciarum, Pathawiensis decanus, iam prepositus,[2] et Michael de Causis, qui semper anectit processus contra me.[3] Sed nichil horum timeo nec vereor, sperans, quod post magnam pungnam magna sit victoria, et post victoriam maius premium[b] et maior *confusio persequencium. 28

Papa non wlt tollere processus[4] et dixit: „Quid ego possum? tamen vestri faciunt!“ Sed locuti sunt duo episcopi et unus doctor cum domino[e] Johanne Kepka,[c] quod ego sub silencio concordarem. Et sic cognosco, quod timent[d] meam publicam responsionem et[e] predicacionem,[e] quam, spero de dei gracia,[f] consequar,[g] dum rex Sigismundus affuerit. De quo mihi nuncciavit dominus Wenceslaus[e] de Lestna,[h] quod valde fuit gavisus, quando ipse nobilis dominus Wenceslaus[i] dixit sibi, quod equito directe ad Constanciam sine salvo conductu.

In omnibus civitatibus bene stetimus, honorati[k] sumus et intimaciones apposuimus latinas et theutonicas[5] in civitatibus imperialibus, in[e] quibus[e] habui collaciones[l] cum magistris. Et habui unum precursorem, episcopum[6] Lubucensem,[m] qui uno nocturno nos semper precessit, et diwlgavit, quod me ducerent kathenatum in curru, et quod caverent me, quia ego cognoscerem mentes[n] hominum. Et sic[o] quando propinquavimus[p] alicui civitati, occurrebant nobis turbe[q] quasi[r] ad spectaculum. Sed confusus est inimicus mendacio, et populus gratus fuit, quando audivit veritatem. Certe Christus Ihesus „est mecum tamquam[7] bellator fortis“; ideo non timeo, quid faciat mihi[f] inimicus. Vivatis sancte, oretis devote, ut dominus misericors assistat[s] michi, defendens in me finaliter legem suam. Datum in nocte, in die sancti Leonardi.[8]

Estimo, quod deficiam in necessariis, si protrahetur concilium. Ideo quos sentitis amicos, petatis ab eis suffragium; sed primo petatis sub condicione. Salutetis omnes amicos et amicas, incitantes eos, ut orent deum pro me, quia necesse est.

V M nadpis: ‚Alia‘; *podobně v Ep:* ‚Alia‘; *v Op (vzhledem k úhrnnému označení všech těchto dopisů, v. poznámku při č. 86) pouhé řadové číslo: VI.*

---

[a] quod *Ep (Op).* — [b] pretium *Ep (Op).* — [c] Joanne Lepka *Ep (Op).* — [d] timeant *Ep (Op).* — [e] *chybí v Ep (Op).* — [f] *chybí v M.* — [g] quod sim eam consequuturus *Ep (Op).* — [h] Lescna *Ep (Op).* — [i] Venceslaus *Ep (Op).* — [k] horati *M.* — [l] collocuciones *Ep (Op).* — [m] Lubecensem *Ep (Op).* — [n] mentem *Ep (Op).* — [o] Et hoc modo *Ep (Op).* — [p] appropinquavimus *Ep (Op).* — [q] *v M opraveno z* turba. — [r] tanquam *Ep (Op).* — [s] asistat *M.*

[1] *Glejtu papežova neměl Hus vůbec, takže tvrzení jest zcela správné.* — [2] *Václav Tiem z Mikulova, r. 1412 jakožto děkan Pasovský hlasatel odpustků v Praze, od r. 1414 probošt Pasovský.* — [3] *Srvn. u Petra z Mladoňovic, Palacký, Doc. str. 247, Höfler I str. 128—129 a list č. 96.* — [4] *Vydané soudci v Římě.* — [5] *Viz č. 89 a 90.* — [6] *Byl to biskup Lubušský (Lebus) Jan de Borsnicz.* — [7] *Jer. 20, 11.* — [8] *Dne 6. listopadu.*

98.

M. Jan Kardinál z Rejnštejna dává přátelům v Čechách zprávy o příchodu do Kostnice, zrušení interdiktu a chování Husově i jeho ochránců.

V Kostnici, 1414, Novemb. 10.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 27; druhý rukopis zastupují Epistolae (= Ep) = Opera (= Op).

Epistolae C 4—C 5 = Opera I, 58 č. IIII = I² str. 73—74 č. IIII; Höfler I, 130—131 (z M); Palacký, Docum. str. 79—80 č. 42 (z M). — Český překlad Mareš str. 143—144 (při č. 53) = 165—166 (při č. 53²) = str. 94 (při č. 53³); překlad jen posledního přípisku, který prohlašuje za Husův, Flajšhans, Listy z Kostnice str. 29 č. 10 = Flajšhans, Listy str. 100 č. LIV.

Srvn. Novotný, Listy Husovy str. 52 pozn.

Fautores et amici karissimi! Quamquam plures literas vestris amiciciis, itineris nostri ac stacionis nunc in Constancia modum[a] declarantes, veraciter dirrexisse meminimus[1]: nunc tamen,[b] ut utique affectum continuum erga comunitatem vestram ostendam, scire vos cupio, quia heri[2] auditor[?] sacri utinam palacii apostolici[c] cum episcopo Constanciensi[4] venerunt ad hospicium nostrum una cum officiali Constanciensi[5] et Magistro locuti sunt, qualiter altricacio[d] magna inter papam et cardinales[e] versata est[f] de interdictò fulminato pretenso[g] contra Magistrum nostrum; et breviter concluserunt, quod[h] accedant Magistrum, intimantes sibi, quia papa de plenitudine potestatis suspendit iam dictum interdictum et sentencias excomunicacionis contra Magistrum Johannem latas; rogantes eum nichilominus, quod propter scandalum populi et rumorem evitandum solum eorum missacionibus solempnibus[i] non intersit, sed alias liberrime tam civitatem Constanciensem[k] quamque[l] ecclesias et quelibet loca visitet iuxta placitum suum. Et ut veraciter concepimus,[m] utique[n] timent omnes predicacionem futuram ad clerum, quam Magister Johannes predicare intendit. Nam aliquis,[o] nescitur an amicus vel inimicus, heri[2] intimavit in ecclesia, quia Magister Hus[p] dominico[6] proximo[q]

---

[a] nedum *M; v Ep, Op chybí.* — [b] tamen nunc *Ep, Op.* — [c] apostolice *M;* utinam sacri pallatii apostolici *Ep, Op.* — [d] altercacio *Ep, Op.* — [e] cardinal. *Ep;* cardinalium *Op.* — [f] sit *Ep, Op.* — [g] *v M opraveno z* pretenco. — [h] ut *Ep, Op.* — [i] solennitatibus *Ep, Op.* — [k] *chybí v Ep, Op.* — [l] quam *Ep, Op.* — [m] comperimus *Ep,* [r] *Op.* — [n] nisi quod *Ep, Op.* — [o] alias *Ep, Op.* — [p] M. Joannes Hus *Ep, Op.* — [q] dominica proxima *Ep, Op.*

[1] *Listy takové (mimo Husovy) nejsou známy.* — [2] *Dne 9. listopadu.* — [3] *Neznámo, který.* — [4] *Biskupem Kostnickým byl Ota III z Hachbergu, jenž však osobně sotva přišel; snad se pisatel mýlí s jeho gen. vikářem (byl to M. Hans Tenger), o jehož návštěvě u Husa spolu s officiálem mluví (ač arci, zdá se, při jiné příležitosti) Richenthal (vyd. Buck str. 76—77).* — [5] *M. Konrád Helye.* — [6] *Dne 11. list.*

predicabit ad clerum in ecclesia Constanciensi, et cuilibet presenti dabit unum ducatum.

Et ideo liberi sumus omnino[r] in Constancia, et Magister cottidie divina peragit et in tota via peregit hucusque. Et Magister cum consilio regis resedit, quod in factis veritatis et suis usque adventum[s] regis Hungarie nichil attemptet, quia in factis concilii nihil adhuc est[t] inceptum et nec aliqua[k] alicuius regis vel[u] principis venit ambaxiata,[v] nec pro parte Gregorii vel Benedicti[7] vel eorum ambaxiatorum[w] adhuc aliquid certi[x] auditur, et nec speramus adhuc in aliquot septimanis concilii inicium. Sciatis et illis dicite, quia omnes personaliter[s] citati[y] et[k] sic[k] de[k] aliis,[k] ut scitur, in hostiis et valvis ecclesiarum publice denunciantur, ut sibi videant[z]; et Michael de Causis ryčně[k] facit[aa] facta sua. Dominus Johannes[9] Kepka[bb] et dominus Wenceslaus[10] de Lestna[cc] sunt intrepidi et zelotypi[dd] promotores et protectores veritatis. Scriptum in Constancia, sabbato proximo ante Martini.[11] Auca[12] nondum est assata, nec timet de assacione, quia presenti anno sabbato ante Martini festum ipsius occurrit[ee] celebris vigilia, ubi auce non comeduntur.

V M ku konci připsáno: ‚Ista epistola videtur fore Cardinalis Magistri Johannis. plebani in Janouicz'. — *V Ep (Op) nadpis:* ‚Sequitur epistola et plures alie tam in Bohemico quam in Latino, que scripte sunt Constancie[ff] per Magistrum Johannem Hus ad populum et ad amicos suos speciales. Videtur autem hec epistola esse Magistri Johan[nis] plebani de Janowitz'.

99.

M. Jan Hus Jakoubkovi ze Stříbra píše mimo jiné o očekávaném slyšení: „Inimici mei dixerunt, quod nulla mihi dabitur audiencia, nisi prius solvam duo milia ducatorum Antichristi ministris pro impensis".

[V Kostnici? 1414, (Nov. 4—26) ca Nov. 10.]

Ztracen, jen zmínku svrchu citovanou uvádí Hus v listě č. 110.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 44, 52 pozn.; počítá ho, asi nedopatřením, k oněm čtyřem z ciziny psaným, o nichž mluví Hus v listě ze dne

---

[r] *chybí v M.* — [s] usque ad adventum *Ep, Op.* — [t] est adhuc *Ep, Op.* — [u] aut *Ep, Op.* — [v] ambasiata *Ep, Op.* — [w] ambasiatorum *Ep, Op.* — [x] certi aliquid *Ep, Op.* — [y] citati personaliter *Ep, Op.* — [z] *v M nad* t *znamení skratky, ale nedopsané.* — [aa] *místo* ryčně facit *v Ep. Op* rytmisat. — [bb] Lepka *Ep, Op.* — [cc] Venceslaus de Lessena *Ep;* Wenc. de Lesena *Op.* — [dd] intepidi et zelopidi *M.* — [ee] occurrit ipsius *Ep, Op.* — [ff] *v Op začátek zní takto:* Epistole tam Bohemice, quam Latine, scripte Constancie.

[7] *Řehoř XII a Benedikt XIII.* — [8] *Míněni dvořané Václavovi a měšťané Pražští, jejichž obsílku Michal de causis vymohl a později zdůrazňoval; v. Novotný, VČAkad. XXIV, 420 n.* — [9] *Jan z Chlumu.* — [10] *Václav z Dubé.* — [11] *Dne 10. listopadu.* — [12] = *Hus; mysliti, že jest to vlastnoruční přípisek Husův, nevidím důvodů.*

4. listopadu (č. 96). Ale citovaná svrchu slova, ač nejsou rozhodující, ukazují přece spíše již na pobyt v Kostnici, a omyl s listem Kardinálovým (v. č. 98) svědčí, jak jistě právem upozornil Novotný, pro stejnou asi dobu vzniku s listem onim.

Český překlad citátu Flajšhans, Listy z Kostnice str. 19 č. 6.

100.

M. Jan Hus Pražanům: napomíná ke křesťanskému životu a dává zprávy o svém příjezdu do Kostnice.

V Kostnici, 1414, Nov. 16.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 28—29; rkp. křižovnický XXII A 4 (= Cr) str. 422—426.

ČČM 1848 str. 401—403 (z Cr); Höfler I str. 134—135 (z M); Erben III str. 279—280 č. 7 (z M) = Duch Jana Husi str. 179—181 č. 7; Palacký, Docum. 81—82 č. 43 (z M + Cr) = Mareš str. 143—146 č. 53 = str. 165 až 168 č. 53[2] = str. 95—96 č. 53[3] = (Horálek, Listy ze žaláře str. 7—9) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 31—33 č. 11 = Flajšhans, Listy str. 100 až 102 č. LV. Latinský překlad Epistolae f. C 7—C 8′ = (Crispinus) Acta mart. str. 124—127 = Act. et monim. str. 28 = Op I f. 58′—59 č. VII = I[2] str. 75 č. VII = Camerarius, De Fratrum orth. eccl. str. 213—214 č. II; Palacký, Doc. str. 82—83.

Věrným[a] a v pánu bohu milým bratřím i sestrám všem, jenž milují pravdu pána Jezu Krysta[a]: pokoj vám od pána boha a od Ježíše Krista,[b] aby hřiechóv sě[c] varovali, v jeho[d] milosti přěbývali,[e] v ctnostech[f] prospívali a po smrti v radost věčnú vstúpili.[g]

Najmilejší! prosím[h] vás,[i] aby[k] jsúce živi vedle božího zákona,[l] pilni
Cr byli svého spasenie,[m] slyšíce slovo *boží[n] v opatrnosti, aby nedali se zklamati poslóm Antikristovým,[o] jenž hříchy[p] lidu lehčie,[q] z hříchu netrestcí, svým starším pochlebují, hříchóv lidu neoznamují, sami se velebie,[r] z[s] svých skutkóv[t] se[i] honosie, moc svú veličie, ale pána boha[s] Ježíšě[u] v pokořě,[v] v chudobě, v trpědlivosti[w] a v práci následovati nechtie.[x] O nichž prorokoval jest milostivý[y] spasitel a[i] řka[l]: „Vstanú fa-

---

[a] Věrným — Krysta *chybí v M.* — [b] Krysta *Cr.* — [c] se *Cr a tak vždy.* — [d] jěho (gieho) *M.* — [e] přebývali *Cr.* — [f] v cnostech *M a za tím škrtnuto* přebývali; prospievali v ctn. *Cr.* — [g] vstúpili v rad. věč. *Cr.* — [h] prosímť *Cr.* — [i] *chybí v M.* — [k] *v M za tím škrtnuto* ju. — [l] zák. bož. *Cr.* — [m] spassenie *M.* — [n] božie *Cr.* — [o] Antykryst. *Cr.* — [p] *v M opr. z* hřích; hřiechy *Cr a i dále vždy* ie. — [q] lechčie *M, oprav. z* lechce. — [r] *v M oprav. z* velebí. — [s] *chybí v Cr.* — [t] svých skutkóv *Cr.* — [u] Ježíše Krysta *Cr.* — [v] pokoře *Cr.* — [w] v utrpení *Cr.* — [x] *v M opraveno z* nechtí. — [y] milosrdný *Cr.*

[l] *Srvn. Mat. 24, 24 a 24. 5.*

lešní prorokové a svedú mnohé". A vystříhaje[z] své věrné die[2]: „Varujte se od falešných prorokóv, jenž přichodie[aa] k vám v rúše ovčím,[bb] a vnitř jsú vlcie[cc] hltaví; *po ovoci[dd] jich poznáte je". * 29 M

Jistě[ee] potřebie[ff] jest veliké[gg] věrným křesťanóm,[hh] aby pilně sě ostřiehali[ii]; neb die spasitel,[3] že i vyvolení boží[i] byli by svedeni, by to mohlo býti. I[i] protož, najmilejší, bděte, aby lest Antykrystova[i] ďábelská vás nepodtrhla.[kk] A tiem[ll] buďte pilnějšie,[mm] čím viece Antikrist[o] sě protiví; neboť[i] súdný den se blíží, smrt mnohé trutí[nn] a synóm božím nebeské se královstvie[oo] blíží. Pro něž[pp] své tělo kroťte[qq] a smrti sě nebojte, spolu se milujte a pamětí, rozumem[rr] a vólí v bohu vždycky stójte. Den súdný buď vám před očima hrozný, aby[ss] nehřěšili,[tt] a radost věčná, aby[ss] po nie túžili. Umučený[uu] náš[i] pán,[i] milý[i] spasitel[vv] budiž[i] nám[i] vždycky[i] na[i] paměti,[i] abychom[ww] s ním a[i] pro něho mile[xx] a[i] rádi[i] trpěli; neb když jeho umučenie[yy] sobě[i] ku paměti přivedete, tehdy mile[xx] všecka[i] protivenstvie[zz] podstúpíte, lánie, haněnie, bitie[ab] i vězenie, a bude-li jeho drahá[i] vuole,[ac] i smrt tělestnú pro jeho drahú pravdu.[ad]

Viete, najmilejší,[ae] že mnohým[i] haněním Antikrist[o] na nás sě osopil,[af] a jěště[ag] mnohým na vlasě[ah] jest[i] neuškodil, jakožto i mně,[ai] ač sě jě[ak] velmi obořil na mě. Protož prosím vás, abyste snažně[al] pána boha za[i] mě[i] prosili, aby mi ráčil dáti múdrost, trpělivost, pokoru[s] i[s] statečnost[am] k setrvání v své pravdě.

Jižť mě jest dovedl do Constancie beze všie příkazy[an]; a[s] na všie cestě jeda zjevně jako kněz a sám sě hlasitě oznamuje lidu ve všech miestech,[i] nenalezl sem zjěvného nepřítele,[ao] aniž bych jich měl mnoho v Constancí, kdyžby České[ap] žákovstvo, jenž lanžuje po obrocích[aq] a po lakomství, lidí na cestách nesvodilo.[ar] A ufámť milosrdnému spasiteli[as] i matce milé boží i všem svatým i vší říši nebeské i vašie modlitbě, žeť stanu v pravdě boží[at] až do smrti.

Vězte, žeť sú pro[au] mě nikdež[av] služby nestavili, ani[aw] v Constancí, v níž jest sám papež za mne[ax] slúžil.[4] Buďtež pánu bohu poručeni, mi-

[z] *v M opraveno z* vstřihaje; *Cr:* vystřiehaje — [aa] přicházejí *Cr.* — [bb] ovčiem *Cr.* [cc] *v M opraveno z* vlci. — [dd] ovci *M,* jich *mezi řádky, v Cr chybí.* — [ee] Věrně *Cr.* — [ff] *v M. opraveno z* potřebí. — [gg] převelmi veliké *Cr.* — [hh] křesťanóm *Cr.* — [ii] vystřiehali *Cr* — [kk] nepodtrhla vás *Cr.* — [ll] *v M opraveno z* tím. — [mm] pilnější *Cr.* — [nn] trati *Cr.* — [oo] království se *Cr.* — [pp] něžto *Cr.* — [qq] skroťte *Cr.* — [rr] rozomem *Cr.* — [ss] abyste *Cr.* — [tt] nehřešili *Cr.* — [uu] *v M vadně opraveno na* umučenie; *Cr:* ukřižovaný — [vv] *v M* spassitele *(konečné* e *nadepsáno).* — [ww] aby *M.* — [xx] milě *Cr.* — [yy] *v M opraveno z* umučene. — [zz] stvie *v M nad řádkem.* — [ab] *v M opraveno z* biti. — [ac] vóle *Cr;* vóle jeho *M.* — [ad] milě podstúpíte *dodává Cr.* — [ae] *v M opraveno z* Vietie najmilejšie. — [af] Ant. ďábel na nás se ošklebil *Cr.* — [ag] ještě *Cr.* — [ah] za vlas *Cr.* — [ai] mne *M.* — [ak] jesti *Cr.* — [al] pilně *Cr.* — [am] ustavičnost *Cr.* — [an] překážky *Cr.* — [ao] zjevného nepřietele *Cr.* — [ap] *v M opraveno z* České. — [aq] lanžuje po obrociech *Cr.* — [ar] nesvodili *Cr.* — [as] *v M za tím vyškrabáno* všem svatým *a další až po* říši nebeské *chybí.* — [at] božie *Cr.* — [au] za *Cr.* — [av] nikdyž *Cr; v M oprav. z* nikdiž. — [aw] aniž *Cr.* — [ax] v niež jesti za mne *(oprav. z* mě*)* sám papež *Cr.*

[2] *Mat. 7, 15—16.* — [3] *Mat. 24, 24.* — [4] *Při zahájení koncilu dne 5. listopadu.*

losrdnému pánu[i] Ježíšovi, bohu pravému, synu čisté panny Marie, jenž jest nás svú ukrutnú[ay] a ohavnú smrtí vykúpil bez našeho zaslúženie od muk věčných, od[az] moci ďáblovy[bc] a od hříchа.

Psán list v Konstancí, na den svatého[5] Othmara,[bd] dobrého[be] slúhy pána našeho Jezu[bf] Krista, jenž jest požehnaný na věky, amen.[be]

Mistr Jan Hus, kněz a slúha boží v naději.[bg]

V M nadpis: ‚In wlgari ad populum'; *v Ep nadpis týž; nadpis v Op učiněn teprve od vydavatelů.*

101.

Mistr Jan Hus přehlíží stručně průběh své pře u kurie a připojuje některé doklady z kanonického práva o správnosti svého postupu.

[V Kostnici, 1414, Nov. 3—Nov. 25.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 198—204; rkp. univ. knih. III G 8 (= Uvt) f. 101—103′; rkpis téže knih. IV F 25 (= Uiv) f. 197—200′; rkpis dvorní knih. Vídeň. 4511 (= Vbnd) f. 109′—112; jiný rukopis byl v předloze rkpu 4524 (Vdn); v. závěreční poznámku; jiný rukopis zastupují Op.

Opera I f. 86—88′ = I^2 str. 109—111; Höfler II, 290—296 (z M); Palacký, Docum. 188—193 (z M, Vbnd). — Český překlad Flajšhans-Svoboda, M. Jana Husi Sebrané spisy I (v Praze 1904) str. 67—73 = Flajšhans, Obrany ve vyhnanství (Sv. knih. 1248—1249) str. 65—79 č. 9.

Autorství Husovo zaručeno (vedle zmínek rkpisných) obsahem i formou, ač ve chvatu vloudily se některé omyly; projev psán až v Kostnici, ale možno, že doklady z dekretu posloužil svému příteli Jan z Jesenice již v Praze. Palacký poslední část (Clemens papa a d.) vynechává, ale neprávem, čte se ve všech rukopisech.

Primum[a] dominus Sbinco[b] Pragensis archiepiscopus fecerat mandatum[1] magistris, doctoribus, baccalariis et studentibus, ut libros Wykleff[c] reponerent, ut in quibus errores reperirentur, in dei nomine combure-

---

Č. 100: [ay] synu božiemu z čisté panny narozenému, kterýž jesti nás ukrutnú svú *Cr.* — [az] a od *Cr.* — [bc] ďábelské *Cr.* — [bd] *v M nad tím jinou rukou:* feria sexta post Martini. — [be] dobrého — amen *chybí v Cr.* — [bf] *v M opraveno z* Jizu. — [bg] M. Jan Hus, v naději boží kněz a slúha pána Ježíše Krysta *Cr.*

Č. 100: [5] *V pátek dne 16. listopadu.*

Č. 101: [a] 1[m] *Vbnd.* — [b] Sbynk. *Uiv, Op.* — [c] Wykleph *Uvt;* Vicleff *Vbnd;* Wicleff *M;* Wigleff *Op.*

Č. 101: [1] *První nařízení Zbyňkovo vydáno r. 1408, tenkrát však odvolání podáno jen jménem pěti studentů, nikoli také Husovým.*

rentur.[d] Item fecit mandatum[2] omnibus plebanis et predicatoribus, ut populo diserte exponerent, quod post prolacionem verborum a sacerdote in consecracione sacramenti venerabilis nichil aliud remanet,[e] nisi corpus Christi, et in calice nichil aliud nisi sanguis[f] Christi.

Et quia primum mandatum fuit irracionabile[g] et contra libertates et privilegia universitatis, puta de reposicione librorum ad comburendum,[h] et secundum[i] mandatum[k] continebat errorem intollerabilem, ymmo[l] heresim, cum post consecracionem non solum est corpus Christi in sacramento venerabili, nec solum sanguis[f] in calice: ideo ab illis mandatis fuit appellatum[m] ad sedem apostolicam tempore[3] Gregorii[n] XII.

Demum dominus Sbinco,[b] non valens in hiis suam voluntatem perficere, exposuit ipsi pape Gregorio[o] XII, et post responsionem suam ad obedienciam[4] domino *Allexandro[p] quinto, quomodo[q] in[qa] regno Boemie,[r] * 110′
in civitate Pragensi et marchionatu Morauie[s] pullulassent errores et hereses ex libris Wycleff[t] et ex incautis[u] predicacionibus, que fiunt in capellis in civitate et diocesi[v] Pragensi. Et dominus Allexander,[w] sinistre et mendose informatus, mandavit per rescriptum suum dicto domino Sbinconi,[b] ut diligenciam apponeret, et si qui sunt errores vel hereses, extirparet[x]; et mandavit, quod *nullibi predicaretur verbum dei ad po- * 101′
pulum, nisi in ecclesiis kathedra*libus,[y] collegiatis, monasteriis et par- * 197′
rochialibus,[z] sed non in capellis eciam ad hoc a sede apostolica confirmatis et privilegiatis.[5]

Et quia dictum ipsius pape Allexandri[w] rescriptum fuit tacita veritate, suggesta[aa] falsitate, surrepticie impetratum, eo quod usque presentem[bb] diem nullus Boemus[r] ab illo tempore est inventus pertinax hereticus, *ut false pretendebatur, tum eciam, quia verbum dei non debet * 199′
a capellis excludi, cum non debeat esse alligatum,[cc] cum multe sint[dd] capelle in regno Boemie[r] pro predicacione verbi dei ad populum in beneficia perpetua per ordinarios canonice fundate, erecte et dotate et per sedem apostolicam confirmate; tum eciam, quia dominus Sbinco[b] libros

---

[d] comburentur *Uvt.* — [e] remaneret *Uvt, Vbnd.* — [f] sagvis *Uiv, Vbnd.* — [g] irrationabile *Op.* — [h] comburrendum *Uvt.* — [i] 2m *Uiv.* — [k] *Palacký dodává mylně* cum; *chybí v Uiv, Uvt, Vbnd, Op.* — [l] ymo *Uiv, Unt.* — [m] apelat. *Vbnd.* — [n] Gregori duodecimi *Uvt;* Gregorii 12 *Op.* — [o] Gregorii *Vbnd;* Gregorio XII° *Uiv, Uvt;* Gregorio 12 *Op.* — [p] Alexandro *Op;* Alexandro 5to *Vbnd.* — [q] comodo *Uvt.* — [qa] *chybí v M.* — [r] Bohem *Op.* — [s] Moravie *Vbnd.* — [t] Wikleff *Uvt;* Wicleff *M;* Vicleff *Vbnd;* Wigleff *Op.* — [u] ex tantis *Uvt.* — [v] dyoc. *Uiv.* — [w] Alexand. *Uvt, Op.* — [x] *ve Vbnd opraveno z* exstirparet. — [y] cathed. *Uiv;* cated. *Uvt.* — [z] paroch. *Vbnd, Op.* — [aa] et suggesta *Uiv, Uvt, Vbnd, Op.* — [bb] in pres. *Op.* — [cc] aligatum *Uvt.* — [dd] sunt *Vbnd.*

[2] *Nařízení takové vydáno poprve r. 1406 a opakováno r. 1408 a 1410; Hus míní nařízení druhé (které arci bylo s prvým stejné), ale odvolání jeho jménem podáno teprv proti třetímu; v. č. 17.* — [3] *Správně praví se ‚tempore Gregorii'; stalo se, když ještě Řehoř v Čechách uznáván, ač sám již věcí se nezabýval.* — [4] *Zbyněk přihlásil se k Alexandrovi V. dne 2. září 1409; srvn. Palacký, Docum. str. 372—373.* — [5] *Nařízení Alexandra V. ze dne 20. prosince 1409 vydal Palacký, Docum. 374—376.*

Wycleff[ee] nedum examinatos, sed nec[ff] perlectos, per suam diffinativam sentenciam fecit igne concremari[6]: ideo ex hiis et aliis causis fuit iterum ad sedem apostolicam[7] appellatum,[m] et causa fuit publice per proposicionem consistorialem certo commissa[gg] auditori.[8]

Tandem causa appellacionis nondum inchoata, et domino Allexandro[w] defuncto, dominus papa Johannes XXIII[hh] causam premissam quatuor[ii] commisit[kk] cardinalibus,[ll] qui convocantes[mm] universos doctores theologie,[nn] tunc Bononie* existentes, libros Wicleff[oo] examinandos commiserunt,[kk] ubi* inter cetera per maiorem partem fuit conclusum,[9] quod libri Wycleff[ee] non debeant comburi per prefatum dominum[pp] Sbinconem.[b]

Demum quidam emuli proposuerunt domino Johanni pape, quod Magister Johannes Hus[qq] predicasset multos errores et hereses, petentes ipsum obinde[rr] tamquam suspectum de heresi personaliter ad Romanam curiam citari.[10] Item dominus Johannes papa dictam causam commisit[ss] domino cardinali de Columpna examinandam, ut, si ita inveniret, quemadmodum fuit propositum, ipsum Magistrum Johannem Hus[qq] personaliter ad curiam[tt] citaret. Item dictus dominus cardinalis, salva sua reverencia, perperam procendes in examinacione testium pro verificanda proposicione predicta, nec admittens alias probaciones et relaxacionem dicte citacionis personalis, sibi per dominum papam factam, supprimens, ipsum Magistrum Johannem Hus[qq] ad curiam Romanam personaliter citavit.[11]

Uiv Tandem pendente termino citacionis serenissimus princeps et * dominus Wenceslaus,[uu] Romanorum rex[vv] et Boemie[r] rex, nec non illustrissima domina[pp] et[pp] domina[pp] Zofia,[ww] regina Boemie,[r] barones,[xx] universitas studii Pragensis et[yy] civitates Antiqua et Nova Pragensis[yy] destinaverunt certos suos ambasiatores domino pape et dicto domino cardinali, iteratis vicibus supplicantes, ut personalem huiusmodi citacionem relaxarent ex eo, quod dictus Magister Johannes Hus iniuste esset accusatus[zz] per emulos, quodque ipse Johannes Hus[qq] non posset pertransire

---

* *v M in marg. červeně, v Vbnd černě:* ‚Nota'.

[ee] Wicleff *M;* Wiklef *Uvt;* Vicleff *Vbnd;* Wigleff *Op.* — [ff] *ve Vbnd mezi řádky.* — [gg] comissa *M, Uiv, Uvt.* — [hh] XXIII[us] *Vbnd;* 23 *M, Op;* 23[us] *Uiv.* — [ii] IIII *M;* 4[or] *Vbnd.* — [kk] comis. *M, Uvt, Vbnd.* — [ll] ordinalibus *M.* — [mm] conocantes *M.* — [nn] teologie *Uvt, Vbnd.* — [oo] Wiklef *Uvt;* Vicleff *Vbnd;* Wigleff *Op.* — [pp] *chybí ve Vbnd.* — [qq] H, *Vbnd.* — [rr] abinde *Uvt, Op,* — [ss] comis. *M, Vbnd.* — [tt] ad cur. person. *Vbnd.* — [uu] Wencen. *Uiv;* Ven. *Vbnd.* — [vv] *v Op chybí;* rex etc. *Vbnd, kde další (po* nec) *chybí.* — [ww] Zophia *Uiv, Uvt;* Sophia *Op.* — [xx] barron. *M.* — [yy] et — Pragensis *chybí v M, Uiv, Op.* — [zz] acus. *Vbnd.*

[6] *Dne 16. července 1410.* — [7] *Apelace tentokrát i jménem Husovým podaná otištěna svrchu jako č. 17.* — [8] *Bližších zpráv o tom není.* — [9] *Notářskou listinu o tom ze dne 25. list. 1410 uveřejnil Palacký, Docum. str. 426—428.* — [10] *Srvn. supliku, již cituje ve svém rozhodnutí ze dne 25. srpna 1410 Odo de Colonna; Palacký, Docum. str. 404 až 406.* — [11] *Obsílka na Husa není zachována, byla vydána asi v srpnu 1410; rozhodnutí z 25. srpna t. r. v. Palacký, Doc. 401 n.*

et venire Romanam[a] curiam propter inimicicias capitales, que in viis erant sibi[b] preparate. Petiverunt eciam, ut ipse dominus papa regnum Boemie[r] non permitteret nota heresis[c] iniuste infamare et quod permitteret verbum dei libere in capellis ad populum predicare. *Ymmo[d] supplicarunt, ut ipsorum sumptibus et expensis dominus papa legatos suos ad regnum[e] Boemie[r] dirigeret, quod[f] tunc[g] corrigerent,[h] si qua forent inibi[i] corrigenda,[h] quibus vellent prebere auxilium ipse dominus rex *et comunitates, ut, si inventi forent aliqui erronei homines,[k] punirentur.[12] * 110′ * 200 ′

Preterea ipse Magister Johannes Hus[qq] pro sua excusacione et innocencia[l] ostendenda, non valens ad curiam propter inimicicias venire, direxit[m] suos triplicatos[12] procuratores legitimos[n] ad ipsam curiam, qui sepius et iteratis vicibus pendente citacionis *termino, presertim cum dominis advocatis et procuratoribus generalibus ipsius curie, scilicet domino Ardicino, domino Marco de Caniculo, domino Augustino, domino Petro de Ankorano[o] et Magistro Johanne[14] Scribani[p] comparuerunt coram dicto[q] domino cardinali personaliter, dantes et offerentes coram eodem articulos et posiciones pro excusacione a[s] compariciones personali dicti Magistri Hus[qq] sufficientes, pertinentes et admissibiles et iure procedentes, parati semper iuri stare et respondere singulis, que dicto Magistro erant obiecta vel in futurum obicienda. Et quia ipse dominus cardinalis premissa minime advertebat, fuit iterum appellatum ad dominum nostrum papam[t] propter premissa gravamina, et causa appellacionis fuit domino Johanni de Thomariis,[u] sacri[v] pallacii auditori,[15] commissa.[w] * 102 ′

Tandem dominus cardinalis, pendente causa appellacionis et commissa[w] *prefato domino auditori, contra iuris ordinem prefatum Magistrum Johannem Hus, in termino citacionis sue[pp] pretense non comparentem[x] personaliter, reputavit contumacem[y] et excomunicavit et fecit in curia et extra curiam per[v] processus suos frivolos publice excomunicatum[16] denuncciari.[z] * 198′

Postea publicatis processibus dominus papa advocavit causam ad se, tam a domino cardinali quam a[pp] dicto domino auditore, et commi-

---

[a] ad Roman. *Op.* — [b] sibi erant *Uvt, Op.* — [c] heresi *Uvt.* — [d] ymo *Uvt.* — [e] regem *Uiv.* — [f] qui *Uvt, Vbnd.* — [g] *chybí v Uvt, Vbnd.* — [h] corig. *Vbnd; podruhé i M.* — [i] ibi *Vbnd.* — [k] homines erronei *Uvt.* — [l] *ve Vbnd za tím škrtnuto* excusanda. — [m] dirrexit *M, Vbnd.* — [n] legittimos *M, Uvt, Vbnd.* — [o] Ancorano *Uvt.* — [p] Scribanis *Op;* Johanni Scribani *M.* — [q] eodem *Vbnd.* — [r] Bohem. *Op.* — [s] et *M, Uiv, Uvt, Vbnd, Op.* — [t] ad dom. nost. pap. appell. *Vbnd.* — [u] Temariis *Uvt;* Thamariis *Vbnd.* — [v] *v Uvt nad řádkem.* — [w] comis. *M, Uiv, Vbnd.* — [x] *v Uvt opraveno z* comparante; *M, Uiv:* compariciones. — [y] *v M opraveno z* contumacionem; *Uiv:* contumacione. — [z] de *v M mezi řádky.*

[12] *Některé listy toho druhu vydal Palacký, Docum. str. 409—415, 422—426, jiné, dosud netištěné, čtou se v rkpe Vídeň. 4902 f, 115—120; list Husův tenkrát poslaný v. zde č. 23.* — [13] *Zástupci věci Husovy u kurie byli M. Marek z Hradce, M. Jan z Jesenice a M. Mikuláš ze Stojčína.* — [14] *O stycích Jesenicových s ním svědčí také zmínky v listině o klatbě na Jesenice r. 1413 v kap. knih. (opis v Mus. diplom.).* — [15] *Ani o tom není bližších zpráv.* — [16] *Klatba na Husa pro nestání vydána v únoru 1411 a vyhlášena v Praze v březnu t. r.*

sit[aa] eandem quatuor[bb] cardinalibus videndam et terminandam, puta[cc] domino Aquiligensi,[dd] domino de Brancaciis, domino de Veneficiis et domino Francisco de Zabrellis.[17] Demum domino Aquiligensi mortuo, dominus cardinalis Florentinus,[18] unus ex comissariis, de voluntate aliorum commissariorum[aa] predictam causam resumpsit[ee] et articulos et posiciones pro excusacione a[s] compariciones personali prefati Magistri Johannis Hus[qq] coram prefato domino[ff] cardinali de Columpna pertinentes, admissibiles et de iure procedentes, productos et non admissos, admisit et ad probandum eosdem termimum iuris statuit, ut est moris.

Postea probatis dictis articulis sufficienter per testes ydoneos, registro[gg] cause et actis cause plene et sufficienter conscriptis et perfectis, dominus papa mandavit registrum[hh] presentare domino cardinali de Brancaciis[ii]; coram quo fere uno anno cum medio[19] fuit de singulis in dicto regestro contentis[kk] disputatum et litigatum, nec tamen ipse dominus[ll] cardinalis volebat ad ulteriora procedere, vel dictas citacionem personalem et excomunicacionem per dominum cardinalem de Columpna fulminatas
01 M tollere et relaxare, quamvis * sepissime per dictos procuratores et advo-
bnd catos iuxta domini * pape commissionem[aa] et iuris ordinem et iusticiam fuisset[mm] instigatus, requisitus et rogatus.

Insuper dum dicti procuratores et advocati instarent sepissime apud[nn] dictum dominum cardinalem de Brancaciis[ii] pro ministranda iusticia iuxta probaciones, acta et gesta cause, ipse cardinalis contra omnem iusticiam et iuris ordinem mandavit eis, ut amodo[oo] non procurarent in dicta causa, nec amodo venirent ad ipsum, quia nollet eos amplius audire, asserens, quod hoc haberet a domino nostro papa in mandatis.

Postea, dum ipsi procuratores adhuc semper[rr] instarent pro mini-
Uiv stranda iusticia et audiencia exhibenda,[ss] * quidam ex ipsis procuratoribus * sunt crudeliter incarcerati[20] et rebus variis spoliati.

---

* *v Uv a Vbnd in marg. červeně:* ‚Nota'.

[aa] comis. *M, Vbnd.* — [bb] IIII[or] *M, Vbnd.* — [cc] *v Uvt opraveno z* puto *jak mají Uiv, M, Vbnd.* — [dd] Aquileiensi *Op.* — [ee] resupsit *M.* — [ff] coram domino prefato *Vbnd.* — [gg] et registro *Uvt, Op;* et regestro *Uiv, Vbnd.* — [hh] regestr. *Uiv, Vbnd.* — [ii] Brancatiis *Vbnd.* — [kk] registro contenta *Uvt.* — [ll] *chybí v Op.* — [mm] *v Uvt za tím škrtnuto* fuerit. — [nn] aput *M, Uvt, Vbnd.* — [oo] postmodum *Vbnd.* — [pp] *chybí ve Vbnd.* — [qq] H *Vbnd.* — [rr] *chybí v Uvt.* — [ss] exhibita *M;* adhibenda *Vbnd.*

[17] *Antonius de Caietanis kardinál obecně Akvilejským zvaný (jmenován 6. června 1411), Rainald de Brancaciis kardinál titulu sv. Víta a Modesta, jmenovaný 1384; Petrus Maurocenos, arcib. Benát. (?) a Francesco Zabarella, kard. jáhen tit. sv. Kosmy a Dam., arcib. Florenský; k jmenování komise došlo po 6. červnu 1411.* — [18] *Francesco Zabarella; kardinál Akvilejský zemřel 2.—11. ledna 1412.* — [19] *Udání není přesné; kardinál Brancas vedl při Husovu jen krátký čas, asi od února do června (května). Hus zde, píše patrně ve spěchu, neměl již průběhu, pokud jde o řídící osoby, jasně v paměti anebo užívaje dat ve svém odvolání ku Kristu uvedených (v. č. 46), ve spěchu zmýlil se tím, co tam řečeno (nejasně) o při za Jana XXIII, srvn. i pozn. 21.* — [20] *Uvězněn byl na popud Michala de Causis M. Jan z Jesenice.*

Item procuratoribus, sicut[tt] premittitur, incarceratis et post a curia propter infestaciones recedentibus, ipse dominus cardinalis de Brancaciis[ii] ad instanciam emulorum in causa ulterius processit et de mandato, ut asserebat, domini pape processus domini cardinalis de Columpna gravari precepit,[21] ex qua aggravacione[uu] processus exorbitantes[vv] contra iuris ordinem et contra generalia concilia emanarunt: *primo,[ww] quia * 102′ U
nudi[v] executores dictorum processuum, facta prima execucione, statim excomunicaverunt omnes[xx] adherentes et fautores Magistri Johannis Hus[qq]; item excomunicaverunt[xx] familiares et scolares Magistri Johannis Hus,[yy] item statim posuerunt interdictum ecclesiasticum in presencia Magistri Johannis Hus in civitate Pragensi et aliis locis regni Boemie.[r] Item[zz] in dictis processibus prefatum Magistrum Johannem Hus[qq] non auditum, nec convictum de aliqua heresi, expresse heresiarcham nominaverunt et comunitates magnas[a] hereticaverunt.

Ista omnia contra iuris ordinem et determinacionem sancte matris ecclesie, eciam posito, quod dominus papa mandasset ipsi[b] domino cardinali aggravare[c] processus, fieri non debuerunt.[d] A quibus omnibus gravaminibus ipse Magister Johannes Hus[qq] appellavit[e] ad futurum concilium[f] celebrandum.[22]

Nec obstat capitulum: „Cum contumacia", de hereticis libro[g] VI°, ubi dicitur[23]: „Cum contumacia, presertim in causa fidei, suspicioni presumpcionem[h] adiciat[i] vehementem, si suspectus de heresi, vocatus a vobis, ut de fide respondeat, excomunicacionis vinculo pro eo, quod parere subterfugit aut contumaciter se absentat,[k] per vos fuerit innodatus, quam si[l] per annum animo sustineat pertinaci, ex tunc velud hereticus condempnetur.[m] "

Respondetur, quod Magister Johannes Hus[qq] non subterfugit comparere in Romana curia, nec contumaciter se absentavit, sed omnibus modis ad hoc laboravit, ut se innocentem ostenderet, mittendo ad curiam pro sua excusacione multos procuratores magnis sumptibus,[24] et per se libenter comparuisset, si capitales inimicicie non obstitissent, prout hec omnia clarent *in actis cause, ad que se refert.[n] Non ergo contumaciter * 20. M

[tt] sic *M, Uiv a původně i Uvt a Vbnd, v nichž* ut *doplněno mezi řádky (v Vbnd červeně).* — [uu] agrav. *Uiv, Uvt, Vbnd.* — [vv] exhorbitantes *M.* — [ww] 1° *Vbnd.* — [xx] omnes — excomunicaverunt *chybí v M, Uiv, Op.* — [yy] *v Uvt opraveno z* Joh. Hus Magistri. — [zz] Item expresse *Uvt.* — [a] magnis *Uvt.* — [b] ipso *Uvt.* — [c] agravare *M;* agravaret *Uvt.* — [d] debuerit *Uvt.* — [e] appellabat *Op.* — [f] *v M před tím škrtnuto* co. — [g] libro VI *Vbnd;* libro 6 *Op.* — [h] presumcionem *Uvt.* — [i] addiciat *Vbnd.* — [k] absentavit *Op.* — [l] *chybí v rkpech i Op, má však Dekret.* — [m] condemnetur *Uvt, Op.* — [n] *v Uvt opraveno z* refertur.

[21] *Nařízení o stížení klatby nevydal kardinál Brancas, nýbrž jeho nástupce v řízení pře Husovy, kardinál Petr degli Stephaneschi v srpnu 1412; v. č. 44.* — [22] *Také v tom jest asi omyl, apelace podobné Hus neučinil, pokud známo, odvolav se od stížení klatby toliko ku Kristu; v. č. 46.* — [23] *Corp. iur. can. l. VI, De haeret. V, 2, 7 (Friedberg II, 1071).* — [24] *Podle udání Pálčova (Antihus 14—15) řekl prý Hus na kázání, že ho proces u kurie stál přes 1100 zl.*

excomunicacionem sprevit,[o] sed humiliter et pacienter sustinuit, et sub appellacione se divinis[p] in spe bona habuit, sicut[q] humilis christianus,
v Uiv et currente appellacione causas racionabiles, pertinentes *et de iure procedentes tam coram domino papa publice in consistorio, quam circa dominos cardinales fecit, produxit et probavit.[s] Et in omnibus non habuit nec potuit habere audienciam pro sua innocencia ostendenda.

Item prefatus Magister Johannes Hus[qq] semper paratus fuit reddere
Vbnd racionem de fide sua coram *Pragensi archiepiscopo domino Sbincone,[t] qui[u] coram illustrissimo principe et[pp] domino,[pp] domino[pp] Wenceslao[pp] Romanorum[pp] rege[pp] et[pp] Boemie[v] rege, nec non coram dominis patriarcha[25] Anthioceno[w] et Olomucensi[26] episcopo, coram[wa] illustri et magnifico principe Friderico[wb] duce Saxonie,[27] sacri imperii electore, coram magnifico domino Stiborio,[x] duce Septemcastrensi,[28] qui tunc erat in ambasiata[y] serenissimi principis[z] et domini, domini Sigismundi, nunc Romanorum regis[aa] et[z] Hungarie regis,[bb] eciam coram universitate magistrorum et scolarium Pragensium[cc] tunc ad hoc convocata[dd] et coram multis baronibus, milibus[ee] et clientibus et coram consulibus et civibus Pragensis civitatis in curia domini regis ipse dominus[pp] Sbinco[t] recognovit in scripto, quod lectum est publice in audiencia tocius illius[ff] nominate comunitatis, quod nullum scit[gg] errorem vel heresim in regno Boemie[r]; pro quo iam nominati principes spirituales et seculares[hh] illi[ii] scripto sic lecto publice et audito sua sigilla de voluntate ipsius domini archiepiscopi[20] appresserunt.[kk]

Item prefatus Magister Johannes Hus[qq] concordatus fuit plenarie per dictos principes et regis[mm] consilium cum prefato domino Sbincone,[t] qui ex edicto ipsius consilii et dictorum principum debuit literas suas domino pape scribere,[nn] quarum forma[30] habetur sive copia,[oo] *in qua
3 Uvt confitetur *prefatus dominus Sbinco,[rr] quod nullam heresim vel errorem

---

v M k tomu červeným znaménkem připojena červená marginálie: ‚Vertendo folium', *kde (str. 204) se skutečně čte; v Uvt in marg. červeně:* ‚Nota'.

[o] *v M nezřetelně jako* perprevit. — [p] demisse et *Op.* — [q] sicud *M.* — [r] Bohem. *Op.* — [s] aprobavit *Vbnd.* — [t] Sbynk. *Op.* — [u] et *Op.* — [v] Bomie *Uvt;* Bohem. *Op; v Vbnd chybí.* — [w] Antioceno *Uvt, Vbnd;* Antiocheno *Op.* — [wa] *v M dvakrát.* — [wb] Fridrico *Vbnd.* — [x] Styborio *Uiv;* Stibario *Uvt;* Ctiborio *Vbnd.* — [y] ambasiati *Uiv.* — [z] principis etc. *Vbnd, kde další až po* regis et *chybí.* — [aa] rege *M; v Op chybí.* — [bb] regi *Uiv.* — [cc] scholasticorum Pragensi *Op.* — [dd] convocato *Uiv.* — [ee] barronibus, militaribus *M.* — [ff] *v Uvt za tím škrtnuto* nomina. — [gg] sciret *Op.* — [hh] et spirituales et seculares *Op;* seculares et spirituales *Vbnd.* — [ii] ibi *Uvt.* — [kk] apresserunt *Vbnd.* — [ll] *chybí v Op.* — [mm] *ve Vbnd opraveno červeně z* reges. — [nn] literas scrib. suas dom. pape *Vbnd.* — [oo] copie *Vbnd.* — [pp] *chybí ve Vbnd.* — [qq] H. *Vbnd.* — [rr] Sbynko *Uiv, Op.*

[25] *Václav Králík z Buřenic, probošt Vyšehradský a patriarcha Antiošský.* — [26] *Konrád z Vechty, biskup Olomoucký.* — [27] *Friedrich, kurfirst saský.* — [28] *Stibor ze Stibořic, vévoda Sedmihradský.* — [20] *Výpověď ze dne 6. července 1411 uveřejnil Palacký, Docum. 437—439.* — [30] *List, který měl psáti Zbyněk, otiskl Palacký, Docum. 441—442; s věcí souvisí i listy Husovy č. 31 a 32.*

aliquem scit de prefato Magistro Johanne Hus,[qq] et quod petit, ut[ss] dominus papa det relaxacionem citacionis personalis et absolucionem Magistro Johanni; sed morte cita[tt] preventus,[31] legacionem huiusmodi non perfecit.[uu]

Item prefatus Magister Johannes[vv] Hus[qq] obtulit se paratus, quod wlt comparere in generali * synodo[ww] coram iam presente[xx] archiepiscopo[32] Pragensi domino Conrado[yy] et videre, an ipse vel aliquis clericus vellet sibi aliquam heresim imponere,[zz] quia se wlt humiliter ostendere innocentem.[33] Similiter prefatus Magister volebat se offerre coram inquisitore pravitatis *heretice[34] a sede apostolica deputato. Super quibus habet pa- * 200 U
tentes literas,[35] in quibus inquisitor suum perhibet[a] testimonium, et quomodo dominus archiepiscopus confessus est, quia nec ipse, nec aliquis sue diocesis[b] clericus in synodo[c] imponit[zz] *sibi heresim, sed quod pre- * 203 M
fatus Magister Johannes[d] Hus[qq] citacionem suam expediat coram papa.[36]

Item prefatus Magister Johannes Hus[qq] iam venit ad istud generale concilium, in quo wlt fidem suam[e] ostendere, paratus respondere publice, ut sicut[f] multi sinistram[g] habent de ipso opinionem, sic ab ipso audiant rectam fidem.

Clemens papa V[h] De sentencia et re iudicata,[i] ‚Pastoralis' dicit[36]: „Quis enim auderet, vel qua[k] racione audere aliquis[l] teneretur consistorii talis subire iudicium, se in hostium sinu[m] reponere ac[n] ad mortem per violentam iniuriam, non per iusticiam[o] inferendam ultroneum se offerre? Hoc quidem de iure timetur, hec de more vitantur, hec[p] humana[q] refugit racio, hoc abhorret[r] natura. Desiperet[s] igitur, qui citacionem huiusmodi saperet[t] artasse citatum[u] .... Nec defensionis, que a iure naturali provenit, facultas adimi debet, cum illa eciam imperatori tollere non licet, que iuris naturalis existunt".

---

* *v Uiv in marg.:* ‚Anno domini MCCCCXIIII°'.

[ss] quod *Vbnd.* — [tt] sua cita *M, ale* sua *podtečkováno.* — [uu] perficit *M; v Op potom vloženo latinské znění listu, který Zbyněk měl psáti papeži, a teprve pak list pokračuje.* — [vv] *chybí v Uiv.* — [ww] sinod. *Uvt, Vbnd.* — [xx] *v Uiv za tím škrtnuto* episcopo. — [yy] Condrado *Uiv.* — [zz] inpon. *Uvt.* — [a] perhibet suum *Uvt.* — [b] dyoces. *Uiv.* — [c] sinodo *Vbnd.* — [d] *chybí v M, Uvt, Vbnd.* — [e] suam fidem *Uvt.* — [f] sicud *M.* — [g] sinistre *Vbnd.* — [h] quintus *Vbnd.* — [i] iudi in Clement. *Op.* — [k] *v M opraveno z* quia. — [l] quis *Vbnd.* — [m] synu *M.* — [n] *v Uvt nad původním* et. — [o] iniusticiam *M.* — [p] hoc *Uvt, Vbnd.* — [q] humanam *M.* — [r] aborret *M.* — [s] *ve Vbnd nezřetelně, opakováno in marg.;* deseparet *M;* dessiperet — saperet *v Uvt vtěsnáno na okraj.* — [t] separet *M;* separaret *Uvt.* — [u] *v Uvt in marg.*

[31] *Zbyněk zemřel dne 28. září 1411 na útěku z Čech, nechtěje splniti závazků, jež učinil.* — [32] *Konrád z Vechty, od konce r. 1412 směnou arcibiskup Pražský.* — [33] *Notářskou listinu o tom zachoval Petr z Mladoňovic (Palacký, Docum. str. 240—241), v. svrchu č. 75 a 77.* — [34] *Mikuláš biskup Nezerský.* — [35] *Také tuto listinu známe z Petra z Mladoňovic (Palacký, Docum. 243—244; srvn. též str. 242—243 a zde č. 79).* — [36] *Vysvědčení o výroku arcibiskupa Konráda vydal posledně Novotný, Hus v Kostnici a česká šlechta str. 42—43 č. 1.* — [36] *Clem. de sent. et re iud. II, 11, 2 (Friedberg II, 1152—1153).*

Item Nicolaus papa[37] Michaeli imperatori III[a] q[v] 5: „Quia[w] suspecti et inimici iudices esse non debeant, et ipsa racio dictat, et pluribus probatur exemplis. *Nam quid gracius dare quis inimico potest, quam si ei[x] ad impetendum[y] commiserit,[z] quem ledere forte[aa] voluerit, quod provide[ab] Constantinopolitana[bb] synodus[cc] canonum suorum sexto dinoscitur prohibere“. In eodem capitulo[38]: „Gelasius papa, hereticorum expugnator[dd] fortissimus, dicit[u]: Quero, inquit, iudicium, quod pretendunt, ubinam possit agitari. Et an apud[ee] ipsos, ut idem[ff] inimici sint[gg] testes et iudices? Sed tali iudicio nec humana debent committi[hh] iudicia, quantominus divina, id est ecclesiastica, qui sapiens est, intelligat. Et revera hinc Iustinianus[ii] imperator pius legibus suis promulgasse dinoscitur, dicens: ‚Liceat ei, qui suspectum sibi iudicem putat, antequam lis inchoetur, eum recusare, ut ad alium recurratur. Nam quodammodo naturale est iudicum[kk] insidias declinare et inimicorum iudicium *velle fugere‘. Sic sanctus Johannes Os aureum[kl] concilii[ll] contra se congregati renuit intrare collegium.[mm]“ Hec ibi.* Ubi concludit Gracianus: „Extra provinciam autem[nn] reus est nullatenus[oo] producendus“.

Unde Fabianus[pp] papa III q VI[qq] dicit[39]: „Ibi enim semper causa agatur, ubi crimen admittitur, et qui non probaverit, quod obiecit, penam, quam[rr] intulerit, ipse paciatur“. Item Stephanus[40] papa III q VI[ss]: „Ultra provinciarum terminos accusandi licencia non progrediatur, sed omnis accusacio intra[tt] provinciam audiatur[uu]. *Idem patet 3 q 6[vv] ex Romana synodo[cc] capitulo ‚Neminem‘[41]. Locus, ad quem non potest reus accedere, potest recusari. Extra[42] de officio delegati[ww]: Cum R.[xx] Ergo dicitur Extra[43] ut lite non contestata[xy]: „Ipsi, quibus causa commissa[z] fuerat, numquam voluerant nisi in terra inimicorum suorum locum et terminum assignare, ubi sine periculo mortis

---

* *v Uvt in marg. červeně:* ‚Nota‘.

[v] III q. V *Uiv, Uvt, Vbnd;* III[a] q. 4 *M,* 3 q. 5 *Op.* — [w] qua *Vbnd.* — [x] eum *Vbnd.* — [y] impetrandum *M.* — [z] comis. *M, Uvt, Vbnd.* — [aa] *ve Vbnd nezřetelné, vypsáno znovu in marg.* — [ab] proinde *Vbnd.* — [bb] Canstantinop. *Uvt.* — [cc] sinod. *Vbnd.* — [dd] expungn. *Uiv.* — [ee] aput *M, Uvt, Vbnd.* — [ff] iidem *Vbnd, Op.* — [gg] sunt *Vbnd.* — [hh] comitti *Vbnd, kde za tím škrtnuto* iudicia *a omylem opakováno:* negocia. quod si iudicio iidem sunt inimici, qui iudices, nec humana comitti debent iudicia; *Uvt týmž omylem:* committi negocia, quod iudicio idem sunt inimici, qui iudices, nec humana comitti debent iud. — [ii] Iustimianus *M, Uvt.* — [kk] iudicium *M, Uvt.* — [kl] *v Uiv nezřetelné, vypsáno nad tím znovu.* — [ll] *chybí v Uvt.* — [mm] colegium *Vbnd.* — [nn] aut *Uvt.* — [oo] nullatendus *a za tím škrtnuto* proced *Uiv.* — [pp] et Fabianus *Uvt.* — [qq] III[a] q. VI *M;* III q. VI[o] *Uiv;* 3 quaest 6 *Op.* — [rr] *v Uvt za tím vyškrabáno* iniacebit? — [ss] III[a] q VI[o] *Uiv;* 3 quaest, 6 *Op.* — [tt] inter *Uvt, Vbnd.* — [uu] *v M* ur *nejprve zkráceno a pak vypsáno znovu.* — [vv] III q. VI *Uvt.* — [ww] de be *Uvt, Vbnd;* de officiis deleg. *Op.* — [xx] cum Restitut. *Op.* — [xy] contestis *Uvt.*

[37] *c 15 C III q 5 (Friedberg I, 518).* — [38] *Tamtéž (Friedberg I, 518—519).* — [39] *c 1 C III q 6 (Friedberg I, 519).* — [40] *c 4 C III q 6 (Friedberg I, 519).* — [41] *c 16 C III q 6 (Friedberg I, 523).* — [42] *Greg. De off. iud. del. I, 35 (Friedberg II, 179—180).* — [43] *Greg. De lite non contest. II, 6, 4 (Friedberg II, 262).*

accedere non audebat. Et licet literas non habuit de conductu, * que tamen si fuissent misse,[yy] non debebat[zz] se tradere suis capitalibus inimicis". Nec eciam hoc casu sufficiens potuit[ab] caucio[ac] prestari. De restitucione spoliatorum, ‚Literas' in fine[44] secundum Hostiensem.[ad] Et hoc propter fragilitatem caucionis.[ae] Ff ad Tre[45] L quod ita[af] § 1°. * 20

Unde iudex tenetur providere locum securum XXXIII q 2[ag] ‚Sive',[ah] ubi[46] wlt. quod ibi iudex debet diem prefigere, ubi partes possunt secure accedere.

V M červený, v Uiv, Uvt a Vbnd černý nadpis, jehož užito i v Op: ‚Ordo procedendi in causa Magistri Johannis Hus per ipsum[ai] signatus', *k čemuž Op dodávají:* ‚cum aliquot pontificum ac legum sentenciis ab ipso adiectis de non comparendo coram iudicibus suspectis et in loco minus securo'. *Jiný opis byl v předloze rkpu Vdn, do něhož však z ní nepřejat, jak svědčí poznámka na f. 90:* ‚Ordo procedendi in causa Magistri Johannis Hus a principio inter ipsum et Pragenses archiepiscopos per ipsummet alias consignatus ideo hic obmittitur propter brevitatem temporis'.

102.

Jakoubek ze Stříbra Husovi: odpovídá příkrou formou na jeho list z cesty dnes ztracený, v. č. 99.

[V Praze, 1414, Dec.—ante 1415, Jan. 19.]

Ztracen, víme o něm jen ze zmínky Husovy v č. 110. O formě listu mínil Hus, že byla ‚dura', ač listu nemohl čísti, dostav jej po zachycení Michalem de Causis toliko k nahlédnutí od svých soudců a domnívaje se, že jest to list M. Jana Kardinála z Rejnštejna (asi č. 98).

O čase v. Novotný, Listy Husovy 44, 52.

[yy] misse fuissent *Uiv, Uvt, ale v tom mezi řádky;* que si tamen misse fuiss. *Vbnd.* — [zz] *v Uvt opraveno z* debedat. — [ab] pro tunc *Vbnd.* — [ac] concio *M;* caucio potuit *Uvt.* — [ad] Ostiensem *Vbnd.* — [ae] *v Uvt opraveno z* cacionis: — [af] Ff a de re l quod ita § 1° *Uvt.* — [ag] XXIII q. II *M;* 23 q. 2ª *Uiv, in marg;* 23 q 2 *Op.* — [ah] si re *Uiv, Uvt, M, Vbnd, Op.* — [ai] ipsummet *Uvt, Vbnd.*

[44] *Greg. De restit. spol. II, 13, 13 (Friedberg II, 288).* — [45] *Míněno snad Greg. De dolo et contum. II, 14, 1 (Friedberg II, 291).* — [46] *Snad míněno c 4 C XXXIII q 2 (Friedberg I, 1151).*

103.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: prosí o zaslání bible, inkoustu a per, žádá, aby ho král Zikmund osvobodil z vězení, a dává zprávu o nemoci, již přestál.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánů, 1414, Dec. 25—1415 Jan. 3.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) a Opera (Op).

Epistolae J 3′—J 4 = Op I f. 74′ č. LIII = I² str. 94 č. LIII = Palacký, Docum. str. 85 č. 45 (z Ep, Op).

Český překlad Mareš 150—151 č. 55 = 172—173 č. 55² = str. 98—99 č. 55³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 35—36 č. 12 = Flajšhans, Listy str. 102 č. LVI.

Že jest to první list ze žaláře, svědčí zmínka o Petrovi, jenž zná rukopis Husův; zmínka o přítomnosti Zikmundově v Kostnici určuje přední list přátelům v Kostnici (č. 104) zadní hranici; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 46—50. Flajšhans, Listy z Kostnice 35 n., pokouší se svým způsobem připojiti k listu tomuto ještě začátek následujícího, ale zcela libovolně a naprosto bez důvodů; nemožnost toho je každému na první pohled patrna srvn. o tom úvod.

Graciose domine, acquiratis mihi bibliam, et dirigatis per istum bonum virum.[1] Et si Petrus scriptor vester[2] habet incaustum, ut mihi det, et pennas aliquot, et unum parvum calamare.

De servo meo Polono[3] nihil scio, nec de Magistro Cardinali,[4] nisi quod audio, quod vestra nobilitas sit hic et sit coram domino rege.[5] Quamobrem obsecro, rogetis Regiam Maiestatem et propter me et causa omnipotentis dei, qui ipsum tam magnifice dotavit donis suis, et eciam causa iusticie et veritatis manifestande ad honorem dei et ad profectum ecclesie, me a captivitate liberet, ut possim me disponere et ad audienciam publicam pervenire. Scitote, quia fui valde infirmus et clisterisatus,[6] sed iam convalui.*

Rogo, salutetis dominos Bohemos, qui sunt in curia domini regis. Scriptum manu mea, quam novit Petrus scriptor vester.[2] Datum in carcere. Mementote Auce,[7] vos, amici mei.

V Epist. (i Op) předeslán tento regest: ‚Johannes Hus cupit sibi dari quedam ad carcerem et ut tempus fallere possit et se ipsum per scripturas sanctas confirmare‘.

---

* *Op mají tu marginalii:* ‚Adversa valetudo Joan. Hus in carcere‘,

[1] *Asi některý ze strážců Husových; srvn. č. 108, 114.* — [2] *Petr z Mladoňovic.* — [3] *Jinde není o něm zmínky.* — [4] *M. Jan Kardinál z Rejnštejna,* — [5] *Zikmund.* — [6] *Srvn. Petra z Mladoňovic (Doc. 252).* — [7] = *Hus.*

104.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: dává zprávy o sobě, vyslovuje rozličná přání, zvláště chtěl by mluviti s králem Zikmundem, a vybízí k opatrnosti.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánů, 1415, Jan. 3.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. J 4—J 5′ = Op I f. 74′—75′ = I² str. 94—95 č. LIIII = Palacký, Docum. str. 89—91 č. 50 (z Ep, Op). Z tohoto asi listu upraven fragment v Ant. et const. conf. 97.

Český překlad Mareš str. 157—160 č. 59 = str. 179—182 č. 59² = str. 103 až 104 č. 59³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 36—41 (roztrháno na několik čísel) 12—19 = Flajšhans, Listy str. 102—105 č. LVII + LVIII (+ LVI).

O čase v. Novotný, Listy Husovy 48—50. Flajšhans, Listy z Kostnice str. 36 n. trhá dopis na několik částí, jež zcela libovolně a bez důvodů seskupuje; že jest to nemožné, v. v úvodě.

Hesterna nocte[1] quasi tota scripsi responsiones ad articulos,* quos Palecz[a] formavit.[2] Et directe laborat ad condemnacionem meam. Deus sibi parcat et me confortet.

Item articulum de ablacione dicunt esse hereticum. Insinuetis domino regi,[3] quod, si ille articulus pro heresi condemnabitur, tunc et ipse ex eo, quod abstulerit episcopis bona temporalia, imo et pater suus, imperator et rex Bohemie, condemnandus veniet tamquam hereticus. Literas nulli detis ad portandum, nisi de quo confiditis sicut de vobis, et quod silendo portet.

Item dicite doctori Jesenicz,[b] quod nullo modo veniat, nec Magister Hieronymus, nec aliquis ex nostris.

Miror, quod dominus rex[4] oblitus est mei, et quod nec verbum in-

---

* *V Op in marg.:* ‚Articuli Palecz'.

[a] Paletz *Ep (Op).* — [b] Jessenitz *Ep (Op).*

[1] *V noci s 2. na 3. leden.* — [2] *Nemohu (ani po námitkách, jež pronesl Sedlák, Studie a texty II str. 4) bez výhrad přisvědčiti mínění téměř obecnému, že jsou míněny články, jež Petr z Mladoňovic připisuje Pálčovi (a jejichž Páleč jest asi původcem, ač podavatelem jich byl asi Michal), ač toho nemohu ani vyvrátiti; spíše však mám za pravděpodobno, že zde míněny jsou články jiné, i vzhledem k tomu, co se praví v č. 114 a 108, kde je, tuším, patrno, že Hus vedle článků z traktátu De eccl. přičítá Pálčovi i jiné, i vzhledem k tomu, že ony odpovědi (Palacký, Docum. 204—224) nemohly býti napsány za jednu noc. V oněch článcích Pálčových (Doc. 204 n.) není také zmínky o Wyclifově článku ‚de ablacione', o němž se Hus hned potom zmiňuje, a na který byl patrně přiveden právě oněmi články, na něž odpovídal. Rozeznávám tedy vedle článků Pálčových ze spisu o církvi (Doc. 204 n.) ještě jeho články jiné, na něž Hus oné noci odpovídal.* — [3] *Podle souvislosti míněn Václav IV, ač jindy Hus tímto způsobem označuje Zikmunda.* — [4] *Zikmund.*

timat. Et forte antequam sibi verbum loquar, sentenciabor. Si erit suus honor, ipse videat.

Nobilis et graciose domine Johannes, benefactor noster graciose et strenue protector, nolite turbari propter me, nec propter dampna, que patimini; deus omnipotens dabit vobis plura. Et rogo, salutetis dominos Bohemos. Ego de nullo scio, nisi quod estimo dominum Wenceslaum de Duba esse presentem et dominum Henricum Laczembok,[c] qui dixit: „Dobrý muži, nehlúbaj".

Si habetis, super quo stare vultis, intimetis. Johannes[5] Bradáčku,[d] ora deum pro me, carissime, cum aliis et effice, ut rex petat responsiones meas, que sunt manu mea signate,[6] tam articulorum Wicleff ascriptorum, quam mihi.

Rescribantur responsiones iste, sed nulli extra ostendantur, et rescribantur, ut articuli stent bene separati. Si pronunciabitur mea supplicacio,[7] quam dedi patriarche[8] ad concilium presentandam,[e] nescio; estimo, quod non presentabit. Si placuerit deo, rex per unum vel per duos conclusionem doctorum Pragensium[9] disrumpet, per illum de ablacione et per illum de Constantini dotacione et per illum de elemosynis, quos nolui negare,[10] si haberet motiva aliqua. Sed oporteret, quod darentur sibi per aliquem de non nostris.

Si ego essem liber, loquerer sibi solus: Videte rex, ne fiat translacio rei vestre, quam diligitis, occulta, ut non possitis eam amplius videre.

Rogo, ut Magister Johannes Cardinalis sit cautus, quia omnes erant tentatores, qui sibi videbantur amici.[11] Et audivi ex meis examinatoribus, qui dixerunt: „Unus Johannes Cardinalis ipse confundit papam cum cardinalibus, dicens, quod sunt omnes symoniaci". Adhereat curie regis, quantum potest, Magister Cardinalis, ne ipsum sicut et me comprehendant. Nullus mihi plus nocet, quam Palecz[a]; parcat sibi omnipotens deus. Ipse Palecz[a] omnium ductor[12] a slédník.[f] Et instabat, quod omnes adherentes citentur et abiurent, quia dixit in carcere, quod omnes, qui meum sermonem visitant, quod tenent post consecracionem remanere panem materialem.

---

[c] Latzembock *Ep (Op).* — [d] Bradazku *Ep (Op).* — [e] presentandum *Ep (Op).* — [f] nasleduick *Ep (Op).*

[5] *Osobnost záhadná, třebas v listech jmenována jest častěji; srvn. č. 28 a 100.* — [6] *Míněny asi odpovědi na články Wyclifovy, jež objevil (jistě poněkud porušené) a vydal Sedlák v Hlídce 1911, zvl. ot. Několik textů I str. 58—69.* — [7] *Ohražení toto není známo; patrně nebylo předloženo; srvn. o něm č. 106 a 108.* — [8] *Jan de Rupescissa, v l. 1412—1424 patriarcha Konstantinopolský, vedle biskupů Jana Lubušského a Bernarda Castellského člen komise proti Husovi.* — [9] *Míněno asi odsouzení Wyclifa na radnici Staroměstské dne 16. července 1412, jež nyní otiskl Sedlák, Studie a texty 1 str. 36 n., 55.* — [10] *Jsou to artikule 16, 33 a 19 (Sedlák, Několik textů I, 61, 63), k nimž Hus v oné odpovědi se z části přiznal.* — [11] *Narážka snad na to, že list Kardinálův (č. 98) byl zachycen; srvn. č. 110.* — [12] *Srvn. k tomu i co následuje č. 143.*

Miror, quod nullus Bohemorum visitat carcerem, sed forte faciunt propter melius. Ista carta statim lanietur.

Alia camisia mihi per istum nuncium detur. Domine Johannes, instetis cum Bohemis, quod cassetur citacio illorum, qui sunt citati,[17] et quod rex compaciatur sue hereditati et non permittat eam per unum discolum vexari gratis.

Item quod saltem semel possem loqui regi, antequam condemner, cum ad suam voluntatem huc venerim et sub sua promissione, ut salvus ad Bohemiam redirem.

Ep (a Op) mají nadpis, jistě pozdního původu: ‚Hortatur suos, ut caveant sibi ab insidiis adversariorum,[g] qui ut coricaei diligenter omnia auscultant et depravant, male loquentes etiam cardinali Hostiensi'.[14]

105.

Jan z Chlumu Husovi: oznamuje o jednání králově s koncilem, napomíná k stálosti, dává zprávy o přátelích v Praze a žádá za projev o přijímání z kalicha.

[V Kostnici, 1415, Jan. 4.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epistolae f. H 4'—H 5 = Opera I f. 72 č. XLVII = I² str. 91 č. XLVII = v. d. Hardt IV str. 290 a 291 (první a třetí odstavec s mylným datem) = Palacký, Docum. str. 85—86 č. 46.

Český překlad Mareš str. 152 při č. 56 = str. 173—174 při č. 56² = str. 99 při č. 56³.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 46 n.

Amice in Christo dilectissime! Sciatis, quia rex fuit hodie[1] cum deputatis omnium nacionum tocius concilii, loquens de factis vestris et presertim pro audiencia publica. Cui omnes illi finaliter et conclusive responderunt, quod utique audienciam publicam habebitis. Et pro illo vestri amici instare volunt et instant, quod utique in aliquo loco aëroso sitis,[2] ut vos possitis recolligere, et in vobis recreari.

Et ideo propter deum et salutem vestram et veritatis promocionem non recedatis ab ea propter ullum metum miserabilis vite perdende, quia non nisi propter magnum bonum vestrum deus vos hac sua visitacione

Č. 104: [g] addversariorum *Ep.*

Č. 104: [13] *Mínění patrně oni obeslaní, o nichž zmínka v listu Jana z Rejnštejna; v. č. 98 pozn. 8.* — [14] *Původce nadpisu mylně pokládal M. Jana Kardinála z Rejnštejna, o němž jest v listu zmínka, za kardinála Ostijského; srvn. o tom ještě u č. 135.*

Č. 105: [1] *4. ledna 1415; v. Finke, Forschungen und Quellen zur Gesch. des Konstanzer Konzils (Paderborn 1889) 253.* — [2] *Stalo se 8. ledna; v. níže č. 114.*

visitavit. Optime valent amici Prage, et specialiter dominus[3] Škopko,[a] qui multum gaudet ex eo, quod iam persecucionem optatam pro veritate estis assecutus.

Rogamus intime, quod motivam et finalem intencionem vestram de communione calicis, si videbitur, presenti carte inseratis, amicis tempore suo monstrandam, quia fratrum adhuc aliqualis est scissio et propter illud multi turbantur, ad vos et arbitrium vestrum iuxta scripta quedam se referentes.

Amici precipui tristantur de ergastulari responsione, et specialiter Jessenicz.[b] Preteritum autem non potest revocari. Constanciam vero vestram intime laudant et supreme.

V Epist. (= Op) předeslán tento regest: ‚Dominus Johannes de Chlum significat Magistro Johanni Hus, quid eloquutus sit rex cum deputatis concilii de audientia danda ei. Deinde, quomodo se habeant et valent amici'.

106.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: vyslovuje některé pochybnosti o povaze slíbeného slyšení, odpovídá na dotazy a námitky v předcházejícím listě (č. 105) přednesené a líčí své výslechy i odpovědi.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánů, 1415, Jan. 4.]

Rukopis nezachován, až na malý zlomek v rkpe 4313 (= Vidn) f. 284 (snad z tisku), jinak rkopis zastupují Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epistolae f. H 5—H 6′ = Opera I f. 72—72′ č. XLVIII = I² str. 91—92 č. XLVIII = v. d. Hardt IV, 291 (zlomek, to co ve Vidn) = Palacký, Docum. str. 91—92 č. 51; z tohoto asi listu fragment v. Ant. et. const. conf. f. 97.

Český překlad Mareš str. 160—162 č. 60 = str. 183—185 č. 60² — str 105—106 č. 60³ — Flajšhans, Listy z Kostnice str. 43—46 č. 15 — Flajšhans Listy str. 105—106 č. LIX.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 47 n.

Quoad recolleccionem, nescio me aliquo modo recolligere, aut aliter habere, quia nescio, ad quid dabitur audiencia. Ego petivi cum protestacione coram notariis, et scripsi supplicacionem toti concilio, quam dedi patriarche,[1] in qua peto, ut respondeam ad quemlibet articulum, sicuti respondi in privato, et manu mea scripsi.[2] Vel si dabitur audiencia,

---

Č. 106: [a] Schopko *Ep (Op).* — [b] Jessenitz *Ep (Op).*

Č. 106: [3] *Jindřich Škopek z Dubé, jemuž platí listy č. 122, 127 a 130.*

Č. 107: [1] *O suplikaci podané patriarchovi Janovi Konstantinopolskému v. č. 104 pozn. 7 a č. 108; o protestaci před veřejným notářem zmiňuje se Hus v odpovědi na artikuly, Palacký, Docum. 221.* — [2] *Srvn. č. 105.*

ut respondeam more scholastico. Vel forte dabit deus audienciam, ut faciam sermonem.

Spero de dei gracia, quod a cognita veritate numquam sim recessurus. Oretis deum, ut me conservet.

De[a] sacramento calicis habetis scriptum, quod scripsi in Constancia, in quo sunt motiva[3]; et nescio aliud dicere, nisi quod ewangelium et epistola Pauli sonant directe,[4] et tentum fuit in primitiva ecclesia. Si potest fieri, attemptetis, ut saltem permittatur per bullam[b] illis dari, qui ex devocione postulaverint, circumstanciis adhibitis.[a]

De responsione privata[5] non debent turbari amici, quia non vidi, quomodo potuisset aliter fieri, ex quo per concilium, prius quam fui detentus, conclusum fuit. Et est edita bulla a commissariis, que lecta fuit coram me, in qua vocor heresiarcha et seductor populi. Sed spero, quod que dixi sub tecto, predicabuntur super tecta. *

Iterum fui pridie[6] interrogatus, quo die vidi fratrem meum Johannem Barbatum,[7] de quolibet 45[c] articulorum.[8] Et respondi sub protestacione prima, ut prius. Et quesiverunt de quolibet articulo singillatim,[d] an velim eum defendere. Et respondi, quod sto ad determinacionem concilii, sicut prius protestatus sum. Et ad quemlibet articulum dixi, ut prius; de aliquo dixi: „Iste est verus ad istum sensum". Et dixerunt: „Vis eum defendere?" Respondi, quod non, sed sto ad determinacionem concilii.

Ecce deo teste, non videbatur mihi tunc alia conveniencior responsio, ex quo prius manu propria scripsi, quia nihil volo pertinaciter defendere, sed paratus sum a quocumque informari.[9] Ista interrogacio facta est mihi ex eo, quod aliquis dixit eis, quod ego regi intimavi, quia volo tres vel quatuor articulos defendere. Unde quesierunt, numquid intimassem sibi. Et dixi, quod non, quia numquam intimavi sic regi, sed sicut scitis etc.[10]

Item Michael stabat et tenebat cartham et instigabat patriarcham,[11] ut responderem super interrogatis. Et interim venerunt quidam episcopi. Iterum Michael braxavit aliquid novi. Deus permisit ipsum et Palecz[e] propter peccata mea consurgere. ** Nam Michael et literas et alia explorat,[12] et Palecz[e] illa antiqua, que locuti sumus ante multos annos, articulat.[13]

---

* *V Op in margine:* ‚Prophetia'. — ** *V Op in margine:* ‚Nequitia Michaelis et Paletz'.

[a] *Tento zlomek čte se ve Vidn.* — [b] per bullam papalem *Vidn.* — [c] 47 *Ep, Op.* — [d] sigillatim *Ep, Op.* — [e] Paletz *Ep, Op.*

[3] *Totiž spis ‚De sanguine Christi sub specie vini a laicis sumendo (Op I, 42—44), psaný v Kostnici před uvězněním.* — [4] *Srvn. doklady v traktátě uvedené.* — [5] = *v žaláři; srvn. č. 105.* — [6] *Dne 2. ledna.* — [7] *Jan Bradatý čili Bradáček; v. č. 28 a 104.* — [8] *Wyclifových, k nimž psané Kostnické odpovědi Husovy (v. č. 104) uveřejnil Sedlák, Hlídka 1911. (Několik textů I, 58—69).* — [9] *Prohlášení takové z prvé doby vězení není zachováno; podrobněji mluví o něm Hus v č. 108.* — [10] *Viz č. 104.* — [11] *Jan de Rupescissa (1412—1424), patriarcha Konstantinopolský.* — [12] *Že Michal de Causis zachycoval listy Husovy, svědčí (vedle zmínky této a v č. 110) zpráva, již o obsahu jednoho listu Husova (č. 96) podávají zástupci university Vídeňské (v. AÖG, XV, 13).* — [13] *Články Pálčovy podobného obsahu nejsou zachovány; snad ty, o nichž jest zmínka v č. 104 (v pozn. 2).*

Patriarcha[11] valde loquitur coram omnibus, quod habeo valde multas pecunias.

Unde unus archiepiscopus dixit mihi in audiencia: „Tu habes 70 milia florenorum". Michael dixit coram omnibus: „Ha ha, quo devenit joppa plena florenis? Quantas pecunias tibi tenentur barones in Bohemia?" Pro certo habui illo die gravem vexacionem.

Unus episcopus dixit: „Tu constituisti novam legem". Alius episcopus dixit: „Tu predicasti omnes istos articulos." Et ego eciam respondi eis deo auxiliante satis dure, dicens: „Quare facitis mihi iniuriam?"

De citatis[12] nihil mihi scribitis: quomodo nulla facta est pro eis legacio, nec a rege, nec a Pragensibus civibus, nec ab ipsis citatis?

Ep i Op mají nadepsán tento regest: „Johannes Hus respondet seorsum ad omnes articulos. Praeterea recenset suas vexationes, quas perferre cogitur a quibusdam episcopis super inquisitione multorum aureorum, quos eum possidere arbitrati sunt".

107.

Jan z Chlumu M. Janovi Husovi: žádá, vysvětliv některé obavy Husovy stran slyšení, za podrobnější zprávy o protestaci Husově, oznamuje některé noviny a připojuje výčitku, že ani Hus, ač to přátelům vytýká, na jejich dotazy a sdělení (na př. o panu Škopkovi, v. č. 105) neodpovídá.

[V Kostnici, 1415, Jan. 4—8.]

Ztracen, lze ho rekonstruovati jen podle odpovědi Husovy č. 108.

Viz Novotný, Listy Husovy str. 50; poněvadž odpověď Husova (č. 108) jest psána před 8. lednem, a list Chlumův jest odpovědí na list ze 4. ledna (č. 106), plyne z toho hořejší datování.

108.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: děkuje za péči, oznamuje o svém jednání se zástupci koncilu a o svém stavu.

[V Kostnici], v žaláři [u Dominikánů, 1415, Jan. 5—8.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (= Ep) = Opera (Op).

Epist. J 2′—J 3′ = Op. I f. 74—74′ č. LII – I² str. 94 č. LII = Palacký, Docum. str. 86—87 č. 47; český překlad Mareš str. 152—153 č. 56 = str.

[12] *Viz o nich č. 104 pozn. 13.*

173 - 175 č. 56 str. 100 č. 56 Flajšhans, Listy z Kostnice str. 47—49 č. 16 Flajšhans, Listy str. 107—108 č. LX.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 50—51.

Nobilis et graciose domine, valde sum consolatus. Rogo eciam propter deum, ut non habeatis tedium, quod tam diu et tantum pro me laboratis, quia deus, veritatis et iusticie dominus, stat ad dandum premium.

Voluerunt illi commissarii,[1] instantes per plures dies, ut factum meum committeretur XII vel XIII magistris. Et ego nolui me submittere. Sed postquam manu mea scripsi responsiones ad articulos Wicleff XLV et ad illos, qui mihi obiciuntur,[a] statim coram notariis et commissariis illis scripsi protestacionem, quod volo stare coram toto concilio et racionem de fide, quam teneo, reddere.[2]

Articuli,[b] quos false apponendo et deponendo in libro meo „de Ecclesia" extraxerunt, videbuntur[c] de gracia dei, et responsio,[d] quam scripsi in carcere, nullum librum habendo in auxilium.[4]

Graviorem consolatorem[5] diebus vite mee non repperi in infirmitate, quam Palecz.[e]

Omnes clerici camere domini pape et omnes custodes valde pie me tractant. Liberavit dominus Jonam de ventre ceti, Danielem de lacu leonum, tres pueros de camino ignis, Susannam de iudicio falsorum testium,[6] et me potest pro gloria sui nominis et pro verbo predicando, si expedierit, liberare. Si autem mors preciosa in conspectu domini venerit, sit nomen domini benedictum. Si possem saltem regem videre semel cum nostris Bohemis, consolarer.

Valde gavisus sum de novis. Certe consolatus est me dominus. De sanitate domini Henrici[7] Škopek[8] libenter audivi. Bibliam mihi dirigere bonum est.[f] Nolite tristari de me. Quem enim tangit? Scriptum in carcere, in medio noctis. Rogo, istum fidelem amicum meum[g] honoretis, cui specialiter obligor.

V *Ep i Op nadepsán regest* Iterum significat Joan. Hus. in qua re velit tandem acquiescere, toties insidiose petitus ab adversariis'.

[a] obijciuntur *Ep (Op).* — [b] articulos *Ep.* — [c] videbitur *Ep.* — [d] responsionem *Ep (Op).* — [e] Paletz *Ep, Op.* — [f] Snopeck *Ep, Op.* — [g] ast *Ep.* — [h] Joan. *Op.*

[1] *Jan patriarcha Konstantinopolský, Jan biskup Lubušský a Bernard biskup Castellský.* — [2] *Srvn. č. 104 a 106.* — [3] *Srvn. č. 104 pozn. 7 a 106 pozn. 1.* — [4] *Otiskl Palacký, Docum. 204—224.* — [5] *Určitější stížnosti v tom směru pronáší Hus v č. 116 a 126* — [6] *Srvn. Jon. kap. 2., Dan. kap. 6., kap. 3. a kap. 13.; viz podobnou myšlenku ve verších č. 118.* — [7] *Jindřich Škopek z Dubé, o němž v. i č. 105, a jemuž adresovány listy č. 122, 127, 130.* — [8] *Míněn snad některý ze strážců, doručitel listu: srvn. č. 103 a 114.*

109.

M. Jan Hus věrným Čechům: píše o svém uvěznění, nemoci a žalobách.

V Kostnici [žaláři u Dominikánů, 1415], Jan. 19.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 37; rkp. Křižovnický XXII A 4 (= Cr) 426—428.

ČČM 1848, I str. 403—404 (z Cr); Höfler I, 144—145 (z M); Erben III, 280—281 č. 8 (z M) = Duch Jana Husi 181—182 č. 8; Palacký, Doc. 83—84 č. 44 (z Cr nezcela přesně) = Mareš str. 148—150 č. 54 = str. 170—172 č. 54[2] = str. 97—98 č. 54[3] = (Horálek, Listy ze žal. str. 10—11) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 50—51 č. 17 = Flajšhans, Listy str. 108 č. LXI; latinský překlad Epist. J 6′—J 7 = Op. I f. 59′—60 č. X = I[2] str. 76 č. X; Palacký, Docum. str. 84.

Buoh s vámi rač býti,[a] aby proti zlosti, proti ďáblu, proti světu a tělu stojiece,[b] setrvali.

Najmilejší,[c] prosím vás já,[d] v žaláři sědící, jímž sě nestydím, pro pána boha v naději trpě, jenž jest navštievil mě milostivě[e] v[f] žaláři[f] i ne*mocí velikú a opět uzdravil,[g] přěpustil nepřátely velmi tuhé, ty, jimž[g] sem já mnoho dobrého činil a srdečně jě miloval, — prosím vás, prostež pána boha za mě, ať se mnú ráčí býti, v němž[h] samém naději mám a v vašie modlitbě, žeť mi dá setrvati[i] v své milosti až do smrti. Ráčili mě nynie[k] k sobě pojieti,[l] buď jeho svatá vóle[m]; pakli ráčí navrátiti,[n] také buď jeho svatá[k] vuole. Jistě[o] třěbať mi jest veliké pomoci; avšak viem, že on nepřěpustí na mě nižádného utrpenie ani pokušenie, jedno[p] pro mé[q] i pro vašě lepšie,[r] abychom[s] jsúce zkušeni a setrvajíce, velikú[t] odplatu vzeli.

A věžte, že ten list, kterýž sem vám po ssobě ostavil,[2] vyjev[f] ven,[f] velmiť sú jěj nepřietelé v latinu přěložili lživě[u] a artikulóv[v] proti mně z[f] něho[f] vybrali[f] *a toliko[w] kussóv vydávají, že[x] mám dosti psáti, často odpoviedaje[y] z žalářě. A nenie člověka,[z] jenž by poradil, kromě milosrdného pána Ježíše, jenž jest řekl svým věrným[3]: „Dám vám ústa a múdrost, jíž[aa] nebudú moci odolati všichni protivníci vaši". Ó najmi-

[a] Pán bóh rač s vámi býti *Cr.* — [b] *v M prvé* e *doplněno nad řádkem.* [c] *v M opraveno z* najmileší. — [d] prosímť já vás *Cr.* — [e] jenž je navštievil milostivě mě *Cr.* [f] *chybí v M.* [g] *v M na rasuře.* [h] v němžto *Cr.* [i] setrvati dá *Cr.* — [k] *chybí v Cr.* — [l] přijíti *Cr.* — [m] vóle svatá *Cr.* [n] pakli totiž vám mě navrátí *Cr.* [o] zajisté *Cr.* [p] jediné *Cr.* — [q] mě *Cr.* — [r] *v M druhé* e *nadepsáno; lepší Cr.* — [s] *v M za tím škrtnuto súce.* — [t] vělikú *M.* [u] jej lživě nepřietelé v latinu proměnili *Cr.* — [v] artikul *Cr.* — [w] tolik *Cr.* — [x] vydávali, žeť *Cr.* — [y] odpovídaje *M.* — [z] člověk *Cr.* — [aa] kteréžto *Cr.*

[1] *Srov. Petra z Mladoňovic (Palacký, Docum. 252).* [2] *Míněn list č. 87.* — [3] *Luc. 21, 15.*

lejší, pomněte, žeť[pp] žádostivě pracoval sem s vámi, a vždy žádám vašeho spasenie, i nynie jsa v žaláři a u velikém pokušení. Psán v[f] Konstancí,[f] v[k] sobotu[k] ten[k] den před svatým[4] Fabianem.[cc]

V M pod tím červeně: ‚Hanc dominus Hawliko,[3] adhuc existens in Bethleem, per se proprio in sermone legit et manifestavit in carta distracta, dicendo in hec verba: „Ha, ha, Hussi již sě papíru nedostává“'. *V Ep (Op), kde latinský překlad, čte se tento nadpis:* ‚Sequentem[dd] epistolam[ee] scripsit Magister Johannes[ff] Hus de Constancia Pragam[ee] ad communitatem Pragensem, cum adhuc in primis carceribus detineretur. Que lecta est Prage in Bethlehem[gg] et aliis ecclesiis per predicatores'. *V Op pak předeslán ještě nadpis, z části mylný a společný pro české žalářní listy z latiny přeložené, jež v Ep položeny již výše, a tedy patrně teprve od vydavatelů učiněný:* ‚Sequuntur epistolae, quas conscripsit M. Joannes Hus anno d. MCCCCXV in carcere Constanciae apud Minores ad Bohemos, cum summariis eorundem ex Bohemico versis'.

110.

M. Jan Hus Petrovi z Mladoňovic o zachycení listu Jakoubkovi i jeho odpovědi.

[V Kostnici, v žaláři u Domin., 1415, Jan. post 19.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. H 1—H 2 Op I f. 71 č. XLIII I[2] str. 90 č. XLIII Palacký, Doc. str. 87—88 č. 48; český překlad Mareš str. 154—155 č. 57 = str. 175—177 č. 57[2] = str. 101 č. 57[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 53 až 54 č. 19 = Flajšhans, Listy str. 109 č. LXII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 51—56.

De captivitate ista[1] adhuc nullam scripsi literam, nisi illam, si direxistis, ut orent pro me.[2] Forte intelligitis de litera, quam scripsi Magistro Jacobello,[3] in qua scripsi sic: „Inimici mei dixerunt, quod nulla mihi dabitur audiencia, nisi prius solvam duo milia ducatorum Antichristi ministris pro impensis“. Cuius litere copiam et responsionem Magistri Jacobi, longam et, ut estimo, duram,[4] Michael acquisivit. Et veniens cum

Č. 109: [bb] že *Cr.* — [cc] Fabianem *M*; den svatého Sebestiana a Fabiana *Cr.* — [dd] Hanc *Op.* — [ee] *chybí v Op.* — [ff] Joannes *Ep, Op.* — [gg] Bethlehem *Op.*

Č. 109: [1] *Dne 19. ledna.* — [2] *Havlík, zástupce Husův v Betlemě.*

Č. 110: [1] *Totiž z vězení, do něhož přenesen 9. ledna (v. č. 114).* — [2] *Totiž č. 109. List Jakoubkovi ztracen; v. č. 99.* — [3] *Také odpověď Jakoubkova ztracena (viz č. 102).*

patriarcha[5] et cum notariis et testibus, ubi affuit Magister Nicolaus[a] Stoyczin,[a] stabat ex adverso. Et unus commissariorum quesivit a me sub iuramento, dans mihi ad perlegendum[b] meam copiam, an sit mea? Respondi, quod sit.[c] Et estimo, quod non fui preter salutacionem[7] Magistri Palecz[d] tantum turbatus in animo, quam per illas literas, dolens de nequicia Michaelis et suorum speculatorum et de Magistro Jacobello, qui maxime predicat, ut caveant sibi homines ab hypocritis, et solus maxime decipitur per hypocritas et credit hypocritis. Et estimo, quod duram scripsit literam, quam non perlegi. Ambe enim copie erant in una litera, et estimabam ex abrupto, quod non fuisset responsio ad meam, sed quod fuisset copia unius litere plebani[8] de Janovicz.[e]

V Ep i Op nadepsán tento nadpis, platící celé skupině listu u Dominikánů psaných, v. o tom úvod: ‚Literas sive epistolas sequentes scripsit Magister Johannes Hus de carceribus, in quibus primum detentus fuit, apud fratres Praedicatores in stagno Constanciensi extra muros civitatis. Prior est ad Petrum scripta.'

111.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: žádá, aby jeho list do Čech nebyl odesílán, vyslovuje přání, aby král i páni byli přítomni slyšení, a některé domněnky své o tom, co mu koncil klade za vinu, jakož i některá přání jiná.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánu, 1415, Jan. post. 19.]

Rukopis nezachován, zastupují jej Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. H 6'—H 7' Op I f. 72'—73, č. XLIX[1] – I[2] str. 92 č. XLIX Palacký, Docum. str. 88—89 č. 49.

Český překlad Mareš 155—157 č. 58[1] – str. 177—179 č. 58[2] – str. 101 až 103 č. 58[3] – Flajšhans, Listy z Kostnice str. 55—57 č. 20 = Flajšhans, Listy str. 109—110 č. LXIII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 52 n., 56.

[a] Stoygin *Ep, Op.* — [b] perlegendam *Ep, Op, opravil Palacký.* — [c] *tak Ep, Op, Palacký opravuje* sic. [d] Paletz *Ep, Op.* — [e] Janowitz *Ep, Op.*

[5] *Jan patriarcha Konstantinopolský.* — [7] *Mikuláš ze Stojčína, baka', o.l r. 1405, mistr 1410, začal čísti t. r. pod Husem, mezi jehož horlivé stoupence náležel; r. 1414 stal se členem kolleje králové Hedviky, r. 1411 byl prokurátorem Husovým u kurie; zdá se, že brzo po té ochladl. Do Kostnice přijel žalovat na faráře v Mislovce na Moravě Křištana (zvaného Rinensis) a vyžádal si na papeži jeho fary, bude-li odsouzen (1415, Feb. 5, R. Lat. 185 f. 6—7, opisy v zem. arch.); na universitě připomíná se do r. 1445 (r. 1417 jako probošt kolleje Karlovy).* [8] *Srov. č. 108.* — [1] *Jan Kardinál z Rejnštejna: míněn asi jeho list z 10. listopadu, v. č. 98.*

Si non est directa litera mea ad Bohemiam,[2] servetis eam et non dirigatis, quia posset in malum venire etc.

Item, si rex[3] quereret, quis debeat esse meus iudex, ex quo concilium nec me vocavit, nec me citavit, nec umquam accusatus sum coram concilio, et concilium me incarceravit et procuratorem suum contra me constituit.[2]

Item rogo, nobilis et graciose domine Johannes,[a] si dabitur mihi audiencia, ut rex[3] adsit, et quod prope eum mihi locus deputetur, ut possit me bene audire et intelligere. Et vos eciam cum domino Henrico, cum domino Wenceslao[4] et aliis utique, si poteritis, adsitis et audiatis, quid dominus Jesus Christus, meus procurator et advocatus et iudex graciosissimus, dabit in os meum, ut, sive moriar, sive vivam, possitis esse veri et idonei testes, ne mendaces dicant, quod recessissem a veritate, quam predicavi.

Item sciatis, quod coram testibus et notariis in carcere petivi commissarios, ut mihi deputarent procuratorem et advocatum; qui promiserunt et postea dare noluerunt.[5] Ego commisi me domino Jesu Christo, ut ipse procuret et advocet et iudicet causam meam.

Item sciatis, quod non habent, ut estimo, gravamen contra me, quam quod bullam de ereccione crucis impedivi.[6] Et habent scriptum meum,[7] quod lectum est coram[b] me, et ego recognovi. Secundo habent contra me, quod tam diu[8] in excommunicacione fui et officiavi etc. Tercio, quod appellavi a papa. Nam legerunt appellacionem[9] coram me, quam leto animo et ridendo coram omnibus dixi fore meam. Quarto, quod reliqui post me literam, que lecta est in Bettlehem,[c] quam valde male inimici transtulerunt et interpretati sunt, in qua posui, quod exeo sine salvo conductu.[10] Ad hoc vos dicetis, quia ego non habui, cum exivi, salvum conductum pape.[11] Iterum, quia nescivi, an vos mecum debueratis exire, quando scripsi illam literam.

Item, si possem habere protestacionem, que ponitur circa questionem, quam volui determinare.[12] Et peticionem audiencie Petrus * scriptor vester[13] potest disponere.

---

* V *Ep i Op tu připojena marginální poznámka:* ‚Is est author actorum et consiliorum omnium'.

[a] Joannes *Ep (Op)*. — [b] contra *Ep (Op)*. — [c] Bethlehem *Op*.

[2] *List z 19. ledna 1415 č. 109.* — [3] *Bylo jich více, mezi nimi i Michal de Causis.* — [4] *Zikmund.* — [5] *Jindřich Lacembok a Václav z Dubé.* — *O tom také Petr z Mladoňovic (Palacký, Docum. 253); myšlenka následující vrací se v č. 116.* — [6] *R. 1412.* — [7] *Míní se asi práce Husova začínající slovy Pax Christi, Op I 189 n. (I² str. 235); v. Palacký, Docum. str. 222.* — [8] *Totiž od r. 1411 (v únoru), kdy Hus jakožto neposlušný dán do klatby papežské.* — [9] *Viz č. 46.* — [10] *Srvn. č. 87.* — [11] *Srvn. č. 97. Glejtu papežova Hus ovšem neměl, ale také glejt Zikmundův byl mu dodán teprve v Kostnici, takže opravdu přijel bez glejtu.* — [12] *Míněno patrně pojednání ‚De sufficiencia legis Christi' (Op I 44 – I² str. 55), na něž se označení questio hodí, a v němž se protestace čte na f. 45.* — [13] *Petr z Mladoňovic.*

Item, si dabitur mihi audiencia, ut post ipsam dominus rex non permittat me retrudi in carcerem, ut possim consiliis vestris et amicorum uti, et si deo placeret, aliquid domino regi dicere pro bono christianitatis et suo.

V Ep (i Op) nadepsán regest: ‚Commemorat, in quibus rebus fiat sibi iniuria a concilio et deputatis'.

112.

M. Jan Hus poznamenává si ve svém brevíři, že v noci přečetl články ze svých knih a nemohl jich, nemaje bible, opraviti.

V Kostnici, v žaláři [u Dominikánů] 1415, Jan. 21.

Rkp. univ. knihovny I G 11[a] (Unvt), listek, psaný rukou Kříže z Telče při f. 105.

Hanuš V. král. Sp. Nauk 1864 str. 141 (z Unvt) Höfler III, 116 pozn. (z Unvt); Hanuš, Quellenkunde und Bibliographie der böhm.-slov. Literatur (1868) str. 27 (z Unvt); Truhlář, Catalogus codicum manuscript. I str. 122 (z Unvt).

Český překlad Flajšhans, Listy z Kostnice str. 52 č. 18.

Anno domini 1415[a] currente, die sancte Agnetis,[1] virginis gloriose et martiris, dicto matutino quasi in media nocte in carcere civitatis Constancie tempore concilii, quod per procuratorem agebatur causa contra me super multis articulis, finaliter perlegi legendas librorum et non potui plene corrigere, qui carui biblia.

K tomu dodává Kříž z Telče, jehož rukou zápis psán: ‚Hec Johannes Hus propria manu sua in viatico suo, quem ad peticionem palatinus consecutus est et donavit monasterio in Ingelheim'[b]. *Na druhé straně český, jinou rukou psaný zápis, který Höfler mylně vztahoval na Husa a Jeronyma, jenž však nijak s věcí nesouvisí:* ‚Račte prosbu obecnú zdieti za dvě osobě, jenž chtie tělo božie přijímati, aby jim pán buoh ráčil ten dar dáti s náboženstviem a skrúšeným srdcem k své duši spasenie přijieti'.

[a] 1416 *Unvt.* [b] *opraveno z* Ingelloen.

[1] *Dne 21. ledna.*

113.

Jan z Chlumu M. Janovi Husovi: dává zprávu o zdraví svém i ostatních přátel i o krocích, jež ve prospěch Husův podnikají, vzpomínaje snad i přílišných nákladů.

[V Kostnici, 1415, krátce před Mart. 5.]

Ztracen; obsah lze z části rekonstruovati podle zmínek Husových v č. 114, kde také praví „ad vestram cartam non audeo scribere responsiones".

Srvn. Novotný, Listy Husovy str. 56.

114.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: děkuje za prokázané služby, vzpomíná s povděkem návštěv jednotlivých přátel v žaláři, píše o své nemoci, odpovědech na artikuly a drobných traktátech svých, jež slibuje poslati, prosí, aby z Kostnice neodjížděli a na konec žádá o výklad snu.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánů, Mart. 5.]

Rukopis nezachován, až na zlomek, týkající se výkladu snu, jenž se čte v rkpe dv. knih. Vídeň. 4313 (= Vidn) f. 284—284'; jinak rukopis zastupují Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. J1 + J2 + H2 = Op I. 73—74 + 71 č. LI + XLIIII = I³, 93 + 90 č. LI + XLIIII = Palacký, Docum. str. 98—99 + 93 č. 57 + 52.

Český překlad Mareš str. 169—171 + 163 č. 64 + 61 + str. 192—194 + 185—186 č. 64 + 61 + str. 110—111 + 106 č. 64 + 61³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 59—62 č. 21 = Flajšhans, Listy str. 110—112 č. LXIV.

O čase, a že list v starších edicích mylně rozdělován ve dva, v. Novotný, Listy Husovy str. 54—63.

Graciose domine, valde gaudeo de sanitate, de presencia[a] et de fideli et graciosa constancia vestra in labore, quem pro misero habetis, quam vobis pre aliis deus concessit,[b] vos mihi in adiutorem dedit, spero ad vestrum bonum vite presentis et eterne. Unde rogo propter dei misericordiam, ut finem facti sicut miles Jesu Christi expectetis. Dominus Johannes de Janowicz,[c] qui nobiscum expendebat, si bene valet, rogo, habete eum erga vos.

Nobilem dominum Wenceslaum de Duba libenter sencio, quem, rogo, salutetis oracionibus meis reclusis in carcere et date grates sibi de fideli promocione. Omnes alios Bohemos fideles salutetis.

[a] de praesenti *Ep (Op), (Doc.)* — [b] *tak Ep (Op); Palacký opravuje:* concepit — [c] Joannes de Janowitz *Ep (Op).*

[c] *M. Jan Kardinál z Rejnštejna, farář v Janovicích.*

Accuso me, quod videns Magistrum[2] Cristannum[d] ex abrupto, non potui a lacrimis, que erumpebant, me continere, fidelem magistrum meum et specialem benefactorem videns.

De vobis audiveram, quod cum tota familia diu recessissetis, sed iam consolata est anima mea. Piissimus deus nunc me consolatur, nunc contristat, sed spero, quod semper mecum est in tribulacione. Nam iterum horribiliter fui vexatus per calculum, quem numquam prius passus sum, et gravem vomitum et febres. Iam custodes timebant, ne morerer, qui eduxerunt me de carcere.

Articuli multi de sacco mendacii et alii de eodem sacco, sicut et illi, quorum habetis responsiones,[3] sunt mihi nunc oblati. Et ad vestram cartam non audeo scribere responsiones ad articulos Parisienses,[4] quia non possem propter custodiam occultare; ergo supersedere bonum est propter vitandum periculum amici nostri istius fidelis,[5] quem vobis recommendo.

Libenter vos viderem cum domino Wenceslao et Magistro Cristanno.[6] Estimo, quando feceritis verbum vicecamerario episcopo,[6] quod ille vos faciet intromittere. Et oportet vos saltem latine loqui coram custodibus, quibus in recessu pater vester[7] dabit bibales pro honore vestro. Non sum ausus articulos retinere apud me. Scriptum Super mandatis dei[8] faciatis copiare Petrum.[9]

Ad articulos Parisiensis * cancellarii,[10] si vixero, scribam. Si vero moriar, deus in die iudicii scribet in manifesto. Železný Jan[f] nescio ubi est,[11] fidelis in Christo frater.

Magister Cristannus[d] an vobiscum stat, nescio; rogo, salutetis eum et dominum Wenceslaum et alios Bohemos fideles.

Nolite attediari, quod expense sunt care; accommodetis, ut potestis. Si deus Anserem de carcere liberaverit, efficiet, ut vos illorum sumptuum minime peniteat. Facite satis promissis, rogo.

Si est dominus Henricus de Plumlow, vel Stiborius[12] de Botzi,[g] rogo, salutetis eos et omnes Bohemos.

---

* V *Ep i Op in marg.*: Joannes Gerson.

[d] Christannum *Ep (Op)*. — [e] Christanno *Ep (Op)*. [f] Zeleznyian *Ep (Op)*. [g] *tak Ep, Op.*

[2] *M. Křištan z Prachatic, který Husa dne 3. či 4. března v žaláři navštívil.* [3] *Srvn. č. 104.* — [4] *Jež sestavil Gerson (Palacký, Docum. 185—188); srvn. níže.* — [5] *Asi některý ze strážců Husových, v. č. 103, 108, 109, 120 a 129.* — [6] *Snad Štěpán z Prata, biskup Volterrský.* [7] *Nelze říci, kdo tím míněn, sotva táž osoba, jež se připomíná v listech č. 124, 135 až 138.* — [8] *De mandatis domini et oracione domin. psaný v žaláři (Op I f. 29'—31').* — [9] *Petr z Mladoňovic.* — [10] *Jan Gerson; v. pozn. 4.* — [11] *Jan Železný zván byl tehdejší biskup Litomyšlský, ale toho Hus zde jistě nemíní; snad táž osoba, již Hus jinde zve Janem Bradatým; v. č. 28, 104 a 106; že by byl míněn Jan z Jesenice, jak se domnívá Bartoš, ČMM XL, 170 pozn. 2, mám za nemožné.* — [12] *Jindřich z Plumlova (z rodu pánů z Kravař) přibyl do Kostnice v průvodu Zikmundově, v. i č. 129; pan Ctibor sotva může býti Stibor ze Stibořic, kterého mezi přítomnými uvádí Richenthal (vyd. Buck) str. 193; snad nejspíš bylo by lze mysliti na Ctibora z Bohdanče (a z Chřenovic; srvn. Palacký, Docum. 243), ale o jeho přítomnosti v Kostnici není žádné stopy.*

Cras[g] octo hebdomade erunt, quod Hus posita est ad refectorium.[h]

Nobilis et graciose domine et protector veritatis una cum domino Henrico,[15] state constanter, donec finis veniat, ad quem dominus Jesus Christus faciet mecum ad gloriam suam et ad delendum peccata mea. Istum fidelissimum amicum[5] vobis recommendo, et placet mihi, quod fecistis. Libenter viderem, quod dominus rex mandaret sibi dari responsiones meas ad articulos Wicleff.[16] O, si deus inspiraret os eius, ut se poneret cum principibus pro veritate.

Hodie[17] complevi unum tractatulum de corpore Christi,[18] et heri[19] unum de matrimonio[20]; postea facietis copiare. Quidam milites Poloni visitaverunt me, sed non Bohemi, nisi cum illis unus.

Sompnium[h] huius noctis exponatis. Videbam, quod in Bettlehem[i] prelati[k] volebant delere omnes imagines Christi et delebant. Ego surrexi sequenti die, et vidi multos pictores, qui pulcriores imagines et plures fecerant, quas lete aspexi. Et pictores cum multo populo[l] dicebant: „Ve- 284
niant episcopi et sacerdotes et deleant nobis!“ Quo facto multi gaudebant populi[l] in Betthlehem,[i] et ego cum eis; et excitatus, sensi me ridere.[m]

Item scripturam[21] in Betthlehem[i] iam pluribus sparserant se velle delere. Copiam tractatulorum[22] dirigam, quam dupliciter copiavi.

V Ep i Op nad prvou částí (f. J 1—J 2 = Op I 73—74) nadpis: „Hortatur dominum Johannem[n] et suos, ne recedant, sed finem expectent negocii“; *nad částí druhou (f. H 2 = f. 71 č. XLIV):* „Sequuntur quaedam somnia Johannis[n] Hus“.

115.

Petr z Mladoňovic (jménem Jana z Chlumu) utěšuje Husa, pokud jde o audienci, a podává žádaný výklad snu.

[V Kostnici, 1415, Mart. 5.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. H 2′ — H 3 = Op I f. 71—71′ č. XLV = I str. 90—91 č. XLV = Palacký, Docum. 93—94 č. 53. Český překlad Mareš str. 164—165 při č. 62 str. 186—187 při č. 62[2] str. 107 při č. 62[3].

O čase v. Novotný, Listy Husovy 54—63.

[g] *tímto slovem počíná se Vind.* [h] Bethlegem *Vind*; Bethlehem *Op.* — [k] *chybí v Ep. Op.* [l] populi gaudebant *Ep. Op.* — [m] *tím končí Vind.* — [n] Joann. *Op.*

[15] *Dne 6. března.* — [16] *Totiž od 9. ledna, kdy Hus převeden v klášteře Dominikánském do jiného žaláře, snad na blízku refektáře, jak míní Palacký III, 1, 196 (srvn. však Hefele VII, 72), Novotný, Listy Husovy 45 n.* — [17] *Jindřich Lacembok.* [18] *Srvn. o nich č. 104 pozn. 6.* [19] *Dne 5. března.* — [20] *De sacramento corporis et sanguinis domini (Op I f. 33′—42), dokončený feria III post dominicam Oculi (= 5. března).* — [21] *Dne 4. března.* — [22] *Tištěno v Op I f. 33—34′.* — [23] *České nápisy „Věřím v boha“ (a Desatero) a latinský traktát O šesti bludích.* — [24] *O nichž svrchu byla řeč: v. pozn. 8, 18, 21.*

Amice dilectissime, nulla vobis sit cura de audiencia, quia iam plus solito de illa et de aliis factis vestris pertractatur, et speramus illa omnia largiente domino fine sancto terminari. Solum nunc aliis phantasiis et implicamentis, capitis vestri destructivis,[a] omissis, de obiciendis[b] vobis inibi cogitetis, quemadmodum respondeatis. Attamen veritas infallibilis vos meditari prohibet, dicens[1]: „Cum steteritis etc.“ Et sequitur[2]: „Dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini“.

Exposicio somnii hec est:

Imago Christi in parietibus domus panis[3] depicta vita imitanda eius est. Similiter scriptura sacra infringibilis ibidem descripta,[4] quorum utrumque de vespere, sole iusticie ab ipsis per interpretacionem eorum vite difformis recedente, crucis Christi inimici abolere conantur, et in conspectu hominum oblita fore videntur. Sed in crastino sole iusticie oriente predicatores horum utrumque fulgencius renovant et depingunt, in aure locutum et quasi oblivioni iam traditum super tecta predicando.[5] Et ex his omnibus fiet magnum gaudium communitati. Et Auca,[6] licet in ara posita, nunc posita infirma carne tristabitur, in futuro tamen, ut speramus, cum illo, qui in celis habitat, quasi a somno huius miserabilis vite evigilans, deridebit et subsannabit eos imaginis pariter et scripture deletores, imo et in presenti deo favente adhuc illas imagines pariter et scripturas ferventissime[c] communitati et suis dilectis amicis clarius renovabit et depinget.

Hec Doctoralis[7] de Pibrach,[d] correspondenter hunc locum visionis Danielis[8] exponens conformiter illi, quo auca in mari natitans petre inniti videbatur, quorum utrumque inconwlsam sustentaminis innuit firmitatem.

Amici et zelatores vestri non parum de vestris scriptis[9] hilarantur, licet constet valde paucis. Hodie[10] venit ambasiata regis Francorum Constanciam.

Ep (i Op) mají nadpis: Hic Petrus exponit somnium Magistro Johanni[c] nomine domini Joannis[e] de Chlum, quem per iocum inter se solos doctoralem de Bibrach vocaverunt. Nam cum Johannes Hus in Bibrach[11] civitatem imperii venisset, et dominus Johannes[e] de Chlum multum et sepe communicaret cum sacerdotibus et aliis literatis de obediencia pape et excommunicacione atque aliis materiis, nata est fama, que promulgata est postea per totam civitatem, quia ipse dominus Johannes[e] de Chlum esset doctor sacre theologie‘.

[a] destructis *Ep (Op).* — [b] obijtiendis *Ep.* — [c] ferventissimae *Ep.* — [d] Pebrach *Ep, Op.* — [e] Joan. *Ep, Op.*

[1] *Mínéno snad Marc. 11, 25.* — [2] *Mat. 10, 19.* — [3] = *Betlem.* [4] *Nápisy v kapli Betlemské; v č. 73 pozn. 10 a 114 pozn. 21.* — [5] *Srvn. Luc. 12, 3 (Mat. 10, 27).* — [6] = *Hus.* — [7] *Přezdívka Jana z Chlumu, o níž v. přípisek dole otištěný.* — [8] *Srvn. Dan. 7, 4 a Dan. 5?* — [9] *Traktáty v žaláři psané, o nichž stala se zmínka v listě předcházejícím.* [10] *Dne 5. března, kdy přišlo francouzské poselství; srvn. Bess, Frankreichs Kirchenpolitik . . . (Marburg 1891) str. 152, Novotný, Listy Husovy str. 55 pozn. 3.* — [11] *Biberach ve Švábích.*

116.

M. Jan Hus Petrovi z Mladoňovic: děkuje za výklad snu, s nímž se shoduje, stěžuje si na Pálče, a odevzdávaje se do vůle boží, napomíná přátele k opatrnosti.

[V Kostnici, žaláři u Dominikánů, krátce po Mart. 5.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) - Opera (Op).

Epistolae H 3—H 4 Op I f. 71—72 č. XLVI I² str. 91 č. XLVI Palacký, Docum. str. 94—95 č. 54.

Český překlad Mareš str. 165—166 č. 62 - str. 187—189 č. 62² str. 107 108 č. 62³ Flajšhans, Listy z Kostnice str. 64—66 č. 22 = Flajšhans, Listy str. 113—114 č. LXV.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 54—63.

Bona consolacio facta est mihi ex omnibus supra scriptis. Doctoralis de Pibrach[1] concordat in exposicione cum intencione mea; illo Cathonis[a] precepto stante[2]: „Somnia ne cures“, et stante mandato dei, ut somnia non observemus,[3] attamen spero, quod vita Christi, que in Bettlehem[b] depingebatur per me ipsius verbo in cordibus hominum, quam volebant in Bettlehem[b] delere, primo precipiendo, ut non predicetur in capellis[4] et in Bettlehem,[b] deinde, ut Bettlehem[b] ad terram prosternatur,[5] illa vita Christi per plures predicatores meliores me melius depingetur gaudente populo, qui diligit vitam Christi — de quo ego gaudebo, ut dicit Doctoralis, evigilando, id est, resurgendo a mortuis, * — et scriptura, que est in parietibus[6] in Betlehem,[b] contra quam Palecz[c] maxime stomachatur, dicens, quod induxi errores in populum per illam. Qui eciam Palecz[c] instat fortissime, ut deleatur illa scriptura, ** et ut me confundat ad maximum. Qui me, iacentem in infirmitate coram multis[d] salutavit salutacione horribilissima,[7] quam postea dicam vobis, si deo placuerit.

Cogitacionem de obiciendis[e] commisi domino deo, ad quem appellavi, quem iudicem, procuratorem et advocatum mihi elegi,[8] coram commissariis[9] expresse dicens: „Dominus Jesus meus advocatus sit et procurator, qui vos omnes brevi iudicabit: illi commisi causam meam, sicut

* *V Ep i Op tu marginalie:* ‚Prophetia. Quis enim negare potest, per Lutherum factum esse?‘ — ** *V Ep i Op tu marginalie:* ‚Haec scriptura adhuc hodie visitur‘.

[a] Catonis *Op.* [b] Bethlehem *Op.* — [c] Paletz *Ep (Op).* — [d] multis *Ep (Op), Doc.* [e] obijciendis *Ep (Op).*

[1] *Jan z Chlumu; srvn. č. předch. pozn. 7.* — [2] *Cato, Dist. lib. II, 31 (Poët. lat. min. III str. 226).* *Srvn. 2. Paral. 33, 6.* — [3] *Zákaz Alexandra V z 20. prosince 1409 (Doc. str. 374 n.); srvn. č. 49.* — [4] *Nařízení o sboření kaple Betlémské bylo vydáno asi v červenci 1412; v. č. 49.* — [5] *Viz č. 73 pozn. 10, č. 114 pozn. 21 a č. 115 pozn. 4.* — [6] *Narážky na to čtou se již v č. 108, podrobnější zprávy v č. 126.* [7] *Srvn. č. 111. Jan patriarcha Konstantinopolský, Jan biskup Lubušský a Bernard biskup Castellský*

et ipse commisit deo patri causam suam". Ipse est, qui dixit, ut[f] dicit dominus Doctoralis de Pibrach: „Nolite[10] cogitare etc. Nam dixit Christus[11]: „Ponite in cordibus vestris non premeditari, quemadmodum respondeatis; ecce enim dabo vobis os et sapienciam, cui non poterunt[g] resistere et contradicere omnes adversarii vestri". Ubi dicit beatus Jeronimus[h]: „Ac[12] si aperte diceret dominus: Nolite terreri, nolite pertimescere; vos ad certamen accedetis, sed ego prelior; vos verba editis, sed ego sum, qui loquor. Sequitur[13]: „Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis, et morte afficient ex vobis". Minorem dolorem mala inferunt, que ab extraneis inferuntur. Plus vero in nobis ea tormenta seviunt, que ab illis patimur, de quorum mentibus presumebamus, quia cum damno corporis mala nos cruciant amisse caritatis". Hec Jeronymus.

Et patet dolor meus ex parte Palecz.[c] Vere Doctoralis de Pibrach est super dominum Henricum,[14] super Magistrum[15] Johannem[i] de Janowicz.[k] Cetera postea, si deo placuerit, erunt nota.

Id, quod me docuit Doctoralis de Pibrach, de literis solus teneat, quia dicit Christus[16]: „Inimici hominis domestici eius". Item: „Trademini[17]" a parentibus" etc.

Valete, et habete constanciam in Constancia omnes, qui simul estis. Salutetis, rogo, omnes amicos, sed caute, ne dicant: quomodo scitis me eos salutasse?

Ep (a Op) mají tento nadpis: Johannes[l] Hus respondet exponens suum somnium. Consolatur autem se ipsum ex scripturis sanctis'.

117.

Jan z Chlumu Husovi: oznamuje, že příznivému a rychlému vyřízení záležitosti Husovy překážejí jiné otázky, dává zprávy o přátelích a listu do Čech poslaném (č. 109) a žádá odpovědi.

[V Kostnici, 1415 Mart. mezi 5.—18.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. H 7'—H 8 - Op I f. 73 č. L = I² str. 93 č. L Palacký, Docum. str. 96 č. 55. — Český překlad Mareš str. 167 při č. 63 = str. 189 = 190 při č. 63² = str. 109 při 63³.

O čase Novotný, Husovy Listy 54—63.

[f] et *Ep (Op) Doc.* [g] poterint *Ep (Op).* — [h] Jeronymus *Op.* — [i] Joannem *Op.* — [k] Janovitz *Ep (Op).* — [l] Joannes *Op.*

[10] *Mat. 10, 19; Mar. 11, 25; srvn. i č. předcházející pozn. 1 a 2.* — [11] *Luc. 21, 14—15.* [12] *Ve spisech Jeronymových nenalézám.* — [13] *Luc. 22, 16.* [14] *Snad Jindřich Lacembok.* — [15] *Jan Kardinál z Rejnštejna.* [16] *Mat. 10, 36 (Mich. 7, 6).*

Amice dilectissime! Sciatis, quia numquam vestra facta et veritates tam vivaciter sunt inceptata, sicut nunc, sed alia his extranea et impertinencia intervenerunt, propter que vestra facta differuntur.[1]

Omnes vestri, presertim vero Cristannus[a] sunt circa bonam viduam,[2] velut * alteram Sareptanam.[3]

Carta triangularis et defluens pervenit ad partes et pronunciata est[4]; cuius devencio, quia immediate facta est, non potuit tam celeriter preveniri.

Doctoralis de Pibrach[5] petit modum et occasionem scribendi, unde sua incurabilitas scribendorum coniecturatur. Scribantur, rogo, consolatoria amicis cordialibus.

V Ep (i Op) nadpis: Johan.' Hus fit certior de multis rebus per suos amicos'.

118.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: odpovídaje — z části veršem — na jejich list, těší se, že jsou pohromadě a zdrávi, a stěžuje si zvláště na články Gersonovy.

[V Kostnici, v zvláří u Dominikánů, 1415, Mart. mezi 6.—18.]

Rkp. kapit. knih. D 50 (= Kp) f. 263—264 (necelý); rkp. Vídeň. dv. knihovny 4916 (Vdb) f. 19—20 (necelý); jiný rukopis zastupují Ep, Op.

Epistolae f. H 8—J 1 = Op I f. 73 (spojeno s č. L) = I[2] str. 93 (spojeno s č. L); verše Seyfried str. 59—60 — Seyfried-Mylius str. 153 — Palacký, Docum. str. 96—97 č. 56 (z Ep).

Český překlad Mareš str. 167—168 č. 63 = str. 190—192 č. 63[2] = str. 109—110 č. 63' — Flajšhans, Listy z Kostnice str. 57—69 č. 23 — Flajšhans, Listy str. 114—115 č. LXVI.

O čase srvn. Novotný, Listy Husovy str. 56—63.

* *Ep (i Op) mají tu marginalii:* ‚Hec primum excepit hospitio venientem Hus'.

[a] Christannus *Op.* — [b] Joannes *Op.*

[1] *Rozumí se jednání, o němž není podrobnějších zpráv, ale jež padá do začátku března a přerušováno bylo pokusy o odstoupení papežovo; srvn. Berger, Hus und König Sigmund 144 pozn., Novotný, Listy Husovy 61, Finke, Forschungen und Quellen 166.* — [2] *Vdova Fida, původně i hostitelka Husova v Kostnici.* — [3] *Srvn. 3. Reg. 17, 9 n.* — [4] *Patrně list do Čech psaný 19. ledna 1415 (č. 109), jehož zadržení Hus si přál (v č. 111); svědčí pro to i zmínka o neúhledné formě dopisu, jež zavdala jeho předčitateli v Betlémě, Havlíkovi, podnět k jízlivé poznámce: Ha, ha, Husi již sě papíru nedostává (srvn. Petra z Mladoňovic, Doc. 255 a zde č. 109).* — [5] *Jan z Chlumu, v. č. 115.*

Litera[a] gavisus respondeo capiti * istud:
Cetus, lacus, ignis ac testis ** restituere[i]
Jonam, Dani,[2] tres pu,[3] Zuzannam,[b] quia fuere
iustus, castus, puri, hec[c] [4] conti,***[5] spem[d] retinentes
in domino iusto, qui liberat in se[e] sperantes.
Poterit qui Aucam dominus pie carcere tetro
eripere[f] clausam, que se fedaverat[g] retro,†
quam purgat carcer, domat[h] et instruit flere,
in lacrimas risus vertens, ut nunc sciat vere
obprobria Christi, blasphemias, lumine recto
cernere iniurias, et capite Sathane secto
vincere morte velut dedit[i] optima[k] vita.††

Alia[l] omnia mihi placent, preter quartum[6] etc.[l]

Deus misericors conservet vos et confortet[m] in gracia[n] et det vobis una mecum constantiam in Constancia,[o] quia si constantes fuerimus, videbimus auxilium[p] super nos.[7]

Passo[q] Christo patimur, sed est hec[r] passio nostra
Vdb * nulla vel modica, que tolleret crimina nostra.
Adiuvet nos Christus, ne gluciat nunc Antichristus.
Nocturnus gradus, letanie,[s] singule hore
carceri sunt[t] breves, vigilie dicere leves.[q]

Primo nunc[c] disco psalterium intelligere, debite orare, contumelias Christi et martirum passiones pensare, quia dicit Ysaias[7]: „Vexacio dat intellectum“. Et iterum[8]: „Qui non est temptatus, quid scit[u]?“

---

* V *Kp a Vdb nad tím glosa:* ‚id est principio litere'. ** V *Kp a Vdb nad tím:* ‚iniustus'. — *** V *Kp, Vdb nad tím* ‚continens'. — † *nad* ‚fedaverat' *v Kp, Vdb nadepsáno* ‚peccatis', *nad* ‚retro' *pak:* ‚id est preterito tempore'. — †† *ve Vdb glosa:* ‚id est Christus'; *v Kp:* ‚Christus'.

[a] Littera *Ep.* [b] Susannam *Ep, Op:* Zuzan. *Kp, Vdb.* [c] *chybí v Kp, Vdb.* [d] spem que *Vdb.* [e] qui liberas furie *Kp, Vdb.* [f] erripere *Vdb.* [g] fedaverit *Ep, Op.* [h] donat *Ep, Op.* [i] velut dederit *Vdb;* vel ut sibi dederit *Ep, Op.* [k] *ve Vdb hned za* optima vita *čtou se verše* Passo Christo; *v. pozn.* q. [l] Alia — quartum etc. *chybí v Ep, Op, Vdb, v němž však chybí i vše další až po* super nos. [m] conservet et confortet vos *Ep, Op.* [n] in gracia sua *Ep, Op.* [o] constancia *Ep, Op.* [p] auxilium domini *Ep, Op.* [q] *verše tyto čtou se v Ep, Op až později, srvn. pozn.* v; *ve Vdb, kde předcházející odstavec chybí (v pozn.* l*), hned na konci veršů úvodních.* [r] *chybí v Kp, Vdb;* hec est *Ep, Op.* [s] litanie *Ep, Op.* [t] *ve Vdb za tím škrtnuto* bor. [u] scit etc. *Vdb, kde další chybí.*

[1] *Narážka, jak z dalšího plyne, na biblické případy Jonášův, Danielův, tří mladíků v ohnivé peci a Zuzannin; srvn. Jon. kap. 2., Dan. kap. 6., kap. 8., kap. 13.* — [2] = *Danielem.* — [3] = *pueros; zkratky učiněny k vůli metru.* — [4] *Totiž Zuzanna.* — [5] = *continens; zkráceno pro metrum.* — [6] *Patrně zmínka o Zuzanně a usvědčení křivých svědků, v něž Hus nedoufá, připouštěje nanejvýš možnost zázračného zachránění jako u Jonáše, tří mládenců a Daniela z jámy lvové; srvn. podobnou myšlenku v listě č. 108.* — [7] *Is. 28, 19.* — [8] *Ecclus. 34, 9.*

Non[v] intelligo, quid petit doctoralis[w] de Pibrach,[11] de quo nihil coniectat Auca quoad negligenciam scribendorum, nisi ut sanus sit in corpore. Sed sanitas anime primum in ipso a domino roboretur, quam sanitatem spero sibi et cum sanitate corporis augeri et post mortem cum omnibus sanctis feliciter consummari.[x]

Gaudete omnes, qui simul estis in domino, salutate[x] invicem et preparate vos, ut digne ante festum Pasce[10] corpus domini manducetis, quo ego quoad[y] sacramentalem percepcionem[z] iam pro tempore carui et adhuc, quamdiu deus [a] voluerit, carebo. Nec mirum, cum apostoli Christi [aa] et alii multi sancti in carceribus et in desertis habitacionibus sic caruerunt.[aa] 257

Letus[bb] sum, quod simul statis, et quod Železná[cc] Brada[11] cum omnibus bene valet. Ego eciam bene valeo, ut spero in Jesu Christo, et melius valebo post mortem, si mandata dei finaliter conservavero.

O si deus daret tempus scribendi contra mendacia Parisiensis cancellarii,[12] qui tam temerarie et iniuste coram tanta multitudine non est veritus proximum erroribus annotare. Sed forte deus scripturam mea vel sua morte preripiet et melius in iudicio definiet, quam ego scriberem.[bb]

V Ep i Op nadpis: ‚Sequuntur rithmi consolatorii ab ipso Johanne[dd] Hus scripti, quibus et tempus fefellit et se ipsum consolatus est'.

119.

Biskup Kostnický Otta III z Hachberga (1411—1434) Husovi po útěku papežově oznamuje, že s jeho záležitostí nechce nic míti.

[V Kostnici. Mart. ante 24.]

List není zachován, zmiňuje se o něm Hus v listě ze dne 24. března (č. 121) slovy: ‚Episcopus Constanciensis misit ad me literas, significans, se nichil velle negocii mecum habere'.

[v] Non — consummari *chybí v Kp, Vdb; v Ep, Op teprve nyní čtou se hořejší verše (srvn. pozn. q), ale v jiném pořádku; nejprve* Nocturnus — leves *pak* Passo — Antichr. — [w] doctrinalis *Ep, Op.* — [x] et salutate *Kp.* — [y] ad *Kp.* — [z] preparacionem *Kp.* — [aa] carebant *Ep, Op.* [bb] Letus — scriberem *jenom v Ep, Op.* — [cc] zelizna *Ep, Op.* [dd] Joanne *Ep, Op.*

[11] *Jan z Chlumu; v. č. 115.* — [12] *Dne 31. března.* [11] *Srvn. č. 114 a 120.* [12] *Gerson; miněny jeho články, jež vydal Palacký, Doc. 185—188; srvn. k tomu č. 114.*

120.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: děkuje za návštěvu Čechů, vzpomíná Křišťana, Jesenice i jiných přátel, z nichž zvláště Vilémovi děkuje.

[V Kostnici, v žaláři u Dominikánů, Mart. 20—23.]

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. f. J 5—J 6 = Op I f. 75 č. LV = I² str. 95 č. LV = Palacký, Docum. str. 99—100 č. 58.

Český překlad Mareš str. 171—172 č. 65 — str. 195—196 č. 65¹ = str. 112—113 č. 65³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 72—73 č. 25 = Flajšhans, Listy str. 116—117 č. LXVIII (s nemožným datem).

Čas určuje zmínka o útěku papežově a převezení Husovo do Gottlieb (24. března) i následující list Husův (č. 121); srvn. Novotný, Listy Husovy str. 63.

Sum bene consolatus ex visitacione dominorum Bohemorum, sed dolui, quod non potui vos videre. Magister Cristannus[a] recessit,[1] ut portaret expedicionem domini Henrici[b] ad Magistrum[c] Jessenicz.[c 2] Concilium turbatur propter pape recessum,[3] ut estimo. Racio, quia didici, quod omnibus in factis peragendis sive peractis debet preponi deus humane racioni, quod minime fecerunt, ideo etc.

Si deus dabit mihi exitum bonum, non obliviscar istius amici fidelis.[5] Si vero differetur exitus, ipsum vobis recommendo.

Cognovi, quod dominus Wilhelmus[6] est amicus meus. Rogo, regraciemini sibi.

Dominum Wenceslaum de Duba consideravi lacrimantem, quando mihi loquebatur. Dominus[7] Mysska[d] eciam valde amicabiliter se habuit.

V Ep (a Op) nadpis: ‚De sua consolacione'.

[a] Christannus *Ep (Op).* [b] et Magister *Ep (Op), Doc., srvn. Novotný, Listy Husovy 63. pozn.* [c] Jessenetz *Ep (Op).* [d] Mosska *Ep (Op).*

[1] *Křišťan odešel dne 18. nebo 19. března 1415; srvn. Novotný, Listy Husovy str. 60 n.* — [2] *Asi Jindřich Lacembok.* — [3] *V Ep (Op) jest zde patrně chyba (srvn. pozn. b). Jesenic nebyl v Kostnici, a nutno tedy čtení opraviti. Že by byl přišel a odešel s Křišťanem a že by byl onen „Železný Jan" (v. č. 114 i 118), jak chce Bartoš, ČMM XL str. 170 pozn. 2., mám za nemožné.* — [4] *Papeže Jana XXIII, jenž uprchl dne 20. března 1415.* — [5] *Míněn asi opět některý ze žalářníků, doručitel listu; srvn. č. 103, 104, 108, 129.* — [6] *Snad Vilém Zajíc z Hasenburka, z čeledi Zikmundovy; srvn. č. 129.* — [7] *Václav Myška z Hrádku z průvodu Zikmundova; srvn. č. 129.*

121.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu: oznamuje odchod svých žalářníků (po útěku papežově) a prosí, aby s ostatními pány přimluvil se u krále Zikmunda o jeho osvobození.

[V Kostnici] v žaláři [u Dominikánů, 1415], Mart. 24.

Rukopis nezachován, zastupují ho Epistolae (Ep) = Opera (Op).

Epist. J 6—6′ = Op I f. 75—75′ č. LVI = I² str. 95 č. LVI = Palacký, Docum. str. 100 č. 59.

Český překlad Mareš str. 173—174 č. 66 = str. 196—197 č. 66² = str. 113 č. 66′ — Flajšhans, Listy z Kostnice str. 70—71 č. 24 - Flajšhans, Listy str. 116 č. LXVII (mylně před přecházejícím).

Iam custodes mei omnes recedunt, nec habebo, quod manducem, et nescio, quid mihi continget in carcere. Rogo, accedatis cum aliis dominis regem,[1] ut faciat aliquem finem mecum, ne habeat et peccatum et confusionem de me.

Item rogo, quod veniatis ad me cum dominis Bohemis, quia necessarium est me loqui vobiscum.

Nobilis domine Johannes[a] cum domino Wenceslao et cum aliis, accedatis cito dominum regem,[1] quia periculum est in mora; itaque necesse est, ut fiat primo quoque tempore. Cetera, que a vobis desiderem, cito et bene intelligite.

Vereor, ne me secum auferat magister aule papistice[2] noctu; nam hodie manet in monasterio.[3] Episcopus Constanciensis[4] misit ad me literas,[5] significans, se nihil velle negocii mecum habere. Idem[6] fecerunt cardinales.

Si diligitis miserum Anserem, provideatis, ut rex de sua curia det custodes, vel liberet me de carcere hoc vespere. Datum in carcere, Domine ne longe, dominico die sero.[7]

V Ep (a Op) nadpis: ‚Significat amicis pape Johannis[b] fugam, rogans dominos Bohemos, ut vigilent pro eius libertate'. *za tím pak — nebot list jest poslední ve skupině listů, u Dominikánu psaných, v. o tom úvod, dodáno:* ‚Testimonium Petri notarii. Iste carte premisse omnes sunt de cedulis Magistri Johannis Hus de manu ipsius scriptis bona fide reddite; respondent enim de verbo ad verbum cum suis originalibus'.

---

[a] Joannes *Op.* — [b] Joannis *Ep (Op).*

[1] *Zikmund.* — [2] *Papežský hofmistr, neznámo který.* — [3] *Klášter Dominikánů v Kostnici, kde bylo tehdejší vězení Husovo.* — [4] *Ota III z Hachberka.* — [5] *Srvn. č. 119.* — [6] *Totiž prohlášení, že nechtí s věcí Husovou nic míti, ač Husovi ovšem nepsali.* — [7] *Neděle květná, dne 24. března.*

122.

M. Jan Hus panu Jindřichovi Škopkovi z Dubé: napomíná ho k řádnému životu a posílá zpěv, který pro něho složil.

[Na Gottliebách, (?) 1415, April—Mai?]

Rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4902 (= Vnb) f. 102.

Palacký, Docum. str. 111—112 č. 68 (z Vnb) = Mareš str. 193 č. 74 = str. 218—219 č. 74[2] = str. 125—126 č. 74[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 78—80 č. 28 = Flajšhans, Listy str. 118—119 č. LXXI.

Latinský překlad Palacký, Docum. str. 112—113.

List byl odeslán teprve dne 9. června, ale Hus praví, že ho již dávno choval u sebe a že zpěv v něm položený složil v prázdné chvíli; poněvadž pak do Kostnice byl dopraven teprve krátce před 9. čer. a zde sotva měl hned čas volný, psán list i zpěv patrně na Gottliebách. Srvn. č. 127.

Urozenému panu Jindřichovi z Dubé,[1] věrnému a milému pánu mému.

Pacem suam Ihesus Christus det vobis.

Již tě, pane milý, pánu bohu porúčiem, jehož sě boj jako najmocnějšieho pána, jehož miluj jako najlepšieho otce, k němuž vždy myslí, skutky i žádostí najviece tiehni, pro něhož hřiechu sě pilně varuj, pro něho, což dobrého móžeš, čiň, pro něho protivností světských sě nestrachuj. Oně jest pán, jenžť stojí za škody bez omylu; oně svého slúhy věrného neochudí, nezemdlí, nepokazí, ale čím mu viece slúží, viece ho zbohatí, posílí a polepší. Oně sám sebe před sluhú zapřieti nemóže, oně slúhy konečně po sobě vně[a] neostaví, neb jest[b] řekl[2]: „Kdež jsem já, tu bude i slúha mój“. Oně nižádnému věrnému slúze odpuštěnie nedává, ač ho nepotřebuje, neb jemu zbožie a ztravy nemóž ubýti. On prve jest poslúžil slúze, než slúha jemu; on pro slúhu ohavnú smrtí jest umřěl a ukrutnú, haněnie trpěv,[c] rúhánie, mrskánie, rvanie i plvánie. Ó, kterak biedný sluha jest, jenž nesmie přiezni, zbožie neb haněnie pro takého pána považiti! Nevie, že co chce biedně zachovati, to i větčie dobré musí potratiti. Zde zachová biednú, malú, vratkú[d] lidí přiezeň, a po smrti vpadne ve všech[e] lidí, i ďáblóv i angelóv nepřiezeň; a tak pro maličkú přiezeň ztratí věčnú radost i přiezeň.

[a] vine *Vnb.* — [b] *ve Vnb za tím škrtnuto* l. — [c] trpělo *Vnb.* — [d] wrapku *Vnb.* — [e] wpadne w bez wsech *Vnb.*

[1] *Jindřich Škopek z Dubé, přední milec krále Václava a přítel Husův; srvn. č. 127 a 130.* — [2] *Joh. 12, 26; srvn. podobné myšlenky a citáty v listě pánům Janovi z Chlumu a Václavovi z Dubé č. 151.*

To po smrti my shledáme,
počet z skutkóv, který dáme,
vážiec málo boha svého,
chrániec velmě těla svého,
jež po hřiechu přieliš pasem,
slúžiec bohu jedno hlasem.
Radost věčnú chceme mieti,
jako kočka ryby jiesti,
jichž loviti ráda nechce.
Té sě rovná každý lehce,
smilný, lění i lakomý,
lstivý, lživý i protivný;
pyšný leze také po těch;
již jest řeči dosti o thěch.
Z těch ty počtu nebuď, pane,
na tě bóh pán ať nesáhne.
Pojez sýra s mú pamětí,
tlumok s[f] sedlem rač přijéti.
Bóh odplata rač tvá býti,
dada v ctnostech[g] velmě týti,
aby Hus tě[h] pomohl také
Jindřich býti viery svaté
a skonati v bohu. Amen.

Ve Vnb pod adresou červené: Magistri Johannis Hus'.

123.

Pan Jindřich Škopek z Dubé M. Janovi Husovi píše list neznámého obsahu.

[1415. Apr.—Mai.]

Ztracen: zmínka o něm v listě Husově č. 130, z níž se také dovídáme, že Husovi dodán dne 12. června; podle toho nutno ho klásti asi do doby svrchu naznačené.

124.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: jest spokojen s výsledkem prvého, třebas bouřlivého slyšení, dává některé pokyny a vyslovuje obavy o slyšeních dalších.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáku, 1415. Juni 5.]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 97; rkp. kapitul. knih. N 48 (= Cpl) f. 79—79′; rkp. Vídeňské dvorní knihovny 4524 (= Vdn) f. 87′—88; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 160—160′; rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 90′—91; rkpis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 22—22′; rkpis. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 206—206′ (frgm.); jiný rukopis zastupují Ep, (Op).

Epistolae f. G 5—G 5′ = Op I f. 69—69′ č. XXXVI = I² str. 88 č. XXXVI; značnou část cituje (volně a se změnami) Ant. et const. conf. f. G 6′—G 7;

---

[f] opraveno ve Vnb ze sl. — [g] ve Vnb mylně opraveno na ctnostných z původního ctnostech nadepsáním ných. — [h] hustě Vnb.

úryvek Seyfried str. 70 = Seyfried-Mylius str. 172; Palacký, Docum. str. 104 až 105 č. 63 (z M, Vdn, Vidb, Vnb, Cpl).

Český překlad Mareš str. 179 č. 68 = str. 202—203 č. 68[2] = str. 116 až 117 č. 68[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 74—75 č. 26 = Flajšhans, Listy str. 117 č. LXIX.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 64—65.

Deus[a] omnipotens dedit mihi hodie cor animosum et forte; deleti sunt iam[b] articuli duo.[1] Jam spero de gracia dei,[d] quod[e] plures delebuntur. Clamabant quasi omnes adversum[f] me,[f] sicut[g] Iudei adversus[h]
Vidb Ihesum. [i]Adhuc non venerunt ad primum, scilicet quod confiterer[i] omnes articulos esse scriptos in tractatulis.

Male fecistis, quod presentastis tractatum[k] Contra occultum[l] adversarium,[2] cum tractatu De ecclesia.[3] Nichil presentetis, nisi tractatum Contra Stanislaum[4] et Contra[m] Palecz.[5] Bene factum est, quod principes[n] postulaverunt,[o] quod[o] ipsis[p] liber meus restitueretur[q]; nam aliqui clamabant: „Comburatur“, et presertim Michael[r] de Causis,* quem audivi.
6' Us *Non[s] consideravi,[t] quod haberem in tota multitudine cleri amicum,[u] preter Patrem[v] et unum doctorem Polonum,[x] quem[y] nosco.[w] Episcopo[x]
Vdn Luthomislensi[x] [z]regraciatus** sum de bona promocione, qui non plus[y] dixit, nisi[y]: „A co sem tobě[z] učinil[aa]?“

Valde gratus sum, quod[bb] articulos[1] sic recollegistis,[cc] et bonum est eos publicare et rescribere[dd] sub illa forma etc.[n]

---

* *V M in marg. červené:* ‚Michael‘. — ** *V M in marg. červené* ‚Luthomislensis‘.

[a] Dominus *Vidb, Ep, Op; v Cpl iniciálka zatímní.* — [b] *chybí v M, Vdb, Vdn, Vidb, Vnb.* — [c] *chybí v Cpl.* — [d] de gr. dei iam spero *Vidb.* — [e] *v M za tím škrtnuto:* vel. — [f] *chybí v M, Ep, Op;* clamabant omnes quasi Judei *Vdb.* — [g] sicud *Cpl, Vdn, Vnb;* quemadmodum *Ep, Op.* — [h] adversum *Vidb, Vdn, Cpl.* — [i] confiterentur *Ep, Op.* — [k] *v M opraveno z* tractatulum; *Cpl:* tractatulum. — [l] ocultum *Cpl, Vdb, Vdn, Vnb.* — [m] *chybí ve Vdb, Vnb.* — [n] *chybí v Ep, Op.* — [o] ut *Ep, Op.* — [p] eis *Ep, Op.* — [q] *ve Vdb před tím škrtnuto* daretur. — [r] M *ve Vnb, a nad tím jinou rukou* ychael. — [s] *tím slovem začíná Us.* — [t] *v Us opraveno z* consideramini. — [u] *v M opraveno z* amicum cleri. — [v] *chybí v Us.* — [w] novi *Ep, Op; v Us chybí.* — [x] Luthomysl. *Vdn;* Litom. *Us;* Luthom. *Vidb;* Lutemissl. *Ep, Op.* — [y] *v M za tím škrtnuto* respondit. — [z] to *Vnb.* — [aa] *další (až po* Distinccionem *v pozn* [gg]*) chybí v Us.* — [bb] quia *Vdn.* — [cc] recoleg. *M, Cpl, Vdb, Vnb.* — [dd] scribere *Vdn;* describere *Ep, Op.*

[1] *Nelze dnes zjistiti, které články Hus míní.* — [2] *Contra occultum adversarium, Op I f. 135—143'.* — [3] *De ecclesia, Op I f. 196'—255.* — [4] *Contra Stanislaum, Op I f. 265 až 302.* — [5] *Contra Palecz, Op I f. 255'—264'.* — [6] *Týká se toho, že Ludvík falckrabí a Friedrich Norimberský odevzdali dne 5. června koncilu jménem Zikmundovým některé spisy Husovy s výhradou, že jim budou navráceny; v. Palacký, Docum. 275.* — [7] *Patrně táž osobnost blíže neznámá, jíž Hus také jinde vzpomíná; v. zvl. č. 135—138 a také 114.* — [8] *Neznámo, kdo míněn; mohl by to býti Polák Paulus Wladimiri (na něhož myslí Bartoš, Zl. Pr. 1915 str. 461 při předešlém), ale i to jest jen vrátká domněnka.* — [9] *Jan Železný.* — [10] *Na něž Hus v žaláři odpovídal.*

Dixerunt presidentes,[cc] quod habebo[dd] aliam publicam audienciam.[ee] Distinccionem[ff] de ecclesia noluerunt[hh] audire. Salutetis fideles dominos[v] et[v] amicos[ii] veritatis, et[v] oretis[v] [v] deum[v] pro[v] me,[v] quia[v] necesse[v] est.[v] * 79′ C

* Estimo,[kk] quod non admittent michi sentenciam sancti Augustini * 22′ V * 91 V de ecclesia et de[ll] predestinatis membris et prescitis[mm] et de malis prelatis. O si michi daretur[nn] audiencia, ut responderem argumentis * ipsorum,[oo] quibus vellent impugnare[pp] articulos in tractatulis[qq] positos! Estimo, quod multi, qui clamant, obmutescerent.[rr] Sicut[ss] fuerit voluntas in celo,[tt] ita fiat.[uu] * 206′

Magister Hus.[vv]

V M a Vbn červenė psaný, v Cpl, Vdn a Vidb černė psaný nadpis: Refert[ww] successus audiencie prime tumultuose, que[xx] fuit feria 4ª ante eclipsim solis eiusdem anni. Epistola 26.[yy]

125.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: těší se, že traktát Contra occultum adversarium byl jim vrácen, vzpomíná slyšení ze dne 7. června a svých neduhů a dává některé pokyny.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáku, 1415, Juni 7].

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 97—98; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 88; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 160′ až 161; rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 91; rkp. kapit. N 48 (= Cpl) f. 79′; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 5′—G 6′ = Op I f. 69′ č. XXXVII = I² str. 88 č. XXXVII; Palacký, Doc. str. 108—109 č. 66.

Český překlad Mareš str. 220—221 č. 89 = str. 249 č. 89² = str. 143 č. 89³ (vesměs jen první část) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 76—77 = Flajšhans, Listy str. 118 č. LXX.

V rkpech i starších vydáních hned za tímto listem bez nějakého přerušení nebo označení následuje list č. 148, proto list tento bývал pokládán za první část onoho (č. 148) a kladen do doby pozdější; že jest to list samostatný a že byl psán asi dne 7. června, ukázal Novotný, Listy Husovy str. 65—67.

[cc] *ve Vdb před tím škrtnuto* pro. [dd] habeo *Vidb, Vdb, kde před tím psáno* h; haberem *Ep, Op.* — [ee] *zde opět začíná Us.* — [ff] nolebant *Us;* eam noluer. *Ep, Op.* — [gg] *ve Vdb za tím škrtnuto* quia necesse est. — [hh] Existimo *Ep, Op.* — [ii] *chybí ve Vnb.* — [ll] et de presc. *Vdb, M.* — [mm] daretur michi *Us.* — [nn] eorum *Cpl.* — [oo] impugn. *Cpl, Vdn;* impungn. *Vdb, Vnb;* inpung. *Us.* — [pp] tractatibus *Vidb.* — [qq] obmutes. etc. *Vdb.* — [rr] sicud *Cpl, Vnb.* — [ss] in celis *Us;* in celo voluntas *Cpl, Vdb.* — [tt] sic fiat *Vnb, Vdn;* ita fiat Amen *Us, Ep, Op.* — [uu] *jen ve Vnb jinou rukou na pravém kraji.* — [vv] Reffert *Vdn, Vnb.* — [ww] que — [xx] 26 *jen v M.*

Valde gratus sum, quod Occultus[a] est[1] ocultus[b] et sic de aliis. * Hiis diebus de bonis plus comedi,[c] quam a festo[2] Pasce[d] usque ad[e] diem[f] dominicam preteritam.[3] Estimabam,[g] quod in concilio esset maior disciplina et honorificencia.[4]

Dominus meus[h] Johannes[5] benedicatur in eternum. Si scirem,[i] quomodo valet Barbatus[j] Jeronimus,[k] qui noluit obedire consilio[l] amicorum.

* 98 M Ex quo habent librum meum, [m] iam non indigeo ista cartha.[m] Copiam primorum articulorum[7] cum probacionibus servetis. Si opus erit[n] pro aliquibus articulis probacionibus,[o] ibi assignabitis.[p] Et in istis erit maxime

1 Vidb in[q] illo [r]articulo[r]: Homo[s] virtuosus quidquid[s] agit, agit virtuose.

Iam me vexat[t] dolor dencium, et in castro[q] vexavit vomitus ** cum cruore, cum dolore capitis et calculo. Hec sunt pene debite pro peccatis et signa dileccionis dei[u] ad me.

126.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: děkuje za přízeň, vzpomíná někdejších křivd a urážek Pálčových a po zmínce o děsivých snech připomíná zlé předtuchy přátel před odjezdem.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 9.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 94—95; rkp. dvorní knih. Víd. 4524 (= Vdn) f. 86′—87; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 158′—159; rkpis téže knih. 4916 (= Vdb) f. 20′—21; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 206 až 206′, 207′ (úryvkovitě); rkp. kapit. knih. N 48 (= Cpl) f. 78—78′; malý

---

* *V M při tom poznamenáno (jako by to patřilo k textu):* ‚Id est tractatus de occulto adversario etc'; *v Ep i Op in marg.:* ‚Id est tractatus contra ocultum adversarium'. — ** *V M in marg. červeně:* ‚De doloribus eius'.

[a] Ocultus *Vnb, Vdn, Cpl, M, kde přetrženo.* — [b] occultus *Vidb, Ep, Op;* et sic de aliis *chybí v M.* — [c] plus comedi de bonis *Vdn;* plus de bonis com. *Vbn.* — [d] Pasche *Vidb, Vnb, Ep, Op.* — [e] *chybí ve Vnb.* — [f] *chybí v Cpl, Vdn.* — [g] Aestimaveram *Ep, Op.* [h] *v M opraveno z* Johannes meus. — [i] Libenter scirem *Ep, Op; v M* si scirem *chybí.* — [k] *jen v M.* — [l] concilio *Cpl.* — [m] ista carta *Vdn, Vidb, Vnb;* carta ista *Cpl.* — [n] fuerit *Cpl, Ep, Op.* — [o] probandis *Vdn;* probationibus pro al. art *Ep, Op.* — [p] asignabitis *M.* — [q] *chybí v Ep, Op.* — [r] ille articulus *Ep, Op.* — [s] quicquid *Vidb, Vnb, Ep.* — [t] me non vexat *Vnb.* — [u] dei dilecc. *Vnb.*

[1] *Míněn traktát Contra occultum adversarium (Op I f. 135 n. = I² str. 168), jenž koncilu 5. června podán; v č. 125.* — [2] *31. března.* [3] *To jest nepochybně 2. června. Výrok ten učinil Hus ve shromáždění sboru dne 7. června, v. Petr z Mladoňovic (Palacký, Docum. 281) a listy z 26. června a 5. července zde č. 153 a 163.* — [4] *Jan z Chlumu.* — [5] *M. Jeronym Pražský.* — [7] *Míněny asi první články Pálčovy o církvi, na něž Hus ve vězení odpovídal; v. Palacký, Doc. 204 až 224.* — [8] *Jest to 29. z článků vyňatých z traktátu De ecclesia; v. Palacký, Docum. 214.* — [9] *Gottlieben.*

zlomek v rkpe dvorní knih. Vídeň. 4313 (= Vind) f. 283—284 (= Ep?), jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 2—G 3 Acta martyrum (1550) str. 137—139 Actiones et monim. f. 30—32 Camerarius str. 224—226 č. VI = Op I f. 68—68 č. XXXIII = I² str. 87 č. XXXIII; konec (mylně ho vztahuje k Husovi) Seyfried str. 49—60 = Seyfried-Mylius 122; Palacký, Docum. str. 110—111 č. 67 (z Cpl, M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 191—192 č. 73 = str. 216—218 č. 73² = str. 124—125 č. 73³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 81—84 č. 29 = Flajšhans, Listy str. 119—121 č. LXXII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 67—70; rkpis Us má dopis roztržen na několik zlomků (patrně jak z různých lístků opisováno, v. o tom úvod), proložených úryvky listů jiných. Jeden zlomek zachovaný pouze v něm (upozornil na to také Sedlák, Něk. textů III str. 6 n.) vložen v tomto vydání na to místo, kde se čte v rkpe.

Consilium domini diligo super aurum et thopasion. Unde spero de misericordia Ihesu Christi, quod [a] dabit michi spiritum suum ad standum in veritate Oretis[b] deum.[c] Nam „spiritus[d] promptus est, caro autem infirma“. Dominus omnipotens sit [*] merces eterna dominorum meorum, qui constanter, firmiter et fideliter stant pro iusticia; quibus dabit deus in regno Boemie[f] cognoscere[g] veritatem, quam ut sequantur,[h] necesse est ipsos[i] redire ad[k] Boemiam,[f] postponendo vanam gloriam et sequendo regem non mortalem, miserum, sed regem glorie, qui dat vitam eternam. O quam grata manus porreccio fuit[l] domini Johannis,[2] qui non est verecundatus michi misero manum[m] porrigere,[n] tam abiecto[o] heretico et inferrato[p] et quasi ab omnibus[q] inclamato.[r] 95 M

Iam forte non multa loquar vobiscum. Ideo salutetis tempore, quo videbitis, omnes fideles[s] Boemos.[f] Palecz [*] venit[t] ad me[u] in maxima infirmitate[3] in carcere[v]; salutacio[w] fuit ista coram comissariis,[x] quod non

---

[*] *V M in marg. červeně:* ‚Palecz salutacio‘.

[a] *Ep, Op začínají:* Dominus vobiscum: *v Cpl iniciálka jen prozatímní.* — [b] topasion *Cpl:* topasium *Ep, Op.* — [c] domini Ih. Chr. *Vdn.* — [d] *ve Vidb jinou rukou nad patrodním et.* — [e] *chybí v Cpl.* — [f] Bohem. *Ep, Op.* — [g] congnoscere *Vidb:* recognoscere *Cpl:* recongn. *Us.* — [h] sequamur *Us.* — [i] eos *Cpl, Us, Ep, Op.* — [k] in *Ep, Op; v Us chybí.* — [l] manus fuit porreccio *M:* fuit manus porr. *Ep, Op.* — [m] manum michi misero *Vdb.* — [n] porigere *Cpl.* — [o] abiecta *Us.* — [p] inferato *Vdb.* — [q] hominibus *Us.* — [r] *Zde v Us vloženo:* non consideravi učinil z *č. 124, a další čte se až na f. 206.* — [s] Boemos fideles *Vidb.* — [t] *chybí v M, Cpl, Us, Vdn, Vidb.* — [u] ad me venit *Vdb.* — [v] in carcerem; eius salutacio in max. mea infirm. *Ep, Op.* — [w] salut. in carcere fuit *Vdn; v Us za tím škrtnuto:* futista. — [x] commiss. *Cpl, Vidb, Ep, Op.*

[1] *Mat. 26, 41.* — [2] *Jan z Chlumu podal dne 8. června Husovi, když odváděn do vězení, ruku (v. Petr z Mladoňovic, Palacký, Doc, 314).* — [3] *Totiž v prosinci 1414 či lednu 1415, o tom zmiňuje se Hus již v č. 108 a 116; o výrobu v. č. 146.*

Vidb surrexit periculosior hereticus a nativitate Christi, preter Vicleff,[y] quam tu.[z] Item dixit, quod omnes, qui meum sermonem[aa] visitaverunt, sunt infecti ista heresi[1]: Substancia panis materialis remanet[bb] in sacramento altaris. Cui dixi: „O Magister, quam graviter[cc] me salutasti, et quam gra-
Vdb viter peccas! Ecce, moriar, * vel forte consurgendo comburar. Quid ergo
Cpl dabitur muneris tibi[dd] in Boemia“[2] etc.[3] * Istud forte non debui scribere, ne forte[ee] videar ipsum[ff] male[gg] odire. Viaticum[hh] meum nescio quomodo disponere etc.[hh]

Us * Semper habui in corde meo[4]: „Nolite confidere in principibus“ etc.[ii] Et iterum[5]: „Maledictus homo, qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum“.[kk]

Propter deum, sitis cauti[ll] in statu et redditu[mm]; literas non portetis, libellos per amicos sparsim dirigatis.[nn] Sciatis[oo] pro certo, quia[pp] magnam pugnam[qq] habui cum sompniis,[rr] ne ad ipsa declinarem[ss]; nam evasionem pape[7] ante sompniavi, et post narracionem dominus Johannes[tt] statim in nocte dixit: „Vobis papa redibit“; captivitatem[uu] Magistri Jeronimi[vv] eciam,[e] licet non in forma. Omnes carceraciones, quo
Vdn ducar[ww] et qualiter, patuerunt, * licet non precise[xx] in forma. Serpentes multi[yy] sepius[zz] apparuerunt, habentes[bc] capita eciam[bd] in cauda, sed nullus potuit me mordere, et multa alia.

Ista scribo, non quod me estimem[be] prophetam et[bf] extollam,[bg] sed ad dicendum[bh] vobis, quod temptaciones habui[bi] in corpore[bk] et in mente,[bl] et maximum[bm] timorem, ne transgrederer[bn] mandatum domini[e] Ihesu[bo] Christi.[bp]

Iam recogito[bq] verbum Magistri Jeronimi,[vv] qui dixit: „Si venero ad

---

[y] Vikleph *Us;* Wicleff *Vdb;* Wikleff *Vdn;* Wy *Vidb.* — [z] quam Wicleff et ego *Ep, Op.* — [aa] serm. meum *Cpl.* — [bb] manet *Vidb, kde celé znění článku vtěsnáno na okraj.* — [cc] *v M opraveno z* grave. — [dd] dab. tibi muneris *Vdb, Us;* muneris dabitur tibi *Ep, Op.* — [ee] *chybí ve Vdn.* — [ff] *chybí v M, Vdb, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [gg] eum *Cpl.* — [hh] male forte obire *Us.* — [ii] Viaticum disponere etc. *má jediný Us.* — [kk] *chybí ve Vidb.* suum etc. *Us.* — [ll] caute *Us.* — [mm] reditu *Cp, Vdb, Vidb, Ep, Op;* in redditu *Us.* — [nn] *zde Us vkládá:* Domino Henrico Skopek — ociosus eram, *v. č. 127, a pokračuje pak s texty ostatními.* — [oo] Scitote *Vind, jenž tím slovem začíná.* — [pp] quod *Cpl, Vind, Ep, Op.* — [qq] pugnam *Cpl, Us, Ep, Op.* — [rr] sopnis *Us;* somniis *Vidb, Ep, Op.* — [ss] exclamarem *Vind, Ep, Op.* — [tt] a Chluma dodává *Vind; místo* dom. Joh. *v Us řada písmen, snad napodobení tajného písma, v. o tom v úvodě.* — [uu] captivitas *M, Vidb, Vdb;* captivita *Vdn;* Deinde eciam captivitatem *Vind, Ep, Op.* — [vv] *v M opraveno z* Jeronimii. — [ww] ducat *Us.* — [xx] *chybí v M, Cpl, Vdb, Vind, Ep, Op; ve Vidb opraveno z* forma precise. — [yy] serp. sepius multi *Us.* — [zz] *chybí v M.* — [bc] sepius habentes *Us.* — [bd] et *Us; v M před tím škrtnuto* in. — [be] esstimem *Us;* estiment *M.* — [bf] aut me *Vind, Ep, Op.* — [bg] *v M za tím škrtnuto* alia. — [bh] narrandum *Vind.* — [bi] habui tempt. (tentac.) *Vind, Ep, Op.* — [bk] corde *Us.* — [bl] *tím končí Vind.* — [bm] *v Us před tím škrtnuto* auxilium. — [bn] transcenderem *Cpl.* — [bo] Jesu *Vidb, Ep, Op.* — [bp] Cristi *Vdb;* Christi etc. *Us.* — [bq] recordor *Vdb.*

[1] *Jest první článek Wyclifův; i o tom mluví Hus také jindy; v. č. 104 a 143.* — [2] *Ps. 145, 2.* — [3] *Jerem. 17, 5.* — [4] *Jan XXIII.*

concilium, estimo, quod non revertar". Ad me eciam dixit quidam[br] bonus[bs] sartor[bt] Andreas Polonus[*] valedicendo me: „Buoh[bt] buď[bu] s tebú! Zdáť mi sě, že sě nevrátíš".[bv]

Milý, v bohu[bw] věrný[bx] a ustavičný[by] rytieři, pane Jene,[9] dajť král[bz] ne Uherský[ca] ale nebeský[cd] odplatu[ce] věčnú za tvú vieru a pilnost,[cf] kterúž máš se mnú.[cg]

V Cpl, Vdn a Vidb nadpis (černým inkoustem): ‚Respondet super intimatis sibi, ut stet in veritate cum relacione improperiorum[ch] sibi ante[ci] factorum,[ck] referens[cl] suas visiones de modis captivitatis et vinculorum'. *V M, Us, Vdb nadpisu není, nadpis v Ep původu pozdního.*

127.

M. Jan Hus panu Jindřichovi Škopkovi z Dubé: napomíná, vzpomínaje svých slov před rozloučením, k řádnému životu.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáku, 1415], Juni 9.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 100; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 89; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 162; rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 92'; rkpis kapit. N 48 (= Cpl) f. 80—80'; rkpis univ. knih. XI D 9 f. 206' (jen první část).

Epistolae f. H 1—H 1 (česká část v lat. překladě) = Op I f. 70' č. XLII = I[2] str. 90 č. XLII; Erben III str. 281 č. 9 (z M) = Duch str. 182 č. 9; Palacký, Docum. str. 113 č. 69. — Mareš str. 194 č. 75 = str. 219 č. 75[2] str. 120 č. 75[1] — Flajšhans, Listy z Kostnice str. 85 č. 30 — Flajšhans, Listy str. 121 č. XXVI. — Latinský překlad Ep, Op, v. svrchu; Palacký, Docum. str. 113.

Lístek tento, pro p. Škopka určený, byl poslán patrně současně s listem č. 126 přátelum v Kostnici, aby od nich byl doručen adresátovi; pro ně určen také začáteční přípisek nepochybně na zevní straně listu nebo v listě č. 126 připojený, jak svědčí rkpis Us, obsahující právě jen tento přípisek (vložený do č. 126), nikoli vlastní list Škopkovi, v. o tom v úvodě.

Současně s lístkem tímto byl teprve odeslán list č. 122, již dávno dříve napsaný.

[br] *chybí ve Vdb.* — [bs] *ve Vidb před tím škrtnuto* homo. [bt] Bóh *M.* [bu] *chybí ve Vdn.* — [bv] nevrátíš etc. *Cpl.* [bw] v buohu *Vdb.* — [bx] *chybí v M, Cpl, Vdb.* [by] *ve Vidb před tím škrtnuto* stateční. — [bz] *v Us za* král *zase řada písmen, jež asi mají znamenati* ne uherský, *načež — vše další chybí — připojeno:* Rogo, petatis — memoria etc.: *v. č. 158.* [ca] nebeský, ale ne uherský *Cpl.* — [cd] otplatu *Cpl. Vidb.* — [ce] práci *Cpl.* — [cf] se mnú etc. *Vdb.* [cg] prius *Vidb.* — [ch] inprop. *Vdn.* [ci] per Palecz *dodává Vidb.* — [ck] refferens *Vdn.*

[*] *Blíže neznámý.* — [9] *z Chlumu.* [10] *Zikmund.*

Domino * Henrico Skopek[a] literam pargameni dirigatis, quia in sui memoriam semper eam in carcere servavi, et composui illum[1] cantum,[b] quando fui ociosus.[c] Králi[d] slavný,[2] Christe dobrý etc.[d]

v Cpl * Pane Jindřiše,[e] věrný v bohu přieteli! Pomni, cos dobrého sě ote mne[f] naučil, a plň, aby v radost věčnú[g] skoro přišel. Pomni, žeť sem řekl[h]: „Ufám[i] bohu, že[k] mi dá větčí[l] pokušenie trpěti“.[3] Psán list v neděli před[m] svatým Vítem,[4] v čakání smrti.

V M červený nadpis: ‚Petit ultimo cantum, quem composuit, domino Skopkoni de Vsti presentari in sui memoriam in Latino et Boemico cum nota‘; *ostatní rkpy nadpisu nemají.*

128.

M. Jan Hus panu Janovi z Chlumu: prosí, aby mu ještě zjednal slyšení podle slibu králova, děkuje za jeho služby, prose, aby setrval do konce, a připojuje pozdravy přátelům i některá přání.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni post. 8 (10?).]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 96—97; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 87—87′; rkpis téže knih. 4557 (Vidb) f. 159′—160; rkpis téže knih. 4902 (= Vnb) f. 190—190′; rkpis téže knih. 4916 (= Vdb) f. 21′—22; rkpis kapitulní knih. N 48 (= Cpl) f. 79; rkpis univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 206′ (necelý); jiný rukopis zastupují Ep. (Op):

Epist. f. G 4—G 4′ = Op. I f. 69 č. XXXV = I² str. 88 č. XXXV; Palacký, Docum. str. 101—103 č. 60 (z Cpl, M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš, str. 188 č. 71 = str. 212—213 č. 71² = str. 122—123 č. 71³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 86—88 č. 31 = Flajšhans, Listy str. 121—122 č. LXXIV.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 67—70.

---

* *Ve Vnb in marg. červeně:* ‚Skopek‘.

[a] *v M opraveno ze* Skopecz — [b] illum in cantu *Us.* — [c] ociosus eram *Us*; occiosus *Vdn.* — [d] Králi — etc. *jen ve Vidb.* — [e] Jindřišě *M, Us.* — [f] ote mne sě *Vnb*; co dobrého ote mne si sě *Vdn.* — [g] nebeskú *Cpl.* — [h] řekl *M, Us.* — [i] Ufámť *Vnb.* — [k] žeť *Cpl.* — [l] žeť viece *Cpl*; větčie *Vidb, Vdn*; většie *Vnb.* — [m] před *Vidb, Vdn.*

[1] *Míněn patrně zpěv, složený Husem pro pana Skopka a připojený k číslu 122, nikoli píseň následující.* — [2] *Píseň tato (otiskl Nejedlý, Hus. zpěv 819 n.) v 16. stol. (u Táborského) připsána Husovi, ale Nejedlý, Předhus. zpěv 220—221, Hus. zpěv 601 n. autorství Husovo odmítá, ač, třeba tradice pozdní, důvody nezcela přesvědčivými. Zmínkou touto, třeba v jediném rkpe zachovanou, přibývá svědectví, pro něž bude nutno otázku revidovati.* — [3] *Před loučením za pobytu v Čechách; narážka na to již v č. 105.* — [4] *Dne 9. června.*

[*] Amice in Christo karissime[a]! Disponatis adhuc, quod[b] omnes domini[c] accedant regem[d] et concilium, quod sicut[e] dixit[e] rex[f] et concilium[f]: „In[g] futura audiencia scribetur tibi breviter, et tu respondebis ad illud“, quod[b] illud faciat rex[f] cum concilio; et ad hoc possunt eum et concilium ex ipsorum dicto agitare, quia[h] ibi cum dei adiutorio veritatem expresse dicam. Qui affecto[i] pocius igne[j] consumi in corpore, quam sic[k] nequiter per eos occultari,[l] ut sciat totus christianismus,[m] quid dixerim finaliter.[n] Rogo dominos meos propter deum, quod[b] faciant, suam diligenciam et[o] constanciam finaliter ostendentes. Spes mea[4] in domino semper firma est.[p]

Domine Johannes,[5] graciosissime fautor et fidelissime, deus[q] sit merces tua! Rogo, non recedas, nisi finem videris consumatum.[r] [*] O[s] utinam conspiceretis[t] me duci ad ignem pocius, quam sic[f] dolose[u] suffocari[v]! Ego adhuc semper[w] spem[wa] habeo, quod deus omnipotens potest me eripere sanctorum meritis de manibus eorum. Si cras ducar ad audienciam, significetis. [illegible] Amicos omnes salutabitis[illegible] in regno, petendo, quod[illegible] orent deum[x] pro me: si in carcere fuero, ut sine tedio humiliter[y] [*] mortem expectem. Magistros hortabimini, ut stent in veritate, et socios, virginem[6] Petram[z] cum eius familia, Magistrum Jesenicz,[aa] dicendo sibi, quod[b] ducat uxorem. Girzikonem[bb] meum[7] et Plebanum[8] rogabitis, ut sint contenti, quod[cc] eis pro servicio non satisfeci, quia non potui, et quod[illegible] ipsi salutent amicos, et[illegible] amicas[illegible] meas[illegible] in Christo[ff] et[illegible] petant[hh] deum[ii] pro[y] me.[y]

Qui concesserunt pecunias,[9] nescio, quis[kk] solvet eis preter[ll] dominum Ihesum[mm] Christum, propter quem concesserunt. Optarem tamen,

[a] *v M opraveno z původního:* karissime in Christo; carissime *Cpl, kde iniciálka A jen prozatímní.* [b] ut *Ep, Op.* [c] sicud *Cpl, Vnb.* [d] *chybí v Ep, Op.* [e] sicut dominus rex et concilium promiserunt dicentes, quod in. *Ep.* — [f] *chybí ve Vdb.* — [g] agittare *Cpl;* cogere *Ep, Op.* [h] afecto *Cpl; tím slovem počíná Us.* [i] igne pocius *Us, Vdb, Vidb.* — [j] *chybí v Us.* [k] occultari *Cpl, Vdn.* [l] christianissimus *M, Vdb;* cristianismus *Us.* — [m] *další (až po* O utinam, *v. pozn. s) chybí v Us.* — [n] suam (et *chybí*) *v Ep, Op.* — [o] spes mea semper in domino firma fuit est *Vdb.* [p] *ve Vnb touž rukou nad řádkem.* [q] consumatum etc. *Vidb.* [r] *tím začíná opět Us.* — [s] conspiceres *Vdb;* aspiceretis *Us.* — [u] *chybí v Vnb;* dolose sic *Vdb.* — [v] suffocare *Ep, Op; Us zde končí.* [w] *chybí v M, Vdb, Ep, Op.* [x] *chybí ve Vdn.* [y] dominum *Ep, Op.* — [z] *chybí v Cpl.* — [z] Pe *Vidb.* — [aa] Jessenicz *Cpl, Vdb, Vdn, Vnb;* Jessenitz *Ep, Op.* — [bb] Girziconem *Vdb;* Girikonem *Vnb;* Guzikonem *Ep, Op.* — [cc] quia *Ep, Op.* — [dd] *chybí ve Vidb.* — [ee] meos *Vidb.* — [ff] *tím slovem končí Vdb.* — [gg] ut *Vdn, Vidb; v Cpl chybí.* — [hh] orent *Ep, Op; v Cpl chybí.* [ii] *chybí v Cpl, Vdn.* — [kk] qui magis *Ep, Op.* — [ll] quam dominus Jesus Christus *Ep, Op.* — [mm] Jesum *Vnb.*

[1] *Páni v Kostnici přítomní.* — [2] *Zikmund.* — [3] *Přípověď tu dal (se souhlasem Zikmundovým) kardinál Zabarella (Petr z Mladoňovic, Palacký, Docum. 309 n.).* — [4] *Srvn. Ps. 61, 8: Spes mea in deo est; 2. Cor. 1, 7: ut spes nostra firma sit.* — [5] *Jan z Chlumu.* — [6] *Petra z Říčan; v. č. 132.* — [7] *Jiřík, žák ve službách Husových, v. č. 86.* — [8] *Jiný žák ve službách Husových, zvaný Plebanus (farář?), v. č. 86.* — [9] *Na cestu do Kostnice.*

quod[nn] aliqui diciores componerent et solverent pauperioribus. Sed timeo, ne illud impleatur in aliquibus: „Co s očí, to s mysli.“[oo]

V M červeně, ve Vnb nejprv černě a pak znovu červeně, v Cpl, Vdn a Vidb černě psaný nadpis, jehož užito i v Ep, Op: Rogat[pp] per dominos adhuc[pp] audienciam sibi procurari[qq] et[rr] regem ad illud[ss] et concilium[tt] sollicitari.[uu]

129.

M. Jan Hus přátelům v Čechách: napomíná k řádnému životu, k vděčnosti svým šlechtickým ochráncům i králi Václavovi a k lásce k Betlemu.

[V Kostnici], v žaláři [u Bosáků, 1415] Juni 10.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 72—73; rkp. dvorní knih. ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 122—123′; rkpis téže knihovny 4557 (Vidb) f. 145′—146′ (necelý); rkp. téže knih. 4902 (= Vnb) f. 102′—103; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 219—220; rkp. kapit. knih. N 48 (= Cpl) f. 97′—99; rkp. Křížovnické knih. XXII A 4 (= Cr) f. 400—405; rkp. gymn. knih. ve Freiberce (= Fr) f. 108—110; jiný rkpis zastupuje prvotisk v Passionále Jenském (= J). — Latinský překlad místa: ‚O M. Jeronymovi — nestatečného učiniť‘ v rkp. Vid. 4313 (= Vidn) f. 283 (z tisku?).

Passionál Jenský f. 40a—41a; vydání z r. 1525 (E 1) f. A 6′—A 8′ Heremíra f. B III′—B V′ = při novém vydání života Husova v 16. stol. (E 2) f. B 3′—B 5′ = Postilla 1563 f. 244′—245 — Postilla 1564 f. 215—216; ČČM 1848, díl I. str. 413—415 (z Cr) = Českobratr. hlasatel 1849 č. 101 str. 570 až 571; Erben III 281—283 (z Vidb, M) = Duch Jana Husi str. 183—185; Palacký, Docum. str. 115—116 č. 71 (z Cr, Cpl, M, Vnb) = Mareš, Listy str. 197—198 č. 77 = str. 222—224 č. 77[2] = str. 128—129 č. 77[3] = (Horálek, Listy ze žaláře str. 11—13) = bibliofilské vydání Mánesa 1915 = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 89—92 č. 32 = Flajšhans, Listy str. 122—124 č. LXXV Flajšhans, O mučenících str. 12—16 č. 3.

Latinský překlad Tres epistolae f. A 8—B 2′ č. 3 = Epistolae f. D—D 2′ = Actiones et monimenta f. 28′—29′ (č. 3) = Acta martyrum (1556) 127—130 = Megalander (1586) f. E 7—E 8′ = v. d. Hardt IV, 330 (frg.) = Camerarius 215—216 = Op I f. 60—60′ č. XI = I[2] str. 76—77 č. XI; Palacký, Docum. str. 117—118.

[nn] s mysli etc. *Vdn.* — [oo] Iterum rogat *Ep, Op.* — [pp] *ve Vidb touž rukou nad řádkem, ve Vbn 2 (červ. psaném) a v Ep, Op chybí.* — [qq] sibi procurari audientiam *Ep, Op.* — [rr] atque *Ep, Op.* — [ss] id *Vdn, Vidb a oba Vnb.* — [tt] regem cum concilio ad illud ipsum *Ep. Op.* — [uu] solicitari *Vidb, Vnb 1 černě (psaný):* solicitandum esse *Ep, Op.*

Mistr Jan Hus, v naději slúha boží,[a] všem[b] věrným Čechóm,[c] jenž pána boha[d] milují a budú milovati, žádost svú[e] vzkazuje,[f] aby [*] pán 269*
buoh[g] dal jim v své[h] milosti přěbývati[i] i skonati a v radosti [*] nebeské[k] 101
na věky přěbývati[l] Amen.

Věrní a[m] v[n] bohu[o] milí páni, panie,[p] bohatí i chudí.[q] Prosím[r] vás[s] a napomínám, aby[t] [*] pána boha[u] poslúchali,[v] jeho[w] slovo velebili a rádi[x] 98
slyšeli a plnili. Prosím[y] vás,[z] aby pravdy boží,[aa] kterúž sem[bb] z božieho zákona[cc] psal a z[dd] řěčí svatých[ee] kázal[ff] a[gg] psal,[hh] aby[ii] sě[kk] [*] té[ll] drželi. 106
Prosím také,[mm] ač by kto ote[nn] mne slyšal[oo] na kázání[pp] neb súkromie
co[qq] proti pravdě božie,[rr] aneb[ss] ač[tt] bych kde psal,[uu] jenž, ufám[vv] bohu,
toho[ww] nenie, aby toho nedržal.[xx] Prosím také, ač[yy] kto viděl[zz] mé lehké[aaa]
obyčeje v mluvenie[bbb] neb[ccc] v skutciech,[ddd] aby sě jich nedržal,[eee] ale aby
za mě boha[fff] prosil, aby mi ráčil[ggg] odpustiti. Prosím, [hhh] aby kněží[iii] do-
brých obyčejóv[jjj] milovali a velebili a je[kkk] ctili, a zvláště,[lll] jenž[mmm] [*] pra- 109
cují v slově[nnn] božiem. Prosím,[ooo] aby[ppp] sě varovali lstivých lidí[qqq] a zvlá-
[*]ště[rrr] kněží nehodných, o nichž[sss] die spasitel,[ttt] že[uuu] sú v rúšě[vvv] ovčiem[www] 102
a vnitř[xxx] vlcie[yyy] hltaví.

Prosím[zzz] pánóv,[aaaa] aby své[bbbb] chudině milostivě činili a právě jie[cccc]

[a] buoží *Us.* — [b] všěm *Vdn.* — [c] Čechuom *Fr, J, E 1.* — [d] buoha *Cpl.* — [e] svú žádost *Cr.* — [f] *v Cr opakováno, druhé škrtnuto.* — [g] bóh *Vdn, Vnb, Cr.* — [h] svej *Cpl, Vidb;* vse *Us;* v mil. své *E 1.* — [i] přebývati *Vidb, Cpl, Cr, J;* přebývati — nebeské *chybí ve Fr.* — [k] nebeskej *Cpl;* nebeskej svej *Vidb.* — [l] přebýv. *Cpl, Cr, Fr;* přebývati na věky *J, E 1.* — [m] *ve Vidb na marg.* — [n] *chybí v Cpl.* — [o] buohu *Us;* pánu bohu *Cr.* — [p] a panie *Cr.* — [q] chudi a bohati *Cr.* — [r] Prosímť *Cr;* Prossim *Cpl a tak vždy.* — [s] *chybí v J, E 1.* — [t] abyste *Cr.* — [u] buoha *Us.* — [v] milovali *Cpl.* — [w] a jeho *Us, Fr.* — [x] raději *Cpl;* rádi slyšěli *Us;* rádi slyšeli i *Fr, M, Vdn, Vnb.* — [y] váss *Vdn.* — [z] pravdu boži *M, Cpl, Vdn, Vidb, Vnb, Cr;* boži pravdu *J, E 1;* pravdy božie *Us; v Cr chybí* boží. — [aa] jsem *Fr;* sem vám *Cpl.* — [bb] z zák. božího *Cr.* — [cc] *chybí v J, Vnb, E 1.* — [dd] z řeči sv. *Vnb, Vdn, Cpl, Cr, Fr, J; ve Vidb za tím škrtnuto* a. — [ee] kázal a *ve Vidb pod řádkem.* — [ff] *chybí v Cr.* — [gg] *v Cr chybí;* psall a kázall *Cpl.* — [hh] se *Cr, Fr, J vždy.* = [ii] *ve Vnb za tím škrtnuto* aby. — [kk] ode *Cpl, Vidb, Cr, J, E 1.* — [ll] slýchal *Cr;* slyšel *Us, J, E 1.* — [mm] kázánie *M, Cr, Fr.* — [nn] *chybí v Us.* — [oo] boží *M, Us, Vnd, Vnb, J.* — [pp] neb *Cr, Fr.* — [qq] pssall *Cpl.* — [rr] uffám *Us, Vdn, Fr, J;* doufám *Cr.* — [ss] že toho *Cr.* — [tt] nedržel *Us, Vdn;* nedržali *Cr.* — [uu] ač by *Cpl.* — [vv] wydall *Cpl;* vídal jest *Cr, Fr;* viděl jest *Vnb;* věděl jest *E 1.* — [ww] lechké *M, Us, Cpl, E 1;* mě v lehkých obyčejích *Cr.* — [xx] *v Cr dvakrát, prvé škrtnuto;* v mluvení *Us, Vnb, Vidb, J;* v luvení *Vdn.* — [yy] nebo *Vnb, Cr;* a aneb *Vdn;* aneb *Vnb, Vidb, Fr.* — [zz] v skutcích *M;* v skutcéch *Vdn;* v skuciech *E 1.* — [bc] nedržall *Cpl;* nedržel *M, Us, Vdn, E 1.* — [bd] pána boha *Cr, J, E 1;* boha prossill *Cpl.* — [be] buoh ráčil *Cpl.* — [bf] Prosímť *Cr.* — [bg] kněžie *Cpl;* kněžích *Vdn;* sě kněží *Vidb.* — [bh] obyčejiev *Cpl;* obyčejuov *Fr, J;* obyčejóv *Cr, Vnb, Vdn, Vidb, Us;* obyčejóv dobrých *E 1.* — [bi] jě *Fr.* — [bk] zvlášče *Cpl;* zvláště ty *Vidb.* — [bl] kteříž *Cr.* — [bm] *ve Vinb opraveno ze* slovu, *jak čtou Vnb, Vdn, J, E 1;* v slově božím *M.* — [bn] abyste *Vnb.* — [bo] lidí lstivých *J, E 1;* zlých lidí *Cr.* — [bp] zvlášče *Cpl.* — [bq] o nich *Us.* — [br] spassitel *Cpl.* — [bs] rúše *Vidb, Cpl, Cr, Fr, J.* — [bt] ovčím *M, E 1.* — [bu] vnitř jsú *Fr, J, E 1.* — [bv] vlce *Us, Vdn;* vlci *M, Vidb;* vlcí *Fr, E 1.* — [bw] pánuov *Fr, J, E 1; v Cpl chybí.* — [bx] svej *Cpl, Vidb; v E 1 další chybí.* — [by] *ve Vidb opraveno z* je, *jak čtou Us, Vnb Cr* ji *Vdn, J.*

[1] *Mat. 7, 15.*

zpravovali.[bz] Prosím[bt] měšťanóv,[cd] aby své obchody právě vedli. Prosím[bt] řemeslníkóv,[ce] aby věrně[n] své dielo vedli[cf] a jeho požívali.[cg] Prosím sluh, aby svým pánóm[ch] a[ci] paniem věrně slúžili. Prosím[bf] mistróv,[ck] aby, jsúce dobře[cl] živi, své žáky věrně[cm] učili, najprvé aby boha[cn] milovali, pro jeho *sě *chvá*lu[co] učili a pro prospěch obce[cp] *a[cq] pro své spasenie,[cr] ale[cs] ne pro lakomstvie[ct] ani pro světské[cu] zvelebenie. Prosím[bf] studentóv[cv] i žákóv[cw] jiných, *aby mistróv[ck] svých v dobrém poslúchali[cx] i[cy] následovali[ft] a[cz] aby sě pilně[da] pro boží chválu a pro spasenie[cr] své i jiných lidí učili.[de]

Pro*sím[bf] všech[df] spolu,[dg] aby pánóm,[dh] panu[n] Václavovi z Dubé,[2] odjinud z Leštna,[di] panu[dk] Janovi z Chlumu,[3] panu Jindřichovi z[dl] Plumlova,[4] pana Vilémovi[5] Zajiecovi,[dm] panu[n] Myškovi[6][du] a jiným pánóm[do] z Čech[dp] i z Moravy i[dq] věrným pánóm[dr] *Polského[7] krá*lovstvie[ds] děkovali i[dt] jich pilnosti[du] vděčni byli,[dv] *že oni jako boží[dv] stateční obránce[dw] a[dx] pomocníci[dx] pravdy[dy] postavili sú sě proti všemu[dz] sboru častokrát, i[n] dovodiece[ef] i otpoviedajíce[eg] k vysvobozenie[eh] mému, a zvláště[ei] pan Václav[ek] z Dubé a pan Jan[el] z Chlumu, jimž věřte, což[em] budú praviti, neb[en] sú byli v sboru, když[eo] sem já otpoviedal[ep] po[ff] několiko[ff] dní.[eq]

[bz] spravovali *Cpl, Vdn.* – [cd] měščanóv *Vdn;* měščenóv *Cpl, Vidb;* měšťanuov *Fr, J.* – [ce] řemeslníkóv *Us:* řemeslníkuov *Fr, J.* – [cf] právě vedli *Cr.* — [cg] požievali *Fr.* — [ch] panám *M;* pánuom *Fr, J.* – [ci] *ve Vnb nad řádkem.* – [ck] mistruov *Fr, J.* — [cl] dobřě *Cpl, Us, Vdn.* — [cm] dobře a věrně *J, E 1.* – [cn] pána b. *Cr, J, E 1.* – [co] chválu se *J, E 1.* – [cp] obce *Vnb, Vdn, Us, Cr, Fr, J.* – [cq] *v Us za tím škrtnuto* pro sě. – [cr] spassenie *Cpl;* spasěnie *Us.* — [cs] a *J.* – [ct] lakomstvi *M.* – [cu] světeké *M;* svěcské *Vidb, Vdn;* svěcké svelebenie *Us.* — [cv] studentuov *Fr, J.* — [cw] žákuov *Cpl, Fr, J;* jiných žáków *Cr;* žáčkóv *Us.* — [cx] posslúchali *Cpl;* poslúchali v dobrém *Us.* — [cy] *ve Vidb nad řádkem, v Us, Vdn, Vnb chybí.* — [cz] plně *Us.* — [de] aby pilně — a jiných lidí se učili *Cr.* — [df] všěch *M, Vdn, Us.* — [dg] *ve Vdn za tím škrtnuto* aby. — [dh] pánuom *Cpl, Fr, J;* pánóv *Vdn; v Cr chybí.* — [di] *ve Vnb po opravě;* Leštny *M, J, E 1;* Lesny *Cr;* Lesczny *Vdn;* Leštyne *Us; ve Vidb v textu* Leštna, *ale in marg.* Lestiny. — [dk] a panu *M, Cr.* — [dl] *ve Vidb nad původním* s. — [dm] Zajécovi *Vdn;* Zajícovi *M.* — [du] Miškovi *M;* Mixovi *Cpl;* Mikšovi *J, E 1; v Cr před tím škrtnuto* Mikšovi. — [do] pánuom *Fr;* i jiným pánóm *M, Us, Cr;* a jiných pánóv *Cpl.* — [dp] Čěch *M.* — [dq] věrným i *Us.* — [dr] pánuom *Fr.* — [ds] královstvie *Vnb, Vidb.* — [dt] i — byli *chybí v Fr.* — [du] vděčnosti *M;* jiných plnosti *Us.* — [dv] božie, statečnie *Fr;* jakožto boží *Cr.* — [dw] obráncě *Cpl, Fr.* — [dx] *chybí ve Vdn.* — [dy] pravdy božie *J, E 1; ve Vdn chybí.* — [dz] svému *Vdn;* se proti všemu *M.* — [ef] vyvodiece *Cpl;* dovodiec *J;* dovodiecě *Fr.* — [eg] odpoviedajíce *Cpl, Vdn, Vidb, Vnb, Cr;* odpoviedajíc *J, E 1;* odpoviedajíce *Fr;* odpovídajíce *M.* — [eh] vysvobození *Cpl, Us, Vdn. Vidb, Vnb, Cr, J.* — [ei] zvlášče *Cpl, Vidb.* — [ek] *ve Vidb za tím škrtnuto* Jan; *Cr:* Jan z Chlumu a p. Václav z Dubé. — [el] *ve Vdn za tím škrtnuto* z Chlumu. — [em] co *Vnb, Vdn, Us, Fr;* což *Cr;* cožť *Vidb.* — [en] neb *Cpl, Us, Cr, J.* — [eo] když *Fr.* — [ep] odpoviedal *Cpl, Vdn, Vidb, Vnb, Cr, Fr, J;* odpovídal *M.* — [eq] dnie *M, Vidb; v Cr chybí.*

[2] *Václav z Dubé a Leštna, průvodce Husův.* — [3] *Jan z Chlumu, řečený Kepka, průvodce Husův.* — [4] *Jindřich z Plumlova z rodu pánů z Kravař, přední šlechtic moravský v družině Zikmundově.* — [5] *Vilém Zajíc z Valdeka, od r. 1414 častěji v družině Zikmundově; srvn. i č. 120.* — [6] *Václav Myška z Hrádku, rovněž v družině Zikmundově; v. č. 120.* — [7] *Páni polští, kteří v květnu spolu s českými Husa se ujímali (v. Docum. str. 258).*

Oniť vědie, kteří Čechové a kterak mnohé[cn] a nehodné věci[co] sú[cp] na mě vedli,[cq] kterak vešken[cr] sbor proti mně křičal,[cs] kterak[ct] sem já odpoviedal,[cu] co[cv] sú na mně[cw] žádali.

Prosím[cx] [cy]vás také,[cz] aby za královu[da] milost Římského[db] a Českého[dc] krále[s] pána boha prosili[dd] a za královú svú[9] i za paní,[de] aby milý[df] pán bóh[dg] s nimi i s vámi[dh] přebýval[di] v milosti[dj] nynie[dk] a potom u věčné radosti.[dl] Amen.[n]

[*] Psal [*] sem[dm] list tento vám[dn] v žaláři v okovách, čakaje[do] nazajtřie na smrt odsúzenie,[dp] [*] maje plnú naději v[dq] bohu, abych[dr] pravdy božie[ds] neustupoval a bludóv,[dt] kteréž[du] sú[dv] na mě křiví svědkové svědčili,[dw] abych sě neodpřisahal.[dx] Kterak se mnú pán bóh[dy] milostivě[dz] činí[ea] a[eb] se mnú jest v divných poku[*]šeniech,[ec] poznáte,[ed] až sě u boha[ee] v radosti s jeho[ef] pomocí[eg] shledáme.[eh]

O Mistru[ei] Jeronymovi, mém milém tovařiši,[ej] nic[ek] neslyším, než že[el] jest[em] v těžkém vězení,[en] čakaje[eo] smrti jako i[ep] já, a to pro svú vieru,[eq] již[er] jest statečně Čechóm[es] ukazoval. A Čechové, najukrutněj ší naši[et] nepřietelé,[eu] dali sú nás[ev] jiným nepřátelóm[ew] v moc a u vězenie. Prosím,[ex] aby za ně[ey] boha[ez] prosili.[fa]

Také[fb] prosím[fc] vás,[fd] zvláště Pražené,[fe] aby[ff] na Betlem[fg] byli la-

[*] *Zde ve Vnb in marg. jinou rukou:* ‚Litera Pragensibus missa a Magistro Hus incarcerato', *a pod tím rukou pozdní:* ‚Est appendix praecedentis'.

[cn] mnoho *M; ve Vdb za tím škrtnuto* a. [co] ječi *Vnb.* [cp] jsú *Us* [cq] mě jsú *J.* [cr] vědii *Us.* [cs] křičel *Us, Vdb, Vdn, Cr, Fr;* křičeli *Cpl.* [ct] a kterak *Cr.* – [cu] *v Us opraveno z* opoviedal. [cv] což *Cr; ve Vdn před tím škrtnuto* c. [cw] mě *Cpl, Fr, Vdb, kde za tím škrtnuto* zad. [cx] *chybí v Cr.* [cy] králevu *Vnb;* jeho *Cr.* [cz] *tím končí Vdb.* [da] Český. *Cpl;* Česk. *M.* [db] prossili *Cpl.* [dc] král. svú a za paní *Us;* svú královú i za pány *Cr;* královú svú i paní *J, E 1.* [dd] milostivý *J, E 1.* [de] buoh *Cpl, Us, Fr, J.* – [df] námi *Vnb.* [dg] přebýval *Cpl, Fr, Cr, J.* [dh] milostí *M. Us, Vdn, Cr; v J, E 1 chybí.* [di] nyni *M.* [dj] *ve Vdn za tím škrtnuto* milosti. [dk] ssem *Vdn;* j-em *J;* Psán list *Cr.* [dl] vám list tento *Fr, J, E 1.* — [dm] čakajě *M, Vnb;* čekajě *Cpl;* čekaje *Us, Vdn, Cr, J.* — [dn] otsúzenie *Us.* [do] ku pánu *Cr; v Us,* v bohu *chybí.* [dp] bychi *Us.* [dq] boži *M. Cr.* [dr] bludnov *Fr, J.* [ds] kteréž *M.* [dt] *v M za tím škrtnuto* nu; jsú *Fr.* [du] světkové světčili *Vdn.* [dv] neodpřissahal *Cpl, Vdn;* neodpřisáhl *M, Us, Vnb, Cr, Fr.* [dw] milostivý *Us, Cr.* [dx] činil *Cpl.* [dy] a kterak *Fr.* [dz] pokušeních *Cpl, Us, Vdn, J, E 1,* pokušení *Vnb.* [ea] A potom poznáte *Cr.* [eb] buoha *Us;* pána boha *Cr.* [ec] jeho *M,* jich *Cpl.* [ed] milosti *Cpl;* s pomocí jeho *Cr.* [ee] shledáte *Cr.* [ef] Mistrovi *Vnb.* [eg] thovařiši *Us, Fr;* tovařišovi *Cpl.* [eh] *chybí ve Vdn; v Us dvakrát, prvé škrtnuto.* — [ei] *ve Vnb opraveno z* jěst že; *E 1 tu končí.* [ej] jěst *Cpl, Vnb;* jesti *Cr.* [ek] vězenie *Fr.* [el] čakajě *M;* čekaje *Us, Vdn, Cr, J;* smrti čakaje *Cpl.* [em] *chybí v Us;* jako i já *chybí v Cpl.* [en] víru *M, Vdn.* [eo] kterúžto *Cr.* [ep] Čechuom *Fr, J.* [eq] *chybí v Vnb;* naši najukr. *Cpl, Cr;* najukrutnějšie naši *M;* naukrutnější naši *Vdn;* nejukrut. naši *Us.* [er] nepřítelé *M, Us, Fr;* nepřátelé *J.* [es] násss *Cpl;* jsú nás *Fr.* [et] nepřáteluom *Fr, J.* [eu] *v M opraveno z* prosiim; prossím *Cpl;* prosímť vás, abyšte *Cr.* [ev] nás *Cr;* mě *Vdn, Us, Cpl, Fr.* [ew] prossili *Cpl.* [ex] A také *Us.* [ey] vass *Us.* [ez] Pražané *M, Cr, Fr, J.* [fa] abyste *Cr.* [fb] Biethleem *M;* Bethleem *Vdn, Fr, J;* Betleem *Cpl, Us;* Bethlehem, na to miesto poctivé a pánu bohu milé *Cr.*

[9] *Václav IV.* [s] *Zofie.*

skavi,[im] dokud[in] pán bóh[io] popřěje,[ip] aby v[n] něm[iq] božie[ir] slovo kázali. Pro[is] to miesto ďábel sě rozhněval a proti němu farářóv[it] i kanovníkóv[iu] popudil,[iv] spatřiv, že jeho královstvie[iw] v tom miestě sě rušilo.
99' Cpl Ufámť[ix] pánu bohu,[iy] žeť[iz] to *miesto zachová do své vóle[kl] a učiní[km] v něm prospěch větší[kn] skrzě[ko] jiné, než jest[kp] skrzě[ko] mě nestatečného učinil.

Také[kq] prosím,[kr] aby[ks] sě milovali,[kt] dobrých násilím[ku] tlačiti nedali, a pravdy každému přáli.[kv] Dán[kw] list v noci u pondělí[kx] před svatým Vítem[10] po dobrém[11] angelu.[ky]

V M předchází (na str. 71) červený nadpis (platící ovšem i dalším kusum): ‚Tyto epištoly psal jest Mistr Jan Hus, baccalár Písma svatého, svú rukú v uokovách v Constancí v žaláři k napomínánie obce královstvie zvláště Českého, jich posiluje a je těše, v nichž prvé v této prosí všech stavóv, aby řádně pánu bohu slúžili a dobré kněží milovali a zlých sě varovali a zaň aby boha prosili a pánóm, jeho dobrodincóm,[kz] aby[lm] z dobrodinstvie děkovali a vděčni byli'. *Ve Vnb červený nadpis:* ‚Epistola declarans modum audienciarum circa se tumultuose observatarum' *škrtnut, poněvadž sem položen omylem, a pod tím jinou rukou černě:* ‚Litera Magistri Hus adhortativa omnium statuum gentis Bohemice', *a po ukončení listu rukou novodobou připsáno* ‚NB.' *V Us červený nadpis:* ‚Čtvrtá epištola, v žaláři psaná, jest tato', *a po ukončení listu, jenž jest tu poslední (v. úvod), připsáno červeně:* ‚Tyto epištoly psal jest v žaláři v uokovách české obci Mistr Jan Hus anno domini M° CCCC° XV°'. *Ve Fr po ukončení listu (i zde jest poslední):* ‚Tyto epištoly psal jest v žaláři v Constancí v okovách české obci Mistr Jan Hus svú rukú'; *ve Vdn černě psaný nadpis:* ‚Třetie epištola'.

[im] laskavi byli *Cpl.* — [in] dokudž *Cr, J.* — [io] buoh *Cpl, Us, Fr, J;* pán bóh všemohúcí *Cr.* — [ip] popřeje *Cpl, Vdn, Us, Fr, Cr, J.* — [iq] tu *Cpl.* — [ir] buožie *Us;* slovo božie *Cr, Fr;* slovo božie v něm *J.* — [is] Nebo pro *Cr.* — [it] farářuov *Fr, J;* faráře *Cpl.* — [iu] canovniekuov *Fr;* kanovníkuov *J;* kanovníky *Cpl.* — [iv] zbudil *Cpl.* — [iw] królevstvie *Cpl, Us, Vnb;* že sě jeho král. v tom miestě rušilo *Cpl.* — [ix] Uffám *Vdn.* — [iy] buoho *Us.* — [iz] že *Us, Vdn.* — [kl] vuole *Fr, J;* své svaté vóle *Cr.* — [km] učinie *Fr.* — [kn] větči *M, Cpl, Vnb, Cr;* větčie *Fr;* věči *Us, J.* — [ko] skrze *Vnb, Cr, Fr, J;* zkrze *Us.* — [kp] *chybí v Cpl, Vdn, Us.* — [kq] A *Us.* — [kr] prossím *Cpl;* prosím vás *M, Fr.* — [ks] abyste *Cpl.* — [kt] mile milovali *Us;* milovali vespolek *Cr.* — [ku] nássilím *Cpl.* — [kv] *ve Vnb znovu vypsáno nad nezřetelnou skratkou.* — [kw] Dán tento *Cr.* — [kx] v noci v pondělí *Vnb, Fr, J;* v noci u pondělí *Cr;* pondělí *(doplněno nad řádkem)* v noci etc. *Cpl, kde vše další jinou rukou;* u pondělí (v noci *chybí*) *Vdn.* — [ky] po dobrém angelu. Amen *Vnb, J;* po dobrém angelu božiem *Cr;* po dobrém angielu tociš poslu *Cpl;* po dobrém poslu etc. etc. etc. *Us;* po dobrém Němci *M.* — [kz] dobrodicům *M.* — [lm] *v M za tím škrtnuto* boha. — [ln] *v M za tím škrtnuto* w.

[10] *Dne 10. června.* — [11] *Miněn snad doručovatel listu (?) přátelům v Kostnici k dalšímu zaslání.*

130.

M. Jan Hus panu Jindřichovi Škopkovi z Dubé: děkuje mu za list a napomíná, louče se, k zbožnému životu.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků], 1415, Juni 13.

Rkp t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 87—88; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 82′—83; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 153; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 75.

Erben III str. 283—284 č. 11 (z Vidb + M) = Duch Jana Husi str. 186 č. 11; Palacký, Docum. str. 118 č. 72 (z M + Cpl + Vdn + Vidb) = Mareš, Listy str. 199—200 č. 78 = str. 225—226 č. 78[2] = str. 130 č. 78[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 95—96 č. 34 = Flajšhans, Listy str. 126 č. LXXVII. — Latinský překlad Epist. f. F1—F2 = Op I f. 65′ č. XXVI = I[2] str. 83 č. XXVI; Palacký, Docum. 118—119.

* Pán[a] buoh[b] buď s tebú, milý[d] pane! Lístek tvój přišel ke mně v středu[1] před[c] hodem[d] svatého Víta,[e] jejž[f] sem radostně[g] viděl, ač sem čakal na smrt odsúzenie,[h] sedě v žaláři v okovách. Prosím, pane milý,[i] aby tak byl živ, jakož zákon boží[k] velí, a zachoval[l] to, což[m] si ote[n] mne slyšal,[o] a jest-li co nehodného,[p] aby nechal. Ale ufám svému spasiteli,[q] žeť[r] sem nic tebe[s] neučil, což by bylo proti jeho[t] svaté milosti. Mnoho psáti nemohu,[u] ale krátceť[v] to[d] praví,[w] aby vždy přikázánie božie před[x] svú myslí měl, chudině milostiv byl, pýchy nechal, skrovně živ byl.[y] A toto pomni[z]: * 88 M * 83 Vd

> Quid[2] sis, quid fueris, quid eris, semper mediteris;
> quid[a] loqueris, et ubi, de quo,[aa] cur, quomodo, quando.

Milý pane! pomni[bb] na mě, a pozdrav panie i[cc] své čeledi, i známých; neb již, zdá mi sě, mne za[dd] živa neuzříš, neb[ee] čekám již na smrt odsúzenie.[ff] Dán list feria quinta[gg] ante diem sancti Viti.[3] Buoh[hh] 153′ v

---

* *V M in marg. červ.:* ‚Skopkoni'.

[a] *ve Vidb oprav. z* Pane. — [b] bóh *M.* — [c] před *M, Vidb.* — [d] *chybí v Cpl.* — [e] svatým Vítem *Cpl.* — [f] jież *M.* — [g] radostivě *Vdn.* — [h] otsúzenie *Vidb.* — [i] milý pane *Cpl.* — [k] buožie *Cpl.* — [l] zachovával *Vidb.* — [m] co *M.* — [n] ode *M.* — [o] slýchal *Cpl;* slyšel *Vdn, Vidb.* — [p] *v Cpl pův. rozděleno* dného, *ale* d *škrtnuto a připsáno k* ho. — [q] spassiteli *Cpl.* — [r] že *Vdn.* — [s] nic také tebe *Vdn.* — [t] jěho (gyeho) *Cpl.* — [u] Mnohoť ps. nem. *Cpl;* nemohu ps. *Vdn.* — [v] krácět *Cpl;* krátceť *Vdn, Vidb;* krátceť *M.* — [w] rozpravi *Cpl:* toto praví *Vdn, Vidb.* — [x] před *M, Vdn, Vidb.* — [y] živl byl *M.* — [z] pomně *Cp'.* — [aa] de quo et ubi *Cpl.* — [bb] pomniž *M.* — [cc] *chybí v M, Vdn, Vidb.* — [dd] *chybí ve Vidb.* — [ee] neb *Cpl.* — [ff] odsúszenie *M;* otsúzenie *Vidb.* — [gg] Vta *Vidb;* Datum feria 5ta *Cpl.* — [hh] Bóh *M, Vidn.*

[1] *Dne 12. června.* — [2] *Nemohu zjistiti, odkud vzata tato běžná (srvn. č. 132) sentence.* — [3] *Dne 13. června.*

s vámi, milí Čechové,[ii] i se mnú[kk] hřiešným, pro jehož svatý zákon trpím.

Milému[ll] panu Jindřichovi Škopkovi.[ll]

V M červený v Cpl, Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Píše panu Jindřichovi Škopkovi, proše,[mm] aby tak živ byl[nn] vedle Písma svatého, jakož jest ot[oo] něho slýchal'.[pp]

131.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: souhlase s návrhem o Petrovi z Mladoňovic, prosí, aby mu páni vymohli ještě slyšení, které Zikmund slíbil, ale pochybuje, dojde-li k němu, vzpomínaje, jak ho král oklamal glejtem.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, ca Juni 13].

Rkp. t. z. Mladoňovicův (= M) str. 95—96; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 78′; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 87; rkpis téže knih. 4557 (= Vidb) f. 159′; rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 90; rkpis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 21—21′; jiný rkpis zastupují Ep, Op.

Epistolae f. G 3′—G 4 = Op I f. 68′—69 č. XXXIV = I² str. 87—88 č. XXXIIII; Palacký, Docum. str. 114—115 č. 70.

Český překlad Mareš str. 195—196 č. 76 = str. 221—222 č. 76² = str. 127—128 č. 76³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 93—94 č. 33 = Flajšhans, Listy str. 124 č. LXXVI.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 67—71.

* 96 M * De[a] Petro[b] placet[1] mihi bene. Literas suas non servo,[2] sed statim anullo[c] eas. Non dirigantur michi sexterni,[3] quia timeo periculum magnum[d] nunccii[e] et aliarum personarum. Rogo adhuc propter deum, quod[f] omnes domini congregati petant regem[4] pro finali audiencia, quia ex quo solus dixit[g] in concilio, quod[h] in proximo audiencia[i] dabitur michi,[k] ut respondeam in scripto breviter.[l] Confusio sua magna erit, si illud dic-

Č. 130: [ii] Čěchové *M;* Čechové milí *Vdn.* — [kk] mu *Cpl.* — [ll] Milému — Škopkovi *chybí v Cpl, Vdn, Vidb; v M za* Jindřichovi *škrtnuto* l — [mm] prošě *Vdn.* — [nn] byl živ *Cpl.* — [oo] od *M, Cpl, Vdn.* — [pp] slyšal *Cpl.*

Č. 131: [a] *Ep (Op) začínají:* Salus in Christo Jesu; *v Cpl iniciálka prozatímní.* — [b] Pe *Vidb.* — [c] annullo *Vidb, Ep, Op;* eas anullo *Vdb.* — [d] *chybí v Cpl.* — [e] nuncii *Vidb, Ep, Op.* — [f] *chybí v Ep, Op.* — [g] mihi dixit *Ep, Op.* — [h] quia *Vdb.* — [i] in proxima audiencia *Cpl, Vdb.* — [k] tibi *Cpl.*

Č. 131: [1] *Petr z Mladoňovic.* — [2] *Žádný list Petrův z té doby není zachován.* — [3] *Nelze určiti, která kniha tu míněna.* — [4] *Zikmund.* — [5] *Slibu Zikmundova dovolává se Hus i jindy; v. č. 128. Podle vypravování Petra z Mladoňovic vlastní přípověď učinil (po slovech Zikmundových) kardinál Zabarella (v. Docum. 309).*

tum preteribit.[l] Sed estimo,[m] quod suum dictum *tantum est stabile,[n] sicut[o] de salvo conductu, de[p] quo dixerunt mihi quidam[q] in Boemia,[r] quod caverem a suo salvo[s] conductu.[p] Et alii dixerunt: „Ipse te dabit inimicis.“ Et dominus[6] Mikess[t] Diwoký[u] dixit michi coram Magistro Jesenicz[v]: „Magister, scias pro certo, quia[va] condempnaberis“. Estimo,[m] quod ille scivit intencionem regis. * Estimabam,[w] quod saperet sibi lex dei et[wa] veritas[wa]; modo concipio, quod non multum sibi sapit; prius me condempnavit, quam inimici mei. Si saltem[x] tenuisset modum gentilis Pilati, qui auditis accusacionibus, dixit[7]: „Nullam causam invenio in hoc[y] homine“; vel saltem[x] si[z] dixisset: Ecce ego dedi sibi[z] salvum conductum. Si ergo ipse non wlt pati concilii decisionem,[aa] ego remittam eum regi Boemie[r] cum sentencia vestra et attestacionibus,[bb] ut ipse cum suo clero ipsum diiudicet, quia sic michi intimavit per Henricum[8] Leffl[cc] et per alios, quod vellet mihi ordinare sufficientem audienciam, et si me non[dd] submitterem[ee] iudicio, quod vellet me dirigere salvum vice versa.[ff] 21 Vd

V M červený, v Cpl, Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Invehendo contra salvum conductum comemorat[gg] dicta quorumdam amicorum et Pylati[hh] gesta‘. *Ve Vnb červený nadpis:* ‚Mr Hus‘; *v Ep, Op nadpis původu pozdního.*

132.

M. Jan Hus M. Martinovi z Volyně: napomíná k řádnému životu, a vyslovuje naději, že pronásledování ustane, posílá pozdravy všem přátelům, poroučeje mu své příbuzné.

[V Kostnici] v žaláři u Bosáků [1415], Juni 16.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 88—90; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 83—83′; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 153′ až 154; rkpis kapitulní knihovny N 48 (= Cpl) f. 75′—76; jiný rukopis zastupují Ep (Op).

* *Ve Vidb touž rukou in marg.:* ‚Contra Sigismundum‘.

[l] *v M* preteribibit, *prvé* b *škrtnuto.* — [m] existimo *Ep, Op.* — [n] suum dictum est tam stabile *Cpl:* suum dict. fore tam stab. atque firmum *Ep, Op.* — [o] sicud *Cpl, Vdn, Vnb;* quam fuit illud *Ep, Op.* — [p] de quo — conductu *chybí ve Vnb.* — [q] *chybí v M, Cpl, Vdn, Vidb.* — [r] Bohem. *Ep, Op.* — [s] *chybí v M, Vdb, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [t] Mykess *M;* Mikes *Vnb;* Mikest *Ep, Op.* — [u] Dywoki *Vdb, Cpl;* Dywoky *Vdn, Vnb;* Dwoky *Ep, Op; ve Vidb chybí.* — [v] Jessenicz *Cpl, Vdb, Vdn, Vidb, Vnb;* Jessenitz *Ep, Op.* — [va] quod *Vidb, Vdn, Vnb, Cpl.* — [w] existimabam *Ep, Op.* — [wa] *chybí ve Vidb.* — [x] saltim *Vdb.* — [y] *chybí ve Vdn.* — [z] ei *Ep, Op.* — [aa] decis. concilii *Ep, Op.* — [bb] atestac. *Vdb.* — [cc] Lephl *Cpl;* Lefl *Vnb.* — [dd] *v M opraveno z* non me — [ee] summitterem *Vidb.* — [ff] versa etc. *Cpl, Vdb, kde opraveno z* versa item etc. — [gg] commemorat *Vidb.* — [hh] Pilati *Cpl, Vdn, Vidb.*

[6] *Mikeš Divuček z Jemniště.* — [7] *Srov. Jan 18, 38.* — [8] *Jindřich Lefl z Lažan a na Bechyni.*

Epistolae f. F 2′—F 4 = Op I f. 66—66′ č. XXVIII = I² str. 84 č. XXVIII; Palacký, Docum. str. 119—120 č. 73 (z Cpl, M, Vdn, Vdb).

Český překlad Mareš str. 200—202 č. 79 = str. 226—228 č. 79² = str. 130—131 č. 79³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 97—100 č. 35 = Flajšhans, Listy str. 126—129 č. LXXVIII.

Vidb * Magister Martine *, discipule et frater in Christo karissime! Vive secundum legem Christi et[a] appone diligenciam, ut predices verbum dei. Rogo te propter deum, vestem splendidam noli amare, quam ego proch dolor amavi et portavi, nullum dans exemplum humilitatis[b] populo, cui Vdn predicavi. Libenter legas bibliam * et specialiter Novum testamentum, et ubi non intelligis, statim recurre ad expositores,[c] dum potes[d] habere. 89 M * Caveas confabulacionem[e] mulierum, et specialiter cautus esto in audicione confessionum, ne laqueo luxurie capiaris, quia spero te esse[f] virginem[g] castum[h] deo conservatum.

Noli timere mori pro[i] Christo,[j] si vis vivere cum Christo. Ipse enim[k] dicit[l]: „Nolite timere eos,[l] qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere“. Si te invadent de adhesione, dic: „Spero, Magistrum fuisse[m] bonum christianum; que autem ipse[l] scripsit et docuit sub protestacione in scolis, ego non omnia intellexi,[o] nec perlegi“. Sicud[p] estimo, ita est, quod dico. Sed spero de misericordia dei et de[q] bonorum hominum adiutorio, quod vos dimittent cum pace,[r] quamvis ** Palecz[s] cum consorcio suo laboret, quod[t] omnes adherentes condempnentur. Scito, quia vivit[2] adhuc dominus,[k] qui poterit vos omnes[u] in sua gracia conservare, inimicos autem veritatis mortificare et perdere in Jehennam.

Recomendo *** tibi fratres[3] meos, karissime, fac sicud scis ad illos. Salutabis spero[w] sanctam Petram[4] cum Duora[5] et[x] familia, omnesque socios ad Bethleem[y] pertinentes, Katherinam[6] dictam Hus,[z] spero, virginem sanctam, Girzikonem,[7] Plebanum,[8] dominam[aa] in Zderaz,[9] Michaelem[10]

* *V M in marg. červeně:* Martino M. — ** *V M in marg. červeně:* ‚Palecz‘. — *** *V M in marg. červ. přípis:* ‚Salutacio amicorum fidelium committitur‘.

[a] *jen v Cpl.* — [b] humilit. exempl. *Ep, Op.* — [c] expositorem *Vidb.* — [d] poteris *Ep, Op.* — [e] confabulaciones *Cpl, Ep, Op.* — [f] *chybí v Cpl.* — [g] te virg. esse *Vidb.* — [h] castam *Vdn.* — [i] *chybí v Ep, Op.* — [k] *chybí ve Vdn.* — [l] eo *M;* illos *Cpl.* — [m] fore *Vdn, Vidb.* — [o] intellexi omnia *Ep, Op.* — [p] sicut *Vdn.* — [q] *chybí ve Vidb.* — [r] vobis permittant pacem *Ep, Op.* — [s] Paletz *Ep, Op.* — [t] ut *Ep, Op.* — [u] omneis *Ep.* — [v] Gehennam *Cpl, Vdn, Vdb.* — [w] ut spero *Ep, Op.* — [x] sanctum Petrum cum uxore et famil. *Ep, Op.* — [y] Betlehem *Cpl;* Beth. *Vidb;* Bettlehem *Ep, Op.* — [z] H. *Vidb.* — [aa] dominam — Prachaticz *chybí v M, Ep, Op.*

[1] *Mat. 10, 28.* — [2] *Častá fráse biblická.* — [3] *Míněni, jak se zdá, posluchači Betlemští, nikoli rodní bratří; srvn. však Tomek III², 436.* — [4] *Petra z Řičan, o níž Tomek III², 441, 587; srvn. č. 128.* — [5] *Důra z Betléma; v. tamtéž a Tomek, Základy I, 100.* — [6] *Kateřina zvaná Hus, bydlící asi u Betlema; v. Tomek III, 587.* — [7] *Jiřík, student ve službách Husových, o němž v. č. 86 a 128.* — [8] *Jiný žák ve službách Husových, zvaný Plebanus (farář?), o němž v. č. 86, 128, 159.* — [9] *Blíže neznáma.* — [10] *Michal Mikulášův z Prachatic, veřejný notář, krajan Husův; v. Páleč, Antihus str. 115 n.*

de Prachaticz,[aa] Mauricium[11] Kačer,[bb] et omnes amicos veritatis,[12] Geskonissam,[cc] dominum[13] Gregorium[dd] omnes magistros, Jessenicz,[14] * Kubam,[15] * 76' C
Symonem[ee] utrumque,[16] Nicolaum,[17] Hawlikonem.[18] * Cum libris erit cautus, quis eos habet vel habebit. * 154'

Doctores, * meos fratres in Christo dilectos, sutores, sartores[ff] et[gg] scriptores eciam salutabis, dicendo, ut sint de lege Christi solliciti[hh] et humiliter sapiant et non utantur glosis propriis, sed sanctorum. Dominum Henricum[19] Leffl[ii] utique petas, quod Jacobo scriptori[20] det unam[kk] sexagenam, quam sibi promisit. Mathiam[21] olim Bethlemitam[ll] saluta, dominum Mathiam[22] Chudy[mm] specialiter, ut oret[nn] pro me peccatore,[oo] Johannem[23] Vitlini[pp] fidelem. Filios fratris mei,[24] si videtur, dispone ad artificium, quia timeo, ne, si venirent[qq] ad statum[rr] spiritualem, illum non servent, sicud deberent. Debitoribus,[25] quibus teneor, quomodo scis, sic[ss] fac recompensam. Si tamen propter deum et amorem mei[tt] voluerint remittere, dabit deus ipsis[uu] amplius.

Quidquid boni[f] a me didicisti, tene.[vv] Si quid inordinati[ww] in me conspexisti, abice et ora deum pro me, ut dignetur mihi parcere.

Quid[26] sis, quid fueris, quid eris, semper mediteris.

Plange preterita, emenda presencia, cave[xx] * futura, scilicet peccata. * 84 V
Deus omnis gracie confortet te cum omnibus supra nominatis fratribus * et cum aliis in sua gracia, et[i] perducat ad gloriam, in qua, spero de * 90 M
sua misericordia, letabimur[yy] omnes simul, antequam anni triginta temporis elabentur.[zz] Vale semper in Christo Ihesu, karissime frater,[ab] cum

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Subiungit salutacionem doctorum eius'.

[bb] Kacier *Vdn;* Kaczer *Vidb, M;* Katzer *Ep, Op.* — [cc] Gesskonissam *Vdn;* Gesskonem *Vidb.* — [dd] Georgium *M.* — [ee] Simonem *Cpl, Vidb, Ep, Op.* — [ff] et sartores *Vdn, Vidb.* — [gg] *chybí v Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [hh] soliciti *Cpl, Ep, Op.* — [ii] Lefl *Vdn;* Lephl *Cpl.* — [kk] 1 *Vidb.* — [ll] Bethleemitam *Cpl, Vidb;* Bettlehemitam *Ep, Op.* — [mm] Chudi *Vdn.* — [nn] orent *Vdn, Ep, Op.* — [oo] pectore *M.* — [pp] Witlini *Vidb;* Vitlim *Ep, Op.* — [qq] venerint *Vidb, Ep, Op.* — [rr] *v M opraveno ze* spiritum. — [ss] *v M mezi řádky, v Cpl chybí.* — [tt] dei *Ep, Op.* — [uu] ipsius *Vdn.* — [vv] Quicquid ... *Ep, Op;* Quicquid boni did. a me, tene *Vidb;* Quidq. boni didicisti a me, tene *Vdn;* Quidq. didicisti a me, tene *Cpl.* — [ww] inordinate *Ep, Op.* — [xx] caveque *Cpl.* — [yy] letabuntur *M, Cpl, Ep, Op.* — [zz] ellabentur *Cpl.* — [ab] frater kariss. *Vdn;* cariss. fr. *Ep, Op.*

[11] *Mařík Kačer, někdy místopísař zemský.* — [12] *Patrně posluchači Betlemští; následující jest asi Kateřina, vdova Ješkova Bohdalova; v. Tomek, Základy I str. 83.* — [13] *Tomek III², 587 myslí, že to M. Řehoř Lévův z Prahy.* — [14] *Jan z Jesenice.* — [15] *Jakoubek ze Stříbra (nikoli ze Soběslavě, jak myslí Tomek III², 587).* — [16] *Šimon z Tišňova a Šimon z Rokycan.* — [17] *M. Mikuláš z Miličína, kazatel v Betlemě.* — [18] *Havel čili Havlík, zástupce Husův v Betlemě.* — [19] *Jindřich Lefl z Lažan.* — [20] *Snad týž, jenž se v té době připomíná na Novém městě (Tomek, Základy II, 292, 298), a jehož snad syn Matěj psal pro pány z Chlumu t. zv. bibli Litoměřickou; v. Jireček ČČM 1877, 627.* — [21] *Asi Matěj z Tučap, do r. 1412 oltářník v Betlemě.* — [22] *Blíže neznámý; co praví Flajšhans, Listy z Kostnice 177, jest nesprávné.* — [23] *Rovněž blíže neznámý.* — [24] *Neznámého jména.* — [25] *Asi kteří půjčili peníze na cestu do Kostnice, v. č. 128.* — [26] *Běžná sentence neznámého původu, v. č. 130.*

omnibus, qui diligunt nomen domini nostri[ac] Ihesu Christi. Scriptum in carcere, dominico[ad] post festum[ae] Viti.[27]

V M červený, v Cpl, Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Scribit discipulo suo infrascripto, ut in licitis eum sequatur et adhereat veritati, fugiens casus nominatos,[ae] ne incidat in peccatum'. *Nadpis v Ep, Op upraven patrně teprv od vydavatelů.*

133.

M. Jan Hus činí stručné prohlášení o článcích proti němu dne 18. června sestavených a o svých odpovědech k nim.

V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 20.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 140; rkp. Víd. dv. knihovny 4524 (= Vdn) f. 89'—90; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 163 (necelý); rkp. univ. knih. IV F 25 (= U) f. 203 (začátek).

Höfler I, 273 (z M); Palacký, Docum. str. 233—234 (z M, Vdn). Začátek (podle spisu Příbramova. De non remanen. z rkp. kapit. D LXXIV f. 105), také Sedlák, Studie a texty I str. XXIX. (chybně).

Český překlad Flajšhans, Listy z Kostnice str. 109—110 č. 38 = Flajšhans, Listy str. 132 č. LXXXI.

[Articuli[a] lecti contra doctrinam et personam Johannis Hus die Martis[b] XVIII[c] mensis Junii[1] in congregacione publica et traditi[d] notario.[a]]

Et[e] ego Johannes Hus, semper in spe servus Ihesu Christi, scripsi responsiones ad articulos in eorum copia sicut et[f] in ista iuxta meam conscienciam, de qua omnipotenti domino debeo reddere racionem.[g]

Ad articulos extractos de libellis meis non potui scribere sentencias[h] et propter brevitatem temporis, et propter carenciam papiri, et propter periculum etc.[i] Et[f] estimo, quod in primis articulis copiatis[2] sunt ad aliquos explanandos et probandos posite sanctorum auctoritates.

Iam restat vel revocare et abiurare et penitenciam mirabilem suscipere, vel comburi.[k] Pater et filius et spiritus sanctus unus deus, in

---

Č. 132: [ac] *jen v Cpl.* — [ad] dominica *Ep, Op.* — [ae] nominatuss *M.*

Č. 132: [27] *Dne 16. června.*

C. 133: [a] *Místo* Articuli — notario *má Vdn:* Articuli extracti de libro De Ecclesia et quibusdam aliis tractatibus Johannis Hus; scripsi supra, ideo hic obmitto. — [b] id est feria 2[a] post Viti *dodává mylně M.* — [c] XVIII[a] *Vidb;* 18 *U.* — [d] tradidi *U.* — [e] Et ego — breviter *v M červeně.* — [f] *chybí ve Vidb, Vdn.* — [g] *tím končí U.* — [h] sent. scrib. *M.* — [i] *chybí ve Vidb.* — [k] coburi *Vdn.*

Č. 133: [1] *V úterý dne 18. června; udání* fer. 2 *v M jest mylné.* — [2] *Míněny nepochybně první artikuly, o nichž jest řeč v č. 104.*

quem credo et confido, dabit intercedentibus omnibus sanctis et hominibus iustis[l] spiritum consilii *et fortitudinis, ut possim laqueum Sathane effugere et in ipsius gracia finaliter permanere Amen. *90 Vd

Omnes articuli ex libellis et processu cause sic sunt glosati[m] in responsione concilii[n] sicut hic sunt[o] supra[p] glosati breviter,[e] oblati[q] feria III post[3] Viti.[q]

Datum[r] feria quinta proxima post festum sancti Viti martiris[4] de carcere apud fratres dictos Minores vel Bossaczi.[r]

134.

M. Jan Hus M. Martinovi z Volyně: dává mu pokyny, jak naložiti s jeho knihovnou.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni po 16.—29., ca 20.?]

Ztracen; jen ze zmínky v listě Petrovi z Mladoňovic (č. 160): ‚Cum libris iuxta quod scripsi M. Martino, ita disponetis' *nutno souditi, že Martinovi po svém rozlučním listě (č. 132) psal ještě jednou (proti tomu, co vykládal Novotný, Listy Husovy str. 71 n., srvn. Hall, Sigmund und Hus (diss. Freiburg B. r. 1912) 97, Sedlák, Několik textů III, str. 6—7). A poněvadž list Petrovi psán pravděpodobně kolem 29. června a před ním a tímto listem leží asi zlomek nebo drobný lístek č. 159. zdá se mi hořejší datování přibližně nejsprávnější.*

135.

Neznámý příznivec, jehož Hus nazývá ‚Pater', M. Janovi Husovi: posílá mu formuli, podle níž by mohl odvolati.

V Kostnici, 1415, Juni ca 20.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 98; rukopis dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 88'; rukopis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 161'; rukopis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 91'; rukopis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 22'; rukopis kapit. knihovny N 48 (Cpl) f. 80; jiný rukopis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 7 = Op I f. 70 č. XXXVIII = I² str. 89 č. XXXVIII = v. d. Hardt IV, 329; Palacký, Docum. str. 121 č. 74 (z Cpl, M, Vdn, Vidb, Vnb).

---

[l] iustis hominibus *Vdn.* [m] glozati *Vidb.* — [n] *zde končí Vidb.* — [o] sunt hic *Vdn.* — [p] *chybí v M.* — [q] oblati — Viti *chybí v M.* [r] Datum — Bossaczi *jen v M, černě psáno.*

[3] *V úterý dne 18. června.* [4] *Ve čtvrtek dne 20. června.*

Český překlad Mareš str. 202—203 při č. 80 = str. 229 při č. 80[2] = str. 132 při č. 80[3].

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 72, Hefele, Conziliengesch. VII, str. 184—185.

Ego talis etc. * Ultra protestaciones alias[a] per me factas, quas hic volo habere pro repetitis,[b] protestor de novo, quod[c] licet michi multa[c] imponantur,[d] que numquam[e] cogitavi,[f] nichilominus de omnibus michi
99 M impositis,[g] * seu contra me obiectis, seu[h] de[i] libris meis extractis,[h] sive eciam testium deposicionibus, submitto me humiliter misericordi[k] ordinacioni, diffinicioni,[l] correccioni sacrosancti concilii generalis, ad abiurandum, revocandum, retractandum, penitenciam misericordem subeundum et faciendum omnia et[m] singula, que dictum sacrosanctum concilium pro salute mea duxerit[n] misericorditer et ad graciam suam ordinandum, me eidem devotissime recomendans.[o]

V M červený, v Cpl, Vdn, Vidb a Vnb černý nadpis: ‚Consilium patris[1] cum tenore protestacionis, sub quo Magister debeat se submittere concilo ad abiurandum et revocandum sequitur'.[p] *Ep (Op) nadpisují:* ‚Consilium patris, hoc est cardinalis Hostiensis,[2] quem sic nominat, ne eum in periculum coniiciat. Videbatur enim dictus cardinalis minime male velle Hussio'.

136.

M. Jan Hus neznámému příznivci, kterého nazývá ‚Pater': vysvětluje, proč ani formule odvolání, jím nabízené, nemůže přijmouti.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni ca 20.].

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 99; rkp. dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 88'—89; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 161'—162;

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Responsum patris'.

[a] *chybí v M, Cpl, Vdb, Ep, Op.* — [b] *ve Vnb původně v textu* receptis, *ale opraveno in marg.* — [c] quod — imponantur *chybí v Cpl.* — [d] inponantur *Vdb, Vdn.* — [e] nunc *Vdb.* — [f] cogittavi *Cpl.* — [g] inpositis *Vdn.* — [h] seu — extractis *chybí v Cpl.* — [i] ex *Vidb.* — [k] misericorditer *Vdb.* — [l] definitioni *Ep, Op.* — [m] *chybí v Cpl.* — [n] dixerit *Cpl.* — [o] recommendans *Vidb, Ep, Op;* recomendo *Vdb.* — [p] *chybí v Cpl, Vidb.*

[1] *Nelze zjistiti, který člen koncilu tím míněn. Nezdá se, že by mínění od vydání Ep se vyskytující, že to byl kardinál Ostijský (v. pozn. násl.), mělo nějaký základ, ač to, co proti němu uvedl Lenfant, Hist. de conc. de Const. 230 n. (v. i Hefele VII, 184 n.), není rozhodující, a z jeho důvodů nejvíc snad váží ten, že kardinála toho jinak po této stránce neznáme a nemáme důvodů u něho nějaké sympatie pro Husa hledati. Rovněž mínění, jež pronesl Bartoš, Zl. Pr. 1915 str. 461, že by byl míněn Paulus Wladimiri (Pavel Wlodkowicz), nemá nejmenší pravděpodobnosti.* — [2] *Kardinál — biskup Ostijský byl tenkrát (1405—1426) Jean de Brogni (de Bronhiaco), biskup ve Viviersu (Vivariensis); ale nikde není stopy, že by byl měl pro Husa nějaké sympatie.*

rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 92′; rkpis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 22′—23; rkp. universitní knihovny XI D 9 (= Us) f. 205; rkp. kapitulní knihovny N 48 (= Cpl) f. 80; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 7′—G 8 = Op I f. 70 č. XXXIX = I² str. 89 č. XXXIX = v. d. Hardt IV, 329; Palacký, Docum. str. 121—122 č. 75 (z Cpl, M, Vdn, Vidb, Vnb).

Český překlad Mareš str. 203—204 č. 80 = str. 229—230 č. 80² = str. 132 č. 80³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 112—113 č. 39 = Flajšhans, Listy str. 132—133 č. LXXXII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 72. Hefele, Conziliengesch. VII, str. 184—185.

Omnipotens[a*] pater sapientissimus et[a] piissimus patri meo propter Christum Ihesum favoroso[b] dignetur donare vitam glorie sempiternam. Reverende[c] pater! Valde gratus sum de vestra pia et paterna gracia. Non audeo me iuxta tenorem exhibitum[d] concilio submittere, tum[e] quia oporteret[f] me[g] veritates multas[h] condempnare, quas, ut ab[i] ipsis audivi, vocant scandalosas, tum[e] quia oporteret[k] me[a] periurium[ka] incidere ex abiuracione, confitendo, me errores[l] tenuisse, ex[m] quibus scandalisarem[n] valde multum[o] dei populum,[p] qui a me in predicacione audivit contrarium. Si[m] ergo sanctus Eleasarus,[q] Veteris legis homo, de quo in[r] Ma- * 89 V
chabeorum,[r] noluit se mendaciter profiteri[s] comedisse carnes a lege prohibitas, ne contra deum faceret et ne posteris[t] malum exemplum relinqueret: quomodo ego,[u] sacerdos Nove legis, licet[v] indignus, propter timorem pene, que cito preteribit, [x] vellem[w] transgredi, gravius[x] peccando, * 23 V
legem[y] dei,[z] primo[aa] recedendo a veritate,[bb] 2° periurium faciendo, et[cc] tercio[dd] proximos scandalisando[ee]? [ff] Revera expedit michi magis mori, * 162
quam fugiendo penam momentaneam, incidere in manus domini et forte[ii] post in ignem et[ff] obprobrium[ff] sempiternum. Et quia ad Christum Ihesum potentissimum et[y] iustissimum[y] iudicem appellavi,[x] sibi comittens[gg] causam meam[hh]: ideo sto sue diffinicioni[ii] et sentencie sanctisime, sciens,

---

[a*] *v Cpl na místě pro iniciálku vynechaném napsáno* O *toliko prozatímní.* — [a] *chybí v Us.* — [b] favorosam *M.* — [c] reverendissime *Vidb.* — [d] presentem *Cpl.* — [e] cum *Us.* — [f] me oporteret *Vdb;* oporteat me *Ep, Op.* — [g] *chybí v M, Vdn, Vidb, Vnb.* — [h] multas veritates *Us.* — [i] ex *Ep, Op.* — [k] opporteret *Cpl.* — [ka] in periur. *Vdn.* — [l] hereses *Us.* — [m] ex — Si *v Us in marg. jinou rukou.* — [n] scandalizarem *Vdn;* valde scandalis. *Ep, Op.* [o] *chybí* v *Us, Ep, Op.* — [p] *v M opraveno z* valde mult. pop. dei; populum dei *Us, Vdb, Ep, Op.* — [q] Eleazarus *Us, kde prvé* a *nadepsáno, Vidb;* Lazarus *Vnb.* — [r] in Machab. libris scriptum est *Ep, Op.* — [s] nol. mend. profit. se *Ep, Op;* noluit confiteri mendaciter se *Us.* — [t] *v Us před tím škrtnuto* poteris. — [u] *v M za tím škrtnuto* no. — [v] *v Us jinou rukou in marg.* — [w] vellet *M.* — [x] graviter *Ep, Op.* — [y] contra legem *Vdn;* in legem *(ale* in *jinou rukou mezi řádky) Vnb.* — [z] legem dei gravius peccando *Vdb.* — [aa] 1° *Vnb.* — [bb] *v Us za tím škrtnuto* dei. — [cc] *chybí ve Vdb.* — [dd] 3° *Us, Vdn, Vidb, Vnb.* — [ee] scandalizando *Us, Vdn.* — [ff] *chybí v Cpl; v Us na rasuře.* — [gg] committ. *Vidb, Vdn, Vnb, Us, Ep, Op.* — [hh] suam *Ep, Op.* — [ii] definitioni *Ep, Op;* eius diff. *Vidb.*

[1] *Srvn. 2. Machab. 6.* — [2] *Viz č. 46.*

quia non iuxta falsa testimonia, nec[kk] iuxta erronea consilia, sed iuxta
* Us veritatem et merita unumquemque[ll] hominem iudicabit[mm] et[nn] premiabit.[nn]

V M a Vnb červený, ve Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Finalis responsio ad exhortacionem, quod wlt[oo] persistere in sancto proposito per[pp] mortem confirmando veritatem, ad[qq] Patrem[qq]; *v Cpl nadpis (který v ostatních u č. 138):* ‚Respondet dicto concilio, nolens ex causis hic postpositis ad abiurandum consentire'.

137.

‚Pater' M. Janovi Husovi: snaží se vyvrátiti jeho rozpaky a přimlouvá mu, aby odvolal.

[V Kostnici, 1415, Juni ca 20.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 99—100; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 89; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 162—162'; rkp. téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 92; rkpis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 23; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 80'; rkpis univ. knihovny XI D 9 (= Us) f. 205'; rkpis Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV 24 (= Gd) f. 3—3'; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 8—G 8' = Op I f. 70—70' č. XL = I^2 str. 89—90 č. XL = v. d. Hardt IV, 330; Palacký, Docum. str. 122=123 č. 76 (z Cpl, M, Vdn, Vidb, Vnb, Us).

Český překlad Mareš str. 204—205 u č. 81 = str. 231 u č. 81^2 = str. 133 u č. 81^3.

O čase Hefele, Conciliengesch. VII, 184—185, Novotný, Listy Husovy str. 72.

Ad[a] primum, amantissime frater[b] et[c] dilectissime,[c] non moveat vos[d] istud, quod condempnetis[e] veritates, quia non vos, sed ipsi dampnant,[f] qui sunt maiores[g] vestri, et[h] eciam nostri[i] de presenti. Attendite[k] hoc verbum[l]: „Ne innitaris[l] prudencie tue". Multi scienciosi[m] et conscien-

Č. 136: [kk] sed nec *Vnb.* [ll] *v M opraveno z* unumquemqque. [mm] iudicabit et *z. Vdb, Us, Vdn, Vidb;* iudicat *Cpl.* — [nn] *jen v Vnb, ale jinou rukou.* — [oo] *v M dvakrát.* — [pp] post *Vnb.* — [qq] *chybí ve Vdn, Vidb, Vnb.*

Č. 137: [a] *v M* d *nadepsáno; v Cpl iniciálka prozatímní;* ad 1[m] *Vnb.* — [b] *v M před tím škrtnuto* pater; *ve Vnb* frater *a* pater; amant. et dilectis. fr. *Ep, Op.* — [c] *chybí v Us.* — [d] nos *Us, v Gd, Vdn, Vidb, Ep, Op chybí.* — [e] condempnat *Us.* — [f] condempnant *Us.* — [g] *chybí ve Vdb.* — [h] unde et *Cpl.* — [i] vestri *Us.* — [k] Attende *Us, Cpl.* — [l] inniteris *M, Cpl, Gd (po korektuře) Vidb, Vnb;* innitteris *Vdn;* niteris *Vdb.* — [m] scientifici *Us.*

Č. 137: [1] *Proverb. 3, 5.*

ciosi[n] viri sunt[na] in concilio: „fili[o] mi,[2] audi legem matris tue“. Hoc[c] quoad[c] primum.[n]

Item[c] ad secundum[q] de[r] periurio. Illud periurium eciam[s] si esset,[t] non redundaret in vos, sed in illos, qui exigunt. Item non sunt hereses quoad vos,[u] cessante[c] pertinacia.[v] Augustinus, Origenes, Magister sentenciarum etc.[w] erraverunt, letanter[x] reversi sunt.[w] Ego pluries credidi[y] aliqua me[z] bene *intelligere, in quibus defeci[zb]; correctus exultanter[aa] revertebar. * 1 90

Item scribo breviter, quia[bb] scribo ad intelligentem. Non recedetis a veritate, sed accedetis[ca] ad veritatem, nec[cc] peioratis,[dd] sed *melioratis[ee]: non scandalisatis,[ff] sed edificatis.[gg] Eleazarus[hh] gloriosus Iudeus[3] fuit, Iudea[ii] cum septem[kk] filiis et octo[ll] martiribus[mm] gloriosior, nichilominus Paulus submissus[nn] *est „in[4] sporta per[oo] murum[oo]“ ad procurandum[pp] meliora. Iudex appellacionis[qq] vestre, dominus Ihesus Christus,[rr] det[ss] vobis apostolos[tt] et sunt hii.[uu] Adhuc maiora debentur[vv] tibi pro fide Christi[ww] certamina. * 162' * 3' G

V M a Vnb červený, v Cpl, Vdn, Vidb a Gd černý nadpis: ‚Responsio patris* ad motiva et[xx] excusaciones[xx] Magistri et[xx] hortamen.[yy] ut[xx] utique[xx] consenciat[xx] ad[xx] abiurandum‘.[zz] *V Us, Vdb nadpisu není, v Ep (Op) nadpis pořízen teprve od vydavatelů.*

---

* *V Gd nad tím rukou 16. stol.:* ‚Id est cardinalis Hostiensis‘.[5]

[n] *ve Vnb opraveno z* consenciosi. — [na] sunt viri *Gd.* — [o] filii *Vnb;* et fili *Us.* — [p] 1[m] *Vnb.* — [q] 2[m] *Us, Vidb, Vnb.* — [r] *chybí ve Vidb.* — [s] *chybí v M, Cpl, Vdn, Vnb, Vdb, Vidb, Us; v Gd jinou rukou nad řádkem.* — [t] illud et periurium si esset *Us;* illud periur. ec. si esset periurium *Ep, Op, Gd, zde však druhé* periurium *jinou rukou in marg.* — [u] nos *Us.* — [v] pertinancia *Vdb;* pertinencia etc. *Us.* — [w] etc. — sunt *chybí ve Vdn.* — [x] et letant. *Ep, Op, Gd, zde však* et *touž rukou in marg.* — [y] credidi me aliqua *Vdn, Vidb, Gd, Ep, Op.* — [z] *chybí v Cpl, Vdb, Vnb, M.* — [zb] deffeci *Gd.* — [aa] letanter et exulanter *Gd, ale první dvě slova podtečkována.* — [bb] qui *Us.* — [ca] accedatis *M.* — [cc] non *Ep, Op.* — [dd] peierabitis *Ep, Op;* periorabitis *Us.* — [ee] meliorabitis *Us, Ep, Op.* — [ff] scandalizatis *Udn, Vidb;* scandalisabitis *Us.* — [gg] edificabitis *Us.* — [hh] Eleasarus *Gd, Vdb, Vdn.* — [ii] in Iudea *Cpl, Gd, ale zde* in *škrtnuto; ve Vnb před tím škrtnuto* in; in deo *Us.* — [kk] VII *Cpl, Us, Vidb, Vnb.* — [ll] VIII *Us, Vnb.* — [mm] martiriis *Us.* — [nn] summissus *Vidb, Vnb;* missus *Us.* — [oo] *jen v Us.* — [pp] *v Us opraveno z* curandum. — [qq] appelacionis *Us, Vnb.* — [rr] Ihes. Chr. iudex appell. est vestre *Us;* Christus *chybí v M, Cpl, Gd, Vdn, Vidb, Vnb.* — [ss] dat *M, Cpl, Us, Vdb, Udn, Vidb, Vnb.* — [tt] appostolo *Cpl, Gd.* — [uu] hiis *Vdn;* ii *Ep. Op.* — [vv] adhuc dabuntur maiora *Us.* — [ww] Cristi *Us.* — [xx] *chybí ve Vnb.* — [yy] hortacionem *Vdn; ve Vnb chybí.* — [zz] de abiuracione *Vnb;* ad abiuracionem *Gd, Vidb.*

[2] *Srvn. Proverb. 1, 8: Audi fili mi, disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tuae.* — *Srvn. 2. Machab. 6 a 7.* — [3] *Act. 9, 25.* — [4] *v. č. 104 a 135.*

138.

M. Jan Hus neznámému příznivci, kterého oslovuje ‚Pater': uvádí, proč nemůže odvolati ani v té formě, již mu ‚Pater' nabízí.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni ca 20.]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 100; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 89—89′; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 162′; rkp. téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 91′—92; rkp. téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 23′; rkp. kapit. knihovny N 48 (= Cpl) f. 80′—81; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 206; rkp. Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV, 24 (= Gd) f. 3′—4; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 8′—H 1 = Op I f. 70′ č. XLI = I² str. 90 č. XLI = v. d. Hardt IV, 330; Seyfried str. 86 = Seyfried-Mylius str. 206; Palacký, Docum. str. 123—124 č. 77 (z M, Vdn, Vidb, Vnb, Cpl).

Český překlad Mareš str. 205 č. 81 = str. 231—232 č. 81² — str. 133 až 134 č. 81³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 114—115 č. 40 = Flajšhans, Listy str. 133—134 č. LXXXIII.

O čase v. Hefele, Conciliengeschichte VII 184—185, Novotný, Listy Husovy str. 72.

Hec omnia[a] postulavit a me sepius concilium.[b] Sed quia illa[c] implicant,[d] quod revocem, abiurem[e] et penitenciam suscipiam,[f] in quibus
Vdn oporteret[g] me *a multis veritatibus recedere, quas[h] dicit concilium scandalosas,[h] secundo[i] oporteret[k] me abiurare[l] et sic confitendo de me er-
Vnb rores[m] michi false impositos[n] periurum esse[o]; *tercio,[p] ex illis scandalisarem[q] populum dei[r] multum, cui predicavi, propter quod expediret,[s] ut michi[t] imponeretur[u] mola[l] asinaria in[v] colum[v] et mergerer[x] in profundum maris; et quarto,[y] si hoc facerem, volens confusionem brevem et penam[z] efugere,[aa] inciderem in confusionem et penam maximam, si ante mortem gravissime non peniterem: unde[bb] pro confortacione[cc] mea

---

[a] eciam *Us; iniciálka v Cpl jen zatímní.* — [b] consilium *Vdn; v M opraveno z:* a me conc. sep., *jak mají Vdb, Ep, Op.* — [c] iam *Us.* — [d] inplicant *Us, Vdb, Vdn;* impl. ut *Ep, Op.* — [e] et abiurem *Cpl;* revocarem et abiurarem *Vdn.* — [f] susciperem *Vdn.* — [g] opporteret *Gd;* oportet *M, Op.* — [h] quas — scandalosas *jen v Us.* — [i] 2° *M, Cpl, Us, Vdb, Vnb.* — [k] opporteret *Cpl, Gd.* — [l] obiurare *M.* — [m] errores de me *Vdb.* — [n] inpositos *Vdb, Vdn.* — [o] *tak původně i ve Vnb, ale jinou rukou opraveno na:* periurium incurrere; *M:* periurium esse; *Vdb:* periurus essem. — [p] 3° *M, Cpl, Us, Vdb, Vnb.* — [q] scandalizarem *M, Vdb.* — [r] *chybí v Cpl.* — [s] expediretur *Cpl.* — [t] *chybí ve všech rkpech mimo Us a Gd, v tomto však touž rukou in marg.* — [u] inpon. *Vdn, Vdb;* imponeretur mihi *Ep, Op, Gd.* — [v] *jen ve Vidb.* — [x] mergeretur *Vdb.* — [y] 4° *rkpy mimo Gd, Vdn.* — [z] *Us:* confusionem et penam *(za tím škrtnuto* maximam*)* brevem. — [aa] effugere *Cpl, Us, Vdn, Vidb, Vnb, Ep, Op.* — [bb] *v M po* unde *následuje škrtnuté* maximam, *načež* unde *mylem opakováno.* — [cc] conformacione *Us, kde další* mea *chybí.*

[1] *Srov. Mat. 18, 6.*

occurrunt michi septem[ff] martires[ee] filii[ee] vidue[ee] Machabei,[2] qui * pocius per partes incidi[gg] voluerunt, quam comedere carnes contra legem domini.[hh] Occurrit et[ii] sanctus Eleazarus,[kk] qui, ut ** ibidem[ll] scribitur,[3] noluit solum dicere, quod comedisset carnes pro*hibitas a lege,[mm] ne posteris[nn] malum preberet[oa] exemplum, sed pocius subiit martirium. Quomodo ergo ego,[pp] habens illos[pp] pre oculis et[qq] multos sanctos et sanctas Nove legis, qui et que se tradiderunt martirio,[qq] nolentes * consentire peccato, tot annis eciam qui predicavi[rr] de paciencia et de[rr] constancia, deberem mendacia multa et periurium incidere et multos dei filios scandalisare? Absit, absit[sa] a[sa] me,[sb] quia Christus dominus habundantissime[sb] remunerabit me, dans auxilium paciencie in presenti.[ss]

V M a Vnb červený, v Gd, Vdn, Vidb černý nadpis: ‚Respondet dicto patris[tt] consilio,[uu] nolens ex causis hic post positis ad abiurandum consentire'[vv]; *v Cpl černý nadpis, jenž v M a jiných u č. 136:* ‚Finalis responsio ad exhortacionem, quod wlt persistere in sancto proposito per mortem confirmando veritatem'. *V Ep (Op) nadpis učiněný teprve vydavatelem.*

139.

M. Jan Hus Václavovi z Dubé a Janovi z Chlumu: děkuje za jejich stálost, napomíná, aby nechajíce světských služeb, sloužili bohu, a pádnými doklady ukazuje omylý koncilu, odsuzuje zejména zákaz přijímání pod obojí.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 18—21.]

T. zv. rukopis Mladoňovicův (= M) str. 82—83; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 80—80′; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 148′ až 149′; rkp. téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 15—16; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 73—73′; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 207—208; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 3—E 5 = Op I f. 62′—64 č. XIX = I² str. 81 č. XIX; Palacký, Docum. str. 124—126 č. 78 (z M, Vidb, Vdn, Cpl).

---

* *V M in marg. červeně:* 2ⁱ Machabe. — ** *V M in marg. červeně:* 2ⁱ Machab. 6.

[dd] VII *Cpl, Us, Vdb; 7 Vnb.* — [ee] *jen v Us.* — [gg] indici *Us.* — [hh] *v Cpl dvakrát psvé nezřetelné škrtnuto;* contra verbum dei *Ep, Op.* — [ii] eciam *Us.* — [kk] Eleasarus *Gd, Vidb;* Eliasarus *Vdn.* — [ll] ibi *Cpl.* — [mm] a lege prohib. *Gd, Vidb.* — [nn] posterum *Us.* — [oa] prebere *M.* — [oo] *chybí v Us.* — [pp] illos habens *Vdn.* — [qq] trad. mart. se *Us.* — [rr] tot ann. qui pred. eciam *Vnb.* — [sa] *chybí v Cpl.* — [sb] abundant. *Vidb.* — [ss] in presenti etc. *Us;* in pres. et gloriam in futuro *Cpl;* in presenti Amen *Gd, Vidb.* — [tt] *chybí ve Vdn, Vidb, Vnb; v Gd jinou rukou nad řádkem.* — [uu] concilio *Vidb.* — [vv] consentire etc. *Gd.*

[2] *Srvn. 2. Mach. 7.* — [3] *Srvn. 2. Mach. 6, 18 ad.*

Český překlad Mareš str. 206—208 č. 82 = str. 233—235 č. 82² = str. 134—135 č. 82³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 104—108 č. 37 = Flajšhans, Listy str. 129—131 č. LXXX; konec (O quanta demencia — in oppositum) v českém překl. Post. 1563 (za předmluvou) = Post. 1564 (za předmluvou).

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 73—74; český překlad (v. č. násl.) má sice datum — dosti neurčité — po sv. Janu Křtiteli, a nelze jeho možnosti naprosto vylučovati, ale poněvadž překlad sám jest, ač z 15. století, přece pozdní a interpolován, a právě datum čte se až za pozdějším přídavkem (v. úvod k č. násl.), nemůže to býti rozhodující.

Graciosissimi domini et veritatis zelatores fidelissimi et confortatores mei in veritate michi a deo deputati tamquam angeli! Non possum plene scribere, quantum sum gratus de vestra[a] constancia et de[b] piis beneficiis, que *[db] michi peccatori, in spe tamen servo Ihesu[c] Christi domini, exhibuistis, sed opto, ut[d] ipse Ihesus[e] Christus,[f] piissimus noster creator,[g] redemptor et salvator, retribuat vobis in presenti, dans se ipsum vobis[h] mercedem optimam[i] in futuro. Unde hortor vos per misericordiam eius, ut legi ipsius, et presertim suis mandatis[k] sanctissimis intendatis.

Vos,[l] nobilis domine[1] Wenceslae,[m] uxorem[n] accipiendo, sancte vivatis[o] in matrimonio, postpositis vanitatibus seculi. Et vos, domine Johannes,[2] iam serviciis regum mortalium[p] obmissis,[q] cum vestra coniuge et pueris domi in dei[r] servicio maneatis. Videtis enim, quomodo[s] vadit [db] *rota[t] vanitatis seculi, nunc illum elevans,[u] illum deprimens, valde tamen[v] elevato breviter[w] dans solacium, post quod sequitur eternum[x] in igne et in tenebris supplicium.[y]

Iam cognoscitis[z] conversacionem spiritualium, dicencium se vicarios veros et manifestos Christi et suorum apostolorum,[aa] vocancium se sanctam ecclesiam et[bb] sacratissimum concilium,[cc] quod non potest errare, [pl] cum tamen erraverit, Johannem[dd] XXIII prius ado*rando flexis genibus, osculando pedes et sanctissimum vocando, sciendo, quod est[ee] turpis

---

[a] duram *Us.* — [b] *chybí v Us, Vidb.* — [c] Jesu *Vdb, Vidb, Ep, Op.* — [d] quod *Us.* — [e] Jesus *Vdb, Vidb, Ep, Op.* — [f] *chybí v M, Us, Vdb, Vdn, Vidb, Ep, Op;* piissimus Ihesus Christus *Cpl.* — [g] creator noster et *Vdb.* — [h] *chybí v M, Cpl, Ep. Op;* mercedem vobis *Us.* — [i] optimum *Ep, Op.* — [k] mandatis suis *Vdb, Vidb;* mandatis eius *Cpl.* — [l] *jen v Us.* — [m] Wenczeslae *Vdb;* Wen[e] *Vdn, M;* Venceslae *Cpl;* Ven[e] *Us.* — [n] *v Us předcházejí čtyři nejasná písmena, patrně chybně čtené* uxorem; *v. úvod.* — [o] *v Us opraveno z:* unitatis. — [p] mortalibus *Vidb.* — [q] omissis *Cpl, Us, Ep, Op;* ommissis *Vidb.* — [r] deo *Vdn.* — [s] quo *Vdn.* — [t] rotha *Vdb.* — [u] ellevans *Vdb.* — [v] *v Us před tím škrtnuto* uss. — [w] breviter elevato *Vdb;* breviter dans elevato *Cpl;* breviter elevacio *Us.* — [x] *chybí Vdb;* in eternum ingne *Vidb.* — [y] suplicium *Vdn; v Us in marg.* — [z] congnoscitis *Us, Vidb.* — [aa] appostolorum *Cpl.* — [bb] *chybí ve Vidb.* — [cc] sanctissimum concilium *Vdb; v M před tím škrtnuta skratka za* con. — [dd] Joh. papam 23 *Vidb;* Joh. 23[m] *Vdb, Us* — [ee] sit *Cpl.*

[1] *Václav z Dubé.* — [2] *Jan z Chlumu.*

homicida, Sodomita, symoniacus[ff] et hereticus, * prout postea in dampnacione ipsius[3] expresserunt.[gg] Iam caput[gg] ecclesie preciderunt, cor ecclesie ewlserunt, fontem ecclesie indeficientem exhauserunt, refugium[hh] ecclesie sufficientissimum indeficiens,[ii] ad[kk] quod omnis[ll] christianus debet confugere, fecerunt omnino[mm] * deficiens.[kk] * 20

Ubi ergo est bone memorie, parcat sibi deus, Magistri Stanislai,[nn] Palecz[4] et aliorum condoctorum[oo] sentencia,[pp] qui dictaverunt[qq] per Stanislaum, quod papa est caput[gg] ecclesie, ipsam regens[rr] sufficientissime, cor ecclesie, ipsam vivificans, fons indeficiens plenus[ss] auctoritate, alveus,[tt] in quo fluit omnis[tt] potestas ad inferiores,[uu] et refugium indefi*ciens, * 83 sed omnino sufficiens cuilibet christiano, ad quod debet quilibet christianus confugere[5]? Iam stat[mm] fidelis[vv] christianitas[ww] sine papa, puro homine, habens Christum Ihesum pro capite, quod ipsam optime[xx] dirigit,[xx] pro[xx] corde,[xx] quod[xx] ipsam[xx] vivificat,[yy] dans vitam gracie, pro fonte, qui[zz] ipsam irrigat[ab] septem donis * spiritus sancti, pro alveo, in quo * 8 fluunt omnes rivi graciarum, pro refugio[ac] sufficientissimo et indeficienti, ad quod miser reccurro, firmiter[ad] sperans, quod michi in regimine, vivificacione et auxilio non deficiet,[ae] sed liberans a peccatis et a presenti * vita[af] misera, ** infinito me[ag] gaudio premiabit.[ah] * 14

Erravit eciam concilium ter vel pluries, male articulos ex meis libellis extrahendo, aliquos cum corrupcione[ai] et confusione abiciendo, et adhuc[ak] in ultima articulorum copia[6] aliquos sincopando,[al] sicut[am] patebit videntibus illos[an] libellos et illos[ao] articulos.[al] Ex quo plane doctus sum una vobiscum, quod non omne concilii[oa] factum, dictum vel sentenciatum[ap] a Christo Ihesu,[aq] veracissimo iudice, approbatur.[ar] Beati ergo, qui[af]

---

* V *M in marg. červeně:* ‚Papa homicida, simoniacus, hereticus'. — ** *Ve Vidb tato stránka omylem psána obráceně.*

[ff] simoniacus *Vdn, Vidb.* — [gg] *v M za tím škrtnuto* ex. — [gg] capud *Us.* — [hh] refugium *Vdb, Vidb.* — [ii] indefficiens *Vidb.* — [kk] ad — deficiens *chybí v M.* — [ll] *v Us před tím škrtnuto* os; *Vdn:* omnis christianus debent. — [mm] *chybí v Cpl.* — [nn] *ve Vdn, Vidb opraveno ze* Stanislaus, *jak má Us.* — [oo] doctorum *Vdb, Vdn.* — [pp] simul *Cpl.* — [qq] dixerunt *Cpl.* — [rr] regentes *Us.* — [ss] *v M předchází nesprávně psané, z* plos *opravené* plenus, *jež škrtnuto.* — [tt] aluens *M.* — [tt] oris *Us.* — [uu] *v M opraveno z* ad inferos. — [vv] fideles *M.* — [ww] *ve Vidb opraveno z* christianus. — [xx] *chybí ve Vdn.* — [yy] optime vivificat *Us.* — [zz] *v M opraveno z* quid. — [ab] irrigat ipsam *Vdn, Vidb, Ep, Op;* rorigat ipsam *Vdb;* rigat ipsam *Cpl;* migat ipsam *Us.* — [ac] refugie *opraveno z* fugie *Us;* confugio *Ep, Op.* — [ad] fortiter *Vidb, ale škrtnuto a psáno* firm. — [ae] deficient *Vdb.* — [af] *ve Vidb nad řádkem.* — [ag] et infinita (me *chybí*) *Us.* — [ah] premiaverit *Us.* — [ai] correpcione *Us, Vidb, Vdn, Vdb.* — [ak] *v M opraveno z* adhuci. — [al] sincopando — articulos *chybí v M.* — [am] sicud *Cpl, Vdn.* — [an] *chybí v Cpl, Us, Vdn, Vidb.* — [ao] *chybí v Ep, Op.* — [oa] concilium *Vdn.* — [ap] sentencia *Ep, Op.* — [aq] Jesu *Vidb.* — [ar] aprobatur *Cpl.*

Viz rozsudek, který otiskl v. d. Hardt IV, 280—283. — [4] *M. Stanislav ze Znojma a Štěpán z Pálče; Hus zde naráží na jejich definici papeže a církve, podanou za sporů r. 1413 v několika traktátech; srvn. č. 57, 60.* — [5] *Srvn. na př. Stanislavův traktát Alma et venerabilis (vydal Loserth, AÖG 75) str. 370 n., 373.* — [6] *Míněna asi poslední reakce artikulů, předložená Husovi dne 18. června; v. Palacký, Docum. 225—234.*

servantes legem Christi[mm] cognoscunt,[as] aufugiunt[at] et repudiant pompam, avariciam, yppocrisim[au] et dolum Antichristi suorumque[av] ministrorum, adventum iustissimi[aw] iudicis in paciencia expectantes.[ax]

Obsecro vos per[ay] viscera Ihesu[aq] Christi, quod[az] malos sacerdotes fugiatis, bonos autem iuxta opera eorum[a] diligatis, et quantum in vobis est, unacum aliis fidelibus baronibus[b] et dominis non permittatis[c] eos opprimere. Nam propterea deus[d] vos[e] aliis preposuit. Et[mm] ut ego estimo, erit magna persecucio in regno Boemie illorum, qui deo fideliter[f] serviunt, si dominus[g] manum suam[h] non apposuerit per seculares dominos,[i] quos in lege sua pre[mm] spiritualibus plus[k] illuminavit.

O quanta * demencia[7] ewangelium Christi, epistolam Pauli, quam dicit se non ab homine, sed a Christo recepisse,[8] et factum Christi cum factis suorum apostolorum[l] et aliorum sanctorum[m] ut errorem condempnare, scilicet de comunione sacramenti calicis[n] domini pro omnibus adultis fidelibus constituta. Ecce errorem dicunt, quod laicis[o] fidelibus bibere licet de calice domini, et si quis presbiter sic bibere dederit, quod
8 Us tamquam * erroneus reputetur,[p] et nisi desistat, tamquam hereticus[q] condempnetur.[9] O sancte Paule! Tu dicis omnibus fidelibus[10]: „Quocienscumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem domini annuncciabitis,[r] donec veniat“, hoc est usque[s] diem[t] iudicii, in quo veniet; et[u] ecce,[v] iam dicitur, quod consuetudo Romane ecclesie est in oppositum[w]!

V M červený, ve Vdb, Vdn, Cpl i Vdb černý nadpis: ‚Regraciatur dominis de constancia[x] et beneficiis sibi impensis, hortans eos, ut deo domi[y] serviant postpositis regum serviciis, comemorans[z] deordinacionem concilii in quibus specialiter erravit in iudicando‘; *v Us nadpisu není; Ep (Op) mají nadpis, učiněný od vydavatelů.*

---

* *V M in marg. červeně:* ‚De sacramento calicis quoad laicos‘.

[as] congnoscunt *Vidb;* et congnoscunt *Us.* — [at] auffugiunt *Vdb.* — [au] ypocr. *Cpl, Us. Vdb;* et ypocr. *Vidb;* et yppocr. *Vdn.* — [av] et suorumque *M;* suorum ministrorumque *Ep.* — [aw] *v M před tím škrtnuto* iussim. — [ax] expectantes etc. *Us, kde červeně připsal písař* Beness etc. — [ay] pro *Us.* — [az] et quod *Us.* — [a] illorum *M, Vdb.* — [b] barronibus *M, Vdb.* — [c] permitatis *Us.* — [d] *chybí ve Vidb.* — [e] nos *Us;* vos deus *Cpl;* vos aliis preposuit deus *Vdn.* — [f] fideliter deo *Cpl, Vidb.* — [g] deus *Cpl, Us, Vdn, Vidb.* — [h] manus suas *Cpl.* — [i] per seculares non apposuerit dominos *Vdb.* — [k] plus spiritualibus *Cpl.* — [l] appostolorum suorum *Cpl.* — [m] *v Us před tím* appostolorum, *ale podtečkováno.* — [n] sacramenti scilicet calicis *Us.* — [o] laycis *Cpl, Us, Vdn, Vidb.* — [p] reputaretur *Cpl, Vdb;* deputetur *Ep, Op.* — [q] herreticus *Cpl.* — [r] anuncciab. *Vdn, Vdb;* anunciab. *Vidb;* anucciab. *M, Cpl.* — [s] *v Us opraveno z* hoc usque est. — [t] in diem *Vdn.* — [u] *chybí ve Vdb.* — [v] ecclesie *Us.* — [w] in oppositum etc. *Vdb.* — [x] Constancia *Cpl, Vdn, Vidb.* — [y] *ve Vdb opraveno z* domi deo. — [z] commemorans *Vdn, Vidb.*

[7] *Slova ‚O quanta demencia‘ až do konce (‚est in oppositum‘) cituje Jakoubek ve svém traktátě, začínajícím slovy ‚Salvator noster‘, dosud netištěném.* — [8] *Srvn. 1. Cor. 11, 23.* — [9] *Příslušná nařízení ze dne 15. června 1415 otiskl v. d. Hardt IV, 333—335.* [10] *1. Cor. 11, 26.*

139*.

Český překlad čísla předcházejícího.

V Kostnici, v žaláři [u Bosáků] 1415, Juni po 24. (? spíše 18.—21.).

Rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4519 (= Vndb) f. 171'—172'.

Dosud netištěn.

Překlad jest vlastně zpracováním (částečným) pozdějšího původu, jak dokazují četné omyly, výpustky a dodatky. O p. Václavovi z Dubé mluví se jako o ženatém, ač ho Hus v originále napomíná, aby se oženil, a on skutečně ženat nebyl (v. i č. 161), zmínka o výrocích Stanislavových a Pálčových vypuštěna, čímž i smysl celého příslušného místa zkalen, i jinde provedeny změny, z nichž nejsmělejší jest dodatek, v němž Hus pohání své soudce před soud boží, zrobený patrně podle výroku Jeronymova. Rovněž na konci přidán citát z Augustina a vyzvání k Čechům.

Latinský originál není datován, dobu vzniku určil Novotný, Listy Husovy str. 73—74. Překlad má datum — dosti neurčité — ‚po sv. Janu Křtiteli', jež však následuje na konci posledního neautentického dodatku a nemůže buditi důvěry, když obsahem list se k této pozdní době nehodí.

Modlitba má z žádostí všeho dobrého, moji milí páni a pravdy božie milovníci, věrní v mém zamúcení těšitelé a v pravdě pána Christa potvrditelé, mně od pána jako andělé boží daní. Nemohu toho tak velmi vypraviti, kterak velmi vděčen sem z vašie stálosti a z dobroděnie,[a] které mně okazovali ste hřěšnému, v naději boží však služebníku božiemu. Ale za to prosím, aby pán Ježíš, milostivý náš stvořitel a vykupitel a spasitel, odplatil vám zde nynie v milosti a potom, dada věčnú radost, obdařil svým božským viděním i na věky patřením. *I napomínám vás * 172
skrze milosrdenstvie božie, abyšte zákona jeho milovníci byli a přikázánie jeho s[vatá] rádi slyšali a skutkem zachovávali.

Prosím vás, páni moji zvláštní, pane Václave[1] a pane Jane,[2] již nechajíce dvořenie králóv smrtedlných, s manželkami vašimi a dietkami[b] doma přebývajíce, pánu bohu služte. Nebo viete, kterak tento marný svět okolkem jde, onoho povyšuje a jiného ponižuje a povýšenému malého utěšenie popřeje a za malé kochánie věčnú muku a žalost odplacuje.

Již také poznati muožte, jaké obcovánie duchovních, kteří se náměstky pána Christa a[c] svatých[c] appoštolóv[c] věrní a praví nazývají, praviece se býti cierkev svatá a svatosvatý zbor Konstanský, duchem s[vatým] řádně sebraný a že nemuož poblúditi. Kterak pak poblúdil, Jana XXIII° papeže odsúdil. Prve před ním na kolena klekajíce padali,

---

[a] *ve Vndb psáno* s dobrodienye *a nad posled. písmem jinou rukou:* ich. — [b] mi *nadepsáno ještě jednou Vndb.* — [c] *ve Vndb touž rukou in margine.*

[1] *Václav z Dubé, jenž však tenkráte nebyl ještě ženat.* — [2] *Jan z Chlumu.*

nohy jeho líbali a najsvětějšého nazývali, a potom naň[d] vyznávajíce, že jest mordéř, svatokupec, kacieř, sodomský hřešník a mnoho toho při[e] jeho odsúzení[3] se vypravuje.* Již pak hlavu cérkve s[vaté] odřezali a odvrhli, útočiště cierkve bez nedostatku opustili, jenž[4] sú pravili, že každý křesťan má se k němu utiekati, neb von jest hlava cierkve s[vaté], ji zpravuje dokonale,** a jest srdce, kteréž[f] ji obživuje, a studnice bez umenšenie a že od nie pocházie všeliká moc k nižším, k němužto každý křesťan má se utiekati. Ale já pravím,[5] že Krystus pán jest hlava živá cierkve, to jest vyvolených[g] božích, [ji] najlépe a najvýborněji zpravuje, studnice života, kterýž ji dary ducha s[vatého] jako prameny svlažuje, od něhož jako z řěky všecky milosti ducha s[vatého] plynú, a obrana bezpečná a dostatečná. Ku kteréžto hlavě já hřiešný utiekám se, silnú naději maje, že mě svú pomocí potěší a obrání[h] i hřiechóv zbaví a z tohoto biedného života a mizerného světa do onoho věčného a blahoslaveného pojme a přivede.

I kterak jest blúdilo concilium a zbor Constanský, mnohé articule z mých kněh vybírali, přidávajíc, ujímajíc, jinak pokládajíc a proměňujíce, než v pravdě popsány sú a položeny, a tak za bludné položili a pro
n 1b ně mě na smrt odsúdili.[5] Ale já odvolal sem se k naj*vyššímu[i] súdci a[k] k[k] najspravedlivějšému,[k] a vás poháním, abyšte mi před ním odpoviedali.[6] Vás pak přátel všech milých prosím, varujte se falešných prorokóv, zlých kněží svobodných a nepříkladných i všelikterakých jiných lidí scestných a bludných, ale dobrých kněží se držte, jich rádi poslouchajte, a k čemu dobrému vedú a napomínají, toho pilni buďte.[7]

Ó kterak veliké bláznovstvie toho zboru Konstanského, že čtenie pána Ježíše Krysta a epištolu sv. Pavla, kterú praví, že ne od člověka, ale od pána Crista jest vzal,[8] sú zřejmě[l] odsúdili, přijímánie těla a krve božie pod obojí spósobú lidu obecnému za blud pokládajíce[m] a praviece, jestliže by který kněz tak z kalichu krve božie píti laykuom podával, aby za bludného jmien byl, pakli by toho nepřestal, tehdy aby jako kacieř odsúzen byl.[9] Ó svatý Pavle, ty pravíš,[10] že „kolikrátkolivěk budete jésti chléb tento a kalich píti, smrt páně pamatovati budete, ažť přijde“, totižto až do súdného dne. A oni pak pravie a za zákon sobě

---

* *K tomu ve Vnd jinou rukou in marg.:* ‚Papezstvie ssazeno‘. — ** *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚Que Christo competunt, illa homini mortali pape ascribunt‘.

[d] *ve Vndb mezi řádky touž rukou.* — [e] pře *Vndb.* — [f] kterýž *Vndb.* — [g] volených *Vndb.* — [h] obrany *Vndb.* — [i] najvyššému *Vndb.* — [k] *nadepsáno nad řádkem ve Vndb.* — [l] *ve Vndb oprav. ze* řejmě. — [m] poklajíce *Vndb.*

[3] *Viz rozsudek, který otiskl v. d. Hardt IV, 280—283.* — [4] *Překladatel omylem vypustil zmínku o Stanislavovi a Pálčovi.* — [5] *Překladatel poněkud mění.* — [6] *Proroctví patrně později přidané od překladatele, jenž také před tím text mění.* — [7] *Místo změněno a zmínka o pronásledování vynechána.* — [8] *Srvn. 1. Cor. 11, 23.* — [9] *Příslušné nařízení otiskl v. d. Hardt IV, 333—335.* — [10] *1. Cor. 11, 26.*

položili a za vieru, že chvalitebný obyčej jest lidem přijímati pod jednú spósobú. Ale sv. Augustyn die,[11] že obyčej pravdě má postúpiti a miesto dáti, budiž pak kterakkoli dlúhý a zastaralý.

Protož vy, milí Čechové, držte se pravdy a čtenie pána Krysta, a pravda vás vysvobodí, Ježíš, pán na věky požehnaný Amen. Dán v Konstancí v žaláři, po sv. Janu Křtiteli[12] božiem anno domini 1415.

Ve Vndb, kde list psán jinou, pozdější rukou než předcházející tři (č. 147, 153, 156) jest nadpis: ‚Regraciatur dominis generosis Boemis[n] secum Constanciam laborantibus et de beneficiis sibi per eos impensis, hortans eos, ut domi deo serviant postpositis curis regum, comemorans circa hoc deordinacionem concilii Constanciensis, in[o] quibus specialiter erravit in iudicando, et post in fine recomendat comunionem calicis ad plebem etc'.

140.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: ohlašuje, proč mu není možno odpřisáhnouti, a děkuje všem, kdo mu jakékoli služby prokázali, vzkazuje pozdravy všem přátelům v Čechách.

V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 21.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 84; rkpis Vídeňské dvorní knihovny 4524 (= Vdn) f. 80′—81′; rukopis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 150—150′; rkp. téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 16—16′; rkp. knihovny kapitulní N 48 (Cpl) f. 74; rkpis univers. knih. XI D 9 (= Us) f. 208—208′; jiný rukopis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 5—E 6 = Op I f. 64 č. XX = I² str. 82 č. XX = konec (ale kombinován v č. 154) Acta mart. 139 = Actiones f. 32′ = Camerarius 226 = Seyfried str. 87—88 (z Op) = Seyfried-Mylius 207—208; v. d. Hardt, Conc. Const. IV, 342 (první část po slova ‚vel erroneus'); Palacký, Docum. str. 126—127 č. 79 (z Cpl, M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 209—210 č. 83 = str. 236—237 č. 83² = str. 136—137 č. 83³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 116—118 č. 41 = Flajšhans, Listy str. 134—135 č. LXXXIV.

* Ista[a] est in nomine Ihesu Christi[ab] mea finalis intencio: quod nolo *84
articulos, qui vere extracti sunt, confiteri[b] erroneos, nec volo abiurare

---

Č. 139*. [n] *písař Vndb začal psáti* d, *ale opravil ihned na* B. — [o] *za tím ve Vndb škrtnuto* sp.

Č. 139*: [11] *Augustinus, Contra Donatistas III, 6, VI, 37 (Migne 43, 144, 157); celé místo dodáno překladatelem.* — [12] *To by bylo po 24. červnu, ale celé místo dodáno teprv překladatelem.*

Č. 140: [a] *v Cpl vynecháno místo pro iniciálku, jen prozatímně vepsanou.* — [ab] *ve Vdb připsáno nad řádkem.* — [b] confiteri esse *Vdb, Vdn, Vidb, Us;* confitere *Cpl.*

articulos * per testes falsos michi impositos,[c] quia abiurare est confiteri,
1 Vdn se errores * vel errorem[d] tenuisse, et ab illis discedere et oppositum tenere. Quia scit deus,[e] quod[f] numquam predicavi illos errores, quos multis subtractis veritatibus et appositis[g] falsitatibus[h] confinxerunt.[i] Libentissime[ka] autem, si quem scirem de meis articulis esse veritati[k] contrarium, emendarem, revocarem et eius oppositum docerem et predicarem. Sed estimo, quod nullus est legi Christi et sanctorum doctorum dictis[l] contrarius,[m] quamvis dicitur ab illis, quibus displicet,[n] scandalosus vel[o] erroneus. Unde quicumque sensus falsus[p] in aliquo[q] articulorum iuxta meam intencionem includeretur, illum detestor, omnipotentissimo et optimo magistro me ad[r] correccionem[s] subiciens, confidens de sua infinita misericordia, quod ab occultis[t] meis peccatis[u] ipse piissime me[v] mundabit.

Regracior omnibus regni[w] Boemie baronibus,[x] militibus et clientibus, et presertim regi Wenceslao[y] et domine regine,[l] mee[z] graciose[aa] domine, quod me dilexerunt,[bb] pie tractaverunt[cc] et diligenciam[dd] pro mei liberacione apposuerunt. Regracior eciam regi[ee] Sigismundo[ff] de omni bono, quod michi exhibuit.[gg] Regracior omnibus dominis Boemis et dominis Polonis, qui constanter et firmiter se[e] pro veritate et pro[r] mei liberacione habuerunt,[hh] quorum omnium opto salutem, nunc in gracia et postea[ii] in gloria sempiterna. Deus omnis[kk] gracie vitam vestram cum sanitate anime et corporis perducat ad Boemiam, ut in ipsa[ll] Christo regi[mm]
Vidb * servientes, ad vitam glorie veniatis.

Salutabitis omnes amicos, quos non possum scribere, et si aliquos scriberem[nn] et alios[oo] non, viderer eis esse[pp] acceptor personarum, et quos non scriberem, estimarent,[qq] quod ipsorum[rr] memoriam non haberem, vel quod ipsos non diligerem, ut[ss] deberem.[ss] Scriptum in carcere, in vinculis, feria sexta[tt] ante festum sancti Johannis Baptiste.[2]

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Abiurare'.

[c] inpositos *Vdn.* — [d] *v Us opraveno z* herrorem. — [e] *chybí v Us.* — [f] quia *Vdn, Vidb.* — [g] oppositis *Vdb.* — [h] *v M předchází škrtnuté (opravované a nezřetelné)* falsitatibus. — [i] confixerunt *Vidb, M.* — [k] veritati esse *Cpl, Ep, Op.* — [ka] *v M opraveno z* Lubentissime. — [l] *chybí v Cpl.* — [m] sanct. doctorum dict. contr. doctorum *Vdb.* — [n] *ve Vdb in marg.* displicent *Cpl.* — [o] et *Cpl.* — [p] falsus sensus *Us.* — [q] quocumque *Vdn.* — [r] *chybí ve Vdn, Vidb.* — [s] correccioni *Vdn, Vidb.* — [t] ocultis *Vdn, Cpl, Us;* oculis *(opraveno z* oculis*) M.* — [u] peccatis meis *Cpl; ve Vdb následuje škrtnuté:* ipse predictis. — [v] me piissime *Cpl.* — [w] *chybí v M, Ep, Op.* — [x] barronibus *M;* babornibus *Us.* — [y] Vencesslao *Cpl.* — [z] me *Us.* — [aa] regracior *Vdn.* — [bb] dilexit *Us.* — [cc] tractavit *Us.* — [dd] dilligenciam *Vdb.* — [ee] *chybí ve Vdn.* — [ff] Zigismundo *Cpl;* Zigizmundo *Us.* — [gg] exibuit *Us.* — [hh] *opraveno z* abuerunt *Us.* — [ii] post *Vidb.* — [kk] omnipotens *Cpl.* — [ll] ipso *Vidb.* — [mm] regi Christo *Cpl.* — [nn] salutarem *Ep, Op.* — [oo] aliquos *Vidb, Us.* — [pp] *ve Vdb doplněno touž rukou mezi řádky, v Us chybí.* — [qq] estimarem *M.* — [rr] eorum *Cpl, Vdn;* memoriam ipsorum *Vidb;* memoriam eorum *Ep, Op.* — [ss] *chybí ve Vidb.* — [tt] VI[a] *Vdb, Cpl, Vidb;* 6[a] *Us.*

[1] *Žofie.* — [2] *V pátek dne 21. června.*

Johannes *Hus in spe servus Ihesu[uu] Christi, a cuius spe[vv] numquam potuit me dyabolus[xx] separare nec separabit prestante patre et filio et spiritu sancto in seculorum secula[yy] benedicto. Amen. * 208′

V M červený, v Cpl, Vdb, Vdn, Vidb černý nadpis: ‚Intimat finalem suam[zz] intencionem, qualiter non wlt propter falsos sibi ascriptos articulos[ab] recedere a veritate, cum nulla informacio sibi sit[ac] data de opposito. Et post omnibus benefactoribus regraciatur iuxta exigenciam beneficiorum sibi inpensorum'.[ad] *V Us na konci připsáno:* ‚Anno domini M° CCCC° XV facta sunt ista feria 6ª ante festum Johannis Babtiste[2] etc.'[ae] *V Ep a Op nadpis patrně teprve od vydavatelů připojený:* ‚Haec[af] epistola[af] continet certum animi decretum Joannis Hus, quo constituit se cum adiutorio domini Jesu non velle discedere a veritate semel cognita, nisi ex scripturis sanctis doceretur meliora.'

141.

M. Jan Hus kazateli Havlíkovi: napomíná, aby nebránil přijímání pod obojí a neútočil na Jakoubka, aby nevznikla roztržka, neboť jest se báti pronásledování.

[V Kostnici] v žaláři [u Bosáků], 1415, Juni 21.

Rukopis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 79—80; rkp. kapit. N 48 (= Cpl) f. 73; rkp. dvorní knihovny Vídeň. 4524 (= Vdn) f. 79; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 147 (+ 174′); rkp. téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 16′—17; rkp. Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV 22 (= Gr) f. 165; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 1′—E 2 = Op I f. 62′ č. XVI = I² str. 80 č. XVI = v. d. Hardt IV, 336—337; Palacký, Docum. str. 128 č. 80 (z M, Cpl, Vdn, Vidb).

Český překlad Postilla 1563 (za předmluvou) = Postilla 1564 (za předmluvou); Mareš str. 211 č. 84 = str. 238—239 č. 84² = str. 137 č. 84³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 119—120 č. 42 = Flajšhans, Listy str. 135 až 136 č. LXXXV.

Dilectissime *frater,[a] domine[b] Galle,[c] verbi Christi predicator! Noli re*sistere sacramento calicis domini, quod[d] Christus per se et per suum * 17 V

Č. 140: [uu] Jesu *Vidb, Ep, Op.* — [vv] spero *Us.* — [xx] numq. dyab. potuit me *Vdb;* numq. diabolus potuit me *Cpl, Vdn, Vidb.* — [yy] secula seculorum *Cpl.* — [zz] suam finalem *Cpl.* — [ab] propter impositos sibi falsos art. *Vidb.* — [ac] sit sibi *Cpl; v Vdn* sit *chybí.* — [ad] impensorum *Cpl, Vidb;* impensorum etc. *Vdb;* inpensorum etc. *Vdn.* — [ae] etc. *červeně v Us.* — [af] *chybí v Op.*

Č. 140: [2] *Dne 21. června 1415.*

* *V M in marg. červeně:* ‚Gallo'.

Č. 141: [a] [D]ilecte frater *Cpl.* — [b] *v Gr touž rukou nadepsáno.* — [c] G. *Vidb; srvn. pozn.* gg. — [d] quam *M, Cpl, Vdn, Vidb;* quem *Gr, Ep, Op.*

apostolum[e] instituit, quia nulla scriptura est in oppositum, sed solum[f] consuetudo,[g] que, estimo,[h] ex negligencia inolevit. Modo[i] non debemus sequi consuetudinem,[g] sed Christi exemplum et veritatem. Iam[k] concilium,[l] allegans[m] consuetudinem,[g] dampnavit[l] comunionem calicis quoad laicos[n] ut errorem, et qui practisaverit, nisi resipiscat,[o] tamquam hereticus puniatur. Ecce malicia Christi institucionem iam ut errorem dampnat.

Rogo propter deum, quod[p] non amplius[q] impugnes[r] Magistrum Jacobellum, ne fiat scissio inter fideles, de qua *gaudet dyabolus.[s] Eciam,[t] karissime, prepara te ad passionem in manducacione et comunione calicis, et sta fortiter in veritate Christi, timore illicito postposito, confortans fratres alios in ewangelio domini Ihesu[u] Christi. Motiva pro comunione calicis, estimo, dabunt[v] tibi, que scripsi in Constancia.[2] Salutabis[w] Christi[w] fideles.[w] Scripsum in vigilia decem[x] milia[y] militum[3] in vinculis.[z]

*S O M

V M červeně, v Cpl, Vdb, Vdn, Gr, Vidb černě (zde však až na f. 174' za listem č. 165, kdežto list Havlíkovi psán již dříve) nadpis, jejž i Ep a Op opakují: ‚Domino[aa] Hawlikony,[bb] ut[q] non[cc] inpungnet[dd] ministracionem saguinis[ee] Christi laicis[ff] sub specie vini'.[gg]

142.

M. Jan Hus generálu dominikánů Leonardovi Statii de Datis: odpovídá na jeho pokus usvědčiti ho z nesprávného učení o církvi.

V Kostnici, v žaláři u Minoritů, 1415, Juni ca 21.

Liber collectaneus Glacensis (popis v. Em. Beck, Prog. kath. Gymn. Glatz 1892) v bibliotéce katolického gymnasia v Kladsku.

Dosud netištěn, úryvek (týž, co otištěn níže) vydal Goll, Některé prameny k nábož. dějinám v 15. stol. V. král. Spol. Nauk 1895 č. I str. 2.

Jest obsažen v polemickém dopise M. Jakuba Weydenera z Nisy Jakubovi ze Zelče ve Šternberce. Bohužel nemohl jsem rkpu užiti. Na mou žá-

---

[e] appost. *Cpl.* — [f] sola *Ep, Op.* — [g] conswet. *M.* — [h] ut aestimo *Ep, Op.* — [i] Iam *Ep, Op.* — [k] Modo *Ep, Op.* — [l] consilium *Vdn.* — [m] alegans *Vdb.* — [n] laycos *Cpl, Vdn, Vidb.* — [o] resistat *Cpl.* — [p] ut *Ep, Op.* — [q] *chybí v Ep, Op.* — [r] impungnes *Vdb, Vidb;* inpungnes *Gr, Vdn.* — [s] diabolus *Vdn, Ep, Op.* — [t] Ecce *Vdn, Vidb.* — [u] Jesu *Vidb, Ep, Op.* — [v] quod dabunt *Ep, Op.* — [w] *chybí v Gr.* — [x] X *Vidb.* — [y] milium *Ep;* millium *Op.* — [z] Scriptum in vinculis in vig. dec. mil. mil. *Cpl.* — [aa] *Cpl:* Istam epistolam subscriptam scribit domino. — [bb] Hawlikoni *Cpl, Gr, Vdb;* Hahwlikoni *Vdn;* Hawlikom *Ep, Op;* Hawlikoni scribit *Vidb.* — [cc] ne *Ep, Op.* — [dd] inpugnet *Cpl;* impugnare velit *Ep, Op.* — [ee] sanguinis *Gr, Vdb, Vdn, Vidb, Op;* sanguis *Ep;* sangwinis *Cpl.* — [ff] laycis *Cpl, Vdn, Vidb;* laicis suis *Ep.* — [gg] vini etc. *Vdn; ve Vidb pak začátek listu s odkazem, že čte se již svrchu:* Dilectissime frater, domine Galle, que habetur ante cum aliis.

[1] *Dne 15. června 1415.* — [2] *Míněn spis: De sanguine Christi sub specie vini a laicis sumendo, Op I 42—44.* — [3] *Dne 21. června.*

dost o jeho zapůjčení nebo o pořízení opisu správa bibliotéky vůbec neodpověděla. Podle obsahu, pokud ho lze poznati, náleží list době pokusů přiměti Husa k odvolání, z nichž jeden (ale z listu nevyplývá, že písemný) učinil Leonard Statii de Datis, o němž v. pozn. 1.

Queris, o doctor venerande non propria ductus ignorancia, set, ut existimo, tocius concilii voluntate in meam capcionem destinatus, queris itaque, si papa sit caput ecclesie, an parendum est absque rebellione in hiis, que concernunt fidem. *(Odpovídá, že hlavou církve jest Kristus a dvou hlav církev míti nemůže.)*

Nadpis: ‚Responsio Mag. Johannes Huss in ultima professione egregio doctori Leonardo[1] de potestate pape.

143.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: vypravuje o pokusech jednotlivých členů koncilu přiměti ho k odvolání, o své zpovědi a návštěvě Pálčově, a napomíná, žádaje o některá sdělení, k opatrnosti s dopisy.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 22.]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 92—94; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 85—86; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 157 až 158; rkpis téže knihovny 4915 (= Vdb) f. 18,—19 a 20—20′; rkpis univ. knihovny XI D 9 (= Us) f. 204; rkpis kapitul. knih. N 48 (= Cpl) f. 77; jiný rukopis zastupují Ep, Op.

Epistolae f. F 7′—G = Op I f. 67′—68 č. XXXI = I² str. 86 č. XXXI = v. d. Hardt IV, str. 345—346 (frgm.); Palacký, Docum. str. 135—137 č. 84 (z Cpl, M, Us, Vdn, Vidb). — Český překlad Mareš str. 222—224 č. 90 = 251—253 č. 90² = str. 144—146 č. 90³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 121—124 č. 43 = Flajšhans, Listy str. 136—138 č. LXXXVI.

O čase srvn. Novotný, Listy Husovy str. 75—77.

* Iam[a] multiplices fuerunt exhortatores,[b] suadentes[c] multis verbis, *83′ V
quod debeo et possum licite abiurare supponendo[d] voluntatem meam sancte ecclesie, quam sacrum[e] concilium representat. Sed nullus eorum scit pertinenter evadere, cum pono eum in casu[ea] meo, ut[f] constet sibi,

Č. 142: [1] *Leonard Statii de Datis, Florenčan rodem, učený generál Dominikánů. V Kostnici zastupoval vedle řádu také své rodiště, a již dne 1. prosince 1414 povolán do komise pro kacířství (v. d. Hardt IV, 23, 385); srvn. nyní Novotný-Kybal, M. Jan Hus I, 2.*

Č. 143: [a] *v Cpl iniciálka zatímní; Ep (Op) začínají:* Salus a Christo Jesu. Fuerunt mecum multiplices exhortatores, multi pedagogi, pauci fratres, ut ait apostolus,[1] suadentes. — [b] exortatores *Cpl.* — [c] swadentes *M (a v.dy);* es *tu nadepsáno nad původní skratkou.* — [d] subiiciendo *Ep, Op.* — [e] *v M za tím opakováno nezřetelné předcházející* crem; sacrosanctum *Us.* — [ea] *v M opraveno z* casui. — [f] ut cum *Ep, Op.*

Č. 143: [1] *Srvn. 1. Cor. 4, 15 (citát není přesný).*

quia numquam[g] predicavit,[h] tenuit et asseruit[i] heresim, que sibi imponitur,[k] qualiter vellet[l] salvare conscienciam, ne per abiuracionem confiteatur se false[m] heresim tenuisse? Et quidam dixerunt, quod abiurare non importat[n] hoc, sed tantum renuncciacionem[o] heresis sive tente,[p]
93 M Vdb * sive non tente,[p] * alii, quod abiurare dicit negacionem attestatorum,[q] sive sint vera, sive falsa.[r] Quibus dixi[s]: „Bene, ego iurabo,[t] quod numquam[g] illos errores atestatos[u] predicavi, tenui et[v] asserui, nec predicabo, nec[w] tenebo et[x] asseram“. Et statim resiliunt.[y]

Cpl * Quidam dicunt,[z] quod supponendo se ecclesie homo,[aa] dato, quod sit innocens, confitendo[bb] se reum ex humilitate, mereretur.[cc] Et pro isto unus[dd] doctor[ee] adduxit[ff] quendam sanctum in[gg] vitis patrum,[2] cui quidam imposuerat[hh] ad lectum librum,[ii] et monitus ille sanctus et inculpatus, negavit; et quando dixerunt: „Ecce subtraxisti[kk] et in lecto posuisti“, et comperto[ll] libro ipse[dd] dedit se reum. Quidam probavit[mm] per quandam[nn] sanctam, * que sub veste virili habitavit in claustro[3]; cui obiectum fuit, quod procreasset puerum ex quadam muliere; que dixit, quod sic et servavit puerum, et postea manifestavit, quia est[oo] mulier innocens. Et multi alii modi adducti[pp] sunt.

Vidb * Quidam Anglicus dixit: „Ego per conscienciam meam, si essem in casu vestro, vellem abiurare; nam in Anglia omnes magistri, valde boni viri, qui suspecti fuerunt[qq] de opinione[rr] Viclef,[ss] omnes secundum ordinem ex mandato archiepiscopi abiuraverunt.[tt]“ Ultimo heri[4] remanserunt[uu] in hoc, quod[vv] omnino[ww] dem me ad graciam concilii.[xx]

---

* *V Ep (Op) in margine:* ‚Haec fuit Marina‘.

[g] nuncquam *Us.* — [h] predicaverit, tenuerit aut asseruerit *Ep, Op.* — [i] aser. *Vdb.* — [k] inponitur *Vdn.* — [l] vellent *M;* wellet *Vdb.* — [m] esse false *Us;* false se *Ep, Op.* — [n] inportat *Vdn.* — [o] renunciac. *Vidb; v M za tím mylné* s. — [p] *rukopisy i Ep, Op; mají mylně* tentam. — [q] atestat. *Vdb, Us.* — [r] sive sint falsa *Ep, Op.* — [s] ego dixi *Cpl, Vdb.* — [t] volo iurare *Cpl.* — [u] attestat. *Cpl, Vdn, Vidb, Us.* — [v] neque *Ep, Op; ve Vdn chybí.* — [w] *chybí v Cpl, Us, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [x] aut *Ep, Op.* — [y] resilierunt *Us.* — [z] dixerunt *Us.* — [aa] quod homo supponendo se *Us.* — [bb] supponendo, si in ecclesia daretur homo vere innocens, is si confiteretur *Ep, Op.* — [cc] meretur *M, Vdb, Cpl, Vidb.* — [dd] *chybí v Us.* — [ee] *jen ve Vdn.* — [ff] adduxit quidem *Us.* — [gg] ex *Ep, Op.* — [hh] imposuerunt *Us, Vidb;* inposuerant *Vdn.* — [ii] librum ad lectum *Us.* — [kk] subtraxi *Us.* — [ll] cooperto *Vdb.* — [mm] probant *Ep, Op.* — [nn] sanctam quandam *Us.* — [oo] quod fuerit *Ep, Op.* — [pp] *v M* c *doplněno nad řádkem;* aducti *Cpl.* — [qq] fuerant *Ep, Op.* — [rr] oppinione *Cpl, Vdn.* — [ss] Vicleff *Cpl;* Wicleff *Vdb;* Wy *Vidb;* Wiklef *Us;* Wikleff *Vdn;* Wickleff *Ep, Op.* — [tt] *zde končí Us.* — [uu] remanserunt heri *Vdn, Cpl;* remans. vero *Vidb, kde* heri *chybí.* — [vv] ut *Ep, Op.* — [ww] *chybí v Ep, Op.* — [xx] *ve Vdb odtud další část čte se až na l. 20 jako samostatný list se zvláštním začátkem tohoto znění:* Graciosissime benefactor in Christo Ihesu amantissime. Adhuc ex quo per dei graciam possum scribere vestre gracie, gaudeo non modice, *což je začátek listu ze dne 29. června č. 160; souhlas ostatních rkpů dovoluje souditi, že jest to omyl, a že i další část náleží k dopisu tomuto.*

[2] *V Životech otců zmínky podobné nenacházím.* — [3] *V Životech otců vypravuje se to o sv. Marině; v. Smetánka VUSp. 1905 č. I. str. 81.* — [4] *Dne 21. června.*

Palecz[yy] venit * ad meam postulacionem, quia volebam sibi confiteri et petivi commissarios[zz] vel[ab] hortatores, quod ipsum michi darent vel unum alium. Et dixi: „Palecz est precipuus adversarius, volo sibi confiteri; vel detis michi alium ydoneum virum, rogo propter deum". Et factum est. Confessus sum[ac] cuidam doctori monacho, ** qui pie et valde pulchre[ad] me audivit, absolvit et suasit,[ae] sed non iniunxit, sicut[af] et alii[ag] suadebant.

Palecz venit[ah] et satis flevit *** una mecum, quando petivi eum, ut michi parceret,[ai] si quod verbum[ak] obprobriosum[al] dixi,[am] et specialiter, quod eum vocavi Fictorem in scripto.[5] Eciam dixi,[an] quod ipse est omnium slédník,[ao] et non negavit[6]; et quomodo[ap] in audiencia,[7] me negante articulos testium,[aq] surgens dixit: „Iste homo non timet deum". Hoc negavit, sed dixit pro certo, et vos forte audivistis. * Dixi sibi eciam, quomodo in carcere dixit coram comissariis,[ar] quod[8] „a tempore nativitatis Christi nullus hereticus scripsit periculosius[as] contra ecclesiam[at] preter[au] Viclef,[av] quam[aw] tu".[ax]

Item dixit,[9] quod[ay] „omnes, qui sermonem[az] tuum visitaverunt, sunt infecti[a] errore[b] illo de sacramento altaris". Negavit, dicens: „Non dixi omnes, sed[c] multi." Sed pro certo dixit.[d] Et quando[e] ego reprehendi eum, dicens: „O magister, quam gravem iniuriam facis, omnes vocans auditores[f] meos * erro*neos!" * Et[g] postea suadebat[h] michi, sicut[i] et alii. Et semper dicit, quomodo[k] multa mala per me et per meos sunt facta. Dixit michi eciam, quomodo literam[10] habent,[l] que scripta est[m] ad Boemiam,[n]

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Palecz'. — ** *V M in marg. červeně:* ‚Confessus est Magister'. — *** *V M in marg. červeně:* ‚Palecz flevit'.

[yy] Paletz *Ep, Op.* — [zz] comissarios *Cpl, Vdb.* — [ab] et *Vidb.* — [ac] suum *Vdb.* — [ad] pulcre *Cpl, Vdb, Vdn.* — [ae] swasit *M, Vidb.* — [af] sicud *Cpl, Vdn.* — [ag] aliis swadeb. *M.* — [ah] *v M připsáno touž rukou červeně mezi řádky.* — [ai] parceret michi *Cpl.* — [ak] *chybí v M.* — [al] opprobriosum *Vdb, Ep, Op.* — [am] dix *M;* dixi sibi *Cpl;* contra eum dixissem *Ep, Op.* — [an] dixi sibi *Cpl.* — [ao] slednyk *M, Cpl, Vdb;* sledinck *Ep, Op.* — [ap] quod *Ep, Op.* — [aq] *v M za tím škrtnuto* sure. — [ar] commissariis *Vidb.* — [as] contra eccl. pericul. *Vidb.* — [at] cont. ecclesiam perri *M, načež následuje chybné* et. — [au] quam *Ep, Op.* — [av] Vikleff *Cpl;* Wikleff *Vdb, Vdn;* Wi *Vidb;* Wicleff *Ep, Op.* — [aw] et *Ep, Op.* — [ax] tu, scilicet *(to nad řádkem)* Hus *Cpl.* — [ay] *jen v Cpl, Ep, Op.* — [az] sermones *M.* — [a] infecti sunt *Cpl.* — [b] errorero *M, ale hned opraveno podtržením* ro. — [c] *chybí ve Vdb.* — [d] *v Cpl za tím škrtnuto* scilicet. — [e] quoniam *M.* — [f] auditores vocans *Vdb.* — [g] *v Ep, Op před tím:* Nihil respondit. — [h] swadebat *M, Vdb.* — [i] sicud *Cpl, Vdn.* — [k] quod *Vidb, Ep, Op.* — [l] haberent *Vdn;* habeat literam *Ep, Op.* — [m] *ve Vdb dvakrát;* sit *Ep, Op.* — [n] Bohemiam *Ep, Op.*

[5] *Totiž ve spise Contra Palecz, kde ho tak nazývá pro zkrucování výroků.* — [6] *Tuto výtku činí mu Hus již v prvních listech žalářních, srvn. č. 104.* — [7] *Ve zprávě Petra z Mladoňovic není o tom zmínky, ale ponèvadž Hus praví, že šlo o výpovědi svědecké, týká se patrně slyšení z 5. června, kdy čeští páni nebyli přítomni.* — [8] *O tomto výroku Pálčově mluví Hus nepřímo již v listě, psaném počátkem ledna (v. č. 108); určitě naznačuje ho dne 9. června (v. č. 126); že Wyclif jest největší kacíř na světě, říkával Páleč častěji; srvn. Antihus 80, De eccl. 227*.* — [9] *Také to vytýká Hus Pálčovi již dne 3. ledna (č. 104) a znovu 9. června (č. 126).* — [10] *Neznámo, o jaký list jde.*

in qua scribitur, quod ego sub nota,[11] ‚Buoh[o] wšemohúcí'[p] cantavi in castro[12] duos versus de vinculis.[13]

Propter deum, servetis literas, nulli clerico detis ad portandum. Domini[q] caute in aliquibus conservent[r] secularibus instrumentis.[q] Significetis michi, si domini equitabunt cum rege.[14] Semper Christus Ihesus[s] tenet me[t] per suam graciam[u] in proposito[15] priori.[v]

V M červený, ve Vdb, Vdn, Vidb a Cpl černý nadpis: ‚Insinuat de multiplicitate exhortatorum suadencium, ut abiuraret,[w] et qualiter confessorem[x] ad sui postulacionem sibi dedit concilium,[y] et de collacione[z] cum Palecz'. *Nadpis v Ep (Op) jest původu pozdního.*

144.

Přátelé v Kostnici Husovi: odpovídají na dotaz, budou-li páni provázeti krále Zikmunda na výletě do okolí Kostnice, a žádají bližších zpráv o setkání s Pálčem.

[V Kostnici, 1415, Juni 22—23.]

Ztracen a není o něm ani bezpečných zmínek, nutno ho toliko předpokládati k porozumění souvislosti mezi čísly 143 a 145.

Viz Novotný, Listy Husovy str. 77.

145.

M. Jan Hus panu Janovi z Chlumu: líčí setkání s Pálčem a úklady Michala de Causis, pro něž vybízí k opatrnosti, a povzbuzuje sama sebe slovy Písma k vytrvalosti.

[V Kostnici], v žaláři u Bosáků, [1415], Juni 23.]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 90—92; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 84′—85; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 155′ až 156′; rukopis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 17′—18′; rkpis univ. knihovny

---

[o] Bóh *M, Vdb.* — [p] všěmohúcí *Vdb, Vdn.* — [q] Domini — instrumentis *chybí v Cpl.* — [r] se conservant *Ep, Op;* servent *Vdb.* — [s] Cristus Jesus *Vdb;* Jesus Christus *Ep, Op.* — [t] *chybí ve Vidb.* — [u] misericordiam *Vdn.* — [v] *Ep, Op dodávají:* Johannes Hus in spe servus Jesu Christi. — [w] abiuret *Cpl, Vdb, Vidb.* — [x] *ve Vdn opraveno z* confessus *připsáním* rem. — [y] consilium *Vdn.* — [z] collocucione *Vdn, Vidb, Cpl.*

[11] *Známá píseň, v. Nejedlý, Začátky Hus. zpěvu zvl. 183 n.* — [12] *Gottlieben.* — [13] *Píseň Husova není známa.* — [14] *Zikmund; jde asi o cestu na statek Richenthalův u Kostnice, nikoliv o chystanou cestu do Španěl; v. Novotný, Listy Husovy 77.* — [15] *Míněno asi odhodlání neodvolávati, o němž v. č. 140.*

XI D 9 (= Us) f. 204′ (neúplně a smíchán s jinými); rkp. kapit. N 48 (= Cpl) f. 76′—77; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae F 5′—F 7′ = část: O sancte deus — est in celis Crispinus Acta mart. 139 = Actiones f. 32—32′ = Camerarius str. 226 = Op I f. 66′—67′ č. XXX = I² str. 85—86 č. XXX. Fragmenty má v. d. Hardt IV, 342—343; = Seyfried 88—90 = Seyfried-Mylius str. 208—210. Palacký, Docum. str. 129 až 131 č. 82.

Český překlad Mareš str. 214—216 č. 87 = str. 242—244 č. 87² = str. 139—140 č. 87³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 125—129 č. 44 = Flajšhans, Listy str. 138—140 č. LXXXVII.

Že list psán panu Janovi z Chlumu, nikoli všem přátelům v Kostnici, ukázal Novotný, Listy Husovy str. 75 n.

* Amice[a] karissime[b]! Sciatis,[c] quod Palecz[1] swadendo[d] dixit, quod confusionem abiuracionis non deberem curare, sed bonum, quod proveniret,[e] advertere. Cui[f] dixi: „Maior est confusio, condempnari et comburi, quam abiurare; quomodo ergo ego[g] timeo confusionem? Sed dicatis michi[h] consilium vestrum, quid vos velletis[i] facere, quando de[k] certo sciretis, quod non tenuistis errores ascriptos[l] * vobis? Velletis[i] ne abiurare?“ Qui respondit: „Grave est“, et cepit flere. Multa alia sumus locuti, que[m] reprehendi.[n] Michael,[2] pauper homo, fuit aliquociens ante carcerem cum deputatis,[3] et[o] quando ego fui cum deputatis,[o] ipse dixit ad custodes, quod[p] „cum dei gracia iam[q] istum cito[r] hereticum comburemus, propter quem ego multos florenos expendi.“ Scitote,[s] quod per istud scriptum non opto vindictam in eo,[t] quam[u] comisi[v] deo, et rogo pro ipso deum affectanter. *91 M * 18 V

Adhuc hortor, quod[w] cauti sitis cum literis. Michael eciam disposuit, quod nullus iam[x] intromittitur ante carcerem; nec[y] uxores custodum[z] intromittuntur.[y] O sancte deus, quam late potenciam et crudelitatem extendit[aa] Antichristus! Sed spero, *quod abreviabitur[bb] potencia sua, et amplius denudabitur iniquitas eius[cc] in fideli populo.[dd] * 153

---

[a] *V Ep (Op) předchází:* Salus a Jesu Christo; *v Cpl vynecháno místo pro iniciálku, napsanou jen zatímně.* — [b] Amici karissimi *Vidb, ale nad posledním* i *nadepsáno* e. — [c] Eciam scitote *Us, jenž tím začíná.* — [d] suaden. *Cpl, Vidb, Ep, Op.* — [e] proveniet *Vdb;* provenerit *Cpl;* perveniret *Us;* veniret *Vdn, Vidb.* — [f] Cui ego *Ep, Op.* — [g] ero ego *Us; ve Vdb* ego *chybí.* — [h] *chybí Vdn.* — [i] veletis *Us.* — [k] *chybí v Ep, Op.* — [l] ascriptas *Us;* asscript. *Ep, Op.* — [m] quem *Vdn, Vidb, M.* — [n] reprehendi etc. *Vdn, Us, jenž další až po* Deus *(v pozn.* ee*) vynechává; další* (Michael — affectanter) *chybí i ve Vdb.* — [o] et — deputatis *chybí ve Vidb.* — [p] Nos *Ep, Op,* — [q] *chybí v Cpl.* — [r] cito istum *Cpl, Vidb;* istum heret. cito *Vdn;* istum heret. paulo post *Ep, Op,* — [s] Scito autem *Ep, Op.* — [t] de eo *Ep, Op.* — [u] eam enim *Ep, Op.* — [v] commisi *Vidb, Ep, Op.* — [w] ut *Ep, Op.* — [x] *chybí ve Vdb.* — [y] nec — intromittuntur *chybí v Cpl.* — [z] *ve Vdb opraveno z* custod. uxor. — [aa] *ve Vdn opakováno.* — [bb] abbrev. *Cpl, Ep, Op.* — [cc] sua *Vdn.* — [dd] populo suo *Vdn.*

[1] *Štěpán z Pálče.* — [2] *Michal z Německého Brodu (de causis).* — [3] *Zvolení z jednotlivých národů koncilu.*

Deus[ee] omnipotens confirmabit corda suorum fidelium,[ff] quos elegit ante mundi constitucionem,[gg] ut accipiant inmarcescibilem glorie coronam.[hh] Et furiat,[ii] quantum velit, Antichristus, non[kk] prevalebit contra Christum, qui illum „interficiet spiritu[ll] oris sui“, ut ait[4] apostolus.[mm] Et tunc[5] „liberabitur creatura a servitute corrupcionis[na] in libertatem glorie filiorum[nn] dei“, ait apostolus,[mm] subdens[oo]: „Nos[6] ipsi intra[pp] nos gemimus adopcionem filiorum dei, expectantes redempcionem corporis nostri“.

Valde me consolatur illud verbum salvatoris nostri[7]: „Beati eritis, cum vos oderint homines et[qa] cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter filium hominis, gaudete et[h] exultate: ecce enim merces vestra multa est in celis“. Luce[q] VI.[qq] Bona, ymo[rr] optima consolacio[ss] sed[q] gravis,[q] non ad intelligendum, sed ad plene sustinendum, scilicet gaudere in illis tribulacionibus. Illam regulam tenuit cum apostolis[mm] aliis Jacobus, qui dicit[8]: „Omne gaudium existimate, fratres mei, cum temptaciones[tt] varias incideritis, scientes, quod probacio vestre fidei pacienciam operatur, paciencia autem opus perfectum *habet“. Pro certo grave est inperturbate[uu] gaudere, et omne gaudium existimare in variis temptacionibus.[vv] Leve est loqui et illud exponere, sed grave implere,[ww] cum[xx] pacientissimus et fortissimus miles, sciens, quia[yy] tercia die[zz] resurget, per mortem suam vincens *inimicos et redimens[ab] a dampnacione electos,[ac] post cenam ultimam[h] turbatus est spiritu, et dixit[9]: „Tristis *est anima mea usque[aa] ad mortem“. De quo dicit ewangelium, quod cepit pavere, tedere[ad] et mestus esse, ymmo factus[ae] in agonia, est[af] ab angelo[10] confortatus.[ag] „Cuius sudor factus est tamquam gutte sanguinis[ah] decurrentis in terram. Ille tamen, sic turbatus, *dixit suis[ai] fidelibus[ai]: „Non[11] turbetur cor vestrum, neque formidet“. Non turbetur propter mei brevem absenciam, neque formidet seviencium * crudelitatem, quia et[ak] me *eternaliter habebitis et[al] crudelitatem seviencium vincetis.

Unde illum ducem et[q] regem glorie aspicientes sui milites, certa-

---

* *V M in marg.:* ‚litých‘.

[ee] *zde zase počíná Us.* — [ff] fidelium suorum *Vdn.* — [gg] construccionem *Us.* — [hh] coronam etc. *Us, jenž tu končí.* — [ii] faciat *Vidb.* — [kk] tamen non *Ep, Op.* — [ll] in spir. *Vdn, Vidb.* — [mm] appost. *Cpl.* — [na] corumpcionis *M.* — [nn] *v Cpl opraveno z* filiorum glorie. — [oo] *v M* sub *na konci řádku, načež teprve za škrtnutým* per *následuje* dens. — [pp] *v M opraveno z* intra nos ipsi. — [qa] et Luc. VI[to]: Cum *Cpl.* — [qq] VI[o] *Vdn; v Cpl chybí.* — [rr] ymmo *Vdn, Cpl;* imo *Ep, Op.* — [ss] salutacio *Cpl.* — [tt] in tempt. *Vidb, Cpl, Ep, Op.* — [uu] in perturbacione *Vdb.* — [vv] tentacionibus *Vidb, Ep, Op.* — [ww] inplere *Vdn.* — [xx] siquidem *Ep, Op.* — [yy] quod *Ep, Op.* — [zz] die tercia *Cpl, Vdb, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [ab] rediens *Vdn.* — [ac] ellectos *Vdb.* — [ad] et tedere *Vdn.* — [ae] factus est *M.* — [af] *chybí v M.* [ag] *v M chybí;* ab ang. confirmatus est *Ep, Op.* — [ah] saguinis *M, Vdb;* sangwinis *Cpl.* [ai] *ve Vdb in marg.* — [ak] *chybí ve Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [al] ut *Ep, Op.*

[4] *2. Thes. 2, 8.* — [5] *Rom. 8, 21.* — [6] *Rom. 8, 23.* — [7] *Luc. 6, 22—23.* — [8] *Jac. 1, 2—4.* — [9] *Mat, 26, 37—38; Marc. 14, 33—34.* — [10] *Luc. 29, 43.* — [11] *Joh. 14, 27.*

men magnum habuerunt. Transierunt per ignem et aquam, et salvi facti sunt, et coronam acceperunt a domino deo, de qua Jacobus in canonica dicit[12]: „Beatus vir, qui suffert temptacionem,[am] quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vite, quam repromisit deus diligentibus se“.

Ista * corona,[an] spero firmiter, faciet me dominus participem[ao] una vobiscum, zelatores ** veritatis ferventissimi, cum omnibus, qui firmiter et[oa] perseveranter amant dominum Ihesum Christum, qui passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia eius. Ipsum oportebat pati, ut[ap] ipse ait,[13] et nos oportet pati,[ap] ut compaciantur membra capiti, quia ait[14]: „Si quis wlt venire post me,[aq] abneget semet[ar] ipsum, et[as] tollat crucem suam et sequatur me.[at]“ O piissime Christe, trahe nos debiles post te, quia, nisi tu nos[au] traxeris, non te sequi possumus. Da fortem spiritum, ut sit promptus, et si caro sit infirma,[15] tua gracia preveniat,[av] mediet[aw] et sequatur, quia sine te nichil possumus facere, et presertim propter te ad mortem crudelem ire. Da spiritum promptum, cor impavidum,[ax] fidem rectam, spem firmam, caritatemque perfectam, ut pro te exponamus pacientissime et cum gaudio vitam nostram. Amen.

Scriptum in carcere in vinculis, in vigilia sancti Johannis Baptiste,[16] qui in carcere et[x] in[q] vinculis propter correpcionem nequicie est decolatus,[ay] qui dignetur orare pro nobis[az] dominum Ihesum Christum. Amen.[ba]

V M červeně psaný, ve Vdb, Vdn, Vidb a Cpl černě psaný nadpis: ‚Insinuat exhortaciones[bc] se ad abiuracionem inducere volencium et se in[bd] scripturis sacris in proposito et constancia[be] confirmat et consolatur[bf] et orat pro confirmacione‘.[bg] *V Us, jenž se bezprostředně připojuje k tomu, co má z č. 143* (‚archiepiscopi abiuraverunt‘), *nadpisu není. Nadpis v Ep (Op) jest původu pozdějšího.*

---

* *V M nadepsáno* ‚Této‘. — ** *V M in marg.* ‚simul, horliví‘.

[am] tentaciones *Ep, Op.* — [an] sancta cor. *Cpl.* — [ao] participare *Vdn, Vidb.* — [ap] *chybí ve Vidb.* — [ap] ut — pati *chybí ve Vdn.* — [aq] post me venire *Vdb.* — [ar] se *Vdn, Vidb, Cpl.* — [as] *chybí v Ep, Op.* — [at] *ve Vdb za tím škrtnuto* Opiss. — [au] *chybí v rkpech mimo Cpl.* — [av] perveniat *Vdn.* — [aw] meditet *Cpl.* — [ax] inpavidum *Cpl, Vdn.* — [ay] decollatus *Vidb, Ep, Op.* — [az] pro nobis orare *Vdb.* — [ba] *v Cpl chybí; Ep a Op dodávají:* Johannes Hus in spe servus Jesu Christi. — [bc] nes *na rasuře Vdn;* exhortantes *Cpl.* — [bd] ex *Vdn, Vidb.* — [be] in constancia *Vdn.* — [bf] *ve Vdn opraveno ze* sonsolatur. — [bg] confirmacione etc. *Vidb.*

[12] *Jac. 1, 12,* — [13] *Marc. 8, 31.* — [14] *Mat. 16, 24,* — [15] *Srvn. Mat. 26, 41.* — [16] *Dne 23. června.*

146.

Petr z Mladoňovic a Jan Kardinál z Rejnštejna (?) Janovi Husovi: dávají zprávu o odsouzení jeho knih.

[V Kostnici, 1415, Juni 23.]

Ztracen. Zmínka o něm (ex hesterna litera) *pouze v č. 149, z níž také lze souditi o datu a obsahu; pro datum svrchu uvedené svědčí i český list ze dne 24. června (č. 147), psaný pod dojmem oné zprávy.*

Viz Novotný, Listy Husovy str. 78.

147.

M. Jan Hus přátelům v Čechách: napomíná, aby se nelekali odsouzení jeho knih, uváděje příklady podobné, a vybízí k stálosti, ukazuje na příkladě Jana XXIII. zvrhlost sboru.

[V Kostnici], v žaláři [u Bosáků, 1415], Juni 24.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 75—78; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 120—121′; rkpis téže knihovny 4557 (Vidb) f. 142 až 144′; rkpis téže knih. 4902 (= Vnb) f. 103′—104′; rkpis téže knih. 4519 (= Vndb) f. 169—171; rkpis univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 216′—218′; rkpis kapit. knih. N 48 (= Cpl) f. 94′—96′; rkp. křižovnický XXII A 4 (= Cr) str. 406—412; rkp. Freiberský (= Fr) f. 105—107′; jiný rukopis zastupuje tisk Passionálu Jenského (= J). — Latinský překlad místa ‚To pamatujíce — obroky prodávať v rkpe Vídeň. 4313 (= Vidn) f. 282′—283 (z tisku?).

Passionál Jenský f. 39′a—40b = vydání Mladoňovice z r. 1525 (E 1) f. A 3′—A 6 = Heremíra f. B V′—B VII′ = Postilla 1563 f. 245—246 = Postilla 1564 f. 216′—217′ = vydání živ. Husova v 16. stol. f. B 5′—B 7′; ČČM 1848 sv. I. str. 408—410 (z Cr) = Českobratr. hlasatel 1849 č. 101 str. 571; Erben III str. 284—286 č. 11 (z Vidb a M) = Duch Jana Husi str. 187—190 č. 11; Palacký, Docum. str. 131—133 č. 83 (z Cpl, Cr, M, Vidb) = Mareš, Listy str. 217—219 č. 88 = str. 245—248 č. 88² = str. 141—142 č. 88³ (= Horálek, Listy ze žaláře str. 14—17) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 130 až 135 č. 45 = Flajšhans, Listy 141—143 č. LXXXVIII; Flajšhans, O mučenících str. 7—11 č. 2 (z J a M).

Latinský překlad Tres epistolae f. A 5′—A 8 č. 2; Epistolae f. D 4′ až D 6′ = Acta mart. str. 132—136 = Actiones et monim. (1560) f. 30′—31′ = Megalander (1586) f. F 2—F 4′ = Camerarius (1605) str. 220—224 č. 8; malý frgm. Ant. et const. conf. G 7′; Op I f. 61—61′ č. XIII = Op I² str. 78—79 č. XIII; zlomek v. d. Hardt IV. 343; Palacký, Docum. str. 134 až 135.

Mistr[a] Jan Hus,[b] v naději slúha boží, všem[c] věrným,[d] jenž[e] boha a jeho[f] zákon milují[g] a[h] budú milovati, žádost[i] svú, * aby[k] v pravdě přěbývali,[l] v milosti[m] boží[n] prospievali[o] a do[p] smrti statečně stáli.[q]

Najmilejší! ** Napomínám vás, aby[r] sě nelekali, ani sě[s] ustrašiti dali proto, že sú[t] mé knihy[u] k upálení[v] odsúdili.[w] Pom*něte, žeť[x] sú[y] svatého * Jeremiáše[z] pro*rocstvie,[aa] jež jest[bb] buoh[cc] kázal psáti, spálili,[dd] a však sú[ee] toho, což jest[ff] prorokoval,[gg] neušli,[hh] neb[ii] po spálení[kk] kázal jemu * pán buoh[ll] túž řěč[mm] a ještě[nn] viece[oo] přidav, popsati. Jakož sě[pp] stalo: on[qq] pravil, sedě[rr] u[ss] vězení[tt] a Baruch[uu] svatý psal, jenž byl jeho[vv] písař[ww]; toť[xx] psáno sto*jí *** Jeremie[1] 36.[yy] Také[zz] v kni*hách[bc] Machabeorum **** * psáno[2] jest, že sú[bd] pálili[be] zákon[zz] boží[bf] a[bg] ty, kteříž sú[bd] jej[bh] měli, mučili.[bi] Potom v Novém[bk] zákoně svaté[bl] pálili sú[bm] s knihami[bn] * božieho[bo] zákona. Také kardinálové tupili sú[bp] a pálili[bq]

* 76 M

* 105′ * 217

* 407

* 120′

---

* *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚salutacio'. — ** *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚Narracio, o čem píše'. — *** *V M in marg. červeně:* ‚Non habuit librum, sed stat Jeremie 36, ideo non imputa de quota'. — **** *Ve Vnb in marg.:* ‚1[i] Machab.'; *ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚stojí psáno'.

[a] *v Us červeně.* — [b] H. *Vdn.* — [c] vším *M, Vndb.* — [d] věr. Čechóm *Vndb; ve Vidb* Čechóm *in marg.* — [e] jěnž (gienž) *Vndb.* — [f] jěho (gieho) *M, Vndb, Cpl.* — [g] *chybí ve Vndb.* — [h] i *Cr.* — [i] *ve Vidb oprav. ze* žádosti. — [k] žád. svú vzkazuji, aby *Cr;* žádost svú vzkazuje, aby *J, E1;* žádost svú i modlitbu nestatečnú, abyšte *Vndb.* — [l] *jen ve Vidb, kde omylem před to naznačeno pod textem doplněné* v milosti boží prospievali. — [m] a v mil. *rkpy mimo Vidb.* — [n] božie *Vndb, Fr, Cpl, kde doplněno nad řádkem; v M za tím škrtnuto* pře. — [o] přebývali *Cpl, J.* — [p] a až do *Cr.* — [q] *ve Vnb před tím* s. — [r] abyste *Cpl, Cr;* abyšte *J, E1.* — [s] *v Cpl chybí;* ustrašiti sě *Vidb.* — [t] jsú *Fr;* žeť sú *Cr.* — [u] kniehy *Cpl, Us, Fr;* kniežky *Cr.* — [v] upálenie *Fr.* — [w] otsúdili *Us; Vndb in marg. dodává:* jako za bludné. — [x] že *Vdn, E1.* — [y] jsú *Us, Fr, J.* — [z] Jeremiášě *M, Us, Vdn, Vdn, Vndb.* — [aa] proroctvie *Vdn, Vndb, Fr, J, M, kde opr. z* proroctví. — [bb] jenž jest *Us, Fr;* kteréž jesti *Cr;* jěž jest *Vnb;* jiež jěst *Vndb a nad tím jinou rukou* kteréž. — [cc] bóh *M, Vnb, Vdn;* pán bóh *Cr;* kázal buoh *J.* — [dd] *ve Vndb nad tím jinou rukou* sú. — [ee] jsú *Us, Fr;* tu *J, E1.* — [ff] jěst *Vndb.* — [gg] *v Cpl oprav. z* prolrokoval. — [hh] neužli *Vdn.* — [ii] nebo *Cr.* — [kk] *v M oprav. ze* spálenie, *jak má i Fr.* — [ll] bóh *M, Vnb, Vdn, Cr.* — [mm] řeč *Cpl, Vdn, Vidb, Vnb, Cr, Fr.* — [nn] ješče *Cpl.* — [oo] větči *Us.* — [pp] se *M, Cr, Fr, J.* — [qq] an *Vdn;* a on *Fr.* — [rr] sědě *M, Vnb, Us.* — [ss] *chybí v Cpl.* — [tt] vězenie *Fr; další* a *mezi řádky;* v žaláři *Vndb.* — [uu] Baruth *Vidb; další* svatý *chybí ve Vnb;* svatý Baruth *Cr.* — [vv] jenž jest byl jeho *Us;* jěnž jěst byl jěho *Vndb.* — [ww] pissař *Cpl.* — [xx] to *Vidb, Vndb, Cr.* — [yy] XXXV[o] neb XLV[o] *Cpl, Fr;* 35 vel LXV *Us;* XXXVII vel XLV *Vnb;* jest *(místo* stojí*)* v jeho kniehách v třicáté šesté a ve čtyrydcáté páté kapitulách *Cr;* stojí Jerem. ve třidcáté a v páté aneb ve čtyřidcáté a v páté kapitole *J, E1.* — [zz] Také — zákon boží *chybí ve Vdn.* — [bc] kniehách *Cpl, Us, Vndb, Fr;* knih. Machabejských *Cr.* — [bd] jsú *Us, Fr.* — [be] spálili *M, Vndb, Cr, J, E1.* — [bf] buoží *Us.* — [bg] i *M, Cpl, Cr.* — [bh] jěj *M, Vnb, Cpl.* — [bi] mučili sú *J, E1; ve Vndb chybně změněno na* množiti; *Cr:* kteříž sú zákonu božímu učili. — [bk] *v Us původní* m *škrtnuto a nahraženo skratkou.* — [bl] svaté v Nov. zák. *Cr.* — [bm] jsú *Us, Fr, J; v Cpl chybí;* sú i *Cr.* — [bn] kniehami *Cpl, Vndb, Cr, Fr.* — [bo] Nového *Cpl.* — [bp] sú tupili *Vndb;* jsú tup. *Fr;* tup. sú a *ve Vdn nad řádkem.* — [bq] pál. sú *M, kde za tím škrtnuto* h; *ve Vdn* sú *škrtnuto.*

[1] *Srvn. Jer. 36, 4 a d.* — [2] *1. Machab. 1, 59.*

knihy[br] svatého Ře*hoře[bs] a chtěli sú[bt] všecky[bu] spáliti, ale pán buoh[bl] skrze[bv] jednoho[bw] jeho[bx] žáka Petra[3] obránil jest.[by] Také svatého[bz] Jana Zlatoustého sbor kněžský[cd] dvój[ce] za kacieřě[cf] jest[cg] potupil,[4] a *však pán buoh[ch] jich lež po smrti svatého[bz] Jana jest[ff] ukázal.

Tyto věci majíce[ci] před[ck] očima, nedajte sebe[cl] uhroziti, aby, což[cm] sem[cn] psal, nečtli[co] aneb aby[cp] jim knihy[cq] své dali k upálení.[cr] Pomněte, co,[cs] jest[ct] spasitel milosrdný nám[cu] na výstrahu pověděl[cv] *Mat.[5] 24,[cw] že před[cx] súdným dnem bude tak[cy] náramné[cz] trápenie,[de] že od počátka světa *nebylo, aniž[df] potom bude tak veliké, že,[dg] by to *mohlo[dh] býti,[di] i vyvolení[dk] byli by uvedeni[dl] v blud[dm]; ale budú[dn] dnové ukráceni[do] pro vyvolené.[dp]

To[dq] pamatujíce, najmilejší,[dr] stójte[ds] pevně; neb'[dt] ufám[du] bohu,[dv] žeť sě vás Antikristova škola[dw] lekne[dx] a[dx] nechať[dx] vás[dy] u pokoji,

---

[br] kniehy *Cpl, Us, Vnb, Vndb, Cr, Fr.* — [bs] svathého Řěhořě *Us;* svathého Řehoře *Vdn;* sv. Řěhořě *Cpl;* sv. Řehořě *Vndb;* sv. Řehoře, jenž slovú Moralium *Cr.* — [bt] jsú *Us, Fr; ve Vidb in marg.* — [bu] všěcky *M, Us, Vdn;* všicky *Cpl, Vidb;* všechny *Cr.* — [bv] skrzě *Cpl, Vidb, Vndb.* — [bw] jědnoho *Cpl;* jediného *M, Cr; v J a E1 chybí.* — [bx] jěho *Cpl; v Us chybí;* žáka jěho *Vndb.* — [by] jěst *Vndb, kde nad* obránil *nadepsáno* zachoval. — [bz] svathého *Us, Vdn.* — [cd] kn. sb. *Vndb;* zbor kněský *Vdn;* knězký *Us; v M na rasuře;* zbor kn. *Cr, J.* — [ce] dvuoj *J; ve Vdn chybí.* — [cf] *ve Vndb oprav. z* kacierské; kacieře *Cpl, Vnb, Vidb, Cr, Fr, J;* kacéře *Vdn.* — [cg] jěst *Cpl, Vndb.* — [ch] bóh *M, Vdn, Vnb, Cr; ve Vndb chybí;* milost. pán buoh *J, E1.* — [ci] majíce *M;* jmajíce *Cpl;* před očima majíce *Us.* — [ck] před *M, Vdn, Vidb, Cr, Fr, J.* — [cl] sě *Us.* — [cm] co *M, Cpl.* — [cn] sěm *Us;* jsem *Vdn.* — [co] *ve Vnb* t *in marg.* — [cp] *Vndb:* anebo aby *a jinou rukou nadepsáno* šte. — [cq] *v Us před tím škrtnuto* ky; kniehy *Cpl, Vndb, Fr;* své kniehy *Cr;* své knihy *J, E1.* — [cr] pálenie *Fr.* — [cs] což *Vndb.* — [ct] *ve Vidb in marg.;* jěst *Vndb.* — [cu] spassitell milostivý nám *Cpl;* spassitel milost. nám *Vndb;* nám spasitel milost. *Vidb, Cr;* milostiv. spas. nám *J, E1;* milosrd. spasit. nám *Us.* — [cv] *ve Vndb opraveno* k výstraze. — [cw] Mt 22 *Vnb; v Cpl, Us, Fr chybí;* Mathiegie *(oprav. na* Mathúše*)* ve dvadcáté kapitole a ve čtvrté *Vndb;* ve čtení svatého Matúše v kapitole dvadcáté čtvrté *Cr;* svatého Matúše v čtyřmezcietmé kapitole *J, E1.* — [cx] před *M, Cpl, Vidb, Cr, Fr, J.* — [cy] také *M, Vdn.* — [cz] veliké *Vndb.* — [de] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* a svedenie, kteréž jest. — [df] ani *Cr;* ani kdy *Cpl;* aniž — bude *ve Vidb doplněno dole.* — [dg] ne že *Vndb.* — [dh] mohlo to *J, E1.* — [di] *ve Vndb, Vnb za tím* že, *jež Vnb škrtnuto.* — [dk] vyvolenie *Fr;* vyvolení boží *Vnb.* — [dl] vedeni *Cpl;* svedeni a uvedeni *Vndb;* uvedeni byli by *Cr.* — [dm] *ve Vnb za tím škrtnuto* aby. — [dn] budúť *Cr; ve Vndb nad řádkem jinou rukou dodáno* ti. — [do] ukráčeni *Us.* — [dp] božie *ve Vndb in marg. jinou rukou; v M za tím škrtnuto* ale. — [dq] Tak *Vidb.* — [dr] najmilejšie *Fr; ve Vndb in marg. jinou rukou* Čechové. — [ds] stójtež *Cr;* stuojte *Fr.* — [dt] neb *Cpl, J.* — [du] doufám *Cr.* — [dv] buohu *Us;* pánu bohu *Cr.* — [dw] *v Cpl za tím škrtnuto* l; *v M obě slova chybí;* Antichristova stola *Us;* Anticristova scolla *Vdn;* Antikrystova šk. *Fr;* Antykristova šk. *J, E1;* Antykrystova šk. *Vnb;* šk. Antykrystova *Cr.* — [dx] *chybí v M.* — [dy] *v Cpl za tím škrtnuto* v polgy; *v M chybí.*

[3] *Srvn. Vita Gregorii Magni auct. Johanne diacono IV, 69 (Migne, P L 75, 221 až 222).* — [4] *Jan Zlatoústý byl z příčin částečně politických odsouzen dvojí synodou kněžskou r. 403 a 404; o tom zmiňuje se Hus také ve svém odvolání ke Kristu, v. č. 46, a před tím v replice Contra Stokes (Op I f. 109), kde uvádí i příklad Řehořův o Makabejských.* — [5] *Mat. 24, 21—24.*

a sbor[dz] z Constancie[ef] do Čech[eg] nepříde.[eh] Nebť[ei] mám za to, žeť[ek] mnozí[el] prvé[em] z toho sboru[en] *zemrú, než[eo] na vás[ep] knih[eq] dobudú, a z toho[eo] * 170
sboru[er] rozletieť[es] sě po svě*tě[et] jako čápi, a když[eu] zima příde,[ev] po- * 217
znajíť,[ew] coť[ex] sú[ey] létě učinili.[ez] Znamenajte,[fg] žeť sú[ey] svú *hlavu *za * 104
kacieře[fh] potupili. ** Nu odpovězte[fi] kazatelé,[6] jenž[fk] kážete,[fl] že papež
jest[ff] buoh[fm] zemský, že[fn] nemóž[fo] hřěšiti,[fp] že[fq] nemóž[fr] svatokupčiti,
jako[fs] pravie[ft] juristi, že papež jest[ff] hlava vše[fu] cierkve[fv] svaté, již[fw]
velmi dobře[fx] zpravuje,[fy] že on jest[ff] srdce[fz] cierkve[gh] svaté,[gi] již[gk] živí
duchovně, *že[gl] on jest[ff] studnice,[gm] z niež[gn] všecka[go] moc teče[gp] a do- * 95′
brota, že on jest[ff] slunce[gq] cierkve[gr] svaté,[gs] že[gt] on jest[ff] útočiště[gu]
bez *nedostatka,[gv] k němuž[gw] *každý křěsťan[gx] musí[gy] sě utiekati. Aj již[gz] * 121
jest[ff] ta hlava sťata,[hi] buoh[hk] zemský svázán, *již[g] jest[hl] v hřiešiech[hm] * A 5
ohlášen,[hn] již jest[ho] studnice[gm] přěschla,[hp] slunce[hq] zatměno,[hr] srdce[hs] * 143′
vytrženo *a[ht] útočiště[gu] z Konstancie[hu] uteklo[ht] a již[hv] zavřěno,[hw] aby * 77

---

* *Ve Vnb nad tím:* ‚Jana Papeže', *ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚papeže'. — ** *Ve Vidb in marg.* ‚Papež'; *ve Vnb in marg. jinou rukou:* ‚Apropriata pape hic enumerantur'.

[dz] zbor *Vdn, Cr, J.* — [ef] s Konstancie *Us;* z Konstancie *Vnb, Vdn, Cr;* s Kostnicě *Vidb a in marg.:* z Kons[tan]cie. — [eg] Čěch *M, Us, Vidb.* — [eh] nepřijde *Cpl, Vndb, Cr, Fr, J, E 1.* — [ei] Neb *Cr, J, E 1.* — [ek] že *Cpl, J, E 1.* — [el] prve mnozí *Cpl;* mnozí s toho sb. prve *Us; ve Vndb původně:* mnozí s toho sboru *a nad tím:* prve z toho. — [em] *chybí v Cr.* — [en] zboru *Cr, Vdn;* z tohoto zboru *J, E 1.* — [eo] než — z toho zboru *chybí v Cpl.* — [ep] váz *Vdn;* nežliť na vás *Cr.* — [eq] knieh *M, Fr, Vndb, kde nad řád. jinou rukou* mých. — [er] z téhožť sb. *Us;* zboru *M, Cr, J, Vdn.* — [es] rozletie *Us, Cpl, Vndb, J;* rozletiť *M.* — [et] po světu *Cpl;* jako čápie po světě *Cr.* — [eu] kdyžť *Vnb, Cr.* — [ev] přijde *Cpl, Vdn, Vndb, Cr, Fr, J, E 1.* — [ew] poznají *Vndb.* — [ex] což *Cpl;* co *Vndb, J.* — [ey] jsú *Fr, J.* — [ez] činili *Vndb.* — [fg] Znamenajtež *Cr.* — [fh] kacieře *Cpl, Vidb, Vnb, Fr, Cr, J;* kacéře *Vdn.* — [fi] *ve Vndb jinou rukou in marg.:* nechť, *a v textu* odpovědie; *J, E 1:* Nuž odpov. — [fk] jěnž *Vndb.* — [fl] *ve Vndb nad tím jinou rukou* káží. — [fm] bóh *Vdn, Vnb, Cpl, Cr.* — [fn] a *jinou rukou nad tím ve Vndb.* — [fo] nemuož *Cpl, Us, Fr, J, E 1.* — [fp] hřešiti *M, Vidb, Cr, Fr; v J, E 1 chybí.* — [fq] *chybí v J, E 1.* — [fr] nemuož *Cpl, Fr; v J, E 1 chybí.* — [fs] *ve Vndb in marg. jinou rukou* a; *Cpl:* jakož — [ft] *v M oprav. z* pravi; pravie juristé *J.* — [fu] vší *M.* — [fv] cierkvě *M, Cpl; ve Vdn oprav. z* cierkvi, *jak má Us.* — [fw] jižto *Cr;* kterúž *Vndb in marg. jinou rukou, odtud po další* již *chybí ve Vdn.* — [fx] velmě dobře *Vidb, Vnb;* velmi dobře *Cr, Fr, J.* — [fy] spravuje *Cpl;* zpr. a *Vndb.* — [fz] srdcě *Cpl,* srdcem *Fr; v Cr chybí.* — [gh] cierkvě *Cpl, Vnb.* — [gi] svatej *Cpl;* svaté hlava *Cr.* — [gk] jižto *Cr;* jiež *Fr;* jimž *J, E 1; ve Vndb in marg.:* jenž ji; *za tím zase počíná Vdn.* — [gl] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* a že. — [gm] studnicě *Vndb, Cpl.* — [gn] *v M opraveno z* níž; *v Cpl od* z niež *až po* slunce *chybí.* — [go] vščka *Us.* — [gp] teče *M, Vdn;* teče vš. moc *Cr.* — [gq] sluncě *Us.* — [gr] cierkvi *Vndb.* — [gs] svatej *Cpl;* svaté *a nad řád. jinou rukou* a *Vndb.* — [gt] *chybí v Cr, Fr.* — [gu] útočišče *Cpl.* — [gv] nedostatku *Cpl, J, Cr, E 1.* — [gw] k němu *Vndb.* — [gx] křesťan *Cpl, Vidb, Vdn, Cr, Fr, J.* — [gy] muší *M, Cpl;* mušie *Fr;* má *Vndb.* — [gz] jižt *Cr.* — [hi] sťata *Vnb;* stálá *Fr;* svatá *E 1.* — [hk] bóh *Vdn, Vnb, Cr.* — [hl] *ve Vndb opraveno z* jěst; *v Cpl chybí.* — [hm] hřiešich *Fr, J;* hříších *M.* — [hn] *oprav. z* ohlášen *Us.* — [ho] jesti *Cr, ve Vndb oprav. z* jěst. — [hp] přeschla *Vidb, Cr, Fr, J;* přesschla jěst *Vndb; v Us za tím škrtnuto z.* — [hq] slunce *Us, Vnb, Vidb, Cr, J; ve Fr. chybí.* — [hr] *v M opraveno ze* zatmino; zatmeno *Cpl, Vndb, kde in marg.:* se; *Us:* zatmělo. — [hs] srdcě *Cpl, Us.* — [ht] a — uteklo *chybí v J, E 1.* — [hu] Constancie *Cpl, Vndb, Fr.* — [hv] již jest *Vdn.* — [hw] zavřeno *Cpl;* zavrženo *Vdn, Vnb, Vidb, Cr, J, E 1.*

[6] *Narážka na názory, jež při jednání r. 1413 projevili a na kázáních hlásali Stanislav ze Znojma a Štěpán z Pálče.*

nižádný[hx] k němu sě[hy] neutiekal. Sbor ho[hz] potupil za kacieře,[ik] že jest[ff] odpustky[il] a * biskupstvie a jiné[im] obroky prodával; a ti sú ho[in] od-
Fr súdili,[io] z nichž[ip] mnozí sú[iq] od něho *kupovali a druzí mezi jinými[ir] kupčili.[is] Tu jest[ff] byl Jan[7] biskup **Litomyšlský,[it] jenž[em] jest[em] dvakrát[em] o Pražské[iu] arcibiskupstvie tržil, ale jiní sú[ey] ho[iv] předkúpili.[iw] Ó proč
Us sú[ey] prvé břevna[ix] *z[iy] svého oka[iz] nevyvrhli. Však[kl] jich právo[km] die:[8]
Cr „Jest-li kto, že by[kn] kterého dóstojen*stvie[ko] penězmi[kp] dobyl,[kq] aby ho[kr] byl zbaven. Aj[ks] prodavač i[ss] kupec i litkupník[kt] neb přímluvčě[ku] zjevně[kv] pohaněni[kw] buďte.“[kx] Svatý Petr pohaněl[ky] jest[9] Šimona a[dx] proklel,[dx] že[kz] jest[ff] chtěl dar[lm] ducha[ln] svatého[ln] za[lo] penieze[lo] kúpiti[lp]; *** tito
Cpl prodavače[lq] sú[lr] pohaněli a prokleli,[ls] a sami kupci[lt] *a[lu] litkupníci[lv] sú[lw]
ndb ostali a také[lx] doma prodávají.[ly] *V Konstancí[lz] jest[mn] biskup,[lo] jenž[e] jest[ff]
E1 kúpil,[mo] a druhý, jenž[e] jest prodal, *a papež[mp] od svolenie penieze[mq] vzal. Též[mr] jest i[ms] v Čechách,[mt] jakož[mu] vám jest svědomo. Ó by pán

---

* *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚to je indulgencie‘. — ** *Ve Vnb in marg.:* ‚De episcopo Lutho[myslen]si‘. — *** *V M in marg. červeně:* ‚ut patet Act. apost‘.

[hx] sě nižádný *Vndb.* — [hy] sě k němu *M, Cr, Fr, J, E1; ve Vndb za tím škrtnuto* již *a jinou rukou nadepsáno* viec. — [hz] jěho *Cpl; ve Vndb jinou rukou nadepsáno* jest. — [ik] kacieře *Us, Vndb;* kacéře *Vdn.* — [il] otpusky *M.* — [im] a jiné věci i *Vndb.* — [in] sú jeho *Cr;* jsú jej *J, E1;* jsú ho *Fr.* — [io] *ve Vndb in marg.* potupili. — [ip] nich *M.* — [iq] jsú *Fr, J; ve Vndb in marg. jinou rukou:* ta dóstojenství. — [ir] *ve Vndb nad tím jinou rukou* jimi. — [is] kupcovali *Us.* — [it] Litomyský *Vidb;* Lithom. *Vnb, Fr.* — [iu] Praské *Cpl, Us, Vdn.* — [iv] jeho *Us, Cr, J;* jej *E1.* — [iw] předkúp. *Vidb, Cpl, Fr;* přěkúp. *M, Vnb;* překúp. *Cr, J, E1.* — [ix] břěvna *M, Us.* — [iy] ze *původně Vndb, oprav. na* z. — [iz] zwého oka *Us;* z oka svého *Cr.* — [kl] Avšak *Cpl, J, E1.* — [km] *ve Vndb nadepsáno* a. — [kn] Jestliže by kto *Cr; Vndb oprav. z* kto že by. — [ko] duostojenstvie *Cpl, Fr, J, E1.* — [kp] penězi *Cpl, Us, Vidb, Cr, Vndb.* — [kq] a došel *dodává Vndb in marg.* — [kr] jeho *Cr, J, E1.* — [ks] *ve Vndb in marg.* také. — [kt] kupci i litkupníci *Cr.* — [ku] přímluvce *M, Vdn, Vidb, Vnb, Fr, J;* přímluvčie *Cr.* — [kv] zevně *M, Vdn, Vnb, E1; v Cr chybí.* — [kw] pohaníni *M.* — [kx] budú *Us; ve Vndb in marg.* jako. — [ky] pohanil *Vnb.* — [kz] jěnž *Vndb.* — [lm] *jen ve Vidb.* — [ln] *chybí v Cpl, Us, Vdn, Vnb, Vndb, Fr.* — [lo] *chybí v Cpl, Us, Vdn, Vnb, Vidb, Vndb, Fr, E1.* — [lp] kupčiti *Vndb;* kúpiti moc ducha sv. za peníze *J.* — [lq] *ve Vidb oprav. z* prodavači; prodavačě *M, Cpl, Vndb;* prodavači *Vnb; ve Fr za tím škrtnuto* ty. — [lr] jsú *Fr, J; ve Vdn za tím škrtnuto* l. — [ls] prokleli a pohaněli *J, E1.* — [lt] prodavači, kupci *M.* — [lu] i *Cpl, Fr.* — [lv] litkupci *Cpl, E1.* — [lw] jsú *Fr; v Cpl, Cr, J, E1 chybí.* — [lx] sami *Cpl.* — [ly] prod. doma *Cr; ve Vndb in marg.:* jakož. — [lz] v Constancí *Cpl, Us, Vndb, Fr, J;* v Kostnici *Vidb.* — [mn] jěst *Cpl, Vndb; v Cr chybí.* — [mo] kupčil *Fr.* — [mp] papež, jenž jest *a za tím škrtnuté* kúpill *Cpl.* — [mq] peniezě *Cpl, Vndb.* — [mr] To *Vnb, ve Vndb jinou rukou nad řádkem* se. — [ms] *chybí v M, Cpl, Us, J.* — [mt] Čěchách *M, Vnb, Vndb;* v Čechách i v Moravě *Cpl; ve Vndb in marg. jinou rukou* dálo. — [mu] jako *Cr;* jakož vám sv. jest *J;* jakož jest vám sv. *Fr;* akož vám jěst svěd. *Cpl;* jakož vám dobřě sv. jěst *Vndb.*

[7] *Jan Litomyšlský ucházel se o arcibiskupství Pražské po smrti Puchníkově roku 1402 a po smrti Zbyňkově roku 1411; srvn. Tomek III², 2:1 n., 507 n.; k tomu se as vztahuje, co praví Hus, O svatokupectví, kap. 8 C (Erben I, str. 449, Novotný str. 109).* — [8] *Decr. Grac. pars I; c 15 C I q 3 „Si quis“ (Friedberg I, 418).* — [9] *Srvn. Act. 8, 20.* — [10] *Určitého případu, na který Hus myslí, nemohu zjistiti.*

Ježíš[mv] byl řekl[mw] v* sboru:[mx] Kto[my] z vás jest[ff] bez hřiechu svatokupeckého,[mz] ten potup Jana papežě.[no] Zdá mi sě,[np] že by jeden[nq] po druhém byl vyběhl.[nr] I proč sú před[ns] ním klekali, jeho[nt] nohy líbali a[g] najsvětějšiem[nu] ho[nv] otcem nazývali,[nw] vědú*ce,[nx] že jest[ff] kacieř,[ny] mordéř a němý hřiešník,[nz] *jakož sú[op] naň ty hřiechy[ll] vynesli?[oq] Proč sú[ey] ho[or] kardiná*lové *ku[os] papežství[ot] volili,[ou] vědúce,[ov] že[fq] jest[ow] *tak[fq] zlý[fq] mordéř,[fq] že zabil jest[ox] najsvětějšieho[oy] otce?[oz] Proč sú[ey] přepustili jemu[pq] svatokupčiti, když jest[ff] byl papežem,[pr] jsúce rádce[ps] proto ustavení,[pt] aby dobře[pu] radili? I zdali ti nejsú[pv] vinni, jenž[e] sú[bd] i[gt] sami[em] s[dx] ním[dx] svatokupčili? Proč,[pw] dokud[px] jest neutekl[py] z Constancí,[pz] nižádný jemu[g] nesměl[qr] nic řieci,[qs] než najsvětější otče[qt]! Ještě[qu] báli sú sě.[qv] Ale[qw] když ho ruka světská[qx] popadla z božieho přěpuštěnie[qy] aneb[qz] vóle,[rs] tehdy sú[rt] sě[ru] spikli,[rv] umluvivšě,[rw] aby nikoli nebyl[rx] puštěn.[ry] *Jistě již[rz] se[st] zlost a[su] ohavnost i[sv] hanba Antikristova[sw] oznámila[g] a[sx] na papeži i na[dx] jiných v[sy] sbo*ru.[sz] Již věrné slúhy bo*žie[tu] mohú[tv]

[mv] buoh *J, E1; ve Vdn za tím škrtnuto* rz. — [mw] řěkl *M, Us, Vndb.* — [mx] k sboru *Vndb;* v zboru *Vdn, Cr, J;* v sboru řekl *Vnb.* — [my] Který *Cpl;* Kto jest z vás *J, E1.* — [mz] svatokupecského *J, Vdn, Fr, Vidb, kde pak za* ten *škrtnuto* p. — [no] papeže *Cpl, Vdn, Vidb, Cr, Fr, J.* — [np] *ve Vndb oprav. na* se; *Fr:* zdá se mi. — [nq] jeden *Cpl, Vndb.* — [nr] vyšel byl *Vndb.* — [ns] před *Cpl, Vidb, Fr, J;* pak před *Cr.* — [nt] a jeho *Us;* a jěho *Cpl;* nohy jeho *Vidb.* — [nu] najsvětějším *Us, Vidb, Vnb, Fr, J;* najsvětěším *E1;* nasvětějším *Vdn;* najsvětějšieho otce jej *Cr.* — [nv] otcem jeho *Cpl;* otcem ho *Vdn, Vidb, Vnb, Us.* — [nw] nazievali *Vnb, J, E1.* — [nx] vědúc *Cpl, Cr;* vidúc *J, E1.* — [ny] kacíř *M;* kacéř *Vdn;* kacieřěm *Us, a dále i* mordéřem. — [nz] hřiešniek *Fr;* němým hřiešníkem *Us.* — [op] jsú *Fr.* — [oq] vinessli *Cpl;* vyn. ty hř. *J, E1; ve Vndb in marg. jinou rukou:* a zevnpsali. — [or] jeho *Cr; ve Vidb chybí.* — [os] *ve Vndb nad tím:* na; k *Vnb;* v *M, Vdn.* — [ot] papeství *Vdn;* papežstvie *Fr, E1.* — [ou] zvolili *Vdb, Vndb;* ho volili *E1.* — [ov] vědúc *J;* vidúc *E1.* — [ow] jesti *Cr;* jěst taký *Vndb; v J, E1 chybí.* — [ox] jěst *Cpl, Vndb.* — [oy] najsvětějšího *M, Fr;* najsvětějšého *Us.* — [oz] otcě *Vnb;* wotce *Us;* otce prvnieho *Vndb.* — [pq] přepustili *Vidb, Fr;* jemu přep. *Vndb, Cr, J, E1.* — [pr] papežěm, súce *Us.* — [ps] rádcě *Us, Vndb, kde in marg. j. r.* jeho ani. — [pt] ustavění *Us.* — [pu] dobře *Cpl, Vidb, Cr, Fr, J;* dobré *Vdn.* — [pv] neygsú *Us;* i ti nejsú *Vndb;* ti vinni nejsú *Fr.* — [pw] *ve Vnb za tím škrtnuto* to. — [px] dokudž *M.* — [py] *v Cpl oprav. z* neutekkl. — [pz] Constancie *Cpl, Fr;* Konstancie *Us, Vdn, Vidb, Vnb, Vndb, Cr.* — [qr] nesměl jemu *Cpl;* žádný jemu nic ne, směl *J;* žádnej jemu nic nes. *E1.* — [qs] řěci *Cpl, Vidb, Vnb, Cr, J, Vndb.* — [qt] otteče *a před tím škrtnuto* jsi *Us;* otce *Vidb, E1;* otčě *Vndb;* otec *Cr.* — [qu] Jěšče *Cpl.* — [qv] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* jeho; *Vidb:* Neb sú sě jěšče báli. — [qw] A *Fr.* — [qx] svetská *Vndb;* světcká *M, Us.* — [qy] přepuščenie *Vidb, Cpl (oprav. z* přestúpenie*); Vndb (a nadepsáno* do*);* přepuštěnie *Cr, Fr, J.* — [qz] anebo *Us;* neb *Vndb.* — [rs] vuole *Vidb, Fr, J.* — [rt] jsú *Us, J.* — [ru] se *M, Us, Cr, Fr, J.* — [rv] ihned spikli *Vidb.* — [rw] umluvivšě sě *Us, Vidb, Vndb;* mluvivšě *Vdn;* umluviv se *Cpl;* umluvivše *Fr, J;* vymluvivše se *Cr.* — [rx] *ve Vndb in marg. místo škrtnutého* nebudou. — [ry] puščen *Cpl, Vidb.* — [rz] jižť *M.* — [st] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* tiem skutkem jich. — [su] *chybí v Cpl, Vdb.* — [sv] a *Cpl.* — [sw] Anticristova *Us;* Anticrystova *Vdn;* Antykristova *J;* Antykrystova *Cr. E1;* Anticrista *Cpl;* Antykrista *Vidb;* Antykristská *Vnb;* Antykrystská *Fr; ve Vndb chybí.* — [sx] *chybí v Cr, Us.* — [sy] *ve Vndb nad řádkem.* — [sz] vyhlássila *Vndb in marg.* — [tu] boží *M, Vndb, Cr, Fr;* již víme slúhy b. *E1.* — [tv] nynie mohú *Vidb; ve Fr. chybí.*

[ll] *Žaloby a rozsudek na Jana XXIII. otiskl v. d. Hardt IV, 156 n., 280 n.*

12 Cr znamenati[tw] z[fg] řěči[tx] své*ho spasitele,[ty] co jest[ff] mienil,[tz] řka[12]: „Když uzříte ohavnost[uv] na miestě na[uw] zpustilém,[ux] jenž[uy] jest[cg] prorokoval Daniel,[uz] ktož[vw] čte,[vx] rozuměj“.[vy] Ohavnost veliká[vz] jest[cg] pýcha, lakom-
78 M stvie,[wz] s*vatokupectvie[xy]; na miestě zpustilém,[xz] to jest[a] v[b] dóstojenstvie,[c]
Vndb jenž[e] jest[ff] pusto[d] od pokory[f] a od jiných ctností,[h] *jakož zřejmě[i] vidíme od[k] těch, jenž[l] držie[m] úřad[n] a[em] dóstojenstvie.[o]

Ó by bylo[p] lze[q] popsati zlosti,[r] aby věrné slúhy božie[s] sě jich ostřiehali.[t] Rád, bych, ale ufám bohu,[u] že dá jiné po mně,[v] statečnějšie, i[w] že sú[x] nynie,[y] jenž[z] lépe oznámie[aa] zlost Antikristovu[bb] a nasadie[cc] svých[em] životóv[dd] k smrti pro pravdu pána[ee] Ježíše[gg] Krista,[hh] jenž[e] dá vám i mně věčnú radost Amen.[ii]

Psán[kk] list[ll] na svatého[bz] Jana[13] Křtitele[mm] v žaláři v uokovách[nn] v paměti[oo] té,[pp] že Jan[qq] také v žaláři v okovách[rr] pro boží[tt] pravdu jest sťat.[uu]

V M červený nadpis: ‚Epištolu dole psanú píše, napomínaje, aby sě nelekali, že sú jeho kniehy k spálení odsúdili, přivozuje toho sboru neřád na

---

[tw] *v Us oprav. ze* znáti. — [tx] řeči *Cpl;* řeči *Vidb, Vdn, Vnb, Cr, Fr;* řeč *J, E1.* — [ty] spassitele *Cpl, Vndb, kde za* co *in marg.* ve čtení. — [tz] mínil *Fr.* — [uv] *v Us opraveno z* ohavnosti; *E1:* uzřiete ohav. — [uw] *chybí v Us, Vidb, Vdn, Cr, Fr, J, E1.* — [ux] spustilém *Cpl, Vdn.* — [uy] jěnž *Vndb, a nad tím jinou rukou* o němž. — [uz] Danyell *Cpl;* Danyel *Vnd, Vndb, Cr, Fr.* — [vw] kto *Vidb, Vidb, Cr.* — [vx] chce *M, J, E1.* — [vy] rozoměj *Us, Vndb, Cr;* rozuoměj *Fr;* rozuměti *J, E1.* — [vz] věliká *M;* vel. jestiť *Cr.* — [wz] lakomství *M.* — [xy] svatokupecstvie *Vidb, Fr, Vndb, kde in marg.* kuběnářstvie; *M* svatokupectví; *v Cpl chybí.* — [xz] spustilém *Cpl;* zpustělým *Vdn.* — [a] to jěst *Vndb;* tociž *Cpl.* — [b] *chybí ve Vnb, Cr.* — [c] dóstojenství *M, Cpl, ale oprav. na* duost; duostojenstvie *Vidb, Fr, J, E1.* — [d] *ve Vnb před tím škrt.* zpustielo. — [e] jěnž *Vndb.* — [f] dobroty *J;* od dob., od pokory *E1; další* a *v M oprav. z* od. — [g] *chybí ve Vndb.* — [h] cností *Cpl, E1.* — [i] žřieme *Vdn, Cpl;* zřejemně *E1.* — [k] na *Cpl, Vnb;* u *Us;* a *Vidb, Vdn, Fr.* — [l] jenžto *Cpl; ve Vndb za tím škrtnuto* vidieme. — [m] drží *M.* — [n] úřady *Vndb.* — [o] duostojenstvie *Cpl, Vidb, Fr, J;* dóstojenství *M;* dustojenstvie *E1.* — [p] *ve Vndb in marg.* — [q] lzě *M; ve Vndb in marg. jinou rukou:* možné. — [r] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* a ohavnosti toho zboru. — [s] boží *M; v Cpl, Cr chybí;* služby božie *E1.* — [t] ostřiehli *Vnb, Fr;* vystřiehali *Vndb, J, E1;* jeho střiehli *Cr.* — [u] doufám pánu bohu *Cr; ve Vndb* bohu *nad řádkem.* — [v] po mně jiné *Cr, J, E1.* — [w] a *Cpl;* i — nynie *chybí v Cr; ve Vndb* i že *nad škrtnutým* než; *v E1* že *chybí.* — [x] jsú *Us, Vdn, Vnb Vndb, Fr, J.* — [y] nyne *Us.* — [z] jěnž *Vndb;* kteříž *Cr.* — [aa] oznámí *Fr;* ohlásí *Cr.* — [bb] Anticrist. *Cpl, Vdn;* Antichrist. *Us;* Antykrist. *Vnb, E1;* Antykryst. *Cr, Fr, J.* — [cc] nassadie *Cpl, Vndb.* — [dd] životuov *Fr, J;* svého života *Vndb; v Us za tím škrtnuto* k sti. — [ee] pána našeho *Vnb.* — [ff] jěst *Vndb.* — [gg] Ježíšě *Us, Vdn;* Jezu *Vnb, E1, J;* Jesu *Cpl;* Ježieše *Fr.* — [hh] Crista *Cpl, Vdn;* Christa *Us;* Krysta *Fr, Cr, J, E1.* — [ii] rad. věč. *(Am. chybí) J, E1;* Amen etc. *(červ.) Us.* — [kk] Psán — sťat Amen *chybí v Cr.* — [ll] Dán list anebo psán *Vndb.* — [mm] Křstitele *Vdn;* Křt. božieho *Vndb.* — [nn] v okovách *Cpl, Us, Vnb, Vndb, Vdn, kde za tím škrtnuto* pro boží pravdu. — [oo] u pam. *M;* na *(nad škrtnutým* va*) Vnb.* — [pp] tej *Cpl.* — [qq] sv. Jan *Us;* Jan Křtitel *(a nad řádkem* sám*) Vnb.* — [rr] v uokovách *Vidb;* vúkovách *E1; ve Fr chybí.* — [ss] *chybí v Cpl.* — [tt] božie *Fr;* bozn *Us.* — [uu] sťat *Vnb;* sťat etc *Us, Vdn;* sťat Amen *Vndb;* sťat jest amen *E1.*

[12] *Mat. 24, 15.* — [13] *Dne 24. června.*

pamět a odsúzenie papeže'; *v Us červený nadpis:* ‚Druhá epistola v žaláři jest tato'; *ve Vdn:* ‚Druhá epištola v žaláři psaná'; *ve Vnb jinou rukou souvěkou nadepsáno:* ‚Litera, ut fideles non cedant a veritate pro eo, quod libri sui sunt combusti, declarans maliciam pape et sui cleri'; *ve Vndb hned k závěrečnému ‚Amen' dodáno:* ‚A tak jěst konec druhé epistoly Mistra Jana Hussy'; *v ostatních nadpisu není.*

148.

Petr z Mladoňovic a M. Jan Kardinál M. Janovi Husovi: hledí ho potěšiti a zmiňují se o odsouzení traktátů Husových, (snad těch, jež byly v rukách koncilu).

[V Kostnici, 1415, Juni 24.]

Ztracen. V č. 149, jež jest odpovědí na tento list, praví Hus: ‚quantum sum consolatus ex literis vestris et meis', *což asi, poněvadž Hus z tohoto listu soudil, že jen některé, ne všecky knihy jeho odsouzeny, nutno vykládati na jiný list, rozdílný od č. 146. A poněvadž č. 149 psáno jest nepochybně na večer dne 24. června, plyne odtud datum ztraceného listu. O adresátech srvn. úvod k č. 149.*

Srvn. Novotný, Listy Husovy č. 78.

149.

M. Jan Hus Petrovi z Mladoňovic a Janovi Kardinálovi z Rejnštejna (?): v domnění, že jen některé jeho traktráty odsouzeny, žádá za opravu svého dnešního listu do Čech (č. 147), napomíná k opatrnosti a líčí, jak některými členy koncilu byl obtěžován.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 24.]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 98; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 88—88′; rkpis téže knih. 4557 (= Vidb) f. 161—161′; rukopis téže knih. 4902 (= Vnb) f. 91—91′; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 79′ až 80; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 205′ (necelý); rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4916 (= Vdb) f. 23′ (necelý); jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 6—G 6′ = Op I f. 69′ č. XXXVII = I² str. 88—89 č. XXXVII; Palacký, Docum. str. 109 č. 66 (z Cpl, M, Vdn, Vidb, Vnb).

Český překlad Mareš str. 221—222 č. 89 = str. 249—250 č. 89² = str. 143—144 č. 89³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 135—137 č. 46 = Flajšhans, Listy str. 143—144 č. LXXXIX.

O datu, a že list mylně spojován s č. 125, v. Novotný, Listy Husovy str. 65—66, 78—79, k čemuž bych dodal ještě toto: Rkpy M a Vnb opravdu

začínají číslo toto jako zvláštní list, oddělený od č. 125. O českém listě ze dne 24. června praví Hus, že ho dnes odeslal; ovšem datum listu nemusí býti datem odeslání, list mohl býti napsán 24. a odesílán teprve 25. června, ale v tomto případě jest jistě bližší pokládati obě data za stejná. Pod dojmem sdělení, že — jak mu rozuměl — jen některé traktáty jeho odsouzeny, Hus ještě téhož dne večer psal tento list, žádaje o opravu českého listu ze dne 24. června (č. 147). Poněvadž pak v listě přítomném mluví se o českých pánech — list tedy není posílán jim, mám za to, že poslán oběma přátelům stavu duchovního.

Ex quo[a] solum tractatus condempnaverunt,[1] rogo, limitetis[b] ultimam literam Boemicalem,[c] quam hodie[2] direxi,[d] ne populus dei estimet, omnes libros esse[e] condempnatos, sicut[f] ego estimavi[g] ex hesterna litera.[3] Libenter viderem, quod nulla litera[h] scripta in isto carcere cuiquam pateret, quia adhuc non est certum[i] finaliter, quid deus mecum faciet. Timeo, ne[ia] per Vlricum[4] aliqua litera mea[k] sit directa.[d] Adhuc rogo propter deum, servetis caute literas et verba vestra et opera. O quantum sum consolatus ex literis vestris et meis, que, spero, per dei graciam venient hominibus ad profectum.

Quamdiu sencio vos et dominos[5] in Constancia, tam[l] semper consolacio est[m] michi, dato,[n] quod iam debeam[o] ad mortem duci. Pro certo reputo, quod deus dedit vos quasi angelos, me debilem et miserum in maximis temptacionibus[p] confortantes. Que quante fuerunt[q] et adhuc sunt et erunt,[r] deus scit *omnipotens, qui est „misericordia[6] mea et refugium[s] meum, susceptor meus et liberator meus et in ipso speravi“.

8 Vdn

l' Vnb

*Quesitum[t] est a me a[u] duobus missis in carcerem, an haberem * plures libros de mea compilacione? Dixi, quod sic.[v] Dixerunt: „Ubi?“ Dixi: „In Boemia“.[w] Quesierunt,[x] an hic haberem. Dixi, quod non, quia

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Temptatores‘.

[a] Et ex quo *Ep, Op.* — [b] limittetis *Vdn.* — [c] dominicalem *Vnb, ale hned podtečkováno a vypsáno* Boem. — [d] dirr. *Vdn.* — [e] *chybí v Cpl.* — [f] sicud *Cpl, Vdn, Vnb.* — [g] estimabam *Cpl.* — [h] littera *Vidb.* — [i] non sum certus *Vdn.* — [ia] *chybí ve Vdn.* — [k] mea lit. *Cpl.* — [l] tam diu *Ep, Op.* — [m] est consol. *Cpl, Ep, Op.* — [n] dato etiam *Ep, Op.* — [o] debeam iam *Ep, Op.* — [p] tentacionibus *Vidb, Ep, Op; následující* confortantes *v Cpl opraveno z* confortantem. — [q] fuerint *Vnb.* — [r] fuerunt, sunt et adhuc erunt *Cpl;* fuerunt et adhuc erunt *Vdn.* — [s] reffug. *Vidb.* — [t] *zde začíná Vdb, Us.* — [u] *v M touž rukou mezi řádky.* — [v] si *M.* — [w] Bohemia *Us, Ep, Op.* — [x] quesierunt a me *Us;* quesiverunt *Cpl.*

[1] *Hus jednu chvíli měl za to, že jen některé jeho spisy odsouzeny, v. č. 153.* — [2] *Míněn list ze 24. června, č. 147.* — [3] *Ztracený list ze dne 23. června, č. 146.* — [4] *Nepochybně někdo z čeledi některého z pánů českých, snad týž, kterého šifrou ‚V‘ naznačuje Petr z Mladoňovic (Palacký, Docum. 274), že včasným zakročením zmařil unáhlené odsouzení Husovo dne 5. června.* — [5] *Míněn asi Jan z Chlumu a Václav z Dubé.* — [6] *Ps. 143, 2.*

nullum habeo, quamvis adduxeram[y] Super sentenciarum,[7] bibliam et alia. Et iam[z] audivi, quod clericus meus[8] recessit[aa] Johannes.[bb]

Dixerunt: „Habes aliquas conclusiones?“ Dixi: „Non“ sicut[cc] verum est. Dixerunt: „Vis abiurare et[dd] revocare?“ Dixi: „Veniatis ad concilium, ibi audietis, quia ad concilium debeo *stare et illi[ee] respondere; * 80 Cp
quid me temptatis[ff]? Venistis ad consolandum carceratum, vel ad turbandum[gg]?“ Quo[hh] audito, verbis[dd] quibusdam[dd] interpositis,[dd] recesserunt.[ii]

Cavete libros,[kk] si[ll] habetis, ego nescio.[mm] *Magistro * Jesenicz[nn] di- * 161′ v
catis, quod notarius[oo] inique mutavit[pp] testimonium meum de glosa bulle,[9] sicut[cc] audivistis, quod hoc dixi publice in concilio.

Nadpisu není v žádném rkpe.

150.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: napomíná k opatrnosti, zejména s dopisy, líčí nehorázné příklady, jimiž ho kdosi k odvolání přemlouval, a posiluje se vhodnými výroky Písma.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 25?]

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 94; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 86—86′; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 158—158′; rkpis téže knihovny 4916 (= Vnb) f. 19—19′; rkpis kapitulní N 48 (= Cpl) f. 77′—78; rkpis univ. knih. XI D 9 (Us) f. 205 (necelý); jiný rukopis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. G 1—G 2 = Op I f. 68 č. XXXIII = I² str. 86—87 č. XXXII = v. d. Hardt IV, 346 (fragment Quidam — exemplum); Seyfried str. 85—86 (z Op) = Seyfried-Mylius str. 205; Palacký, Docum. str. 102—103 č. 61 (z M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 189—190 č. 72 = str. 214—215 č. 72² = str.

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Subdit de falso notario‘.

[y] aduxeram *Cpl, Vdb, Us.* — [z] etiam *M.* — [aa] discessit *Ep, Op.* — [bb] *chybí v Us, Vnb.* — [cc] sicud *Cpl, Vdb, Vnb.* — [dd] *chybí v Us.* — [ee] ibi *Us, Vnb.* — [ff] teptatis *M.* — [gg] perturbandum *Vidb.* — [hh] *v M opraveno z* quia *připsáním* uo (quiauo). — [ii] recesserunt etc. *Us, jenž tu končí, zakončuje řádek červeně psaným* Crhowycz. — [kk] Caute servetis libros *Vdb;* Caute libros servetis *Vdn, Vnb.* — [ll] si quod *Ep, Op.* — [mm] nescio etc. *Vdb, jenž tím končí.* — [nn] Jessenicz *M, Vnb, Vdn, Cpl;* Jessenitz *Ep, Op.* — [oo] *ve Vdn za tím škrtnuto* inquit. — [pp] imutavit *Vnb.*

[7] *Míněn Husův Výklad Sentencí (vyd. Flajšhans-Komínková).* — [8] *Není blíže znám.* — [9] *Míněna domněnka, již Hus ve vazbě vyslovil, o Jesenicově autorství glos k bulle Jana XXIII o Wyclifovi (Palacký, Doc. 470—471, Loserth, MVGDB XXV, 331 n.), a která zapsána jako kladná výpověď, o čemž Hus mluvil na koncilu dne 8. června; v. Palacký, Docum. 311—312.*

123—124 č. 72[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 142—143 č. 48 = Flajšhans, Listy str. 146—147 č. XCI.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 73, 79—80 pozn.

Cpl * Adhuc[a] hortor propter deum, quod litere nulli pateant,[b] nec[b] publicentur, quia timeo periculum personarum. Cauti sitis in verbis et in[c] operibus. Vitus,[d] si[l] manebit, debet[e] esse valde cautus.[d] Adhuc sum valde gavisus, audiens, quod dominus meus graciosus venit.[2] Salvator[f] noster Lazarum[g] quadriduanum[h] fetidum vite restituit[ha]; Jonam[i] triduanum in pisce conservans ad predicacionem remisit[k]; Danielem de lacu leonum ad scribendum prophecias extraxit; tres pueros in camino ignis a flamma conservavit[l]; Susannam[m] iam condempnatam, ad mortem transeuntem liberavit.[3] Quare adhuc me miserum, si esset pro gloria sua, pro fidelium profectu et[n] pro meo meliori, non[o] posset pro hac vice a car-
Vdb cere et a morte liberare? Non est abreviata[p] potencia sua,[b] * qui Petrum, qui debuit iam[q] Jerosolimis[r] produci ad mortem, per angelum de carcere eduxit, de cuius manibus ceciderunt cathene.[4] Semper[s] fiat[5] voluntas sua,[t] quam opto impleri[u] in me pro gloria sua[v] et pro peccatis meis.[w]

Quidam doctor dixit michi,[x] quod,[y] quidquid[z] facerem, submittens me concilio, quod totum michi esset[aa] bonum et licitum, et subiunxit, *
Vidb quod „si concilium diceret, * quod tu habes unum oculum tantum, quamvis habeas duos, deberes[bb] confiteri cum concilio, quod sic est:[b]“ Cui dixi: „Eciam si mundus totus[cc] diceret michi[dd] hoc, ego habens[ee] racio-
Vdn nem, qua nunc[ff] utor, * non possem sine repugnancia[gg] consciencie illud[hh] dicere.“ Sed factis pluribus verbis, recessit ab illo dicto et dixit: „Verum est, ego non dedi valde[ii] bonum exemplum.“

---

* *V M in marg. červeně:* ‚de oculo‘.

[a] *Ep (Op) začínají:* Salus ex Christo Jesu; *v Cpl vynecháno místo pro inic., jež nahrazena zatímně.* — [b] *chybí v Cpl.* — [c] *chybí ve Vdn, Vidb, M, Ep, Op.* — [d] Vitus — cautus *chybí v Cpl.* — [e] deberet *Vdb.* — [f] *odtud začíná Us.* — [g] Lararum *Vdn.* — [h] quatriduanum *Ep, Op.* — [ha] resu[scitavi]t *Us.* — [i] Yonam *Vdb, Vdn.* — [k] misit *Vdn.* — [l] liberavit conservavit *Vdb.* — [m] Suzanam *Cpl;* Zuzanam *Us.* — [n] vel *Us; chybí v M, Vdn, Ep, Op.* — [o] facile *Ep, Op.* — [p] abbrev. *Cpl, Ep, Op.* — [q] iam qui *M, Vdn, Vidb, Cpl; v Us* iam *chybí.* — [r] Jerosol. debuit *Us, Vidb.* — [s] Sed *Vdb;* Sed semper *Ep, Op.* — [t] suas, *ale opraveno M;* domini *Ep, Op.* — [u] inpleri *Us, Vdb.* — [v] propter gloriam suam *M.* — [w] meis etc. *Us.* — [x] *chybí ve Vdb.* — [y] *chybí v M, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [z] quitquid *Vdb;* quicquid *Vidb, Ep, Op.* — [aa] esset mihi *Cpl.* — [bb] debes *Cpl.* — [cc] totus mundus *Cpl, Ep, Op.* — [dd] michi diceret *Vdn, Vidb, Ep, Op; v Us* michi *chybí.* — [ee] non habens *Vdb.* — [ff] nuc *Cpl; v M před tím škrtnuto* possent. — [gg] repungnancia *Vdb, Vdn.* [hh] hoc *Ep, Op.* — [ii] *v Us in marg.*

[1] *Jest to snad Vít z Březiny z čeledi p. Jana z Chlumu (o němž AČ XI, 447 n., srvn. však Sedláček, Hrady XII, 211 pozn. 14) a nepochybně týž, jenž se učinil podezřelým svými styky s Jeronymem po jeho zatčení (v. Op II, 350).* — [2] *Snad se týká nějaké návštěvy Jana z Chlumu?* — [3] *Srvn. Joh. 11, 39, Jon. 2, 1 a d., Dan. 6, 16 a d., Dan. 3, 23 a d.; srvn. podobné odkazy v č. 118.* — [4] *Srvn. Act. 12, 7.* — [5] *Srvn. Mat. 6, 10.*

„Dominus[6] est mecum tamquam bellator fortis.“ „Dominus[7] illuminacio mea et salus mea[kk]; quem timebo? Dominus protector vite[ll] mee[mm]; a quo trepidabo?“ Ad illum istis temporibus frequenter dico illam[8] antiphonam[nn]: „Domine, vim pacior, responde pro me[oo]: nescio, quid dicam inimicis meis.[pp]“

Dominus vobiscum.[qq]

V M červený, ve Vdb, Vdn, Vidb a Cpl černý nadpis: ‚Resumit spem in deum, adducens[rr] exempla[b] sanctorum[ss] liberatorum[tt] et[b] comemorat[uu] dicta illorum, qui eum ad abiuracionem inducere[b] conabantur‘. *Nadpis v Ep, Op učiněn teprve od vydavatelů.*

151.

Přátelé v Kostnici M. Janovi Husovi: oznamují, že knihy jeho jsou odsouzeny všecky, a zmiňují se snad také o podezření, jež mají na Vita (z čeledi Jana z Chlumu?).

[V Kostnici, 1415, Juni 25.]

Ztracen a není ani bezpečných zmínek o něm. Dne 23. června zvěděl Hus o odsouzení svých knih (č. 146), a pod dojmem této zprávy psal své žaloby na to v českém listě (č. 147). Z jiného listu přátel domníval se, že odsouzení týká se jen některých spisů (v. č. 148), a proto svůj úsudek mírnil (č. 149). Ježto však v českém listě z 26. června (č. 153) již zase mluví o odsouzení knih všech, dostal patrně zprávu podrobnější někdy mezi 24. až 26. červnem. V listě č. 150 zmínil se však také o Vítovi, aby byl opatrný. Snad to dalo podnět k nějaké nedůvěře, již přátelé naznačili v tomto listě; ten byl patrně dodán Husovi dne 26. června, když chtěl odeslati list č. 152; proto na rychlo připsal poslední větu, vyvraceje nedůvěru k Vítovi, kdežto dojem ze zprávy o skutečném odsouzení svých knih vyjádřil českým listem 26. června psaným (č. 153) a dodaným snad zároveň přátelům v Kostnici, aby od nich byl dále zaslán.

Srvn. Novotný, Listy Husovy str. 78—79.

[kk] *chybí v Us.* — [ll] *chybí v M, Vdn, Vdb, Us.* — [mm] meus *M, Vdb, Us; ve Vdn chybí.* — [nn] antifon. *M;* anthifon. *Vdn.* — [oo] me etc. *Us, jenž tu končí.* — [pp] meis etc. *Vdb.* — [qq] *chybí v Ep, Op, jež však dodávají:* Johannes Hus, in spe servus Jesu Christi. — [rr] aducens *Vdb;* comemorans *Cpl.* — [ss] sanctos *Cpl.* — [tt] quos deus liberavit a morte *Cpl.* — [uu] commemorat *Vidb;* refert *Cpl.*

[6] *Srvn. Jer. 20, 11.* — [7] *Ps. 26, 1.* — [8] *Antifona podle Isai. 38, 14.*

152.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu a Václavovi z Dubé: vybízí, aby, nechajíce světa, sloužili bohu, a v domnění, že zítra bude upálen, vzpomíná rozčilení dnešní noci, vytýkaje Zikmundovi lstné jednání a přimlouvaje se za Víta (z čeledi Jana z Chlumu?).

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 26?]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 84—85; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 74—74′; rkp. Gersdorfské knihovny v Budyšíně VIII° 7 (= Grs) f. 167′; rkp. Vídeňské dvorní knihovny 4524 (= Vdn) f. 81—81′; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f, 150′—151; rukopis téže knihovny 4936 (= Vbn) f. 252; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 6′—E 7 = Op I f. 64′ č. XXI = I² str. 182 č. XXI; Palacký, Docum. str. 143—144 č. 88 (z M, Cpl, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 230—231 č. 94 = str. 260—261 č. 94² = str. 150 č. 94³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 144—145 č. 49 = Flajšhans, Listy str. 147—148 č. XCII.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 79.

Graciosissimi benefactores[a] mei et veritatis protectores[b]! Hortor vos per viscera Ihesu Christi, ut iam postpositis vanitatibus huius seculi,[c]
85 M *eterno regi Christo domino[d] militetis.[e] „Nolite[1] confidere in principibus, in[f] filiis hominum, in quibus non est salus,“ quia mendaces et fallaces[g] filii hominum hodie sunt, cras peribunt,[2] deus autem manet[h] in eternum.[3] Qui non ad sui indigenciam,[i] sed ad suorum[k] profectum habet servos,[l]
Vdn quibus, quod promittit, tenet, quod *dare spondet, implet, nullum[m] per salvum conductum decipit,[m] nullum a se fidelem servum removet, quia
Cpl dicit[4]: „Ubi ego sum, illic et *servus meus erit“. Quemlibet servum suum ille dominus facit dominum[n] omnis possessionis sue,[5] dans ei se ipsum et omnia secum, ut[o] sine omni tedio, timore, ymmo[p] sine omni defectu[q] omnia possideat, gaudens[d] cum omnibus sanctis gaudio infinito. O „beatus[6] est[d] servus ille,[r] quem,[s] cum venerit ille dominus, invenerit

[a] domini *Cpl.* — [b] *ve Vbn nezřetelné* res *vypsáno znovu.* — [c] seculi huius *M.* — [d] *chybí v Cpl.* — [e] eter. reg. mil. Chr. dom. *Grs.* — [f] *v M před tím škrtnuto:* in quibus. — [g] falaces *Vdn;* fall. filii sunt hom. *Ep, Op.* — [h] permanet *Vbn.* — [i] indignanciam *Vbn.* — [k] servorum *M, Cpl, Ep, Op.* — [l] *v M před tím škrtnuto* servas; servvos *Grs.* — [m] nullum — decipit *chybí v M; ve Vbn, nezřetelné* salvum *vypsáno znovu in marg.* — [n] dominum facit *M, Ep, Op.* — [o] et *Vdn, Vidb.* — [p] ymo *Grs, Vbn, Vidb;* imo *Ep, Op.* — [q] *ve Vbn in marg.* ut. — [r] ille servus *Vbn.* — [s] quem — servus *chybí v M.*

[1] *Ps. 145, 2—3.* — [2] *Srvn. Ecclus. 10, 12: sic et rex hodie est et cras morietur.* — [3] *Srvn. Joh. 12, 34: Christus manet in aeternum.* — [4] *Joh. 12, 26; srvn. podobné myšlenky a citáty v listě panu Škopkovi č. 122.* — [5] *Srvn. Ps. 104, 21: Constituit eum dominum domus suae et principem omnis possessionis suae.* — [6] *Luc. 12, 37, kde však položeno v čísle množném.*

vigilantem.[t]“ Beatus servus,[s] qui illum regem glorie[u] suscipiet[v] cum gaudio. Huic ergo regi servite, amantissimi domini, in timore, qui vos, spero,[w] conducet[x] nunc[y] ad Bohemiam[z] in sua[ab] gracia et vestra[cd] sanitate, et postea ad vitam glorie sempiternam.[fg] Valete.

* Estimo,[ik] quod ista est[lm] ultima[op] ad vos litera, quia cras,[rs] ut estimo,[tu] purgabor in spe Ihesu Christi per diram[vz] mortem a peccatis. Que michi occurrebant[aa] ista nocte,[mm] non possum scribere.[bb] Sigismundus[cc] omnia dolose egit, deus parcat sibi[dd] et solum propter vos. Et ipsi audivistis[ee] sentenciam, quam tulit.[7] Rogo, nullam habete suspicionem[ff] de Vito[gg] fideli.[8] 151 Vi

V M červeně, ve Vdn, Vidb a Cpl černě psaný nadpis: ‚Hortatur dominos Venceslaum[hh] et Johannem,[ii] ut postpositis regum terrenorum serviciis regi celesti studeant militare,[kk] ostendens[ll] efficaciam servicii[mm] et securitatem premii celestis regis[nn] citra[oo] premia[r] et[r] servicia regum terrenorum‘. *V Grs nejprve současný, červeně psaný nadpis:* ‚Litera, quam direxit‘, *a vedle rukou 16. stol.:* ‚Hortatoria Jo Hus ad benefactores, ut malint deo servire quam principibus mundi‘, *jenž v Ep (Op) takto obměněn:* ‚Epistola[pp] ad benefactores adhortatoria, ut malint vero domino Jesu Christo servire, qui eos fallere neutiquam possit, quam principibus huius seculi‘. *Ve Vbn list uveden slovy:* ‚Hec Magister Hus per manum suam scripsit ad Pragenses‘.

153.

M. Jan Hus všem věrným Čechům: odmítaje odsouzení svých knih, líčí nekázeň ve sboru a své vystoupení proti ní, vybízí k vytrvalosti a díkům svým ochráncům, upozorňuje, že ničeho neodvolal.

V Kostnici, v žaláři [u Bosáků], 1415, Juni 26.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 73—75; rkp. dvorní knih. ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 119—120; rkp. téže knih. 4557 (Vidb) f. 140—152; rkp. téže knih. 4902 (= Vnb) f. 105—105′; rkp. téže knih. 4519 (= Vndb) f. 168

[t] vigillant. *Vbn.* — [u] *chybí ve Vbn.* — [v] suscipit *Cpl, Grs;* susceperit *Ep, Op.* — [w] ut spero *Ep, Op; v Grs chybí.* — [x] conducit *Vbn.* — [y] *chybí ve Vdn.* — [z] Boemiam *Cpl, M, Vdn, Vidb.* — [ab] *chybí ve Vdn, Vidb.* — [cd] sua *Cpl.* — [fg] sempiterne *a za tím škrtnuto* Vale *Vbn.* — [ik] Aestimo enim *Ep, Op.* — [lm] sit *Cpl, Ep, Op; ve Vbn chybí.* — [op] ultima est *Grs;* ista lit. ult. ad vos *Vbn.* — [rs] alias *Vbn a in marg. připsáno* ut. — [tu] spero *Grs.* — [vz] duram *Grs.* — [aa] ocurrebant *Vbn;* occurrerunt *Ep, Op.* — [bb] scribere non possum *Grs, jenž tím končí.* — [cc] *ve Vbn nad řádkem přidáno* rex. — [dd] *ve Vbn před tím škrtnuto* ei. — [ee] audistis *Vbn.* — [ff] *v M před tím škrtnuto* ss. — [gg] viro *Cpl.* — [hh] We *M;* Wen *Vidb.* — [ii] Jo *M.* — [kk] militare studeant *Cpl, Vdn, Vidb.* — [ll] offendens *M.* — [mm] *chybí v M.* — [nn] regni *Vdn, kde za tím škrtnuto* etc. — [oo] circa *Vidb.* — [pp] *chybí v Op.*

[7] *Naráží asi na paličskou řeč, jíž Zikmund po slyšení dne 8. června pobízel kardinály, aby Husa odsoudili; srvn. Palacký, Docum. 314—315.* — [8] *Míněn asi Vít z čeledi pana Jana z Chlumu, kterého se také týká poznámka Husova v listě č. 150; v. str. 313.*

až 169; rkp. univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 215—216′; rkp. kapit. knih. N 48 (= Cpl) f. 93—93′; rkp. Freiberský (= Fr) f. 103′—105′; rkp. křižovnický XXIV A 4 (= Cr) str. 412—413; jiný rkpis zastupuje tisk Passionálu (= J). Latinský překlad místa ‚věrní a v bohu milí křesťané, nedajte — máš odvolati' v rkpe Vídeň. dv. kn. 4313 (= Vidn) f. 282 (z tisku?).

Passionál Jenský f. 39′a—39′a = při vydání českého Mladoňovice (E 1) 1525 f. A 2—A 3′ — Postilla Norimb. 1563 f. 246—246′ = Post. 1564 f. 217′ až 218; ČČM 1848 str. 410—412 (z Cr) = Českobratr. hlasatel 1849 č. 103 str. 575—576; Erben III, str. 286—288 (z Vidb a M) = Duch str. 190—193; Palacký, Docum. str. 137—139 č. 85 (z Cpl, M, Vidb Vnb, Cr) = Mareš str. 225—227 č. 91 = str. 254—256 č. 91² = str. 146—147 č. 91³ = (Horálek str. 17—19) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 138—141 č. 47 = Flajšhans, Listy 144—146 č. XC.

Latinský překlad Tres epistolae f. A 3′—A 5 č. 1; Epistolae f. D 3 až D 4′ č. 2; Megalander f. F 1—F 2; malý frgm. Ant. et const. conf. f. G 7′ = Op I f. 60—61 č. XII = Op I² str. 77—78 č. XII; v. d. Hardt IV, 307 (dva fragmenty); Palacký, Docum. str. 139—140.

74 M 113 Cr * Mistr Jan Hus, v naději slúha boží,[a] věrným[b] všem Čechóm,[c] jenž[d] boha[e] milují a[f] budú[f] milovati,[f] žá*dost svú i[g] modlitbu[h] nestatečnú vzkazuje,[i] aby v[f] milosti boží[k] přěbývali,[l] v ní[m] dokonali[n] a[o] s bohem[p] na věky přěbývali.

Věrní a v[q] bohu milí[r]! Ještě[s] mi jest[t] to u mysl[u] padlo, aby zna-
15′ Us menali,[v] kterak sbor pyšný, lakomý[w] a[x] všie[y] ohavnosti plný[x] po*tupil jest[z] knihy[aa] mé české,[bb] jichž jest ani slyšal,[cc] ani viděl,[da] a by[dd] je[ee] slyšal,[ff] tehdy by jim nerozuměl.[gg] Neb[hh] v tom sboru[ii] byli sú[kk] Vlaši,[ll] Francúzi,[ll] Engliši,[mm] Hyspani,[nn] Němci a jiní[oo] jiných * jazykóv,[pp] jedné[qq]

---

* *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚Kterak by ti jim rozuměli'.

[a] božie *Cpl, Vdn.* — [b] *ve Vidb in marg.* — [c] všem věrným Čechóm *Vndb, Cr;* věr. vším Čěchóm *M, Cpl;* Čechuom *Fr.* — [d] gienž *Vndb, a tak vždy;* kteřížto *Cr.* — [e] pána boha *Cpl;* pána *mezi řádky Cr.* — [f] *chybí ve Vndb.* — [g] a *Cpl.* — [h] modlitbu *Us.* — [i] vzkazuji *Vbn, Us, Cr, J;* vskazuji *Cpl.* — [k] *psáno* bozzi *Us;* božie *Cpl, Vidb, Vndb.* — [l] přebývali *Cpl, Vidb, Cr, Fr, J; ve Vndb in marg.* trvali. — [m] v nie *Vidb, Fr;* věrně *Cpl, odtud do konce věty jinou rukou;* v ní — přěbývali *chybí v Cr, J.* — [n] *ve Vidb opraveno z* dokonale. — [o] *ve Vidb mezi řádky; v Us odtud do konce věty chybí.* — [p] z bohem *Vdn, Fr.* — [q] *chybí v Cpl.* — [r] Věr. a v pánu bohu milí křesťané *Cr;* Věrní a milí přietelé a v bohu milí *Vidb.* — [s] *ve Vnb opraveno z* giesti; ješče *Cpl.* — [t] je *Us;* jě (gie) *Vndb.* — [u] to v mysl *Cpl, Vdn, Fr;* to u mysli *Us;* to v umysl *Vidb, Vnb, Vndb;* v mysl to vpadlo *Cr.* — [v] znanali *J,* — [w] a lakomý *Fr.* — [x] a — plný *chybí ve Vnb.* — [y] vší *M, Vnb, Cr, Fr.* — [z] jěst (giest) *Vndb a vždy.* — [aa] kniehy *Cpl, Vndb;* kniežky *Cr.* — [bb] české *M;* česské *Cpl.* — [cc] slyšěl *Us;* slyšel *Cr, Fr, J.* — [da] viďal *Vndb.* — [dd] *opraveno z* ač by *Vidb;* a když by *Cr.* — [ee] jě (gie) *Vdn, Vndb, M, Fr.* — [ff] slyšěl *Us;* slyšel *Cr;* sslyšel *Cpl.* — [gg] nerozoměl *Vndb;* nerozuoměl *Fr;* nesrozoměl *Cr.* — [hh] Nebo *Cr.* — [ii] *v M za tím škrtnuto* bi. — [kk] jsú *Us, Fr.* — [ll] Francússi *Cpl, Cr;* Francúsi *Us, Vndb.* — [mm] *ve Vndb jinou rukou nad koncem:* niné. — [nn] Ispani *Cpl, J;* Yspani *Us, Vnb, Fr, Vndb, kde nad koncovkou nadepsáno* ové. — [oo] *chybí v Cpl, Us.* — [pp] zazików *M, Vndb;* zazykóv *Vdn;* jazikóv *Vidb, Cpl;* jazykuov *Fr;* jazikuov *J.* — [qq] jědno *Cpl;* jediné *Cr.*

ač by[rr] jim co[f] rozuměl[ss] biskup Jan Litomyšlský,[tt] jenž jest tu byl,[uu] a jiní Čechové,[vv] nabadači,[1] s kapitolú Pražskú[ww] i Vyšehradskú,[xx] od nichž[yy] pošlo jest[zz] pohaněnie pravdy božie[ab] *i našie[ac] země České,[ad] * 168′ v
již[ae] já mám[af] v naději božie[ag] za zemi najlepšie viery,[ah] znamenaje[ai] žádost k slovu božiemu a k[ak] obyčějóm.[al] **

Ó byšte[am] viděli[an] ten sbor, *jenž sě nazývá[ao] sborem najsvětějším * 141 v
* a že[ap] nemóž[aq] poblúditi, jistě[ar] spatřili by[as] ohavnost přěvelikú.[at] O niež[au] * 414 C
sem slyšal[av] obecně ot[aw] Švábóv,[ax] že Constancie[ay] neb[az] Costnice,[bc] jich
město, za třídceti[bd] let[be] nezbude[bf] hřiechóv,[bg] které[bh] jest[bi] spáchal ten
sbor[bk] v jich městě. A řku viece,[bl] že sú[bm] sě[bn] všichni[bo] pohoršili tiem
sborem, a plvali sú[bp] druzí, vidúce ohavné *věci.[bq] A já[br] vám[bs] pravi,[bt] * 93′ C
že když[bu] sem[bv] stál před[bw] tiem[bx] sborem prvý[by] *den,[q] spatřiv,[2] ano[bz] * 119′ v
nižádného[cd] řádu nenie, řekl[ce] sem[cf] hlasitě, když[cg] sú[ch] všickni[ci] mlčeli[ck]:
„Mněl sem,[cl] by[cm] většie[cn] poctivost,[co] dobrota a lepší[cp] řád byl v tomto[cq]

** *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚dobrým, poctivým a nábožným'.

[rr] leč by *Cr, Vndb, zde nad původním* ač by. — [ss] rozoměl *Us, Vndb;* rozuoměl *Fr.* — [tt] Lithomiský *M;* Lithomyšl. *Vnb, Fr;* Lytomiský *Vdn;* Litomiský *Vidb;* Jan bisskup Litomyšl. *Cpl;* Jan b. Litomyšl. *Cr.* — [uu] *opraveno z* byli *M;* byll *Cpl.* — [vv] Čěchové *M.* — [ww] *ve Vdn nad řádkem;* hrazsku *Us;* s capit. Pr. *Cpl.* — [xx] Vyšěhradckú *M;* Vyšehr. *Vndb, Vdn, Vidb, Fr, J, Cr.* — [yy] nich *M.* — [zz] *ve Vidb in marg.;* jěst *Cpl;* jěst pošlo *Vndb.* — [ab] boží *M.* — [ac] naší *M.* — [ad] České *M;* Českej *Cpl.* — [ae] jižto *Cr.* — [af] jmám *Cpl.* — [ag] boží *M, Vndb, Us, J; ve Vidb chybí.* — [ah] najlepší víry *M;* najlepší viery *Cr, J.* — [ai] znamenajě *Vndb.* — [ak] *chybí v Cpl, Cr.* — [al] k obyčejóm *Us, Vidb, Vdn, Vnb, J;* k obyčějióm *Vndb;* k uobyčejóm *Fr;* k obyčejem *Cpl;* obyčejów *Cr.* — [am] byste *M, Cr.* — [an] věděli *J.* — [ao] nazievá *Vidb, Vnb.* — [ap] jenž *Cpl.* — [aq] nemuóž *Cpl, Fr.* — [ar] zajisté *Cr.* — [as] byste *Cpl; ve Vndb* šte *nadepsáno jinou rukou.* — [at] převelikú *Cpl, Vidb, Vdn;* velikú *Cr.* — [au] níž *Us;* němž *Cr.* — [av] slyšěl *Us;* slyšel *Cpl, Cr.* — [aw] *tak jen v M.* — [ax] Švábuov *Cpl, Vidb, Fr, J.* — [ay] Konstancie *Vidb, Vnb, J; ve Fr chybí.* — [az] nebo *Vndb; ve Fr chybí.* — [bc] Costnicě *Cpl;* Kostnicě *Vndb;* Kostnice *Us, Vdn, Vnb, Fr, Cr, J.* — [bd] třídceti *Cpl, Vndb;* třidseti *Vdn;* třiceti *J;* XXX[ti] *Fr;* XXX *Vnb.* — [be] leth *M, Vdn, Vnb, Cr, Fr.* — [bf] *ve Vnb mezi řádky; ve Vndb in marg. jinou rukou mylně připsáno:* vyprázdněno a vyčištěno. — [bg] hřiechuov *Fr, Cpl, kde však* ov *nad řádkem.* — [bh] kteréž *Us, Fr.* — [bi] jesti *Cr.* — [bk] *ve Vndb in marg. dodáno jinou rukou:* zevně (*psáno* zevny) i tajně. — [bl] viecě *Us;* ještě víece *Fr;* všickni viece, že *J;* řkli (e *nadepsáno jinou rukou),* že sú sě viece pohoršili *Vndb.* — [bm] jsú *Fr.* — [bn] *ve Vidb za* pohoršili *in margine.* — [bo] všickni *Us.* — [bp] jsú *Fr; v Cpl chybí.* — [bq] ohavnost přěvelikú *Vndb.* — [br] *ve Vidb oprav. z* y; jáť *Cr.* — [bs] sám *Us.* — [bt] pravím *J.* — [bu] *v Us psáno* kdyzz. — [bv] sěm *Us, Vnb;* jsem *Vdn.* — [bw] před *M, Cpl, Vdn, Cr, Fr, J.* — [bx] tím *M, Cpl, Cr.* — [by] první *Vnb, J;* že první *Cr; v Cpl chybí.* — [bz] *v M za tím škrtnuto* ani. — [cd] *ve Vndb oprav. z* yžádného. — [ce] řekl *Vidb, Fr, J, Cr.* — [cf] sěm *Us;* sem hlassitě *Vndb.* — [cg] kdy *Vdn.* — [ch] jsú *Vdn, Fr.* — [ci] všichni *Cpl, Vidb, Vnb, Cr, Fr.* — [ck] mlčěli *Vndb;* křičeli *J.* — [cl] sěm *Us.* — [cm] *chybí ve Vdn.* — [cn] větči *M;* větše *Vndb;* věčie *Us;* větčie *Vnb, Vidb, kde oprav. z* viece, *jak má i Fr;* větši *Cr, J;* lepší *Cpl.* — [co] potcivost *Vnb;* potctivost *Cpl.* — [cp] lepšie *Fr; v Cpl chybí.* — [cq] v tom *Vdn; ve Vnb za tím škrtnuto* s.

[1] *Miněni hlavně Páleč, Michal de Causis a jiní žalobníci z Čech na Husa.* — [2] *O téže věci mluví Hus také v č. 165, zdá se však, že výrok Husův o neslušném chování koncilu, přes to, že Hus uvádí výslovně „prvý den", učiněn teprve 8. června; viz Palacký, Docum. 308 n.*

sboru než jest.[cr]“ Tehdy najvyšší[cs] kardinál[ct] řekl[cu] jest[3]: „Kterak mluvíš[cv]? Na hradě[4] si[cw] pokorněji[cx] *mluvil“. A já[cy] sem[cl] odpověděl,[cz] řka[de]: „Neb na hradě nižádný proti mně[df] nekřičěl,[dg] ale tuto všichni[dh] křičie.[di]“

Vnb A poněvadž[dk] takým neřádem šel[dl] jest[q] ten sbor, *jenž jest[dm] 15 Cr 3 E 1 viece[dn] *zlosti učinil[do] než[dp] dob*roty, věrní[dq] a v[dr] bohu milí *křesťané,[ds] Vidb nedajte sebe[dt] uhroziti[du] jich vynesením,[dv] jenž, ufám bohu,[dw] jim neprospěje.[dx] Oniť sě rozletie[dy] jako[dz] motýli,[ef] a jich ustavenie[eg] stane[eh] jako pavučina.[ei] Měť[ek] sú chtěli ustrašiti,[el] a[em] nemohliť[en] sú[kk] božie[ab] 75 M moci[eo] *ve mně přěmoci.[ep] Písmem[eq] sú[er] proti mně[es] nechtěli[et] jíti, jakož[eu] sú[er] slyšeli[ev] páni milostiví, jenž sú[bm] stáli *** statečně podlé pravdy,[ew] váživše[ex] sě[ey] všie[ez] hanby, Čechové, Moravěné[fg] i Poláci, a však[fh] zvláště[fi] pan Václav z Dubé a pan Jan z Chlumu. **** Neb[fk] ti sú[bm] Vndb stáli,[fl] jež[fm] král Sig*mund[fn] sám pustil[fo] v sbor, a slyšeli[fp] sú,[bm] že když sem[fq] řekl[fr]: „Žádám naučenie,[fs] psal-li[ft] sem[cl] co zle,[fu] chciť[fv] naučen

---

*** *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚páni naši Čechové‘. — **** *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚ti sú jemu vždy věrně radili‘.

[cr] jěst *Cpl, Vndb.* — [cs] najvsi *M;* najvyší *Vndb;* navyší *Fr;* najv. *oprav. z* největší *Vidb.* — [ct] cardinál *M, Cpl, Us;* cardynál *Vndb, Fr;* kardynál *Vnb, J.* — [cu] řěkl *Us.* — [cv] mluvieš *Fr.* — [cw] jsi *Cpl, Vdn, Fr.* — [cx] pokornějie *Cpl, Us, Vndb, Vnb, Vidb (po opravě) Fr, J;* pokorněje *Vdn, Cr.* — [cy] jáť *Vidb.* — [cz] otpověděl *Us, Vidb;* odpoviedal *J.* — [de] a řka *Cpl.* — [df] na mě nižád. *Cpl;* žádný proti mně *J.* — [dg] nekřičel *Vidb, Vdn, Cr, Fr;* nekřičal *Vnb, Vndb, J.* — [dh] všickni *Us, F, J.* — [di] křičíte *Cpl, Us, Cr, Fr, J.* — [dk] poňavadž *Us, Vnb, Vdn;* poňovadž *Vndb;* ponvadž *Cpl.* — [dl] šěl sě *Cpl.* — [dm] *chybí ve Vidb.* — [dn] větčie *Us.* — [do] učinil zlosti *Cpl;* zlého než dob. učinil *Vndb;* viece zlosti než dobroty učinil *Fr.* — [dp] nežli *Cr; následujícím slovem* (— roty) *počíná se E 1.* — [dq] věrným *Us.* — [dr] *ve Vidb nad řádkem, v Cpl chybí;* v pánu bohu *Cr.* — [ds] křesťané *Cpl, Vidb, Cr, Fr, J; ve Vdn odtud až po* ufám bohu (*v pozn.* dw *chybí*). — [dt] sě *Vidb.* — [du] *v Us chybí, ale vynechána mezera jednoho slova.* — [dv] vynešením *Cpl, Vndb, Fr, J;* povýšením *Cr.* — [dw] buohu *Us; v J, E 1 chybí; potud chybí ve Vdn;* douťám pánu bohu *Cr.* — [dx] neprospějie *Cpl, Us;* jim to neprospěje *Vdn;* žeť jim to neprospěje *Cr.* — [dy] rozletí *M;* rozlecí *Us.* — [dz] jakožto *Cr.* — [ef] motýle *Cpl;* motýlové *Cr, Fr.* — [eg] ustavenie jich *J, E 1.* — [eh] staneť *Cr.* — [ei] paučina *Cpl, Vndb, J a původně i Vidb, ale zde* v *nadepsáno;* pavaučina *Vnb.* — [ek] Mněť *Cpl.* — [el] uhroziti *Cpl.* — [em] ale *Vndb, Cr, Fr, E 1.* — [en] nemohli *Vidb, Vnb, Vndb, J, E 1.* — [eo] pomoci *Cpl, Vidb, Vnb, Vdn, Cr, Fr; v M* po *vyradováno;* pravdy a pomoci *Vndb.* — [ep] věrně přemoci *Cpl;* přemoci *Vidb, Cr, Fr, J.* — [eq] Pissmem *Vndb.* — [er] jsú *Us, Vdn, Fr.* — [es] *ve Vidb nad původním* mě. — [et] nechtěli proti mně *Vnb.* — [eu] jako *Vndb.* — [ev] slyšeli *Vidb, Vdn, Vnb, Cr, Fr, J.* — [ew] pravdy božie *Vidb.* — [ex] *ve Vndb jinou rukou nadepsáno* od; *Cr:* odváživše. — [ey] se *Us, Cr, Fr, J.* — [ez] vší *M; v Cr za tím škrtnuto* pravdy. — [fg] Moravené *Cpl, Vnb, Vndb;* Moravané *Fr, J;* Moraváci *Cr.* — [fh] *ve Vndb škrtnuto.* — [fi] zvlášče *Cpl.* — [fk] ne *J.* — [fl] sú ti stáli *Cr, E 1;* tu sú stáli *Vndb;* ti sú tu stáli *Cpl.* — [fm] jěž (giez) *Vnb, Vidb;* jenž *Vndb a pod tím* když; jenž *Us, Fr, Cr;* jenž je *J, E 1.* — [fn] Zigmund *Cpl, Vnb, Vndb;* Zygmund *Vdn, Us, Fr, Cr, J;* Zigmunt *Vidb.* — [fo] pustil mě *Vndb, Cr.* — [fp] slyšeli *Vidb, Vnb, Fr, Cr, J.* — [fq] sěm *Us, Vnb.* — [fr] řekl *Cpl, Vnb, Vidb, Cr, Fr, J.* — [fs] o naučenie *Vnb;* naučenie, že *Cpl; ve Vndb před tím in marg. dodáno jinou rukou:* lepšieho. — [ft] *v Us oprav. z* psals li. — [fu] zlě *Cr; ve Vndb in marg. jinou rukou:* aneb scestně kázal. — [fv] chci *Cpl, Us, Vdn, Vnb, J;* chci rád *(to nad řádkem) Vndb;* žádám *Fr.*

[3] *Petr d' Ailli, jenž schůzi předsedal.* — [4] = *Gottlieben.*

býti.[fw] “ Tehdy kardinál[fx] najvyšší[fy] řekl[fz] jest[gh]: „Poněvadž[dk] chceš[gi] býti naučen,[gk] toť[gl] naučěnie[gm]: máš odvolati,[gn] jakož *paddessát[go] mi- * 416
strov[gp] svatého Písma[gr] nalezlo jest.[gh] “ Aj krašie[gs] naučenie[gt]! Tak by[gu] svatá[gv] Katheřina, dievka[gw] mladá, měla by byla[fh] ustúpiti pravdy a viery[gx] pána Jesu[gy] Krista,[gz] protože paddesát[hi] mistrov[gp] † proti ní[hk] jest[gh] bylo.[hl] Ale stála jest drahá dievka[hm] až[hn] do[hn] smrti[hn] a mistry jest[gh] ku pánu *bohu přivedla,[ho] *jichž †† *já hřiešný[hp] ne*mohu přivésti[hq]! * 142
* 120
Toť[hr] vám[hs] píši, aby[ht] věděli,[hu] žeť[hv] sú nižádným písmem[q] ani * 216′
kterými dóvody[hw] mne nepřěmohli,[hx] než lstí sú[hy] mne[hz] hledali a hró- * A 3′
zami,[ik] aby mě[il] navedli[im] k odvolánie[in] a k odpřísahání.[io] Ale milostivý pán *bóh,[ip] jehož sem[iq] zákon velebil, byl jest se mnú i[ir] jest[is] a, ufám,[it] * 105
bude[iu] do skonánie[iv] a zachová[iw] mě[q] v své[iy] milosti až do smrti.

Psán list v středu[iz] po svatém[5] Janu Křtiteli[kl] v žaláři v okovách[km] v čě-
kánie[kn] smrti, a však pro tajem*stvie[ko] božie[ab] nesmiem řieci,[kp] by to[kq] byl * 417
list mój[kr] poslední.[ks] Neb ještě[kt] bóh[ku] všemohúcí[kv] móž[kw] mě zprostiti.[kx]

† *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚pohanských‘. — †† *Ve Vndb in marg. jinou rukou:* ‚mistrov toho zboru‘.

[fw] býti naučen *Vidb, E 1; ve Vdn opraveno tak z* nauč. býti. — [fx] cardinál *Cpl, Vndb, Us;* kardynál *Vnb, Cr, J;* cardynal *Fr.* — [fy] navyší *M;* najvyši *ost. rkpy.* — [fz] řekl *Cr, Vndb, Vdn, Vidb, Vnb, Fr, J.* — [gh] jě *Cpl;* jěst *Vndb.* — [gi] žádáš a chceš *Cpl.* — [gk] naučen býti *M, Cpl, Vndb, Cr, J, E 1.* — [gl] to *Fr, Cr, J, E 1,* — [gm] naučenie *Cpl, Vidb, Vnb, Cr, Fr, J, Us, kde před tím škrt.* naučinme. — [gn] *tak i ve Vndb, ale in marg. jinou rukou:* aby *(to nad řádkem)* odvolal. — [go] paddesáth *Cpl;* padesát *Vdn;* L *Vnb;* paddesát *Cr.* — [gp] mistruov *Fr, J, E 1.* — [gr] Pissma *Cpl*; svathého P. *Vdn;* Písma sv. *Cr, E 1.* — [gs] *ve Vndb nadepsáno* sné; kraše *Cpl, M, Vdn, kde však nadepsáno* ie; krásná *Cr.* — [gt] naučěnie *Us.* — [gu] *ve Vndb škrtnuto, a in marg. jinou rukou* tehdy. — [gv] sv. panna *Cr.* — [gw] děvka *Vidb.* — [gx] *ve Vndb* viery a *in marg. položeno před* pravdy; a viery — Krista *chybí v Vnb.* — [gy] Jezu *Us, Vidb, Vndb, Vdn, Fr, J.* — [gz] Crista *Cpl, Vdn;* Krysta *Cr, Fr.* — [hi] paddessát *Cpl, Vndb;* padessáte *Vidb, ale konečné* e *škrtnuto;* padesát *Vdn, Fr.* — [hk] nie *Cpl, Vndb, Cr, Fr, J;* něj *Vidb.* — [hl] stálo anebo bylo *Vdn.* — [hm] *ve Vndb in marg.* božie. — [hn] *chybí v M.* — [ho] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* obrátila a. — [hp] hříšný *M.* — [hq] přivézsti *Cpl;* přivésti nemohu *Vndb.* — [hr] Totoť *Cpl, Vnb, Vdn, Cr, Fr;* toto *Vndb; ve Vidb oprav. z* toť. — [hs] *v M za tím škrt.* pis. — [ht] abyste *Vidb, Vndb;* abyšte *Fr, E 1.* — [hu] věďali *Fr.* — [hv] že *Cpl, Vnb, Fr, J.* — [hw] duovody *Vidb, Fr, J.* — [hx] nepřemohli *Cpl, Vidb, Cr, Fr, J,* — [hy] jsú *Cpl, Us, Fr, J.* — [hz] mě *Cr, J.* — [ik] hruozami *Fr, J.* — [il] *ve Vidb jinou rukou nad původním* mne. — [im] *ve Vdn* d *nadepsáno;* navědli *Us.* — [in] odvoláváníe *J, E 1;* k odvolání *Vdn, Vndb;* kuodvolání *Us, Vidb;* othvolánie *Fr.* — [io] ku odpříssahání *Cpl, Vndb;* odpříseženi *Cr;* odpřisahánie *Fr.* — [ip] buoh *Cpl, Vndb, Us, Vidb, Fr, J, E 1.* — [iq] sěm *Us;* jsem *Vdn, J.* — [ir] *ve Vnb nad škrtnutým* a. — [is] jěst *Cpl, Vndb.* — [it] i doufám *Cr.* — [iu] že bude *Vndb;* bude se mnú *Cr.* — [iv] zkonánie *Us;* skončenie *Vndb.* — [iw] zachováníe *Cpl.* — [iy] svej *Cpl, Vidb.* — [iz] u středu *Cpl;* v středu *Vdn, Cr, Fr, J.* — [kl] křtiteli božiem *Vndb.* — [km] vuokovách *Fr.* — [kn] čakání *Vndb;* čekání *Us, Vnb, Vdn, Cr, E 1 a původně ve Vidb, kde prvé* a *nadepsáno.* — [ko] tajemství *M;* tajenstvie *Fr.* — [kp] řéci *Vndb, Cr, J, Cpl, Vidb, Vnb, Vdn, E 1.* — [kq] toto *Fr, Vidb, zde však druhé* to *nad řádkem.* — [kr] muoj *Fr, J;* mój list *Vidb, Vnb.* — [ks] *v M opraveno z* poslednie; *Cpl:* posslední. — [kt] ješče *Cpl.* — [ku] buoh *Cpl, Us, Vidb, Vndb, Fr, J;* pán bóh *Cr.* — [kv] všěmohúcí *Vdn;* všemoh. buoh *J, E 1.* — [kw] muož *Cpl, Fr, J, E 1.* — [kx] sprostiti *Cpl;* zprostiti Amen. *Vidb, Vnb, Vndb.*

[5] *Dne 26. června.*

V M list uveden červeně psaným nadpisem: ‚Kterak sú Mistra Jana bez duovoduov Písma skrzě křivé[ky] svědky a jeho knihy bez ohledánie, jichž sú neviděli, potupili, epištola'. *Ve Vndb, kde přechází český text zprávy Petra z Mladoňovic:* ‚Skonává sě pašijě a počíná se prvá epištola Mistra Jana Hussi'. *V ostatních, kde list jest první ve skupině českých listů žalářních, tyto nadpisy: Vidb (červeně):* ‚Epištola M. Ja Husi [z] Konstancie'; *ve Vdn:* ‚Tyto epištoly jsú napsány[kz] v žaláři v okovách Ja[na] Hu[si] rukú'; *ve Vnb jinou rukou:* ‚Litera declarans deordinacionem concilii et perseveranciam Magistri Hus'; *v Us rukou 16. stol.:* ‚Epištoly M. Jana Husi'; *ve Fr teprve poznámka u listu posledního, v. č. 156; v J:* ‚Počíná se epištola prvnie M. Jana z Husince'.

154.

M. Jan Hus M. Křišťanovi z Prachatic: chvále jeho život dosavadní, vybízí, aby vytrval, a vzkazuje pozdrav M. Jakoubkovi.

[V Kostnici], v žaláři [u Bosáků, 1415, Juni 27 (?).]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 80; rkp. kapit. knih. N 48 (= Cpl) f. 73; rkp. dvorní knihovny Vídeňské 4524 (= Vdn) f. 79—79'; rkp. tétéž knih. 4557 (= Vidb) f. 147; rkpis tétéž knihovny 4916 (= Vdb) f. 17; jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 2 = Op I f. 63 č. XVII = I² str. 80 č. XVII; Palacký, Docum. str. 128—129 č. 81 (z Cpl, M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 213—214 č. 86 = str. 241 č. 86² = str. 139 č. 86³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 149 č. 51 = Flajšhans, Listy str. 149 č. XCIV.

O datu srvn. Novotný, Listy Husovy str. 80, Hefele, Conciliengesch. VII, 189.

Magister Cristanne,[a] mi magister et benefactor specialissime, sta in
Vdn veritate Christi,[b] * adherens fidelibus. Noli timere, quia dominus dabit in brevi[c] proteccionem, et augebit numerum Christi fidelium. Esto pius pauperibus, ut semper fuisti[d]; castitatem,[e] spero, servasti, avariciam fugisti[e] et fuge, nec[f] plura propter te teneas beneficia.[f] Ecclesiam semper retine, ut fideles confugiant[g] tamquam ad pium patrem. Saluta,[h] dilectissime, Magistrum Jacobellum et omnes amicos veritatis. Scriptum in vinculis, in expectacione combustionis.[i]

Č. 153: [ky] křivě *M.* — [kz] *nad tím vyškrabáno* sú.

Č. 154: [a] Cristane *Vdb, Vdn;* Christanne *Ep, Op.* — [b] *v M opakováno.* — [c] in brevi dabit *Ep, Op.* — [d] *ve Vidb následuje škrtnuté:* et fuge vicia. — [e] castitatem — fugisti *chybí ve Vdn.* — [f] nec plura — beneficia *chybí ve Vidb.* — [g] fugiant *Vidb.* — [h] Salutate *M;* Salutato *Ep, Op;* Salute *Vidb.* — [i] combuscionis etc. *Vdb.*

V M červený, ve Vdb, Vdn, Vidb, Cpl černý nadpis, který opakují Ep, Op: .Magistro Cristanno[k] scribit,[l] ut fugiens vicia[m] atque spernens plura beneficia,[n] adhereat veritati[o] ewangelice.[p]

155.

M. Jan Hus členům university Pražské: napomíná, aby, pamatujíce naň, setrvali ve svornosti a stálosti, poněvadž žádného článku neodvolal, ač všecky smysly bludné odmítá, jak i oni mají činiti; odporučuje Havlíka za svého nástupce v Betlemě, a Petra z Mladoňovic, svého těšitele, jejich přízni.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415], Juni 27.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 80; rkp. kapit. N 48 (= Cpl) f. 72; rukopis téže knihovny O 71 (= Kl) f. 5′—6; rkp. univ. knih. I F 26 (= Un) na zadní desce; rkpis Vídeňské dvorní knih. 4524 (= Vdn) f. 79′—80; rkp. tétéž knihovny 4557 (= Vidb) f. 147—147′; rkpis téže knihovny 4936 (= Vbn) f. 253; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epist. f. E 2—E 3 = Op I f. 63 č. XVIII = I² str. 80—81 č. XVIII = kus (odstavec třetí, ale upravený s pomocí č. 140) Acta mart. 139 = Actiones f. 321 = Camerarius 226; v. d. Hardt IV, 344 (Scitote ... až do konce); Mansi XXVIII, 14; Palacký, Docum. str. 142—143 č. 87 (z Cpl, M, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 229—230 č. 93 = str. 259—260 č. 93² = str. 149 č. 93³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 146—148 č. 50 = Flajšhans, Listy str. 148—149 č. XCIII.

Honorabiles et[a] in Christo Ihesu amantissimi magistri, bacalarii et scolares[b] universitatis Pragensis! Hortor vos in ipso piissimo Ihesu,[c] ut diligatis[d] invicem, scismata[e] extirpetis, honorem dei ante omnia intendatis, habentes mei memoriam, qualiter semper intendebam profectum universitatis *ad honorem dei perducere,[f] qualiter dolebam super discor- 147′
diis vestris[g] et excessibus, qualiter nacionem nostram[h] preclaram volebam congregare in unum. Et ecce, quomodo in aliquibus meis karissimis,[i] pro quibus vitam exposuissem, facta est mihi nimis amara,[k] ob-

---

Č. 154: [k] Cristano *Vdb, Vdn.* — [l] Alia. Scribit Magistro Christanno *Ep*; Scribit Magisto Christanno *Op.* — [m] fugiens plura beneficia *Cpl.* — [n] spernens vicia *Cpl.* — [o] veritati etc. *Vdb.* — [p] *chybí v M, Vdb, Vdn, Vidb, Ep, Op.*

Č. 155: [a] *chybí v Kl, Vbn, Vdn, Vidb.* — [b] studentes *Cpl.* — [c] in Christo piis. J. *Un.* — [d] dillig. *Un.* — [e] scisma *Vdn, Vidb.* — [f] producere *Kl.* — [g] nostris *Un, Vidb*; super disc. et excess. vestris *Ep, Op.* — [h] vestram *Vbn.* — [i] cariss. *Un, Vidb, Vbn*; chariss. *Ep, Op.* — [k] avara *Kl.*

probriis,[l] blazfemiis[m] et ultimo amara morte affligens me.[n] Ignoscat[o] illis deus[p] omnipotens, quia[l] nesciunt, quid fecerunt.[q] Pro quibus sincero corde oro, ut parcat illis.[r]

Ceterum, amantissimi in Christo Ihesu, state in cognita[s] veritate, que super omnia vincit et invalescit usque in eternum. Scitote eciam, quia[t] nullum articulum revocavi, nec abiuravi. Volebat[u] concilium, ut omnes et quemlibet articulum extractum de libellis dicerem fore falsum. Nolui, nisi scriptura ostenderent[v] falsitatem; unde quicumque esset sensus falsus in quocumque illo[w] articulo, illum detestor et comitto[x] ipsum correccioni domini Ihesu Christi,[y] qui meam sinceram intencionem cognoscit,[z] non interpretando ad sensum sinistrum, quem ego non intendo. Et vos eciam hortor[aa] in domino, ut quemcumque sensum falsum possetis[bb] comprehendere in illorum articulorum aliquo, quod illum detestemini, sed veritate, que intenditur,[cc] semper salva. Oretis deum pro me,[dd] et salutate[ee] invicem in sancta pace.

Magister Johannes Hus[ff] in vinculis et in[gg] carcere iam stans in
6 Kl presentis vite littore,[hh] expectans *in crastino *diram mortem, que, spero, purgabit mea peccata,[ii] nullam heresim in[gg] me[gg] de[kk] gracia dei inveniens, cum toto corde profiteor quamlibet[ll] credibilem veritatem. Scriptum feria quinta[mm] ante vigiliam[2] sancti Petri.[nn]

Rogo, diligatis[d] Bethleem[oo] et Gallum[3] constituite[pp] in locum[qq] mei, quia spero, quod dominus cum eo[rr] est.[ss] Amen.[tt] Recomendo vobis Pe-
Vdn trum de Mladonowicz,[uu] *fidelissimum et constantissimum meum consolatorem et confortatorem.

V M červený, v Cpl, Vidb, Vdn černý nadpis, opakovaný i v Ep (Op): ‚Scribit universitatis[vv] Pragensis suppositis,[ww] ut eius affectum ad se pensan-

---

[l] obroprius *Kl;* opprobr. *Ep, Op.* — [m] blasphemiis *Cpl, Vidb, Ep, Op;* blasfemiis *Un, Vbn; Vdn;* blasphemis *Kl.* — [n] afligens me *Kl;* me affligunt *Ep, Op; v M* me *chybí a* morte *oprav. z* mortei. — [o] *ve Vbn oprav. z* cognoscat *a za tím škrtnuto* illius. — [p] *v M za tím škrtnuto* optimus. — [q] faciunt *Cpl.* — [r] illis deus *Kl, Vbn.* — [s] congnita *Kl, Un, Vidb;* verit. cogn. *Ep, Op.* — [t] quod *Cpl.* — [u] Volebant *Cpl;* Volebat consilium *Vbn.* — [v] ostenderet *Cpl, Vdn;* intelligeret *Kl; v M za tím škrtnuto* falsum. — [w] illorum *Un, Ep, Op; ve Vdn chybí.* — [x] conmitto *Vidb;* committo *Un;* commutet *Vbn;* remitto *Ep, Op;* comitto illum *Cpl.* — [y] *v M oprav. z* J. Ch. dom. — [z] congn. *Kl, Un, Vidb.* — [aa] eos eciam ortor *Kl.* — [bb] potestis *Cpl, Vbn;* compr. posset. *Vidb.* — [cc] non intenditur *Vbn.* — [dd] *v Un oprav. z* mei. — [ee] salutetis *Vidb.* — [ff] H. *Vidb.* — [gg] *chybí v Cpl.* — [hh] litore *Vidb.* — [ii] *v Kl před tím škrtnuto* a; *ve Vbn následující* nullam *nezřetelné vypsáno znovu in marg.* — [kk] *chybí v Kl, Un, Vbn, kde se čte* dei gracia; *Vidb:* de gracia dei in me. — [ll] *ve Vbn za tím škrtnuto* credulitatem. — [mm] 5[a] *Cpl, Kl;* V[ta] *Vdn, Vidb, Vbn,* — [nn] *zde končí Kl.* — [oo] Betleem *Cpl, Vbn;* Bethlem *Vidb;* Bettlehem *Ep;* Betlehem *Op; tím končí Un.* — [pp] constitui *Vbn.* — [qq] loco (*bez* in) *Vidb, Vbn.* — [rr] ipso *Cpl, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [ss] *tím končí Vbn.* — [tt] *chybí ve Vdn, Ep, Op,* — [uu] Mladoniowicz *Vdn;* Mlado[wicz] *Vidb;* Mladyenowicz *Cpl;* Mladonowitz *Ep, Op.* — [vv] universitati *M, Cpl.* — [ww] *chybí v Cpl.*

[1] *Srvn. Luc. 23, 34.* — [2] *Dne 27. června.* — [3] *Havel či Havlík, zástupce Husův v úřadě kazatelském.*

tes, veritatem promoveant et sibi ascriptos articulos[xx] in sensu vero amplectentur'.[yy] *V Kl červeným písmem nadpis:* ‚Epistola Mgri Joh. Hus'. *V Un jinou rukou souvěkou nad textem* ‚Scripta universitati Pragensi'; *po ukončení listu (slovy ‚dilligatis Bethleem') ruka, jež psala celý list, připojuje poznámku:* ‚Hec litera scripta est per M. Johannem in Constancia mortem prestolantem a spiritualibus tortoribus, videlicet cardinalibus, archiepiscopis etc. et Magistro Stephano Palecz cum Michahele de Causis et sic de aliis anno domini 1415° '.[zz]

156.

M. Jan Hus přátelům v Čechách: těše se, že ještě může psáti, posiluje se ve svém utrpení příklady mučeníků.

[V Kostnici v žaláři u Bosáků, 1415], Juni 27.

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 81—82; rkpis dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 123′—124; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 144 až 145′; rkpis téže knihovny 4902 (= Vnb) f. 106; rkpis téže knih. 4519 (= Vndb) f. 171—171′; rkpis univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 218′—219; rkpis kapit. N 48 (= Cpl) f. 97—97′; rkp. křižovn. XXII A 4 (= Cr) str. 417—419; rkpis Freiberský (= Fr) f. 107′—108′; jiný rkpis zastupují tisk Passionálu Jenského (= J) 41 a—41 b. — Latinský překlad začátku (až po ‚nedostatečný hřiešník') v rkpe Víd. dv. knih. 4313 (= Vidn) f. 283 (z tisku).

Pasionál Jenský = vydání z r. 1525 (E 1) f. B 1—B 2 (nezachován celý) = Postilla 1563 f. 246′—247 = Postilla 1564 f. 218—218′ = tisk Palmův C 2′—C 3′; ČČM 1848 str. 412—413 (z Cr) = Českobratr. hlasatel 1849 č. 103 str. 576; Erben III str. 288—289 č. 14 (z Vidb, M) = Duch Jana Husi str. 193—194 č. 14; Palacký, Docum. str. 140—141 č. 86 (z Cpl, M, Cr, Vidb, Vdn) = Mareš str. 228 č. 92 = str. 257—258 č. 92² = str. 148 č. 92³ = (Horálek str. 20—23) = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 150—151 č. 52 = Flajšhans, Listy str. 149—150 č. XCVI = Flajšhans, O mučenících str. 17—18 (z J a M nezcela přesně).

Latinský překlad Tres epistolae f. B 3—B 4 č. 4. = Epistolae f. D 7—D 7′ = Acta mart. str. 130—132 = Actiones et monim. str. 29′—30 = Megalander F 4′—F 5 = Camerarius 218—220 č. IV = Op I f. 62 č. XIIII = I² str. 79 č. XIIII; Palacký, Docum. str. 141—142.

Buoh[a] s vámi! Měv veliké[b] domněnie z mnohých[c] příčin, psal sem,[d] jako bych měl zajtra[e] skonati.[f] Již opět *, z*namenav prodlenie[g] s*mrti, * 14
* B
* 12

Č. 155: [xx] *v M oprav. z* ascriptos in sensu artic.* — [yy] amplectantur *Cpl, Vdn, Vidb.* [zz] 15 *vydrobeno.*

Č. 156: [a] Bóh *Vdn, Vnb, Cr; ve Vndb jinou rukou nadepsáno* buď. — [b] *ve Vdn za tím škrtnuto* veli (wely). — [c] z jiných *Vdn;* ze mnohých *Cpl, opraveno z* mnochých. — [d] jsem *J.* — [e] vzítra *J, E 1;* zajitra měl *Vdn, ale* měl *doplněno pod řádkem.* — [f] umřieti *Cr; ve Vndb in marg. jinou rukou:* a na smrt jíti. — [g] prodlení *Fr.*

píši[h] vám,[i] milostiví[k] a věrní přietelé[l] v bohu,[m] ještě,[n] abych svú vděčnost[o] ukázal, dokud[p] najdéle[q] mohu, maje[r] vždy utěšěnie,[s] že mohu k vám mluviti po lístku.[t] A pravím vám, že pán buoh[u] vie, proč prodlévá mú smrtí i mého milého bratra,[v] Mistra Jeronyma, o němž mám naději,[w] že svatě umře[x] bez viny[y] a že statečnějie[z] sě má i trpí,[aa] než
Us já nestatečný[bb] hřie*šník.[cc] Dal nám *pán bóh[dd] dlúhý čas,[ee] abychom
Fr lépe své[i] hřiechy[ff] spamatovali[gg] a jich statečně[hh] želeli; dal[ii] nám *čas,
Cr aby dlúhé a veliké *pokušenie sňalo[kk] hřiechy veliké a přineslo[ll] utěšenie[mm]; dal nám čas,[nn] abychom pamatovali svého krále,[oo] pána boha Ježíše[pp] milosrdného hrozné pohaněnie[qq] a smrt ukrutnú jeho[rr] vážili a[ss] proto[tt] milejie[uu] trpěli, abychom[vv] také pomněli,[ww] že nenie s hodóv[xx] tohoto světa jíti[yy] na hody onoho světa, abychom pamatovali,[zz] že skrzě[bc] mnohá utrpení[bd] světí[be] sú vešli[bf] v nebeské královstvie[bg]: někteří po
Cpl kusu[bh] řězáni,[bi] *jiní[bk] vrtáni, jiní vařeni,[bl] jiní pečeni, jiní za živa dřěni,[bm]
db za živa *po*hrabáni, kamenováni, křižováni,[bn] mleni mezi žrnovy,[bo] vlá-
E 1 čeni,[bp] topeni,[bq] páleni,[br] věšeni,[bs] po kussu[bt] trháni a[bu] prve[bu] poha-
Cr něni,[bv] žalařováni,[bw] biti,[i] okováni,[bx] a[by] *kto[bz] muož[cd] vščky[ce] muky[cf]

---

* *Ve Vnb in marg.:* ‚De tempore eis a deo impenso'.

[h] opěth píši *Cpl;* píšiť *Cr.* — [i] *chybí v J, E 1.* — [k] *ve Vndb nad tím* milí. — [l] přítelé *Fr;* přátelé *J, E 1.* — [m] pánu bohu *Cr, Vndb, zde však* pánu *jinou rukou nad řádkem,* — [n] ješče *Cpl, Vidb.* — [o] žádost *Vndb, in marg.* a vděčnost. — [p] dokavad *Cr;* což *Vndb;* dokudž *E 1.* — [q] najdále *Vdn, Vndb, ale zde oprav. nadepsáním* e. — [r] jmaje *Cpl;* magie *Vndb.* — [s] utěšenie *M, Vidb, Vndb, Cr, Fr, J.* — [t] listu *J, E 1.* — [u] bóh *Vdn, Vnb, Cr.* — [v] i brat. mého mil. *M.* — [w] naději mám *Us.* — [x] umřě *Vdn;* umře a *Fr.* — [y] winný *Cr, J, E 1.* — [z] statečněji *M, Cr, Vndb, E 1.* — [aa] trpie *Fr;* trpí nežli *Cr.* — [bb] nestačný *Vdn.* — [cc] hřišník *Fr, E 1.* — [dd] buoh *Cpl, Vndb, Us, Vidb, Fr, J.* — [ee] čass dlúhý *Cpl;* čas dlúhý *Vndb, Fr.* — [ff] hřichy *M;* své hřiechy lépe *Vidb.* — [gg] spomatovali *Vndb.* — [hh] statečnějie *Us, Vidb, Vnb, Vndb;* statečněji *Cr.* — [ii] dal — utěšenie *chybí v M.* — [kk] sňialo *Vnb.* — [ll] přinesslo *Cpl; ve Vndb in marg. jinou rukou dodáno:* věrné. — [mm] utěšěnie *Vnb;* utěšíme *Us.* — [nn] čass *Cpl (a tak i dříve a vždy); Cr za tím škrtnuto opakované* aby dlúhé — pokušenie. — [oo] *ve Vndb opraveno z* pána krále. — [pp] Ježíše boha *Cr;* buoha Jež. *Us;* boha Ježíšě *Cpl, Vdn; ve Vndb* boha *chybí.* — [qq] hrozné pamatováníe jeho pohaněnie *Cr.* — [rr] jěho (gieho) *Cpl, Vndb; v Us za tím škrtnuto* vzali. — [ss] *chybí v M.* — [tt] tiem *Cpl.* — [uu] *v M oprav. z* mileji *jak má i Cr,* mileje *Vdn; ve Vndb in marg. dodáno* a radostnějie. — [vv] a abychom *Cr.* — [ww] pamatovali *Vndb.* — [xx] z hodóv *Vdn;* s hoduov *Cpl, Fr, J, E 1.* — [yy] jíti tohoto světa *Cr.* — [zz] pomatovali *Vndb.* — [bc] skrze *M, Us, Vnb, Cr, Fr, J.* — [bd] utrpěnie *M.* — [be] světí skrzě mnohé utrpenie *Cpl.* — [bf] *v M oprav. z* vešli jsú, *jak i Vndb,* vešli sú *Cpl;* vešli jsú *J, E 1;* jsú vešli *Fr.* — [bg] *v M opraveno z* království *nadepsáním* e; králevstvie *Cpl, Vnb;* králov. nebes. *Cr.* — [bh] kussu *M, Cpl, Vndb.* — [bi] řezáni *Vnb, Cr, Fr, J; ve Vdn za tím škrtnuto* ji. — [bk] a jiní *Cpl.* — [bl] vařěni *Us, Vdn.* — [bm] *v M oprav. z* dříni; dřeni *Vdn, Vnb, Vidb, Cr, J;* drženi *E 1;* dříni *Fr.* — [bn] *ve Vnb chybí, ve Vndb in marg.* — [bo] mězi žernovy *M, Vndb;* jiní mleni mezi žer. *Cr.* — [bp] vláčíni *Fr;* koňmi vláčeni *Vndb, ale* koňmi *mezi řádky;* jiní mláceni koňmi *Cr.* — [bq] tupeni *Vndb;* jiní topeni *Cr.* — [br] jiní páleni *Cr.* — [bs] věšěni *Vdn, Vndb; v Cr místo toho* jiní kléštěmi. — [bt] kusu *Vidb, Vnb, Cr, Fr, J.* — [bu] *chybí v Cr.* — [bv] pahaněni *Vidb; v M opraveno z* pohanini. — [bw] žalořováni *M.* — [bx] kováni *J.* — [by] *chybí ve Fr.* — [bz] ktož *J; v M za tím škrtn.* móž. — [cd] móž *Vidb, Vdn, Vnb, Vndb, Cr.* — [ce] všecky *Cpl, Vnb, Vidb, Cr, Fr, J.* — [cf] věci *Fr.*

vypsati, kteréž[cg] sú[ch] i[ci] v Novém[ck] i Starém[cl] zákoně světí[cm] pro[cn] pravdu[cn] boží[co] trpěli,[cp] a zvláště[cq] ti, jenž sú[cr] *kněžskú[cs] zlost tresk- *8
tali[ct] a proti nie[cu] kázali. A divná věc bude,[cv] ktož nynie[cw] neutrpí,[cx]
bude-li státi *statečně proti zlosti a zvláště[cq] proti[cy] kněžské,[cz] jenž sebe[de] *1
nedá dotknúti. A již sem tomu[1] rád, že sú[df] mé kniežky[dg] musili[dh] čísti,
v nichž[di] jest[dk] zlost jich otevřěna.[dl] A viem,[dm] *že sú[ch] je[dn] pilnějie[do] *1
přěčtli,[dp] než svaté čtenie, chtiece[dq] bludy[dr] naleznúti.[ds]

Dán list ve[dt] čtvrtek[du] před[du] vigilií[1] svatého Petra u[dv] večer.[dw] Amen.[dx]

V M červený nadpis: ‚Epištolu píše, pokládaje, proč pán bóh jeho věrným[dy] dlí svého utrpěnie, svatých příklad umučených sobě ku polechčenie přivozuje a sebe posiluje'. *V Us červený nadpis:* ‚Třetí epištola, v žaláři psaná jest tato'; *ve Vdn:* ‚Čtvrtá epyštola'; *ve Vndb (po Amen):* ‚Dokonána jest třetie epištola Mistra Jana Hussi Amen', *a jinou rukou dodáno* ‚léta 1415'; *v J, kde list poslední:* ‚Tyto epištoly psal jest Mistr Jan v žaláři v Constanci české obci; *ve Vnb jinou rukou:* ‚Littera diversa genera martirii sanctorum elucidans et eorum sequacium'; *ve Fr, kde list rovněž poslední, připojeno na konci:* ‚Tyto epištoly psal jest v žaláři v Constancí v okovách české obci Mistr Jan Hus svú rukú'.

[cg] které *Us, Vdn, Cr.* — [ch] jsú *Fr, J.* — [ci] *chybí v Cpl, Vndb, Cr, Fr, J.* — [ck] i v Novém zákoně (ně *nad řádkem) M;* v Starém i v Novém zák. *Vdn.* — [cl] i v Starém *Vnb, Us, Vndb, Cr, Fr, J.* — [cm] *ve Vndb in marg.* — [cn] *chybí ve Vidb.* — [co] božie *Fr; ve Vidb chybí, ve Vndb in marg. jinou rukou:* a pro zákon jeho. — [cp] trpěli pro prav. bož. *Cr.* — [cq] zvlášče *Cpl, Vidb.* — [cr] jsú *Us, Vdn, Fr, J,* — [cs] kněskú *Vdn.* — [ct] trestali *M.* — [cu] ní *M, Us, Vdn, Vndb;* niej *Vidb;* nim *Cpl.* — [cv] *ve Vnb před tím škrtn.* jest. — [cw] *v M opraveno z* nini. — [cx] *ve Vidb opraveno z* neutrpie, *jak má i F.* — [cy] *chybí v Cpl, J.* — [cz] kněžskej *Cpl;* knězké *Vdn.* — [de] *v M opraveno ze* sobě. — [df] jsú *Fr.* — [dg] knížky *M, Vidb (zde oprav. z* knihy); kniehy *Cpl;* knihy *J.* — [dh] museli *Cpl;* mussili *Vndb.* — [di] v nich *M;* v nichžto *Cr.* — [dk] jěst (giest) *Vndb a in marg. jinou rukou* zřejmě. — [dl] *v M opraveno z* otevřina; *Vnb:* otevřena. — [dm] viec *J.* — [dn] jě *M, Fr, Vnb; ve Vidb nad řádkem.* — [do] pilněje *Vdn;* pilnějie jě *Cpl; ve Vndb jinou rukou in marg.* prohlédli a; *J* přečtli pilnějie. — [dp] přečtli *Cpl, Vdn, Vidb, Cr, Fr, J;* přečetli *Vnb.* — [dq] chtiec *Vndb, J.* — [dr] *ve Vndb in marg. jinou rukou:* v nich. — [ds] nalézti *Cr; ve Vndb jinou rukou in marg.* kteréžchž sú bohdá žádných nenalezli, ani na mě kterého dovedli. — [dt] *v Cpl chybí, ve Vidb in marg.* — [du] před *Vidb, Cr, J;* před vigilií n. Petra ve čtvrtek *Fr.* — [dv] na *M; v J chybí.* — [dw] věčer *M;* večér *Vnb; v J chybí;* a večer etc. *Cpl;* u večer v žaláři v čekání smrti *Cr.* — [dx] *chybí v Cpl, Us, Vdn, Vidb, Fr, Cr.* — [dy] *v M opraveno z* věrnými.

[1] *Dne 27. června.*

157.

Petr z Mladoňovic Husovi: utěšuje ho, jak se zdá, vzhledem k blízkému svátku sv. Petra, poukazem na stálost Petrovu.

[V Kostnici, 1415, Juni ca 28.]

Ztracen a není ani výslovné zmínky o něm, až na to, že víme o listech Petrových, které však Hus z opatrnosti ničil (v. č. 131), ale list Husův č. 160, který nepochybně náleží až do konce června (v. úvod k němu), podobný list předpokládá, a podle něho bylo tam asi užito slov Písma[1]*:* ‚Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor'.

158.

Jan z Chlumu M. Janovi Husovi: oznamuje některé události, nasvědčující nějakým změnám, píše o svém zastávání pravdy a odhodlání vzdáti se služeb dvorských.

[V Kostnici, 1415, Juni 28.]

Ztracen; zmiňuje se o něm toliko Hus ve své odpovědi — dopise ze 29. června (v. č. 160: ex hesterna percepi litera), *udávaje také obsah jeho.*

159.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: ať požádají krále Zikmunda, aby mu bylo dovoleno dáti „viaticus", komu ho odkázal.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni 20—29?.]

Zlomek zachován mezi úryvky jiných listů (zejména č. 126) v rukopise univ. knih. XI D 9 (= Us) f. 207.

Sedlák, Několik textů III (otisk z Hlídky 1913) str. 6 (z Us).

Mé dávné poznání tohoto úryvku postřehl nyní také Sedlák na uv. m. Nelze určitě rozhodnouti, jde-li o samostatný lístek, nebo o přípisek k nějakému listu jinému. V listě z 9. června (č. 126) píše Hus, že neví, jak s viatikem naložiti; v listě Petrovi z Mladoňovic (č. 160) praví, že ho odkázal Martinkovi, a vyslovuje pochybnosti, dostane-li se mu ho, mluvě také o listu Martinkovi odkazujícím knihy (v. č. 134). Podle toho náleží tento lístek za 16. červen (list Martinovi č. 132) a za ztracený list jemu (č. 134), ale před onen list Petrovi (č. 160), poněvadž Hus zde ještě žádá, aby Martinovi byl viaticus dán, tam však již pochybuje, stane-li se tak.

[1] *Mat. 26, 33.*

Rogo, petatis dominum regem,[1] quod viaticum[2] meum, cui legavi eum, possim dare. Palium et tunicam recipiant tales, quales deus novit. Magistro Martino[3] deberet dari[4] pro memoria etc.

160.

M. Jan Hus Petrovi z Mladoňovic: vyslovuje naději, že vytrvá v nastávajících pokusech o odvolání, a oceňuje věrné služby Petrovy, doufá, že mu přátelé poskytnou náhrady, jejíhož zprostředkování i pro jiné a opatření některých přání po něm žádá.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juni po 16. snad ca 29.?]

Rkpis t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 90; rukopis dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 84—84′; rukopis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 154′—155′; rukopis kapit. N 48 (= Cpl) f. 76—76′; jiný rukopis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. F 4′—F 5 = Op I f. 66′ č. XXIX = I² str. 84—85 č. XXIX; Palacký, Docum. 104—105 č. 62.

Český překlad Mareš str. 176—177 č. 67 = str. 200—201 č. 67² = str. 115 č. 67³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 101—103 č. 36 = Flajšhans, Listy str. 128—129 č. LXXIX.

O čase v. Novotný, Listy Husovy 71—72, 79. pozn., jenž se domnívá, že zmínku o psaní M. Martinovi (v. pozn. 12.) třeba vztahovati na č. 132; ale jest asi možné, že běží o nějaký ztracený list se zmínkou o knihách (v. č. 134); srvn. i Hall, Sigmund und Hus (diss. Freiburg Br. 1912) str. 97, Sedlák na uv. m. Podle toho by tomuto listu slušelo datum pozdější a snad tudy úvodní slova připouštějí domněnku, že Petr z Mladoňovic, píše svůj list Husovi (v. č. 157), volil příklad o sv. Petru podle blízkosti tohoto svátku.

* Non[a] audeo temere dicere cum sancto Petro,[b] qui incomparabiliter * 155 v
minorem fervorem et fortitudinem habeo, quam ipse Petrus,[b] quod numquam in Christo scandalisabor,[c] etsi omnes scandalisati[c] fuerint.[1] Me enim

---

Č. 159: [1] *Zikmunda.* — [2] *Asi breviář; v. Sedlák, Několik textů III, str. 6, pozn. 7 a svrchu zde č. 112.* — [3] *M. Martin z Volyně.* — [4] *Totiž ‚viaticus‘; ale nestalo se tak; podle poznámky Kříže z Telče v rkpe I G 11ª při f. 205 (v. ji při listě č. 112), získal ho patrně — a to se shoduje s vypravováním Petra z Mladoňovic (v. Palacký, Docum. 323) — spolu s jinými věcmi z pozůstalosti Husovy falckrabí Ludvík a daroval klášteru v Ingelheimě; srvn. svrchu zápisek Husův č. 112 a k tomu Hanuš, Das Schriftwesen und Schrifttum der böhmisch-slav. Völkerstämme str. 30; Hanuš, Quellenkunde 27 (a SB kgl. böhm. Ges. 21 n. 1864 I str. 141).*

Č. 160: [a] *v Ep (Op) předchází:* Salus in Christo Jesu; *v Cpl vynecháno místo pro iniciálku, jež jen zatímně vepsána.* — [b] Pe *Vidb.* — [c] scandaliz. *Vdn, Ep, Op.*

Č. 160: [1] *Srvn. Mat. 26, 33, Marc. 14, 29.*

Christus adhuc numquam expresse[d] beatum dixit, sicut[e] Petrum,[2] nec michi tanta dona[f] promisit; et forcior, intricabilior et a pluribus instat impungnacio.[g] Igitur dico, quod spem in Christo Ihesu habens, dum audivero formam,[3] veritati usque mortem[h] intendo cum sanctorum et vestro auxilio[i] adherere.

Si dominus Johannes[4] dampnum incurrit propter mei expectacionem, dilecte Petre,[5] provideas, dum domum veneris, circa[k] magistrum monete[6] et eius uxorem,[7] qui audacter promiserunt, et circa alios amicos, quos noscit[l] Plebanus, meus scolaris.[8] Si equs[m] aliquis mansit cum[n] curru,[o] domino Johanni debet manere.

Tibi vero Magister Martinus,[9] si vivit, vel Magister[10] Cristanus,[p] de quo confido, de quatuor, et utinam libencius de decem[q] sexagenis grossorum providebunt. Scito, quod non sunt pecunie, quas ego vellem pensare pro tuo ferventissimo, firmissimo et fidelissimo affectu, quem habes ad veritatem, et pro tuo servicio et pro consolacionibus,[r] quas michi exhibuisti in tribulacionibus meis.[s] Deus sit merces tua magna, quia[t] ego[u] non habeo, unde retribuam. Si me contingerit[v] in Praga vivere,[w] tunc non aliter, nisi[t] ut[x] cum germano fratre[xa] omnia et adhuc largius vellem partiri,[y] sed[z] in gracia[aa] domini non impossibiliter[bb] redditus[cc] meus stat ad Pragam. Quem[dd] non desidero, nisi iuxta voluntatem domini, qui[ee] est in celo. *Viaticus,[ff] quem Magistro Martino legaveram,[11] nescio cui cedet, quem adhuc habeo. Cum libris, iuxta quod scripsi Magistro Martino,[12] ita disponetis, et aliquos Vicleph,[gg] qui tibi placebunt, accipies. *Iam maxima est michi cura[hh] pro fratribus nostris,[t] qui, estimo,[ii] vexabuntur, nisi deus manum suam apposuerit. Et timeo, ne multi scandalisentur. Rogo adhuc semper, saluta dominos omnes Boemos[kk] et Polonos[13] magno affectu, cum graciarum accione, et presertim

---

[d] *chybí v Cpl.* — [e] sicud *Cpl, Vdn.* — [f] bona *M.* — [g] inpugnacio *Cpl, Vdn;* impugnacio *Vidb.* — [h] ad mortem *Ep, Op, Vidb.* — [i] adiutorio *Cpl.* — [k] curam *Ep;* Cura *Op.* — [l] noscis *M;* novit *Ep, Op.* — [m] equus *Ep, Op.* — [n] *chybí ve Vidb.* — [o] curro *Vdn; ve Vidb chybí.* — [p] Cristannus *Cpl;* Christannus *Ep;* Christianus *Op.* — [q] X *Vidb.* — [r] consolacione *Cpl.* — [s] *chybí ve Vdn.* — [t] *chybí v Ep, Op.* — [u] ego enim *Ep, Op.* — [v] contingeret *Vidb, Cpl.* — [w] in Pragam venire *Vdn.* — [x] sicut *Vdn, Vidb;* quam *Ep, Op; v M chybí.* — [xa] simul *Vidb.* — [y] omnia vellem tecum large partiri *Ep, Op.* — [z] et *Ep, Op.* — [aa] *v M za tím škrtnuto* a. — [bb] inpossibiliter *Vdn.* — [cc] reditus *Vidb.* — [dd] quem tamen *Ep, Op.* — [ee] que *Cpl, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [ff] viaticum *Vdn.* — [gg] *v M za* aliquos *následuje řada písmen:* vzcjef *nebo* vzcjef; *srvn. o tom úvod;* aliquos, qui tibi... *Vidb;* aliquos ex eis, qui tibi *Vdn.* — [hh] cura est michi *Cpl.* — [ii] ut aestimo *Ep, Op; ve Vdn za tím následuje mylné* estima. — [kk] Bohemos *Ep, Op.*

[2] *Srvn. Mat. 16, 17.* — [3] *Odvolací formuli.* — [4] *Jan z Chlumu.* — [5] *Petr z Mladoňovic.* — [6] *Mincmistr Petr Zmrzlík ze Svojšína.* — [7] *Anna z Frimburka, choť mincmistrova.* — [8] *Žák ve službách Husových zvaný Plebanus (Farář), o němž v. č. 86 (128, 132).* — [9] *M. Martin z Volyně.* — [10] *M. Křišťan z Prachatic.* — [11] *O tom zmiňuje se Hus také v listě č. 159, zachovaném jen v úryvku.* — [12] *Míněn asi list nyní ztracený, v. č. 134.* — [13] *Míněni čeští a polští páni v Kostnici přítomní, kteří se Husa ujímali.*

dominos Wenceslaum[ll] de Duba, Johannem de Chlum, quos desidero esse *in audiencia. Vale in Christo Ihesu. *8

Johannes[mm] Hus.[mm]

V M červený, v Cpl, Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Respondet ad certam exhortacionem per Petrum suum sibi factam, in spe se ipsum in proposito sancto conservari et in veritate proponens, et regraciatur de sollicitudine[nn] laborum'.[oo] *Nadpis v Ep (Op) učinili teprve vydavatelé.*

161.

M. Jan Hus Janovi z Chlumu a (ve zvláštním dodatku) Václavovi z Dubé děkuje za věrné služby, těší se z jeho odhodlání nechati služeb dvorských, v kterémžto úmyslu také Václava z Dubé utvrzuje.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415], Juni 29.

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 85—86; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 81′—82; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 151 až 152; rkpis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 17—17′ (jen prvá část necelá); rkpis kapitulní N 48 (= Cpl) f. 74′—75; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. E 7—E 8′ (druhá část v lat. překladě) = Op I f. 64′—65 č. XXII a XXIII = I² str. 82—83 č. XXII a XXIII = začátek druhé části Seyfried-Mylius str. 123 pozn. b.; Palacký, Docum. str. 144—146 č. 89—90 (z M, Cpl, Vdn, Vidb).

Český překlad Mareš str. 232—234 č. 95 a 96 = str. 261—264 č. 95 a 96² = str. 150—152 č. 95 a 96³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 152 až 155 č. 53 = Flajšhans, Listy str. 150—153 č. XCVI. — Latinský překlad české části: Ep, Op, v. svrchu; Palacký, Docum. str. 146.

List býval pokládán, jak i přípisky v rkpisech svědčí, za listy dva, a nelze pochybovati, že konec jest určen Václavovi z Dubé, ale právě jeho znění ukazuje, že není to samostatný list pro něho psaný, nýbrž sdělení v listě Janovi z Chlumu pro něho určené; v. Novotný, Listy Husovy str. 80—81.

Graciosissime benefactor, in Christo Ihesu[a] amatissime! Adhuc ex quo per dei graciam[b] possum scribere vestre gracie, gaudeo non modice.[c] Unde ex hesterna percepi litera,[1] primo, quomodo meretricis magne,

---

Č. 160: [ll] We etc. *M;* dominos Vencesslaum etc. *Cpl;* dominos Wen. etc. *Vdn;* dominum W etc. *Vidb; vše další až po* quos *v rkpech chybí.* — [mm] *v rukopisech chybí, mají jen Ep, Op.* — [nn] solicitudine *Cpl, Vidb.* — [oo] laborum etc. *Vidb, Cpl.*

Č. 161: [a] *chybí v Cpl.* — [b] de dei gracia *Cpl.* — [c] *Ep, Op začínají s* Adhuc non modice gaudeo, ex quo *a tento začátek vložen ve Vdb omylem do č. 142; v. tam a v úvodě*

Č. 161: [1] *Ztracený list z 28. června; v. č. 158.*

id est[d] malignantis congregacionis, de qua in Apokalypsi,[2] denudatur iniquitas et denudabitur, cum qua meretrice fornicantur reges terre, ut[da] ibidem dicitur, fornicantur spiritualiter, a Christo et ab eius veritate discedentes[e] et consencientes Antichristi mendacio, ex seduccione, ex timore, vel ex[f] spe confederacionis[g] propter honorem adquirendum[h] se-
7' Vdb culi. 2° percepi[i] *ex litera, quomodo iam inimici veritatis incipiunt turbari.[k] 3° percepi[l] vestre[m] caritatis[n] fervidam constanciam, qua profitemini audacter veritatem, cognita[o] turpitudine[p] meretricis[p] magne.[p] 4° cum[pa] gaudio percepi, quod iam vanitati seculi et laborioso servicio[q] wltis finem imponere,[r] et domi Ihesu Christo domino militare. Cui servire, regnare est,[s] ut dicit Gregorius.[3] Cui qui fideliter servit, ipsum Ihesum[t] Christum in celi[a] patria ministrum habebit, ipso dicente[4]: „Beatus est[a] servus ille,[a] quem, cum venerit, dominus[u] inveniet[v] ita facientem. Amen[w]
' Vidb
* 8; M dico vobis,[m]“ *quod surgens[x] „precinget[5] se *et ministrabit ei.“

Hoc non faciunt reges seculi ministris suis, qui tam diu eos solum[y]
2 Vdn diligunt, quam*diu sunt ipsis regibus utiles[z] et necessarii. Non sic Christus, rex glorie, qui apostolos Petrum et Paulum coronavit hodie,[6] Petrum per crucifixionem et Paulum per decollacionem[aa] introducens in regnum celestis patrie, Petro quater carcerato et per angelum educto, Paulo ter virgis ceso, semel lapidato, bis naufragium[bb] passo, duobus annis vinculato et multipliciter afflicto.[cc] Qui dicit scribens[7]: „Supra modum gravati[dd] sumus ita, ut tederet nos vivere.“ Iam transierunt tedia et tormenta et supersunt infinita gaudia et vita quieta impassibilis.[ee] Iam Petrus cum Paulo regnant cum rege superno,[ff] iam intersunt choris angelorum, iam vident regem suum in decore, iam nullo afficiuntur tedio, sed pleni sunt inenarrabili gaudio. Ipsi ergo gloriosi martires sic iuncti regi glorie, dignentur pro nobis intercedere, ut ipsorum auxilio
75 Cpl fortes facti, simus eorum glorie *consortes, paciendo humiliter,[gg] quidquid[hh] dominus deus[ii] omnipotens ad nostrum melius decreverit hic nos pati. Amen.[kk]

---

[d] adest *a za tím škrtnuto* ad est *M.* — [da] et *Cpl.* — [e] descendentes *M.* — [f] *ve Vdn touž rukou nad řádkem.* — [g] consideracionis *M.* — [h] aquirendum *Cpl, Vdb, Vidb.* — [i] Secundo perc. *Cpl, Vdn, Vidb.* — [k] et turbari *M, Vdn, Vidb;* perturbari *Ep, Op.* — [l] Tercio perc. *Cpl, Vdn.* — [m] *chybí v M.* — [n] veritatis *Cpl.* — [o] congnita *Vidb; v Ep, Op chybí.* — [p] *chybí v Ep, Op.* — [pa] Quarto cum *Cpl.* — [q] servicio seculi *M;* vanit. et lab. serv. seculi *Ep, Op.* — [r] inponere *Cpl, Vdn;* finem wltis imp. *Vidb.* — [s] est regnare *Vdn.* — [t] *jen v Cpl, Ep, Op.* — [u] *chybí ve Vdn.* — [v] invenerit *Cpl;* invenerit vigilantem et *Ep, Op.* — [w] Nunc *Vdn.* — [x] surget *Vdn.* — [y] solum eos *Cpl, Vdb, Vidb;* solum tam diu *Ep, Op.* — [z] quamdiu ipsis regibus sunt ut. *Cpl.* — [aa] decolacionem *Cpl.* — [bb] nauffragium *Vdn.* — [cc] et mult. affl. *v Ep, Op po* lapidato; et multociens aflicto *Cpl.* — [dd] grati *M.* — [ee] inpassibilis *Vdn.* — [ff] supremo *Vdn.* — [gg] humiliter patiendo *Ep, Op.* — [hh] quitquid *Vdb;* quicquid *Vidb;* quanquam *Ep, Op.* — [ii] dominus *jen v M, Ep, Op;* deus *chybí v M, Vdb, Ep, Op.* — [kk] *Ep, Op zde mají:* Datum in die sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

[2] *Apoc. 17, 1 a d.* — [3] *Nepodařilo se mi zjistiti, kde.* — [4] *Mat. 24, 46.* — [5] *Srov. Luc. 17, 8: praecinge te et ministra mihi.* — [6] = *29. června.* — [7] *2. Cor. 1, 8.*

Rogo[11] adhuc propter deum, si poteritis, adhuc scribatis; rogo eciam dominam reginam[8] specialiter salutari, et moneri, quod sit constans in veritate, et non scandalizetur[mm] in me, tamquam sim hereticus. Coniugem vestram[9] eciam cupio salutari, quam, rogo, diligatis in Christo Ihesu,[nn] quia spero ipsam[oo] esse filiam dei per observanciam suorum mandatorum. Omnes amicos veritatis salutabitis propter deum.[pp]

Valde[qq] gaudeo, quod dominus Wenceslaus[rr] wlt ducere uxorem et mundi vanitatem aufugere.[ss] Et revera[tt] tempus est, quia iam multum equitavit per regna, multum hastilusit, corpus fatigavit, pecunias exposuit et animam offendit. Ideo iam restat hec abicere et in quiete[uu] domi cum coniuge[vv] servire deo[ww] et servos habere proprios.

Lépe[10] bude doma bohu slúžiti, bez hřiechóv[xx] a bez práce[yy] a dobré bydlo mieti, ano jiní slúžie,[zz] než pracovati těžce[ab] druhdy z nelibosti, životem jistu nebýti a jinému vždy v ruče[ac] hleděti. Toto jemu, věrnému mému[ad] dobrodějci,[ae] přěčteno i ukázáno buď. Ješčě[af] pán buoh[ag] vždy svú mocí Hus při životě drží, a bude držěti,[ah] dokud ráčí, proti pyšnému,[ai] lakomému a rozličně hřiešnému sboru, v němž pán buoh[ag] zná, kto sú[ak] jeho. — In die sanctorum apostolorum[a] Petri et Pauli.[11] Datum ad cenam.[al]

Na začátku v M červený, v Cpl, Vdb, Vdn, Vidb černý nadpis: ‚Scribit domino Johanni, gaudens de intencione sibi intimata, comemorans[am] sibi premia deo fideliter serviencium tunc beatorum'. *Na konci prvého oddílu před částí p. Václavovi z Dubé určenou v M červeně, v Cpl, Vdn, Vidb černě:* ‚Domino Wenceslao[an] scribit, congaudens[ao] sue intencioni, quia[ap] postpositis regum terrenorum onerosis serviciis domi Christo domino wlt deservire.'[aq] *Nadpisy v Ep, Op připojeny teprv od vydavatelů.*

---

[11] *Tento odstavec a vše další chybí ve Vdb.* — [mm] scandalisetur *Cpl, Vidb, Ep, Op.* — [nn] Jesu *Vidb, Ep, Op.* — [oo] ipsam spero *Cpl.* — [pp] deum etc. *Vdn; rukopisy kladou zde nadpis, o němž srvn. poznámky na konci.* — [qq] Walde *M.* — [rr] Vencesslaus *Cpl.* — [ss] auffugere *Vdn.* — [tt] reverti *Ep, Op.* — [uu] quietate *Vidb.* — [vv] uxore coniuge *Ep, Op.* — [ww] deo servire *Vdn.* — [xx] chřichóv *M.* — [yy] práče *Vidb.* — [zz] služé *Vdn.* — [ab] tižce *M;* těžčě *Vidb;* tězscze *Cpl.* — [ac] *v M opraveno nadepsáním* i; ruce *Vdn.* — [ad] mému *(za tím škrtnuto* dobrému*)* wěrnému *Vdn.* — [ae] dobroděci *M, Vidb.* — [af] *psáno:* gejcze *Cpl;* gejítie *Vidb;* geítie *Vdn;* gieítie *M opraveno z* jistě. — [ag] bóh *M.* — [ah] držeti *Vdn, M.* — [ai] *v M za tím škrtnuto* ku. — [ak] jsú *Cpl, Vdn, Vidb.* — [al] Datum in die sanctorum Petri et Pauli ad cenam *Cpl.* — [am] commem. *Vidb;* comem. sibi intimata, comem. *Vdn.* — [an] Venceslao *Cpl;* W *M;* Wen° *Vdn.* = [ao] con *ve Vdn touž rukou nadepsáno.* — [ap] qua *Vdn.* — [aq] servire *Cpl;* deservire etc. *Vdn.*

[a] *Žofie.* — [9] *Neznámého jména.* — [10] *V Ep (Op) toto místo přeloženo do latiny.* — [11] *Dne 29. června.*

162.

M. Jan Hus činí poslední prohlášení k zástupcům národů koncilu, k němu do vězení vypraveným.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415], Juli 1.

Rukopis kapit. D XIV, 2 (= Cap) f. 220′; rkp. Mnichov 17.833 (= Mn 1) f. 141; rkp. Mnichov 14.029 (= Mn 2) f. 126′; jiné rkpisy zastupují tisky u v. d. Hardta a Mansiho.

Tisky: v. d. Hardt IV 345 (H 1); IV, 430 (= H 2); Mansi XXVII, 764 (= Ma) = Seyfried str. 82 = Seyfried-Mylius str. 199 = Berger, Hus und Sigmund 163 pozn. 3.

Český překlad Mareš str. 236 č. 98 = str. 266 č. 98² = str. 153 č. 98³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 158—159 č. 55 = Flajšhans, Listy str. 154 č. XCVIII; německý překlad Hefele VII, 191—192.

Ego Johannes Hus,[a] in spe sacerdos Ihesu[b] Christi,[c] timens deum offendere et timens incidere periurium, nolo abiurare articulos omnes et[d] quemlibet ex illis,[e] qui per falsos testes in attestacionibus[f] producti sunt contra me, quia deo teste non predicavi nec asserui nec eos defendi,[g] sicut[h] dixerunt me eos defendisse, predicasse vel[i] asseruisse etc.[i*]

Item de articulis extractis de[k] meis[l] libellis, saltem qui sunt debite extracti,[l] dico, quod quicumque[m] ex illis includit aliquem falsum sensum, illum[n] detestor. Sed timendo offendere[o] in[p] veritatem[q] et contra sanctorum sententiam[r] dicere, non quemlibet eorum[s] volo abiurare. Et si possibile esset, quod toti mundo nunc[t] vox mea pateret, sicut omne mendacium[u] et omne meum peccatum in die iudicii patebit, libentissime omnem falsitatem et omnem errorem, quem umquam[v] ad dicendum[w] conceperim[x] vel dixerim, coram toto[y] mundo revocarem.

Ista dico et scribo libere[o] et[o] voluntarie[z]

Scriptum manu mea propria prima die Julii.

V Cap nadpis: ‚Cedula conscripta manu propria Johannis Hus et lecta in sessione publica[1] in concilio Constanciensi'.

---

[a] Huss *Mn 2;* Huſſ *Mn 1;* Huß *H 2.* — [b] Jesu *H 1, H 2, Ma.* — [c] Cristi *Mn 2.* — [d] aut *Mn 1.* — [e] eis *Mn 1.* — [f] in hiis attest. *Mn 1.* — [g] *Mn 2:* non predicavi nec asserui nec predicavi nec eos defendi. — [h] sicud *Mn 2.* — [i] et *Mn 2.* — [i*] *jen v Cap.* — [k] ex *Mn 1; v H 1 chybí.* — [l] de meis — extracti *chybí v H 1.* — [m] quicunque *Mn 1, Mn 2, Ma, H 1, H 2.* — [n] non *Cap.* — [o] *chybí v Mn 1.* — [p] *chybí v Mn 2.* — [q] veritate *Mn 1, H 1, H 2;* timendo deum offendere in veritate *Ma.* — [r] sentenciam sanctorum *Mn 1.* — [s] illorum *Mn 1.* — [t] *chybí v Cap;* vox mea nunc *Ma.* — [u] mundanum *Mn 1.* — [v] unquam *Mn 1, H 1, H 2, Ma.* — [w] dicenda *Mn 1.* — [x] conceperam *Mn 2.* — [y] toti *Mn 1.* — [z] voluntarie Scriptis propria manu *Mn 2; vše další* (Scriptum — Julii) *chybí v Mn 1, Mn 2.*

[1] *List čten v den odsouzení Husova.*

163.

M. Jan Hus přátelům v Kostnici: očekávaje zítřejšího konečného rozhodnutí, oznamuje, že vytrvá, a že by, kdyby bylo možno, i písemně to pověděl, napomíná k opatrnosti a prosí, aby vzpomínajíce, modlili se za něho i za M. Jeronyma, kterého asi rovněž čeká smrt.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juli 5].

Rkp t. zv. Mladoňovicův (= M) str.88; rkp. dvorní knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 83; rkpis téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 153; rkp. kapitulní N 48 (= Cpl) f. 75; rkp. universitní knihovny XI D 9 (= Us) f. 205'; jiný rkpis zastupují Ep (Op).

Epistolae f. F 2—F 2' = Op I f. 65'—66 č. XXVII = I^2 str. 84 č. XXVII; Palacký, Docum. str. 105—106 č. 64 (z Cpl, M, Vnd, Vidb, Us).

Český překlad Mareš str. 180—181 č. 69 = str. 204—205 č. 69^2 = str. 117—118 č. 69^3 = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 164—165 č. 57 = Flajšhans, Listy str. 156 č. C.

O čase v. Novotný, Listy Husovy str. 81—83.

Cras hora[1] sexta[a] debeo respondere: primo, an velim[b] dicere, quod quilibet articulus de libellis meis[c] extractus sit erroneus, et quod abiurem[d] et[e] predicem oppositum; secundo,[f] an[g] velim me confiteri[h] predicasse illos articulos, qui per testes sunt probati[i]; 3°, quod[k] illos abiurem. Si deus de sua gracia regem[2] adduceret[l] ad[m] audienciam,[m] libenter[m] viderem,[m] ut audiret, que verba[n] piissimus salvator ponet[o] in os meum. Si darent pennam et papirum,[p] sic, spero de[q] dei auxilio,[r] responderem in scripto: „Ego Johannes Hus,[s] in[t] spe[t] servus Ihesu[v] Christi, nolo dicere quemlibet articulum extractum de libellis meis[w] esse erroneum, ne sanctorum doctorum sentenciam, et presertim beati Augustini, condempnem. Secundo[x] nolo articulos per falsos testes michi impositos[y] confiteri me asseruisse, predicasse et tenuisse. Tercio[z] nolo abiurare, ne periurem.[aa]“

Propter deum, servetis literas caute, et[bb] ad Boemiam[bc] similiter

---

[a] VI *Vdn;* XVI *Us.* — [b] vellim *Us.* — [c] de meis libellis *Us.* — [d] erroneus *v Us přerušeno rasurou,* abiurem *opraveno z* ad. — [e] atque *Ep, Op.* — [f] 2° *M.* — [g] quod *Us.* — [h] confiteri me *Ep, Op.* — [i] aprobati *Us.* — [k] Tercio quod *Cpl;* Tertio ut *Ep, Op.* — [l] aduceret *Cpl.* — [m] *chybí v Ep, Op.* — [n] *chybí ve Vdn, Vidb.* — [o] poneret *Vdn.* — [p] papierum *Vdn;* papyrum *Ep, Op.* — [q] *chybí ve Vidb.* — [r] *místo* de — auxilio *čtou Ep, Op:* per dei gratiam. — [s] *chybí v M, Us, Vdn, Vdb, Ep, Op.* — [t] *chybí v M, Ep, Op.* — [u] *chybí v M.* — [v] Jesu *Vidb; v M, Ep, Op chybí.* — [w] *chybí v M, Us, Cpl.* — [x] 2° *Us.* — [y] inpositos *Vdn.* — [z] 3° *M, Vdn, Us.* — [aa] *Tímto slovem končí Us.* — [bb] et — caute *chybí ve Vdn.* — [bc] Bohemiam *Vidb, Ep, Op.*

[1] *Palacký, Docum. 105. pozn. navrhuje čtení XVI; že není toho třeba, v. Novotný, Listy Husovy 81. pozn.* — [2] *Zikmunda.*

caute[bb] deportari[cc] faciatis,[3] ne pericula magna personarum sequantur. Si plus[dd] non scribam vestre caritati ex aliquo contingenti, obsecro, habete mei cum omnibus amicis memoriam et orate, ut det[4] mihi una cum fratre meo in Christo dilecto, Magistro Jeronimo, constanciam, quia estimo, quod mortem eciam pacietur, ut concepi a deputatis concilii.[ee]

V M červený, v Cpl, Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Suprascripcio[ff]: Insinuat intencionem[gg] et responsionem suam.[hh] *V Us nadpisu není. Ep a Op nadpisují:* ‚Epistola,[ii] que[ii] sequitur,[ii] videtur scripta esse ad dominum Johannem[kk] de Chlum, quem fecit semper conscium omnium secretorum suorum. Continet autem universi negocii summam et locum principalem, quid Johannes[kk] Hus apud se facere constituerit'. *Nadpis patrně složen vydavatelem. Ep.*

164.

M. Jan Hus přátelům v Čechách: děkuje za jejich služby a posílá jim poslední pozdravy.

[V Kostnici], v žaláři [u Bosáků, 1415, Juli 5?]

Rkp. t. z. Mladoňovicův (= M) str. 86—87; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 82—82′; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 152 až 153; jiný rkpis měli vydavatelé Ep.

Erben III, 289—290 (z M, Vidb) = Duch Jana Husi str. 195—196 č. 16; Palacký, Docum. str. 147 č. 91 (z M, Vdn, Vidb) = Mareš, Listy str. 234 až 235 č. 97 = str. 264—265 č. 97[2] = str. 152 č. 97[3] = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 156—157 č. 54= Flajšhans, Listy str. 153 č. XCVII. Latinský překlad Epist. f. E 8′—F 1′ = Op I f. 65—65′ č. XXIV—XXV = I[2] str. 83 č. XXIV—XXV; Palacký, Docum. str. 148.

Palacký omylem položil na konec listu datum 29. června rkpisně nedoložené (rkp Vdn čte ono datum nad listem, ale to patří k listu předcházejícímu č. 162), a podle toho kladen list k 29. červnu. Pravděpodobněji lze jej však položiti k 5. červenci, kdy, vida, že je konec všemu, Hus loučil se s celým světem křesťanským (č. 165), s přáteli Kostnickými (č. 163) a jistě vzpomenul i přátel v Čechách, pro něž tento list doručil přátelům Kostnickým (srvn. č. 163 pozn. 3.).

[cc] deportare *Cpl.* — [dd] amplius *Ep, Op.* — [ee] *chybí v M, Vdn, Vidb, Ep, Op.* — [ff] *chybí v Cpl, Vdn, Vidb.* — [gg] intencione *M.* — [hh] resp. et int. suam etc. *Cpl;* resp. et int. suam *Vdn, Vidb.* — [ii] *chybí v Op.* — [kk] Joan. *Op.*

[3] *Méně asi list č. 164, současně pro přátele v Čechách přikládaný.* — [4] *Scilicet deus.*

* Bóh[a] s vámi, a rač vám dáti odplatu věčnú, že ste[b] mi mnoho * 82′ 87 M
dobrého činili. Ještě[c] pro mě, ač snad mrtvého na těle, panu Janovi,[1]
* věrnému a statečnému rytieři[d] a mému dobrému dobrodějci, nedajte * 152′
škodnu býti, prosímť pro pána boha, milý pane Petře[2] mincmejstře[e]
a paní[3] Anno! Také prosím, aby dobře[f] živi byli a[g] boha poslúchali,
jakož ste slýchali. Králové,[4] mé * milostivé panie, děkujte ote mne ze
všeho dobrého,[ga] jež jest mi činila. Čeledi své pozdravte, i jiných věr-
ných přátelóv, jichž nelze[h] jest popsati. Prosím také všech, aby za mě
pána boha prosili, u jehož[i] svaté milosti skoře[k] sě shledámy[l] s jeho
svatú pomocí. Amen.[m] Psán list v čakánie[n] odsúzenie[o] na smrt v žaláři
v okovách, jež, ufám, trpím pro boží zákon. Pro pána boha, nedajte hu-
biti dobrých kněží.

Mistr Hus, v naději sluha boží.

Petre,[5] amice karissime, pellicium serva tibi[p] in mei memoriam.

Pane ** Henrichu[6] Leffl,[q] buď[r] dobře živ s svú manželkú,[s] a děkujiť z dobrodějstvie[t]; bóh[u] buď tvá odplata[v]!

Věrný *** přieteli,[w] pane[7] Lidheři[x] s paní Margretú[y] s panem[8] Škop-kem,[z] s Mikeskú[9] i s jinými: daj[aa] vám[bb] pán bóh[a] věčnú odplatu[cc] za práci[dd] i za jiné dobroděnstvie,[ee] které[ff] ste měli se mnú!

Věrný a milý[10] mistře[gg] Křištane,[hh] buď pán bóh[ii] s tebú!

* Mistře[kk] Martínku,[11] učedlníče, pomni co[ll] sem tě věrně učil! * 153

---

* *V M in marg. červeně:* ‚Regina'. — ** *V M v textu předeslán červeně psaný přípisek:* ‚Leffl'. — *** *V M v textu předesláno červeně:* ‚Fideli amico Liderico cum coniuge', *což napodobují Ep, Op, omylem označujíce, co následuje, za zvláštní list.*

[a] Buoh *Vdn, Vidb.* — [b] jste *Vdn, Vidb.* — [c] Jěště *M.* — [d] rytíři *M.* — [e] Petře mincmejstře *M.* — [f] dobře *Vdn, Vidb.* — [g] *chybí v Vdn, Vidb.* — [ga] *chybí v M.* — [h] nelze *Vidb.* — [i] i jeho *Vidb.* — [k] skoro *Vidb;* skore *Vdn.* — [l] skoře shledáme sě *(oprav. ze* sě shled. skoře*) M;* sě shledáme *Vdn.* — [m] *chybí ve Vdn.* — [n] čakání *Vdn, Vidb, kde první* a *nad řádkem nadepsáno.* — [o] otsúzenie *Vidb; v M opraveno z* odsusezenie. — [p] tibi serva *Vdn;* servato tibi *Ep, Op.* — [q] Lefl *Vidb;* Lefel *Vdn; v Ep, Op chybí.* — [r] *v M oprav. z* bude. — [s] *v M psáno:* manselku. — [t] dobroděnstvie *Vdn, Vidb:* dobrodějství *M.* — [u] buoh *Vdn;* buď buoh *Vidb.* — [v] otplata *Vidb.* — [w] přietelé *M.* — [x] Lideři *Vdn;* Lidhertzi *Ep;* Lidertzi *Op.* — [y] Margaretu *M.* — [z] *oprav. ze* Skoczkem *M;* Skuočkem *Vdn, Vidb.* — [aa] dan *M.* — [bb] van *v M a za tím škrtnuto* bóh. — [cc] otplatu *Vidb.* — [dd] z práče *Vdn.* — [ee] dobroděnství *M.* — [ff] kteréž *Vdn.* — [gg] mistře *M, Vdn.* — [hh] Čristane *Vdn;* Křist. *Vidb; v M před tím škrtnuto* l. — [ii] buoh *Vdn.* — [kk] Mistře *M.* — [ll] že *Vidb.*

[1] *Jan z Chlumu.* — [2] *Petr Zmrzlík ze Svojšína.* — [3] *Anna z Mochova, choť Zmrzlíkova.* — [4] *Žofie.* — [5] *Petr z Mladoňovic.* — [6] *Jindřich Lefl z Lažan.* — [7] *Osobnost blíže neznámá, připomíná se jen v tomto listě.* — [8] *Jindřich Škopek z Dubé; v. č. 127.* — [9] *Asi zeť Václava češíře (v. Palacký, Doc. 175).* — [10] *M. Křišťan z Prachatic.* — [11] *M. Martin z Volyně.*

Mistře[gg] Mikuláši,[12] kněže Petře králové[13] i jiní mistři i kněžie,[mm] buďte slova božieho pilni! Kněže[nn] Havlíku,[14] kaž slovo božie! A[oo] všech[pp] prosím, aby byli ustavični u božie pravdě.

V M červený, ve Vdn a Vidb černý nadpis: ‚Přátelóm děkuje z dobroděnie dole psaným a jim píše'.[qq]

165.

M. Jan Hus veřejným osvědčením všemu křesťanskému světu líčí stranický průběh svých veřejných slyšení a zvláště, že nikdy se mu nedostalo poučení, jehož žádal.

[V Kostnici, v žaláři u Bosáků, 1415, Juli 5].

Rkp. t. zv. Mladoňovicův (= M) str. 78—79; rkp. dvorské knihovny ve Vídni 4524 (= Vdn) f. 78—79; rkp. téže knihovny 4557 (= Vidb) f. 174 až 174'; rukopis téže knihovny 4916 (= Vdb) f. 14'—15; rukopis kapitulní N 48 (= Cpl) f. 72—72'; rkpis Gersdorfské knihovny v Budyšíně IV, 22 (= Gr) f. 165 (fragment); jiný rkp. zastupují Ep (Op).

Epistolae (= Ep) f. D 8—E 1' = Op I f. 62—62' č. XV = I² str. 79—80 č. XV = Palacký, Docum. str. 106—108 č. 65 (z Ep, M, Vidb, Vdn, Cpl).

Český překlad Mareš str. 183—185 č. 70 = str. 207—209 č. 70² = str. 119—120 č. 70³ = Flajšhans, Listy z Kostnice str. 160—163 č. 56 = Flajšhans, Listy str. 154—156 č. XCIX.

O době v. Novotný, Listy Husovy str. 83.

* Ego Magister Johannes Hus,[a] in spe servus Ihesu[b] Christi, cordialiter desiderans, ne Christi fideles post mei obitum occasionem ex morte mea caperent scandali, me quasi pertinacem hereticum iudicantes, Cristum Ihesum[c] assumens in testimonium, pro cuius lege optabam mori, in memoriam amicis veritatis[d] hec inscribo.[e]

Primo, quod in audienciis privatis valde multis, postea in audienciis concilii publicis, *protestatus sum, me velle subici informacioni[f] et[g] direccioni,[h] revocacioni[i] et pene, docto, quod aliquid scripserim, docu-

---

Č. 164: [mm] *psáno* kniezie *Vdn, Vidb;* kněží *M.* — [nn] *psáno:* kniezie *Vdn;* knieze *Vidb;* kniezi *M.* — [oo] O *M, Vdn.* — [pp] všěch *Vidb.* — [qq] píše *Vdn, Vidb.*

C. 164: [12] *M. Mikuláš z Miličína.* — [13] *Snad Petr, později farář v Metličanech (1419), kaplan králové; srvn. Tomek V², 62.* — [14] *Havlík, druhý kazatel v Betlemě (v. č. 141).*

Č. 165: [a] H *Vidb; v Cpl chybí.* — [b] *chybí v Cpl.* — [c] Christum Jesum *Vdb, Ep, Op,* Christum Ihesum *Vdn, Vidb.* — [d] *ve Vdb touž rukou mezi řádky.* — [e] scribo *Cpl.* — [f] informari *Vdb;* in forma comuni *Cpl.* — [g] *chybí v Cpl, Ep, Op.* — [h] dirrecc. *Vdn.* — [i] et revoc. *Vidb, Ep, Op.*

erim, vel in responsione dixerim, quod foret contrarium veritati, et quia[k] doctores quinquaginta,[1] ut ipsi dicebant, deputati a concilio, sepius a me reprehensi[m] de falsa articulorum extraccione, eciam in publica concilii audiencia, nullam privatam voluerunt dare informacionem, ymmo[n] nec mecum conferre volebant, dicentes: „Tu debes stare decisioni concilii.“[o] Quod concilium, dum in publica audiencia adducebam[p] scripturam Christi vel sanctorum doctorum, vel deridebat,[q] vel me male intelligere dicebat,[r] et doctores me[s] impertinenter[t] allegare dicebant.[u] Quidam autem cardinalis[v] supremus * concilii[w] et a concilio deputatus,[1] in publica audiencia, excepta[x] una carta,[y] dixit: „Ecce unus magister ** sacre theologie[2] presentavit michi argumentum istud; dicatis ad illud.“ Erat autem argumentum de essencia comuni, quam concessi esse in divinis. Postea ipso[z] deficiente, quamvis reputatur doctor theologie valentissimus, dixi sibi de essencia comuni creata,[aa] que est primum esse creatum, comunicatum singulis creaturis. Ex qua ipse[bb] volebat[3] probare remanenciam[cc] panis materialis, sed notabiliter ad metam nesciencie argumenti reductus,[dd] obmutuit.

Et statim unus * doctor Anglicus cepit[ee] arguere, qui similiter defecit. Et alius doctor[4] Anglicus,[ee] qui in privata audiencia dixit ad me, quod Wigleff[ff] omnem scienciam voluit[gg] destruere, et quod[gg] in quolibet suo libro, et in logicalibus,[gg] posuit[hh] errores, ille surrexit[ii] et cepit arguere de multiplicacione corporis Christi in hostia, et deficiens in argumento, cum dicebatur[kk] * sibi, ut taceret, dixit: „Ecce ipse astute decipit[ll] concilium, pensetis, ne decipiatur concilium, sicut per Berengarium[mm] fuit deceptum.“ Et illo silente, quidam clamorose cepit arguere de esse creato comuni, multitudo vero clamabat. Ego autem stans, petivi, ut

* 7

* 1

---

* *V M a Vidb in margine:* ‚Cameracensis‘. — ** *Ve Vidb nad tímto slovem nadepsáno* ‚Pa‘: *ve Vdb nad tímto slovem, v M a Cpl in margine:* ‚Palecz‘; *v Cpl něco níže in marg. jinou rukou:* ‚Poni‘.

[k] quod *Vdb i Gr, jenž tímto slovem začíná.* — [l] L[ta] *Vidb;* 50 *Vdb, Gr.* — [m] reprehensi fuerant *Ep, Op.* — [n] ymo *M, Vidb;* imo *Ep, Op.* — [o] concilii etc. *Gr, jenž tu končí.* — [p] aducebam *Cpl.* — [q] vel me deridebant *Cpl;* vel deridebant *Vdb, Vdn, Vidb.* — [r] dicebant *Cpl, Vdb, Vdn, Vidb; další* et doctores — dicebant *chybí v Cpl.* — [s] *chybí v M.* — [t] inpertinenter *Vdn, Ep, Op.;* inpertinenter me *Vdb, Vidb.* — [u] *chybí v Ep, Op.* — [v] Quidam autem Cameracensis card. *Vdb.* — [w] *v M psáno dvakrát, prvé škrtnuto.* — [x] accepta *Ep, Op.* — [y] cartha *Vdb.* — [z] eo *Cpl.* — [aa] de essen. creata comun. *Vdn.* — [bb] *chybí ve Vdn.* — [cc] remanencia *Vdb, M.* — [dd] reductus est *M.* — [ee] cepit — Anglicus *chybí ve Vdn.* — [ff] Wikleff *Vdn;* Wy *Vidb;* Vicleff *Cpl;* Wikleff voluerit *Ep, Op.* — [gg] loycalibus *M.* — [hh] posuerit *Ep, Op,* — [ii] *v M následuje škrtnuté* arguens. — [kk] diceretur *Ep, Op.* — [ll] decepit *Vdb, M.* — [mm] sicud per Beringarium *Vdb, Cpl.*

[1] *Předsednictví při veřejných slyšeních Husových měl kardinál Cambrayský Pierre d'Ailli. Scéna, jíž zde Hus líčí, sběhla se ve slyšení dne 7. června, kdy d'Ailli chtěl Husa usvědčiti z remanence na základě jeho filosofického realismu, ale marně, jak to líčí Petr z Mladoňovic (Palacký, Docum. 276—277).* — [2] *Podezření současníků tušilo v původci lístku, jak marginální přípisky ukazují, Pálče, ač nelze říci, pokud právem.* — [3] *Totiž d'Ailli.* — [4] *Asi M. Vilém Korne; srvn. Docum. 277.*

Vidb daretur sibi audiencia, dicens ad illum: „*Arguatis fortiter, ego volo libenter respondere.“ Et ille similiter defecit, et morose subiunxit: „Heresis est.“

Quantus autem clamor, quanta subsanacio,[nn] derisio et blasfemia[oo] Vdn fiebat in me a congregacione *illa, sciunt[pp] domini Wenceslaus de Duba et Johannes de Chlum[qq] et Petrus eius notarius, constantissimi milites et veritatis domini amatores. Unde et[b] ego, tantis obrutus sepe[rr] clamoribus, dixi ista verba[ss]: „Estimabam, quod in concilio isto esset[ss] maior reverencia, pietas et disciplina.“ Et tunc audiebant omnes, quia rex preceperat dare silencium.[5] Cardinalis autem presidens concilio[7] dixit: „Tu in[6] castro[tt] loquebaris *** humilius.“ Ego dixi: „Quia[ua] me nullus tunc[uu] inclamabat,[vv] nunc autem omnes[wa] clamant contra me.“ Et subiunxit[3]: „Ecce concilium petit a te,[ww] an velis stare informacioni.“ Dixi: „Volo libentissime, iuxta meas protestaciones.“ Qui[7] dixit: „Ecce hoc habeas pro informacione, quod doctores dicunt articulos extractos de tuis libellis errores[xx] esse,[yy] quos debes[zz] revocare, et illa, que[s] sunt per testes deposita, abiurare.“ Rex[8] autem dixit: „Ecce scribetur tibi breviter, et tu[a] respondebis.“ Et cardinalis dixit: „Ita fiet proxima[c] audiencia.“ Et statim surrexit concilium. Quantas post passus sum temptaciones,[d] deus scit.[e]“

V M červený, v ostatních rkpech černý nadpis: ‚Epistola stat,[f] quam scribit[g] declarans modum audienciarum circa se tumultuose observatarum‘[h]; *Ep a Op mají nadpis patrně od vydavatelů upravený:* ‚Alia[i] epistola,[i] qua[i] declarat, quo strepitu, fremitu et insania adversariorum auditus sit in concilio, cum sibi data fuisset audiencia‘. *Fragment v Gr nadepsán:* ‚In epistola, quam scribit, declarans modum audienciarum circa se tumultuose observatorum‘.

*** *V M in marg.* ‚Gotleb‘.

[nn] subsannacio *Vidb, Ep, Op; ve Vdb oprav. z* deris., subsan. — [oo] blasphemia *Vdb, Cpl, Vidb.* — [pp] *Vdb:* in mea congregacione sciunt illa, *ale opraveno na* illa sciunt. — [qq] Chum *Vdb.* — [rr] obrutus tantis sepe *Vidb;* tantis sepe obrutus *Vdb.* — [ss] verba — esset *chybí v M.* — [tt] in crastino *Vdn.* — [ua] quem (q̄) *M.* — [uu] tunc nullus *Cpl.* — [vv] inclamabant *Vdn.* — [wa] *chybí v M, Ep, Op.* — [ww] *ve Vdn opraveno z* atque. — [xx] erroneos *Vdb, Cpl, Vdn, Vidb.* — [yy] *chybí v M, Cpl, Vdb, Vdn, Vidb.* — [zz] debeas *Vidb.* — [a] *chybí ve Vidb.* — [b] *chybí v Cpl.* — [c] in proxima *Vidb, Vdn, Ep, Op;* Ista fiet in proxima *M.* — [d] tentaciones *Vidb, Ep, Op.* — [e] scit etc. *M, Vdb.* — [f] *jen v M.* — [g] scribit Mgr. Jo Hus *Cpl.* — [h] observatum *Cpl.* — [i] *chybí v Op.*

[5] *Také to vztahuje se k slyšení ze dne 7. června; srvn. č. 153.* — [6] *Gottlieben.* — [7] *Líčení toto hodí se spíše na slyšení z 8. června; v. Palacký, Docum. 308 n.* — [8] *Zikmund; ale podle zprávy Petra z Mladoňovic dal s'ib kardinál Zabarella se souhlasem královým.*

Dodatek.

42b.

M. Jan Hus veřejnou vyhláškou oznamuje, že bude konati disputaci o oprávněnosti křížové bully Jana XXIII proti Ladislavovi Neapolskému.

V Praze, 1412, ante Juni 17.

Není zachována. Zmiňují se o ní žaloby doktorů theologie (rkp. Třeb. A 16 f. 115 = Palacký, Docum. str. 449): „M. Johannes de Hussinecz ausus fuit publice in multis locis intimare, quomodo vellet in scolis tractare materias bule domini pape de cruce et de indulgencia et audire opponentes“ *a Staré letopisy (str. 15):* „M. Jan Hus ... rozepsal intimaci všudy v Praze podlé obyčeje mistrovského téměř po všech dveřích kostelních a klášterských, i na hradě u sv. Václava, i na mostě na dvéří, i na Vyšehradě i jinde všudy, kudyž najviece lidu chodilo, pozývaje všech vóbec i každého zvláště, doktorów, mistrów, licenciátów, bakalářów, studentów, mnichów, kněží i všech, ktož by chtěli k tomu jíti a odpierati jemu, aby přišli do kolleje na velikú sieň do lectorium ordinarium disputacionum za M. Marka[1] rektora universitatis. A ta posicie takto byla latinskú řečí rozepsána všudy: Utrum secundum legem Jesu Christi licet et expedit, pro honore dei et salute populi christiani et pro commodo regni bullas pape de ereccione crucis contra Ladislaum regem Apulie et suos complices Christi fidelibus approbare. A to proto byla prvé rozepsána po dveřích, aby všickni věděli, k čemu odpoviedati a na tu posici prvé pomysliti.“ *Hus, Contra 8 doct. (Op I, 293) zmiňuje se o tom slovy:* movi istam questionem, ad quam obtuli me responsurum omnibus doctoribus in scholis publicis: Utrum secundum legem Christi licet et expedit pro honore dei, salute populi et pro commodo regni bullas pape de ereccione crucis contra Ladislaum et suos complices Christi fidelibus approbare.“ *Srvn. i AÖG 75, 367.*

Psána krátce před 17. červnem, dnem disputace, kdy proti ní vystoupil veřejnou vyhláškou Štěpán z Pálče, děkan fakulty theologické. Srvn. Hus, Adv. indulg. (Op I, 175).

[1] *M. Marek z Hradce.*

PŘÍLOHY.

166.

Faráři Pražští žalují arcibiskupu Zbyňkovi na kázání Husova.

[V Praze, 1408, po Aug. 25.]

Rkp. univ. knih. III G 16 (= Ur) f. 69; rkp. téže knihovny VIII F 2 (= Uir) f. 73′—74′; rkpis Vídeňské dvorní knihovny 4512 (= W) f. 1—2; rkpis téže knihovny 4483 (= Viden) f. 176′—177.

Palacký, Docum. str. 153—155 (z Ur, Viden, W).

O době vzniku srvn. Novotný, Listy Husovy str. 7 a nyní také Novotný-Kybal, Hus I str. 252. Jsou to patrně tyto artikuly, o nichž dí zápisy o rozdílení počtů v kapitule (rkp. kapit. XXIV, 12, opis v dipl. mus.): ‚In die Translacionis s. Adalberti [= 25. srpna] . . . pro expensis prepositi Misnensis eunti (!) Rudnicz ad archiepiscopum cum articulis contra Wiklefistas 36 gr.;' *srovn. i FRB V 571 pozn. 3.*

Reverendissime[a] pater! Ad instantivas[b] preces cleri vestre[c] civitatis et dyocesis[d] Pragensis more pii patris ex officio vestro dignemini[e] consulere et[f] eidem providere, ne scandala oriantur.[g] Nam non diu circa sacramentum corporis[h] Christi[i] scandalum extitit[k] exortum, quod in curia Romana et extra[l] nacio[m] Bohemica[n] propter erroneos et Wyclefistas[o] heretica est appellata, sic quod boni propter malos diffamantur et sunt diffamati temporibus vestris. Hoc malo nondum deleto nec[p] extincto,[p] supervenerunt scandalose predicaciones et odiose, que pias mentes[q] lacerant, caritatem extingwunt et clerum reddunt populo odiosum; murmur populo solum remanet et omnis caritas laudabilis consuetudinis per scandalosas predicaciones semiplenas clero vestro satis[r] alias afflicto tollitur in effectu.[s] Et nisi vestra paternitas reverendissima[t] clero vestro[u] prospexerit, igniculum scandalose predicacionis extingwendo, timor foret,[v] ne clerus ex huiusmodi puncturis, obviando, ignem flammarum faceret[w] copiosum. Non enim ex radice caritatis,[x] sed ex odiosa malicia falsitatis corrigitur clerus ultra morem, sic quod boni et[y] innocentes propter malos[z] et[z] nocentes plectuntur correccionibus[aa] indefessis. Pro eo, pater reverendissime, vestre paternitati defectus infrascripti exponuntur cum querela.

---

[a] *ve W předchází škrtnuté* Reverende pater. — [b] instancias *W.* — [c] vestri *W, Uir* — [d] dioc. *Uir.* — [e] dignetur *Ur.* — [f] *chybí ve W.* — [g] *v Ur za tím škrtnuto:* ex officio vestro dignemini consulere. — [h] *v Ur za tím škrtnuto* circa. — [i] dominici *Uir;* Christi dominici *Viden.* — [k] exstitit *Viden.* — [l] et cetera *Ur.* — [m] *ve W za tím vyškrabáno* nostra. — [n] Boem. *Ur.* — [o] Vyclefistas *opraveno z* Vyclefitas *W;* Viklefistas *Viden;* Wiglefistas *Ur.* — [p] *chybí v Uir.* — [q] pias aures et mentes *Viden.* — [r] *chybí v Ur.* — [s] in effectum *W.* — [t] ex[cellentissi]ma *W.* — [u] suo *Ur.* — [v] fiet *Ur.* — [w] incenderet *Ur.* — [x] carit. radice *W.* — [y] *chybí v Uir, W.* — [z] *chybí v Uir, W, Viden.* — [aa] correpcionibus *Uir.*

Primus[bb] articulus contra Magistrum Hus.[bb]

Et primo, quod Magister Johanes[p] Hus,[cc] predicator capelle sanctorum Innocentum in Bethleem Maioris civitatis Pragensis, de anno domini[dd] M° CCCC° VII° et[ee] 17 die mensis Julii, hora nonarum, coram omni multitudine populi utriusque sexus inter cetera dixit vel dicere non est[r] veritus,[ff] contra determinacionem sancte matris ecclesie et sanctorum patrum sancciones,[gg] in iniuriam[hh] et[ii] in[ii] obprobrium,[ii] gravamen, lesionem et detrimentum ac scandalum tocius cleri et populi promiscui[z]: quod quicumque exigeret a parochianis,[kk] et[r] presertim a pauperibus, pro confessione, offertorio[ll] et[z] pro[z] sacramentis ecclesie,[t] videlicet * eukaristie et sacris liquoribus, baptismo, pulsu campanarum,[mm] sepultura etc.,[z] tunc non exprimens nec[nn] distingwens, utrum ante vel post ministracionem sacramentorum[ii] * pecunias exigendo, ab exaccionibus huiusmodi desistere non intendens, esset hereticus; inferens,[oo] quod omnes plebani essent ex[y] hoc[y] heretici, in[r] iniuriam nostram[pp] solum maliciose declarans[qq] antecedencia,[r] sed consequencia[rr] canonis[r] occultans[ss] contra sacrorum canonum instituta, ubi dicitur: „E contra vero quidam layci[tt] laudabilem conswetudinem erga sanctam ecclesiam, pia devocione introductam, ex fermento heretice pravitatis nituntur infringere sub pretextu canonice[uu] pietatis.“ Sequitur: „Quapropter super hiis pravas exacciones fieri[ii] prohibemus,[vv] et pias conswetudines precipimus observare, statuentes, ut libere conferantur[ww] ecclesiastica sacramenta, sed per episcopum loci veritate cognita[xx] compescantur, qui maliciose laudabilem conswetudinem nituntur immutare,“ prout canit[yy] capitulum „Ad apostolicam[zz]“ De[1] symonia.[ab]

Secundus[bb] articulus.[bb]

Secundo exponitur eciam[ac] vobis, reverendissime pater, quod die et horis antedictis prefatus[ii] Magister Johannes Hus[ad] in eadem[ae] sua predicacione publica[af] habuit[ag] dicere, qualiter felicis recordacionis Magister Petrus[2] Wsserub[ah] sit mortuus et quod oretur pro eo, dicens

[bb] *jen v Uir in marg. červeně.* — [cc] Huss *Uir.* — [dd] domini MCCCCVII° *Ur;* 1407 *W, Uir, zde však před tím škrtnuto* M47. — [ee] *chybí v Ur, Viden.* — [ff] erubuit *Ur.* — [gg] sancciones sanctorum patrum *W, Viden;* sanxiones sanct. patr. *Uir.* — [hh] in *v Uir nad řádkem.* — [ii] *chybí ve Viden.* — [kk] parroch. *Viden.* — [ll] et pro offert. *Uir, W, Viden.* — [mm] capanarum *Uir.* — [nn] nec tunc *Uir, W.* — [oo] inferens ex hoc eciam *Viden.* — [pp] suam *Ur.* — [qq] *v Uir za tím škrtnuto* antea. — [rr] contraria *Ur a původně i W, ale opraveno in marg.* — [ss] ocultans *W.* — [tt] laici *Viden.* — [uu] *v Ur za tím škrtnuto* devocionis. — [vv] *ve W za tím škrtnuto* ut pias. — [ww] conferrantur *W.* — [xx] congn. *W, Viden.* — [yy] disponit *Uir, W;* dicitur De symonia Ad apostol. *Viden.* — [zz] appost. *Ur, Uir.* — [ab] simonia *Uir.* — [ac] eciam expon. *Uir;* expon. vobis eciam *Viden.* — [ad] Huss *Uir; ve W chybí.* — [ae] prefata *Uir, W, Viden.* — [af] publ. predic. *Uir, W.* — [ag] habebat *Uir.* — [ah] Wserub *W.*

[1] *Corp. iur. can.; Greg. De sim. V, 3, 42 (Friedberg II, 766).* — [2] *M. Petr ze Všerub, někdy úředník papežské kanceláře, známý mnohoobročník; kanovník Pražský, Vyšehradský, Olomoucký, arcijáhen Horšovský atd., také ve službách krále Václava užívaný, připomíná se naposledy jako živý v dubnu 1407 (LConf. VI, 212—214) a v květnu (AJud. V, 443), v srpnu mluví se o něm jako o zemřelém (R. Lat. 132, 268).*

inter cetera non in genere, sed ad individua descendendo: „Opinione[ai] mea, salvo dei iudicio, ego non reciperem totum mundum, quod vellem[ak] iden mori cum tot et tantis *beneficiis.“ Consideretis, reverendissime pater, utrum hoc sit bene predicatum, et utrum talis[al] predicacio edificet populum, an pocius per talia dicta detrahatur[am] clero? Cum tamen[z] noverimus,[an] prefatum Magistrum Petrum bonum christianum fuisse et fidelem zelatorem fidei, non errores seminasse, et in presencia vestri ante tempora dixisse prefatum Magistrum Hus, quod vellet animam[ao] suam ibi fore, ubi est[z] anima[3] Wycleff[ap]; qui tamen notorie de[aq] sacramento altaris notoriam heresim contra determinacionem sancte matris ecclesie posuit, unde remanencie adhuc remanent,[ar] heu, apud multos in hac civitate.

Articulus[as] tercius.[as]

Tercio[at] similiter exponitur vobis, reverendissime pater, quod,[au] quamvis synodaliter[av] omnibus prohibitum sit[aw] predicare excessive contra clerum de anno presenti die sequenti post festum sancti[ax] Viti,[4] 2 W tamen[r] prefatus Magister Johannes[r] *Hus,[ay] nescitur[az] qua vel sub qua confidencia hoc faciat, quod clerum omnem[bc] prefatum diffamat, cum multi boni predicatores fuerint[bd] et sint[be] in hac civitate, qui tamen non excesserunt nec excedunt sicud ipse. Per quam quidem excessivam et detractoriam predicacionem, quam facit contra clerum, reddit totum clerum magis odiosum populo, quam fuit umquam prius. Ideo reverendissime pater, cum notorie ex huiusmodi predicacionibus nos[bf] et ecclesie ' Uir nostre,[bg] vos[bh] et ecclesie vestre[bh] destruuntur[bi] et *ex personis nostris[bk] infamatur,[bl] dignetur nobis[bm] paternitas vestra ex officio providere.[bn] Hoc valde rogamus.*

O nadpisech v jednotlivých rkpech v. poznámky u č. 12.

---

* *V Uir připsáno:* ‚sed male latinisatis'.

[ai] oppinione *Uir.* — [ak] velle *W.* — [al] *v Ur nezřetelne, opakováno in marg.* — [am] detrahat *Ur.* — [an] noveritis *Viden.* — [ao] *v Ur doplněno in marg.* — [ap] Wikleff *Ur*, Wycleff esset *Uir, W;* Viclef esset *Viden.* — [aq] in *Uir, W, Viden.* — [ar] remanent adhuc *Viden;* aduc reman. *Ur.* — [as] *jen v Uir červeně.* — [at] 3° *Uir, Ur, Viden.* — [au] *v Ur nad škrtnutým* quando, *ve W chybí.* — [av] sinod. *Ur, Uir.* — [aw] sit omnibus prohibitum *Viden, Uir, W.* — [ax] beati *Uir, W, Viden.* — [ay] Huss *Uir, W.* — [az] *chybí v W, Viden.* — [bc] vestrum *Uir, W, Viden.* — [bd] fuerunt *Uir, W.* — [be] sunt *Uir.* — [bf] alias nos *W.* — [bg] vestre *Viden.* — [bh] vos — vestre *chybí v Ur, Uir, Viden.* — [bi] destituuntur *Ur.* — [bk] vestris *Viden.* — [bl] infamamur *Uir, W.* — [bm] de nobis *nad původním* pro nobis *Ur.* — [bn] *v Ur opraveno z* prov. ex off.

[3] *K výroku tomuto — byl učiněn na kázání — se Hus sám zná; srvn. svrchu č. 12 a Palacký, Doc. 168.* — [4] *Dne 16. června 1408 na synodě; srvn. Höfler, Concilia Pragensia str. 52, Palacký, Docum. 333.*

167.

M. Jan řečený Židek (čili Korvík), farář v Chvojnově, arcibiskupu Zbyňkovi: upozorňuje na vady jeho úřadování pronásledováním horlivých kazatelů a zmiňuje se o rozpustilostech osadníků svých.

Post 1409 (1410 ex.—1411 in.).

Rkpis kapituly Boleslavské C 132 (= B) f. 161'—163'; rkpis universitní knihovny IX B 1 (na perg. přídeští); rkp. Gersdorfské knihovny v Budyšíně 4° 23 (= Gs) f. 30—31.

Nedoma, Boleslavský kodex str. 46—48 (z B).

Osobnost pisatelova jest dosti zajímavá. Byl patrně (v. nadpis rkpu Unv v pozn. na konci) původu židovského a adoptivním synem arcibiskupského krejčího Kunše (orig. kap. XXI, 6, opis v dipl. Mus; AJudic. VI, 45, 232), užívaje i příjmí Corvus nebo Korvík; poměr otcův k arcibiskupu vysvětlí snad jeho přátelské styky se Zbyňkem (Act. Jud. V, 26), ale při tom jest také v přátelském poměru k Husovi (AJud. IV, 132), jeví se mužem smýšlení ušlechtilého (v. o něm Novotný-Kybal, M. Jan Hus I str. 95 n., 471). R. 1406 opisuje Wyclifův traktát De universalibus (rkp. univ. V H 16 f. 78). Od r. 1407 jmenuje se farářem ve Chvojnově na patronátu arcibiskupském (tedy opět ve styku se Zbyňkem), kterouž faru však téhož roku pronajal (Act. Jud. VI, 127). Jeho list prozrazuje ony styky obojí, podobá se značně listu Husovu Zbyňkovi (č. 11); slovných ohlasů není sice mnoho, ale tón i obsah jest týž — a snad přátelský poměr k Zbyňkovi dovolil pisateli užíti ho, třeba znělí drsněji. Zdá se však, že ne bez trestu. Dovídáme-li se, že v březnu 1411 universita ujímá se M. Korvíka, jenž arcibiskupem byl uvězněn (Palacký, Docum. str. 428), byl to asi následek tohoto listu. Jest psán jistě po r. 1409 a tedy asi — je-li domněnka správná — koncem r. 1410 nebo začátkem 1411.

Humili subieccione cum debito obediencie[a] antelatis. Reverendissime pater! Latorem[1] presenciun[b] per caucionem fideiussoriam erreptum,[c] paternitati vestre restituo, supplicans,[d] quatinus paternitas vestra eundem wltu gracioso dignaretur respicere et a laboribus ulterioribus et expensis inutilibus misericorditer supportare, ut ipse in messe *Christi * 162
pacificus existens, eo fervencius valeat laborare, et pro[e] paternitatis vestre gracia magis studeat cunctipotentem exorare. Tales enim, qui sic[f] in ecclesia dei subditis diocesis paternitatis vestre verbum dei fructuose seminant, locum paternitatis vestre supplentes, si quis ausu temerario vellet[g] quoquomodo infestare, paternitas vestra tamquam fideles

[a] obediencia *B.* — [b] per presentem *B, Gs, Unv; opravil Nedoma.* — [c] ereptum *Gs, Unv.* — [d] supplicaciones *Gs.* — [e] *chybí v B.* — [f] *chybí v Gs.* — [g] valeat *Gs.*

[1] *K domněnce, že jest míněn nájemce fary Chvojnovské Jakub ze Mšena, o němž srvn. Tadra, AJud. VI, 127—128, není nejmenšího důvodu; osoba není známa, leda by to souviselo nějak s č. 36.*

coadiutores deberet, usque ad mortem se exponendo pro eisdem,[h] defensare. Sed heu proch dolor, a tempore, quo paternitas vestra[i] sedem episcopalem suscepit, impii oves paternitati[k] vestre subditas multipliciter inficientes, vivunt sublevati, „et non est[f] virga dei super illos“ Job[2] XXI°. Non est enim vir in terra, qui ad hec nephanda prospiciat et iniuriam dei in talibus Scarioth sacerdotibus, ymmo[l] ut sic dicam, pseudoapostolis vindicet,[m] quia tales dictos insulsos[n] sacerdotes vicarii et ministri paternitatis vestre[o] pretereunt impunitos. Si autem quis fidelis sacerdos[p] in aliqua parte paternitatis vestre diocesis verbo et exemplo proficiens paruerit, mox Wikleffista[q] et hereticus appelatur, citatur et diversis laboribus, fatigis et expensis angariatur, ac postremo[e] proch pudor immisericorditer et inhumane vinculis mancipatur. Non sic, pater reverendissime, non sic, sed prospice, quia in locum Christi, optimi pastoris, pastor successisti, ut exemplo ipsius se suosque subditos sapienter regendo dirigas, quia exemplum dedit nobis, ut et nos posteri pastores similiter faciamus. Attende enim, pater, qualiter hic pastor optimus ewangelium suum secundum ultimum posse, quia usque ad mortem crucis dilatavit, et per triennium verbo et opere predicando posteris[e] pastoribus similiter faciendum exemplavit, suisque apostolis, ab eis in celum ascendens, sic in futuro agendum pro memoriali reliquit,[r] dicens[3]: „Ite in orbem universum et predicate ewangelium omni creature.“ Si igitur paternitas[e]
62r B vestra[e] instar dicti pastoris verbum caritatis[s] pro posse *dilataverit et illi fideliter inhyantes[t] in caritate non[e] ficta[e] dilexerit,[u] eosdem contra infestantes protegendo, extunc verus successor Christi et sic Christus imitacione eris censendus; sin autem ex opposito[v] paternitas vestra verbum ewangelii nec per se predicando seminaverit, sed per se vel[w] per suos ministros fructuose predicantes quovis modo inpugnaverit, non successor Christi, sed antecessor Antichristi[x] et sic Antichristus imitacione eris nunccupandus, et ex consequencia[y] hiis fedis[z] pastoribus, qui officium pastorale suscipientes, se et non suas oves pascunt,[4] et quasi canes muti non valentes latrare,[5] pastum divini verbi ab ovibus suis subtrahunt, assimilaberis. De quibus fedis pastoribus dominus per Ezechielem prophetam III° et XXXIIII° capitulis[a] loquitur. Ubi[6] pollicetur[b] dominus ovem per negligenciam talis fedi pastoris perditam in futuro iudicio de manu eius requiri, pastum ampliorem ovium sibi subtrahendo.

---

[h] se pro eisdem expon. *Gs, Unv.* — [i] Vestra Paternitas *Gs.* — [k] Paternitatis *Gs.* — [l] ymo *Gs.* — [m] *v B opraveno z* et iudices. — [n] insultos *Gs.* — [o] *v B in marg.* — [p] presbiter *Gs;* presbyter *Unv.* — [q] Wiklefista *Unv;* Wyclefista *Gs.* — [r] reliquit ewangelium *Gs.* — [s] veritatis *Gs.* — [t] inhiantes *Gs;* inhabitantes *B, původně vypsáno, ale pak škrtnuto a napsáno zkráceně.* — [u] dilexuerit *B.* — [v] *v Unv předchází škrtnuté* exposito. — [w] *v B nadepsáno nad škrtnutým* et. — [x] *v Unv předchází škrtnuté* Christi. — [y] consequenti *Gs.* — [z] fides *B.* — [a] IIII° et XXIIII° cap. *Gs.* — [b] policetur *Unv.*

[2] *Job 21, 9.* — [3] *Srvn. Marc. 16, 15.* — [4] *Srvn. Judae 12, Ezech. 34, 2.* — [5] *Isai 56, 10.* — [6] *Srvn. Ezech. 3, 18, 34, 10.*

* Hanc igitur penam talis pastoris et alias plures in sacris codicibus * 30′
contentas, pater reverendissime, horresce[c] ad corque[d] et conscienciam
recurrendo diligenter considera. Ad quanta, heu, modo pericula, dampna
et infamias devenisti, sic quod a comuni plebe inpudice nunc regni Bo-
hemie infamator, nunc sanctarum reliquiarum dilapidator,[g] nunc the-
zauri regni Bohemie spoliator,[7] nunc frugum mercator[h] paternitas vestra
appellatur! Et nondum horum finis. Et[i] si non hec, saltem infamiam[k]
seu malam famam, que te decedente in omnibus paternitatis vestre con-
sanguineis posteris in futura tempora relinquetur, expavesce, aut si non
hec,[l] tunc saltem acerbitas futuri iudicii, in quo pro ovibus paternitati
vestre comissis conaberis reddere racionem, te terreat. Nolique, * o pater, * 163
„sperare[s] in incerto[m] diviciarum“, non „in[9] principibus et in filiis ho-
minum, in quibus non est salus“, non in potestate, paternitati tue a do-
mino collative tradita, ut scilicet hac pro lege iusticie[e] utaris,[n] quemad-
modum illi fecerunt, de quibus Sapiencie[o] 2° scribitur,[f] qui fortitudine[p]
pro lege iusticie usi, nec veterano[q] nec vidue, nec canos multi temporis
verentes, pepercerunt.[10] Sed, o pater, spera in domino et fac bonitatem,
quia „maledictus[11] est, qui confidit in homine, beatus autem vir,[r] qui
confidit in domino,“ Jeremie[s] XVII°. Nec te, o pater, extollat longevitas
potentatus. „Omnis[12] enim potentatus brevis est,“ et quoniam „breves[13]
dies hominis[t]“ Job XIIII°, et quoniam, ut dicit Psalmista,[14] „Mille enim
anni[u] ante occulos domini sunt tamquam dies hesterna,[v] que preteriit.“
Perpendeque, reverendissime[w] pater, qualiter dominus noster ad statum
istum excellentem non ex operibus tuis,[x] sed secundum graciam, que
est in Christo,[15] te[f] vocavit[y] — 2ª ad Thimotheum 1°. Propter quod, re-
verende pater, noli erubescere testimonium Ihesu Christi, sed sis fortis
eius[z] ewangelii coadiutor, utereque sano et maturo consilio rectilogoru m[a]
veritatem katholicam amancium, qui non secundum cor et bene-
placitum tuum neque propter marsubii[b] sui replecionem, quod tibi pla-
citum est, consulant, sed quorum tu caniciem et vitam bonam prospi-
ciens[cc] verearis, quique secundum doctrinam scripture sacre[dd] et non
secundum leges humanitus inventas et flatiles te in agendis[gg] dirigant

[c] honeste *B.* — [d] ad cor *B.* — [e] *chybí v B.* — [f] *chybí v Gs.* — [g] dillapidator *Unv.* — [h] mergator *Unv.* — [i] *v B mezi řádky.* — [k] infamia *Unv.* — [l] *v B následuje škrtnuté* sed. — [m] merito *Gs.* — [n] vatris *Gs.* — [o] Sapiencie 5° *Gs.* — [p] fortitudinem *Unv;* fortiter *Gs;* fortissime(?) *B.* — [q] veterane *B.* — [r] vere *B.* — [s] Jerem. XVI° *B.* — [t] hominis sunt *Gs.* — [u] Mille anni *Gs, Unv, kde* anni *opraveno z* ante. — [v] *v Unv předchází škrtnuté* ex. — [w] reverende *B.* — [x] tuis te vocaverit sed *Gs, kde pak ovšem chybí další* te vocavit; *v. pozn. násl.* — [y] voluerit *Unv, v Gs chybí.* — [z] ipsius *Gs, Unv.* — [a] rectilocorum *Unv.* — [b] marsupii *Unv.* — [cc] perspiciens *Gs.* — [dd] sacre script. *Gs.* — [e] *chybí v B.* — [f] *chybí v Gs.* — [gg] agendum *Unv.*

[7] *Vztahuje se na události z r. 1409, kdy Zbyněk za interdiktu odvezl část pokladu Svatovítského na Roudnici; srvn. Tomek III², 475.* — [8] *1. Tim. 6, 17.* — [9] *Psal. 145, 2—3.* — [10] *Sap. 2, 10—11.* — [11] *Jerem. 17, 5 a 7.* — [12] *Ecclus. 10, 11.* — [13] *Job 14, 5.* — [14] *Ps. 89, 4.* — [15] *Srvn. 2. Tim. 1, 9.*

et informent, quatenus, si quod iam male inceptum preteriit, saltem[h] bono fine terminetur, ne novissima peiora prioribus[16] efficiantur, utque sic bene ab eisdem pro veritate consultus vitam eternam, que est in Christo Ihesu, unacum grege paternitati vestre commisso consequaris.[i]

Ceterum, reverendissime pater, noveritis, quomodo in parochia[k] mea et censualibus hominibus paternitatis vestre[l] conswetudo dyabolica est exorta, quia parochiani[k] mei conventicula nocturnalia, scilicet
63′ B coreas nocturnales, quam sepius ad medium noctis et amplius in gravem suam et paternitatis vestre[e] dampnacionem multarumque virginum, coniugatarum[m] et viduarum destruccionem[n] continuant, et multa peccata enormia, que absurdum esset enarrare, ibidem tempore noctis comituntur,[o] consilia in confessionibus et in predicacionibus publicis, ut a talibus desistant, minime advertendo. Quapropter super hiis auxilium paternitatis vestre inploro, quatenus paternitas vestra secundum potenciam a domino concessam in subditis paternitatis vestre hoc nephas horrendum sedare dignaretur, ut dominus deus, bonorum retributor, in cuius blasphemiam hec predicta inpudice continuant, vestre paternitati, si hec mitigaverit, premium prestet sempiternum, quod nobis[p] concedere dignetur omnipotens deus.

Hec[f] Magister Johannes, plebanus in Chwoynow, vestre paternitatis fidelis orator, dictus[e] Korwyk.[e]

V B červený nadpis: ‚Magister Johannes, plebanus in Chwoynow, archiepiscopo Sbinconi'. *Unv nadpisuje:* ‚Ista epistola missa est ex parte Mgri Jo quondam Judei ad archiepiscopum Pragensem'.

168.

M. Jan Sywort, profesor university Vídeňské, varuje biskupa Záhřebského Eberharda de Alben před vzmáháním se Wyclifovců.

[1413.]

Rkp. Víd. 4299 (= Vd) f. 231—231′
Loserth, MVGDB XXIV, str. 102—103 (z Vd).

Subiectionem debitam ac ad v[estre] p[aternitatis] dignitatem semper reverenciam, quam etc. Reverendissime pater. Quoniam pro sinceritate fidei catholice fideles quique, presertim autem nos, qui utcumque in sortem domini sumus positi, pro posse decertare tenemur, et vos ma-

[h] saltim *Unv, kde předchází škrtnuté* si. — [i] consequaris etc. etc. *Unv, jenž tu končí.* — [k] parroch. *Gs.* — [l] et hom. pat. vest. censual. *Gs; v B opraveno z* hom. cens. pat. vest. — [m] commercatarum *B.* — [n] distraccionem *Gs.* — [o] committunt *Gs.* — [p] vobis *Gs.*

[16] *Srvn. Luc. 11, 26.*

xime vobisque pariles vel maiores, qui Christi fidelibus in hiis, que ad salutem pertinent, presidetis, idcirco ad vestre dominacionis aures, quamquam nimis audacter, ut *timeo, zelo tamen fidei, tenore presentium * 230
cupio deducendum, quod certe de pertranseuntibus hic Wyenne nonnullos vestre dyocesis clericos seu scolares, quod dolenter refero, singularis et perversi deprehendi Wicleffistarum dogmatis sectatores. Unde quia et nunc huius erroris heresiarce inter alia plura sue temeritatis absurdissima deliramenta contra clerum conantur et ad spoliaciones ecclesiarum potentes seculi provocare, persecuciones immanes[a] tam personales quam reales modo, velud a fide dignis asseritur, quam plurimis catholicis procurantes, ac magis pro eo, quod et perfidie sue virus ad circumiacentes terras diffundere satagant toto posse, dignitati paternitatis vestre, cui iuxta pastoralis officii regulam pre multis incumbit sollicicius[b] supra gregem ipsum, signanter, qui cure vestre commissus est, districcius vigilare, humiliter ymmo humilime supplicando suggero swadeoque fideliter et adhortor, ne tante perversitatis delatoribus locum in vestris permittatis districtibus, quin et ingencium periculorum cordialiter,[c] animadversa numerositate dignetur abissalis vestre sapiencie sinceritas effectualiter adhibere remedia pestifero tali morbo, prout melius videre poteritis, oportuna, servando in hoc divini cultus statum ac proximorum summopere procurandam salutem, sed et meritorum vestre devocionis cumulum ac apud deum pro delictis indulgenciam pretendentes.

Nadpis: ‚Copia litere Magistri Johannis Sybart ad episcopum Sagrabiensem'.[1]

169.

M. Jan Sywort upozorňuje kapitulu Záhřebskou na šíření wyclifství z Čech, o němž svědčí zejména cesta M. Jeronyma Pražského do Polska, a vybízí k zakročení proti klerikům z jejich obvodu, kacířstvím tímto nakaženým.

1413.

Rkp. Víd. 4299 f. 230′—231 (= Vd).
Loserth, MVGDB XXIV, 103—104 (z Vd).

Reverencia debita cum promptitudine sedula complacendi. Venerabiles[a] prestantesque patres et domini. Scitis quidem, quoniam[1] fidelium

Č. 168: [a] immunes *Vd.* — [b] *ve Vd opraveno ze* solicicius. — [c] *ve Vd následuje škrtnuté* ad.

Č. 168: [1] *Eberhard de Alben 1395—1397, pak Varadinský a 1410—1419 opět Záhřebský.*

Č. 169: [a] *ve Vd opraveno z* venerales.

Č. 169: [1] *Co tištěno drobněji, přejato doslovně z listu předcházejícího.* —

unusquisque pro modulo suo, et nos presertim, qui in sorte dicimur domini constituti, tenemur pro sinceritate fidei catholice decertare. Quapropter zelo pie, puto, fidei provocatus ad vestrarum dominacionum aures deducere volui per presentes, quod certe de pertranseuntibus quam plures hic vestre diocesis clericos
231 Vd * seu scolares, quod dolenter refero, perversi deprehendi Wicleffistarum dogmatis sectatores. Unde quia nunc eciam erroris illius heresiarce mel gerentes in ore, venenum[2] autem aspidum insanabile pretendentes in corde, quibus incautos in laqueum ducunt interitus, per innumera sue temeritatis absurdissima deliramenta contra clerum nunc conantur et ad ecclesiarum spoliaciones potentes seculi provocare, persecuciones magnas quam plurimas per[b] Bohemiam maxime doctoribus et predicatoribus catholicis procurantes, ac et proinde magis, quod eciam perfidie sue virus ad terras circumiacentes student diffundere, quantum possunt. Quod ex hoc patet. Nam nunc eciam Jeronimus ipse a Praga, heresis huius seminator non minimus, subversionis gracia ad regem Cracouie[3] et fratrem eius,[4] in fide, prout nostis, adhuc[c] neophitos, se contulit, sicut ex veridica relacione percepimus hic Wienne. Dignitatibus paternitatum vestrarum et excellenciis, quibus incumbit certe pre aliis singularius contra wlpeculas huiusmodi, pretendentes domini Sabbaoth[d] vineam demoliri,[5] attencius vigilare, quantum nunc licere potest, suggero swadeoque fideliter, quatenus apostolice reminiscentes sentencie, qua facientes et consencientes pene censentur[e] parili deputandi,[6] nullatenus perversitatis tante delatoribus locum in vestris detis vel dare sinatis districtibus, quin et pocius de numero vivorum lapidum existentes, murum pro domo Israel, ecclesia videlicet catholica, constanter fideliterque, dum opus esse videritis, opponatis magnificum divini cultus statum proximorumque[f] salutem ac pro delictis indulgenciam sed et meritorum cumulum adaugentes. Datum anno 1413.

V rkpe za listem Sywortovým biskupu Záhřebskému (č. 168). Nadpis: ‚Copia eiusdem ad capitulum Sagrabiense'.

---

[b] *ve Vd touž rukou mezi řádky.* — [c] ad hoc *Vd.* — [d] *ve Vd opraveno ze* Sabaoth. — [e] *ve Vd následuje škrtnuté* per. — [f] que *ve Vd mezi řádky.*

[2] *Deut. 32, 33.* — [3] *Vladislav Jagello.* — [4] *Vitold-Alexander, veliký kníže Litevský.* — [5] *Srvn. Cant. 2, 15.* — [6] *Srvn. Rom. 1, 32.*

170.

M. Michal Čížek z Malenic, rektor university Pražské, universitě Vídeňské: stěžuje si jménem své university na špatné nakládání s jejími členy se strany členů university Vídeňské a zvláště na pomluvy, jež šíří M. Jan Sywort jak o jiných, tak zvláště o M. Jeronymovi Pražském.

V Praze, 1413, Juli 8.

Rkp. dv. knih. 4299 (= Vd) f. 232; rkp. univ. knih. Pražské I, G 11[c] (= Urt) f. 89.

Höfler II, 205 (z Vd); Palacký, Docum. str. 512—513 č. 55 (z Vd a Urt).

Sincerum desiderium complacendi, venerabiles doctores et magistri! Longis[a] temporibus ex parte quorumdam magistrorum vestrorum[b] iniurias in nostris membris sustulimus, nulla monicione[c] previa ex parte vestri, vel eciam[c] causa notabili exigente. Unde miramur, cur in nostre universitatis supposita manus extendunt quidam vestre universitatis magistri, ipsa turpiter tractando, captivando et in carcerem deducendo. Et quidam Magister Johannes Sybart,[d] sue honestatis, sed verius legis Christi immemor, diffamacionis literas ad episcopum Zagrabie[1] et capitulum[e] direxit,[2] in quibus scolares nostre universitatis appellat perversi[3] dogmatis sectatores, mel in ore[f] gerentes, et „venenum[4] insanabile aspidum“ in corde. Nec[g] suffecit in tam grandi[h] infamia, sed adiecit: Per Bohemiam[i] sunt heresiarce,[k] qui conantur ad spoliacionem[l] ecclesiarum[m] potentes seculi provocare[la]; demum[n] quod Magister Jeronymus de Praga, disseminator erroris non minimus, gracia subversionis ad regem Polonie[5] se contulit et ad[m] fratrem[r] illius.[o] Ipsi iudicate, si prefatus magister, cordium abscondita iudicans,[p] infamacionis tam gravis direxerit literas secundum regulam caritatis? Stilus et lingwa[q] mendax scripsit mendacium, quod in diem mortis sue ipse Sybart[r] prestante domino non probabit. Unde hortamur vestras reverencias[s] in domino, quatenus dignemini[t] vexaciones nostrorum scolarium prescindere, et ipsi M. Sybart[r] iustam correccionem impendere, ne amplius false proximis imponat heresim, sed discat lingwam[u] mendacem et detraccionis compescere,[v] et de perpetrato scelere efficaciter penitere. Hec vestris amiciciis scribi-

---

[a] Iam longis *Urt.* — [b] vestre universitatis *Urt.* — [c] monicione — eciam *chybí ve Vd.* — [d] Zywart *Urt.* — [e] *ve Vd následuje škrtnuté:* dile. — [f] *Vd:* in ore etc. *a další až po* corde *chybí.* — [g] *ve Vd následuje škrtnuté* tam grandi. — [h] gravi *Urt.* — [i] quod per Boemiam *Urt.* — [k] heresiarche *Urt.* — [l] spoliaciones *Urt.* — [la] *ve Vd psáno:* ad spo po se provocare. — [m] *chybí ve Vd.* — [n] demumque *Urt.* — [o] ipsius regis *Urt.* — [p] diiudicans *Urt.* — [q] ligwa *Urt.* — [r] Sywort *Urt.* — [s] vestras honorabilitates *Urt.* — [t] dignarentur *Urt.* — [u] ligwam *Urt.* — [v] *ve Vd touž rukou in marg.*

[1] *Eberhard de Alben; v. č. 168.* — [2] *Oba tyto listy v. v příloze č. 168 a 169.* — [3] *Co tištěno drobnějí, převzato z č. 169 s užitím listu Husova č. 67.* — [4] *Deut. 32, 33.* — [5] *Vladislav Jagello.* — [6] *Vitold-Alexander, veliký kníže Litevský.*

mus, cupientes amorem caritatis altrinsecus observari. Alias oporteret universitatem nostram super hiis auxilium illustris principis domini ducis[7] et domini capitanei terre Austrie[8] implorare, et iuxta conservatorium et privilegia universitatis nostre suppositis nostris providere de remedio oportuno. Responsum petimus de premissis. Datum Prage[m] anno domini[m] M°CCCC°XIII° die VIII mensis Julii, nostri rectoratus sub sigillo.

Mgr. Michael de[m] Malenicz,[w] sacre theologie baccalarius formatus,
rector alme universitatis studii Pragensis.[9]

Venerabilibus[x] viris, dominis rectori, doctoribus et magistris universitatis studii Wienensis, amicis et fratribus dilectis.[x]

Ve Vd nadpis: ‚Copia rectoris universitatis[y] Pragensis'; *v Urt:* Sequitur litera seu epistola rectoris Pragensis studii ad universitatem studii Wyennensis.

171.

Rektor i universita Vídeňská stěžují si na ostrý přípis rektora Pražského (č. 170) ve příčině hanlivých spisů Sywortových, zmiňují se o těch, kdo pro podezření z wyclifství ve Vídni vyšetřováni, i o procese Jeronymově ve Vídni a jeho cestě na Litvu, a vytýkají Husovi jeho přísný dopis Sywortovi (č. 67).

1413, Juli.

Rkp. Víd. 4299 (= Vd) f. 232′—235′; rkp. univ. knih. I G 11[c] (= Urt) f. 89 (fragment).

Nepatrný zlomek uveřejnil Höfler II, 210 (z Urt); Loserth, MVGDB XXIV, 105—110.

Venerabilibus ac[a] sapientisimis viris, dominis[b] rectori, doctoribus et magistris alme universitatis studii Pragensis, amicis nostris, ymmo[c] fratribus predilectis, in generali ipsorum congregacione cum reverencia presentandum.

Fraterne caritatis vinculum iugiter in vero[d] omnium salvatore.[e] Eximii doctores, magistri ac domini karissimi.[f] Alme vestre[g] universitatis studii rectoris Pragensis nomine sub sui sigillo officii[h] gravem susce-

C. 170: [w] Malanicz *Vd.* — [x] *adressa:* Venerabilibus — dilectis *chybí ve Vd.* — [y] *ve Vd následuje škrtnuté* g.

Č. 170: [7] *Albrecht V (1411 až 1444).* — [8] *Snad míněn vévoda Arnošt.* — [9] *Michal Čížek z Malenic, bakalář od r. 1392, mistr 1399, r. 1405—1406 děkan artistů, krajan a přítel Husův; při jeho kvodlibetu r. 1412 došlo k známému projevu Jakoubkovu o Antikristu.*

Č. 171: [a] et *Urt.* — [b] *chybí v Urt.* — [c] ymo *Urt.* — [d] *ve Vd touž rukou mezi řádky.* — [e] salutari *Urt.* — [f] clarissimi *Urt.* — [g] *chybí ve Vd.* — [h] *ve Vd následuje škrtnuté* grag.

pimus epistolam,[1] in qua contra quosdam universitatis nostre[i] magistros innominatim et in genere graviores[k] proponuntur querele, quod vestre universitatis membra iniuriis[l] affecerint, ea turpiter tractando, captivando et in carcerem deducendo. Et nominatim contra venerabilem Magistrum Johannem[2] Sybart,[m] sacre theologie ac[a] arcium professorem eximium, vite, fame ac conversacionis laudabilis[n] ac[a] probate, querulose scribitur, quod reverendo in Christo patri et domino, domino[o] episcopo Sagrabiensi[3] eiusque capitulo quasdam epistolas[4] diffamatorias destinaverit, in quibus[5] vestre universitatis scolares appellaverit falsi dogmatis sectatores, adiungens eciam, per Bohemiam heresiarcas, conantes ad ecclesiarum spoliacionem potentes seculi provocare, quodque Magister Jeronimus de Praga causa subversionis ad regem Polonie[6] et eius fratrem[7] se contulerit, quod idem Magister Johannes sit occultorum cordium temerarius perscrutator. Sed eciam eadem nobis transmissa epistola accusacionem apud illustrem principem et dominum nostrum graciosissimum, dominum ducem Austrie et eius capitaneum, nec non vestrorum privilegiorum conservatorium durius comminatur.[5]

Verum quia ipsam epistolam universitatis vestre nomine missam tenor eius non prefert, eo quod non universitatis vestre, sed solius rectoris titulo insignita cernatur, ambigimus, an vestri unanimi ex consensu sub hac forma fuerit decreta, aut forte alicuius vel aliquorum privata effeccione extiterit destinata, ut de eius epistole gravitate et premissis cerciores sitis, ipsius epistole copiam inclusam presentibus duximus remittendam.

Insuper gravius ferimus, *quod idem dominus rector[8] vestre uni- *233
versitatis magistros et signanter Magistrum Johannem Sybart ad magistrum civium et consilium Maioris civitatis Pragensis tam graviter accusando detulit, ut ad sui instanciam permoti, magistro civium et consilio civitatis Wyennensis contra eosdem graviter scripserint,[9] de pluribus accusantes, quemadmodum eiusdem scripti tenor demonstrat, cuius copiam similiter vobis mittimus presentibus interclusam.

Testis est nobis deus, sed et quidem de vestris facultatum professores precipui noverunt experimento, quomodo venientes ad nos famosos viros in sinceritate cordis semper caritative tractaverimus et honoraverimus condecenter, denique vestre universitatis descidio, pressuris et calamitatibus et bonorum vestrorum[p] rapinis, quas hucusque in persecucione Wycleffistarum pertulistis et hodie cum gaudio patimini propter deum,[10] compassi sumus et semper compatimur, cordium nostrorum do-

---

[i] nostre universitatis *Urt.* — [k] grandes *Urt.* — [l] *ve Vd touž rukou in marg.* — [m] Sywort *Urt.* — [n] convers. laudab. *Urt.* — [o] *tím slovem končí Urt.* — [p] virorum *Vd.*

[1] *Viz č. 170.* — [2] *Srvn. o něm č. 67.* — [3] *Eberhard de Alben.* — [4] *Č. 168 a 169.* — [5] *Co tištěno drobněji, opakováno z č. 170.* — [6] *Vladislav Jagello.* — [7] *Vitold-Alexander, veliký kníže litevský.* — [8] *Michal Čížek z Malenic, o němž v. č. 170.* — [9] *List není zachován.* — [10] *Naráží se patrně na události spojené s vydáním dekretu Kutnohorského a jest míněno dílem ironicky.*

lentes ex intimis, quod eciam audire cogimur famam publicam, ymmo verius infamiam quorumdam magistrorum et baccalariorum sacre theologie eciam formatorum de vestra universitate prodeuncium, quod armiductores existant sceleris immanissimi, resuscitandi errores letiferos Johannis Wycleff Anglici, doctrine katholice dissonantes et ob id dudum legitime condempnatos.

Sane versantes in animis nostris, quod pre ceteris filiis hominum unum vobiscum habemus propinquitatis vinculum singulare, quia videlicet sanctorum studiorum veritas, qua nichil in terris clarius, unam nobis professionem dedit, cum igitur non solum, quod humane societatis fedus, sed quod divini nexus indivisum glutinum sorciamur, necesse est, ut proprium id nobis veritatis studio vendicemus, ut invicem perfeccius aliis diligamus et veritatis professores tam execrabiles infamias eciam quemadmodum in nos ipsos, licet innocuos, saltem reputacione wlgarium redundantes, cordialiter detestemur. Hinc affectuose optamus semper cum apostolo,[11] „ut abscindantur, qui vos conturbant."

33′ Vd * Et ne in dissolucionem tanti federis ex levibus quorumdam aut incertis relatibus contra nos quidquam sinistri aut caritati contrarium suspicemini, super omnibus nobis et nostris magistris innocentibus in prefata epistola impositis clara veritate duximus respondendum, in primis sincera fide asserentes, quod nulli vestre universitatis membro hic Wyenne quantulamcumque minimam iniuriam irrogatam novimus, ymmo certi sumus, quod vos[q] bona fide certos reddimus, quod nemo de vestris aliquo nostrum conscius est hic aliquantulum molestatus, preter quendam nomine Dominicum de Zagrabia,[12] qui circa festum dominice Ascensionis[13] propter frivolas et temerarias asserciones errorum Wycleff et eorum approbaciones domino officiali curie Patauiensis[14] denunciatus,[r] capiebatur per eundem, non per aliquem de nostris magistris. Qui et legitime examinatus sub iuramento fatebatur, se 16 errores Wycleff tamquam veros, iustos, sanctos aut Christi ewangelio consonos credidisse ac eos vel saltem aliquos a Magistro Jo[hanne] Hus docente publice didicisse, contrarium eciam nonnumquam ab orthodoxe fidei doctoribus Prage predicare, legere, docere audivisse. Verum quia ad aliquorum nostre universitatis doctorum informacionem ad veritatis viam reductus, elegit sponte eosdem publice abiurare, nequaquam reputans se passum iniurias, sed agens eisdem graciarum acciones, gaudebat se ab errore dampnabili salubriter revocatum. Et nisi intercedente universitate nostra eidem dictus dominus officialis graciosius pepercisset, ad graviorem utique penam fuisset de rigore iuris merito condempnatus.

Novimus eciam, quod fere ante annos tres[15] idem dominus officialis eciam Magistrum Jeronimum de Praga, tamquam de eadem Wycleffistica

---

[q] *ve Vd následuje škrtnuté* cer. — [r] *ve Vd opraveno z* denuncciatus.

[11] *Galat. 5, 12.* — [12] *Osobnost blíže neznámá; srvn. Palacký III, 1, 170 pozn.* — [13] *Dne 1. června 1413.* — [14] *Ondřej z Grillenberga.* — [15] *Totiž r. 1410; v. pozn. násl.*

secta suspectum, ad iudicium evocavit, non tamen incarcerando, sed, deferendo suo gradui, recepto ab eo iuramento sola obligacione de stando iuri et diffinitivam sentenciam expectando sub periurii et excomunicacionis late sentencie penis, quas ipso facto incurreret, si *ante rece- *234
deret, contentus, sub quibus penis idem Jeronimus sponte se obligavit et publice per aliquos terminos iudiciales servando promissa comparuit. Sed cum appropinquaret terminus examinandi testes, idem Jeronimus, sue obligacionis et fame, ymmo salutis immemor, clam recessit, sicque dictas periurii et excomunicacionis penas pronunciabatur[s] iudicialiter in causa heresis incurrisse,[16] prout premissa omnia et singula de Dominico et Jeronimo in causarum actis luce clarius adapparent, estque ob hoc ipse Jeronimus hic et Prage publice[17] denunciatus.[r] In quibus excomunicacione et periurio iuxta pronunciacionem prefati domini officialis in causa heresis, ut prefertur, ultra annum pertinaci animo perduravit. Ob quid iuxta disposicionem iuris et sanctorum patrum sancciones, ut nostis, non restat, nisi ipsum velud hereticum per diffinitivam sentenciam condempnari. Quare de vestris legalitatibus et zelo fidei indubie confidimus, quod tali velud privilegiis universitatis vestre indigno non velitis assistere, nec permittatis ipsum huiusmodi privilegiis uti, sed pocius contra eum uti tanto zelancius, quanto cum suis complicibus universitatem vestram infamasse dinoscitur et turbasse.

Rursus ex parte venerabilis Joh[annis] Syb[art] predicti notificamus, nichil penitus sinistri literis suis episcopo et capitulo[18] scripsisse. Non enim in ipsis scripsit, quod studentes universitatis Pragensis, sed quosdam scolares seu clericos dyocesis Zagrabiensis deprehendit, perversi Wicleffistarum dogmatis sectatores, nec eos a vestra universitate christianissima seductos asserit aut credit quisquam, sed a quibusdam Wicleffistis, vestre universitatis adversariis perinfestis; et verissimum esse, plures precipuorum nostrorum magistrorum experiencia comprobarunt.

Item quod scribit, quod eiusdem erroris Wicleff heresiarce sectatores[t] per Bohemiam conentur ad ecclesiarum spoliaciones potentes seculi provocare, hoc similiter alii quam plures doctores famosissimorum et multorum aliorum veridicorum ac notabilium virorum *tam religiosorum quam secularium *234
relatibus[u] tam voce quam scripto perceperunt. Nec hoc asserendo ipse aut quisquam universitatis vestre aut[v] regni Bohemie famam celebrem obfuscasse censendus est, sicut nec asserens Judam apostolum esse proditorem Christi, aut Nicholaum leuitam hereticum, cetum apostolicum aut Leuiticum diffamavit. Est enim publica fama,[d] quod tales Wycleffiste vobiscum sint, et vos tanto cercius nostis pre ceteris, quanto ex-

---

[s] *ve Vd opraveno z* pronuncciabatur. — [t] *není v rkpe.* — [u] *ve Vd touž rukou nad řádkem.* — [v] *ve Vd následuje škrtnuté* re.

[16] *Srvn. Klicman, Processus judiciarius contra Jeronimum de Praga habitus Viennae a 1410—1412, Hist. Arch. Č. Ak. č. 12, v Praze 1898.* — [17] *Srvn. Palacký, Docum. str. 417 420.* [18] *Viz příl. č. 168 a 169.*

periencia, cercior assercione demonstrat. Hii revera, ut verbis utamur apostolicis,[ll] proch dolor sunt, „qui vos conturbant“. Quicumque sint illi, iudicium suum utique portaturi, conturbant et nos aliosque, molientes mutue caritatis vinculum inter filios regni dirumpere, suscitando scismata, dissensiones et odia, ut magis ipsorum iniquitas pallietur. Ex vobis quidem prodierunt, sed non sunt ex vobis, nam si essent, permanerent utique in christiane veritatis professione, sicut et vos, qui unccionem habentes a spiritu sancto, omnia congnovistis.

Demum in eo, quod Magistrum Jeronimum gracia subversionis ad Poloniam[w] se contulisse commemorat, revera non occulta cordium diiudicasse dinoscitur, sed[x] ex manifestis suis operibus voluntatem, sicut et veritas a fructu arborem docuit agnoscendum. Ibidem enim in Polonia simplices attemptavit subvertere, sicut[t] notabilium ac gravium personarum scriptis et verbalibus percepimus relatibus fide dignis. Contra quem Jeronimum eciam merito facilius credimus ea, quibus se iam publica notavit infamia, ostendens facta, ut liquet ex prehabitis, ad instar sui M. Johannis Wycleff.

Unde prefatus M. Johannes Sybart nimis iniuriose diiudicator cordium et mendax in dicta epistola nominatur, quem ex puero novimus tocius vite ac morum honestate ita fulcitum et in nostra universitate tam laudabiliter conversatum, primum quidem discendo, postea regendo, legendo et docendo, ut in maiori nostre universitatis collegio stipendium
5 Vd et in sacra theologia magisterium dinoscatur dignissime * meruisse. Qui eciam quanta erga deum[y] devocione fervuerit,[z] ostendit in opere, quia infra mensem renuncians seculo in omnibus, que possidebat, sancte religionis suscepit habitum, preponens soli Christo in ordine Carthusiensium strenue militare. Si tantorum etenim meritorum et fame vir ob id, quod de tam[aa] suspecta persona veritatem asserens, alios incautavit, ita vituperari et dignus iudicari supplicio, an pocius laudari meruit, vos ipsi quivis iudicate.

Sed dato, quod falsum esset, Jeronimum causa subversionis ad dicta loca divertisse, quod utique optaremus, nequaquam tamen M. Johannes Sybart in sua epistola mentiretur, ut sibi imponitur, cum scribat, se hic Wyenne id veridicorum relatibus accepisse, quod utique nobis, qui illud secum taliter percepimus, in nullo constat a veritatis tramite declinare.

Demum, quesumus, animadvertere dignemini, quam turpiter eundem venerabilem M. Johannem Sybart in suis literis tractaverit famose per universum orbem suspectus M. Johannes Huzz, approbatum dignis meritis sacre theologie professorem[bb] in dignitate despiciens et sacerdotali dignitati in nichilo deferens, ipsum velud lenonem tuizans,[cc] mendacem

---

[w] *ve Vd opraveno z* Polloniam. — [x] *ve Vd následuje škrtnuté* m. — [y] *ve Vd touže rukou nad vadně psaným*: deum. — [z] *ve Vd psano:* ferbuerit. — [aa] *ve Vd následuje škrtnuté* d. — [bb] *ve Vd opraveno z* professionem. — [cc] *ve Vd nezřetelné.*

et si quid peius excogitare potuit[dd] appellari audens,' se autem tumide efferens, magistrum vocitet, qui utinam esset veritatis discipulus et non erroris prodigus seminator! Sed et demencius apostolicum sibi titulum, superbie inflatus spiritu, usurpare presumit, scribens se servum Ihesu Christi in spe, qui utinam esset in re, et non temeraria presumpcione. Quo titulo nullus episcoporum, ymmo nec summus pontifex utitur. Sed ipse sub Christi nomine, ut timemus, militando contra Christum, apostolico non veretur titulo gloriari. Cuius epistole tenorem[19] similiter vobis transmittimus, ut eius temeritatem evidencius agnoscatis.

Ceterum obsecramus in domino, quatenus imploratis reverendissimi in Christo patris et domini, domini archiepiscopi Pragensis[20] et aliorum orthodoxorum ecclesie pastorum, ymmo et regiis auxiliis et sollicitam[ee] detis operam, ut huiusmodi * disseminatores errorum Wycleff compes- * 235
cantur et exterminentur aut saltem a vestra universitate, ymmo a regno Bohemie,[ff] si qui reperti fuerint,[gg] et tandem a finibus ecclesie propellantur, offerentes nos semper paratos vobis in hiis possetenus, ymmo in quibuslibet vestris beneplacitis fraternis vestris caritatibus in futurum sincerius confirmari. Et ut vobis unanimes prefatis errorum Wycleff fautoribus resistere et alios, ne incidant, incautare efficacius valeamus, vestras fraternas caritates sinceriter in domino deprecamur, quatenus sub nostris expensis omnes articulos, quos ipsi moderni Wycleffiste, vobiscum, ut fertur, conversantes, conantur defendere, cum suis fundamentis autentice conscriptos nobis transmittere dignemini, ut christiane fidei veritatem valeamus aliis fundacius declarare.

Vestri rector[21] et universitas studii Wyennensis.

Ve Vd nadpis: ‚Copia universitatis Wyennensis.' *Listem tímto rukopis se končí, tudíž za koncem dopisu, jakožto na posledním popsaném listě, udán majetník:* ‚Iste liber est fratrum domus Vallis Omnium sanctorum in Mawerbach.'

[dd] et — potuit *in margine touže rukou Vd.* — [ee] *ve Vd opraveno ze:* solicitam. — [ff] *ve Vd následuje škrtnuté* et. — [gg] *opraveno ve Vd z* fuerunt.

[19] *Viz č. 67.* — [20] *Tenkrát byl jím již Konrád z Vechty.* — [21] *M. Theodoricus Rudolfi de Hammelburg.*

Srovnání čísel „Document“ s čísly tohoto vydání.

A. Listy.

Číslo Document	Číslo tohoto vydání	Číslo Document	Číslo tohoto vydání	Číslo Document	Číslo tohoto vydání	Číslo Document	Číslo tohoto vydání
1	11	24	72	47	108	70	131
2	13	25	57	48	110	71	129
3	10	26	52	49	111	72	130
4	20	27	63	50	104	73	132
5	16	28	60	51	106	74	135
6	24	29		52 (+ 57)	114	75	136
7	39	30	58	53	115	76	137
8	28	31	67	54	116	77	138
9	31	32	74	55	117	78	139
10	32	33	75	56	118	79	140
11	54	34	76	57 (+ 52)	114	80	141
12	35	35	78	58	120	81	154
13	42	36	81	59	121	82	145
14	41	37	87	60	128	83	147
15	47	38	86	61	150	84	143
16	48	39	93	62	160	85	153
17	49*	40	96	63	124	86	156
18	69	41	97	64	163	87	155
19	50	42	98	65	165	88	152
20	70	43	100	66	125 149	89	161
21	55	44	109	67	126	90	
22	71	45	103	68	122	91	164
23	53	46	105	69	127	92	95

B. Dokumenty.

Strana (číslo) Document	Číslo tohoto vydání	Strana (číslo) Document	Číslo tohoto vydání	Strana (číslo) Document	Číslo tohoto vydání	Strana (číslo) Document	Číslo tohoto vydání
str. 153-155 č. 1	166	str. 237-238	88	str. 387-396 č. 25	17	str. 464-466 č. 49	46
str. 155-164 č. 1	12	str. 243-244	79	str. 399-400 č. 27	19	str. 512-513 č. 55	170
str. 188-193 č. 6	101			str. 447-448 č. 44	33	str. 518-522 č. 58	73
str. 233-234 (část č. 10)	133	str. 354 č. 14	15	str. 461-464 č. 48	44	str. 533 č. 64	85

Seznam původců (odesílatelů) jednotlivých listů (hleděno i k listům ztraceným).

Beneš v. z Ostroměře.
Božího těla bratrstvo 5.
z Brodu Ondřej Mistr 73.
Čížek z Malenic Michal Mistr, rektor university 170.
Dolany v. Štěpán.
z Domanic v. Ojíř.
z Dubé v. Škopek Jindřich.
Eliášův Jan Mistr 4.
faráři Pražští 166.
z Hachbergu v. Ota III. biskup.
Hašek Mistr 38.
Havel v. z Úterého.
Helwel Jan Mistr, farář v Norimberce 91.
Hus Jan Mistr 1, 3, 6—13, 15—20, 23—25, 27—29, 31—33, 35, 36, 39—43, 46—50, 52—55, 57, 58, 60, 61, 63—67, 69—72, 74—78, 80—82, 84, 86, 87, 89, 90, 92—97, 99—101, 103, 104, 106, 108—112, 114, 116, 118, 120—122, 124—134, 136, 138—143, 145, 147, 149, 150, 152—156, 159—165; svědek 4, 30.
z Chlumu Jan 105, 107, 113, 117, 158; srvn. přátelé v Kostnici.
Jakoubek ze Stříbra Mistr 102.
Jan v. Eliášův, Helwel, Hus, z Chlumu, Kardinál, z Rakovníka, Sywart, Židek.
Jindřich v. Škopek.
John v. Oldcastle.
Kardinál z Rejnštejna Jan Mistr 62, 98, 146, 148; srvn. přátelé v Kostnici.
kněz neznámý 26.
Korvík v. Židek.
Kostnický biskup v. Ota III.
Křišťan z Prachatic Mistr 51, 56, 59.
Kříž kramář 30.
z Malenic v. Čížek.
Mařík v. Rvačka.
Michal v. Čížek, z Přestanova.
Mikuláš, biskup Nezerský 79.
z Mladoňovic Petr 115, 146, 148, 157; srvn. přátelé v Kostnici.
Nezerský biskup v. Mikuláš.
neznámý kněz v. kněz.
Ojíř z Domanic, generální vikář 2.
Oldcastle John lord 21.
Ondřej v. z Brodu.
z Ostroměře Beneš, kazatel 68.
Ota III. z Hachbergu, biskup Kostnický 119.
„Pater“ 135, 137.
Petr v. z Mladoňovic, degli Stephaneschi.
z Plzně kdosi 34.
z Prachatic v. Křišťan.
přátelé v Kostnici 144, 151; srvn. z Chlumu, Kardinál, z Mladoňovic.
z Přestanova (de Priest) Michal 85.
z Rakovníka Jan 14.
z Rejnštejna v. Kardinál Jan.
Rvačka Mařík, mnich 37.
degli Stephaneschi Petr, kardinál 44.
ze Stříbra v. Jakoubek.
Sywart Jan Mistr 168, 169.
Škopek z Dubé Jindřich 123.
Štěpán, převor kartus. v Dolanech 45.
universita Pražská v. Čížek, z Úterého; Vídeňská 171.
z Úterého Havel Mistr, rektor university 83.
Wyche Richard 22.
Zikmund král 88.
Židek Jan (Korvík) Mistr, farář ve Chvojnově 167.

Seznam adresátů, jimž odeslány jednotlivé listy (nebo určení jejich povahy).

de Alben v. Eberhard.
Beneš v. z Ostroměře.
Barbatus (Bradatý) Jan 28.
z Brodu Ondřej Mistr 65.
Čechové věrní 87, 109, 153; srvn. přátelé v Čechách, Pražané.
de Datis Leonardus Statii, generál dominikánů 142.
Dolanští mnichové 41; srvn. Štěpán.
z Dubé Václav 139, 152, 161; srvn. Škopek.
Eberhard de Alben, biskup Záhřebský 168.
z Hasenburka v. Zbyněk.
Havlík, kazatel v Betlemě 47, (95?), 141.
Helwel Jan Mistr, farář v Norimberce 92.
Hübner Jan Mistr 6.
Hus Jan Mistr 2, 4, 14 (21), 22, 26, 34, 37, 38, 44, 45, 51, 56, 59, 62, 68, 73, 79, 83, 85, 88, 91, 102, 107, 113, 115, 117, 119, 135, 137, 144, 146, 148, 151, 157, 158.
z Chlumu Jan 103, 106, 108, 111, 114, 120, 121, 128, 139, 145, 152, 161.
Chudoba z Vartenberka a na Ralsku Jan 8.
Jakoubek ze Stříbra Mistr 99.
Jan XXIII., papež 17, 23, 31.
Kardinál z Rejnštejna Jan Mistr 63, 149.
kardinálové 32.
kněz neznámý 27; jiný 36; jiný (Havlík?) 95.
Křišťan z Prachatic Mistr 52, 58, 60, 154.
Leonard Statii v. de Datis.
Lounští 16.
z Miličína Mikuláš Mistr 47.
mistři v Praze 48.
z Mladoňovic Petr 110, 116, 149, 160.
mnich nějaký 39.
z Myslibořic Ondřej 40.
neznámý v. kněz, mnich, přítel, šlechtic, šlechtična, vladyka.
Oldcastle John, lord 61.
Ondřej v. z Brodu, z Myslibořic.
z Ostroměře Beneš, kazatel 64.
páni na soudě zemském 54, 84; v družině Zikmundově 82.
panny zbožné 10.
papež v. Jan XXIII.
„Pater“ 136, 138.
Petr kazatel 66.
Plzňané 35.
z Prachatic v. Křišťan.
přátelé v Čechách a v Praze 93, 94, 96—98, 129, 147, 156, 164; srvn. Čechové, Pražané.
přátelé v Kostnici 104, 118, 124 až 126, 131, 140, 143, 150, 159, 163.
Pražané 49, 49*, 50, 53, 55, 69, 70, 71, 72, 74, 100; srvn. mistři.
přítel (Husův) neznámý 1; jiný 29.
prohlášení veřejné 5, 30, 42b, 43, 44, 46, 57, 75—78, 83, 89, 90, 101, 133, 162, 165.
z Ralska v. Chudoba.
z Rejnštejna v. Kardinál.
Statii Leonard v. de Datis.
Stokes John Mistr 33B.
ze Stříbra v. Jakoubek.
Sywart Jan Mistr 67.
Škopek z Dubé Jindřich 122, 127, 130.
šlechtic neznámý 18.
šlechtična neznámá 7.
Štěpán, převor kart. v Dolanech 41.
universita Pražská 155, 171; Vídeňská 170.
z Valdštejna Voksa 21.
z Vartenberka v. Chudoba.
Vladislav Jagello, král polský 25, 42.
vladyka neznámý 9.
z Volyně Martin Mistr 47, 86, 132, 134.
Wyche Richard 24.
Záhřebský biskup v. Eberhard; kapitula 169.
ze Zap v. Záviše.
zápisek (Husův) soukromý 112.
Záviše ze Zap Mistr 20.
Zbyněk z Hasenburka, arcibiskup 11—13, 166, 167.
Zikmund král 80, 81.

Seznam citátů biblických.

Exod. 7, 1—12 *č. 14;* — 15, 26 *č. 67;* — 20, 17 *č. 73;* — 22, 28 *č. 73;* — 32, 29 *č. 14;* — 32, 35 *č. 14;* — 32, 37 *č. 7.*
Levit. 5, 6 *č. 14;* — 8, 13 *č. 52;* — 10, 8 *č. 14;* — 10, 12 *č. 14;* — 19, 22 *č. 14.*
Num. 16 *č. 53;* — 16, 27 *č. 14;* — 16, 32 *č. 14;* — 22 *č. 14;* — 25, 7—8 *č. 14;* — 27, 1—4 *č. 9;* — 27, 4—6 *č. 9;* — 27, 7—11 *č. 9.*
Deut. 13, 5 *č. 14;* — 13, 6 *č. 14;* — 13, 9 *č. 14;* — 24, 8 *č. 28;* — 32, 12 *č. 14;* — 32, 33 *č. 67; č. 169, č. 170;* — 32, 35 *č. 12.*
1. Reg. 2, 25 *č. 14 (dvakrát);* — 8, 3 *č. 12;* — 15, 22 *č. 14, č. 37, č. 73;* — 15, 23 *č. 14.*
2. Reg. 20, 1—22 *č. 14.*
3. Reg. 17, 9 *č. 117.*
4. Reg. 5, 21 *č. 12;* — 7, 8 *č. 14.*
2. Paral. 20 *č. 14;* — 33, 6 *č. 116.*
Job. 14, 5 *č. 167;* — 20, 27 *č. 44;* — 21, 9 *č. 167.*
Psalm. 3, 2 *č. 46;* — 13, 5 *č. 52;* — 21, 2 *č. 46;* — 21, 11—12 *č. 46;* — 21, 17 *č. 46;* — 25, 5 *č. 6;* — 26, 1 *č. 150;* — 50, 6 *č. 58;* — 52, 6 *č. 65, č. 73;* — 56, 7 *č. 12;* — 58, 2 *č. 46;* — 59, 13 *č. 24;* — 61, 8 *č. 128;* — 70, 5 *č. 46;* — 70, 10—11 *č. 46;* — 75, 12 *č. 13;* — 89, 4 *č. 167;* — 90, 15 *č. 24, č. 49;* — 102, 6 *č. 46;* — 104, 21 *č. 152;* — 108, 2 *č. 44;* — 108, 3—5 *č. 46;* — 118, 18 *č. 14;* — 118, 21 *č. 28;* — 118, 114 *č. 46;* — 132, 1—2 *č. 14;* — 140, 4 *č. 14;* — 140, 5 *č. 14;* — 142, 9 *č. 46;* — 143, 2 *č. 149;* — 143, 5 *č. 14;* — 144, 18 *č. 46;* — 144, 19 *č. 46;* — 144, 20 *č. 46;* — 145, 2 *č. 126;* — 145, 2—3 *č. 152, č. 167;* — 145, 7 *č. 46 (dvakrát).*
Proverb. 1, 8 *č. 137;* — 3, 5 *č. 137;* — 3, 25—26 *č. 49, č. 49*;* — 9, 9 *č. 14;* — 10, 1 *č. 68;* — 12, 21 *č. 51, č. 52;* — 16, 1 *č. 14;* — 16, 29 *č. 14;* — 18, 14 *č. 14;* — 22, 28 *č. 68;* — 24, 31 *č. 24;* — 27, 6 *č. 14.*
Eccles. 4, 12 *č. 24;* — 7, 2 *č. 35.*
Cant. 2, 15 *č. 169.*
Sap. 1, 6 *č. 67;* — 2, 1 *č. 12;* — 2, 10—11 *č. 167;* — 2, 12 *č. 12.*
Ecclus. 4, 32 *č. 21;* — 10, 11 *č. 167;* — 10, 12 *č. 152;* — 13, 1 *č. 14;* 34, 9 *č. 118;* — 40, 29 *č. 63;* — 51, 34 *č. 81.*
Isai. 3, 12 *č. 9, č. 12;* — 3, 13 *č. 67;* — 6, 5 *č. 42;* — 9, 15 *č. 52;* — 10, 1—3 *č. 9;* — 14, 13—14 *č. 14;* — 22, 22 *č. 14;* — 24, 16 *č. 73;* — 28, 7 *č. 12;* — 28, 19 *č. 118;* — 33, 1 *č. 8;* — 33, 15 *č. 1;* — 38, 14 *č. 150;* — 49, 6 *č. 14;* — 51, 12—13 *č. 21;* — 56, 10 *č. 167.*
Jerem. 5, 8 *č. 11;* — 6, 16 *č. 74;* — 8, 10 *č. 42;* — 11, 18—19 *č. 46;* — 11, 20 *č. 12;* — 17, 5 *č. 126, č. 167;* — 17, 7 *č. 167;* — 20, 11 *č. 97, č. 150;* — 36, 4 *č. 147.*
Thren. 1, 9 *č. 46;* — 1, 11 *č. 46;* — 1, 12 *č. 72;* — 1, 18 *č. 72;* — 3, 14 *č. 81;* — 3, 28 *č. 14;* — 4, 1 *č. 42;* — 4, 13 *č. 12;* — 4, 21 *č. 38;* — 5, 2 *č. 9.*

Ezechiel 3, 15 *č. 63;* — 3, 18 *č. 167;* — 34, 2 *č. 167;* — 34, 10 *č. 167.*
Daniel 2 *č. 21;* — 3 *č. 108, č. 118;* — 3, 23 *č. 150;* — 5? *č. 115;* — 6 *č. 108, č. 118;* — 6, 16 *č. 150;* — 7, 4 *č. 115;* — 9, 27 *č. 60;* — 13 *č. 68, č. 108, č. 118;* — 13, 45 *č. 14.*
Jon. 1, 12 *č. 14;* — 2 *č. 108, č. 118;* — 2, 1 a d. *č. 150.*
Nahum. 3, 5—6 *č. 38.*
1. Machab. 1, 59 *č. 147;* — 2 *č. 21;* — 5, 48 *č. 16.*
2. Machab. 6 *č. 136, č. 137;* — 6, 18 *č. 138;* — 7 *č. 137, č. 138.*
Matth. 4, 16 *č. 24;* — 5, 5 *č. 69;* — 5, 10 *č. 69, č. 81;* — 5, 11 *č. 63;* — 5, 11—12 *č. 69;* — 5, 12 *č. 13;* — 5, 13 *č. 14;* — 5, 15 *č. 14;* — 5, 17 *č. 70;* — 5, 37 *č. 13, č. 36;* — 6, 10 *č. 150;* — 6, 24 *č. 35;* — 7, 1 *č. 68;* — 7, 3 *č. 73;* — 7, 7 *č. 1;* — 7, 15 *č. 35, č. 60, č. 69, č. 129;* — 7, 15—16 *č. 100;* — 7, 16 *č. 69;* — 9, 37 *č. 11;* — 10, 14 *č. 55;* — 10, 15 *č. 6, č. 69;* — 10, 16 *č. 69;* — 10, 16—17 *č. 49, č. 49*;* 10, 19 *č. 115, č. 116;* — 10, 21—23 *č. 49, č. 49*;* — 10, 22 *č. 21;* — 10, 23 *č. 47, č. 55;* — 10, 23—26 *č. 49, č. 49*;* — 10, 24 *č. 12, č. 18;* — 10, 25 *č. 18;* — 10, 28 *č. 35, č. 132;* — 10, 32 *č. 21;* — 10, 33 *č. 21;* — 10, 34 *č. 59;* — 10, 36 *č. 116;* — 11, 6 *č. 60;* — 11, 19 *č. 49, č. 49*;* — 11, 29 *č. 74, č. 81;* — 12, 30 *č. 73;* — 12, 31 *č. 6;* — 12, 34 *č. 14;* — 12, 36 *č. 67;* — 12, 39 *č. 12, č. 24;* — 12, 43—45 *č. 35;* — 13, 9 *č. 14;* — 13, 25 *č. 24;* — 13, 38 *č. 35;* — 13, 43 *č. 14;* — 15, 3 *č. 12;* — 15, 14 *č. 12;* — 16, 4 *č. 24;* — 16, 17 *č. 160;* — 16, 18 *č. 36;* — 16, 24 *č. 145;* — 16, 26 *č. 1, č. 7, č. 35;* — 18, 6 *č. 138;* — 18, 15 *č. 20, č. 67, č. 73;* — 18, 16—17 *č. 20;* — 19, 12 *č. 10;* — 20, 28 *č. 37;* — 21, 12 *č. 6;* — 22, 24 *č. 100;* — 22, 37 *č. 74;* — 22, 39 *č. 74;* — 22, 40 *č. 74;* — 23, 2 *č. 46;* — 23, 3 *č. 28;* — 23, 11—12 *č. 60;* — 23, 13—16 *č. 12;* — 23, 23—29 *č. 12;* — 23, 24 *č. 14, č. 73;* — 24, 5 *č. 100;* — 24, 12 *č. 11, č. 42;* — 24, 15 *č. 60, č. 147;* — 24, 21 *č. 69;* — 24, 21—24 *č. 147;* — 24, 23—24 *č. 60;* — 24, 24 *č. 100;* — 24, 26 *č. 60;* — 25, 34 *č. 53, č. 70;* — 25, 41 *č. 36, č. 70;* — 24, 46 *č. 161;* — 25, 41—43 *č. 9;* — 26, 26 *č. 12;* — 26, 33 *č. 157, č. 160;* — 26, 37—38 *č. 145;* — 26, 41 *č. 126, č. 145;* — 27, 40 *č. 72;* — 27, 43 *č. 72;* — 27, 46 *č. 72;* — 28, 20 *č. 49, č. 49*.*
Marc. 3, 29 *č. 6;* — 6, 11 *č. 55;* — 6, 43 *č. 47;* — 8, 31 *č. 145;* — 8, 36—37 *č. 9;* — 8, 37 *č. 9;* — 8, 38 *č. 21;* — 11, 25 *č. 115;* — 14, 29 *č. 160;* — 14, 33—34 *č. 145;* — 15, 29—30 *č. 72;* — 15, 34 *č. 72;* — 16, 15 *č. 11, č. 17, č. 18, č. 28, č. 167;* — 16, 20 *č. 18.*
Luc. 2, 10 *č. 71;* — 2, 13—14 *č. 71;* — 2, 14 *č. 14;* — 2, 51 *č. 14;* — 3, 13 *č. 1;* — 4, 7 *č. 60;* — 5, 31 *č. 14;* — 6, 22—23 *č. 145;* — 6, 37, *č. 12, č. 67, č. 68;* — 6, 40 *č. 18;* — 6, 45 *č. 14;* — 6, 46—48 *č. 36;* — 7, 34 *č. 49, č. 49*;* — 9, 5 *č. 55;* — 9, 49—50 *č. 13;* — 10, 2 *č. 11;* — 10, 5 *č. 72;* — 10, 16 *č. 37;* — 10, 19 *č. 16;* — 10, 30—34 *č. 35;* — 11, 9 *č. 1;* — 11, 26 *č. 167;* — 11, 45 *č. 12;* — 11, 53—54

č. 12; — 12, 3 *č. 115;* — 12, 8 *č. 21;* — 12, 10 *č. 6;* — 12, 14 *č. 14;* — 12, 15 *č. 9;* — 12, 20 *č. 14;* — 12, 37 *č. 152;* — 14, 8—9 *č. 12;* — 14, 11 *č. 25, č. 60;* — 14, 21 *č. 17;* — 14, 23 *č. 17;* — 15, 14 *č. 14;* — 16, 1—2 *č. 13;* — 16, 2 *č. 13;* — 16, 19 *č. 9;* — 16, 19 až 24 *č. 14;* — 16, 21 *č. 47;* — 17, 8 *č. 161;* — 19, 12 *č. 36;* — 19, 27 *č. 36;* — 19, 28 *č. 55;* — 19, 40 *č. 14;* — 19, 41 *č. 37;* — 21, 15 *č. 109;* — 21, 16 *č. 116;* — 21, 16—17 *č. 58, č. 69;* — 22, 19 *č. 12;* — 22, 24 *č. 14;* — 22, 24—25 *č. 13;* — 23, 34 *č. 53;* — 23, 43 *č. 12;* — 24, 7 *č. 55;* — 24, 36 *č. 72;* — 29, 43 *č. 145.*

Joh. 2, 4 *č. 24;* — 2, 14 *č. 6;* — 3, 10 *č. 73;* — 3, 18 *č. 68;* — 6, 15 *č. 37;* — 7, 30 *č. 24;* — 8, 34 *č. 35;* — 8, 43 *č. 12;* — 8, 44 *č. 35;* — 9, 16 *č. 49, č. 49*;* — 10, 4 *č. 20;* — 10, 10 *č. 70;* — 10, 11—12 *č. 47;* — 10, 39 *č. 55;* — 11, 39 *č. 150;* — 11, 53—55 *č. 55;* — 12, 24—25 *č. 14;* — 12, 26 *č. 22, č. 22*, č. 122, č. 152;* — 12, 34 *č. 152;* — 13, 15 *č. 74;* — 14, 27 *č. 14, č. 72, č. 145;* — 14, 28 *č. 12;* — 15, 18—21 *č. 49, 49*;* — 15, 20 *č. 18 (dvakrát);* — 16, 2 *č. 58;* — 16, 21 *č. 68;* — 16, 33 *č. 47;* — 18, 38 *č. 131;* — 19, 11 *č. 38;* — 19, 23—24 *č. 14;* — 20, 19 *č. 72.*

Act. 1, 24 *č. 41;* — 2, 44 *č. 39;* — 3, 6 *č. 6;* — 4, 6 *č. 28;* — 4, 19 až 20 *č. 28;* — 4, 32 *č. 28;* — 5, 5 *č. 14;* — 5, 11 *č. 14;* — 5, 29 *č. 17, č. 18, č. 28, č. 41, č. 73;* — 7, 59 *č. 53;* — 8, 19—20 *č. 12;* — 8, 20 *č. 147;* — 9, 25 *č. 137;* — 10, 11—16 *č. 14;* — 13, 11 *č. 14;* — 13, 47 *č. 14;* — 17, 16 *č. 60;* — 17, 28 *č. 60;* — 20, 33—34 *č. 12;* — 20, 35 *č. 12;* — 27, 33 *č. 69.*

Rom. 1, 32 *č. 169;* — 2, 6 *č. 12;* — 2, 11 *č. 14;* — 2, 12 *č. 73;* — 6, 17 *č. 35;* — 8, 21 *č. 145;* — 8, 23 *č. 145;* — 10, 10 *č. 21;* — 12, 1 *č. 38;* — 12, 3 *68;* — 13, 1 *č. 41.*

1. Cor. 1, 4 *č. 49, č. 49*;* — 1, 13 *č. 73;* — 1, 19 *č. 14;* — 1, 25 *č. 14;* — 2, 9 *č. 16;* — 3, 11 *č. 36;* — 4, 3 *č. 41;* — 4, 4 *č. 73;* — 4, 15 *č. 143;* — 7 *č. 10;* — 8, 13 *č. 73;* — 9, 16 *č. 52;* — 11, 23 *č. 139, č. 139*;* — 11, 26 *č. 139, č. 139*;* — 15, 33 *č. 14;* — 16, 33 *č. 49. č. 49*.*

2. Cor. 1, 7 *č. 128;* — 1, 8 *č. 161;* — 2, 15 *č. 38;* — 2, 16 *č. 24;* — 3, 6 *č. 14;* — 6, 6 *č. 14;* — 6, 15 *č. 60;* — 9, 16 *č. 52;* — 11, 2 *č. 14;* — 11, 7—9 *č. 12;* — 11, 13 *č. 22, č. 22*;* — 11, 29 *č. 12.*

Gal. 1, 3 *č. 49, č. 49*;* — 1, 22 *č. 16;* — 4, 27 *č. 24.*

Eph. 1, 4 *č. 46;* — 1, 17 *č. 67;* — 4, 14 *č. 14;* — 6, 2—4 *č. 13;* — 6, 9 *č. 14;* — 6, 19 *č. 47.*

Philippen. 1, 6 *č. 49, č. 49*;* — 1, 22 *č. 47;* — 2, 8 *č. 14;* — 2, 21 *č. 11, č. 42.*

Colossen. 3, 17 *č. 49, č. 49*;* — 3, 20—21 *č. 13;* — 3, 25 *č. 14;* — 4, 4 *č. 47.*

2. Thess. 2, 3 *č. 58;* — 2, 4 *č. 58;* — 2, 8 *č. 145;* — 3, 1 *č. 47;* — 3, 3—4 *č. 49, č. 49*.*

1. Tim. 1, 2 *č. 72;* — 6, 8 *č. 6;* — 6, 15 *č. 81;* — 6, 17 *č. 167.*
2. Tim. 1, 2 *č. 72;* — 19 *č. 167;* — 3, 7 *č. 14;* — 3, 12 *č. 51, č. 52;* — 3, 12—13 *č. 49, č. 49*, č. 69;* — 4, 3 *č. 69;* — 4, 3—4 *č. 11;* — 4, 4 *č. 41.*
Tit. 1, 16 *č. 49, č. 49*.*
Philem. 1, 6 *č. 50;* — 1, 21—24 *č. 50;* — 2, 8 *č. 74.*
Heb. 6, 13 *č. 36;* — 7, 12 *č. 37;* — 7, 26—28 *č. 38;* — 10, 11—12 *č. 37;* 10, 30 *č. 12;* — 11, 37 *č. 22, č. 22*;* — 12, 1—2 *č. 22, č. 22*, č. 49, č. 49*;* — 13, 20 *č. 22, č. 22*;* — 13, 21 *č. 22, č. 22*.*
Jac. 1, 2 *č. 63;* — 1, 2—4 *č. 49, č. 49*. č. 145;* — 1, 12 *č. 49, č. 49* č. 63, č. 145;* — 4, 12 *č. 49, č. 49*;* — 5, 8 *č. 70.*
1. Pet. 1, 2 *č. 81;* — 2, 13 *č. 13;* — 2, 18 *č. 13, č. 28;* — 2, 21 *č. 81;* — 2. 22 *č. 36, č. 81;* — 3, 13 *č. 47, č. 63;* — 3, 15—16 *č. 12, č. 75, č. 76, 89;* — 4, 8 *č. 36.*
2. Pet. 2, 19 *č. 35;* — 3, 17 *č. 69.*
1. Joh. 3, 7—8 *č. 35;* — 3, 10 *č. 35;* — 4, 16 *č. 73.*
Jud. 12 *č. 20, č. 167.*
Apok. 1, 8 *č. 36;* — 8, 13 *č. 52;* — 9, 12 *č. 14;* — 12, 3—15 *č. 22, č. 22*;* — 17, 1 *č. 161;* — 22, 10—12 *č. 35.*
3 Esd. 8, 25 *č. 37.*

Seznam spisovatelů církevních i jiných, jejichž spisy jsou v listech citovány.

(Číslice znamená číslo listu, otazník za jménem spisu, že místo nezjištěno.)

Augustinus: ad Honoratum epist. *č. 47;* — Confessiones (Soliloquia) VII, 15 *č. 36;* — Contra Donatist. 1 III 6 *č. 139*;* VI, 37 *č. 139*;* — Contra Faustum (?) *č. 38;* — De cohab. mulierum (?) *č. 86, 95;* — De fide (vlastně Fulgencius) *č. 68;* — De opere monachorum 26 *č. 39;* — Regula c. 1 *č. 39;* — Sermo LXXVII *č. 9;* CCLVI *č. 9;* CCCVIII *č. 36;* CCCLV *č. 9;* — Super Genes. ad lit. XI, 13 *č. 36;* — Super Genes, (?) *č. 38;* — Super Psalm. XVIII *č. 38;* — (?) *č. 86, 95, 95*;* — (?) *č. 9.*

Basilius: De instit. monach. 25 *č. 39.*

Beda: Super Matth. III, 21 *č. 28.*

Benedictus: Regula c. 33 *č. 39.*

Bernardus: Epistola VII ad Adam monachum *č. 28;* — De consid. *č. 39;* — Homilia I Missus est *č. 14;* — Sermo ? *č. 6;* — (?) *č. 7;* — (?) *č. 39;* — (?) *č. 42;* — (?) *č. 74.*

Cassianus Johannes: De coenob. instit. IV, 13 *č. 39.*

Cato: Disticha I, 19 *č. 1;* — I, 32 *č. 63;* — II, 8 *č. 73;* — II, 29 *č. 73;* — II, 31 *č. 116.*

Franciscus: Regula c. 1 a 6 *č. 39.*

Fulgencius (mylně Augustinus): De fide ad Petr. *č. 68.*

Gregorius Magnus: Dialog. IV, 55 *č. 39;* — Epist. I, 44 *č. 9;* — 48 *č. 73;* — Omel. in evang. 17 *č. 6;* — Hom. in Ezech. I, 7 *č. 12;* — II, 4 *č. 73;* — Moral. XXXV, 19 *č. 28;* — Moral. (?) *č. 37;* — (?) *č. 12;* — (?) *č. 35;* — (?) *č. 38;* — (?) *č. 161.*

Haymo: (?) *č. 68.*

Hugo: (?) *č. 73.*

Chrysostomus: Homil. sup. Matth. *č. 95*;* — (Pseudo): Opus imperf. 25 *č. 21, č. 35.*

Isidorus: (?) *č. 21.*

Jeronimus: Epist. ad Eust. XXII *č. 7.*

Johannes diac.: Vita Gregorii IV, 69 *č. 147.*

Lombardus Petrus: Sent. IV dist. II *č. 28;* — dist. 25 *č. 12.*

Ovidius: Metam. II, 138 *č. 1.*

Thomas Aquin.: De perf. vita VII *č. 39;* — Super. Sent. II q. 1 art. 2 *č. 38;* — II q. 2 art. 1 *č. 38;* — Sup. Sent brev. II d. 7 art. 1 *č. 38.*

Thomas Hybern.: (?) *č. 86, 95.*

Vergilius Eclog.: III 93 *č. 60, č. 73.*

Wyclif: De civ. dom. IV, 634 *č. 36;* — De simon. *č. 6.*

Rejstřík.

A notarius (fingov.) 4.
Aaron 50.
Abraham v. z Velemovic.
Abyron 46, 51, 127, 156.
Acta apost. v. Skutkové.
adinvenciones v. nálezky.
advocati 198; v. poručníci (prokurátoři).
Aggag 190.
d'Ailli Petr kardinál Cambrayský (Cameracensis) 319, 320, 338, 339.
de Alben Eberhard, biskup Záhřebský a Varadinský 349—352, 354.
Albertus Mistr v. Fleischmann.
Albrecht vévoda rakouský 353, 354.
Alexander velekněz 90.
Alexander V., papež 60, 63, 82, 90, 123, 124, 145, 149, 158, 165, 190, 226, 227, 252.
Alexander v. Vitold.
almužny (článek Wyclifův o nich) 237.
ambicio 178.
Ambrosius sv. 125.
Ambrožův v. Moless.
Amelech 46, 52.
andělé 50, 52, 91, 165, 259, 287, 290, 301, 311, 313, 331.
Andreas v. Ondřej.
Anežka, domnělý papež Jan 168.
Anglicus 12; doctor unus 338; alius 338; quidam 297; srvn. Engliši, Korne.
Anglie 46, 75, 78, 79, 81, 84—86, 92, 103, 104, 218, 297.
de Ankorano Petrus prokurator u kurie 228.
Anna v. z Frimburka.
Annaniáš 48.
Annáš (Annas) 90.
anser (Hus, narážka na jméno) 149, 150, 249, 258.
Antichristiani 73.
Antikrist (Antichristus) 55, 74, 76—78, 80, 81, 83, 105, 121, 140—145, 147—152, 154, 155, 163, 165—167, 170, 171, 174, 208, 222—224, 244, 255, 289, 300, 301, 305, 308, 309, 331, 347; škola 305.
Antiošský patriarcha v. Králík.
Antonín vévoda brabantský 218.
Antonín v. de Montecatino, de Roycze.
Antonius kardinál Aquilejský v. de Caietanis.
apelace v. odvolání.
Apokalypsis (Zjevení sv. Jana) 76, 78.
apostolica sedes 227; v. kurie.
apoštolové 163, 166, 168, 181, 256.
appellatio v. odvolání.
Apulie 340; v. Ladislav.
Aquilejský kardinál v. de Caietanis.
de Aragonia v. z Valencie.
arcibiskup v. Arnošt, z Jenštejna Jan, Olbram, z Vechty Konrád, Zbyněk.
arcibiskupové 218, 324.
arcibiskupství Pražské 307; srvn. diecese, provincie Pražská.
Ardicinus prokurator u kurie 228.
Aristoteles 64, 110.
Arnošt vévoda rakouský 353, 354.
Artaxerxes 112.
artikuly proti Husovi 31—41, 279, 281, 292—294, 323, 324, 333, 334, 344; Gersonovy 249, 256; v Kostnici 236, 239, 241 až 243, 247, 249, 261—263, 279, 280, 333; z knih 279—281, 288, 291, 292, 323, 333, 334, 339; z tr. De eccl. 242, 263, 279; Pálčovy 236, 240, 263; z Wyclifa 237, 240, 242, 250.
Athanasius sv. 138.
Athény 164.
Auca (= Hus), narážka na jméno 154, 222, 235, 255, 256.
Augustinus 12, 14, 24, 25, 48, 90, 110, 114—117, 125, 137, 138, 174, 204, 215, 217, 262, 284, 290, 292, 334; homilie 24, 90; ad Honor. 137; de cohab. mul. 204, 215; regula 116.
Augustinus prokurátor u kurie 228.
aule magister v. hofmistr.
avaricia v. lakomství.
Averroes 64.

Bärnau (Pernow) 212.
bakaláři 198, 225, 322, 340, 355.
Balaam 46.
Baltasar Cossa v. Jan XXIII.
Barbat v. Bradatý.
barones (domini temporales) v. páni světští.
Bartoloměj sv. 107.
Baruch prorok 304.
Basilius sv. 117.
Bavory 124; vévodové 124.
Beda sv. 91.
z Bělé Jiří žák (ve službách Husových?) 201, 205; v. Jiřík.
Belial 51, 165, 166.
Belzebub 145, 149.
Benedikt sv. 48, 116.
Benedikt XIII. papež 218, 222.
beneficia v. obročí.
Beneš v. z Lysé, z Mostu.
Beneš kazatel v. z Ostroměře.
Berengar z Toursu 338.
Berghauer Tomáš 54.
Bernard sv. 14, 16, 47, 48, 91, 117, 122, 125, 192.
Bernard biskup Castellský 237, 242, 252.
Bethlemita v. z Tučap Matěj.
Betlem, kaple v. Praha, Staré město.
z Betlema v. Důra.
Biberach 251: doctoralis de Pibrach v. z Chlumu Jan.
bible 235, 242, 277, 312; srvn. evangelium, Zákon Nový, Starý; bible Husova v. Hus; bible Slavatovská 278.
biskup Pražský v. Ondřej.
Biskupec Jan 89; v. Barbatus, Bradatý.
biskupové 91, 143, 145, 146, 148, 150, 181, 187, 207, 218, 236, 240, 307.
bludy v. kacířství.
de Boczi (z Bohdanče?) v. Ctibor.
Bodamské jezero 245.
Boemus (Čech) 12, 226; srvn. Čechové.
Bohatý v. z Prahy Mikuláš.
Bohdalův Ješek, vdova Kateřina 278.
z Bohdanče? (de Boczi) v. Ctibor.
Bohemie regnum v. Čechy.
Bohuňkův v. Nastojte.
Bochrus 51.
Bologna (Bononia) 89, 132, 136, 166, 170, 227; universita 89, 227; doktoři 227.
Bolonia v. Polsko.
Bonifác IX. papež 3—5, 9, 165, 200.
Bononia v. Bologna.
de Borsnicz Jan, biskup Lubušský 220, 237, 242, 252.
Bosáci 280; v. Kostnice, klášter.
de Botzi (z Bohdanče?) v. Ctibor.
boží tělo (corpus Christi) 58, 226, 343; srvn. svátost oltářní.
Božího těla kaple v. Praha, Nové město.
Brabant 218; vévoda v. Antonín.
Bracarense concilium 36.
Bradatý (Bradáček, Barbatus, Železná brada, Železný) Jan (snad Jan Biskupec, kaplan Rožmberský?) 89, 90, 92, 237, 240, 249, 256, 257.
de Brancaciis Rainald kardinál 229, 230.
z Brandýsa Jan 56, 57, 62, 67.
bratří v Betlemě 277, 329.
bratrstvo obruče s kladivem 9, 10, 11.
Brethe v. Kaltreyter.
z Březiny Vít z čeledi p. Jana z Chlumu 313—316.
z Brna Mikuláš Matějův věř. písař 99, 100.
z Brodu Ondřej Mistr (de Broda Andreas) 162, 169, 171—173, 175, 176, 187—190.
z Brodu Něm. Michal v. de Causis.
de Brogni Jan arcibiskup ve Viviersu (Vivariensis), kardinál Ostijský 238, 281.
de Brunna v. z Brna.
Buoh všemohúcí píseň 299.
z Buřenic v. Králík.
Burgundsko 218; vévoda v. Jan.
Buzek v. ze Slepotic.
z Bykve Mařík (de Bykew) 94; srvn. Kačer.
de Bystrzicz Petrus 68.

Cáchy (Czach) 218.
de Caietanis Antonius kardinál Aquilejský 228.
Caldei 64.
camera apostolica v. komora.
Cameracensis v. d'Ailli.
camisia v. Hus.
de Caniculo Marcus prokurátor u kurie 228.
Canterbury, universita 103.
capitanei 210.
Cařihrad, koncil 233.
Cassianus v. Jan.
Castellský biskup v. Bernard.
Castorius papež 117.
Cato 1, 252.
de Causis Michal z Něm. Brodu 131, 136, 157, 158, 218, 220, 222, 229, 234, 236, 240, 241, 244—246, 261, 300, 318, 324.

Cayphas v. Kaifáš.
celní (thelonearii) 210.
Cineus 46.
církev (ecclesia) 4, 12, 31—33, 36, 42, 43, 47, 58, 108, 109, 125, 161—168, 176, 187, 198, 262, 288, 289, 291, 297, 344, 358; prvotní (eccl. primitiva) 240.
Clemens v. Kliment.
clerici, clerus v. kněží, kněžstvo.
clientes v. panoši.
Cobham v. Oldcastle.
Colonna (de Columpna) Odo kardinál, potom papež Martin V. 89, 126, 227—230.
Colossenští 138.
de Columpna Odo v. Colonna.
comites v. hrabata.
concubinarii 113.
conductus salvus v. glejt.
Constancí v. Kostnice.
Constantinopolitana synodus v. Cařihrad.
conventicula v. schůzky.
coree v. tance.
corpus Christi v. boží tělo.
Cossa Baltazar v. Jan XXIII.
Cowling zámek 73, 75.
Cracovia v. Krakov.
Croacia (Chorvátsko, Slavorum regnum) 174, 209.
Crumhart de Westrholcz Henricus, decanus s. Andree Colon., auditor et capell. pape 59, 60, 63.
Crux institor v. Kříž kramář.
Ctibor (Stiborius de Boczi = z Bohdanče?) 249.
Culing v. Cowling.
curia archiepiscopalis v. dvůr arcib.; regis v. dvůr. král.
curia Romana v. kurie.
custodes v. strážcové.
Czach v. Cáchy.

Čechové (Bohemi) 224, 226, 244, 272, 275, 290, 292, 318, 319; v Kostnici v. páni; v průvodu Husově v. Hus; v průvodu Zikmundově v. páni; věrní 206, 207, 243, 248, 249, 262, 264, 270, 316, 317; srvn. Bohemus.
Čechy, Česká země, království, regnum Bohemie 4, 29, 54, 60, 63, 65, 66, 78, 84—86, 88, 92, 97, 98, 105, 124, 131, 132, 135, 136, 140, 157, 158, 161, 174, 186, 193—196, 198, 210—212, 214, 217—219, 221, 226, 228, 230—232, 236, 238, 241, 245, 246, 253, 254, 264, 265, 267—269, 271, 273, 276, 289, 292, 293, 298, 303, 306, 307, 310, 311, 316, 318, 324, 334, 335, 348, 351, 352, 354, 356, 358.
český národ (nacio Bohemica) 140, 161, 343; v universitě v. Praha, universita.
Čížek z Malenic Michal Mistr 352, 353, 354.

ďábel, diabolus 16, 17, 20, 28, 47, 50, 90 až 92, 106—108, 115, 137, 140, 143, 148, 165, 173, 176, 181, 182, 185, 190, 224, 225, 243, 259, 273, 294, 295.
Dalmacie 209.
Daniel prorok 45, 64, 115, 167, 242, 251, 255, 309, 313.
Datan 46, 51, 127, 156.
de Datis Leonardus Statii generál dominikánů 295, 296.
David (Psalmista) 44, 51, 52, 143, 147, 348.
decime v. desátky.
Dekret Gratianův v. Gratianus.
deputovaní národů v. Kostnice, koncil.
desatero 187.
desátky (decime) 96, 125.
detraccio v. utrhání.
Deuteronom. 41, 92.
Divoký, Divůček v. z Jemniště.
doktoři 161, 164—166, 172, 176, 200, 225, 227, 237, 278, 293, 338—340, 350; doktor jeden 297.
Dolany klášter kartus. na Moravě 118, 120, 128; převor v. Štěpán.
z Domanic Ojíř gen. vikář 2.
domnievač v. ubrman.
donace v. Konstantin.
Drážďanští mistři Mikuláš a Petr 146, 150.
de Drenow Georgius Michaelis 99.
z Drnovic Michal 56, 57, 61, 62, 67.
z Dubé a Leštna Václav 213, 214, 218, 220, 222, 237, 246, 248, 249, 257—259, 271, 286, 287, 290, 311, 315, 316, 319, 330, 332, 339.
duchovenstvo v. kněží.
Důra z Betlema 277.
duces v. vévodové.
dvůr arcibiskupský (curia archiepiscopalis) 60, 63, 171, 193, 194, 196, 198, 211; králův 195; Zikmundův 235, 258.

Eberhard v. de Alben.
ecclesia v. církev.
Edom 115.

Efezští 90, 138, 139.
Effraym hora 34.
Effrem město 159.
z Egerberka v. z Prahy Mikuláš.
Egidii Michael v. z Potvorovic.
Egipcii 64.
Egypt 45.
Eleazar kněz 23, 282, 284, 286.
electi v. vyvolení.
Eliášův Jan Mistr, arcijáhen Plzeňský 4, 5, 7, 8.
Eliodorus 117.
Elizeus prorok 34.
Elymas magus 48.
Engliši 317; srvn. Anglicus.
episcopi v. biskupové.
Eppinge Friedrich Mistr 125.
errores v. kacířství.
Esau 115.
Esdrova kniha 112.
Eugen III. papež 117.
evangelium, čtení obecným jazykem 106. 107; srvn. bible.
Extravagantes 34, 36.
excomunicacio v. klatba.
Ezechiel prorok 171, 347.

Fabian papež 233.
fakulta theol. v. Praha, universita.
Farář v. Plebanus.
faráři 30, 34, 35, 39, 41, 50, 60, 123, 158, 190, 226, 273, 343.
Fariseové 39—41, 51, 129, 130, 148, 150, 159, 163.
fastus v. pýcha.
Faulfiš Mikuláš 85.
Faustus 115.
Fictor přezdívka Pálčova 298.
Fida vdova, hostitelka Husova v Kostnici (altera Sareptana) 254.
sv. Filipa a Jakuba kostel v. Praha, Staré město.
Filipenští 152.
filosofové 164.
Finees 48, 74.
Fleischmann Albertus Mistr, farář u sv. Sebalda v Norimberce 213.
Florencký kardinál v. Zabarella.
fornicacio v. smilstvo.
fornicarii v. smilníci.
Francouzi (Parisienses) 218, 317.
francouzský král 251; poselství 251.
František sv. 117.
Fridrich vévoda saský (mylně místo Rudolf) 231.
Friedrich Norimb. purkrabí 261.
Friedrich v. Eppinge.
z Frimburka Anna, choť Petra Zmrzlíka 329, 336.
fryvorty (frynorty) 105.
Fulgentius (mylně Augustin) 176.

Gelasius papež 233.
Georgius v. Jiří.
Georgius Michaelis v. de Drenow.
Gerson (z Gersona) Jan Charlier, kancléř univ. pařížské 249, 254, 256; články jeho proti Husovi 249, 254, 256.
Geskonisa v. Kateřina vdova Ješkova.
Gezi 34.
Gezite 34.
Gratianus (dekret) 115, 233.
de Glacz v. z Kladska.
glejt (salvus conductus) 198, 203, 207, 209, 210, 218, 220, 234, 246, 276.
Gottlieben 257, 259, 263, 299, 319, 339.
Gregorius v. Řehoř.
z Grillenberga Ondřej oficiál Pasovský 355.
Grosseteste Robert biskup Lincolnský 131, 135.
Grunwald 86, 88.
gubernatores 210.

z Hachberka Ota III., biskup Kostnický 221, 256, 258.
de Hammelburg Theodoricus Rudolfi rektor univ. Vídeňské 358.
Hans v. Tenger.
Harnmeister (Harnusmeister) Štěpán 197; choť Markéta 197.
z Hasenburka v. Zajíc, Zbyněk arcib.
Hašek Mistr 114.
Hauenstein 197.
Havel (Havlík) náměstek Husův v Betlemě 137, 214, 219, 244, 254, 278, 294, 295, 322, 323, 337.
Havel v. z Knína.
sv. Havla kostel v. Praha, Staré město.
Haymo 176; srvn. Remigius.
Hedvika královna 92; kollej v. Praha, universita.
Helwel Jan Mistr, farář u sv. Vavřince v Norimberce 212, 213.
Helye Konrád Mistr, oficiál Kostnický 221.

Henricus v. Jindřich; srvn. Crumhart, de Segusia.
heresiarcha v. kacíři.
heresis v. kacířství.
hereticus, heretici v. kacíři.
Herodes 146, 150.
Hersbruck (Herspruk) 213.
Hispanus v. z Valencie Petr.
Hodislavův Mikuláš ze Svidny, veřejný písař 8.
Höfler 247.
hofmistr (správce dvora král.) v. z Kravař Lacek.
hofmistr papežský (magister aule apost.) 258.
Honoratus biskup 137.
Hostiensis v. de Segusia Henr.
Hostislav farář v Krumlově 89.
z Hostouně Matěj Konrádův bakalář (ve službách Husových?) 201, 205; srvn. Plebanus.
z Hostouně Matěj řečený Plebanus, vrátný v kolleji Karlově 201.
z Houžné Přibík 57.
hrabata (comites) 210.
z Hradce Marek Mistr 5, 8, 61, 89, 119, 228, 340.
z Hrádku v. Myška.
hříchy (peccata) 183, 192, 208, 215, 216, 223, 225, 278, 318, 325, 326, 332.
Hroch v. z Podvek.
hry 15, 17, 105.
Hübner Jan Mistr 11, 12.
Hugo (de S. Amore) 186.
Hungaria v. Uhry.
z Hůrky (de Huorka) Oneš 86.
Hus Jan Mistr 1—5, 7, 8, 10—12, 15, 18, 19, 23, 25—31, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 44, 51 až 54, 56, 57, 62, 65, 67 69—73, 75, 78, 79, 81—83, 85—89, 92—96, 98—104, 106 až 116, 118—129, 131—133, 135—142, 145, 146, 149—155, 157—162, 164, 165, 168—175, 177, 178, 180, 182, 184—200, 202—207, 209—214, 217—223, 225—232, 234—271, 273—277, 279—281, 283—286, 289, 290, 292, 294—296, 298, 299, 303 až 305, 307, 309—312, 314—318, 321 až 325, 327, 328, 330, 332—338, 340, 343 až 346, 352, 353, 355, 357, 358; bratr jeho 278; synové bratrovi 278; bratří (posluchači?) 277, 329.
— — jeho bible 312; brevíř (viaticus) 247, 265, 327—329; inkoust 235; kalamář 235; kázání 343; klerik jeho v. Jan, Jiří, Plebanus; knihy 280, 303—306, 310, 311. 314, 316, 317, 321, 326, 333; košile (camisia) 238; nemoc 235, 242, 243, 248, 249, 252; páni (Čechové) v průvodu 219, 237; plášť 328; sluha Polák 235; sukně 205, 328; viaticus v. brevíř.
— — spisy: Adversus indulgentias 124, 246; cantus v. níže píseň; Contra occult. adv. 261—263; Contra Palecz 162, 170, 261, 298; Contra Stanisl. 162, 169, 171, 261; Contra Stokes 305; De ecclesia 123, 162, 165, 186, 188, 242, 261, 263; De sacr. calicis 240, 295; desatero (lat.) 213; De sex error. 187; De sufficiencia legis 246; De tribus dub. 118, 119; Expl. Corint. 109; Expos. epist. 12; kázání Confirmate 180; káz. State succincti 23, 25; knížky proti kuchm. 142, 145, 149; O svatokup. 162, 307; O šesti bludích 173; píseň na desatero 189; neznámá 28; Škopkovi 259, 266, 267; Postilla 138, 177, 179; Super Sent. 34, 107, 312; Výklad 25, 55, 110; žalářní 247, 250, 251 (de corp. Chr. 250, De matrimonio 250); protestace (v questii De sufficientia) 246; (v žaláři) 237, 239—242; srvn. artikuly, poručníci, procesy, slyšení, strážcové, vyhlášky, žalář.
hus (narážka na jméno) 115, 143, 149, 150, 154, 222, 235, 249, 251, 255, 256, 258, 332.
Hus Kateřina 277.
Huss země bibl. 115.
hypocrisis 289.
hypocrite 247.
Hypokrates 47.
Hyrsweld 213.
Hyspani v. Španělé.

Charlier v. Gerson.
z Chlumčan (Lauda) Matěj 99.
z Chlumu Jan příjmím Kepka, doctoralis de Pibrachr 214, 218—220, 222, 235, 237 až 239, 241, 245, 246, 248—254, 256 až 259, 263—268, 271, 286, 287, 290, 299, 300, 311, 313—316, 319, 327, 329, 330, 332, 335, 336, 339; jeho choť 287, 290, 332; dítky 287, 290.
z Chlumu páni 278; srvn. Lacembok.
Chore 46, 51.
Chorvátsko v. Croacia.
Chrisostomus v. Jan Zlatoústý.

Chrumpnaw v. Krumlov.
Chudoba Jan z Wartenberka a na Ralsku 18, 19.
Chudý Matěj 278.
Chvojnov 111, 346, 349; farář v. Židek.

imperator 90.
indulgencie v. odpustky.
Ingelheim 247, 328.
inkoust pro Husa 235.
Innocencius III. papež 36.
Innocencius IV. papež 131, 135.
Innocencius VII. papež 162.
inquisitor heret. pravitatis 232.
interdikt 171, 172, 176, 214, 221, 230.
Isaiáš prorok 23, 25, 40, 74, 255.
Isidor Sevillský 74.
Israel 145, 149, 351.

Jakoubek v. ze Stříbra.
Jakub sv. 143, 147, 301, 302.
Jakub písař 278; syn Matěj 278.
Jakub v. Moless, ze Mšena, z Nouviona, ze Soběslavě, z Tachova, Weydener, ze Zelče, ze Žihobec.
sv. Jakuba klášter v. Praha, Staré město.
Jan evang. 107, 112, 137, 159.
Jan Křtitel 1, 159.
Jan (Johannes) velekněz 90.
Jan (Johannes) Cassianus 117.
Jan Zlatoústý (Chrisostomus) 74, 106, 131, 135, 217, 233, 305.
Jan vévoda Burgundský 218.
Jan (žena Anežka) domnělý papež 165, 168.
Jan XXIII (Baltazar Cossa) 56, 67, 82, 89, 93, 95, 100, 102, 118, 124, 131, 132, 135, 136, 195, 199, 214, 218, 227—232, 242, 254, 257, 258, 265, 287, 290, 303, 306 až 308, 312, 340.
Jan (de Rupescissa) patriarcha Konstantinop. 237, 239—242, 245, 252.
Jan z Jenštejna arcib. Pr. 66.
Jan (Železný) biskup Litomyšlský 158, 249, 261, 307, 318.
Jan biskup Lubušský v. de Borsnicz.
Jan v. Biskupec, Bradatý, z Brandýsa, Brogni, Eliášův, Gerson, Helwek, Hübner, Hus, z Chlumu, Chudoba, z Jesenice, z Jičína, Kardinál, z Lainštena, Mugliczer, z Mülheimu, Příbram, z Rakovníka, Sywort, ze Šťáhlav, Štěkna, z Teplé, z Túškova, Vitlinův, Wyclif, Zápasník, Židek.
Jan klerik ve službách Husových 312.
z Janova Matěj 145, 150, 178.
Janovice 222, 245, 248, 253; farář v. Kardinál z Rejnštejna Jan.
Jehenna 277.
z Jemniště Mikeš Divoký (Divůček) 198, 276.
z Jenštejna v. Jan.
Jeremiáš prorok 25, 40, 115, 185, 191, 304, 348.
Jeronym sv. 14, 16, 90, 91, 117, 125, 139, 166, 253, 290; ep. ad Eliod. 117; ep. ad Eph. 90; ep. ad Rustic. 91.
Jeronym z Prahy Mistr 57, 173, 174, 236, 263, 265, 272, 313, 325, 334, 335, 351 až 357.
Jerusalem 31, 112, 152, 313; měšťané 146.
Jerusalém Milíčův v. Praha, Staré město.
z Jesenice Jan Mistr 132, 136, 158, 228, 229, 236, 239, 249, 257, 268, 275, 278, 312.
Ješek v. Bohdalův.
z Jičína Jan Mistr 71.
Jidáš (Judas, Scarioth) 156, 347, 356.
Jiljí Matějův v. z Prahy.
Jiljího Michael v. z Potvorovic.
Jindřich V. král angl. 103.
Jindřich v. Crumhart, Lacembok, Lefl, z Rožmberka, de Segusia, Škopek, Toke.
Jiřík (Georgius) žák ve službách Husových 205, 268, 277; srvn. z Bělé Jiří.
Job 347, 348.
Johannes v. Jan, Mugliczer, Scribani, de Thomariis.
Johannita (přezdívka) 186.
Johlinův Mikuláš (Nicolaus Johlini) 94.
John v. Oldcastle, Stokes.
Jonáš prorok 49, 242, 255, 313.
Jordán řeka 159.
Josaphat 46.
Judas Machab. 74; v. Makabejští.
Judea 284.
iuracio v. přísaha.
Justinianus císař 233.

Kabilonský koncil 36.
kacíři (heretici) 12, 13, 35, 47, 63, 64, 104, 141, 161, 165, 166, 176, 191, 194, 195, 196, 226, 230, 233, 240, 291, 300, 307, 308, 332, 343, 347, 356; heresiarcha 230, 240, 350, 352, 354, 356.
kacířství, blud, kacířské bludy (heresis, errores) 13, 32, 38, 53, 60, 63, 64, 82,

90, 104, 107, 108, 113, 132, 136, 140, 141, 143, 148, 165, 174, 176, 193—196, 202, 207, 218, 226—228, 230—232, 284, 289, 297, 339, 345, 352, 356.
Kačer Mařík (Mauricius) místopisař zemský 94, 278; srvn. z Bykve.
Kaifáš (Cayphas) 90.
kalamář pro Husa 235.
Kaltreyter Brethe pater Johannis et Henrici 15.
kanovníci Pražští, kapitula 12, 131, 135, 152, 157, 273, 318; Vyšehradská 318.
kaple 82, 123, 145, 149, 158, 190, 226, 228, 252.
Kardinál z Rejnštejna Jan Mistr, farář v Janovicích 169—171, 221—223, 234, 235, 237, 238, 245, 248, 253, 303, 310; dům jeho 170.
kardinálové 42, 54, 89, 101, 102, 163—166, 168, 187, 218, 221, 227, 258, 304, 324.
Karel IV. 54, 236.
Karlova kollej v. Praha, universita.
Kartouzský řád 357.
Kartuzián neznámý 213.
Kateřina sv. 320.
Kateřina vdova Ješka Bohdalova (Geskonisa) 278.
Kato v. Cato.
kázání 65—67, 82, 91, 97, 179, 189—192, 205, 215, 216, 343, 345.
Kepka v. z Chlumu Jan.
z Kladska (de Glacz) Stephanus 94.
klatba (excomunicacio) 115, 125—128, 156, 162, 188, 189, 228—231, 246, 356; obřady při vyhlašování 126, 127, 156.
Kliment (Clemens) V. papež 232.
kněz neznámý (Havlík?) 214—216.
Kněz Jan v. z Příbramě.
kněží, clerici, clerus, duchovenstvo 2, 14, 17, 37, 39, 106, 107, 112, 113, 116, 117, 122—125, 129, 141, 143—146, 148, 150, 152, 156, 160, 162, 163, 171, 173, 176, 181, 185, 187—190, 192—195, 198, 204, 232, 236, 237, 251, 270, 273, 289, 291, 337, 340, 343—345, 347, 350, 351, 356; clerus pestfierus (maledictus) 163, 170, 171; sacerdotes Leuitici v. Leuitici; odnětí statků kněžím (článek Wyclifův) 237.
z Knína (de Knin) Havel 68.
knížata 207, 209, 222.
od kola žlutého (ad flaveam rotam) Štěpán 10.
Kolín n. R., děkan sv. Ondřeje v. Crumhart.
z Kolína Stěpán Mistr, kazatel v Betlemě 2.
kolleje v. Praha, universita.
komisaři Husovi 242, 245, 252, 264, 298; v. Bernard Castell., de Borsnicz Jan, Jan patriarcha Konstant.
komora papežská (camera apostolica) 242; clerici 242.
koncil (concilium) 191, 230; v. Kostnice, Pisa, Řím, Triburský.
Konrád v. Helye, z Vechty, Waldhauser.
Konrádův v. z Hostouně.
Konstancie v. Kostnice.
Konstantin císař 125, 237; donace 237; článek Wyclifův o ní 237.
Korne Vilém doktor, Angličan 338.
Korvík v. Židek.
kostely 22, 60, 123, 226; farní 60, 62, 123, 226; klášterní 60, 62, 123, 226; kollegiátní 60, 62, 123, 226.
kostky 17, 18, 106.
Kostnice 141, 186, 194—197, 199, 203, 206, 207, 209—211, 214, 215, 217—225, 235, 236, 238, 240, 241, 243—249, 251—258, 262, 263, 266, 267, 275, 276, 279—283, 285, 286, 290—292, 294—296, 299, 300, 303, 308, 310—312, 314, 318, 321, 322, 324, 326—328, 330, 333—335, 337; biskup v. z Hachberka Ota; jeho oficiál v. Helye; gen. vikář v. Tenger; klášter Bosáků (žalář Husův) 260, 262, 263, 266, 267, 273, 276, 279—281, 286, 290, 292, 299, 309, 310, 312, 315, 316, 320—322, 324, 326—328, 330, 331, 334, 335, 337; klášter Dominikánů 235, 236, 250, 252, 254, 256—258; refektář 250; vězení Husova 235—237, 239, 241, 243—248, 250, 252, 254, 256—258; kostely 218, 221, 222.
Kostnice, koncil 133, 192—196, 198, 199, 203, 206, 207, 210, 211, 215, 217, 218, 220, 222—224, 232, 238—241, 245—247, 257, 259, 260, 263, 266, 268, 271—273, 281, 284—286, 288, 291, 292, 295—297, 306—310, 312, 313, 315—320, 323, 327, 333, 335, 337—339; národy 238, 300, 306; deputovaní z národů 238, 300, 335; předsedající (presidentes) 262.
košile pro Husa 238.
Kozí 161, 162, 169, 180, 182, 184.
Krakov (Cracouia) 174, 351, král v. Vladislav.

Krakovec 191, 197, 198.
Králi slavný, Kriste dobrý, píseň 267.
Králík z Buřenic Václav, probošt Vyšehradský, patriarcha Antiošský 98, 231.
Králův (Regum) knihy 113.
z Kravař Lacek nejv. hofmistr 195, 196.
krčmy 15.
krejčí (sartores) 278.
Křišťan Rinensis farář v Mislovce 245; v. z Prachatic.
Kříž kramář (Crux institor) 65, 66, 93, 94; syn Václav 94.
Kříž posel university 201; srvn. i z Telče.
křížová válka (bulla o ní) proti Ladislavovi 124, 246, 340.
Krumlov (Chrumpnaw) 89, 92.
Krumlovští 89, 90.
Kuneš krejčí arcibiskupský 346; syn adoptivní v. Židek.
Kunratice v. Nový hrad.
Kunšův Martin v. z Prahy.
kurie, curia Romana 59, 60, 88, 89, 97, 103, 121, 132, 135, 136, 158, 165, 167, 168, 198, 225, 227, 228, 230, 343.
Kutnohorský dekret 199, 201, 354.
Kvas v. ze Všenor.

z Labouně Zdeněk Mistr, rektor university 200.
Lacembok Jindřich z Chlumu 218, 219, 237, 246, 250, 253, 257.
Ladislav král Neapol. 124, 340.
z Lainštena Jan 56, 57, 61, 62, 67.
lakomci (avari) 181.
lakomství (avaricia) 144, 148, 154 160, 178, 181, 204, 224.
lantricht 213.
Lauda v. z Chlumčan.
Lauf 213.
Lazar 20, 313.
z Lažan v. Lefl.
Lebus v. Lubuš.
Lefl z Lažan a na Bechyni Jindřich 197, 276, 278, 336; choť 336.
legáti papežští 228.
Leonardus Statii v. de Datis.
z Leštna v. z Dubé Václav.
Leuitici sacerdotes 92, 113.
Lev papež 165.
Lev kramář 94.
Lévův v. z Prahy Řehoř.
Liberius papež 165.
Lidheř pan 336; choť Margreta (?) 336.
Litomyšlská diec. 108, 111.
Litomyšlský biskup v. Jan Železný.
Litva 353; v. Vitold.
z Lochkova v. z Volenova.
Lollardi 81.
Lombardus Petrus (Magister Sentenciarum) 12, 34, 64, 284.
Londýn 75, 79, 168; synoda 12.
z Lopúce Ščech 9, 10.
z Loun Petr Mistr 54.
Lounští 54, 56.
Louny 54.
loupeže 18, 19, 24, 25.
Lubucensis v. de Borsnicz Jan.
Lubušský (Lebus, Lubucensis) biskup v. de Borsnicz Jan.
Lucifer 177.
Ludvík falckrabí rýn. 247, 261.
Lukáš sv. 24, 38, 39, 42, 43, 107, 108, 111, 112, 301.
luxuria v. smilstvo.
z Lysé Beneš 56, 57, 67.

magister aule apost. v. hofmistr papež.
magister monete (mincmistr) v. Zmrzlík.
Magister Sentenciarum v. Lombardus.
Machometista (přezdívka) 186.
Makabejské knihy 282, 304.
Makabejští bratří 284, 286, 305; v. Judas.
z Malenic v. Čížek.
Marek sv. 20, 107.
Marek v. de Caniculo, z Hradce.
Margreta (choť Lidheřova?) 336.
Maria panna 28, 163, 208.
Mařík v. z Bykve, Kačer, Rvačka.
Marina sv. 297.
Markéta choť Štěpána Harnmeistera 197.
markrabí 210.
Martin V. v. de Colonna Odo.
Martin v. z Volyně; Kunšův v. z Prahy.
Matathias 74.
Matěj syn Jakuba písaře 278.
Matěj v. z Hostouně, z Chlumčan, Chudý, z Janova, z Tučap.
Matějův Jiljí v. z Prahy.
Matějův Mikuláš v. z Brna.
Matouš sv. (Matheus) 18, 39, 91, 107, 112, 137, 217, 305.
Mauerbach klášter 358.
Mauricius = Mařík; v. z Bykve, Kačer, Rvačka.
Maurocenos Petrus kardinál Benátský 229.

Mělník 172, 173, 190.
meretricia v. smilstvo.
Metličany 337; farář v. Petr.
Michael císař 233.
Michaelis v. de Drenow.
Michal v. de Causis, Čížek, z Drnovic, z Potvorovic, z Prachatic.
Michal Jiljího v. z Potvorovic.
Michal Mikulášův v. z Prachatic.
Mikeš v. z Jemniště.
Mikeška, zeť Václava češiře 336.
Mikuláš papež 233.
Mikuláš levita, kacíř 356.
Mikuláš biskup Nezerský 196.
Mikuláš Bohuňkův v. Nastojte; — Johlinův v. Johlinův.
Mikuláš neznámý (Faulfiš?) 85.
Mikuláš v. z Brna, Drážďanští, Hodislavův, z Miličína, z Prahy, ze Stojčína, Zeiselmeister.
sv. Mikuláše kostel v. Praha, Staré město.
Mikulášův v. z Prachatic.
Milič Jan 93, 189.
z Miličína Mikuláš Mistr, kazatel v Betlemě 94, 137, 278, 337.
milites v. rytíři.
mincmistr (magister monete) v. Zmrzlík.
ministeriales 210.
minores fratres (Bosáci) 280; v. Kostnice, klášter.
Mířín 99; probošt v. Vít.
Mislovka na Moravě 245; farář v. Křišťan.
mistři (magistri) 139, 140, 143, 146, 157, 158, 198, 200, 207, 225, 231, 242, 268, 271, 278, 297, 320, 322, 337, 340, 353, 355.
mládenci tři v peci ohnivé 242, 255, 313.
z Mladoňovic Petr bakalář, písař pana Jana z Chlumu 235, 236, 244, 245, 250 až 252, 258, 275, 280, 303, 310, 311, 321, 322, 327—330, 336, 339.
mniši 340; srvn. řeholníci.
Mojžíš 16, 23, 45, 48, 52, 64, 130, 135.
Moless Jakub Ambrožův, veřejný písař 201.
de Montecatino Antonín 82.
Morava (marchionatus Moravie) 60, 63, 65, 97, 128, 132, 136, 168, 226, 245, 271.
Moravěné 319; srvn. páni.
most Pražský v. Praha.
z Mostu Beneš (de Ponte) kramář 94.
Moudrosti kniha (Sapiencie) 40, 348.
ze Mšena Jakub 346.
z Mülheima Jan 2, 5, 65, 66.
Mugliczer Johannes 94.
Multavia v. Vltava.
z Myslibořic Ondřej 118, 119.
Myška z Hrádku Václav 257, 271.

Naaman 34.
nálezky lidské (tradiciones, adinvenciones) 144, 148, 149, 178, 190.
nápady 21; v. odúmrti.
národ český v universitě v. Praha, universita.
národa českého dům v. Praha, Staré město,
národy v koncilu v. Kostnice, koncil.
Nastojte Mikuláš Bohuňkův 94.
Nebužely 171, 190.
Němci (Theutonici, Teotunici) 12, 53, 97. 98, 132, 136, 200, 213, 317.
němečtí rytíři 86—88, 105.
Neustadt (Nova civitas) v Bavořích 213.
Nezerský biskup v. Mikuláš.
Nicolaus v. Mikuláš.
Nicolaus Johlini v. Johlinův.
Nisa 295; srvn. Weydener Jakub Mistr.
nobiles v. šlechtici.
Norimberk 212, 213, 214; konšelé 213; kostel sv. Sebalda 213; farář v. Fleischmann Alb.; kostel sv. Vavřince 212; farář v. Helwel Jan.
z Nouviona Jakub Mistr 48.
Nova civitas v. Neustadt.
Novum testamentum v. Zákon nový.
Nový hrad u Kunratic 158.
Numeri kniha 23.

obediencia 113.
obročí (beneficia) 37, 122, 189, 204, 345.
obruče s kladivem bratrstvo 9—11, 36.
odnětí statků kněžím (článek Wyclifův) 237.
Odo v. de Colonna.
odpustky (indulgencie) 123, 124, 160, 163, 165, 220, 340.
odúmrti 19—22, 25, 27; srvn. nápady.
odvolání (appellatio) ke kurii 59, 63, 68, 124; ke Kristu 129—136, 198, 230, 246, 252, 282, 284.
oděrna 26.
oficiál Kostnický v. Helye Konrád; Pasovský v. z Grillenberga Ondřej.
officiales v. úředníci.
Ojíř v. z Domanic.
z Okoře v. z Prahy Mikuláš.
Olbram (ze Škvorce) arcibiskup 2.

Oldcastle lord Cobham John 73, 75, 168, 169.
Oldřich kanovník Boleslavský, farář u sv. Filipa a Jakuba 5.
Oldřich (Ulricus) ve službách pánů českých 311.
Olivetus monachus 60.
Olomouc, diecese 99, 100, 108, 111, 119.
Ondřej biskup Pražský 131, 135.
Ondřej mnich 116, 117.
Ondřej Polák (Andreas Polonus) krejčí 266.
Ondřej v. z Brodu, z Grillenberga, z Myslibořic, ze Suchomast.
Oneš v. z Hůrky.
opati 60.
Orient (Oregient) Jan Mistr 119.
Origenes 64, 284.
osadní v. parrochiani.
Ostijský kardinál v. de Brogni.
z Ostroměře Beneš kazatel kostela Pražského 171, 172, 175, 177.
Ota biskup Kostnický v. z Hachberka.
z Ottersdorfa Sixt 54.
Oxoniensis v. Wyche.

Palacký 4, 54.
z Pálče Štěpán Mistr 92, 132, 136, 142, 154, 162, 163, 166, 169, 170, 178, 187, 230, 236, 237, 240, 242, 245, 252, 253, 261, 263—265, 277, 288, 290, 291, 296, 298—300, 306, 318, 324, 338, 340.
páni světští, barones, domini temporales 17, 49, 85, 101, 124, 131, 135, 157, 158, 198, 202, 210, 227, 231, 237, 270, 273, 293; čeští v Kostnici 235, 237, 238, 242, 245, 250, 257, 258, 262, 264, 268, 272, 275, 293, 311, 319, 329; polští v Kostnici 271, 293, 319, 329; v radě obecné 202; u Zikmundova dvora 235, 237; srvn. Čechové, Moravěné, Poláci.
panny společně žijící 27, 28.
panoši (clientes) 19, 210, 231, 293.
papež 42, 43, 47, 92, 100, 115, 132, 158, 161—168, 187, 190, 191, 194, 196, 218, 220, 221, 224, 288.
de Pardubicz v. Arnošt, z Mülheima Jan.
Parisienses v. Francouzi.
„Parisiensis“ 13.
Paříž 103, 186, 188.
parochiani (osadní) 171, 344, 346, 349.
Pasov, děkan a probošt v. Tiem Václav; oficiál v. z Grillenberga Ondřej.
„Pater“ neznámý příznivec Husův 249 (?), 261, 280, 286.
Paulus Wladimiri (Pavel Włodkowicz) 261, 281.
Pavel sv. 28, 33, 48, 55, 64, 77, 91, 107, 138, 144, 148, 153, 163, 164, 179, 189, 190, 240, 284, 289, 291, 331.
peccata v. hříchy.
penitencia v. pokání.
péra pro Husa 235.
Pernow v. Bärnau.
Petr apoštol 31, 42, 90, 92, 107, 110, 163, 165, 166, 167, 170, 179, 307, 313, 328, 329, 331.
Petr kněz králové (farář v Metličanech?) 337.
Petr, druh Ondřeje z Brodu 173, 187.
Petr neznámý 176.
Petr žák sv. Řehoře 305.
Petr v. d'Ailli, Drážďanští, z Loun, z Mladoňovic, ze Sepekova, degli Stephaneschi, z Valencie, ze Všenor, ze Všerub, ze Znojma.
Petra v. z Říčan.
Petrovice 171.
Petrus v. de Ankorano, de Bystrzicz, Lombardus, Maurocenos.
Philippenses v. Filipenští.
Philosophus v. Aristoteles.
Phynees v. Finees.
Pibrach v. Biberach.
Pilát 114, 146, 150, 181, 276.
Pisa 124; koncil 101, 124.
písaři (scriptores) 278.
písně nábožné 51.
Plato 12.
plebani v. faráři.
Plebanus (Farář?), žák ve službách Husových 205, 268, 277, 329; srvn. z Hostouně Matěj Konrádův.
z Plumlova Jindřich 249, 271.
Plzeň 104—106.
Plzňané (Plzněné, Plzeňští) 104—106.
z Plzně Prokop Mistr 70, 71.
z Podvek Hroch 57.
pohané 140.
pohnaní z Čech ke kurii 222, 238, 241.
pokání, penitencia 192.
Poláci rytíři (Poloni) 250, 319, 329; srvn. páni.
Polák (Polonus) doktor nějaký 261; sluha Husův 235.
Polonus Andreas v. Ondřej Polák.

Polsko (Polonia, polské království) 19, 87, 88, 123, 271, 352, 354, 357; král v. Vladislav.
de Ponte Benessius institor v. z Mostu.
poručníci (prokurátoři Husovi) 60, 61, 63, 121, 132, 135, 136, 158, 198, 228—230; srvn. advocati.
potestas 90, 210.
z Potvorovic Michal Jiljího (Egidii) veřejný písař 119.
Poznaňský biskup 87.
Pragenses v. Pražané.
Pragensis dioecesis 63, 226, 343; provincia 63.
Praha, Praga, Pragensis civitas, comunitas 8, 31, 39, 51, 53, 62, 63, 65, 66, 82, 83, 85, 94, 97, 98, 132, 136, 141, 145, 146, 149—152, 155, 157—160, 162, 167, 169, 171—173, 177, 178, 180, 184, 188, 190, 192—196, 198, 202, 206, 208, 211, 214, 226, 228, 230, 231, 234, 238, 239, 244, 329, 340, 343, 345, 351, 352, 354 až 356; kapitula v. kanovníci; konšelé 231; měšťané 222, 231, 241; most 340.
Praha, hrad (sv. Václava) 340; kostel 104, 131, 135, 171, 172, 175, 177; kazatel v. z Ostroměře; oltář sv. Doroty v. z Domanic Ojíř; poklad 348.
Praha, Menší město 60, 94.
Praha, Nové město 9, 131, 135, 205, 227, 278; kaple Božího těla 9—11; kostel sv. Vojtěcha 131, 135, 157; farář v. de causis Michal.
Praha, Staré město 2, 5, 9, 10, 56, 57, 93 až 95, 118, 199, 227, 344, 354; purkmistr a rada 354; radnice 165, 237; dům Křižův 93; dům národa českého 9; Jerusalem (Miličův) 93; kaple Betlemská 2—5, 7, 8, 10, 27, 28, 53, 56, 57, 66, 68, 93—95, 97, 118, 123, 133, 136, 137, 140, 141, 145, 149, 151, 152, 159, 172, 187, 190, 244, 246, 250—252, 254, 269, 272, 273, 277, 322—324, 344; nápisy 250—252; klášter sv. Jakuba 202; kollej Karlova v. Praha, universita; kostel sv. Filipa a Jakuba 5, 7, 8, 66; farář v. Oldřich, Zeiselmeister; sv. Havla 9; sv. Mikuláše 197.
Praha, universita 9, 11, 53, 54, 57, 58, 61, 64, 68, 94—102, 119, 124, 131, 133, 135, 153, 155, 160, 162, 164, 173, 199—202, 226, 227, 231, 245, 322, 323, 340, 352 až 356; český národ 9, 10, 53, 54; jeho dům 9; fakulta theol. 161—165, 169; kollej Karlova 5, 95, 199, 201, 245; kollej král. Hedviky 93, 245; rektor 162—164, 199, 201, 353, 354; v. Čížek, Hus, z Labouně, z Úterého; statuta 199—201.
z Prahy Jeronym v. Jeronym.
z Prahy Jiljí Matějův bakalář 10; Martin Kunšův 8, 119; Mikuláš prodavač knih 201; Mikuláš Bohatý (z Okoře, Egerberka) 89; Řehoř 8; Řehoř Lévův Mistr 278.
z Prachatic Křišťan Mistr, farář u sv. Michala 153—155, 162—164, 168, 169, 249, 254, 257, 321—323, 329, 336.
z Prachatic Michal Mikulášův veřejný písař 9, 11, 68, 94, 99, 100, 201, 276, 277.
Prachatice 72, farář v. ze Zap Záviše.
Pražané (Pragenses) 142, 146, 151, 158, 177, 179, 180, 182, 184, 191, 223, 272.
predestinace 189
predestinati 262.
předsedající koncilu (presidentes) v. Kostnice, koncil.
preláti 60, 98, 158, 161, 163, 165, 166, 187, 193, 250; zlí 262.
Přemysl I. 131, 135.
presciti 262.
presides 210.
z Přestanova (de Priest) Michal 199, 203, 210.
pretorium v. Praha, radnice.
převorové 60.
Přibík v. z Houžné.
z Příbramě Jan (řečený Kněz) Mistr 199 až 201.
Přibyslav pán český 219.
de Priest v. z Přestanova.
přijímání pod obojí 215, 216, 238—240, 286, 289, 291, 292, 294, 295.
přísaha (iuracio) 110, 125.
Přísloví (Proverbiorum) kniha 143, 147, 175, 176.
procesy proti Husovi v Římě (processus, acta cause) 218, 220, 221, 227—230.
proconsul 90.
procurator 90; srvn. poručníci.
Prokop v. z Plzně.
protestace Husovy v. Hus.
proroci falešní (Pseudoprophete) 145, 167, 178, 224, 291.
Proverbiorum v. Přísloví.
Prusové, Pruteni 88; v. němečtí rytíři.

Psalmista v. David.
pseudoapostoli 347; pseudoprophete v. proroci falešní.
Pseudochristi 167.
Puchník Mikuláš 307.
pýcha (superbia) 144, 148, 152, 160, 178.

Rabanus 184, 185.
z Rabštejna pán 219.
radniční schůze (16. července 1412) 165, 237.
Rainald v. de Brancaciis.
z Rakovníka Jan 44, 52.
z Ralska v. Chudoba.
Ravensburk (Rafenspurk) 218.
Regum libri v. Králův.
řeholníci (religiosi) 181; srvn. mniši.
Řehoř sv. 14, 24, 36, 37, 40, 90, 105, 112, 115, 116, 186, 305, 331; Dialogi 116; homilie 14, 40; Moralia 90, 112; Registrum 24, 36.
Řehoř XII. papež 43, 101, 124, 222, 226.
Řehoř v. z Prahy.
Řehoř Lévův v. z Prahy.
z Rejnštejna v. Kardinál.
religiosi v. řeholníci.
remanence 38, 96, 170, 226, 237, 265, 298, 338, 343, 345.
Remigius 125; srvn. Haymo.
z Říčan Petra 268, 277.
Richard v. Wyche.
Richenthal Oldřich 299.
Řím 31, 101, 120, 123, 152, 157, 158, 162, 166, 167, 218, 220; koncil (1413) 188; synoda 233.
Římané (Římenínė) 107.
Rinensis v. Křišťan.
Robert Lincolnský v. Grosseteste.
z Rokycan Šimon Mistr 278.
Roma v. Řím.
ad rotam flaveam v. od kola žlutého.
Rothenburk 203.
Roudnice 348.
de Roycze Antonín 99.
z Rožmberka Jindř. 86, 87.
Rudolf vévoda saský (mylně Fridrich) 98, 231.
Rudolfi v. de Hammelburg.
rufiáni 106.
de Rupescissa v. Jan patriarcha Konstantinop.
Ruprecht vzdorokrál 165.
Rusticus Narbon. ep. 91.
Rvačka Mařík 111—114, 116, 161, 162.
Rýn 214.
rytíři (milites) 131, 135, 198, 210, 231, 293.

sacerdotes v. kněží.
sacramenta v. svátosti.
Salfat 23.
Samuel 37, 52, 190.
Saphyra 48.
Sapientiae liber v. Moudrosti kniha.
Sareptana vidua (altera) 254; v. Fida.
Sathanas 165; Sathane synagoga 12.
Saul 46, 52, 190.
sbor Kostnický v. Kostnice, koncil.
Scarioth v. Jidáš.
scolares v. studenti.
scribae v. zákonníci.
Scribani Johannes Mistr, prokurator u kurie 228.
scriptores v. písaři.
sv. Sebalda v. Norimberk.
sedes apostolica 59, 65, 67, 123, 163; srv. kurie.
sedláci 15, 22.
ze Sedmihrad v. ze Stibořic, Sywort.
de Segusia Henricus (Hostiensis) 168, 234.
seniores v. starší.
Septemcastra v. Sedmihrady.
ze Sepekova Petr 56, 57, 62, 67, 119.
schismatici 177.
schůzky noční (conventicula nocturnalia) 349.
Silvester papež 125.
Simon magus v. Symon.
simoniaci v. svatokupci.
simonie v. svatokupectví.
Skutkové apoštolští (Acta apost.) 34, 90, 116, 164.
Slauorum regnum (Chorvatsko) 174; srv. Croacia.
Slavatovská bible 278.
ze Slepotic Buzek 201.
slyšení Husova 261, 262, 267—269, 275, 276, 298, 330, 334, 337, 338.
smilníci (fornicarii) 181.
smilstvo (fornicacio, luxuria, meretricia) 2, 124, 144, 148, 160, 178, 215, 216.
ze Soběslavě Jakub Mistr 278.
Sodoma 13, 166.
Solunští 138.
Sortes 12.
soud zemský 157.
soudy 22.

správce dvora král. (hofmistr) v. z Kravař Lacek.
starší (seniores) 181.
Statii v. de Datis.
degli Stephaneschi Petr kardinál 125, 126, 128, 131, 135, 230.
Stephanus ad flaveam rotam, civis Prag. v. od kola žlutého.
ze Stibořic Stibor vévoda Sedmihrad. 98, 231, 249.
Stiborius v. Ctibor.
ze Stojčína Mikuláš Mistr 228, 245.
Stokes John Mistr 102—104.
strážcové Husovi 242, 249, 258, 300; jeden z nich 235; jiný 242; opět jiný 250; jiný 257; ženy jejich 300.
ze Stříbra Jakub (Jakoubek) Mistr 70, 71, 78, 81, 146, 214, 222, 234, 244, 245, 278, 289, 294, 295, 321.
studenti, (studentes, scolares) 200, 225, 231, 271, 322, 340, 349, 351, 352, 354, 356; záhřebští 349, 351; srv. žáci.
studium Pragense v. Praha, universita.
ze Suchomast Ondřej 10.
Sulzbach (Zulczpach) 213.
superbia v. pýcha.
svatí 192, 256, 278, 286, 325, 344.
svatokupci, simoniaci, symoniaci 34, 156, 288, 291, 306, 307.
svatokupectví (simonia) 13, 14, 32—34, 36, 124, 144, 148, 178, 308.
svátost oltářní 188, 256, 343, 344, 345.
svátosti (sacramenta) 32—36, 127, 161, 163, 165, 344.
ze Svidny v. Hodislavův.
ze Svinař Zachariáš 9, 10.
ze Svojšína v. Zmrzlík.
Syba filius Bochri 51.
symbolum v. Věřím.
Symon magus 34, 36, 167, 307.
symoniaci v. svatokupci.
synagoga Sathane 12.
synoda 232; (1408) 63, 345; (1410) 60, 61; (1413) 161, 163, 169, 172; srv. Řím.
Syrie 34.
Sywort (Sybart) Jan ze Sedmihrad (de Septemcastris), profesor univ. Vídeň. 173—175, 349—355, 357.

šachy 205.
Šalomún 143, 175, 176; srv. Přísloví.
ševci (sutores) 278.
Šimon sv. 107.
Šimon magus v. Symon.
Šimon neznámý 85.
Šimon v. z Rokycan, z Tišnova.
Škopek Jindřich z Dubé 239, 241, 242, 259, 260, 266, 267, 274, 275, 315, 336.
ze Škvorce v. Olbram.
šlechtici (nobiles) 133, 135, 210.
Španělé (Hyspani) 218, 317.
Španěly 299.
Špír 209, 210.
ze Šťáhlav Jan 201.
Štěkna Jan kazatel 171, 189.
Štěpán sv. 155.
Štěpán papež 233.
Štěpán převor v Dolanech 118, 120, 121, 128.
Štěpán v. Harnmeister, z Kladska, z Kolína, z Pálče.
Štěpán měšťan Pražský v. od kola žlutého.
Šternberk 295; srv. ze Zelče Jakub.
ze Štětětic (? de Stetieticz) Václav 97.
ze Štítného Tomáš 22, 25, 107, 117, 208.
Švábové 318.
Švábsko 251.

z Tachova Jakub 99.
tance (coree) 15—18, 349.
tanečníci 15, 16.
z Telče Kříž 247.
Tenger Hans Mistr, gen. vikář Kostnický 221.
Teotunicus 12; srvn. Němci.
z Teplé Jan 99.
Testamentum v. Zákon.
thelonearii v. celní.
Theodoricus v. de Hammelburg.
theologové v. doktoři.
Thessalonicenses v. Solunští.
Theutonici v. Němci.
de Thomariis Johannes auditor papežský 228.
Tiem Václav děkan a prob. Pasovský 124, 220.
Timotheus 348.
z Tišňova Šimon Mistr 70, 71, 85, 96, 99, 278.
Titus 148.
Toke Jindřich 139.
Tomáš Akv. 115, 117.
Tomáš Hybern. 204, 215.
Tomáš v. Berghauer, ze Štítného.
z Toursu v. Berengar.

tradiciones v. nálezky.
Trevírský arcib. Werner.
trhy 22.
Triburský koncil 32.
tributarii 210.
trutanni 91.
z Tučap Matěj oltářník v Betlemě (Mathias olim Bethlemita) 10, 68, 278.
z Túškova Jan (de Tuskow Johannes) 68.

ubrman (domnievač) 26.
Uhry 85, 98, 103, 165, 197, 203, 209, 210, 222, 231.
Vlricus v. Oldřich.
Ungaria v. Uhry.
universita v. Bologna, Canterbury, Praha, Vídeň.
úředníci 17; král. Českého 157.
de Usti v. Škopek.
z Ústí Jan 20.
z Úterého Havel Mistr, rektor university 200, 201.
utrhání (detraccio) 53, 178.

Václav IV. 3, 4, 8, 54, 63, 66, 85, 97, 98, 132, 136, 157, 158, 162, 165, 168, 169, 171, 195, 196, 200, 222, 227, 228, 231, 236, 241, 259, 269, 272, 276, 293; choť v. Žofie.
Václav patriarcha Antioš. v. Králík.
Václav češíř, zeť jeho Mikeška 336.
Václav syn Křížův v. Kříž kramář.
Václav v. z Dubé, Myška, ze Štětětic, Tiem.
sv. Václava hrad v. Praha, hrad.
z Valdštejna Voksa 73, 75.
z Valencie Petr 56, 57, 61, 62, 67.
Vavřinec v. z Volenova.
sv. Vavřince kostel v. Norimberk.
Vayda v. Weiden.
Vehemoth 84, 85, 154.
z Vechty Konrád, biskup Olom., potom arcib. Pražský 98, 192—196, 202, 231, 232, 358.
z Velemovic Abraham 29, 30.
de Veneficiis v. Maurocenos.
„Věřím" (symbolum) 187.
věrní 304, srvn. Čechové.
Vetus Testam. v. Zákon starý.
vévodové (duces) 210.
viaticus (brevíř) 247, 265, 327—329.
vicarius Christi v. papež.
Vídeň (Wyenna) 349, 351—355, 357; purkmistr a rada 354; universita 174, 240, 349, 352—355, 357, 358; rektor v. de Hammelburg; profesor v. Sywort.
vikář gener. Kostnický v. Tenger.
Vilém v. Korne, Zajíc.
Vilém neznámý, zajatý 18, 19.
Vít probošt v Miříně 99.
Vít v. z Březiny.
Vitlinův (Vitlini) Jan 278.
Vitold veliký kníže litevský 87, 174, 351, 352, 354; bratrovec v. Vladislav.
z Viviersu (Vivariensis) v. de Brogni.
Vladislav král polský (rex Polonie, rex Cracouie), 86—88, 122, 123, 174, 351, 352, 354; bratrovec v. Vitold.
Vlaši (Ytalici) 218, 317.
Vltava (Multavia) 5.
Voksa v. z Valdštejna.
z Volenova jinak z Lochkova Vavřinec 10.
z Volyně Martin Mistr 137, 204, 205, 276, 277, 280, 327—329, 336.
ze Všenor Petr Kvas 9, 10.
ze Všerub Petr Mistr 36, 37, 50, 344, 345.
vyhlášky Husovy (intimaciones) 192 až 196, 198, 211, 213, 218; české 193—195, 198; latinské 192, 193, 198, 211, 218, 220; německé 194, 195, 198, 211, 214, 218, 220.
Vyšehrad 349; kapitula v. kanovníci; probošt v. Králík.
vyvolení (electi) 181, 184.

Waldhauser Konrád 189.
z Wartenberka v. Chudoba, ze Zvířetic.
Weiden (Vayda) 213.
Werner arcib. Trevírský 124.
de Westrholcz v. Crumhart.
Weydener Jakub Mistr z Nisy 295.
Wiclefiste v. Wyklefista.
Wicz v. Wyche.
Wigleph Richardus v. Wyche.
Wladimiri v. Paulus.
Włodkowicz v. Paulus Wladimiri.
Wyclif (Vicleph) 11—14, 37, 38, 44—46, 48, 50, 56—59, 61, 64, 65, 69—72, 75, 78, 82, 84, 85, 87—89, 92, 102—104, 109, 120, 121, 123—125, 163, 165, 168, 176, 186—189, 191, 225—227, 233, 237, 240, 242, 250, 265, 297, 298, 312, 329, 338, 345, 346, 355—358; články 11, 12, 124, 125, 162, 163, 188, 189, 237, 240, 242, 250, 358; Decalogus 71; De Christo 167; De ideis 71; De materia et forma 71; De probacionibus propos. 71; De

simonia 13, 14; De Trinitate 71, De universalibus 71, 346; De ypotheticis 71; Dialog 87, 88; Trialog 167.
Wyklefista (přezdívka) 170, 176, 186, 343, 347, 349—351, 354—356, 358.
Wyche Richard (Wicz, Wigleph Richardus) 75, 79, 81, 83—86, 92, 143, 147.

Ytalici v. Vlaši.

Zabarella Francesco kardinál Florencký 229, 268, 275, 339.
Záhřeb, biskup v. de Alben; dieces. 99, 349, 350, 351, 356; kapitula 350, 351, 352, 354.
ze Záhřeba (de Zagrabia) Dominik 355, 356.
Zachariáš v. ze Svinař.
Zajíc z Hasenburka Vilém 257, 271; srvn. Zbyněk.
Zákon Nový (Testamentum Novum) 64, 67, 132, 192, 277, 282, 286, 304, 326; Starý (Test. Vetus) 64, 67, 132, 192, 282, 326.
zákonníci (scribae) 130, 135, 143, 146, 148, 150, 207.
ze Zap Záviše Mistr, farář v Prachaticích 72, 73.
Zápasník Jan 99.
zbor Kostnický v. Kostnice, koncil.
Zbyněk z Hasenburka arcibiskup 12, 28 až 30, 42, 44, 51, 56, 58—69, 82, 97, 98, 101, 111, 123, 132, 136, 157, 158, 225 až 228, 231, 232, 307, 343, 345—349.
Zdeněk v. z Labouně.
ze Zderazu paní 277.
Zdislav v. ze Zvířetic.
s. Zebaldi v. Norimberk.
Zeiselmeister Mikuláš Mistr, farář u sv. Filipa a Jakuba 4, 5.
ze Zelče Jakub 295.
zelus tradicionum humanarum v. nálezky.
Zikmund král 19, 87, 98, 103, 122, 165, 197—199, 203, 209, 214, 218—220, 222, 231, 235—238, 242, 245—247, 249, 250, 257, 258, 261, 266—268, 271, 275, 293, 299, 315, 316, 319, 327, 328, 334, 339.
Zjevení sv. Jana v. Apokalypse.
Zmrzlík ze Svojšína Petr, mincmistr 329, 336; choť v. z Frimburka Anna.
ze Znojma Petr Mistr 187.
ze Znojma Stanislav Mistr 8, 11, 12, 132, 136, 142, 154, 162, 163, 166, 169, 170, 178, 187, 261, 288, 290, 291, 306.
Zulczpach v. Sulzbach.
Zuzanna 176, 242, 255, 313.
ze Zvířetic a z Wartenberka Zdislav Mistr 56, 57, 62, 67, 70, 71, 73, 75.

žáci 271; v. studenti.
žákovstvo 161; české 224; srv. studenti.
žalář Husův 242—248, 250, 255, 257—259; u Bosáků 260, 262, 263, 265, 266, 274, 276, 279—281, 286, 292, 294—296, 299, 300, 302, 303, 309, 310, 315, 316, 320 až 324, 326, 327, 333—337; u dominikánů 258, 261, 265, 266, 272, 273, 276, 278, 280; na Gottliebách 259.
žalářníci v. strážcové.
Žalmy 114, 127.
Železná brada v. Bradatý.
Železný Jan v. Bradatý, Jan biskup Litom.
Židé 51, 77, 80, 113, 140, 150, 159, 176, 261.
Žídek (Korvík) Jan Mistr, farář ve Chvojnově 111, 346—349.
ze Žihobec Jakub Mistr 8.
Životy otců (vitae patrum) 297.
Žofie královna 85, 158, 195, 196, 227, 272, 293, 332, 336, 337; choť v. Václav IV.

Doplňky a opravy.

Na str.	5	ř. 6	zdola	po slovech „Hus I.“	dodej *str. 97 pozn. 3.*
„ „	30	„ 14	„	místo „377n.)“	čti *377n.):*
„ „	43	„ 4	shora	„	„Decemb.“ čti *Novemb.*
„ „	43	„ 8	„	připoj:	*v. Novotný, Hus I., str. 294.*
„ „	73	„ 10	„	místo „Oldcastel“	čti *Oldcastle.*
„ „	111	„ 1	zdola	„ „č. 166“	„ *č. 167.*
„ „	123	před č. 43			*vlož ze str. 340 č. 42*[b].
„ „	125	ř. 8	zdola	dodej:	*rkpu. Kapitulního E 31 nemohlo býti užito.*
„ „	160	„ 11	„	místo „č. 59“	čti *č. 58.*
„ „	166	„ 20	shora	„ „ecclesie“	čti *ecclesia.*
„ „	168	„ 6	zdola	„ „titutu“	čti *titulu.*
„ „	177	„ 12	„	„ „I.“	čti *II.*
„ „	179	„ 18	„	„ „stabilitatate“	čti *stabilitate.*
„ „	195	„ 3	„	„ „července“	čti *června.*
„ „	231	„ 4	„	„ „Friedrich“	čti *Rudolf.*
„ „	237	„ 3	„	„ „19“	čti *18.*
„ „	240	„ 8	„	„ „2. ledna“	čti *3. ledna.*
„ „	255	„ 6	po slově	„kap. 13“	dodej: *srvn. č. 150.*
„ „	267	„ 18	shora	místo „190—190'“	čti *90—91.*
„ „	267	„ 22	„	„ „103“	čti *102.*
„ „	267	„ 7	zdola	„ „Skopka“	čti *Škopka.*
„ „	296	„ 19	shora	„ „4915“	čti *4916.*
„ „	297	„ 4	zdola	„ „č. 160“	čti *161.*
„ „	305	„ 2	„	„ „o Makab.“	čti *a Makab.*
„ „	336	„ 5	„	„ „z Mochova“	čti *z Frimburka.*

VYTISKLA KNIHTISKÁRNA „POLITIKA“ V PRAZE.

BX 4917 A38
Hus, Jan
Korespondence a dokumenty

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY